AZ ERDŐ I. ÉVFOLYAM 1907

AZ ERDŐ

I. ÉVFOLYAM

1907.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018 Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz. sz.: EVGF/265/2018

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgE/255/2018.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Ak: 3008

Áll.Ell. 2018

I. évfolyam. 1903. évi január 1. 1. szám.

Előfizetési ár:
Egész évre . . . . . 4 K.
Fél évre . . . . . 2 K.
Negyed évre . . . . . 1 K.
Egyes szám 20 f.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

Kiadja az Orsz. Erdészeti Egyesület (Budapest, V. Alkotmányutcza 6. sz.)

Felelős szerkesztő:
TÖRÖK SÁNDOR m. k. erdőmester, erdőőri szakiskolai igazgató.

AZ ERDŐ

Hirdetési díjak:

Egy hasábos garmondsor vagy annak helye **40** f. Egész oldal **40** K. Fél oldal **20** K. Negyed oldal **10** K. Nyolczad oldal 5 K.

Többszörös megjelenés esetén engedmény megegyezés szerint.

Előfizetők részére az álláskinálat és kereslet rovata rövid közlésekre díjtalanul áll rendelkezésre.

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

Az előfizetési ár **„Az Erdő kiadóhivatala“** czímén **Temesvár-Belváros, Uhrmann Henrik papirkereskedése,** küldendő.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) **„Az Erdő“ szerkesztőségéhez, — Temesvár 3, Vadászerdői erdőőri szakiskola.**

Az Erdő munkatársai megfelelő írói tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz. A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erd. Egyes. által kezelt oly alap javára fordíttatik, a mely — később meghatározandó módon — erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

Tartalom:

Előfizetési felhivás.
Gaal Károly: Erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök, valamint erdőszolgák nyugellátásának megoldása az Országos Gazdasági Munkás- és Cseléd segélypénztár keretében.
Lászlóffy István, vármegyei tb. főjegyző: Az erdei rovatos naplóba jegyzendő adatok helyességéről.
T.: A tölgymakk téli eltartásáról.
T.: A mesterséges fáczántenyésztésnek az erdőőri szakiskoláknál való berendezése.
L.: Seretes töltények készítéséről.
Vadászat.
Erdőőri kinevezések.
Az 1906. év őszén megtartott erdőőri és vadőri szakvizsgák.

A tárczában:
Omega: Karácsonyeste.
Pálesi [illegible] lancsi vadőrök.

Előfizetési felhivás.

Az »Országos Erdészeti Egyesület« a kisebb terjedelmű magánerdők birtokosai és kezelői, nemkülönben az erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére, egy kizárólag ezen érdekkörök igényeinek a kielégítésére irányuló szaklapnak a megindítását határozta el.

Midőn ezen uj szaklap első számát a t. olvasóknak alább bemutatjuk, egyuttal röviden ismertetni kívánjuk a lap czélját és irányát.

Főczélunk, hogy lapunk a folyton fejlődő erdőgazdaság okszerű és czéltudatos elveivel, számos kérdéseivel az érdekelt szakköröket helyes alapon és módon megismertesse, szakismereteiket ez által saját maguk s illetőleg szolgálatadójuk javára folyton fejlessze és ébren tartsa.

Ehez képest lapunk foglalkozni fog mindazon erdőgazdasági ismereteknek a terjesztésével, melyek főleg a gyakorlati erdőgazdaság szempontjából az említett szakközönségnek és birtokosoknak javára szolgálhatnak; de bevonja tárgykeretébe egyuttal azon legaprólékosabb erdőgazdasági jelenségeket is, melyeknek közismerete előnyt nyujt az olvasó közönségnek.

E mellett pedig különös gondot fog arra fordítani, hogy az erdészeti altisztek és erdőőrök jogos és méltánylást érdemlő érdekei a nyilvánosság előtt megfelelő módon képviseltessenek és nyilvántartassanak.

Foglalkozni fog az erdőgazdaság egyik igen fontos mellékágazatát képező vadgazdasággal, valamint az ezzel egybekötött vadtenyésztési, vadóvási, ápolási stb. teendők leirásával; nemkülönben a különféle vadászati módozatokkal és fegyvertani ismeretekkel.

Röviden kiterjeszkedik más gazdasági ágazatokra is, mint a gyümölcstenyésztésre, méhészetre, halászatra, állattenyésztésre, rétmivelésre stb., hogy az ekként terjesztett ismereteket az olvasók a maguk kis gazdaságában saját javukra érvényesíthessék.

Ismertetni fogja az olvasó érdekkörébe vágó törvényeket és szabályrendeleteket.

Közli úgy a kincstári és az állam felügyelete alatt álló, valamint a magán erdőbirtokokon szolgáló erdőőrök kinevezéseit stb.

Ezek mellett hozni fog tárczaszerű elbeszéléseket, leirásokat, nemkülönben általános érdekű apróbb czikkeket.

Az olvasó előtt ismeretlen kérdésekben készséggel ad felvilágosítást az erre a czélra nyitandó »Kérdések és feleletek« rovatában.

S végül azon ismert körülménynél fogva, hogy míg egyfelől erdőőreink néha nehezen jutnak álláshoz, másfelől pedig birtokosaink a kinálat iránti kellő tájékozottság hiányában az erdészeti altiszti, erdőőri és vadőri állásra gyakran

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

külföldieket alkalmaznak, az állásközvetítésnek teljesen díjtalanul tért nyit.

Éppen ezért már most felhivjuk az érdekeltek figyelmét ezen fontos körülményre s kérjük, hogy e tekintetben teljes bizalommal forduljanak a lap szerkesztőségéhez, mert hisszük, hogy az e téren mutatkozó jelenlegi bajokon ily módon nagyrészt segithetünk.

Ezek után ismertetnünk kell az »Országos Erdészeti Egyesület«-nek azon határozatát, mely a lap után, az érdekeltek részéről való kellő felkarolás esetén várható tiszta jövedelemnek hovafordítására vonatkozik.

Az »Országos Erdészeti Egyesület« ugyanis elhatározta, hogy a szaklap után elérendő tiszta jövedelem teljes összegét külön alapként kezeli, melynek kamatai kizárólag erdészeti altisztek, erdőőrök, vadőrök s illetőleg a lap előfizetői javára fordítandók.

Habár az egyesület a lap évi előfizetési díját — arra való tekintettel, hogy az előfizetőket anyagilag meg ne terhelje — csak (4) négy koronában állapította meg, mindazonáltal, ha a lap az érdekelt körökben a remélt pártfogásra talál, számításunk szerint évenként bizonyos összeg az alap javára esik, melynek jótékony rendeltetése és czélja később fog megállapittatni.

De akár az erdészeti altisztek és erdőőrök gyermekei nevelésének a segélyezésére, akár a szolgálatképtelenné vált személyzet, vagy pedig a visszamaradott özvegyek és árvák istápolására fog a jótékony alap szolgálni, minden esetre olyan nemes czéllal létesül, melynek megteremtése mindnyájunknak erkölcsi kötelessége.

Hogy azonban ezen alap jótékony hatása már a közel jövőben érezhető legyen, szükséges, hogy a szaklap után elérhető tiszta jövedelem mielőbb számba vehető összeget érjen el.

Ez pedig csak úgy lehetséges, ha a már többször említett érdekeltek ezen lap ügyét minden tekintetben felkarolják. De számithatni vélünk ebben a tekintetben az erdőbirtokos urak és uradalmak jóindulatára is, remélve, hogy közülük minél többen megrendelik e lapot altiszti és erdőőri személyzetük részére, a mivel egyfelől személyzetüknek a gyakorlatban saját javukra érvényesíthető ismereteit gyarapítják, másfelől

TÁRCZA.

Karácsonyeste.

Irta: **Omega.**

I.

Megannyi gyermek, szőke, barna fürtű,
Mosolygó, édes, gyönyörű gyerek
Hogy higyjen még a szent Angyalfiában,
Oh hagyjátok, ti felnőtt emberek!
Hogy lelküket ma rózsaszinű fátyol,
A legszebb álom fénye födje be:
Ne árulja el e nap titkát senki,
A kinek van mosolygó gyermeke!

Ajándokot, Karácsonyfát az égből
Az angyalok ma hozzanak nekik:
A ki a földet a bűntől megváltja,
A Názárethi máma születik.
Ezt hozza hirül angyaloknak serge,
Útjok tündöklő diadalmenet;
Meglátogatnak s megszentelnek minden
Jó, engedelmes földi gyermeket. . . . . .

Az ő hitük tisztább, mint lelketek, mert
Hozzá a földből semmisem tapad;
Lelküknek, mint a ragyogó napfénynek,
Az Isten ad ma büszke szárnyakat.
— Oh szálljatok, az álmok birodalma,
A boldogság, a hit mind tietek;
E zordon földnek ti vagytok virága,
Költészete, rajongó gyermekek!

Minden család egy templom ma, a melyben
A gyermekhitnek zsolozsmája kél,
S nagy gyermekek, a múlt idők homályán
Egy meghalt hitről nektek is beszél:
Figyeljetek — s feledjétek egy napra,
Hogy megnövétek és megszaggatott
A gond, a bú, ... s miként a kisdedek, ma
Legyetek ti is tiszták, boldogok!

II.

Bizvást tudom én, hogy keserves küzdés
A lét nehéz törvénye idelenn;
E nap kivétel. E napnak törvénye
A szeretet, a békesség legyen.
Födözzön minden lelket a reménység
És minden szemben csillogjon a hit:
Ne legyen senki bús, levert ilyenkor,
Mikor a szent karácsonyest van itt!

Elég idő van a bús küzdelemre,
Az évnek annyi gyászos napja van,
Mely éltünkön, mint tó fölött az árnyék,
Sötét, ijesztő rémként átsuhan

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

ezen, többnyire szerény javadalmazású alkalmazottakkal jót is tesznek.

Ha erdőbirtokosaink és összes erdészeti altisztjeink, erdő- és vadőreink stb. a szaklap nemes czéljának tudatában az ügyet felkarolják s előfizetésükkel azt támogatják, eltekintve minden egyébtől, idővel tekintélyes jótékony alapot lehet létesíteni.

Bizalommal kérjük tehát az érdekelteket, miszerint egyesületünk ez ujonnan megindult lapjára minél nagyobb számban előfizetni szíveskedjenek.

Egyúttal pedig felkérjük az igen tisztelt erdőbirtokos urakat, az erdőtiszti kart és az erdészeti altiszteket és erdőőröket, hogy a szaklapot erkölcsileg is támogatni szíveskedjenek s a lap érdekkörébe vágó ügyeket, ismertetéseket, leirásokat stb., legyenek azok bármily csekély terjedelműek is, a lapban leendő közlésre a szerkesztőséghez beküldeni szíveskedjenek.

Erdőgazdasági munkálatainkat czéltudatosan a szerzett gyakorlati tapasztalatoknak helyes érvényesítése alapján eszközölhetjük.

A természet titkainak odaadó megfigyelése a legbiztosabb alapot nyujtja erdőgazdasági munkálatainknak helyes irányban való foganatosítására.

Minden legcsekélyebb megfigyelés és észlelés is hasznos anyagot szolgáltathat erdőgazdaságunk fejlesztésére.

Éppen azért úgy az erdőtisztek, mint az erdészeti altisztek és erdőőrök köréből a legszivesebben fogadunk minden megfelelő közleményt, s azt a közlés után irói tiszteletdíjban részesítjük.

Annak reményében, hogy szaklapunkat az érdekelt szakközönség jóakaratu támogatásába veszi, maradunk hazafias üdvözlettel

az Országos Erdészeti Egyesület mint kiadótulajdonos részéről:

Báró Bánffy Dezső s. k. elnök. **Bund Károly** s. k. titkár.

»Az Erdő« szerkesztősége részéről:

Török Sándor s. k. szerkesztő.

S nyomot hagy arczon, lelken és kedélyen,
Hogy azt beszéli a boldogtalan:
Oh, bár a siri béke már befödné! . . . . .
Az évnek annyi gyászos napja van.

Szivünkbe verte gyökerét a bánat,
Mint terepes fa, terjed a nyomor,
Árnyékot vet egyénre és családra.
A szeretet — nem mozduló szobor;
S a sülyedésnek útjait, miként a
Tengerekét a dagadó szelek,
Az emberek kisérik seregestől . . . . .
Jelölik hervadt, összetört szivek.

Mert úgy van ez, hogy idelenn a földön
Mint árnyékunk e sors hozzánk tapad:
Vagy szenvedünk — vagy mások irigyelnek!
Utunkra vércsepp, könnyek hullanak,
S lelkünkkel, mint az összetört hajóval
— Hiába küzdünk az örvény felett —
Elsülyed itt gyakorta nyomorultan
A hit, a jellem és a becsület . . . .

Elég idő van szenvedni, gyülölni;
Kétségbeesni, oh, van annyi nap!
Ma másként légyen. Ma az öregek is
A kisdedekkel játszadozzanak.
Aggot és ifjút, férfit s nőt egy képbe
Foglaljon őshatalmad, szeretet;
S ti szenteljétek meg ma a családot,
Ragyogó lelkű, tiszta gyermekek!

Anton és Jancsi vadőrök.

Irta: **Pálosi Dénes.**

Vadőr volt mindkettő. Egy gazdát szolgáltak. Az x-i grófi uradalomban két egyforma, egymás melletti pagony volt gondozásukra bizva.

Anton Csehországban az Érczhegység közelében látta meg először a napvilágot. Szülői szegényen haltak el s örökségül, mint magyarországi tót rokonaik szokták, gyermekükre nagy Magyarországot hagyták.

Jancsi »túl a Dunán« született, szintén szegény szülőktől, kik szintén nagy Magyarországot hagyták fiokra örökségül, de azzal a pecséttel, hogy »itt élned-halnod kell«.

Igy lett Anton és Jancsi osztozó atyafi. De mint már régi szokás, hogy a rokonok czivakodni szoktak, Anton és Jancsi is gyakran megtették azt. Ilyenkor Antont »svábának« czimezte Jancsi, Jancsit pedig »petyárnak« titulálta Anton.

Máskülönben megértették egymást s mint osztozó rokonok eléggé tűrhető viszonyban éltek. Anton lelkiismeretes pontossággal jegyzett fel minden eseményt s vonalozott kimutatásai mintaszerűek voltak. Jancsi ha csak elkerülhette, mellőzte a rubrikákat. Emlékező tehetségével bámulatba ejtette Antont, ki éppen ez okból némileg tisztelte is Jancsit.

Anton minden tennivalóját kitervezte, kiszámította s többször átgondolta, mielőtt a kivitelhez kezdett volna

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök, valamint erdőszolgák nyugellátásának megoldása az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár keretében.

Irta: **Gaal Károly.**

A közelmult időben is felmerült az óhaj, hogy a magánszolgálatban álló nyugdijjogosultsággal rendszerint nem biró erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök, nemkülönben az erdőszolgák nyugellátására nézve gondoskodás tétessék, illetőleg munkaképtelenségük esetére részükre bizonyos összeg biztosíttassék.

Sok oldalról megvitatott kérdés ez, de eddig társadalmi uton nem sikerült megoldani, mert mig egyrészt a biztosító társulatok magas díjtételei az érdekeltek anyagi erejét felülmulják, másrészt a munkaadót sem volna indokolt a magas díjtételek egyedüli viselésével megterhelni.

És mégis — talán sajátszerű állítás, de tényleg úgy van — hogy a kérdés immár hat éve hogy nagyrészben meg volna oldva, még pedig a gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztárról szóló 1900. évi XVI. t.-cz. és az ezt kiegészítő 1902. évi XIV. t.-cz. intézkedéseivel, amely nagynevű miniszterünk dr. Darányi Ignácznak fenkölt nemes és humánus, a kis exisztenciák jövőjét szivén viselő gondoskodásáról tesz tanuságot.

Az előbb említett törvények nyujtotta kedvezményeknek tényleges élvezése tehát nem mulik máson, minthogy — megszivlelve a valóban atyai gondoskodást — az érdekelteknek be kell lépniök az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár rendes tagjainak I. vagy II. csoportjába, illetőleg munkaadójuk irassa őket oda be.

Sajnos azonban, hogy az említett törvénynek, már a humanitás szempontjából is méltánylandó intézkedéseit sem a munkaadók, sem pedig a közvetlenül érdekeltek nem vették eléggé figyelembe s igy következett be az, hogy tudomásunk szerint eddig csak négy vármegye és két birtokos veszi igénybe a törvény nyujtotta kedvezményt alkalmazottjai jövőjének biztosítására nézve.

Az erdők fenntartásának és sikeresebb megvédésének közgazdasági és a birtokosoknak saját jól felfogott érdekei szempontjából, de szociális tekintetből is szükséges az erdőőri személyzetnek az 1900. évi XVI. és 1902. évi XIV. t.-cz. alapján létesített „Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélyzőpénztár“ rendes tagjainak I. vagy II. csoportba való felvétele, megoldván ezzel a megoldhatatlannak vélt nyugdijkérdést ugy az érdekelt félre, mint a munkaadóra nézve a legolcsóbb módon.

A többször említett törvények négyféle rendes és egy rendkivüli csoportbeli biztosítást engedélyeznek.

A jelen kérdés megoldására nézve az I. és II. rendes tagok csoportjai, vagyis az aggkori (nyug) ellátásra is vonatkozó a mérvadók, az érdekeltek igényeit sok tekintetben kielégitik s rendkivül alacsony díjtételükkel szemben nyujtott kedvezményeik felette messzemenők.

---

s hogy mégsem mindig vágott össze az eredmény a számitással, annak legtöbbször bátortalansága, félénksége, élhetetlensége volt az oka. Jancsi rendesen a pillanat hatása alatt határozott s ahhoz csaknem makacsul ragaszkodott. Sikereit inkább merészségének köszönhette.

Antont felebbvalói jobban szerették szelid lélkülete miatt, de Jancsit is becsülték akaraterejeért.

Közvetlen főnökük, a fővadászmester teljesen megbizott mindkét emberben s teljesen elégnek tartotta a havi jelentéseket arra, hogy a pagonyok állapotát megitélje. Ugy gondolkozott, hogy miért buzgólkodjék túlontúl, hisz gazdája a gróf külföldön lakik s úgy se jő haza tán sohasem. Jelentéseit a kapott értesitésekből könnyen meg tudta csinálni. Ennyi szarvas, annyi őz, itt sok disznó, ott medvék stb. volt a rendes jelentési forma.

Csendes egyhanguság uralta a helyzetet s nem is zavarta volna meg semmi a békét, ha Anton véletlenül nem találkozik a botos ispán bogár szemü, pozsgás arczú Katiczájával. Meglátni, beleszeretni, mint szokás mondani, egy percz müve volt. De Anton nem volt a tettek embere. Számított, rubrikázott, sóhajtozott hónapokig, mig végre elhatározta, hogy megkéri a leány kezét. Határozni s tenni két különböző dolog. Mihelyt beszélgetni kezdett az örökké mosolygó, hamis szemü leánynyal, határozata mindig csütörtököt mondott, félt a kosártól. Nagykésőre megtalálta a rendes formát. Kenyeres pajtását, Jancsit kérte fel a kényes ügy elintézésére. Jancsi készséggel vállalkozott is az »élhetetlen svába« megházasítására, sőt örült is, hogy egy tenyeres-talpas magyar menyecske gondviselésébe fog jutni pajtása.

El is ment az ispánhoz, meg is kérte a leányzót, de olyan formán gondolkozott, hogy kár ez a szép menyecskejelölt annak a »nyámnyilla svábának« s igy megtartotta magának. Antont meghivta ugyan a lakodalomra, de az szive fájdalmára ugyanazon időben az erdők rengetegeiben keresett gyógyirt s nem ment el a lakzira.

E kis esemény a cseh és magyar barátságon ejtett ugyan egy parányi folytonossági hiányt, de Anton bölcs belátása végre győzött, hisz visszacsinálni már ugy sem lehet, no meg nem is hozzáváló volt az a leány, az ő komolyságához nem illett volna egy örökké vigyorgó némber, igy vigasztalta magát s kibékült a helyzettel is s Jancsival is, mit azzal bizonyitott be, hogy egy pár hét mulva oltárhoz vezette az uradalom stájerből jött főmolnárának Elizabet nevü leányát, ki egy kicsit hosszu is volt, görbe is volt, de szeplőit vörös hajának árnyéka művészien takarta és a mi fő, sohasem nevetett. Egy szóval egymáshoz illő pár, egymást megértő házastársak lettek, egyformán gyilkolták a szép magyar nyelvet mindketten. A helyi események azonban egyszerre eltörpültek egy távirat hatása alatt. A főur, a gróf, az öreg és a fiatal haza jönnek lakni. A kastély, a park, az istálló s mindazon élő és élettelen uradalmi tartozék, mely használatra van szánva, lázas

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Az említett törvények a felvételre vonatkozólag s az I. és II. csoportban biztosított tagokat megillető segélyekre nézve következőket állapítják meg:

Az I. és II. csoportba felvehető minden 14—35 év közötti egyén. A törvény életbelépésének első öt évében 50 éves korig volt a felvétel megengedve, sajnos azonban, ez a határidő az 1905. év végével lejárt, remélhető azonban, hogy a törvényhozás utján ez a korhatárkedvezmény ismét meg fog adatni.

A felvételi díj egyenkint 2 korona; az évi, minden év junius 30. és deczember 31-én két részletben fizetendő tagsági díj az I. csoportban 10 K 40 fill., a II. csoportban 5 K 72 fill.; a tagsági díj mindkét csoportban a nyugdíjjogosultság bekövetkeztéig, legfeljebb azonban 25 éven át fizetendő, azontul tagsági díj nem fizetendő, de azért a tagsági jogok épségben megmaradnak.

Az I. és II. csoportban 5—5 tagsági könyv váltható, mig a pénztár igazgatósága a törvény szerint reáruházott jog alapján 10 könyv váltathására is adhat engedélyt s ennélfogva a biztosított annyiszor élvezi a nyugdijat és segélyeket, ahány könyvvel bir, vagyis ahányszoros tag.

A nyugdij és az esetenkénti segélyek a következők: nyugdij végleges munkaképtelenség esetén, legalább 10 évi tagság után az I. csoportban havi 10 korona, mig a II. csoportban havi 5 korona, melyet akkor kap meg az illető biztosított egyén, ha 10 évi tagság után munkaképességét bármely okból előreláthatólag mindenkorra oly mértékben elveszti, hogy e fogyatkozás következtében felényit sem képes évenkint megkeresni, mint amennyi egy helybeli gazdasági munkás évi átlagos keresménye. Ebben az esetben a nyugdijat élete fogytáig, illetőleg keresetképességének netáni visszanyeréséig élvezi.

Ha a keresetképtelenség 10 éven belül áll be s a tag a tagsági díjakat nem akarja addig fizetni, amig a segélyre való joga megnyilnék: a pénztár a befizetett tagsági díjakat kamat nélkül visszafizeti.

Ha a tag 65 éves korát betölti s segélyben még nem részesült, minden egyéb igényjogosultságának épségben tartása mellett egyszersmindenkorra 100 K segélyt kap az I. csoportban és 50 K segélyt a II. csoportban.

Ha a tag halálát nem baleset okozta, akkor családjának, ha legalább 5, 10, 15 évig tag volt, az első csoportban 200, 250, 270 K, a II. csoportban 100, 125, 135 K temetkezési segélyt fizet a pénztár.

A baleseti segélyek mindkét csoportban ugyanazok és pedig ingyen gyógykezelés, ezenkivül egy hétnél tovább tartó munkaképtelenség tartamára 60 napon belül napi 1 K, azontul havi 10 korona segély; baleset miatti halál esetén a családnak 400 K, ha család nem marad, 100 K segély fizettetik.

Ezen két csoport szerint tehát nemcsak egyedül a nyugdij biztosítható az erdőőri személyzet részére, hanem haláleseti és baleseti segély is, melyet ily alacsony díjformát gondolt, hogy nagyon megvan terhelve öröksége azzal a záradékkal, hogy »itt élned-halnod kell!« Szerette volna mindkettőt másra bizni s venni a vándorbotot, mert hogy ő most már mindig »svábákkal« lakjék, azt nem veszi be a gyomra. Lesz a hogy lesz! végezte be hangos kifakadással a tünődést s fütyürészve fordult be otthonába. Észre sem vette, hogy hol hagyta el a »svábát«, kit kezdett nem szeretni.

Gyönyörű, napsugaras őszi reggel volt. Milliárd harmatcseppben mindmegannyi gyémántszem tündökölt a megtört fénysugár a záradó fűszálon s a sárguló lombokon egyaránt. De Jancsit egy cseppet sem hatotta meg a természet e csodás szépsége, búsan, komoran állt a vadászlak bejárójához támaszkodva s várta urát. Szinte látszott arcán a tünődés, hogy mit fog mondani a gróf »Was ist dasz?«-ára. A néma tünődést nem sokáig győzte, széles melléből sóhajtva tört ki a panasz »Édes hazám, drága földje, de megérdemelnéd, hogy a kit táplálsz, a ki áldásodat birja, megtanulja azt a nyelvet, melynél nem lehet szebb a világon!« Kocsizörej verte fel a merengő Jancsit álmodozásából, megérkezett az öreg gróf. Jancsi köszönt s szó nélkül hordta be a vadászfelszerelést a vadászlakba, hová kisidő multán a gróf is belépett.

Jancsi várta a »Befehlt«. A gróf hozzá fordulva, nyájasan tiszta magyarsággal kérdezte: »Nos hát Jancsi fiam, hogy leszünk, mit tartogatsz számomra?«

Jancsiból a meglepetés nem csinált sóbálványt,

---

sietséggel rendbe hozatott, sőt még a fővadászmester is feláldozta délutáni álmát s kibotorkált a pagonyokba megnézni a cserkész utak biztonsági állapotát. Csinált is rendet, adott ki parancsot fonákabbnál-fonákabbat, csupán az volt a szerencse, hogy nem lehetett végrehajtani, mert a közben megérkeztek a grófok, apa és fiú. Délczeg termetű mindkettő, nyilt arcz, domború homlok jellemezték. Az apa 60, a fiú 30 évesnek látszott.

A fővadászmester részesült először kihallgatásban, de olyan zavaros felvilágosítással szolgált, hogy a grófok mindent megtudtak belőle, csak azt nem, amit akartak, mig végre a fővadászmester, hogy kikerüljön a csávából, kezdte dicsérni Anton és Jancsi vadőröket, kiket azonnal berendelt s a grófok elé tolta, mintha mondta volna, itt vannak ezek, méltóztassék ezeket fülön fogni, hogy hol delel az agganczár s mit álmodik a medve?

A vallatási nyelv német volt. Anton szive repesett örömében, Jancsi csak bámult, mint egy sült hal, nem tudott németül. Nem is kérdeztek tőle semmit. Anton oly pontos leirást adott mindenről, hogy a grófok teljesen meg voltak elégedve s mindjárt meg is állapították másnapra a csatatervet. A fiatal gróf, az Anton — az öreg, a Jancsi pagonyában fognak cserkészni.

A kihallgatás után Anton büszkén lépdelve, Jancsi lehorgasztott orral bandukolva, indultak hazafelé. Az úton Anton nem fogyott ki a grófok dicséretéből s közölte Jancsival a másnapra szóló »Befehlt«. Jancsi egy szót sem szólt, de megcsóválta a fejét s olyan

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

tétel ellenében ily arányban egyetlen biztosító intézet sem nyujt. Az özvegy tehát, ha állandó nyugdíjat nem is kap, mégis oly segélyben részesül, mely egyfelől a temetkezés költségeit fedezi, másfelől legalább egyideig kisegíti.

(Vége következik.)

Az erdei rovatos naplóba jegyzendő adatok helyességéről.

Irta: **Lászlóffy István,** vármegyei tb. főjegyző.

Az erdőőrnek az őrizetére bízott erdő védelme egyik legfőbb kötelessége. Ezt állásának elnevezése is igazolja. Az erdőőr tehát az őrizetére bízott erdőt megvédeni és ha valaki azt mégis meglopja, megkárosítja, vagy olyanokat tesz, a mik folytán az erdőre kár háramolhatik, azt bejelenteni köteles.

Ezeket a cselekményeket az erdőtörvény 90.—114 szakaszai kihágásnak minősíti és azok megbüntetését a közigazgatási hatóságokra (első fokon a szolgabiróságokra) ruházza.

A feljelentés alapjául az erdőőrök által vezetendő erdei rovatos napló szolgál. Ebbe az erdei rovatos naplóba jegyzi be az erdőőr erdei lopások, vagy károsítások eseteiben az egyes rovatok czímének megfelelőleg észleleteit. A naplóba bejegyzett adatoknak tehát a tényállást, vagyis mindazokat az adatokat tartalmazni kell, melyek a kihágás megbüntetéséhez szükségesek.

Hogy az erdei rovatos naplóba az egyes kihágási eseteknél miket kell bejegyezni, erről a m. kir. földmivelésügyi miniszter úr 1880. évi augusztus hó 14-én 24931. szám alatt kiadott rendeletében gondoskodott. Ezen rendeletben kimeritően fel van sorolva mindaz, miket az erdőőrnek naplójába bevezetni kell. A szolgabiróságokhoz beérkező feljelentések mégis azt mutatják, hogy az erdőőrök sok esetben olyan lényeges adatot felejtenek naplójukba jegyezni, melyeknek kimutatása és igazolása a kihágások tárgyalásánál elkerülhetetlenül szükséges.

Tárgyalásra van kitűzve a szolgabirósánál például Zöldi Lajos felesketett erdőőr erdei rovatos naplójának 786. tételszám alatti kivonata, mely szerint 1905. évi május hó 18-án délután 3 órakor Keuta János földmüves, remetei 246. házszámú lakóst tetten érte, amint az őrizetére bizott zárt erdő C. üzemosztályából 10 drb 7 méter hosszú, 16 cm. alsó átmérőjű, az érték- és árszabályzat C. 2. tétele szerint darabonként 2 kor. értékű távirdapóznát kivágott és azokat kocsira rakva elhajtott.

A bejegyzett adatok minden tekintetben helyesek; e mellett azonban a tárgyalás mégis azt fogja igazolni, hogy a naplóban olyan lényeges adat nem lett feljegyezve, minek ismerete a büntetés kiszabásánál fontos szerepet játszik, mi a következőkből fog kitünni.

Keuta János a tárgyaláson a 10 drb távirdapózna

---

mint szokás mondani, vérmérséklete urrá lett fölötte, örömében egyet rikkantott s elkapta ura kezét s összevissza csókolta karját, ruháját a hol érte s örömében sírva, folyton hangoztatta, »hogy az Isten is áldja meg, hát a gróf úr is magyar?«

A gróf csak bámult a szokatlan felinduláson, de a Jancsi arczára lepergő örömkönyeseppekből hamar megértette, mi megy végbe szolgája lelkében. Ellágyult ő is, a rég bolyongó magyarnak jól esett egy másik magyar becsületes szivének őszinte megnyilatkozása. Mig végre Jancsi észhez tért s restelkedve kért bocsánatot, mit meg is nyert.

A cserkészés kitünően sikerült, Jancsi kitett magáért, urának teljes megelégedésével és dicséretével boldogan tért este haza övéihez.

A fiatal gróf Anton értelmét, pontosságát, lelkiismeretességét dicsérte apjának, az öreg azonban elhallgatta, hogy őt hogyan fogadta vadőre s mintha hallgatag megegyezés jött volna létre az apa és fiú között, az apa mindig a Jancsi, a fiú pedig az Anton pagonyában vadászgatott s magukkal mást sohasem vittek a két vadőrön kivül, min a fővadászmester örült legjobban, mert lábai régen elszoktak a fel-leszaladgálástól.

Egy évet töltöttek már a grófok itthon s kezdték megszokni a hazai levegőt, nem vágyódtak nagyon a külföldre, de végképpen még sem akartak szakítani a régi fényes nevű ismerősökkel, azért elhatározták, hogy egynehány külföldi főurat meghivnak cserkészetre, hogy lássák szemeikkel azt a kincset, melyet a világon sehol fel nem találnak. Hogy a hiúság is játszott egy kis szerepet e meghivásnál, az több mint bizonyos.

Egy osztrák, egy bajor herczeg, egy lengyel, egy német gróf, egy márki és két lord voltak hivatalosak, igy hat nemzet volt képviselve idegenből. Természetes, hogy a két kedvencz vadőr teljhatalmat nyert tennivenni mindent, csak a siker biztosítva legyen.

Elemében volt mindkettő. Anton éjjel-nappal számolt-irt. Nagyság, szín, fejdisz szerint osztályozta, rubrikákba szedte a fővadat. Volt is mit dolgozni, mert mintha országgyülést tartanának az aggancsárok, mind az ő pagonyába gyültek össze. Szive repesett örömében, mikor látta a hatalmas állatok próba tülekedéseit.

Jancsi főkép az utakra forditotta figyelmét s különösen egy nagyobb vágást kerülgetett mindennap. Minden este elindult egy félig telt zsákkal s mikor vissza tért üres volt a zsák. Nem tudta senki, mit visz a zsákban s mit csinál vele, tartalmát hol hagyja.

Annyit azonban az öreg gróf megjegyzett egy előzetes szemle után, hogy »Jancsi fiam nincs a pagonyodban egyetlen becsületes aggancsár sem!« Jancsi nyugodtan válaszolta »Majd annak idején lesz elég!«

Megjöttek a vendégek mindannyian s mindenik magával hozta vadászát, egyik-másik kettőt is.

Az esti lakoma alatt és után szokás szerint különbnél-különbféle vadász eseményekről folyt a szó s végül a szolgákra tért a beszéd.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

lopását (kihágás elkövetését) beismeri. A tárgyalás ezzel befejeztetvén, a főszolgabirónak az itélet meghozatala előtt meg kell állapitani, hogy az erdőtörvény 90. vagy 91. §-át alkalmazza-e? Mert a törvény 90. § a szerint »A ki valamely erdőben létező élőfát .... lop, az ellopott fa értékét s kártérítésül ezen érték egynegyed részét tartozik megtéríteni; ezen felül pedig a két összeggel egyenlő pénzbüntetéssel büntetendő.«

Ezen törvényszakasz szerint Keuta Jánost 20 kor. faérték, 5 kor. kártérités megfizetésére és 25 kor. pénzbüntetésre, fizetésképtelenség esetén 5 napi elzáratásra kellene itélni.

A törvény 91. §-a szerint ellenben »A lopott fa értékét és kártérítésül ezen értékkel egyenlő összeget tartozik fizetni, ezen felül pedig a két összeggel egyenlő pénzbüntetéssel büntetendő az, ki ... zárt erdőből annyi egymás mellett álló fát lop, hogy ez által hézag támad.«

Ezen törvényszakasz szerint pedig Keuta Jánost 20 kor. faérték, 20 kor. kártérités megfizetésére és 40 kor. pénzbüntetésre, fizetésképtelenség esetén 7 napi elzáratásra kellene itélni.

A két törvényszakasz közötti eltérés tehát annak ismeretét kivánja, hogy a fák lopása folytán az erdőben hézag támadt-e? de ez a naplóban feljegyezve nem lett. A tárgyalást vezető főszolgabirónak fel kell tenni ennélfogva a kérdést a vádlotthoz, beösmeri-e azt, hogy a fák kivágása folytán az erdőben hézag támadt? mivel az erdőbirtokos a törvény 91. §-ának alkalmazását kivánja. Keuta János azonban ezt tagadásba veszi, minek folytán Zöldi Lajos erdőőr kihallgatása válik szükségessé. Az erdőőr azonban ezt, — bárha valószinűnek látszik is — eskűjére hivatkozva most már lelki megnyugvással bizonyitani nem meri, mert a folyó évben eddig hétszáz kihágási esetet jelentett be, a sok közül erre az esetre különösen nem emlékszik és a fák helyét sem tudná már megjelölni. (Feljegyezzük itt, hogy a folyó évben egy szolgabirói hivatalnál előfordult, hogy két hónap alatt ezernégyszáz kihágási eset jelentetett fel.)

A tárgyaló főszolgabiró kénytelen tehát Keuta Jánost a törvény 90. §-a alapján elitélni, mi által az erdőbirtokos az erdőőr mulasztása folytán 15 kor.-val károsul és Keuta János ezen felül 15 kor. pénzbüntetés alól menekül, azon lényegtelennek látszó, tényleg azonban lényeges körülmény idején való megfigyelésének és feljegyzésének elmulasztása miatt, hogy a fák kivágása folytán az erdőben hézag támadt; mert ha ezt az erdőőr annak idején megfigyeli és feljegyzi, a tárgyaláson eskü alatt lelki megnyugvással bizonyságot tehet reá.

Kitünik ebből, hogy az erdei kihágási napló helyes vezetése két szempontból szükséges.

Először azért, hogy az erdőőr a tárgyaláson vádlott tagadása esetén minden esetben lelki meg-

---

Azok hűsége, megbizhatósága, tudása, bátorsága mind előfordult s majdnem mindenik úr tudott egy-egy megható történetet. Végül a házi urakat, különösen a fiatal grófot fogták közre, hogy beszéljen ő is valamit, mert tudták, hogy a földet körül zónászta s folyton vadászott, igy tapasztalt is sokat.

A fiatal gróf engedve a közóhajnak beszélni kezdett: »Sok felé jártam, sokat vadásztam, ezer veszélynek tettem ki magam, hajtottam tigrist, oroszlánt, üldöztem elefántot, orrszarvut, vizi lovat, cserkésztem vad bivalyokra, de soha olyan kritikus helyzetbe nem kerültem, mint egy félévvel ezelőtt itthon az apám birtokán, abban a pagonyban, hol holnap cserkészni fogunk«. Ilyen bevezetésre az egész társaság csupa szem és fül lett s mohon várták a folytatást. »Egy zimankós téli estén vadőröm jelenti, hogy pagonyában van egy veszedelmes remete, egy kivert kan. Bivaly nagyságú s roppant dühös állat, minden élő állatot megtámad s ha felveszi a harczot vele, biztosan megöli. Több elhullott szarvast talált felhasitva s azt mind a remete cselekedte.

E jelentésre elhatároztam, hogy másnap kimegyek, kicserkészem s meglövöm a gyilkost.

Másnap sürű-nedves köd borította a földet. Vadőröm figyelmeztetett is, hogy talán jó lenne megvárni a köd felszállását, mert ilyen időben a lövés bizonytalan, az út csúszós és a vad veszedelmes. Ha ez utóbbi megjegyzést nem teszi vadőröm, tán hallgattam volna rá, de nekem, a tigrisvadásznak mondani, hogy egy disznó veszedelmes? Azonnal indulunk! adtam ki a rövid parancsot.

A vadőri laktól alig lehettünk egy kilométerre, mikor egy sziklagödörbe ereszkedtünk le s vadőröm kért, venném át fegyveremet, mert nem lehet tudni, hogy mikor találkozunk a vaddal. Nyulok a fegyveremért s abban a pillanatban egy roppant nagy fekete tömeg reánk vetette magát az előttünk levő tövises gödörből. Mindketten földhöz vágodtunk s én egy nehéz terhet éreztem mellemen. Fülem zugni kezdett, lélegzetem elakadt, mozdulni nem tudtam s elvesztettem eszméletemet. Mikor magamhoz tértem, vadőröm lakásán találtam magam, de még akkor is éreztem mellemen a sulyos terhet.

A szoba másik sarkában egy hárságyon láttam vadőrömet polyák között. Kihevertük mindketten a kalandot, én még karczolást sem kaptam, de vadőröm alaposan helyben volt hagyva, 15 hasitott sebet ejtett rajta a bestia, mert mint elbeszélte vadőröm, csak késsel védekezhetett és szerencsésen le is szúrta a fenevadat, engem pedig patakzó sebei daczára a hátán czipelt lakása küszöbéig, hol ereje kimerült s eszmélete elhagyta. A többit a felcserek elvégezték. Életemmel tartozom e derék, bátor és hűséges vadőrnek, kit holnap az uraknak bemutatok Anton személyében.«

A társaságnak tetszett a kaland s az elmondottak után irigyelték a gróftól vadőrét, mert ilyen kipróbált hűségű szolgával egyik sem rendelkezett.

(Vége következik.)

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

nyugvással bizonyíthasson; másodszor pedig azért, hogy a kihágási biró helyes ítéletet hozhasson, azaz, hogy a bűnös a törvényben előirt megtorlásban részesüljön és a kárt szenvedett erdőbirtokos teljes kártérítést nyerjen.

Elkerülhetetlenül szükséges ennélfogva, hogy az erdőőr az erdei kihágások feljegyzésére szolgáló erdei rovatos napló vezetésére vonatkozó, fentebb említett miniszteri rendelet intézkedéseit alaposan ismerje, mert csak így tud egyik legfőbb kötelességének, az erdő őrzésének jól megfelelni.

A tölgymakk téli eltartásáról.

Irta: **T.**

Ismeretes dolog, hogy a hazánkban előforduló tölgyek makkjai csirázó képességüket csak a termést követő tavaszig tartják meg, de igen gyakori az az eset is, hogy ha a tölgymakkot nem megfelelő módon teleltetjük át, ősztől tavaszig is nagyon sok makk elveszti a csiraképességét.

Ezt tudva, legczélszerűbb lenne, ha a makkot mindjárt ősszel rendeltetési helyére elvetnők.

Ez azonban igen sokszor nem lehetséges, néha meg nem is ajánlatos.

Nem lehetséges néha azon okból, mert ha pl. a csemetekertbe óhajtjuk azt elvetni, az erre a czélra szánt tábla ősszel nem üresíthető ki stb.

De ha akadályozó körülmény az őszi vetés foganatosításánál nem is lép fel, mindazonáltal nagyon sok okból a vetést ajánlatos tavaszra halasztani.

Ismeretes ugyanis, hogy a tavaszi vetés által megóvjuk a makkot a téli fagytól, valamint a vadak stb. károsításától. Igen gyakran pedig — mint pl. a folyó évben is — a rendkivül nagy számban elszaporodott egér miatt az őszi vetést okvetlen jövő tavaszra kellett halasztani.

Ilyen esetben gondoskodnunk kell a makknak téli eltartásáról.

A makknak téli eltartására, vagy mint mondani szokták átteleltetésére többféle módot szoktak alkalmazni.

Némelyek gödrökben, vermekben, mások az e czélra készített gunyhókban vagy pajtákban tartják el tavaszig a makkot.

Hogy a legmegfelelőbb eltartási mód megállapítható legyen, a vadászerdői m. kir. erdőőri szakiskola több éven át kisérleteket tett a különféle eltartási módokkal.

Legjobbnak bizonyult a Vadas Jenő m. kir. főerdőtanácsos úr — mint akkori szakiskolai igazgató által ezelőtt mintegy 16—18 évvel alkalmazott eltartási mód, melyet czélszerűnek tartunk lapunkban szintén ismertetni.

Ezen eltartási mód tulajdonképpen a természet utánzása.

Tudvalevő dolog, hogy ősszel a mint a makk a földre leesik, a lehulló száraz falomb azt betakarja.

És így marad egészen tavaszig.

Ha magunk természetességében így áttelelt makkot megvizsgáljuk, azt tapasztaljuk, hogy friss, jó és éppen olyan csiraképes mint ősszel volt.

A természetnek ezen útmutatása szolgált tehát a jelzett makkeltartási módnak az alkalmazásánál is.

Az erdő azon részén, hol a téli viz összegyülemlésétől nem kell tartanunk, tehát kissé emelkedettebb helyen, kiválasztunk egy olyan helyet, hol a fák kissé ritkábban állanak, de a fák koronája mérsékelten védelmet nyujtanak.

E helyről az ágakat, galyakat és a szemetet elseperjük, a földet pedig jól ledöngöljük, hogy a földben lévő illetve esetleg ott tartózkodó vakondok stb. ne tudjon olyan könnyen túrni.

Az igy ledöngölt és kitisztított területet a környezetből összegyüjtött száraz falevéllel mintegy 5—6 cm. vastagon behintjük, s hogy a makk tavasszal tisztábban legyen felszedhető, a falombra egy vékony réteg rozszsupszalmát terítünk.

Erre reáöntjük a makkot körülbelül 20—25 cm. vastagságban s vékony zsupszalmaréteggel való befedés után száraz falombbal betakarjuk körülbelül olyan vastagon, mint a milyen vastag a makkréteg.

Habár a takaró anyag lazasága a szellőzés czéljára a levegőnek elég átjárást enged, mindazonáltal czélszerű, zsupszalmából körülbelül egy 10—15 cm. vastag, s a makk aljától a legfelső takaró rétegen felül érő szalma csupot mintegy szellőztető kürtő gyanánt szintén alkalmazni.

Ilyen szellőztetőt természetesen a makk mennyisége szerint többet is kell elhelyezni.

Tapasztalat szerint minden 10 m^2-re szükséges 1—1 szellőztető.

Arra az esetre pedig, ha télen át nagyobb hidegek állanának be, okvetlen szükséges, hogy tartalék lombtakaróról is gondoskodjunk, mit olyképpen nyerünk, hogy a makkrakás közelébe már ősszel körülbelül még annyi lombot gyüjtünk össze, mint a mennyit a makkra ősszel reáraktunk. Ezt azután ha a téli hideg növekszik, fokozatosan a hideg nagysága szerint rátakarjuk a makkra. Viszont ha melegebb időjárás van, a lombtakaróból leszedünk. — 10° C. hidegig az őszi takaró elegendő. — 10° C.-tól — 20° C. hidegig már az őszi takaró fele részének megfelelő lombtakaróval a fedést vastagitani kell; — 20° C-on felüli hidegnél pedig a fedést kétszerezni kell.

Ilyen eljárás mellett a makk tavaszig kitünő állapotban tartható el.

A több évben át eszközölt kisérletek igazolják, hogy míg más eltartási módok mellett a makk őszi csiraképességéből legalább 30%-ot elveszített, addig e módnál a makknak tavasszal is ugyanazon csiraképessége volt, mint ősszel.

Ennek oka főleg abban van, mert a tölgymakk, csiraképességének megtartására egy bizonyos mennyiségü nedvességet okvetlen igényel, ezt pedig a leirt eljárás mellett éppen oly mennyiségben kapja meg, mint a mennyire tényleg szüksége van. Ezenkivül a hőmérséklet is éppen azon foku, mely mellett sem meg nem fülled sem ki nem szárad, sem pedig el nem fagy.

Ez az eljárás igen egyszerü és olcsó s a mellett teljesen biztos.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

A mesterséges fáczántenyésztésnek az erdőőri szakiskoláknál való berendezése.

Irta: **T.**

Darányi Ignácz földmivelésügyi miniszter a vadászerdői m. kir. erdőőri szakiskolánál a növendékek gyakorlati oktatása és kiképzése czéljából a mesterséges fáczántenyésztés berendezését rendelte el s a szükséges költségek engedélyezésével egyidejűleg utasította a szakiskola igazgatóságát, hogy a mesterséges fáczántenyésztést már a jövő év tavaszán kezdje meg.

A figyelmét minden gazdasági ágra kiterjesztő földmivelésügyi miniszter úrnak ezen eléggé nem méltányolható intézkedése folytán a vadászati szakoktatás s ezzel kapcsolatosan hazai vadászatunk — mint erdő és közgazdaságunk fontos tényezője — egy hatalmas lépéssel fog előbbre haladni.

A fáczántenyésztés fontosságáról s annak az erdő- és közgazdaságra való rendkivül előnyös kihatásáról egy későbbi számunkban kivánunk részletesen foglalkozni.

E helyen csupán reámutatni akartunk azon örvendetes jelenségre, mellyel Darányi miniszter a vadászati szakoktatásnak a hazai erdőőri szakiskolák keretében való felkarolását máris oly irányban és alapon kezdette meg, minek fokozatos fejlesztése által elérhetjük lassanként azon mindnyájunk által melegen óhajtott eredményt, hogy birtokosaink és főuraink ne legyenek kénytelenek a vadászi és erdőőri állásokat külföldi egyénekkel betölteni.

Serétes töltények készítéséről.

Irta: **L.**

Társas vadászatokon igen gyakran láthatjuk, hogy a vad a lövésre elesik, kis idő multán azonban magához tér és a vadászt faképnél hagyja.

Hogy mi ennek az oka: mindenki boszankodva kutatja. Mert ha a vad a lövést jelzi, elfogadható bizonyíték arra, hogy jól czélzott. Egyik a fegyverét hibáztatja; másik a távolságot rójja fel okúl; a harmadik annak tulajdonítja, hogy nem használt a vadnak megfelelő nagyságú serétet. Olyan is akad, a ki a lőport hibáztatja s csak igen kevés vadász jön mindjárt reá, hogy tulajdonkép tölténye volt rossz; mert ennek tudható be rendszerint, ha a vad nem tűzben esik el, azaz, ha a lövés után nem marad nyomban a helyszínén, mivel a rosszul készített tölténynek nincsen meg az az ereje, hogy a serétet a vad testébe vigye; a vad tehát csak elkábul s magához térvén, tovább megy.

Az ilyen esetre a vadász azt mondja, hogy nincs a fegyvernek brandja (ölőereje), pedig tulajdonkép ennek nem a fegyver, hanem majdnem mindig a rosszul készített töltény az okozója.

Hogyan kell tehát a serétes lőfegyverhez szükséges tölténytkészíteni? Mai czikkünk erre nézve óhajt útmutatásul szolgálni. Ezúttal tehát a **serétes töltény készítésének módját** ismertetjük, elméleti és gyakorlatban szerzett példákkal megvilágítva.

Hogy a töltény készítésénél mennyi lőport és serétet használjunk, rovatunk szűk kereténél fogva ki nem terjeszkedünk, mert erről minden vadász könnyen tájékozást szerezhet; ezen kérdésnél csupán a lőpor és a serét súlyának egymáshoz való aránya kelthet nagyobb figyelmet, mivel egy későbbi czikkünkben fogunk foglalkozni. Erről általánosságban csak annyit említünk ezúttal, hogy fekete vadászlőporral töltött gyengébb erejű tölténynél a lőpornak a seréthez úgy kell viszonylani, mint 1 : 6·4-hez, a mi annyit jelent, hogy minden 1 gramm lőporra 6·4 gramm serét jön a tölténybe. Erősebb tölténynél mint 1 : 6-hoz. Osztrák füstnélküli porral töltött gyengébb erejű tölténynél mint 1 : 12-höz; erősebb tölténynél mint 1 : 11·2-hez.

Serétes töltények készítésénél mindenek előtt **az üres hüvelyt kell megvizsgálni**, hogy az nem hibás-e és nincs-e benne szemét, vagy a csomagolásnál belé hullott olyan tárgy, mi a gyutacs gyúanyagát esetleg befödi, mert ha néha egy töltény be nem sül, (csütörtököt mond) ez is gyakran oka annak. Persze erre senki sem gondol; mindenki a töltényhüvelyt, vagy a fegyverkakas rugója gyengeségét hibáztatja, bár a gyúszeg a gyutacsot szabályosan beütötte. **Hibás hüvelyt se használjunk fel**: ez is gyakran megboszulja magát. És csak ha mindenről meggyőződtünk, önthetjük a lőport a tölténykészítőbe helyezett hüvelybe. **Tölténykészítőt mindenkor használni kell**, mert a jó fojtás szorosan megy a hüvelybe, mi annak falát szétnyomhatja.

A lőporra fojtást (dugót) helyezünk. Hogy a **fojtást hogyan helyezzük a lőporra** és hogy ez a fojtás **milyen legyen**: ez játszsza nézetünk szerint egy jó tölténynél a főszerepet.

Legtöbb vadász a fojtást a lőporra igen erősen veri reá. Kimondhatjuk, hogy ez az eljárás helytelen. Ennek beigazolására a lőpor égésének sajátosságát kell ismertetnünk.

Ha egy köbcentiméter egy darabból álló és ugyanannyi (aprószemű) vadászlőport egymás mellé helyezünk és azokat egyidőben gyujtjuk meg, azt tapasztaljuk, hogy a vadászlőpor sokkal gyorsabban ég el, mint a másik, mert mint minden éghető (szerves) anyagnak, úgy a lőpornak is a felülete (lapjai) ég tovább, a lőporszem központja felé haladva. Gyorsabban kell tehát a vadászlőpornak elégni, mert az egyes szemek felületeinek (lapjainak) összege az ugyanannyi térfogatú egy darab lőpor felületénél sokkal nagyobb.

Ha tehát a fojtást a lőporra erősen reá verjük, a fojtás alatt lévő aprószemű lőporból úgyszólván egy ugyanakkora egy darab lőporhoz hasonló tömeget nyerünk, mert azok felületei az erős nyomás által szorosan egymáshoz záródnak, mely esetben az égés hatályosabban (intenzívebben) csakis a tömeg külső felületén, tehát lassabban fog elégni, miért a fojtást és az arra helyezett serétet **nem fogja olyan erővel a csőből kilökni**, mintha az gyorsabban égne; pedig ellenkezőleg arra kell törekednünk, hogy a serét a lehető leggyorsabb repülést nyerje, mert csak ez

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

által számíthatunk a serét olyan átütő (ölő) erejére, hogy az a vad belsejébe hatolván, azt azonnal megölje.

Ezt az elméletet gyakorlati példával is beigazolhatjuk. Ha két egyforma méretű töltényt készítünk, azzal a különbséggel, hogy az egyik töltény fojtását erősen leveréjük, míg a másikét nem és ezen két tölténynyel egy fegyverből, egyforma távolságról, két egyforma vastag lapokat tartalmazó könyvbe lövünk: azt tapasztaljuk, hogy az erősen levert töltény kevesebb könyvlapot fog átütni, mint a másik.

Minden kétséget kizárólag megállapithatjuk tehát, hogy a fojtást a lőporra csupán annyira kell reászorítani, hogy a lőpor és a fojtás között üres tér ne maradjon.

Több tölténygyáros (Walbinger és Meischl-Bisweiler) már készít is olyan töltényhüvelyt, a melyben a töltény belső fala körül a lőpor felett egy rézpárkány van alkalmazva, mi a fojtásnak támpontúl szolgál azon czélból, hogy a lőport össze ne szoritsa.

Hogy pedig a lőporra milyen fojtást kell tenni, erre kell a legkiválóbb gondot fordítani.

A mint a lőpor a töltényhüvelyben meggyúl, a kifejlődő gázok feszitő erejüknél fogva nemcsak a fojtást és a serétet tolják kifelé, hanem a fojtás és a cső fala között is kijutni igyekeznek, ha nyilásra találnak, mely esetben a gázok a serét közé hatolnak, azokat egymáshoz és a cső falához szorítva, alakjukban elváltoztatják és ezen kivül feszitőerejük a fojtás felső lapjára is visszahat, mi által a hátulsó nyomást gyengiti, a serétek előhaladását lassítja.

Ebből azt a következtetést vonhatjuk, hogy a lőporra olyan fojtást kell alkalmazni, a mely a tölténykamrát elhagyva, a csövet szorosan kitölti, hogy a gázok a fojtás elé ne kerülhessenek. A fojtásnak tehát szilárdnak és megfelelő magasságunak kell lenni, mert csak az ilyen fojtás nyujt biztonságot arra, hogy a gázok elébe ne kerüljenek. Ezért puha anyagból készült és 10 miliméteren alóli fojtást ne használjunk.

Ha fegyverünk csövébe szabad kézzel egy jó minőségü fojtást bocsátunk és a fojtás a tölténykamra belső nyilásánál a csőben nem feszül meg, hanem a cső közepe felé esik: fegyverünkkel a kellő eredményt elérni nem fogjuk. Uj fegyver vételénél erre mindig kiváló gondot fordítsunk.

A fojtás a tűzben elég. Hogy tehát a lőpor tüze a fojtást el ne égesse, arról is gondoskodni kell. Ennek megakadályozása végett, ha a fojtás ezzel ellátva nincsen, egy kátránylapot kell a fojtás alá tenni. A fojtás felső lapjára a serét alá egy szilárd anyagú kártyalapot szintén ajánlatos alkalmazni, hogy ez által a serét biztos alapot nyerjen és a hátulról jövő erős lökés folytán a fojtásba ne fúródjék, mert az a serétszem, a melyik a fojtásba fúródott, a lövésnél többé eredményes szerepet nem játszhat.

Ezután önthetjük csak a serétet a hüvelybe. A serétnek a hüvelyben szabályosan elhelyezkedve, szorosan kell egymáson feküdni, miért a hüvelyt néhányszor gyengéden egy puha lapra (asztalra helyezett könyvre) ütjük. A serétre pedig lehetőleg puhább anyagból (gyapot, papiros) készült seretfojtást tegyünk és ezután a rendelkezésünkre álló gép segélyével a hüvely szélét oly erősen csavarjuk be, hogy a serétszemek egymáson szilárdan nyugodjanak és meg ne lazulhassanak. A serétszemeknek szilárdan kell egymáson nyugodni, mert azok a serétek, amelyek a hüvelyben lazán vannak elhelyezve, a fegyvercsőből kifelé haladva, folytonosan egymáshoz ütődnek, miáltal haladásukat szintén gyengitik, ezenkivül szétverődve a czélnál nagyobb körben terülnek el.

Hangoztattuk, hogy a serétfojtás lehetőleg puha legyen. Amint a serét a csőből kijön, az előtte levő fojtást útjából el kell távolítani, hogy a czélhoz juthasson. Már most azon serétszemek, melyeknek a fojtás eltávolitása jut feladatául, ha szilárd fojtáshoz ütődnek, irányuktól eltérnek. Ennek megakadályozására kell tehát lehetőleg puha anyagú seretfojtást alkalmazni, hogy annak eltávolítása megkönnyittessék.

Ezekben kivántuk a serétes töltények készítésének módját a vadászat terén számos éven át szerzett tapasztalataink alapján ismertetni, remélve, hogy ezen többé-kevésbé ismert adatok összefoglalásával sok vadásznak hasznos útmutatást nyujtunk.

Vadászat.

A vadászerdői m. kir. erdőőri szakiskola tanulmányi vadászterületeinek egyrészén a vadászat november hó 24 és 25-én tartatott meg.

A vadászat igen szép eredménnyel járt, a mennyiben a két nap alatt 311 fáczán-kakas, 559 nyúl, 3 róka s néhány ragadozó szárnyas vad ejtetett el.

A vadászaton résztvettek: Tallián Béla v. b. t. t. volt földmivelésügyi miniszter, Róth Lóránd földmiv. miniszteri osztálytanácsos, Joannovich Sándor Temes vármegye alispánja, Dömök Jenő kir. it. táblai biró, Lászlóffy István Temes vármegye tb. főjegyzője, Petkó Zoltán járási főszolgabiró, Dömötör Tihamér és Rochlitz Dezső kir. erdőfelügyelők, Arató Gyula m. kir. erdőtanácsos, Jávorszky Albert és Dercsényi Kálmán m. kir erdőmesterek.

Erdőőri kinevezések.

A m. kir. erdőkincstárnál.

A vadászerdői m. kir. erdőőri szakiskola igazgatója: Gurzó Szofrónius szakvizsgázott erdőőrt m. kir. erdőőrré nevezte ki és az erdőőri szakiskolánál a kertészi teendőkkel bizta meg.

*

A tótsóvári m. kir. erdőhivatal főnöke: Klausenberger István, Lénárt János, Mikula Mihály, Konrád Lajos, Jedinak András, Sóváry Imre, Novotny Róbert, Meész János, Ringer József, Pretóry Dezső, Schlosszer József, Székely János, Dolyák Mihály és Früstök János I-sö osztályú m. kir. erdőőröket m. kir. főerdőőrökké nevezte ki.

*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Az ungvári m. kir. főerdőhivatal főnöke: Szabados Vincze I-ső osztályú m. kir. főerdőőrt nyugalomba helyezte; id. Kárpa István II-od oszt. m. kir. főerdőőrt I-ső oszt. m. kir. főerdőőrré; Jákim István, Szvitelszki Ágoston, Bessenyei Gyula, Horny Gusztáv, Szuszla János, Sztrileczky János, Horváth Alajos, Jaczkovics Miklós, Havasi Illés, Révész Bertalan és Matyóka Mihály I-ső oszt. m. kir. erdőőröket m. kir. főerdőőrökké; Sznoha Vincze II-od oszt. m. kir. erdőőrt I-ső oszt. erdőőrré és később m. kir. főerdőőrré; Miskolczy János I-ső oszt. m. kir. erdőlegényt III-ad oszt. m. kir. erdőőrré és Kajzinger János erdőőri szakiskolát végzett növendéket II-od oszt. m. kir. erdőlegénnyé nevezte ki; Sponták Mihály III-ad oszt. m. kir. erdőőrt II-od oszt. m. kir. erdőőrré; Csobály Sándor II-od oszt. m. kir. erdőlegényt I-ső oszt. m. kir. erdőlegénnyé léptette elő; Böszörményi Dániel m. kir. erdőőrt Fenyvesvölgyről Nagyturjaszögre, Kovács Bélát Radvánczról és Barátfalvi Bélát Turjaremetéről Fenyvesvölgyre helyezte át.

*

Az orsovai m. kir. erdőhivatal főnöke: Fankovics János, Bisztrián Damjan, Damseszku János, Csokerlia János, Valluseszku Miklós, Csurel Illés, Szenfiriág Mátyás, Martineszku Samu és Mataringa Vazul m. kir. erdőőröket m. kir. főerdőőrökké nevezte ki.

(Folyt. következik.)

Kedvezmény. A Blum és Társa elsőrangú jóhirnevű egyenruházati intézet (Budapest, IV. Kossuth Lajos utcza 14/16. sz.) ismét szép tanujelét adta az erdészeti altisztek iránt érzett s máskor is tapasztalt rokonszenvének azon tényével, hogy az ezen lap előfizetői által a czégnél rendelt czikkek számlaösszegéből 1½%-ot juttat az Országos Erdészeti Egyesület által a lap tiszta-jövedelméből alkotandó és kezelendő oly alap javára, a mely az erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog fordíttatni.

Az 1906. év őszén megtartott erdőőri és vadőri szakvizsgák.

I. Beszterczebányán.

Az erdőőri szakvizsgák f. évi október hó 22-től 29-éig lettek megtartva.

A vizsgáló bizottság elnökéül: Solti Arnold kir. erdőfelügyelő, rendes tagokul: Kaán Károly m. kir. erdőmester és Babós József kir. alerdőfelügyelő neveztettek ki.

Az erdőőri szakvizsga irásbeli kérdései a következők voltak:

I. Mit kell tudni általánosságban az áterdőlésről, annak foganatosításánál mit kell szem előtt tartani, az állabok milyen korában kezdünk áterdőlni, az évnek mely szakában kell azt végezni és attól milyen előnyöket várhatunk?

II. Egy 16 m. hosszú átlagban 38 cm. vastag fenyőfából 26 cm. vastag ugyanolyan hosszú négyzet gerenda lett kiácsolva. Kérdés, hogy ácsolás által mennyi fa ment forgácsba. A fenyőfa került m³-enként 12 kor. 50 fillérbe, az ácsolás folyó méterenként 40 fillérbe, kérdés, hogy a négyzet gerendának m³-e mennyibe került?

III. Hány módja van a szárazon való faszállításnak és minő eszközökkel történik a fának szárazon való szállítása? (Folyt. következik.)

BLUM ÉS TÁRSA

ELSŐRANGU EGYENRUHÁZATI INTÉZET

BUDAPEST IV. Kossuth Lajos-utcza 14/16. sz.

Mesteri szabású, izlésteljes csinos kiállítású

erdészeti és erdő altiszti egyenruhák

nemkülönben felszerelési czikkek szállítására.

Ezen lap előfizetői által nálunk rendelt czikkek számlaösszegéből 1½%-ot adunk át a fentebb tervezett erdőaltiszti alap javára.

Hivatalos úton részletfizetésre

is eszközölhetők a megrendelések; az ily megrendeléseket, hosszas gyakorlatunk alatt — a betekinthető számos elismerő nyilatkozatok tanusága szerint, — mindenkor, az igen tisztelt megrendelők legteljesebb megelégedésére hoztuk kivitelbe.

Polgári ruhák

a *legujabb franczia- és angol-divat* szerint, szinte *jutányos árban* készíttetnek. Vevőink kívánalmára bármely szakmánkba nem vágó czikket készséggel beszerzünk és a vidéki megrendelések kivitelére különösen kiváló gondot és figyelmet fordítunk.

Kívánatra **ingyen és bérmentve** küldjük meg **árjegyzékünket** és a hivatalos megrendeléshez szükséges részletfizetési megrendelési ívet. — Bármily csekély megrendelés is a lehető legnagyobb figyelem és pontossággal lesz kiszolgálva.

Kiváló tisztelettel:

BLUM ÉS TÁRSA

Szerb kir. udvari szállítók.

Ő cs. és kir. Fensége József főherczeg udvari szállítói. A nagymélt. földmivelésügyi Minisztérium hivatalosan megbizott erdészeti egyenruha szállítói. Az »Országos Erdészeti Egyesület« rendes tagjai.

E. 6. 1—*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Gyümölcsfa-csemetékkel nagyban

faiskolák létesítésére, gazdasági egyesületeknek nagy mennyiségben, jól és jutányosan szolgálhatok.
Nagyobb szükségleteknél különleges árajánlatokkal készségesen szolgálok. — Készlet 1 éves átültetlen és 2 éves átültetett:

több $^1/_2$ milliónál **alma** — valódi vadalma
közel $^1/_2$ millió **körte** — » vadkörte
cca. $^1/_4$ » **birs** — dugványcsemeték
cca. $^1/_4$ millió **Mariannaszilva** — dugványok
» $^1/_4$ » **Myrabolana** és **szilva**
» $^1/_4$ » **Meggy** és **cseresznye**

100.000 drb kajszin, mandula és őszibaraczk. — **Készletben vannak továbbá nagy mennyiségben sorfák,** különösen **gesztenye** és **gleditschiafák** ezerszámra.

Árjegyzék, dúsan illusztrált, kívánságra ingyen.

Mühle Vilmos, faiskolák, cs. és kir. udvari szállító **Temesvár.**

Ny. 2. 1—*

SCHERTER TIVADAR

előbb PAUSENBERGER

VASKERESKEDÉS

Temesvár-Belváros,
Hunyadi- és Jenő herczeg-utcza sarkán.
Telefon 499.

Legnagyobb választék **Vadász-, Madár-** és **Flaubert-fegyverekben, Forgópisztolyok, Browning-ismétlő pisztolyok, Flaubert-pisztolyok.**

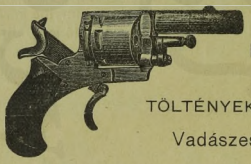

AMERIKAI
LÉGFEGYVEREK
TÖLTÉNYEK és SERÉT
Vadászeszközök.

Ny. 5. 1—*

KOLARITS NÁNDOR

Első délmagyarországi egyenruházati intézete és férfiruha műterme

TEMESVÁROTT

szállít legjobb egyenruhát, egyenruházati czikkeket és polgári ruhát előnyös feltételek mellett.

Ny. 4. 1—12

SORFÁK.

Erősebb fákbani nagyobb szükségletnél speciális ajánlattal állok szolgálatra, — különösen

Acer, Gesztenye, Gleditschia, Fraxinus, Maclura, Quercus, telt **Crataegus, Robinia** stbi-ből.

Mühle Vilmos, faiskolák, cs. és kir. udvari szállító **Temesvár.**

Ny. 3. 1—*

FARAGÓ BÉLA

cs. és kir. udvari szállító

ZALA-EGERSZEGEN

Ajánl **erdősítéshez** szükséges tölgy, luczfenyő és **minden egyéb lomb- és tűlevelü facsemetét.**

Élősövénynek ákácz, gleditschia Maclura Aurantiaca, a mely áthatlan sövényeket képez.

Gyümölcsvadonczok, rózsák, szegfük.

65-féle legujabb és bőtermésü fajburgonyát,

továbbá vadetetésre és gazdasági czélra igen alkalmas **csicsókát.**

Részletes árjegyzék kivánatra megküldetik.

1906. évben elnyert

kitüntetések

Bukarest: Díszoklevél és ezüstérem.

Kolozsvár: Díszoklevél.

Nagyvárad: Ezüstérem.

Zenta: Arany oklevél.

E. 1. 1—*

Nyomatott Uhrmann Henrik könyvnyomdájában Temesvárott.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

I. évfolyam. 1907. évi január 15. 2. szám.

Előfizetési ár:
Egész évre . . . . . 4 K.
Fél évre . . . . . 2 K.
Negyed évre . . . . . 1 K.
Egyes szám 20 f.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

Kiadja az Orsz. Erdészeti Egyesület (Budapest, V. Alkotmányutcza 6. sz.)

Felelős szerkesztő:
TÖRÖK SÁNDOR m. k. erdőmester, erdőőri szakiskolai igazgató.

AZ ERDŐ

Hirdetési díjak:

Egy hasábos garmondsor vagy annak helye 40 f. Egész oldal 40 K. Fél oldal 20 K. Negyed oldal 10 K. Nyolczad oldal 5 K.

Többszörös megjelenés esetén engedmény megegyezés szerint.

Előfizetők részére az álláskinálat és kereslet rovata rövid közlésekre díjtalanul áll rendelkezésre.

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

Az előfizetési ár **„Az Erdő kiadóhivatala“** czímén **Temesvár-Belváros, Uhrmann Henrik papirkereskedése,** küldendő.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) **„Az Erdő“ szerkesztőségéhez, — Temesvár 3, Vadászerdői erdőőri szakiskola.**

Az Erdő munkatársai megfelelő irói tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz. A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erd. Egyes. által kezelt oly alap javára fordittatik, a mely — később meghatározandó módon — erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

Tartalom:

. . . y . . . y.: Az erdőőr és a természet.
Gaal Károly: Erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök, valamint erdőszolgák nyugellátásának megoldása az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédségelypénztár keretében. (Folytatás).
Különfélék.
Az 1906. év őszén megtartott erdőőri és vadőri szakvizsgák. (Folytatás).
L.: Serétes töltények készitéséről. (Folytatás).
Hasznos tudnivalók.
Erdőőri kinevezések.
Kérelem.
Levélszekrény.
Kedvezmény.
Pályázati hirdetések.

A tárczában:

Omega: Éjjel.
Pálosi Dénes: Anton és Jancsi vadőrök. (Folytatás).

Képünk:

A 6. oldalon: A vadászerdői m. kir. erdőőri szakiskola.

Az erdőőr és a természet.

Irta: . . . y . . . y.

I.

Valamennyi pálya között bizonnyal az erdőőri pálya az egyedüli, amelyen a kötelességének és nem ritkán súlyos feladatok teljesitésére való törekvésének lelkiismeretesen megfelelni igyekvő férfi ugyanott, ahol a kenyérszerző szolgálat fáradalmait érzi vállaira nehezedni — az ezek elviselésére képesitő szellemi és erkölcsi lelkesitést is feltalálhatja.

Az időjárás viszontagságai ellen megvédi a megfelelő ruházat, hűséges fegyvere biztosítja számára az életvédelmet, de szívének-lelkének sokszor gondokkal terhes fáradtságára üdítő megnyugtatást, a testre is átszármazó lelki erőt senki és sehol oly fenségesen, oly hatalmasan át nem érezheti, mint az erdőőr az erdőben, ebben a gondoskodására bizott faoszlopos nagy templomban, ha nyitott szemmel, éber szellemmel nézi mindazt, amit maga körül lát; s ha útjára nemcsak a szolgálati felszereléseit viszi magával, hanem háza ajtaját betéve a Mindenható iránt érzett mély áhitattal s a természet fenséges pompája iránt eltelt lelkes imádattal indul kerületébe: — szivesen elkisérem védkerületének legtávolabb eső határáig is, hogy útközben a természet aranybetüs könyvének egy-egy lapjára tereljem figyelmét.

A magas hegyekkel övezett fővölgy felső vízkörnyékének egyik legszebb mellékvölgyében, a Kiság nevű pataknak a Nagyágba torkolásánál a tágas völgy kissé partosabb helyén terül el az Őzrét tisztás. Itt áll az erdei lak.

Hosszabb ideig tartó kihasználás és ennek nyomában járó erdőmüvelés tette szükségéssé, hogy ide, ennek az erdőrésznek mintegy gazdasági közepére épüljön a ház, amely nemcsak erdővédelmi és más egyéb szolgálat szempontjából van a legmegfelelőbben elhelyezve, de fekvése is oly szép, oly vadregényes, hogy lakói legkevésbbé sem érzik és nem bánhatják, a miért egy kissé messzebb estek a világ forgatagától.

A vidék legfestőibb pontja azonban a háttérben húzódó hegyláncolatnak legmagasabb csoportja: a Kővár havas, a melynek 2000 méter magas csúcsán a kopár sziklák és csupasz kövek egészen olyan formán vannak egymásra halmozódva — csoportosulva, mintha ősrégi óriási nagy lovagvár összedőlt romjai volnának. Ezek mögött tűnik le nyári alkonyatkor a nyugvó nap tányérja; s a mig az erdei lak körül már

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

a közelgő esthomály kezdi sötétlő szárnyait bontogatni, addig odafent a lovagvár tüzben égő romjaitól még egy utolsó öleléssel búcsúzik a napkirály ő felsége, hogy azután bíborpalástjába burkolva egészen eltünjön szemünk elől.

. . . Mint a tűnő esti nap, úgy hagyott el bennünket a szép nyár, el a leveleit hullató ősz, a félévi napot élő természetnek ez a pirosló alkonya is, — hogy a termelés munkájában kimerült őserő a hosszú téli évszak alatt megpihenjen . . .

Letérve tisztásunkról az erdőbe vezető ösvényre, tekintetünk önkénytelenül végig fut a hosszú völgy emelkedő hullámos oldalain, amint meglátjuk azt a határt, melyet télapó oly élesen leszabott a tetők haragos zöld fenyvesei — és a lombját vesztett hamvas-szürke bükkös között. Csak a Kővár havas lehetne még kopárabb, sziklás orma még kietlenebb: mert vállairól az övező havasi pázsitot és virágszőnyeget is már régen elvesztette, ha ugyan őt szemünk elől a már jó ideje odatelepedett fellegtábor el nem takarná. Nem is olyan régen történt, hogy vihar ő kegyelme megbékülhetetlen haraggal rontott a sziklavárnak, hogy falain — amint azt már oly nagyon sokszor, sok megszámlálhatatlan esztendő óta hasztalanul próbálgatja: — réseket törhessen. Zúgó vad ereje nyomán, mint szennyes uszály száguldottak a terhes fellegek, s meg-meg akadva az útjukat álló gerinceken, rázogatva, libegtetve szórták le magukról a nekünk oly kedves — a szürke almot oly szép tiszta fehéren betakaró hópihéket . . .

Utunk célja ez alkalommal a másfélórára eső vágásba vezet, a hol most veszik kezdetöket a fenyőszálfáknak leeresztésével és vontatásával járó munkálatok. — Az itt foglalkozó munkások és fuvarosok zöme még előtte való nap ment fel a völgyaljban épült uj vontató uton — engem azonban az a körülmény, hogy a hajnali órákban felsiető nehány lemaradt munkás a hegyoldalon vezető rövidebb ösvény nyomát annyira megtörte, hogy azon mi is elég könnyen s igy rövidesebben érhetünk a helyszinére, mintha a kanyargós völgy utján maradtunk volna: inkább arra csábított, hogy ezt a jártabb közlekedési vonalat elhagyva az erdő sűrűjének vágjunk neki. Máskülönben nemcsak azért szeretem, ezt a még nyáron is meglehetősen rejtett ösvényt, mert erre hamarább; hanem inkább azért, mert legnagyobbrészt

TÁRCZA.

Éjjel.

Irta: **Omega.**

Leszáll az alkonyat szürke fátyolszárnya.
Egyre tovább terjed, sötétebb lesz árnya;
Fűt, fát, mindent befed.
Égő fellegek közt lehanyatlik a nap,
Eltűnő sugári mindent elragadnak
S itt hagyják az éjet.

Csend van. Nem zörög már az erdő avarja;
Néma nyugodalmát semmisem zavarja
Arra elmenőben.
Csak a szellő sóhajt néha a fákon át,
Mintha bolygó szellem követelné jogát
A mély temetőben.

Megrázza rá a fa lombkoronás fejét.
Bolongó lombjai felverik a setét
Éjszakának csendjét
S hosszasan susognak, mintha egy eltitkolt
Bánatról sugnának, mitől a táj kihalt
És puszta a vidék.

Aztán elhallgatnak. Fájó némaságba
Hal bele minden zaj: a nagy éjszakába'
Csak a szív hangja ver.
S mintha föld-színétől magas messzeségig
Az istenség lelke áradozna végig:
Ihletett az ember . . .

Feljön a holdvilág. Méla arczulatja
Szakadt fellegek közt merengve kutatja
A megölt nap sírját.
Ezüstös könnyei hosszú, fényes ivben
Peregnek a földre az éj sötétjiben
S fénynyel telesírják.

Reszkető holdfényen, távol a domb megől,
Hol a berek halma lankás mezőbe dől,
Felsír a furulya.
Lobogó tűz mellett ott hever a pásztor;
Kezében furulya, próbálgatja párszor —
S epedezve fúja.

Szelid furulyája belesír az éjbe,
Minthogyha a lelkét lehelné beléje,
Vagy a mi bú bántja . . .
Alant a faluban, zsupfedeles házban,
Zsupfedeles házban, ereszes tornáczban
Úgy megsír egy lányka.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

gyönyörű szálas, nagy erdőn visz át, ahol még ilyenkor is, amidőn a természet téli álmát alussza s a néma csendben minden kihaltnak tetszik, sok mindenféle természeti jelenség köti le érdeklődésünket, csak egy kissé figyelmesebben szemlélődjünk.

Mert nem szándékom ezúttal arról szólani, hogy ott fent a vágásban esetleg mi munka és feladat vár az erdőőrre. Hiszen olyannak ismerem utitársamat, aki hivatali főnöke utasításainak teljesitésében lelkiismeretes eljárást, másrészt pedig kellő gyakorlati szakképzettséggel párosult lelkes buzgalmat fejt ki, s aki tudatával bir annak, hogy a szolgálatban tanusitott jó igyekezet nem csupán a felebbvalói megelégedés és elösmerés biztató melegévél tölti be az önérzetes férfi lelkét — hanem az erkölcsi élvezetek legnemesebbét, a kötelességek pontos és lelkiismeretes teljesitésének nemes öntudatát ébreszti fel benne. Épen azért, mert ilyennek ismerem, s mert tudom, hogy nagy érdeklődéssel kiséri erdei járáskelésünk minden mozzanatát: valahányszor együtt járunk — tehát nemcsak most, ezen az utunkon, de majd más alkalommal is, amikor például a csemetekertek felett tartunk szemlét, vagy ha majd a havasi legelőre s egyszer-egyszer a Kővár csúcsára fog hivatásunk és dolgunk elvezetni, beszélgetésünk során nem annyira a szorosan vett erdőgazdaság kérdéseit óhajtom érinteni, hanem inkább a csodás természet életvilágába vetett belepillantással a szakképzett erdőőr ismereteit gyarapitani s azok kereteihez mérten a természeti ismeretek iránt való érdeklődést kivánom felszinen tartani. S mialatt az erdőgazdaságot illető szorosabb értelemben vett szakkérdések sokféle helyi vonatkozásban, az időszerűség sorrendje szerint e lapok más helyén fogják ismeretterjesztő áldásos működésüket kifejteni — a mi beszélgetésünk tárgyát épen az erdőgazdasággal kapcsolatos és azon minden irányban átszövődő általánosabb természeti dolgok és ismeretek fogják képezni.

Anton és Jancsi vadőrök.

Irta: **Pálosi Dénes.**

(Folytatás).

Az öreg grófon volt a sor s kérte a társaság, hogy tegyen eleget a közkivánatnak. Nem kérette magát sokáig, sőt látszott rajta, hogy örömmel ragadja meg az alkalmat s tán várta is, mert a mit el akar mondani, arra büszke.

Nos uraim, nekem is van egy hazai történetem, de mielőtt elmondanám, engedjék meg, hogy a hallottakra egy kis megjegyzést tegyek. Én nem hiszek az ilyen hűségben, pontosságban, lelkiismeretességben, önfeláldozásban, mert e tulajdonságok megnyilatkozásának legtöbbször érdek, pénz, dicséret, hiúság, önzés az inditó oka. Az a szolga pénzért szolgál s tudja, hogy ha jól végzi munkáját még többet kap, s tán hiusága is ki lesz elégitve, a többi előtt dicséretet kap, vagy kitüntetésben részesül.

Az érdek nélküli szolgálat előttem mindennél becsesebb. A barát lovagiasságból veszélynek teszi ki magát, de értékéből levon az, hogy a világ itéletének alakitása vezette tettét, a szolga megmenti életünket, de ott settenkedik, — vagy előtte vagy utána, — a jutalom reménye. Én azonban találtam olyan emberre, kiről meg vagyok győződve, hogy hátsó gondolat, tehát jutalom reménye nélkül, tisztán lelke sugallatát követve képes életét kockáztatni. Különben itéljen a társaság!

Verőfényes téli idő volt, nyomozásra jobbat kivánni sem lehetett. A hó a vadnyomot tisztán mutatta. Hiuzt nyomoztam vadőröm kiséretében. A nyom egy százados dűlt fenyőnél eltünt. A fenyő töve, a kiszakitott földdel, kövekkel, gyökerekkel, kúszó növények száradt indáival, valóságos dombot, házikót képezett. E tömkelegben könnyen meghúzódhatott akár egy tucat hiuz is. Lövésre készen vártam, mig vadőröm baltafokkal végig döngette a rejtek helyet. Eredmény semmi. Végül vadőröm bele lőtt a buckába. A lövésre mint ha villám ütött volna le, a törmelék szétcsapódott s egy hatalmas örvös medve jelent meg. De a mi ritkaság számba megy, nem állott meg, nem nézett szét, hogy támadóját keresse, hanem óriási szökésekkel menekült. Meglepődésem miatt nem lőttem azonnal s mikor lőttem már messze járt a medve, de megsebeztem, mit a csapa mutatott.

Sajnáltam, hogy elhibáztam a medvét, mert ilyen örvös, hatalmas állatot még nem lőttem. Nyomoztuk is egy darabig, de láttam, hogy a sziklák közé irányitotta útját, ott pedig lehetetlen követni. Elveszett, le kellett mondani róla, bár nehezemre esett. Vadőröm három nap mulva meglepett az örvös bundájával.

Kérdésemre, hogy mikép jutott hozzá, azt felelte, hogy másnap tovább nyomozta s dögölve találta.

Csak később egy hónap mulva tudtam meg mástól, hogy vadőröm élet-halál harcot vivott a medvével, még pedig oly szokatlan módon, hogy az megérdemli az elmondást.

Vadőröm látta, hogy milyen nehezemre esik a szép bundáról való lemondás, elhatározta, hogy örömet

Erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök, valamint erdőszolgák nyugellátásának megoldása az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár keretében.

Irta: **Gaal Károly.**

(Folytatás).

Tegyük fel, hogy egy munkaadó erdőőrét 3-szoros tagsággal biztositja az I. csoportban, amelyből 2-szeres tagságot, vagyis 20 K 80 f-t a sajátjából fedez, a har-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

madikat pedig az érdekelt fél fizeti, úgy ezen egyén részére havi 30 K nyugdijat és a különböző segélyek háromszorosát biztosította és megvédi munkaadó magát azon, valamely baleset folytán előállható költségektől is, amelyeket a sérült családja vele szemben követelhet, mert az ellen is biztosítva van.

Ha egy ily egyén a szolgálatát elhagyja, a könyvek neki kiszolgáltatandók — ezt a törvény szigorúan előirja — s ujból szolgálatba álltáig maga fizeti, azontul pedig ismét uj munkaadója törleszti a két könyv után esedékes tagsági dijat, mig ő csak egy után fizet.

Számolnia kell a munkaadónak ezen körülménynyel s ezen csekély költségtöbblettel eléri azt a reá nézve felette megnyugtató állapotot, hogy megelégedett s jövőjét biztositva látó személyzettel bir, amely szolgálatát ennek folytán megbecsüli és lelkiismeretesen fogja végezni kötelességeit.

Ezen előbb ecsetelt nyugdijbiztositás csak a 14—35 éves koruakra terjed ki, mig a 35 évnél idősebbek azt már nem élvezhetik, illetve nyugdij részükre nem biztosítható. Módot nyujt azonban a törvény arra, hogy a maximális korhatárt meghaladottak részére is nyujtathassék némi segély és pedig: a rendes tagok III. csoportja szerint a 14—50 éves koruak részére legalább két évi tagság után 60—200 K-ig terjedő haláleseti segély biztositható, amely megfelelő arányban annál nagyobb, minél fiatalabb korában iratkozik be az illető egyén a tagok sorába.

Ezen csoportba beléphet bárki 2 K felvételi díj befizetése után; az évi tagsági díj 2 K 60 f., mely életfogytig fizetendő, azonban ezen csoportban legfeljebb két könyv váltható.

A segélyek a következők:

14—20	éves	korig	könyvenkint	200 K
21—25	»	»	»	170 »
26—30	»	»	»	150 »
31—35	»	»	»	125 »
36—40	»	»	»	100 »
41—45	»	»	»	80 »
46—50	»	»	»	60 »

A IV. csoport, a kitűzött életkor elérésére biztosít 65—215 K-ig terjedő segélyt, mely megfelelő arányban annál nagyobb, minél később tölti be az illető a belépéstől számitva azt az életkort, melyet a segély esedékességének időpontjául kitűzött, 10 évnél rövidebb és 24 évnél hosszabb időt kitűzni nem lehet.

Ebbe a csoportba bárki is beléphet akárhány éves, a felvételi díj 2 K, az évi tagsági díj pedig 5 K 20 f., mely utóbbi a biztositott korig, illetve a kitűzött időn át fizetendő. Könyv ezen csoportban akárhány is váltható. A biztositható összegek a következők:

Ha valaki	10	év	elteltével	tölti	be	a	kitűzött	életkort,	akkor	65	K
„	„	11	„	„	„	„	„	„	„	75	„
„	„	12	„	„	„	„	„	„	„	80	„
„	„	13	„	„	„	„	„	„	„	90	„
„	„	14	„	„	„	„	„	„	„	100	„
„	„	15	„	„	„	„	„	„	„	110	„
„	„	16	„	„	„	„	„	„	„	120	„

szerez nekem s más nap nyomozta a gyengén sebzett vadat, mig végre egy szük sziklabarlang szájánál megszünt a nyom. A bejárástól öt lépésre egy sziklalap fedezete mellett lesbe állott azzal az elhatározással, hogy kibőjtöli a medvét. De biz az sem aznap, sem éjjel, sem másnap délig nem sikerült, mert a medve nem mutatkozott. Akkor a kizavarást kisérelte meg.

Lárma, lövés, tüzelés, füstölés semmit sem értek. Türelme fogytán elhatározta, hogy betör az ismeretlen lakba s a gyáva lakót kihúzza akár élve — akár halva. De a bejárat szük volta miatt, fegyverét nem vihette magával, csupán erős vadászkését fogta fogai közé s számitva az eshetőségekre, kisebbik kabátját balkarjára csavarva, bemászott a nyiláson. Két-három kanyarulat után az odú kiszélesedett annyira, hogy felállhatott, de előtte a teljes sötétségben semmit sem látott. Háta mögött még volt egy kis szürkés világosság, de az csak vesztét okozhatta, mert így őt a vad hámarább észreveheti mint ő a vadat. Mikor ezt elgondolva, épen egy kis oldalmélyedésbe huzódott, hogy a támadás rohamától némileg fedve, óva legyen, irtózatos bömböléssel az üreg hátsó sötét részéből előtört a kinzottsebzett vad.

Vadoröm, ki különösen a veszély pillanatában rendkivül gyorsan találja fel magát, a medve támadása elől leguggolással menekült, de ugyanakkor késével felhasitotta az állat hasát s annak két hátsó lába közötti kicsúszva az üreg sötét részében húzta meg magát, így valóságos helycsere történt a vadőr előnyére, mert most már ő is látta ellenfele minden mozdulatát. A medve fel sem vette a hasitás kellemetlen voltát, újból támadott. Orditva, két lábon állva, saját kitátva, rohant ellenfelére.

Vadőröm nyugodtan bevárta s a medve tátott szájába nyomta teljes erővel beburkolt karját, de ugyanakkor a medve is jobb első lábával lapockán fogta őt s bal mancsának is kereste a megfelelő helyet, de mielőtt az sikerült volna, a kés egy hatalmas kanyarulattal elmetszette a felső-tartó izmokat és bénultan hullott alá a balláb. Annál kellemetlenebb volt a jobb mancs csiklandozása, de ezen egyelőre nem tudott segiteni a vadőr. Egyik karját benn kellett tartani a vad szájában, a másik a kést kezelte. Menekülni úgy sem akart, hisz önszántából ment be a veszedelmes állathoz. A kés győzött, több dőfés után egy jól irányzott szúrás a szív felső üterét teljesen átvágta s hörögve esett össze a medve.

Ideje is volt, mert a vadőr heves fájdalmat érzett lapockáján, meg aztán az emberi erő mégis csak kisebb, mint egy két és fél mázsás fenevadé. Eddig szól az esemény s ezt idegenektől tudtam meg, vadőröktől, kiknek borozgatás közben mondta el vadőröm. Előttem elhallgatta, tehát nem jutalomért, ajándékért cselekedte, pajtásainak elmondja, mert azok borközi állapotban hencegtek előtte több cifra vadászkalanddal, melyeknek hősei természetesen maguk valának. E hivalkodás bántja

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Ha valaki	17	év	elteltével	tölti	be	a	kitűzött	életkort,	akkor	130	K
„	„	18	„	„	„	„	„	„	„	140	„
„	„	19	„	„	„	„	„	„	„	150	„
„	„	20	„	„	„	„	„	„	„	160	„
„	„	21	„	„	„	„	„	„	„	175	„
„	„	22	„	„	„	„	„	„	„	190	„
„	„	23	„	„	„	„	„	„	„	200	„
„	„	24	„	„	„	„	„	„	„	215	„

Amint tehát ezekből látható, a III. és IV. csoportban sem nyugdíj, sem pedig baleseti segélyek nem biztosíthatók.

Mindazonáltal megnyugtatólag hatna a 35. illetve 50 éves kort meghaladt erdőőri személyzetre, ha munkaadójuk őket, miután előrehaladt koruk miatt nyugdíjra már nem biztosíthatók, illetve az I. vagy II. csoportjába a rendes tagoknak már fel nem vehetők, részükre a III. vagy IV. csoportbeli kedvezményeket biztosítanák, mert elhalálozásuk alkalmával hátramaradt családjuk mégis csak részesülne némi segélyben.

A többször említett törvény a baleseti segélyek egyszerű biztosítására még a rendkívüli tagok csoportját is létesítette, amely csoportban egyedül baleseti segélyek biztosíthatók, vagyis ingyen gyógykezelés, ezenkívül egy hétnél tovább tartó munkaképtelenség idejére 60 napon belül napi egy korona, azontul életfogytáig havi 10 K segély, baleset miatti halál esetén 400 K segély a család részére, ha pedig család nem maradt, 100 K temetkezési segély fizettetik.

Ezen csoportban évről-évre kell jelentkezni a felvételre, felvételi díj nem fizetendő, a tagsági díj évi 1 K.

A rendkívüli tagok sorába azonban az 1900. évi XVI. t.-cz. 2. §-a szerint csak az 1898. II t.-cz.-ben körülírt munkásigazolványnyal biró egyén vehető fel, akárhány éves is.

Az a munkaadó, kinek erdőőri személyzete között a törvényes korhatárt tulhaladott alkalmazottai vannak, miután nyugdíjat részükre nem biztosíthat, illetve magas életkoruk miatt az I. vagy II. csoportba őket be nem irhatja, hogy némileg mégis gondoskodhassék róluk, jól teszi, ha részükre vagy a III. csoportbeli vagy a IV. csoportbeli segélyt többszörösen biztosítja, vagy ami talán még inkább megfelelne s amennyire koruk megengedi, őket a III. csoportba két, vagyis a megállapitott legnagyobb számú könyvvel s néhány a IV. csoportba váltandó könyvel véteti fel, mert ezen módon az illető családja halál esetén a III. csoportban biztosított segélyt kapná, tehát a család sem maradna a kenyérkereső elhunytával teljesen segély nélkül, míg a IV. csoportban biztosított segélyek a biztosított által kitüzött és elért idő elteltével, talán a szolgálatból való kilépés alkalmával némi támaszt nyujtanának.

Hogy azonban a tulhaladt életkoru alkalmazottak részére a baleseti segélyek is biztosíttathassanak, azok a III. és IV. vagy mintkét csoportba történt felvételükön felül évenkint a rendkívüli tagok sorába is felveendők volnának, feltéve, hogy az előirt munkásigazolvány birtokában vannak, amely igazolványokat az illetékes községi elöljáróságok jogosítvák kiadni.

A felvételre nézve a többször idézett törvények

---

a fiút s elárulja magát, de biztos vagyok, hogyha csak sejti is, hogy hozzám juthat az eset hire, egy szót sem szól.

Nos uraim! Itéljenek! Egy szolga megmenti urát s ő sebektől boritva hetekig szenved, a másik urának egy ellesett óhajtására minden tétovázás nélkül neki megy a biztos életveszélynek, melyet dicsőségesen legyőzve, kielégiti ura vágyát, de letagadja hősies küzdelmét, mert fél a jutalmazástól, mely más színben tüntetné fel az egész eseményt. Már pedig a zsebnek ne legyen semmi köze a szív érzéseihez, igy gondolkozott s igy cselekedett vadőröm.

S ez a vadőr egy Jancsi nevü magyar fiú, kit lesz szerencsém az uraknak bemutatni.

A társaságnak különösen két tagját, a két lordot izgatták a Jancsiról elmondott, személyes bátorságra valló cselekmények, s kézszorongatások között igérték meg a házi úrral, hogy azt a bizonyos »Jancsi urat« nekik mutassa meg, mert ők kezet akarnak vele fogni, s kinevezik őt tiszteletbeli angolnak.

A házi úr mosolyogva jegyezte meg, hogy Jancsi magyar voltát aligha adná oda bármiféle másért, s bizonyos vagyok benne, hogy inkább marad itthon vadőrnek, minthogy Angliába menjen lordnak.

A lakoma után nyugalomra tértek a vendégek s a hallottak után vadász-szenvedélyük felizgatódott úgy, hogy közülök kevesen-keveset aludtak. Bő reggeli után türelmetlenül ültek a pagonyokba vivő kocsikra.

Antonnak és Jancsinak egyedüli feladatuk az volt, hogy a sebzett fővadat megkeressék. A cserkészésben mindenik úrnak saját vadásza segédkezett.

Az Anton pagonyában, hol százakra menő jobbnáljobb aggancsár tartózkodott s állandóan megfigyelés alatt állva, rubrikákba szedve-osztva, jeleztetett, alig egynehány nyársas, egy pár abnormis, mutatta magát s a társaság lövés tétele nélkül ment át a Jancsi pagonyába, hol bő kárpótlásban volt része.

Fejedelmileg mulatott a kis társaság. Láttak-lőttek soha nem képzelt mennyiség- és minőségben. Csak egyedül az egyik herceg maradt levert, mert több kiváló erős példányt sebzett meg, szerinte halálosan, s az utánkeresés mégsem járt sikerrel, pedig Jancsinak, minden darab megtalált vadért egy császári aranyat igért.

Az öreg gróf mosolyogva hallgatta a panaszt s megvigasztalta a herceget, hogy meglesz a trofea arany nélkül is. S oly biztosan igérte ezt, hogy a herceg megnyugodott. Sejtette a gróf, hogy Jancsi megint turpiskodott, a vadat biztosan megtalálta, de sajnálta a trofeát a »svábától«, mint ő szokott nevezni mindent, a mi német.

Másnap négyszemközt előfogta Jancsit, s elmondta neki, hogy a herceg olyan formát beszél, mintha a magyar vadőrök nem érnének egy ütet taplót sem, nem tudnak megtalálni egy halálra sebzett vadat sem. Jancsiban a faji büszkeség fellázadt és sértődve tudatta

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

akként rendelkeznek, hogy a jelentkezéseket az illetékes községi elöljáróságok kötelesek elfogadni, melyek a felvételhez szükséges szabályszerű felvételi jegyzékekben felsorolandó adatok valódiságát is igazolni tartoznak.

Az elmondottak szerint tehát az erdőőri személyzetnek nyugellátási kérdése annyira, a mennyire meg volna oldva, csak igénybe kell venni a törvénynyujtotta kedvezményeket az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztárba való belépés által.

Különfélék.

Álló fatörzseknek, különösen a rendes viszonyok között fejlődött s vágásra érett szép hengeres növésű fenyőnek fatömegét igen egyszerű módon s nagyon megközelítő pontossággal kaphatjuk, ha a mellmagasságban mért átmérőjét magamagával szorozzuk s a szorzatot 1000-rel osztjuk. Például 48 cm. vastag fa köbtartalma ($48 \times 48 =$) 2·304 m³. Ezt az eljárást nem is a számadásokhoz való pontos köbtartalom meghatározására használjuk, de igen jó tájékoztató ott, ahol a helyszínén

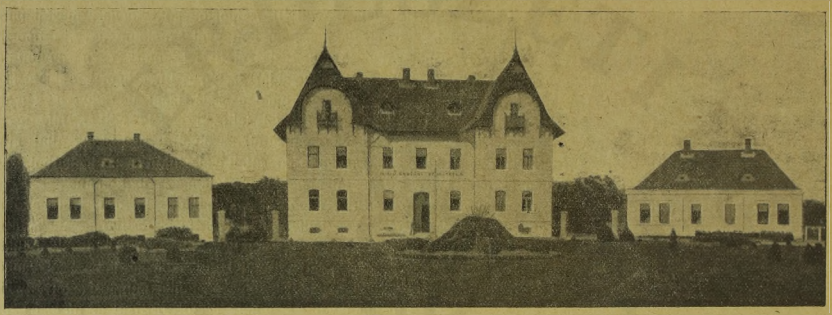

A vadászerdői m. kir. Erdőőri szakiskola.

urával, hogy minden darab trofea megvan, de sajnálta attól az úrtól, ki aranyakat igért s ki azt hiszi, hogy mindent meg lehet pénzzel szerezni.

A herceg megkapta a remek aggancsokat s kibékült Jancsival, de Jancsi nem ő vele s meg is mondta urának, hogy be nagy kár ezekért a szép aggancsokért, hogy idegenbe viszik. A gróf azonban tudta, hol fáj Jancsinak s meg is vigasztalta »Hagyd el Jancsi fiam, mert folyton és mindenütt pocskondiáznak minket a külföldön, de egyet el kell hogy ismerjenek, azt hogy a világon sehol sincs párja a magyar szarvasnak, ezért nem sajnálom azt a pár trofeát ezektől az idegen uraktól.« Igy értelmezve Jancsi se sajnálta volna a többitől, csak attól az egytől, kit telivér »svábának« tartott, de bölcsen elhallgatta gondolatát, melyet tovább nem is fűzhetett, mert ura sarokba szorította azzal a kérdéssel, hogy miféle ördögi praktikával csalta át az összes erős bikákat a másik pagonyból. Jancsi meg volt akadva, hazudni nem mert, az igazat pedig nem akarta megmondani, kibuvót keresett s nagy köhécseléssel olyan forma felvilágositást adott, hogy a »szarvas büszke magyar állat, ami pedig magyar, még ha állat is, az nem szereti a »sváb« szót, a másik pagonyban pedig más szót nem lehet hallani, ezért szöktek el onnan a bikák.« A gróf jóizüen elnevette magát a Jancsi okoskodásán, görbe igazmondásán és nem faggatta tovább, mert tudta, hogy hiába, a titkot Jancsi nem fogja elárulni. Dehogy mégis megtudja, a következő évre pagonyt cseréltetett. S a következő évben ugyanazt tapasztalta, hogy bőgés előtt minden bika az Anton pagonyában, bőgéskor Jancsinál volt. Mikor látta a gróf, hogy a dolog nyitjára nem tud rájönni, szépszóval rávette Jancsit titkának elárulására. Jancsi elmondta a turpisságot, mely csupán abból állott, hogy kiváló gondot fordított az anya-vadra. Kedvencz ételek szórásával állandó helyre kötötte őket, úgy számitva, hogy a gavallérok, ha rájuk jön az udvarlási hajlam, a világ végéről is felkeresik a szépnemet s számításában, mint a példa mutatta, nem is csalódott. Az elszórt csemegéről csak annyi felvilágositást adott, hogy az magyar találmány s annak ismerése a grófnak úgyis közömbös, de nem akarja, hogy a »svába« Anton is megtudja.

A gróf méltányolta vadőrének gondolkozását, meg aztán ránézve teljesen mindegy volt, hogy melyik pagonyában tartják úgy szólván fogva a remek állatokat megbocsátotta Jancsinak azt a kis hiuságot, hogy a magyar vadőrt többre tartotta a cseh jágernél s hogy mégis elejét vegyé a versengésnek, kinevezte Jancsit fővadőrnek s bizalmas vadászának.

A gróf többször volt azóta külföldön, de csak mint vendég, Jancsi nélkül azonban soha vadászaton részt nem vett. Felesleges mondanunk, hogy Jancsit e kitüntető bizalom, boldoggá tette. Ebből láthatjuk azt, hogy hűséggel, szorgalommal, tudással boldogulhat mindenki s az elismerés előbb-utóbb bekövetkezik.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

egyes szálfáknak tövön való megbecslésére — esetleg megközelítő értékök megállapítására kapnánk felhivást.

Felhivás és kérelem. Felkérjük azokat az erdőőröket, akik lakó helyükön vagy védkerületükben olyan emlékezetes fát tudnak, amelyről a nép száján valami monda kering vagy amelynek emlékéhez történeti esemény fűződik, hogy azt a históriának mennél bővebb leirása kiséretében e lap szerkesztőségével közölni szíveskedjenek.

Az 1906. év őszén megtartott erdőőri és vadőri szakvizsgák.

(Folytatás).

II. Brassóban.

Az erdőőri szakvizsgák f. évi október hó 22—26. napjain tartattak meg.

A vizsgáló bizottság elnökéül: Garlathy Oszkár kir. erdőfelügyelő, rendes tagokul: Orlovszky Gyula városi erdőmester és Jakab József m. kir. erdőmester neveztettek ki.

Az erdőőri szakvizsga irásbeli kérdései a következők voltak:

I. Egy 675 öl hosszú 25 öl széles erdei tisztás befásitandó. Mily kiterjedésű ezen terület? Hány csemete szükséges holdanként és összesen, ha a jelzett terület 3 éves lúczfenyő csemetékkel sorokban 6 láb sor és 3 láb csemete távolság mellett beültetendő?

II. Egy vágás területen a letarolásra kijelölt bükkfa összeolvastatván és átlóval megméretvén, összesen 3254 db törzs találtatott, melyeknek mintafája 18 m. hosszúsággal és 32 cm. középátmérővel számittatott ki. Kipuhatolandó a vágás alá kerülő fának köbtartalma számitás útján, azon feltevés mellett, hogy a segédtáblák rendelkezésre nem állanak. Meghatározandó egyúttal a kipuhatolt köbtartalomnak megfelelő ürköbméter mennyisége.

III. Erdei rovatos napló készitendő és annak rovataiba egy ismert kihágó által elkövetett és falopásra vonatkozó kihágási eset bevezetendő, a kártérités és pénzbüntetés meghatározására szükséges mellékkörülmények szabatos felemlitésével.

III. Budapesten.

Az erdőőri és vadőri szakvizsgák f. évi október hó 22—26. napjain lettek megtartva.

A vizsgáló bizottság elnökéül: Neogrády Kálmán kir. erdőfelügyelő, rendes tagokul: Guckler Károly székesfővárosi erdőmester és Lágler Gyula m. kir. erdőmester, pótlagul pedig Szalai Ernő m. kir. közalapítványi erdőmester, végül a vadőri vizsgához vizsgáló biztosul Egerváry Gyula m. kir. orsz. vadászati felügyelő neveztettek ki.

Az erdőőri szakvizsga irásbeli kérdései a következők voltak:

I. Egy farakodón 600 db. fenyörönk fekszik, melyekből 5 m. hossz mellett 250 db. 20 cm. és 350 db. 30 cm. középátmérővel bir. Számitsa ki vizsgáttevő, mennyi ezen 600 db. rönkfának fatömege és mennyi annak pénzértéke, ha 1 m^3 ára 25 cm. vastagságig 7 korona, azonfelül pedig 9 korona?

II. Irja le vizsgáttevő, minő kötelezettségekkel és jogokkal ruházza fel az erdőtörvény a felesketett erdőőröket?

III. Szerkesszen az előirt hivatalos mintának megfelelő erdei rovatos naplót, s vezessen be abba egy véderdőben felfedezett legeltetési kihágást szarvasmarháról.

A vadőri vizsga irásbeli kérdése:

Ismertesse a kártékony vadak mérgezési eljárását s azoknak pusztitási módjait?

IV. Kolozsváron.

Az erdőőri szakvizsgák f. évi október hó 22—27. napjain lettek megtartva.

A vizsgáló bizottság elnökéül: Gyöngyössy Béla kir. erdőfelügyelő; rendes tagokul: Nagy László uradalmi erdőtanácsos és Szakmáry Ferencz m. kir. főerdész-igazgató, póttagul: Röhrich Márton m. kir. erdőmester neveztetett ki.

Az erdőőri szakvizsga irásbeli kérdései a következők voltak:

I. Egy egyenszög alakú kopár területen, melynek hossza 512 öl, szélessége 215 öl, a négyes kötelékben 3 láb csemete távolság mellett ültetett csemeték 40 %-a kipusztult, a hézagok kipótlandók.

Számitsa ki vizsgajelölt:

a) Hány katasztrális hold az egész terület?

b) Hány katasztrális holdat tesz ki a kipótlandó terület?

c) Hány csemete szükséges a pótláshoz és hány napszám, ha 1000 db csemetét 3 napszámos ültet el?

II. Melyek a hazánkban előforduló nevezetesebb fenyőféle fák? Irja le a lúczfenyőt és használhatóságát?

III. Minő cselekedetek képeznek erdei kihágást és minő cselekedetek vétséget vagy büntettet?

V. Máramarosszigeten.

Az erdőőri szakvizsgák f. évi október hó 22—28 napjain lettek megtartva.

A vizsgáló bizottság elnökéül: Szentimrey Dániel kir. erdőfelügyelő; rendes tagokul: H.-Karácsony Sándor m. kir. erdőmester és Kintses József m. kir. főerdész neveztettek ki.

Az erdőőri szakvizsga irásbeli kérdései a következők voltak:

I. Hány m^3 fát tartalmaz egy olyan fenyőszálfarakás (máglya), melyben 500 db szálfa van felhalmozva és az átlagot képviselő szálfa hossza 20 m., középátmérője pedig 25 cm.?

Milyen szabályok szerint történik az erdei rakpartokra vontatott fenyő szálfáknak máglyába rakása és miként történik a tutajba fürt szálfák méreteinek felvétele?

II. Irja le vizsgázó, hogy melyek azok a külső jelek, tenyészeti és használati tulajdonságok, amelyek a kocsá-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

nos tölgyet a kocsántalan tölgytől megkülönböztetik; irja le továbbá az utóbb említett tölgyfajnak okszerű és sikeres tenyésztését, arra az esetre, ha:

a) elegyetlen;

b) bükkel elegyes kocsántalan tölgy szálerdőt kel felujítani;

c) a kocsántalan tölgyet egy letarolt ős bükkös helyén kell felnevelni és végül ha

d) tisztás helyen kell megtelepíteni.

III. Őrjárata alkalmával egy fiatal ültetésben nagyobb számú ismeretlen szarvasmarhát talál pásztor nélkül. Tegyen erről irásbeli jelentést elöljáró tisztjének; irja le részletesen az esetnél követett eljárását, a kár minőségét és nagyságát.

VI. **Pécsett.**

Az erdőőri szakvizsgák f. évi október hó 22—26. napjain tartattak meg.

A vizsgáló bizottság elnökéül: Pánczél Ottó kir. erdőfelügyelő; tagokul: Suha Rezső erdőmester és Kolozsváry Andor főerdész neveztettek ki.

Az erdőőri szakvizsga irásbeli kérdései a következők voltak:

I. Egy 7·4 kat. holdnyi tisztás terület soros hálózatban, még pedig 5 láb sor és 2 láb csemete távolság mellett lesz beültetendő.

Az e czélra rendelkezésre álló 6900 db. csemetén felül hány darab csemetét kell még beszerezni?

Mibe fognak a beszerzendő csemeték kerülni, ha 1000-jét 5 kor. 20 fillérrel számítjuk?

II. Hány féle üzemet ismerünk az erdőgazdaságban? Mit tud a középerdő- és mit a legelő-üzemekről?

III. Őrjárásának esős időben való bejárása alkalmával a község csordáját 5 éves fiatalosban találja, anélkül, hogy az őrzéssel megbizott csordást szorgos keresés daczára megtalálhatná. Miként fog ez esetben eljárni?

Az erről szóló és főnökéhez intézendő jelentést szerkessze meg. (Folytatása következik.)

Serétes töltények készitéséről.

Irta: **L.**

II.

Lapunk első számában a serétes lőfegyverhez szükséges töltények készítésének módját ismertettük. Ezen czikkünkben azonban arra, hogy a töltények készítésénél mennyi lőport és serétet használjunk, ki nem terjeszkedtünk, hanem csupán az arányt említettük fel, hogy a lőpor sulyának milyen viszonyban kell lenni a serét sulyához. Mai czikkünkben azt óhajtjuk ismertetni, hogy a tölténybe mennyi lőport és serétet alkalmazzunk.

Majdnem minden nevesebb fegyvergyáros és fegyverkereskedő árjegyzékében táblázatos kimutatásba van foglalva, hogy a fegyver öbnagyságának megfelelően mennyi lőport és serétet kell a tölténybe használni. Ezek az adatok a füstnélküli lőpor dobozán is fel vannak tüntetve. A legtöbb vadász tehát nem töri a fejét azon, hogy töltényei készítésénél milyen méreteket használjon, hanem az egyes árjegyzékekben feltalálható adatokat fogadja el zsinórmértékül, a szerint, a mint rendes, erősebb, vagy erős tölteny re van szüksége.

Pedig ha ezeket a méreteket kissé figyelmünkre méltatjuk, reá jövünk, hogy azoknak nem mindegyikét fogadhatjuk el zsinórmértékül, mert rendszert azokban alig találunk; ezen kivül a gyárost, vagy a kereskedőt — üzleti érdekeinél fogva — más czélok is vezérelhetik, mint a vadászt.

Milyen méreteket használjunk tehát tölteny ünk készítésénél?

Ennek megállapításához meg kell határoznunk a czélt, melyet első sorban elérni akarunk.

Első czélunk természetesen az, hogy töltényünkkel a vadat megöljük, de a lövés (fizikai hatását) erejét e mellett könnyen elviseljük. Csak másodsorban jöhet figyelembe, hogy lövésünk a serétet lehetőleg tömören vigye a czélba, mert hiába hordja össze fegyverünk a serétet, ha töltényünk a vadat meg nem öli.

Ebből kiindulva megállapíthatjuk először is azt, hogy annyi lőport kell töltényünkben használni, a mennyi a serétet a fegyver csövéből olyan kezdősebességgel képes kilökni, hogy a vadat találó serétszemek a vad testébe hatolhassanak, ha ez a lövés tömörségének rovására megy is. Mert igen természetes, hogy az erősebb lökés az egyes serétszemek között erősebb ütődést idéz elő, a serétemszeknek egymáshoz való erősebb ütődése pedig azokat irányuktól jobban eltéríti.

Másodszor pedig azt, hogy bármily mennyiségü serétet használhatunk addig a határig, a meddig a seréthez alkalmazandó lőpor ereje a lövésnél kellemetlenné nem válik.

Ezen megállapítottuk két tétel mennyiségtanilag kifejezve; a lőpornak és a serétnek egymáshoz való (viszonya) aránya.

Mivel pedig úgy a lőport, mint a serétet sulyban fejezzük ki, a lőpornak és a serétnek egymáshoz való azon arányát kell tehát gramm-egységben keresnünk, a mely arány használata mellett czélunkat elérjük.

De ebből egyszersmind azt is következtethetjük, hogy nem a lőpor és a serét menyisége szerint rendes, erősebb, vagy erős töltényünk, hanem a lőpornak a seréthez való aránya szerint, illetve a szerint, amint a lőpor a serétnek kevesebb, vagy fokozottabb kezdősebességet biztosit.

Lehet tehát 20 grm. serét használata mellett is erős töltényünk, ha a serétnek megfelelő annyi lőport használunk, hogy az a serétnek a megkivánt kezdősebességet kölcsönözze; mig ellenben 35 grm. használata mellett is gyenge lehet töltényünk, ha a használt lőpor ereje a serétnek a megkivánt kezdősebességet nem biztositja.

Melyik hát az az arány, melynek használata mellett czélunkat elérhetjük, használjunk bár lőport vagy serétet kevesebb vagy nagyobb mennyiségben?

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EvGF/255/2018.

Ezt az arányt csakis kísérletek útján állapíthatjuk meg és a gyakorlatban igazolhatjuk annak helyességét.

A mi kísérleteink és a gyakorlat azt igazolják, hogy célunkat a lapunk első számában felállított arányokkal érhetjük el legsikeresebben. E szerint fekete lőporral töltött gyengébb erejű tölténynél a lőpornak a seréthez úgy kell viszonylani, mint 1 : 6·4-hez. Erősebb tölténynél, mint 1 : 6-hoz. Osztrák füstnélküli lőporral töltött gyengébb erejű tölténynél, mint 1 : 12-höz. Erősebb tölténynél, mint 1 : 11·2-hez.

Ezen arányok szem előtt tartásával például 3, 4, 5, 6 vagy 7 grm. I. számú fekete lőporhoz 19, 25·5, 32, 38, 44·5 grm. serétet kell vennünk, ha gyengébb; 18, 24, 30, 36, 42 grm. serétet, ha erősebb töltényt kívánunk, használjunk bármily ónagyságú fegyvert; 1·8, 2, 2·2, 2·4, 2·5, 2·7 és 3 grm. I. számú füstnélküli lőporhoz pedig 22, 24, 26, 29, 30, 32, 36 grm. serétet kell vennünk, ha gyengébb; 20, 22, 25, 27, 29, 30, 34 grm. serétet, ha erősebb töltényt kívánunk.

Megjegyezzük azonban, hogy miután a kisebb ónü fegyverek töltényeinek fojtásai (dugó) a nagyobb ónüeknél jobban záródnak, a lőporgázoknak a fojtás elé jutásához ennélfogva kevesebb tér nyílik, mint a nagyobb ónüeknél: a kisebb ónü fegyvereknél a serétből a felállított aránynál valamivel több vehető.

Lássuk most már, hogy az úgynevezett gyengébb és erősebb töltényeket illetőleg a lőpor és a serét mennyisége tekintetében a használatban elterjedt készítési módok mennyire fedik az általunk előadottakat?

Egy magyar fegyverkereskedő árjegyzékében találjuk, hogy 16-os ónü fegyverhez rendes töltés: 4·5 grm. lőpor, 28 grm. serét. E szerint a lőpor a seréthez úgy viszonylik, mint 1 : 6-hoz. Erősebb töltés: 5 grm. lőpor 30 grm. serét. E szerint a lőpor a seréthez szintén úgy viszonylik, mint 1 : 6-hoz. Szerintünk itt mind a két töltény egyformán erős, csak hogy az előben kisebb, a másodikban nagyobb adag lőpor és serét van alkalmazva.

Meg kell itt jegyeznünk, hogy a gyengébb, vagy rendes töltést nyáron, míg az erős, vagy erősebb töltést télen kell használnunk; mert tudva levő, hogy nyáron a vad szörmeje, tollazata hiányos, télen azonban teljes és így a serétet nyáron kisebb erő is beviszi a vad testébe, mint télen. Felmerül itten tehát az a kérdés, hogy szükséges-e télen több serétet venni, mint nyáron? mert a kiemelt példa az erősebb töltés alatt a téli időszakban használandó nagyobb adagú töltést érti.

Ha például nyáron a vad testébe a töltényből hat szem serét annyira behatol, hogy a vadat azonnal megöli, vajjon hat szem serét télen nem öli-e meg azonnal azt a vadat, ha ugyanúgy behatol testébe?

Természetes, hogy ép úgy megöli.

Alig szükséges tehát télen több serétet használni, ha csak attól nem tartunk, hogy a télen használandó erősebb tölténynél a lőpor fokozottabb ereje a serétszemeket erősebb egymáshoz való ütődésük folytán irányuktól jobban eltéríti, minélfogva a vadat ugyanazon mennyiségű serétből kevesebb serétszem találhatja.

Egy osztrák fegyvergyáros árjegyzékében találjuk, hogy 16-os ónü fegyverhez rendes töltés: 4 grm lőpor, 30 grm. serét. E szerint a lőpor a seréthez úgy viszonylik, mint 1 : 7-hez. Erős töltés: 4·5 grm. lőpor, 30 grm. serét. E szerint az arány: 1 : 6·7-hez. Itt mind a két töltényt gyengének mondhatjuk, mert az utóbbi nagyobb adagú csak valamivel erősebb, mint a másik.

Ha most ezt a két példát még összehasonlítjuk, azt is tapasztaljuk, hogy míg a magyar fegyverkereskedő, — bár a gyengébb és erősebb töltények készítésénél tévedésben van, — szándéka nemes, mert töltényei készítésénél a fősúlyt első sorban nem saját üzleti érdekére, hanem arra helyezi, hogy a vadász a vadat elejtse. Nem így azonban az osztrák fegyvergyáros, mert ő már töltényeit úgy készíti, hogy a Jövés a serétet összébb hordja. Érdeke ugyanis első sorban az, hogy fegyverét megvegyék. Mert ha valaki fegyvert vásárol, a kiválasztott fegyverrel először is czélba lő, kitapasztalni, hogyan hord a fegyver. Ha összehordja a serétet, ez tetszik a vevőnek és a fegyvert megveszi. Más kérdés azután, hogy a fegyver azt a szépen összehordott serétet be is viszi-e a vadba annyira, hogy azt megölje? A fegyverkereskedő üzleti érdeke tehát elsősorban azt kívánja, hogy a fegyver összehordjon. Czéljának megfelelő töltényeket készít és ajánl ennélfogva vevőinek.

Nézzük most, hogy áll ez a fegyverkereskedő és fegyvergyáros a füstnélküli lőporral töltött töltényekkel?

A fegyverkereskedőnél rendes töltés: 2·3 grm. lőpor, 28 grm. serét. E szerint a lőpor a seréthez úgy viszonylik, mint 1 : 12-höz. Erős töltés: 2·5 grm. lőpor, 32 grm. serét. E szerint az arány: 1: 12·8-hez. Az erősnek jelzett nagyobb adagú töltény tehát gyengébb, mint a rendesnek jelzett, megfelelő arányú töltés. A tévedés itten nyilvánvaló, mert ha önérdek forogna fen, a rendesnek jelzett tölténynél sem tartotta volna be a helyes arányt.

A fegyvergyárosnál rendes töltés: 2·25 grm. lőpor, 30 grm. serét. E szerint az arány 1: 13. Erős töltés: 2·4 grm. lőpor, 30 grm. serét. E szerint az arány: 1 : 12·5.

A füstnélküli lőpor dobozán levő feljegyzés szerint rendes töltés: 2·2 grm. lőpor, 27 grm. serét. E szerint az arány: 1 : 12·3. Erős töltés: 2·5 grm. lőpor, 32 grm. serét. E szerint az arány: 1 : 12·8. Az erősnek jelzett nagyobb adagú töltés tehát itt is gyengébb, mint a rendesnek jelzett kisebb adagú.

Az előadottakból láthatjuk, hogy a serétes töltények készítésénél a közhasználatban elterjedt méretek a lőpornak a seréthez való arányát illetőleg a fölebb felállított elmélet alapján a gyakorlatban is sikerrel érvényesített tételeinkkel nem mindenben egyeznek; továbbá, hogy a közhasználatban levő azon kifejezések, hogy a töltény »erősebb« vagy »erős« tévesek, mert ezen kifejezések rendszerint a töltényben használt lőpor és serét fokozottabb mennyiségét az »erő« kifejezéssel jelzik, holott a mennyiséget ebben az esetben nem az »erő«, hanem az »adag« változása fejezheti ki, a szerint, a mint a lőporból és a serétből nagyobb adagot veszünk.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: ÉVgF/255/2018.

Hasznos tudnivalók.

A tyukok tojóképessége.

A »Försters Feierabend«-ból olvassuk a következő tanulságos dolgot.

A tyukok petefészke szőllőgerezd alakú mirigy, amely 600—800 petéből áll. Ezen peték rendes ápolás mellett egy bizonyos idő alatt mind kifejlődhetnek, de mert a peték nem szaporodnak, a tyúk a jelzett mennyiségnél többet tojni nem tud.

A tenyésztő érdekében tehát kívánatos, hogy a tyuktól a jelzett mennyiségű tojást minél rövidebb idő alatt megkaphassuk, mert ez által a tenyésztő jelentékeny eleséget takaríthat meg.

Egy házi tyuk átlagosan az első évben 10—100 tojást tojik, a második évben 100—200-at, a harmadik évben 120—135-öt, a negyedik évben 100—150-et, az ötödik évben 60—80-at, a hatodik évben 50—60-at, a hetedik évben 35—40-et, a nyolczadik évben 15—20-at, a kilenczedik évben már csak legfeljebb tizig viszi fel.

Ezen számadatok azt mutatják, hogy a negyedik év után, vagyis az ötödik évtől kezdődőleg a tojások száma apad s a tyuk növekvő korával a tojások száma fokozatosan apad, s a hat—kilenczedik esztendőben már a tojások száma olyan csekélyre apad le, hogy a tyukok etetésére fordított eleség költségét nem fizeti meg.

Ebből kifolyólag oda kell törekedni, hogy a tyukokban levő peték minél rövidebb idő alatt tojássá fejlődjenek, s ezen tojásmennyiséget a lehetőség szerint rövid idő alatt a tyukoktól meg is kaphassuk.

Ezt pedig úgy érhetjük el, ha a tyukokat fiatal éveikben jól etetjük, s így 3—4 év alatt az összes bennök képződhető tojásmennyiséget már megkapjuk.

Ilyenképen a tyuk már a negyedik évében levágható, s nem szükséges még tovább etetni, miáltal nemcsak hogy számbavehető mennyiségű eleséget takaritunk meg, hanem fiatalabb húshoz is jutunk, mintha a tyukot pl. csak 8—9-ik évében vágjuk le.

Négy évnél tehát tovább egy tyukot sem tanácsos tartani, hanem a negyedik tojási időszak után levágni.

Hogy a levágásra kerülő állatoknál tévedés ne történhessék, czélszerű a tyukokat különféle szinű lábgyűrűvel megjegyezni.

A nyulrágta gyümölcsfák ápolása.

Télen át, s főleg nagy hóálláskor a nyulak a gyümölcsösöket rendkivül nagy előszeretettel keresik fel, s ha nincs a gyümölcsös jól körülkeritve, valóban néha igen érezhető károkat okoznak.

A nyulrágás következtében a gyümölcsfák tönkremennek.

Ezért, ha gyümölcsfáink be nem keritett helyen állanak, igen czélszerű a nyul rágása ellen már a fákat előzetesen megvédeni olyképen, hogy vagy szalmával vagy gyékénynyel vagy zsákdarabokkal a gyümölcsfákat körülkötjük.

Ha azonban nyulrágás mégis előfordul, akkor a nyulrágás okozta sebeket, mint a »Försters Feierabend«-ben olvassuk, a következőképen gyógyítjuk:

Agyagból és marhatrágyából vastag pépet készitünk és körülbelül ujjnyi vastagon bekenjük a keletkezett sebet.

Hogy a pép rajta maradjon, ezt a bepépelt sebhelyet körülkötjük régi zsákokból vágott rongysávokkal.

A kötést csavarosan eszközöljük s az utolsó csavarásnál a rongysáv egyik végét a kötés alá huzzuk s még valami erős fonallal körülkötjük.

Igen fontos az, hogy a sebeket azonnal bekössük, mert a seb helyén sokszor friss héj- és kéregrészek vannak, melyeket, ha az azonnali bekötéssel a levegő hozzájutásától elzárunk, zöld állapotban maradnak és gyorsabban beheggednek.

Ha ellenben ezen említett szövetrészek a levegő hozzájárulásának ki vannak téve, kiszáradnak és a seb nem hegged be a kivánt alakban.

Erdőőri kinevezések.

A m. kir. erdőkincstárnál.

A kolozsvári m. kir. erdőigazgatóság főnöke: Dadai Albert, Dénes József, Németh József, Kebelei József, Juhász József, Lincsmayer Antal, Buda Imre, Kebelei Miklós, Fülöp József, Markó Miklós, Jank Avram, Moldován Gergely, Schuller István, Csiky Dénes, Buzgár János, Balogh Mihály, Erdősi János, Luppinger Ferencz, Erdősi István, Szobodeczky Amand, Kádár József, Pap Albert, Kérai János és Lendetzky József m. kir. erdőőröket m. kir. főerdőőrökké nevezte ki.

*

A zsarnóczai m. kir. erdőhivatal főnöke: Wojnarovszky Ágoston, Országh Adolf, Nickl Géza, Karlovszky György, Wojnarovszky Antal, Nemetz Arnold, Ruiszl Emil, Medriczky Milan, Knobloch János, Halász Győző, Prikril János és Dobry József m. kir. erdőőröket m. kir. főerdőőrökké nevezte ki.

*

A liptóujvári m. kir. főerdőhivatal főnöke: Harmann János, Kropacsek Lajos, Kudlicska Sándor, Harmann József, Lánczos Dénes, Polják András, Rőczei János, Rajtsányi Ferencz, Ambró János, Vörös János, Felber Rezső, Besreda János, Havas Péter, Kuszka József és Derekas Sándor I. oszt. m. kir. erdőőröket II. oszt. m. kir. főerdőőrökké, — Krasznecz Iván I. oszt. m. kir. erdőlegényt III. oszt. m. kir. erdőőrré, — Lerner Ernő II. oszt. m. kir. segéderdőőrt és Kabzányi János végzett erdőőri szakiskolai növendéket II. oszt. m. kir. erdőlegényekké, — Ondrasik Tamás napibéres erdőszolgát II. oszt. m. kir. segéderdőőrré nevezte ki.

*

A lugosi m. kir. erdőigazgatóság főnöke: Popeszku Miklós, id. Lugosán Miklós, Gyorgyevits Szvetozár, Csósza Vazul, Murár Demeter, Zsiván János, Csorogár Vincze, Zsurmeszku Péter, Garay József, Zsigó Károly, Franczeszku János és Krismár Vincze I. oszt. m. kir. erdőőröket m. kir. főerdőőrökké nevezte ki.

*

Az apatini m. kir. erdőhivatal főnöke: Orosz István, Leszher Sándor, Seiber Zsigmond, Nyárai András,

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Czakótczy Bertalan, Gersits András, Palerer Sándor, Lehmerák János és Mihajlovits János I. oszt. m. kir. erdőőröket m. kir. főerdőőrökké nevezte ki.

*

Az orsovai m. kir. erdőhivatal főnöke: Kokosu Traján, id. Csokerlia György és Novacseszku Pál m. kir. erdőlegényeket m. kir. erdőőrökké, — Teleki Antal II. oszt. m. kir. erdőlegényt I. oszt. m. kir. erdőlegénynyé, — Dragilla József, Fenesán Döme, Greku Mihály és Márta István szakvizsgázott erdőőröket II. oszt. m. kir. erdőlegényekké nevezte ki.

Az igen tisztelt előfizetőinket felkérjük, hogy az előfizetés alkalmával a néven kívül a lakóhelyet és az illetékes postát is lehetőleg pontosan sziveskedjenek kitüntetni, nehogy a lap szétküldésénél zavarok keletkezzenek.

Egyuttal értesítjük a t. előfizetőket, hogy a lap kiadóhivatalába beérkezett előfizetési díjak átvételét a jövő számokban nyugtázzuk.

Levélszekrény.

Néhány szó a Kartársakhoz.

Azt hiszem, hogy szükségtelen a megindúló lapunkat »Az Erdőt« kartársaim figyelmébe ajánlani, mert valószinüleg mindegyik kartársam, aki az első számát látta, tekintve kiindulási helyét, a lapnak megjelenését, mintegy meglepetésnek és ujévi ajándéknak veszi s örömmel gondolja, hogy hála Istennek mi sem leszünk már teljesen elhagyatva . . . immár illetékes kezekbe került a mi ügyünk is. Hálánk és köszönetünk érte a Nagytekintetü Országos Erdészeti Egyesületnek és Török Sándor, m. kir. erdőmester úrnak. Hálájuk meg a mindkét részről iránt nyilvánult jóindulatot azzal, hogy már most mindnyájan sorakozzunk a lap mellé (különben ezt a mi érdekünk kivánja s nem hiszem, hogy akadna egyetlenegy kartárs is, aki nem segitene a saját háza épitésénél) tegyük ezt a lapot életképessé és erőssé, hogy megfelelhessen nemes czéljának, amely végeredményében a mi javunkra válik. »Az Erdő« legyen a mi illetékes, ügyszólván vérbeli lapunk, amely hivatva lesz bennünket vezetni, érdekünket védeni és ott, ahol és amikor szükséges lesz érettünk szót emelni.

Rendeljük meg tehát »Az Erdőt« mindnyájan, még pedig, mivel az előfizetési díja nagyon mérsékelt, aki csak teheti, mindjárt az egész évre egyszerre fizessen elő.

Krakkó, 1906. deczember hó 28-án.

Kartársi üdvözlettel

Bartha József s. k.
m. kir. főerdőőr.

Kedvezmény. A Blum és Társa elsőrangú jóhirnevű egyenruházati intézet (Budapest, IV. Kossuth Lajos utcza 14/16. sz.) ismét szép tanujelét adta az erdészeti altisztek iránt érzett s máskor is tapasztalt rokonszenvének azon tényével, hogy az ezen lap előfizetői által a czégnél rendelt czikkek számlaösszegéből $1^1/_2\%$-ot juttat az Országos Erdészeti Egyesület által a lap tisztajövedelméből alkotandó és kezelendő oly alap javára, a mely az erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog fordíttatni.

20. szám.
1907.

Pályázati hirdetmény.

A delibláti kincstári homokpusztán 2 (kettő) korona napidíj élvezetével rendszeresitett napidíjas **erdőőri állásra** pályázat hirdettetik.

Az állás ideiglenes jellegű. Megfelelő szorgalmú és kifogástalan magaviseletü szakvizsgázott egyéneknek azonban erdőőrré leendő kinevezésre is kilátást nyujt.

Pályázóktól erdőőri szakiskolai végzettség valamint orvosi bizonyitvánnyal igazolt ép, erős és egészséges testalkat okvetlenül megkivántatik.

Szakiskolai végzettség alapján erdőőri szakvizsgát is tett és katonaviselt egyének előnyben részesülnek.

Folyamodványok **folyó év február 20-ig** alólirt birtokkezelőséghez küldendők.

Delibláton, 1907. évi január 8.

Delibláti m. kir. kincstári birtok kezelősége.

E. 8. 1—*

Pályázati hirdetés.

Az egri főkáptalan urad. erdőhivatalánál egy III. oszt. **erdőőri állás** azonnal betöltendő.

A kérvényhez csatolt bizonyitványok másolatban terjesztendők be, mert vissza nem küldetnek.

E. 7. 1—*

Gyümölcsfa-csemetékkel nagyban

faiskolák létesítésére, gazdasági egyesületeknek nagy mennyiségben, jól és jutányosan szolgálhatok.

Nagyobb szükségleteknél különleges árajánlatokkal készségesen szolgálok. — Készlet 1 éves átültetlen és 2 éves átültetett:

több $^1/_2$ milliónál **alma** — valódi vadalma
közel $^1/_2$ millió **körte** — » vadkörte
cca. $^1/_4$ » **birs** — dugványcsemeték
cca. $^1/_4$ millió **Mariannaszilva** — dugványok
» $^1/_4$ » **Myrabolana** és **szilva**
» $^1/_4$ » **Meggy** és **cseresznye**

100.000 drb kajszin, mandula és őszibaraczk. — **Készletben vannak továbbá nagy mennyiségben sorfák**, különösen **gesztenye** és **gleditschiafák** ezerszámra.

Árjegyzék, dúsan illusztrált, kivánságra ingyen.

Mühle Vilmos, faiskolák, cs. és kir. udvari szállító **Temesvár.**

Ny. v. 2—*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár, 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EvgPZ55/2018.

SCHERTER TIVADAR

előbb PAUSENBERGER

VASKERESKEDÉS

Temesvár-Belváros,

Hunyadi- és Jenő herczeg-utcza sarkán.

Telefon 499.

Legnagyobb választék **Vadász-, Madár- és Flaubert-fegyverekben, Forgópisztolyok, Browning-ismétlő pisztolyok, Flaubert-pisztolyok.**

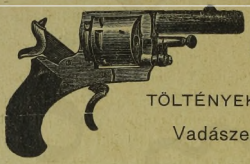

AMERIKAI LÉGFEGYVEREK

TÖLTÉNYEK és SERÉT

Vadászeszközök.

Ny. 5. 2—*

KOLARITS NÁNDOR

Első délmagyarországi egyenruházati intézete és férfiruha műterme

TEMESVÁROTT

szállít legjobb **egyenruhát,** egyenruházati czikkeket és polgári ruhát

előnyös feltételek mellett.

Ny. 4. 2—12

SORFÁK.

Erősebb fákbani nagyobb szükségletnél speciális ajánlattal állok szolgálatra, — különösen

Acer, Gesztenye, Gleditschia, Fraxinus, Maclura, Quercus, telt **Crataegus, Robinia** stbi-ből.

Mühle Vilmos, faiskolák, cs. és kir. udvari szállító **Temesvár.**

Ny. 3. 2—*

BLUM ÉS TÁRSA

ELSŐRANGU EGYENRUHÁZATI INTÉZET

BUDAPEST IV, Kossuth Lajos-utcza 14/16. sz.

Mesteri szabású, izlésteljes csinos kiállítású

erdészeti és erdő altiszti egyenruhák

nemkülönben felszerelési czikkek szállítására.

Ezen lap előfizetői által nálunk rendelt czikkek számlaösszegéből 1½%-ot adunk át a fentebb tervezett erdőaltiszti alap javára.

Hivatalos úton részletfizetésre

is eszközölhetők a megrendelések; az ily megrendeléseket, hosszas gyakorlatunk alatt — a betekinthető számos elismerő nyilatkozatok tanusága szerint, — mindenkor, az igen tisztelt megrendelők legteljesebb megelégedésére hoztuk kivitelbe.

Polgári ruhák

a *legujabb franczia- és angol-divat* szerint, szinte *jutányos árban* készíttetnek. Vevőink kényelmére bármely szakmánkba nem vágó czikket készséggel beszerzünk és a vidéki megrendelések kivitelére különösen kiváló gondot és figyelmet fordítunk.

Kivánatra **ingyen és bérmentve** küldjük meg **árjegyzékünket** és a hivatalos megrendeléshez szükséges részletfizetési megrendelési ívet. — Bármily csekély megrendelés is a lehető legnagyobb figyelem és pontossággal lesz kiszolgálva.

Kiváló tisztelettel:

BLUM ÉS TÁRSA

Szerb kir. udvari szállítók.

Ő cs. és kir. Fensége József főherczeg udvari szállítói. A nagyméltóságú földmivelésügyi Minisztérium hivatalosan megbizott erdészeti egyenruha szállítói.

Az »Országos Erdészeti Egyesület« rendes tagjai.

E. 6. 2—*

Nyomatott Uhrmann Henrik könyvnyomdájában Temesvárott.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

1. évfolyam. 1907. évi február 1. 3. szám.

Előfizetési ár:
Egész évre . . . . . 4 K.
Fél évre . . . . . 2 K.
Negyed évre . . . . . 1 K.
Egyes szám 20 f.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

Kiadja az Orsz. Erdészeti Egyesület (Budapest, V. Alkotmányutcza 6. sz.)

Felelős szerkesztő:
TÖRÖK SÁNDOR m. k. erdőmester, erdőőri szakiskolai igazgató.

AZ ERDŐ

Hirdetési díjak:

Egy hasábos garmondsor vagy annak helye 40 f. Egész oldal 40 K. Fél oldal 20 K. Negyed oldal 10 K. Nyolczad oldal 5 K.

Többszörös megjelenés esetén engedmény megegyezés szerint.

Előfizetők részére az álláskínálat és kereslet rovata rövid közlésekre díjtalanul áll rendelkezésre.

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

Az előfizetési ár **„Az Erdő kiadóhivatala“** czímén **Temesvár-Belváros, Uhrmann Henrik papirkereskedése,** küldendő.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) **„Az Erdő“ szerkesztőségéhez, — Temesvár 3, Vadászerdői erdőőri szakiskola.**

Az Erdő munkatársai megfelelő iroi tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz. A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erd. Egyes. által kezelt oly alap javára fordíttatik, a mely — később meghatározandó módon — erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

Tartalom:

Az erdőőr és a természet.
László Ffy István: Erdei kihágások kisérlete.
Az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár erdőaltiszti és erdőőri tagjai.
Különfélék.
Az 1906. év őszén megtartott erdőőri és vadőri szakvizsgák.
Harry László: A mérgezésről.
Álláskeresletek.
Kedvezmény.
Pályázati hirdetések.

A tárczában:

.....G.: Csillagok.
Tanos Pál: A vágás.

Az erdőőr és a természet.

II.

Alig van egy fél órája, hogy az erdei lakot elhagyva — ballagunk a lankásan emelkedő ösvényen.

A hamvas szürke kérgű, százados bükkerdő lombja vesztett ágernyője alatt szűztiszta fehéren nyúlik el előttünk a hegyoldal, amelyen csak imitt-amott meredez egy-egy kőrakás vagy egy-egy sziklacsoport feketéllően mohás falazata. Helyenkint pedig korhadó faóriásnak vihartörte szála támaszkodik egyik ifjú szomszédjának szilárd derekához.

Az eddig egyenes oldal most behajlik s ösvényünk egy kanyorodóval a völgyeletszerű katlanon át az »István csorgója« mellett vezet el. Ennek a jó vize kedvéért választja ezt az utat a melegebb időszakban jóformán mindenik erdőjáró emberünk. Most bizony ennek a csobogása se hallik s egy lecsüngő jégcsap jelzi, hogy milyen könyörtelenül rakta rá télapó erre is a némaság lakatját.

Itt állok a befagyott csermely felett s úgy érzem, mintha nem is a pihenőjét tartaná az alvó természet, hanem egészen kihalt volna körülöttünk minden. Pedig mennyi élet hemzsegett itt még néhány hét előtt ennek a kis viznek a környékén, ezek alatt a hatalmas fák alatt. A millió bogárság — a Mindenható sok ezernyi csodás teremtményeinek érdekes serege — mintha mind elpusztultak volna, úgy eltüntek a téli hideg elől. Dalos madaraink — erdeinknek legkedvesebb lakói — szintén már jó ideje útra keltek s elvonultak olyan világrészek felé, ahol most van a nyári verőfény s ahol terített asztallal kinálja őket a természet. Igaz, hogy oda csupán a létfentartó ösztön köti őket, s csakis addig tartózkodnak ott, amig a tavasz minálunk ujra be nem köszönt, mert valódi hazájok, ahol fészket rakva új fiakat nevelhetnek, itt ezekben a lombos erdőkben, a csörgedező patakocska árnyas bokrainak sűrűjében van.

Különben ilyen vendégünk, amely a magas északnak a miénknél is zordabb tele elől lejebb vonulva, egy kis idegen csicsergéssel belé szól a mi leghívebb állandó madarainknak, a czinkéknek csipogó fecsegésébe, nekünk is van. Ez az északi vidékek fatenyészeti határán fészkelő fenyőrigó, amelyre hegyvidéki népünk akárcsak a délvidék olaszai a mi költöző pacsirtáinkra és más énekes madarainkra tartja ilyenkor pusztító hadjáratait. Ezeken kivül némely télen egy-egy csoport csonttollú madár is ellátogat hozzánk s oly bizalmas természetű, hogy lőfegyverrel is nagyon könnyen megközelíthető. Ilyen időszaki látogatóink az apró zsezsemadárkák is, amelyek csapatostul lepik el a cserjés erdőket és a tarlók bozótjait, ahol aztán a telhetetlen

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

emberek zsákmányává lesznek s mint »apró madarak hagymával« kerülnek a nagyvárosi vendéglők asztalára. Épen ezért hangsulyoznom kell, hogy akkor, amidőn a madárvédelem érdekében kifejtett országos intézkedések és útmutatások során, valamint a társadalom minden rétegében mutatkozó érdeklődés nyomán sok szó esik a délvidéki és tengermelléki népeknek a mi költöző madarainkban végbe vitt pusztításáról s ennek elhárítására való törekvésről: ugyanakkor itthon sem szabad tétlenül néznünk a nálunk telelő északvidéki hasznos madarak pusztítását, hanem a tőlünk telhető és rendelkezésünkre álló minden módon oda kell hatnunk, hogy a népet erről a pusztításról felvilágosítva és leszoktatva: a madárvédelem zászlaja alá sorakoztassuk.

Hiszen ezek az említettem madárkák a magas észak kedves fészkelői, ahol ők ép úgy pusztítják a rovarokat, különösen a töménytelen sok szunyogot, mint a mieink itt nálunk. Lám! hogy elpanaszkodunk azon, ha fecskénk nem tér vissza tavalyi fészkéhez, talán mert valahol messze napkeleten szintén egy éhes ember prédája lett — s ime mi semmivel sem vagyunk jobbak, mert alig várjuk a telet, hogy a szegény madarak ellen hurokkal, lépvesszővel, csapdával és lőfegyverrel a hajszát megindíthassuk.

Ezért szükségesnek látom, hogy addig is, amig a madárvédelem jelentőségéről egész terjedelmében és részleteiben majd más alkalommal szólanék, erről a helyről intézzem szavam hasznos madaraink leghivatottabb barátjaihoz, az erdőőrökhöz, hogy a madarak téli pusztításának megakadályozásában lelkes és tevékeny részt vegyenek.

Igy is elég szűkszavú ez a téli világ; ne pusztítsuk hát még ezeket a — teljes bizalommal — hozzánk látogató vendégeinket.

Mert bizony, ha a mi cinkéink, harkályunk s egy-két idegen madárka el-elsurrannak mellettünk és egy-egy csicsergő szavuknak meg is örvendünk, ilyenkor mégis csak szótalan, néma ennek a befagyott csorgónak környéke, kihalt ez az egész lombtalan vesszősátor a fejünk felett . . .

Ahogy innen erről a kissé nyitottabb helyről átszáll tekintetem a tulsó oldalra, melynek magasabb élét már a fenyves erdő téliziöldje uralja — s amint elképzelem, hogy ez az örökzöld koszorú felnyulik majd egész a havas válláig, önkéntelenül arra eszmélek, hogy ezt a helyet is, ahol most egy pillanatra megálltunk, hetekkel ezelőtt még sürű lombernyő borította olyan sötéten, hogy azon a tolakodó napsugár is csak alig itt-ott tudott átsiklani; s ime most itt hever a vastag hótakaró alatt az egész lombozat, ide temetkezett az életparányok elképzelhetetlen milliárdja, hogy majd

TÁRCZA.

Csillagok.

Irta: . . . . **G.**

Elérhetetlen messzeségben,
Sötétkék égen ég
Egy csillag. Mintha bűvös álom
Ködéből fénylenék.

Elnézem . . . Csend és nyúgalom leng
Az ég s a föld között . . .
Lelkemben a mosolygó béke
Fehérbe öltözött.

E csillag méla fénye bennem
Egy vágyat költe fel,
Mely mondhatatlan boldogságos
Gyönyörrel átölel.

Kezem kezembe téve . . . Ájtat
Forró érzésivel
E tiszta vágy a csillagokba,
Az ég felé emel:

— Az ábrándot, mely csillagképen
Ragyog szivem felett,
Jó Istenem, más kincsem úgy sincs,
Őrizd örökre meg!

A vágás.

Irta: **Tanos Pál.**

Mutatvány a szerző »Erdőzúgás« cz. művéből.

Egy kis részlet a szép Paradicsomból terül el előttünk.

Köröskörül magas dombok, a melyek sík vidéken magas hegyeknek látszanának, sürüen benőve sok-sok millió fával, a mik között képviselve van a lombosak minden válfaja, egy helyütt az egyik, másutt a másik uralkodván a többi fölött. Helylyelközzel sokszázados tölgyek kinyuló, tömör csoportjai mutatják, hogy mi volt itt egy évezred előtt, a mikor ez a hely sem fejszét, sem fürészt nem ismert; de a legtöbb helyen

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

a tavaszi ébredéskor megannyi életre kelő csirának termőágyává korhadjon.

Egy árva levélke — talán a legutolsó — száll még e perczben alá s épen az arczomhoz verődve, megakad ujjaim közt. — Amint elnézegetem ezt a zörgő száraz kis darab szemetet, emlékezetemben megujul az erdő suttogó haldoklása s elgondolkozom rajta, hogyan is magyarázzák azt a mi természetvizsgáló tudósaink.

Az őszi időszak folyamán a fatenyészet életfeltételeinek vagyis a fatest (általában az összes növényi szövetek) képződésére hatással levő tényezőknek, nevezetesen pedig a nedvesség, melegség és világosságnak ereje napról napra apad, fogy; ennek pedig nyilvánvaló következménye az, hogy az anyagcserét addig teljes mértékben szolgáló lombozat működése lassulni kezd, majd pedig teljesen megszünik.

A földkéregnek az a termékeny része, amelyet a fák tápnedvszivó gyökerei behálóznak, s amit tudvalevőleg talajnak nevezünk, a hidegedő hosszú éjszakák folytán mindinkább lehül, s a melegveszteséget a rövidülő nappalok már nem képesek pótolni; a hajszálgyökerek pedig a hőmérséklet e csökkenésével lépést tartva, lassan elveszítik felszivó képességüket, amig végre a fagyok és hó hidegét átvevő talajban megszüntetik minden működésüket.

A levélzet ez alatt szintén teljes elváltozáson megy át. A nagymennyiségü nedvesség kipárolgásához szokott, e célra kialakult levelek ugyanis a nedvkeringés fogyatkozásával már e feladatuknak, e működésüknek nem tudnak az eddigi mértékben megfelelni s elveszítik azt a képességüket, hogy a levegővel való anyagcserét létrehozzák.— Külső szinezetük fakulni kezd, megsárgul, megvörösödik. — A belső szövetben a sejtfalak megvastagodnak s a fatest képzésére alkalmassá alakított mindenféle anyagok, kiváltképen pedig azok, a melyekre a jövő évi továbbfejlődés czéljából lesz a fának szüksége, a levélnyélen és galyakon behuzódnak a fa testébe s mint tartaléktápanyagok itt raktározódnak fel. A kiürült sejtekben, az addig élő sejtek elhalt vázában pedig csak olyan, rendszerint meszes ásványi anyagok maradnak vissza, amely anyagokat mint a fa testének képzésére nézve felesleges és túltermelt tényezőket a fa mintegy magából kiválasztja, hasonlatosan az állati kiválasztáshoz.

A falevél lehullásának, leválásának tulajdonképeni és közvetetlen oka az, hogy a levél tövében elválasztó sejtszövet ékelődik a nyél és a galy közé. Ez a sejtszövet, mint új réteg, a nedvkeringés említett csökkenésével kezd képződni s mihelyt egy bizonyos vastagságot elért, ketté válik, lehetővé téve ez által azt, hogy az elszá-

---

már rendszerbe vannak szedve a fajkeverékek is, a melyek a beavatkozó emberi munkának, vagy az emberek barbár hibáinak a nyomait viselik léptennyomon.

Nagy az a terület itt azonban még mindig, a mi erdő; de ezért csak mutatója ez már annak a hajdan hires »Törzsökös«-nek, a melynek ős vadonjában pár évszázaddal ezelőtt csak a vörösbarátok mertek meglakni az ő várforma kolostorukban, a melyeknek ma már csak az omladékai fehérlenek le a megkopaszodott Baráthegy tetejéről.

Jó távol az erdőtől, a nagy kerületi síkon körösköröl, most már emberlakta faluk és puszták terjeszkednek, de bent az erdő sötét mélyében az öreg Strázsa Péter bácsin kivül most sincs állandó lakása senkinek. De olyan ember is ám az öreg Péter, a kinek nincs kitől, nincs mitől félnie: tiszta a lelkiismerete.

Erdőkerülő ő itt most, úgy, mint a hogyan az apja is az volt, a ki, szegény, éppen akkor halt meg, a mikor ő már a második kapitulácziót is kiszolgálta a császár kenyerén. Csak ő maga lakik az erdőben az ő egyetlen Ágnes unokájával, a mióta az ő édes szüléje, az áldott jó felesége, meg a szegény Zsuzsi leánya is elköltözködtek mind abba a kis erdei temetőbe, a melynek az ő családján kivül épp úgy nincsen más lakója, mint a hogyan nem volt és talán már nem is lesz annak a vele együtt roskadozó szalmatetős házikónak ott az örökké susugó nagy szilfák alatt . . .

Az egyetlen szoba füstös mestergerendáján ki lehet még betűzni azt a rovást, a mely megmondja, hogy mikor épitették ide ezt a kis tanyát. Isten csodája, hogy még mindig áll, a mint hogy bizony az is csak a jó Isten irgalma, hogy ő maga is, az ő hetven esztendős terhével, még most is csak megkerüli azt a nagy erdőt minden nap, nemcsak nyáron, a mikor a járaló erdőn semmi dolog nincs, hanem még télen is, mikor a vágás ideje van és még az épkézláb fiatalemberek is bizony kidülnek a nagy strapától.

*

A legnagyobb szeretettel gondozza az öreg Péter, eteti, hízlalja, minden esztendőben újra meg újra, azt az ő egyetlen kedves kocáját, a minek a fölhizlalására futja az ő házikójából kikerülő maradék, no meg az a kis szem is, a mi a neki mért pántlikaforma konvenczios földecskén csak meg-megterem; de hiába, azért csak leöli, ha még oly nehézre esik is, a szeretett kezes állatot, úgy mindenszentek után, a mikor már beköszönt a tél. Mert hát a vágásba csak nem járhat

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

radt levél nemcsak külső behatás következtében, hanem a saját terhe, súlya alatt is könnyen elszakad és lehull.

Ennek az elválasztó rétegnek ketté válását olykor a fagy és verőfény hirtelen váltakozása még előmozdítja. Ha fagyos éjszaka után a délelőtti órákban rásüt a napsugár a sárga falevelekre, sűrűn, tömegesen cred meg a lombhullás s mintha aranyeső esne, úgy szállnak alá a megsárgult levelek.

A lombhullás az őszi időjárási viszonyokkal szoros okozati összefüggésben lévén, — időpontja is ezek szerint változik. A talaj nedvességi viszonyai, a magassági elterjedés és a fanemek különbözősége szerint is más-más a lombhullás lefolyása. A szemközt levő verőfényes szárazabb oldalban hamarább sárgult meg s hullott le a lombozat, mint ezen az árnyékosabb és nedvesebb északi lejtőn; sőt itt a forrás körül némelyik fa még majdnem egész élénk zölden állott, amikor odaát már javában hullott a levélzet. A magasabb fekvésű, tehát hűvösebb éghajlattal bíró vidéken az ősz is korábban köszönvén be, a lombhullás is jóval előbb áll be, mint a melegebb éghajlat alatt. A fatenyészet határán korábban, mint a völgy alsó vidékén; sőt némely lombvesztő fánk és cserjénk a délvidéken örökzölden éli át a rövid és enyhe telet. Némely fa lombjának hullása jóval előbb kezdődik, mint más fanemé; némelynél hosszabb ideig, hetekig eltart, másnál alig néhány napig. Egyik fanem, mint például a bükk, a csúcsán és águegyein kezdi hullatni leveleit s úgy veszti el őket fokozatosan lefelé; egy másik, például a nyárfa, megfordítva.

Utoljára még azt sem hallgathatom el, hogy a lombhullás által a fa mintegy elhárítani kívánja magáról azt a veszedelmet, azt a nagy rongálást és kárt is, amit a sűrű lombozatra nehezedő téli hó benne tehetne. Képzeljük csak el, hogy ha ezt a széles levéllapokból álló lombozatot ott érné a nagy havazás, hogy megszaggatná, megtépné az egész koronát. Emlékezzünk csak vissza épen az idei őszi hirtelen hóra. Nem is volt valami nagy, elég hirtelen el is tünt, mégis milyen pusztítást vitt véghez akkor még lombos fáinkban . . .

Azt hiszem, ezzel el is mondtam minden tudni valót a lombhullásról s a kis pihentető álldogálás után folytassuk ismét megszakított utunkat a vágás felé, hogy mielőbb a fenyves erdőt elérve vizsgáljuk meg majd itt is, hogy s mikép rendezkedett be s készülődött el a természet — téli nyugalmára.

---

ki az ember azzal a mindennapi puszta kenyérkével s egy kis érett túróval; csak kell neki is ott egy-egy falat foghajmás kolbász vagy káséshurka, s ha az elfogyott, egy kis oldalas vagy kövesztett szalonna, a mit vagy tűzön piritani, vagy megsütni lehessen.

Egy kis ital, az csak kerül ilyenkor a mások mestertarisznyájából is egy-egy korty, de már a körömfaladék csak úgy jó, meg csak akkor bizonyos, ha ő maga rakhatja bele otthon az ő saját borzbőrös tarisznyájába.

És éppen úgy őrzi, óvja, gondozza és szereti az öreg Péter azt a rábízott istenadta erdőt is, a melynek minden fáját-bokrát ismeri és szereti, a mikkel ő együtt él és együtt érez s a honnan ő csak elvétve kerül ki, nagy néhanapján a nagymisére, olyan szent ünnepeken, a mikor a jótétlélek még az erdőn se merne tilosba bogarászni. Elbeszélget a sok száz esztendőt látott öreg fákkal, a mikor, ha éjjel, ha nappal, úgy egymagában bandukol közöttük s beczézgeti a fiatalokat, a miknek már a csiráját is látta a földből kipattanni. Ezek az ő hűséges jó pajtásai, a kiknek megérti a nyelvét, az örömét és baját akkor is, ha nyári éjszakákon rejtelmesen susognak a lombjaik és akkor is, ha csikorgó télen sírnak a megdermedt ágaik . . .

Hej! keservesen is esik neki nagyon és mintha csak a saját testéből hasítanák ki azt a darab erdőt, a mit az erdőhivatal úgy mindenszentekkor, évről évre halálra itél s a mit éppen ő neki kell legyilkolni, levágatni! . . .

De hát ő ez ellen nem tehet; neki parancsolnak az urak, az ő dolga az engedelmeskedés; hej, csak tehetne ő másképp! . . .

No de aztán: ha az ő leölt kedves koczája helyett is csak akad mindig egy másik, itt is megmarad az a vigasztalása, hogy a levágott öreg fák helyett százszor annyi talál magának új életet ugyanazon a helyen, s szeretheti ő azok helyett ezeket. És tudja ám ő azt is, hogy az a világ sora mindenütt, hogy az öregek adjanak helyet a fiataloknak . . .

*

Nem ott vagyunk az ország valamely magas, hegyes, nagy erdős vidékén, a hol itt is, ott is az erdő mélyén, olyan emberlakta telepekre akadhatunk, a hol olyan favágók laknak, valamely patak mentén, családostul, a kik egész életükben egyebet se tesznek és egészen abból élnek, hogy csak vágják a fát, és pedig nemcsak télen, a mikor nem fáj neki semmi, hanem nyáron is, a mikor a fák minden porczikája teli van düzzadó élettel és könyezik, sír minden részük a gyilkos szerszámok érintéseitől . . . hanem ott vagyunk a Dunán-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Erdei kihágások kísérlete.

Irta: **Lászlóffy István** vármegyei tb. főjegyző.

Az erdőtörvény (1879. évi XXXI. t.-cz.) 80. §-a a következőkép rendelkezik:

»A lopás kísérlete is büntetendő.«

»Az erdei kihágások egyéb eseteiben a kísérletet illetőleg, a kihágásokra nézve fennálló szabályok alkalmazandók.«

Az erdei lopás kísérletéről az erdőtörvény 99. §-a intézkedik még. Ezen törvényszakasz rendelkezése szerint: »A fentebbi fejezetben meghatározott cselekmények kísérlete is büntetendő. A kísérlet büntetésénél a büntetőtörvények erre vonatkozó rendelkezései alkalmazandók.«

Az erdei lopásokat az erdőtörvény 90—96. §-ai határozzák meg és minthogy ezen törvény 99. §-ának »A fentebbi fejezetben meghatározott cselekmények« kitétele folytán az említett törvényszakaszokhoz még az orgazdaságra és a bűnpártolásra vonatkozó 97. és 98. §-ok is hozzá számitandók: nyilvánvaló e szerint, hogy az erdőtörvény 90—98. §-aiban meghatározott erdei lopások, az orgazdaság és a bűnpártolás kísérletei is büntetéssel torolhatók meg.

Az erdei kihágások egyéb eseteit, nevezetesen az erdei kártételeket, az erdőtörvény 100.—108. §-ai; a veszélyes cselekményeket és mulasztásokat az erdőtörvény 109.—114. §-ai határozzák meg. Ezen cselekményeknek kísérletei azonban már a fenthivatkozott 80. §. azon rendelkezésénél fogva, hogy »az erdei kihágások egyéb eseteiben a kísérletet illetőleg, a kihágásokra nézve fennálló szabályok alkalmazandók«, büntetéssel már nem sujthatók, mert a kihágásokról szóló magyar büntetőtörvénykönyv (1879. évi 40. t.-cz.) általános szabályainak 26. §-a kimondja, hogy »a kihágás kísérlete nem büntettetik«.

Mi tehát az erdei lopás által elkövetett kihágás kísérlete?

Cikkünk erre nézve óhajt útmutatásúl szolgálni, mert az erdők védelmével megbizott erdőőrök erdei rovatos naplókivonatai arról tanuskodnak, hogy az erdőőrök naplóikban az erdei lopás kísérletét is csaknem minden esetben erdei lopásnak tüntetik fel, a kihágásokat tárgyaló hatóságok ennélfogva csak a legritkábban állapithatják meg, hogy erdei lopással, vagy annak kisérletével állanak-e szemben?

Ezzel pedig a hatóságnak, hogy helyes itéletet hozhasson, tisztában kell lennie, mert más az erdei lopásnak és más az erdei lopás kisérletének jogi következménye. Az erdőőrnek helyesen kell tehát a tényállást lapunk első számában »Az erdei rovatos naplóba jegyzendő adatok helyességéről« közölt cikkünkben kifejtett okoknál fogva ez esetben is feltüntetni.

Hogy mi a kisérlet, ezt a magyar büntető törvénykönyv (1878. évi V. t.-cz.) 65. §-a a következőkép határozza meg:

»A cselekmény, melylyel a szándékolt büntett, vagy vétség (jelen esetben erdei kihágás) véghezvitele megkezdetett, de be nem végeztetett: a megkezdett büntett vagy vétség (jelen esetben erdei kihágás) kísérletét képezi.«

E szerint, ha valaki az erdőben a lopást meg-

---

túl dombos, lankás egyik vidékén, a hol a hatökrös pógár épp úgy beáll favágónak télen s épp úgy verseng egy kis vágásért, mint a szegény zsellérember; mert ilyenkor egyiknek sem akad otthon dolga, s mert mindenki be akarja szerezni az ő téli tüzelőjét. És nem is a mostani mostoha időről van szó, hanem arról a boldogabb korról, a mikor még, évtizedekkel ezelőtt, több volt az erdő és olyan olcsó volt a fa, hogy akárhányszor még büntetésből is azt sózták rá a szegény emberre, hogy záros határidő alatt szállítson magának haza valamely el nem hasogatható bőcköt az erdőből.

Szent Márton napja van éppen, a mikor az öreg Péter kihirdeti a falúban, hogy már holnap osztják a karácsonyfa vágást. Nem is kell magyaráznia, úgy is tudja minden gyerek, hogy ezt a fát, a »papmesterfát«, csak a szellérek vágják s a pógárok csak szállítják haza, minden házaspár után fél ölet, a pap, meg a mester udvarára.

És ennek a fának karácsonyra otthon is kell lennie azokon az udvarokon. De nem kell ehhez biztatás senkinek, megy mindenki szivesen, mert abból a fából, a miből a fél öl hasitottat ki kell rakniok, marad nékik is szépecskén az ágából, még az el nem hasítható kölönczökből, a mit aztán egy pár napszám leszolgálása fejében vihetnek haza az asszonynép nagy örömére.

Aztán ott van ám ilyenkor a tisztelendő úr is az erdőn, meg a mester úr is kikinéz az iskolából a favágók közé, hogy kit jó szóval, kit igérettel biztatgassanak, hogy megrakják ám azt az ölet, ne legyen az a farakás se keskeny, se alacsony, se likacsos: meg a hasábokat is ne rövidre, hanem inkább hosszabbra mérjék; több legyen az a fa, ne kevesebb, mert ez a konvencziónak egész esztendőre szól s úgy kell, hogy otthon aztán jusson is, maradjon is belőle. És miért is ne raknák meg jól azok a jó emberek az ölet, a mikor még a Péter bácsi is segédkezik nekik ebben.

Egy hét alatt készen is van az a sok félöl, fertályöl mind; át is van már olvasva, csak be kell hordani.

De ez nagy dolog ám; mert a pógárok még csak egy kis gezemiczét se kapnak munkájuk után, az út is nagyon rossz s így bizony nem mindannyian mennek szivesen arra a robot-dologra. Hanem hát azért van itt az öregbíró uram, hogy ő tudja ennek a módját, mikor különben is ő kezes az egészért. Hajnaltól fogva talpon is vannak ám, ő maga is, meg az uraimék is mindnyájan! és melléjük vannak adva: a templomatya, a dékán, a harangozó, no meg a kisbirák is minda ketten, hogy ennyien aztán vigyázhassanak a vágástól hazáig, az egész út hosszában, az erdőn is, a mezőn is, meg a faluban is,

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVGF/255/2018.

kezdette, de azt még be nem végezte, nem lopást, hanem lopás kísérletét követte el.

Megkezdi valaki a lopást, ha azt a fát, melyet ellopni akar, fűrészeli, vágja és bevégzi a lopást, ha a fát lefűrészelvén, vagy kivágván birtokába vette. Ha valaki az erdőben hullfát szed és azt rakásba rakja, hogy onnan elvigye: szintén lopás kísérletében van. Bevégzi pedig a lopást ez esetben, ha ez összerakott fát felvette, (birtokába vette) hogy elvigye.

Egy gyakorlati példát hozunk fel.

Zöldi Lajos erdőőr az őrizetére bizott erdőben szemlét tartván, tetten éri Keuta Jánost, a mint kocsijával és fejszéjével a kezében egy két köbmtrt tartalmazó, az erdei érték- és árszabályzat A. 2. tétele szerint köbméterenként 16 korona értékű tölgy épületfa előtt állván, szemléli, hogy mikép volna azt legczélszerűbb kivágni és elvinni. Zöldi Lajos kérdőre vonja Keuta Jánost, mire nevezett őszintén bevallja, hogy az előtte álló fát akarta ellopni. Az erdőőr bejegyzi tehát naplójába, hogy Keuta Jánost lopás kísérletében tetten érte, a mint nevezett az őrizetére bizott erdőben a fent meghatározott fát ellopni akarta.

Keuta János meggondolja az erdőőr előtt tett, s magára nézve sulyos következményekkel járható kijelentését és a tárgyaláson tagadja az erdőőr által naplójában meghatározott kihágás kisérletének elkövetését, mire Zöldi Lajos erdőőr eskü felajánlása mellett valljа, hogy vádlottat a kihágás kisérletében tetten érte.

A tárgyaló hatósági személy az igy kiderített tényállás alapján marasztaló ítéletet hoz, mi ellen Keuta János felebbezéssel él.

Az ügy az erdei kihágási másodfokú bíróság elé kerül. Ez a bíróság azonban nem tartja elegendőnek a tényállásnak ilyetén való megállapitását, minek folytán a tényállás tüzetesebb kideritése céljából póttárgyalást rendel. Ezen a tárgyaláson megállapitást nyer, hogy Keuta János a kérdésben forgó fa előtt állván, azt kivágni és elvinni szándékozott.

Az erdei kihágási másodfokú bíróság erre a kideritett tényállás alapján az elsőfokú ítéletet megváltoztaja, Keuta Jánost a falopás kisérletének vádja és következményeinek terhe alól felmenti és az eljárás során felmerült költségek viselésére az erdőbirtokost kötelezi: mert a büntetőtörvénykönyv 56. §-a szerint, a kihágás kisérletét az a cselekmény képezi, melylyel a szándékolt kihágás véghezvitele megkezdetett. Keuta János az által, hogy a fa előtt állott és azt szemlélte, bár a lopás szándékában volt, a cselekmény véghezvitelét még meg nem kezdette, hanem csupán előkészületben volt, az előkészületi cselekmény pedig büntetéssel nem sujtható.

Kitünik ebből egyrészt az, hogy nem fejezhető ki helyesen a kisérlet azzal, hogy . . . »lopni akart,« mert az akarat még nem a véghezvitel kezdete. Másrészt pedig az, hogy a büntető törvénykönyvnek 65. §-a nem csak a kisérletes lopás, hanem az előkészületi cselekmény és a kisérlet között is megvonja a határt. Az erdőőrnek tehat figyelemmel kell lenni arra is, hogy az, a kit tetten ért, nem-e csupán előkészületben volt, mert ha a tárgyaláson ez derül ki, a hatóság vádlottat felmenti, mi által az erdőőr magának és a hatóságnak hiába való munkát, az erdőbirtokosnak pedig felesleges költséget okozott.

---

hogy a vágásban fölrakott fa haza is kerüljön ám hűségesen mert hát szó a mi szó, az bizony megesik, hogy a ki teheti, az könnyít egy kicsit a teréjén, ide is, oda is elszórva egykét hasábot, amit utóbb majd meg lehessen találni.

Karácsonykor már ott diszeleg az a nagy fagarmada a tisztelendő úr tágas udvarán, s a mester uram kis fészerében is szárazon van már az ő részecskéje, a melynek az a sorsa is meg van, hogy ha a végén egy fertály vagy kettő véletlenül mégis nem kerül elő, az mindig csak ebből hibázhatik, mert hát a tisztelendő urét, a mint illik is, mindig legelsőnek kell behordani.

De aztán nem is a mester adja ám az áldomást, hanem a tisztelendő úr egymaga; még pedig olyan bőségesen, hogy nemcsak az uraimék, hanem az öreg Péter, meg a mester is jóllakhatnak belőle egy egész esztendőre.

*

Mikor már ellátták odahaza, megetették, meg is itatták a jószágot, akkor neki indulnak az emberek hazulról csoportosan ki az erdő felé, hogy az öregvágásban vágják, fűrészeljék, hasítsák a fát a rövid napnak egy pár óráján át. Mire a térdig érő hóban kigázolnak, a tüzeket megrakják, ezek mellett megfölöstökömöznek, addigra már delelőre is ér az alacsonyan járó nap; ekkor azután neki állnak fűrészszel, fejszével, kiki a maga nyilásában és: »zű-zű, kip-kop«, folyik a munka serényen, de csak három vagy négy óráig, mert akkor már megint kell indulni hazafelé, a hol a jószág ilyenkor már éhes is, meg szomjas is s a hol már őket is várják a jó meleg vacsoraebéddel.

A Péter bácsi pedig nap-nap után sorra jár minden favágó bokrot, utasításokat ád itt is, ott is, hogy micsoda darabot minek kell meghagyni; ez jó lesz kutágasnak, a másikból szép szelemen válik; küllő, keréktalp, nyujtó, oldalfa, dugafa, lőcs mind innen, meg ilyenkor kerül a faragó béres pusztai szertárába. De az öreg Péter e mellett sorba vizsgálja a csutorákat is, egy-egy korty után müértően határozva meg, hogy a tavalyi szüretkor melyik hegynek a termése sikerült legjobban, hogy kinek a borocskája bir a legjobb izmattal.

Ha aztán már eltisztult az erdőről minden ember, akkor még körüljárja Péter bácsi egyszer az egész vágást és beül a gunyhójának a nyilásába, a honnan az esti szürkületben és a holdvilágos estéken végig lát az egész letarolt területen. És gyönyörködik abban a soha meg nem únható látványban, hogy mint jönnek elő először is azok a szegény éhező madarak: a czinegék, a tengeliczék, a pintyőkék, a sármányok, a rigók és hogy lakmároznak az elhagyott tüzek körül, a hol megtalálnak minden kenyérmorzsát és kolompér-maradékot;

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: ÉVgF/255/2018.

Van azonban a büntető törvénykönyvnek a kísérletre vonatkozólag még egyéb rendelkezése is. Ezen törvény 67. §-a ugyanis kimondja:

»Nem büntettetik a kísérlet, ha a tettes a megkezdett büntett vagy vétség (jelen esetben erdei kihágás) véghezvitelétől önkéntelállott.«

A törvény ezen intézkedése szerint nem volna büntethető az, a ki az erdőben egy fa kivágásához fog és a fát le is dönti, hogy elvigye, azonban meggondolja a dolgot és a fát otthagyva eltávozik; mert ezen cselekményével falopás kísérletét követte el, de a lopás véghezvitelétől önként elállott az által, hogy a fát birtokába nem vette, hanem azt oda hagyva eltávozott.

Ezt azonban büntetlenül senki sem teheti meg, mert a törvénynek felemlített intézkedését a büntető törvénykönyv 68. §-a azzal egészíti ki, hogy

»Ha a kísérleti cselekmény, mint ilyen a 67. §. értelmében büntetés alá nem vonható, azonban már magában véve valamely büntetendő cselekmény tényálladékát képezi: ennek megbüntetését a 67. §. intézkedése ki nem zárja.«

Az tehát itten a kérdés, hogy a felemlített falopás kísérlete magában véve képez-e büntetendő cselekményt? Erre a feleletet az erdőtörvény 105. §-a adja meg, mely szerint:

»Aki élőfát le- vagy bevágás, megfúrás, rovarozás, gyűrűzés, jelzés, lehámozás, fűrészelés, a gyökerek feltakarása, gyantanyilások fel- vagy továbbszakítása, vagy bármi más módon megrongál, az okozott kár megtérítésén felül 15 forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.«

»A ki pedig az élőfa galyát vagy ágát letöri, levágja, megvagdalja, vagy a fát más hasonló módon megrongálja, az egész élőfa értékének egy tizedrészétől annak egész értékéig terjedhető kártérítést tartozik fizetni s azonfelül 10 forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.«

Megállapithatjuk ebből, hogy a ki a fát levágja, hogy azt ellopja, de a lopástól időközben elállott, azt a törvények rendelkezése szerint nem lopás kísérlete, hanem az erdőtörvény 105. §-ában meghatározott farongálás által elkövetett kihágás terheli. Az erdőőrnek ilyen esetekben tehát farongálást kell megállapitani és naplójában feljegyezni, mert a lopás kísérlete ez esetben nem büntettetik, míg a farongálás az okozott kár megtérítését és büntetést von maga után.

Ezekben ismertettük a törvényeknek az erdei kihágások kísérletére is érvénynyel biró rendelkezéseit és egyben kimondhatjuk, hogy az erdőőrnek ezen rendelkezésekre szintén figyelmet kell fordítani, hogy adott esetekben a tényállást erdei rovatos naplójában helyesen jegyezhesse fel.

---

s a mikor ezek már elszálltak az ő éjjeli tanyáikra, élvezi azt a képet, a mit neki az óvatosan sompolygó sunyi róka nyújt, mely pontos időben szokta meglátogatni és megvizsgálni egyik tüzet a másik után, hogy nem maradt-e ott az ő számára is valami nyalánkság. És megvárja az öreg Péter még azt is mindig, ha néha elalszik is addig az őblös pipája, hogy nagy későn, a mikor már magasan áll a fiastyúk az égen, hogy lopóznak be a vágásba a szarvascsapatok egyik a másik után, s nézi-nézi és hallgatja, hogy mint eszik, ropogtatják azok a pákosztos jószágok a ledöntött fák apró ágait, hogy az ő nagy éhségüket valahogy csillapithassák.

Aztán behúzódik az öreg az ő kis gunyhójába, a mely fölér neki ilyenkor egy palotával; bereteszeli az ácsolt kis ajtót, ennek a szárfái közé beszoritja belülről a melegtartó nagy zsuppot, beleássa magát a puha, illatos erdei szénába, elmondja az angyali üdvözletet s jól betakarva magát az ő öreg déczbundájával, nem érez se hideget, se meleget és alszik nyugodtan, a mig csak a falúból kihallatszó hajnali harangszó vagy a gunyhó fölött csettegő fekete rigó föl nem ébreszti.

Akkor aztán nemsokára kisüt a nap is, ha tiszta az idő, megjönnek a favágók is, ha nem támadt valam förmeteg és folytatják így együtt ezt a szép életet, a mig csak az öregvágás is teljesen el nem készült . . .

Az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár erdőaltiszti és erdőőri tagjai.

A már megjelent 1-ső és 2-ik számunkban megjelöltük azon módozatokat, hogy miképen lehetne az erdővédszemélyzet azon csoportjának nyugellátásáról gondoskodni, amely eddig nem bir nyugellátási jogosultsággal, s megemlitettük azt is, hogy az 1900. évi XVI. és 1902 évi XIV. t.-czikkek nyujtotta kedvezmények eddig csak igen kis mértékben vétetnek igénybe.

Közre fogjuk bocsátani azon törvényhatóságok és magánosok által már e részben tett intézkedéseket, czélozván ezzel azt, vajha a még elmaradottak szintén követnék példájukat.

Igy Háromszék vm. közigazgatási erdészeti bizottsága határozta el Nagy György m. kir. erdőmesternek a sepsiszentgyörgyi m. kir. állami erdőhivatal főnökének előterjesztésére, hogy az erdőbirtokosoktól az »erdőőrzési nyugdijalap« létesitéséhez, az erdei kihágások után megitélt kár és értéktérítmények bizonyos hányadának felajánlása folytán és az erdővéd személyzet által önként felajánlott 2%-os járulék mellett begyült összegek terhére, erdővéd személyzetét 3—3 tagsággal az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár I. és II. rendes csoportjába felvételi, biztositván ez által részükre a többszörös rokkantsági (nyugdij) és baleseti segélyeket, a melyek lapunk 1. és 2-ik számában ismertettek.

A vármegye ezen fentebbi s önmagát dicsérő humánus határozata folytán a következők lettek tagjai az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztárnak:

I. Csoportban:

Balogh Ferencz Lemhény, Bartha András Lemhény, Csiki Sándor Osdola, György Lajos Sósmező, Három-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

széki Lázár Bereczk, Sütő János Bereczk, Váncsa Dávid Kézdimartonos, Bartos Ferencz Késdiszentkereszt, Benke András Dálnok, Költő Ferencz Futásfalva, Jancsó Venczel Gelencze, Bagoly György Zágon, Dimény Mihály Bikfalva, Lutzay Mihály Nagyborosnyó, Óvári István Magyarbodza, Kerezsi Ferencz Gidófalva, Kurta Ferencz Bölön, Vass Ferencz Esztelnek, Kiss Albert Zabola, Váncsa Károly Gelencze.

II. Csoportban:

Kádár István Lemhény, Gyergyai György Kézdiszentkereszt, Kerestély László Zágon, Bitai Károly Magyarbodza, Hegyes Károly Miklósvár, Balogh István Ikafalva, Kerezsi Ferencz Kézdikővár, Szántó András Maksa, Bálint Ferencz Papolcz, Szabó István Kisborosnyó, Sütő Antal Hilib, Elekes István Csomakőrös, Bartha János Sepsiszentgyörgy, Bléga Miklós Sepsikőröspatak, Kiss Lajos Zalán, Kovács Simon Ilyefalva, Vajda Ferencz Árapatak, Álbu Tamás Kézdialmás, Borbáth András Sósmező, Kolcser János Osdola, Péter Ferencz Bereczk, Sebestyén Sándor Osdola, Tóth István Ojtoztelep, Kovács András Torja, Borbáth István Kézdiszáraz patak, Bardócz Imre Kézdiszentkereszt, Ferencz István Esztelnek, Kovács Domokos Csomortán, Gyulai Ferecz Kovászna, Kovács József Gelencze, Asztalos Ferencz Gelencze, Kiss Bálint Zágon, Hollada Rajmond Zágonbarkány, Bartha András Egerpatak, Todorka János Lisznyó, Lázár György Dobolló, Kaiser Mihály Magyarbodza, Kocsis Pál Sepsibesenyő, Kuthi Bálint Sepsiárkos.

(Folytatjuk.)

Különfélék.

Erdőőrök jutalmazása. Darányi Ignácz m. kir. földmivelésügyi miniszter úr a közelebbi időben ítélte oda azokat az állami jutalmakat, melyeket a kopár, vizmosásos és futóhomok területeken az 1901. évben foganatositott közgazdasági jelentőséggel biró erdősitésekre öt évvel ezelőtt kitüzött.

Ezen versenydíjaknak az egyes pályázó birtokosok részére történt odaitélése alkalmából az erdősitések ápolása és gondozása körül tanusitott kiváló buzgalmukért Komsa György m. hir. főerdőőrnek 120 kor; Luczay Mihály, Lakatos István, Tamás Lajos, Gartner János, Farkas Lajos, Gyöngyössy József kerületi erdőőröknek egyenkint 100 kor., Gergely János városi erdőőrnek 100 kor; Steiner Gyula, Kraft András, Marcell János községi- és Vass János uradalmi erdőőrnek egyenkint 80 kor; Kis József és Gyulay Ferencz erdőszolgáknak pedig egyenkint 60 kor. jutalmat is utalványozott.

*

A beszterczebányai m. kir. erdőigazgatósági kerület altiszti személyzetét segélyező egyesület f. évi február hó 3-án, d. e. 10 órakor Beszterczebányán az erdőigazgatóság kiadó irodahelyiségében évi közgyülést tart, melynek tárgysorozata a következő:

1. A közgyülés megnyitása a m. kir. erdőigazgató vagy akadályoztatása esetén helyettese által.

2. Az ügyvezető évi jelentése az egyesület működéséről.

3. Az alapszabályok szerint a közgyülés illetékességéhez tartozó indítványok tárgyalása.

4. Az évi számadások átvizsgálása.

5. Az ügyvezető tisztviselők és a választmányi tagok szavazó-lapok által egy évre való megválasztása.

6. Netalán felmerülő és a közgyülés megnyitása előtt az ügyvezetőségnek bejelentett indítványok tárgyalása.

*

Az ungvári m. kir. főerdőhivatalhoz tartozó erdészeti altisztek segélyegyletük alapja javára 1907. évi február hó 2-án Perecsenyben táncz vigalmat rendeznek.

*

Faleveleket varró hangyák. A természet egyik legcsodálatosabb jelensége a hangya, ez a parányi állat, amelynek értelmisége bámulatos. Világát még mindig nem ismerjük teljesen s annál nagyobb érdeklődésre tarthatnak számot két német tudósnak Celebes szigetén végzett kutatásai, amelyek a szigeten élő vörös hangyafajt ismertetik. Ezek a hangyák külön fészkeket raknak maguknak oly módon, hogy a faleveleket összevarrják és ezekben az emberi fejnagyságú alkotmányokban helyezkednek el. A nőstényhangyák ezeket a fészkeket nagyon ötletes módon varrják össze. Egy sor hangya egy-egy levél szélére áll és megkisérli a legközelebbi levelet maga felé húzni. Ha ez nem sikerülne, néhány társukat derékon ragadják és emelik a levél felé, amelyet azután ezek aprócska ollóikkal maguk felé is húznak. Közben már egy másik csoport nőstényhangya érkezik az »építkezési helyre« és a szájukban tartott fehér hangyalárvákat majd az egyik, majd a másik levél széleire ragasztják. Közben folyton egy sajátságos, rögtön megkeményedő folyadékot választanak ki, amelynek segélyével az egyes leveleket egymáshoz füzik. Minthogy ez a munka óriási erőt és sok időt vesz igénybe, közben ujabb és ujabb hangyacsapatok érkeznek a helyszinére és a munkások számára bő eledelt hoznak. Ez az eledel jórészt a ganajturó váladékaiból áll, amelyekhez a hangyák fejés utján jutnak.

Az 1906. év őszén megtartott erdőőri és vadőri szakvizsgák.

(Folytatás).

VII. **Kassán.**

Az erdőőri szakvizsgák f. évi október hó 22—24. napjain lettek megtartva.

A vizsgáló bizottság elnökéül: Sziklai Emil kir. erdőfelügyelő, rendes tagokul: Merényi Gyula m. kir. erdőmester és Imecs Béla urad. főerdész neveztettek ki.

Az erdőőri szakvizsga irásbeli kérdései a következők voltak:

I. A védkerületéhez tartozó üzemosztályban éven-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

ként 25 k. hold vágásterület erdősítendő luczfenyővel. Számítsa ki, hány ezer db. 3 éves csemetére lesz évenként szüksége ezen terület beültetésére négyzetes hálóban 2 m. sor- és csemetetávolság mellett? milyen nagyságú csemetekertet kell e czélra létesíteni, ha 1000 db. 3 éves luczfenyő csemete neveléséhez 2 m^2 területre van szükség? mennyi luczfenyőmag lesz szükséges az egész csemetekert bevetéséhez, ha egy k. holdra 10 klgramot számítunk?

II. Egy vágásnak tölgyfatömege 25.000 m^3-re lett becsülve és pedig 40% műfa és 60% tüzifa.

A műfa ára m^3-ként 20 kor., a tüzifáé m^3-ként 4 korona.

Számítsa ki, mennyit tesz ki az egyes választékoknak, s mennyit az egész fatömegnek értéke?

III. Mi a különbség erdei kihágás és erdőrendészeti áthágás között? Soroljon fel néhány erdei kihágást és néhány erdőrendészeti áthágást. Hol jelentendők fel az erdei kihágások és hol az erdőrendészeti áthágások? Mely bíróság itél első- és másodfokban az erdei kihágásokban s mely hatóság az erdőrendészeti áthágásokban.

VIII. **Nagyszebenben.**

Az erdőőri szakvizsgák október hó 22—24. napjain tartattak meg.

A vizsgáló-bizottság elnökéül: Bogdán Géza kir. erdőfelügyelő; rendes tagokul: Ercsényi Béla és Sümegh Ignácz m. kir. erdőtanácsosok neveztettek ki.

Az erdőőri szakvizsga irásbeli kérdései a következők voltak:

1. Egy 15. k. hold kiterjedésü vágás luczfenyővel erdősítendő be. Mekkora az erdősítés költsége, ha az ültetéshez holdanként 3000 drb. csemete, s 1000 drb. csemete ültetése után 4 napszám szükségeltetik és ha 1000 drb. csemete 1 K. 50 fillérbe kerül s egy napszámbér pedig 90 fillért tesz ki?

II. Irja le vizsgáttevő, hogy azon erdőben, mely őrizetére van bizva, minő fanemek, mely elegyaránynyal fordulnak elő, ezen erdő milyen üzemmódban kezeltetik, mekkora ott a rendes évi vágásterület, az évi vágásterületek mi módon újíttatnak fel és végül, hogy ott a fahasználaton kivül mely más használatok gyakoroltatnak?

III. Az erdősítés hányféle módon eszközölhető?

Irja le vizsgáttevő, hogy mely erdősítési módok mely facsemeteknél alkalmaztatnak, illetve alkalmazhatók?

(Folytatása következik).

A mérgezésről.

Irta: **Harry László,** szakvizsgázott erdőőr, az Országos Erdészeti-Egyesület rendes tagja.

A hasznos vad megtelepítésének és további eredményes tenyésztésének egyik alapfeltétele, hogy az illető területet a ragadozó vadaktól megtisztítsuk, vagy azoknak számát legalább is annyira megapaszszuk, hogy a néha nagy fáradtsággal és tetemes költséggel megtelepített vadállomány fennmaradását és szaporodását biztosíthassuk.

Olyan vidéken, a hol kevés a ragadozó, czélt ér a lelkiismeretes, fáradhatatlan vadóvó a méreg alkalmazása nélkül is, mert munkájában segítségére van a jó tacskó, a megfelelő helyeken elkészített les, vastör stb. Azonban a mindenfelé erdővel borított olyan magasabb hegyvidékeken, ahol a sok sziklarepedés, kidölt fagyökerek, széldöntött törzsrészek stb. — mind megannyi hozzáférhetetlen mentővárai, a mindinkább szaporodó ragadozóknak; ott a közönségesebb eszközökkel való kiirtásuk még a legodaadóbb munka daczára is igen nehéz, sőt azt lehet mondani, hogy lehetetlen Ilyen körülmények között tehát a ragadozók legbiztosabb irtása a méreggel való pusztítás, amely biztosan meghozza a kivánt sikert.

Mielőtt azonban valaki a mérget kezébe veszi, szükséges, hogy ismerje annak borzasztó hatását, tudjon vele bánni és elővigyázó, óvatos legyen azzal, mert nem szabad elfelednie sohasem, hogy nemcsak a maga és hozzátartozói, de idegen emberek életét is veszélynek teheti ki könnyelmüsége által.

A ragadozók mérgezésére általában a »Strichnint« használják. A tiszta strichnin azonban nem jó, mert igen lassan oldódik. Ezért mindig a strichninnek valamelyik sóját használjuk. A strichnin sói a gyógytárakban a következő elnevezések alatt fordulnak elő: Strichnin Nitricum, Strichnin Sulfuricum és Strichnin Hidrocloricum.

Ezeknek bármelyike jó, mert oldható képességük majdnem egyenlő; mindazonáltal tapasztalatom szerint legjobban ajánlhatom a »Strichnin Nitricum«-ot. Ezzel sokkal könnyebb a bánásmód, mivel sokkal parázsabb és nem tapad úgy mint a másikettő. Ez pedig a kezelésnél nagy előny, mert könnyebb a használandó eszközbe való betöltése vagy merítése, s a használt eszköznek megtisztítása is.

Mielőtt a mérgezés körüli eljárás részleteinek a leirásába kezdenék, nem tudom eléggé ajánlani a minden tekintetben szükséges nagy óvatosságot ezen borzasztó hatású méreggel való bánásmódnál. S bár szivesen tenném, de a tér szüke miatt nem terjeszkedhetem ki az összes óvintézkedések részletezésére, hanem azok legszükségesebb és legfőbb pontjait — mint okvetlen követendő szabályt — felsorolom.

1. A mérget mindig záros helyen kell tartani s annak kulcsát még egy más helyre is bezárni.

2. Lakószobában — s főleg gyermekek között — mérgezett falatokat készíteni, vagy a mérget elővenni nem szabad.

3. Ha a méreggel járunk, egy ív kék vagy fekete papiron kiterítve dolgozzunk, hogy a legparányibb elhullott méreg se kerülhesse el figyelmünket. (Fehér papiron is lehetne, de azon az apró szem nem látszik oly jól meg, mert a strichnin maga is fehér szinü.)

4. Az egyszer használt papir — akár hullott reá méreg — akár nem, elégetendő. Ugyszintén a törlőrongy is, és hamuja az emésztőgödörbe dobandó.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

5. A mérgezés előtt a kezeket meg kell vizsgálni, hogy nincsen-e rajtuk valami kis sérülés? Ezt úgy tudhatjuk meg biztosan, ha kezünket jó erős eczettel megdörzsölve, csipést sehol sem érzünk. Ugyanazt kell tenni akkor is, mielőtt a mérgen hullott vad bőrének lefejtéséhez hozzá kezdenénk.

6. Ha kint a szabadban méreggel dolgozunk, nagyon kell vigyázni arra, hogy a szél irányában álljunk, mert a szembefúvó szél a késsel kivett, vagy kanállal kimerített mérget visszafujhatja reánk, s az igen könnyen ruhánkra, vagy épen az arczunkra juthat.

7. A kanalat vagy kést a mit a méreg szedésére használunk, minden egyes alkalommal gondosan le kell tisztitani, jól megtörölgetni, s külön papirba csomagolva eltenni. Ezt az eszközt más czélra használni semmi körülmények között nem szabad.

8. Ha méreggel vagy mérgezett vaddal járunk, sohase mulasszuk el kezeinket gondosan megmosni. Ha esetleg a méreg mégis kezeinkre jutna, úgy ajánlatos azt sós meleg vizben korpával — vagy ami még jobb — tengeri liszttel ledörzsölni.

9. A mérget kézből kiadni, súlyos következményekkel járhat.

10. A kitett mérgezett falatok számáról jegyzéket vezessünk, nehogy egy is elkerülje figyelmünket, s ellenőrizetlenül maradjon.

Ezen 10 pontban összefoglalt tanács képezi a mérgezőnek tizparancsolatját. De ezenkivül még a körülmények alakulásától függő, számtalan óvintézkedésre lesz szüksége a mérgezőnek, a melyre — ha annak veszélyes voltát szemelől soh' sem téveszti el — önmagától is reá fog jönni.

A strichnin hatása leghamarább beáll, ha az, a nyelv idegeire közvetlenül hathat. Ha a gyomorba jut — a hatás nem oly gyors, mivel a strichnin hatása abban nyilvánul, hogy az összes motoricus idegvégekre való arányos felszivódás következtében derme görcsöt (tetanus toxicust) idéz elő. A legtöbb ilyen idegvég pedig a nyelven összpontosul. Ez a magyarázata annak, hogy nagy hidegben sokkal kisebb adag rögtöni halált okoz; mig, ha az idő enyhe — 4—5-ször olyan adag mellett is a vad nagyon messze elmegy, mivel, ha a görcs folyamatot előidéző élenyülés által kifejlődött hő természetes úton el nem vezettetik, a görcs meg is szünhet; sőt a vad kisebb-nagyobb betegség árán még a bőrét is megmentheti. Mig ellenben, ha nagy a hideg, a gyors hőelvonás által a görcsös állapot fokozódik s a halál pár perez alatt beáll.

Ha a hőmérséklet, vagy más természeti ok befolyása következtében a görcs megszünik, a vad igen sok esetben a gyomorba jutott mérgezett falatot kiokádja. Miután pedig ez a mérgezés helyétől gyakran igen messzire történhetik, ennélfogva nem is mindig ellenőrizhető, s igy szerencsétlenséget is okozhat.

Például a róka az erdőn kitett mérgezett falatot éjjel felvéve, a lágy időben messze elvánszorog. A véletlen folytán épp egy közelebbi tanya vagy község elé ér, mikor a görcsös rohamok alól felszabadulva, a felvett mérgezett falatot egy vagy több rakásba kiokádja.

Miután pedig lágy időben rendesen nagyobb adag mérget szoktunk használni, ennélfogva könnyen előfordulhat, hogy másnap az idő hidegre fordulván, a több helyen kiokádott mérgezett hústól — amely a rókát együttvéve sem tudta megölni — esetleg 8—10 drb. sertés is elpusztulhat.

A sertésekről szólva jut eszembe az az előfordult eset, hogy a farkasok részére szánt mérgezett döghúst a vaddisznók jó étvágygyal elfogyasztották anélkül, hogy egy is megmérgeződött volna. Ezt az esetet másképen megmagyarázni nem lehet, mint úgy, hogy a vaddisznók a mérgezett falatok megevése előtt közvetlenül bükkmakkot ettek. A bükkmakkban pedig tudvalevőleg tannin van, mely ellenmérgét képezi a strichninnek, a minek következtében a vaddisznók a méregnek semmi hatását nem érezhették. E mellett bizonyit az a körülmény, hogy az egész kitett döglött felfalták; mig más állat az első mérgezett falat beharapása után az evést rögtön félbe hagyja, s menekülni iparkodik.

Ezt különben nem is annyira a méreg rögtöni hatása, hanem a strichninnek keserű ize okozza. Hogy azonban a vaddisznók az előzetesen elfogyasztott tannin hatása alatt még a méreg keserű izét se érezték volna — ez, alig hihető. Valószinűnek látszik azonban, hogy az egész húsmennyiséget azért fogyasztották el a vaddisznók, mert a konda nagy számú volt s az elsőbbek — habár az evést félbe hagyták is, — de a mérgezett helyeket már kiharapták, mig a következők erről már tudomást nem szerezhetve — felemésztették a méregtől már megszabadított maradékot.

A mérget nagyon sok módon és alakban lehet a ragadozóknak beadni. Olyan helyen, ahol még sohasem mérgeztek, a róka egész gyanutlanul veszi fel a jól elkészített és helyesen alkalmazott falatot. Mig ahol rendszeresen minden évben mérgeznek, ott a róka igen gyanakodóva lesz és mindig ujabb és ujabb cselnek a kieszelése szükséges, ha czélt akarunk érni.

A farkas és hiuz még a rókánál is óvatosabban fogadja el a mérget. Hiuznál még aránylag legbiztosabb mód, ha az általa levágott és otthagyott prédájára akadunk. De még ez sem biztos, mert ha csak szerét teheti, inkább friss préda után indul, mintsem, hogy az el nem fogyasztotthoz visszatérjen.

Ha ilyen otthagyott prédára akadunk, elsősorban is a belső részeket — ha még benne volna — máját, szivét kell bemérgezni. Ezt azonban ritkán találjuk a préda belsejében meg, mivel a hiuz áldozatának legelőbb is a belső nemes részeit s vérét fogyasztja el s csak ezután — ha ez éhségét ki nem elégitette volna — nyúl a többi részekhez.

A hiuz mérgezéséről sajnos saját tapasztalataimból nem sorolhatok fel megtörtént eseteket s a fennebb elősoroltakat is egy ismerősöm eléggé megbizható közlése után mondottam el, ki itt Máramaros rengetegeiben már több hiuzt ejtett el méreggel.

A farkas mérgezésre azonban már eredményt biztositó saját tapasztalatom van. (Folytatása következik).

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Álláskereslet.

Egy 41 éves, róm. kath. gyermektelen nős, volt csendőr, 13 évi gyakorlattal bíró szakvizsgázott erdőőr — ki a magyar és tót nyelvet szóban és írásban bírja — nagyobb uradalomban vagy városi erdészetnél **erdőőri állást** keres.

Esetleges ajánlatok a szerkesztőséghez kéretnek.

*

Egy **kitünően** szakvizsgázott 20 éves fiatalember, ki már hasonló minőségben alkalmazva volt, **erdőlegényi vagy vadászsegédi** állást keres.

Ajánlatok **„Erdőlegény“** Szentantalfa (Zala vm.) postrestante kéretnek.

*

Egy 38 éves, gyermektelen nős, volt csendőr, jó bizonyítványokkal ellátott, szakvizsgázott erdőőr, uradalomban **erdőőri állást** keres. Czím: Molnár Károly, Zilah (Szilágy m.)

*

Egy 38 éves, gör. kel. vallású, családos, kiszolgált huszáraltiszt, erdőőri szakiskolát végzett és kitünően szakvizsgázott, több szolgálati évvel bíró **erdőőr** megfelelő állást keres.

Szíves ajánlatok a szerkesztőségbe kéretnek.

Kedvezmény. A Blum és Társa elsőrangú jóhir nevű egyenruházati intézet (Budapest, IV. Kossuth Lajos utcza 14/16. sz.) ismét szép tanujelét adta az erdészeti altisztek iránt érzett s máskor is tapasztalt rokonszenvének azon tényével, hogy az ezen lap előfizetői által a czégnél rendelt czikkek számlaösszegéből $1^1/_2\%$-ot juttat az Országos Erdészeti Egyesület által a lap tisztajövedelméből alkotandó és kezelendő oly alap javára, a mely az erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog fordíttatni.

Pályázati hirdetmény.

A Csikvármegyében lévő csikszentmártoni m. kir. járási erdőgondnokság kerületében Csikkozmás székhelylyel szervezett II. oszt. hatósági erdőőri állomásra ezennel pályázat hirdettetik.

Ezen erdőőri állomás évi javadalmazása:

Évi bérfizetés 400 korona

Drágasági pótlék 160 korona

30 ürközbméter tűzifailletmény

4 korona irodaátalány.

Pályázótól megkivántatik a magyar állampolgársági fedhetlen előélet, legalább 24 éves, de 35 évesnél nem magasabb életkor, ép szellemi és testi erő, valamin az erdőőri szakvizsga sikeres letétele, mely adatok hiteles okmányokkal igazolandók.

Csikvármegye közigazgatási erdészeti bizottságához intézett, egy koronás bélyeggel ellátott és sajátkezüleg irt kérvények 1907. évi február hó 20-ig a csikszeredai m. kir. állami erdőhivatalhoz annál is inkább benyújtandók, mert a később beérkezett kérvények nem fognak figyelembe vétetni.

Csikszeredai m. kir. állami erdőhivatal.

A brassói m. kir. állami erdőhivataltól.

1907. évi 29. e. h. ügyszám.

Pályázati hirdetmény.

Erdőszolgai állásra.

A brassó vármegye XIII-ik tömösvölgyi őrjárásban lemondás folytán az 1906. évi deczember hó 31-ével üresedésben jött 2 (Kettő) erdőszolgai állásra, melyek évi 432 korona bérrel, 48 korona lakbérrel, 36 korona egyenruhaátalánynyal és 36 korona faváltsággal vannak javadalmazva, a közigazgatási erdészeti bizottságnak 1906. évi 1367. és 1368. eb. számu határozatai alapján pályázat nyittatik.

Pályázók felhivatnak, hogy Brassó vármegye tekintetes közig. erdészeti bizottságához Brassóban czimzendő, sajátkezüleg irt kérelmüket az erdőtörvény 37. §-ában előirt kellékekkel, nyelvismeretőket és eddigi alkalmaztatásuk igazolására szolgáló okmányokkal és ép erős testalkatukat, jó látó, halló és beszélő képességüket igazoló orvosi bizonyítványnyal felszerelve, a »Brassói m. kir. állami erdőhivatalhoz« legkésőbb folyó évi február hó 15-éig nyujtsák be. Kellőleg fel nem szerelt vagy későn érkező kérelmek tekintetbe nem vétetnek.

Brassó, 1907. évi január hó 10-én.

M. kir. állami erdőhivatal.

Gyümölcsfa-csemetékkel nagyban

faiskolák létesítésére, gazdasági egyesületeknek nagy mennyiségben, jól és jutányosan szolgálhatok.

Nagyobb szükségleteknél különleges árajánlatokkal készségesen szolgálok. — Készlet 1 éves átültetlen és 2 éves átültetett:

több $^1/_2$ milliónál **alma** — valódi vadalma
közel $^1/_2$ millió **körte** — » vadkörte
cca. $^1/_4$ » **birs** — dugványcsemeték
cca. $^1/_4$ millió **Mariannaszilva** — dugványok
» $^1/_4$ » **Myrabolana** és **szilva**
» $^1/_4$ » **Meggy** és **cseresznye**

100.000 drb kajszin, mandula és őszibaraczk. — **Készletben vannak továbbá nagy mennyiségben sorfák,** különösen **gesztenye** és **gleditschiafák** ezerszámra.

Árjegyzék, dúsan illusztrált, kívánságra ingyen.

Mühle Vilmos, faiskolák, cs. és kir. udvari szállító **Temesvár.**

Ny. 2. 3—*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

SCHERTER TIVADAR

előbb PAUSENBERGER

VASKERESKEDÉS

Temesvár-Belváros,

Hunyadi- és Jenő herczeg-uteza sarkán.

Telefon 499.

Legnagyobb választék **Vadász-, Madár- és Flaubert-fegyverekben. Forgópisztolyok. Browning-ismétlő pisztolyok, Flaubert-pisztolyok.**

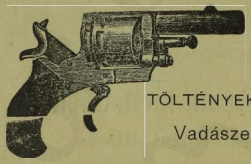

AMERIKAI LÉGFEGYVEREK

TÖLTÉNYEK és SERÉT

Vadászeszközök.

Ny. 5. 3—*

KOLARITS NÁNDOR

Első délmagyarországi egyenruházati intézete és férfiruha műterme

TEMESVÁROTT

szállít legjobb **egyenruhát,** egyenruházati czikkeket és polgári ruhát előnyös feltételek mellett.

Ny. 4. 3—12

SORFÁK.

Erősebb fákbani nagyobb szükségletnél speciális ajánlattal állok szolgálatra, — különösen

Acer, Gesztenye, Gleditschia, Fraxinus, Maclura, Quercus, telt **Crataegus, Robinia** stbi-ből.

Mühle Vilmos, faiskolák,

cs. és kir. udvari szállító **Temesvár.**

Ny. 3. 3—*

BLUM ÉS TÁRSA

ELSŐRANGU EGYENRUHÁZATI INTÉZET

BUDAPEST IV. Kossuth Lajos-utcza 14/16. sz.

Mesteri szabású, izlésteljes csinos kiállítású

erdészeti és erdő altiszti egyenruhák

nemkülönben felszerelési czikkek szállítására.

Ezen lap előfizetői által nálunk rendelt czikkek számlaösszegéből $1\frac{1}{2}$ %-ot adunk át a fentebb tervezett erdőaltiszti alap javára.

Hivatalos úton részletfizetésre

is eszközölhetők a megrendelések; az ily megrendeléseket, hosszas gyakorlatunk alatt — a betekinthető számos elismerő nyilatkozatok tanusága szerint, — mindenkor, az igen tiszteit megrendelők legteljesebb megelégedésére hoztuk kivitelbe.

Polgári ruhák

a *legujabb francia- és angol-divat* szerint, szinte *jutányos árban* készíttetnek. Vevőink kényelmére bármely szakmánkba nem vágó czikket készséggel beszerzünk és a vidéki megrendelések kivitelére különösen kiváló gondot és figyelmet fordítunk.

Kivánatra **ingyen és bérmentve** küldjük meg **árjegyzékünket** és a hivatalos megrendeléshez szükséges részletfizetési megrendelési ívet. — Bármily csekély megrendelés is a lehető legnagyobb figyelem és pontossággal lesz kiszolgálva.

Kiváló tisztelettel:

BLUM ÉS TÁRSA

Szerb kir. udvari szállítók.

Ő cs. és kir. Fensége József főherczeg udvari szállítói. A nagyméltóságú földmivelésügyi Miniszterium hivatalosan megbizott erdészeti egyenruha szállítói.

Az »Országos Erdészeti Egyesület« rendes tagjai.

E. 6. 3—*

Nyomatott Uhrmann Henrik könyvnyomdájában Temesvárott.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

I. évfolyam. 1907. évi február 15. 4. szám.

Előfizetési ár:
Egész évre . . . . . 4 K.
Fél évre . . . . . 2 K
Negyed évre . . . . . 1 K.
Egyes szám 20 f.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

Kiadja az Orsz. Erdészeti Egyesület (Budapest, V. Alkotmányutcza 6. sz.)

Felelős szerkesztő: **TÖRÖK SÁNDOR** m. k. erdőmester, erdőőri szakiskolai igazgató.

AZ ERDŐ

Hirdetési díjak:

Egy hasábos garmondsor vagy annak helye 40 f. Egész oldal 40 K. Fél oldal 20 K. Negyed oldal 10 K. Nyolczad oldal 5 K.

Többszörös megjelenés esetén engedmény megegyezés szerint.

Előfizetők részére az álláskínálat és kereslet rovata rövid közlésekre díjtalanul áll rendelkezésre.

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

Az előfizetési ár **„Az Erdő kiadóhivatala“** czímén **Temesvár-Belváros, Uhrmann Henrik papirkereskedése,** küldendő.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) **„Az Erdő“ szerkesztőségéhez, — Temesvár 3, Vadászerdői erdőőri szakiskola.**

Az Erdő munkatársai megfelelő iroi tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz. A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erd. Egyes. által kezelt oly alap javára fordíttatik, a mely — később meghatározandó módon — erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

Tartalom:

Az erdőőr és a természet.
Barátfalvi Béla: Bükk vasúti talpfák termelése.
Az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár erdőaltiszti és erdőőri tagjai.
Különfélék.
Az 1906. év őszén megtartott erdőőri és vadőri szakvizsgák.
A méhészetről.
Harry László: A mérgezésről.
Kitüntetés és kinevezés.
Figyelmeztetés.
Nyugtázások.
Pályázati hirdetmények.
Hirdetések.

A tárczában:
Pálosi Dénes: Gazsi bátyánk.

Az erdőőr és a természet.

III.

Egy kisebb mellékgerinczét megkerülve, látom hogy már nem lehetünk messze a vágástól, mert előbb egy-egy, majd mindegyre több fenyőt találunk a bükk közt.

Majd elérjük a gerincz élét, ahol a meggyérülő bükk összefoly a fenyves erdő alsó határával s végre egészen elmarad.

Nehány lépés, és a hegyél egy kinyuló ormáról körültekintve feltárul szemünk előtt a komor, örökzöld fenyőerdő fenséges birodalma. Az idő is — mintha velünk tartana ebben az áhitatos szemlélődésünkben — kedvezni látszik útunknak; a tetőket már napok óta megülő lomha fellegek ma reggel felczihelődve útnak indultak a kővárhavas irányában, hogy ennek sziklagrádicsain felkapaszkodva annál könnyebben úszhassanak bele a semminek se látszó szabad levegőbe. A magas hegycsúcs hólepte sziklatetőinek megtompult körvonalai pedig a hátunk mögül előtörő nap halvány világításában összefolynak az emelkedő fellegszárnyak ezüstszínű fodraival.

De — menjünk tovább. Utamat itt fent folytatom, s az alattam elmaradó vágást megkerülve, ennek túlsó sarka felett lépek be a még érintetlen tiszta fenyvesbe. Egyforma korú, ágtiszta törzsű lúczfenyőknek egymással összeérő most is zöld koronája alatt, itt is csak olyan csendes nyugalomban pihen az anyatermészet, mint amott lent a derültebb bükkös mélyében. Csakhogy a fák alját már nem az a redőtlen síma hótakaró borítja; itt is ott is egy idő előtt kimúlt fatörzs tányérostul kiborult gyökérzetével, mint a létért vivott küzdelem legyőzött áldozata, keresztezi utamat s mered ki ágcsonkos derekával a fehér hólepel alól. Átkapaszkodom rajta s látom, hogy nem is oly rég lódíthatta ki helyéből valami eltévedt szélsüvöltés, mert szúrós tűlombozatát még egész épen megtartotta.

Ott fent magasan a fejem felett is az az összeérő sötét lombernyő helyt áll a nagy hidegben, s ő is csak egy félévi szünetet tart, hogy fatermelő nagy munkáját a tavasz melegével ujból megkezdhesse.

Miért is pusztuljanak ezek az apró tűlevélkék a hópelyhes téli hideg elől. Az ágak két oldalán lehajló galyakról lesiklik fehér terhük, s a zöld levélzet még az ősz végén, amikor ott lennebb az aljban az aranyeső szitálni kezdett, jól neki készült, hogy benne a haragos tél kárt ne tehessen. Bőrszerű, kemény és merev alkata is már ellenállóbbá teszi; s idejekorán kiengedve magából minden nélkülözhető nedvességet s apró sejtecskéit jól megtöltve mindenfelé tápanyaggal: épségben megőrzi megdermedt, de ki nem veszett életerejét.

Mert tudnunk kell, hogy a tavaszi rügyfakadáshoz szükséges tartaléktápanyagokat a fenyőfák nem a fatestökben gyűjtik meg. Nem úgy mint a

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

lombját hullató bükkös és a többi lombos fáink. Ez utóbbiak fatestét ugyanis hajszálfinom csövecskék szövik át, melyeknek az a rendeltetésük, hogy bennök mint a jó gazda éléstárában mindazok a tápanyagok lerakódjanak, melyekre a fának a tavaszi tenyészélet ébredésekor mindaddig szüksége van, amig a rügyek ki nem fakadnak s a megjelenő levelek meg nem kezdik csodás működésüket.

A tápanyagokat alkotó ilyenféle csövecskék a fenyők fatestében nincsenek; ezt a rendeltetést, ezt a hivatást a fenyők több évet élő tűlevelei töltik be. Ezekben gyül össze — amint már mondtam — a tél beállta előtt az alkalmas formában megsürüsödött sokféle tartaléktápanyag, hogyaztán tavaszszal amikor a nedvkeringés feljut az ághegyekbe, az öreg tükből kaphassák a fának ujra élni kezdő sejtjei táplálékukat mindaddig, amig a hártyás kis süveg alól kipattanó zsenge bojtocskák megzöldülve fatermelő munkájukhoz teljes erővel hozáfoghatnak.

Addig! — Csend és nyugalom ide fent az alvó, érintetlen örökzöld erdő honában.

Kissé elkomolyodott elmélkedésemet élénk érdeklődés váltja fel, amint a fenyves sürüjén áthaladva, lejebb, a ritkuló erdő szélén a vágás képe bontakozik ki szemeim előtt.

A fehér hótól most oly tiszta tarra vágott domboldal lábánál, lent a völgyben apró kunyhók telepe látszik. A felhallatszó zsivaj, emberek és állatok nyüzsgő mozgása jelzi, hogy ott most az erdő legértékesebb termésének — a vágás szálfakészletének kitakarítása van folyamatban. Meglátszik, hogy a méteres hóval beköszöntött a szorgos munka időszaka, s a vállalkozó igyekszik is felhasználni az alkalmi időjárást, hogy sok ezer szálfáját minél hamarább kiszállíthassa innen a fővölgybe. A leeregetett és lecsusztatott szálfák még a tél előtt lettek a vágás aljában felmáglyázva, ahonnan most szánkókon ló- és marhaerővel tovább vontatva jutnak a fővölgy rakodójára, hogy innen az uj erdei vasút segélyével a fürészhez és a szabad folyó tutajkötő helyére legyenek elszállítandók.

A favágó fejszéje elvégezte már aratását s a még visszamaradt bükk, amelyből különösen az alsó részén látszik hogy sürübben volt a lucz- és jegenyefenyők között befészkelődve, meg itt-ott egy-egy szép szál hegyi szil és juhar a következő évben szintén el fog szakadni termő anyaföldjétől, hogy az ember sokféle szükségletét fedező megbecsülhetetlen fagyártmányokra feldolgoztassék, avagy az erre nem való része áldásos meleggel szolgáló tüzifára apríttassék fel.

Az évről-évre meg-megujuló s ismét megpihenő teremtő erőnek egy évszázadot meghaladó hosszú

TÁRCZA.

Gazsi bátyánk.

Irta: **Pálosi Dénes.**

Február eleje. A vadászoknak farsang vége, a nagy bőjt kezdete. A vadnak pihenő ideje kezdődnék, ha épen ilyenkor nem kényszerítené őket, az éléskamrájukat födő jég- és hópáncél élelmük fáradságos megkeresésére s ha az északi, velőt fagyasztó szél a gyengébb bundával rendelkező állatokat nem kínozná sokszor halálra.

Ezenkívül a vadak társadalmában számot tevő mennyiségben vannak a bénák, sánták, betegek, kiket nyomoruttá tett a golyó, a serét s legtöbbször a pecsenyevadász kapzsisága.

Sajnos, hogy gombamódra nő azon vadászok száma, kik lőnek, hogy szóljon a puska s vadász szenvedélyük kielégítést nyer, ha lövésük nyomában szört, tollat vagy egy pár csepp vért találnak. A fő azon tudat, hogy lövése treffelt, hogy mi lesz a bénává, nyomorékká tett vaddal, az mellékes. Az utánkeresést, — mert fáradságos, — 100 lépésen túl abbanhagyja.

Ez az oka, hogy a kegyelemlövésre váró áldozatok, éhezve, fázva, vánszorognak tovább-tovább, mig a jóttevő halál megkönyörül rajtuk s megszünteti kinjaikat.

Ez igen sok esetben a mai vadászat hű, de undorító képe.

Az igazi vadász sebzett vadat nem tűr meg területén. Éjjel-nappal, árkon-bokron át addig üldözi, mig megszabadítja kínjától azt a szegény állatot, melyet ügyetlenül megsebzett.

Bámulatos az a jelenség, mit manapság láthatunk egy-egy vadászaton. A vadak számottevő része sebzetten bukdácsolva igyekezik menekülni, mig a hajtók fütykösei nem épen előirásos módon, megmentik őket földi kínjaiktól.

Ez a látvány egy cseppet sem lélekemelő s egy cseppet sem vadászias. Megszüntetni nincs hatalom, mert korunkban az emberek nemcsak sietnek élni, de sietnek lőni is. Ez a nagy titok. Az önzés, az irigykedés, a mások felülmulása, több vad ejtése stb. teljesen megmagyarázzák, hogy miért kell a hajtók bojtait segitségül

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

időn át meggyűjtött csodás kincsét adja oda az erdő ebből a vágásából a munkálkodó, a haszonra és jólétre törekvő, — de most fázó embernek. És valjon amikor ezt a letarolt és szépen kitakarított vágást majd ismét annyi gonddal ültetik, később pedig a szépen serdülő fiatal erdőt óvatosan rábizzák a természet anyai gondozására, — tudják-e a mi erdőőreink, hogy hol a forrása annak a kincset érő fatermésnek, mely a kis csemetéből oly óriási tömegre növekedve nekünk szerszámot, butort, házat ad, s e ház hideg szobájának kemenczéjébe azt a pattogó tűzlángot, amely jól eső melegével gondoskodik arról is, hogy a tél hidege meg ne verje a mi vérünk apró csemetéit.

Figyeljenek! Elmondom.

Ez a fatermés a mi éltető napunk melegének és világosságának meggyűjtött ereje. Annak a napnak, a mely alig emelkedve a hegyél fölött annyira, hogy meggyengült sugarainak langy melegét arczunk megérezze, — most járja be közpályájának legrövidebb útját. Az ő izzó melege és tündöklő világossága a mi földi életünknek teremtő, lüktető ereje s ha változó útjában ezt időnként el is vonja tőlünk, a sok elmult nyár meggyűjtött perzselő melegének, szemünk előtt lerakódott erejének nagy részét amott az erdő vágásának fatermésében, ebben a nagy szénraktárban megint visszaadja nekünk. — Mert a szén, a fának e főalkateleme, az, a melynek tüzével a napnak századokon át beléje gyült melege ismét szabaddá lesz.

Talán mondanom sem kell, hogy a földünkön található tárgyak — vagy amint általánosan nevezni szokás — testek, közül csak azok éghetnek meleget adó tűzzel, amelyeknek egyik alkotó részét a szén vagy szénanyag képezi. Ez képezi egyszersmind megszámlálhatatlan sokféle átváltozással, keveredéssel és vegyüléssel alapanyagát mindazoknak a testeknek, melyeket földünk élő világának a fogalma alá foglalunk össze. A szabad szemmel meg se látható életparányok s ezeknek még parányibb részecskéi a sejtek — avagy a forró éghajlatú földtájak csodás méretű nagy faóriásai mind főképen szénanyagokból épültek fel.

E testek keletkezést, átváltozást, növekedést, apadást vagy felbomlást, egy szóval életfolyamatokat mutatnak, amelyeknél bizonyos részeknek vagy szerveknek működését lehet észrevenni; ezért az efféle testeket szerves testeknek, — míg a földön levő életképtelen testeket, ezektől megkülönböztetésül szervetlen testeknek nevezzük.

A szerves testek alapanyaga a szén, alapéletfeltétele a levegő, illetve a levegőnek az az életadó légnemű alkatrésze, amelyet élenynek nevezünk és a nap melege; ez lehet a mi közön-

---

venni. E képpel szemben szinte jól esik az embernek elmerengeni a multon s vissza sohajtani az időt, mikor még nem volt ilyen lázas az élet. S ha a tilalom e rozsdásító szakában, gondolataink el-el kalandoznak s bejárják a róna végtelenjét, kikutatják a bércek, sziklák, erdők, csörgedező patakok titkos rejtekeit, az édes emlékezés kellemesen zsongító érzéssel tölti be lelkünket. Sok tárgy, sok alak, sok esemény újul fel képzeletünkben, melyeket újra látunk, újra átélünk.

Egy kedves alak és egy sajátságos esemény újult fel emlékemben nekem is s mivel ma ritkák az ilyenek, közlöm e lap t. olvasóival.

* * *

Sz . . . megyének egyik kis falujában élt a 80-as évek elején Gazsi bátyánk.

Régi ember — kuruc ember s mindenkinek bátyja volt, mert mindenkit öcsémnek szólított, s őt mindenki bátyámnak. Ősi kastélyában, százados fákkal díszelgő parkjában, mint családja utolsó sarja egyedül uralkodott. Tényleg uralkodott, mert mindent saját akarata, kényekedve szerint rendezett, intézett, alkotott. Gyönyörű szántóföldjeit bérbe adta, csak a vadászati jogot tartotta meg s kötötte ki, hogy bérlője az egy tagban levő nyolcezer holdas őserdőbe, még gondolatilag se merjen belépni. E remek erdő még most is legszebb vadaskertje Sz . . . megyének, hát még akkor mikor Gazsi bátyánk semmi hasznot nem vett ki belőle, sőt még ráfizetett. Tizenkét erdő- és vadőr járta éjjel-nappal a rengetegek kanyargós útait, s tanulmányozta a titkok nyitjait.

Gazsi bátyánk gyakran megjelent az erdőben, ellenőrizni embereit, s ilyenkor a hanyagságot rendkivül szigorúan birálta el, épúgy becsülte a lelkiismeretes munkát s a kötelesség pontos teljesitését.

Gazsi bátyánk mint vadász is különc volt. Felszerelése állott egy régi hosszú kétcsövű kapszlis puskából, egy határozatlan idejű öblös tarisznyából, mélyében a soha nem hiányzó tajtékpipával s a jóféle muskotálylyal tartalmazó kostökkel, végül egy vadászjeleneteket ábrázoló faragott fapohárból, mely madzagon lógott a tarisznyán.

A felszereléshez tartozott még egy kutya, mely »Bagó« névre hallgatott, ha akart. Ez az állat egyetlen volt a maga nemében. Faja, ideje, szine semmiféle meghatározást nem türt. Feje félig vizsla félig kopó, szőre kuvasz, farka lompos, lábai a farkaséhoz hasonlitottak. Pofája bizalmatlanságot, nézése alattomosságot mutatott

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

séges mértékünk szerint alig észrevehetően kevés — de teljes hiánya kizárja az élet lehetőségét, az életfolyamat maga pedig a szénnek a levegő, illetve éleny által meleg fejlődése mellett történő felhasználása. Alapformájában, lényegében a szénnek lassúbb vagy gyorsabb elégése.

Lám milyen egyszerű az élés — csak égés!? s lám milyen egyszerű is lehet az élet támadása!? Semmi se kell hozzá, csak annyi, hogy az a szén a testben tüzet fogjon, égni kezdjen. Csak meg kell gyujtani ezt a parányi mécsest, hogy éghessen, hogy legyen élet!

De — csak ezt nem tudjuk! Csak ezt a tudást nem adta kezünkbe nekünk AZ — a ki majd még többet is fog adni, mindent — csak a teremtés tudását soha.

Elégedjünk meg tehát azzal, hogy annak a melegnek, amely a szerves életet táplálja, kútforrása a nap, a szerves élet folyamata pedig a szénnek elégése vagyis a levegő élenyével melegfejlődés mellett való egyesülése, olyformán, hogy ebből az egyesülésből a levegőhöz hasonló gőznemű test képződik s a levegőbe kiárad. — Ha az éltető test az ő szénanyagját mind elégette s a hiányt uj szénnel nem tudja pótolni — megszünik élni.

A szerves testeknek két főcsoportja, világa közül az állatvilág az elhasznált gőzzé változott szént nemcsak hogy nem használhatja teste melegének táplálására, hanem ettől megfullad, elpusztul s csak ha a szénanyag szilárd vagy folyékony anyagokkal van vegyülve, képes vele táplálkozni.

Hogy pedig ez lehetséges legyen, vagyis hogy az állatvilág a szükséges uj széntáplálékhoz hozzájuthasson — az anyatermészet felruházta a növényvilágot azzal a képességgel, rendeltetésévé szabta azt a feladatot, hogy az egész szerves élő világ által — ebből magukat a növényeket sem véve ki — a levegőbe kiárasztott széngőzöket át tudja változtatni, szét tudja bontani, fel tudja dolgozni megint az állatvilág számára táplálékul szolgáló avagy elégetésre alkalmas széntartalmú anyagokká.

A növények ugyanis, legnagyobb mértékben pedig a fák — s itt eljutottam végre az erdő nagy fontosságú szerepének kijelentéséhez, — a levegő széngőzét, vagy amint közönségesen nevezzük szénsavját leveleikbe felszívják s itt a világosság behatása alatt felbontják. Ehhez azonban a nap melegének nagyon nagy mennyiségére is van szükségük, mert a leveleknek igen sok meleget kell magukba venniök, sok levegőt kell lekötniök

---

s ennek daczára Gazsi bátyánk ugyanakkora darab aranyért sem lett volna hajlandó megválni tőle. Együtt öregedtek meg, megértették egymást. Emberei közül egyetlen egy volt csak, kit majdnem annyira becsült mint »Bagót«. Péter erdőőr részesült abban a szerencsében, hogy inasa, vadásza, ispánja, szakácsa lehetett egy személyben az öregnek.

Péter is agglegény volt. S mint szokás mondani mindig harapós kedvvel végezte megszokott munkáját. E három élő lény együtt barangolt néha egész napon át szótlanul az erdők mélyében.

Egy ködös őszi estén együtt ült a három tagu család a kastély ebédlőjében. S a kastély ura panaszkodni kezdett alattvalói előtt, szidta erdőőreit. Lustáknak, figyelmetleneknek, hanyagoknak nevezte őket. Péter nem tudva az okot, kérdőjellé görbülve, várta hogy hova lyukad ki ura okoskodása, mit csakhamar meg is tudott.

— Hát nem gyalázat az, hogy 12 emberem őrzi az erdőt s mégis a falunak majdnem minden házában van egy-egy kalitka, hol madarak vannak rabságban. Rigó, mátyás, fürj, fogoly, csóka, gerlice s isten tudja, hogy még mi mindenféle állat kinlódik, honnan és miért van ez? Hiába vásárolom össze s bocsátom szabadon őket, egy pár nap mulva kezdhetem elől. Ezek a gazok folyton az erdőt bűjják s minden megfogható állatot elhurczolnak onnan. Ezen segiteni kell Péter! —

Péter parancsnak vette a felszólítást s megeröltette egy kissé agyát s kész tervvel állott elő.

— Bizony uram ez nem jól van így, de az erdőőrök nem hibások, mert a gyerekeket ellenőrizni s rossz szokásukról leszoktatni így nem lehet. Hanem ha úgy tenne uram, mint egyszer tett egy inasával, ki mindig megdézsmálta borát s hogy lopni ne kelljen neki, egy hordót odaajándékozott, tán ilyformán itt is czélt lehetne érni.

A környékben sehol erdő nincs. A falu népe a mi erdőnkre van utalva. Igaz, hogy kap ingyen fát, de a parasztnak jobban esik, ha ezen felül is szerezhet a máséból. Adjunk nekik ne fát, hanem erdőt. Kezeltessük velük s majd ügyelnek akkor ők egymásra. S ha kiköltjük, hogy addig lesz az erdő az övék, mig a miénket békében hagyják s onnan sem egy darab fát, sem egy madár fiókát el nem visznek, úgy hiszem célt érünk. Ők őrzik meg egymástól a miénket s mi nyugodtan alhatunk. —

Gazsi bátyánknak megtetszett a terv s a falut másnap össze doboltatta, szándékát és feltételeit kö-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

arra a czélra, hogy a széngőzből kiválasztott szénanyagot a gyökerek által felszolgáltatott nedvekbe bele vegyítsék s ezekből a fa testét megépítsék; míg a szabaddá lett élenyt és a felesleges vizpárákat apró likacsaikon át visszaadják a levegőnek, hogy azok ott szétáradva ezt éltetővé, üdítővé tegyék.

Igy alakul tehát a nap melege az erdő fatestévé, így lesz viszont a fatermés mint éghető szénanyag a melegnek megbecsülhetetlen forrásává.

Bükk vasúti talpfák termelése.

Közli: **Barátfalvi Béla**, m. kir. erdőőr.

Ismeretes dolog, hogy a hazánk erdőségeinek körülbelül fele részét elfoglaló bükkösöknek előnyös értékesítése némely vidékeken sok ideig igen nagy nehézségbe ütközött, mert a bükkfa a maga természetes állapotában épületfára nem igen alkalmas s így csak tüzifára lehetett feldolgoztatni. Egyes vidékeken azonban a tüzifa termelési, szállítási stb. költségét az eladási ár alig fedezte, vagy ha igen is, a bükk tüzifa termelés csak igen csekély anyagi jövedelmet hozott.

Egyrészt ez a körülmény, másrészt pedig meglévő tölgy erdeinknek a rohamos kihasználása az erdőgazdákat arra serkentették, hogy a bükkfát is valamely építkezési czélra akként dolgoztassák fel, hogy az a kivánt jövedelmet meghozhassa, s e mellett a rendeltetési czéljának is megfeleljen.

Ez okból kezdődött meg egyes helyeken a bükkfának vasúti talpfára való feldolgoztatása olyképpen, hogy a bükktalpfák megfelelő módon telíttetnek, s ezáltal a gyors elkorhadástól megóvatnak s körülbelül olyan tartósakká tétetnek, mint a tölgyfából készült vasúti talpfák.

Miután több éven át alkalmam volt a bükk vasúti talpfa készítéséről talpasztalati adatokat gyüjteni, azt hiszem nem lesz érdektelen, ha ezeket e lap t. olvasóival is röviden megismertetem.

A vágásra megérett és kijelölt bükkösökből a talpfa termelésre alkalmas törzseket szálaló vágással szedjük ki. Az erdőállománynak legszebb törzsei választandók és vágandók ki e czélra; tehát az egyenes növésü, tömött rostu, tökéletesen ép és egészséges, nagyobb ággócsoktól, repedesektől és mindennemü egyéb hibáktól mentes fák. Elvénült, korhadt, szú-ette, taplós és oly redves fák, melyek kellő tömöttséggel nem birnak, vasúti talpfák készítésére nem használhatók.

A talpfák készítése kétféle módon történhetik úgy mint: hasítással, vagy fürészeléssel.

A hasított talpfák készítése akként történik, hogy a fák hosszméreteinek megfelelőleg, már előzetesen fürészszel átmetszett rönkök felhasíttatnak oly vastagságú darabokra, melynek mindenikéből egy-egy talpfa kifaragható. Ha pedig a törzs csak két vasúti talpfa szélességének megfelelő vastagsággal bir, akkor az ilyen rönkö, a széleknek előzetes lebárdolása után a talpfa hosszúsági méretének megfelelő hosszúságban átfürészeltetik és kétfelé hasíttatik. Az így készült hasítványok azután a szokásos módon talpfákká faragtatnak.

A hasítási módnál sokkal czélszerübb a fürészelési mód, mely a következő módon történik:

A ledöntött törzsek egész hosszban a talpfák

---

zölte, kijelölte az erdőrészt, s a falu népe örömben uszva, hálálkodva fogadta az uraság ajándékát. S tényleg bevált a Péter okoskodása, többé nem volt fakár s a kalitkák tüzre kerültek.

Egyszerű és sikeres védekezés, melyen ma sokan mosolyognak, pedig érdemes afölött gondolkozni, hogy valljon nem volt-e helyesebb a Péter egyszerű eszméje, a mai 2—3 napos bezárási rendszernél, mely torol, de nem javít?!

Gazsi bátyánknak a vadászat terén is meg voltak a maga szokásai, megcsontosodott sajátságai s azokból nem engedett egy vonalnyit sem. Csak egyedül szeretett vadászni Bagó és Péter segédkezése mellett. De az igaz, hogy értették is egymást hárman.

A városi vadászokra Gazsi bátyánk haragudott, Péter dörmögött, Bagó pedig a fogát vicsorította.

Vadászkeztyü, rókabőrös muff, halina csizma, jobbrabalra lógó kulacsok, sípok-trombiták, székek, botosok láttára dühbe gurult az öreg, s az ezek súlya alatt szuszogó jágertől okvetlenül megkérdezte, hogy »hol hagytad öcsém a dajkádat, ki cuclit adjon ha megéhezel, s ha álmos leszel elringasson?«

Kerülték is a bársonyos jágerek az öreget, de az öreg se kereste őket.

Kevés ember részesült abban a szerencsében, hogy Gazsi bátyánktól vadászati esemény elbeszélését hallotta volna, pedig lett volna mit elbeszéljen, mert naplója 10 év alatt 85 vaddisznó elejtésének idejét hüen mutatta. Ha faggatták az öreget, mindig azzal tért ki, hogy eleget fecsegnek a gukkeres vadászok el nem ejtett vadjaikról, miért vágjon ő is a vén asszonyok mesterségébe.

Egyszer azonban megcsiptem az öreget, igazságtalannak bélyegeztem a városi vadászokról alkotott véleményét. Hogy meggyőzzön a következő érdekes eseményeket mondta el:

— Azt mondom édes öcsém, hogy disznóvadászatra soha se menj cifra bőrbe bujt városi ficsurokkal. Én két ízben jártam meg velük s mindkétszer dajkálnom kellett az élhetetleneket.

Egy tikkasztó meleg napon látogatóm érkezett. Lovagló ostorral kezében kiszállt kocsijából, s kamásliba szorított vékony lábszárai csak úgy lógtak a szoknya bőségü tarka nadrágban, monokli volt egyik szemén, keresztben is hosszában is széles pántok a kabátján. Mulatságos figura volt. Bemutatta magát, mint egy régi barátom rokonát, kitől igazolásképen egy levelet is hozott. A levélből megtudtam, hogy a fiatal úr egyetlen

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

szélességi és vastagsági méreteinek vagy azok többszörösének megfelelőleg festékes zsinórral megjelöltetnek, melynek alapján az egész törzs négyélüre megbárdoltatik.

Ennek megtörténtével a törzs, a talpfa hossza szerint szétfürészeltetik.

Az így nyert s rendesen több talpfát magában foglaló rész (polygon) — a talpfák vastagsági és szélességi mérete szerint, — egy közönséges bakkra téve egy rámás hasítófürészszel az erdőn egyes talpfává szétfürészeltetik.

A polygon lehet 2-ős, 3-as, 4-es és 6-os.

A m. kir. államvasútak e polygonok szétfürészelését Perecsenyben egy gőzerőre berendezett polygon metsző fürészgéppel eszközölteti, amelylyel azonban csak 2-ős, 3-as és 4-es polygonokat vágnak fel, mert ezeknél vastagabb méretű fa a fürészgépbe nem fér be.

Ha a polygonok nem fürészeltetnek fel az erdőn, úgy czélszerű a polygonokat csak olyan helyen termelteni, ahonnan a kiszállítást a terepviszonyok megengedik, mert a polygon nehéz súlya következtében a kifuvarozás igen költséges.

A talpfák készítésénél fősúly fektetendő arra, hogy a talpfában korhadás és redvesség ne legyen, mert ez az átadásnál kifogás alá esik.

Ha mégis fordul elő csekély redves rész a vasúti talpfán, úgy ez, abban az esetben, ha a redvesedés a talpfa alsó részén fordul elő, kitisztítandó, mig ellenben ha a felső részen fordul elő és főleg ha a redves rész a fában 5—6 cm. mélyen behatol, akkor ez már kifogás alá esik; mert ha ki is vágjuk a redves részt, az ott keletkezett lyuk a viz összegyülemlését okozhatja és a talpfa elromlását idézi elő.

(Folytatása következik.)

Az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár erdőaltiszti és erdőőri tagjai.

(Folytatás.)

Csikvármegye közigazgatási erdészeti bizottsága elhatározta, hogy minden hatóságilag kinevezett erdőőr és erdőszolga részére a vármegyei erdőőrzési alap terhére egy tagságot biztosít s egyben kötelezi az illető erdővédszemélyzetet egy második tagságnak a saját részéről való megváltására.

Ezen határozatból kifolyólag a következők biztosíttattak az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár rendes tagjai sorában:

I. csoportban:

Suba Farkas Ákostelep, Ferencz Lajos Csikcsomortán, Ferencz Mózes Csikmádéfalva, Kedves Ignácz Csikmindszent, Karda János Csikszentdomokos, Walter András Csikszentdomokos, Máté Albert Csikszentdomokos, Balázs Lajos Csikszentsimon, Deák Dénes Csikszépvíz, Bodó Gábor Csiktusnád, Ferencz Ádám Gyergyóremete, ifj. Csergő Ferencz Gyergyószentmiklós, Pál András Kászonfeltiz, Bilibok György Gyimesbükk, György Ferencz S-é Gyergyótölgyes, Koncz Elek Csikcsicsó, Székely János Csikkarczfalva, Tompos Ferencz Csikmenaság, Szabó Mátyás Csikdánfalva, György István Csikszentdomokos, Biró György Csikszentdomokos, Czikó Sándor Csikszentgyörgy, Balog János Csikszentkirály, Geczö Tamás Csikszépvíz, Szekeres József Gyergyóalfalu, Blénesi Dénes Gyergyószentmiklós, Benedek Lajos Gyótekerőpatak, Tatár György Gyimesbükk, Ugron György Gyimesbükk.

óhaja vaddisznót lőni s barátom kéri ennek lehetővé tételét.

Nem térhettem ki a kérés elől, kiadtam a parancsot Péternek s Bagónak, kik mindketten egyértelműleg rosszalták elhatározásomat, mintha kérdezték volna, hogy ki hallott ilyent? Nyáron disznóra vadászni?

De nem tágítottam, elindultunk. Tikkadtan, fáradtan, agyonizzadva megérkeztünk a nyerges patak katlanához. E bővizű katlan a vaddisznók valóságos Tátrafüredje volt. Pocsolya-pocsolyát ért s a páfrányok, csalitok sürüjében csak úgy kínálkozott a pihenő hely. Ideális és biztos vaddisznótanya.

Bagó nem tudott ellentállni a kisértésnek s a legelső iszapba belebujt s onnan vigyorgott ránk, mintha mondta volna csináljátok utánam ha tudjátok!

Péternek kiadva a rendeletet Bagóval együtt otthagytam hűsölni, mert még egy jó félórai mászás kellett, mig a katlant megkerülve a disznók szokott kitörési, átváltási útjára ér az ember.

Egyik biztos váltóra felállítottam vendégemet s a másikon én helyezkedtem el. Ideje is volt, mert Bagó. lent megkezdte a körtáncot. Ugyanis szokása volt a bestiának, hogy ha heverésző kondát talált nagy gyorsasággal kétszer-háromszor körülszaladta a társaságot, s közbe-közbe vakkantott, mintha meg akarta volna számlálni őket. A körtánc alatt Péternek volt a feladata a vadászok állásával ellenkező oldalon megmutatni magát, hogy kimozdulásra birja a lusta népeket.

Egyszerre csak ágrecsegés, ropogás, szuszogás hallik s czélba veszem az irányt. Elhamarkodni a lövést sohasem szoktam s szerencsém is volt, mert disznó helyett elémbe toppant a másik álláson hagyott vendégem s kérdi, hogy meddig maradjon még a »standon?«

Elképzelheted öcsém, hogy mit kivántam annak a kiöltöztetett ficsurnak, de a kritikus pillanatban csak hallgatást intettem s hátam mögé állítottam. A hangokból könnyen megtudtam állapitani, hogy mikor hagyták el állataim a katlant s percre ki lehetett számitani, hogy mikor érnek fel a váltóra. Jöttek is lomhán törtetve, lucskosan, piszkosan, úgy néztek ki, mint valami ördögök. Kilenc hatalmas állat törtetett felém, a sereghajtót szemeltem ki magamnak. Agyarai mint négy görbe szál gyertya messziről fehérlettek. Lövésre készen arcomnál tartom a fegyvert, mikor alig 20 lépésnyire méghökkenve megállt a csapat s egyszerre elröffentette magát. Tudtam a jelből, hogy észrevettek engem vagy társamat s tudtam azt is, hogy egy másodperc mulva a szélrózsa minden irányába szétszóródik a társaság,

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EvGF/255/2018.

IV. csoportban:

Becse Márton Gyergyóalfalu, Pál József Gyergyóalfalu, Ambrus Ignácz Gyócsomafalva, Csata István Gyócsomafalva, Király Antal Gyócsomafalva, Bodó Gábor Aklostelep, Gál András Csikszépvíz, Mihály Gergely Csikszépvíz, Madaras Imre Gyergyótölgyes, Kolozsi Ferencz Gyergyótölgyes.

(Folytatjuk.)

Különfélék.

Erdőőri gyermeknevelő- és tápintézet. Darányi Ignácz m. kir. földmivelésügyi minister úr megengedte, hogy Rózsahegyen a jövő tanévtől kezdve egy ilyen intézet állíttassék fel, ahol az iskoláktól távol lakó erdőőrök tanköteles gyermekei (fiúk és leányok) csekély díjfizetés ellenében kellő felügyelet mellett teljes ellátást fognak kapni.

Ezen intézet szervezéséről, berendezéséről annak megnyitása előtt bővebb értesítést fogunk hozni.

*

800 koronás segély egy erdőőr özvegyének. Bíró Lőrincz István volt vármegyei erdőőr, kinek állomása az Udvarhely vármegyei Zetelakán volt, a mult évben szolgálatközben agyonlövetett s özvegyet és árvát hagyott hátra minden segély nélkül.

Udvarhely vármegye közigazgatási erdészeti bizottsága élvén az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédpénztár nyujtotta kedvezményekkel, még annak idején felvétette nevezett elhunyt erdőőrt az említett pénztár rendes tagjainak I. csoportjába még pedig kétszeres tagsággal és ezen előrelátásával megmentette a hátramaradt családot a nyomortól, mert a kétszeres tagság után az özvegy a baleset folytán történt elhalálozás miatt megkapja a haláleseti segélyt, vagyis egyszeres tagság után 400, a kétszeres után pedig 800 koronát.

Ezzel is bebizonyult, hogy mily áldásos hivatása van az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztárnak, letörölvén könyeit egy szerencsétlenné vált családnak a nyujtott elég szép segély által.

*

A ski az erdőőrzés szolgálatában. A liptóujvári m. kir. főerdőhivatal az erdőőröket skivel (lábszánnal) szerelte fel még a mult télen; azon czélból, hogy az erdőőrök a nagy hóban is minden különösebb fáradság nélkül védkerületeiket bejárhassák és a vadállományt akadálytalanul ápolhassák.

Havas Péter csorbatói főerdőőr, aki a skizést külföldi túristáktól sajátította el, oktatta be gyakorlatilag az erdőőröket a skizésre, mi eleinte nehezen megy, de kellő gyakorlat után bárhová ellehet rajta jutni. Azon az úton, amelyet skin $1^1/_2$ óra alatt tett meg egy erdőőr, a napszámosok 6 óráig kinlódtak s teljesen kimerültek, míg az erdőőr a fáradság nyomát sem érezte.

A ski hosszának és szélességének arányban kell lenni az illető súlyával.

Legjobb a lilienfeldi kötés. Egy pár ilyen körisfa ski ára 30—35 korona.

Liptóvármegyében az idei rendkivüli nagy hóban ski nélkül ki sem mozdulhatnának az erdőőrök.

*

Barlanglakó vadember. Taukóczi Gyula Szatmárnémeti városi főkapitány a város határán a cserjésben vadászva, véletlenül egy földalatti barlangra bukkant, ahol egy valóságos vad embert fedezett fel. A főkapitány csendőrökkel szállíttatta ezt az embert a városházára és kitünt, hogy neve Láboucz János, 27 éve lakik az erdőben, növénynyel táplálkozott, beszélni már keveset tud és kinézése borzadályt kelt. A rendőrség a barlanglakó embert kórházba szállíttatta.

*

Gyilkos fatörzs. Fodor János bárdi-bükki földmives több társával az erdőben fát vágott. A munkaközben egy lezuhanó fatörzs rázuhant Fodorra és agyonütötte.

Az 1906. év őszén megtartott erdőőri és vadőri szakvizsgák.

(Folytatás).

IX. **Pozsonyban.**

Az erdőőri és vadőri szakvizsgák október hó 19—24. napjain lettek megtartva.

A vizsgáló bizottság elnökéül: Sághy Kálmán kir. erdőfelügyelő; rendes tagokul: Schuszter Lajos urad. erdőmester és Bossányi József m. kir. főerdész; póttagul: Fehér Pál, Pozsony városi erdész neveztettek ki.

ezért iparkodtam jó célpontot keresni agyarasomon, a mi nehéz volt, mert valamennyi magosra tartott fejjel állott felém, így fej vagy szügylövés volt lehető csupán. Bár mindkét lövés bizonytalan, mégis sajnáltam a négy gyertyát elengedni homloklövésben állapodtam meg, de csak megállapodtam, mert mikor el akartam húzni a ravaszt, egy nehéz test zuhant rám hátulról.

Elképedés, boszankodás és dajkálás következett. A szépen kiöltözködött vadász úr, ott feküdt előttem a földön élettelenül és monokli nélkül. Fellocsoltam, észhez téritettem s Péter segitségével haza szállítottam. Csak otthon jött meg a szava s tudta elmondani, hogy mikor azok a rettenetes állatok egyszerre elröffentették magukat, egy erős nyilallást érzett a mellébe s egyébre nem emlékszik.

Ficsurom szégyenében azonnal fogatott s még a kisérő levelet sem várva be, elhajtatott. Nekem pedig türnöm kellett a Bagó és Péter néma szemrehányásait.

Már most mond meg öcsém, hogy ilyen fajta gimplik látásakor nem jogos-e a boszankodásom? —

Kénytelen voltam igazat adni az öregnek, de azért mégis megjegyeztem, hogy egy fa még nem erdő.

»Igaz«! mondta az öreg, de majd elmondom a másik fáról szerzett tapaszlatatomat is, akkor belátod, hogy elég nekem egy sütetből két lepény.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Az erdőőri szakvizsga irásbeli kérdései a következők voltak:

I. Egy kopár terület beerdősítendő 3 éves erdei fenyő csemetével, a terület derékszögű négyszöget képez, melynek hossza 315 öl, szélessége 160 öl. Hány kat. hold a beerdősítendő terület? Soros ültetés mellett mennyi csemetére van szükség, ha a sorok egymástóli távolsága 150 cm., a csemeték pedig a sorokban egymástól 100 cm. távolságra lesznek ültetve? Továbbá a beerdősítésre felhasznált csemeték ezre a helyszínére való szállítással együtt 6 koronába került, az ültetésnél felhasználtatott 360 napszám 90 fillérrel és 170 napszám 60 fillér napibérrel; mennyibe kerül az egész terület beerdősítése és mennyibe egy kat. holdé?

II. Irja le vizsgálattevő, hogy mit tud az apáczagyaponcz és közönséges gyaponcz káros erdei rovarok életmódjáról, károsításairól és az ellenük teendő óv és irtóintézkedésekről?

III. A vizsgálattevő őrizete alá tartozó pagonyban 3 drb luczfenyő tulajdonittatott el téli időben és hóban. A luczfenyőfák a nyom szerint, a melyeket a hóban követni lehet, szekérrel fuvaroztattak az erdő alatt fekvő községbe.

Miként fogja vizsgálattevő a nyomozást keresztül vinni és miként bizonyitja be azt, hogy a talált fa azonos a hiányzó fával?

A lopott fát vizsgálattevő megtalálván, a szálfák méretei az első 25 cm. középátmérővel bir és 15 m. hosszú, a másik 30 cm. középátmérővel bir és 17 m. hosszú, a harmadik 32 cm. középátmérővel bir és 18 méter hosszu.

Mennyi ezen fáknak köbtartalma, mennyi a lopott fának az értéke, ha a haszonfa köbméterje 10 kor., a galy és rözsefa a haszonfa köbtartalmának 50%-át teszi ki és annak köbmétere 6 koronával számittatik?

X. Temesváron.

Az erdőőri szakvizsgák október hó 22—26. és október 31—november hó 7-ig lettek megtartva.

A vizsgáló bizottság elnökéül: Dömötör Tihamér kir. erdőfelügyelő; rendes tagokul: Török Sándor m. k. erdőmester és Boitner Gyula szab. osztr. magyar államvasút társulati erdőmester neveztettek ki.

Az erdőőri szakvizsga irásbeli kérdései a következők voltak:

I. Egy téglány alaku vágásterület alapvonala 107·8 öl, magassága 79·3 öl. Ha holdanként 225 m^3 fa van, és ebből fele rész hasáb, fele rész pedig dorong tüzifa; gyakorlati ismeretei alapján állapitsa meg vizsgát tevő, hogy hány munkást kell felfogadnia, hogy a vágás feldolgozását három hét alatt elvégeztethesse.

II. Az erdei kihágási napló ötödik rovatába (a kihágás részletes leirása) mit kell bejegyezni:

a) Erdei lopásnál:

1. egész törzsek eltulajdonításánál?
2. ágak és galyak eltulajdonításánál?
3. csemeték eltulajdonításánál?
4. kéreg eltulajdonításánál?
5. tuskó eltulajdonításánál?
6. gubacs és tölgymakk eltulajdonításánál?

b) Legeltetési kihágások esetében?

III. Mit nevezünk szálerdőnek? Mely fák kezelhetők szálerdő üzemben? Miként történik a szálerdőkép kezelt erdők felujítása?

(Folytatása következik.)

A méhészetről.

Beköszöntőnkben t. olvasóinknak jeleztük, hogy e czim alatt is lapunkban ismertetéseket fogunk közölni. Az irányt a czél szabja meg. Czélunk pedig egyedül olvasóink érdekének előmozdítása. Eszközeink az ismeretnyujtás, az oktatás a méhészeti teendők felsorolása, közlése, hogy ezek segitségével, ezek igénybevételével olvasóink megismerhessék azon gazdasági ágazatot, mely a közvagyon gyarapitására kiválóan alkalmas és megszerethessék az örök munka és lankadatlan szorgalom mintaképét a méhet.

Ezúttal a méhészet rendkivüli fontosságáról csupán általánosságban kivánunk szólani. Az egyes munkálatok és teendők részletkérdéseire később fogunk kiterjeszkedni.

Szép magyar hazánk oly szerencsésen fekszik a földtekén, — időjárása oly kedvező, — állat-, növény-, ásványvilága olyannyira gazdag, hogy ez önként kinálkozó kincsek fel nem használása, össze nem gyűjtése, elpusztulni hagyása, bűn volna. Okos észszerű eljárással, neveléssel, gondozással, tenyésztéssel, a kinálkozó alkalom megragadásával a természetadta kincseket könnyen magunkévá tehetjük.

Tudjuk és tapasztaljuk, hogy a napi szükségletek és igények növekedésével nem tart lépést a jövedelmi források szaporodása, de épen ez kell, hogy késztesse az embert újabb jövedelmező gazdasági ágak feltalálására, megteremtésére. Mert az örökös panasz, a folyton másoktól váró segély, előbbre nem visszi helyzetünket. Szerény jövedelmünk magától nem nő meg. A gond és a megélhetés nehézsége hova-tovább mind terhesebbé válik. A család tartása, a gyermekek nevelése, ruházása, iskoláztatása mind olyan gondok, melyek eloszlatására az erdőőri javadalom csak szűken elég. Ézzel szemben mégis látjuk, hogy kevés azok száma, kik saját erejüket, szorgalmukat sorsuk javitására igénybe vennék. Pedig épen az erdő- és vadőrök azok, kiket foglalkozásuk az erdőhöz, mezőhöz köt, kiknek a szabadtermészet kincseit kinálva-kinálja.

Lapunk méhészeti rovatának épen az a feladata, hogy az olvasót figyelmeztesse a természet heverő kincseire s megmutassa az útat, módot, mely szerint e heverő kincsek felvehetők, értékesithetők.

Nincs ma olyan gazdasági ág, mely kevesebb tőkebefektetéssel — nincs olyan kereseti mód, mely kevesebb fáradsággal olyan hálás és jövedelmező lenne, mint a méhészet, mert az előállított terméknek, a méznek és

© ÖEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

viasznak, mindig biztos piacza van. A méz mint kiváló, egészséges tápszer, a viasz mint nélkülözhetetlen iparczikk mindig vevőre talál.

Úgy, hogy e termékekről is elmondhatjuk azt, a mit a pénzről: »lehet sok, lehet kevés, de elég soha.«

Ha most tekintjük, hogy az erdő- és vadőrök lakásai úgyszólva a méhek terített asztalán vannak, hol millió meg millió virág kelyhében csillog az arany szinű nektár, lehetetlen észre nem venni a természet szándékos jóakaratát, segitő szándékát. Ezt látva nem lenne-e megbocsáthatatlan vétek visszautasítani a segítő kezet. Vajjon nem érdemli-e meg, hogy nélkülözés legyen osztályrésze annak, ki tapossa a természet kinálta kinceket a helyett, hogy gondosan felszerelné s sorsának javítására használná?

Még ha az embernek magának kellene összeszedegetni a szétszórt kincset, érthető lenne a fárasztó munkától való idegenkedés, de az édes anya, a természet ettől is felmentette a mindenben kényelmét kereső embert s rendelkezésére bocsátott a rovar-világ arányi lakóiban, a méhekben olyan hűséges, szorgalmas, becsületes segitő-társakat, melyek élnek, hogy dolgozhassanak s elpusztulnak, ha dolgozni nem tudnak.

E rovarkák az embernek adják erejüket, kincsüket, életüket s cserébe csak egy kis szeretetet, egy kis gondozást kivánnak, a mi ugyancsak kevés ellenérték anyagi jólétünk biztosításáért.

Mégis mit tapasztalunk? Azt, hogy édes hazánk földjén nagyon kevés ember él, ki a méhészetet, mint biztos jövedelmi forrást üzné. Egy pár kas méh, egy néhány kiló házi használatra szánt méz; egy kevés rendesen elkallódó viasz, a mit feltud mutatni a legtöbb méhet tartó gazda. Igy nem csoda, ha a méhészet nem fejlődhetik azzá, a mivé kellene: fontos gazdasági tényezővé.

Úgy az országos, mint a helyi egyesületek e téren rendkivül nagy tevékenységet fejtenek ki.

A földmivelésügyi kormányunk pedig elkövet mindent, hogy a méhészetet, melyben rendkivül erős jóléti támasz van letéve, közkedveltté, általánossá, virágzóvá s az illető egyének anyagi helyzetének javítására szolgáló egyik jövedelmi forrásává tegye.

E czélból méhészeti szakiskolát tart fenn, hol évenkint több izben tisztán az erdőőrök és erdészeti altisztek teljesen díj- és költségmentes szakoktatásban részesülhetnek.

A méhészeti vándortanári intézménynyel lehetővé tette, hogy a méhészeti teendőkre nézve bárki azonnal felvilágosítást, útbaigazítást, oktatást nyerhet; sőt tudomásunk szerint az erdészeti, altiszti és erdőőri személyzet a berendezési költségeknél még bizonyos mértékű segélyben is részesülhet.

Az erdőőri szakiskolákban a méhészeti teendők a növendékeknek taníttatnak, stb. stb.

Szóval minden eszköz úgyszólva rendelkezésre áll azon czélból, hogy a méhészettel bárki is eredményesen foglalkozhassék.

Magyarországon körülbelül 18 ezer erdő- és vadőr van, kiknek kiváló alkalmuk, megfelelő idejük volna a méhészettel való foglalkozásra s anyagi helyzetüknek érdeke csaknem követeli, hogy e becsületes munkával is igyekezzenek megélhetésükön könnyíteni.

Mindnyájunk saját érdeke követeli tehát, hogy ezen kedvező alkalom és körülmények nyujtotta előnyöket a magunk javára minél megfelelőbben és minél előbb kihasználjuk.

Ezzel egyidejűleg előmozditjuk a közvagyonosodást és a nemzeti vagyon gyarapítását.

A mérgezésről.

Irta: **Harry László**, szakvizsgázott erdőőr, az Országos Erdészeti-Egyesület rendes tagja.

(Vége.)

Ha farkast akarunk mérgezni — ott ahol tényleg van farkas — mondhatnám majdnem biztos sikert érünk a következő módon:

Ha tisztába jöttünk a farkas tartózkodási helyével, illetve járásával, váltóival; egy alkalmas helyet kiszemelünk s oda egy néhány darab (legalább is 8—10 drb) juhot hajtatunk fel. Némi kis szénát is kell vinni, hogy az állatok pár óráig egy helyben maradjanak, hogy ezáltal, valamint ottmaradt trágyájukkal azon helyen intensiv szagot hagyjanak bátra.

Pár órai ott időzés után a juhokat elhajtatjuk onnan, egynek a kivételével. (Lehetőleg a legkevesebb értékűt hagyjuk vissza.) A visszahagyott juhot meg fogjuk s a száját rongyba burkolt vagy kesztyüs kézzel felnyittatjuk — és miután nyelvére egy jó kávéskanálnyi strichnint hintettünk — száját pár pillanatig összefogva tartjuk, mig csak az első derme roham nem jelentkezik.

Ez rendesen ily nagy adagnál pár percz alatt beáll, amikor aztán a juhot elbocsátjuk, mely rövid idő alatt ki fog szenvedni.

Miután pedig az ilyen másodlagos mérgezések nem elég biztosak, a testen itt-ott még behasitásokat is tehetünk, amibe szintén strichnint hintünk, vigyázva azonban, nehogy abból itt-ott kivül is hulljon oly csekély adag, a mi arra, hogy a farkast megmérgezze nem, de arra hogy elriassza — teljesen elég.

A rókák mérgezésénél jó eredményt érhetünk el, ha egy kutyát mérgezünk meg. Úgy szintén a bőrétől lefejtett rókák húsa is kedvelt pecsenyéje a többieknek.

Azonban itt is mindig szükséges, hogy külön helyeken is bemérgezzük a testet, mivel tisztán csak a másodlagos mérgezésre számítani nem lehet.

Szoktak továbbá mérget tenni a rókák mérgezésére túróba, dióba, stb. A dió nem ajánlatos, már csak azért sem, mivel szaga nem lévén nehezen akad a róka reá és rendesen messze elmegy vele, mivel sokáig hengergeti, mielőtt össze roppantaná. De még veszélyes is, mivel egy arra járó gyermek, sőt ember is — ha megtalálja — felveheti, s rendes szokás szerint a fogaival törheti meg.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Én részemről a róka mérgezésénél nagyon szép eredményeket értem el a következő móddal, s azt bárkinek is igen ajánlhatom.

Tepertyűből, melyet előbb összegyúrok, hogy összeálló legyen — gombóczokat csinálok és ezen gombóczokba teszem a mérget, jól vigyázva, hogy rajta sehol nyilás ne maradjon, vagy a méreg beöntése alkalmával abból kivül egy szem se juthasson. A gombóczokat egyenként külön papirba csomagolva (lehetőleg tiszta papirba) és egy papirzacskóba jókora adag mérgezetlen tepertyűt téve, elindulok az erdőre vagy arra a helyre, ahol mérgezni akarok.

Mikor a falúból kiérek, előveszem a mérgezetlen tepertyűt és abból minden 5—10 lépésre elhullatok egy szemet. Ha azután arra a helyre érek, ahol a mérgezést már megkezdhetem, egy gombóczot kipakolva leteszem a hóra és útamat tovább folytatom, állandóan hullatva a tepertyű szemeket. Két-háromszáz lépésre, vagy ha a terület nagy, még távolabb ismét leteszek egy gombóczot és ezt igy folytatom mig csak a gombóczokból tart.

A róka azonkivül is előszeretettel követi az ember nyomát, ha meg éppen a tepertyű szemekkel behullott nyomra reá akad, az nagy csáberőt gyakorol reá s követni fogja a nyomot. Megtörténik, hogy az első nehány szem tepertyűhöz nem nyúl, de miután látja, hogy tovább is mindenfelé tepertyű van, körülbelül igy okoskodhat: Itt egy ember ment, a ki a zsebében tepertyűt vitt; ám a zsebe lyukas volt és a tepertyűszemek kihullottak; mért ne ehetném én ezt meg? És meg is eszi; az elsőbbeket óvatosan szagolgatva vigyázva, de hovatovább mindig bátrabban, úgy hogy mikorra a mérgezett galuskához ér, minden gyanuja eloszlik s azt egyszerűen bekapja.

Ami aztán rá nézve — ha egészben lenyeli is — baj, de ha ketté harapja még nagyobb, mert a parázsabb nitricum egyszerre a nyelvére ömlik, s már a gombóczot hiába löki vissza a szájából, mert az ő nótáját már elhegedülte szent Dávid.

Ezért jobb a strichnin nitricum, mert a lágyabb és tapatóbb sulfuricum vagy hidrocloricum esetleg oda ragadhat a tepertyűhöz s igy sikerül a rókának kilökni a nélkül, hogy nagyobb darab méreg a nyelvére ömlene.

Ezzel kapcsolatosan a rókának a csalafintaságáról és furfangosságáról akarok egy megtörtént esetet elmondani:

Egy esetben mérget tettem majorság csontba, s egy darabot künn hagytam az erdőn. Másnap reggel a havon láttam, hogy a róka ott járt, a csontot körüljárta, sőt le is ült mellette, de hozzá nem nyúlt.

Más alkalommal sült csirkét vittem elemózsiának s azt az erdőn elfogyasztva a csontokat eldobáltam, de közéjük oda löktem a multkori mérgezett csontot is.

Másnap reggel ott feküdt a róka!

E két esetből azt lehetne következtetni, hogy első éjjel nem bántja a kitett holmit, s csak ha bizalommal van iránta — falja fel.

Én azt hiszem, hogy nem ez az oka, hanem a róka körülbelül azt gondolta magában: »Ezt az ember ette, tehát én is bátran megehetem«!

Végezetül még csak annyit akarok megjegyezni, hogy úgy a mérgezéshez, mint a törbefogáshoz, vagy általában bármely más vadászati irtási módnál a legfőbb a türelem. A kinek türelme nincs, ne is fogjon ilyesmihez.

Ha az első pár kisérlet nem sikerült, az ne vegye el a kezdő embernek a kedvét, hanem ujabb türelemmel és több furfanggal felfegyverkezve folytassa kisérleteit s meg fogja látni, hogy az eredmény nem marad el.

Kitüntetés és kinevezés.

A hivatalos lap f. évi február 1. számában az alábbi legfelsőbb kitüntetést olvassuk:

»Személyem körüli magyar ministerem előterjesztésére Binder Antal nyugalmazott főerdőőrnek, sokévi hű és hasznos szolgálata elismeréséül, a koronás ezüst érdemkeresztet adományozom«.

Kelt Budapest, 1907. évi január hó 6-án.

Ferencz József s. k.
Zichy Aladár gróf s. k.

*

A Thonet Testvérek hunkóczi uradalmánál alkalmazott Janich Sándor erdőőrt, nevezett birtokos II.-od oszt. erdészszé nevezte ki.

Figyelmeztetés. Felhívjuk t. olvasóink figyelmét a Faragó Béla zalaegerszegi magkereskedő hirdetményére.

Előfizetések nyugtázása.

1/4 évre (1 koronát) fizettek a következők:

Juhász József (32) *), Argyelan Tanaszie (64), Matkovics Vilmos (67), Egri főkáptalan urad. erdőhivatal (74), Székely Ferencz (76), Pohly Géza (78), Antalffy Károly (82), Gawra János (83), Dávid István (96), Decsov György (99), Pintyili László (109), Orosz Ferencz (111), Borsos Sz. Sándor (112), Schweiger Alajos (124), Finta Lajos (127), Csank István (132), Zemplenizky Mihály (134), Nezdei György (135), Böhm István (136), Hauptvogl Ignácz (139), Witt Sándor (140), Bábindeli Márton (141), Rehák Géza (142), Kosztrober Sándor (145), Apáti Adolf (146), Tomásevics Szvetozár (151), Tomásevics Jeremiás (152), Somogyvári József (154), Hajduk János (155), Dénes József (161), Harry László (165), Jenei András (166), Keresztény István (168), Kincses József (171), Tamás Mihály (174), Pfeilmayer Lajos (177), Ormosi Ipoly (178, Tamás János (179), Vozdánszky József (180), Véber Gyula (181), Kéray István (182), Vozdánszky János (183), Takács László (184), Birósz József (185), Kovács Albert (186), Lázár György (187), Váradi József (188), Szántó Antal (189), Bedő Ferencz (191), Barényi Géza (192), Paulovics Mihály (193), Dragueleszku Mihály (197), Kamber Béla (201), Kornya Vazul (203), Beszeda János (210), Szűcs József (213), Kovács János (220), Jancsovics Vidor (222), Nagy György (227), Pleidell Zsigmond

*) A név mellett álló szám, mely a czímszalagon is fel van tüntetve, az előfizetési napló folyó száma, melyet az előfizetés megujítása alkalmából **kérünk okvetlenül a szelvényen kitüntetni,** hogy a lap rögtöni szétküldésében fennakadás ne történjék.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

(231), Bernáth Kálmán (232), Majlik János (233), Frey Henrik (237), Babó Tivadar (243), Földi Antal (248), Lehoczky Imre (249), Gangyi József (252), Pölöskei József (277), Szkurdrovits Ede (280), Hausner Ede (282), Kováts Miklós (289), Ferenci Zsigmond (290), Schleichart Nándor (291), Berindán Vilmos (294), Hanpricht Mihály (295), Korbelyi János (303), Szedelényi János (331), Kiricsi János (334), Czettele Frigyes (336), Mottl Rezső (341), Dasidó György (346), Szulik Frigyös (358), Popolczi Lajos (367), Zudránszky Jakab (368), Zemkó Ferencz (371), Dietrich Richard (373), Galucz Gábor (384), Szőke Sándor (387), Keszelborn János (389), Kalmár Menyhért (391), Huber Antal (395), Csiki György (402), Prikkel Lajos (403), Pritzl János (404), Márton János (408), Parák Márton (413), Orbán János (417), Halbaksz Andor (419), Kelemen József (420), Széles Gábor (421), Palkó Mózes (429), Zahoránszky Antal (432), Ilniczky Jenő (433), Mráz Marczell (435), Osváth János (436), Bohus Károly (443), Schweitzer Antal (453), Horváth Gábor (454), Kun József (455), Nemcsok József (469), Kocsey György (474), Orbán Károly (482), Szartoris Manó (488), Bakonyi György (498), Vetró Mátyás (508), Kovács Pál (515), Gál János (523), Maár Károly (524).

(Folytatjuk.)

Pályázati hirdetés.

A krassói erdőrészvénytársaság istvánhegyi erdőgondnokságánál alábbi javadalmazással egybekötött erdőőri állás azonnal betöltendő. 840 korona évi fizetés, szabadlakás és fütés, egy esetleg két tehénnek való legelő és szükséges kész széna, bejelentett és befolyt erdőkárokból $^1/_3$ rész. Pályázóktól erdőőri szakvizsga, magyar és román nyelvnek birása, és orvosi bizonyítványnyal igazolt ép erős és egészséges testalkat megkivántatik; az erdőkihasználás gyakorlati ismertetésben járlás egyének előnyben részesülnek.

Folyamodványok alólirt erdőgondnoksághoz küldendők.

Istvánhegy, 1907. évi február hó 3-án.

Krassói erdő-részvénytársaság istvánhegyi erdőgondnoksága.

Ny. 11. 1—*

Pályázati hirdetmény.

Alulirott m. kir. erdőigazgatóság kerületében egy II-sod osztályú erdőaltiszti (erdőőri) és kinevezés esetén egy I-sső illetve II-sod osztályú erdőlegényi állásra pályázat nyittatik.

A II-sod osztályú altiszti állással 600 korona évi fizetés és 100 korona személyi pótlék, természetbeni lakás vagy annak hiányában törvényszerű lakbér és egyébb rendszeresített illetmények, — az erdőlegényi állással 500 illetve 400 korona évi szegődménydij, természetbeni lakás vagy ennek hiányában törvényszerű lakbér és egyébb rendszeresített mellékilletmények vannak összekötve.

Az altiszti (erdőőri) állásra pályázók felhivatnak, hogy az 1879. évi XXXI. t. cz. 37. §-ában követelt szakképzettségüket, — az államerdészeti szolgálatba ujonnan belépni kivánók ezen felül ép és erős testalkatukat, különösen jó látó, beszélő és halló képességüket kincstári erdészeti orvos, megyei főorvos, vagy honvédtörzsorvos által kiállitott bizonyitványnyal, — továbbá életkoruk és illetőségükről tanuskodó anyakönyvi kivonattal, végül eddigi szolgálatukat és annak eredményét, nemkülönben a hivatalos magyar nyelvnek szóban és irásban való helyes birását igazoló okmányokkal felszerelt és sajátkezüleg irt kérvényüket elöljáró hatóságaik, esetleg az illető járás politikai hatósága utján f. évi február hó 22-ig alulirott erdőigazgatóságnál nyujtsák be.

Lugos, 1907. január 31.

E. 12. 1—* **M. kir. erdőigazgatóság.**

Ingyen és bérmentve küldöm kivánatára **erdei és gazdasági magvak, csemeték, gyümölcs- vadonczok és fák,** valamint **rózsa, virág, füzdugványról és fajburgonyákról** szóló **FŐÁRJEGYZÉKEMET.**

FARAGÓ BÉLA csász. és kir. udvari szállító, **Magyar magpergető gyára Zalaegerszegen.** Ny. 13. 1—*

Gyümölcsfa-csemetékkel nagyban

faiskolák létesítésére, gazdasági egyesületeknek nagy mennyiségben, jól és jutányosan szolgálhatok.

Nagyobb szükségleteknél különleges árajánlatokkal készségesen szolgálok. — Készlet 1 éves átültetlen és 2 éves átültetett:

több $^1/_2$ milliónál **alma** — valódi vadalma
közel $^1/_2$ millió **körte** — » vadkörte
cca. $^1/_4$ » **birs** — dugványcsemeték
cca. $^1/_4$ millió **Mariannaszilva** — dugványok
» $^1/_4$ » **Myrabolana** és **szilva**
» $^1/_4$ » **Meggy** és **cseresznye**

100.000 drb kajszin, mandula és őszibaraczk. — **Készletben vannak továbbá nagy mennyiségben sorfák,** különösen **gesztenye** és **gleditschiafák** ezerszámra.

Árjegyzék, dúsan illusztrált, kivánságra ingyen.

Mühle Vilmos, faiskolák, cs. és kir. udvari szállító **Temesvár.**

Ny. 2. 4—*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EvGF/255/2018.

SCHERTER TIVADAR

előbb **PAUSENBERGER**

VASKERESKEDÉS

Temesvár-Belváros,

Hunyadi- és Jenő herczeg-utcza sarkán.

Telefon 499.

Legnagyobb választék **Vadász-, Madár- és Flaubert-fegyverekben. Forgópisztolyok. Browning-ismétlő pisztolyok, Flaubert-pisztolyok.**

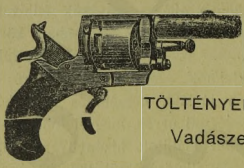

AMERIKAI LÉGFEGYVEREK

TÖLTÉNYEK és SERÉT

Vadászeszközök.

Ny. 5. 4—*

KOLARITS NÁNDOR

Első délmagyarországi egyenruházati intézete és ferfiruha műterme

TEMESVÁROTT

szállít legjobb **egyenruhát,** egyenruházati czikkeket és polgári ruhát előnyös feltételek mellett.

Ny. 4. 4—12

SORFÁK.

Erősebb fákbani nagyobb szükségletnél speciális ajánlattal állok szolgálatra, — különösen

Acer, Gesztenye, Gleditschia, Fraxinus, Maclura, Quercus, telt **Crataegus, Robinia** stbi-ből.

Mühle Vilmos, faiskolák, cs. és kir. udvari szállító **Temesvár.**

Ny. 3. 4—*

BLUM ÉS TÁRSA

ELSŐRANGU EGYENRUHÁZATI INTÉZET

BUDAPEST IV. Kossuth Lajos-utcza 14 16. sz.

Mesteri szabású, izlésteljes csinos kiállítású

erdészeti és erdő altiszti egyenruhák

nemkülönben felszerelési czikkek szállítására.

Ezen lap előfizetői által nálunk **rendelt czikkek számlaösszegéből 1½%-ot adunk át a fentebb tervezett erdőaltiszti alap javara.**

Hivatalos úton részletfizetésre

is eszközölhetők a megrendelések; az ily megrendeléseket, hosszas gyakorlatunk alatt — a betekinthető számos elismerő nyilatkozatok tanusága szerint, — mindenkor, az igen tisztelt megrendelők legteljesebb megelégedésére hoztuk kivitelbe.

Polgári ruhák

a *legujabb franczia- és angol-divat* szerint, szinte *jutányos árban* készíttetnek. Vevőink kényelmére bármely szakmánkba nem vágó czikket készséggel beszerzünk és a vidéki megrendelések kivitelére különösen kiváló gondot és figyelmet fordítunk.

Kivánatra **ingyen és bérmentve** küldjük meg **árjegyzékünket** és a hivatalos megrendeléshez szükséges részletfizetési megrendelési ívet. — Bármily csekély megrendelés is a lehető legnagyobb figyelem és pontossággal lesz kiszolgálva.

Kiváló tisztelettel:

BLUM ÉS TÁRSA

Szerb kir udvari szállítók.

Ő cs. és kir. Fensége József főherczeg udvari szállítói. A nagyméltóságú földmivelésügyi Minisztérium hivatalosan megbizott erdészeti egyenruha szállítói.

Az »Országos Erdészeti Egyesület« rendes tagjai.

E. 6. 4—*

Nyomatott Uhrmann Henrik könyvnyomdájában Temesvárott.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

I. évfolyam. 1907. évi márczius 1. 5. szám.

Előfizetési ár:
Egész évre . . . . . 4 K.
Fél évre . . . . . 2 K.
Negyed évre . . . . . 1 K.
Egyes szám 20 f.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

Kiadja az Orsz. Erdészeti Egyesület (Budapest, V. Alkotmányutcza 6. sz.)

Felelős szerkesztő:
TÖRÖK SÁNDOR m. k. erdőmester, erdőőri szakiskolai igazgató.

AZ ERDŐ

Hirdetési díjak:

Egy hasábos garmondsor vagy annak helye 40 f. Egész oldal 40 K. Fél oldal 20 K. Negyed oldal 10 K. Nyolczad oldal 5 K.

Többszörös megjelenés esetén engedmény megegyezés szerint.

Előfizetők részére az álláskínálat és kereslet rovata rövid közlésekre díjtalanul áll rendelkezésre.

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

Az előfizetési ár **„Az Erdő kiadóhivatala“** czímén **Temesvár-Belváros, Uhrmann Henrik papirkereskedése,** küldendő.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) **„Az Erdő“ szerkesztőségéhez, — Temesvár 3, Vadászerdői erdőőri szakiskola.**

Az Erdő munkatársai megfelelő irói tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz. A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erd. Egyes. által kezelt oly alap javára fordíttatik, a mely — később meghatározandó módon — erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

Tartalom:

A csemetekerti és erdősítési munkálatokról.
Barátfalvi Béla: Bükk vasúti talpfák termelése.
Az 1906. év őszén megtartott erdőőri és vadőri szakvizsgák.
Méhészet.
Álláskereslet.
Nyugtázások.
Pályázati hirdetmények.
Hirdetések.

A tárczában:
Tanos Pál: Tél apó.

A csemetekerti és erdősítési munkálatokról.

I.

Az ország úgyszólva minden részét még vastag hóréteg borítja s a hőmérséklet még mindenhol a 0°-on erősen alul van; de ha más nem is, a naponkint meg-megjelenő mag-árjegyzékek mégis a tavasz közeledtét jelzik s egyúttal figyelmessé tesznek a nemsokára bekövetkezendő csemetekerti és erdősítési munkálatokra, az erdőgazdának erre a legfontosabb munkálataira.

Azt mondja a példabeszéd, hogy »a ki mint vet, úgy arat«. E természeti alaptörvény igazságát a gazdasággal foglalkozók közül első sorban is az erdőgazdának kell, hogy minden tekintetben alaposan átérezze s annak következményeit magára nézve lelkiismeretbeli kötelességévé tegye.

Mig ugyanis a mezőgazdasági termények legtöbb esetben egy év alatt meghozzák a gazda munkájának jutalmát, eredményét, addig tudvalevőleg az erdőgazdaságnál számottevő és hasznothozó fatermés csak évtizedek után remélhető és nyerhető.

Hogy azonban ezen fateméshez annak idején minél csekélyebb befektetéssel hozzá juthassunk, elkerülhetlenül szükséges, hogy az erdő telepítésével egybekötött alapvető munkákat oly módon és olyképen eszközöljük, mely minden tekintetben a messzi jövő évi fahozamát az erdőgazdának hasznothozólag okvetlen biztosítsa.

Az erdőtelepítéséhez sorozható munkákat tehát nemcsak a feltétlenül megkivánt szakértelemmel és körültekintéssel, hanem a lehető legnagyobb takarékosság szem előtt tartásával kell foganatosítanunk.

Csak igy hozza és hozhatja meg a befektetett tőke a várható jövedelmet.

Még a legcsekélyebb befektetési költség is évek hosszú során át magas összegre szaporodik fel; hisz ismeretes, hogy 1 korona mondjuk 4% mellett 80 év alatt 23 koronára, 100 év alatt pedig 50 koronára növekedik kamatos kamataival együtt.

Minél nagyobb pedig az erdősítési költség, igen természetesen annál nagyobb jövedelmet kell hogy gazdaságunkból kihozzunk.

Arra kell tehát törekednünk, hogy az ily természetű munkákat nagy lelkiismeretességgel és tökéletesen megfelelőleg végezzük mindjárt első izben, ne hogy elhibázott munkánknak helyrehozása, pótlása stb. ujabb költséget igényeljen s ez által az erdőtelepítésével járó költségek újból és újból emelkedjenek, mert eltekintve az erdőgazdaságot terhelő egyéb költségektől és a rendes évi kiadásoktól, csupán az erdősítési munkálatokra befektetett költség is kamatos kamataival együtt évek hosszú során át elég tekintélyes összegre növekszik fel.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

A gazdaság pénzügyi helyzete követeli tehát, hogy ez a költség a fatermés által nyujtandó haszon által meg is térüljön.

És tényleg meg is térül, ha erdőgazdaságunk minden munkálatait és teendőit a rendszeresség alapelveire fektetjük, s főleg első sorban az erdőtelepítés alapvető munkálatait okszerűen és a követelményeknek megfelelőleg végezzük.

Habár e munkálatok úgyszólva minden egyes részével a t. olvasóink ismerősök, nem végzek azt hiszem felesleges munkát, ha az említett munkálatokra nézve több éven át szerzett tapasztalataimat és adataimat e lap útján közre bocsájtom.

Igen valószinű, hogy mire e sorok napvilágot látnak, tél apó is eddigi tartós makacsságából engedni fog, s az erdőművelési munkálatok nemsokára megkezdődnek.

E munkálatok leirásánál legczélszerűbbnek tartom, ha azokat időszerinti sorrendben tárgyalom s legelőször is a csemetekerti munkálatokra terjeszkedem ki.

A csemetekerti munka a talajmunkával, vagyis a talajnak előkészítése és megmüvelésével kezdődik.

Hogy ez, a közéletben ismert szántás, ásás és rigolirozás útján miként történik, az, az igen t. olvasó előtt ismeretes lévén, e helyen csupán annyit kivánok megjegyezni, miszerint igen czélszerű, ha a talajt már a tavaszi vetést megelőző ősszel felássuk vagy felszántjuk, hogy a tél fagya a talajt teljesen porhanyóssá tegye.

Ha pedig ez nem lehetséges, — mint az igen gyakran előfordul — s e munkákat tavasszal vagyunk kénytelenek végezni, akkor igyekezzünk e munkákat lehető nagyon kora tavasszal végeztetni, hogy igy a tavasz kezdetekor még jelentkezni szokott kisebb fagy a talaj porhanyításában segítségünkre legyen.

Legtöbb esetben a csemetekert talajának a megmunkálását azért kell tavaszra hagyni, mert a csemetéket a vetésre szánt területről csak tavasszal szedhetjük ki.

Ezen igen gyakran előforduló esetben a csemeték kiemelését korán eszközöljük, hogy igy a talaj megmivelésére kellő időnk legyen.

A csemetéket a kiszedés után — mely munkálatra később fogok reá térni — a kiültetésig beföldelve jól ellehet tartani, de ha a talajmunkához későn fogunk hozzá, azt a kivánalomnak megfelelőleg elkészíteni — ha csak az időjárás nem rendkivül kedvező, — nem igen tudjuk.

Már pedig a vetés sikerének egyik főfeltétele a talajnak porhanyos állapota, mert a darabos göröngyös talajban a legjobb csiraképességü mag sem kel ki.

TÁRCZA.

Tél apó.

Irta: **Tanos Pál.**

Akik az erdőt gondozzuk, óvjuk, őrizzük, mi erdőt járó emberek, kincsért sem ismernénk el akárcsak egymás között is, hogy akármilyen is a tél, fázunk. Dehogy is fázunk! Naphosszat és ha kell, egész éjjeleken át is tiporjuk a keményre fagyott csikorgó havat, amely munkában bizony nemcsak derekasan elfáradni, de jól kimelegedni is lehet, akármit mutat is a hőmérő higanyoszlopa. Hogy is lehetne hát fáznunk? Amikor pedig nem járunk-kelünk, akkor a bármilyen palotával is föl-érő kis gunyhónkban, vagy akár a szabad ég alatt lángoló, lobogó máglyatűz piros parázsában sütjük a jófajta kolompért és pirítjuk a tavalyi kedves koczánk hasaszalonnáját, gondosan ügyelve arra, hogy a csurgó zsirjának minden csöppje az alája tartott kenyerünkre kerüljön. Hát talán ilyenkor fáznánk, amikor azt az ebédünket, vacsoránkat és a hozzá való jó étvágyunkat semmiféle uraságával se cserélnénk el.

Hanem szó ami szó! Amikor a hótörtetéstől kapott belső melegségünk mellett és reánk rakódik a nagy hideg az ő sokféle alakjában; amikor az egész ruházatunk nehéz a vastagon reátelepült zuzmarától; a bajuszunkról, szakálunkról úgy lógnak le a jégcsapok akárcsak a nádtetős eszterjéről; a csizmánk bőre, talpa csonttá fagyott: akkor bizony mégis csak kifakadunk néha-néha, hogy minek is az a nagy tél, hogy miért is van hát tél?

Persze, hogy erre nem tudunk felelni! Legfeljebb azt mondjuk rá, hogy azért van tél, mert kell lenni télnek is.

Pedig a tudós emberek ma már mindent tudnak. Ezt is tudják. Vagy legalább azt hiszik és állítják, hogy tudják ők — a tudós csillagászok, — hogy miért van minden évben egyszer tél és hogy miért következik minden télre egészen bizonyosan egy uj tavasz? Mit is ne tudna ma már az ember, a gőgös földlakó, aki emberlétében büszkélkedve »a föld ura« névvel illeti magát! Ki elbizakodottságában a világegyetem Nagy Építőmesterének soha föl nem deríthető nagy titkait kutatja és azt a nagyképű tudományos tételt már föl is állította, hogy miért, mi módon követi a tavaszt a nyár, és miért következik erre csalhatatlanul az ősz és utána a tél?

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

A homokos — s szóval a kevésbbé kötött talajokon a megmívelési munka, s így a talajnak porhanyóssá tétele nehézséget nem okoz, de az agyag — s főleg a kötött agyagtalajnak, porhanyóssá tétele biz a legtöbb esetben nagy nehézségbe ütközik.

Ugyanis a csemeték kiemelése, vagy az ásás után még darabokban álló kötött agyag, a tavaszi szelek hatása alatt gyorsan kiszárad s a magvak betakarására úgyszólva teljesen alkalmatlan lesz.

Már pedig a magvak betakarásakor a talajnak teljesen apró, porhanyosnak kell lennie, mert csak igy képes magába elegendő nedvességet beszívni, s azt közvetíteni.

A göröngyös talajnak csekélyebb vizmennyiségtől csak a felülete nedvesedik át, s a belsőrészek teljesen szárazan maradnak, s a mag által megkivánt nedvességet közvetíteni nem képesek. Ennek azután az a szomorú következménye van, hogy a magvaknak csak igen csekély része kell ki, a vetésünk hézagos, gyenge marad, s a drága pénzen beszerzett mag kárba vész.

Ezért szükséges tehát a talaj megmővelésével sietnünk, hogy a porhanyóssá tételben a természet maga is a már fennebb említett fagy, valamint a kora tavasszal gyakoribb esőzések által segítségünkre lehessen.

Mondanom sem kell, hogy a természet e kedvező jelensége csak segítség, csak előny, de a csemetekert mővelőjének, a föld folytonos aprózásával, gereblyézésével stb. stb. a természet nyujtotta kedvezményeket alaposan kihasználni kell, s csupán a természetre bizni e munka teljesítését nem szabad.

Ha pedig előfordulna az az eset, hogy a talaj megmővelését valamely okból csak később tudjuk végezni, vagy pedig az időjárás kedvezőtlensége a talajnak porhanyóssá tételét akadályozza, ilyenkor legczélszerűbb a göröngyös talajt jól kiszáradni hagyni s a porhanyosítási munkával egy eső bekövetkeztéig várni.

Ha azonban a várt esőzés be nem állana, a talajt jól le kell locsoltatni, mely után a göröngyök könnyen szétomlanak s könnyen elgereblyézhetők.

Természetes, hogy ez csak kisebb terjedelmű területen lehetséges s még itt is igen költséges, de mindenesetre mégis előnyösebb, mintha a bevetett és nagy értéket képviselő magvak a talajban elromlanak és nem kelnek ki.

Ezek után ide iktatom a talaj megmővelésével járó legközönségesebb munkáknak adatait azon megjegyzéssel, hogy azok mindenike kissé kötött agyagtalajra vonatkozik:

Azt állítják, hogy azért, mert a tizféleképpen is mozgó Föld szüntelen forog az álló Nap körül is. Az álló Nap körül? Hiszen az ember magas számvetései és mértani vonalai már azt is bebizonyították, hogy a Nap sem áll soha egyetlenegy pillanatig; hogy ez is mozog és halad folytonosan a maga iszonyatos pályáján; s hogy nem áll az a régi tudomány, hogy az egész nagy Mindenség forog a mi apró, liliputi sárgolyónk, a Föld körül.

S ebből a nagy igazságból aztán sok mindenféle más igazságot tudtak a tudós csillagászok levezetni. A sok között azt is, hogy miért van a mi félgömbünkön egyszer meleg nyár, máskor pedig hideg tél? Soha se vagyunk egyforma távolságra a Naptól. De azt is állítják, hogy nyáron, amikor legjobban izzadunk, vagyunk a tőle legmesszebbre eső »naptávol«-ban, s télen, amikor leginkább fázunk, vagyunk a hozzá hat millió kilométerrel közelebb lévő »napközel«-ben. Vagyis, hogy mértani és számtani bizonyosság az a nagy paradoxon, hogy mentül közelebb jutunk azon milliárdnyi hőfokokat tartalmazó égi tűzhöz, annál jobban fázunk és minél távolabb esünk tőle, annál inkább melegszünk! Igaz ugyan, hogy a földi tűznél ennek éppen az ellenkezőjét tapasztaljuk; mert itt akkor melegszünk mindjobban, mentül közelebb állunk a lángoló, izzó tűzhöz és akkor fázunk, ha minél távolabbra esünk tőle.

De azért kell ám valami igaznak lenni ebben a tudományban is. Mert lám, ha a Kárpátok magas hegységeiben mentül magasabbra fölhágunk a csucsok felé, annál nagyobb hideget érzünk a nyári napsugarak alatt is, amelyek ott a Naphoz közelebb álló tetőkön még a sikság kánikulájában se bírják elolvasztani az oda települt havat.

Ezért hát csak higyjünk mi nem tudósok az égi tudományok doktorainak merész számvetéseiben. Higyjük el az általuk kiszámított fokokat és a fokoknak perczeit és másodperczeit, valamint a kilométereknek a millióit, trillióit és kvintillióit is. Mert hová is lennénk ezen hit nélkül? . . .

De éppen úgy hihetünk a még Ádám és Éva idejéből reánk maradt szent szájhagyományban is. Amely még szebb, mint a tudósok tudománya.

A paradicsomi korszakban még függélyes volt a Föld tengelye s ennélfogva csak egy vég nélkül való örök nyara volt a Természetnek és teljes volt a boldogsága az ebbe bele teremtett emberpárnak. Akkor a mezők, az erdők, a tengerek megmunkálás nélkül kínálták az ő gazdag kincseiket. A fákról soha se fogyott le az üde bimbó, az illatos virág, az édes gyümölcs. Mint a kezes bárány, oly szelid volt valamennyi vadállat, amelyek mind az ember elé hordták a hasznaikat.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Tétel szám	A munka neme	Szükséges			Jegyzet
		férfi napszám	igás napszám	Trágya kocsi	
1	Egy k. hold (5755 m²) már megművelt területnek 70 cm. mélyen történendő felásásához, illetőleg rigólozásához .	308	—	—	
2	Egy k. hold (5755 m²) már egyszer megművelt területnek 25—30 cm. mélységig való felásása	95	—	—	
3	Egy k. hold (5755 m²) már többször megművelt területnek 25—30 cm. mélységig való felásása	68	—	—	
4	Egy k. hold területnek az elgereblyézése és kiegyengetése .	4	—	—	
5	Egy k. hold területnek a felszántásához	—	1·1	—	
6	Egy k. holdnak az elboronálásához szükséges	—	0·2	—	
7	Egy k. hold területnek marhatrágyával való megtrágyázásához szükséges	—	—	60	
8	Ezen trágyának szétteregetéséhez	14·5	—	—	

A talajnak elkészítése után következik a csemetekertnek táblákba való beosztása s a táblákban az ágyásoknak és az u. n. gyomláló ösvényeknek a kijelölése.

A táblák nagyságának és kiterjedésének megállapítása a csemetekert összterületének a terjedelmétől függ.

Nagy csemetekerteknél (5—20 k. hold) egy táblának a kiterjedését $^1/_4$ k. holdban; középnagyságuaknál (2—4 k. hold) $^1/_8$ k. hold; kisebbeknél $^1/_{10}$—$^1/_{12}$—$^1/_{16}$-od k. holdban legczélszerűbb megállapítani.

Mindenesetre a csemetekert területének a fekvése, külső határvonala stb. szerint ez változik.

Az utakat szintén arányban kell a táblák kiterjedéséhez képest kitüzni, úgy, hogy az külsőleg is tetszetős legyen s a mellett azokon a szükséges közlekedés akadálytalanul történhessék.

A Nap soha se szállt le a szemhatár alá, mindig ott ragyogott az égen és egyformán melegítette meg a Föld minden zugát. Hőség és fagy, vihar és zivatar egészen ismeretlenek voltak ezen az akkor még mozgásra nem kényszerített plánétán, amelynek kizárólagos szolgálatára voltak rendelve az összes égi alkotások. . .

A szent bibliából tudjuk, hogy a kigyó csábításának engedett első asszonyt és az asszony csábjának áldozatává lett első férfit mily keményen meglakoltatta az Úr. Lángpallosú arkangyalát küldötte le hozzájuk a Paradicsomba és ez által adta tudtukra ezeknek a ruhátalan gyámoltalanoknak, hogy az addig folyt gond nélkül való életüknek immár vége s hogy száműzve vannak a Paradicsomból; hogy nehéz, verejtékes munkával kell megkeresniök a mindennapi kenyerüket; kínnal fogják szülni és nehéz gondok között fölnevelni a gyermekeiket; az eddig változásnak alá nem vetett szépségük, ifjúságuk el fog mulni és helyet fog adni a nyavalyáknak, az öregségnek, a halálnak. . . .

És elhiszszük, hogy ezen istenitélet foganatosítására megrugta az angyal a Föld sarkát, mely ettől rögtön behorpadt és a tengelye is kizökkent a függélyes helyzetéből és félrecsuszott — a tudós csillagászok tanusága szerint — egy 23 fokot és 27 fokperczet befogó szöggel. És tudjuk, hogy ettől az angyali lódítástól fogva forog a Föld, immár sok milliónyi év óta, örületes sebességgel a saját ferde tengelye körül egyrészt és még szédületesebb gyorsasággal a Nap körül másrészt. El kell tehát hinnünk azt is, hogy az arkangyal végzetes rúgásának köszönhetjük a földöveket, az évszakokat és mindazt a sok nyomoruságot, ami ezekkel kapcsolatban az első emberpárra rászakadt és reánk, az ő nyomorult örökőseikre átöröklődött. Hogy el kell tűrnünk a napokkal váltakozó éjjeleket, a nyarat és a telet, a hőséget és a fagyot, a gondot és a nyomoruságot, a betegséget és a halált. Nem is zugolódunk már ezek ellen. Megszoktuk.

Belenyugszunk abba, hogy a gyümölcsérlelő ősz után bizonyosan megjön a hideg tél, mely megöli, vagy elaltatja körülöttünk a Természet gyönyörű gyermekeit. És örülünk annak a tudatnak, hogy minden tél után bizonyosan megjön egy új tavasz, mely ismét fölébreszti az alvókat és újra teremti a megölteket . . .

És megelégedetten járjuk tovább a mi úttalan útjainkat és bujjuk a csak általunk ismert ösvényeket abban a fölséges templomban, aminek erdő a neve s ahol mindenütt ott van velünk — az Isten. Élvezzük közvetlenül a téli erdő megfizethetetlen gyönyörűségeit, amiket sokan, sokan szivesen megváltanának tőlünk, ha lehetne.

Akárhonnan jön is a tél és akárhová megy, nekünk nem teher sem a fagya, sem a hava: Nem fázunk!

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

A nagy csemetekertek (20 k. hold) főútját 4—5 méter, a II. rangu utak 2·5—3 méter, míg a táblákat elválasztó utakat 1·5 méterre legczélszerűbb készíttetni.

Az ennél kisebb kiterjedésű csemetekerteknél az utak szélességi méretei is természetesen arányosan kisebb, úgy, hogy az $^1/_4$ k. hold, vagy $^1/_2$ k. hold csemetekert főútjának az 1—1·5 méter szélesség elegendő, stb.

A táblákban a ágyások szélességét, legczélszerűbb 1 méter, az ágyások közötti gyomláló ösvények szélességét pedig 0·3 méterrel megállapítani, mert így a vetések gyomlálása stb. legkönnyebb.

Megjegyzendő, hogy ott a hol a táblákba a magvak 0·5 m. távolságra vettetnek el, még külön gyomláló ösvényt készíteni nem szükséges, mert a sorok közei amúgy is elegendő nagyok a gyomláltatás czéljaira.

Ha mindezekkel rendbe jöttünk, következik a vetési munka.

A vetési munkálatoknak részletes tárgyalása előtt czélszerűnek tartom az alábbi adatokat kimutatásba foglalva közölni.

E kimutatásban ki vannak tüntetve a csemetekerti területek bevetéséhez, a különféle fanemek magvaiból a magvak csirázóképességéhez és a vetés sűrűségéhez képest a szükséges magmennyiség.

Ugyszintén ugyanez a kimutatás kitünteti a területek bevetési munkájához szükséges napszámos-erőt is.

Tétel szám	Fafaj	A vetés sűrűsége	Vetési mód	1 k. holdra (5755 m²) szükséges mag			1 k. holdnak bevetéséhez szükséges napszámos erő						Jegyzet
							kötött agyagtalajnál						
				Csirázó képesség	Klgr. vagy Hl.	Sortávolság	ha a talaj igen göröngyös		ha a talaj kevésbé göröngyös		ha a talaj porhanyós		
				%		cm.	férfi	nő	férfi	nő	férfi	nő	
1	**Fekete fenyő** (Pinus austriaca)	igen sűrű	A vetés vetőárok húzóval és vető szaruval történt. Sorok az ágyások hosszában	85	Klgr. 140	20	7						
		sűrű		85	120			16					
		középsűrű		85	90				5				
		igen sűrű		75	160					13			
		sűrű		75	145								
		középsűrű		75	125						3		
		igen sűrű		60	175							9	
		sűrű		60	165								
2	**Erdei fenyő** (Pinus silvestris)	igen sűrű	mint fent	90	Klgr. 75	20	Ugyanazok az adatok, mint az 1. tétel alatt						
		középsűrű			60								
		ritkás			53								
		igen sűrű		70	105								
		sűrű			85								
		középsűrű			64								
3	**Lúc fenyő** (Abies excelsa)	középsűrű	mint fent	80	Klgr. 70	20	Mint 1. tétel alatt						
4	**Sima fenyő** (Pinus strobus)	középsűrű vetés	mint fent	40	Klgr. 172	20	Mint 1. tétel alatt						
5	**Vörös fenyő** (Pinus larix)	igen sűrű vetés	mint fent	44	Klgr. 212	—	Mint 1. tétel alatt						
6	**Tengeri fenyő** (Pinus maritima)	igen sűrű vetés	mint fent	24	Klgr. 374	—	Mint 1. tétel alatt						
7	**Jegenyefenyő** (Abies pectinata)	sűrű vetés	mint fent	45	Klgr. 712	—	Mint 1. tétel alatt						
8	**Kocsányos tölgy** (Quercus pedunculata)	igen sűrű	A vetés zsinór mellett kis kapával történt	70	Hl. 55	40	38						
		sűrű			45			11					
		középsűrű			35				32				
		igen sűrű		60	64					8			
		sűrű			55						16		
		középsűrű			45							6	

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Tétel szám	Fafaj	A vetés sűrűsége	Vetési mód	1 k. holdra (5755 m²) szükséges mag			1 k. holdnak bevetéséhez szükséges napszámos erő kötött agyagtalajnál						Jegyzet
				Csirázó képesség	Klgr. vagy Hl.	Sortávolság	ha a talaj igen göröngyös		ha a talaj kevésbbé göröngyös		ha a talaj porhanyós		
				%		cm.	férfi	nő	férfi	nő	férfi	nő	
9	**Kocsánytalan tölgy** (Quercus sessiliflora)	igen sűrű sűrű középsűrű igen sűrű sűrű középsűrű	mint fent	60 50	Hl. 75 65 55 85 70 60	40	Ugyanazok az adatok, mint a 8. tétel alatt						
10	**Magyar tölgy** (Quercus conferta)	igen sűrű sűrű középsűrű	mint fent	55	Hl. 80 65 50	40	Mint 8. tétel alatt						
11	**Csertölgy** (Quercus cerris)	középsűrű	mint fent	70	Hl. 35	40	Mint 8. tétel alatt						
12	**Közönséges kőris** (Fraxinus excelsior)	igen sűrű sűrű középsűrű	mint fent	70	Klgr. 380 350 290	40	28	12	22	7	18	6	
13	**Fürtös juhar** (Acer pseudoplatanus)	igen sűrű sűrű középsűrű	mint fent		Klgr. 200 175 150	40	Mint 12. tétel alatt						
14	**Szelid gesztenye** (Castanea vesca)	igen sűrű sűrű középsűrű	Buttlár fával ütött lyukakba való vetés	60	Hl. 64 55 30	40	31	—	25	—	19	—	
15	**Szelid dió** (Juglans regia)	igen sűrű sűrű középsűrű	mint fent	70	52 45 30	40	Mint 14. tétel alatt						
16	**Ákác** (Robinia pseudoacacia)	igen sűrű sűrű középsűrű	Zsinór mellett kis kapával	40	107 85 60	50	10	10	4	10	2	8	
17	**Ákác** (Robinia pseudoacacia)	igen sűrű sűrű középsűrű	Búzavető géppel	40	107 85 60	40	Közönséges búzavető géppel átlag						
18	**Hamvas éger** (Alnus incana)	középsűrű	Zsinór mellett kis kapával	9	138	40	8	8	4	8	2	6	
19	**Mezgés éger** (Alnus glutinosa)	középsűrű	mint fent	4	86	40	Mint 18. tétel alatt						
20	**Bálványfa** (Ailanthus glandulosa)	középsűrű	mint fent	7	276	—	Mint 12. tétel alatt						
21	**Zöld juhar** (Acer negundo)	középsűrű	mint fent	11	454	—	Mint 12. tétel alatt						
22	**3 tövisű glédics** (Gleditschia triacanthos)	középsűrű		41	254	40	Mint 16. tétel alatt						
23	**Sorbus aucuparia**	középsűrű		37	903	40	Mint 12. tétel alatt						

Megjegyzés: Munkaidőegységül naponta 10 óra vétetett.

A különféle magvaknak a vetés előtt történő elbánásáról, valamint a vetések foganatosításáról legközelebbi számunkban fogok foglalkozni.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Bükk vasúti talpfák termelése.

Közli: **Barátfalvi Béla,** m. kir. erdőőr.

(Vége.)

A talpfák méretei és alakjai. A száraz talpfák méretei az alábbi táblázatban vannak kitüntetve, de a készítésnél még nyers állapotban lévő talpfák méreteit kissé nagyobbra kell venni.

Általában szabálynak tekintendő az, hogy a nyers talpfáknál a magassági méret $^1/_2$ és a szélességi méret 2—2 $^1/_2$ cm.-rel nagyobb legyen a táblázatban kitüntetett méreteknél. Ez főleg azért szükséges, mert a talpfa azon részén, ahová a sín reá erősítődik, a szélességi méretnek a használatba vétel alkalmával is teljesen pontosnak kell lenni. A fent jelzett méret különbség tehát a beszáradás miatt szükséges.

Sorszám	A talpfa neme	Hosszúság	Alsó szélesség	Felső szélesség	Vastagság
		m.	centiméter		
1.	I. rangu útközö . . .	2·50	30	25	15
2.	I. » közbenső . .	2·50	25	17	15
3.	II. » útköző . . .	2·20	25	17	14
4.	II. » közbenső . .	2·20	20	14	14
5.	III. » útköző . . .	1·70	25	17	14
6.	III. » közbenső . .	1·70	20	12	14

A gólyáth talpfák 20 cm-el hosszabbak = 2·70 m.

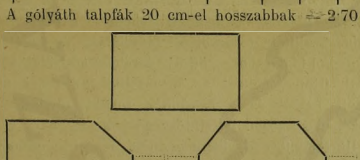

az a-val jelölt magasságnak legalább 3%-nek kell lenni.

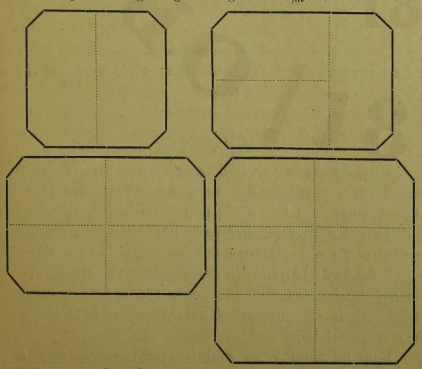

A polygonok keresztmetszetei.

A fenti táblázatban kitüntetett méretektől eltérni nem lehet, s egyedül a talpfa felső szélességénél — a síntalpakon belül eső részén — engedtetik meg a kitüntetett szélességnek $^1/_5$-éig terjedő eltérés.

A vasúti talpfáknak rendszerint egyeneseknek kell lenni és csak kivételesen lehet a görbe talpfát termelni, illetve alkalmazni. Az ilyeneknél a görbületnek a magassága az I-sö es II-od rangu vasútak számára készített talpfáknál legfeljebb 10 cmt, a III-ad rangú vasútak számára szolgáló talpfáknál legfeljebb 6 cmert tehet ki. Úgy az egyenes, mint a görbe talpfáknál azonban, a felső és alsó lapnak egymással kivétel nélkül párhuzamosan fekvő síkot kell hogy képezzen.

A vasúti talpfák alsó, felső és oldallapjai a rostok hosszirányában simára kell hogy fürészeltessenek, illetve bárdoltassanak.

A talpfák végei derékszög alatt fürészelendők le.

Az usztatott törzsekből talpfákat készíteni nem czélszerű, a talpfákat pedig egyáltalán usztatni nem szabad.

Úgy az erdőn, mint a rakodón a talpfák alá mindig aljfák teendők, nehogy a talpfák korhadásnak induljanak.

A rakodókon használandó aljfák hossza 2·80 m., vastagsága 15—20 cm.

Minden 60 drb. talpfa alá 2 drb. aljfa teendő. A talpfa kalitkába rakandó, még pedig úgy, hogy a lerakott első sor talpfa szélére egy másik talpfát teszünk keresztbe s erre jön reá rakva a második sor s így tovább.

Ilyenformán a talpfák rézsutosan állanak, s az eső könnyen lefolyik róluk s e mellett hézagosan is állanak s a levegő könnyen átjárhatja.

A talpfák és polygonok közelítése. Az olyan hegyoldalokon, hol az egyes talpfákat csekély távolságra kell közelíteni, ott a közelítés emberi erővel történhetik, melyre egy vasból készült, s a közönséges harapófogóhoz teljesen hasonló talpfafogó szolgál.

A polygonok közelítése már emberi erővel nem történhetik, mert az egyes polygonoknak a súlya 4—5 métermázsát is kitesz. Ezek közelítése tehát télen a rövid vontató szánon, nyáron pedig e czélra készült s 40 cm. átmérőjű erősen megvasalt kétkerekű taligán történik.

A talpfa közelítésre a legalkalmasabb a jó tél, mert havon a közelítés és szállítás könnyen megy, ellenben nyáron egy olyan erdőrészben, hol 15—30.000 darab talpfa egyszerre termeltetik, az ezen nyers faanyaggal megterhelt szekerek az erdei utakat nagyon megrongálják s a szállítás ez által nagyon megnehezítődik.

Vigyázni kell arra, hogy a közelítés közben a talpfák ki ne rojtosodjanak, vagy meg ne sérüljenek.

Nyáron a talpfa közelítésnél arra is figyelemmel kell lenni, hogy be ne sárosodjanak, mert a sár behatol a fának likacsaiba a telítés alkalmával az 5 kilónyi gőznyomás alatt a telítő anyag nem hatol be a fába s így a talpfa meg nem telítődhetik.

Ügyelni kell szintén arra is, hogy a munkások fejszével, vagy szabinával a talpfát össze ne lyukasszák,

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

mert az mind csak a talpfa tartósságának rovására történik.

Télen termelt talpfák a hidegben hosszú ideig megtartják épségüket, de a melegebb tavaszi szelek hatása alatt repedezni kezdenek; ugyanígy van a nyáron termelt talpfákkal is, mihelyt kezdenek száradni, meghasadoznak.

A továbbhasadás meggátlására legalkalmasabb a 10—12 cm. hossú S alaku vaskapocs, melyet a hasadás összefogására a talpfa végébe kell beverni.

A talpfák telítése. A bükk talpfáknak az általam látott telítése a következő módon történik:

Mindenekelőtt a talpfák mindkét végükön, még pedig a véglapoktól 15 cm.-rel beljebb, a talpfa fél magasságának megfelelő helyen, a felső lappal párhuzamosan — 26 milliméteres átmérőjű központi fúróval ellátott fúrógéppel — egészen átfuratnak.

Az így előállott lyukba puhafából, jegenye- vagy lúczfenyőből készült kupalakú szög üttetik be, melynek hossza az I. rangú ütköző talpfáinál 36, az I. rangú vasútak közbenső talpfáinál, valamint a másod- és harmadrangú vasútak ütközési talpfáinál 26 cm; átmérője pedig a vékonyabb végén 29, a vastagabb végén 35, közepén pedig 30 milliméter.

Ezen szög a talpfába annyira beüttetik, hogy annak vékonyabb része a talpfa átellenes oldalán is legalább 3 czentiméternyire kiálljon. A szögnek ezen kiálló vékonyabb vége felhasíttatik és egy tölgyfából készült 80 milliméter hosszú, 25 $^{m}/_{m}$ széles és 10 $^{m}/_{m}$ vastagságu ékkel kiékeltetik, minek megtörténte után a szegnek mindkét vége a talpfa oldallapjának síkjában elvágatik.

Azután a sínek helyét 1 cm.-nyire bevágják s az e czélra vasból készült kocsikra rakják. Minden kocsira 25 darabot szoktak rakni. A kocsikat síneken betolják a telítés czéljaira készített kazánokba.

Egy ilyen kazánba két kocsi fér be, vagyis egy kazánba egyszerre 50 drb. talpfa.

A kocsiknak a betolása után a kazánt légmentesen elzárják.

A telítés folyamata akként történik, hogy a fent említett kazánba két cső vezet, amelyek közül az egyiken egy olajnemű anyag folyik, a másikon pedig gőz jut a kazánba be. A gőz 5 kiló nyomással az olajat behatoltatja a likacsokon át a talpfába és így a talpfa teljesen megtelítődik.

Ujabban a talpfáknak sóval leendő telítésére teszneknek kisérleteket.

Az 1906. év őszén megtartott erdőőri és vadőri szakvizsgák.

(Folytatás).

XI. Szombathelyen.

Az erdőőri szakvizsgák október hó 22—27. napjain tartattak meg.

A vizsgáló bizottság elnökéül: Simenszky Kálmán kir. erdőfelügyelő; rendes tagokul: Kögl Árpád kir. alerdőfelügyelő és Szigeti Rezső m. k. erdőmester neveztettek ki.

Az erdőőri szakvizsga irásbeli kérdései a következők voltak:

I. Irja le, hogy mely faneméknek tenyésztését, illetve megtelepítését tartja legelőnyösebbnek a sekély, száraz mésztalajon; melyeknek a mély televényes agyagos márgatalajon s végül melyeknek a laza agyagos homoktalajon?

II. Mekkora az olyan csemetekertnek területe, melynek egyik oldala 48·6 öl, az evvel párhuzames másik oldala 35·4 öl és a két párhuzamos oldalnak egymástól való távolsága 18·3 öl?

III. Minő fontosabb intézkedéseket tartalmaz az erdőtörvény az erdők fentartásáról és ki felelős ezen rendelkezések megtartásáért.

XII. Miskolczon.

Az erdőőri szakvizsgák október hó 22—24. napjain tartattak meg.

A vizsgáló bizottság elnökéül: Zachár István kir. erdőfelügyelő; rendes tagokul: Pékh József m. kir. erdőtanácsos és Csaszkóczi Károly, Coburg herczegi erdőmester neveztettek ki.

Az erdőőri szakvizsga irásbeli kérdései a következők voltak:

I. Mennyi az összes keresete egy bányafa fuvarosnak, ha 1·7 méteres bányafából 66 darabot szállított, s darabjáért 20 fillért; 2·2 méteres bányafából 34 darabot szállított s darabonkint 28 fillért; 3 méteres bányafából 15 darabot szállított s darabjáért 50 fillért — és 4 méteres bányafából 11 darabot szállított s darabjáért 80 fillért kap?

II. Irjon jelentést az árvíz által az erdei uton okozott kárról és a faszállitás tovább folytathatása érdekében sürgősen tett intézkedéséről.

III. Számitsa ki, hány csemete fér el a csemetekertben, ha annak mérete és alakja a következő:

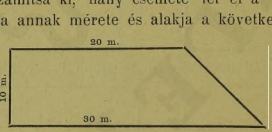

és ha egyezer darab csemete egy m² területet foglal el?

(Vége.)

Méhészet.

(tp.) Az »Orsz. Erdészeti Egyesület« azon szándékát szolgálandó, hogy ez a lap az erdők munkásainak mindenképp hasznára legyen, megnyitjuk ezt a rovatot, amelynek bővebb magyarázatául egyszerűen csak hivatkozunk e lap utóbbi (4.) számában »A méhészetről« czimen megjelent közleményre. Ez nagyon megérdemli s lapunk közönségének nagy érdekében is áll, hogy mindenki ismételten is átolvassa és meg is szivlelje.

Nem mi rajtunk fog mulni ezentúl sem, hogy a méhet, a méhészetet, a méhészkedést közönségünkkel

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

megkedveltessük és szivesen fogunk szolgálni utmutatásokkal, tanácsokkal, elméleti és gyakorlati ismeretekkel arra a czélra, hogy a méhészetet mindenki okszerűen, anyagi és lelki haszonnal űzhesse.

Nagyon óhajtjuk, hogy munkánk e részben is sikeres legyen.

Alkalmilag, a kellő időben és a szükséges és az e lap által nyujtható mértékben ki fogunk terjeszkedni mindazon tudnivalókra, amiket akár azoknak, akik már méhészkednek, akár pedig azoknak, akik a méhészkedéstől akár ilyen, akár olyan okokból eddig távol maradtak. S az lesz a törekvésünk, hogy e lap méhészeti közleményei egymagukban is nyujthassanak annyit, amennyi a hasznothajtó méhészkedéshez szükséges.

*

Mire e sorok megjelennek, akkorra, márcziusban, remélhetőleg vége lesz az idei nagyon kemény télnek is, mely a nem kellő gondossággal eljárt méhésznek a kedves bogarait is, ha nem voltak elég melegen s egyébként is jól betelelve, bizonyára nagyobb mennyiségben megölte. Ez a fájó tapasztalat azonban ne ám elkedvtelenedésre adjon az illető méhészeknek okot, hanem igenis szolgáljon megszivlelendő intésül arra, hogy a méheket őszszel mindig mindenképp jó karban, bőséges élelemmel és a hideg ellen védetten kell betelelni, amely esetben könnyen és biztosan állják ki a leghidegebb és a leghosszabb teleket is. Ezt a főfőszabályt ismerni és szem előtt tartani mindig időszerű dolog; most is, amikor a tél végén nem a betelelés szabályait tárgyalhatjuk, hanem csak a még mindig téli teendőinkről és a kitelelés dolgairól beszélhetünk bővebben.

A méhek most még mindig a téli álmukat aluszszák. Ugy mondjuk ugyan, hogy a méhek télenát aluszszanak; de ezt, már most megjegyzem, helytelenül mondjuk, mert a méhek bizony télen sem alszanak — hiszen folytonosan és nagy hidegben nagyon bőven is táplálkoznak télen át is — hanem csak leszállított folyamatu életet élnek ekkor. A méhek szempontjából azonban éppen ezért olyan időszak a tél — a beteleléstől a kitelelésükig — amikor, ha van is a méhes körül és a méhek érdekében több mindenféle gondja, dolga a méhésznek, de magukkal a méhekkel nincs tennivalója; hanem ha akkor, amikor egyik-másik hibásan betelelt méhtörzsnél valami bajra akadtunk, aminek a lehető orvoslását kell megkisérlenünk. A rend azonban az, hogy ilyenkor nincs és ne is legyen velük dolgunk.

Márczius hó elején vagyunk. Olyan időponton, ahol akárhányszor még valóságos tél, hó, fagy borul rá mindenre s a méhek egy világért meg nem bontanák még az ő meleggyártó telelőfürtjüket, mivel tudják, hogy ezt szétbontva csakhamar megdermednének, mindenestül elpusztulnának. Ilyen márcziusi időben mi sem zavarjuk a méheinket még a kiváncziságunkkal sem. De olyan is ez az időpont, hogy bizony igen gyakran nincs ekkor már se hó, se fagy, se hideg; meleg szellők lengedeznek, a napnak a sugarai már nemcsak fényleneк, hanem melegítenek is s ha éjjelenként meggémberedik is még a föld, azért naphosszat már 8—10 R. fokot mutat a hőmérő árnyékon; olyan, amikor már örömmel mondogatjuk: üdvöz légy tavasz!

Amikor ilyen az idő, ha előbb, ha utóbb köszönt is be, akkor a méhköpüben mind elevenebb lesz az élet. A méhallam új élete megkezdődött, a népe a régóta nélkülözött munkája után siet ki a szabadba is, hogy a bent a kaptárban már előbb megkezdett munkáját gyarapíthassa. Egymásután, előbb egyenként, majd tömegesebben hagyják el a köpü nyitott ajtaját és vigan döngicsélve szállnak ki a levegőégbe s a délidőben a magukat tisztító előjátékaikat is megtartják. Az egyik rész az elhalt testvéreket temeti, viszi ki a szabad ég alá, a másik részük itt is, ott is keresgél, hogy a mogyoró, a rekettye, a nyir és a fűz már virágzó, porzó cziczáiról vihessen haza mentül több kenyérnek valót, amire a már mindinkább szaporodó, növekedő álczáknak otthon nagy szükségük van. De a viz az, amire itt most legtöbb szükség van, s ezt iparkodnak hordani a legtöbben.

Ilyenkor s ezeknél a munkáiknál már sokat segíthetünk a méheinknek. Mindenekelőtt megmentjük őket attól a nehéz munkájuktól, hogy ők maguk vigyenek ki a kaptárjaik fenekéről minden hullát, mocskot, szemetet. Mi percz alatt kitisztítjuk ezektől a méhlakásokat és ezzel tömérdek méhmunkát takarítottunk és nagyon sok méhéletet mentettünk meg. Mert ha a méheket ebben magukra hagyjuk, akkor erre sok időt és erőt vesztegetnek, amit másra használhatnának és igen sok méhünk is belepusztul ebbe, mivel a hullákat messzire elviszik, azoktól sokszor nehezen szabadulhatnak és eközben a hideg, sokszor még fagyos földön megfáznak, megdermednek, menthetetlenül elvesznek. De legtöbben vesznek el a vizhordásban, mert erre lévén legnagyobb szükségük, ezt hordják a legnagyobb buzgalommal és, ha másképp nem juthatnak hozzá, nem törődve a reájuk ólálkodó halállal, olyan hideg napokon is, amikor pár percz alatt megdermednek s haza többé soha se juthatnak. Ezért szükséges, hogy a méhész ebben a munkájukban folytonosan segítségükre legyen az első kiröpülésüktől fogva mindaddig, amíg csak az igazi tavasz melegége állandóvá nem lett. Mézes, czukros, langyos vizet adunk nekik a kaptáraikba az ezek alakjához, berendezésükhöz alkalmazott ilyen, vagy olyan módon. Ha így a vizet otthon találják s ameddig találják, akkor nem röpülnek ki a bizonytalanba, sokszor a messzetávolba, a kész veszedelembe, hanem ezt használják föl a mind nagyobb mennyiségben szükséges étetőpép készítéséhez. De e mellett kint a szabadban, közel a méhesünkhöz valamely alkalmas helyen már most készítünk nekik rendes itatóvályukat, ezeknek a vizébe mohát, forgácsot, kavicsot rakunk, hogy a bogaraink bele ne fulladjanak. Kezdetben egy kis mézet is keverhetünk ebbe a vizbe, hogy a méheket odacsalva idezoktassuk, nehogy messzire járván az egész tavaszi, nyári, őszi időben ezért a szükségletükért, a hosszú út

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

viszontagságainak legyenek kitéve és a sok drága idejüket így vesztegetni legyenek kénytelenek.

Ha azonban nem sietünk ezeknek az itatóknak már a tavasz legelején való elkészítéséhez, akkor hasztalan minden erőlködésünk. A méhek hamar odaszoknak, ahová legelőször mentek s a mi elkésett itatóink, még ha édesítve vannak is, látogatás, fölhasználás nélkül maradnak.

Amikor már a méhesben is 10—12 fok meleg van, akkor megvizsgálhatjuk a méhtörzseink belső állapotát is. De csak gyorsan eljárva, vigyázva, nem zörögve, semmit nem zökkentve és magát a fészket meg nem bontva. Mert hiszen a méhek állapotának megítélésére így is fontos és biztos jelenségekre akadunk. Azt látjuk és ítélhetjük meg legelsőben is, hogy van-e annyi mézkészletük, amennyi nekik májusig elégséges a folyton folyvást szaporodó fiasításuk fölnevelésére. Ha a készletüket keveseljük, adunk nekik annyi lépes mézet, híg mézet vagy czukorszörpöt időközönként és nagyobb adagokban és mindig éjjelre, amennyi a fölsegítésükre szükséges. Ha a fenékdeszkán ilyenkor ledobott, lehullott munkásméh álczáját találjuk, akkor szinte biztosra vehetjük, hogy jó anyja van a törzsnek s bátran magára hagyhatjuk. Ha pedig ebben az időben hereálczát vagy bábot találunk, akkor bizonyos, hogy vagy kimerült rossz anyjuk van, mely esetben ezt a törzset egy másik egészséggessel kell egyesítenünk, hogy így amit lehet, megmentsünk; vagy pedig, ami még nagyobb baj, álanyja van, amin ilyenkor még nem is lehet semmiképp segíteni s csak később, ha már melegebb az idő és addig még el nem pusztultak, lehet a népét egy más alkalommal közlendő módon megmenteni.

Ha melegebbé lesznek is a napok, a köpüket a téli burkolataikból ki ne takarjuk, mert ilyenkor van ezeknek a melegre legnagyobb szükségük.

A mikor etetünk, mézet, édességet a méhesben a kaptárak körül el ne szórjunk, méznyomos lépeket szerte heverni ne hagyjunk, mivel ezzel magunk idézzük elő a méhek nyalakodását és a sokszor csak nehezen korlátozható, mindig nagyon káros rablását.

Ha, ami gyakran megtörténik, utóbb ismét téli idő áll be, akkor az ennek folytán ismét otthon maradó méhek kijáróit sötétítsük el, a nap sugarait tartsuk vissza ezektől, hogy most, amikor a méhek a tisztulási kiröpüléseiket már megtették, őket ebben az ujabb nyugalmukban lehetőleg megtartsuk; de itassunk gondosan, nehogy a szükséges viz miatt akármilyen hidegben is kiröpüljenek.

A havat, ha ez eddig elmaradt, most már pár méternyi szélességben eltisztítsuk a méhes elől, sőt ennek a helyére apró töreket vagy mohát hintsünk, nehogy a leszálló vagy lehulló méhek ennek hiányában a fagyos, a havas, a vizes földön megdermedjenek. S még így is szedegessünk ott össze minden röpülési napjukon este felé, amikor már hidegszik az idő, minden méhet s az így összegyűjtötteket adjuk be valamelyik kaptárba, melynek a melegétől ismét fölélednek és bántatlanul tovább élnek. Mert azt tartja a régi jó közmondás, hogy tavaszszal minden kitelelt méh egy garast megér.

Álláskereslet.

Egy 41 éves, róm. kath. vallású, nőtlen, VIII. gymnasiumi osztályt végzett, az erdészeti, mezőgazdasági és irodai teendőkben teljesen jártas szakvizsgázott erdőőr azonnali belépésre alkalmazást keres.

Czím a szerkesztőségben.

*

Egy nős, szakiskolát végzett és szakvizsgázott erdőőr azonnali belépésre erdőőri állást keres.

Czím a szerkesztőségben.

*

Egy 26 éves, nőtlen, utászezrednél 3 évet szolgált, magyar és német nyelvet szóban és irásban biró, 1906. évben végzett erdőőri szakiskolai növendék, uradalomban mint segéd-erdőőr keres alkalmazást.

Szíves ajánlatok Tomcsala János, Pozsony, Marhavásártér 2. sz. kéretnek.

*

Egy 30 éves, nőtlen, kiszolgált csendőr-altiszt, ki hasonló minőségben már éveken át alkalmazva volt, vadászi, vadőri vagy erdőőri állást keres.

Czím a szerkesztőségben.

Előfizetések nyugtázása.*)

1/1 évre (1 koronát) fizettek a következők:

Balog Antal (527), Didrenczi Lajos (528), Szatmáry Sándor (529), Avár István (541), Köpfler Mihály (550), Bárdos József (575), Vaszek András (576), Sperlagh József (577), Medveczky József (578), Masztelya Károly (579), Brna János (580), Kozák József (582), Huszly János (588), Balogh András (589), Birta János (594), Mezey Péter (596), Zekeli György (601), Mátéffy György (609), Mike Sándor (611), Popovics László (612), Kolicsek Bernát (613), Vizy Gyula (614), Matuska József (615), Brinda János (616), Kádas Imre (621), Ehremreiter Miklós (626), Tarzsák József (630), ifj. Szálka Albert (638), Fodermayer Vilmos (644), Oros János (645), Kovács János (648), Haunibal Jenő (649), Butács Gyula (667), Erdős Ignácz (671), Virlics Gyula (673), Dantzky István (679), Lokoteir Miklós (697), Tar Sándor (706), Mastesuch József (710), Vörös János (712), Tóth János (717), Dániel Mihály (718), Varga Gyula (719), Kiss Sándor (722), Magyar János (743), Edelhauser Vilmos (744), Petrovics János (745), Krizsek Kálmán (746), Kovács József (747), György János (748), ifj. Kárpa István (750), Plakinger Pál (751), Rehorcsuk Jakab (761), Folfasz Ferencz (780), Simonyi János (799), Fortenbacher Károly (801), Trobert Ferencz (802), Kovács József (804), Schmiedt Ferencz (813).

*) A név mellett álló szám, mely **a czímszalagon is fel van tüntetve**, az előfizetési napló folyó száma, melyet úgy az előfizetés megujítása alkalmából a postautalvány szelvényén, valamint bárminemű felszólamlás esetén az illető levélben vagy levelező lapon **kérünk okvetlenül feltüntetni**, hogy minden félreértés vagy késedelemnek elejét vehessük.

A kiadó hivatal.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Schäffer Ferencz (827), Csomoss István (829), Lepenszky Vilmos (831), Szkalszky Ede (836), ifj Banicz Sándor (843), Marina János (845), Muckenthaler Pál (848), Rusznyák János (851), Medvegyi Antal (852), Szabó Lajos (862), Bálint János (864), Mild János (865), Teleky Vilmos (876), Parajdi Mózes (877), Kemény István (879), Stagl György (844), Kirkovits János (893), Motzuk László (900), Kamenszky András (916), Salamon János (917), Varga Albert (918), Tóth Ignácz (919), Zsidai János (920), Mázsa Imre (921), Sztároneczky Sándor (933), Rusznyák Sándor (935), Mezei József (936), Tabak Mihály (938), Marton Ferencz (940), Pandur György (943), Lovas Dániel (944), Szász Ferencz (955) Gribovszky János (965), Tomasevics Jeremiás (966) Kiss Pál (988), Gere Ignácz (996), Bolcsó András (997), Allinarics József (999), Pegán Ferencz (1000), Horváth Antal (1001), Horváth Mihály (1002), Farkas Ignácz (1003), Jobbágy István (1004), Szakács Károly (1040), Budai Imre (1043), Miskovits Péter (1045), Holócsuk Miklós (1055), Berger Antal (1056), Valkó János (1057), Tomasevics Vladimir (1076), Darázs Pál (1078), Liptay János (1091), Püszter Károly (1092), Molnár Ferencz (1094), Imbner Ignácz (1095), Sofáriu Galatem (1096), Király Antal (1097), Berényi Rezső (1130), Preininger Alajos (1132), Krivecziey György 1137), Luskay József (1170), Laszke Antal (1173), Kebeley József (1175), Járos Ferencz (1181), Pasitzky Gusztáv (1172), Szabó Ignácz (1266), Koczinek Ede (1270), Erdős Jenő (1279), Haager Ferencz (1297), Fekete József (1311), Vlád Miklós (1314), Borsos Dezső (1315), Petrovics József((1316), Vaskovics Miklós (1317), Péntek Gábor (1348), Szeitler Ferencz (1349), Zsimán László (1350), Földy György (1361), Borsos Ferencz (1379), Küchler Mátyás (1380), Gido Ferencz (1381), Joanovics István (1382), Szeuderszky Arthur (1383), Markovics Ignácz (1384).

(Folytatjuk.)

Pályázati hirdetés.

Alólírt uradalomban f. évi április hó 1-ig, legkésőbb május 1-ig egy erdőőri állás töltendő be. Évi fizetés 720 K., sikerdús szolgálat esetén 2 év mulva 840 K., szabadlakás, tüzifa, 2 hold rét, 2 tehénnek legelő, évi 64 K. ruhaáltalány, minden 3-ik évben egy köpönyeg, urad. orvos és patikahasználat, hosszabb kiküldetéseknél utidíj. Magyar iskola helyben nincs. Pályázóktól erdőőri szakvizsga, a magyar és román nyelvnek tudása, a magashegységi szolgálathoz megkivánt és orvosilag igazolt erős testalkat, gyakorlati jártasság az erdőkihasználásban, jó irás és 35 évnél alacsonyabb életkor kivántatik. Bizonyítványmásolatok, melyek vissza nem küldetnek, márczius 15-ig alábbi czímre küldendők.

Kendeffy-erdőuradalom főerdésze
Malomviz, u. p. Kernyesd (Hunyadm.)

E. 16. 1—*

Szám: 56—1907.

Pályázati hirdetmény.

Szolnok-Dobokavármegye területén állami kezelésbe vett községi- és némely más erdő és kopár területek védelménél elhalálozás folytán egy főerdőőri és illetőleg fokozatos előléptetés esetén megüresedendő egy erdőőri állomásra pályázat nyittatik.

Illetmények: a főerdőőr évi bére 600 korona, az erdőőré 500 kor., évi lótartási átalány 200 kor., évi egyenruha átalány 70 kor., évi iroda-átalány 10 kor., lakáspénz 120 kor. (Dés városában 160 kor.)

Kérvények folyó 1907. év márczius hó 15-ig alulirt m. kir. állami erdőhivatalhoz adandók be.

A kérvényhez 1. erdőőri szakvizsga-, 2. születési-, 3. orvosi-, 4. szolgálati bizonyitvány eredetiben vagy hiteles másolatban okvetetlenül csatolandó.

Elkésett, vagy hiányosan felszerelt kérvények figyelembe nem vétetnek.

Dés, 1907. év február hó 15-én.

E. 14. 1—* **M. kir. állami erdőhivatal.**

Égercsemete eladó

gróf Nádasdy Tamás erdészeténél Nádasdladányban, Fejérmegye

Magonc 8—12 ‰ magas	ezre . .	5	Kor.
» » » »	százezer .	400	»
2 éves iskolázott 30—40 ‰	ezre .	10	»
» » » »	tizezer	85	»
3 éves » 45—70 »	ezer .	20	»

helyben, Fejér-Zichyfalva állomásra szállítva. E. 15. 1—4

Gyümölcsfa-csemetékkel nagyban

faiskolák létesítésére, gazdasági egyesületeknek nagy mennyiségben, jól és jutányosan szolgálhatok.
Nagyobb szükségleteknél különleges árajánlatokkal készségesen szolgálok. — Készlet 1 éves átültetlen és 2 éves átültetett:

több $1/2$ milliónál **alma** — valódi vadalma
közel $1/2$ millió **körte** — » vadkörte
cca. $1/4$ » **birs** — dugványcsemeték

cca. $1/4$ millió **Mariannaszilva** — dugványok
» $1/4$ » **Myrabolana** és **szilva**
» $1/4$ » **Meggy** és **cseresznye**

100.000 drb kajszin, mandula és őszibaraczk. — **Készletben vannak továbbá nagy mennyiségben sorfák,** különösen **gesztenye** és **gleditschiafák** ezerszámra.

Árjegyzék, dúsan illusztrált, kívánságra ingyen.

Mühle Vilmos, faiskolák, cs. és kir. udvari szállító **Temesvár.**

Ny. 2. 5—*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmővelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

SCHERTER TIVADAR

előbb PAUSENBERGER

VASKERESKEDÉS

Temesvár-Belváros,

Hunyadi- és Jenő herczeg-utcza sarkán.

Telefon 499.

Legnagyobb választék **Vadász-, Madár- és Flaubert-fegyverekben. Forgópisztolyok, Browning-ismétlő pisztolyok, Flaubert-pisztolyok.**

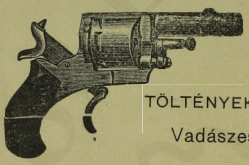

AMERIKAI LÉGFEGYVEREK

TÖLTÉNYEK és SERÉT

Vadászeszközök.

Ny. 5. 5—*

KOLARITS NÁNDOR

Első délmagyarországi egyenruházati intézete és férfiruha műterme

TEMESVÁROTT

szállít legjobb **egyenruhát,** egyenruházati czikkeket és polgári ruhát előnyös feltételek mellett.

Ny. 4. 5—12

SORFÁK.

Erősebb fákbani nagyobb szükségletnél speciális ajánlattal állok szolgálatra, — különösen

Acer, Gesztenye, Gleditschia, Fraxinus, Maclura, Quercus, telt **Crataegus, Robinia** stbi-ből.

Mühle Vilmos, faiskolák, cs. és kir. udvari szállító **Temesvár.**

Ny. 3. 5—*

BLUM ÉS TÁRSA

ELSŐRANGU EGYENRUHÁZATI INTÉZET

BUDAPEST IV, Kossuth Lajos-utcza 14/16. sz.

Mesteri szabású, izlésteljes csinos kiállítású

erdészeti és erdő altiszti egyenruhák

nemkülönben felszerelési czikkek szállítására.

Ezen lap előfizetői által nálunk rendelt czikkek számlaösszegéből 1½%-ot adunk át a fentebb tervezett erdőaltiszti alap javára.

Hivatalos úton részletfizetésre

is eszközölhetők a megrendelések; az ily megrendeléseket, hosszas gyakorlatunk alatt — a betekinthető számos elismerő nyilatkozatok tanusága szerint, — mindenkor, az igen tiszteit megrendelők legteljesebb megelégedésére hoztuk kivitelbe.

Polgári ruhák

a *legujabb franczia- és angol-divat* szerint, szinte *futányos árban* készíttetnek. Vevőink kényelmére bármely szakmánkba nem vágó czikket készséggel beszerzünk és a vidéki megrendelések kivitelére különösen kiváló gondot és figyelmet fordítunk.

Kívánatra **ingyen és bérmentve** küldjük meg **árjegyzékünket** és a hivatalos megrendeléshez szükséges részletfizetési megrendelési ívet. — Bármily csekély megrendelés is a lehető legnagyobb figyelem és pontossággal lesz kiszolgálva.

Kiváló tisztelettel:

BLUM ÉS TÁRSA

Szerb kir. udvari szállítók.

Ő cs. és kir. Fensége József főherczeg udvari szállítói. A nagymélt. földmivelésügyi Miniszterium hivatalosan megbizott erdészeti egyenruha szállítói.

Az »Országos Erdészeti Egyesület« rendes tagjai.

E. 6. 5—*

Nyomatott Uhrmann Henrik könyvnyomdájában Temesvárott.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

I. évfolyam. 1907. évi márczius 15. 6. szám.

Előfizetési ár:
Egész évre . . . . . 4 K.
Fél évre . . . . . 2 K.
Negyed évre . . . . . 1 K.
Egyes szám 20 f.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

Kiadja az Orsz. Erdészeti Egyesület (Budapest, V. Alkotmányutcza 6. sz.)

Felelős szerkesztő:
TÖRÖK SÁNDOR m. k. erdőmester, erdőőri szakiskolai igazgató.

AZ ERDŐ

Hirdetési díjak:

Egy hasábos garmondsor vagy annak helye 40 f. Egész oldal 40 K. Fél oldal 20 K. Negyed oldal 10 K. Nyolczad oldal 5 K.

Többszörös megjelenés esetén engedmény megegyezés szerint.

Előfizetők részére az álláskínálat és kereslet rovata rövid közlésekre díjtalanul áll rendelkezésre.

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

Az előfizetési ár **„Az Erdő kiadóhivatala“** czímén **Temesvár-Belváros, Uhrmann Henrik papirkereskedése,** küldendő.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) **„Az Erdő“ szerkesztőségéhez, — Temesvár 3, Vadászerdői erdőőri szakiskola.**

Az Erdő munkatársai megfelelő írói tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz. A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erd. Egyes. által kezelt oly alap javára fordíttatik, a mely — később meghatározandó módon — erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

Tartalom:

—y —y.: Az erdő.
Figyelmeztetés.
A csemetekerti és erdősítési munkálatokról.
(R.): Ültessünk gyümölcsfákat.
Az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár erdőaltiszti és erdőőri tagjai.
Különfélék. 1. Vadőr és orvvadász. 2. A vadorzók ellen.
Székely József: A vadásznaptárak hibái.
Álláskereslet.
Lőjegyzék.
Felhivás az előfizetés megújítására.
Előfizetések nyugtázása.
Hirdetések.

A tárczában:

Pálosi Dénes: Gazsi bátyánk véleménye a városi vadászokról.

Az erdő.

Irta: —y —y.

»Tiszteljük az erdőket, mert azok a mi jólétünk előmozdítói.« Az »Erdő-őr«-nek — alsóbb erdészeti szakoktatásunk régóta használt s ez idő szerint is egyedüli kézi könyvének — e buzdító jelmondatával foglalkozom rövid néhány sorban, hogy »Az erdő« hasábjain az erdőt ajánljam szives olvasóink szeretetébe.

Úgy vagyunk az erdővel is, mint ahogy halhatatlan koszorús költőnk verses levelében irja István öccsének, hogy az édes anya birhatásának a fogalmát csak elvesztésének nagy mértékével lehet értékelni. Mert az erdő a teremtmények nagy részének, az élő világ nagy csoportjának egyik legfontosabb éltető eleme.

Az erdőnek ugyanis nem legfőbb rendeltetése, nem is elsőrendű czélja a fatermelés; amint azt a mi népünk, és talán sokan a mi uraink közül is gondolják, hanem az erdőnek igen sokféle s bizony az emberek gazdasági érdekeit közvetlenül érintő czéljánál jóval fontosabb rendeltetése és szerepe van ám a természet nagy háztartásában. Az erdők befolyásolják és szabályozzák az éghajlati viszonyokat, átveszik a levegő és a talaj sok nedvességét és azt megtartják; ebből táplálják folyóink és patakjaink eredő forrásait; megőrzik és megvédik a meredek lejtők termőföldjét s az alattok elterülő emberi javakat; védelmet nyujtanak a viharos szelek pusztításai ellen.

Az emberiségnek tehát, különösen pedig a hegyvidékkel bővelkedő országoknak — s ilyen a mi édes hazánk is — nélkülözhetetlen nagy szüksége van az erdőkre; ezek biztosítják az ilyen országok népének jólétét s viszont ezek elpusztulása ássa alá a népek boldogulásának alapjait. Általában az embereknek, — de kiváltképen a mi földmivelő hazánknak létérdeke nagyon is közel fűződik az erdők létezéséhez, mert a mi szép hazánk földjét védő karok gyanánt átfogó bérczek dús erdőségeiből sarjadzanak és áradnak ki azok a lüktető erők, amelyek a földmivelésnek, az iparnak és a kereskedelemnek biztosítják szivverését, vérkeringését.

Hiszen amint fennebb is mondtam, a forrásvizek képződése az erdőktől függ, s az erdők adhatják meg csak a hegyvidék termőföldjének a biztos védelmet. Televénydús alommal borítják a föld színét, felfogják a záporesők hirtelen nagy viztömegét, s nemcsak az elmosástól védik az alattok levő mezőket, hanem a nagyon nagy felszivó képességgel biró felső talajrétegben meggyűjtik a csapadékokat s azokat ismét lassanként visszaadják a környező levegőnek. Az erdők viszik a növényvilág feladatát képező legnagyobb szerepet a levegő szénsav- és élénytartalmának szabályozó munkájában.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

És milyen elviselhetetlen volna a homokpuszta szélsőséges éghajlata, folytonos szélviharai, ha ezeket egy-egy folt erdő meg nem fékezné.

Pedig az emberi kapzsiság s a lelkiismeretlen rövid előrelátás, jobban mondva a jövőbe nem akaró látás mindamellett mily nagy pusztításokat vitt végbe egész napjainkig sok helyt a hegyvidék erdős lejtőinek fairtásával.

A szó szoros értelmében véve tüzzel-vassal folyt az irtó háború az erdők ellen némely vidéken, nem kímélve a pillanatnyi haszonért a legmeredekebb hegyoldalakat sem; nem gondolva arra s nem számolva azzal a kérlelhetetlenül bekövetkező veszedelemmel, hogy az erdők pusztulása nyomán — ha tán nem is máról-holnapra, de elmaradhatatlan lesz az életfeltételeitől megfosztott állatvilágnak s azt követőleg a népességnek pusztulása. Ki tudja hány évszázad törölte ki az emlékezetből azoknak a történetét, akik a mai sok-sok kopárságot hajdan oly dúsan övező erdőségre mérték az első bűnös fejszecsapást. És milyen költséges és e mellett elcsüggesztően kétséges az ilyen kopárság ujra-erdősítése.

Mindennek daczára még ma is nem egy helyen túlzott elfogultság uralkodik az erdők nagy jelentőségével szemben nemcsak népünk alsóbb rétegeinél, hanem csodálatosképen még az értelmiségi osztályhoz tartozó tanult embertársainknál. S épen ezért nem győzöm eléggé biztatni, lelkesíteni e lapnak minden rendbeli foglalkozásu szives olvasóit arra, hogy az erdők kegyeletteljes szeretetét, védelmét és fentartását környezetük minden rétegében állandóan ápolják, állandóan terjeszszék. Legyenek az erdőimádás hitvallásának buzgó apostolai!

Figyelmeztetés.

Azon előfizetőinket, kik az Országos Gazdasági Munkás és Cseléd-segélypénztárnak rendes tagjai, vagyis kiket munkaadójuk nevezett pénztárnál a rendes tagok valamely csoportjában könyvek mellett biztositott, figyelmeztetjük, hogy ha esetleg szolgálatukat elhagyják, tagsági könyveiket munkaadójuktól kérjék ki és vigyék magukkal, mert a törvény szigoru rendelkezése értelmében a tagsági könyv — tekintet nélkül arra, hogy a tagsági dijakat ki fizeti — annak a legszemélyesebb tulajdonát képezi, akinek nevére kiállitva lett s tőle a munkaadó által büntetés terhe alatt semmi körülmények között sem vehető el.

Amig ismét szolgálatba lép az illető, ezen könyvekre magának kell a dijakat fizetni, nehogy biztositása megszakadjon vagy fizetés mulasztás miatt a tagok sorából töröltessék s igy a befizetett dijakat elveszitse. Ujbóli szolgálatba lépése alkalmával mutassa be könyveit uj munkaadójának, ki azután belátása szerint azokra

TÁRCZA.

Gazsi bátyánk véleménye a városi vadászokról.

Irta: **Pálosi Dénes.**

Gazsi bátyánk már ismerőse olvasóinknak. Egyenes, nyers, nyakas, régi magyar ember, ki úgy a magánmint a közéletben a maga egyszerűségével, ósdi de igaz felfogásával ellene van minden olyan újitásnak, mely csupán a szemnek a látszatnak szolgál.

Minden tette, minden viselkedése eredeti, nem kölcsönkért utánzat, s magán hordja azon idő bélyegét, melyben élete javát leélte.

A gyakori tett szokássá erősödött, a szokás szenvedélylyé nőtt úgyannyira, hogy mindent jónak tart, mi egyéni felfogásával egyezik, mig az azzal ellenkezőt nyugodtan elveti.

Igy van őkelme a vadászattal is. Az ő szemében minden jókaputos vadász, ha tollat tesz kalapjába, vasárnapi jáger. Minden paraszt puskás rabló vadász és pecsenyetolvaj. Gazsi bátyánk a városi vadászokról igy nyilatkozik:

— A városi vadász jogtalanul bitorolja a vadász czimet, mert halvány sejtelme sincs arról, hogy mi az a természet, s mi a sorsa, élete, szokása a természet szabad, de sokszor mostoha gyermekének, a vadnak. Már pedig ennek ismerete a vadászat ábécéje.

A városi adóvégrehajtótól kezdve fel a milliomos bankárig, mindenik vadász akar lenni, pedig csak a megszokott butító napi teendőiben akar változatosságot.

Egyik a szabad levegőért rajong, másik elfásult érzékeinek keres ujabb izgató szert. Vajmi kevés azok száma, kik a vadászatot magáért a vadászatért üzik.

Csuda-e akkor, hogyha ezek a »luft« vadászok lejáratják az igazi vadász becsületét s ma-holnap csak a vicczlapok tölteléke lesz.

Pedig könnyű felismerni a talmit az igaztól.

A talmi vadász ismertető jelei a nagy felszerelésben feltalálhatók. Sok pakk, kisebb-nagyobb bőrkabát, ragyogó csattos-szíjas kamásli, szőrmuff, új tarisznya mind fényes, mind drága, mind újdivatu.

Ezenkivül a stájer kalap, csupasz térd, kigyóbőr utánzatu strimfli, kakastoll császármadár szinre festve, őz- vagy szarvas-szemfog utánzattal, trombita, síp, szék egy-két-három-négy lábbal s a »Diánna« kuvaszba oltott

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

a befizetéseket teljesíteni fogja vagy egészen vagy részben, de mindenesetre gondoskodjék a könyvtulajdonos arról, hogy a befizetések akár a munkaadó akár a saját részéről az előirt időben teljesíttessenek.

A csemetekerti és erdősítési munkálatokról.

II.

A legutóbbi számunkban a fenti czím alatt már megkezdett czikksorozat folytatásaként, az elvetendő famagvaknak előkészítését, illetőleg az azokkal való előzetes eljárás módozatait óhajtom ezuttal első sorban tárgyalni.

A tapasztalat azt bizonyítja, hogy a famagvaknak egy része a maga eredeti természetes állapotában elvetve, csak hosszabb idő eltelte után, néha csak egy teljes év leforgásával kezd csirázni.

Időnyerés s a talajnak kihasználása érdekében szükséges tehát, hogy az ily természetű magvaknak csirára kelését mesterséges módon elősegítsük.

Ez, a különféle magvaknál különböző módon történik.

A lucz-, jegenye-, erdei,- fekete fenyőnél semmi mesterséges beavatkozás nem szükséges, de a jegenye fenyő magját — a vetés sikerének biztosítása érdekében — czélszerű vagy őszszel, vagy pedig igen kora tavaszszal elvetni.

A vörös és sima fenyő magját pedig czélszerű 14 napon át langyos vizben áztatni; az áztatás után árnyékos helyen és mérsékelt melegséggel biró levegőn jól kiszárítani s csak azután elvetni.

A tölgyfajok magjai nem igényelnek mesterséges beavatkozást.

A közönséges és virágos kőris magjait czélszerű kora őszszel elvetni, hogy az ősz és tél bővebb nedvessége a magot tavaszig a csirázásra előkészítse.

Ha azonban az ősz és a tél nem elég csapadékos, úgy a kőrismag tavaszszal nem kel ki, hanem csak a következő második tavaszszal.

Ha tehát azt akarjuk, hogy a kőris magja a magérésre következő tavaszszal kikeljen, legczélszerűbb azt az érés után azonnal homokkal kevert porhanyós erdei földbe rétegenként berakni.

A rétegenkénti berakás történhetik vagy egy erre alkalmas faládában, vagy pedig kint a szabad földbe.

A faládába olyképen rakjuk be a magot, hogy az edény alján mintegy 3—5 % vastagságú homokkal kevert erdei földet hintünk egyenletesen, erre reá rakunk körülbelül ilyen vastag magréteget, erre megint ujjnyi vastagságban homokkal kevert földet hintünk s így folytatjuk a rétegezést addig, mig az edény megtelik.

A faládának alsó és oldallapjain a levegő átjárása végett fúróval apróbb lyukakat készítünk, hogy a mag meg ne fülledjen.

Az így megtöltött edényt legczélszerűbb pinczében tartani s néha-néha nagyon csekély langyos vizzel megöntözni.

---

angol pointer részére rinoczerus korbács fütyölővel, két puska angol szerkezettel, puskatok titkos lakattal, patronos zsák és »gürtni«, bor és pálinkás butykos, étel-kosár, ital-láda, bőrtokban kés, villa, kis és nagy kanál, szalveta, szíjjon lógó gukker, szivartartó, térkép, botos, lábzsák, bunda s több efféle.

S ha ezekből csak egy is hiányzik, vagy véletlenül elmarad, vége a vadászati tudománynak. A puska szól ugyan, de a vad szalad, a hajtó ordit, a vadász úr fizet és szidja a pechjét. Pedig más ennek a neve magyarul.

Már most el lehet képzelni, hogy a felsorolt felszerelések terhe alatt mozogni-szuszogni alig tudó alakok hogyan lehessenek vadászok?

Az igaz vadász tud éhezni, szomjazni, tűrni esőt, szelet, hideget, meleget. A fáradságot nem ismeri, a kényelmet nem keresi s nem azért megy vadászni, hogy legyen elbeszélésre, kiszinezésre, nagyitásra hónapokig tartó hencegési alap, hanem azért, hogy a természet csodás templomában gyönyörködjék s imádja az alkotó bölcsességét.

A városi vadász felséges mulatott, ha mind a 100 és egy felszerelése hibátlanul ki- és beérkezett, ha sikerült egy-két szárnyalt vadat halálra kinoztatni az apportirozástól irtózó Diannával, ha egy-két darab nyulnak sikerült egy-két lábát ellőni, ha ételes kosara bevált, ha itala sem nagyon meleggé sem nagyon hideggé nem változott, ha szivarjai nem törtek össze s jól szeleltek, ha nem késett le a vonatról s ha a többi »ha« is mind jól sült el. Az ilyen vadász élményeiről hetekig-hónapokig hall a kaszinó, az iroda, a büró. S mikor kopottá lesz a mult, s a fantázia sem tud váriálni, következik az új kirándulás, az új »vadászat.«

Ez a városi vadászok legtöbbjének általános vadászati képe. Néha ugyan a jómulatás fokozása czéljából tarkitva, egy kis parázs ferblivel, s egy-két reggelig tartó kedélyesnek nevezett lumpolással.

Ilyen társaságbeli vadászokkal együtt vadászni nemcsak hogy nem öröm, hanem valóságos penitencia.

Különben elmondok még egy esetet, abból itélje meg a ki akarja s tud itélni, hogy nincs-e okom fázni a városi vadászoktól.

Egy verőfényes decemberi napon frissen esett araszos hóra ébredtünk. A nap gyémánt sugarai a csillogó lepelről bántólag verődtek vissza s olyan kéjes ingert okozott, hogy az ember szerette volna belevetni magát a szűz tiszta puha hóba. Soha meg nem bocsátottam volna magamnak, ha azt a remek időt felhasználatlanul engedtem volna elmulni. Ki a szabadba! Nyomozni, bandukolni, tanulni, olvasni a természet, a mező, az erdő nyitott rege könyvét.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

A szabad földben való rétegezésnél — mi az előbbinél sokkal czélszerűbb — akként járunk el, hogy a földbe ásunk mintegy 60—80 cm. mély s a magmennyiségnek megfelelő hosszúságú és szélességű négyszögletes gödröt, ennek alján teszünk ujjvastagban egy réteg magot, erre jön egy réteg homokkalzkevert erdei föld és így tovább.

Az utolsó magrétegre azonban már 30—40 cm. vastag földréteget kell tenni, nehogy a téli fagy a magnak ártson.

Száraz időjárás esetén czélszerű itt is néha-néha a réteget megöntözni.

A tavasz beálltával, úgyszólván minden nap a magot meg kell vizsgálni s ha azt látjuk, hogy a csirázás megindult amint a csirának egy kis része látszik, azonnal az egész magot el kell a rendeltetési helyére vetni.

A dió, szelid- és vadgesztenye magot szintén előzetesen csiráztatni kell, és pedig olyképen, hogy a vetés előtti deczember hóban a szabadba ásott gödörben a kőris magjánál leirt eljárással azonos módon rétegezzük azon különbséggel, hogy itten az egyes földrétegnek legalább is 5—10 cm. vastagnak kell lenni.

Az ákácz, gledits, spartium magot elvetés előtt forró vizben áztatni kell.

E három magnak a forrázása a következő módon eszközlendő:

A magot 20—25 cm. vastagságban egy nagyobb méretű teknőbe öntjük.

Ezután a már előzetesen felforralt vizet a tűztől elvéve rövid ideig hülni hagyjuk, vagyis mintegy 80° C.-ra lehütjük s a teknőben fekvő ákáczmagra reáöntjük.

A viznek reáöntése alkalmával a magot egy falapáttal folyton keverni kell, hogy a meleg viz a magot egyenletesen érje.

A teljesen forrásban lévő (100° C.) vizet a magra reáönteni nem tanácsos, mert a viz által első izben ért magvak csirázó képességüket igen gyakran elvesztik s így a magból sok kárba vesz.

A vizet legtanácsosabb 24 órán át a teknőben a magon rajta hagyni, hogy a magburok jól megpuhuljon.

A 24 óra letelte után a vizet kiöntjük a teknőből s a magot egy nagyobb terjedelmű és vastag ponyvára kiterítve a napon megszáritjuk.

Hogy a száradás rövidebb idő alatt történhessék, fagereblyével a magot folyton keverni kell.

Mikor a mag megszáradt, akkor ismét zsákokba öntjük és legtovább egy nap leforgása után el kell vetni.

A mag teljes száraz voltát úgy ismerherhetjük meg, ha a magból egy bizonyos mennyiséget markunkba véve összeszoritjuk és a magvak szétnyitás után nem tapadnak egymáshoz.

* * *

Az erdei famagvaknak elvetéséről a már az előző számunkban előadottakon kívül e helyen megemlítenem kell, hogy a különféle famagvaknak a csemetekertben való elvetése vidékek szerint különböző módon történik.

A lombfa-famagvakat általában a már előzetesen

Felkészültünk. Péter, Bagó és én egész lelkesedéssel, duzzadó reményekkel néztünk a mai nap elé. Ép indulni akartunk, mikor csörgős szánkó fordul be udvaromra s a szánkón két úrféle ember ül bundák és lábzsákokba bújva. Mi a fergeteg hordja ezeket épen most errefelé, kérdeztem magamban. Mire a választ a szánkáról lekászolódott jövevények adták meg. A szomszéd megye földbirtokosaiból valók, átutazóban vannak, pihenni szeretnének ők is, lovaik is. Vendéglő nem lévén s uraság is csak egy, ezért bátorkodtak stb.

Üsse kő gondolám, tőlem pihenhettek akár egy hétig is, de én veletek ép most — ma egy perczig sem.

Kocsist, lovat Péter helyre kalauzolt, én pedig a két földes úrnak kijelöltem két szobát s tudtokra adtam, hogy csak pihenjenek a meddig jól esik, mert én megyek vadászni. Vaddisznóim megharagudnának, ha ilyen remek időben nem látogatnám meg őket.

Alig hogy meghallották vendégeim a vadászat szót, rögtön elmult pihenési vágyuk. Könyörögtek, rimánkodtak, hogy vigyem ki őket is magammal. Mit tehettem mást, inkább jöjjenek, minthogy én maradjak.

A szánkóból csakhamar előkerültek a fegyverek, táskák, muffok, vadászszékek. Kezdtem gyanakodni, hogy valjon nem egy előre kicsinált kelepczébe jutottam? A köpczösebbik úr észrevette csodálkozásom és sietett a magyarázattal. X-be szándékoznak menni épen vadászatra, ezért látták el magukat a teljes felszereléssel. Úgy a hogy belenyugodtam, de nem Péter, ki folyton dörmögött, sem Bagó, mert olyan sunyi módon sompolygott, mintha megakarta volna próbálni, hogy csakugyan valódiak-e a jövevények lábikrái?

Lassan, de biztosan megmásztuk a meleg forrásokat koszorúzó dombokat s megérkeztünk a természet legszebb remekéhez a százados bükköshöz. Vendégeimet felállítottam közel egymáshoz s lelkükre kötöttem, hogy szükség esetén egymásnak segítségére legyenek, én épen szemközt leszek a tulsó dombon, mert a völgyből vagy ide vagy oda törnek fel a disznók, így felállva okvetlen lövésre kerülnek.

Folytatva utunkat Péterrel s Bagóval. Alig hagytuk el vendégeimet, Péter csaknem ijedten kérdezte, hogy tudom-e kik azok az urak? — Persze hogy tudom! K. és Z. birtokosok a szomszédmegyéből! — Igen, finánczok a városból, replikázott Péter. Ismerem őket jól, az egyik a köpczös aranygalléros főfináncz, a másik csak aranyzsinóros kétcsillagos. Ezek biztosan spiczliskedni jöttek. Uram, kergessük el őket!

Jót nevettem Péter jóakaratu, de együgyű beszédén s kiadva a rendeletet, leküldtem a völgybe Bagóval együtt, hogy ott ketten szöjék tovább terveiket.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

megállapított sortávolságban (rendesen 40—50 cm.) zsinór mellett kis kapával készített s egymástól párhuzamosan haladó horonyokba szoktuk elvetni.

A fenyőmagvak pedig legegyszerűbben akként vethetők el, ha az erre a czélra készített s 1 m. hosszú 5 cm. vastag és háromszögalaku keresztmetszettel biró horonynyomó lécz segélyével a földbe horonyokat készítünk s a magvakat ebbe egyenletesen bevetjük.

A betakarás mindkét esetben közönséges vasgereblyével történik.

Ezen legegyszerűbb vetési módon kivül a magvak csemetekerti elvetésénél még több különböző vetési módot is szoktak egyes vidékeken alkalmazni. E czélból igen jól alkalmazhatók a különféle vetőgépek is; nevezetesen a fenyőmagvak elvetésére a Fekete-féle; mindenféle de leginkább a lombfa-magvak elvetésére az Ivanich-féle, úgyszintén a Lótos-féle vetőgép; nemkülönben Gábor Sándor-féle vetőpálcza stb. stb.

Minden erdei magnak a betakarására kiváló gondot kell fordítani. Általános szabály, hogy a famagvakat oly vastagon kell betakarni, mint a minő vastag az illető mag.

E szabályt azonban az időjárási, de főleg az éghajlati viszonyok változtatják. Melegebb vidéken kétszer, sőt háromszor oly vastag takaró réteg szükséges, mint a hidegebb éghajlattal biró vidéken. Minden vidéken tehát ezt gyakorlati úton meg kell állapítani s azt szigorúan betartani.

A magvak betakarásánál azonban *főszabály az, hogy a mag teljesen porhanyós takarót kapjon.*

Ha a csemetekert földje nem elég porhanyós, akkor erdei földet kell takarónak oda hordatni, mert az így kiadott költség a vetés sikeres kikelése által bő kárpótlást nyujt.

* * *

A famagvak csemetekerti elvetése után következik a vetések ápolása stb.

Ezeknek leirását azonban czélszerűbbnek tartom a munkálatok időszakára hagyni s ezúttal egy kis ugrással a most mindenhol megkezdődő csemetekiemelési munkálatokra áttérni.

A csemetéknek a kiemelésére a lehető legnagyobb gond fordítandó, mert a kiemelés által életfolyamatában megzavart csemetéknek amúgy is nagy visszaszerző erőre van szükségük, hogy életműködésüket tovább folytathassák.

Legfőképen pedig ügyelnünk kell arra, hogy a hajszálgyökerek meg ne sértessenek, el ne szakittassanak. Minden kis gyökérszál elvesztése az erdősítés sikerét veszélyezteti.

Úgy emeltessük ki tehát csemetéinket, hogy azok hajszálgyökerei lehetőleg épségben maradjanak.

A csemeték legegyszerűbb és legalkalmasabb kiszedési módja az, ha a sorok mellett oly mély árkot ásunk, mint aminő mélyen állanak a gyökerek, mely után az árok ellenkező oldalánál a csemetéket ásóval az árokba döntjük, a földet róluk lerázzuk és azután rögtön befödeljük.

A különféle nemű és korú csemeték kiemeléséhez a talaj minősége szerint szükséges napszámos erőt az alábbi kimutatás mutatja:

Míg helyemig értem, a Péter fecsegése fölött gondolkoztam s nagyon természetesnek találtam, hogy vendégeim ismeretlenek akarnak maradni előttem is, valószinüleg titkos kiküldetésük van. De egy kissé aggódtam miattuk, mert nem tudhattam, hogy nem csupán alkalmi vadászokkal van-e dolgom s hogy nem fogja-e valamelyik agyaras meggyomrozni őket?

De már késő visszamenni. Bagó rezes hangja jelez, egy helyben ugat, tehát csak egyre és nem kondára akadt. Nagysokára megindult a vad, de sajna nem felém.

Bum, bum, szól a puska, utána egy elfojtott ordítás. Kis vártatva megint egy lövés, melyet még nagyobb emberi torokból jövő ordítás nyugtázott.

Nem is szaladtam, hanem rohantam a tett helyre, hol siralmas kép tárult elém.

Egyik vendégem az úttól 10 lépésnyire egy fa tövében feküdt és nyöszörgött a havon, mellette guggolt a másik vendégem hajadon fővel s vigasztalta, élesztgette társát.

Nagy nehezen megértettem az összefüggést.

Csendesen törtetve jött szembe a disznó az egyik úrra, ki vadászszékén ült. Két sikertelen lövés után, melyet kutyába se vett az agyaras, még nagyobb sebességgel folytatta útját s maga előtt találta a vadászt, kit székestől puskástól együtt egyszerüen a levegőbe félre dobott. Az érintkezés nem lehetett valami gyöngéd, mert a repülést esés és gurulás követte. Közben vagy előtte történt a segítségért kiáltás, melyre utasításomhoz híven a szomszéd gőzerővel rohant is úgy hogy kollegáját gurulás közben érte s egy kissé rövidlátó levén disznónak nézte. Bele is lőtt de csak egyszer, mert a vélt disznó emberileg ordított. Elképedés, ijedés, a helyzet fölötti töprengés szinezték a képet.

Gyorsan megvizsgáltam a szenvedőt s konstatáltam, hogy a disznó eléggé gavallérosan bánt vele, csak megijesztette s az ütést is a székre irányozta. De kevésbé volt lovagias a segítő társ, mert egy postát küldött a guruló bajtárs lábikrájába. Szerencsére a postának több esze volt s csupán egy vékony csatornát hagyva hátra tovább folytatta útját, így a seb jelentéktelen karczolássá degradálódott.

Mint vert had úgy kullogtunk haza. Csak Péternek volt nyugodtabb az arcza s Bagónak volt vinnyogóbb a pofája, mint mikor hazulról elindultunk.

Ezek után mondd meg öcsém, lehet-e vágyódásom a hires városi jágerek ismeretsége után?

Igazat kellett adnom az öregnek, mert a hallottak eleget bizonyitottak, de magamban mégis csak azt állitom, hogy városi vadászok között is lehet hivatásos vadász.*)

*) A minthogy tényleg van igen sok hivatásos városi vadász.
Szerk.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minjsztérium szerz.sz.: ÉVgF/255/2018.

Tétel szám	A csemete faja	kora	1000 drb csemete kiemeléséhez, olvasásához, 100-ankénti összekötözéséhez és beföldeléséhez szükséges agyagtalajon: ha a talaj porhanyos – igen sűrű vetésnél (igás napszám)	ha a talaj porhanyos – igen sűrű vetésnél (kézi napszám)	ha a talaj porhanyos – középsűrű vetésnél (igás napszám)	ha a talaj porhanyos – középsűrű vetésnél (kézi napszám)	ha a talaj porhanyos – ritkás vetésnél (igás napszám)	ha a talaj porhanyos – ritkás vetésnél (kézi napszám)	ha a talaj kevésbbé porhányos – igen sűrű vetésnél (igás napszám)	ha a talaj kevésbbé porhányos – igen sűrű vetésnél (kézi napszám)	ha a talaj kevésbbé porhányos – középsűrű vetésnél (igás napszám)	ha a talaj kevésbbé porhányos – középsűrű vetésnél (kézi napszám)	ha a talaj kevésbbé porhányos – ritkás vetésnél (igás napszám)	ha a talaj kevésbbé porhányos – ritkás vetésnél (kézi napszám)	ha a talaj szivajkós – igen sűrű vetésnél (igás napszám)	ha a talaj szivajkós – igen sűrű vetésnél (kézi napszám)	ha a talaj szivajkós – középsűrű vetésnél (igás napszám)	ha a talaj szivajkós – középsűrű vetésnél (kézi napszám)	ha a talaj szivajkós – ritkás vetésnél (igás napszám)	ha a talaj szivajkós – ritkás vetésnél (kézi napszám)	Jegyzet
1	Tölgyféléknél	1	—	0·53	—	0·66	—	0·91	—	0·63	—	0·8	—	1·0	—	0·73	—	0·91	—	1·26	
2	Tölgyféléknél	2	—	0·63	—	0·75	—	1·0	—	0·75	—	0·86	—	1·13	—	0·86	—	1·0	—	1·13	
3	Ákácznál	1	—	0·6	—	0·8	—	1·1	—	0·71	—	1·03	—	1·16	—	0·75	—	1·0	—	1·31	
4	Ákácznál	2	—	0·75	—	0·93	—	1·13	—	0·81	—	1·1	—	1·25	—	0·86	—	1·06	—	1·36	
5	Kőris, Juhar, Szil, és más lombfánál	1	—	0·43	—	0·56	—	0·70	—	0·53	—	0·63	—	0·75	—	0·66	—	0·80	—	1·0	
6	Kőris, Juhar, Szil, és más lombfánál	2	—	0·53	—	0·66	—	0·85	—	0·66	—	0·78	—	1·0	—	0·75	—	0·88	—	1·03	
7	Isk. tölgyféle, juhar, kőris, szil és más lombfa suháng	3—4	Szükséges kézi napszám					3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
8		4—5	»		»		»	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
9		5-től feljebb	»		»		»	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
10	Fekete vagy erdei fenyőnél	2	—	0·13	—	0·16	—	0·26	—	0·2	—	0·26	—	0·33	—	0·23	—	0·33	—	0·43	
11	Iskolázott fekete-, erdei és luczfenyőnél	3—4	Szükséges kézi napszám					2·66	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
12		4—5	»		»		»	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
13		5-nél feljebb	»		»		»	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Ültessünk gyümölcsfákat.

Országszerte sürűn hallik a panasz, hogy a gazdaember manapság már meg sem élhet, annyira drágul minden; a föld jövedelme pedig, a helyett hogy megfelelően emelkednék, csökken. Általános a panasz, de kevés az olyan gazdák száma, akik a panaszok mellett — eltérve a megszokott régi kényelmes gazdálkodástól — tennének is valamit földbirtokuk jövedelmének fokozása érdekében. A legtöbb gazda csak panaszkodik és túrja továbbra is földjét úgy, a mint azt apjától tanulta, és hogy fokozódó szükségletét rövid időre fedezhesse, zsarolja birtokát. Az ilyen gazdálkodásnak szomorú eredménye már is szembetünően látszik az ország legnagyobb részén található, vízmosásokkal megszaggatott lejtőkön fekvő kopárosodásnak indult legelőkön, elcsenevészedett erdőkön, kiélt szántóföldeken és parlagon heverő kipusztult szőllőkön, melyek a végpusztulásnak oda dobva, védelem nélkül vannak az elemek romlásának kitéve. Az ily elhagyott területek teljes eltermékenyedése, a birtokos és az egész ország kárára, csakhamar be is következnek, ha a hatóság az erdőtörvény, vagy pedig a mezőrendőri törvény ide vonatkozó rendelkezéseinek alkalmazásával nem intézkedik az iránt, hogy az ilyen pusztulásnak indult területek kényszer-erdősítés útján megmentessenek a teljes elkopárosodástól. Az ilyen hatósági beavatkozás azonban rendszerint már csak a végső szükség bekövetkeztével történik meg, a midőn a puszta föld termőerejének megmentésére más mód már egyáltalán nincsen, és az ilyen mentés, az állam esetleges segélyezése mellett is, a birtokos részéről már nagyobb áldozattal jár, melynek gyümölcsét a munkát teljesítő birtokos már egyáltalán nem, vagy csak igen hosszú idő multán élvezheti. Pedig ezen területeknek igen nagy része még jövedelmezően volna használható okszerű gazdálkodás és megfelelő művelés mellett, melynek többféle módja közül e helyütt csak a gyümölcsfatenyésztésre mutatunk rá, mint olyan eszközre, a mely a gyümölcstenyésztésre alkalmas vidéken — erre pedig hazánk hegy- és dombvidéke kevés kivétellel kitünően alkalmas — a földbirtok jövedelmét kevés költséggel és aránylag nem nagy munkával tetemesen fokozhatná. Hogy pedig ez nem alaptalan állítás, annak beigazolására fényes példákat találhatunk Máramaros vármegyének nagy részén, Nagybánya vidékén, Alsófejér, Nagykükülló vármegyékben, és a magyar alföldön: Nagykörös, Kecskemét, Szeged és Kiskunhalas városok környékén, hol a józan gondolkodású nép a gyümölcstenyésztés hasznos voltát megismerve, már is nagyobb kiterjedésű gyümölcsösöket létesített s ma már százezrekre rúg azon évi jövedelem, melyet ezen vidékek élelmes népe a gyümölcsösökből élvez, pedig még ezen helyeken sincsen e czélra felhasználva minden alkalmas terület és a gyümölcseltartás, gyümölcsfeldolgozás és értékesítés is még igen távol áll attól, amit e téren elérni lehetne.

Földmüvelésügyi kormányunk a rendelkezésre álló eszközök teljes kihasználásával igyekszik a népet a gyümölcstenyésztés hasznos voltáról felvilágosítani és a gyümölcsfatenyésztést különböző kedvezmények nyujtásával fellendíteni. Ezen czélra az ország különböző részén szétosztva több száz kat. hold kiterjedésű állami gyümölcsfaiskolákat is tart fenn, melyekben főképen az illető vidékekre leginkább megfelelő, értékesebb nemes gyümölcsöt termő fák ojtványait szaporítván, módot nyujt a gyümölcsösök telepítéséhez szükséges anyag könnyű beszerzésére az által, hogy az állami faiskolák termékeit méltányosan megállapított egységárak mellett, nyereszkedés nélkül bocsátja a vagyonosabb birtokosoknak is rendelkezésére, a szegényebb sorban élő földmüves kisgazdáknak, lelkészeknek, tanítóknak, állami és törvényhatósági tisztviselőknek és altiszteknek, községeknek, volt urbéres közbirtokosságoknak stb. pedig a szükséges ojtványok beszerzésénél még több-kevesebb árkedvezményt is engedélyez, mely árkedvezmények mérvéről és az ahhoz kötött feltételekről az állami faiskolák kezelői, valamint az állami erdőhivatalok is készséggel adnak a hozzájuk fordulóknak kimerítő felvilágosítást. Ezenkivül módot kiván nyujtani a földmüvelésügyi kormány a földbirtok jövedelmezőbbé tételére azáltal is, hogy az állami kezelés alatt álló erdők birtokosainak esetről esetre benyujtandó indokolt kérelmére megengedi, hogy olyan erdőrészletek, melyeknek talaja és fekvése a gyümölcsfa tenyésztésére alkalmas és amelyek gyümölcsösökké átalakítva jövedelmezőbben volnának használhatók, kiirtassanak és az állami erdőhivatalok útmutatása és felügyelete mellett, a földmüvelésügyi minisztérium által jóváhagyott fásítási terv szerint állandó gyümölcsösökké átalakíttassanak s mint ilyenek továbbra is az állami erdőhivatalok kezelése alatt használtassanak.

A gyümölcstenyésztés hazánkban mindenfelé örvendetes lendületet mutat ugyan, de még igen távol állunk attól, amit e téren tenni kellene és tenni lehetne. Még sok ezer holdat foglalnak el az olyan parlagon heverő régi kipusztult szőllők, elhagyatott szántóföldek, vízmosásos legelőterületek és elcsenevészedett erdők, melyek jelen alakjukban hasznot épen semmit sem hoznak és amelyek gyümölcstenyésztésre még haszonnal felhasználhatók volnának, — van erdei tisztás és olyan kapáló is elég, melyeken a fütermelés mellett a gyümölcstenyésztés is jövedelmezően meghonosítható volna, — igen nagy még azon kör- és dülő utak száma, melyek gyümölcsfákkal szegélyezve tekintélyes jövedelmet nyujthatnának, — van még számos kisebb-nagyobb földbirtok, melyeknek jövedelme a táblák szegélyeire ültetett gyümölcsfák által fokozható volna, elhagyatottan és pusztán áll még igen sok házi kert, amely gyümölcsössé átalakítva, nemcsak a birtokos szorgalmáról tenne tanuságot, hanem állandóan szép jövedelmet is nyujtana, és végül sok község van még az országban, melynek utczái és közterei fátlanul állanak s amelyek gyümölcsfákkal beültetve egyrészt a község külső képét is emelnék, másrészt hatalmas gátul szolgálnának az esetleges tüzveszedelem továbbterjedésének és e mellett

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

a lakosságnak nem megvetendő jövedelmi forrásul is szolgálnának.

Ne nézzük tehát összetett kézzel panaszkodva az életnek folytonosan sulyosodó terheit, hanem igyekezzünk belterjesebb gazdálkodás mellett jövedelmünk fokozásával ellensulyozni azokat, és ehhez nem utolsó módot nyujt a gyümölcstenyésztés. Ültessen tehát gyümölcsfákat minden gazda birtokának e czélra alkalmas olyan részeire, amelyek eddig kellően kihasználva még nincsenek és gondozza elültetett ojtványait szorgalmasan; fáradsága a rövid idő mulva bekövetkező haszonnal bizonyára kellően jutalmazva lesz és maradandó munkájáért utódai is áldani fogják. (R.)

Az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár erdőaltiszti és erdőőri tagjai.

(Folytatás.)

Maros-Tordavármegye közigazgatási erdészeti bizottsága hasonlóan a csikvármegyei határozathoz járt el és a következőket biztosította az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár rendes tagjai sorában:

I. csoportban:

Adorján Albert Nyárádszereda, Dósa János Disznajó, Udvardi Ferencz Görgényszentimre, Asztalos Albert Marosvásárhely, Szöllősi Albert Palotailva.

Hunyadvármegye, Parragh Béla m. kir. erdőmester a dévai m. kir. állami erdőhivatal főnökének javaslatára erdőévéd személyzetét két-két tagsággal vétette fel az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár rendes tagjai közé. A biztositottak a következők:

I. csoportban:

Obermayer Sándor Alsóvárosviz, Fehér József Alsószállaspatak, Nászta Ávrám Bózes, Vaucsa Mihály Bukoya, Ungur Iszaia Felsőnyiredfalva, Bakó Gergely Felvácza, Kovács György Hobiczaurikány, Mátéffy György Klopotiva, Szatmári Norbert Marossolymos, Rojthy Andor Nagyráspolt, Veres Pál Petrozsény, Kodilla Péter Puj, Polgár József Kiskulicza, Csiki Mihály Szászváros, Szomora József Vorcza, Fürster Ignácz Vulcsesd, Veres Károly Zsilymaczesdparossény, Kis Imre Mezőhegyaljavidia, Kovács Mihály Boicza, Zoltán Sámuel Bród, Matyinka János Demsus, Gyauka János Felsőszállaspatak, Demeter Tivadar Gauczága, Lukács György Királybányatopolca, Nászta János Kudzsir, Bomba Antal Pojána, Rajta Bazil Nagyrunk, David Gergely Pojána, Bocskay József Radulesd, Vig János Mátyás Roskány, Pap Ferencz Tyej, Csiszár Károly Vajdahunyad, Sztenics Gergely Zám.

Az alsókubini m. kir. állami erdőhivatal javaslatára Árvavármegye közigazgatási erdészeti bizottsága elhatározta, hogy erdőőreit a vármegyei erdei alap terhére az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár rendes tagjai közé felvételi.

Ezen határozat alapján a következőket biztosította említett pénztár rendes tagjainak I. csoportjában:

Gáspár Grill Revisne, Paczák Kamill Nagyfalu, Matyeásek Ferencz Podbjel, Gáspár János Lokcza és Gangyi József Babró.

A magánbirtokosok közül a lovag Hahn-féle uradalom biztositotta védszemélyzetét az I. csoportba és pedig:

Kusner József Vágpodhragy, Kusner János Vágpodhragy, Polácsek Mihály Rajecz, Salek Sándor Facskó, Belcsik József Facskó, Salek János Facskó, Salek Ferencz Sztrauszké, Olcsovszky József Vághéve, Bláha Dominik Vághéve, Allesch Ignácz Zákopcse, Csicska Mihály Vágpodhragy, Gáborik István Papradnó, Kardos Turcsan Ferencz Kardos-Vásza, Vanák István Frivald, Vlcsek János Kunyerád, Csiszarik János Rakova, Krizsan Béla Sztrecsnó, Spaldon Ádám Oscsadnicza, Gábor József Oscsadnicza, Baczmanyák János Oscsadnicza.

Önmaguk biztosították magukat: Szabó József, Gábor Sándor és Major Sándor hajduvármegyei, hajduhadhazi erdőőrök.

*

Az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztárnál a következők biztosíttattak, illetve biztosítottak maguknak nyugellátást. Steiner Gyula erdőőr, (Tapolcza, Zala vármegye) a saját költségén;

Rohonczi Dezső uradalmi erdőőr, (Kiskoh, Bihar vármegye) a saját költségén 5 tagsággal, amelylyel havi 50 kor. nyugdíjat biztositott magának;

Mezey Dániel kincstári erdőőr, (Lugos, Krassó-Szörény vármegye) a saját költségén szintén öt tagságot s így havi 50 kor. nyugdíjat biztositott magának, amely összeggel pótolja a kincstártól majdan nyerendő szerény nyugdíját.

Jól cselekednének kartársai, ha példáját követnék s majdani szerény nyugdíjok pótlásáról az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztárnál gondoskodnának, daczára annak, hogy a kincstári erdőaltisztek stb. nyugellátásának szabályozása, illetve javítása érdekében lépések tétettek, mégis el fog kelni némi pótlás, amelyet addig, a míg fiatal, könnyen és olcsón megszerezhet.

Különfélék.

Vadór és orvvadász. Gróf Andrássy Sándor tiszadobi birtokán nagyon elszaporodtak az orvvadászok. Legutóbb is Sorom József vadór gyanus puskalövést hallott a sürüből. Nesztelenül ment a hang felé és egy, a sötétben bujkáló alakot vett észre, amint valami vadat épen a hátára emelt. Sorom rákiáltott: »Állj meg, vagy lövök.« Az alak nem sokat hederitett a vadór kiáltására, hanem futásnak eredt. Sorom utána lőtt. Erre a vadorzó megállott és visszalőtt. Valóságos harcz fejlődött ki kettőjük között és vagy tiz lövést váltottak. A vadór ellenfelének czombjába lőtt, ellenben ő nem sebesült meg. A megsebesült orvvadászt sikerült azután Pukin Lajos tiszadobi lakos személyében elfogni.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

A mint meggyőződtünk Sorom nem tagja az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztárnak, illetve ott semmi módon sincsen biztosítva baleseti veszély ellen. Mily szerencse, hogy nem fordítva történt a dolog, mert bizony úgy is történhetett volna s akkor Sorom szolgálatbuzgóságából eredő balesetből folyó munkaképtelensége idejére nem számíthatott volna sem az orvosi és gyógyköltségekre, sem a napi segélyekre, sem pedig a legszomorúbb esetben, ha az eset halállal végződik — mint a hogy már elő is fordult — családja nem kapott volna haláleseti segélyt.

A vadorzók ellen. Andrássy Gyula gróf belügyminiszter — amint a napilapok írják — a vad és vadász legnagyobb ellenségének, a vadorzónak megrendszabályozásáról intézkedik egyik újabb rendeletében. Az orvvadászt nehéz tetten érni, még nehezebb elfogni. Habár fegyverrel a kezükben el is fogják őket, a legritkább esetben lehet rájuk bizonyítani a vadorzást. Azzal védekeznek leginkább, hogy eszük ágában sem volt lelőni a vadat s ezért büntetéstől is megmenekültek. A hatóságoknak ezentul ezt a védekezést elfogadni nem lesz szabad. A belügyminiszter ugyanis kimondotta, hogy aki fegyverrel idegen vadászterületre lép s mielőtt fegyverét használta volna, tetten érik, az engedély nélkül való vadászás által elkövetett cselekmény véghezvitelét nemcsak megkezdette, hanem be is fejezte; a vadorzók tehát nem védekezhetnek azzal a szokásos kifogással, hogy vadat nem lőttek, mert a hatóságok a szigorú birságot minden körülmények közt kirójják rájuk.

Erre a hirre a Bp. H. egyik főerdész olvasója a következő megjegyzéseket teszi:

»Olyan ember irja e sorokat, aki nap-nap után halálraszánva indul ki otthonából a vadorzók istentelen gonoszsága, hihetetlen vakmerősége miatt. Valóságos guny nekem azt hallani becses lapjukból, hogy a belügyminiszter úr nagy örömöt szerzett a vadászoknak és erdészeknek, mert a vadorzók ellen ismét egy újabb rendeletet adott ki! Ó, kérem, hagyjanak föl ezzel az irott malaszttal, dobják a tűzre mind s adjanak helyette egy szemernyi realitást! Mit érnek a rendeletek azok szerkesztésében, akiknek fogalmuk sincs a való állapotokról. Bár akadna valaki jótevőnk nekünk szegény erdészeknek, aki megsugná a miniszter úrnak, hogy akkor fogjuk őt áldani, amikor a puskapor árát fölemeli kilogrammonkint legalább 8—10 koronára, hogy minden naplopó ne juthasson oly könnyen hozzá. Ha már semmiképp sem akarják megadni nekünk e fegyveres rablókkal szemben azt a szabadságot, amit birnak a csendőrök, legalább nehezitsék meg a munkakerülők erkölcsrontó, léha életmódját. Hát miféle sors, miféle igazság az, hogy egy diplomás erdőtiszt, ambicziótól sarkalva megy kötelessége után s egy forgalmas helyen: közlekedési út mellett fekvő faraktárában három fegyveres vadorzó, a vidék elaljasult, munkakerülő, teljesen vagyontalan szemétje, mellének szegezett fegyverekkel állja utját s halálos fenyegetéssel, ha fegyveréhez merne nyulni, hátrafelé lépkedve, távoznak a negyedik után, ki hátán czipeli a vérétől pihegő szegény őzet! Ez megtörtént velem, s rá harmadnap az egyik erdőőrzőmet vadorzóktól félholtra lődözve szállittattam kórházba. Ezek ellen csak az segit, ha a föl-esketett erdészeti személyzet csendőrségi szabályzatot kap s ha a puskapor ára oly nagy lesz, hogy ahhoz mindenki ne juthasson hozzá, s akkor is csak a vadászjegy — vagy a szolgálati eskü-bizonyitvány előmutatása mellett.«

Más felszólalások ellenzik a lőpor árának felemelését és a czélt elérhetőnek vélik azáltal, ha csakis vadászjegy vagy más igazolvány alapján adatik ki a lőpor, melynek árusitása kizárólag az adóhivatalokra és pénzügyőri szakaszokra volna bizandó.

Általános a panasz a vadorzók elszaporodása és a vadorzás büntetésére illetékes hatóságok lanyha eljárása felett.

A vadásznaptárak hibái.

Közli: **Székely József** m. kir. főerdész.

Ujabb időben szokásossá vált az egyes sportczikkek elárusításával foglalkozó czégek részéről épen úgy, mint a magkereskedő czégek részéről is, vevőiknek — az uj év beköszöntése alkalmával — egy zsebnaptárt küldeni, a mely zsebnaptár egyéb hasznos tudnivalók mellett, a szigorúan vett naptári részen kivül, egy vadásznaptárt is tartalmaz.

Hogy e vadásznaptár az egyes vadfajokra az 1883. évi XX. törvényczikk 9. §-ában meghatározott tilalmi időszakot majd zöld, majd piros alapnyomással tünteti fel — azt mindannyian tudjuk.

Az »Erdő« olvasó közönségének nagy részét, mint a vadászattal szakszerűen foglalkozót, minden esetre érdekelni fogja ama körülmény, hogy az ily módon a vadászközönség kezébe kerülő vadásznaptárak gyakran hibásak.

A hiba pedig olyan, hogy abból kifolyólag egy-egy kezdő vadász igen könnyen kerülhet csávába, a vadorzás gyanujába.

Mint ilyen hibás vadásznaptár a mult évben Faragó magkereskedő által kiadott zsebnaptár került először kezembe.

Ha azt az 1883. évi XX. t.-cz. 9. §-a értelmében összeállított helyes vadásznaptárral hasonlítjuk össze, akkor az első tekintetre láthatjuk, hogy a Faragó-félében:

1-szer. A szarvas, dámvad és őztehénre megállapított tilalmi időszak február 1-én kezdődik — és igy e szerint ezek a vadak január havában még lőhetők, holott pedig a törvényes tilalmi időszak január hó 1-sö napjával veszi kezdetét.

2-szor. Ugyanott az őzbakra megállapított tilalmi időszak már deczember 15-én kezdődik — holott tényleg csak január 15-étől tilos az őzbak lövése.

3-szor. Zergére a tilalmi időszak a Faragó-féle vadásznaptár szerint deczember 1-én — a valóságban deczember 15-én veszi kezdetét.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

4-szer. Császár-madárra — a Kakas Márton szerint tulipán-madárra — augusztus 15-étől deczember végéig szabad vadászni, tehát egy teljes hónappal tovább mint a hogy azt az 1883. évi XX. t.-cz. megengedi.

Ezeket az engedélyeket — a melyben Faragó az ő vevő közönségét részesítette — nem nézhette tétlenül az ő leghatalmasabb konkurrense Stainer Gyula magkereskedő sem és a folyó évre küldött tárczanaptáraiban foglalt vadásznaptárában még több »engedményt« nyujt nagyon tisztelt vevőinek, ugyanis:

1-ször. Hibás a szarvasbika lelövésére megállapított idő és ezzel természetesen a tilalmi idő is.

2-szor. Hibás a siket és nyirfajdkakas lövésére megállapított időszak is.

3-szor. Hibás a fogolyra megállapított tilalmi idő feltüntetése.

4-szer. Hibás a fáczán és tüzok.

5-ször. Az állandó szárazföldi szárnyasokra és végül

6-szor. A vándor- és vizi madarakra a költés helyén kiszabott tilalmi időszak.

Ezektől eltekintve pedig hibás a piros alapnyomás mindenütt, a hol az a deczemberi hónapot érinti, mert itt kivétel nélkül 1—14-ikét tünteti fel csak tilalmi időszakként, 15—31-ig e szerint minden vad lőhető.

Ebből a néhány példából is láthatjuk, hogy nem mindig jó a nyomtatott adatokat minden birálat nélkül elfogadni, de sőt tanácsos a vadásznaptárakban a tilalmi időszakot feltüntető alapnyomást a naptár kézhez vétele alkalmával már az 1883. évi XX. t.-cz. szövegében megállapított tilalmi időszakkal összehasonlítani, hogy a vadásznaptárakat e szerint helyesbítve ez által a törvénynyel — ránk nézve hátrányosan végződő — összeütközést megelőzve elkerülhessük.

Álláskereslet.

Egy 30 éves, r. kath., nős, kiszolgált lovassági altiszt, ki a magyar és a tót nyelvet birja, úgy az erdészeti, mint a különböző vadászati teendőkben jártas, jól vizsgázott erdőőr, április 1-ére megfelelő állást keres.

Szives ajánlatok a szerkesztőségbe kéretnek.

*

Egy 42 éves, r. kath., családos, ki a magyar és német nyelvet szóban és irásban, a tót nyelvet szóban birja, szakiskolát végzett és szakvizsgázott, 18 évi erdészeti és vadászati gyakorlattal biró körvadász — ki a vadfáczán és kisvadvédelmében, tenyésztésében, valamint ezen vadászatok vezetésében nagy jártassággal bir — grófi vagy bárói birtokon alerdészi állást keres.

Czím a szerkesztőségben.

*

Egy 28 éves, nős, katonaviselt, az erdészeti, gyümölcstenyésztési és konyhakertészeti teendőkben több évi gyakorlattal biró szakvizsgázott erdőőr, ki a magyar, ruthén és a tót nyelveket birja — erdőőri állást keres.

Czím a szerkesztőségben.

Lőjegyzék.

A vadászerdői m. kir. erdőőri szakiskola tanulmányi vadászterületein az 1906. év folyama alatt (január hó 1-étől deczember hó 31-ig) az alábbi hasznos és kártékony vadak ejtettek el:

A) **Hasznos vad.**

Özbakk	18 darab
Nyul	1877 »
Fáczán	484 »
Fogoly	51 »
Hasznos vad összesen	2430 darab

B) **Kártékony és ragadozó vad.**

Borz	7 darab
Vadmacska	10 »
Róka	57 »
Nyest	2 »
Görény	20 »
Menyét	88 »
Sas	83 »
Vércse, ölyv, kánya, örvöly	371 »
Varjúfélék és szarka	1208 »
Solyom, héja, karvaly	222 »
Gébics és vizirigó	613 »
Kóbor eb	170 »
Kóbor házi macska	167 »
Kártékony és ragadozó vad összesen	3018 darab
Kártékony, ragadozó és hasznos vad összesen	5448 darab

Felhivás az előfizetés megújítására.

Felkérjük „Az Erdő“ azon tisztelt előfizetőit, kiknek előfizetése márczius végével lejár, sziveskedjenek előfizetésüket, hivatkozással a czímszalagon is feltüntetett előfizetési napló folyó számára, mielőbb megújítani, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

Előfizetések nyugtázása.*)

¼ évre (1 koronát) fizettek a következők:

Palladé Áron (1400), Bedén Tivadar (1401), Kárász Gyula (1406), Vaskovits Béla (1407), Reperuk Ferencz (1418), Lehoczky János (1432), Károlyi József (1441), Molnár Károly (1443), Rád Gergely (1450), Szakács Benedek (1451), Fazekas Sándor (1453), Rőczey Zoltán (1454), Szpevák Miksa (1455).

*) A név mellett álló szám, mely **a czímszalagon is fel van tüntetve**, az előfizetési napló folyó száma, melyet úgy az előfizetés megujítása alkalmából a postautalvány szelvényén, valamint bárminemű felszólamlás esetén az illető levélben vagy levelező lapon **kérünk okvetlenül feltüntetni**, hogy minden félreértés vagy késedelemnek elejét vehessük.

A kiadó hivatal.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

1/2 évre (2 koronát) fizettek a következők:

Vior Pál (7), Beskid Gusztáv (10), Sárkóczy József (12), Béldi György (13), Tomeszku Valér (14), Güth János (18), Barbony György (33), Pántlik Ignácz (34), Kovács Lőrincz (35), Ziegler Gusztáv (36), Lamoss Lajos (38), Bagnovcky István (40), Orbán Imre (41), Kerekes Ábrahám (43), Bálint Gyula (44), Makai György (47), Peltzmann József (48), Dobál Ferencz (55), Svenda László (56), Sztelek Lajos (58), Bevelaqua Nándor (61), Huber Mihály (63), Torma Antal (66), Nászta János (69), Krizsmár Vincze (70), Herchl József (71), Sóváry Imre (73), Balogh Dénes (79), Bencze Vincze (98), Kiss Ferencz (101), Binder Béla (104), Burák Sándor (105), Suvecz Illés (106), Szilágyi János (107), Dömök Jenő (108), Daubner András (110), Braun Mihály (114), Vadas József (119), Dobó Imre (120), Nagy György (121), Körtvélyessy Sándor (123), Hraskó József (125), Dobranics Pál (128), Petrofszky Miklós (129), Mike János (130), Vadkerty Menyhért (131), Krátky Lajos (133), Vecserdi György (143), Góbi József (148), Engli Vilmos (149), Zengráf József (150), Stanis Gergely (156), Barbosi József (158), Antal Imre (159), Hoffmann Péter (160), Fikker Sándor (162), Garay József (163), Nardai József (164), Bohun József (167), Fukasz János (169), Damián László (170), Pájer István (172), Láng Pál (175), Baka János (190), Breczkó József (194), Gabriel Dóme (195), Fekete Sándor (196), Hübl Ádám (198), Kérai János (199), Fehér Gyula (200), Dudás György (202), Gyuri György (206), Győre Mihály (209), Kropacsek Lajos (212), Kolos István (215), Schmid Ernő (216), Valach Pál (217), Pózna Rezső (218), Löffler Antal (219), Koszován János (221), Tamás Károly (223), Eib Gusztáv (224), Balogh Béla (225), Müller János (226), Palczer Sándor (228), Szedlmayer Pál (229), Bistye János (234), Warinszky Miksa (235), Merza Albert (236), Stempák Ferencz (238), Bárbany Miklós (239), Gyorgyevits Szilárd (240), Imre Mátyás (244), Kossányi János (250), Szomora József (253), Plenka Ágoston (254), Leinwetter Márton (255).

(Folytatjuk.)

Kerestetik

két nőtlen vizsgázott erdőőr.

Javadalmazás: 840 korona évi készpénzfizetés, lakás és fűtés.

Magyar és román nyelvben jártasak előnyben részesülnek.

E. 18. 1—3 Bihari erdőipar r.-t. Dobrest.

A vadász-vizsla.

Gyakorlati útmutató a vizsla nevelés-, tanítás-, használat- és gyógykezeléshez.

Második kiadás.

Ára 1 kor. 50 f. a szerzőnél: **Stark Dezső** főerdész, **Drávatamási** (Somogy m.) E. 19. 1—*

23.737 I. B.—2.

Luczfenyő cserkéregeladás.

A máramarosszigeti m. kir. erdőigazgatóság kerületében, az 1907—1911. évek alatt tarolásra kerülő rendes fenyőfa-vágásokban termelhető cserkéreg az erdőigazgatóságnál ez évi **március hó 21-én** d. e. 10 órakor megtartandó nyilvános árverésen eladatik.

A vágások erdőgondnokságok szerint a következő 3 csoportba soroltattak és bocsájtatnak árverés alá: I. a kőrösmezei 3 erdőgondnokságban 5 év alatt termelhető 51.721 métermázsára becsült cserkéreg 66.720 kor. kikiáltási árral; II. a tiszabogdányi 3 erdőgondnokságban 74.474 métermázsa 98.268 koronával; III. a rahói és fejérpataki erdőgondnokságokban 14.144 métermázsa 21.070 kor. kikiáltási árral.

Árverési és szerződési feltételek a földmivelési miniszterium erdészeti főosztályában, az erdőigazgatóságnál és az illető erdőgondnokságoknál megtekinthetők s kivánatra a versenyezőknek megküldetnek.

E. 17. 1—* **Földmivelésügyi miniszter.**

Égercsemete eladó

gróf Nádasdy Tamás erdészeténél Nádasdladányban, Fejérmegye

Magonc 8—12 % magas	ezre . .	5	Kor.
» » » »	százezer .	400	»
2 éves iskolázott 30—40 %	ezre .	10	»
» » » »	tizezer	85	»
3 éves » 45—70 »	ezer .	20	»

helyben, Fejér-Zichyfalva állomásra szállítva. E. 15. 2—4

Gyümölcsfa-csemetékkel nagyban

faiskolák létesítésére, gazdasági egyesületeknek nagy mennyiségben, jól és jutányosan szolgálhatok.

Nagyobb szükségleteknél különleges árajánlatokkal készségesen szolgálok. — Készlet 1 éves átültetlen és 2 éves átültetett:

több 1/2 milliónál **alma** — valódi vadalma
közel 1/2 millió **körte** — » vadkörte
cca. 1/4 » **birs** — dugványcsemeték
100.000 drb kajszin, mandula és őszibaraczk. — **Készletben vannak továbbá nagy mennyiségben sorfák,** különösen **gesztenye** és **gleditschiafák** ezerszámra.
cca. 1/4 millió **Mariannaszilva** — dugványok
» 1/4 » **Myrabolana** és **szilva**
» 1/4 » **Meggy** és **cseresznye**

Árjegyzék, dúsan illusztrált, kivánságra ingyen.

Mühle Vilmos, faiskolák, cs. és kir. udvari szállító **Temesvár.**

Ny. 2. 6—*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmivelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

SCHERTER TIVADAR

előbb PAUSENBERGER

VASKERESKEDÉS

Temesvár-Belváros,

Hunyadi- és Jenő herczeg-utcza sarkán.

Telefon 499.

Legnagyobb választék **Vadász-, Madár- és Flaubert-fegyverekben. Forgópisztolyok, Browning-ismétlő pisztolyok, Flaubert-pisztolyok.**

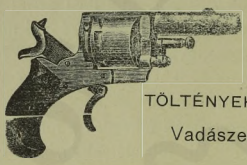

AMERIKAI LÉGFEGYVEREK

TÖLTÉNYEK és SERÉT

Vadászeszközök.

Ny. 5. 6—*

KOLARITS NÁNDOR

Első délmagyarországi egyenruházati intézete és férfiruha műterme

TEMESVÁROTT

szállít legjobb **egyenruhát,** egyenruházati czikkeket és polgári ruhát

előnyös feltételek mellett.

Ny. 4. 6—12

SORFÁK.

Erősebb fákbani nagyobb szükségletnél speciális ajánlattal állok szolgálatra, — különösen

Acer, Gesztenye, Gleditschia, Fraxinus, Maclura, Quercus, telt **Crataegus, Robinia** stbi-ből.

Mühle Vilmos, faiskolák, cs. és kir. udvari szállító **Temesvár.**

Ny. 3. 6—*

BLUM ÉS TÁRSA

ELSŐRANGU EGYENRUHÁZATI INTÉZET

BUDAPEST IV, Kossuth Lajos-utcza 14/16. sz.

Mesteri szabású, izlésteljes csinos kiállítású

erdészeti és erdő altiszti egyenruhák

nemkülönben felszerelési czikkek szállítására.

Ezen lap előfizetői által nálunk rendelt czikkek számlaösszegéből $1^1/_2$ %-ot adunk át a fentebb tervezett erdőaltiszti alap javara.

Hivatalos úton részletfizetésre

is eszközölhetők a megrendelések; az ily megrendeléseket, hosszas gyakorlatunk alatt — a betekinthető számos elismerő nyilatkozatok tanusága szerint, — mindenkor, az igen tisztelt megrendelők legteljesebb megelégedésére hoztuk kivitelbe.

Polgári ruhák

a *legujabb franczia- és angol-divat* szerint, szinte *jutányos árban* készíttetnek. Vevőink kényelmére bármely szakmánkba nem vágó czikket készséggel beszerzünk és a vidéki megrendelések kivitelére különösen kiváló gondot és figyelmet fordítunk.

Kivánatra **ingyen és bérmentve** küldjük meg **árjegyzékünket** és a hivatalos megrendeléshez szükséges részletfizetési megrendelési ívet. — Bármily csekély megrendelés is a lehető legnagyobb figyelem és pontossággal lesz kiszolgálva.

Kiváló tisztelettel:

BLUM ÉS TÁRSA

Szerb kir. udvari szállítók,
Ő cs. és kir. Fensége József főherczeg udvari szállítói. A nagyméltóságú földmivelésügyi Minisztérium hivatalosan megbizott erdészeti egyenruha szállítói.
Az »Országos Erdészeti Egyesület« rendes tagjai.

E. 6. 6—*

Nyomatott Uhrmann Henrik könyvnyomdájában Temesvárott.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

I. évfolyam. 1907. évi április 1. 7. szám.

Előfizetési ár:
Egész évre . . . . . 4 K.
Fél évre . . . . . 2 K.
Negyed évre . . . . . 1 K.
Egyes szám 20 f.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

Kiadja az Orsz. Erdészeti Egyesület (Budapest, V. Alkotmányutcza 6. sz.)

Felelős szerkesztő: **TÖRÖK SÁNDOR** m. k. erdőmester, erdőőri szakiskolai igazgató.

AZ ERDŐ

Hirdetési díjak:

Egy hasábos garmondsor vagy annak helye **40** f. Egész oldal **40** K. Fél oldal **20** K. Negyed oldal **10** K. Nyolczad oldal **5** K.

Többszörös megjelenés esetén engedmény megegyezés szerint.

Előfizetők részére az álláskínálat és kereslet rovata rövid közlésekre díjtalanul áll rendelkezésre.

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

Az előfizetési ár **„Az Erdő kiadóhivatala“** czímén **Temesvár-Belváros, Uhrmann Henrik papirkereskedése,** küldendő.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) **„Az Erdő“ szerkesztőségéhez, — Temesvár 3, Vadászerdői erdőőri szakiskola.**

Az Erdő munkatársai megfelelő irói tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz. A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erd. Egyes. által kezelt oly alap javára fordíttatik, a mely — később meghatározandó módon — erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

Tartalom:

A csemetekerti és erdősítési munkálatokról.
(R.): Óvjuk meg gyümölcsfáinkat a fenyegető hernyófalástól.
(tp.): Méhészet.
Bencze Imre: Az erdei legelőkről és azok használatáról.
Álláskereslet.
Felhivás az előfizetés megújítására.
Előfizetések nyugtázása.
Pályázat.
Hirdetések.

A tárczában:

Zsigó Károly: Az uj erdész-segéd.

A csemetekerti és erdősítési munkálatokról.

III.

A csemeteknek a kiemelése s a kiültetésig is gondos elvermelése után következik a csemeteknek az illető helyre való elültetése.

Igen számos helyen s főleg az állami csemetekertekből azonban a csemeteket távolabb helyre, sőt néha nagyon messzi távolságra kell elszállítani.

Ez esetben a csemetéket gondosan be kell csomagolni, nehogy a szállítás által a csemete szenvedjen s ez által az erdősítés sikere veszélyeztessék.

A csemeték csomagolása többféle módon történhetik és pedig: szalmába, kosarakba, léczes ládába, fenyőgalyak közé stb. stb.

Bármelyik csomagolási módot alkalmazzuk, a fődolog, arra ügyelni, hogy a csemete gyökereinek a szállítás tartama alatt kellő nedvessége legyen, s e mellett a csomagolás oly módon eszközöltessék, hogy a levegőnek a csomagon keresztül némi átjárás biztosíttassék, mert a teljes elzárt helyen a csemete megfülledne és teljesen értéktelenné válnék.

A csomagolási módok mindenikénél arra kell törekedni, hogy a fedő vagy takaró anyag hézagos összeállítása által a levegőnek kellő átjárást biztosítsunk.

Ezt a czélt a fentemlített csomagolási módok bármelyikénél egyaránt elérni lehet ugyan, de tapasztalatom szerint a rozs-zsupszalmába való csomagolás felel meg minden irányból támadható követelménynek a legjobban.

A szalmaanyag könnyű, tehát csekély súlya folytán a szállítás költségeit nem teszi túlságos drágává, könnyen hajlítható és alakítható s e mellett beszerzése is — ott a hol a rozsot termelik — nem kerül nagy költségbe.

A szalmába való csomagolás két alakban történhetik, vagy az u. u. bábkötésben vagy pedig sugár illetve köralaku kötésben.

Előbbinél veszünk egy kéve zsupot s azt három egyenlő részre osztjuk. Az egyik harmad részből a kalászos részeket, valamint az alsó vastag végéből egy bizonyos részt elvágunk olyképen, hogy a szalma hosszúságának mintegy $^2/_3$-ada maradjon csak meg.

Egy másik kéve zsupból mintegy 1·2—1·3 m. hosszú 3—5 cm. vastag köteleket fonunk s abból 3 darabot egymástól 25—30 cm.-nyire a földre fektetünk; erre keresztbe reá terítjük az előbb említett $^2/_3$-ad hosszúságú zsup részletet

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

olyképen, hogy a középső kötél épen a közepére, a két szélső kötél pedig a széltől körülbelül 10 cm.-el beljebb essék. Most az egész hoszszal bíró $^1/_3$—$^1/_3$ zsuprészletet kalászos végével összefordítva leterítjük a már elhelyezett szalmarétegre olyképen, hogy a kalászos részek épen a középső kötél felett érjenek egymásra.

Az így elkészített ágynak a közepére mérsékelten nedvesített mohát teszünk olyan szélességben és hosszúságban, mint a minőt a csemeték gyökérterjedelme megkiván.

Ezután a 100-anként összekötött csemeték gyökereit a már előzetesen elkészített sárpépbe bemártjuk, s gyökereikkel szembe fordítva reá fektetjük a mohára, illetve a szalmaágyra oly mennyiségben, a mennyit a szalmaágy terjedelme magába képes fogadni.

Ennek megtörténtével a szalmaágy két hoszszanti oldalát reá hajlítjuk a csemetékre s a három szalmakötéllel jó szorosan összekötözzük.

Miután azonban a szalmakötél könnyen elszakadhat, igen czélszerű sőt okvetlen szükséges a szalmacsomagot még vagy erős zsineggel vagy pedig vékony sodronynyal is összekötözni, nehogy főleg a hosszabb vasúti szállításnál a csomag szétbomoljon.

Ilyen csomagolást a kisebb csemeteknél (fenyők és egy éves lombfacsemete) lehet és kell alkalmazni.

A nagyobb és idősebb csemeték csomagolására az u. n. s u g á r k ö t é s i módot alkalmazzuk.

E csomagolási mód abban áll, hogy a mintegy $^1/_2$ kéve rozs-zsupot a felső végén a kalászos résztől mintegy 15 cm-rel lejebb zsineggel szorosan összekötünk. Az így összekötött zsupot pedig köralakban, vagyis a kör sugarainak irányában szétterítjük olyképen, hogy a kötési hely a kör középpontját képezze.

Ekkor a középen a kötés miatt kiálló zsupvéget lábunkkal letapossuk s a köralakban kiterített szalmaköpenyeg közepére előbb csekély szalmatöredéket s erre nedvesített mohát rakunk.

A nedvesített mohára reá állítjuk gyökérrel lefelé fordítva a becsomagolásra kivánt s már előzetesen 100-anként összekötözött és gyökereiket bepépelt csemetéket, melyekre azután felhajlítjuk a köralakban fekvő szalmaköpenyeget s előbb 2 szalmakötéllel, azután pedig a szükségszerinti zsineggel jó szorosan összekötjük.

A szalmában való csomagoláshoz szükséges anyag, valamint napszámos erőre vonatkozó egységadatokat a következő táblázat mutatja:

TÁRCZA.

Az uj erdész-segéd.

Irta: **Zsigó Károly.**

Megállott az öreg erdész előtt, mint az ujoncz, amikor a vizsgáló bizottság elé kerül. Az erdész kedvetlenül nézett rajta végig s a régi segédhez, aki búcsuzni jött, így szólt:

— Nagyon sajnálom Üveges úr, hogy válunk; majd dajkálhatom most ezt a gyereket.

Cseppet sem törődött vele, hogy a »gyerek« hallja. Egy ideig dühöngött magában, azután megkérdezte:

— Hány éves, barátom?

— Virágos tavasszal husz leszek; mondta a fiú, megnyomva a számot.

— Azaz — minthogy most nyár derekán vagyunk — tizenkilencz éves. S mintha magának beszélne, dörmögte: »A felsőbbek is jobban kinyithatnák a szemöket. Mit küldenek nekem ilyen leányképűt?« Mintha nem tudnák, hogy ide ember kell, akinek helyén van az esze, meg a szive.«

Kora reggel volt. A nyár egész ragyogó pompáját kifejtette; a kertben még nem hervadoztak a virágok, nem sütött elég régóta a nap, hogy felszikaszthatta volna róluk a harmatot. Alig néhány lépésnyire a háztól, kinálkozott az erdei árnyék, onnan kezdve sok ezer holdon csupa lomb, csupa erdő volt a terület.

Lehetetlen, hogy epés legyen, a ki ilyen helyen lakik. Az öreg erdész is nagy hirtelen elfeledte a hosszúságát s kezet nyujtott a fiatal embernek.

— Egyébirant, hogy ha már itt van, hát Isten hozta! Talán még jobban is felmelegedett volna, de kizökkentették a hangulatból. Jött egy kerülő, a ki hirül hozta, hogy a bükkös alatt a vadorzók meglőttek egy szarvast. A sebesült vad bevágott a Bugóba, oda a »róbsic« nem merte követni, de bizonyos, hogy ha egy kis nyilást kaphatnak, beszöknek utána.

Az erdész haragosan rázta meg a fejét: Hogy épen most kellett elmenni annak az Üvegesnek! mit csinálunk már most?

A kerülőtől kérdezte, de az uj segéd felelt neki:

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Tétel szám	A csemete neme	A csemete kora	Szalmakötegekbe való csomagolásánál egy kötegbe betehető	Az előbbi rovatban kitüntetett csemete csomagolásához szükséges anyag			napszám	1000 darab csemetéhez tehát szükséges anyag			napszám
				szalma	moha	zsineg		szalma	moha	zsineg	
			darab	kéve	m^3	klgr.	férfi	kéve	m^3	klgr.	férfi
1	Tölgy féléknél (gyenge csemete)	1	1000	0·8	0·02	0·035	0·063	0·8	0·02	0·035	0·063
2	Tölgy féléknél (erőteljes csemete)	1	500	0·7	0·015	0·042	0·055	1·4	0·03	0·084	0·110
3	Tölgy féléknél (erőteljes nagy csemete)	2	300	0·9	0·011	0·047	0·06	3·0	0·06	0·16	0·2
4	Tölgy féléknél (erőteljes nagy csemete)	3	200	0·8	0·011	0·047	0·06	4·0	0·06	0·24	0·3
5	Ákác (gyengébb csemete)	1	500	0·8	0·02	0·04	0·046	1·6	0·04	0·08	0·092
6	Ákác (erősebb csemete)	1	200	0·7	0·012	0·03	0·07	3·5	0·06	0·15	0·35
7	Ákác (igen erős csemete)	2	100	0·7	0·012	0·03	0·06	7	0·12	0·3	0·6
8	Kőris, juhar, szil és más lombfa	1	1000	0·8	0·02	0·035	0·063	0·8	0·02	0·035	0·063
9	Kőris, juhar, szil és más lombfa	2	500	1·1	0·03	0·05	0·06	2·2	0·06	0·1	0·12

— Az én dolgom az. A vadorzókat, úgy tudom, az erdész-segéd kezelése alá adta a szokás. Minket, ha meglődöznek is, nem igen marad árván utánunk senki. Hm! ez nem volt épen rosszul mondva.

— De hisz' öcsém, maga még nem tudja itt a dürgést; azt sem tudja, hogy mi az a »Bugó«.

— Tudom. Mikor ide áthelyeztek, áttanulmányoztam az erdő térképét: a Bugó egy mély völgy, a hol kivált az emsék szeretnek tartózkodni.

Az öreg erdész kivette a pipát a szájából. — Oda találna ön? (Már önözte.) — Oda. Egy kis vázlatot csináltam a térképről, itt van nálam. S kivett az oldalzsebéből egy kis jegyzőkönyvet, abból egy összehajtogatott hártyapapírlapot. Ez az.

Az erdész nagyot köszörült a torkán; szokása volt az, amikor nem találta meg mindjárt a szót.

— Nohát nem bánom, probálja meg. Odabent van a reggelije, süttessen magának egy kis húst, a mit a tarisznyában magával vigyen; a kis kulacsban van bor.

— Köszönöm, én már reggeliztem. Húst sütni nincs idő, megteszi egy darab szalonna is. Bort meg so'sem iszom.

Hm! Úgy látszik, ez nincs elkényeztetve. Vagy talán csak most adja annyira az edzettet? No, majd meglássuk. — Hát úgy is jól van öcsém. Hanem kár, hogy Brunó még nem ösmeri, sok hasznát vehetné.

Brunónak a vérebet hivták. Zömök, vöröses szőrű kutya volt; a pofája barnás, a szája széle szinte fekete. Ott kapkodta a legyet a pad alatt. Az uj segéd csettintett, azután egy ákácfa levelet vett a szájába s utánozta az őz sirását. Nyomban utána azt az éles kiáltást hallatta, a mit a megriadt őz-bak szokott, a mikor menekül.

Brunó felugrott és odament hozzá; örvendve vigyorgott és izgatottan csóválta a farkát.

A fiatal ember megsimogatta s egy darabka maradék szalonnát vett ki a tarisznyájából. Azzal megdörzsölte az arczát s legugolt. A kutya megnyalta jobbról-balról, mintha összecsókolta volna; utoljára lenyelte a szalonnabőrt, amit a segéd az orra elé tartott.

— Ördöngös ficzkó! ez érti a dolgát. — Ezt csak úgy magában dünyögte az öreg, de hangosan is mondott valamit. — Tudja-e öcsém, hogy Brunótól ez nagy kitüntetés? nagyon nehezen barátkozik.

— Majd megismerkedünk, ugy-e Brunó. (A kutya hizelegve dörgölődött a csizmájához.) Most pedig induljunk.

Amint az erdész látta, hogy a kutya vissza se néz, úgy követi az uj segédet, mégegyszer kitört belőle:

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Tétel szám	A csemete neme	A csemete kora	Szalmakötegekbe való csomagolásnál egy kötegbe beteendő	Az előbbi rovatban kitüntetett csemete csomagolásához szükséges anyag szalma	anyag moha	anyag zsineg	napszám	1000 darab csemetéhez tehát szükséges anyag szalma	anyag moha	anyag zsineg	napszám
			darab	kéve	m^3	klgr.	férfi	kéve	m^3	klgr.	férfi
10	Kőris, juhar, szil és más lombfa	3	200	0·8	0·011	0·047	0·06	4	0·06	0·24	0·3
11	Fekete vagy erdei fenyő (gyengébb csemete)	2	2000	1·1	0·02	0·06	0·1	0·55	0·01	0·03	0·05
12	Fekete vagy erdei fenyő (erősebb csemete)	2	1000	0·9	0·016	0·045	0·075	0·9	0·016	0·045	0·075
13	Fekete vagy erdei fenyő	3	500	1·2	0·04	0·06	0·055	2·2	0·08	0·12	0·11
14	Iskolázott nagyobb lombfa suháng	4—5	50	1·5	0·05	0·10	0·1	30	1·0	2	2
15	Iskolázott nagyobb lombfa suháng	5-nél idősebb	25	1·5	0·05	0·10	0·1	60	2	4	4
16	Iskolázott nagy fekete-, erdei-lúcfenyő	4—5	20	1·5	0·05	0·1	0·1	75	2·5	5	5
17	Iskolázott nagy fekete-, erdei-lúcfenyő	5-nél idősebb	10	1·5	0·05	0·1	0·1	150	5	10	10

ördöngös ficzkó! S mintha akkor jött volna egy jó gondolata, visszahívta.

— Hagyja itthon azt a puskát, vigye el inkább az én golyósomat itt ni, felszerelve, a tarisznyában kész töltények, csak az elemozsiát tegye bele.

A segéd szót fogadott.

— Majd a Kajla-út végén várjon rám, odáig szekérut visz, mindjárt megyek én is, nem árt ha többen leszünk. Megelégedetten nézett a fiatal ember után, a ki a vérebbel csakhamar eltünt a fák között; azután nagy sebbel-lobbal összekürtöltette a közelben levő kerülőket és sürgös parancsokat osztott nekik.

* * *

A Kajla-út a bükkösből vezetett egy sűrű vágásba. Ahol a nagy erdő a cserjével egybeolvadt, ott kerülő kunyhó volt deszkából; nem lakásnak való, csak hogy az erdőőrnek legyen hol meghuzódni viharos időben. Az erdész szekerének a zörgésére a segéd, aki már ott pihent a gyepen, felállott s katonásan várta a főnökét. Egy darab föld volt a kezében.

— Mit akar azzal?

— Fordultam az imént egyet a kutyával, hogy ne opjuk a napot. Ráakadtam a sebesült szarvas csapájára, csakugyan a Búgó felé haladt. Jótizenhatos lehet, kiástam egy nyomot a késemmel, itt van.

A kemény gyepföldben jól látszott a szarvascsülök erős körvonala.

— Bizonyos ön abban, hogy ez a meglőtt szarvas?

— Csak lépésben ment, a mint a csapa mutatja, mégis szétáll a csülke hegye. Bizonyosan gyengült, erőt vett már rajta a betegség. Azután meg Brunó ráakadt a sebvérre.

— Hát akkor csak induljon utána. Én körülmegyek itt az ösvényen. Adjon jelt, ha a Bugóba ért.

— Majd huhogni fogok: a bagolyhang jó jeladás nappal, mert azt nem lehet félreérteni.

A segéd vékony kötélre fogta a kutyát s bement vele a sűrűségbe. Nem volt szabad a derék állatot eleresztenie, mert ha előre fut, árulója lehet, pedig a vadorzókkal nem szabad tréfálni. A cserje lépten-nyomon sűrűsödött, mind kevesebb lett benne a tisztás hely; erős kemény fű borította az apró üres foltokat. Brunó biztosan haladt előre, nem ingadozott egy pillanatig sem; sok helyen a galytörés is mutatta, merre ment a szarvas. Egy széles vizmosáshoz érkeztek, annak a feneke agyagos volt; ott megint látszott a nyom a földön. Az első jobb láb csapája mellett mindenütt

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Óvjuk meg gyümölcsfáinkat a fenyegető hernyófalástól.

Régen okozott a nyul annyi kárt a gyümölcsösökben, mint az elmult tél folyamán, midőn a hosszú időn át fekvő magas hó miatt egyéb táplálékhoz nem jutó, kiéhezett állatok, az éhség által kényszeritve a gyümölcsfáknak estek és kivált a simakérgű fiatalabb alma- és körtefák héját nem ritkán annyira körülrágták, hogy belepusztul az egész fa. Érzik ezt a kárt ez idén csaknem kivétel nélkül mindazon gazdák, kik elkerittetlen gyümölcsöseikben ojtványaiknak télire való bekötözését akár gondatlanságból, akár rosszul alkalmazott takarékosságból elmulasztották.

A nyulak által országszerte okozott nagymérvű károsítások elég példát nyujthattak minden birtokosnak, hogy saját vagy szomszédja kárán megtanulhassa, miszerint nem elég a gyümölcsfákat csupán elültetni, hanem annak, aki gyümölcsfáinak hasznát is akarja látni, gondoznia és a fenyegető veszedelmektől oltalmaznia is kell azokat.

Alig mult el az egyik veszedelem, máris közelget a másik — a hernyófalás — és fenyegeti azon gyümölcsfák termését is, amelyek a nyulrágástól megmenekültek. Ne várja be ezt a veszedelmet egy gazda sem, hanem igyekezzék idejét felhasználva, arra törekedni, hogy elejét vegye a közelgő bajnak. A mezei munka most még szünetel, a gazda még ráér, ne sajnálja tehát a fáradságot s pusztitsa el fáiról a hernyófészkeket és lepketojásokat idejekorán, egyrészt saját hasznáért, másrészt pedig a törvény kötelező volta miatt, mely a hernyók téli pusztitását elrendeli és a mulasztásokat érzékeny pénzbüntetéssel fenyegeti.

Alábbiakban megismertetjük a gyümölcsfákra legveszedelmesebb néhány lepkét és rámutatunk egyúttal arra is, miként kell azok hernyóit és petéit sikeresen pusztítani.

A mult nyár elején az ország minden részében feltünő nagy számban röpködtek vagy pedig nyirkosabb helyeken ezrével is csoportosulva a földön pihentek a fekete vonalakkal bordázott fehér szárnyú általánosan ismert lepkék. Ezen eléggé ismert lepke — a fehér galagonya lepke (Pieris crataegi) — egyike a gyümölcsös legveszedelmesebb ellenségeinek. A fehér galagonya lepke nőstényei fáról-fára szállva világos sárga tojásait a gyümölcsfák leveleinek nap felé fordított lapjára tojja, szép rendben szorosan egymás mellé sorakoztatva, száznál többet is egy csomóba. A kis hernyók a tojásokból még ugyanazon év nyarán, julius és augusztus hónapokban, ki is kelnek és csoportban együtt maradva megkezdik táplálkozásukat. Az apró — szabad szemmel alig észrevehető — hernyók károsítása a kikelés évében csak igen jelentéktelen, mert a tojásokból kibujt hernyók igen keveset esznek és csak egyes levelek zöld felszinét rágják meg, a mintegy lehámozott levélnek fátyolszerű szövete és bordázata pedig a fán marad. Az ősz közeledtével az ugyanazon tojáscsomóból kikelt apró hernyók egy vagy két levelet kiválasztanak, azt nyelénél fogva pókhálószerű fonalakkal a hajtáshoz kötik, a levelet pedig ugyanolyan fonalakkal maguk körül összehuzván, téli szállásul használják és abban töltik át megdermedve a telet, a nélkül, hogy a nálunk eddig tapasztalt legnagyobb hideg is ártalmukra szolgálna. Tavasz nyiltán

---

vér, elől kapta a szarvas a lövést, aligha mehetett nagyon messze.

A segéd fürkészve nézett végig a vizmosáson. Nini, hisz ez már a Bugó, itt kezdődik.

Két tenyerét behajtotta, a szája elé tette s elkezdett huhogni. Az erdő csendje dongva verte vissza a lángbagoly vontatott hangját, szajkó és rigó berzenkedve sikongott rá a bokrok között. De a kutya kötelét eközben valahogy elejtette a segéd, s amint Brunó szabadon érezte magát — eliramodott. Még nem voltak annyira jó barátok, hogy a szenvedélyét le tudta volna küzdeni amikor uj vadászcziborája hivó füttyét hallotta.

Pedig nagy lármát nem volt szabad ütni. A segéd látta, hogy semmit sem ér a fütyölgetés; ahogy csak tudott, ment a kutya után.

A vizmosásból megint a nagy erdőbe ért ki, attól a Bugónak jobbra kellett esni. Éppen a vén fák mohos oldalát kereste, hogy tájékozódjék az égtájak szerint: ahol zöldebb a moh, arra felé van a hűvös árnyas észak. — Egyszerre mély puffogás hangzott fel a völgyből. Ott van Brunó, elötte bizonyosan a megfeküdt szarvas.

Mintha puskából lőtték volna ki, ugy vágtatott beljebb. Elragadta a vadászhév, de meg arra gondolt: hát ha itt járnak a vadorzók? azok sem engedik a magok zsákmányát s még lelövik a kutyát.

Abban a perczben, amikor ezt gondolta, lövést hallott s nyomban rá megszünt az ugatás. Hideg izzadtság verte ki a homlokát. Vége van Brunónak!

Még jobban sietett, elöntötte a düh, futtában meggyőződött róla, hogy a puskája meg van töltve. Ott volt a két éles töltény a maga helyén.

A bokrok ritkultak, egy kis nyiláson le lehetett látni a völgy aljára; ott valami láposnak kellett lenni, a hol sás nőtt; valószinüleg viz is volt benne, a szarvas nyilván abban feküdt meg.

Még egy iramodás és kint volt a vágás szélén, előtte alig ötven lépésnyire három marcona alak, egyik a kinyujtoztatott szarvason ült; Brunó, a hálátlan eb, hizelkedve kapaszkodott rá.

— Le a fegyverrel! — kiáltotta a fiatal vadász s golyós puskája csövét nekiszegezte a vadorzóknak. Azok egyszerre talpon voltak s lekapdosták vállaikról a puskát.

— Le a fegyverrel, mondom! kiáltotta a fiú még egyszer s a szeme szikrát hányt.

A vadorzók káromkodva emelték arczukhoz rozoga puskáikat.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

— ha enyhe napos idők járnak, sokszor már márczius hóban — a hernyók megelevenednek és megkezdik a pusztítást, amelynek áldozatul esik a feslő levélzet, ha pedig ez még ki nem zöldült, neki esik a falánk hernyósereg a duzzadó rügyeknek és leszüreteli a gyümölcstermést, még mielőtt a fa kihajtott volna.

A fehér galagonya lepkéhez hasonlóan fészkekben és elevenen telelnek át a sárga farku lepke (Porthesia chrysorrhoea) tojásból kikelt apró hernyói is. Ennek fészkei az előbbitől abban különböznek és arról ismerhetők fel, hogy a sárga farku lepkének nem kevésbé káros hernyói nem elégesznek meg téli szállásul egy — legfeljebb két összehuzott levéllel, hanem azon hajtásnak, melyet megleptek, valamennyi levelét összehuzzák és télire csaknem ökölnyi nagyságu fészket készitenek maguknak.

Mindkét lepke hernyóinak irtása nem nehéz, csak figyelmes munkát igényel s mindössze abból áll, hogy a hernyófészkeket leszedjük és elégetjük. — A hernyófészek szedés legczélszerűbben lombhullás után azonnal végezhető, de teljesithető az a tél folyamán is derült, verőfényes napokon, de mindenesetre addig, amig a kis hernyók a fészkekből ki nem bujtak. A munkát magát végezhetjük az alacsony törzsű ojtványokon kézzel, ha a fészkeket a földről, vagy valamely alacsony állványról elérjük, magasabb fákról a hernyófészkeket megfelelő hosszusságu rudra erősitett hernyózó ollóval távolitjuk el, ha pedig fáink olyan magasak, hogy az ágak végein libegő szárazleveleket könnyen kezelhető rudra erősitett hernyózó ollóval el nem érhetjük, álló létrát kell használnunk, hogy a hernyó fészkeket megközelithessük. Történjék azonban a hernyóirtás kézzel vagy hernyózó ollóval, arra kell gondosan vigyázni, hogy a fákon ne maradjon lebegve a legjelentéktelenebbnek látszó száraz levélke sem, mert ilyen is menedékül szolgálhat egy egész hernyó családnak, a mely a tavasz nyiltával elég kárt és bosszúságot okozna. Nem szabad azonban megelégednünk azzal, hogy a hernyófészkeket a fákról eltávolitsuk, hanem gondosan össze is kell a leszedett fészkeket gyűjteni és el kell azokat égetni, mert ha a hernyófészkeket a fák alatt hagyjuk, csak fél munkát végeztünk, a mennyiben a tavasszal megelevenedő hernyók a fák derekán felmászva, csak úgy megkezdik káros munkájukat, mint ha az ágakon hagytuk volna a fészkeket.

A fent említett hernyófészkek leszedése alkalmával nézzünk körül gondosan ne csak gyümölcsfáinkat, hanem a gyümölcsös környékét is, hogy egy munkával elejét vehessük azon lepkék károsításának is, melyeknek hernyói csak tavasszal kelnek ki a tojásból és pusztitsuk el a lepkék tojásait is. Vizsgáljuk meg tehát a téli hernyózás alkalmával a gyümölcsfák egy éves vékony hajtásait is, melyeken igen gyakran egy 5—8 mm. szélességű szürkés gyűrűt találunk, melyet szarunemű kéregbe, szép sorban összerakott 3—400 darab apró lepketojás képez. Ezekből lesz a gyűrűs pille (Gastropacha neustria) szintén igen kártévő hernyója. Az ilyen gyűrűket az alacsonyabban fekvő ágakról késsel, a nehezebben elérhető ágakról pedig hernyózó ollóval szintén távolitsuk el és a hernyófészekkel együtt égessük meg.

Könnyebb megtalálni a gyűrűs hernyó tojásgyűrűinél a gyapjas pille (ocneria dispar) tojáscsomóit, melyet a lepke különösen az idősebb fák cserepes kérgű törzsére és ágaira, nem ritkán a kerités oszlopok oldalaira sőt egyes kövekre is ragaszt és azokat világos sárgásbarna bársony tapintásu szövettel takarja be. A gyapjas pille hernyói néha olyan tömegben lépnek fel, hogy a tojásból kikelő, szőrös testű és újjnyi hosszuságra is megnövő örökké éhes hernyótömeg, nemcsak egyes kisebb terjedelmű gyümölcsösöket, hanem egész hegyoldalokat beborító erdőséget is megfoszt nyár elején lombozatától. A fákon és azok közelében a kerítéseken, köveken stb. mutatkozó tapló forma tojáscsomókat tehát a hernyózás alkalmával szintén kimélet nélkül pusztitanunk kell olyanformán, hogy az ilyen tojásfészkeket, melyek helyükről könnyen leválaszthatók, egy alájuk tartott edénybe bekaparjuk és azután tüzbe dobjuk, vigyázni kell azonban, hogy a tojások a földre le ne hulljanak, mert ezek a tavasszal ott is kikelhetnek.

A megnevezett négy lepkén kivül még számos olyan rovar van, mely a gyümölcsfákban többé-kevésbé érzékeny károkat okoz. A káros rovarok közül igen sok elpusztitható a téli hernyózás alkalmával, ha a hernyófészekszedéssel egyidejűleg megvizsgáljuk a fák törzsét is és letisztogatjuk róluk gondosan a felváló kéregcserepeket és eltávolitjuk a fák derekán található mohot és zuzmókat is, mert úgy a fák kéregcserepei alatt, mint a moha és zuzmó védelme alatt is igen sok kártévő apró állat tölti át a telet, mely amint kitavaszodott,

---

Az uj segéd nem várhatott tovább, megnyomta a ravaszt. Két hitvány csettenés halatszott gyorsan egymásután. Egyik töltény sem sült el.

A vadorzók ott álltak vele szemközt, három puskacső fekete ürege meredt rá.

S a leányképü gyerkőcz a helyett, hogy megfutott volna, eldobta a golyós puskát, a mely oly csúfosan cserben hagyta, kirántotta szarvasölő-kését s egy maga vadul rohant a három gazficzkónak.

— Megállj! — hangzott e pillanatban a sás közül. Az öreg erdész emelkedett föl onnan, s örömtől ragyogó arczczal közeledett a kövé vált erdész-segédhez.

— Kedves fiam! — mondta, amikor hozzáért s gyöngéden megveregette a vállát. Azután megmagyarázta neki a dolgot.

— Ezek itt az én kerülőim; de te nagyon bátran viselted magadat. (Most már tegezte is.)

Az uj segédnek lángolt a leányarcza.

— Hátha lelőttem volna őket?

— Dehogy lőtted volna! Korpa van azokban a patronokban, nem puskapor. Csak ilyen exámekre tartogatom. No, derekasan kiállottad.

Brunó nyihogva ugrálta körül a két zöldhajtókás embert, a mikor megölelték egymást.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

ismét folytatja az ősz vegén félbehagyott pusztító munkáját.

A hernyófészkek téli leszedése, a tojásgyűrük és tojáscsomók eltávolítása, bármily gondosan történt is az, a gyümölcstenyésztőt még nem szabadítja fel a további védekezéstől, mert a legfigyelmesebb munka mellett is megtörténhetett, hogy egyes apró hernyófészkek, melyek az ágakhoz lévén lapulva, a figyelmet esetleg elkerülték, vagy pedig a melyekre csekélységük miatt számot sem vetettünk, a fán maradtak, és megeshetett, hogy a leszedett hernyófészkekből és lekapart tojásokból egyik-másik a földre esett és ott is maradt. Az ilyen elmaradt fészkekből, vagy elhullatott tojásokból kikelt hernyók a tavasz nyiltán, a gondosan végzett munka daczára is megkezdhetik káros munkájukat. Ezen hernyókat már csak tavasszal, és pedig legczélszerűbben úgy pusztíthatjuk, ha egyrészt a földre hullott fészkekből származó hernyókat és a földön áttelelt más káros rovarokat a fák koronájába fel sem eresztjük, másrészt pedig ha a fán talált hernyókat kimélet nélkül megsemmisítjük.

A hernyóknak és a földön áttelelt más káros rovaroknak a fák koronájához való feljutását megakadályozhatjuk oly módon, ha a fák törzsét, közvetlenül a korona elágazása alatt vagy ennél valamivel lejjebb, hernyóenyvből mintegy 3 ujjnyi széles övvel vesszük körül, melybe a fák törzsén felfelé törekvő hernyók és más bogarak bele ragadnak.

A fákon kikelt hernyók pusztítása nem nehéz, csak gondos figyelmet igényel. Kora tavaszszal, lombfakadás idején, ha gyümölcsfáinkat átvizsgáljuk, tapasztalni fogjuk azt, hogy egyik-másik ágrészlet, daczára annak, hogy fája egészséges, az üde levélzettel díszlő koronában levél nélkül szűkölködik, ha aztán az ilyen ki nem zöldült ágakat szép időben, reggelenként, mielőtt még a nap a levegőt felmelegitette, hüvős időben pedig napközben is közelebbről megfigyeljük, valamelyik ág-elágazás tövében meg fogjuk találni a hernyócsoportot, mely az ág kopaszságát okozta. Az ilyen hernyócsomót, ha vastagabb ágon telepedett meg, a fán dörzsöljük szét, ha pedig vékony ágon találtuk meg, legjobb azt az ággal együtt levágni és eltiporni, mielőtt még érzékeny kárt szenvedtünk volna.

Tavasszal és nyár elején van az ideje a **pókhálós hernyó** pusztításának is, amely a minden gyümölcstenyésztő előtt ismeretes pókhálószerű fészkekben a fák kizöldült hajtásain tanyázik. Ezen hernyók — bár igen aprók és ha csak elszórtan fordulnak elő, érzékeny kárt sem okoznak — ha fellépésük idején gondosan irtva nem lesznek, 2—3 év alatt annyira elszaporodhatnak, hogy a fák egész koronáját is bevonják hálójukkal és ily tömeges fellépés esetén azt minél előbb kopaszra is falják. Szedjük le és pusztítsuk el tehát az ilyen fészkeket is, hogy elejét vehessük ezen hernyók elszaporodásának, mielőtt károsításuk veszedelmes mérvet öltött volna.

A hernyók és káros rovarok irtását saját hasznunkon kivül a mezőgazdaságról és mezőrendőrségről szóló törvény (1904. évi XII. t.-cz.) is parancsolja, midőn 50-ik szakaszában elrendeli, hogy: »minden birtokos köteles a fák rügyeinek fakadása előtt, legkésőbb azonban márczius hó végéig, a belsőségekben, majorokban, szőllőkben, gyümölcsösökben és kertekben lévő fáit és bokrait a kártékony hernyóktól, illetőleg hernyófészkektől és lepketojásoktól megtisztítani és az összegyűjtött hernyókat, hernyófészkeket és lepketojásokat elégetni. A később mutatkozó kártékony hernyók — megjelenésük alkalmával — pusztítandók.« Ugyenezen törvény intézkedik később a 90-ik szakasz k) pontja alatt arról, hogy fenti rendelkezésének be nem tartása szigoruan meg is toroltassék, midőn kimondja, hogy mindazon birtokos, aki a kártékony állatokat, a hatóság figyelmeztetése ellenére, a kitűzött határidőben nem irtja ki, az kihágást követ el és száz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. Ezen kivül az irtást a mulasztó tulajdonos költségén a község elöljárósága hajtja végre.

A törvény ezen rendelkezését azzal a jóindulatu megjegyzéssel ajánljuk a gyümölcstenyésztő közönség figyelmébe, hogy a hernyófészkek és lepketojások irtását ne halasszák a törvény által kijelölt határidő végére, hanem a lombhullás után kezdjenek hozzá minél előbb és a derült téli napok felhasználásával végezzék is el azt legkésőbb márczius hó közepéig, mert korán beállott enyhe tavasz esetén, kivált az észak felől védett fekvésű gyümölcsösökben igen könnyen megtörténhetik, hogy a melegen sütő tavaszi napsugár a dermedt téli álomban nyugvó hernyókat már márczius derekán is kicsalja fészkükből és ez esetben az üres fészkek leszedésével már csak meddő munkát végeztünk és a fészkeszedésre fordított fáradság és költség teljesen kárba veszett volna, mert a fészkeiket elhagyó hernyók azokba már nem igen bujnak vissza, hanem táplálék után másznak és mivel levelet még nem találnak, neki esnek a duzzadásnak indult rügyeknek és megfosztják a fát levelétől és virágjától, mielőtt még a lombfakadás bekövetkezett volna.

A hernyóirtás azonban a tőle várt sikert csak azon esetben fogja meghozni, ha az irtást nemcsak egyes birtokosok végzik el, hanem a környék összes birtokosa a kellő időben és megfelelő körültekintéssel végzi azt. Ha a hernyófészkeket és lepketojásokat csak egyes szorgalmas és előrelátó gazda pusztítja el, szomszédjai pedig az irtást csak felületesen vagy épen nem teljesitik, a végzett munkától kellő sikert várni nem lehet, mert ilyen esetben nemcsak a mulasztást elkövető hanyag gazdának fáit fogja a hernyó kopaszra rágni, hanem, amint azokkal elkészült, át fog az éhes hernyó a szomszéd szorgalmas gazdának még zöldelő fáira is másznı, hogy a továbbfejlődéséhez szükséges táplálékot, melyet a már lekoppasztott fákon meg nem talál, felkeresse; és így bár a gondos gazda fáiról a hernyófészkeket és lepketojásokat annak idején lelkiismeretesen leszedte, gyümölcsfáit a hernyófalástól csak további folytonos és fárasztó munkával védelmezheti meg. Sőt az esetben is a szorgalmas gazda valhatja a szomszéd hanyagságának kárát, ha a le nem hernyózott kert fáinak lombozata a rajtuk élősködött hernyók

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

kifejlődésére elégséges volt és a hernyók a lekoppasztott fákon báboztak is be, mert a bábokból kibuvó lepkék hernyóik elpusztult tanyáján nem találván elegendő levélzetet tojásaik elhelyezésére, rajosiól a szomszédban viruló fákra fognak átvonulni és azoknak szorgalmas munkával megmentett lombozatát fogják tojásaikkal megrakni. Dolgozhatik aztán a szorgalmas gazda a következő télen ujból és sokszor még többet, mint az előtt, hogy gondosan ápolt fáit a fenyegető ellenségeitől továbbra is megmentse, hanyag szomszédja pedig a markába nevet, mert a következő télen hernyófészkeket irtania nem kell, az ő fáin hernyófészek alig lesz, hiszen a lepkerajzás idején csupaszon állottak azok s nem volt rajtuk levél, hová a lepkék tojásaikat lerakhatták volna.

Nem szabad tehát megelégednünk azzal, hogy a hernyófészkeket és lepketojásokat saját kertünkből gondosan elpusztítsuk, hanem amely gazda észreveszi, hogy szomszédja a hernyózással nem törődik, teljes erejével azon legyen, hogy az irtást a kellő időben és megfelelő módon szomszédja is elvégezze. A hernyóirtás idejének elérkeztével figyelmeztesse tehát az ilyen hanyag szomszédot minden gazda kötelességének teljesítésére, és ahol a jóindulatu figyelmeztetés nem használ, tegye félre a kiméletet és jelentse fel a hanyag birtokost, kérvén egyidejüleg az illetékes hatóságot, hogy a törvénynek mindenkit kötelező parancsánál fogva kényszerítse a hanyagságban talált birtokosokat is a szükséges védekezés foganatosítására.

Ne tartson vissza senkit ezen lépéstől, ha szükség van rá, semmi kímélet . . Árulkodással és haszontalan vádaskodással ezért józan gondolkodásu ember senkit sem vádolhat, mert itt nem csupán egyesek hasznáról vagy káráról van szó, hanem országos érdeket szolgálunk, ha minden módunkban álló eszközt felhasználva, elősegítjük földmüvelésügyi kormányunkat azon áldásos munkájában, melyet a gyümölcstenyésztés fejlesztése és védelme által épen a legnagyobb gondokkal küzködő kisebb birtokosok érdekében végez. (R.)

Méhészet.

(tp.) Nem azokhoz szólok most, akiknek már vannak méheik s akik így már többé-kevésbbé részesei is az ezzel járó gyönyöröknek és haszonnak. Rá fog a sor kerülni ezekre is legközelebb és még sokszor. Hanem azokhoz van ezúttal néhány jóindulatú szavam, akiknek a kis kertje még nélkülözi a méhest, a gyönyörködtető, gondüző méhzsongást, a legnagyobb édesség képviselőjét: az illatos mézet; s amely kertek így bizony mégis csak sivárak, ha mégannyi muskátli nyilik és még több bazsalikom, rozmaring illatozik is bennük. Azokhoz, akiknek volna kedvük a méhészkedéshez, de eddig nem jutottak hozzá, hogy buzdítsam őket; és még inkább azokhoz, akiknek ehhez eddig se kedvük, se szándékuk nem volt, hogy ösztönözzem ezeket is arra, hogy ne legyenek, ne maradjanak méhek nélkül; hogy szerezzen be mindegyik, akinek erre csak egy kicsike helye is van, egy pár, vagy legalább egyetlen méhcsaládot a kezdet kezdetének. Bizonyos előttem, hogy aki ezt megteszi és a méheit gondozásban is részesíti, nemcsak a vele járó haszon okából, hanem még sokkal inkább a tőlük származó tiszta örömök, gyönyörök miatt is, méhek nélkül meglenni se nem akar, se nem tud azután már.

Mert nagyon erős az a láthatatlan lelki kötelék, amelylyel az Isten ezeket a leghasznosabb bogarakat az emberhez csatolta, aki mellett már ott voltak a teremtés idején és bizonyára ott lesznek akkor is, amikor a majdan végképpen kihülő Föld legutolsó emberpárja a sírba száll. A méhek sorsa az emberéhez van kapcsolva.

A méhekről, ezekről a mindenkor szent bogarakról szóló gyönyörű mondák egyike így szól:

Az Ur a bünbe esett első emberpárnak adta a méheket egyetlen ajándékul, de követendő mintául és vigaszul is az ismeretlen életútra akkor, amikor őket a lángpallosu arkangyal kiűzte a Paradicsomból. S akkor kapta az ember útitársául adott méhcsalád is ezt az isteni utasítást:

— Menjetek, ti bün nélkül való ártatlan lények és édesítsétek meg ezeknek a bünösöknek innentül keserű életét. Tanítsátok meg őket a munkára, a szorgalomra és a takarékosságra. Szoktassátok őket példátokkal tisztaságra, rendre, egyetértésre, önmegtagadásra s adjatok nekik útmutatást az állami és a társadalmi berendezkedésre. Deborah (rendező) legyen a ti nevetek s a rajtatok és a munkátokon nyugvó áldásom mellett tisztelve és szeretve legyetek az időtlen idők végezetéig.

A lapunk meglévő és remélhetőleg még sokkal nagyobb tömegben leendő közönsége szinte kiváltságos helyzetben van az eredményes, a hasznos méhészkedés szempontjából. Csaknem kivétel nélkül mind az erdőben, vagy legalább is ennek a közelében laknak. S épen az erdő az, az ő kiapadhatatlan nektárforrásos gazdag florájával, mely a méhek őshazáját képezi s ahol mindmáig ezernyiezer méhcsalád él, szaporodik, gyarapodik a nekik Istentől jutott ősi hajlékokban, a százados fák odvaiban, minden emberi gondozás nélkül, sokszor bámulatosan sok viasz- és mézvagyonnal. S ez a legnagyobb bizonyitéka annak, hogy a méhek, okszerü bánásmód és kellő emberi gondozás mellett, épen itt — az erdőben vagy ennek közelében — adják a semmi kiadást nem igénylő legnagyobb, gyakran valóban bámulatosan nagy anyagi hasznot azoknak, akik ezt az áldott rovart maguk mellé odatelepitették.

Az volna tehát a helyes és nemzetgazdasági szempontból is nagyon kivánatos állapot, hogy mindenki, akinek erre megfelelő helye van, tehát a magyar erdészeti alkalmazottak általánosan, tényleg méhészkedjenek is a főfoglalkozásuk mellett mellékesen, hacsak kezdetben néhány, hacsak végösszegben 10—20 méhcsaládot tartva is a kertjeikben. Már egy-két méhtörzs is ellátja a házat, a családot, a gyermekeket kedves édességgel, s 10—20 kaptár már a szegény embernél számottevő évi hasznot is hajt jó segitségül.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Mint valamikor egy híres franczia király (XIV. Lajos) azt tartotta a kormányzó művészet legjobb eszközének, hogy a népének minden házánál vasárnaponként tyúkleves főjön a fazekakban, úgy nekem ezen a téren az volna az ideálom, hogy az erdők minden gondozója, őrzője sohase nélkülözze az ő otthonában az öntermesztett édes mézet és a kertjében a jól gondozott kedves méhbogarat . . .

*

Akinek már vannak méhei, az necsak, mint sajnos sokan teszik, a jó Istenre bízza, hanem maga is figyelje és gondozza őket. Nagyobb hálára sehonnan se számíthat, mint ez esetben a méhei részéről. Akinek pedig nincsenek méhei, de helye az volna hozzá, az most kora tavasszal szerezzen a Péter szomszédtól, vagy a Pál komától legalább egyet-kettőt, magnak valót. Észre se veszi, hogy milyen hamar növi ki magát ez a mag terebélyes fává, hogy milyen rövid idő alatt telik meg ebből a pár köpüből egy egész méhes s hogyan lesz a befektetett pár forintból egy tekintélyes kis vagyon.

A méhek beszerzésének most van a legjobb, az igazi ideje. Amikor a méhek már átmentek a kemény tél veszedelmein, amikor már »kiteleltek«. Amely méhcsaládnak ilyenkor elegendő népe van, annak jó anyja is van. S ekörül fordul meg minden. A vételnek a jósága is. Egy népes kas, ha a még meglévő mézkészlettől megfelelő súlya is van, sokat ígér, kincset ér, bátran megvehető.

Arra azonban mindenki ügyeljen, hogy se a szomszéd, se a koma, akitől méhet veszünk vagy kapunk, ne közel hozzánk tartsa a méhesét, ne legyen 20—30 percznyi gyalogtávolságnál közelebb. Mert ellenkező esetben a méhek visszatalálnak s biztosan vissza is mennek a régi tanyájukra s a megvett kasban végül csak az elhagyott anya marad a gyermeknépség társaságában, néha legalább is nagy meggyöngülésnek, de a legtöbb helyen a biztos elpusztulásnak kitéve.

Hanem persze, itt legelsőben is az a lényeges kérdés merül föl a gondolkodó ember előtt, hogy ha már méhészkedésre szánja magát, melyik kaptárt válassza a sok — a nagyon sokféle — közül? Melyik hát az igazán jó, a legjobb, amelyet beszerezni és szaporítani is érdemes?

Bizony, bizony ez fontos, főfontosságú kérdés. De ezt itt most nem dönthetjük el, sőt részletesebben se foglalkozhatunk vele; hanem majd lesz idő és alkalom itt arra is, hogy ezzel tüzetesen foglalkozzunk. Most csak azt a talán egyelőre kielégítő véleményt nyilvánítom, hogy a rengeteg sok kaptárforma között csak alig van egynéhány igazán jó; abszolute jó pedig talán csak az az egyetlen faodu-bödön, amit a méhek valamikor maguk választottak ki maguknak az erdőn s amit valamikor ezekkel a méhekkel együtt hozott onnan haza valaki s most otthon tartja benépesítve. Ilyen körülmények között csak azt tanácsolhatom a kezdőnek, hogy ha keretes kaptárt akar már kezdetnek is, akkor olyanban levő méhcsaládot vegyen, amilyen kaptárak az ő vidékén a leginkább elterjedtek, mert ezek ott bizonyára relative a legjobbaknak is bizonyultak a gyakorlatban. De a leghelyesebbnek azt tartom, hogy — a jövő elhatározást szabadon hagyva — a minden vidéken legtömegesebben található kúpos szalmakasban élő méhcsaládot vegyen a kezdő. Ezek hadd rajozzanak egyszer-kétszer annak idején — hiszen egyik főczél úgyis a szaporítás — s ezeknek, ha mézben is gyarapszanak, könnyű a kasok dobzásait alájuk adni.

Különben is, addig is, amig ezzel a nagyfontosságú kaptárkérdéssel tüzetesen foglalkozhatnánk, azt jegyzem itt meg, hogy a legrégibb és a legnagyobb igazság az, hogy jó vidékeken, jó időjárás mellett nincs rossz méhlakás. Ilyen helyeken és ilyen időkben nagyon jó egy üres hordó vagy egy összeábdált ferslóg is, mert szinültig megtelik mézzel. Rossz helyeken és mostoha időkben pedig üres marad a bármilyen ennyire-annyira földicsért bödön, kas, kaptár is.

De éppen az ilyen idők számára kell jól megválogatnunk a méhészkedésünkre szánt kaptárrendszert, hogy a méhgazdaságunk részére a lehető legjobb alapot adhassuk, mely a rossz időkben is megbirkózik az esélyekkel.

Ezért ismétlem is, hogy aki most szerez be kezdetnek méheket, az akkor cselekszik leghelyesebben, ha kupos szalmakasokat, úgynevezett parasztkasokat vásárol. Ezek a legolcsóbbak is és ezek mellett utóbb elhatározhatja a legjobb belátása szerint, hogy a méhészetét milyen keretes rendszerű kaptárakkal lássa el?

Időközben fogunk adni erről is bővebb fölvilágosítást.

Az erdei legelőkről és azok használatáról.

Irta: **Benoze Imre.**

Az állandóan alacsony gabonaárak és magas munkabérek mellett a gazda kényszerítve van a jobban jövedelmező állattenyésztést kiterjeszteni. Nemzetgazdasági szempontból az állatok nagyobb számban való tartása nagy előnyt rejt magában a jövőre nézve, mert hiszen a folytonos gabonatermeléssel talajunkat egyoldaluan használjuk ki s nem messze van az idő, mikor 3—4 magnál többet nem aratunk. Nagyobb számú állattal több trágyát nyerünk, melylyel termő földünket jobb erőben tudjuk tartani.

Több állatot csak akkor tudunk tenyészteni, ha a még meglevő legelőket kellő gondozásban, ápolásban részesítjük. A gyeplegelők száma a népesség szaporodása folytán megapadt s e hiányt az erdei legelők vannak hivatva pótolni.

Ha az erdészetileg helyesen kezelt erdők a fák zártsága folytán nem is teremnek oly sok és jó füvet, mint a gyeplegelők, előnyük ezekkel szemben az, hogy a benne legelő állatoknak védelmet nyujtanak a szeles,

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

mostoha időjárás ellen s a fák árnyékában a legyektől nem szenvednek annyit.

További és igen számottevő előnye az erdei legelőknek, hogy nagy takarmányinség idején megmentik a gazdát állatainak potom áron való eladásától. Nem ütközik az okszerű erdőkezelés szabályaiba az, ha különben legeltetési tilalom alatt levő területekről, fiatal ültetvények körül a füvet lesarlózzuk s szénának megszárítva mentjük meg állatainkat. Végső szükségben lombszéna is készíthető, melynek értéke ugyan csak félannyi, mint a réti szénáé, de ily viszonyok között nagy áldás a gazdára.

Nem lehet eléggé méltányolni az erdei legelők fontosságát állategészségi szempontból sem, hiszen a gyeplegelők kis száma és terjedelme folytán kénytelenek volnának a gazdák állataikat folytonosan istállóban tartani, mely mellett edzett, egészséges állatot nevelni nem lehet. Hogy hazánk állatállományában annyira befészkelte magát a tüdőgümőkór, éppen ezen körülményre vezethető vissza.

Nem ajánlhatom eléggé gazdatársaimnak a legeltetés minél nagyobb mérvű kiterjesztését már csak azért is, mert az kevesebb kézi munkaerőt igényel, a mi a mai nyomoruságos munkásviszonyok között nagyon számottevő.

Mindennemű legelőink csak úgy gyakorolják jótékony hatásukat az állattenyésztésre, ha azok ápolásáról nem feledkezünk meg, s használatuknál az okszerűséget követjük.

Nem célom e szűk czikk keretében részletesen foglalkozni e legelők gondozásával, csupán a tavasz küszöbén az alábbi dologra óhajtom felhívni a figyelmet.

Gazdáink között általános azon szokás, hogy állataikat már akkor kihajtják a legelőre tavaszszal, midőn még ott azok semmi táplálékot nem találnak. Különösen veszedelmes ez erdei legelővel rendelkező állattulajdonosoknál, mert e korai kihajtásnak legtöbbször az az oka, hogy otthon azok éhezni kénytelenek.

Az egész télen át polyván, töreken, tengeri száron tartott állat kiéhezve kerül ki a legelőre, ott mindent lelegel, a mi utjába akad. Legszivesebben a fák rügyeit, fiatal hajtásait s a még kevés számmal virító mérges növényeket fogyasztja.

Eltekintve azon kártól, a mit erdészeti szempontból a rügyek és hajtások lerágása által okoz, egészségi szempontból még éppen veszedelmes.

A rügyek és hajtások gyanta, terpentin és csersav tartalma a legnagyobb mérvű megbetegedést, az úgynevezett erdőnyavalyát idézi elő, mely betegségben sajnos évenkint sok állat pusztul el. A betegség tünete étvágytalanság, feltünő puffadtság, hasfájdalom a mit az állat hátrafelé tekintgetéssel árul el, szarvasmarha, juhoknál a kérődzés kimarad, láz kiséretében erős szorulás majd a 2-ik 3-ik napon véres hasmenés következik, mely nagyfokú gyomor- és bélgyuladásnak a jele. Az ilyen állat ürülékét megfigyelve abban emésztetlen farügyet, galydarabot, fakérget találunk. A vizelet véres a vese gyuladása folytán. Szarvasmarha, juh és kecskéknél a tej rossz szagú és rossz izü.

A betegség nagyob mértékü fellépésénél igen sokszor az állat kimulásával végződik. Különösen oly álatok nem tudnak ellenállani a bajnak, melyek télen igen soványan lettek takarmányozva.

A baj fellépésenél első teendő, hogy az állatot a legelőről eltávolitsuk. Állatorvos hiányában következőleg járjunk el:

A nagymérvü szorulás gyógyitására vegyünk fél kg. glaubersót s oldjuk fel ezt 50 gram lenmagnak 2-liternyi főzetében s adjuk be nagy állatnak egy nap 3-szor. Növendék vagy kisebb állatnak féladag számitandó. A bőrműködés előmozditására dörzsöljük le az állatot terpentin és kámforos spiritusz keverékével. Hogy állatainkat e veszedelmes betegségtől megóvjuk, csak akkor hajtsuk erdei legelőre, ha ott már elegendő táplálékot találnak. A serkedező fü a legelő állatok lába alatt kivesz s igy az egész évre tönkre megy annak termése.

A túlkorai legelőre hajtás annál inkább keresztül vihető, mert intensiv gazdálkodás mellett kizárólagos legeltetésről úgy sem lehet szó.

Erdei legelők használatánál már azzal is sokat nyerünk, ha állataink napközben ott az egészségük fenntartására szükséges friss levegő és mozgásban részesülnek.

Tejtermelésre és tehenészetre alapitott gazdaságokban az istállózással egybekötött legeltetés azért is indokoltabb, mivel a kizárólagos legeltetés mellett a tehenek tejmennyisége feltünő apadást mutat, anélkül, hogy e veszteség a jobb minőségben megtérülne; növendék állatok pedig zárt erdőben sohasem találnak annyi táplálékot, a mennyi kifogástalan fejlődésükhöz megkivántatik.

Erdei legelőket csak az a gazda tudja helyesen és jövedelmezően kihasználni, a ki állatai létszámának emelésével a mesterséges takarmányok termesztését is kiterjeszti s e tekintetben nem támaszkodik az erdő fütermésére, mely zárt erdőnél amúgy is kevés és tápanyagokban szegény.

Álláskereslet.

Egy 32 éves, róm. kath. családos egyén, ki a magyar és tót nyelvet szóban és irásban birja, az erdészeti, vadászati teendőkben valamint a vizsla idomitásban nagy jártassággal bir, november hó 1-ére vadászi vagy erdőőri állást keres.

Szives ajánlatok a szerkesztőségbe kéretnek.

Felhivás az előfizetés megújitására.

Felkérjük „Az Erdő“ azon tisztelt előfizetőit, kiknek előfizetése márczius végével lejár, sziveskedjenek előfizetésüket, hivatkozással a czimszalagon is feltüntetett előfizetési napló folyó számára, mielőbb megújitani, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Előfizetések nyugtázása.*)

¼ évre (1 koronát) fizettek a következők:

Ilosvay Dezső (1283), Marczelly János (1284), Szuhay György (1285), Rozovlján János (1456), Görög János (1457), Zadránszky István (1458), Szirotnyák István (1476), Antal György (1504), Orosz János (1505), Kovács János (1506). (Folytatjuk.)

*) A név mellett álló szám, mely **a czimszalagon is fel van tüntetve**, az előfizetési napló folyó száma, melyet úgy az előfizetés megujítása alkalmából a postautalvány szelvényén, valamint bárminemű felszólamlás esetén az illető levélben vagy levelező lapon **kérünk okvetlenül feltüntetni**, hogy minden félreértés vagy késedelemnek elejét vehessük.

A kiadó hivatal.

Pályázati hirdetmény.

A klosterneuburgi kanonokrend erdészeti hivatalánál — Sűr-on, Veszprém megyében — rendszeresített irodai erdőőri állás azonnal betöltendő.

Csakis nőtlen, róm. kath. vallású, szakvizsgázott s katonai kötelezettségüknek eleget tett, fiatal egyének pályázhatnak; a német nyelvet szóban és irásban birók előnyt, esetleg jó alkalmazhatóság esetében fizetésjavítást nyernek.

Fizetés havonta hatvan (60) korona, egy szobás lakás, és téli fűtésre szükséges tüzelőfa.

Egy évi ideiglenes s megfelelő szolgálat után az illető véglegesíttetik. A folyamodványhoz mellékelt bizonyítvány-másolatok vissza nem küldetnek.

Sűr, 1907. évi március hó 14-én.

Ringeisen Lajos
főerdész.

E. 22

Kerestetik
két nőtlen vizsgázott erdőőr.

Javadalmazás: 840 korona évi készpénzfizetés, lakás és fűtés.

Magyar és román nyelvben jártasak előnyben részesülnek.

Bihari erdőipar r.-t. Dobrest.

E. 18. 2—3

Égercsemete eladó
gróf Nádasdy Tamás erdészeténél Nádasdladányban, Fejérmegye

Magonc 8—12 ‰ magas ezre . .	5	Kor.
» » » » százezer .	400	»
2 éves iskolázott 30—40 ‰ ezre .	10	»
» » » » tizezer	85	»
3 éves » 45—70 » ezer .	20	»

helyben, Fejér-Zichyfalva állomásra szállítva.

E. 15. 3—4

A vadász-vizsla.

Gyakorlati útmutató a vizsla nevelés-, tanítás-, használat- és gyógykezeléshez.

Második kiadás.

Ára 1 kor. 50 f. a szerzőnél: **Stark Dezső** főerdész, **Drávatamási** (Somogy m.)

E. 19. 2—*

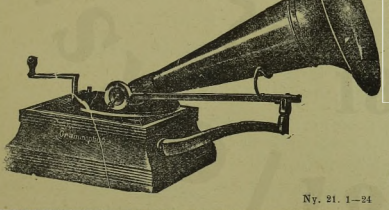

Eredeti Grammophonok
angyal védjegygyel a legjobbak!

Orizkedjék az ember utánzatoktól, melyek csak kellemetlenséget okoznak.

Eredeti grammophonok 45 kor.-tól feljebb, legjobb minőségben kaphatók.

Nagy választék lemezekben, havonként uj felvételek.

Egy és két oldalon bejátszott lemezek. — Régi, használt lemezek kicseréltetnek.

A Deutsche Grammophon A.-G. egyedüli képviselője Temesvár részére:

KECSKEMÉTI SÁNDOR
látszerész, villamos műszaki telep, nikkelező intézet
Temesvár-Belváros, (Agrár-palota).

Ny. 21. 1—24

Gyümölcsfa-csemetékkel nagyban

faiskolák létesítésére, gazdasági egyesületeknek nagy mennyiségben, jól és jutányosan szolgálhatok.

Nagyobb szükségleteknél különleges árajánlatokkal készségesen szolgálok. — Készlet 1 éves átültetlen és 2 éves átültetett:

több ½ milliónál **alma** — valódi vadalma
közel ½ millió **körte** — » vadkörte
cca. ¼ » **birs** — dugványcsemeték
cca. ¼ millió **Mariannaszilva** — dugványok
» ¼ » **Myrabolana** és **szilva**
» ¼ » **Meggy** és **cseresznye**

100.000 drb kajszin, mandula és őszibaraczk. — **Készletben vannak továbbá nagy mennyiségben sorfák,** különösen **gesztenye** és **gleditschiafák** ezerszámra.

Árjegyzék, dúsan illusztrált, kívánságra ingyen.

Mühle Vilmos, faiskolák, cs. és kir. udvari szállító **Temesvár.**

Ny. 2. 7—*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EvGF/255/2018.

SCHERTER TIVADAR

előbb PAUSENBERGER

VASKERESKEDÉS

Temesvár-Belváros,

Hunyadi- és Jenő herczeg-utcza sarkán.

Telefon 499.

Legnagyobb választék **Vadász-, Madár- és Flaubert-fegyverekben, Forgópisztolyok, Browning-ismétlő pisztolyok, Flaubert-pisztolyok.**

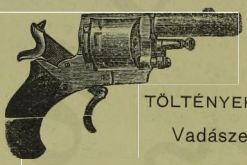

AMERIKAI LÉGFEGYVEREK

TÖLTÉNYEK és SERÉT

Vadászeszközök.

Ny. 5. 7—*

KOLARITS NÁNDOR

Első délmagyarországi egyenruházati intézete és férfiruha műterme

TEMESVÁROTT

szállít legjobb **egyenruhát,** egyenruházati czikkeket és polgári ruhát

előnyös feltételek mellett.

Ny. 4. 7—12

SORFÁK.

Erősebb fákbani nagyobb szükségletnél speciális ajánlattal állok szolgálatra, — különösen

Acer, Gesztenye, Gleditschia, Fraxinus, Maclura, Quercus, telt **Crataegus, Robinia** stbi-ből.

Mühle Vilmos, faiskolák, cs. és kir. udvari szállító **Temesvár.**

Ny. 3. 7—*

BLUM ÉS TÁRSA

ELSŐRANGU EGYENRUHÁZATI INTÉZET

BUDAPEST IV, Kossuth Lajos-utcza 14/16. sz.

Mesteri szabású, izlésteljes csinos kiállítású

erdészeti és erdő altiszti egyenruhák

nemkülönben felszerelési czikkek szállítására.

Ezen lap előfizetői által nálunk rendelt czikkek számlaösszegéből $1^1/_2$ %-ot adunk át a fentebb tervezett erdőaltiszti alap javára.

Hivatalos úton részletfizetésre

is eszközölhetők a megrendelések; az ily megrendeléseket, hosszas gyakorlatunk alatt — a betekinthető számos elismerő nyilatkozatok tanusága szerint, — mindenkor, az igen tisztelt megrendelők legteljesebb megelégedésére hoztuk kivitelbe.

Polgári ruhák

a *legujabb franczia- és angol-divat* szerint, szinte *jutányos árban* készíttetnek. Vevőink kényelmére bármely szakmánkba nem vágó czikket készséggel beszerzünk és a vidéki megrendelések kivitelére különösen kiváló gondot és figyelmet fordítunk.

Kivánatra **ingyen és bérmentve** küldjük meg **árjegyzékünket** és a hivatalos megrendeléshez szükséges részletfizetési megrendelési ívet. — Bármily csekély megrendelés is a lehető legnagyobb figyelem és pontossággal lesz kiszolgálva.

Kiváló tisztelettel:

BLUM ÉS TÁRSA

Szerb kir. udvari szállítók.

Ő cs. és kir. Fensége József főherczeg udvari szállítói. A nagymeltóságú földmivelésügyi Miniszterium hivatalosan megbizott erdészeti egyenruha szállítói.

Az »Országos Erdészeti Egyesület« rendes tagjai.

E. 6. 7—*

Nyomatott Uhrmann Henrik könyvnyomdájában Temesvárott.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

I. évfolyam. 1907. évi április 15. 8. szám.

Előfizetési ár:
Egész évre . . . . . 4 K.
Fél évre . . . . . 2 K.
Negyed évre . . . . . 1 K.
Egyes szám 20 f.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

Kiadja az Orsz. Erdészeti Egyesület (Budapest, V. Alkotmányutcza 6. sz.)

Felelős szerkesztő: **TÖRÖK SÁNDOR** m. k. erdőmester, erdőőri szakiskolai igazgató.

AZ ERDŐ

Hirdetési díjak:

Egy hasábos garmondsor vagy annak helye 40 f. Egész oldal 40 K. Fél oldal 20 K. Negyed oldal 10 K. Nyolczad oldal 5 K.

Többszörös megjelenés esetén engedmény megegyezés szerint.

Előfizetők részére az álláskínálat és kereslet rovata rövid közlésekre díjtalanul áll rendelkezésre.

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

Az előfizetési ár **„Az Erdő kiadóhivatala“** czímén **Temesvár-Belváros, Uhrmann Henrik papirkereskedése,** küldendő.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) **„Az Erdő“ szerkesztőségéhez, — Temesvár 3, Vadászerdői erdőőri szakiskola.**

Az Erdő munkatársai megfelelő irói tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz. A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erd. Egyes. által kezelt oly alap javára fordíttatik, a mely — később meghatározandó módon — erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

Tartalom:

A csemetekerti és erdősítési munkálatokról.
D. B.: Egy erdőaltiszt naplójából.
Kovács Márton: Füzvesszőtermesztés árterületen.
(tp.): Méhészet.
Witt Sándor: A göbecses fegyverek belövéséről.
Közlemény a kopár, futóhomok s vizmosásos területeken teljesített erdősítések állami segélyezése ügyében.
Hasznos tudnivalók. — A földi eper vagy szamócza tenyésztése. — Miképen védekezhetünk a tehén tőgyének gyuladása ellen.
Kimutatás a gróf Breunner Ágoston örökösei uradalmaihoz tartozó vadászterületeken az 1906. évi február hó 1-jétől 1907. évi január hó végéig elejtett hasznos és káros vadakról.
Állás-kínálat.
Felhivás az előfizetés megújítására.
Pályázati hirdetmény.
Hirdetések.

A tárczában:
Tanos Pál: A »szentatya« vizslája.

A csemetekerti és erdősítési munkálatokról.

IV.

Fennti czím alá foglalt czikksorozat ez időszerinti befejezéseként még röviden kiterjeszkedni kivánok a vasúton szállított és a helyszínére megérkezett csemeteknek további elbánásáról.

Nagyon sokszor előfordul az az eset, hogy az állami csemetekertekből az u. n. kopárterületek vagy rendesvágások beerdősítésére elszállított csemeték a kiültetés után kisebb vagy nagyobb mennyiségben kipusztulnak.

A birtokos a pusztulás okát legtöbb esetben a csemeték gyengeségében és különösen a csemeték rossz csomagolásában keresi és véli megtalálni.

Pedig a legtöbb esetben nem az az oka, hanem mint azt saját magam tapasztaltam, a vasúton érkezett csemeteknek a helytelen kezelése idézi elő a bajt.

Ugyanis igen sok birtokos a csemetéket a megérkezés után későn váltja ki a vasútról, vagy pedig ha ki is váltja, a kellőnél több ideig a csomagban hagyja s a csomagokat pedig olyan helyre helyezi el, a hol a megromlásnak ki van téve.

Elkerülendő tehát a helytelen kezelés által származható minden hátrányt, feltétlenül szükséges, hogy a vasúton szállított csemeték a megérkezés után azonnal kicsomagoltassanak, a szánkénti kötegek szétbontassanak, melynek megtörténtével a csemeték vékony rétegben porhanyos földdel biró helyen bevermelendők.

Ha pedig a megérkezett és kicsomagolt csemeteknek már a csomagolás alkalmával bepépelt gyökerein a pép keményedőnek látszanék, okvetlen a csemeték gyökereit vizbe kell mártani s csak azután bevermelni.

A bevermeléssel a csemeték bizonyos időig épségben eltarthatók.

Kivánatos azonban, hogy a beültetés minél előbb megtörténjék s a csemete sokáig ne álljon beföldelve.

Ha a csemetéket nem részesítjük ilyen elbánásban, akkor erdősítésünk is nem lehet sikeres s az erdősítési és a csemeték beszerzésére kiadott költségek kárba vesznek. De e mellett még azon erkölcsi hátránynyal is találkozunk, hogy a birtokos az erdősítés teljesítéséhez minden kedvét elveszti.

Nem tudom tehát eléggé figyelmébe ajánlani az érdekelt birtokosoknak és alkalmazottaknak a fent valamint az előbbi közleményeimben előadott körülményeket.

Ismeretes dolog, hogy a földmivelési kormányunk s főleg a mostani miniszterünk mily nagy tevékenységet fejt ki s mily nagymérvű áldozatokat hoz a hazánkban levő kopárterületek beerdősítési ügye körül.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

E rendkivül fontos közgazdasági missiójának, e mindenkit őszinte hálára kötelező czéltudatos cselekedetének csak akkor lesz teljes eredménye, ha mindnyájan közös és erős akarattal az ő nemes intentióját felfogjuk s az ide tartozó összes munkáknak még a legapróbb részleteit is aként foganatosítsuk, mi az eredményt feltétlenül biztosítsa.

Fontos szerep jut itt főleg állami erdészeti altisztjeinkre, kiknek már is ismert buzgósága és jóakaratu tevékenységére az elérni kivánt czél érdekében valóban nagy szükség van.

Egy erdőaltiszt naplójából.

Talán nem végzek felesleges munkát, ha a vezetésemre bizott és házi kezelésbe vett erdőgondnokságnál alkalmazott egy erdőaltiszt 1906. évi naplójának kivonatát e lapok hasábjain közzé teszem.

Az erdőaltiszt egy a fokozatos felujító vágásban kezelt 1521·2 k. holdjának kezelésével és védelmével van megbizva. Az erdő területen a következő fanemek vannak képviselve m. p.:

Bükk és gyertyán .	455·9 k. h.
Tölgy	296·7 »
Jegenyefenyő . . .	750·1 »
Erdei- és feketefenyő	18·5 »
Összesen .	1521·2 k. h.

A védkerület az adriai tenger felett 220—720 m. magasságban fekszik. E területen az 1906. évben 2 ritkító, 6 gyérítő és két tisztázó vágás volt. Ugyancsak az 1906. évben 15 erdőrészletben volt mesterséges felujítás és öt, összesen 5527·7 m² kiterjedésű ugynevezett vándor csemete kertben nevelt saját és a gondnokság egyéb kerületei részére csemetéket.

(A kivonat táblázatát lásd a 3-ik oldalon.)

E kivonat adataiból kivehetjük, hogy az erdőaltiszt főerdőőr legtöbb időt, öt csemete kertjének megmivelésével töltött és azután, daczára annak, hogy kiterjedt kezeléssel bir, mégis legtöbb munkanapot (46 1/4) az erdőgondnokság irodai másolási ügyeivel volt elfoglalva.

Ennek okát a türelmes olvasó abban keresse, hogy nincs elegendő képzett fiatal erdősuhancz, erdőlegény, a ki rendesen az ilyen munkát végezni szokta, hogy az erdőgondnokságok nincsenek állandó irodai személyzettel ellátva.

E kivonat adataiból láthatjuk, hogy a főerdőőr 40 3/4 napot a kerület védelménél töltött el, daczára annak, hogy kerülete egy nagy és egy kis, de gyárral biró község között terül el. És mindennek daczára 1906. évben csak 41 káresete volt, melynek értéke a 26 kor. 29 fillért meg nem haladta. Ezek közül a legnagyobb eset csupán 3 kor. 12 fillért tett ki. Ennek okát az erdőaltiszt lelkiismeretességében és a jó közigazgatásban, a mely az erdőkincstárral karöltve jár el, kell keresnünk.

A kezelő erdőaltiszt 38 3/4 napon át az épület- és műszerfa felvételénél és ellenőrzésnél működött közre.

38 napot saját kerülete irásbeli teendőinek végzésével volt elfoglalva.

35 3/4 napot töltött az erdőmivelésnél és csemeték kiemelésénél,

27 napot magányosok, kisebb vevők, fa kiszolgáltatásnál,

14 1/2 napot tüzifa termelés átvételnél,

14 1/4 napot jelölésnél,

9 1/2 napot vadászatnál,

15 napot családi ügyeinek rendezésénél stb. volt elfoglalva.

Az itt előroltakból azt látjuk, hogy

1. Az erdőaltiszt annyira foglalkoztatva van, hogy csak 15 napot tölthet családi ügyeinek rendezésével, tehát munkaereje a kenyéradó részére teljesen ki van használva, hogy

2. sokoldaluan van igénybe véve, annyira mint más szakmabeli altiszt egyike sem, hogy

3. nagy anyagi felelősséggel járó munkát végez.

Ebből folyólag az a kötelesség háramlik a kenyéradóra, hogy az így igénybe vett erdőaltiszteket kellőleg is honorálja.

Másodszor, hogy megokolt az O. E. E. 1906. évi gyűlésének ama határozata, hogy az erdőaltisztek kiképzésére, felvételére nagyobb súly fektetendő mint eddig.

Harmadszor, hogy ily felelősséggel járó munkát csak egy önérzetes erdőaltiszti kar képes végezni, a mely nem kocsisok, végzett iparosokból lesz verbuválva, hanem az erdőőri szakiskolákban és az iskolából kikerült és az erdőhatóságoknál felnevelt elemekből lesz kiképezve.

Talán az itt kimutatott adatok meg fogják győzni a kételkedőket, hogy ha a mi nagy miniszterünk szavait megvalósítani akarjuk, t. i. hogy „át kell térnünk az államerdők házi kezelésére“, az erdőgondnokságokat el kell látni állandó irodai személyzettel.

Továbbá, hogy a házi kezelésnél alkalmazott erdőaltiszt sem a védelemre, sem a vadászatra gondot nem fordíthat. Tehát ott hol nagyobb a falopás, nagyobb az orvvadászat, ott a fatolvaj, ott az orvvadász zavartalanul működhetik.

A kezelést, a védelem és vadászattól el kell különíteni.

E kivonat talán utmutatóul szolgálhat az erdőőri szakiskola fáradhatlan vezetőinek is, hogy egy intensiv erdőgazdaságnál alkalmazandó erdőaltisztet mire kell kiképezni.

E kivonat talán még útmutatóul fog szolgálni azoknak az ifjaknak, akik az erdőőri illetve erdőaltiszti pályára készülnek, hadd lássák minő fáradságos, minő felelősségterhes, minden idejét, izmát, tudását igénybe vevő munkát kell hogy végezzen egy házi kezelésnél alkalmazott erdőaltiszt.

E kivonat végül egy kérelem „Az Erdő“ czímű szaklaphoz, hogy azokat a kik a mi segitő társaink — az irányadó köröknél, a közvéleménynél, a birtokosoknál szellemileg pártolni igyekezzék, mert ha csak párhuzamot vonunk a vasutak altisztjei és a mieink között, akkor azt látjuk, hogy a mi altisztjeink sorsa amazokét meg sem közelíti, pedig a terhes és felelősségteljes szolgálat mellett a mi derék altisztjeink a nemzetiségi vidékeken a magyar államesme zászlóvivői, a kiket megvédeni a magyar erdőtiszt legszentebb kötelessége!

D. B.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

KIVONAT

(1906. évi szolg. könyvből)

egy kincstári főerdőőr (erdőőr) által 1906. évben végzett szolgálatáról és e szolgálat teljesítésnél igénybe vett napok számáról.

1521·2 erdő, 43·06 legelő és erdő.

Hónap	Rendelkezésnél	Erdőgondnoksági irásbeli munkánál	Saját hivatalos	Épület- és tüzifa, valamint tüzifának vadtenyésztő kijelölésnél és termelésnél	Az erdőkincsár saját szükségletére és nagybani vállalkozók részére épület- és műszerfa-fövelésnél és élőfaról átalánnál	Tüzifatermelésnél, oláztalokásnál és ellenőri átalánnál	Magánfelek részére való fa- és egyéb erdőtermékek kitermelésénél, ellenőri átalánnál és kiszolgáltatásnál	22·5 k. holdnyi terület 64.000 darab csemetével való beerdősítésnél és a csemeték ültetésénél	5537·7 m² kiterjedésü 5 csemetekert megmüvelésnél, bevetésnél, gyomirtásnál, 1 kert 1 ágyásban 250.000 darab csemete nevelésénél	Magánosoknak és kopárter. befásítandó területek csemetéinek kiszedésénél és csomagolásnál	Munkaszaknány átvételnél	Kezelési épületek és szállítási eszközök helyreállításánál	Kerület megvédésénél	Feljebbvalókkal való kerület megtekintésénél	Vadászatnál	Erdőkár és egyéb tárgyalásoknál	Bérfizetéseknél	Gyümölcsfák ültetésénél és takarításánál	Erdei tűzollásnál	Isteni tiszteletnél	Családi ügyekben szabadságon	Képviselői választásnál	Összesen	Jegyzet
	igénybe vett napok száma																						
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22		
Január . .	1/2	5	5 1/2	2	2	5	3 1/2	.	.	.	2	.	2 1/2	.	1/2	1/2	.	.	.	.	2	.	31	
Február . .	1/2	4 1/2	3 1/2	1	.	3 1/2	8	.	.	.	2	.	4	.	.	.	.	.	.	.	1	.	28	
Márczius .	1/2	3 1/2	4	2	1	2 1/2	5	.	.	1 1/2	1	1/2	5 1/2	.	.	2	1	.	.	.	1	.	31	
Április . .	1	2	2 1/2	.	.	.	1/2	18	.	.	1/2	.	1 1/2	.	.	.	1/2	1 1/2	1/2	1	1/2	.	30	
Május . . .	.	3 3/4	4	1/2	.	.	1 1/2	6 1/4	5 1/4	.	1	2 1/2	3 3/4	1/2	1/2	.	.	.	.	.	1/2	1	31	
Junius . .	.	3 1/2	2 3/4	2 1/2	1 3/4	1/2	3/4	.	14 3/4	.	1/2	.	1	.	.	.	.	.	.	.	2	.	30	
Julius . . .	1/2	7	2 1/2	1/4	1	.	2 3/4	.	10 1/2	.	.	.	4	.	1/2	.	.	.	.	1/2	1 1/2	.	31	
Augusztus .	1/2	3 1/2	2 3/4	.	7	.	3/4	.	7 1/4	.	.	.	6 3/4	.	1/2	.	.	.	.	.	2	.	31	
Szeptember	1/2	3 3/4	2 3/4	2	11 3/4	1/2	1 1/4	.	.	.	.	.	5	.	1	.	.	.	.	.	1 1/2	.	30	
Október . .	.	3	2	.	10 3/4	.	3/4	6 3/4	5 1/2	.	3/4	.	.	.	1	.	1/2	.	.	.	.	.	31	
November .	1	1 3/4	1 1/2	3	2	1	1 3/4	4 3/4	4 1/2	.	.	2 1/2	1 1/2	1 1/2	1	1	.	.	.	.	1 1/2	.	30	
Deczember	1/2	5	4 1/4	.	1 1/2	1 1/2	1/2	.	3 1/4	.	1/2	1 1/2	5 1/2	.	4 1/2	.	.	.	.	1	1 1/2	.	31	
Összesen	5 1/2	46 1/4	38	13 1/4	38 3/4	14 1/2	27	35 3/4	51	1 1/2	8 1/4	7	40 3/4	2	9 1/2	3 1/2	2	1 1/2	1/2	2 1/2	15	1	365	

© OEE Magyar Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EvgF/255/2018.

Füzvesszőtermesztés árterületen.

Irta: **Kovács Márton.**

Az utóbbi időben e vidéken arra alkalmas helyen kezdik felkarolni a füzvesszőtermelést. Különösen viz mellett termesztik s dolgozzák fel nagyobb mennyiségben a füzvesszőt.

Lehetőleg mindenütt oly helyeket választanak ezen czélra, melyek vizenyősek ugyan, de a melyeket nyáron csak nagy ritkán, vagy egyáltalán nem önt el viz. Ilyen helyen a termesztők alacsonytőkéket (fejeket) nevelnek.

Vannak azonban oly árterek is, melyeket évente, sokszor kétszer is, átlag 0·5—1·0 m. magasságban viz borit hetek- sőt hónapokig is a tavaszi és nyári időszakban. Ily területeken szintén lehet hasznothozóan tenyészteni füzvesszőt.

Erre vonatkozó némi tapasztalatomat a következőkben bátorkodom előadni:

Mintegy 2 év előtt foglaltam el mostani állásomat itt az Aldunán. Védkerületemben egy circa 30 holdnyi rét terül el, melyen szétszórva egyes 16—30 m² területen rekettyebokrok tenyésznek; minden valószinüség szerint régebben kiirtott rekettyék gyöksarjai, melyekről mindeddig az itteni lakosok 20—30 krajczárért vágtak néhány kéve, hüvelyk vastag, ágas, görbe vesszőt kévekötésre.

Ezen bokrok közül január 1-ső felében a vénebbeket egész tövig visszavágattam éles baltával, északra néző vágáslappal, vigyázva, hogy a visszamaradt 4—5 cm. csonkok össze ne repedezzenek a vágás alkalmával. Igy neveltem uj sarjakat, melyeken fogom ezután a fejet nevelni. A fiatalabb bokrok közül pedig nehányat nagy kertészollóval visszametszettem 30 cm. magasságra, míg a többit 1·20 m. magasságra.

Tavasszal kihajtottak a vesszők, melyek között az 1 m. magasra visszavágott bokrokon nem ritkán 200—250 %, de a legtöbb vesszö 120—180 % hosszúra fejlödött, míg a 30 %-re vágottakon csak 0·5—1·0 m. hosszúra nőttek, mert az árviz — mely április és junius hónapokban majdnem 5 hétig 0·5—0·8 m. magas volt — elfojtotta őket. Az árviz — különösen a juniusi — annyiban ártott a magasabb vesszőknek, hogy a csúcson levő néhány szem kihajtott, így a vesszők minősége vesztett kissé.

Augusztus hó második felében kezdettem vágatni s hámoztatni az 0·5—1·5 m. hosszú vesszőket hámozóval. Ez egy 0·5 m. hosszú, 4—5 % vastag, egy harmadáig nyélből álló, két harmadáig behasított kemény fa, melynek belső, hasított oldalai élesre vannak kifaragva.

Bal kézzel beillesztjük a jobb kezünkkel összeszorítva tartott hámozóba a vesszö tövét s így végighuzzuk a hasítékban. Ezen müveletet ismételjük mindaddig, mig csak a kéreg a vesszőről le nem jön. Ily eljárás mellett egy gyakorlott munkás 6—7000 vesszőt képes levágni s lehámozni 10 órai munkaidő alatt.

Az ily módon lehámozott vesszőt árnyékos, száraz, szellős helyen szárítottam.

Nyersen kévébe kötött vesszö megpenészedik. Napon szárított pedig fénytelen sárga szinü lesz és sokszor végigrepedezik.

1000 vesszőt (lehetőleg egyenlő hosszúakat) köttettem egy kévébe s szellős-száraz padláson raktároztattam.

Az egész 2 holdnyi területről kikerült finomabb

TÁRCZA.

A „szentatya“ vizslája.

Irta: **Tanos Pál.**

»Emlékezzünk régiekről . . .«

A napokban közölték a lapok, hogy a szép Dunántúl legszebb vármegyéjében meghalt a megye egyik legtekintélyesebb férfia 80 éves korában.

Ez a közlés idézte elő az én visszaemlékezésemet s az öreg urat, akit akkor ismertem meg, amikor, bizony nem sok hiányzik már az 50 esztendőből, az 1861-iki hires restorácziók a mi főbiránknak választották.

Deli ifjú volt ő akkor még és kuruczvérű magyar, aki sem a németet be nem vette semmiféle formájában, sem pedig mint szolgabiró nem értette a tréfát. Csakhamar hires lett arról, hogy legjobban ért a rabvallatáshoz s hogy általában minden hivatalos dolgát a legrövidebb úton szokta elintézni. Mert a vadászatra áldozta ő minden szabad idejét s ezért nem is szenvedhette, ha az erre használható időt és alkalmat holmi lókötők, csirkefogók csorbították.

Agarakkal, kopókkal, vizslákkal volt benépesítve a tornáczos kuriája s ságor, koma, osztályos atyafi ezeknek a magjából iparkodott ki ezért, ki azért, ki jószóért, hacsak egyet is megszerezni.

Annak a sok jó kutyának a koronázott fejedelme a »Hektor« vizslája volt, amelyről meséket mondtak az ösmerősök s ő maga hiresztelte is mindenfelé, hogy olyan jó vizsla nincs több a széles országban. — Csak hogy beszélni nem tud — szokta róla dicsekedve mondogatni.

De volt is ám a derék Hektornak jó dolga és becsülete! Nappal, ha vadászaton kivül volt az idő, megszokott tanuképp szerepelt a szolgabirói czifra tárgyalásoknál és éjjel a hálószoba pamlagján álmodta végig a letünt nap eseményeit. Boldog volt a kutya is, a gazdája is abban a pajtáskodó viszonyban, mely közöttük kifejlett. Ámde meg volt irva a sors könyvében, hogy bú és gond váltsa föl ezt a kölcsönös boldogságot. Az a hires jó vizsla, a derék Hektor egyszer csak szőrén-szálán elveszett. Tűvé tették érte az egész vármegyét; de sok lótás-futás, keresgélés után

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

tárgyak fonására alkalmas 100.000 vesszŏ, 100 kévében, mely mindössze 500 kg.-mot nyomott. Ezen vesszŏk termelése került kg.-ként 14 fillérbe s eladatott kg.-ként 30 fillérért helyben átvéve.

Szeptember II. felében kezdettem vágatni a kosárkötésre kevésbé használható, vastag, hosszú, galyas vesszŏket tengeriszár stb. kötésre. Ezekből termeltetett összesen 320 köteg. (1 láb átmérŏjű kötegek, melyekbe 300—350 vesszŏ van.) A termelés kötegenként 50 fillérbe került s eladatott helyben átvéve kötegenként 1·20 koronáért.

Végre november—deczember hónapokban vágattam a durvább árúk fonására, valamint a nagyon rövid, de kertészek és seprőkötők részére alkalmas vesszŏket. Termeltetett 190 köteg (1 láb átm.) mely kötegenként 50 fillérbe került és eladatott 1 koronaért.

Ezeket fedett helyen, szellŏs kupokba felállítva tartottam eladásig, mert különben nagyon hamar rothadásnak indul a nyers vesszŏ.

Elértem tehát azt, hogy minden különös gondozás nélkül circa 2 holdnyi terjedelmű rekettye bokorról körülbelől 700 korona értékű vesszŏt termelhettem már az első évben, de reménylem, hogy a jövő években több-több vesszŏt termelhetek ezen területről, mert minden vesszŏ levágásakor 4—5 szemmel biró csonkot hagyattam vissza s igy minden csonkon legalább is 3—4 vesszŏ fog fejlődni, ami 3—4-szeresét jelenti az eddig elért eredménynek.

Jövőre több helyen dugványozás, illetve bujtatás utján füzbokrokat fogok nevelni, melyeken a fejeket 1·20—1·50 m. magasságban óhajtom meghagyni, mely mellett a legmagasabb s legtartósabb vizállás sem hátráltathatja a vesszŏk fejlődését.

Azért nevelek különálló bokrokat, miután úgy a kihasználás, mint elszállítás könnyen eszközölhető, valamint a közökben nőtt fű szintén értékesíthető.

Ezen művelet eredményéről annak idején (Tekintetes Szerkesztőség kegyes engedelmével) fogom közölni észrevételeimet.

Méhészet.

(tp.) Irgalmatlan telünk volt; szokatlanul hosszan tartó és olyan állandó nagy hideggel járó, amelyet meg kellett szenvedniök embereknek, állatnak egyaránt. Siralmas hatása volt ennek a vadjainkra, amelyek bizony még ott is pusztultak, eddig alig tapasztalt számban elhullottak, ahol az ember téli gondozásban részesítette őket. Hát még mily tömegben estek a kemény hidegnek, a nagy hónak, a nyomorúságnak, az éhségnek áldozatául ott, ahol senki se gondoskodott róluk, a nagy nyomorúságukat senki nem is enyhitette!

Elszomorító hatása volt annak a most mult télnek a méhekre is. Ott is, ahol a gondos méhész az őszi beteleléskor „elégséges“, de nem fölösleges mézkészletet hagyott, vagy adott a méheinek téli eleségül; ahol elég népesen is kerültek a méhtörzsek a tél viszontagságai elé; ahol melegtartó burkolatok, takarók védték a kaptárakat a gyilkos hideg ellen és ahol a téli nyugalmukat semmi zaj és nyugtalanitás nem háborgatta. Itt is a maguk kárán tanulták meg a gondos méhészek is, hogy a méheik beteleléséné számolniok kell minden őszkor az olyan télre, noha ez tényleg csak ritkán fordul el hozzánk, amilyen a mostani volt. Mert károkat, itt-ott nagy károkat szenvedtek az ilyenek is, amelyeket pedig, az ilyen télre való elővigyázat mellett, elkerül-

---

végre is csak be kellett vallania az elkeseredett szolgabiró úrnak is, hogy azt bizony — ellopták. Ötőle ellopták!

— Szégyen, gyalázat! Ellopták a kutyámat, az én kutyámat! — szokta volt mondogatni folytonosan.

Hetek, hónapok pörögtek le az idő homokóráján, s az a sok mozgósított mihaszna pandur csak nem tudott ráakadni még a nyomára sem. A Hektor nem került elő többé.

Nagy volt e miatt annak a szenvedélyes vadásznak az ő méltó fájdalma; de ennél még nagyobb volt a hirneves járási rendőrfőnök szégyenérzete a fölött, hogy hiába kutat, hasztalan vallat: éppen az ő saját kedves kutyáját nem birja előkeríteni!...

*

A harmadik, már »fölvidéki«, vármegyében amilyen derék jó pap, olyan világfi volt a g....i plébános, az örökké vígkedélyű »szentatya«, kit az ő nem éppen szent élete révén ezen a néven ismert mindenki az egész megyében és ezen is túl. Vitéz honvéd is volt és aztán cserepárnak is besorozták s utóbb mégis csak plébános és végül kanonok is lett belőle. Nagyon természetes, hogy az ilyen embert Diana, ez a pajzán istennő se hagyhatta érintetlenül s az ő szivébe is beleoltotta azt az örök lángot, a vadászat nemes szenvedélyét. Persze, hogy neki is volt »legjobb« vizslája. És ez a vizsla, a bölcs »Nero« szintén elveszett abban az időtájban. Hasztalan keresték, köröztették ezt is, nem lett meg; senki se látta, úgy eltünt.

Szegény szentatya, szinte beteggé lett bele. Panaszkodott fűnek-fának, hogy az ő élete mennyire meg van keserítve; itt a fogolyvadászat ideje, s ő nem tud vadászni, mert nincs kutyája. Mit csináljon ő már most? Hogyan legyen meg vizsla nélkül?

Bizony mindenki őszintén sajnálta a kedves jó papot az ő nagy bajában.

— No ne busulj szentatya! Küldök én neked holnap egy vizsla kutyát. Nem tudom ugyan, hogy ér-e majd valamit, mert az bizony csak olyan jött-ment eb. Egy hete, hogy egyszer csak beállított hozzánk lucskosan, lomposan, egészen agyonéhezve s azóta csak megvan nálunk. Ha tudod használni, legyen a tied — biztatta a nála megfordult egyik jó szomszéd.

— Köszönöm barátom, szivesen fogadom, csak vizsla legyen; valamire talán majd csak megyek vele.

Másnap csakugyan megérkezett a papházhoz a nehezen várt kutya. A kisérő levelében még az is meg volt irva, hogy önáluk Lion volt a neve.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

hettek, az áldozatul esett kedves törzseiket megmenthették volna.

Hát még hogy pusztultak az olyan méhesek, a melyeknek a gazdái — pedig nagyon sokan vannak ilyenek! — a méheiket is csak a jó Istenre bízták, aki pedig tudvalevőleg csak úgy segít rajtunk, ha ebben mi magunk is — segítségére vagyunk; akik sem azzal nem törődtek az ősszel, hogy a méheik milyen állapotban kerülnek a télbe, hogy van-e nekik életre való, szaporítani képes anyjuk, hogy van-e a kaptár téli melegjének termeléséhez szükséges elegendő népük, hogy van-e annyi eleségkészletük (10—12 kg.), amennyi kell ahhoz, hogy ki is telelhessenek vele és bőségesen teljék belőle a már januárban meginduló tavaszi fiasításuk ételésére, ellátására mindaddig, amíg csak ezt a tömegesen nyiló virágokból újra beszerezhetik; sem pedig arra nem gondoltak, hogy a méhnek, ennek az igazi napbogárnak egyik legfőbb életeleme a meleg, aminek a téli megszerezhetéséhez, megtarthatásához nekünk kell őket hozzásegítenünk, ha már az ő természetadta ősi lakásuk — az erdő odvas fája — helyett a mi mesterséges köpüinkbe, kasainkba, kaptárainkba telepítettük őket; vagyis: akik elmulasztották a méheiknek melegtartó burkolatokkal való megvédelmezését a tél gyilkos hidegje ellen.

Ezek most bánkódva, fájó szívvel tapasztalhatták, hogy a gondatlanul elhanyagolt méhtörzseikből itt-ott egy-két hirmondó érte meg életben az emberek szent föltámadási ünnepét. S bizony megtanulhatták — s jó lesz ezt a tanulságot minden méhes ajtajára fölirni — hogy, ha szent igazságként áll is az, hogy, ha minden embernek való, mindenkinek hasznos, üdvös, gyönyörűsége a méhészkedés, mégis szemben áll ezzel az a másik igazság, hogy az olyanok, akik méheiktől a szükséges figyelmet is sajnálják, a kellő gondoskodást megtagadják s csak ezek nélkül akarnák, a kész, a mentül nagyobb hasznot megkaparintani, azok ne is kezdjenek a méhészkedésbe, mert ezek haszonnal nem, csak kárral méhészkedhetnének s az ő balsikereikkel még másokat, arra valókat is, elriasztanának a hasznos méhészkedéstől.

A méhesben fölmerült bajt nagyobbá tette ezuttal az, hogy a végre letünt egész márciusban se volt egyetlen olyan melegebb napunk, amikor a méhek fészkét is megvizsgálhattuk s a kasok belső állapotáról meggyőződést szerezhettünk volna, holott az ellenkező esetben több nagyobb bajt el lehetett volna az idejében való segítséggel hárítanunk. A beköszöntött április, a húsvéti ünnep végül mégis csak meghozta a legelső meleg napokat, a valóságos tavaszt. S a méhek siettek is ki a szabadba, az oly sokáig nélkülözött napfénybe. De most már nekünk is sietnünk kell, hogy a méheink állapotáról alapos meggyőződést szerezzünk. Minden egyes törzset jól meg kell most vizsgálnunk és a vizsgálat eredményét ha könyvbe nem is, de legalább egy a kasra alkalmazott jegyzetlapon följegyeznünk.

A legelső tudnivaló, hogy van-e a törzsnek jó anyja? Ezt könnyen megitélhetjük. Ha a fészek lépein ilyenkor már egy-egy tenyérnyi munkásméh-fiasítást látunk, mely zárt sorokban áll s nem mutat közbeeső hézagokat, üres sejteket, akkor bízván rámondhatjuk az anya kifogástalanságát s e részben semmi teendőnk sem akad. Ha azonban ilyen hézagos fiasítást találunk, akkor az anya hibás és ha előbb nem lehetne — mert nem rendelkezünk fölösleges anyákkal — az a jövő hónap elején vagy állandóan kedvező időjárás mellett még ennek a hónapnak a végén elpusztítandó, hogy a

---

De milyen kutya volt ez! A szentatya csaknem a bőréből ugrott ki nagy örömében, amikor meglátta.

— Holnap reggel a mise után azonnal megpróbálom és ha csakugyan olyan jó is, mint a milyen szép és tiszta faj, akkor . . . akkor . . . a »Hattyu« tehenünket küldöm el érte annak a Miskának.

— Jaj, csak azt ne főtisztelendő úr; akármelyiket inkább, csak a Hattyut ne — rimánkodott a »papkisasszony«.

— Ne akadékoskodjék Julcsa! A Hattyut küldöm el, ha jó lesz ez a kutya.

És az a Lion nagyon jónak bizonyult kint a mezőn. Olyan természeti sajátságokat és olyan kitünő iskolára valló tudományt fejtett ki már ezen az első próbán, hogy a szentatya már a legelső órában föléje helyezte az ő elveszett kedves Nerojának.

Az a Hattyu tehén pedig a gazdasszony nagy jajgatása mellett csakugyan átköltözött másnap oda, ahonnan a Lion kutya az előtte való napon idekerült.

*

Már a második vadászati évadot szolgálta a szentatya Lionja s megérdemelt hire elterjedt mindenfelé, még a megye határain is túl, amikor egyszer annak a másik vármegyének a pandurjai, a kellő salvus conductus birtokában, egy szép reggelen csak beköszöntöttek a g . . . . i parókia nyitott kapuján.

— Engedelemmel legyen mondva főtisztelendő uram — dikcziózott illő borizű hangon a pandurkáplár — mink a tekintetes főbiró urnak Hektor kutyáját keressük, aki itt találtatódik a főtisztelendő úr házánál.

— Mondja meg a tekintetes főbiró úrnak, hogy az én házamnál olyan nevű kutya nem találtatódik.

— Már, kérem átossággal, ne tessen rossz néven venni, de meg is találtuk már itt a Hektor kutyánkat; ott van ni, — mutat az ugatva közeledő Lionra. — Hektor ne, ne! Gyere ide Hektor! Csakhogy megvagy Hektor!

Az a kutya pedig valósággal őrült örömet mutatott az ő igaz nevének a hallatára s régi ösmeröseinek láttára; egyszer az egyik pandurra ugrott, másszor a másikra s nyalogatta a kezüket.

— No lássa főtisztelendő úr, hogy ez a mi Hektorunk s ha nekünk nem adja ide, majd eljön érte a tekintetes főbiró úr maga; mert ezért a kutyáért még a világ végére is elmenne.

— Hát bizony nem adom az én kutyámat senkinek. Az egészben csak az van, hogy ez is örül és barátságos, mint minden jóravaló vadászkutya, ha —

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

törzs uj anya nevelésére kényszeríttessék. Sürgősebb az ilyen segítség akkor, ha a hibás anya ilyenkor részlegesen, vagy általánosan heréket költ. Az ilyennek vagy azonnal kell más anyát adni, vagy pedig ha ezt nem tehetnénk, ezt a törzset a kimerült anyjától megfosztva egy másik jó anyával biró törzszsel egyesíteni. Mert az ilyen törzs éppen úgy veszendő, mint az olyan, amely teljesen anyátlanul került ki a télből. A teljes anyátlanságnak sok biztos jele van, amikről ez az állapot könnyen fölismerhető. Mégis, ha ezt egyébként föl nem ismertük volna, biztosra vehetjük az anyátlanságot, ha a tavaszi átvizsgálásnál semmi fiasítást se találunk. Ezen az állapoton ha lehetne is anya adásával segítenünk, mégis helyesebb, ha az anyátlan népet egy másik jó törzszsel egyesítjük. Mert jó, hasznothajtó törzs amúgy se lenne belőle, mig így legalább a népet mentjük meg és teszszük a vele erősített kast hasznosabbá.

A másik fő tudnivaló, hogy van-e a törzseknek elegendő mézkészletük? S ennek a megitélésénél azt kell szem előtt tartanunk, hogy ilyenkor, akkor, amikor a fiasítás javában megindult és nap-nap után terjeszkedik, a méhek ennek a fiasításnak az ellátására egy hónap alatt több mézet fogyasztanak, mint legtöbbnyire az egész télen át. Ha ezt a készletet nem találjuk elégségesnek, akkor ne várjunk, amig az elfogy, hanem kezdjük meg a fölsegítésüket azonnal és úgy, hogy minden éjjelre adjunk az ilyen törzsnek egy-egy adagban 2—300 gramm higított mézet; vagy keretes kaptáraknál adjunk, ha van ilyen készletünk, az üres keretek helyébe megfelelő mennyiségü mézes keretet. Ahol pedig nemcsak hiányt, hanem szükséges inséget is látunk méz dolgában, ott még nagyobb adagokban nyujtsuk nekik azt, nehogy a telet átszenvedve egy verőfényes tavaszi szép napon haljanak éhen — a Paradicsom küszöbén, melynek a feslő virágbimbói már integetnek feléjük, de a kelyheik nyitása már nem láthatja őket vendégül! . . .

Miként őszszel, amikor a méhek már nem találnak, úgy tavaszszal még inkább, amikor még nem találnak semmi gyűjteni valót, amire pedig most van a legnagyobb szükségük, nagyon vigyázzon a méhész, hogy amikor a kaptárakat vizsgálja, szétszedi, a mézes kereteket is kirakja s különösen az etetésnél, amikor híg mézet osztogat, el ne csöpögesse, el ne szórja, mézes lépdarabokat el ne hagyjon senki. Mert ezzel nyalakodásra szoktatja, rablásra készteti a méheket. S amilyen könnyü a rablást kellő elővigyázat mellett, s ha anyátlan törzseket, amelyek a rablók legelső áldozatai, nem türünk a méhesünkben, megelőzni, oly nagyon nehéz a már kitört rablást megakadályozni. Sok méhészet pusztult már el rövid napok alatt az elhatalmasodott rablóméhek révén, amelyek rablásra ingerlik először a legközelebbi szomszédokat és így tovább, utóbb néha az egész méhállományt is.

De a mézzel való elővigyázatos bánás mellett az is szükséges ebből a szempontból, hogy így kora tavaszkor a méhkasok kijáróit szűken tartsuk, s ha, amit csaknem mindig észlelhetünk ebben az időben, azt látjuk, hogy egyes gyöngébb népességű kaptáraknál egyes tolakodó idegeneket üldöznek a házuk táját őrző méhek, akkor siessünk ezeknek segítségére magunk is azzal, hogy a kasaik kijáróit még kisebbre szabjuk, ha kell annyira is, hogy ezen egyszerre csak egyetlen méh férhessen keresztül.

Azt a mesét azonban ne higyje ám senki, hogy vannak különös rabló méhek, amelyek tisztességes gyűjtés

---

puskát lát. Tisztelem a teins főbiró urat, hogy szivesen látom akármikor, ha meg akar győződni, hogy ez a kutya nem az ő kutyája. A pandurok a kijárt jó früstök mellett megelégedtek ennyivel is, mert biztosak voltak abban, hogy most az egyszer csakugyan meg lett a Hektor, aki addig is, mig a főbiró úr maga jön majd érte, jó és biztos helyen van a g . . . . i parókián.

*

Az előtte lejátszódott jelekből kétségtelennek itélte a szentatya maga is, hogy a panduroknak igazuk volt s az ujjain is kiszámíthatta, hogy most már majd rövid idő mulva a teins főbiró úrhoz is lesz szerencséje. Módot kellett tehát keresnie, hogy ezt a kutyát lehetőleg mégis megtarthassa. És ő nem hiába volt magyar honvéd is, meg osztrák cserepár is: az ő nagy leleményessége csakhamar talált is ilyen módot, mely a következő terv következetes kiviteléből állott:

Ez a kutya mától fogva nem fogja megkapni az ő rendes kosztját; csakis kenyeret kap, minden órában egy kis darabkát, s mindig csak akkor, ha az ő becsületes Lion nevére hallgatva jön elő. Emellett pedig szorgalmasan gyakoroltatik az, hogy hol ő maga, hol az egyik-másik cseléd a Hektor névvel hívja ezt a kutyát s valahányszor erre a névre jön, annyiszor az illető által irgalmatlanul megveretik.

S alig tartott ez a furcsa iskola néhány napig, már nagyon jól tudta ez az okos állat, hogy az ő igazi neve itt nem ám Hektor, hanem Lion, amely utóbbihoz mindig kap egy kis kenyeret is; s utóbb már ha valaki előtte a Hektor nevet csak kiejtette is, iparkodott el onnan, amerre rést talált.

Egy hét mulva már megelégedetten mondogatta magának a szentatya: No jöhet már a teins főbiró úr kutyáért.

És éppen egy hét multával történt, hogy tekintetes nemes V. vármegye p . . i járásának főbirája behajtatott az ő híres négyes fogatán a g . . . . i plébánia udvarára.

— Adjon Isten! — Fogadj Isten! — Bocsánat . . . Kérem, de kérem, nagyon örülök a szerencsének. Hej, Jancsi! Gyuri! Helyet a lovaknak! Segítsetek kifogni. Hozta Isten tekintetes úr! Tessék besétálni!

— De főtisztelendő úr, még be se megyek, már kitálalom, hogy én az én Hektor kutyámért jöttem ám . . .

— Tudom, tudom spektabilis. Hisszen megmondták ezt nekem azok az ostoba pandurjai. De nagyon sajnálom, hogy nem szolgálhatok vele, mert ez a kutya nincs nálam. Nekem csak egy kutyám van, ez pedig ott van ni, az ólak előtt.

— Hiszen ugy látom, hogy éppen ez az én kutyám. Hektor! Hektor!

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

helyett csak rablásból élnek. Gyűjt biz az tisztességesen valamennyi, ha van mit gyűjteniök; s ilyenkor nincs is méh, amely rablásra gondolna. De éppen az erős gyűjtő ösztönük készteti az összes méheket arra, hogy, amikor üres a természet nagy asztala, amikor erről nincs mit hordaniok, akkor, ha erre alkalmuk és lehetőség kínálkozik, lopja, rabolja minden méh az összes édességeket s különösen az ő valódi táplálékukat, az ő kizárólagos terményüket, a mézet, ott ahol találja.

A göbecses fegyverek belövéséről.

Irta: **Witt Sándor.**

Az erdészeti, valamint a vadőri személyzet legnagyobb része, ha új fegyver birtokába jut, nem azon kezdi, hogy fegyverét előbb kipróbálja, hanem azt rögtön használatba veszi. Ennek azután az a következménye, hogy a hiányos lőkészségű fegyver különösen a kezdő puskásnak legtöbb esetben a kedvét elveszi vagy pedig az illető kezdő puskás beéri, a látszólagos e r k ö l c s i s i k e r r e l s örömmel konstatálja, hogy »kapott« — sőt még nagyobb mámorban uszik, ha a nyúl bukfenczet vet — de azután összeszedi magát s páráját tanuk mellőzésével adja ki, a finom szimatú róka koma legnagyobb örömére. Az ilyen esetek ismétlődése után végre rájön az illető arra, hogy a puska rossz s szidja a gyárost, a puskaművest, stb. Pedig dehogy a puska rossz! A legtöbb esetben bizony nem.

Minden fegyver egy-egy külön individuum s minden vadásznak saját fegyverével, mint ilyennel kell legelőször megismerkedni. Ez áll különösen a hivatásos vadászokra.

Sok esetben csak félig jól készült fegyverrel is elfogadható eredményt érhetünk el, vagy épen — ha a szerencse kedvez — jót is. Ez azonban nem kárpótlás a nagyobbrészt rossz lövések ellenében.

Itt csak egy dolog használ: fegyverünk lőkészségét, helyes belövés segélyével, megállapítani.

Az alább leirt módszer követése mellett nem akad senki, aki fegyveréről azt állítja majd, hogy 120 lépésről meglövi illetve agyonlövi a nyulat.

A ilyen — a legbensőbb meggyőződés hangján elmondott — kijelentések az illetőt a távbecslés terén alaposan kompromittálják, mivel, ha őt a nyul nagyságának megfelelő s 120 lépésre felállított tárcsa elé állítanók s arra saját fegyverével lövést tétetnénk, hamar ráczáfolnánk az úgynevezett »record«-ra.

De térjünk át tulajdonképeni tárgyunkhoz.

A fegyver belövése alkalmával bizonyos rendszert kell követnünk.

Elsősorban megválasztandó a használandó hüvely, azután a dugasz és végre a por. Ezen eljárásnál fölösleges e fölött, avagy más fölött töprengeni, mivel a kisérletek megmutatják, hol a hiba.

A töltényhüvely megválasztásánál főszerepe van a gyutacsrendszernek. Ebből ma kétféle készül. Az egyik kisebb, a másik a nagy gyutacsú. Az előbbinél a gyutacs külső kerülete közelebb, az utóbbinál távolabb esik a központtól.

Annak, aki gyorsan elégő port használ és e mellett a fegyver okozta rugással nem törődik, a nagygyutacsú töltényhüvely jobban megfelel.

Ezen hüvelynek előnye, hogy jól födözi a gyútűkijáratot s így a vezetéket kiméli s a lőpor oszlopot gyorsabban és erélyesebben gyújtja meg.

A jó töltényhüvely papiranyaga vékony. Igy a

— A kutya fülelt a rég hallott hangra, de azt a meggyűlölt nevet hallva, elódalgott a szérű felé.

— Ejnye besta kutyája! Engedelmet, utána megyek.

— Kérem, csak tessék, majd inkább magam is hívom. Hektor! Hektor!

— Hektor! Hektor kutyám, gyere ide!

Az a szegény kutya pedig, mikor annyit hallotta most ezt a gyűlöletes nevet, nem vette tréfára a dolgot, hanem beszaladt a szérűre, ahol a kazlak tömkelegében egészen eltünt a szokott búvóhelyén s ahonnan aztán nem is tudták többi kicsalni semmivel.

— Bocsánatot kérek — mondja a főbíró. — Amint megláttam ezt a gyámoltalan, gyáva kutyát, meg mertem volna esküdni, hogy ez az én elveszett Hektorom; de most már látom, hogy csalódtam, mert az én kutyám énelőlem ugyan el nem szaladna soha.

— Bolond egy kutya ez nagyon; nem is ér házőrzésre semmit, mert az a nagy hibája van, hogy fél az idegenektől. De tessék elhinni, hogy vadászaton nincs párja.

— Hej, majd lenne neki párja az én szegény Hektorom, ha még valamikor megkerülne!

Mikor aztán a »papkisasszony« jó ebédjét elköltötték, a főbíró és a szentatya a legjobb barátságban váltak el egymástól s csak afölött sajnálkoztak, hogy az a bolondos Lion kutya csak nem mutatta magát. Azt persze nem tudhatta a főbíró úr, hogy az egész idő alatt a Gyuri béres hátul a szembázban viselte neki gondját, nehogy véletlenül még szem elé kerülhessen.

— Különös, különös, hogy az a kutya úgy megijedt tőlem. Pedig a gyerekek, meg a kutyák szeretni szoktak engem — vélekedett a főbíró úr, mikor ujra kocsira ült.

*

Na hiszen, volt otthon mit hallianiok a panduroknak.

— Szamarak! Hogy nézhettétek ti annak a papnak a gyámoltalan kutyáját az én Hektor kutyámnak?

— De kérem, tekintetes uram, 'iszen az . . .

— Hallgass szamár! Nemcsak egy tarka kutya van a világon. Aztán már ki látott valaha olyan kutyát, amelyik elszalad, ha a régi gazdája hívja? Olyan nincs; az én Hektorom meg éppen nem olyan. A pokolban is megismerne engem.

*

A szentatya pedig utóbb szorgalmasan olvasgatta az ő jól megérdemelt gazdag stallumában a breviariumot. És naponkint kérte a végtelen kegyelmű Istent, hogy ezt az ő legnagyobb bűnét bocsássa meg neki még ezen a világon. Bizonyosan meg is bocsátotta.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

dugasz periferiája a lehető legnagyobb lehet, mely körülmény a lövés áthatóságára van kedvező befolyással.

Gyakran olvasható a gázáthatlan hüvelyek kitűnő használhatóságáról; e hüvelyek haszna azonban nem nagy, mert, tegyük fel, hogy ha a gázok a hüvelyből ki is tódulnak, azok a lövés élességét nem befolyásolhatják, mivel azok csupán a töltényhüvely és töltényüreg fala közé jutottak s így a lökerőre nézve nem veszhetnek teljesen el, feltéve természetesen, hogy a hüvely rézsapkája visszafelé jól zár, mi új fegyvernél okvetlenül megkívánható.

Most reá kellene térnem a dugaszok megválasztására. Ezt azonban fölöslegesnek tartom, mivel e lap első számában bárki is kellő útbaigazítást talál, ha a »Serétes töltények készítéséről« czimű czikket átolvassa. Annyit azonban hozzáteszek, hogy nagyon előnyös, ha a lőporra alkalmazott dugasz fagygyúval van itatva, mivel ez a csövet tényleg szorosan kitölti és emellett a csöveket konzerválja is.

Nagyon fontos kérdés a puskapor megválasztása. Tudva azt, hogy — különösen az olcsóbb fegyvereknél — a szerkezet a füstnélküli lőpor használatára nem alkalmas, itt csakis a fekete lőpor használatának módozataira terjeszkedem ki. Ennél mindenekelőtt a por neme határozandó meg.

Ha áthatóvá lövést akarunk elérni s a fegyverlőkéssel nem törődünk, I. számút, ha a lökés iránt érzékenyek vagyunk, úgy II. esetleg III. számú lőport használjunk.

Az adagolásnál tisztában kell lennünk azzal, hogy lőport annyit szabad vennünk, amennyi képes elégni még a fegyver csövében az alatt az idő alatt, mely alatt a fegyver csövét elhagyja. Ez azonban csak megfigyelés mellett érhető el, amint azt később látni fogjuk. Egyelőre tehát annyit veszünk, amennyiről feltehetjük, hogy csakugyan el fog égni.

Az így elkészült tölténynél feljegyezzük a felhasznált pormennyiség súlyát, úgyszintén a serét súlyát és számát is. Ezután készítünk még néhányat olyanformán, hogy minden következő tölténynél a lőporadagot egy negyed grammal csökkentjük és a sorrendet megjelöljük rajtuk.

Este a szürkület beálltakor egy társat veszünk magunk mellé, kivel az első töltényt vizszintes czélzással kilövetjük; mi pedig oldalt állva arra figyelünk, hogy nem látunk-e a cső végénél földre potyogó sziporkákat? Ha nem, úgy készítünk még erősebb poradagolással egy, esetleg két töltényt és ekkor bizonyosan megfogjuk látni a fennt említett sziporkákat. A potyogó sziporkák nem egyebek mint a csőben el nem égett (tehát fölös) puskaporszemcsék, melyek a csövön kivül égnek el. Annak a tölténynek lesz tehát a puskaporadagja megfelelő, mely adagolásnál sziporkákat nem láttunk.

Ez a mérték felel meg tehát fegyveremnek a legjobban és ez egyszersmind a *maximális adag* is. Ha fegyverem egyik csöve »Chokbore« úgy a maximális adag erre külön határozandó meg.

Ezután áttérek a serétmennyiség meghatározására. Ez azonban szoros összefüggésben van a lövedék áthatható erejével és a szóródással.

Igy tehát tulajdonképen első sorban a lövedék áthatható erejét és a szóródást kell megbirálni.

Ennek két módja van. Az egyik, a midőn fegyveremnek erejét egy ismert fegyverével hasonlítom össze, a másik pedig, a midőn azt önálló birálattal állapítom meg. Egyszerűbb lévén az előbbeni mód, azt fogom ismertetni.

(Vége következik.)

Közlemény

a kopár, futóhomok s vizmosásos területeken teljesített erdősítések állami segélyezése ügyében.

A m. kir. földmivelésügyi minister azokat az anyagilag szorultabb helyzetben levő birtokosokat, kik a közgazdasági érdekből befásítandó kopár, futóhomok és vizmosásos területeken az 1906. év folyamán önként, illetőleg az erdősítéseknek az 1879. évi XXXI. t.-c. 165-ik szakasza alapján való elrendelése előtt, erdősítéseket sikerrel foganatosítottak, mint a megelőző években, ebben az évben is, állami pénzsegélyben részesítette.

A teljesített erdősítések közgazdasági értékéhez és fontosságához képest 418 birtokos között 1500·93 k. hold kiterjedésü kopár terület beerdősítése után utólagosan 29.531 K. 20 f. pénzsegélyt osztatott ki.

Ezen a segélyösszegen felül azonban már az 1906. évben 283 olyan birtokos között, kik 1274·61 k. h. kopár területet beerdősítettek s a pénzsegélynek azonnal való kifizetésére valóban rá voltak szorulva, az erdősítések teljesítésének beigazolása után 26.256 K. segélyt fizettetett ki és ugyanabban az évben még 33.574 K. 40 f. államsegélyt utalványozott ki 150, állami kezelés alatt álló, veszélyesebb jellegü, mintegy 1012·71 k. hold kiterjedésü kopár terület birtokosa részére, az illető területeket kezelő állami erdőtiszt kezéhez olyan czélból, hogy ezeknek az összegeknek felhasználásával az illető területek sürgősen s biztosabb sikerrel államköltségen beerdősíttessenek.

Ezek szerint tehát az elmult 1906-ik évben összesen 851 birtokos részére, mintegy 3788·25 k. h. kiterjedésü kopár, vizmosásos s futóhomok területen létesített, közgazdasági szempontból szükségesnek elismert erdősítések után 89.361·60 K. állami pénzsegély engedélyeztetett.

Budapest, 1907. évi márczius hó.

Hasznos tudnivalók.

A földi eper vagy szamócza tenyésztése.

(J.) Ha még olyan kicsi is valamely kert, mindig található egy sarok, hol néhány eper palántát ültethetünk. A fáradság, mely az ápolásával jár, oly csekély, s a jó eredmény oly biztos, hogy bárki is szivesen foglalkozhatik a tenyésztésével.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Több évi tapasztalat után írom a következőket.

Ha azt akarjuk, hogy hamar termő eper bokrokhoz jussunk, igyekezzünk a neki szánt helyet még szeptemberben legkésőbb azonban október elején, jó mélyen felásni, s ha sovány a föld, előzetesen portrágyával jól beszórni. Az így előkészített helyen a palántákat ágyasokban vagy szegélyképen az utak mellé egymástól 25—35 %m távolságban még őszszel kell elültetni.

Az elültetett palánták már tavaszszal termést hoznak, sőt a szemek szebbek és 6—8 nappal hamarább érnek mint az 1—2 éves bokrok.

Tavaszszal, a mint az eper kezdi hajtani első leveleit, rögtön megkapáljuk és ezt még kétszer megismételjük, mikor éppen szükségét látjuk ennek. Az úgynevezett kacsokat vagy indákat pedig folyton szedni kell. Ha szaporításra akarunk hagyni belőle, ezt csak a termés leszüretelése után tegyük, mert ellenkező esetben a bokor meggyengül a kétoldalú táplálékosztás közben. Ha a virágzás befejeződött s az eperszemek már kezdenek fejlődni, minden bokor mellé egy 30—40 %m hosszú pálczikát szúrunk és az egész bokrot hozzá kötjük, ezzel azt érjük el, hogy a gyümölcs nem lesz sáros és egyenletesebben érik s e mellett a rovarok károsítása ellen is megvédhetjük.

Miképen védekezhetünk a tehén tőgyének a gyuladása ellen?

(E.) A tehén tőgyének a gyuladása legtöbb esetben attól keletkezik, hogy a tehén hosszabb ideig feküdt nedves aljon. A tőgy érzékeny bőrénél fogva már az is veszélyes, ha egyáltalában nedves lesz, mert akkor, ha hideg levegő vagy léghuzam éri, igen könnyen gyuladásba jön a tőgy, annál könnyebben megkapja azonban e betegséget, ha a vizes aljon fekszik a tehén. Ha pontosabban figyeljük, észre fogjuk venni, hogy mindig a hátulsó része a tőgynek betegszik meg először, mert az érintkezik leginkább a nedves aljjal. A nedves és tisztátalan fekvőhelyen képződő bacillusok behatolnak a csicsek csatornáiba s ott gyuladást okoznak. Eszerint legjobban védekezhetünk a tőgy gyuladása ellen, ha mindig száraz aljat szórunk a marha alá és vigyázunk arra, hogy mindig száraz fekvőhelye legyen.

Kimutatás

a gróf Breunner Ágoston örökösei uradalmaihoz tartozó vadászterületeken az 1906. évi február hó 1-jétől 1907. évi január hó végéig elejtett hasznos és káros vadakról.

Hasznos vadak:

Őz	82	darab
Nyúl	3999	„
Fácán	1001	„
Fogoly	3258	„
Erdei szalonka	4	„
Vadkacsa	41	„
Fürj	359	„
Vadgalamb	40	„

Kártékony vadak:

Vidra	1	darab
Vadmacska	1	„
Róka	1	„
Görény	46	„
Menyét	192	„
Sas	2	„
Kányák és solymok	246	„
Varju	916	„
Szarka	412	„
Kóbor eb	130	„
Kóbor macska	110	„
Különfélék	18	„

Hasznos és káros vad összesen 10897 drb.

Erdőhivatal Zseliz, 1907. február 1-jén.

Heydrich Károly
urad. főerdész.

Állás-kínálat.

Vadőr kerestetik. Javadalmazás: 480 Korona évi készpénzfizetés, lakás kerttel, 24 m³ tüzelőfa, 1 kat. hold szántóföld használata, 1 tehén és 1 növendék tartás engedélye, szabályszerű lődij a hasznos és kártékony vadak után. Ajánlkozások, bizonyítványmásolatokkal felszerelve, melyek vissza nem küldetnek, a Gróf Draskovich-féle uradalom erdőhivatalához Baranya-Sellye küldendők.

Felhívás az előfizetés megújítására.

Felkérjük „Az Erdő“ azon tisztelt előfizetőit, kiknek előfizetése márczius végével lejárt, szíveskedjenek előfizetésüket, hivatkozással a czímszalagon is feltüntetett előfizetési napló folyó számára, mielőbb megújítani, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

Hirdetés.

Egy 28 éves katonaviselt, vizsgázott, nős erdőőr, ki 11 éven át az erdőgazdaság és hozzá tartozó ágazatokban úgy elméletileg mint gyakorlatilag szerzett képzettséggel bir. Ez idő szerint egy magán-uradalomban mint egy 1500 k. holdnyi erdő-birtokot önállóan kezel. Nyelvismeretekre nézve a magyar, német és a tót nyelvet, valamint a magyar irást tökéletesen birja. Egy nyugdíjképes állást keres, természetbeni lakás, elegendő tüzifával házhoz szállítva, legalább 2 drb. tehén és több sertés tartás, illetményföld konyha kerttel, készpénzfizetés, mely a szerény de tisztességes megélhetést biztosítja. Szives megkereséseket kérek „Állást keres“ czímen „Az Erdő“ szerkesztőségéhez Temesvár 3, Vadászerdő. E. 24.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Pályázati hirdetmény.

Egy, az erdőőri szakiskolát jeles sikerrel végzett, megbizható, szép irással biró, a külső erdőüzemi és a belső irodai teendőknél, nemkülömben a vadászatoknál használható és katonai kötelezettségének már eleget tett fiatal egyén mint erdőhivatali erdőőr nyerhet alkalmazást alulirott vasmű-társaságnál.

A nyugdíj-jogosultsággal biró erdőőr javadalmazása: 600 korona kezdő fizetés, természetbeni lakás, tüzelőfa házhoz állítva, föld- és rét-illetmény, nemkülömben egyenruha. Ezenkivül 3 darab tehénre szóló nyári legelő és az általa bejelentett és megitélt erdei kihágásnak $^1/_3$-ad része.

Az állás rögtön elfoglalható.

Felszerelt folyamodványok alulirott erdőhivatalhoz 2 hét alatt nyujtandók be.

Rimabrézó (Gömör-megye), 1907. márcz. hó.

A Rimamurány-Salgó-Tarjáni vasmű-részvénytársaság
Erdőhivatala.

E. 23. 1—2

Kerestetik
két nőtlen vizsgázott erdőőr.

Javadalmazás: 840 korona évi készpénzfizetés, lakás és fűtés.

Magyar és román nyelvben jártasak előnyben részesülnek.

E. 18. 3—3 **Bihari erdőipar r.-t. Dobrest.**

Égercsemete eladó
gróf Nádasdy Tamás erdészeténél Nádasdladányban, Fejérmegye

Magonc	8—12 % magas	ezre . .	5 Kor.
»	» » » »	százezer .	400 »
2 éves iskolázott	30—40 % ezre	.	10 »
»	» » »	tizezer	85 »
3 éves	» 45—70 »	ezer .	20 »

helyben, Fejér-Zichyfalva állomásra szállítva. E. 15. 4—4

A vadász-vizsla.

Gyakorlati útmutató a vizsla nevelés-, tanítás-, használat- és gyógykezeléshez.

Második kiadás.

Ára 1 kor. 50 f. a szerzőnél: **Stark Dezső** főerdész, **Drávatamási** (Somogy m.) E. 19. 3—*

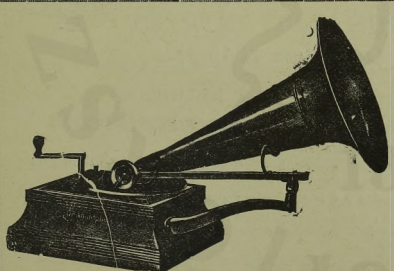

Ny. 21. 2—24

Eredeti Grammophonok
angyal védjegygyel a legjobbak!

Orizkedjék az ember utánzatoktól, melyek csak kellemetlenséget okoznak.

Eredeti grammophonok 45 kor.-tól feljebb, legjobb minőségben kaphatók.

Nagy választék lemezekben, havonként uj felvételek.

Egy és két oldalon bejátszott lemezek. — Régi, használt lemezek kicseréltetnek.

A Deutsche Grammophon A.-G. egyedüli képviselője Temesvár részére:

KECSKEMÉTI SÁNDOR
látszerész, villamos műszaki telep, nikkelező intézet
Temesvár-Belváros, (Agrár-palota).

Gyümölcsfa-csemetékkel nagyban

faiskolák létesítésére, gazdasági egyesületeknek nagy mennyiségben, jól és jutányosan szolgálhatok.

Nagyobb szükségleteknél különleges árajánlatokkal készségesen szolgálok. — Készlet 1 éves átültetlen és 2 éves átültetett:

több $^1/_2$ milliónál **alma** — valódi vadalma
közel $^1/_2$ millió **körte** — » vadkörte
cca. $^1/_4$ » **birs** — dugványcsemeték
cca. $^1/_4$ millió **Mariannaszilva** — dugványok
» $^1/_4$ » **Myrabolana** és **szilva**
» $^1/_4$ » **Meggy** és **cseresznye**

100.000 drb kajszin, mandula és őszibaraczk. — **Készletben vannak továbbá nagy mennyiségben sorfák,** különösen **gesztenye** és **gleditschiafák** ezerszámra.

Árjegyzék, dúsan illusztrált, kivánságra ingyen.

Mühle Vilmos, faiskolák, cs. és kir. udvari szállító **Temesvár.**

Ny. 2. 8—*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

SCHERTER TIVADAR

előbb PAUSENBERGER

VASKERESKEDÉS

Temesvár-Belváros,

Hunyadi- és Jenő herczeg-utcza sarkán.

Telefon 499.

Legnagyobb választék **Vadász-, Madár- és Flaubert-fegyverekben, Forgópisztolyok, Browning-ismétlő pisztolyok, Flaubert-pisztolyok.**

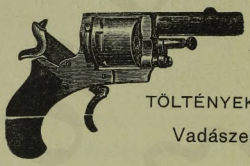

AMERIKAI LÉGFEGYVEREK

TÖLTÉNYEK és SERÉT

Vadászeszközök.

Ny. 5. 8—*

KOLARITS NÁNDOR

Első délmagyarországi egyenruházati intézete és férfiruha műterme

TEMESVÁROTT

szállít legjobb **egyenruhát,** egyenruházati czikkeket és polgári ruhát

előnyös feltételek mellett.

Ny. 4. 8—12

SORFÁK.

Erősebb fákbani nagyobb szükségletnél speciális ajánlattal állok szolgálatra, — különösen

Acer, Gesztenye, Gleditschia, Fraxinus, Maclura, Quercus, telt **Crataegus, Robinia** stbi-ből.

Mühle Vilmos, faiskolák, cs. és kir. udvari szállító **Temesvár.**

Ny. 3. 8—*

BLUM ÉS TÁRSA

ELSŐRANGU EGYENRUHÁZATI INTÉZET

BUDAPEST IV, Kossuth Lajos-utcza 14/16. sz.

Mesteri szabású, izlésteljes csinos kiállítású

erdészeti és erdő altiszti egyenruhák

nemkülönben felszerelési czikkek szállítására.

Ezen lap előfizetői által nálunk rendelt czikkek számlaösszegéből 1½%-ot adunk át a fentebb tervezett erdőaltiszti alap javára.

Hivatalos úton részletfizetésre

is eszközölhetők a megrendelések; az ily megrendeléseket, hosszas gyakorlatunk alatt — a betekinthető számos elismerő nyilatkozatok tanusága szerint, — mindenkor, az igen tisztelt megrendelők legteljesebb megelégedésére hoztuk kivitelbe.

Polgári ruhák

a *legujabb franczia- és angol-divat* szerint, szinte *jutányos árban* készíttetnek. Vevőink kényelmére bármely szakmánkba nem vágó czikket készséggel beszerzünk és a vidéki megrendelések kivitelére különösen kiváló gondot és figyelmet fordítunk.

Kívánatra **ingyen és bérmentve** küldjük meg **árjegyzékünket** és a hivatalos megrendeléshez szükséges részletfizetési megrendelési ívet. — Bármily csekély megrendelés is a lehető legnagyobb figyelem és pontossággal lesz kiszolgálva.

Kiváló tisztelettel:

BLUM ÉS TÁRSA

Szerb kir. udvari szállítók.

Ő cs. és kir. Fensége József főherczeg udvari szállítói. A nagyméltóságú földmivelésügyi Miniszterium hivatalosan megbizott erdészeti egyenruha szállítói.

Az »Országos Erdészeti Egyesület« rendes tagjai.

E. 6. 8—*

Nyomatott Uhrmann Henrik könyvnyomdájában Temesvárott.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

I. évfolyam. 1907. évi május 1. 9. szám.

Előfizetési ár:
Egész évre . . . . . 4 K.
Fél évre . . . . . 2 K.
Negyed évre . . . . . 1 K.
Egyes szám 20 f.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

Kiadja az Orsz. Erdészeti Egyesület (Budapest, V. Alkotmányutcza 6. sz.)

Felelős szerkesztő: **TÖRÖK SÁNDOR** m. k. erdőmester, erdőőri szakiskolai igazgató.

AZ ERDŐ

Hirdetési díjak:

Egy hasábos garmondsor vagy annak helye 40 f. Egész oldal 40 K. Fél oldal 20 K. Negyed oldal 10 K. Nyolczad oldal 5 K.

Többszörös megjelenés esetén engedmény megegyezés szerint.

Előfizetők részére az álláskínálat és kereslet rovata rövid közlésekre díjtalanul áll rendelkezésre.

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

Az előfizetési ár **„Az Erdő kiadóhivatala“** czímén **Temesvár-Belváros, Uhrmann Henrik papirkereskedése,** küldendő.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) **„Az Erdő“ szerkesztőségéhez, — Temesvár 3, Vadászerdői erdőőri szakiskola.**

Az Erdő munkatársai megfelelő írói tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz. A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erd. Egyes. által kezelt oly alap javára fordíttatik, a mely — később meghatározandó módon — erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

Tartalom:

—y. —y.: Május elsején.
Szerkesztői közlemény.
Witt Sándor: A göbecses fegyverek belövéséről.
(tp.): Méhészet.
Dr. Kukuljevió József: A baromfitenyésztésről.
Különfélék: A ravasz német. — Baleset. — Az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztárnak tagjai.
Levélszekrény.
Felhivás az előfizetés megújítására.
Előfizetések nyugtázása.
Pályázati hirdetmények.
Hirdetések.

A tárczában:
Pálosi Dénes: Az erdőőr fia.

Május elsején.

Irta: —y. —y.

A nagy küzdelemnek vége, s a hosszú, — sokszor már már kétségbeejtően makacs tél végperceit éli. Napsugaras kikeletnek szélviharai megtépték fehér hulláját, leolvasztották hótestét s a felszabadult patakok és folyók iszapos hullámai nyargalnak az összetört jégpáncél darabjaival el messze a tengerek felé.

Csak fent a magas hegyek ormán tart még jó ideig a vívódás s majd csak a nyári izzó meleg birja télapónak jó erősen odakapaszkodott karmait lefejtegetni.

Itt alant az éltető napsugár nyomán már ujra él a föld, zöldel a rét, az erdő aljában virágok fakadnak s a levegő hangos kezd lenni a madarak dalától. Megjött a várva várt mosolygó kikelet és májusnak — az év legszebb virágos havának első napja beköszönt. A más években ilyen tájt már kilevelesedett lombos erdő alig bontogatja még sátorát; csak lassan-lassan ébredez az egész természet, hideg és nagyon hosszú volt neki az éjszaka, később virrad s a nehéz takaró nem egykönnyen tud lekerülni; de egy-két nap, egy-két percz s a magasból aláfénylő tavaszi napsugár derüs melegével mindenfelé új életet fakaszt. Mint ifjú gyermek — amelyet egy hosszú éjszaka pihentető álmából ébreszt fel a hajnali verőfény — derűs mosolylyal szökken elő fehér-fodros takarója alól a természet mosolygó tavaszi tündére. És a természet ébredése, a kikeletnek ez ünnepnapja sohasem oly magasztos, olyan egészen teljes, mint éppen az erdőben.

Azért én azt szeretném, hogy ahelyett a piroszászlós kocsmai gyülésezések meg tanácskozások helyett, május elseje nem a saját zsebükre dolgozó népvezérek és a fizető elégedetlenkedők napja legyen, hanem a természet ébredésének, az erdő lombfakadásának, a mindenünnen előtörő, sarjadzó életnek — ennek a mi legdrágább kincsünknek a jelképes ünnepe. A természetet ébresztő napsugár, az örök alkotó szempillantásának varázslatos ereje vonzzon ki mindnyájunkat az erdő ölébe és én szentül hiszem, hogy itt az újból megcsordult forrás zöldülő partján, a fölporzó millió gyémántcseppek ragyogó színpompájának, a felhangzó madárdalnak, a faóriások erőt-éltet lehelő magasztosságának hatása alatt el kell felednünk a téli viharok szenvedéseit; sanyargatott lelkünk háborgó hullámai elsimulnak s a természet szentélyének, az erdőnek imádatos áhitata mindenek iránt való szeretettel tölti be szíveinket.

Habár közismert dolog, nem hagyhatom e helyen szó nélkül azt a szép intézkedést, mely az ifjúság lelkében a természet iránt való szeretetnek ápolását czélozza.

Nemzeti nagy törekvéseink elérésén fáradozó kormányunknak ugyanis nehéz munkája közepett arra is volt gondja, hogy a serdülő fiatalságban

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

az erdő életvilágának két főtényezője iránt — a fák és a madarak iránt az érdeklődést külön tanítással felköltse s ebből a czélból elrendelte, hogy az iskolákban külön napot szenteljenek a fák és madarak jelentőségének ismertetésére. Minket, akik az erdő szeretetében és ápolásában öregedtünk meg, annál nagyobb örömmel érint ez a rendelkezés, mert a gyermekszivekben elhintett nemes mag egykor bizonnyal a természet szeretetének terebélyes fájává fog növekedni, dús termésével áldást hozva szeretett hazánkra.

A magam részéről alig tudnám méltóbban ünnepelni pünkösd havának első napját, mint ha a természet ébredésének perczében vezetem tanulni vágyó szives olvasóinkat az erdőbe.

A most még csak rügyező galyak közt áttörő napsugárnak napról-napra megnövekvő melege már annyira átjárta a termőföldet, hogy ez már nemcsak a hó megolvadt nedvességét képes a fagy által felporhanyított felső rétegbe bevenni, hanem a melegnek és nedvességnek minden irányban terjeszkedő hatása alatt megindul az élet a legapróbb, a szabad szemmel meg sem látható lények és a magas fák nagy testében egyaránt.

A szivacsos, süppedő, lágy talajtakaró telítve van nedvességgel s a tevékenyes föld ezernyi magszemecskéje duzzadtan lesi a meleg napsugárnak mindenikhez más-más órában szóló hivó szavát, mely őt életmunkájának megkezdésére serkentse. A magvacska szűk háza megpattan s a héj repedésén kinyulik a gyökérnek kicsi fehér csirája. Útját a föld belseje felé veszi; hegyén a védő süveggel tapogatózva, keresve a repedések közt a könnyebb utat; aprócska finom szálai eleinte alig láthatók, majd néhány nap alatt már finoman bimbózva kezdenek elébukkanni, hogy kóstolgassák, nyalogassák a számukra legmegfelelőbb táplálékot.

Millió és millió parányi sejtecskék együtt, alig egy csepp nyálkás lé vagy penészedő gombák szintoly kicsi csirái készítik elő a föld kőzeteiből kioldodó mindenféle sóknak és savaknak vegyületeit, hogy ezeket megint a magasabb rendű növények és fák szívó szerveik segélyével felvehessék.

A gyökérkével ellenkező irányban is csakhamar megindul a növekedés és a napvilág felé tövekvő kis növényke felemésztve a magban talált olajos meg lisztes táplálékot, — maga előtt tolva az üres maghéjat: áttöri a talajtakarót. Az előbukkkanó — szép hullámosan fodros — eleinte halvány, majd aztán sötétebb zöld színű két csiralevélke pedig csakhamar megkezdi a melegnek, a levegőnek és világosságnak hatása alatt hajtásfakasztó munkáját. Majd amint a kis növény a maga erejéből már tovább fejlődni képes, ezek a csiralevélkék lassan-lassan lefonyadnak, leszáradnak

TÁRCZA.

Az erdőőr fia.

Irta: **Pálosi Dénes.**

I.

A határszéli véderdők, zeg-zugos völgyeinek egyikében, két havasi patak egyesülésénél áll egy erdőőri lak. István erdőőr lakik benne 16 év óta.

Az épület egyszerű, ósdi, alacsony.

Egy szoba, konyha, kamra s faoszlopos tornácz képezik a főépületet, melléképületei a főépület oldalához támaszkodnak s félfedelűek. A szemlélőre ezen építkezések a rosszul sült kenyér benyomását teszik. Itt is, ott is egy gyürke folyt ki a tésztából, önként, rendetlenül. A legujabb gyürke egy kis kamrácska egy kicsiny

kinyithatatlan ablakkal. Falában kő, tégla, vályog összevisszaságban vannak berakva, mintha az építőmester az anyagok különféleségét akarná kipróbáltatni az idő vasfogával. A félfedelű tető tarkasága egy tudatlan szakácsné művészetét mutatja be, mikor vegyes felvágottat tálal elénk. Kisebb-nagyobb fenyődeszkák, rozsdás pléhdarabok, törött fedőcserepek s egy-két darab kátrányos papir födték az alig néhány négyzetméter felületet.

Nagyon is meglátszik, hogy ezek az építkezések nem a gondosan összeállított s szakszerűen felülvizsgált rajzok és költségvetés szerint »fuseroltattak« el, hanem csak úgy természet után szabadon. Az építőmester a magasabb művészet szabályait meg épen lábbal taposta.

István gazda bűne az egész, de megbocsátható bűne. Mert kis családja évről-évre szaporodott, nőtt s a lakás a család növekedésével nem tartott lépést, nem tágult. A kérvények többször megjárták a végnélküli hivatalos utakat. A hivatalfőnök jóakarattal, rajzokkal, költségvetéssel támogatta nagyrabecsült erdőőre jogos kérelmét, de hiába, mert már negyedszer került vissza a nagy és hosszú útról az akta. Mindig volt egy pár centiméter hiba s 2—3 fillér költségtöbblet.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

és — mint minden, ami a természet háztartásában rendeltetésének megfelelt — elpusztulnak. Oda hullanak a többi pusztuló levelekhez és fa-ágakhoz, hogy ezekkel együtt megint elkorhadva, majd egy másik uj csemete életre fakadásának előmozdításánál szerepeljenek.

Az életműködés kifejlődése sokkal nagyobb, terjedelmesebb a magasba felnyúló szép lombos koronájú fánál.

A nedvesség teljében levő talaj át, meg át van szőve a dús gyökérzet finom szálaival, s a hosszú telet étlen-szomjan átpihent termetes fa mohón szívja fel a tápdús vizet.

A meleg napsugár kinyítja a rügyeket, lepattantja pikkelyeit s kifakasztja a lombot. Az előtörő hajtások zsenge levélkéi hozzá fognak fatestképző munkájukhoz. A melegség és világosság hatása alatt a levélke hamar megerősödik s míg felső lapját keményebb fényes bőrrel védi még a felülről őt érhető veszedelmek ellen, alsó felén a ritkásabb halvány szövet ezernyi apró likacsain át szívja be a levegő szénsavját, ezt a fatest képzésére szolgáló legfontosabb táplálékot.

A nap melegítő, főképen pedig világító sugarainak hatása alatt a levél belsejében képződő apró piczinyke zöld testecskék a talajból a gyökérszálak által felvett, a fatest élő szíjács részében felszívódó tápanyagokat a levegő szénsavjával egyesítik s azokból különféle szövetképző fanedveket készítenek.

A levélnyélen lefutó tápnedv a galyak, ágak és a törzs, meg a gyökérzet héja alatt a mult év kemény fatestén mint lágyabb, nedvdúsabb fapalást kezd lerakódni, felesleges nedvessége pedig a fa terjeszkedő koronájából s az egész fa testén kivezető, szabad szemmel nem is látható finom nyilásokból ismét kiárad a levegőbe, belé vegyül a többi pára közé, hogy fent a magasban felhő s ebből ismét alácseppenő, földet oldó, tápláló viz legyen.

Ime az erdő egész nagy növényvilágának hatalmas vérkeringése, mely a havat olvasztó, a földet átmelegítő, tavaszi napsugár hatása alatt indul meg. És ha lassabban is mint tán más tavaszon, május havával megindul az élet lüktető keringése a természet országának minden zugában. Innen is, onnan is előtör a millió bogárság; egyik átaludva a telet a föld mohájában elővánszorog a napsugárra, hogy ez visszaadja dermedt tagjainak ruganyosságát, bámulatos izomerejét; a másik most fog változni többféle alakjának legfejlettebbjévé s ismét más még csak apró petéinek burkát igyekszik kilyukasztani, hogy azon kibújva helyet követeljen az élő milliók sorában a maga számára is.

Zümmögő röpködés hallszik a verőfényben. A lepkék, méhek, darazsak és legyek mindenféle

---

Az idő pedig kérlelhetlenül haladt, a gólya minden évben ellátogatott, úgy hogy már hat kis leány csicsergett a toldozott-foldozott födél alatt. István gazda az egyetlen szobácskában addig rendezgette az ágyacskákat egymás mellé, egymás alá, egymás fölé, mig kénytelen volt meggyőződni arról, hogy az útban levő hetedik gyereknek semmiképen sincs hely.

»A szükség törvénytront«, mondja a példabeszéd. A muszáj pedig nagy úr. Igy jött létre a tarka toldalék. István hordta össze a hetedik részére. Készen állott a rezidencia. Várták a hetedik leányt a hathoz, de a bölcs teremtő a szivek titkos rejtekét is ismeri, előtte a gondolatok is tudva, számon vannak tartva s nem remélt örömben részesítette a családot, angyalkái közül hetediknek egy pufók fiucskát küldött az erdőőri lakba.

Pistuka megjelenésével határtalan öröm költözött a házba. Apa-anya s a hat testvér egymáson tettek túl a szeretet nyilvánításában. Nem volt képzelhető az az uralkodó sarj, kit nagyobb gondosság, több figyelem vett volna körül, mint Pistukát az ő összetákolt palotájában.

Fejlődött is szépen a gyerek. Keze-lába már pólyás korában tiltakozott a szabad mozgást gátló kötelékek ellen. Három éves korában már önállósította magát. Maga öltözködött, sőt még a mosakodásra is rászánta magát, csakhogy ne kelljen segítő kezet igénybe vennie. Csupán czipőcskéivel nem tudott boldogulni, de ezt a kérdést is megoldotta oly formán, hogy saját lábai helyett a Gyuri nevű kutya két első lábára húzta fel s hangosan nevette, hogy a bohó állat nem mert a czipőben egy lépést se tenni.

Gyuri bölcs, tapasztalt állat volt. Családtagnak tekintette magát. Ösztöne megsugta neki, hogy ez a legkisebb a család szeme-fénye, igy neki is kötelessége türni mindent, mit a kis zsarnok vele elkövet. No meg aztán megis szerette a bátor kis legényt. Naphosszat játszadoztak hengergetőztek együtt.

A szabad mozgásban valóságos vasgyuróvá fejlődött a gyerek, úgy hogy hat éves korában, mint egy huszár úgy meglovagolta Gyurit.

A hatodik esztendő úgy a gyerekekre, mint a szülőkre kritikus gondterhes időszak. Beáll a tankötelezettség. A gyereknek a hatodik évvel bezáródik az addigi gondtalan élete, szabadsága megnyirbálódik, korlátok közé szorittatik.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

faja kergetőzik virágról virágra s a mindenünnen elékandikáló virágok legtöbbje szivesen látja tavaszi ismerőseit, akikről tudja, hogy a termékenyítő virágpornak ők a szárnyas széthordozói. S ahogy a bogárság mind több és több lesz mind nagyobb és nagyobb számban tölti meg a levegőt s kél életre a földből: ennek az életnek nyomán érkeznek meg legkedvesebb szövetségeseink, éneklő madaraink, az erdő szépszavú zenészei, hogy kis családjuknak itt rakjanak fészket.

Igy ébredez mosolygó, napsugaras, dalos életre az ifjú természet s annak faoszlopos templomában szent áhitattal érzi át lelkünk a melegnek besugárzását, melyről nem tudjuk, hogy honnan ered, hová vész el. Fogadjuk el. Töltsük be vele szivünket, lelkünket és fordítsuk embertársaink javára.

Az „Erdészeti Ujság“ április 18-iki számában lapunkat érintő közleményre vonatkozólag röviden megjegyezni kivánjuk, hogy »Az Erdő« szerkesztősége elvből kerüli a meddő hirlapi vitát és különösen a saját ügyében nem óhajt biró lenni. Ez okból az »Erdészeti Ujság« részéről ért több rendbeli birálatra sem tett eddig megjegyzést. Miután azonban nevezett lap április 18-iki számában oly értelmű közlemény jelent meg, mintha lapunk kitűzött programmját nem tartaná be, szükségesnek tartjuk megjegyezni, hogy a lap eddig megjelent kevés száma természetesen nem ölelhette fel az évek sorára megállapított teljes programm minden pontját, nem áll azonban az, hogy eddig egyáltalában nem foglalkoztunk volna az erdészeti altiszti személyzet érdekeivel. Kevés az, a mit lapunk rövid fönnállása óta ezen a téren tehetett, de örömünkre szolgál konstatálhatni, hogy a gazdasági segélypénztárba, melynek üdvös intézményeire olvasóink figyelmét ismételten felhívtuk, lapunkra való hivatkozással, számos erdőőr lépett be, nyugdijat biztositván magának.

Lapunk nem vette tervbe az erdészeti altiszti és erdőőri személyzet helyzetének minden számában való állandó, de eredménytelen feszegetését; programmjához mérten azonban e személyzet minden jogos és méltányos kivánságának szó-szólója lesz és remélhetőleg idővel ezen a téren eredményekre is hivatkozhatik.

Az édes puha fészket, a folyton körülette levő szeretó testvéreket, szülőket, el kell hagynia; néha kisebb, sokszor hosszú időre, hogy idegen arczok között az eddigivel teljesen ellenkező életet éljen.

A gyermek életében ez az első elválás a legfájóbb pillanat s ennek keserűségét érzik a szülők is, még pedig kétszeresen. Egyszer a szeretó szív aggodalmából kifolyólag, másodszor az iskoláztatás lehetővé télele gondolatából.

Az utóbbi különösen az erdőőrökre nehezedik elviselhetetlen súllyal. Mert hivatásuknál fogva, lakásuk legtöbbször várostól, falutól, emberektől lakott helyektől, tanyáktól s igy mindenfajta iskolától oly messzire van, hogy a legjobb akarat mellett sem küldhetik gyermekeiket iskolába. Ha pedig állandó tartózkodásra akarják elhelyezni gyermekeiket az iskolával biró faluban vagy városban, a szükséges anyagi áldozat romlásba, nyomorba dönti az egész családot.

Hogy ez igy nincs jól, tudják az intézó körök is. S hála azon nemesen gondolkozó emberbarátoknak, kik már megtették az első lépést, hogy ezen a lehetetlen állapoton segítve legyen. Bizonyság reá e lap is, mely az erdőőrök lapja a szó szoros értelmében. Mert nemcsak hogy oktat, tanit, ismereteket gyarapit, hanem az előfizetési díjakat tőkésíti azon czélból, hogy az erdőőrök gyermekeinek iskoláztatása, neveltetése eszközölhető legyen.

Legyünk hát bizalommal s hálás elismeréssel azok iránt, kik az erdőőrök gondjait kevesbiteni akarják. István szorgalmas, becsületes, kötelességtudó erdőőr volt.

Mint családapa hitbuzgó, s gyermekeit véghetetlenül szerette, Isten áldásának, szeretete jelének tekintette őket. Ezért tőle telhetőleg mindent elkövetett, hogy lelküket széppé, nemessé, vallásossá tegye.

Fájt ugyan, hogy nem adhat nekik olyan nevelést, mint milyent szeretett volna adni, de megnyugtatta azon tudat, hogy a mit megtehetett mindent megtett érettük. A lányokat nyilvános iskolába nem járatta, mert nem járathatta, de azért lelküket kiművelte. Az irgalmasságot, hálát, szeretetet, engedékenységet, jószivűséget apró tanulságos mesékkel, történetkékkel a fogékony gyermeki lelkekbe korán beültette, úgy hogy nemcsak testben, hanem mondhatni lélekben is szépen fejlődtek gyermekei.

A göbecses fegyverek belövéséről.

Irta: **Witt Sándor.**

(Vége.)

A mintafegyverhez egy-két töltényt is kérünk és ezzel lövünk egy keretbe helyezett és egymást fedező kemény papirosból összeállított tömbre. Ennek megtörténte után feljegyzendő azon serétek száma különkülön, a melyek keresztül furták az első, a második, stb. papirlapot. Most ezen likacsokat megjelöljük és a papirlapokat átfordítjuk. Ezután saját fegyverünkkel teszünk reá lövést és összehasonlítjuk az előbbivel. A távolság és a serétnagyság mindig ugyanaz maradjon. Ha az összehasonlítás folytán az eredménynyel meg vagyunk elégedve, úgy áttérhetünk a szórás mérvének a megbirálására; ellenesetben arra kell törekednünk, hogy a lövés erélyét növeljük.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Már előzetesen meghatároztuk a lőporadag maximumát, így nagyon helytelenül tennénk, ha azt a mértéket nagyobbítanánk, hogy ezáltal az erélyt növeljük.

Nem marad más hátra, mint azokat a viszonyokat megjavítani, a melyek a lőpornak gyorsabb és tökéletesebb elégését eredményezik.

Erre vonatkozólag csak annyit jegyzek meg, hogy a lőpor elégését nagyban befolyásolja a lövedék mozgásának kisebb-nagyobb akadályoztatása. A dörzsölés fokozása erélynyereséget jelent. Mivel a jelen esetben épen erre van szükségünk, tehát első sorban is a sörét mennyiséget csökkentem és a hüvelyt erősebben csavarom be. Ha ez még mindig nem segített volna, úgy a porra teszek keményebb és erősebben szoruló dugaszt.

Ezután áttérek a serétek szóródásának megvizsgálására.

Jelen esetben mellőzöm azon okok bővebb leirását, melyek a serétek szóródását befolyásolják, elegendőnek vélve azt, ha kiterjeszkedem arra, hogy mi módon fedezhetők fel a hibák és miképen küszöbölhetők azok ki.

A szóródás pontos meghatározására legczélszerűbb pléhből egy tárcsát készíteni, mely bárhol künn a szabadban földbe szúrható. A tárcsát meszeljük be (ezt minden ujabb kisérlet után kell tenni, a serét ütési pontjainak eltüntetése czéljából) s a középpontot vörös vagy fekete, két egymást derékszögben metsző vonallal jelöljük meg. Az igy elkészített tárcsa fogja tehát a lőképet fixirozni.

A serétek szóródásának megbirálásához egy átlátszó papirra szerkesztek magamnak egy mérczét, mely hivatva lesz eldönteni, hogy az eddigi fáradságomat teljes siker koronázta-e. A mércze a következőkép szerkesztendő: a központból nyolcz kört rajzolok, még pedig úgy, hogy az elsőnek sugara 5·64 czméter, a másodiké 11·28 czméter, a harmadiké 16·93 czméter, a negyediké 22·57 czméter, az ötödiké 28·21 czméter, a hatodiké 33·85 czméter, a hetediké 39·49 czméter, a nyolczadiké pedig 45·13 czméter legyen. A legbelső kör területe 100 cm² lesz és osztatlanul marad, míg az első és második kör közét három részre, a következőt öt részre s így tovább minden következő közt kettővel több részre osztom az előtte valónál olyformán, hogy a rekesztő vonalak az osztási pontoktól a kör középpontja felé haladjanak.

Ilyen formán 64 mezőnyt nyerek, melyeknek mindegyike 100 cm² lesz. A belső kört 1-es számmal, minden következő mezőnyt pedig sorszámmal látok el. Most fölfektetek egy jegyzéket, melynek feje 72 részből áll és a következő czimeket viselje. 1. A lövés folyószáma. 2. A lőpor mennyisége. 3. A lőpor neme. 4. A serét nagysága. 5. A serétszemek száma. 6. A serét súlya. 7. Egyéb töltés mód. 8—71. terjednek a mezőnyök folyószámai. A 72-ik rovat a serétek összegét fogja mutatni, melyek a 64 mezőnyben találhatók.

Lövés után az igy elkészített mérczét ráillesztem a tárcsára és leolvasom a rajta talált serétnyomokot és a megfelelő rovatba bevezetem. Legegyszerűbb, hogy átlagos értéket kapjunk, a tárcsára 5 lövést egymás után tenni. Miután az adotokat feljegyeztük, a következőkép járunk el. A serétek száma, melyek egy-egy közben voltak találhatók, elosztandó a köz mezőnyeinek számával. Pl.: Ha a 3-ik közben találtam 15 nyomot, akkor 15-öt osztom 5-el, mert a harmadik közben 5 mezőny van. Igy 8 különböző számot nyerünk, melyeket mértékül használunk fel, olyan formán, hogy egy viszintes vonalra egymástól egyenlő távolságra szerkesztett függélyesekre rávezetem őket mint méreteket a vizszintes alapvonaltól számítva és a kijelölt pontokat egy folyvást összekötöm. Ezen összekötő vonal a serétek szóródását fogja mutatni.

Ezen módon a legkisebb hibát is könnyen megtalálhatjuk és kiküszöbölhetjük.

Az irást, olvasást, számolást is játszva tanulták meg a gyermekek részint apjuktól, részint egymástól, úgy annyira, hogy a rendes iskoláztatás hiányát senki sem vette volna észre rajtuk. Ilyen módon akarta István Pistuka fiát is felnevelni s betetőzésül nagyobb korában az erdőőri szakiskolába adni. De hamar belátta, hogy a mi hat gyereknél sikerült, a hetediknél nem válik be. Pistuka fellázadt.

A meséket, történetkéket kritizálta. A levonandó tanulságokat nem vonta le, nem fogadta el. A helyett azt magyarázgatta, hogy ő hogyan járt volna el. A betű vetéshez, olvasáshoz, számoláshoz nem volt türelme s tiltakozott minden ellen, a mi szabadságát korlátozta. Nénjei hasztalan kérlelték, szülői hiába példálóztak s czéloztak arra a bizonyos nagyfülű állatra s hiába mondták, hogy mindenki olyanná lesz, a ki nem tanul, Pistukát nem lehetett megtéríteni, nem akart tanulni, csak játszani, szaladgálni, Gyurival bujósdit játszani egész napon át.

A szülők kénytelenek voltak beismerni, hogy a túlhajtott szeretet miatt elveszteték hatalmukat a fiú fölött s már most 7 éves korában sem birnak vele, makacsságát, daczosságát, önfejűségét nem képesek legyőzni. Ezért elhatározták, hogy beadják a fiút a városba, nyilvános iskolába.

Igaz, hogy nagy áldozatba fog kerülni s megkuporgatott garaskáikat a fiura kell költeniök, de annak tanulni muszáj, mert fiú, s meg aztán a nagy család támogatása is reá vár.

A határozatot az elitélt nyugodtan fogadta, mintha nem is róla volna szó, de nem úgy a testvérek, kik nagy riadalmat csaptak s hatan hét helyett sirtak.

Pistuka elmegy! Pistukát elviszik! Ölelték, csókolták az elitéltet, mintegy kárpótolni akarták, hisz ha elmegy, úgy sem fogja őt szeretni, ölelni, csókolni senki.

A szülők is el-elpityeredtek néha-néha titokban, de megállták a határozatot, mert a megváltoztatásra nézve az anya az apától, az apa az anyától várta a javaslattételt, egyik sem akart kezdeményező lenni.

Igy érkezett el az indulás napja. A bucsuzás már előbb kezdődött s a kocsi elindulásáig folyton tartott a tanácsecsal-kalácscsal való ellátás, amikkel Pistuka egyáltalában semmit sem törődött.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

tatólagos vonallal egymással összekötöm. Ezáltal egy többé-kevésbbé görbe vonal képződik, mely fegyverem serétszórását grafikus alakban tárja elém.

Most összeadom az összes mezőnyökben található serétnyomokat és ezt elosztom az összes mezőnyök számával (64-el) a kapott számot, mint mértéket az előbbi módon rávezetem a két szélső függélyesre és ezen nyert két pontot egy egyenessel összekötöm. Az így nyert vizszintes vonal a serétek ideális szóródási vonalának tekintendő.

Ezen szemléltetés teljes tájékozást nyujt arra, hogy a serétek szóródása mennyire felel meg a kivánalmaknak.

Ha a szóródási vonal játéka nem nagy, vagyis ha az ideális szóródási vonaltól lényegesen el nem tér, vagy a czentrumban kissé föléje emelkedik, akkor meg lehetünk elégedve. Ha emellett átlag 1 dm^2-re két szem serét esik, a mi az ideális szóródási vonal fekvéséből megitélhető, úgy a lövés a nyúl alakját bizonyosan fedezné.

Egészen másképp áll a dolog, ha a szóródási vonal szembetünően fel és letér és a czentrum felé az ideális szóródási vonal alá merül. Ez a léha lövés jele; oka, vagy a nagy poradag, vagy igen kemény dugasz.

Ha a tárcsán helyenkénti sürűsbbödést találunk, helyenként pedig üres térséget, úgy ennek oka a rézsutosan elhelyezett dugaszokban vagy a cső végének szabálytalanságában rejlik.

Az előbbit könnyen elkerülhetjük, ha a töltényt gondosan elkészítjük; ha még ekkor sem marad el, úgy feltétlenül a cső vége a hibás.

Ha a serétek szóródása egyáltalán nagy, akkor vagy több serétet kell töltenünk, vagy a poradagot csökkenteni. Itt minden esetre vigyáznunk kell, hogy a serétek áthatóságának rovására ne dolgozzunk, azért tanácsos ezen változtatás után ezt újból kipróbálni, mert nem érünk czélt, ha csak egyoldalúlag oldjuk meg a kérdést, mert végre is arról van szó, hogy az új fegyver lőképességét ismerjem meg, nem pedig, hogy egy ideális lőképességű fegyvert nyerjek.

Teljesen elég az a serétes fegyverrel való lövésnél, ha a maximális távolság és elegendő áthatóság mellett a serétek szóródása olyan, hogy a lelövendő vadat annyi serét éri, amennyi előreláthatólag annak rögtöni halálát okozza. Ha például nyúlról volna szó, melyet 60 lépésről óhajtunk leteríteni, úgy 6-os sz. serétből legkevesebb nyolcz szem kell, hogy a nyúl alakját fedezze.

Ennél kisebb vadra már könnyű ezután a fedezetet megnyerni, mert a kisebb szemű serétből csak egyenlő súlyú adagot kell venni és czélt érünk.

A fogolyra mindig elég, a poradag három negyed ($^3/_4$) részét és serét sulyának a négy ötödét ($^4/_5$) részét venni a rendes adagolásnak. Rendes adagolást csak akkor, ha már anyányiak.

Végül megemlítem még az úgynevezett »koncentrator«-okat, melyeket különböző gyár sokféle czélzattal állit elő, mindig azzal a törekvéssel, hogy a serétek ne szóródjanak. Hogy ennek van értelme, az nem tagadható, de a hatásuk nem állandó.

Egyszer megesik, hogy 80 lépésnyire még együtt van a serét s úgy hat mint a golyó, máskor azonban semmi eredmény sem tapasztalható. Ott a hol hazardirozhatok — pld. a duvadnál — jól használhatom, de hasznos vadnál, a hol dögöt lőni vétek, legjobb jó fegyverrel és tölténnyel lőni.

Nem tudta, hogy mit pakolnak fel, nem ügyelt arra, hogy mit tanácsolnak, sőt örült, hogy ő kocsikázni fog s apja megengedi, hogy ő hajthassa a lovat.

Nyugodtan ült fel a kocsiba s szedte apró kezeibe a gyeplőszárat, csak azt kivánta még, hogy ha apja mellette ül, a hátulsó ülést Gyuri foglalja el. Ez ellen meg Gyuri tiltakozott; mert ösztöne megsugta neki, hogy a kocsirázásnál kényelmessebb egy kellemes séta.

Pistuka kénytelen volt engedni, s az otthon maradottak sirása között megindult a kocsi.

»K« városa volt a czél, mely az erdőőri laktól kocsival négy óra járásnyira feküdt, gyalog azonban két és félóra alatt elérhető. Mert a sok szerpentines út a gyalogosok által átvágható, megrövidíthető. Gyuri pedig toronyirányában egy óra alatt megtette volna az utat, de most mint hűséges kisérő, hol a kocsi előtt, hol utána kutyagolt, fel-fel pislogva kis gazdájára néha vakkantott egyet-kettőt, mi saját nyelvén alighanem azt jelentette »vége a szép életnek, kivel fogok én ezután játszadozni?«

(Vége következik.)

Méhészet.

(tp.) Méhek öröme, méhészek gyönyörűsége: szépséges május! Ezek a sorok a te hajnalodat köszöntik s téged üdvözölnek abban a reményben, hogy amit az öregebb tavaszi testvéreid: a fagyos márczius, a zord április vétettek a mi kedves istenbogaraink ellen; ami kárt és szomoruságot nekünk ezek okoztak, azt te egymagad, akinek az tehetségedben áll, pótolod, helyrehozod a szép meleg napjaiddal, az enyhe éjjeleiddel, a hajnali harmatoddal, a nektárdúsan, nyiló illatos virágaiddal. Mert erre mindre igen-igen nagy szükségünk van most az eddig irigyen távol maradt tavasznak második felében, amikor a más években ilyenkor már megerősödött, megnépesedett, már rajzásra is készülő méhek gyengébbek, néptelenebbek, mindenképp szegényebbek, mint amilyen állapotban a hosszan tartott irgalmatlan tél karjai közül kikerültek.

Csak alig egy-két olyan nap volt eddig még, ahol a méhek pár órán át csak ki is röpülhettek s ekkor is az ilyen munkás polgára a méhálladalomnak ott maradt örökre megdermedten a hideg földön, ahol a szükséges vizet kereste, vagy más betakarítani való után kutatgatott.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

A már januárban megindult fiasítás a folytonos hideg miatt nem terjeszkedhetett, de sőt a legtöbb helyütt mind szűkebbre szorult s a kényszerítetten elhagyott keltés, a kellő meleget meg nem kaphatván, el is romlott; s jó szerencse, ha ezt a méhek még idejekorán kihordhatták a kaptáraikból, nehogy ezek rothadásnak indulva keltéssenyvvé változhassanak az egész törzsnek, sőt fertőző minőségénél fogva az egész méhállománynak gyógyíthatatlan végveszedelmét okozhassák. (Szükséges is most inkább, mint bármikor máskor, hogy a méhész az összes törzseit ebből a szempontból is vizsgálat alá vegye s ahol elhalt vagy egyébként gyanus keltést talál, ezt tisztára eltakarítsa.)

A rendellenes tavaszi időjárás egy teljes hónappal is visszavetette az egész tenyészetet; s ez még jó, mert a sok viszontagság között is életképeseknek maradt méhek, ha a szükséges mézkészletük megvan, ami, ha hiányzik, okvetetlenül és lehető gazdagon pótolandó, most már rohamosan fejlődnek és népesednek s így a szokottnál később nyíló virágokat mégis kellően kiaknázhatják. S mert a méhek főhordási ideje, az akácz és a vele egyidejűleg viritó mézelők virágzása is későbben köszönt be: lehetnek idejében jó rajok is és lehet még méz is bőségesen.

Csakhogy erre mindenkor, de most még inkább, mint máskor, csakis erős, népes, jó törzseknél számíthatunk. S ez okból, ami máskor is szabály, most valóságos követelmény, hogy gyenge törzseket, amelyek se hasznot, sem örömöt úgy sem adhatnak nekünk, ne tűrjünk a méheink között. Egyesíteni kell a gyenge törzseket. Kettőből, akár háromból egy törzset alkotunk. Az ilyen egyesített törzs aztán, kétszer, háromszor annyi néppel, munkaerővel birván, csakhamar hatalmassá fejlődik s kétszer, háromszor annyi hasznot hoz, mintha a gyengéket külön hagytuk volna nyomorogni.

A kezdő méhészeknek, akiknek a méhállomány szaporítása a főgondjuk, az a közös hibájuk van, hogy nemcsak kelleténél több rajt fogadnak el szivesen az egyes törzseiktől, hanem a végsőig, sőt ezen is túl vonakodnak attól, hogy a gyenge törzseiket (akár őszszel, akár tavaszszal) egyesítve, a számszerint már meglevő törzseik mennyiségét apasszák. Pedig ez a mohó vágy, ez az éhség a mentül több törzs után és az a ragaszkodás a gyenge külön törzsekhez nagyon megbosszulja magát; nagyon sok áldozatot szed a méhállományból és — a méhésztől. Én magam is bizony keresztül estem annak idejében a méhészek ezen »fogzási korszakán«. Én is megadtam az árát, mert én se fogadtam meg a mások jótanácsát s én is csak a magam kárán tanultam.

Bizony mondom, ne sajnálja senki a méheit akkor, amikor a gyengék egyesítéséről van szó s akár őszkor, akár tavaszkor csináljon két gyengéből egy törzset. Ezt még senki se bánta meg.

Hogy hogyan egyesítsünk? Kiszemeljük és meg is jelöljük az egyesítendőket. Ezek közül a népesebbeknek, a jobb karban levőknek meghagyjuk az anyjukat is és a helyüket is; a kasszálandóktól pedig elvesszük az anyákat (aki már tud ehhez, az ezeket tartalékanyákul megtartja, de aki nincs még így berendezkedve, az bizony elpusztítja szegényeket) s így hagyjuk a meganyátlanított törzseket 24 órán át a helyükön; ezután pedig, amikor már tudatában vannak annak a nagy szerencsétlenségüknek, hogy az anyát elvesztették, mindegyiket azzal az anyás törzszsel egyesítjük, amelyet erre kiszemeltünk. Az anyátlanok örömmel fogadják azt az uj otthont, amelyben van anya s az anyások szivesen látják azt a nagy népgyarapodást, amelyhez váratlanul jutottak.

Május és junius a rajzás és a főhordás ideje. Az ezen hónapokban keletkezett uj családok kincset érnek. Ezen az időn túl azonban már ne fogadjunk el a méheinktől semmiféle rajt. Ekkor már vagy akadályozzuk meg a sok ismert mód valamelyike szerint a rajzást, vagy ha mégis jönne raj, ezt kényszerítsük arra, hogy ne alapíthasson magának uj otthont, hanem térjen vissza az anyatörzshöz. A rajból egyszerűen kifogjuk az anyát, vagy utórajoknál valamennyi anyát, ami nem nagy mesterség s biztosak lehetünk, hogy az így anyátlanná lett rajok visszamennek az anyatörzshöz.

A rajzásra, mely a méhészetnek legszebb, legpoetikusabb tüneménye, idejében elkészüljön a méhész. A kaptárak, amikbe a rajok helyeztetni fognak, egészen tisztán, lépkezdéses vagy műlépes keretekkel ellátottan, teljesen készen várják a leendő lakóikat. Rajszedő, fecskendő, füstölő kéznél legyen, hogy ne akkor kelljen kapkodni, keresgélni minden után, amikor már kiszállt vagy meg is szállt a raj, amelynek indulására persze bizony vigyázni is kell, nehogy örök búcsút vegyen a gondatlan méhésztől. Semmi lárma, semmi idegesség! Egy kis permetezés a fecskendőből a vigan táncoló raj közé, egy-egy kis csomó megmorzsolt méhű pár alkalmas helyre s szépen megszáll a raj, többnyire oda, ahová akarjuk. Mihelyt pedig már kész a raj fürtje s csak kevés méh röpköd még körülötte, ezt is megpermetezzük egy kis hideg vizzel, hogy nyugodtak legyenek. Aztán késedelem nélkül belerázzuk a rajszedő kasba s ezt, egyik felén egy darabka fát tévén alája, ráállítjuk valamely árnyékos helyen egy deszkára vagy vászondarabra. Ha benne van az anya, csakhamar belehuzódik a kasba minden méh és ujra fürtté alakul.

Ekkor pedig ne várjunk ám sokak rossz szokása szerint estig vagy akár csak órákig is a rendes helyére való vitellel, hanem mihelyt behuzódtak a méhek, azonnal csapjuk bele a rendes kaptárba és állítsuk a rendes helyére.

Mert a magukat kasban, tehát az otthonukban tudó rajméhek már egy óra mulva el kezdenek tájolni és ha elég idejük van rá, hozzá is fognak a hordáshoz onnan arról az ideiglenes helyükről. Ennek pedig az a kellemetlen és káros következménye van, hogy az itt tájolt méhek napokon át, egy hét mulva is itt keresik az otthonukat, mivel itt tájolván, a rendes helyükről kimenve már nem tájékozódnak. És az ilyen méhek veszendők.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Amely méhünk egy rajt már adott, annak a másodszori, a további rajzását akadályoztassuk meg; a legegyszerűbb módon azzal, hogy a lerajzott kaptárt a helyéről elteszszük máshová, lehető nagyobb távolságra s a helyére az imént befogott raját tesszük. Igy a raj megkapja a kijáró öreg méheket mind, ami neki igen nagy hasznára válik s a megrajzott kas annyira megnéptelenedik — ami azonban ilyenkor éppen nincs kárára — hogy elmegy a kedve minden további rajzástól. Ha szalmaköpü a lerajzott kas, akkor úgy is helyesen cselekszünk, ha a rajzás után azonnal ráállitjuk egy olyan átmeneti ládikára, mely vagy 10—12 lépkezdéses olyan méretü kerettel van fölszerelve, amilyen keretméretekkel méhészkedünk vagy méhészkedni akarunk. A törzs igy elégséges helyet talál a terjeszkedésre, a további munkára s ez okból szintén lemond a további rajzásról. Mi pedig elértük a czélunkat.

A szerte mindenfelé alkalmazásban levő **mürajkészitésről** legközelebb szólunk.

A baromfitenyésztésről.

Irta: **dr. Kukuljevič József.**

Sokszor hallottam, hogy nem érdemes baromfit tartani, tenyészteni meg éppen drága mulatság, egyrészt azért, mert vidéken néhány hatos árán lehet csirkét venni s a tojás sem drága. Másrészt mert a saját nevelésü csirke drágább, mint a piaczon vásárolt. Mikor kétkedésemnek adtam kifejezést, azzal magyarázták meg ezt a dolgot, hogy a fiatal baromfi legnagyobb részét elviszi a héjja, a görény vagy macska; nagyon sok pedig eltéved s nyomorultan elvész. Ez igaz lehet, de csak abban az esetben, ha a baromfival senki sem törődik. Hányszor hallottam már, hogy egy-egy falusi asszony azt sem tudja, hány csirkéje van. Hát ez nem helyes. Ilyen módon a baromfitenyésztés tényleg nem lehet jövedelmező. A szárnyas jószágot is gondozni kell, ha tiszteséges jövedelemre akarunk szert tenni.

Vas megyében nem egy községben a tyukok még télen is a szabadban, fákon hálnak. Hogy aztán közülök hány pusztul el, azt igazán nem mondhatom meg. Tojásgyüjtésre meg ilyen gondozás mellett még álmában sem gondolhat a gazdasszony. Pedig a friss tojásnak télen, különösen Budapesten nagy ára van. Az u. n. meszes tojás — tehát nyárról eltett — darabja 8—9 fillér, az u. n. tea-tojás vagyis a friss tojás darabjáért 10—12 fillért is szivesen megadnak a piaczon. A nagyobbacska csirke párjának ára husvét táján 4 kor. sőt inkább több, mint kevesebb. A hizlalt liba **darabjáért** 8 koronát is megadnak összel. Ebből a pár adatból is kitünik, hogy ügyes ember milyen óriási jövedelmet szerezhet okszerü gazdálkodás mellett.

Fődolog, hogy a baromfinak megfelelő meleg óla legyen. Meleg helyen télen is tojnak a tyúkok, feltéve, hogy elég eleséget kapnak. Az ól legyen könnyen tisztitható s eléggé tágas. Ha az ól tisztán fából épült, akkor ajánlom, hogy dupla falakat készittessünk, a két deszka közötti hézagot hamúval töltessük ki, ez az ólat télen melegen tartja, nyáron pedig megakadályozza, hogy a perzselő nap túlságosan áthevítse. Lehet az ólat istálló falához épiteni, mert a meleg istálló fala is jó védelem a metsző téli szél ellen. Azt is láttam, hogy a konyha mellett épült ólon keresztül vezették a sütőkemencze illetve a tűzhely csövét. A tűzhelyet vagy kemenczét természetesen télen is használják s a csövön keresztülvonuló égési termékek elég meleget adnak.

A baromfi járhat teljesen szabadon is, de ha ezt a helyi viszonyok nem engednék meg, akkor tágas tyúkudvart kell körülkeríteni, hogy ott a baromfi kedvére mozoghasson, szedegethessen. Ha a gazda félti veteményes kertjét, akkor a baromfiudvart sürü drótháló val keritteese be. A drót legyen olyan szükszemü, hogy azon még kis csirke se férhessen ki. A baromfi-ól közelében legyen bőven homok, hogy a tyúkféle kedvére fürödhessen benne. Ha a tyúkféle homokfürdőt nem vehet, ellepik testét az élősködők s a kinzott állat a folytonos rühelődzés miatt sem enni, sem aludni nem tud nyugodtan s nagyon rövid időn belül teljesen leromlik. S itt még az a veszély is fenyeget, hogy az élősdiek ellepik az ólat s az egész állomány megsinyli a bajt. A tetveket és egyéb élősködőt ki lehet ugyan irtani, de ez már nagyobb munkát igényel s tisztaság és kellő homokfürdő mellett elkerülhető.

Gondoskodni kell elegendő számú fészekről is. Ha a tyúk látja, hogy minden fészek el van foglalva, félre tojik. Az pedig nem kivánatos, hogy a gyüjtő naponta rengeteg időt pocsékoljon a kereséssel. Rendetlen tyúkokat szépen a fészekre lehet szoktatni, ha abba kifujt üres vagy porczellánból készített tojást rakunk. A tojásokat naponként össze kell szedni. Igen ajánlom, hogy minden tojásra irják rá a szedés napját, mert a tojás 4 héten túl már nem olyan csiraképes mint fiatalabb korában. Sokan azt tartják, hogy 10 naposnál öregebb tojást se jó kotlós alá tenni. A kotlós alá tett kevéssé csiraképes tojás csak elromlik s csirke vagy nem lesz belőle vagy pedig vézna csenevész állatka. Ez pedig nem lehet czélja senkinek.

A tenyésztőnek figyelemmel kell kisérni a tyúkokat, azt a melyik keveset vagy igen apró tojást tojik, le kell vágni. Csak a jó tojó tojásait volna szabad költetni. Angliában a tojást megmérik, s a súlyosabbakat jobban fizetik. Alig hogy ez a szokás lábrakapott a belga és dán tenyésztők csak a legnehezebb tojásokat tették kotló alá vagy költetőgépbe s rövid nehány év alatt a súlyos és könnyü tojások közötti arányszám a nehezek javára billent.

Egy tyúk alá soha sem szabad több tojást tenni, mint a mennyit jól befedhet. Ilyen helyen a kapzsiság keservesen megbosszulja magát. Sokan olyan tyúk alá, mely 10 tojást jól befed 12—14 drbot is raknak. Azt hiszik talán, hogy csak az az 1—2 legszélső tojás romlik el, mely nincs jól befedve. Ez tévedés. Természettudósok s a költetőgépek tervezői megjelölték a tojások egyik oldalát s úgy találták, hogy a tyúk vala-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

hányszor leszáll, a tojásokat megfordítja s így aztán nemcsak az a legszélső 1—2 tojás szenved, hanem az összes tojások, melyek a széleken fekszenek. Már pedig inkább rakok egy tyúk alá 10 tojást ha az mind kikel, mint 12—14-et, amiből aztán 5—6 elpusztul. Arra is vigyázni kell, hogy a kotlós tyúk fészke sötét helyen legyen, légáramlat (czúg) ne érje s általában nyugodt, csendes legyen a környezete. A minduntalan háborgatott kotlós tyúk rosszul költ. A kotlós tyúk fészke közelében legyen homok, mert a nyugodtan ülő kotlóst a tetvek nagyon megkinozzák; ha a tyúk fürödhetik s fészke sem tetves, nem kell attól tartani, hogy a kinzott állat cserben hagyja fészkét.

Hogy a kotlóssal hiábavaló munkát ne végeztessünk, az ötödik napon gyertyaláng előtt tartva nézzük meg a tojásokat, a melyekben sötét foltot látunk, azt rakjuk vissza, de a melyikben nincs sötét folt — azaz embryo — vagy a melyik piszkos, zavaros, azt tegyük félre. Azt esetleg a konyhában még fel lehet használni, ha másra nem, hát keményre főzve s apróra vagdalva kis csirkéknek lehet adni.

Ha a tojások 4 hétnél fiatalabbak s valamennyien termékenyítettek, akkor aligha kell belőlük félrerakni. Ha több kotlós költ egyszerre, akkor az egyes fészekalját a már 4—5 nap óta költött tojással pótoljuk s csak egy fészekbe teszünk több-kevesebb új tojást. Ily módon a költés menete egyöntetűbb.

A kotlós tápláléka legyen hozzáférhető helyen, de az megint nem helyes, ha a tyúkot leborítják, hogy le ne szállhasson. A tojásoknak kell az a néhány percznyi szellőztetés, különben megfüllednek.

Sokszor megesik, hogy a tojások egy részének a héja olyan vastag, hogy a kis embrio gyenge csőrével nem képes felvágni. Ha tehát a tyúk nehány csibével már felkelt, a még meglevő tojásokat — ha azok egyidősek — tegyük meleg (39—40 C^0) vizbe; a melyik tojás mozog, abban még él az embrio, azt tollkéssel óvatosan zuzzuk meg kissé, hogy a kis csirke kibujhasson. Ha a tojás nem mozog, akkor az embrio már megfulladt benne.

Első napon nem kell etetni, később apróra vágott főtt tojást, kölest, darát lehet adni, ezt már minden gazdasszony tudja. A táplálásra nézve csak azt jegyzem meg, hogy nem elég az, amit a baromfi maga szed össze. Ha haszonra akarunk dolgozni, jól kell tartani az állatokat. A szabadon futkozók maguk keresnek férget s mésztörmeléket. A zárt helyen levőknek kell meszet vagy apróra zuzott tojáshéját adni. Nyáron a szemes takarmány lehetőleg ne legyen kukoricza, mert az nagy meleget fejleszt, tehát inkább télire való. Megbecsülhetetlen takarmány a lóhere és szénája, mert sok meszet tartalmaz, erre pedig a tojásképzésnél szükség van. A lóherét vagy szénát megvagdalva le kell forrázni s korpával, darával vagy szemes takarmánynyal keverni. Ily módon kevesebb szemes takarmány kell s mégis nagy a tojáshozam. A túlsok szemes takarmány már azért sem jó, mert a tyúkok nagyon meghíznak tőle. A kövér tyúk rossz tojó.

Sokan azt tartják, hogy a kacsát csak vizmenti községben vagy majorban lehet tenyészteni.

Ez nem áll. Elég annyi viz, amennyit bármily kút mellett készített usztató nyujthat. Amerikában a pekingi kacsát tartják a legjobbnak. Fő az, hogy a kacsa sok táplálékot kapjon. Ha örökké éhes bőgyét megtömheti naponta ahányszor jól esik neki, akkor olyan gyorsan fejlődik, hogy már 8—9 hetes korában le lehet vágni, sőt tovább etetni egyenesen czéltalan, mert 10—12 hetes korában vedleni kezd, ez pedig annyira lerontja, hogy újra 6—8 hétig tart mig eléri előbbi súlyát. A rosszul tartott, gyengén táplált kacsa 8—9 hetes korában még egészen fejletlen.

Belgiumban s Franczia országban s ujabban Németországban mind nagyobb tért hódit a házinyúltenyésztés. Ha tisztavérű állatokat rendes ólban tartunk s rendszeresen táplálunk, akkor egy német gazdasági lap szerint 1 pár után 40 drb fiatal nyul esik évente. E téren tapasztalataim nincsenek, de azt hiszem, hogy a házinyúltenyésztés nagyon kifizetné magát nálunk is, mert a nyúl húsa nagyan tápláló, táplálóbb mint a csirkehús, emellett gereznája is értékes, maga a nyúl szerény és igénytelen. Beéri kevés táplálékkal is, persze ezt nem szabad úgy értelmezni, hogy csak hulladékot adjunk. Jó minőségű táplálék, gondos tenyésztés, illetve kiválasztás mellett az óriási nyúl sem fog elfajulni.

Különfélék.

A ravasz német. Kocsin ment Szászrégen felé egy mérnök, olyan úton, amely csupa hegy-völgy. Székely fuvaros vitte, akinek két kis lovacskája vigan poroszkált, mikor lefelé kellett menni, de nagyon nehezen huzott, mikor a kaptató következett.

Igy aztán egyszer, mikor leértek a völgybe és megint fölfelé kellett menni, igy szólt a mérnökhöz a fuvaros:

— Szállj le, német.

A mérnök szó nélkül leszállt és felgyalogolt a hegyre a kocsi mellett. Fenn azt mondja a székely:

— Ülj fel, német.

Azontúl igy ment ez végig. — Lenn a völgyben:

— Szállj le, német.

Fönn a hegyen:

— Ülj fel, német.

És Szászrégenig szabályosan váltakozott a szálljelnémet és az üljfelnémet, aszerint, hogy hegynek ment-e a kocsi, vagy völgynek.

Megérkeznek Szászrégenbe.

— Mi jár magának? — kérdi a fuvarostól a mérnök.

— Két forint.

Elővesz erre a mérnök a zsebéből husz hatost és két csomóba rakva őket, olvasni kezdi:

— Ülj fel német, szállj le német, ülj fel német, szállj le német . . .

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Az »ülj fel« volt az egyik csomó, a »szállj le« volt a másik csomó. Mindenik csomóba tiz hatos jutott. Mikor aztán ki volt olvasva igy a két forint, fogta a mérnök az egyik csomót és odatolta a fuvaros elé, mondván:

— Ülj fel, német.

A másik csomót pedig besöpörte és zsebrevágta, mondván:

— Szállj le, német.

Azzal elment.

*

Baleset. Bőzse Ferencz, báró Harkányi Béla Zala-Szentgróti birtokos erdőőre f. hó 8-án este 7 óra felé az erdőről Horváth István erdőőr társával hazafelé mentek. Bőzse elől ment, társa pedig hátul követte; az eső esett, fegyverüket mindketten a csővel lefelé fordítva vitték. Csáford község közelében, Felsődobrony major határában Horvát fegyverét megigazította a vállán, a mikor a félig leeresztett ravasz lecsapott, a fegyver elsült és a lövés az előtte haladó Bőzse Ferencz társának a jobblábikrájába furódott. Bőzse Ferencz tagja az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztárnak, a hol az első csoportban a 13.383 sz. könyvecskével bir. Munkaképtelenségének tartamára kapja az egy kor. napisegélyt, a gyógy- és orvosi költségeket pedig teljes összegükben a pénztár viseli.

*

Az Országos Gazdasági Munkás- és Cseléd-segélypénztárnak ujabban a következő erdővédszemélyzet vált tagjává: Menyhért Mózes hatósági erdőőr, Kápolnásfalu (Udvarhely vm.), Gudász Péter, erdőőr, Klenócz (Gömör-Kishont vm.), Kalocsai József, erdőszolga, Ájfalucska (Abauj-Torna vm.), Szabó István, erdőőr, Fehérgyarmata (Szatmár vm.), Nyevlarla János, erdőőr, Felső-Lápos (Szepes vm.),

Hamisbal Jenő laudzséri (Sopron vm.), erdőőr pedig a már meglevő 2 könyvéhez még három darabot váltott.

Levélszekrény.

Vidéki levél az »Erdő« tekintetes szerkesztőségéhez.

A m. kir. kincstári erdészeti altisztek és szolgák nyugdijazása az 1885. évi XI. t.-cz. 27. §-a értelmében akként van megállapitva, hogy 10—20 évi szolgálat után a beszámitható illetményeik $^1/_3$-ában, 20—30 évi szolgálat után $^1/_2$-ben, 30—40 évi szolgálaton belül a beszámitható illetményeinek $^3/_4$-ében és csak 40 éven felüli szolgálat után illetményeinek teljes összegében részesitendők. Más állami ágazatoknál alkalmazott altisztek kevés kivétellel a tisztviselőkkel egyenlő módon a fent idézett törvény 24. §-a értelmében nyugdijaztatnak, t. i. 10 évi szolgálat után a fizetése 40%-ával és a 10 évet meghaladó minden szolgálati év után 2—2%-kal állapittatik meg, illetve minden további szolgálati év után nyugdij-igénye 2%-ával emelkedik, úgy hogy a 40 évi szolgálati idő betöltése esetén a beszámitható illetményeinek teljes összegével nyugdijaztatnak.

Hogy a törvénynek ezen intézkedései az erdészeti altisztekre mennyire hátrányos, kitűnik a következőkből: pl. egy erdészeti altiszt 1000 kor. fizetése 30—40 évi szolgálaton belül $^3/_4$ része fejében 750 kor. nyugdijban állapittatik meg, mig egy más ágazatnál alkalmazott hasonló fizetésű altiszt már 30 évi szolgálata után 800 koronával, 35 év után 900 koronával, végül 40 évi szolgálat betöltése után teljes fizetésével nyugdijaztatik, s igy már 30 évi szolgálata után 50 koronával több nyugdijban részesül mint egy erdészeti altiszt. A mi pedig legnyomasztóbb, ez az, hogy ha egy altiszt szolgálatképtelenné válik a midőn 29 évet szolgált, épen annyi nyugdijban részesül, mintha csak 21 évet szolgált volna, és ha 39 évet és 11 hónapot szolgált, nem kap több nyugdijat, mintha csak 30 évet töltött volna el az állami szolgálatban.

Hátrányos továbbá az állami erdészeti altisztekre nézve a nyugdijtörvény 53. §-a is, melynek alapján az erdészeti altiszt özvegye vagy gyermekei elhalt férje illetve atyjuk után temetkezési járulékot nem kaphatnak, holott azt nemcsak a többi állami altiszt, hanem még a pénzügyőrségi legénység özvegye illetve gyermekei is megkapják. Hol vegye a szegény özvegy, hol vegyék a szegény árvák az elhaltnak gyógykezelési és eltemetési s együttjáró költözködési költséget?

Tekintettel arra, hogy az erdészeti altiszti személyzettől szakképzettség követeltetik, hogy továbbá az általok teljesített szolgálat fáradságos, veszélyes is néha s tőle hű, lelkiismeretes buzgó és felelősségteljes kötelességteljesítés igényeltetik, méltán nem érdemli meg, hogy vele a magas állam mostohábban járjon el, mint más ágazatok altisztjeivel. Épen ennek következtében igen kevesen érhetik el a 40-ik szolgálati évet, mert alig van esztendő, melyben nehány közüle orvvadászok vagy erdőkárosítók által meg ne gyilkoltatna vagy keresetés szolgálatképtelenné ne tétetnék. Az itt felsorolt okokból, de az állam jól felfogott érdeke szempontjából, t. i. az altiszti személyzetnek buzdítása, szolgálati tevékenységének fokozása czéljából épen nem vélek helytelenséget elkövetni akkor, a midőn érdektársaimhoz azt a kérdést intézem, hogy egyesülve ne járuljunk-e a törvényhozás és a Földmivelésügyi Miniszter úr ő Nagyméltósága színe elé azzal a kéréssel, eszközölné ki, hogy a nyugdijtörvény kedvezőbb határozmányai a kincstári erdészeti személyzetre is kiterjesztessék.

Kérem a tekintetes szerkesztőséget, egyeskedjék e felszólításomnak becses lapjában helyt adni.

Lugos, 1907.

Mike Sándor,
m. kir. I. oszt. erdészeti altiszt.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Felhívás az előfizetés megújítására.

Felkérjük „Az Erdő“ azon tisztelt előfizetőit, kiknek előfizetése márczius végével lejárt, sziveskedjenek előfizetésüket, hivatkozással a czímszalagon is feltüntetett előfizetési napló folyó számára, mielőbb megújítani, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

Előfizetések nyugtázása.*)

¼ évre (1 koronát) fizettek a következők:

Réhák Géza (1520), Bálint Áron (1524), Hencz Tivadar (1529), Szmitál Károly (1530), Gutper István (1533), Gereszku Péter (1538), Székely Ferencz (1543), Polgár József (1544), Názádt Sándor (1547), Romosán Rezső (1561), Laczkovits Ferencz (1562), Waschnyák Rezső (1563), Miklos Miklós (1564), Popa Ágoston (1566), Rogus Mihály (1567), Kintses József (1571).

½ évre (2 koronát) fizettek a következők:

Gere Antal (257), Neumann Lajos (258), Czakler Lajos (260), Dánas Ferencz (271), Rähl Ferencz (272), Székely János (273), Lázár József (276), Farkas Mihály (278), Babós Sándor (281), Vadas László (283), Brúger Rezső (284), Bocz Géza (285), Farkeszku Vincze (287), Várady István (288), Pásk László (292), Barátfalvi Béla (296), Sztrileczky János (297), Kawaly Ignácz (301), Ringler Antal (302), Pap Sándor (332), Sterczl Jakab (333), Podolcsák András (335), Terge Zsigmond (337), Farkas József (338), Hamar László (339), Vargha Antal (343), Kolpaszky József (344), Szirbu Aurél (345), Molnár András (348), Simsik Mihály (349), Bohus György (350), Roka Ferencz (351), Ács Géza (352), id. Papp Ferencz (353), Havas Péter (360), Schmotzer György (364), Schmidt Feilik József (365), Országh Nándor (366), Wolf Gergely (369), Aczberger Ferencz (370), Nickl Géza (372), Mick Rezső (374), Minarcsik Mihály (375), Szász Gábor (376), Szokol István (377), Kasztrober György (382), Balnit János (385), Kacsó István (390), Mihajlovics János (392), Kodrean Lajos (393), Bellanszky Bertalan (394), Kreisinger András (400), Kovács Sándor (401), Schlosser József (405), Luscsek János (406), Molnár József (407), Frantsik József (409), Varga András (410), Rácz József (411), Keresztély Ferencz (412), Szanyi Gyula (414), Farkas Ferencz (415), Horváth János (418), Kormos Sándor (422), Török József (423), Molnár Károly (424), Wallandt Frigyes (426), Katarik Sándor (427), Varga Gábor (431), Tóth József (434), Sándor György (442), Dérer József (445), Lerik György (447), Gyenes Sándor (448), Fürdős István (449), Simon György (450), Urbán Ferencz (452), Tanos Pál (456), Forgon Péter (457), Bobják Pál (458), Meész János (459), Novacseszku Pál (460), Miklos Lajos (461), Dombos Lipót (464), Mazur Dániel (466), Steller Márk (470), Kiss József (471), Kokosu Trajáu (472), Beczmann Ferencz (475), Arend János (476), Pomp Sándor 477), Müller Mihály (478), Teás András (479), Kiss Albert (480), Székely Lajos (481), Schleichart Godofréd (485), Hattyár Imre (487), Farkas Gábor (489), Gáspár Lipót (490), Lurenszky István (491), Chalupeczky J. (492), Ardomicza János (499), Rajcsányi Ferencz (500), Lehőcz János (501), Kiss Sándor (502), Keizinger János (509), Funer József (510), Cseh József (514), Rozsán József (516), Dulházi Dezső (517), Vincze Berta (518), Zalka József (521), Rübel Róbert (526), Medriczky Nándor (530), Giczy László (532), Mayer Károly (533), Názer Károly (534), Papp Lajos (536), Bogyori János (537), Juhász József (538), Jakubinyi István (539), Kovács István (540), Hárs István (542), Güeth Sándor (543), Fehér József (544), Forgács János (546), Téglás Károly (547), Sikuti József (556), Kovács Béla (560), Leszher Alajos (562), Klinovsky István (563), Gersits András (564), Cservenka Márton (565), Schroff Antal (568), Hegyi István (570), Zsikó Imre (571), Horváth István (574), Zulcsek Lajos (581), Horny Gusztáv (583), Horváth Adolf (586), András József (587), Koronczay János (591), Józsa Pál (592), Schiopu Miklós (595), Ábrahám Balázs (597), Rózsa János (599), Gunszt Péter (600), Mortis István (602), Ötvös Márton (603), Rojta János (605), Kardos Athanász (606), Incze János (608), Schäffer Pál (610), Béres János (618), Kozma Géza (627), Kacsanovszky József (628), Rozner István (629), Mátéffy Árpád (631), Báder Mátyás (633), Czehr János (636), Kükla Ignácz (641), Horváth István (642), Ruszinyák Emil (647), Duchek József (648), Lipha Béla (651), Majer Oszkár (654), Kaszás János (655). Melcziczky Sándor (662), Dénes József (663), György László (665), Tóthfalusy Samu (666), Aszalay Gyula (670), Palla Antal (672), Hovanyecz János (680), Pasztorek Antal (681), Orosz István (683), Mitiariu Pantelemon (684), Horváth Miklós (686), Jákim István (687), Scholtes Henrik (690), Kálinger Mihály (694), Sütő Géza (695), Nagy Károly (699), Horváth István (700), Hennel József (702), Brans János (704), Petőfi Dóme (705), Szilágyi Emil (707), Fogarascher M. (709), Habetler Ferencz (711), Szojka Gyula (713), Domokos Nagy Péter (720), Boldozsár András (723), Sütő József (730), Daubner Sándor (731), Sztelek István (732), Keserü László (733), Kebelei Márton (734), Takár Andor (735), Starck János (736), Nyegra József (737), Hegybeli Ferencz (738), Pataky József (739), Kirchmaier István (740), Szmida András (741), Bánó Árpád (742), Fekecs József (754), Janki János (755), Mahula Gyula (762), Kozárov Milán (763), Teleki János (765), Szabó György (766), Ivássy Géza (767), Bóna Endre (768), Eördögh István (769), Korpos András (789), Schubert István (790), Csiba Béla (791), Volfinau Gyula (792), Magdó Márton (793), Orosz Sándor (794), Korn János (785), Huszár András (797), Sipóci György (800), Heffenträger Antal (805), Matl József (806), Cziriák Antal (807), Szabó Péter (812), Perom István (816), Kiss Béla (818), Hunyady János (820), Gergely Áron (821), Takács István (824), Elekes János (825), Tekes Károly (826), Schiffer Antal (835), Varga Ferencz (837), Tóth Gyula (838), Siskovits József (840), Nagy János (841), Dénes Gáspár (842), Marosi Ananiás (846), Kreutz Nándor (847), Stenczinger Sándor (850), Vidákovics János (853), Zámbó Miklós (855), Sechler Tamás (857), Urbán István (858), Bögözy Gyárfás (860), Boér József (863), Durugy József (866), Horváth József (867), Pötz Károly (868), Lutter Zsigmond (869), Erdődy Sándor (871), Kisovits Béla (872), Hessz József (873), Szarvas István (878), Kosotán József (880), Fischer József (881), Medveczky Árpád (882), Ambro János (883), Belincsán Vincze (886), Roncskevits Tivadar (887), Ernyey Károly (889), Gög József (890), id. Kárpa István (891), Tasi András (892), Kádár Imre (894), Sticz László (895), Biró István (898), Burger János (902), Konrád Béla (903), Gajda Gábor (904), Almási József (905), Sesztánovits János (906), Idzsojtics Rókus (907), Mihály János (908), Petőfi Géza (909), Garai János (910), Vajka János (911), Stefurovszki István (912), Takár Vilmos (913), Konrád János (914), Sancsy Győző (915), Szmetán Mihály (927), Barry József (928), Major István (929), Kosko János (931), Winter Gusztáv (941), Baumann András (948), Pivavárnik György (949), Kis István (953), Kiss Imre (954), Csomor Mihály (957), Csomor János (958), Lengyel Mihály (960), Incu Trajáu (961), Paumer Antal (962), Czigler Sándor (967), Banciu Miklós (974), Kliment József (977), Komlos Ferencz (978), Németh József (979), Gáspár János (992), Hán Péter (993), Makky János

*) A név mellett álló szám, mely **a czímszalagon is fel van tüntetve**, az előfizetési napló folyó száma, melyet úgy az előfizetés megujítása alkalmából a postautalvány szelvényén, valamint bárminemű felszólamlás esetén az illető levélben vagy levelező lapon **kérünk okvetlenül feltüntetni**, hogy minden félreértés vagy késedelemnek elejét vehessük.

A kiadó hivatal.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

(998), Sinka István (1010), Veres András (1011), Baumann István (1012), Polonyi Balázs (1013), Schleier Ferencz (1014), Fiedler Jakab (1015), Mlinarcsik Mihály (1016), Vojtás János (1017), Pitonyák András (1018), Rutska Tivadar (1041), Kiss Mihály (1042), Keszthelyi Pál (1044), Parragi István (1047), Takár József (1048), Kobera Alajos (1052), Rodenbücher János (1058), Tomcsala János (1072), Cséri Pál (1073), Mészáros György (1074), Németh József (1075), Haracsi János (1080), Molnár Péter (1081), Tarnais Miklós (1084), Tyiola Demeter (1086[1]), Völgyi János (1087), Simonovszky Mihály (1088), Schmidt János (1089), Kosa József (1090), Piros Gábor (1093), Tomasovszky Imre (1099), Brajkó Mátyás (1102), Orosz Simon (1104), ifj. Pap Ferencz (1107), Baráth Ferencz (1108), Latinák Vilmos (1109), Latinák Vilmos (1110), Latinák Vilmos (1111), Latinák Vilmos (1112), Latinák Vilmos (1113), Beky Albert (1127), Horváth Lajos (1129), Buváry Ferencz (1135), Derekas Sándor (1136), Schloszer József (1138), Kendől László (1140), Matucz József (1144), Hegedüs Jánnos (1147), Pellián János (1148), Ferencz Lajos (1164), Bezs János (1168), Pisch József (1171), Lukács Áron (1172), Huber Imre (1174), Luppinger Ferencz (1176), Fenyvesy Béla (1177), Braunsteiner Gyula (1184), Miskech János (1186), Irinyi Aurél (1187), Druzacsik Sándor (1189), Csengeri János (1190), Molnár Bálint (1191), Csiffári Alajos (1192), Halmos János (1193), Naszlady Sándor (1194), Vörös József (1195), Sztelek Norbert (1196), Gerle Ferencz (1197), Hidvéghy György (1198), Bazsó Imre (1208), Böczén Lajos (1209), Cseh Vilmos (1210), Czimra Béla (1212), Fray Kálmán (1214), Hollosy Árpád (1216), Kaschrár Emil (1217), ifj. Farkas József (1218), Kiczko László (1219), Kopriva Antal (1220), Krutek József (1222), Lázár Livius (1225), Andó Kálmán 1226), Susa Emil (1228), Szavilla János (1230), Varga György (1231), Velebit György (1232), Villiger Lajos (1234), Zeller Ferencz (1235), Renácz Miklós (1236), Ronay Tivadar (1237), Bevelagna Sándor (1238), Viktorin Péter (1139), Motz György (1240), Vallandt Gyula (1243), Novák Imre (1245), Horváth Alajos (1251), Tax János (1259), Simon Péter (1264), Kozák Tivadar (1265), Márkó József (1267), Lankovics Albert (1268), Ortl László (1272), Mozsár András (1274), Papp Sándor 1275), Toth Ferencz (1276), Szabó József (1286), Roskó József (1287), Fosztó Márton (1288), Kolda Simon (1289), Mike Imre (1290), Holló Sándor (1291), Gurka Antal (1292), Todea Demeter (1293), Budeszku József (1295), Zsegora Mihály (1296), Szilágyi P. Márton (1298), Kovalcsik József (1300), Parma János (1302), Menykó Mihály (1306), Ilonka Imre (1309), Mező Mihály (1310), Roth János (1312), Hosszu Gábor (1313), Ördög Ferencz (1327), Horváth Sándor (1328), Holicska Imre (1329), Kiss Imre (1330), Páska Péter (1352), Teszár Ferencz (1358), Velics János (1362), Hoffirek Károly (1369), Gaál Gyula (1371), Patarcsits Felix (1372), Pausar Károly (1373), Rajczi János (1398), Bukovinszky János (1399), Brankó Döme (1403), Ziegelhoffer Kálmán (1404), Juhász Mihály (1410), Stadler Lajos (1411), Cserepes István (1414), Kolozsváry István (1415), Komsa György (1416), Szamkó Lajos (1433), Havasi György (1434), Szoboszlay András (1435), Keresztes István (1426), Iró Mihály (1437), Holler Péter (1438), Beszeda János (1439), Jakab János (1442), Benkó Ferencz (1281), Herczeg Pálffy erdészeti hivatala, Malaczka (1471), Herczeg Pálffy erdészeti hivatala, Malaczka (1472), Keidli György (1474), Kocsis Géza (1477), Molnár Sándor (1478), Szimon Károly (1480), Szomora János (1483), Szilágyi Palkó János (1486), Pap József (1487), Teszár Vilmos (1488), Szuszla Péter (1491), Erdélszky Lajos (1492), Kendől Antal (1493), Barbósz Illés (1496), Tyapay Péter (1507), Árok Elek (1516[1]), Preinesberger Ignácz (1517), Zilai László (1519), Longauer József (1525), Zobonyay János (1528), Merreider István (1532[1]), Osztoja János (1534), Krajcsovits Ferencz (1539), Gáspár József (1541), Stier János (1545), Közalap. erdőgondnokság Pilisszentkereszt (1552), Palatinus Nándor (1565), Deák Ferencz (1568).

$^3/_4$ évre (3 koronát) fizettek a következők:

M. kir. erdőgondnokság, Esztergom (1521), Galaczán Pál (1523), Danis Lajos (1531), Zsian Döme (1535), Marinka Zacharius (1536), Roma János (1537[1]), Kaim Nándor (1542), Virlics Vincze (1546), Varga József (1560), Csányi Antal (1570).

$^1/_4$ évre (4 koronát) fizettek a következők:

Stainer Gyula (5), Uhrmann Alfréd (6[1]), Csipkay János (8[1]), Körmöczy Illés (9), Zsigó Károly (11), Kocsis Lajos (15), Hegedüs Antal (16), Barbuleszku Gyula (17[1]), Smolenszky Sándor (19), Szőke György (37), Roszival János (39), Kuti János (42), Kinsky'sche Dom. Verwaltung (45), Györke József (46), Fischer Colbrie Emil (49), Pocsai József (50), Murányi Károly (51[1]), Lakatos Pál (52), Gyertyánfi Kálmán (53), Groó Ferencz (54), Lakner Lajos (57), Medveczky Ignácz (59), Kraffszky Ferencz (60), Erdélyi György (62), Kerekes György (65), Jovaneszku János (68), Belkó Mátyás (72[1]), Urad. erdőhivatal Sárvár (75), Bartha József (77), Szűts József (80), Parapatics János (81), Schmidt Ferencz (84), Mojrer Károly (85), Gráf Brunó (86), Kebelei János (87), Jonás Demeter (88), Csuda Henrik (89), Donya Dénes (90[1]), Bartis Sándor (91), Csuda Tamás (92), Borda Mihály (93), Schuller János (94), Zbanka Nyisztor (95), Oláh László (97), Zsurmeszku Péter (100), Zsuska Sándor (102), Galántai Ferencz (103), Bottya Sándor (113[1]), Prosszek József (115[1]), Primási urad. főerdőhivatala Esztergom (116), Csupor István (117), Herschl János (118), Hunyadi József (122), Horváth Ádám (126), Pálfi Rudolf (137), Fejes István (138), Brabetz Rezső (144), Bradvarovics Vlada (147), Kócsy János (153), Pomothy András (157), Blaha Ferencz (173), Révész Bertalan (176), Varga István (204), Schmidt János (205), Csurel Illés (207), Móring József (208), Feruska István (211), Kormány Mihály (214), Barna Péter (230), Csokerlia János (241), Elekes György (242), Schudich Nándor (245), Seemann Antal (246), Pallay Ede (247), Garami József (251), Zetter Gottlieb (256), Zalka István (259), Vuk M. és fiai czég (261), báró Bánffy Dezső (262), Brunner Béla (263), Simarcsics Adolf (264), Nozdrovicky Miklós (265), Babjak Vendel (266), Dobry József (267), Sávolt József (268), Králik Vilmos (269), Schaschek Nándor (270), Léhn János (274), Lasztovicska Ferencz (275), Jászberényi Károly (279), Molnár Imre (286), Lengyák András (293), Werner Ferencz (298), Koszty János (299), M. kir. Erdőigazgatóság Lugos (300), Arovics Antal (320), Balla Lajos (330), Bárdossy Miklós (340), Venczel Barna (342[1]), Abrudán László (347), Farkas Viktor (354), Hauer Mihály (355), Mészáros János (356), Oláh József (357[1]), Tömböly Elek (359), Tirts Rezső (361), Dzabina György (362), Sipos Antal (363), Bertothy Zsigmond (378), Pécskay Döme (379), gróf Degenfeld Sándor erdőgondnoksága (380), Fekete P. András (381), Kradigály Jelta (383), Erski erdőgondnokság (386[1]), Paska János (388[1]), Hegyi Lajos (396), Kreisz Tivadar (397), Tomcsányi Gyula (399), Brozsonics József (416[1]), Badoczi Tamás (425), Maldet Ferencz (428), Rakusán Károly (430[1]), Huszár Pál (437[1]), Szabó György (438), Gáspár Dániel (439), György Imre (440), Moldovay Vilmos (441), Hajabács Károly (444), Kovács Márton (446), Varga János (451), Murta Ferencz (462), Tompa Kálmán (463), Juzó István (465), Zatureczky Géza (467), Faragó Béla (468), Székely István (473), Erdősi István (483), Jakab Gábor (484), Novák Ferencz (486), Székely Pál (493), Lőrincz Márton (494), Barta Béla (495), Máté Ferencz (496), Dr. Hammersperg Géza (497), Hegyi Pál (503), Pomothy János (504), Jakab János (505), Rédl Ede (506), M. kir. erdőhivatal Bártfa (507), Dávid János (511), Csákány István (512), M. kir. főerdőhivatal Nagybánya (513), Főherczegi uradalom Piliscsaba (519), Pilz Ottó (520), Miklos István (522), gróf Cziráki Antal hitb. erdőhivatala Nadap (525), Péch Kálmán (531), Tinna Sámuel (535), Kőváry László (545), Skultéty József (548), Boksay György (549), Béres János (551), Bánszky József (552), Hasznosi János (553), Hoday István (554), Tancsik György (555), Soltész Sándor (557), Kiss János (558), Német János (559), Deák József (561), Fonay Mihály (566), Hinfner György (567), Richlicz Dezső (569), Darabos József (572), Eleöd Józsa (573), Szokorodán Ferencz (584), de Pottere Gerard (585), Dupcza Miklós (590), Varga József (593), Alapi Salamon (598), Bedő András (604), Vrbny Antal (607), Valluszkó Miklós (617), Kisfaludy János (619), Csiba György (620), Pápaugodi hitb. urad. főerdészi hiv., Ugod (622), Pápaugodi hitb. urad. erdőgondnokság, Fenyőfő (623), Urad. erdőgondnokság Inarkút (624), Urad. erdőgondnokság Huszárokelő (625), gróf Esterházy erdőhivatala Csákvár (632), Boór Károly (634), Tomajka Mátyás (635), Valoszcuk László (637), Urad.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

erdőkezelőség Tőkesujfalu (639), Benko József (640), Benczkó József (643), Püsp. erdőgondnokság Püspöknádasd (650), Vajai János (652), Bezák József (653), Takáts Ferencz (656), Hartmann Sándor (657), Richter Géza (658), Rettinger József (659), Geőcze Felix (660), Berger József (661), Lopussny Cornél (664), Witkowsky Antal (668), Bónis Kálmán (669), Maksay Gyula (674), Kovács Lajos (675), Maritsek János (676), Horváth Ferencz (677), Horváth Imre (678), Nacza György (682), Balázsházy Péter (685), gróf Hadik-Barkóczy hitbiz. erdőmesteri hiv. Varannó (688), Virág Lajos (689), Lótos János (691), Szamosközy Bálint (692), Törkenczy István (693), Figura József (696), Schmidt Béla (698), Ottó Ferencz (701), Baranyay István (703), Nagy Géza (708), Haunibál Jenő (714), Kendöl László (715), Ruisz Ferencz (716), Benedek József (721), Kolbenheir Oszkár (724), Csiky Dénes (725), Vadász Károly (726), Dankó István (727), Márton József (728), Rofai János (729), Kiss Sándor (749), Polonyi András (752), Barthos Gyula (753), Nádosy Kálmán (756), Weszely Károly (757), Czicsman József (758), Moha Alajos (759), Petrovits Antal (760), Nagy Sándor (764), Palatkai István (770), Városi erdőhivatal Selmeczbánya (771), Greschó András (772), Hacher János (773), Turmann Mihály (774), Hacher Gyula (775), Nemcsok József (776), Neuschventner Ágoston (777), Laszke Antal (778), Hlavatsek Mihály (779), M. kir. erdőhivatal Zsarnócza (781), Bródi m. kir. erdőgondnokság Felsőhamor (782), M. kir. erdőgondnokság Garamrév (783), M. kir. erdőgondnokság Geletnek (784), M. kir. erdőgondnokság Jálna (785), M. kir. erdőgondnokság Körmöczbánya (786), M. kir. erdőgondnokság Selmeczbánya (787), Szélaknai m. kir. erdőgondnokság Hegybánya (788), Rades Dávid (796), Bors János (798), Rothweil Miklós (803), Kerdes Lajos (808), Szommer Ferencz (809), Hajdu István (810), Csillag György (811), Magyar János (814), Müller György (815), Pécsi székesegyházi urad. erdőgondnoksága Mánfa (817), Visky Ferencz (819), Virasztó Károly (822), Konszky József (823), Kordován Miklós (828), Nyul Sándor (830), Paulik András (832), Janisch Sándor (833), Csuka István (834), Nemsur Jenő (839), Győrki József (849), Varga Sándor (854), Fás Gyula (856), Vécsei Lajos (859), Kacsó István (861), Várkonyi József (870), Kiss János (874), Lestyán István (875), Kiss József (885), Sóltz Gyula (888), Szántó János (896), M. kir. főerdőhivatal Lippa (897), Szabó Ernő (899), Theodorovits Ferencz (901), Lenke Ede (922), Roth Emil (923), Skrbek Károly (924), Sinkovits Samu (925), Vranai István (926), Pergyek József (930), Budatini uradalom erdőhivatala (932), A csornai prépostság tek. jószágfelügyelősége (934), Harangozó József (937), Kovács János (939), Haizler Károly (942), Hubay Zsigmond (945), Rácz Béla (946), Szuhár Turek János (947), Pécza Miklós (950), Hánn Ürsz (951), Fokmányi Pál (952), Koller József (956), Török Antal (959), Horváth Elek (963), Makacsek András (964), Máda Mihály (968), Balla János (969), Bugadzsia János (970), Zalka Károly (971), Beniczky Aladár (972), Földes János (973), Bodnár Richárd (975), Dezső József (976), Kohéstyik József (981), Huber Imre (982), Gróf Nádasdi Tamás urad. fővadászati hiv. Nádasd-Ladány (983, 984, 985, 986), Nagylibercsei Erdőgondnokság (987), Danér József (989), Bajcsi Tamás (990), Panicza Istv. (991), M. kir. közp. erd. kiséri. állomás Selmeczbánya (994), M. kir. erdészeti kiséri. telep Kisiblye (995), Urad. Erdőfelügyelőség Divény (1005, 1006, 1007), Stofkó Béla (1008), Fhgi. Erdőhivatal Kistapolcsány (1009), Lukács János (1019), Á. V. T. Erdőgondnokág Uj-Moldova (1020), Á. V. T. Erdőgondnokság Szászkabánya (1021), A. V. T. Erdőgondnokság R.-Szászka (1022), Á. V. T. Erdőgondnokság Szokolár (1023), Á. V. T. Erdőgondnokság Kakova (1024), A. V. T. Erdőgondnokság Oravicza-bánya (1025), Á. V. T. Erdőgondnokság Dognácska (1026), Á. V. T. Erdőgondnokság Králykegye (1027), Á. V. T. Erdőgondnokság Román-Bogsán (1028), Á. V. T. Erdőgondnokság Német-Bogsán (1029), Á. V. T. Erdőgondnokság Ferenczfalva (1030), Á. V. T. Erdőgondnokság Krassova (1031), Á. V. T. déli Erdőgondnokság Stájerlak (1032), Á. V. T. északi Erdőgondnokság Stájerlak (1033), Á. V. T. Erdőgondnokság Resiczabánya (1034), Á. V. T. Erdőgondnokság Prebul (1035), Á. V. T. Erdőgondnokság R.-Resicza (1036), Erdő és Urad. Igazgatóság Oravicza (1037), Bogyó István (1038), Duna Lajos (1039), Kárpáthi Endre (1046), Főherczegi Erdőgondnokság Herencsvölgy (1049), Schóler Otto (1050), Bélleky Antal (1051), Rózsa István (1053), Benkő Rezső (1054), Urad. főerdőhivatal Tata (1059), Urad. pagonykezelőség Szőllős (1060), Urad. pagonykezelőség Bánhida (1061), Urad. pagonykezelőség K.-Tolna (1062), Urad. pagonykezelőség Dunaszentmiklós (1063), Urad. pagonykezelőség Szomód (1064), Urad. pagonykezelőség Baj (1065), Urad. pagonykezelőség Devecser (1066), Urad. pagonykezelőség P.-Szék (1067), Urad. pagonykezelőség Hany (1068), Urad. pagonykezelőség N.-Hidegkut (1069), Erd. számvevői hivatal Devecser (1070), Bódeg Ferencz (1071), Wappel József (1077), Kovács György (1079), Erdőhivatal Nadrág (1082), Takács János (1083), Mayercsak Gyula (1085), Szászy Antal (1098), Koller József (1100), Maurer Antal (1101), Kizman József (1103), Méhes Ágoston (1105), gróf Zedtwitz erdőhivatala Moraván (1106), M. kir. bánya- és erd. főiskola Selmeczbánya (1114), Apátsági erdőfelügyelőség Zirez (1115), Sofhauczer János (1116), Martinkovics János (1117), Fiskál Károly (1118), Fuksz Pál (1119), Navratil Imre (1120), Ujmoldovai m. kir. jár. erdőgondnokság, Fehértemplom (1121, 1122, 1123, 1124, 1125), Csik János (1126), Togyer László (1128, ifj. Vedres István (1131), Becze Márton (1133), Szekeres József (1134), Papp Béla (1139), Bellatinczi urad. erdészete (1141, 1142, 1143), M. kir. földmivesiskola Rimaszombat (1145), Kovács Mihály (1146), gróf Teleki erdőgondnoksága Retteg (1149), Fülöp Lázár (1150), Terebessi Dani (1151), Hosszu Gábor (1152), Morár János (1153), Zsimain László (1154), Albáki erdőgondnokság, (1155, 1156, 1157, 1158, 1159, 1160, 1161, 1162, 1163), Pataki János (1165), Erdőhivatal Kisselymecz (1166), Pem József (1167), Somogyi Ipoly (1169), M. kir. erdőigazgatóság Mármaros-Sziget (1178), Helf János (1179), Pirbusz István (1180), Müller Antal (1183), Csik Imre (1185), Novák Ferencz (1188), Russ György (1199), Riethmüller Ármin (1200), Kerner Arthur (1201), Boar Jenő (1202), Haunich Nándor (1203), Sárga Dezső (1204), Városi erdőhivatal Breznobánya (1205, 1206, 1207), Csekon János (1211), Damszky Imre (1213), Graudtner István (1215), ifj. Farkas József (1218), Kotrba Géza (1221), Laczkovics Mihály (1223), Laszke Jenő (1224), Podmaniczky Rezső (1227), Sperlagh József (1229), Véber János (1233), Murgu Pál (1241), Városi erdőhivatal Segesvár (1242), Ronay György (1244), Brassó szab. kir. város erdőhivatala (1246), Brassó város Osáncz-zaizoni erdőgondnokság, Csernátfalva (1247), Brassó város Zernest-törcsvári erdőgondnokság (1248), Bajcsányi Vendel (1249), Beszik Nándor (1250), Wass József (1252), M. kir. erdőhivatal Apatin (1253), M. kir. erdőgondnokság Apatin (1254), M. kir. erdőgondnokság Bezdán (1255), M. kir. erdőgondnokság Bács-Doroszló (1256), M. kir. erdőgondnokság Palánka (1257), Vida Ferencz (1258), Opris Gusztáv (1260), Bota János (1261), Lendeczky József (1262), Patay József (1263), Pap Sándor (1269), Bevelaqua János (1271), Vaskohi főerdészi hiv. (1273), Nagyváradi l. sz. püspökség Beéli urad. főerdészete (1277), Lőcse szab. kir. város tanácsa (1278), Garay Kálmán (1280), M. kir. erdőhivatal Apatin (1281, 1282, 1283, 1284, 1285), Nagyváradi l. sz. püsp. urad. erdőgondnoksága Ökrös (1294), Erdészeti ált. egyesület Ungvár (1299), Hajek Antal (1301), Nagyváradi l. sz. püspökség Tenkei erdőgondnoksága (1303, Novottny László (1304), Nagyváradi l. sz. püspökség Lunkai erdőgondnoksága (1305), Visky Antal (1307), Kudyna Károly (1308), Orolin Mátyás (1318), Papp János (1319), Veszprémi püspökség erdőhivatala Karád (1320, 1321), Libits Ferencz (1322), Fridrich Alajos (1323), Pintér József (1324), Pap János (1325), Bokor János (1326), Varga Lajos (1331), Huszár János (1332), Bicskei erdőközbirtokosság (1333), Kiss János (1334), Lehotz János (1335), Böhm Antal (1336), Schmidt István (1337), Schwider György (1338), Dobler Pál (1339), Schneider György (1340), Herschberger Ignácz (1341), Matusek Károly (1342), Varga Károly (1343), Schirmer István (1344), Vilhelm Ferencz (1345), Lázár József (1346), Gáspár Dániel (1347), Nagyváradi l. sz. püspökség Ágrisi gondnoksága (1351), Székesfővárosi erdőhivatal Bpest (1353, 1354, 1355, 1356, 1357), R. M. S. T. erdőhivatal Rimabrézó (1359), Molnár Orbán (1360), Kelemen Béla (1363), Szaltzer Lajos (1364), Tasi Sándor (1365), Thám Géza (1366), L. l. sz. püspökség erdőgondnoksága Mikló-Lázur (1367), Barna József (1368), Kohútyik József (981), Böröcz László (1370), M. kir. jár. erdőgondnokság Szászváros (1374),

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

ifj. Göndör József (1375), Bende Mihály (1376, 1377), Nemesi közbirtokosság Szabadszentkirály (1378), M. kir. erdőgondnokság Szvarin (1385), M. kir. erdőgondnokság Feketevág (1386), M. kir. erdőgondnokság Liptó-Teplicska (1387), M. kir. erdőgondnokság Liptó-Vichodna (1388), M. kir. erdőgondnokság Felka (1389), M. kir. erdőgondnokság Rózsahegy (1390), M. kir. erdőgondnokság Fenyőháza (1391), M. kir. erdőgondnokság Liptó-Oszada (1392) M. kir. erdőgondnokság Liptó-Maluzsina (1393), Magyar olvasókör Liptó-Ujvár (1394), Jakab Adám (1395), Hersmanek Sándor (1396), báró Podmaniczky örökösök gazdasága Tar (1397), Vörös János (1402), Rusz Demeter (1405), Mezey Arthur (1408), Bágya Miklós (1409), Főerdőőri hivatal Fehértemplom (1121), Főerdőőri hivatal Nájdas (1122), Főerdőőri hivatal Szerbpozsezsena (1123), Főerdőőri hivatal Berzászka (1124), M. kir. jár. erdőgondnokság Fehértemplom (1125), Ferentzy Lajos (1412), Baiersdorf és Biach czég (1413), Mező Károly (1417), M. kir. erdőhivatal Gödöllő (1420), Járási erdőőr Vörösvágás (1421), Járási erdőőr Lemes (1422), Járási erdőőr Szentmihályfalva (1423), Járási erdőőr Héthárs (1424), Járási erdőőr Feketekut (1425), Járási erdőőr Bártfa (1426), Járási erdőőr Zboró (1427), Járási erdőőr Felsővizköz (1428), Járási erdőőr Girált (1429), Járási erdőőr Töltszék (1430), Hovanyecz Gusztáv (1431), Party József (1440), M. k. áll. erdőhiv. Mármarossziget (1444), M. kir. járási erdőgondnokság Felsővisó (1445), M. kir. járási erdőgondnokság Rozália (1446), M. kir. járási erdőgondnokság Rahó (1447), M. kir. járási erdőgondnokság Huszt (1448), M. kir. járási erdőgondnokság Ökörmező (1449), Urithe György (1452), Lászlóffy Gábor (1282), Járási erdőőri állomás Miszlóka (1459), Járási erdőőri állomás Hidasnémeti (1460), Járási erdőőri állomás Szepsi (1461), Járási erdőőri állomás Szin (1462), Járási erdőőri állomás Felsőmislye (1463), Nagyszebeni erdőgondnokság védszemélyzete (1464), Ujegyházi erdőgondnokság védszemélyzete (1465), Nagytalmácsi erdőgondnokság védszemélyzete (1466), Nagydisznódi erdőgondnokság védszemélyzete (1467), Szelistyei erdőgondnokság védszemélyzete (1468), Szászsebesi erdőgondnokság védszemélyzete (1469), Szerdahelyi erdőgondnokság védszemélyzete (1470), Városi erdőmesteri hivatal Szakolcza (1473), Nagy János (1475), Nell Ignácz (1479), Bella János (1481), Lür István (1482), Schmidt István (1484), Dr. Schönvitzky Bertalan (1485), Bózner Gyula (1489), Sebestyén János (1490), A Klosterneuburgi kanonokrend Erdészeti hivatala (1494), Bohus György (1497), Martinek Lajos (1498), A Zirczi Apátság M.-Polányi erdőgondnoksága (1499, (1500, 1501), Fenyvessy Ferencz (1502), Mencsik János (1503), Lakatos Mihály (1508), Safár Pál (1509), Péter István (1510), Majlik Lajos (1511), Majlik János (1512), Dicsőszentmártoni Erdőgondnokság védszemélyzete (1513), Erzsébetvárosi Erdőgondnokság védszemélyzete (1514), Baka János (1583), Quirikó Sándor (1518), Szarvas Mihály (1522), Erdős Károly (1526), Kaán Károly (1527), Motz István (1540), Vallás- és közokt. miniszt. IX. ügyosztálya (1548), Közalap. erdőgondnokság Znióváralja (1549), Közalap. erdőgondnokság Vágapátfalu (1550), Közalap. erdőgondnokság Pilismaróth (1551), Közalap. erdőgondnokság Telki (1553), Közalap. erdőgondnokság Szekszárd (1554), Közalap. erdőgondnokság Vajszló (1555), Közalap. erdőgondnokság Somlyóvásárhely (1556), Közalap. erdőgondnokság Nagyköveres (1557), Közalap. erdőgondnokság Jerszeg (1558), Teréziánum alapítványi tisztség Báttaszék (1559), Ressel István (1569), I. kerületi erdőőr Kuvin (1572), II. kerületi erdőőr Berzova (1573), III. kerületi erdőőr Soborsin (1574), IV. kerületi erdőőr Silingyia (1575), V. kerületi erdőőr Borosjenő (1576), VI. kerületi erdőőr Borossebes (1577), VII. kerületi erdőőr Buttyin (1578), VIII. kerületi erdőőr Gurahoncz (1579), IX. kerületi erdőőr Zimbró (1580), X. kerületi erdőőr Halmágy-Csúcs (1581), Péter János (1584), Szántó Antal (1585).

Magy. kir. állami erdőhivataltól. Brassó.

1907. évi 184. e. h. ügyszám.

Pályázati hirdetmény.

Erdőszolgai állásra.

A brassómegyei XIII-ik tömösvölgyi őrjárásban egy 432 kor. bérrel, 48 kor. lakbérrel, 36 kor. egyenruha átalánynyal és 36 kor. faváltsággal javadalmazott erdőszolgai állásra a közig. erd. bizottságnak 1907. évi 206. számú véghatározata alapján pályázat nyittatik.

Pályázók felhivatnak, hogy az »Erdészeti bizottsághoz Brassóban« czímzendő, sajátkezüleg irt kérelmüket az erdőtörvény 37. §-ában előirt kellékekkel, nevezetesen erkölcsi bizonyítványnyal, keresztleléssel, továbbá nyelvismeretük és eddigi alkalmaztatásuk igazolására szolgáló okmányokkal és ép erős testalkatukat, látó, halló és beszélő képességüket igazoló orvosi bizonyítványnyal felszerelve a »Brassói m. kir. állami erdőhivatalhoz« legkésőbb folyó évi május hó 15-éig nyujtsák be. Megjegyezvén, hogy a javadalmazások emelése kilátásban van és a nyugbérszabályzat jóváhagyás alatt áll.

Brassó, 1907. évi április hó 12-én.

E. 25. **M. kir. állami erdőhivatal.**

Szepesvármegye közig. erd. bizottságától.

687. szám erd. alb. 1907.

Pályázati hirdetmény.

II. oszt. kerületi erdőőri állásra.

Székhely: Alsóerdőfalu.

Összjavadalmazás: 680 kor. s a megitélt erdei kihágásokból $^1/_3$ rész.

Pályázati határidő és feltételek: 1907. évi május hó 15-ike. A szabályszerűen okmányolt kérvények a lőcsei m. kir. állami erdőhivatalhoz adandók be.

A magyar nyelven kivül a vidéken divó német és tót nyelvnek ismerete is kivántatik.

Az erdőőrzés szervezetének tervezett módosítása folytán rövid időn belül magasabb javadalmazás kilátásba.

Kelt Lőcsén, Szepesvármegye közig. erd. bizottságának 1907. évi április hó 11-én tartott ülésében.

Raiff
erd. b. elnök.

E. 28.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Pályázati hirdetmény.

Tiszolcz nagyközségnél szervezett erdőőri állás megüresedvén, ezen állásra pályázat nyittatik.

Javadalmazása: Évi bérfizetés 432 korona, lakbér 100 korona, 8 ürméter tűzifa az erdőőr lakására szállítva, az erdei kihágások után behajtott kár és kártérítési összeg $^1/_3$ része.

A megválasztott erdőőr a gazdasági munkások és cselédek segítőpénztárába 3 tagsági könyvvel fog beiratni.

Az állás mielőbb, de legkésőbb julius hó 1-én elfoglalandó.

Pályázótól megkívántatik a magyar állampolgárság, fedhetlen előélet, legalább 24 éves és 35 évnél nem magasabb életkor, ép szellemi és testi erő és az erdőőri szakvizsga sikeres letétele.

A Tiszolcz nagyközség elöljáróságához címzett, sajátkezűleg irt kérvény 1907. évi május hó 20-ig ugyanoda, vagy a m. kir. járási erdőgondnoksághoz Nyustya benyujtandók.

Tiszolcz, 1907. évi április hó.

E. 27. **Az elöljáróság.**

991/1907. kig. szám.

Pályázati hirdetmény.

A lemondás folytán megüresedett **erdővédi** állásra pályázat hirdettetik.

Pályázóktól megkivántatik a magyar állampolgárság, fedhetetlen előélet, legalább 24 éves de 36 évesnél nem magasabb életkor, ép szellemi és testi erő, az erdőőri szakvizsga letétele, születési kivonat és orvosi bizonyítvány.

Pályázók felhivatnak, hogy sajátkezűleg irt egy koronás bélyeggel ellátott kérvényeiket f. évi május hó 15-éig Szászváros városi tanácsához (Hunyadmegye) nyujtsák be.

Az állással egybekötött javadalmazás: 800 korona fizetés, 160 korona lakbér, 12 ürméter tűzifa az erdőn, 60 korona ötödéves pótlék.

Az állás élethossziglani és nyugdíjképes.

E. 26. **A városi tanácstól.**

Kelt Szászvároson, 1907. évi április hó 15-én.

A vadász-vizsla.

Gyakorlati útmutató a vizsla nevelés-, tanítás-, használat- és gyógykezeléshez.

Második kiadás.

Ára 1 kor. 50 f. a szerzőnél: **Stark Dezső** főerdész, **Drávatamási** (Somogy m.) E. 19. 4—*

Ny. 21. 4—24

Eredeti Grammophonok

angyal védjegygyel a legjobbak!

Orizkedjék az ember utánzatoktól, melyek csak kellemetlenséget okoznak.

Eredeti grammophonok 45 kor.-tól feljebb, legjobb minőségben kaphatók.

Nagy választék lemezekben, havonként uj felvételek.

Egy és két oldalon bejátszott lemezek. — Régi, használt lemezek kicseréltetnek.

A Deutsche Grammophon A.-G. egyedüli képviselője Temesvár részére:

KECSKEMÉTI SÁNDOR

látszerész, villamos műszaki telep, nikkelező intézet

Temesvár-Belváros, (Agrár-palota).

Gyümölcsfa-csemetékkel nagyban

faiskolák létesítésére, gazdasági egyesületeknek nagy mennyiségben, jól és jutányosan szolgálhatok.

Nagyobb szükségleteknél különleges árajánlatokkal készségesen szolgálok. — Készlet 1 éves átültetlen és 2 éves átültetett:

több $^1/_2$ milliónál **alma** — valódi vadalma
közel $^1/_2$ millió **körte** — » vadkörte
cca. $^1/_4$ » **birs** — dugványcsemeték
cca. $^1/_4$ millió **Mariannaszilva** — dugványok
» $^1/_4$ » **Myrabolana** és **szilva**
» $^1/_4$ » **Meggy** és **cseresznye**

100.000 drb kajszin, mandula és őszibaraczk. — **Készletben vannak továbbá nagy mennyiségben sorfák,** különösen **gesztenye** és **gleditschiafák** ezerszámra.

Árjegyzék, dúsan illusztrált, kívánságra ingyen.

Mühle Vilmos, faiskolák, cs. és kir. udvari szállító **Temesvár.**

Ny. 2. 9—*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

SCHERTER TIVADAR

előbb PAUSENBERGER

VASKERESKEDÉS

Temesvár-Belváros,

Hunyadi- és Jenő herczeg-utcza sarkán.

Telefon 499.

Legnagyobb választék **Vadász-, Madár-** és **Flaubert-fegyverekben, Forgópisztolyok, Browning-ismétlő pisztolyok, Flaubert-pisztolyok.**

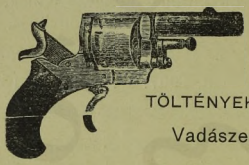

AMERIKAI LÉGFEGYVEREK

TÖLTÉNYEK és SERÉT

Vadászeszközök.

Ny. 5. 9—*

KOLARITS NÁNDOR

Első délmagyarországi egyenruházati intézete és férfiruha műterme

TEMESVÁROTT

szállít legjobb **egyenruhát,** egyenruházati czikkeket és polgári ruhát

előnyös feltételek mellett.

Ny. 4. 9—12

SORFÁK.

Erősebb fákbani nagyobb szükségletnél speciális ajánlattal állok szolgálatra, — különösen

Acer, Gesztenye, Gleditschia, Fraxinus, Maclura, Quercus, telt **Crataegus, Robinia** stbi-ből.

Mühle Vilmos, faiskolák, cs. és kir. udvari szállító **Temesvár.**

Ny. 3. 9—*

BLUM ÉS TÁRSA

ELSŐRANGU EGYENRUHÁZATI INTÉZET

BUDAPEST IV, Kossuth Lajos-utcza 14/16. sz.

Mesteri szabású, izlésteljes csinos kiállítású

erdészeti és erdő altiszti egyenruhák

nemkülönben felszerelési czikkek szállítására.

Ezen lap előfizetői által nálunk rendelt czikkek számlaösszegéből $1^1/_2$ %-ot adunk át a fentebb tervezett erdőaltiszti alap javára.

Hivatalos úton részletfizetésre

is eszközölhetők a megrendelések; az ily megrendeléseket, hosszas gyakorlatunk alatt — a betekinthető számos elismerő nyilatkozatok tanusága szerint, — mindenkor, az igen tisztelt megrendelők legteljesebb megelégedésére hoztuk kivitelbe.

Polgári ruhák

a *legujabb franczia- és angol-divat* szerint, szinte *jutányos árban* készíttetnek. Vevőink kényelmére bármely szakmánkba nem vágó czikket készséggel beszerzünk és a vidéki megrendelések kivitelére különösen kiváló gondot és figyelmet fordítunk.

Kivánatra **ingyen és bérmentve** küldjük meg **árjegyzékünket** és a hivatalos megrendeléshez szükséges részletfizetési megrendelési ivet. — Bármily csekély megrendelés is a lehető legnagyobb figyelem és pontossággal lesz kiszolgálva.

Kiváló tisztelettel:

BLUM ÉS TÁRSA

Szerb kir. udvari szállítók.

Ő cs. és kir. Fensége József főherczeg udvari szállítói. A nagyméltóságú földmivelésügyi Miniszterium hivatalosan megbizott erdészeti egyenruha szállítói.

Az »Országos Erdészeti Egyesület« rendes tagjai.

E. 6. 9—*

Nyomatott Uhrmann Henrik könyvnyomdájában Temesvárott.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

I. évfolyam. 1907. évi május 15. 10. szám.

Előfizetési ár:
Egész évre . . . . . 4 K.
Fél évre . . . . . 2 K.
Negyed évre . . . . . 1 K.
Egyes szám 20 f.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

Kiadja az Orsz. Erdészeti Egyesület (Budapest, V. Alkotmányutcza 6. sz.)

Felelős szerkesztő:
TÖRÖK SÁNDOR m. k. erdőmester, erdőőri szakiskolai igazgató.

AZ ERDŐ

Hirdetési díjak:
Egy hasábos garmondsor vagy annak helye 40 f. Egész oldal 40 K. Fél oldal 20 K. Negyed oldal 10 K. Nyolczad oldal 5 K.

Többszörös megjelenés esetén engedmény megegyezés szerint.

Előfizetők részére az álláskínálat és kereslet rovata rövid közlésekre díjtalanul áll rendelkezésre.

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

Az előfizetési ár „Az Erdő kiadóhivatala“ czímén Temesvár-Belváros, Uhrmann Henrik papírkereskedése, küldendő.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) „Az Erdő“ szerkesztőségéhez, — Temesvár 3, Vadászerdői erdőőri szakiskola.

Az Erdő munkatársai megfelelő iróii tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz. A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erd. Egyes. által kezelt oly alap javára fordittatik, a mely — később meghatározandó módon — erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

Tartalom:

—y. —y.: Az erdőlés (áterdőlés) jelentősége.
Preiszenberger Ignácz: Pár szó a pisztrángtenyésztésről.
Földmivelésügyi Ministeri rendeletek. — A madárvédelem érdekében. — Méhészeti tanfolyam Gödöllőn.
A magyar királyi erdőőri szakiskolákba való felvételről.
Frantsik József: A rókacsalád irtásáról.
(K. J.): Hogyan kell kutyát nevelni?
Lapszemle. — Faszén hasmenés ellen. — Hathatós szer fafergek ellen. — A halálfej (Ach. atropos) és a méh.
Báró Rajacsich Vladimir: A csakovai járási vadásztársaság vadőrszemélyzete által 1906-ban ejtett dúvadak és nyert lődíjak.
Pályázati hirdetmények.
Hirdetések.

A tárczában:
Szaboloska Mihály: Erdőben.
Pálosi Dénes: Az erdőőr fia.

Az erdőlés (áterdőlés) jelentősége.

Irta: —y. —y.

Az Erdészeti Lapok IX. füzetében az erdők gyérítésével foglalkozó két közlemény — vonatkozva Roth Gyulának, a m. kir. központi erdészeti kisérleti állomás adjunktusának az Országos Erdészeti Egyesületben mult évi deczember hó 8-án »Az erdőlések gyakorlati keresztülviteléről« tartott szakelőadására — arról az örvendetes érdeklődésről tesz tanuságot, hogy ennek a nagyfontosságó erdőmívelési feladatnak az erdőművelés ezen elkerülhetetlenül szükséges munkájának jelentősége immár folyton növekvő méltánylásban kezd részesülni.

Az Erdészeti kisérletügynek feladatai közt alig hisszük, hogy lehetne időszerűbb és fontosabb, mint épen az erdőápolás elméleti irányból kiinduló többféle módozatainak a gyakorlati téren való vizsgálása s a gyakorlatban helyesen keresztül vitt erdőlésnek a szakközönséggel, még inkább pedig az érdekelt erdőbirtokosokkal való mennél szélesebb körű megismertetése abból a czélból, hogy erdőbirtokosaink az erdő növekvő értékével arányban az erdőlésekből is kínálkozó anyagi hasznot a maguk javára biztosítani tudják.

Ilyen irányú czéllal megtartott s az Erdészeti Lapok VII. füzetében egész terjedelmében megjelent előadás anyagának jelentőségét emelni, s ezzel párhuzamban az erdőlés keresztülviteléről sokoldalú hasznos ismereteket terjeszteni van hivatva Ratkovszky Károly szaktársunknak ugyanezen füzetben befejezett czikksorozata »Az állománynevelésről«, melyben Schiffel A. cs. és kir. főerdőtanácsosnak az ausztriai kisérleti állomás folyóiratában megjelent terjedelmes értekezésével ismerteti meg az Erdészeti Lapok olvasóit.

A felsorolt közlemények révén megnyilatkozó érdeklődésnek még szélesebb körben való terjesztése czéljából felhasználom lapunkat is arra a czélra, hogy a rendelkezésre álló hely szűkéhez mért terjedelemben az erdőápolás és nevelés fogalmáról, jelentőségéről s ebből következőleg hasznáról szóljak egész általánosságban nehány megszívlelni való szót.

Azt hiszem, ma már erdőbirtokosaink legtöbbje felülemelkedett azon az önző felfogáson, hogy az erdő csakis az ő kizárólagos és olyan tulajdona, amelylyel csak akkor törődik, ha a jó pénzt kináló favásárlóval alkudozhat a fejsze alá való fára. Legtöbbször bizony öröklött vagyon ez a kincset érő természeti adomány, melynek felnevelésével, még kevésbbé pedig ápolásával aligha törődött s érte áldozatot aligha hozott. Az erdő — ma még sokaknál kizárólagos tulajdonjoggal és a legönzőbb felfogás mellett való kihasználásának elszomorító bizonyítékai nemcsak

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

a teljesen elpusztult erdők helyén támadt veszedelmes kopárságok, hanem a meglévő s még csak serdülő korát élő fiatal erdőnek magára hagyatott, — ez elértéktelenedés sorsára kárhoztatott mindenféle formái, amelyeknek nem egyike van ezen az uton, hogy: lesz ugyan belőle erdő, de nem lesz fája.

Mert az erdő egészen magára hagyatva és növekedve a vágatás erejéig, egyáltalán nem szolgálja a birtokosnak azt a gazdasági czélját, hogy minél rövidebb használati forduló alatt, minél nagyobb mennyiségű és értékű faanyagot termeljen. Ennek a czélnak elérése végett az erdőt egész életén át megfelelően növelnünk és ápolnunk kell.

Rendszerint már a fiatal erdőben, — létesült légyen az akár természetes, akár mesterséges uton — azt tapasztaljuk, hogy az általunk nevelni szándékolt fák közt, mindenféle gyorsan növekedő fanemek kezdenek felverődni, amelyek a főállományt csakhamar elnyomással fenyegetik. Ezeket tehát még idejekorán ki kell onnan vágni s mert ezzel az erdőt a fentartani nem óhajtott fáktól megtisztíljuk, a vágást erdőgazdasági műnyelven tisztító vagy tisztázó vágásnak nevezzük. Ennek irányítását, — főkép ha nagyobb erdőterületen s a fáknak lábas koráig kell a tisztítással foglalkoznunk, szakértő erdőtisztre tanácsos máris bizni, nehogy helytelenül alkalmazva a főállomány kárával járjon.

A kitisztított erdőt sem hagyhatjuk azonban ezután magára, hanem rendszeres és szakszerű gyérítésekkel, erdőlésekkel vagy amint még nevezik: áterdőlésekkel a főállomány legértékesebb, életre való szálait a kellő sűrűség gondos megóvására való nagy figyelemmel és az erdőtalaj védelme mellett olyan helyzetbe hozzuk, hogy ezek az értékes fák a szabad fejlődést korlátozó kevésbbé életképes fáktól megszabadítva, életerejüket egészen a saját fatestük fejlesztésére fordíthatják s a világosságnak és nedvességnek bővebben kijutó hatását jobban felhasználhatják.

Ez lévén az erdőnevelés és ápolás legfontosabb művelete, annak keresztülvitele már éppen nem nélkülözheti a gondos és szakszerű vezetést s a birtokos a maga legnagyobb hasznára cselekszik, ha az ilyen munkálat vezetését szakszerű erdőtisztre vagy legalább is ilyennek utbaigazításai és tanácsai szerint eljáró szakképzett erdőőrre bizza.

Sajnosan kell azonban bevallanunk, hogy az erdőápolás fontos munkájával erdőbirtokosaink ez idő szerint még vajmi keveset vagy egyáltalán semennyit sem törődnek. Igaz, hogy ennek okát

TÁRCZA.

Erdőben.

Irta: **Szabolcska Mihály.**

Lombos erdők mélyén
De régen nem jártam;
Lombos erdők mélye,
Csakhogy rád találtam.
Borulj rám, borulj rám
Sátoros fa ága,
Madarak, virágok
Tündér palotája!

Szeretem az erdők
Örök csendességét,
A természet ezer
Szótalan szépségét.
Hallik a sűrűből
Vadgalamb bugása.
Vagy talán az erdők
Szíve-dobogása! . . . .

Hallgatom, hallgatom,
Nem tudom mióta,
S imádsággá válik
Szívemben a nóta.
Valami nagy, édes
Boldogságot érzek,
— Istenem, tán a te
Csodás közelléted!

Az erdőőr fia.

Irta: **Pálosi Dénes.**

II.

»K« város a városok között 10-ed rangú helyet foglal el. Mindene megvan, a mi városi jelleget adjon neki, mégis az emberre olyan benyomást tesz, mintha falut látna maga előtt.

A házak régiek, gondozatlanok, alacsonyak, az udvarok tágasak, fákkal beültetve, sövénnyel bekerítve. A járdák téglával vannak kirakva, de legtöbb helyen kikopva, összetöredezve, úgy hogy különösen este a

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

könnyen meg is magyarázhatjuk. Mert hiszen, a kikerülő fának csekély, sokszor semmi értéke a hiányos szállítási, közlekedési és a nehézkes értékesítési viszonyok távoltartják a birtokos hajlandóságát olyan költségektől, melyeknek megtérítésére saját személyét illetőleg aligha számíthat; míg a kötött és nagybirtokoknál legtöbbször a külterjes gazdálkodási rendszer, az erdő hozzáférhetetlensége s nem ritkán a tisztiszemélyzetnek hiányos száma és hatáskörében nagyon korlátozott helyzete volt oka az e téren eddig elkövetett mulasztásoknak.

Ha kétségtelen az, hogy a czélszerű ápolás és nevelés nem ritkán létkérdése a fiatal erdő faállományának, merőben érthetetlennek tűnik fel, hogy a költségesen és fáradsággal megtelepített erdőnek továbbfejlődésével a birtokos egyáltalán ne törődjék. És éppen azért, a hol csak lehet hangoztatnunk kell azt a meggyőződésünket, hogy az erdőápolásnak, az erdőnevelésnek semmivel sem kisebb a jelentősége és jogosultsága mint az erdőfelujításnak avagy erdőtelepítésnek. Mert hiszen ha a kikerülő fa értéke a gyéritési munka költségét olykor-olykor nem is fedezi, mint például némely helyt az egészen fiatal erdő tisztításánál — az ebből felmerülő kiadásokat is csak olyan természetű befektetéseknek kell tekintenünk, mint az erdőfelujítás költségeit, melyek együttvéve az erdő erőteljesebb és dúsabb fatermésében fognak kamatostul megtérülni.

Nem is szólva arról, hogy a veszedelmes erdőlések a kellőképen berendezett belterjes gazdálkodás mellett már nemcsak a velük járó kiadásokat fedezik, de számottevő pénzbeli közvetlen hasznot is hajtanak, amellett a közvetett hasznuk mellett, mely a vágásra érett faállomány erőteljes kifejlődésben nyilvánul.

Végül még csak azt óhajtom megjegyezni, hogy az erdőápolás és nevelés iránt behatóbban érdeklődő olvasóinknak figyelmét nem csupán az elől említett közleményekre szeretném felhívni, hanem Országos Erdészeti Egyesületünknek egy ilyen tárgykiadványára is, melyben az erdő ápolásáról és használatáról érdekesen szőtt beszélgetésekből mindazt megtanulhatják, amire egy erdejét ápolni akaró birtokosnak szüksége van. E művecskét Fekete Lajos nyugalmazott miniszteri tanácsos és erdészeti főiskolai tanár erdészeti iróink Nesztora irta, s mint minden munkájában, úgy ebben is az erdő iránt való rajongó szeretettel köti le a tanulni vágyó olvasó figyelmét. Az »erdő ápolásáról és használatáról« czímű népszerű munka az Országos Erdészeti Egyesület kiadványa s ott szerezhető meg.

---

gyenge petroleum közvilágítás mellett élet- vagy legalább is lábveszedelem nélkül rajta járni nem lehet.

Az utczák néhol szélesek, másutt keskenyek. Szabálytalanok, görbék. Hol lejtősök, hol dombosak, de mindenütt piszkosak.

Minden utczasarok, a faluról bejövő kocsik tartózkodási s a lovak etető-itató helye. A mi gazdaságilag haszonnal is jár, mert az igy ottmaradó törmelék és hulladék a környék majorságának terített asztalát képezi.

Fa nincs az utak mellett, parkok hiányzanak, de minek is az, hisz az utcza verebei elég menedéket találnak télen a házak zsupfedeleiben, nyáron pedig az egyes udvarak, kertek gondozatlan gyümölcsfáin.

A több egyforma mellékutczák egyikében lakik István erdőőr unokahuga, egy kis hivatalnoknak kegydíjon tengődő özvegye, Lenke néni, 7 éves Sanyika nevű fiával.

Lehet, hogy az özvegység keserű kenyere, lehet hogy a beteges fiú iránt érzett aggodalom korán megvénitették, megőszitették az özvegyet, úgy hogy a környékben minden ismerőse Lenke néninek hivja az alig 40 éves asszonyt.

A kis lakás két szobából, konyhából, kamrából s régi módi keskeny tornáczból áll. Az udvar eperfákkal van beültetve, de felnőtte a fű, a gaz. A félholdas gyümölcsös, düledező sövény keritésével, a fákon disztelenkedő száraz ágakkal azonnal elárulják a gondozó kéz hiányát.

Lenke néni nem is ért hozzá, de nem is ér rá, mert minden idejét leköti a kert egy részéből kiszakitott veteményes ápolása, gondozása. Ez az ő eltartója, fejős tehene.

Igaz, hogy a gyümölcsfák is tudják, hogy özvegy asszony fái s igy nem kényeskedhetnek. Meg is emberelik magukat s néha-néha kincsükből juttatnak bőven, de azután 2—3 esztendeig pihennek. Pedig ugyancsak elkelne az özvegynél az állandó segitség.

A kegydij az éhenhalástól sem mentené meg. A veteményes ellátja ugyan a konyhát főzelékkel egész évre, de a ruházat, czipő, tüzelő, a ház tatarozása stb. mind kész kiadást kivánnak. S a mi legfőbb, fiacskája már egy év óta iskolába járó diák s hova tovább mindig nő a szükséglet és gond s meddig fog még nőni, mig a csöppségből ember lesz és saját tudományával meg tudja keresni kenyerét?

E gondnak előre vetett árnyéka s fiacskájának gyenge beteges volta mellett nem csoda, hogy Lenke megőszült s hogy egyhangú élete annyira örömtelen.

A jövőt találgató özvegyet, álmadozásaiból, régen nem hallott zaj, vendégek érkezési zaja verte föl. István,

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Pár szó a pisztrángtenyésztésről.

Irta: **Preineszberger Ignácz.**

A m. kir. erdőkincstár a bruszturai pisztrángos patakok benépesítésére a mult év őszén Turbaczil-patakban egy halköltő telepet létesített. Most, midőn a kezdet nehézségein túl vagyunk, talán némi szolgálatot teszek szaktársaimnak, ha a tapasztaltakról egy pár szóval beszámolok.

A költőtelep egy gömbölyű fából készült s a hegyoldalba pinczeszerűleg beépített 4 m. hosszú szobácska, melynek helyét elég jól sikerült megválasztani, mert a 72 m. hosszú s gömbölyű fából épített vizhozó csatornája 6% esés mellett 50 cm.-nyire a földbe beeresztve, az idei nagy tél mellett is (— 25—32 R. fok) fenakadás nélkül működött.

Az építés egyik kis hibája volt, hogy a 4 cm. padlóból készült vizszűrőkészüléket nem sikerült teljesen vizhatlanná tenni, mert egy kis leszivárgás volt, ami a költőház padlóján vékony jégréteget képezett s később ezen hibán csepüvel való tömékelés és bádoglemezzel való borítással igyekeztünk segíteni, de nem teljes eredménynyel.

A telep kaliforniai költőedényekkel lett fölszerelve.

A telep tulajdonképen február 13-án lett üzembe véve, midőn Znióváraljáról megkaptuk a nagym. földmüvelésügyi miniszter úr által ajándékozott 30.000 drb közönséges pisztrángikrát. Az ikrák a nyolcz napos szállítást a gondos csomagolás mellett elég jól kiállották. Ugy látszik azonban, hogy az alsó keretekben levő ikrák a kereteken fekvő jég olvadásából nem kaptak elég nedvességet, mert mig a felső keretekben levő ikrák szép narancssárga szinüek voltak, addig az alsó keretekben levők fehéres szinüek lettek, úgy, hogy eleinte attól féltünk, hogy ezek romlottak lesznek (s tényleg ezekből is pusztult el legtöbb), de később nagyobb részük kikelt, illetve a kelés folyamatban van.

Szállítás alatt a 30.000 drbból elromlott 420 drb, a kelés folyamán márczius hó végéig a költőedényekből kiszedtünk 3300 drb romlott ikrát.

Ezek pusztulását nagyobb részt a penészgombák okozták, melyeknek képződését kevés konyhasónak a költőedényekbe való szórásával és természetesen a romlott ikrák azonnali eltávolításával akadályoztuk meg. Nagyon valószinünek tartom, hogy a konyhasó alkalmazását ha előbb vettük volna foganatba, úgy a pusztulást még redukálhattuk volna.

Tapasztaltam azt is, hogy azok a peték, melyek a költőedényben a rostaszövet mellett a bádogkeret szélén feküdtek, hamarább romlottak, mint a rostán fekvők, amit valószinüleg a levegő hiánya magyaráz meg.

Az ikrákból az első ivadék február 27-én bujt ki, de ettől fogva egész márczius végéig a kikelés csak szórványos volt, úgy, hogy az említett időpontig csak 200 drb ivadék látott napvilágot, ez is nagyobb részt az ajtó és ablak felé eső keretben, amiből alaposan lehet gyanítani, hogy itt a kelést a nagyobb világosság siettette.

Érdekes, hogy az ivadékokból körülbelül annyi pusztult el eddig, amennyinek fejjel való kibuvását megfigyelni lehetett. Hogy mi lehetett az oka a kelés korai kezdetének, érdekes lenne tudni. A tömeges kelés csak most fog megkezdődni.

Pistuka és Gyuri érkeztek meg. A rég nem látott rokont örömkönnyekkel fogadta az özvegy s megtudva a látogatás okát, szokatlan vidámság ült fonnyadt arczára, attól a gondolattól, hogy árva fiacskájának ezután lesz játszótársa, igy egyik legfontosabb életszükséglete ki lesz elégítve. Az egyezség hamar megtörtént. István tudta, hogy mit adhat hugának Pistuka gondozásáért s huga is tudta, hogy mit kérhet. Pénzt nem, mert abból Istvánnak is kevés jut s arra a kevésre nagyon is sokan vannak oda haza, hanem egy kis zsiradékot, egy-két malaczocskát, egy nehány csirkét, tyúkot, kacsát, a mi kitelik a háztól.

A gyerekek között a frigykötés nem ment ilyen simán. Hiába tuszkolták őket egymáshoz a szülők s öleltették, csókoltatták meg egymást egymással, a testvéri vonzalom, szeretet nem nyilvánult meg egyiknél sem.

Sanyika gőgösen nézte le a pufók falusi gyereket, kiről hallotta, hogy csak most akar először iskolába menni, így még a betűket sem ismeri, ő pedig már olvasni tud s a számokkal is 100-ig tisztában van.

Pistuka pedig látta, hogy közeledési szándékát a sápadt gyerek nem fogadja szivesen, daczosan hátat fordított neki, kiment az udvarra, hol Gyurival egészen otthoni módon elkezdett játszani.

Ebéd után István felkészült. Sietnie kellett, ha még napvilág akart haza érkezni. Meg aztán dolgát jól elvégezte, fiát szerető — gondozó kezekbe helyezte, további maradása feleslegessé vált.

Megölelte, megcsókolta rokonait és fiát, kit még egyszer intett a jóra, engedelmességre, szorgalomra s azután kocsira ült.

Pistukát sem a csókok, sem a tanácsok, sőt még a néni könnyei sem hatották meg, de mikor látta, hogy apja nemcsak felül a kocsiba, hanem el is indul, sőt még Gyurit is hivja — viszi magával és ő itt hagyják egyedül, idegenben, kitört belőle a keserűség, kétségbeesett jajgatással kérte apját vigye haza s fuldokolva kiáltozott a távozó kocsi után, amig csak látta. Mikor elveszett szeme elől a kocsi, reményét vesztve, mint a szárnya szegett kis madár reszketve esett össze fájdalmában s a földön nyöszörgött tehetetlenül.

Hiába próbálta az özvegy a vigasztalást, nem tudott lelket verni a vonagló gyerekbe.

Sanyika egy eperfához támaszkodva nézte a jelenetet s bámult azon, hogy miért sír az a pufók fiú, mikor senkisem bántotta. István hallotta fia jajgatását, keserves sirását, de még hátra nézni sem mert, félve attól, hogy az a kicsiny húsdarab ott a mellénye alatt nagyon eltalál lágyulni s akkor vége lesz a fia jövőjének, mert a hogy hozta úgy viszi rögtön haza, azért

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

A kikelt ivadék 6 kisebb kibocsátó tóba lesz kieresztve, s ha időm engedi, be fogok számolni a később tapasztaltakról is.

Földmivelésügyi Ministeri rendeletek.

A m. kir. földmivelésügyi Minister úr a madárvédelem czéljából fenyőfák ültetése és további kezelése iránt a következő körrendeletet adta ki:

A mezőgazdaságra nézve hasznos madarak védelemben részesítésének egyik hathatós eszközét a fenyőfák ültetése s azoknak megfelelő további kezelés alatt tartása képezi.

Számos külföldi példa és hazai tapasztalatok is bizonyítják, hogy különösen síkságon és előhegységen, általában véve a lomberdők régiójában a kiültetett fenyőfák sürü lombjai milyen kiváló alkalmul szolgálnak télen a hideg és szélvihartól oda menekülő madárkáknak, de nagy mértékben szolgál eledel szerzési s nyáron kiválóan fészkelő helyül is.

Ezen czél által vezéreltetve felhívom a czímet, igyekezzék az erdőbirtokosokat megnyerni, hogy a felügyelete alá tartozó rendszeres erdőgazdasági kezelés alatt nem álló, illetve beerdősíteni nem szándékolt (főkép az összefüggő nagyobb erdőterülettől) közelebbtávolabb eső községek, házcsoportok, gyümölcs- és veteménykertek közelében esetleg parlagon heverő, termőtelen vagy kopárosodó területeken kisebb csoportokban (4—8 drb.) első sorban lucz, a mennyiben pedig a termelőhelyi viszonyok megkívánják, erdei és feketefenyő ültettessék s az megfelelő időben (6—8—10 év) megfelelő metszés alatt tartva 1—2—3 méter magasságu bokorszerű alakban kezeltessék.

Miután azonban a fáknak ilyen céltudatos megnyesése a müveletlenebb néposztály körében könnyen félremagyarázásokra adna alkalmat s a népet kedvezőtlen irányban befolyásolná, felhívom, hogy hatásköréhez és állásához mérten az illető község lakosait a fák megnyesésének czéljáról igyekezzék felvilágositani.

Felhívom végül, hogy a kerületéhez tartozó lakóépületek és az azokhoz tartozó beltelkek, illetmény- és csemetekertek, valamint bekerítést igénylő egyéb telkek határait (a mennyiben a viszonyok más bekerítési módot nem követelnek) fokozatosan megfelelően metszett lombfa és lombcserjék eleven sövényével igyekezzék ellátni, mely a mellett, hogy a külső csinnek, a tartósság és könnyű kezelés követelményeinek megfelel, egyúttal a gazdaságra nézve hasznos madarak számára igen alkalmas fészkelő helyül szolgál.

Budapest, 1907. évi április hó 17-én.

*

A m. kir. földmivelésügyi Minister úr a méhészet fejlesztése érdekében a következő rendeletet adta ki:

Értesitem a czímet, hogy a gödöllői állami méhészeti gazdaságban, erdőőröknek a méhtenyésztésben való kiképeztetése végett, f. évi junius hó 2—15-ig méhészeti tanfolyam fog tartatni.

Utasitom a czímet, hogy a kerületében alkalmazott erdőőröknek és erdőszolgáknak figyelmét erre sürgősen hivja fel s közölje velük, hogy a tanfolyamra felveen-

---

nógatta lovát, hogy csak minél hamarább eltünjön a halló és látóhatárból s azért hivogatta olyan hangos szóval Gyurit, hogy túlbeszélje a könyörgő gyerek síró hangját. De azért fájt, nagyon sajgott az elválás.

Gyuri egykedvűen kisérte a kocsit a város végéig, de ott észrevette, hogy valaki hiányzik. Ők hárman jöttek s most ketten vannak, elveszett a család szeme fénye. Egy tappodtat sem tett tovább, megfordult, otthagyta a kocsit, visszament keresni az elveszett gyereket.

Meg is találta szegénykét azon a helyen a földön, ahonnan elindultak, még pedig nagy bánatban sirva, nyöszörögve.

Addig kunczogott, forgolódott a gyerek körül s turkálta orrával, czibálta ruháját, mig a félig elalélt gyerek magához tért s megismerte a hű pajtást.

Átölelte, csókolta, czirogatta, simogatta s könnyek között panaszolta el, hogy mennyire fáj neki valamije.

Gyuri komoly pofával hallgatta végig a panaszt s csak néha-néha kunczogott közbe, a mi bizonyosan azt jelentette, hogy »bizony keserves állapot ez az elhagyatottság, de hát ilyen a világ, ezért nem érdemes sirni, szomorkodni. Sokkal okosabb vigadni, játszani!«

A gyerek úgy látszik megértette barátja beszédét kezdett vigasztalódni, enyhült fájdalma s bár még arczán voltak a pergő könnyek, de torkát nem fojtogatta többet a keserűség.

Sanyika Gyuri láttára gondolkozóba esett s mikor észrevette, hogy a pufók falusi gyerek az ő négylábu barátjával játékba akarnak kezdeni nála nélkül, épp mint délelőtt, alább hagyott a büszkeségből, közelebb húzódott az idegenekhez, kik szivesen fogadták. Igy köttetett meg az örök hármasszövetség.

Egy negyed óra mulva már nyoma sem volt a szomorúságnak. A szövetséges társak hangos lármája verte fel a kertet, udvart. Bujósdit jászottak, lovagoltak, kocsikáztak. Természetesen Gyuri volt a fő szereplő. Lenke néni szive örömtől repesett, mikor látta, hogy fiacskája sápadt arczán a rózsás pir megjelent.

A mulatság estig tartott.

Vacsora után a fáradt gyermekek szemei azonnal leragadtak s kis ágyacskáikban aludták édesen, mosolyogva a gyermekek édes-nyugodt álmát, játékaik folytatását.

Gyuri hamar átlátta a helyzetet. Észrevette, hogy ő reá most már nincs szükség. Meg aztán eszébe jutott az is, hogy ott künn az erdőben reá kötelesség vár. Hiszen a tulajdonképeni fészek ott van, Pistuka csak egy kiröppenő fióka, de a másik hat fölött is örködni kell. Ő a pásztor, ő vigyázott eddig is, hogy álmuk csendes legyen, ezért nem fontolgatta sokat a dolgot, egyszerűen átugrotta a sövénykerítést, ki a városból s neki vágott toronyirányában az erdőnek, vacsorára haza ért.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmivelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

dők annak tartama alatt a méhészeti gazdaságban teljes ingyenes ellátást élveznek s közülük azok, akik Gödöllőre a m. kir. államvasútak 7—16. vonalszakaszairól utaznak, vasúti utazási költségmegtérítésben is részesülnek.

Utasítom továbbá a czímet, hogy ez iránti javaslatát, — melynek keretében az állami kezelésbe vett községi és egyéb erdőknél alkalmazott erdőőrökre és erdőszolgákra nézve igazolandó, hogy a tanfolyam tartamára a szolgálati szabályzatuk szerint illetékes fórumtól a szükséges szabadságidőt megkapták, legkésőbb f. évi május hó 15-ig terjessze elém, s abban a tanfolyamra jelentkezők nevén kivül azok lakhelyét, utolsó postáját, vármegyéjét és vaspálya-állomását is tüntesse ki.

Budapest, 1907. április hó 18-án.

A magyar királyi erdőőri szakiskolákba való felvételről.

Több előfizetőnk kérelmére, a m. k. erdőőri szakiskolákra nézve jelenleg fennálló szabályzatnak az iskolába történendő felvételre vonatkozó feltételeket czélszerűnek tartjuk az alábbiakban kivonatosan közölni:

2. §. A szakiskolák tanfolyama két évre terjed; a tanulók részint állami ellátás mellett, részint saját költségén vétetnek fel; és pedig mindkét tanfolyamra összesen felvételtik a liptó-ujvári szakiskolába 52, a görgény-szentimrei szakiskolába 52, a királyhalmiba 24 és a vadászerdeibe 40 tanuló.

3. §. A szakiskolákba belépni kivánók felvétele iránt a m. kir. földmivelésügyi miniszterium határoz; a felvételt kérő folyamodványok minden év julius havának tizenötödikéig ezen miniszteriumnál annyival pontosabban beadandók, mert később beérkező folyamodványok tekintetbe nem vétetnek.

4. §. A tanulókul felvétetni kivánók tartoznak kétségtelen hitelességgel kimutatni, hogy:

1. 17 éves életkorukat betöltötték, vagy az intézetbe való belépés napjáig (október hó 8-ik napjáig) betöltik és 35 évesnél nem korosabbak;

2. ép, erős, egészséges, munkához és az időjárás viszontagságaihoz szokott és edzett testalkattal, s különösen jó látó, halló és beszélő képességgel birnak, mely kellékek igazolására kincstári erdészeti orvos, honvédorvos, vagy vármegyei orvos bizonyítványa szükséges;

3. az elemi iskolákat elvégezték, illetve folyékonyan jól irni, jól olvasni s az elolvasott tárgynak értelmét jól elmondani képesek, s hogy a közönséges négy számmüvelet szerint jól tudnak számolni;

4. erkölcsi magaviseletük jó; mi czélból az iskolába való felvételi folyamodvány benyujtása idejéig eltöltött idő alatt tanusított magaviseletükről bizonyítvány felmutatandó;

5. katonai kötelezettségben állanak-e; igenlő esetben kötelesek ezt az erkölcsi bizonyítványt kiállító hatóság által igazoltatni;

6. a folyamodók tartoznak kérelmüket sajátkezüleg irni s abban megmondani, hogy a válasz mely czim alatt, mely utolsó postai állomásra és melyik vármegyébe küldendő;

7. állami ellátás mellett felvétetni kivánók részéről hiteles szegénységi bizonyítvány mellékelendő.

5. §. Az előbbi kellékek igazolása alapján az intézetbe felvett és ott megjelenő tanulók testi épsége és egészségi állapota az intézet orvosa, az előbbi §. 3-ik pontjában megjelölt tanulási ismereteik pedig az intézet vezetője által a jelentkezés alkalmával szigoruan felülvizsgáltatnak, s azok, a kiknek testi szervezete hiányos, vagy a kik valamely ragályos avagy az intézeti foglalkozás mellett könnyen nem gyógyítható betegségben szenvednek, vagy ha kellő sikerrel való tanulhatásra elegendő alapismeretekkel nem birnak, az intézetbe nem fogadtatnak be.

6. §. Azok a tanulók, a kik saját költségükre vétetnek fel, tartoznak az ellátásért és az intézetben való tartózkodás idejére adott ruházatért évenkint 330 koronát félévi előleges részletekben fizetni, mihezképest a felveendő tanulók szülői vagy gyámjai királyi közjegyző előtt kiállított okmánynyal igazolni tartoznak, hogy az évi 330 koronányi eltartási költséget a kitűzött időre az iskola vezetőjének kezéhez pontosan lefizetik.

7. §. Az állami ellátás mellett felvett tanulók, illetve azok szülői vagy gyámjai abban az esetben, ha a tanuló az erdőőri szakiskolát a tanfolyam teljes bevégzése előtt

---

Nagy szomorúság között találta a háziakat; szótlan volt az egész család. Busan ültek az asztal körül s fájdalmasan tekintgettek arra a picziny helyre, mely az asztalnál üresen maradt.

Gyuri vigan járt-kelt a szomorgó társaságban és saját nyelvén vigasztalta őket. Váltig biztatta a kesergőket, hogy hagyjanak fel a szomorkodással, mert Pistuka nem sir, nem fáj neki semmi, boldogan alszik s mosolyog álmában.

De hát hiába, nem értették meg a jó barátot s az étel azon este érintetlenül maradt az erdőőri lakban.

A kis diákok álmát semmi sem zavarta reggelig, mig Lenke néni ki nem zavarta ágyacskáikból.

Gondosan kiöltöztette, megfésülte a csemetéket, megreggelizttette s még annyi időt sem engedett nekik, hogy játszó társukat, Gyurit megkeressék. Kézen fogva vitte őket a girbe-görbe utczákon keresztül az iskolába beiratni.

Pistuka elfogódva lépdelt a néni mellett. Neki minden új és szokatlan volt. A kisebb-nagyobb gyermekek serege, a bácsik — nénik sokasága, kikkel az iskolában találkozott, egészen megkábították a fejét, köztük nem érezte jól magát.

(Folytatása következik.)

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

önként elhagyja, vagy a jelen szabályzat 9. §-ában megszabottak meg nem tartásáért, avagy a tanulásban való hanyagságért vagy képtelenségért elbocsáttatik, a reáfordított költségeket, egy évre 330 koronával számítva, az államnak, illetve az országos erdei alapnak megfizetni tartoznak.

8. §. Minden tanuló tartozik annál a szakiskolánál jelentkezni, melybe felvétetett, belépés alkalmával pedig köteles magával hozni 6 inget, 6 alsó nadrágot, 6 zsebkendőt, 10 pár kapczát vagy harisnyát, egy pár erdőjárásra alkalmas erős bagaria-csizmát, és pedig valamennyit új állapotban.

A rókacsalád írtásáról.

Közli: **Frantsik József** m. kir. erdőőr.

A kisvad-állománynak egyik réme s legveszedelmesebb ellensége a körmönfont ravaszságáról s ügyes öldöklő vérszomjas természetéről jól ismert vörös bestia: a róka, mely egymagában is megszámlálhatatlan apró vadat pusztít el, hát még akkor, midőn nem ritkán 7—8 darab falánk kölykeinek nemcsak pokoli éhségük csillapítására, illetve kielégítésére, hanem földalatti barlangjukban elrejtett éléskamrájuk dús ellátására, halom számra hordja össze a két vén ravasz a jobbnál-jobb süldő nyúl, fogoly, fáczán s egyéb ily csiklandozó finom vad pecsenyéket.

Mondhatni mesebeli jó dolga van egy ily áldatlan ravasz kompániának, mi abból is kitünik, hogy a barlang szájánál a legkomikusabb birkozás, ugrándozás és futkározás mellett — jó dolguktól sarkaltatva — ügyes fogócska játék üzéséről sem feledkeznek meg.

Annál rosszabb dolga s veszedelmesebb helyzete van ilyenkor a közelben tanyázó ártatlan apró vadjainknak, melyeknek élete ezen éhes férgektől egy pillanatig sem biztos. Ezen sajnálatra méltó védtelen szegény apró vadjaink védelmére, illetve az azokat mindantalan veszélyeztető ily gaz család jó módjának minél rövidebb időre szabására s azoknak tűzzel, vassal való irtására első sorban egyedül mi — hivatásos vadászok — vagyunk hivatva.

Azért minden igaz és lelkiismeretes vadásznak már jó előre tudomással kell birnia a pagonyban létező összes rókabarlangokról, melyeket megtekinteni szolgálatának teljesítése közben — ha éppen útjába esik — egy alkalommal sem szabad elmulasztania s meg kell figyelnie, hogy melyek piszkosak, pókhálósak s melyeket kapar, tisztogat s előkészít, — hogy annak idején kénye-kedve szerint válogathasson bennük leendő kölykeinek elhelyezése czéljából, a gondos róka mama. Az ily előkészített róka barlangot szorgalmasan szemmel kell tartanunk, különösen május hónapban, mikor már a kis róka kölykek ki-ki járogatnak a barlang szájához sütkérezni.

A rókacsalád lakta barlang igen könnyen felismerhető a barlang szája körül pergett fű és föld csúszkálásról, erről azonban ha a munkához azonnal nem látunk csak távolabbról kell meggyőződnünk, s nem szabad közvetlen a barlang szájához közeledni, nehogy a vén ravaszok a biztonságban vélt otthonuk elárulását észre vegyék, mert ez esetben egy pillanatig sem késnének más biztosabb lakás után nézni s kölykeiket idejekorán megszöktetni.

Mielőtt azonban az irtási munkához fognánk, alaposan meg kell győződnünk arról, hogy a lakók a barlangban tényleg benn vannak-e még? Ezt legczélszerűbben úgy eszközölhetjük, hogy a barlang előtt hasra feküdve fülünket a lyuk szájához tartjuk s esetleg a mennyire lehet abba bele is bújunk s tenyerünkkel a földet erősen megdöngetjük, mire a lyuk belseléből nyugtalan mozgolódást és zörgést fogunk hallani. Igen figyelemre méltók továbbá a lyuk belsejében zsangó legyek is, melyek ott a húsmaradékok kedvéért tartózkodnak s a lakók bent létüket elárulják.

A rókacsalád irtásának több módját ismerjük, többek között az egyszerű kiásást, — az irtásnak ez a módja azonban eltekintve attól, hogy emberfeletti munkát vesz igénybe, nem czélszerű egyrészt azért, mivel a földet csunyán össze-vissza lyukgatjuk és másrészt s leginkább azért, mivel a barlangot egyszer s mindenkorra tönkre tesszük, elpusztitjuk úgyannyira, hogy azt többé róka nem használván, tapasztalatom szerint más esetleg általunk nem ismert helyen keres menedéket — miért is ennek alkalmazását részemről nem ajánlom.

Ennél czélszerűbbnek tartom a befüstölést, mely a következőképp történik: Mindenek előtt a fenti mód szerint meggyőződvén a rókák bent létéről, alaposan meg kell vizsgálnunk a barlang környékét, hogy a fő be- s kijáraton kívül nincsenek-e még mellléklyukak is, melyeket tövisekkel, tuskókkal oly erősen kell becsinálnunk, hogy az sem belülről sem pedig kivülről kikaparható ne legyen.

Ennek elvégeztével a barlang szájától — a lyuk menetének iránya felé — kissé odább a földet leásva egy jó mély katlant készitünk úgy, hogy a lyuk szája annak feneke felé egyik oldalára essék. Most a katlanba tüzet rakunk s azt pár óra hosszáig nagyobb mennyiségű fa elégetésével addig fejlesztjük, mig csak egész nagy tűzzé nem válik s midőn már javában ég, a katlan száját erős rudakkal és karókkal letakarjuk s alaposan beföldeljük úgyannyira, hogy a keletkezett füst mind a katlanban levő nyitott lyuk száján át a barlang belsejébe jusson, s hogy attól a kis rókák megfuladjanak.

Az igy befüstölt barlangot egy éjjelen át érintetlenül hagyjuk s csak másnap reggel a beföldelt katlant kibontva, menekülés céljából a barlang esetleg a betömött mellék-lyukak (ezeket szintén kibontjuk) valamelyikének szájához tódult, s ott megfuladt kis rókákat egy hosszabb gamó segélyével onnét kipiszkáljuk.

Jól lehet, hogy ezen füstölési móddal, — ha csak valamely előre nem látható úton meg nem szökhetnek — a kis rókák okvetlen megfuladnak és elpusztulnak, mindazonáltal megeshetik sőt elő is fordul, hogy a kis rókák a lyukak szájától távolabb pusztulnak el s így azokat onnét ki nem vehetjük, mi által nem csekély

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

munkánk s fáradtságunk eredményét — saját megnyugtatásunkra — szemmel láthatóan szemlélni nem tudjuk.

Én — egyik szaktársammal szövetkezve — többnyire ezen irtási módot használtam s őszintén meg kell vallanom, hogy legtöbbször semmi vagy legalább is igen csekély eredményt tudtunk felmutatni mindaddig, míg mult évben főnökünk, az erdőgondnok úr tanácsára a barlang szájának berácsozását s a rókáknak csapó vassal való kifogását meg nem próbáltuk. Mondhatom, hogy ezen móddal várakozáson felüli eredményt értünk el, a mennyiben mindjárt három barlangból 12 kölyök rókát és mindháromnál az anya-rókát sikerült elcsipnünk, anélkül, hogy a kicsinyek közül egy is megmenthette volna irháját.

Ennélfogva ezen a gyakorlati tapasztalatból merített meggyőződésem folytán a rókacsalád irtásának alább ismertetett módját vélem a legczélszerűbbnek s a legajánlatosabbnak egyrészt azért, mivel hogy a vén ravaszokat is kézre keríthetjük és másrészt azért, hogy a barlangot az eredeti állapotának teljesen megfelelően hagyhatjuk, hogy azt a nőstény róka már a legközelebbi kölykezési időben is minden gyanakodás nélkül választhatja ki otthonául. Igaz ugyan, hogy a kis rókák kifogása hosszabb ideig — néha egy hétig is — eltart, de a végeredménynek — csak különös kivétellel — biztosnak kell lennie, különösen akkor, hogy ha az anya-rókát mihamarább elpusztítani sikerült. Ugyanis az anya-róka egy pillanatra sem szűnik meg kölykeinek megmentésén fáradozni s ebben addig buzgólkodik, míg ő maga is kelepczébe kerül.

A rókacsalád irtásának ezen úgynevezett »berácsozási« módjánál is éppen úgy járunk el, mint a fentebb említett befüstölési módnál, t. i. a melléklyukakat jó erősen betömjük s esetleg — ha elegendő csapóvassal rendelkezünk — a fölyukon kivül még egy használtabb melléklyukat is meghagyunk berácsozás czéljából. A berácsozásnak az a czélja, hogy a kis rókák a barlangból meg ne szökhessenek s így azokat lassan csapóvasak által kifoghassuk; mit úgy eszközlünk, hogy mindenek előtt a lyuk szájánál és előtte egy darabkán mindkét oldalról a földet függőleges irányban kissé leásva mintegy folyosó félét készítünk s az akörüli többi részt jó szúros tövisekkel sűrűen befedjük azon czélból, hogy a vén ravasz kölykeit ott ki ne kaparhassa, hanem inkább rákényszerítsük arra, hogy csak ezen — egy-két csapdával ellátott — folyosón keresztül juthasson a lyuk szájához.

Miután ezzel végeztünk, most a lyukak szájában belülről egy-egy karóhoz erősített s homokkal beszórva teljesen észrevehetetlenné tett csapóvasat állítunk fel s azután a lyuk száját, valamint a folyosó oldalait jó erősen bekarózzuk, keskeny nyilásokat hagyva az egyes karók között, hogy azon át a vén ravasz a kis rókák siránkozó s viszont azok az öreg hívó hangját minél tisztábban hallhassák s esetleg egymást láthassák, hogy így annál hamarább kelepczébe jussanak. A kölykeinek megmentésén egész éjjelen át szakadatlanul fáradozó s a lyuk szája körül kétségbe esve ide s tova tehetetlenül ugrándozó nőstényróka számára a folyosón szintén egy vagy két jó erős lánczczal vagy vastagabb sodronydróttal vastag karóhoz leerősített csapóvasat állítunk fel gondosan letakarva homokkal, hogy annak ottlétét még csak ne is sejtse az amúgy is folyton gyanakodó vén ravasz állat.

Ezzel aztán minden teendőnket elvégezve, nem marad más dolgunk, mint az, hogy még aznap este a lyuktól távolabb lesbe állunk, hogy esetleg a már roszszat sejtő s a barlangot messziről kerülgető vén ravaszt lelőhessük, mit folytatnunk kell mindaddig, míg az kézre nem kerül, mert csak annak sikerültével lehet biztosan remélenünk a rókacsalád minden egyes tagjának megkerítését.

Másnap hajnalban ismét lesbe állunk egész világos reggelig s ha még akkor sem sikerült volna a vén ravaszt puskacső elé kapni, meg kell tekintenünk az elrácsozott rókabarlangot, hogy mit mivelt ott a vén ravasz az éjszaka, vajjon nem próbálgatta-e féltett kölykeit valamiképen kikaparni s esetleg nem kussol-e már ott valamely kint felállított csapda engeszthetetlen vas karmai között? Ne felejtsük el megnézni a lyukban felállított vasakat sem, melyekben biztosan találunk már egy-egy megcsipett kis róka fiókát.

A vén nőstényróka elcsipése után már egészen nyugodtak lehetünk, mivel nem kell attól tartanunk, hogy a rókakölykeket a végtelenségig hű és önfeláldozó anyjuk kikaparja s megszökteti. Most már csak türelemmel kell lennünk s szorgalmasan minden nap kétszer — reggel és este — a vasakat megszemlélvé azokból az esetleg megfogott kis rókákat kivesszük s újból gondosan felállítva a lyukat berácsozzuk s azt mindaddig folytatjuk, míg csak egyetlen magját gondoljuk létezni ezen éhetetlen vérszomjas gaz férgeknek. Igen tanácsos legalább egy vasat otthagyni továbbra is, hogy sokszor csak egy-két heti gondolkozás után kölykeinek felkeresésére magát végre rászánó s vörös bundája épségének megóvására nagyon ügyelő legravaszabb kan rókát is esetleg elcsiphessük.

Most van éppen annak ideje, hogy ezen legveszedelmesebb ellenségeinket, fáradtsággal járó vadtenyésztésünk sikerének megrontóját a ravasz vörös bestiát űzzük s tűzzel vassal pusztítsuk. Ezért egy alkalmat sem szabad elmulasztanunk s összetett kezekkel tétlenül néznünk, hogy miként fejlődik, nő nagygyá és szaporodik, eldugott zavartalan barlangjában, apró vadunk s a vadászok ezen meghitt gyűlöletes ellensége.

Munkára fel tehát kedves vadásztársak! hisz e munka csöppet sem jár nagy fáradtsággal, sőt nagy örömöt okoz akkor, ha azt ezen vérszomjas ravasz nemzedék iránt táplált gyűlöletünk érzetével, igaz vadász szenvedélylyel és lelkesedéssel teljesítjük.

Nem fáradtságot tehát, hanem sokat érő önmegelégedést s mondhatnám büszkeséget szerzünk magunknak annak tudatával, hogy egy néhány ily gaz féreg családnak elpusztítása által mily jelentékeny szolgálatot tettünk kis vad állományunk szaporítása érdekében s szép Hazánk világra szóló dús vadgazdasága hírnevének ősi dicsőségére.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Hogyan kell a kutyát nevelni?

(K. J.) A kutya helyes nevelése nehéz feladat és csakis az állatok igazi barátjának ajánlható, különben könnyen elveszti türelmét és félbe hagyja, amit elkezdett.

Az ujonnan érkezett kutyát, különösen ha még fiatal, előbb szoktassa magához a gazda, verni, szidni nem szabad, sokkal inkább simogatjuk, gyöngéden szólunk hozzá s az első napokban különösen foglalkozzunk vele. A verés legyen mindig legutolsó eszköze a kutya nevelésének, mert ez ravaszszá, alattomossá teszi vagy annyira megriasztja, hogy teljesen hasznavehetetlenné válik, utólag már semmi haszna sincs a legszebb bánásmódnak is.

A fiatal kutya megérkezése napján gondoskodni kell arról, hogy meg legyen a maga fekvőhelye, ne legyen sem ajtó, sem ablak közelében, mert akkor minden pillanatban zavarják a járó-kelők, legalkalmasabb erre a szoba valamely sarka; a kutya könnyen hozzászokik helyéhez, csak több alkalommal ismételni kell előtte a parancsszót: Helyre! Azt nem szabad tűrni, hogy a kutya ennek daczára elhagyja fekhelyét, megvárjuk, mig csendesen lefeküdt; ha ezt 10—15-ször megismételjük, a kutya megszokta a parancsot.

Tisztasághoz szoktassuk a szobában tartózkodó kutyát. Mig fiatal, napjában ötször, mikor már fejlett, csupán háromszor kell kivezetni, ha rosszul viselte magát, ott a helyszinén összeszidjuk és utána azonnal kivezetjük; amig meg nem szokta gazdáját és szökéstől lehet tartani, zsinegen vezessük.

Az is külön nevelést igényel, hogy ezt akadály nélkül tehessük, amint a zsineget nyakára kötjük és a kutya makacskodik, nem akar utánunk jönni vagy talán le is ül, ne czibáljuk, de szólítsuk szeretettel a nevén, esetleg csalogassuk valami jó falattal, így könnyebben czélt érünk, mint durvasággal. Ha a kutya már eltűri a zsineget, engedjük próbaképen szabadon utánunk jönni; ha elszalad hivjuk vissza, először nem fog reánk hallgatni, de ezért ne büntessük, hanem szólítsuk addig, megállva mellette, mig engedelmeskedik, ekkor simogatással megjutalmazzuk, ha azonban nem engedelmeskedik, ismét zsinegre fogjuk és egy ideig igy vezetjük; ekkor megismételjük a próbát addig, amig engedelmeskedik. A kutya egész nevelésének alapja az, hogy engedelmességre tanítsuk.

Ha le akarjuk ültetni, egyik kezünkkel oly magasra emeljük a zsineget, hogy két első lábával le nem fekhet a földre, mig másik kezünkkel hátul lenyomjuk és mindig azt mondjuk neki: »Ülj le!« Ha le akarjuk fektetni, az első két lábánál fogva is lenyomjuk a földre és ezt mondjuk: »Feküdj!« Ezt is addig kell ismételni, mig a kutya engedelmeskedik, minden erőszak nélkül.

Koldulni ne engedjünk neki soha, különösen az asztalnál ne adjon neki senki hulladékot, sőt ha kérni, kaparni talál a kutya, azonnal küldjük a helyére és közelébe se jöjjön az étkezőknek. Étkezés után adjunk neki kevés maradékot, de az ne legyen túlságosan fűszeres, sem túlzsiros.

Némely kutyafajnak vérében van az éberség, például kivülről valaki kopogtat az ajtón, a gazda pedig a szobában unszolja a kutyát az ugatásra. Ez könnyű feladat, de nehezebb a pákoszkodástól elszoktatni. Amely állatnak ehhez hajlandósága van, igyekezzünk mindig tetten érni és nyomban szigorúan megbüntetni, esetleg próbára tesszük, egyedül hagyjuk valami jó falattal, megfigyeljük és a heiyszinén elpáholjuk.

A rágástól is enyhe büntetéssel, korholással szoktassuk el. A kóborgást sem szabad neki megengedni, de ha rajta csipjük, szidással hazaküldjük, ha azután is megcselekszi, könnyen elverjük. Gyermekeket ne hagyjunk felügyelet nélkül a kutyával, első sorban sok benne az olyan élősdi, mely könnyen átragad az emberre, máskülönben pedig a gyermek ingerkedése teljesen elronthatja, esetleg már elért nevelését tönkre teszi. Ezek főbb vonásokban a kutya nevelésének feltételei.

Lapszemle.

Faszén hasmenés ellen.

(K. T.) A D. F. Z.-ban Zieske egy czikkét olvastuk erre vonatkozólag, amint alább következik: „Az ujabb időkben általánosan ismert dolog, hogy a faszén a házi állatok tápláléka közé keverve, azok egészségére igen jó hatással van. Igy ha a tyúkoknak ma hasmenésök van, azon legkönnyebben úgy segithetni, ha az ember táplálékuk közé egy kevés faszénport kever. A szénpor adagolásánál azonban nem kell szorosan bizonyos mennyiséghez ragaszkodnunk, kissé több vagy kevesebb nem árt. Egész bátran szórhatunk a tyúk etető vályukba nagyobb mennyiségü szénport is, hogy azok kényükre használhassák. Ezt akkor is megteszik, ha egészségi állapotuk kedvező, s emésztő szerveik rendben vannak. Ilyenkor a szén nemcsak orvosság, hanem óvószer is fentnevezett bajok ellen".

Hathatós szer fafércgek ellen.

Féregette bútorzatnak a férgektől való megszabaditására igen jó szer a 100 gr. vízzel felhigított 5 gr. karbolsav. A folyadékot gépolajozó, vagy ecset segitségével belecseppegtetjük a hasadékokba, s ha az eljárást többször ismételjük, úgy nemcsak a rovarokat, hanem azok petéit is sikerül kipusztítanunk. Gyakran azonban nemcsak a bútorok, hanem a házak gerendázata is sokat szenved a férgektől; s ezért az épületfát, mely nem a szabadban használtatik fel, igen jó kénesőchloryd-, rézvitriol-, vagy zinkchloryd-oldattal beecsetelni; ezek közül leggyakrabban használatos a kénesőchlorid. Bútort benzinnel is féregteleníthetünk, amely nemcsak az állatkákat, hanem bábjaikat és petéiket is elpusztítja. A benzin azonban fölötte veszedelmes; az ecsetelés csak nappal történhetik, s a helyiségbe csak akkor szabad gyertyával belépnünk, ha a benzin szaga már nem érezhető.

A halálfej (Ach. atropos) és a méh.

A halálfej, legnagyobb belföldi lepkénk, bár nem ellensége a méhnek a szó legszorosabb értelmében, hanem igen is nagy barátja a méznek. Mit se törődve a ráözönlő méhek sokaságával, erőszakkal is betör a kasba, a kedvencz csemegéért. A testét fedő chitinpikkely pánczél, melyet a méh fulánkja át nem jár, megóvja őt azok szúrásától, s mivel egy-egy látogatásakor egy kávéskanálnyi mézet is elpusztít, s a békét és rendet a kasokban megzavarja, mégis csak ellensége ő a méhnek.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

A csakovai járási vadásztársaság vadőrszemélyzete által 1906-ban ejtett dúvadak és nyert lődíjak.

Összesen	December	November	Október	Szeptember	Augusztus	Július	Június	Május	Április	Március	Február	Január		Lődíj	
														k	f
7	—	—	—	—	—	—	—	1	1	4	1	—	Vadmacska		
34	1	—	—	—	2	1	1	5	5	1	—	—	Róka		
6	—	—	—	—	—	1	1	2	1	—	—	—	Borz		
2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	Nyest		
5	—	—	—	1	—	1	1	1	1	1	—	1	Görény		
20	—	—	6	2	1	1	1	6	5	1	—	—	Menyét		
251	3	7	23	23	3	31	22	35	44	7	—	—	Sün		
182	7	14	23	19	9	17	12	11	7	25	9	16	Kóbor eb		
83	4	10	16	8	3	10	11	6	7	3	3	6	Kóbor macska		
18	—	—	8	1	1	8	2	1	3	3	1	1	Sas		
64	3	2	7	75	28	120	23	1	3	3	13	1	Kánya-Milán		
412	2	6	9	67	1	92	31	10	13	13	1	5	Bussard		
165	—	—	—	—	—	1	1	—	—	8	3	5	Vércse		
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Füles bagoly		
118	—	—	18	18	1	23	7	5	115	8	9	30	Bagoly		
710	—	—	18	44	33	126	9	58	653	103	36	13	Holló		
1209	4	—	28	24	20	16	2	8	130	257	179	54	Hamvas varjú		
626	—	7	—	—	9	108	179	22	20	503	130	30	Fekete varjú		
503	—	—	2	8	1	307	153	70	281	125	50		Szarka		
177	—	—	—	4	—	25	16	596	226	30	100	40	Gébics		
54	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Szajkó		
4661	37	230	281	125	50								Gém		
1406	19	20											Darabszám		
54													Lődíj		

Összeállította: **báró Rajacsich Vladimir.**

Pályázati hirdetmény.

A Gróf Draskovich-féle uradalom erdészeténél egy erdészeti segédtiszti állás jött üresedésbe, melyre pályázat hirdettetik. Pályázati határidő junius 15.

Pályázhatnak olyan erd. szakiskolát végzett egyének, kik katonakötelezettségüknek eleget tettek; a magyar és német nyelvet szóban és irásban bírják; az erdészeti műszaki szolgálatban, erdőtenyésztés, erdőkihasználás és értékesítésben, vadtenyésztés, óvás és vadászatban, különösen az erdészeti számvitel és irodakezelésben több évi gyakorlattal bírnak.

Évi készpénzfizetés 1600 korona; lakás és fajárandóság. Egy évi megelégedésre végzett szolgálat után 300 korona feljavítással az illető erdészeti számvevővé lesz előléptetve. Az állást julius 1-én elfoglalni kell. Sajátkezüleg mindkét nyelven megírt folyamodványok, bizonyítványmásolatokkal felszerelve, melyek vissza nem adatnak, **az uradalam erdőhivatalának (Baranya-Sellye) küldendők be.**

B.-Sellye, 1907. május 11-én.

Gróf Draskovich Iván
erdőhivatala
Baranya-Sellyén.

E. 34.

Pályázati hirdetmény.

Udvarhelyvármegye területén állami kezelésbe vett községi és némely más erdő és kopár területek védelménél kettő (2) hatósági erdőőr és két (2) hatósági erdőszolgai állásra ezennel pályázat hirdettetik.

Az erdőőr évi bére 360 korona, utazási átalánya 120 korona, tüzifa és legeltetési illetmény váltság 79 korona 20 fillér és 6 korona irodaátalány, az erdőszolga évi bére 240 korona és 52 korona 80 fillér illetmény váltság.

Pályázóktól megkivántatik: a magyar állampolgárság, fedhetetlen előélet, legalább 24 éves, de 35 évesnél nem magasabb életkor, ép szellemi és testi erő, az erdőőri állásnál ezen kivül még az erdőőri szakvizsga sikeres letétele, mely adatok hiteles okmányokkal igazolandók.

Kérvények egy koronás bélyeggel ellátva és sajátkezüleg irva 1907. év május hó 31-ig a székelyudvarhelyi m. kir. állami erdőhivatalhoz adandók be.

Elkésett kérvények figyelembe nem fognak vétetni.

Székelyudvarhelyen, 1907. évi május hó 2-án.

E. 29. **M. kir. állami erdőhivatal.**

Pályázati hirdetés.

Az alulirott m. kir. erdőhivatal a kerületében előléptetés folytán üresedésbe jövő II-od osztályú erdőaltiszti (erdőőri), I-ső és II-od osztályú erdőlegényi állásokra pályázatot hirdet.

A II-od osztályú altiszti állással 600 kor. fizetés és 100 kor. személyi pótlék, azonkivül természetbeni lakás illetve szabályszerű lakpénz és egyéb rendszeresített illetmények, az erdőlegényi állásokkal az I-ső osztályban 500, a II-ik osztályban 400 korona évi szegődménybér, természetbeni lakás vagy szabályszerű lakpénz és a rendszeresített mellékilletmények járnak. Az erdőlegényi állások ideiglenes jellegüek.

Az altiszti állásra pályázók az 1878. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ában előirt képzettségükről kiállított bizonyítványnyal, az erdőlegényi állásra pályázók és az államerdészeti szolgálatba ujonnan belépni kivánók **ép és erős testalkatukat, különösen jó látó, beszélő és halló képességüket,** kincstári erdészeti orvos, megyei főorvos vagy honvéd-törzsorvos által kiállított bizonyítványnyal, életkoruk és illetőségüket igazoló keresztlevéllel (anyakönyvi kivonattal), végzett tanulmányaikat, hadkötelezettségi viszonyukat, családi állapotukat és fedhetlen előéletüket, végül eddigi szolgálatukat és annak eredményét, valamint a hivatalos magyar nyelvnek szóban és irásban való teljes birását igazoló hiteles okmányokkal felszerelt és sajátkezüleg irt kérvényüket folyó évi május hó végéig az alulirott erdőhivatalhoz nyujtsák be.

Bustyaházán, 1907. évi május hó 6-án.

E. 32. **Magy. kir. erdőhivatal.**

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

A Selmeczbányai m. kir. Bányászati és Erdészeti Főiskola Rektora.

956. szám.

Pályázat.

A selmeczbányai m. kir. bányászati és erdészeti főiskola erdészeti földméréstani tanszékénél ujonnan rendszeresített évi ötszáz (500) korona fizetéssel, egyszáz (100) korona fizetés természetével biró személyi pótlékkal, egyszázhusz (120) korona lakáspénzzel s hatvan (60) korona lakáspénzpótlékkal, továbbá hatvan (60) korona ruhailletménynyel és husz (20) ürköbméter tüzifajárandósággal javadalmazott szolgai állásra ezennel pályázat hirdettetik.

A pályázni óhajtókat felhivom, hogy sajátkezüleg irt, családi s utónevüket, honosságukat, életkorukat, családi állapotukat, megszakítás nélküli előéletüket, nyelv és egyéb ismereteiket, valamint erkölcsi magaviseletüket igazoló hiteles okmányokkal s végül egészségi állapotukat s erős testalkatukat igazoló hatósági orvos által kiállított bizonyítványnyal felszerelt pályázati kérvényüket — ha állami szolgálatban állanak, felettes hatóságuk — különben pedig az illető törvényhatóság főispánja, illetve polgármestere utján a m. kir. bányászati és erdészeti főiskola rektoránál f. évi junius hó 15-éig nyujtsák be.

Elkésetten érkezett vagy kellően nem okmányolt kérvények figyelembe nem vétetnek. — A kinevezés ideiglenes. A véglegesítés a teljes megelégedésre teljesített egy évi próbaszolgálat után fog megtörténni.

A pályázatra bocsátott állásra az igazolványnyal ellátott kiszolgált katonai altisztek, az 1873. é. II. t.-cz. értelmében elsőbbségi igénynyel birnak.

Selmeczbányán, 1907. évi május hó 10-én.

A főiskola ezidőszerinti rektora:

E. 33. **Herrmann.**

Tordai m. kir. állami erdőhivatal.

260. szám.

1907. Pályázati hirdetmény.

Torda-Aranyos vármegye területén az állami kezelésbe vett községi erdők védelménél két III. oszt. járási erdőőri állomásra pályázat nyittatik.

Illetmények: 400 k. évi fizetés, 60 k. lakpénz, a felvinczei járásban 200, a toroczkoi járásban 100 k. lótartási átalány.

Kérvények folyó évi junius hó 15-ig a m. kir. állami erdőhivatalhoz benyujtandók.

A kérvényhez a) erdőőri szakvizsga, b) születési, c) orvosi, d) szolgálati bizonyítvány eredetiben, vagy hiteles másolatban csatolandó.

Az orvosi bizonyítványban a jó beszélő, látó és halló képesség igazolandó.

Torda, 1907. május hó 7-én.

Ercsényi Béla
m. kir. erdőtanácsos.

E. 31. 1—2.

Vadászó cserkészfegyver
(Mauliche-rendszer) Ny. 30. (1—3)
ötlövetü, jó karban, eladó 110 koronáért.
Czim: **Luzenszky István, Mór** (Fehér megye)

A vadász-vizsla.
Gyakorlati útmutató a vizsla nevelés-, tanítás-, használat- és gyógykezeléshez.
Második kiadás.
Ára 1 kor. 50 f. a szerzőnél: **Stark Dezső** főerdész, **Drávatamási** (Somogy m.) E. 19. 5—*

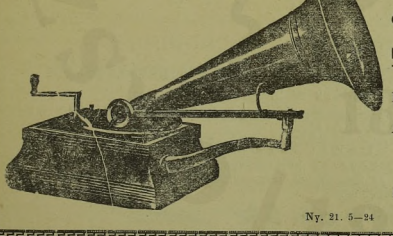

Eredeti Grammophonok
angyal védjegygyel a legjobbak!
Orizkedjék az ember utánzatoktól, melyek csak kellemetlenséget okoznak.
Eredeti grammophonok 45 kor.-tól feljebb, legjobb minőségben kaphatók.
Nagy választék lemezekben, havonként uj felvételek.
Egy és két oldalon bejátszott lemezek. — Régi, használt lemezek kicseréltetnek.
A Deutsche Grammophon A.-G. egyedüli képviselője Temesvár részére:
KECSKEMÉTI SÁNDOR
látszerész, villamos műszaki telep, nikkelező intézet
Temesvár-Belváros, (Agrár-palota).
Ny. 21. 5—24

Gyümölcsfa-csemetékkel nagyban
faiskolák létesítésére, gazdasági egyesületeknek nagy mennyiségben, jól és jutányosan szolgálhatok.
Nagyobb szükségleteknél különleges árajánlatokkal készségesen szolgálok. — Készlet 1 éves átültetlen és 2 éves átültetett:
több $\frac{1}{2}$ milliónál **alma** — valódi vadalma
közel $\frac{1}{2}$ millió **körte** — » vadkörte
cca. $\frac{1}{4}$ » **birs** — dugványcsemeték
cca. $\frac{1}{4}$ millió **Mariannaszilva** — dugványok
» $\frac{1}{4}$ » **Myrabolana** és **szilva**
» $\frac{1}{4}$ » **Meggy** és **cseresznye**
100.000 drb kajszin, mandula és őszibaraczk. — **Készletben vannak továbbá nagy mennyiségben sorfák,** különösen **gesztenye** és **gleditschiafák** ezerszámra.
Árjegyzék, dúsan illusztrált, kívánságra ingyen.
Mühle Vilmos, faiskolák, cs. és kir. udvari szállító **Temesvár.**
Ny. 2. 10—*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

SCHERTER TIVADAR

előbb PAUSENBERGER

VASKERESKEDÉS

Temesvár-Belváros,

Hunyadi- és Jenő herczeg-utcza sarkán.

Telefon 499.

Legnagyobb választék **Vadász-, Madár- és Flaubert-fegyverekben, Forgópisztolyok, Browning-ismétlő pisztolyok, Flaubert-pisztolyok.**

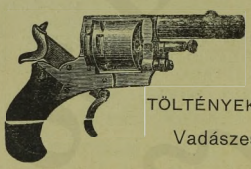

AMERIKAI LÉGFEGYVEREK

TÖLTÉNYEK és SERÉT

Vadászeszközök.

Ny. 5. 10—*

KOLARITS NÁNDOR

Első délmagyarországi egyenruházati intézete és férfiruha műterme

TEMESVÁROTT

szállít legjobb **egyenruhát,** egyenruházati czikkeket és polgári ruhát előnyös feltételek mellett.

Ny. 4. 10—12

SORFÁK.

Erősebb fákbani nagyobb szükségletnél speciális ajánlattal állok szolgálatra, — különösen

Acer, Gesztenye, Gleditschia, Fraxinus, Maclura, Quercus, telt **Crataegus, Robinia** stbi-ből.

Mühle Vilmos, faiskolák, cs. és kir. udvari szállító **Temesvár.**

Ny. 3. 10—*

BLUM ÉS TÁRSA

ELSŐRANGU EGYENRUHÁZATI INTÉZET

BUDAPEST IV, Kossuth Lajos-utcza 14/16. sz.

Mesteri szabású, izlésteljes csinos kiállítású

erdészeti és erdő altiszti egyenruhák

nemkülönben felszerelési czikkek szállítására.

Ezen lap előfizetői által nálunk rendelt czikkek számlaösszegéből 1½%-ot adunk át a fentebb tervezett erdőaltiszti alap javára.

Hivatalos úton részletfizetésre

is eszközölhetők a megrendelések; az ily megrendeléseket, hosszas gyakorlatunk alatt — a betekinthető számos elismerő nyilatkozatok tanusága szerint, — mindenkor, az igen tisztelt megrendelők legteljesebb megelégedésére hoztuk kivitelbe.

Polgári ruhák

a *legujabb franczia- és angol-divat* szerint, szinte *jutányos árban* készíttetnek. Vevőink kényelmére bármely szakmánkba nem vágó czikket készséggel beszerzünk és a vidéki megrendelések kivitelére különösen kiváló gondot és figyelmet fordítunk.

Kivánatra **ingyen és bérmentve** küldjük meg **árjegyzékünket** és a hivatalos megrendeléshez szükséges részletfizetési megrendelési ívet. — Bármily csekély megrendelés is a lehető legnagyobb figyelem és pontossággal lesz kiszolgálva.

Kiváló tisztelettel:

BLUM ÉS TÁRSA

Szerb kir. udvari szállítók.

Ő cs. és kir. Fensége József főherczeg udvari szállítói. A nagymélt. földmivelésügyi Miniszterium hivatalosan megbizott erdészeti egyenruha szállítói.

Az »Országos Erdészeti Egyesület« rendes tagjai.

E. 6. 10—*

Nyomatott Uhrmann Henrik könyvnyomdájában Temesvárott.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

I. évfolyam. 1907. évi junius 1. 11. szám.

Előfizetési ár:
Egész évre . . . . . 4 K.
Fél évre . . . . . 2 K.
Negyed évre . . . . . 1 K.
Egyes szám 20 f.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

Kiadja az Orsz. Erdészeti Egyesület (Budapest, V. Alkotmányutcza 6. sz.)

Felelős szerkesztő:
TÖRÖK SÁNDOR m. k. erdőmester, erdőőri szakiskolai igazgató.

AZ ERDŐ

Hirdetési díjak:
Egy hasábos garmondsor vagy annak helye 40 f. Egész oldal 40 K. Fél oldal 20 K. Negyed oldal 10 K. Nyolczad oldal 5 K.

Többszörös megjelenés esetén engedmény megegyezés szerint.

Előfizetők részére az állásknálat és kereslet rovata rövid közlésekre díjtalanul áll rendelkezésre.

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

Az előfizetési ár „Az Erdő kiadóhivatala“ czímén Temesvár-Belváros, Uhrmann Henrik papirkereskedése, küldendő.
A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) „Az Erdő“ szerkesztőségéhez, — Temesvár 3, Vadászerdői erdőőri szakiskola.

Az Erdő munkatársai megfelelő irói tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz. A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erd. Egyes. által kezelt oly alap javára fordíttatik, a mely — később meghatározandó módon — erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

Tartalom:

(T.) Az erdőaltisztek kiképzéséről.
Witt Sándor: Strategia az ugaron.
(t. p.): Méhészet.
Barátfalvi Béla: A menyhőcsapás.
Hasznos tudnivalók: A csirás burgonya etetése. — A csicsóka-termesztés.
Pályázat erdősítési jutalmakra.
Felhivás az előfizetés megújítására.
Előfizetések nyugtázása.
Pályázati hirdetmények.
Hirdetések.

A tárczában:
Szabolcska Mihály: Akáczfavirág.
Pálosi Dénes: Az erdőőr fia.

Az erdőaltisztek kiképzéséről.

(T.) Nem az erdőőri szakiskolák újjászervezésének szükségességét s annak miként történő megoldását óhajtom ez alkalommal fejtegetni, hisz úgyszólva az egész ország szakközönségének véleménye alapján kialakult irányelvek az alsófokú szakoktatás kérdésének a gyakorlati élet követelményeit kielégítő megoldására annyira biztos alapot nyujtanak, hogy azoknak további vitatása valóban fölösleges munka lenne. Amugy is köztudomású dolog, hogy ez ügygyel az Országos Erdészeti Egyesület már is igen behatóan foglalkozott s végleges megállapodásra is jutott, maga a földmivelési kormány pedig jelenleg nagy körültekintéssel óhajtja a rég vajudó, de a dolog természeténél fogva mindenesetre nagy megfontolást igénylő kérdésnek közmegelégedésre szolgáló mielőbbi rendezését.

Ez alkalommal tehát nem a leendő erdőőrök iskolai kiképzését óhajtom tárgyalni, hanem általánosságban az erdőőrök illetve erdészeti altisztek helyes képzése érdekében tulajdonképen egy kérelemmel óhajtok elsősorban a mélyen tisztelt erdőtisztikar, másodsorban pedig magukhoz az érdekeltekhez fordulni.

Elvitázhatlan igazság az, hogy az erdőgazdaság helyes fejlődésének egyik alapfeltétele a rendelkezésre álló jól kiképzett altiszt. Ez állításnak igazságát bizonyítja ma már úgyszólva minden erdőgazda és minden erdőtiszt.

Ennek megteremtésére kell, hogy mindnyájan törekedjünk, mert különben minden az erdőgazdaság fejlesztése érdekében kifejteni szándékolt tevékenységünk czéltalan törekvés marad.

Előtérbe lép ennek fontossága annyival is inkább, mert az erdők házilagos kezelésének megkezdése s fokozatosan történő életbe léptetését ma már nemcsak óhajnak kell tekintenünk, hanem arra, az elérhető legmagasabb jövedelmezőség biztosítása érdekében szükségszerűen már a közel jövőben reá térnünk kell.

Hogy azonban ez lehetséges legyen, első sorban is úgy az állami mint a magánbirtokosoknál szükség van olyan altiszti személyzetre, kik a gazdaságot vezető erdőtisztek valóban nehéz munkájuk végrehajtásánál, foganatosításánál, minden irányban eredményt biztosító segítségökre legyenek.

E nélkül az erdők házi kezelését még elképzelni sem tudom.

Az erdőtisztre elég kötelességet ró maga az irányítás, intézés és vezetés.

A részletmunkák foganatosítása, végrehajtása már az altiszt munkaköréhez kell hogy soroztassék.

Éppen ezért mindnyájunknak úgyszólva erkölcsi kötelessége, hogy altisztjeink kiképzését minden erőnkből kitelhetőleg elősegítsük, előmozdítsuk.

Mint ismeretes, az erdőőrök kiképzése történhetik vagy az e czélból fentartott iskolákban, vagy pedig magában az erdőgazdaságban.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Mindkettő, ha feladatát céltudatosan teljesíti, megfelelő; mert míg az iskolai nevelés az erdőgazdaság minden ágazatára kiterjeszkedő általános kiképzést nyujt, addig az erdőgazdaságokban történő kiképzés s speciális és a helyi viszonyok által megkivánt szolgálat teljesítésére nevel alkalmas egyéneket.

Egyik erdőgazdaságban előbbit, másik erdőgazdaságban utóbbit alkalmazza sikeresebben a birtokos vagy az erdőtiszt.

Mindenesetre azonban elkerülhetlenül szükséges az, hogy a kiképzés — történjék az akár az iskolában, akár az erdőgazdaságban — olyan legyen, hogy az altiszti működést biztosítsa.

Történjék tehát az akár az iskolákban, akár az erdőgazdaságban, a kiképzés legyen olyan, mely kiterjeszkedjék az erdőgazdaság minden gyakorlati munkálataira, minden teendőire.

Ezekből kifolyólag azt hiszem nem cselekszem helytelen dolgot, ha e helyen a mélyen tisztelt erdőtiszti kar minden egyes nagyrabecsült tagjának jóakaratú támogatását a szószoros értelembe vett erdészeti altiszti kar megteremtése érdekében elengedhetlenül szükséges helyes irányú kiképzés fontos ügyére és kérdésére tisztelettel kikérem.

A mai, még mindig külterjesnek mondható erdőgazdaságnál alkalmazott erdőőrök legnagyobb részénél a szolgálati teendő az erdővédelmen kivül csak csekély gazdasági munkára terjed ki.

Igen természetes tehát, hogy a legtehetségesebb, szorgalmas és törekvő altisztnek is a gyakorlati tudása nemcsak hogy nem fokozódik, hanem idők hosszú során át annyira csökken, hogy az esetleg időszakonként előjövő erdőgazdasági munkálatok némely része teljesen új dolognak tünik fel előtte, annak végrehajtásában pedig annyira járatlan, tapasztalatlan, hogy előljáró erdőtisztjének a legjobb akarata mellett sem tud segítségére lenni.

Az erdőgazdaság fejlődése s az erdőtisztek jól felfogott érdeke, tehát feltétlenül megköveteli, hogy erdőőreinket, altisztjeinket állandó oktatásban, állandó képzésben részesítsük.

Nem lehet és nem is szabad csupán azzal megelégedni, hogy altisztjeink a reájok bízott védkerület védelmi szolgálatát pontosan és lelkiismeretesen teljesítik, hanem szükséges, hogy az erdőgazdaságban előforduló mindennemű szakmunkálat vezetésére úgy gyakorlatilag, mint elméletileg kioktassuk, kezdeményező, körültekintő képességüket fejlesszük, önálló gondolkodásukban erősítsük.

S ha talán mindezekre a saját erdőrészekben nem mutatkoznék kellő alkalom, keressünk utat-

TÁRCZA.

Akáczfavirág.

Irta: **Szabolcska Mihály**

Tele van a város
Akáczfavirággal
Akáczfavirágok
Édes illatával,
Bolyongok alattuk
Ébren álmodozva,
Mintha minden egy akáczfa
Nekem virágozna

Mintha e nagy utczák
Lármája elülne,
S körültem a város
Falúvá szépülne;
Mintha csak ott járnék
A mi kis falunkba:
Ráósmerek illatáról
Minden akáczunkra . . .

Akáczfa — erdőség,
Kicsi falum képe,
Germekkori álmom
Ezer szép emléke:
Milyen gyönyörűség
Gondolni is rátok,
Házunk előtt bólingató
Akáczfavirágok!

. . . Oh hol van az álom,
Mit alattuk szőttem?
Az a világ, ami
Akkor állt előttem?
Hová lettél, hová
Ábrándok világa?
Te maradtál csak belőle,
— Széthullóba, veszendőbe, —
Akáczfavirága!

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

módot arra, hogy azt más közelfekvő erdőrészekben láthassa, megtanulhassa.

Illető tehetségét, felfogását, általános szakismereteit pedig időközönként adandó elméleti oktatással igyekezzünk bővíteni, az erdőgazdasági s az ezzel kapcsolatos irodai és számadási munkálatok legkülönbözőbb teendőire állandóan oktatni és tanítani.

Ha pedig az illetőnek egyéni képessége és tehetsége nem üti meg a kellő mértéket s kiképzésére irányított minden tevékenységünk már eleve is eredménytelennek mutatkozik, az ily egyének altiszté leendő kiképzését ne erőszakoljuk, hanem alkalmazzuk tisztán olyan szolgálatra, mely nem igényel nagyobb értelmi képességet.

A szó-szoros értelemben vett altiszti teendők végzésére pedig alkalmazzunk vagy olyan egyéneket, kiknek képessége kellő biztosítékot nyujt a továbbképzésre, vagy pedig olyanokat, kik már e czélra kiképezve vannak.

Ilyen körülmények között először is nem áll elő az a még most is gyakori eset, hogy egy-egy erdőaltiszt az egyszerű bérjegyzéket is csak fölöttes erdőgondnokának útmutatása mellett képes összeállítani stb.; másodszor pedig az altiszti állásokra a tehetséges, értelmes, képzett s minden tekintetben megfelelő egyének kerülnek. Sőt nézetem szerint az ilyen állásokra csakis megfelelő képességű és kellő értelemmel biró egyének volnának kinevezendők.

Hogy azonban ez megtörténhessék, első sorban is mindnyájunknak szakítani kellene azzal a jelenlegi hagyományos gondolkodással, hogy erdőőrnek az értelmes és némi intelligentiával biró egyén nem való.

A fejlődő erdőgazdaságunk s mondhatnám az ország közgazdasági érdeke feltétlenül megkivánja, hogy a jól képzett erdőőreink és különösen végzett erdőőri szakiskolai növendékeink alkalmazása iránt sajnos még mindig sok helyen tapasztalható idegenkedés és ellenszenv teljesen megszünjön.

Egy-két esetből ne vonjunk következtetést az összességre, s e tekintetben itéleteinket a viszonyok teljes ismeretére alapítsuk.

Nagy szolgálatára lenne az erdőaltisztek kiképzésére nézve, ha e pályára alkalmas egyének már fiatal korukban akár a mostani erdőőrök, akár az erdővel foglalatoskodók gyermekei sorából már eleve kiválasztatnának, kiszemeltetnének s az erdőőri szakiskolákba ilyen egyének küldetnének.

Hogy azonban az altiszti kar a minden irányból támadható követelésnek megfelelő módon megteremthető legyen, egyszersmind az is okvetlen

Az erdőőr fia.

Irta: **Pálosi Dénes.**

III.

A beiratkozással, ide-oda járkálással, a szükséges felszerelés beszerzésével eltelt az egész délelőtt.

Táska, tábla, palavesszö, spongya, irka, ábécés könyv s több effélé titokzatos célra szolgáló eszközökkel megrakottan tértek haza a jövő reményteljes emberei.

Ebéd után Sanyika bizonyos fölénnyel de jó akarattal vette sorba a Pistuka felszerelésének eszközeit s egyenként magyarázta meg a bámuló falusi gyereknek, hogy melyik mire való és mikor, hogyan kell használni.

Pistuka őszinte bámulattal ismerte el barátja nagy tudományát, de már zugni kezdett a feje a sokféle látottaktól és hallottaktól, vágyott ki a szabadba. Eszébe jutott Gyuri s indítványozta barátjának, hogy keressék meg. Hamar megtörtént a megállapodás. Keresni Gyurit! Ez lett a jelszó.

Udvaron, kertben, ólban, pincében még a padláson is futkosva, kiabálva keresték a gyermekek Gyurit, de bizony hiába.

A sikertelen kereséstől elszontyolódva ültek le a tornác végébe, szótlanul-tanácstalanul bámultak a levegőbe s már-már közel álltak ahhoz, hogy a »mécses eltörjön«, de ettől a kellő pillanatban megmentette őket a keresett Gyuri. A kerítésen az utcáról begugorva, épen a szomorkodók lába elé pottyant.

Lett nagy riadalom egyszerre. Körülfogták Gyurit, szidták, cibálták, szemrehányásokkal illették. Pedig ha tudták volna, hogy a hű állat épen most érkezett hazulról, a nagy útat megtette csupán azért, hogy a családtól elszakadt árva gyereket egy pár órára felvidítsa s elviselhetőbbé tegye szegénykének az elválás keserveit, aligha vádolták volna álnoksággal.

De Gyuri bölcsen hallgatott. Engedte fejére zudulni a kis emberek haragját, nem árult el semmit, mert tudta, hogy csunya a dicsekvés s a jótettel való hivalkodás. Vigyorgó pofájáról azt lehetett leolvasni, hogy örül a gyerekek tréfálásának, a sikerült csinynek.

A kibékülés hamar megtörtént, kezdetét vette a játék s estig folyt szakadatlanul, mint az előtte való napon.

Mihelyt a gyerekek aludni tértek, Gyuri vette a sátorfáját s lohalt haza, hol más kötelesség, más feladat várt reá.

És ez így folyt minden nap.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

szükséges, hogy maguk a jelenlegi, valamint a leendő altiszt jeink, hivatásuk és feladatuk teljes tudatában legyenek.

Az altiszti minőség általános elismerését ne az amúgy is idegenkedést okozó egyes külsőségek által igyekezzünk megszerezni, hanem tudásunk, jóakaratu igyekezetünk, ildomos és szerény magatartásunk, erdőtisztjeink nehéz munkájának megkönnyebbítésére irányzott kitartó tevékenységünk és megbizhatóságunk által igyekezzünk azt kivivni, kiérdemelni.

Szentül meg vagyok győződve, hogy ha e kérdésben mindnyájunkat ezen szempontok vezérelnek, a szó-szoros értelemben vett erdészeti altiszti kar megteremtése nehézségbe nem ütközik.

Ennek megteremtését kívánja mindnyájunktól első sorban is jelenlegi nagy miniszterünknek azon valóban eléggé nem méltányolható szándéka és törekvése, hogy a kincstári erdőknél is a házilagos kezelés életbeléptetését tervezi. Ezt követeli tőlünk édes Magyar hazánk iránt tartozó azon kötelességünk, hogy az ország összes birtokosainál lévő állásokat saját vérünk gyermekeivel, honfitársainkkal láthassuk el.

Ha a nemes czél elérése érdekében kifejtendő tevékenység az érdekkörök összességénél egyöntetű közös akaratban fog megnyilvánulni, fejlődő erdőgazdaságunk jövőjére e perczben talán el sem képzelhető előnyt fog nyujtani s akkor nyugodtan remélhetjük és várhatjuk, hogy az erdészeti altiszti kar minden tekintetben olyan elbánásban részesülhet, mint a más ágazatoknál szolgáló hasonrangú alkalmazottak.

Strategia az ugaron.

Irta: **Witt Sándor,** megyei járási erdőőr.

Tulajdonképen azt kellene hinnünk, hogy a sokat zaklatott vad a legörültebb futásban keres menekvést amikor egyik-másik ellenségét megpillantja.

A dolog azonban másként áll.

A nyúl, őz s általában a folytonos üldöztetésnek kitett vad viselkedéséből, a melyet a róka, vadmacska és egyéb duvaddal szemben tanusít, azt látjuk, hogy az üldözött mindig megtudja választani azt az eszközt, a mely adott esetben menekűléséhez szükséges.

A mondottakban az-az **észszerűség** jelentkezik, a mely a nagy természetet mindenben jellemzi.

A nyúl, ha egy róka feltünik a láthatáron, nem ered futásnak; nyugodtan helyén marad. Jól tudja, hogy reá nézve az a legmegnyugtatóbb, ha szabad téren várja be az ő halálos ellenségét, mert itt, ha több kettőnél, legkönnyebben juthat a »lőtávolon« kivül. A róka viszont — látszólag — ügyet sem vet reá, mert ő is jól tudja, hogy hiába lógatná ki a nyelvét s kofogna utána; hiszen ifjú és bohó korában az ilyesmi nem egyszer megtörtént vele!

Annyira mennek néha a taktikázással, hogy a róka pár méternyire jut a nyúlhoz; a mely nyugodtan ül,

---

Gyuri nagy titokban megszökött innen is — onnan is s arról nem tudott senki sem itt — sem ott, míg Pistuka a karácsonyi ünnepekre haza nem érkezett s el nem beszélte, hogy milyen hamis játszótárs Gyuri. Mindennap elbuvik s hiába keresik a míg magától elő nem jön, nem tudják megtalálni.

A szülők szemébe könny szökött a hű állat cselekedetének hallatára s hálásan simogatták meg okos fejét.

Gyuri észrevette, hogy róla foly a beszéd s a gyöngéd simogatásból egészen bizonyosra vette, hogy Pistuka elárulta, restelkedve huzódozott hátra felé a dicséret elől, olyan formán okoskodva, hogy nem ér az olyan jó cselekedet semmit sem, melyért dicséretet, jutalmat vár az, a ki elkövette, meg aztán ő csak kötelességét teljesítette, azért pedig jutalom nem jár.

A hűséget, szeretetet csak érezni lehet, de megfizetni nem. Elég neki jutalmul az, hogy gazdái ismerik jó szándékát s tudják róla, hogy »hűséges, mint egy kutya«.

Restelte ugyan, hogy leleplezték, de nem bántotta s nem is változtatta meg szokását azutánra sem.

Mikor Pistuka megint bekerült a városba, újra folytatta napi látogatásait, csak azt a módosítást csinálta, hogy többé nem titkolódzott. Elindulás előtt a háziakhoz sorban hozzádörzsölődött, mintha kérdezte volna, hogy hát mi lesz az izenet a kis diáknak?

Eleinte nem értették meg a Gyuri szándékát, míg egyszer a legkisebb testvér épen perecet evett s Gyuri hizelkedésével majd leverte lábáról, adott neki egy darabot belőle, a maradékot pedig papirosba takarva szintén odaadta s meghagyta neki, hogy vigye el Pistukának. Az induló kutyának még egyszer lelkére kötötte, hogy az úton se meg ne egye se el ne veszítse.

Testvérei a kicsike együgyűséget kinevették és majdnem sirásra fakasztották azzal a felvilágosítással, hogy Gyuri az erdő legelső fája alatt minden bizonynyal felfalatozza a szájába adott pereczet s bolond is lenne, ha nem tenné meg. De bezzeg elhallgattak az incselkedők, mikor Gyuri este hazaérkezett s egy összenyálazott, verébfajnagyságú betűkből összerakott levelet hozott, melyből ki lehetett betűzni, hogy Pistuka megkapta a pereczet s köszöni.

Nagy lett az öröm a házban. Pistuka első levele kézről-kézre járt, míg a legkisebb testvér, mint jogos tulajdonos el nem tette babái párnái alá.

A postásnak is kijutott a dicséretből s. egyszerre fontos személyiséggé vált.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

de mindig a »rózsáját« fordítja a róka felé s a mellett folyton élesen figyeli ellensége mozdulatait. Bizonyára feltünő, hogy miért fordul farral és miért nem fejjel a róka felé? Ez igen egyszerűen magyarázható. A róka sohasem támadja meg azt a nyúlat, mely ugrásra készen ül előtte, mert tudja, hogy a futásban ő a gyengébb. Viszont, ha a nyúl szemközt várná be a rókát, akkor neki előbb meg kellene fordulnia, avagy legalább is egy fél fordulatot tennie, ha futásra kerül a sor, a mi épen elég időveszteség volna arra, hogy a komának bizonyos zsákmányává váljon.

Tudja is a nyúl nagyon jól, hogy reá nézve az az egyetlen menekvés, ha fehér rózsáját fordítja a róka felé, hogy annak tolakodását távol tartsa magától.

Páratlan élvezet végig nézni, ilyen rókamanövert, a mint nagy csigavonalban kezdi a nyúlat »keríteni« ez pedig folyton »farol« a komának, — a ki végre is megunva a dolgot, ott hagyja a finom pecsenyét.

Ugyanezt a védelmi eljárást alkalmazzák a madarak az ő rabló lovagjaikkal szemben. A tapasztalás igazolja, hogy a menyét, hermelin, nyest és a róka ügyet sem vet arra a madárra, a mely néki hátat fordít. Viszont a madár, ha ellenségét megpillantja rögtön ezen egyszerű manövert alkalmazza sikeres védekezésére. A macska az egyedüli, mely érthető okokból mindenféleképen támad.

Igen érdekes, a mint a hermelin a madarak téli etetőhelye mellett elsétál s a madarak mintegy parancsszóra megvetően hátat fordítanak néki s nyugodtan ülve maradnak. A hermelin a »szembe rózsám, ha szeretsz« egyszerű elvét sehogy sem birja vélük megértetni s így csöndes resignatióval ellépdel onnan, anélkül, hogy csak meg is kisérelné a madarakat megtámadni, daczára, hogy azok alig ülnek tőle egy méternyire.

Hogy ezen mód czélszerűségének tudata menynyire bele van gyökeredzve az állatokba, bizonyítja az alábbi eset.

Egy kalitkába zárt fekete rigó a közeledő menyétnek folyton hátat fordított, bár röpülésről szó sem lehetett. A menyét ezt respektálta is, mig végre hosszas tanakodás után felülről ugrott a kalitkára.

A róka is respektálja a háttal ülő madarat, ennélfogva erre figyelemmel kell lennie, ha madarat használunk csalétekül. Arra kell ugyanis ügyelnünk, hogy a róka a csalétek gyanánt kitett madárral szemben találja magát; ebben az esetben rá fogja vetni magát. Ezt, természetesen egy kissé nehéz dolog elkalálni, de ha figyelembe vesszük, hogy a róka vagy szél ellen, vagy félszéllel dolgozik, mindjárt könnyebbé lesz feladatunk.

Azt hiszem, hogy az állatoknak ez a sajátságos viselkedése és strategiája a duvad támadásaival szemben nemcsak érdekes, de tanulságos is, különösen a vadőri szolgálat körében; hasznosnak vélném tehát, ha tisztelt kollégáim ezen a téren tett megfigyelésüket és tapasztalataikat közölnék.

Méhészet.

(t. p.) Május szépséges hónapja — a méheknek rendszerint való rajzási ideje — már el is mult s ebben a nagyon rendellenesen kezdődött s ez időig így is folyt évben csak elvétve adott eddig még egy-egy méhtörzs imitt-amott egy rajt. Ezek, az új méhtörzsek, most általánosan juniusra halasztották az ő

A lányok közös megállapodás szerint közös munkával másnap egy nyakba köthető postazsákot varrtak s azután e zsákkal nyakában Gyuri mindennap sok kedvességet, izenetet szállított a városba és vissza.

Pistuka mindig válaszolt, minden kérdésre megadta a feleletet s levelei naponként formásabbak lettek. A »plajbászt« már helyesen kezelte, a penmával való kisérletezés is, eltekintve egy-két kis és nagy pacnitól, eléggé sikerült, úgy hogy év vége felé egészen helyes s bárki által is elolvasható helyre levelek érkeztek.

Az idő észrevétlenül repült, az elválás fájdalmainak többé se hire, se hamva, a hű állat közel hozta a várost az erdőőri lakhoz, úgy hogy észre sem vették, hogy valaki hiányzik a családból.

Nyolcz esztendeig tartott ez így. Ezen idő alatt Pistuka kész emberré fejlődött. Értelmes, eleven eszü diákká érett. Tanulótársai előtt úgy testi ereje, mint tudása által, tekintélyt szerzett s szerénységéért szerették, becsülték. Tanárai kedvelték és szép jövőt jósoltak neki.

Lenke néni is boldog volt, mert fiacskája teljesen visszanyerte egészségét, életerős piros pozsgás fiúvá vedlett át s a legszebb reményekkel nézett a jövő elé.

A két fiú édes testvérként szerette egymást s ezt mind a közös játék, a közös érdek együttérzése eszközölte s teremtette meg.

Annál fájdalmasabban esett úgy az özvegynek, mint Sanyikának az a hir, mit Pistuka a nagy nyári szünet alatt Gyuri közvetítésével közölt, hogy többé nem járhat iskolába a gymn. 5-ik osztályába nem iratkozhatik be, mert édes atyja betegeskedik s reá nagy szükség van otthon.

Pistuka a gymn. 4-ik osztályát elvégezve örömmel sietett haza a szerető családba. De ott nagy változásra talált.

Szülői gondterhes arczáról leolvashatta a szomorú valót, a megélhetéssel folytatott küzdelmet, a nélkülözést, a nyomort.

Éleslátása feltárta előtte a helyzetet. Kis vagyonkájuk elolvadt. Ló, szekér, disznó, majorság mind eltünt. Összes vagyonkájuk egy sovány tehénkére zsugorodott össze, de az is eladóvá tétetett, mert atyja betegeskedése miatt az orvos, a patika követeli, meg aztán eltartani sem lehetne, mert már a jövő évi szénatermést is előleg terheli.

Bár mindenki örömmel, büszkeséggel eltelve fogadta a hazaérkező fiút s a nélkülözésekről senkisem panaszolkodott előtte, mégis azonnal tisztán látott. Látta azt is, hogy eddigi taníttatása tette anyagilag tönkre

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

külön házastársaiknak a berendezését. Azért, mert az anyatörzsek, mint tudjuk, a rendkivül hosszan tartott tél folyamán és a nagyon rendellenes tavasz folytán, ha a méhész gondozása mellett el nem pusztultak, minden gondozás mellett is feletlébb meggyöngültek úgy, hogy elég gondot okozott nekik a saját megfogyott népük és az elfogyott élelmük pótlása, nemhogy eddig a családi megoszlásra, a leánytörzsek kibocsátására gondolhattak volna. Ott tartunk még mindig ebben a dologban, hogy itt nálunk, az ország sík közepén, még heréket, a rajzás ezen előportáit, se láthatunk.

S ezt a mindig böles anyatermészet, ha már szinte egy egész hónappal visszavetette a méhek éléstárát, a virágokkal telihimzett illatos virányokat, nagyon jól is intézte így. Mert ugyan hová is lettek volna a mi kedves bogaraink, ha a nagy tél következtében elerőtlenedett méhek megerősödését megelőzte volna egy vissza nem maradt, rendes időben fejlődött tenyészet? Üres asztalokat találnának mindenütt s a megszaporodott népesség nemhogy a méhész jogos osztályrészét, de még a saját téli szükségletét se lenne képes összegyüjteni.

Így pedig a megkésett főhordást megerősödötten találják s ezt nemcsak az anyatörzsek, de a leendő új rajok is nagyon jól ki fogják használhatni, ha, amint reméljük, az időjárás is, akkor legalább kedvező lesz.

Ne is zúgolódjunk tehát soha a Természet, az Isten rendezkedései ellen, mert ha valahol, hát itt akadnak rá előbb-utóbb biztosan, hogy minden úgy van jól, ahogyan van, ami egyfelől kárnak látszik, másfelől annál nagyobb haszonnak bizonyul . . .

*

A méhek rajzása! Ez a legszebb, a legpoétikusabb, a legkedvesebb látvány az egész méhészkedésben, a méhész legnagyobb gyönyörűsége a méhek sok-sok gyönyörű nyilvánulásaiban.

Amikor a méhek, mint az összes más élő lények, a beléjük oltott ösztönt követve, nemcsak egyéni, hanem társadalmi szaporodásukra is törekedve, ennek a szaporodásnak élő alakot is adnak azzal, hogy kibocsátják a szülői otthonból az ifjú új családot, ellátva ezt mindennel; amivel a saját háztartásukat berendezhetik a saját külön családi életüket megállapíthatják. Amikor ezek már meg nem férve a tömötten zsúfolt régi hajlékban s az ebből is eredő kényszernek is engedve hirtelen elhatározzák a kivándorlást és a kapújukon tolakodva, bukfenczezve hanyatt-homlok tólulnak ki a szabad ég alá, ahol örömeneket zengve valóságos tánczot járnak a levegőégben. Ezt a kivonulást látni, megfigyelni, végigélvezni még a nemméhésznek is megható látvány; a méhész pedig semmi másért fölcserélni nem hajlandó. És milyen szép, amikor a 20—40.000 méhecskéből álló raj letelepszik oda arra a helyre, ahová a röpülést nem sokáig biró anyjuk leszáll és valóságos fürtté alakul!

Ezért, de meg azért is, mert a természetes rajzás a méheknek maguknak is a legfőbb örömüket okozza — de más figyelemre méltó okokból is — nagyon helyes dolog, ha a méhész, amikor bizonyos körülmények az ellenkezőre nem kényszerítik, a mesterségesen készített úgynevezett műrajok alakítása helyett a természetes rajokat fogadja el a méheitől. Addig, amíg a méhész még szaporítani kivánja az állományát.

Lehet ugyan nagyon jól sőt egészen tetszésünk szerint is szaporítani a méhállományunkat természetes

---

szülőit és testvéreit. Szíve összeszorult s bár ártatlan volt, de önvádat érzett.

Rögtön megerősödött lelkében az elhatározás, hogy többé nem megy a városba, miről Lenke nénit értesítette is azonnal.

Erős fogadást tett magában, hogy élete minden perczét fel fogja használni, arra fogja szentelni, hogy szeretteinek visszafizethesse a hozott áldozatokat. Csak a formával nem tudott még tisztába jönni, hogy mi módon tudassa szülőivel. Nem akart beteges édes atyjának szomorúságot okozni, ezért halogatta még szándéka közlését. Egy közbejött szomorú esemény magától megoldotta a nehéz kérdést.

A betegeskedő családfő bár fáradtan vonszolta tagjait, nap-nap mellett teljesítette szolgálatát, míg egyszer, mint a valódi katona a csatamezőn, szolgálat közben eszméletlenül esett össze egy erdei úton, honnan az arra járó erdei munkások szállították haza a csaknem élettelen erdőőrt.

Ágyba dőlt a nagy család egyetlen támasza.

Az anya, a gyermekek, leirhatatlan fájdalommal vették körül az ágyat s borultak rá a mozdulatlan betegre.

Pistuka meghatottan, bűnbánólag húzódott meg az ágy lábánál s tekintett fel édes atyja sápadt arczára.

S önkénytelenül azon gondolattal foglalkozott, hogy bár akaratlanul, de ő is hozzájárult ehhez a szerencsétlenséghez.

Nem sírt, nem jajgatott, de látszott arczán, hogy e csapás alatt eddigi elhatározása megaczélosodott.

Ő fog, ő lesz, ő akar lenni ezután a család fentartója.

Tervével hamar készen volt.

Édes anyjával tudatta, hogy megy orvosért.

Gyurit magához szólította s gyors léptekkel elindult a legközelebbi faluba az orvos lakóhelyére.

Egész úton az eseményeket fontolgatta, tennivalói fölött töprengett, míg teljesen egyebállitotta, formulázta leendő működésének módozatait.

Sz . . . községébe beérve felkereste az orvost. Elbeszélte apja állapotát, elmondta saját véleményét is a betegségről. Teljes kimerülés és nélkülözések okozták szerinte a bajt. Kérte az orvos jóakaratú segítségét, előre kijelentette azonban, hogy fáradságáért azonnal fizetni nem tudnak, azonban igérte, hogy rövid idő alatt becsületesen kiegyenlítik tartozásukat.

Az orvos a nyilt, becsületes arczú fiú kérésére azonnal útra kelt. Pistuka pedig elindult felkeresni az ugyanazon községben lakó erdőgondnokot F. . . . főerdészt, apja közvetlen főnökét. (Folytatása következik.)

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

rajok nélkül, az ilyeneknek megakadályoztatásával, ha a sokféle lehető és ösmert módok valamelyike szerint műrajokat készítünk. Sőt sokan vannak, akik ezt eléje helyezik — mert a rajokat így sem lesni, sem beszedni nem kell, de mert a szaporítást így egészen önkényesen is intézhetjük — a természetes rajoztatásnak.

Kellő helyen és időben alkalmazva mindegyik módja a szaporításnak megfelel annak a czélnak, amit a méhészkedéssel magunk elé kitüztünk.

A természetes rajzást csaknem minden falusi ember ismeri; de azt a méhész szempontjából nagyon fontos dolgot, hogy mik a közeli rajzás ismertető előjelei, igen sok méhész sem tudja. S ez okból most, amikor a rajzás ideje éppen folyamatban van, följegyzünk ide néhány jelet.

A kas belsejében:

Amikor a méhek a régi heresejteket ellepik, tisztogatják s ha ilyeknek szükében vannak, újakat építenek. Közelebbi jel, amikor ezekből a herék már ki is bujnak. Ha már anyabölcsőket építenek; közelebbi, ha már fiasítás is van bennük és legközelebb áll a rajzás, ha ezek az anyabölcsök már be is vannak boltozva.

A kasokon kivül:

Ha a méhek állandóan kint feküsznek; ha kint is röpködnek már a herék; ha szálláskereső méhek nyomoznak az új lakás után. Közel áll a rajzás, ha a kint fekvő méhek fürtje nagyobbodik napközben; ha a hazaérkező gyüjtőméhek nem a kaptárba sietnek, hanem a kint fekvők fürtjén mászkálnak a terhükkel; ha a kasban nagyobb nyugtalanságot észlelünk és különös pattogásfélét hallunk. (Ilyenkor látják el magukat a hozománynyal.) Ha pedig szokatlan időben (reggel, délután) tart előjátékot valamely kas népe, akkor ennek a raja már $^1/_4$—$^1/_2$ óra mulva biztosan megindul.

Ez az előrajokra vonatkozik. De utórajokat soha sem jó, hacsak ezek a főhordás idején nem jönnek, elfogadni; ebben az évben pedig éppen nem tanácsos ez. Amíg szaporítunk elégedjünk meg minden szaporításra szánt törzstől egy rajjal s az utórajzást akadályozzuk meg. Ha pedig már nem szaporítunk tovább s csak a közbejött hézagokat pótoljak, akkor előnynyel fordulhatunk a műrajok alakításához.

Szűkre lévén szabva itt a méhészet vendégjoga, erről, ami most már körülbelül úgyis idejét multa, egy más alkalommal fogunk a jövő szempontjából bővebben szólni.

A menykőcsapás.

Közli: **Barátfalvi Béla,** m. kir. erdőaltiszt.

Mi, mint erdőbarátok, az erdő a legkedvesebb otthonunk, úgy tiszta, — szép, — mint zivataros időben egyaránt jól érezzük magunkat benne. A nyári erős menydörgéssel járó zivatarok azonban némi borzalmat idéznek elő az éppen akkor az erdőben tartózkodóknál.

Nem végzek talán felesleges munkát, ha a vihar alkalmával tanusítandó leghelyesebb viselet elveivel e lap tisztelt olvasóit megismertetem s mindenki igen helyesen cselekszik, ha erre nézve az erdőmunkásokat és családja tagjait is kioktatja.

Mikor a vihar fékevesztett paripája szélszárnyakon végig száguld erdőn, mezőn, az ijedt ember, ha lehet tető alá menekül, de mivelhogy az erdőn tető nem igen található, közelében kiszemel egy védő ernyőül kinálkozó nagy fát s az alá menekül.

Pedig ez a legrosszabb, amit ilyenkor tehet.

Poroszországban az 1903-ik évben előfordult egy eset, hogy égzengés alkalmával az erdőn egy erdei munkás öt percznyi távolságra fekvő kolibájába futott egy erdei mezőn át s az elindulási helyétől háromszáz méternyire a mezőn holtra sujtotta a villám. Az országos biztosító társaság leletet vett föl az esetről s a részletes adatokat a berlini meteorológiai intézet szakvéleményezése alá beterjesztette, kérve az intézetet, hogy a következő két kérdésre adjon szakvéleményt:

1. Helytálló-e az a közfelfogás, hogy az erdő még háromszáz méter távolságban is fokozta a villámcsapás veszedelmét; avagy más körülmények idézték elő a balesetet?

2. Mi a tudomány felfogása abban a részben, vajjon a szabadban, avagy védett helyen nagyobb-e a menyőcsapás veszedelme?

Dr. Aszmann, titkos tanácsos, az intézet feje, így válaszolt a kérdésre:

Az a széleskörű föltevés, hogy erdőben a villámsujtás veszedelme nagyobb lenne, megokolatlan és téves.

Sőt a villám-statisztika azt mutatja, hogy zárt tömegben álló, körülbelül egyforma magas fák közé ritkán csap le a menykő; és így az a szegény ember, ha benmaradt volna az erdőben, a tudomány mai belátása szerint életben maradt volna. Ha azonban a fák nem képeznek zárt sátort, hanem térközökkel állanak egymás mellett, mint az országút széli fák szoktak állani; vagy ha egyes fák a közelebbi környezetből erősen kiemelkednek, akkor szaporodik a villámos becsapás veszedelme. A körülbelül egy színtájban álló faormok sokasága inkább kiegyenlítőleg hat a vihar alkalmával vészhozólag fellépő villamos feszültségre. Ha véletlenül az erdőben egy fa messze kimagaslik is és mint útban álló akadály kisüti a légbeli villamos feszültséget, ez mindenkor a fatörzsön, mint vezetéken, iramlik alá a földre s így a fák között üldögélő ember tőle mentes marad.

Sokkal fokozódik a veszedelem egyedül álló fák alatt, de bármily magas tárgy tövében is, mely környezete fölött jelentékenyen kidudorodik, mert ez az

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

egymást kiegyenlítő villamos áramokat megbontja s a villamos feszültséget kisülésre ingerli.

Ennek a természeti törvénynek adta bizonyságát a szerencsétlen menekülő ember is, az által, hogy futtában az ő feje volt a légbeli villamos feszültség folytonosan megbontó szilárd pontja, mely végre a kisülést úgyszólván kierőszakolta.

Az esetből a tanulságok a következők:

1. Villámlás és menydörgés közepette az egyenletes erdő nem rossz buvóhely, csak nem kell közvetlenül a fa tövébe telepedni, hanem térközös helyen, a fák között meghuzódni.

2. Menydörgéskor futva menekülni valóságos istenkisértés s a veszedelemnek fokozása. Ha nem lehet a vihar elérkeztét, melyet a sebes légmozgás igazol, meneküléssel megelőzni, legjobb meglapulni egy árokban s lefeküdni a földre. Egyedül álló magas tárgyak, oszlopok, kis épületek alá állani kész veszedelem.

3. Viszont rakásban együtt lévő házakba bemenekülni előnyös. De ilyenkor is vigyázni kell, hogy ablak, ajtó elcsukassék s légvonat ne támadjon.

4. Mindenkünknek tudnia kell, hogy legveszedelmesebb buvóhelyre megyünk akkor, ha magánosan álló nagy fa alá menekülünk.

Jó az ilyest tudni mindenkünknek, mint szabadban élő embereknek.

Hasznos tudnivalók.

Közli: **Barátfalvi Béla,** m. k. erdőaltiszt.

A csirás burgonya etetése.

Minden egyes erdőaltiszt arra törekszik, hogy illetmény földjén jó minőségű takarmányt termelhessen s kisgazdaságában tehenét jól táplálva tőle minél több és jobb tejet nyerjen s szép borjukat nevelhessen, hogy mindezeket szép árban értékesithesse. Az állattenyésztés manapság már nagyon kifizeti magát s úgy a szarvasmarhából mint a sertésből igen szép jövedelmet lehet biztositani, mert különösen a szép állatot igen jól megfizetik. Ebből kifolyólag azt hiszem nem lesz érdektelen, ha kartársaimnak az állatok etetésére igen előnyösen felhasználható u. n. csirás burgonyával való elbánásról egy kis utbaigazitással szolgálok:

Ha a burgonya tavasz felé kicsirázik, avagy ha a napvilágon megzöldül, bizonyos mérges anyag fejlődik ki benne, az u. n. solanin.

Ez esetben arra kell törekedni, hogy etetés előtt lehetőleg eme mérges anyag jelenlétét kevesbitsük; ez a burgonyának hideg vízzel való lugozása, vagy pedig főzése esetleg párlása által érhető el. Első esetben úgy járunk el, hogy a napjában felaprított burgonyát egy edénybe öntjük s az edényt vizzel teletöltve körülbelül 12 óráig állni hagyjuk benne, miközben a vizet néhányszor meg is újíthatjuk; a második esetben pedig aprítatlanul főzzük vagy pároljuk a burgonyát. Ez a két utóbbi eljárás annyiban jobb, mint az első, mert a főzés és párlásnál főleg csak a salonin lugozódik ki, míg a hideg vizben való áztatásnál tápláló anyagok is mennek veszendőbe. Magától érthető, hogy azt a vizet melyben a burgonyát főztük, vagy amely a párlásnál a gőzből csapodik le, nem szabad a marháknak adni, mert a forró víz és gőz szintén csak lugozás által kevesbiti meg a burgonya salonin tartalmát s nem annyira, hogy azt teljesen megsemmisitse. Megemlítem még, hogy a megzöldült vagy kicsirázott burgonyát teljes salonin tartalmával is bátran etethetjük akkor, ha tölgymakkal keverve adagoljuk, kivált sertéseknek, mert a makkban levő csersav ártalmatlanná teszi a solanint.

A solanin nem okoz ugyan az állatoknál halált, hanem csak étvágytalanságot, hasmenést, puffadást, álomkórságot, bénulást, leromlást eredményez.

A csicsóka-termesztés.

Megokolással tartozom, ha kartársaim figyelmébe ajánlok egy olyan növényt, mely csak annyiban új, hogy — termesztését abba hagyták.

Pedig a csicsóka termesztése korántsem szolgált rá a mellőzésre. Megelégszik a legsoványabb homoktalajjal, abban is kitart 5—6 évig, mert a saját gyöksarjairól újra kihajt. Az első két kapálást kivéve, hogy a gaz föl ne verje, nem is kell művelni. Sokat terem, takarmány értéke sokkal nagyobb mint a burgonyáé. Megeszi minden állat, mert nagyon nedvdús és édeskés.

Ültetése egészen úgy történik mint a burgonyáé, de még sokkal olcsóbban s egyszerűbben. Lehet ültetni eke után a barázdába, vagy pedig fészkekbe. Erős gyökérzetű növény lévén, a mély szántást és trágyát nagyon meghálálja. Nem fagy el s így már a tavasz nyiltával ültethető; legjobb 5 cm. mélyre rakni le és pedig egész gumókat. Az apró mag is megered ugyan, de lassabban, azért jobb középszerű s mindig egész gumókat ültetni 50—60 cm.-es sorközökben. Egy magyar holdra (1200 □-öl) 4—5 hektós zsák mag szükséges, de aztán — ha jó erőben van a föld — 5—6 évig nincs is gondunk más rája, csak kiszedni és föletetni. A kiszedés alkalmával a gyököket letöredezzük és vissza dobjuk a fészekbe és földdel betakarjuk. Mindenféle trágyát hálásan fogad; műtrágyából a kainit növeli és szaporítja a gumókat, a Thomasliszt pedig tartalmasabbá teszi őket.

Az első évben csak addig kell ápolni, míg gazdag levélzete erőteljesen megered; azután már ez maga elnyom minden gazt. Töltögetni sem szükséges. Szóval az első két kapálással 8—10 évre el van látva.

Három fajtája van: a fehér, sárga és violaszinű. Az első fajta a legtermékenyebb és legtáplálóbb; ennek

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

a szára is legizmosabb s leggyengébb; úgy hogy a csicsóka gumójával és szárával egyformán szolgálja az állattenyésztést.

A szár zöld marad fagyig, a levelek a gumók czélirányos táplálására szükségesek, tehát vigyázni kell, hogy egyrészt korai leszedéssel ne csökkentsük a gumók hozamát; másrészt az elfagyás a levelek lehullásával a szár tápláló értékét ne kisebbitse.

Szeptember végétől október közepéig, mikor már úgyis fogytán van a nyári zöld takarmány — alulról fölfelé megkezdhetjük a levél szedését, mely a szarvasmarhának kedves eledele. A szárat pedig mindjárt zöldjében fölszecskázzuk s valami jobb zöldtakarmánnyal pld. herével keverve, vagy megkorpázva etetjük föl, mintegy átmenetül a téli száraz takarmányozásra. Takarmányszűk esztendőben eléggé meg nem becsülhető hasznot hajt az a nagy tömeg szecska, a mi egy holdacskáról is összegyül; mert csekély farostanyagánál fogva még könnyen is emészthető.

A szár ha alaposan ki nem szárad, könnyen penészt fog s hasmenést okoz, azért vagy szárítsuk ki gondosan, vagy szedjük le porczióként, úgy amint föl tudjuk etetni. Értéke a réti sarjuéval azonosnak becsülendő s egy holdról 30—50 q. ilyen száraz takarmány kapható; a gumók termése pedig a talaj ereje és gondozása szerint 40—100 q. között váltakozik.

Van-e tehát a jó Istennek hasznosabb növénye az állattartás szempontjából, mint a jogtalanul mellőzött csicsóka?

A csicsókát legokosabb tavaszkor szedni ki, mert őszkor úgyis van krumpli, répa és más egyéb takarmány, a csicsóka nem fagy meg s így legjobb helyen van a földben, innen akkor kezdhetjük kiszedni, mikor már a takarmány gumók többi fajtája elhasználódott. Ilyenkor könnyebben is leválik a gumó a gyökerekről, s átveresztő — homokos, vagy kavicsos — talajban a téli nedvesség sem rothasztja meg.

A ki télen akarja szedni, az egy-egy darabot hordjon meg szalmás trágyával, hogy be ne fagyjon, s ez alól szedegesse fészkenkint a szükség szerint. Kiszedését ha egyszerre végezzük, olyan mint a krumpli kiszedése.

Hat évig a termés mindig nő, aztán megcsappan.

Hogy ennyi jó tulajdonsága daczára se méltatták eddig, ennek oka az, hogy az etetésnél a kellő mértéket a kellő adagolást nem tartottak meg, t. i. a krumplinál is sokkal kevesebb adagot kell adni belőle a marhának, mert ha túlságos sokat adunk belőle úgy hasmenést okoz. De ha rendesen adagoljuk úgy igen jó takarmány. A tápláló értéke a takarmányrépáénál is sokkal nagyobb. Igen czélszerű, ha állandóan abrak mellett etetjük. Főzve, vagy abálva sohasem okoz bajt s így nagy előnyeiért az óvatosságot nem kell sajnálni. A főzés már azért is ajánlatos, mert a gumókra tapadó kártékony gombák ily módon elvesznek. Mikor csirázik nem szabad etetni; mert ez a csira mérges és fölfujódást okoz az állatnak.

Mezőhegyesen az állami birtokon a fácsánok, foglyok, nyúlak és őzek menedékhelyéül és legelőjéül tenyésztik. Nyáron a szárnyas vad elcserkészik benne s árnyékot, a ragadozóktól búvóhelyet talál. Télen meg egy-egy sort feltárnak s legeltetik az őzekkel.

Ha minden szempontot összegezünk, szerény nézetem és tapasztalatom szerint a csicsóka a leghasznosabb, legolcsóbb, legtöbb oldalú gazdasági növény és hogy olcsóbban, könnyebben, gondtalanabbul nem lehet takarmányt teremteni, mint éppen csicsókából és pedig mindig akkor, mikor legjobban meg vagyunk szorulva.

Nem tudom eléggi ajánlani kartársaimnak a csicsóka termelését, mert a ki egyszer megpróbálja, az nem fogja megbánni tettét. Csicsókát be lehet szerezni Faragó Béla zalaegerszegi magpergetőnél, métermázsáját 8 korona árban.

Pályázat erdősítési jutalmakra.

Az erdőtörvény (1879. évi XXXI. t.-czikk) 165. §-ában körülírt kopár-, vízmosásos és futóhomokterületeken foganatosított közgazdasági jelentőséggel biró erdősítések megjutalmazására a folyó évben hat (6) nagy jutalmat, hat (6) elsőrendű és hat (6) másodrendű elismerő jutalmat tűzök ki az országos erdei alapból, még pedig:

két egyenként 1000 koronás nagy jutalmat.
két egyenként 800 koronás nagy jutalmat,
két egyenként 600 koronás nagy jutalmat,
három egyenként 500 koronás elsőrendű elismerő jutalmat,
három egyenként 400 koronás elsőrendű elismerő jutalmat,
három egyenként 300 koronás másodrendű elismerő jutalmat,
és három egyenként 200 koronás másodrendű elismerő jutalmat.

Ezen jutalmakért az érdekelt birtokosok (bérlők) azon erdősítéseikkel versenyezhetnek, a melyeket az 1879. évi XXXI. t.-cz. 165. §-ában körülírt kopár-, vízmosásos vagy futóhomokterületeken (saját csemetéjükkel avagy az esetleg kért és kapott állami ingyen csemeték felhasználásával), állami pénzsegély igénybevétele nélkül a folyó évben (tavaszszal vagy őszszel) foganatosítottak.

Megkivántatik azonban, hogy:

a) az 1000 koronás nagy jutalomra versenyző erdősítések egy tagban legalább 25 kat. hold terjedelműek,

b) a 800 és 600 koronás nagy jutalmakra versenyző erdősítések egy vagy több tagban legalább 25 kat. hold terjedelműek,

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

c) az 500 és 400 koronás elsőrendű elismerő jutalmakra versenyző erdősítések egy vagy több tagban legalább 10 kat. hold terjedelműek, és végül

d) a 300—200 koronás másodrendű elismerő jutalmakra versenyző erdősítések egy vagy több tagban legalább 5 kat. hold terjedelműek legyenek.

A pályázó birtokos a versenyre bocsátott erdősítést az első munkálatoktól kezdve a jutalom odaitélésének idejéig állandóan gondozni, a szükséges pótlásokat foganatosítani s a létrejövő erdőt az 1879. évi XXXI. t.-cz. 2. illetve 4. §-ai szerint erdőként fentartani és kezelni tartozik.

A versenyre bocsátott erdősítések az 1912. évben fognak a helyszínén megbiráltatni. A jutalmak kiosztásánál az erdősítések sikere és közgazdasági jelentősége, az erdősítésnél felmerült nehézségek és az erdősítésre fordított költségek fognak irányadóul szolgálni, de figyelembe vétetnek ezek mellett a birtokos vagyoni viszonyai is.

A pályázó birtokos a jutalomra csak akkor tarthat igényt, ha a versenyre bocsátott és a jutalomra érdemesnek itélt erdősítés a jutalom odaitélésének idejében is birtokában lesz.

Az odaitélt jutalom egy harmadrésze az erdősítést teljesítő kezelő erdőtisztet (gazdatisztet vagy bérlőt) fogja illetni.

A folyó év tavaszán teljesitett erdősítéseket legkésőbb folyó évi julius hó végéig, a folyó év őszén teljesített erdősítéseket pedig legkésőbb folyó évi decemberhó 25-ig kell a birtokosnak a közigazgatási erdészeti bizottságnál, vagy a kir. erdőfelügyelőségnél pályázatra bejelenteni.

Pályázhat a feltételeknek megfelelő erdősítésekkel az erdősítést teljesítő erdő- vagy gazdatiszt, valamint a beerdősített terület bérlője is, de pályázati kérelméhez mellékelni kell a birtokos írásbeli nyilatkozatát, melyben az kijelenti, hogy a pályázatban való résztvételhez hozzájárul és egyszersmind kötelezi magát, hogy a versenyre bocsátott erdősítést az 1879. évi XXXI. t.-cz. 2. vagy 4. §-aiban meghatározott feltételek szerint állandóan erdőként fogja fentartani és kezelni.

A pályázati kérvényben az erdősítés helyét (község, dülő, helyrajzi szám) kiterjedését és az erdősítésre használt fanemeket pontosan meg kell jelölni.

Budapest, 1907. évi április hó.

M. kir. földmivelésügyi miniszter.

Felhivás az előfizetés megújítására.

Felkérjük „Az Erdő“ azon tisztelt előfizetőit, kiknek előfizetése márczius végével lejárt, sziveskedjenek előfizetésüket, hivatkozással a czímszalagon is feltüntetett előfizetési napló folyó számára, mielőbb megújítani, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

Előfizetések nyugtázása.*)

1/4 évre (1 koronát) fizettek a következők:

Nisu János (1593), Katanics János (1605), Horváth András (1606), ifj. Gajdos István (1617), Dragomir Pompéjus (1625).

1/2 évre (2 koronát) fizettek a következők:

Jánossy László (1604), Pusztay György (1626), Petkó Pártén (1630).

3/4 évre (3 koronát) fizettek a következők:

Pulinger János (1594), Polják Antal (1596), Tokera János (1495).

10 hóra fizettek a következők:

M. kir. j. erdőgondnokság védszemélyzete Gyulafehérvár (1602), Városi erdőmesteri hivatal Debreczen (1607.)

1/1 évre (4 koronát) fizettek a következők:

Mezei György (1586), Schmuck György (1587), Naszladi Lajos (1588), Tóth Bálint (1589), Kanyar János (1590), Németh Jakab (1591), Rajasich Vladimir báró (1592), Szifft Gyula (1595), M. kir. erdőhivatal, Tótsóvár (1597), Varga József (1598), M. kir. j. erdőgondnokság védszemélyzete, Torda (1599), M. kir. j. erdőgondnokság védszemélyzete, Topánfalva (1600), M. kir. j. erdőgondnokság védszemélyzete, Nagyenyed (1601), M. kir. j. erdőgondnokság védszemélyzete, Zalatna (1603), M. kir. főerdőhivatal, Ungvár (1608), M. kir. főerdőhivatal, Ungvár (1609), M. kir. főerdőhivatal erdőrendezősége, Ungvár (1610), Magyar királyi főerdőhivatal szakkönyvtára, Ungvár (1611), Horváth Ágoston (1612), Fernstahl József (1613), Pásztor Albert (1614), idősb Kárpa István (1615), ifj. Dudek Ferencz (1616), Bessenyei Gyula (1618), Szuszla János (1619), Havasi Illés (1620), Szuoha Vilmos (1621), Matyoka Mihály (1622), Jaczkovits Miklós (1623), Lahner Lajos (1624), Szőllősy Endre (1627), M. kir. Erdészeti kisérleti telep Szabéd (1628), Szlimák János (1629), Gerlei Adolf (1631), Demuth Antal (1632), Krébesz József (1633), Gáspárik Ede (1634), Mlinárcsik Mihály (1635), Neubauer György (1636), Polonyi Antal (1637), Schwarz Ferencz (1638), Lichy Gyula (1639), id. Jablonka Antal (1640), Stubnya János (1641), id. Lehoczky Jenő (1642), Jancsy Győző (1643), Haluska János (1644), Fretska Gyula (1645), Chmelik András (1646), Wlaszky György (1647), Neubauer Henrik (1648), Szlamen József (1649), Kovacsik József (1650), Szelecky András (1651), Ruhmann Lajos (1652), Lichner János (1653), Kliment János (1654), Schwarz Adolf 1655), Schlosser József (1656), Hyrosó György (1657), Medricky János (1658), Gazsó János (1659) Sucha Béla (1660), Garami József (1661), Riboss György (1662), Schmidt József (1663), Schrötter Emil (1664), Lőrinc István (1665), Menyhárd István (1582), Kovács András (775), Kimpián Illés (1666), Frumosu Szilárd (1667), Szirbu Miksa (1668), Frankovics János (1669), Damscsiku János (1670), Mataringa Vazul (1671), M. kir. erdőhivatal Orsova (1672), Kili János (1673), Peidl János (1674) Timár József (1675), Burdus Mihály (1676), Földváry Antal (1577), Wagner Adolf (1678), Pataky Alfréd (1679), Dragoneszku János (1680), Jovics Sebő (1681) Szimoneszku Leon (1682), Mathey József (1683), Scholcz János (1684), Varga Károly (1685), Janó József (1686), Mezei Dániel (1687), Buka Ignácz (1688), Tomeszku József (1689), Kárnyánszky Lajos (1690), Gyorgyevits Szvetozár (1691), Csosza Vazul (1692), Murár Demeter (1693), Zsiván János (1694), Csorogár Vincze (1695), Popeszku Miklós (1696), Lugosán Miklós (1697), Franczeszku János (1698), Szatmáry János (1699), Nickl Géza (1700), Veisz Dániel (1701), Berniczky János (1702).

*) A név mellett álló szám, mely a **czímszalagon is fel van tüntetve**, az előfizetési napló folyó száma, melyet úgy az előfizetés megujítása alkalmából a postautalvány szelvényén, valamint bárminemű felszólamlás esetén az illető levélben vagy levelező lapon **kérünk okvetlenül feltüntetni**, hogy minden félreértés vagy késedelemnek elejét vehessük.

A kiadó hivatal.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Tordai m. kir. állami erdőhivatal.

260. szám.

1907.

Pályázati hirdetmény.

Torda-Aranyos vármegye területén az állami kezelésbe vett községi erdők védelménél két III. oszt. járási erdőőri állomásra pályázat nyittatik.

Illetmények: 400 k. évi fizetés, 60 k. lakpénz, a felvinczei járásban 200, a toroczkoi járásban 100 k. lótartási átalány.

Kérvények folyó évi junius hó 15-ig a m. kir. állami erdőhivatalhoz benyujtandók.

A kérvényhez a) erdőőri szakvizsga, b) születési, c) orvosi, d) szolgálati bizonyítvány eredetiben, vagy hiteles másolatban csatolandó.

Az orvosi bizonyítványban a jó beszélő, látó és halló képesség igazolandó.

Torda, 1907. május hó 7-én.

Ercsényi Béla
m. kir. erdőtanácsos.

E. 31. 2—2.

Vadászó cserkészfegyver
(Mauliche-rendszer) Ny. 30. (2—3)
ötlövetü, jó karban, eladó 110 koronáért.
Czím: **Luzenszky István, Mór** (Fehér megye)

Haláleset végett eladó
1 drb háromcsövü lőfegyver $\frac{12+12}{11}$ öbnagyságban, kitünő hordképességgel, erős kézi munka, majdnem ujdon, vételára volt 250 kor. most minden hozzátartozó eszközökkel **120 korona. 2 drb 16-os fegyver,** kézi munkák, az egyik majd ujdon, a másik viselt, minden hozzátartozóval együtt **100 koronáért.**
Közelebbi felvilágosítással szolgál: **Koller József, Ivánka** (Pozsonymegye). Ny. 36.

Segéderdész
ki hosszabb gyakorlattal, felmérési gyakorlottsággal rendelkezik, valamint a magyar és német nyelvet ugy szóban mint irásban birja egy felvidéki uradalomba azonnal felvételtik.
Fizetés 1000 korona, lakás és tüzifa.
Sajátkezüleg irt bizonyítvány-másolatokkal és életleirással ellátott kérvények lovag Halm-féle uradalom igazgatóság czímére Végváraljára küldendők. E. 35.

A vadász-vizsla.
Gyakorlati útmutató a vizsla nevelés-, tanítás-, használat- és gyógykezeléshez.
Második kiadás.
Ára 1 kor. 50 f. a szerzőnél: **Stark Dezső** főerdész, **Drávatamási** (Somogy m.) E. 19. 6—*

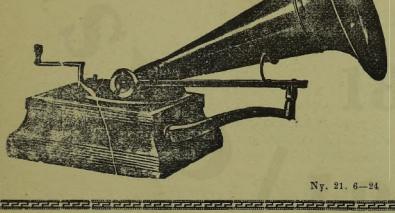
Ny. 21. 6—24

Eredeti Grammophonok
angyal védjegygyel a legjobbak!
Orizkedjék az ember utánzatoktól, melyek csak kellemetlenséget okoznak.
Eredeti grammophonok 45 kor.-tól feljebb, legjobb minőségben kaphatók.
Nagy választék lemezekben, havonként uj felvételek.
Egy és két oldalon bejátszott lemezek. — **Régi, használt lemezek kicseréltetnek.**
A Deutsche Grammophon A.-G. egyedüli képviselője Temesvár részére:
KECSKEMÉTI SÁNDOR
látszerész, villamos műszaki telep, nikkelező intézet
Temesvár-Belváros, (Agrár-palota).

Gyümölcsfa-csemetékkel nagyban
faiskolák létesítésére, gazdasági egyesületeknek nagy mennyiségben, jól és jutányosan szolgálhatok.
Nagyobb szükségleteknél különleges árajánlatokkal készségesen szolgálok. — Készlet 1 éves átültetlen és 2 éves átültetett:
több $\frac{1}{2}$ milliónál **alma** — valódi vadalma
közel $\frac{1}{2}$ millió **körte** — » vadkörte
cca. $\frac{1}{4}$ » **birs** — dugványcsemeték
cca. $\frac{1}{4}$ millió **Mariannaszilva** — dugványok
» $\frac{1}{4}$ » **Myrabolana és szilva**
» $\frac{1}{4}$ » **Meggy** és **cseresznye**
100.000 drb kajszin, mandula és őszibaraczk. — **Készletben vannak továbbá nagy mennyiségben sorfák,** különösen **gesztenye** és **gleditschiafák** ezerszámra.
Árjegyzék, dúsan illusztrált, kívánságra ingyen.
Mühle Vilmos, faiskolák, cs. és kir. udvari szállító **Temesvár.**
Ny. 2. 11—*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

SCHERTER TIVADAR

előbb **PAUSENBERGER**

VASKERESKEDÉS

Temesvár-Belváros,

Hunyadi- és Jenő herczeg-utcza sarkán.

Telefon 499.

Legnagyobb választék **Vadász-, Madár- és Flaubert-fegyverekben, Forgópisztolyok, Browning-ismétlő pisztolyok, Flaubert-pisztolyok.**

AMERIKAI LÉGFEGYVEREK

TÖLTÉNYEK és SERÉT

Vadászeszközök.

Ny. 5. 11—*

KOLARITS NÁNDOR

Első délmagyarországi egyenruházati intézete és férfiruha műterme

TEMESVÁROTT

szállít legjobb **egyenruhát,** egyenruházati czikkeket és polgári ruhát előnyös feltételek mellett.

Ny. 4. 11—12

SORFÁK.

Erősebb fákbani nagyobb szükségletnél speciális ajánlattal állok szolgálatra, — különösen

Acer, Gesztenye, Gleditschia, Fraxinus, Maclura, Quercus, telt **Crataegus, Robinia** stbi-ből.

Mühle Vilmos, faiskolák, cs. és kir. udvari szállító **Temesvár.**

Ny. 3. 11—*

BLUM ÉS TÁRSA

ELSŐRANGU EGYENRUHÁZATI INTÉZET

BUDAPEST IV, Kossuth Lajos-utcza 14/16. sz.

Mesteri szabású, izlésteljes csinos kiállítású

erdészeti és erdő altiszti egyenruhák

nemkülönben felszerelési czikkek szállítására.

Ezen lap előfizetői által nálunk rendelt czikkek számlaösszegéből $1^1/_2$ %-ot adunk át a fentebb tervezett erdőaltiszti alap javára.

Hivatalos úton részletfizetésre

is eszközölhetők a megrendelések; az ily megrendeléseket, hosszas gyakorlatunk alatt — a betekinthető számos elismerő nyilatkozatok tanusága szerint, — mindenkor, az igen tisztelt megrendelők legteljesebb megelégedésére hoztuk kivitelbe.

Polgári ruhák

a *legujabb franczia- és angol-divat* szerint, szinte *jutányos árban* készíttetnek. Vevőink kényelmére bármely szakmánkba nem vágó czikket készséggel beszerzünk és a vidéki megrendelések kivitelére különösen kiváló gondot és figyelmet fordítunk.

Kívánatra **ingyen és bérmentve** küldjük meg **árjegyzékünket** és a hivatalos megrendeléshez szükséges részletfizetési megrendelési ívet. — Bármily csekély megrendelés is a lehető legnagyobb figyelem és pontossággal lesz kiszolgálva.

Kiváló tisztelettel:

BLUM ÉS TÁRSA

Szerb kir. udvari szállítók.

Ő cs. és kir. Fensége József főherczeg udvari szállítói. A nagyméltóságú földmivelésügyi Miniszterium hivatalosan megbizott erdészeti egyenruha szállítói. Az »Országos Erdészeti Egyesület« rendes tagjai.

E. 6. 11—*

Nyomatott Uhrmann Henrik könyvnyomdájában Temesvárott.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

I. évfolyam. 1907. évi junius 15. 12. szám.

Előfizetési ár:
Egész évre . . . . . 4 K.
Fél évre . . . . . 2 K.
Negyed évre . . . . . 1 K.
Egyes szám 20 f.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

Kiadja az Orsz. Erdészeti Egyesület (Budapest, V. Alkotmányutcza 6. sz.)

Felelős szerkesztő:
TÖRÖK SÁNDOR m. k. erdőmester, erdőőri szakiskolai igazgató.

AZ ERDŐ

Hirdetési díjak:
Egy hasábos garmondsor vagy annak helye 40 f. Egész oldal 40 K. Fél oldal 20 K. Negyed oldal 10 K. Nyolczad oldal 5 K.

Többszörös megjelenés esetén engedmény megegyezés szerint.

Előfizetők részére az állásknálat és kereslet rovata rövid közlésekre díjtalanul áll rendelkezésre.

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

Az előfizetési ár „Az Erdő kiadóhivatala“ czímén Temesvár-Belváros, Uhrmann Henrik papirkereskedése, küldendő.
A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) „Az Erdő“ szerkesztőségéhez, — Temesvár 3, Vadászerdői erdőőri szakiskola.

Az Erdő munkatársai megfelelő írói tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz. A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erd. Egyes. által kezelt oly alap javára fordíttatik, a mely — később meghatározandó módon — erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

Tartalom:

Lászlóffy István: Az erdőszemélyzet által foganatosítandó házkutatásoknál követendő eljárás.
Bohus Károly: A közönséges gyaponcz károsításai.
Dr. Kukuljevič József: Védekezés háziállataink élősdiei ellen.
A temetkezési egyletek jövője.
A m. kir. földmívelésügyi miniszter 1907. évi márczius hó 25-én 34.764/I./A./3. szám alatt kelt rendeletének másolata.
Különfélék. — Gazdasági tudósító. — A fák gyógykezelése. — Az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár tagjai.
Teleházy Ede: Levél a szerkesztőséghez.
Álláskereslet.
Hirdetések.

A tárczában:

Pálosi Dénes: Az erdőőr fia.

Az erdőszemélyzet által foganatosítandó házkutatásoknál követendő eljárás.

Irta: **Lászlóffy István,** vármegyei tb. főjegyző.

Gyakran találkozunk esetekkel, hogy az erdőőrök figyelmen kivül hagyják az érvényes jogszabályokat, a mikor az erdei kihágások megállapításához házkutatás tartása mutatkozik szükségesnek. Erre pedig kiváló gondot kell fordítani, annál is inkább, mert a magyar büntetőtörvénykönyv szerint azon közhivatalnok, a ki hatalmával visszaélve törvényellenesen tart házkutatást, egy évig terjedhető fogházbüntetésre és ezenfelül viselt állásának elvesztésére itéltetik. Az erdőőrök tehát, a kik az erdőtörvény 128. §-ának rendelkezésénél fogva az erdei kihágások, vagy a kihágást elkövetők nyomozásánál mint közhivatali jelleget viselő rendőri közegek járnak el, ha a házkutatást a törvényes szabályok megszegésével tartják, fogházbüntetésen felül még állásukat is elveszthetik.

Szüksége mutatkozik ennélfogva annak, hogy az erdőszemélyzet e helyen is tájékoztatva legyen, mik azok a szabályok, melyeket a házkutatások foganatosításánál szem előtt kell tartani, hogy a büntetőtörvénykönyvvel összeütközésbe ne kerülhessenek.

Az erdőtörvény 150. §-a jogot ád az erdőszemélyzetnek arra, hogy a tetten kapott erdei kihágótól, vagy ha az menekül, folytonosan üldözve, a lopott erdei terméket tőle onnan vegye el, a hova ezt elhelyezte. Ezen rendelkezés szerint az erdőszemélyzet a lopott erdei terméket csak abban a két esetben foglalhatja le nyomban, ha az erdei kihágót a lopáson tetten érte, vagy a kihágás elkövetése után folytonosan üldözve, bárhol utólérte. Az utóbbi esetben tehát az erdőőr az erdőkihágót annak lakásába, vagy bármely más helyiségbe is követheti és ha elrejtőzött, személyazonosságának megállapítása végett felkutathatja, vagy ha a terméket esetleg nyomban elrejthette, azt ott keresheti, a míg fel nem találja.

Ezen két eseten kivül az erdőszemélyzet a lopott erdei termék megszerzése végett házkutatást (motozást) saját kezdeményezéséből, azaz a hatóság igénybe vétele nélkül nem tarthat, mert az erdőtörvénynek említett szakasza szerint ezen két eseten kivül az eltulajdonított erdei termékek kutatása czéljából a házmotozás elrendelése és foganatosítása tekintetében a fenálló szabályok és a törvényes gyakorlat irányadók, a mely szabályok meg nem engedik, hogy az erdőszemélyzet hatósági beavatkozás nélkül tartson házkutatást, azon eset kivételével, ha a kutatást maga a gyanusított fél nem kérelmezte, a midőn

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

a házkutatás minden hatósági intézkedés nélkül szintén foganatosítható.

Mi tehát az erdőszemélyzet teendője az esetben, ha azt észleli, hogy az őrizetére bizott erdőben erdei terméket loptak és a jelek arra vezetnek, hogy az erdei termék egy bizonyos helyen kutatással feltalálható?

Az erdei kihágások eseteiben is követendő, a közigazgatási hatóságok hatáskörébe utalt kihágásokra nézve kiadott eljárási szabályzat (1880. évi augusztus hó 18-án 38547. sz. a. kelt belügyminszteri rendelet) 41. §-a szerint a törvény értelmében lefoglalandó bűnjelek beszerzése végett elkerülhetetlen szükség esetén házkutatás és személymotozás is elrendelhető.

Nyilvánvalóan kiviláglik ezen rendelkezésből, hogy az erdőszemélyzetnek felmerülendő szükség esetén házkutatás elrendelését azon elsőfokú közigazgatási hatóságnál kell kérelmezni, a mely hatóság a kihágás felett bíráskodni illetékes és ha ez a hatóság a házkutatást elrendeli s annak foganatosításával az erdőszemélyzetet — mint az erdőtörvény 128. §-a szerinti rendőri közeget — megbízza, a házkutatás csak ez esetben foganatosítható.

Hogy pedig a kihágás felett bíráskodni és ebből folyólag a házkutatást elrendelni mely közigazgatási hatóság illetékes, eziránt az erdőtörvény 117. és 118. §-ai intézkednek. Az utóbb említett szakasz szerint 20 koronát felül nem haladó erdei lopások eseteiben az elsőfokú bíráskodásra kis- és nagyközségekben a főszolgabirón kívül a községi biró is illetékes.

Sértett választásától függ e szerint, hogy a községi birót avagy a járási főszolgabirót veszi e kihágási ügyének elbirálásához igénybe. Önként következik ebből, hogy a házkutatás elrendelése nem csak a járási főszolgabirónál, hanem a községi birónál is kérelmezhető.

Elrendeltetvén a házkutatás, az a kérdés nyomul most már előtérbe, hogyan kell azt foganatosítani, hogy valamely sérelem minden indok nélkül elő ne idéztessék?

A házkutatás foganatosítását a bűnvádi perrendtartás alapján a nyomozó hatóságok és községek részére kiadott belügyminiszteri utasítás rendelkezései szabályozták. Minthogy pedig ezen szabályokat a házkutatások foganatosításánál az azzal megbízott erdőszemélyzetnek is szem előtt kell tartani, ezen szabályok lényegesebb intézkedéseit a következőkben ismertetjük:

A házkutatás nemcsak a kutatást szenvedő

TÁRCZA.

Az erdőőr fia.

Irta: **Pálosi Dénes.**

IV.

F . . . főerdész 10 év óta kezeli a sz . . . erdőgondnokság ügyeit. A gondnoksághoz tartozó erdők felügyelésére 11 személy van alkalmazva, kik közül 9 rendes kinevezéssel, állandó munkakörrel van megbízva, kettő pedig a gondnok által, szükség szerint, kisegítőként fogadtatott fel csekély napi díjazás mellett.

A kinevezettek között van egy főerdőőr, öt erdőőr és három erdőlegény.

F . . . főerdész tíz év alatt teljesen megismerte alárendeltjeinek szokásait, gondolkozásmódjait, sőt még anyagi viszonyait is.

S mint egyenes, őszinte, felvilágosodott gondolkozású, igazságos főnök, az alkalmazottakkal emberileg bánt mindig. Tökéletességet senkitől sem várt, erején felül senkit sem terhelt. Az igaz, őszinte, becsületes gondolkozású, kötelességtudó alkalmazottaknak édesatyja volt, becsülte, szerette őket; a hanyagokat büntette, javítani próbálta, a nem tiszta kezűeket, a tág lelkiismeretűeket nem tűrte, üldözte, elcsapatta. Különösen a két ideiglenesen felfogadott kerülő okozott neki sok gondot, mindegyre változtatta őket, mert megbízhatatlanságukról hamarosan meggyőződött.

Erdőőrei közül Istvánt különösen kedvelte s a többiek elé mint követendő példát állította. Soha legkisebb kifogást sem tehetett az István szolgálata ellen. Az ő erdőrésze gondosan volt őrizve, rendesen tartva. István nem várt mindenre parancsot. A hol szükségesnek tartotta irtott, vagy ültetett. Fatolvajok kerülték, orvvadászok nem garázdálkodtak az ő területén, mert sohasem tudták, hogy mikor lepi meg őket.

A főerdész, a kiváló szorgalmat jutalmazandó, többször felterjesztette Istvánt főerdőőrré leendő előléptetésre, de mindeddig sikertelenül, mert csak egy főerdőőri állás volt szervezve a sz . . . i gondnokságban, az pedig be volt töltve. Most azonban sikerült elérni,

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

házára és lakására, hanem az általa birt, vagy használt más helyiségekre is kiterjeszthető.

A kutatás rendszerint csak reggel hat órától esti kilencz óráig foganatosítható, de az ezen időn belül megkezdett házkutatás az éj beállta után is folytatható.

Ha a kutatás a megjelölt idő alatt meg nem kezdhető, a rendőri hatóság köteles oly intézkedéseket tenni, melyek alkalmasak arra, hogy a kutatásnak alávetendő házból vagy helyiségből a kutatás megkezdhetéséig a keresett erdőtermékek el ne vitethessenek.

A kutatás mindenkor a legnagyobb kímélettel és mindig csak oly mérvben foganatosítható, a mennyi a kutatás által óhajtott cél elérésére okvetlen szükséges.

A büntetlen előéletüeknél tehát a kutatás mindig csak annak a keresésére terjedjen ki, a mi a kutatás által megtaláltatni, illetve megszerezteti czéloztatik és oly tárgyak, melyek térfogatuknál, vagy állapotuknál fogva bizonyos helyen nem lehetnek, ott ne kerestessenek.

Szokásos büntevőknél, vagy rendőri felügyelet alatt állóknál azonban a kutatás minden helyiségre és tárgyra is kiterjedhet.

Ha a kutatásnál zárak felnyitásának, tartályok feltörésének, vagy egyáltalában oly cselekményeknek szüksége merül fel, melyek a tárgyak megrongálásával járnak, erre mindig szakértő mesteremberek alkalmazandók.

Ha az elrendelt házkutatás előtt, vagy alatt az illetők a keresett tárgyat kiadják, a kutatás abbahagyandó.

A házkutatás és a keresett tárgyak lefoglalása rendszerint annak, aki ellen a cselekmények elrendelve vannak, vagy megbizottjának jelenlétében foganatosítandók.

Ha az, aki ellen a házkutatás el van rendelve, távol van és megbizottja sincs jelen, teljeskorú családtagjai, vagy szomszédjai közül képviselő rendelendő ki. A kirendelt képviselő a cselekmények foganatosításával, mindazokat a jogokat gyakorolhatja, melyek azt illetik, a ki ellen a cselekmények el vannak rendelve.

A kutatásnál mindig legalább is két tanú alkalmazandó. Tanúkul a tényleges szolgálatban álló katonai egyéneken kivül mindazok alkalmazhatók, a kik az eljárás által semmiképen sincsenek érdekelve.

Ha a házkutatásnál az eljárás alapjául szolgáló cselekménynyel összefüggésben nem levő olyan tárgyak is találtatnak, a melyek valamely más büntetendő cselekmény fenforgására mutatnak, azok is lefoglalandók és a királyi ügyészséghez küldendők.

---

hogy még egy főerdőőri állás szerveztessék s arra István kineveztessék.

A kinevezés megérkezett. A főerdész jól eső örömmel gondolt arra, hogy milyen meglepetés lesz ez a nagy családú, szorgalmas embernek, kire nagyon is ráfér egy kis fizetésjavítás.

Elmélyedéséből szerény kopogtatás zavarta fel. A »szabad«-ra belépett irodájába egy 15—16 évesnek látszó rokonszenves arczú, egészséges komoly fiú.

Pistuka jelent meg apja főnöke előtt, szerényen bemutatva magát, előadta röviden, értelmesen az apját ért szerencsétlenséget. Elmondta neveltetésének történetét s miatta szülőinek elszegényedését, anyagilag tönkremenését. Feltárta a lelkében érzett önvádat. Előadta követendő terveit és kérte a főerdészt, hogy nyujtson módot, adjon alkalmat neki szándéka megvalósíthatására, hogy szeretteinek visszaadhassa a neki adottakat s meghálálhassa az érette hozott nyolcz évi áldozatot.

A főerdészt meghatotta a fiú bánatos előadása. Tervét helyeselte s megigérte, hogy minden tőle telhetőt elkövet érdekében.

Igaz, hogy hatalma nincs rendes kinevezésre felterjeszteni egy gyermeket, de megfelelő munkakört s azért díjazást biztosít.

A fiú boldogan hallgatta a választ s kérte a főerdészt, hogy engedje meg neki, hogy míg édes apja betegen fekszik, ő helyettesíthesse.

A főerdész nemcsak hogy teljesítette a fiú kívánságát, hanem mindjárt ki is oktatta a tennivalókról. Figyelmeztette a fiút az előfordulható veszélyekre, melyek a fatolvajok és orvvadászok részéről fenyegethetik.

Átadta neki a szükséges utasításokat, rendeleteket, az erdőőrök által megtanulandó ismereteket tartalmazó könyveket, hogy azokat olvasgatva elméletileg is készülhessen jövő pályájára s mint tervezi, hogy idővel édesatyja terheit teljesen átvehesse.

Átadta az apja előléptetéséről szóló okmányt s a fizetési különbözetet, hogy a legszükségesebbekre legyen pénz a háznál. Végül meghagyta a fiúnak, hogy minden héten jelentkezzék az irodában, hogy a további teendőket szóval megbeszélhessék.

A főerdész atyai jóakarata nagyon meghatotta Pistukát s hálálkodva köszönte meg szivességét.

Felvidulva, reményeiben megerősödve érkezett vissza az erdőőri lakba, hol már aggódva várták.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

A házkutatás foganatosítása előtt az azt elrendelő határozat annak, ki ellen a cselekmények elrendelve vannak, esetleg megbizottjának, illetőleg a részére kirendelt képviselőnek kihirdetendő.

A házkutatásról mindig jegyzőkönyvet kell felvenni.

A jegyzőkönyvnek tartalmazni kell, hogy hol, mikor, mely hatóságnak mikor kelt, milyen számú rendelkezése folytán, ki által, kiknek jelenlétében, milyen ügyben vétetett fel. Feltüntetendő a jegyzőkönyvben továbbá, hogy terhelt a keresett tárgy átadására felhivatott és azt megtagadta. A házkutatás mikor kezdődött, milyen helyiségek kutattattak át és különös gonddal felsorolandó, hogy milyen tárgyak foglaltattak le.

A jegyzőkönyv felolvasás és megértelmezés után a jelenvoltak által aláirandó. Ha valaki az aláirást megtagadja, annak indoka a jegyzőkönyvben szintén felemlítendő.

Ezek azon lényegesebb szabályok, melyeket az erdőszemélyzetnek a hatóság által elrendelt házkutatások alkalmával szem előtt kell tartani, hogy hivatalos hatalmukkal vissza ne éljenek és a polgárok jogaikban sérelmet ne szenvedjenek.

A közönséges gyaponcz károsításai.

Közli: **Bohus Károly**, m. kir. erdőaltiszt.

Védkerületemben, mely a temesvári m. kir. erdőgondnokság I. vágássorozatát képezi, a közönséges gyaponcz oly óriási számban jelentkezett, hogy nemcsak az erdő lombozatát rágta le teljesen, hanem 300—400 lépésnyire az erdőtől, a mezei növényzetet is ellepte.

Az ember, ha csak egy-két pillanatra is megáll az erdőnek bármely részén, vagy az erdőn kivül, a kártékony hernyók tizesével is másznak az emberre s szőrözetével az emberi testet érintve óriási viszketegséget okoznak.

A hernyó nagymérvü elszaporodása folytán nemcsak az erdő, hanem az erdő körül levő mezőgazdasági termények is a hernyók rágása által jelentékeny kárt szenvedtek.

A hernyók ugyanis nem elégedtek meg azzal, hogy nagy falánksággal és előszeretettel a csert, a kocsános, kocsántalan tölgy és a magyar tölgy leveleitették meg, hanem amikor ezek levelei elfogytak, lehuzódtak a cserjékre, u. m. a galagonya, som, kutyabenge és kökényre, s azokat is teljesen megfosztották lombozataiktól; csupán a vesszősfagyalt kiméltek meg keserü levelei miatt.

Mikor az erdőn már nem találtak semmi falnivalót, kivonultak a szomszédos földekre s ott ellepve mindent, a bab, zsenge kukoricza és kender leveleit lerágták. A füvet, búzát, érdes levelei miatt tönkre tenni nem tudták, s csupán földjüket lepték el annyira, hogy az ember már messze látja a tarkaságot. De a téli takarmányul

---

Édesatyja magához tért, de az orvos eltiltotta minden munkától s szigoruan meghagyta, hogy ágyban maradjon.

Pistuka elbeszélte atyjának, hogy hol járt, mit végzett. Átadta a kinevezést, a főerdész által küldött pénzt. Elmondta terveit, mibe a főerdész is beleegyezését adta. Végül kérte édes atyját, hogy szüntesse meg aggodalmát, mert ő érzi, tudja, hogy minden jóra fordul. Ne szomorkodjék a gyerekek sorsán, mert ő egész életét azok javára, megélhetésükre, boldogulhatásukra fogja szentelni azért az áldozatért, melyet idáig reá fordittak s azért a szeretetért, melyben születése óta részesült.

A beteg apa átszellemülve hallgatta fia szavait, a gond okozta redők lassan elsimultak homlokáról s örömkönnyek perdültek le arczára. Gyöngéden átölelte fia nyakát, homlokon csókolva, gyönge hangon csak annyit mondott: »Isten áldjon meg és segitsen, édes fiam!«

A fiú öntudatos fellépését a kis család is megérezte. A lányok nem bujtak össze sirni-jajgatni a beteg ágya körül, Pistuka foglalkozást talált és adott mindegyiknek. Mint jó nevelésü gyerekek engedelmeskedtek zugolódás nélkül a legkisebbnek s természetesnek találták, hogy mig apjuk beteg, Pistuka rendelkezik, hiszen ő a fiú.

Egy hét alatt egész garmada gyógynövényt szedetett össze Pistuka a lányokkal, mert olvasta, tanulta, hogy azokat jól lehet értékesiteni.

A kezelést, száritást, csomagolást a főerdésztől kapott könyvek egyikéből kiolvasta.

Állandóan járt-kelt az erdőben s mihelyt rátalált egyik vagy másik gyógynövényre, melyeket már az iskolában megtanult ismerni, összeszedte, kiásta, vagy ha nagyobb telepre bukkant testvéreivel szedette azokat össze, úgy hogy rövid időn belől már szállithatta a csomagokat a legközelebbi gyógyszertárba, hol nemcsak pénzt kapott érte, hanem tanácsot, utasitást s nagyobb gyógynövényekkel kereskedőczégek czimeiről is felvilágositást.

Csoda módon kezdett gyarapodni a bevétel s a lányok szorgalma nem lankadt, inkább fokozódott.

Egy pár hónap alatt már észrevehető lett az anyagi gyarapodás. A puszta udvar benépesült baromfival. Egy pár malacz turkált a gyepes hantok között és egy jóhusban levő bőtejű tehén édesdeden nyalogatta boczi-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

szolgáló széna és szalma is az értékéből azonban e miatt nagyon sokat veszít, mert a hernyók lekaszáláskor a szénába, szalmába belekerülnek s a jószág vagy nem eszi meg, vagy ha eszi is, csak a legnagyobb szükségből és akkor is káros befolyással lehet az állatok egészségére.

Már őszszel a petecsomók óriási számából nagy pusztításra következtettem, azért kora tavasszal a peték kikelése előtt azok irtásáról gondoskodtam olyképen, hogy egy vasüstben kátrányt forraltam fel s ezt egy hosszú póznára kötött meszelő segélyével a fákon levő petecsomókra kenettem.

E czélra 300—400 kilogramm kátrányt használtam fel.

Ezen irtási módot, költséges voltánál fogva, tapasztalatamból kifolyólag nem nagyon ajánlhatom, mivel a forró kátránynyal való bánásmód olyannyira kényes, hogy csak felnőtt és ügyes munkásokat alkalmazhattam, mi nagyobb költséget igényelt, s ennek daczára is a várva várt eredmény elmaradt.

Részemről sokkal czélszerűbbnek tartom ezen hernyó petéit olyképen pusztítani, hogy minden munkást felszerelünk $1^1/_2$—2 literes ürtartalmu fazékkal (cserép vagy bádog) és egy éles szélű pléhkanállal.

Ezen kanál segélyével a petefészkeket a fa testéről, a kéreg repedései közül, vagy cserjékről könnyű szerrel a fazékba le lehet kaparni s ha ez megtelt, 40—50 literes dézsába vagy bádog fazékba összegyűjtjük. A munka befejezése előtt $^1/_2$ órával egy munkás a közelben nagy tüzet rak, amelybe a gyűjtött petéket ebéd vagy munkaszünet alatt kis részletekbe beleöntjük. Azért kell keveset önteni egyszerre, mert ha nagyobb mennyiségben öntjük be a tűzbe a petéket, akkor — mint azt tapasztaltam — a tűz rögtön kialszik.

Miután azonban kevés munkaerővel rendelkeztem, a leglelkiismeretesebb munka mellett is a pete-csomókat a fának minden részéről kiirtani nem lehetett. Egy 44·4 kat. holdon levő 16 éves tölgyfiatalost megmentettünk azonban teljesen. Itt munkásaim az összes petefészkeket le tudták szedni. A többi részekben azonban még sok pete maradt s igy igen természetes sok hernyó is volt.

Segítségemre jött azonban a természet maga. Ugyanis junius elején 4 napos tartós eső esett, mi a hernyókban nagy pusztítást vitt véghez. Azt tapasztaltam, hogy az esős időjárás valami betegséget is idézett elő, mert a döglött hernyók azóta egyre hullanak a fákról.

E munkálatoknál szerzett tapasztalataim alapján a következőkben vagyok bátor az erdőkben okozott károkról beszámolni. Az átlagosan 37 éves sarjról keletkezett 1500 kat. holdas erdő az idei növekvése 1000 m^3-re becsülhető.

Mivel a fák még ki sem tudtak jóformán hajtani, s mert még a hernyók óriási száma azt mutatja, hogy még rágni fognak, a növedék-veszteség körülbelül az évi növedéknek $^3/_4$ részét fogja kitenni, a mi jelen esetben 750 m^3. Ha ezen mennyiség csupán tüzifára lett volna alkalmas, így is mintegy 3000 koronára becsülhető a kir. erdőkincstár kára. Ehhez hozzáveendő még az erdei legelő használhatatlansága miatti bevételi hiány, valamint az új erdősítések teljes kipusztulása.

Hogy az át nem erdőlt erdőben a jövőben az elnyomott fák kiszáradási százaléka megkétszereződik, az természetes.

---

káját az ólban. Téli takarmányról is történt gondoskodás. Illatos erdei szénát vett a jószág részére Pistuka s a kert egyik sarkába helyet készített, az érkező kukoriczacsutkának.

S ezt a változást mind a lányok szorgalma, a Pistuka utasítása szerint értékesített munkája idézte elő.

A folytatásról, a téli foglalatosságról is gondoskodott a lázas tevékenységű gyerek. Kukoricza hántalékból, sásból, gyékényből és fűzvesszőkből font apróbb tárgyakat vétetett a városból Lenke nénivel, s e tárgyakat addig tanulmányozta, nézegette, bontogatta, összerakosgatta, míg minden utasítás nélkül saját erejéből ízlése szerint, azokhoz hasonlót tudott készíteni. Hozzávaló anyagot könnyen tudott szerezni, részint saját erdőrészletéből, részint idegenek szivességéből. S mikor tisztában volt a készítési módokkal, testvéreit kioktatta, kik egész kocsirakományra valót állítottak össze a téli hónapok alatt, úgy hogy Lenke néni alig győzte a városban széthordani és elárusítani, de megtette szivesen, mert Pistuka a befolyó pénz egyrészét mindig átengedte. Ilyformán két család anyagi helyzetén lett segítve.

Az erdőőri teendőket sem hanyagolta el Pistuka. Minden idejét az erdőben töltötte. A házi iparra testvéreit az esti órákban oktatta csupán, mert jól tudta, hogy ez mellékes kötelessége, a fő a beteg apa teendőinek lelkiismeretes ellátása.

Ezért a pirkadó hajnal már künn találta a gyereket az erdőben hű társa Gyuri kiséretében. Nem is volt baj, nem történt semmi mulasztás a szigoru tél beálltáig.

Lehet, hogy a köznyomor, a szegénység, lehet, hogy István erdőőrnek köztudomásra jutott betegsége okozta, hogy az első hó leestével az addig pihenő fatolvajok előbujtak rejtekeiből s eleintén csak a széleken, a kerület legtávolabbi részein kezdtek garázdálkodni, később tömegesebben, bátrabban, fényes nappal is mind beljebb és beljebb merészkedtek az erdőbe és nemcsak a szükség szerinti tüzelőanyag összeszedésére, hanem értékesíthető szerszámfák kidöntésére és elvitelére is rászánták magukat.

Pistuka tehetetlenül állott a gazokkal szemben, kik még ha tetten érte is őket, számba sem vették, felszólítására rá sem hederítettek.

Bántotta a fiút tehetetlensége. Személyesen tett jelentést a főerdésznek, ki egy közös cselekvésre határozta el magát. A szomszédos kerület erdőőreit egy

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Védekezés háziállataink élősdiei ellen.

Irta: **dr. Kukuljevič József** m. kir. állatorvos.

A kutyák és egyéb háziállataink sokszor szenvednek rendkivül makacs bőrbajokban. A folytonos viszketés miatt nyugtalanul ide-oda mászkálnak, vakaródzanak, mindenféle tárgyhoz, fához, falhoz stb. dörzsölődznek. Leggyakoribb bőrbetegségek az: ekzemának ugy szivacsos (squamosus), mint nedvező alakjai, a sömör, tarlósömör, kosz, rüh.

A rüh okozói apró, górcsövi állatkák, a pókfélék rendjébe tartozó atkák.

Az atkák közül a Sarcoptesek a test felszínén mászkálnak ide és tova. Csak a nőstény furja be magát a bőrbe, ott lerakja petéit. Az atka álczája 6 lábú; maga az atka 8 lábú.

Az acarus-rühet okozó atkák azonban a szőrtüszőben élnek.

Minden atka maró váladékot bocsát ki magából. Ez a váladék izgatja az amúgy is gyulladt bőrt s nagyban fokozza a rühös állat szenvedését.

A rühös állatnak nincsen nyugodt pillanata. Az atka szúrásán kivül a bőr viszketése gyötri kegyetlenül. Az állat folyton vakaródzik. A testén keletkező gyulladásos helyeken apró hólyagok láthatók, ezeket az állat felkaparja, mire csunya varrak keletkeznek. A varrakban számtalan petét lehet találni.

Az acarus-rühben szenvedő állat szőrtüszőiben apró kemény göbök keletkeznek, ha ezeket kinyomjuk, genyes véres váladék ömlik ki. Górcsövön vizsgálva a genyes váladékban néha félszáz atkát, álczát és petét lehet találni.

és ugyanazon időre berendelte, hogy tervszerűen megbeszélve, elcsíphessék a fatolvajokat.

Pistuka gondolatokba merülve tért haza. Bántotta őt, hogy segitségre kellett szorulnia. Merész elhatározás született meg agyában. Ő egyedül akar elfogni s bekisérni a főerdészhez egy-két fatolvajt.

Terve kivitele czéljából vállára vette apjának a szegen rozsdásodó szolgálati fegyverét, melyet kezelni sem tudott, sőt azt sem tudta, hogy töltve van-e vagy nincs, de nem is azért vitte, hogy lőjjön vele, hanem csupán a tekintélyemelés czéljából. Gyurit magához hívta s elindult a legközelebb hallatszott fejszecsapások hangjai felé.

Óvatosan megközelitette a munkában levő tolvajokat, kik ketten voltak s épen egy fával félig rakott kocsira iparkodtak feltenni egy frissen vágott gerendának való tölgyrönköt.

Előttük teremve, nevük bemondására szólította fel őket. Mikor azonban látta, hogy hiába beszél, elkiáltotta magát »Gyuri fogd!«

(Folytatása következik.)

Az atkák roppant gyorsan szaporodnak. A rühös állat pedig seholsem leli helyét, vakaródzik és mindenféle tárgyhoz dörzsölődzik, étvágya csökken, nagyon lesoványodik s ha segitségére nem sietünk, el is pusztulhat.

Minden állattulajdonosnak saját érdeke parancsolja, hogy beteg állatját gyógyitsa meg mihamarább, de még jobb, ha már az egészséges állatot úgy kezeli, hogy az a bőrbajokkal szemben fokozott ellentálló képességre tegyen szert. A tisztán tartott állatot a bolha, tetű stb. sem kinozza annyira.

Különösen fontos a kutyák fürdetése. De nem elég a kutyát csak nyáron valami patakba kergetni, hanem azt télen is fürdetni kell. Czélszerű a fürdőhöz valamely fertőtlenitő szert keverni.

Kitünő fertőtlenitő és gyógyitószer az Urpin-präparatum, vagy egyszerüen Urpin. Az Urpint nagyon könnyű hosszuszőrü kutyák és más állatok bőrébe bedörzsölni.

Felülmulhatatlan szer a kutyák mosására. Elpusztítja nemcsak a bőr felszínén élősködő bolhát stb., hanem még az acarus rühatkát is.

Ha a kutyának nincsen bőrbaja, csak a bolhák kinozzák. akkor egyszerüen leöntjük meleg vizzel, azután az Urpinból egy keveset szétdörzsölünk a vizes kutyán, mire az csakhamar erősen habzik. A habot puha kefével az állat egész testén egyenletesen elosztjuk, végül a habot leöntjük. Az Urpin megöl minden élősködőt s az állat szőre szép fényes lesz. Ha a lemosást kéthetenkint ismételjük, kutyánk sohasem lesz bolhás és nem egykönnyen betegszik meg bőrbajban. Mosás után a kutyát meleg helyiségbe zárjuk. A földre vastagon szalmát vagy fagyapotot hintünk, a kutyát arra fektetjük. Az állat rögtön henteregni kezd az almon s ezzel szőrét megszárítja. Sohasem szabad a kutyát nedvesen kiereszteni, mert ilyenkor szeret a földön hemperegni s piszokban, porban egyaránt szivesen fetreng és mire aztán megszárad, rettenetesen mocskos.

Ha a kutyafalka nagy s az Urpinnal takarékoskodni kell, akkor öt rész zöld szappant meg kell kicsit melegiteni, jól elkeverni és egy rész Urpint hozzákeverni. Ily módon a kutya mosása alig valamivel drágább, mintha tisztán zöld szappant használnánk.

Dr. Stőser hannoveri főállatorvos azt irja, hogy egyizben egy Sarcoptes rühösségben szenvedő kutyát kezelt Urpinnal és mivel félt, hogy a kutya társa is megbetegszik, azt is megmosta három naponkint Urpinnal. Dacára annak, hogy a kutyák éjjel közös pokróczon háltak, az egészséges mégsem betegedett meg.

Ha az állat csak könnyen betegszik meg, ha bőre csak korpádzik vagy sömörös, elég az állat beteg bőrrészeit nehány napon át naponként 1—2-szer Urpinnal bedörzsölni. Mihelyt a beteg részek meggyógyultak, az egész állatot alaposan meg kell mosni. Az Urpin vizben könnyen oldódik ugyan, mégis különösen súlyosabb megbetegedés esetén ajánlatos az állatot megnyirni. A régi bőrbajban vagy rühösségben szenvedő állatot naponkint kell kezelni. Az acarus-rühösségben szenvedő állatot Urpinnal be kell dörzsölni, azután egész testét a kezekkel végigtapogatni,

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

minden göböcskét felnyomni és Urpinnal bekenni. Ha a gömböcskéket nem nyomjuk fel, a szörtüsző mélyén lévő atka tovább vándorol és egészséges szőrbe fészkeli be magát. Mielőtt a kutyát bekenjük, mindig meleg, 30—32°-os vizzel kell leönteni, vagy ilyen hőfokú fürdőbe állítani, jól meggyömöszölni, azután zöld szappannal és kefével jól megtisztogatni. A kefe éles, illetve kemény legyen. A beteg korpás vagy varras helyeket különösen jól kell megkefélni, a varrakat pedig ledörzsölni.

A kutyát most ki kell parancsolni a vizből s Urpinnal alaposan bedörzsölni. Az Urpin a következő mosásig a bőrön maradjon. Rühösség esetén — mint említettem — az egész állatot be bell kenni, különben az atkák csak a legközelebbi száraz foltra vándorolnak, ott újra megtelepednek, de el nem pusztulnak. Kényes vagy fiatal állatok egész testét sohasem szabad tisztán Urpinnal bekenni, hanem 1—2 rész zöld szappant kell melegíteni, mig folyékonnyá lesz, aztán az Urpint hozzávegyíteni és még melegen az állatra kenni. Ha az egész állatot kenjük be, mindig vegyíteni kell az Urpint zöld szappannal, de a beteg helyeket tiszta Urpinnal kell bedörzsölni! Nem érünk vele czélt, ha rühös állatnak csak beteg részeit kezeljük, a rühös, egész testet be kell kenni, azonfelül fekvőhelyét is fertőtleníteni!

Ha a rühösség az egész testen elterjedt, már akkor az egész állatot (meg a farkát és a lábujjak közét is!) Urpinnal kell bekenni, a habot 36 óráig rajta hagyni, aztán jó meleg szappanos vizzel lemosni és egy napi pihenő után újra Urpinnal kezelni, ezt 36 óra multán lemosni s így tovább, mig javulás mutatkozik. Rendesen 3—4 doboz Urpin szükséges egy rühes állat meggyógyítására.

Az »Orsz. Állatvédő Egyesület« állatmenházában az Urpint kipróbáltam és mondhatom igen jó eredményeket értem el vele. És ott ezentul állandóan használatban lesz.

Német állatorvosok és gazdák az Urpint más állatok bőrbetegségei esetén is jó eredménynyel használják. Így marhánál és lovaknál bőrgyuladás, ekzema, pártatiprás, patadaganatok, nyirrothadás, hám- és nyeregtörés, valamint friss és genyedő sebzések esetén.

Ilyenkor a sebet $^1/_2$% Urpint tartalmazó vizzel megmossák, aztán tiszta Urpinnal kenik be. Genyedő sebeket többször kell tiszta Urpinnal bedörzsölni.

Baromfi-difteritisz esetén Weschenfelder szerint az állatok torkát, szemét, orrlyukait a nyálka eltávolítása czéljából hideg vizzel kell lemosni, aztán Urpinnak 10—20-szoros meleg vizes oldatába mártott tollal naponta legalább ötször erősen beecsetelni.

Ugyanígy kezeli a szárnyasok szájhurutját, népies néven pipszet is. Ha a beteg az ecsetelés alkalmával 1—2 csepp Urpinoldatot lenyel, nem árt meg neki.

Baromfikolera esetén pedig az állat szájába csepegtet néhány csepp Urpinoldatot.

*

Ára dobozonkint 4 korona. Kapható kizárólag a Magyar Mezőgazdák Szövetkezeténél Budapest, V. Alkotmány-utcza 31. sz.

A temetkezési egyletek jövője.

Tekintve, hogy az erdészeti altisztek sorában tudtunkkal is sokan vannak, kik egyik vagy másik temetkezési egyletnek tagjai, tájékozásul szükségesnek tartjuk a »Földmívelési Értesítő Gazdasági Szemléjé«-ben megjelent czikket közölni.

A minap egy erdélyi temetkezési egylet feloszlását rendelte el a belügyminiszterium, mert megállapíttatott, hogy czéljainak megfelelni nem képes.

Ennek regisztrálása alkalmából nem mulaszthatjuk el rámutatni egy bajra, mely földmívesnépünknél vidékenkint már sokszor volt elégületlenség okozója és a szocziális bajok előmozdítója.

Hogy mi az a temetkezési egylet, azt nem kell sokat magyarázni, benne van az annak nevében. Az egylet tagjai arra társulnak, hogy haláluk esetén családjuk segélyben részesüljön. A czél tehát az ingyen temetésen kivül az, hogy a család a keresőkéz elvesztésekor azonnal anyagi támasz nélkül ne maradjon.

Szinte sajátságosnak látszik, hogy a biztosítás e fajtája mennyire népszerű, különösen alföldi földmívesnépünknél, melynek pedig másnemű biztosításra úgyszólván alig van érzéke. E hajlandóságban az egyszerű naiv lelkek gondolkozásának megnyilvánulását ismerhetjük fel, mely legalább halálában vágyik fényes temetés útján külső megtiszteltetésben részesülni.

E vidéki temetkezési egyletek úgyszólván kivétel nélkül az egyszerű emberek előtt legtetszetősebbnek és teljesen világosnak látszó úgynevezett eseti díjak rendszerére vannak alapítva. A számítási alap nevezetesen az, hogy ha a tagok közül valamelyik meghal, a többiektől beszednek nehány fillért, s az így begyült összeget némi tartalék levonása mellett kiadják az elhunyt családjának.

Ez a számítás azonban a gyakorlatban be nem válik, s ezen temetkezési egyletek egytől egyik egész bizonyossággal haladnak az életképtelenség felé. Egyiknek ahhoz, hogy sorsa beteljék, alig egy évtized kell, a másik, miként a most szóban forgó is — több évtizedre terjedő működést képes felmutatni, de végül sorsát egyik sem kerülheti ki.

Az eseti díjakra alapított rendszer ugyanis nem vet számot azzal, hogy a halálozásokkal fogy a tagok száma, mindig kevesebb és kevesebb lesz amit befizetnek, úgy hogy idővel abból már nem telik annyi segély, mint amikor a tagok még mind életben voltak. Ezért a segélyt mindig alább és alább kell szállítani, s így éppen azok családja kapja a legkevesebb segélyt, akik társaikat túlélvén, az egyesület pénztárába legtöbbet fizettek be.

Ezzel szemben azt lehetne mondani, hogy hiszen az elhalt tagok helyébe bizonyára új tagok lépnek be, így a hiány mindig magától pótolva lesz. Mit ér azon-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

ban ez a plauzibilisnek látszó érv, ha a gyakorlatban ez nincsen így. Már pedig, hogy ezen temetkezési egyletek elhalt tagjai megfelelő arányban új tagokkal nem pótoltatnak, azt több évtizedre terjedő tapasztalat bizonyítja.

De ha közelebbről nézzük a dolgot, azonnal be kell látnunk, hogy ennek igen kézzelfogható oka van. A temetkezési egylet működésének éveivel ugyanis emelkedik a már bentlevő tagoknak életkora, tehát azok sorában a természet rendje szerint mind sürübben fordul elő a halálozás, úgy, hogy míg az első esztendőkben együttvéve alig nehány fillérre rúgott az, amit eseti díj czímén egy-egy tagnak évenkint be kellett fizetnie, addig nehány esztendő elteltével már koronákra, az eredetileg fizetett évi díj öt-, tizszeresére emelkedik az fel. Ha tehát a régi tagok, — hogy ezen köznapi kifejezéssel éljünk — futnak is a pénzük után, az új tagoknak ez már drága biztosítás, mely semmiképp sem kecsegtet új belépésre. Ezért akik a biztosításra hajlandók, azok inkább új temetkezési egyletet alakítanak.

Ez az egyszerű magyarázata annak, hogy a legtöbb helyen, ahol a biztosításra való kedv meg van, nem egy nagy életképes temetkezési egyletet, hanem első, második, harmadik és tizedik temetkezési egyletet találunk, melyek egymásután egy-egy évtizednyi időközökben születtek, de pár évi működés után valamennyien lassú vegetáczióban várják csendes kimulásukat.

A törvényhozás e bajokat látva, már ezelőtt nehány évvel módot kivánt nyujtani a correctióra, amidőn az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár keretében egy temetkezési tagcsoportot állított fel, s ezenkivül megengedte, hogy a bajokkal küzdő vidéki temetkezési egyletek a segélypénztárba beolvadjanak.

A segélypénztár temetkezési csoportja aránylag hasonlíthatlanul csekélyebb, átlagban mintegy negyedrésznyi díjért ugyanoly segélyeket biztosít, mint aminőket a vidéki temetkezési egyletek igérnek. Ennek daczára ez a csoport eddigelé nem tudott kellően elterjedni. Ennek okát abban kell keresnünk, hogy ahol ezen biztosításra a hajlandóság meg van, ott az érdekeltséget már lefoglalták maguknak a vidéki temetkezési egyletek. Ezeknek alkalmazottai pedig, akiket anyagi érdek köt ahhoz, hogy a temetkezési egylet bárminő körülmények daczára fentartassék, a magán egyesülésnek oly lelkes helyi szószólói, aminővel az országos intézmény nem rendelkezhetik. Ugyanez az oka annak is, hogy a segélypénztár eddig csak két vidéki temetkezési egyletet volt képes beolvasztani. Hiszen a most feloszlatott egylettel is tárgyalt ezelőtt egy-két évvel, s olyan ajánlatot tett részére, melyben a tagok az elérni kivánt czélt teljes mértékben megvalósítva látták volna, a vezetőség azonban úgy látszik annyira ragaszkodott az eddigi szervezethez, hogy inkább a megkezdett lejtőn a felszámoláshoz vezette az egyletet. Pedig ha figyelembe vette volna a bukás széléről átvett két egylet példáját, melyeknél a tagok a segélypénztárból nagyobb előnyt élveznek, mintha valamely váratlan szerencse lehetővé tette volna eddigi önálló működésük tovább folytatását, akkor nem lett volna szabad habozniok a segélypénztár által nyujtott segítő kezet megragadni.

Amidőn tehát konstatáltuk a bajt és azt, hogy az eddigi intézkedések nem voltak elégségesek annak megszüntetésére, pedig a bajt kicsinyelni nem szabad, mert hiszen tudnunk kell, hogy a vidéken ezidőszerint ezernél jóval több ily temetkezési egylet működik, tehát több százezernyi tag érdekeinek megóvásáról van szó, keresnünk kell a bajnak gyökeres orvosságát.

Az orvosságot itt is a baj okának elhárításában találjuk.

Nem megyünk el odáig, ahogy legutóbb a szocziálista sajtóban olvashattuk, mely csodálkozását fejezte ki afelett, hogy a temetkezési egyletek, melyeknél visszaélések és sikkasztások napirenden vannak, s melyek tagjaikat rendszerint megkárosítják, a szerzett tapasztalatok után még mindig képesek megalakulásukhoz a belügyminister jóváhagyást kinyerni. Mindazonáltal helyénvalónak tartottuk erről megemlékezni annak illustrálására, hogy még azok is, akik elveiknél fogva a szabad egyesülési jog teljes érvényesülésének hivei, nem perhorreskálnak a szabad egyesülés korlátozását ezen a téren, amelyen a tapasztalat azt mutatta, hogy e korlátozás nélkül az eddigi rendszer általában a tagok megkárosításával járt.

Részünkről, miként ez már az eddigiekből is kitünt, nem a visszaélésekben keressük a temetkezési egyletek bajainak főokát. Részünkről konczedálni kivánjuk, hogy ez egyletek a legtisztább szándékkal létesíttettek, s hogy ugyancsak a legtisztább szándék mellett vezetik azok ügyeit, de utalnunk kell arra, hogy azok a jó emberek már a megalakításkor hibáztak el a krétát, s ezért egyleteik már megszületésükkor magukban hordták az életképtelenség csiráját.

Ezen egyletek tetszetősnek látszó egyszerű számítási alapjuknál ugyanis nem vették figyelembe a biztosítás ez ágának főtényezőjét, az életkort, illetőleg azt a nagyban és egészben soha meg nem dönthető törvényt, hogy akik öregebbek, azok valószínüleg előbb fognak búcsút venni ettől a világtól, mint azok, akik fiatalabbak.

Ez a törvény az oka annak, hogy haláleseti biztosítást reális és igazságos alapon csakis akként lehet csinálni, hogy amennyiben mindenkinek egyforma segélyt biztosítunk, az esetben az öregebbeknek magasabb díjat kell fizetniök, mint a fiatalabbaknak, vagy viszont, ha mindenkitől egyenlő díjat szedünk, akkor az öregebbeknek kevesebb segélyt lehet csak biztosítanunk, mint a fiatalabbaknak. De olyan alapon, amilyenen ezek a temetkezési egyletek működnek, hogy öregnek, fiatalnak egyforma díj mellett egyforma segélyt biztosítanak, reális, igazságos és életképes egyleti működést kifejteni nem lehet.

Ha tehát azt akarjuk, hogy a temetkezési egyletek bajainak főoka megszünjék, akkor elsősorban nem szabad úgynevezett eseti díjakra új egyletet alakítani. Tessék a halálozási aránykulcsok figyelembevételével reális mathematikai alapon tenni meg az előzetes szá-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

mításokat, s a nyujtandó segélyeket ezek eredményéhez képest a szedendő díjakkal arányba hozva állapítani meg az alapszabályokban.

Azok a temetkezési egyletek pedig, akik az eseti díjak rendszerén működnek, akkor járnának el helyesen, ha addig néznének körül, amig a fejük felett nem ég a házuk, s addig igyekeznének számításaikat és alapszabályaikat a most elmondott megdönthetlen törvény figyelembevételével egészséges alapokra fektetni, amig azt nagyobb rázkódás nélkül keresztül vihetik.

Amelyeknél pedig az egészséges rendszerre való áttérés bármi okból akadályokba ütköznék, az az egylet leghelyesebben cselekednék, ha felszólását kimondva, helyet adna oly alakulásnak, mely garanciát nyujt arra nézve, hogy a családjukról gondoskodni kivánó tagok filléreiket olyan helyre tegyék, ahol biztosak afelől, hogy az nem mehet veszendőbe.

A m. kir. földmivelésügyi miniszter 1907. évi márczius hó 25-én 34764/I/A-3. szám alatt kelt és a temesvári, beszterczebányai, brassói, budapesti, kassai, kolozsvári, máramarossziget, miskolczi, nagyszebeni, pécsi, pozsonyi és szombathelyi kir. erdőfelügyelőségekhez intézett rendeletének másolata.

Ez évi 147. számú jelentésére értesitem az erdőfelügyelőséget, hogy az erdőőri szakvizsga letételéről szóló bizonyitvány másodlatának kiállitása tekintetében az alábbiakban szabályozott eljárás követendő:

1. Másodlat kiállitásnak csak akkor van helye, ha az eredeti bizonyitvány vagy elveszett, vagy megsemmisült és az eredeti bizonyitvány elvesztése vagy megsemmisitése elfogadhatóan igazoltatott.

2. Abban az esetben, ha valaki elveszett bizonyitványa másodlatának kiállitását kéri, utasitandó, hogy bizonyitványa elvesztését a vármegye hivatalos lapjában egyszer közhirré tegye és a bizonyitvány megtalálóját annak haladéktalan visszaadására szólitsa fel. Amennyiben kérelmező a hirdetés megjelenésének, a hirdetést tartalmazó lappéldánynyal igazolandó, időpontjától számított 15 nap alatt nem jut elveszett bizonyitványa birtokába, részére a bizonyitvány másodlata kiállitható.

3. Abban az esetben, ha valaki megsemmisült bizonyitványa másodlatának kiállitását kéri és az eredeti bizonyitvány megsemmisültét hitelesen igazolni tudja, a másodlat minden további feltétel nélkül kiadható. Ellenkező esetben pedig, vagyis ha a kérelmező eredeti bizonyitványának megsemmisitését hitelesen igazolni nem tudja, a bizonyitvány elveszettnek tekintendő és a 2. pontban meghatározott eljárás követendő.

4. A másodlatok az eredeti bizonyitványokhoz használt nyomtatványokon az idemellékelt mintának megfelelően állitandók ki.

5. A másodlat kiadását a Budapesti Közlönyben, a Földmivelési Értesitőben és az Erdészeti Lapokban egyszer közhirré kell tenni, még pedig az alábbi minta szerint szövegezett s az illető lapokhoz közvetlenül megküldött hivatalos közlemény alakjában:

Hivatalos közlemény.

Közhirré teszem, hogy a ..... községi (..... vármegye) születésü N. N. részére ..... évi ..... hó ..... napján ..... szám alatt az erdőőri szakvizsga letételéről kiállitott eredeti bizonyitvány elveszvén / megsemmisülvén, ahelyett nevezett részére ..... évi ..... szám alatt az eredetivel egyenlő értékü hiteles másodlat adatott ki.

Kelt ..... évi ..... hó ..... napján.

N. N.
kir. erdőfelügyelő.

Budapest, 1907. évi márczius hó 25-én.

A miniszter megbizásából:

Horváth s. k.
miniszteri tanácsos.

1907. évi ..... erdőf. ügyszám. (Minta az előbbi rendelethez.)

A másodlat hiteléül.

Kelt .....

Erdőf. hiv. bélyegzője. kir. erdőfelügyelő. Másodlat.

ERDŐŐRI SZAKVIZSGÁLAT BIZONYITVÁNYA.

(Az eredeti bizonyitvány száma.)

(A másodlat kiállitásának kelte.)

1907. III. 19.

Az új bélyeg helye.

Erdőf. hiv. bélyegzője.

A vizsgáló bizottság által adható osztályzatok: „kitünően alkalmas", „jól alkalmas", „kielégitően alkalmas".

A nagyméltóságú földmivelésügyi m. kir. miniszterium (Az alábbi adatok a törzskönyvből veendők át.)

19..... évi ..... hó ..... napján ..... szám alatt kelt rendelete alapján a 19..... évi ..... hó ..... napján ..... városában megtartott erdőőri szakvizsgálat alkalmával, alulirt vizsgáló bizottság által ..... ki Magyarország ..... vármegyéjének ..... községében született, az erdészeti műszaki segédszolgálat teljesitéséhez szükséges ismeretekből megvizsgáltatván, az 1879. évi XXXI. törv.-czikk értelmében teljesitendő erdőőri szakszolgálatra ..... alkalmasnak találtatott, miről is részére ezen bizonyitvány kiadatott.

Kelt ..... 19..... ..... hó ..... n.

A vizsgáló bizottmány:

N. N. s. k. vizsgáló biztos és

N. N. s. k. vizsgáló biztos és

Vármegye pecsétje

N. N. s. k. a vizsgáló bizottmány elnöke és

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Különfélék.

Gazdasági tudósító. A mint a m. kir. földmivelésügyi ministerium által az 1907. évre kiadott »Gazdasági Tudósítók Évkönyvé«-ből olvassuk, az erdészeti altisztek sorából Palczer Sándor m. kir. főerdőőr látja el a bajai járás gazdasági tudósítói tisztét.

A fák gyógykezelése. A párisi akadémiában Eberhard hosszabb értekezést olvasott fel a fák gyógykezeléséről. Indo-Chinában a tea-bokrot, az eperfát és a narancsfát különféle veszedelmes szúbogarak támadják meg. Különösen a fa kérgét és háncsát furkálják át, úgy, hogy a növény rövid idő alatt elpusztul. Eberhard a megtámadott fák kérgét éles késsel felvágta és a bogarak álczáit kiszedte, a sebhelyet azután 110 rész formol, 40 rész gliczerin és 850 rész vizkeverékkel jól kimosta. Sőt több helyen ezt a keveréket a kéreg alá fecskendezte. A sebhelyeket vászonszalaggal bekötözte. A műtétet kéthetenként megismételte háromszor vagy négyszer. A negyedik kisérletnél már azt tapasztalta, hogy a sebhely teljesen behegedt és a fák nem pusztultak el, hanem szépen tovább fejlődtek.

Az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár tagjaivá lettek: Ay Antal közalapítványi erdőőr a saját költségén a III. és a IV. csoportban 2—2 tagsággal; Schleer János közalapítványi erdőőr, saját költségén az I. (nyugdíj) csoportban 2 tagsággal; Vajda János Udvarhely vármegyei hatósági erdőőr a saját költségén az I. (nyugdíj) csoportban két tagsággal.

Mosch Béla rákoskereszturi birtokos vadőreit névszerint Biczó Jánost és Pitelka Bódog Antalt az I. csoportba három-három tagsággal vétette fel s így munkaképtelenségük esetére 30—30 kor. nyugdíjat biztosított.

Az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár nyugdíjcsoportjába Hunyad vármegyéből Rákóczi Imre erdőlegény, Mert József és Szabó Gyula erdőőrök léptek be.

Levél a szerkesztőséghez.

Tekintetes Szerkesztőség!

Tisztelettel kérem a tekintetes szerkesztőséget, hogy alábbi közleményemnek becses lapjában helyet adni méltóztassék.

A máramarosszigeti m. kir. erdőigazgatóság kerületbeli erdészeti altiszti segélyegylet a folyó évi rendes közgyűlését, a mult évi közgyűlésen történt megállapodás értelmében Rahón, 1907. évi május hó 20-án tartotta meg.

Mielőtt a közgyűlés lefolyásáról számolnék be, szükségesnek látom legalább pár szóval visszatérni segélyegyletünk keletkezésére és annak rövid pár év alatt kifejtett tevékenységére.

Segélyegyesületünk megalapítását lehetővé tette a sziget-kamarai gőzfűrész bérletével kapcsolatos fenyőtutajfa vevőjének: Báró Groedel Árminnak egy 5000 koronás alapítványa. Nagyságos Tomcsányi Gusztáv erdőigazgató úr kegyes atyai jóindulatú támogatása mellett egyesületünk 1899. évben megalakult úgy, hogy alapszabályszerű működését már 1899. év julius hó 1-én meg is kezdette.

Az annak idején kidolgozott és belügyminiszter úr Ő nagyméltósága által jóváhagyott alapszabályok szerint a rendes tag fizet az egyesület pénztárába törzsfizetése után 1·5 %-ot, ennek ellenében temetkezési segélyben részesíttetett és pedig ha maga a tag halálozott el, özvegye 200 korona, nő elhalálozása esetén 150 korona és szülői ellátás alatt levő gyermek elhalálozása alkalmával 50 koronával.

A megállapított tagsági díjak valamint a fentebb említett 5000 korona alapítvány évi kamatai nemcsak hogy teljesen fedezték a felmerült temetkezési segélyeket, hanem az egyesület tőkéje annyira gyarapodott, hogy az 1905. évben tartott közgyűlés elhatározta, hogy a temetkezési járulékokat felemeli akként, hogy egy tag elhalálozása esetén 300 koronát, nő elhalálozása esetén 200 koronát és egy szülői ellátás alatt álló gyermek elhalálozása esetén 75 koronát fizet az egyesület temetkezési járulék czimén s ezenkivül a tiszta jövedelem 50 %-ának rendkivüli segélyezésekre való felhasználását határozta el oly esetekben, midőn egy tag önhibáján kivül betegség vagy elemi csapások következtében szorult anyagi helyzetbe jut.

Hogy mennyi keserűséget enyhített és mennyi könnyet szárított fel egyesületünk ezen rövid idő alatt, igazolják maguk a száraz számbeli adatok, melyek szerint 1899. év julius hó 1-től 1906. év végéig összesen 5725 koronát fizettünk ki temetkezési járulék czimén és 1906. évben 9 egyén összesen 492 koronával részesíttetett segélyezésben.

Közgyülésünket, védnökünk: Nagyságos Tomcsányi Gusztáv erdőigazgató úr helyettesítésével megbizott tek. Jákó Jenő főerdész úr az igen szép számmal megjelent tagokat meleg szavakban üdvözölve, megnyitotta, ez után Ilosvay Dezső ügyvezető terjesztette elő az 1906. évi működést felölelő jelentését, melyből kitetszik, hogy 1906. évben volt az egyesületnek rendes tagja 12 és pártoló tagja 39.

Bevétel volt 1906. évben, betudva az 1905. évről áthozott 8044 kor. 48 fill. pénztári maradványt . . 14060 kor. 79 fill.

Kiadás . 6140 » 20 »

Pénztári maradvány 1906. évben . 7920 kor. 59 fill.

Megtérítendő összegben . . . . . 4192 » 07 »

Együtt . 12112 kor. 66 fill.

Az egylet vagyoni állapota:

1905. év végével 11482 kor. 48 fillér

1906. » » 12112 » 66 fillérrel záródott.

Ezek szerint az 1906. évi vagyongyarapodás 630 kor. 18 fill., melynek 50 %-a rendkivüli segélyképen titkos szavazás gyakorlásával kiosztatott.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

A pénztárnoknak a kiküldött pénztári vizsgálóbizottság előterjesztésére, a felmentvény megadatott.

Megemlítendőnek tartom még, hogy altiszti karunk iránt melegen érdeklődő védnökünk Nagys. Tomcsányi Gusztáv erdőigazgató úr közbenjárása révén egyesületünk alapja ujabban tetemesen gyarapodott, amennyiben az itteni úgynevezett Margit gőzfürész bérlője. Vinkler testvérek czég egy 10.000 koronás és Sebők József a Gárdony gőzfürész bérlője 4000 koronás alapítványt tenni kegyesek volták oly módon, hogy előbbi ezen összeget évi 1000 koronás részletekben 10 év alatt, utóbbi pedig 4 év alatt fizetik le az egyesület pénztárába; az első részleteket már le is tették.

Már az itt, jelen czikkem rövid keretében felsorolt tények is fényesen igazolják, hogy egy ilyen egyesület létesítése mennyire áldásos szegény és bizony tagadhatatlanul jobbára sok anyagi gonddal küzdő altiszti karra nézve, vajha mindenhol ott, a hol még ilyen segélyző-egyesület nem létezik, a kartársak iparkodnának egyesületet alakítani, mert miként a Szentírás mondja »Segíts magadon és az Isten is megsegít.«

Vagyok különben a tekintetes szerkesztőségnek megkülömböztetett tisztelettel

Máramarosszigeten, 1907. junius hó 6-án.

alázatos szolgája

Teleházy Ede
magy. kir. főerdőőr,
mint a segélyegylet pénztárnoka.

Álláskereslet.

Egy több évi gyakorlattal biró, 30 éves, szakvizsgázott erdőőr egy kisebb uradalomban — mint önálló kezelő — állást keres. Czime a szerkesztőségben.

*

Egy kiszolgált katona és csendőr, valamint 14 évi gyakorlati idővel biró szakvizsgázott erdőőr, ki a magyar és a német nyelvet birja, erdőőri állást keres.

Szives ajánlatok a szerkesztőséghez kéretnek.

Vadászó cserkészfegyver
(Manlicher-rendszer) Ny. 30. (3—3)
öllövetű, jó karban, eladó 110 koronáért.
Czím: **Luzenszky István**, Mór (Fehér megye)

A vadász-vizsla.
Gyakorlati útmutató a vizsla nevelés-, tanítás-, használat- és gyógykezeléshez.
Második kiadás.
Ára 1 kor. 50 f. a szerzőnél: **Stark Dezső** főerdész, **Drávatamási** (Somogy m.) E. 19. 7—*

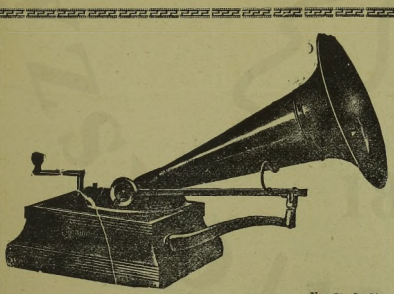

Eredeti Grammophonok
angyal védjegygyel a legjobbak!
Orizkedjék az ember utánzatoktól, melyek csak kellemetlenséget okoznak.
Eredeti grammophonok 45 kor.-tól feljebb, legjobb minőségben kaphatók.
Nagy választék lemezekben, havonként uj felvételek.
Egy és két oldalon bejátszott lemezek. — Régi, használt lemezek kicseréltetnek.
A Deutsche Grammophon A.-G. egyedüli képviselője Temesvár részére:
KECSKEMÉTI SÁNDOR
látszerész, villamos műszaki telep, nikkelező intézet
Temesvár-Belváros, (Agrár-palota).
Ny. 21. 7—24

Gyümölcsfa-csemetékkel nagyban
faiskolák létesítésére, gazdasági egyesületeknek nagy mennyiségben, jól és jutányosan szolgálhatok.
Nagyobb szükségleteknél különleges árajánlatokkal készségesen szolgálok. — Készlet 1 éves átültetlen és 2 éves átültetett:
több $^1/_2$ milliónál **alma** — valódi vadalma
közel $^1/_2$ millió **körte** — » vadkörte
cca. $^1/_4$ » **birs** — dugványcsemeték
cca. $^1/_4$ millió **Mariannaszilva** — dugványok
» $^1/_4$ » **Myrabolana** és **szilva**
» $^1/_4$ » **Meggy** és **cseresznye**
100.000 drb kajszin, mandula és őszibaraczk. — **Készletben vannak továbbá nagy mennyiségben sorfák**, különösen **gesztenye** és **gleditschiafák** ezerszámra.
Árjegyzék, dúsan illusztrált, kívánságra ingyen.
Ny. 2. 12—*
Mühle Vilmos, faiskolák, cs. és kir. udvari szállító **Temesvár.**

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

SCHERTER TIVADAR

előbb **PAUSENBERGER**

VASKERESKEDÉS

Temesvár-Belváros,

Hunyadi- és Jenő herczeg-utcza sarkán.

Telefon 499.

Legnagyobb választék **Vadász-, Madár- és Flaubert-fegyverekben, Forgópisztolyok, Browning-ismétlő pisztolyok, Flaubert-pisztolyok.**

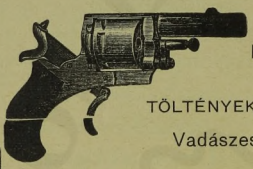

AMERIKAI LÉGFEGYVEREK

TÖLTÉNYEK és SERÉT

Vadászeszközök.

Ny. 5. 12—*

KOLARITS NÁNDOR

Első délmagyarországi egyenruházati intézete és férfiruha műterme

TEMESVÁROTT

szállít legjobb **egyenruhát,** egyenruházati czikkeket és polgári ruhát

előnyös feltételek mellett.

Ny. 4. 12—12

SORFÁK.

Erősebb fákbani nagyobb szükségletnél speciális ajánlattal állok szolgálatra, — különösen

Acer, Gesztenye, Gleditschia, Fraxinus, Maclura, Quercus, telt **Crataegus, Robinia** stbi-ből.

Mühle Vilmos, faiskolák, cs. és kir. udvari szállító **Temesvár.**

Ny. 3. 12—*

BLUM ÉS TÁRSA

ELSŐRANGU EGYENRUHÁZATI INTÉZET

BUDAPEST IV, Kossuth Lajos-utcza 14/16. sz.

Mesteri szabású, izlésteljes csinos kiállítású

erdészeti és erdő altiszti egyenruhák

nemkülönben felszerelési czikkek szállítására.

Ezen lap előfizetői által nálunk rendelt czikkek számlaösszegéből 1½%-ot adunk át a fentebb tervezett erdőaltiszti alap javára.

Hivatalos úton részletfizetésre

is eszközölhetők a megrendelések; az ily megrendeléseket, hosszas gyakorlatunk alatt — a betekinthető számos elismerő nyilatkozatok tanusága szerint, — mindenkor, az igen tisztelt megrendelők legteljesebb megelégedésére hoztuk kivitelbe.

Polgári ruhák

a *legujabb franczia- és angol-divat* szerint, szinte *jutányos árban* készíttetnek. Vevőink kényelmére bármely szakmánkba nem vágó czikket készséggel beszerzünk és a vidéki megrendelések kivitelére különösen kiváló gondot és figyelmet fordítunk.

Kivánatra **ingyen és bérmentve** küldjük meg **árjegyzékünket** és a hivatalos megrendeléshez szükséges részletfizetési megrendelési ívet. — Bármily csekély megrendelés is a lehető legnagyobb figyelem és pontossággal lesz kiszolgálva.

Kiváló tisztelettel:

BLUM ÉS TÁRSA

Szerb kir. udvari szállítók.

Ő cs. és kir. Fensége József főherczeg udvari szállítói. A nagymélt. földmivelésügyi Miniszterium hivatalosan megbizott erdészeti egyenruha szállítói.

Az »Országos Erdészeti Egyesület« rendes tagjai.

E. 6. 12—*

Nyomatott Uhrmann Henrik könyvnyomdájában Temesvárott.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

I. évfolyam. 1907. évi julius 1. 13. szám.

Előfizetési ár:
Egész évre . . . . . 4 K.
Fél évre . . . . . 2 K.
Negyed évre . . . . . 1 K.
Egyes szám 20 f.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

Kiadja az Orsz. Erdészeti Egyesület (Budapest, V. Alkotmányutcza 6. sz.)

Felelős szerkesztő:
TÖRÖK SÁNDOR m. k. erdőmester, erdőőri szakiskolai igazgató.

AZ ERDŐ

Hirdetési díjak:

Egy hasábos garmondsor vagy annak helye 40 f. Egész oldal 40 K. Fél oldal 20 K. Negyed oldal 10 K. Nyolczad oldal 5 K.

Többszörös megjelenés esetén engedmény megegyezés szerint.

Előfizetők részére az álláskinálat és kereslet rovata rövid közlésekre díjtalanul áll rendelkezésre.

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

Az előfizetési ár **„Az Erdő kiadóhivatala“** czímén **Temesvár-Belváros, Uhrmann Henrik papirkereskedése,** küldendő.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) **„Az Erdő“ szerkesztőségéhez, — Temesvár 3, Vadászerdői erdőőri szakiskola.**

Az Erdő munkatársai megfelelő irói tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz. A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erd. Egyes. által kezelt oly alap javára fordíttatik, a mely — később meghatározandó módon — erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

Tartalom:

— y. —y.: Hazai erdőgazdaságunk történetéről.
(t. p.): Méhészet.
Dr. Kukuljevič József: Mire ügyeljünk állatvásárlásnál?
Különfélék: Mezőgazdasági muzeum. — A telkividéki vadásztársulat. — Pillangótenyésztés. — Bacillusok a vasúti jegyeken. — A dohányfüst hatása. — Honnan veszik a kámfort.
Hasznos tudnivalók: Nyári trágyázás a zöldséges kertben. — A paradicsom ragyája.
Pályázati hirdetmények.
Hirdetések.

A tárczában:

Pálosi Dénes: Az erdőőr fia.

Hazai erdőgazdaságunk történetéről.

Irta: —y. —y.

Az erdészeti ismereteknek napról-napra és egyre szélesebb körben látható terjeszkedése mellett, különösen pedig az erdők főhasznát nyujtó faanyagoknak már emelkedett s reménlhetőleg szilárd alapon álló árviszonyai mellett örömmel tapasztaljuk, hogy az erdők jelentősége, fontossága, rendeltetése és értéke iránt az érdeklődés is mindegyre növekedik.

Egy másik kevésbbé örvendetes körülmény eleink bűnös erdőpusztításainak, úgy egyesekre, mint — nem egy helyt — egész községekre és vidékekre kiható káros következményeivel szintén az erdők fontosságára tereli figyelmünket, főleg azoknak a nagy áldozatoknak súlya folytán, melyek az erdők pusztulását nyomon követő kopárságoknak nagy fáradsággal és még nagyobb anyagi áldozatokkal való újraerdősítése által nehezednek, akár közvetlenül az érdekelt birtokosra, akár közvetve a közérdekű terheket viselő államháztartásra.

Erdőgazdaságunknak lapunk legtöbb olvasója előtt is már ismeretes mai állapotát az említettem két fontos körülmény, mint a tengerjáró hajót a hullámok az érdeklődésnek mozgó felszínén hordozzák és haladásának, fejlődésének útján ma már törvényes intézkedések irányítása mellett az erdő szeretete által lelkesített nagyszámú szakképzett tisztikar halad, fáradhatatlanul s nem ritkán önzetlen buzgósággal munkálkodva a közérdek szolgálatában.

Az erdők megbecsülésének mai fokán tisztában vagyunk már azzal is, hogy a helyes erdőgazdaság fogalma alatt egy erdőbirtoknak olyan módon berendezett használatát értjük, amely mellett az erdő minden értékesíthető termékének — lehetőleg emelkedő — jövedelmezése állandóan tehát örökre biztosítva legyen. Azoknak az erdőknek pedig, amelyeknek fentartása nem a tartamos vagyis állandó jövedelmezés szempontjából érdekli a birtokost, hanem egyéb célokért, különösen közérdekű, nem ritkán országos jelentőségű okokból, védelmi szempontból kell ezeknek az erdőknek jókarban tartásáról gondoskodni: szintén van gazdálkodási módja és rendszere, ahol azonban a jövedelmezés csak nagyon alárendelt vagy egyáltalán semmi jelentőséggel sem bir, illetőleg a védelmi s más közérdekű célnak van alárendelve.

Tudjuk pedig, hogy erdőgazdaságunk a gyakorlati és elméleti tudományokkal kapcsolatosan és csak az utolsó évtizedek törvényes intézkedései által jutott a fennebb körvonalozott fejlettségű fokra s úgy ennek is, mint államháztartásunk bármely egyéb közgazdasági tényezőjének a régmult időktől napjainkig szemmeltartható kialakulása már a történetiró feljegyzései közt foglal helyet.

Érdekességénél fogva tehát hazai erdőgazda-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérjum szerz.sz.: EVgF/255/2018.

ságunk történetének, különösen pedig főbb mozzanatainak megismertetése lapunk olvasóinál is figyelmes érdeklődésre fog találni.

Negyven évi munkásságra visszatekintő Országos Erdészeti Egyesületünk hazánk fennállásának ezredéves ünnepléséhez egyebek közt azzal járult méltóan hozzá, hogy elhatározta a magyar erdőgazdaság történetének megirását. Hogy pedig a történetiró az ehhez szükséges adatokat majd annál könnyebben kaphassa kezeihez, Egyesületünk előbb összegyűjtette mindazokat a kiadott vagy kiadatlan okiratokat, amelyek a magyar erdőgazdaságra vonatkozólag egész az 1867-ik évig megirattak s azokat három vastag könyv alakjában még az 1896-iki millenniumi esztendőben ki is adatta.

E munka címe: Magyar Erdészeti Oklevéltár. Magyarország ezredéves fennállásának emlékére kiadja az Országos Erdészeti Egyesület. Szerkesztette és történeti bevezetéssel ellátta az egyesület megbizásából Tagányi Károly. (I. kötet 1015—1742., II. kötet 1743—1807. és III. kötet 1808—1866. Budapest, Pátria irod. váll. részvénytársaság könyvnyomdája 1896.)

A 3 vastag kötet magában foglalja mindazokat az okiratokat, melyek hazai erdőgazdaságunknak a honfoglalástól kezdve az Országos Erdészeti Egyesület megalakulásáig való fejlődését állítják elénk s amely okiratokat a munka szerzője aránylag nagyon rövid idő alatt az ország minden részéből, az állami, törvényhatósági és magán-levéltárakból és a bécsi cs. és kir. közös pénzügyminiszteri levéltárból fáradhatatlan szorgalommal kutatott fel és gyűjtött össze. Mindegyik kötet az erdőgazdaság egy-egy korszakára vonatkozó adatgyűjteményt tartalmaz, melynek a történetirás szempontjából való nagy értékét akkor tudjuk legjobban méltányolni, ha a szerzőnek az I. kötethez irt bevezető czikkéből igyekszünk »A magyar erdőgazdaság fejlődésének« kis keretbe foglalt képét szemünk elé állítani.

E nagybecsű munka »Bevezetésének« ismertetését adjuk tehát rövid kivonatban olvasóinknak, hogy abból erdőgazdaságunk ősállapotától a mai napig elért fejlettségi fokáig terjedő csaknem egy ezredév fontosabb mozzanataival megismerkedjenek.

*

A bevezetés első fejezetében a birtoklási viszonyok legelső formájával, a közös gazdálkodással ismerkedünk meg s az erdők is a legrégibb időkben közös használat, közös gazdálkodás alatt állottak. »A primitiv (kezdetleges) erdőközösség« áldatlan uralma alatt azonban hazánk erdőségeinek nagy része pusztulásra került, tűzzel-

TÁRCZA.

Az erdőőr fia.

Irta: **Pálosi Dénes.**

V.

Gyuri egy pillanat alatt földre teperte a két embert, anélkül, hogy fogait használta volna s bennük az ijedségen kivül egyéb kárt tett volna.

Pistukát is meglepte a nem várt eredmény, de együttal bátorsága is fokozódott. A rozsdás flintát rászegezte a földön fetrengőkre s hivatalos komolysággal a megadásra szólitotta fel őket.

A megijedt alakok nem tehettek mást, megadták magukat s megigérték, hogy mindent megtesznek a mit akar, csak hívja vissza a fogát mutogató szörnyeteget. Pista előbb összeszedte a fejszéket s miután magához vette, felszabaditotta a fogságból a rabokat. Befogatott velük s a lopott fával együtt elindította a menetet a főerdész laka felé. Figyelmeztette azonban embereit, hogy a menekülési kisérlet legkisebb jelére a kutyával darabokra tépeti őket.

Tökéletesen sikerült a merész fellépés.

A főerdész nem akart hinni szavának, mikor meglátta, hogy két embert kocsistól, lovastól a bűnjelekkel együtt a gyerek beszállított hozzá.

A vallatásból meggyőződött, hogy Pistukának helyén van a feje.

Megdicsérte a gyereket s elismerésül az épen két nap előtt elcsapott ideiglenes kerülő helyett fizetéses kerülővé nevezte ki.

Pistuka boldogan tért vissza az erdőőri lakba, önérzete megnövekedett, bátorsága megkétszereződött, a fizetéses kinevezés egész emberré tette. Első teendője az volt, hogy beteg édesapjának elmondja szerencséjét. Nem hallgatva el az okot sem.

Apja aggódva hallgatta fia merészségét, de a végkifejlődés láthatólag örömmel töltötte el s boldogan simogatta meg fiacskája bodros fejecskéjét.

Mint villám terjedt el a hir, hogy az erdőőr fia hivatalos ember lett. A szigorúan megbüntetett, bekisért két fatolvaj pedig rémes dolgokat bocsátott szélnek a

© ÖEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

vassal viseltek ellene irtó hadjáratot. Számos község belátva a közös gazdálkodás pusztító következményeit, az osztatlan birtoklásról az ideiglenes felosztásra tért át s az erdőt annyi egyenlő részre osztotta, ahány egyenjogú tagja volt a községnek. Ezeknek a részeknek nyilas, erdőnyil volt a nevök.

Az egyenlőség a későbbi nemesi és telki osztályok szerint szétkülönbözvén, a részesedés is rang szerint történt, vagyis a kisebb rangúaknak kisebb részszel kellett beérniök. Ez osztásmód utolsó formája az volt, amikor többé már nem erdőt, hanem — szintén nyilas osztással — fát részeltek.

A közbirtokossági erdőkben e birtoklási formák egyike-másika még maig is fennáll.

A közös erdőbirtoklásból leghamarább a: királynak erdőgazdasága (2. fej.) kezd kiválni. A megyékbe osztott óriási földbirtokokon az erdők felett is a megyeispánok rendelkeztek s ezért a jövedelem egy harmada az övék volt.

Az erdők közvetlen gondozását a királyi erdőőrök végezték, akiknek a tiznagy (decurio) s ezeknek ismét a száznagy (centurio) volt közvetlen elöljárójuk. Katonai szervezetük még abból is kitűnik, hogy munkakörükbe nemcsak az erdőkezelés és a még fontosabb vadászat és halászat ügyei tartoztak, hanem különösen az ország szélein határőri szolgálatot is teljesítettek.

Idővel ezek a nagy királyi erdőbirtokok nem hogy gyarapodtak volna, hanem nagyon is megapadtak a sokféle adományozások folytán, amikben az egyházaknak, a főuraknak és később a tatárjárás után betelepített idegeneknek volt részük. Az erdőbirtokok nagymérvű megfogyatkozása miatt aztán az Árpádkori királyi erdőóvó szervezet is megszünt. Az érdemeket jutalmazó adományozást a főnemesség zsarolása követte, úgy hogy 1514-ben a már nagyon megfogyott koronajavak el nem idegeníthetését törvénynyel kellett biztosítani.

Ez időtájt azonban az erdőgazdálkodásnak már többféle formájával találkozunk s az épület- és tűzifa termelése, a makkoltatás, cserzőanyag termelése, sőt már az erdők fentartására fordított figyelem azt bizonyítják, hogy az erdészeti kultura szórványos jelentkezése a középkorba nyulik vissza (3. fej.).

Az erdők rendszeres gondozása mindazáltal csak azután kezd nagyobb jelentőségüvé válni, amidőn a bányászat által is érdekelt koronajavakon a túlságos használat káros következményeitől tartva, az erdők kezelése ahhoz értő erdőtiszti személyzet gondjai alá kerül. Az udvari kamara úgynevezett erdőrendtartásba fog-

---

fúról s kutyájáról, miben nagy része volt az őket ért szégyen szépítésének is.

Az eredmény pedig az lett, hogy a fejszehangok kezdtek ritkulni, sőt rövidesen teljesen megszüntek. Mint a vesztüket érző patkányok, kivándoroltak a kerületből a fatolvajok. Féltek a gyerekkel és kutyájával találkozni.

Olyan áron drágálták a fát, más kerületbe ütötték fel tanyájukat.

A jelenségnek nagyon megörült Pistuka, mert így több ideje maradt a házi gazdaság gyarapítására.

Terveket, költségvetéseket készített, gyógynövények ültetésére, gondozására, jövedelmező voltát kimutatva, úgyszintén a házi iparcikkek előállításához szükséges anyagok termelésére.

A terveket benyujtotta főnökének, ki elismeréssel fogadta a munkát s pártolólag terjesztette fel az intéző körökhöz.

Az egyes erdőrészletek, házilag leendő kihasználásáról, a szállítás, a mélykatlanokból való kiemelés módozatairól is készített tanulmányt Pistuka, mely a legmagasabb helyeken is tetszést, elismerést aratott, sőt a kivitel fölött is komoly tanácskozás indult meg.

Azonban sokáig tartó zavartalan öröm nincs a földön. Pistukát tervezgetéseiből kizavarta egy csunya való.

Gyakran hallott az esti és hajnali órákban puskaropogást. Tudta jól, hogy mit jelent az, bár egy év óta helyettesíti beteg apját s ez idő alatt sohase szólt egyetlen fegyver sem a kerületben, így a vadállomány szépen felszaporodhatott. De most a vadak rémei, az éjszakai banditák, a vadorzók megjelentek. Azok a fegyverdurrogatások tőlük erednek.

Elszorult Pistuka szive, minden durranás lelkébe nyillalt, mert gonddal, szeretettel nevelt, ápolt vadjainak legyilkolt, véresen vonagló alakjait látta maga előtt. Félre tett hát minden egyéb foglalkozást, elővette minden tudását, óvatosságát s szakadatlanul, kitartóan járta az erdőt, kutatta az orvvadászokat, figyelte a vadak tartózkodási helyeit, váltóit, életszokásait.

Hamarosan reá jött, hogy az orvvadászok leshelyei gyűrűként veszik körül az erdőt s gyilkolási szenvedélyeiknek az erdő melletti szántóföldeken, kukoricásokban, árpa és zab táblákon áldoznak ugyan, de az erdőből kiváltó vadak az áldozatok.

Fellépni nincs joga, megakadályozni a bűnös üzelmeket nincs hatalma, de védekezni kötelessége.

Sok fejtörés után egy könnyű és egyszerű módot

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

lalt utasításokkal rendelkezik a vágások tervezése, kihasználása és a kihasznált területek felujítása felől (4. fej.).

Az erdők gondozásának ez az igyekezete lassan-lassan elterjedt a többi birtokos osztályok közé és egyes községek, különösen pedig városok és egynémely főnemes szintén belátták az erdők kimélésének szükséges voltát; csak az a kár, hogy ezek az erdőgazdasági törekvések nagyon sokat szenvedtek s mindegyre megakadtak a háborús idők nagyterjedelmű erdőpusztításai következtében.

A mainak alapjául szolgáló fejlettebb erdőgazdaság keletkezését (5., 6. fej.) csak a délmagyarországi katonai kormányzatnak az erdészeti ügyekbe is történt beavatkozási idejétől lehet számítani.

A birtokosokban és módban leszegényedett Dél-Magyarország erdeit előbb katonahivatalnokok, majd a temesi bánsági erdőhivatal felállítása után szakemberek kezelik, s ezeknek javaslatain indulva — a hadsereg érdekeire való figyelemmel, előbb utasítások adatnak az erdőültetések terjesztésére, majd pedig a magyar udvari kanczelláriának a bécsi udv. főhadi tanácscsal történt megállapodása után az erdőpusztítások megállása végett a helytartótanács az összes törvényhatóságokat javaslattételre szólítván fel, az erdők ügye országos közügygyé lett.

1769. decz. 22-én adta ki Mária Terézia Magyarország első erdőrendtartását, amely 1770-ben az összes törvényhatóságoknak megküldetvén, áldásos következményeivel erdőgazdaságunk fejlődésének korszakos eseményét képezi. Ezt az erdőrendtartást hozza be 1781-ben II. József császár Erdélybe is. Erre az időre esik a birtokkataszter tervezésével a közös erdők használatának szabályozása is, mely a vármegyék tervei alapján utóbb az 1791. évi magyar országgyűlés által kiküldött bizottság programmjának egyik legfontosabb kérdését képezte. Igy készült el azután az első erdőtörvény — az 1791. LVII. t.-cz., melyben az erdők kötelező megóvása először részesül az államhatalom védelmében. Ez alapon jött létre ugyanekkor Erdélyben az 1791. XXX. t.-cz.; majd pedig a magyar 1807. évi XXI. és az erdélyi 1812. XXXIV. t.-cz. s ez időkre esik a közalapítványi és egyházi erdőbirtokok gazdasági szabályozása is.

Úgy ezekkel az országos érdekű rendelkezésekkel, valamint az erdők felügyeletének hivatalos alapra fektetésével — s illetve a főerdőfelügyelőségek felállításával hazai erdészetünk az ország legnagyobb részében szervezetileg már egységessé s a továbbfejlődésre már teljesen életképessé válik.

---

eszelt ki. Ha az orvvadászokat nem tilthatja el, eltiltja a vadakat. Elijeszti az erdőből való kiváltástól, vagy más irányba tereli. S ha látják az orvvadászok a sikertelenséget, majd abbanhagyják piszkos mesterségüket.

A gondolatot tett követte. Pistuka faragott egy kerepelőt s egyik kezébe azt, a másikba egy tehénkolompot véve, minden este s kora reggel e két szerszámmal az erdő szélétől kétszáz lépésre körbe járta a lesben ülő orvvadászok láthatárát, s pokoli lármát csapott.

Igaz, hogy a védekezés ezen formája nem volt valami kiváló találmány, de a czélnak megfelelt.

A vadak eszeveszetten menekültek más irányban s a lesben ülő orvvadászok a láthatatlan csendzavarónak mindent kivántak csak jót nem.

Nap-nap mellett folyt a védekezés a gyerek részéről s a boszankodás az orvvadászok részéről, mig végre az utóbbiak megunták a sikertelenséget, felcihelődtek, új helyeket kerestek. De hamar meggyőződtek arról, hogy bárhol üssék fel tanyájukat, az erdőben előttük azonnal megjelenik a láthatatlan egyén nagyon is hallható kolompjával, igy elromlott a les.

A hiába való próbálgatás és helyváltoztatás után tanácskozásra gyült össze a díszes társaság s elhatározta, hogy a csendzavarót kézre keriti.

Meg is indult a tervszerű hajsza, bekeriteni, lefülelni volt a jelszó. De a jelszó csak jelszónak maradt, mert mihelyt beléptek az erdőbe, a kolomp elhallgatott s irányt tévesztve hol egymást kergették, hol egymás elől menekültek.

A csendzavaró pedig ott volt közöttük, egy odvas fa tetején kidugott fejét könnyen észre vehették volna, ha nem lenn a földön, hanem a fákon keresték volna boszantójukat.

Gyuri a fa belsejében huzódott meg gazdája parancsára. De kutya eszével nem tudta felfogni, hogy miért kell nekik elbújni a gazok elől. Az ő módszere nem a leskelődés, hanem ripsz-rápsz ráugrani s egykettőre végezni azzal, a ki nem egyenes úton jár. S kicsinyben múlt, hogy elméletét nem változtatta gyakorlattá, mikor az egyik orvvadász az odvas fához közeledett. De gazdája a kellő időben ereszkedett vissza s igy féken tartotta a már kitörni készülő morgó kutyát.

A vadorzó is meghallotta a morgást, csakhogy medvétől eredőnek gondolta és eszét vesztve, nagy bátran elszaladt.

Mihelyt megtisztult a láthatár, a gyerek óvatosan elhagyta buvó helyét s egy közeli bozótban húzta meg

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

A gazdálkodási irány javulásának legnagyobb támasza azonban a szakemberek buzgó és törhetetlen működése volt. Nekik köszönhetjük erdészeti szakoktatásunk szervezését; amely előbb magánkezdeményezésből, majd kormányzati úton — a keszthelyi (1806) és a selmecbányai (1808) erdészeti tanszékek, majd 1817-ben a nagyszebeni erdészeti intézet felállításával már a jelenkor igényeihez mérten létesíttetett.

A szakembereknek a 19. század elején már mind érezhetőbbé váló hiánya így csakhamar pótolva lévén, előrelátható volt ama küzdelem kimenetele is, amelyet az erdészetnek a többi gazdasági ágaktól való elválasztásáért és önálló tevékenységre utaltatásáért megvívnia kellett. E tekintetben is az állam, mint a legkiterjedtebb erdőbirtok tulajdonosa járt — az utóbb másoktól is követett jó példával elöl s a hazai erdészeti tudomány és irodalom hathatós támogatásával mindinkább érvényesíthette az erdők védelmére irányzott befolyását; az 1848-iki első felelős ministerium pedig már egy külön erdőtörvény megalkotását tűzte ki feladatául.

A szabadságharcz fellángolt fényes napjának lealkonyodtával beállott visszahatás az erdőgazdaság fejlesztésének nemzeti eszközeit is megbénította s az 1857-ben Magyarországra is kiterjesztett osztrák erdőtörvény sok tekintetben üdvös intézkedései az alkotmányos korszak beköszöntéig nem voltak képesek mélyebben meggyökerezni.

Az ezután hatályba léptetett régebbi törvények lanyha végrehajtása szabadabb kezet engedett ismét az erdők rendszertelen kihasználásának, amit még a kedvezően fejlődő politikai viszonyok s talán a törvényhozás közönye együttesen támogattak; olyannyira, hogy a társadalmi téren akkor általánosan nyilvánuló hazafias mozgalom az erdők védelmét biztosító erdőtörvény kérdését sem hagyhatta beavatkozás nélkül s a midőn a hatvanas években működő erdészeti egyesületnek a hazafias irány lelkes zászlóvivői által történt megmagyarosításával s az Országos Erdészeti Egyesület megalakulásával a nemzeti ügy az erdőgazdaság terén is teljes diadalt aratott: ennek az egyesületnek a közlönye az új magyar erdőtörvény éveket igénylő előkészítésének — azt később meg is alkotó — munkásai sorában a legelsőnek jelentkezett.

Ettől az időtől kezdve erdőgazdaságunkat rohamosabb fejlődésének útjában mint a mértföldmutató kövek kisérik »Egyesületünk« munkálkodásának és életének fontosabb mozzanatai s ha lapunk olvasóinak egyik-másika érdeklődését netán ez irányban is kielégíteni óhajtaná,

---

magát, Gyurit pedig porázra kötötte s száját szíjjal csatolta le, nehogy újból megfeledkezzék a becsületről.

Merész volt a játék. Öt-hat elszánt vadorzó tettét akarta a gyerek ellenőrizni, szándékát kilesni s őket személyesen megismerni. Mert feltételezte, hogy a bátor szaladó társait összeszedve, megerősödve visszatér, hogy közös erővel megostromolják az ismeretlen vad titokzatos tanyáját, az odvas fát. Ő pedig új helyéről kényelmesen nézheti a jelenetet.

Feltevésében nem csalódott. Az orvvadászokat a vett hir annyira feltüzelte, hogy daczára a pirkadó reggelnek, merészen tervszerűen ostromra készültek.

Öten voltak. A gyerek jól látta s jól megjegyezte arczuk minden vonását.

A terv az volt, hogy ketten-ketten felállnak a fa nyilásának jobb és bal oldalán 15—15 lépésre, az ötödik a fa hátamögé huzódik s ott lármát csinál. Ha az nem használna, megközelíti a fát és döngetni fogja, szükség esetén hátulról belelő a fába.

Hiába volt a nagy készülődés, óvatos kerülgetés, a kiugratást czélzó lárma, kopogtatás, lövés, a medve nem bújt ki, mert nem volt, hogy mi bújon ki. A képzelt medve pedig alig 50 lépésre szájkosarasan nézte, hogy mint üti 5 ember a nyomát.

Az újabb kudarcz még jobban elkeseritette az orvvadászokat és a hirt hozó társukat ékes nyelven leszamarazva elhatározták, hogy próbalest rendeznek még azon nap alkonyatkor, de benn az erdőben.

A próbalesre azonban csak két vállalkozó akadt, a másik három erősen érvelt a fatolvajoktól hallottakkal. Az erdőőr fiáról s annak kutyájáról furcsa hirek forogtak közszájon, igy ők hárman inkább a szomszédos területen hajlandók szerencsét próbálni.

A megállapodás megtörtént, kettő ide, három oda megy. A tisztás, a hely, az idő, a találkozás megállapittatott s a társaság üresen, de az esti les sikerében bizva, reménykedve oszlott fel s távozott el az erdőből.

Pistuka minden szót hallott és megértett. Tisztában volt mindennel. Tudta, érezte, hogy a mai nap legfontosabb napja lesz, mert neki el kell fognia a két vadorzót, bármi módon, bárhogyan is, még pedig egyedül, hogy bebizonyitsa hasznavehetőségét, bátorságát, megbizhatóságát a főnök előtt. Érezte, hogy a sikertől függ nemcsak jövője, hanem a területen levő vadállomány békéje is, mert a kellő módon megbüntetett két vadorzó, szomorú tapasztalatain majd okulni fog a többi és merészségük majd lelohad.

(Vége következik.)

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

lapozza és olvassa át Egyesületünk megalakulásának 40-ik évfordulója alkalmából kiadott Emlékiratát s meg vagyok róla győződve, hogy megnövekedett tisztelettel fog erdőgazdaságunk fejlődésének legujabb történetében szereplő nagyjaink tevékenységének adózni.

Méhészet.

(t. p.) Megérkezett immár a méhek gazdag szüretje, a méhészet főévadja: a főhordás időszaka. Aránylag nagyon rövid, néha csak alig pár hétig tartó idő ez; de ezalatt rendes időjárás is kedvez s ha a méhek eddig már elég népesekké tudtak lenni, akkor ez a rövid idő is elégséges arra, hogy a tömegesen nyiló sok virág, főleg pedig a nálunk már mindenütt honos akáczfa virágának nektártengeréből — mely a mindenképp legkitünőbb mézet is adja — megtöltsék a kaptárakat, beszerezve a saját évi szükségletüket s megadva ebből a méhésznek is a megérdemelt bőséges jutalékot.

A május végi és junius elei jó időjárás hirtelen fejlesztette s jó erőbe juttatta a méheket, melyek a dús mézelő virányt siettek is kiaknázni, nem szünetelve ebben az örömteli munkájukban ezidőszerint sem. S forognak a pörgetők minden jókarban álló méhesben s megkésetten egy kicsit, de vigan járják az itt is, ott is előtörő rajok a lakodalmi tánczukat.

Ez is, az is mily nagy öröm a méhésznek!

De ám, hogy ne a saját kárán tanuljon a még nem eléggé tapasztalt méhész, jó lesz erről is, arról is egyes alább következő méhész-szabályokat megjegyezni és alkalomadtán — követni is.

A rajokat illetőleg:

Most van itt az ideje a műrajok készítésének is. Aki ezt elsieti, aki előbb osztja meg a törzseit, mint ezek az ő teljes erejükre jutottak, annak ebből sohase lehet igazi haszna. De általában is, anélkül, hogy a műrajoztatásnak, ha ez okkal-móddal történik, akár elvben is ellene volnék, óvok attól, hogy valaki a méhesét úgynevezett műrajgyárrá tegye. Mert ezek a gyárak rendszerint megbuknak sokszor már a nyár és az ősz folyamán, a télen át pedig legtöbbnyire. Aki műrajok útján akar szaporitani, annak nagy tartaléklépkészlete és mindenekfölött sok erős, népes törzse legyen. De még igy is nagyon kétes sikerre számíthat mindenki, akinek a méhészetében nincsen anyanevelő osztálya, aki nem rendelkezik szaporitani képes ifjú anyákkal.

A rajzás idejében lehet nagyon könnyű szerrel, többféle módon is, szert tenni ifjú anyákra, illetőleg, ami egyre megy, olyan érett anyabölcsőkre, amelyekből az ifjú királyné már készen van az előbujásra; de mégis, ha csak 6—10 törzszsel méhészkedünk is, mindig tanácsos, ha azok mellett egy-két anyanevelőkaptárt is tartunk a méhesünkben.

Mindig többet ér azonban a természetes raj, amelyet minden erőteljes méhtörzs maga küld ki egy új hazába.

Ezek megérdemlik nagyon, de igénylik is, hogy fejvesztetten kapkodjunk, amikor már itt vannak, hanem hogy kellően elő is készüljünk a szives fogadásukra, a méltó elhelyezésükre és — a további gondozásunkra. Ezekhez pedig hozzátartozik:

1. Idejekorán átvizsgáljuk az egész kaptárkészletünket; megtisztítjuk minden szennytől; ha a vérhas nyomai mutatkoznak, ezeket lekaparjuk, lemossuk, a molyok minden jelenségét eltávolítjuk.

2. A hibás kaptárak kijavitandók, a korhadt részek eltávolitandók, a hasadások, repedések betömendők s a külső mázolás is megujitandó, ha már lekopott volna.

3. A kaptárak tiszta keretekkel látandók el, a szennyesek megtisztitandók, a töröttek, a ferdék ujakkal pótlandók. És soha egyetlen keretet se adjunk úgy, hogy azokon a szükséges lépszeletek, vagy műlépek hiányozzanak. De ezek a műlépszeletek, vagy akár egész műlépek hamisítatlan tiszta méhviaszból készültek s jó viaszillatúak legyenek.

4. A rajfogó kas és az is, amely állandó méhlakásul van szánva, méhfűvel jól bedörzsölendő; e czélból minden méhes körül tartunk pár bokor méhfüvet, melynek a használata a rajok leszállításánál és befogásánál is nagyon jó szolgálatokat tesz. Akinek éppen nincs méhfü a rendelkezésére, az helyettesitheti ezt czitromhéjjal, melynek az illata csaknem egészen azonos a méhfüével.

5. Ha a levegőben örömtánczát járó rajt olyan, különben megfelelő, helyre akarjuk szállítani, ahonnan kényelmesen beszedhető, akkor ezt, vagy akár egyidejüleg több ilyen helyet jól bedörzsöljük a méhfüvel s egy csomót belőle oda is teszünk. A nálunk igy legtöbbször sikerül, néha annyira is, hogy a rajt magába a rajfogó kasba szállithatjuk bele közvetlenül. Ha pedig a méhesünk körül olyan magas, vagy egyébként nehezen hozzáférhető fáink vannak, amelyről csak nagyobb bajjal, vagy sehogyse birnánk az ide szállott rajokat megkapni, akkor annak elhárítására, hogy a rajok ide szálljanak, nagyon jó, ha ezeket a helyeket, fákat, bokrokat vizzel higitott petroleummal, ganajlével, időközönként megföcskendezzük. Az ilyen bűzös helyekre nem száll raj.

De a rajokat befogni, jól elhelyezni még mindig nem elégséges gondoskodás. Gondozást igényelnek ezek még ezután is. Sőt még inkább.

Raj és raj között legtöbbnyire igen nagy különbségek vannak. Az évjárat, az anyatörzs, a születési idő, az időjárás és a virány szerint szinte külön-külön személyiségek, amelyeknek helyes kezeléséhez gondolkozó és tudó ápoló is kell.

Egy raj összetételét, mondjuk: a fiziológiáját legjobban úgy itélhetjük meg, ha alapul három csoportba osztjuk az anyatörzs népét: öreg és fiatal gyüjtőméhekre, épitő- és étető (dajka)-méhekre és a bölcsőjét már elhagyott nemzedékre. Ezen korosztályok kettője a rajzásban rendszerint csak nagyon kis mértékben vesznek részt: a legfiatalabbak, mert még

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

nem birnak röpülni és a legidősebbek, amelyek a kaptár belső eseményei és dolgai, de sőt az anya iránt is már alig-alig érdeklődnek.

A raj három, körülbelül egyforma mennyiségű részből alakul meg: $^1/_3$ rész gyűjtő-, $^1/_3$ rész építő- és $^1/_3$ rész dajka-méhből. Ha a raj huzamosabb esős idő után már jókor reggel vonul ki, akkor még sok idősebb (szürni kész) gyűjtőméh is van benne s a rajzással járó hatalmas belső forrongás sok olyan fiatal méhet is magával ragad ki a szabadba, amelyek még csak alig képesek röpülni s kint hamar elfáradva vagy azonnal leszállanak a legközelebbi tárgyakra, sőt a földre is lehullanak. De ha más esetben a raj csak a késői déli órákban vonul ki s jó hordás is van, akkor hiányoznak a rajból az öreg és a fiatal gyűjtőméhek, melyek ilyenkor odakint gyűjtenek. Az ilyen rajok, a legerősebb törzsektől valók is, gyöngék maradnak s az első időben, amíg fokozatosan meg nem erősödtek, csak gyönge betakarítást is végeznek. Az első napokban csak alig hogy kiszállnak. De a kiröpülés minősége mellett még más különböző jelenségek is észlelhetők a különböző rajoknál: az egyik szorgalmasan, rohamosan építkezik, a másik csak vonakodva és lassan végzi ezt a munkát; alig tenyérnyi lépeket épít, csakhamar átmegy a herelépek építésére, vagy teljesen fölhagy vele a leggazdagabb hordás idején is. Az egyiknek sok az építőmunkása, a másiknak kevés.

Helytelen dolog volna, ha az ilyen különböző rajokat egyformán akarnánk kezelni. Az építés nagy hajlamát ki kell használnunk s a hiányzó hajlamot föléleszteniink. A szenvedélyesen építőket, amelyeknek sok erre való munkásuk van, ebben buzdítjuk, ha éjjelenként etetjük őket s a nem építkezőket az építhetés helyzetébe juttatjuk azzal, hogy más népes törzsektől adunk nekik népet; olyanoktól, amelyek nem rajzottak, vagy, hogy mézet adjanak, rajzásra nem is engedtetnek.

A természetes rajok 4 teljes héten át mindig néptelenebbekké lesznek. Amíg a raj az új helyét megszokta és olyan építményt készített, hogy abban nagyobb mennyiségű fiasítás helyet kaphat, elmulik egy hét s 3—4 hét kell ahhoz, hogy az ebből született méhek kijárhassanak a behordásra. Ezen egész idő alatt a raj minden tartalék nélkül dolgozik; naponként fogy a népe, minden pótlás nélkül s ezt meg kell szenvednie; sokszor annyira, hogy a téli idő bekövetkezte előtt már a jövő létét se biztosíthatja. S ezért bizony akár hány műraj biztosítottabb állapotban találja az ősz végét, mint az olyan természetes előraj, mely magára van hagyva. Mert a műraj a vele adott fiasításban tartalékot kap és pótlásra talál.

De ha figyelemmel kisérjük, észszerűen kezeljük és megfelelően gondozzuk ezeket, akkor az én véleményem, tapasztalatom és izlésem szerint egy természetes másodraj is — s ezek sokszor értékesebbek az előrajoknál — mindig többet ér bármely műrajnál, amelyek különben is még nagyobb gondozást követelnek.

A pörgetést illetőleg:

A mézkamrát a főhordás idején korán kell kinyitni a méhek számára, mert különben, ha erre már előkészületeket tettek, hasztalan akarnánk a rajzást megakadályozni s a kamra üresen maradna.

Jókor lássunk hozzá a pörgetéshez. Mihelyt a mézes sejtek egy része már be van födelezve s másutt látni már a födelezés kezdeteit, akkor a méz már érett, pörgethető és pörgetendő. A kiüresített lépeket visszaadva, ezek többnyire csakhamar ujra megtelnek, mig ha a pörgetéssel késedelmezünk, ezt az őszig is elhalasztjuk, a méheket tétlenségre, a természetük ellen való henyélésre kényszerítjük azzal, hogy a további folytonos munkájuk számára nekik helyet nem adunk.

De ha, mert a hordás megszünt vagy akármi más okból, többet vettünk volna el a méheinktől kelleténél, ne várjunk ezzel az őszig, a betelelésig, hanem siessünk nekik visszaadni annyit, hogy bőséges fölöslegük legyen mindig. A méz, ennek annyi fölöslege is, amennyi elfér, mindig a méhek birtokában, a kaptárban van a legjobb helyen.

Azoknak a számára, akik félnek a méhektől, (pedig nagyon sokan vannak ilyenek!) idejegyzek néhány biztositékot a méhszúrások ellen:

1. Hideg vérrel, csöndesen, de bátran, félelem nélkül tégy minden munkát a méheknél és kerüld a körükben a félős, az ideges mozdulatokat, a kapkodást, a hadonázást.

2. A ruházatodnak s főleg a leheletednek ne legyen kellemetlen szaga s izzadtan ne menj közéjük. Legkevésbbé akkor tanácsos velük bánnod, ha az alkohol élvezete érzik meg rajtad. A méhek józan és tiszta embereket szeretnek csak.

3. Széles időben ne menj a méhek útjába; akkor se, ha nagy hordásuk van vagy az anya nászutra kelt; és akkor se, amikor a rajzásra kész méhek közvetlenül a raj indulása előtt az előjátékot tartják. Ilyenkor leghamarább szúrnak.

4. A méhesben való munkákat sohase estefelé vagy reggel, amikor a méhek mind otthon vannak, hanem mindig nappal végezd, amikor a gyűjtőméhek, melyek a legingerlékenyebbek, legnagyobb részt távol vannak.

5. Ha a méhes előtt el kell menned, az arczodat mindig a méhes felé fordítsd, mert a kiröpülő méhek sokkal könnyebben kerülhetnek el, mint a hazaérkezők.

6. Ha egy vagy több méh ingerült hanggal röpköd is körül, soha se üss utána s ne is szaladj, mert akkor biztosan megkapod a szúrást, hanem az arczot a kezekkel eltakarva kell megállni vagy lassan visszavonulni.

7. Minden előforduló belső munkánál hirtelen nyisd ki a kaptár ajtaját, fujj a méhek közé egy kis füstöt; s ha ezt a végzendő munka természete megengedi, föcskendezz rájuk egy kis mézes vizet, amelyen nyalakodva megszelidülnek.

De itt is mulhatatlan kellék a csöndes, a nyugodt mozdulat.

© QEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Mire ügyeljünk állatvásárlásnál?

Irta: **Dr. Kukuljevič József,** m. kir. állatorvos.

Hosszú, éveken át folytatott állatorvosi gyakorlatom alatt nem egyszer győződtem meg arról, hogy rendszerint szegényebbsorsú emberek, kik nem hivatásszerűen űzik az állattenyésztést, akik állatot csak azért tartanak, hogy az vagy a kenyérkeresetet megkönnyítse vagy 1—2 holdnyi kis földjén a gazdasági munkát elvégezze, károsodnak meg legjobban és leggyakrabban, azok kénytelenek rövidesen meggyőződni arról, hogy véres verejtékkel keresett kis pénzecskéjük, melyet a legjobb kamatoztatási szándékkal egy-egy állat vételre fordítottak, azt a pénzt amit maguktól vontak el és heti keresetükből nagy áldozatok árán félrerakták, egy teljesen értéktelen állatra adták ki és úgyszólván el is vesztették.

Az élelmes kereskedők, kupeczek, cigányok akik ezer meg ezer csalafinta fogással hálózzák be az állatokhoz nem értő embereket, oly gyakorlattal bírnak, úgy megismerik első tekintetre azokat, akiket behálózhatnak, hogy népies nyelven élve, egyenesen utaznak a jóhiszemű és járatlan vásárlókra.

Se szeri se száma azon fogásoknak, mütéteknek, melyeket állatokon, vásár vagy eladás előtt véghez visznek, csakhogy egyes hibákat eltakarjanak és az állatot értékesebbnek tüntessék fel, hozzávéve még a legnagyobb furfangosságot azt, hogy rendszerint más nevére állíttatják ki a járlatokat, felfogadott czinkostársak és üzlettársak összejátszásával »felelősséget vállalnak a hibákért« természetesen ütheti-verheti aztán a nyomát a vevő, egy két nap mulva hült helyét és nyomát találja a volt tulajdonosnak, kénytelen kelletlen meg kell tartania az állatot, melynek értéke csak $^1/_3$-ada a megadott árnak. A járatlan ember aztán hamarosan tovább adja, de nem ismerve a fogásokat, furfangokat, hamarosan rajtaveszít, még szerencse, ha csak kisebb perköltségek árán szabadul meg az akaratlanul elkövetett csalásért járó büntetéstől.

Gyakorlati tapasztalatból állíthatom, hogy rendszerint vasúti, posta, erdész altisztek, örök, szolgák az áldozatok, ezekre vetik ki legjobban hálójukat a lelketlen csiszárok. Az »Erdő« lapnak, mikor megindult az volt a czélzata, hogy gyakorlati dolgokkal ismertesse meg nagyszámú olvasóit, bevezesse azon ismeretekbe, amelyek mindennapi megélhetésükhöz szükséges. Nemcsak az volt a czél a szakmabeli dolgokkal megismertetni, hanem egyet-mást elmondani, amit a gyakorlati életben javára fordíthat, így vette fel az állatgyógyászat és állattenyésztés keretébe vágó kérdéseket is.

Én aki mindig a szabad természet ölén töltöttem időmet, hivatásomból kifolyólag mindig állattenyésztőkkel és állattartó gazdákkal érintkezem, szükségesnek tartom, hogy megemlékezzem egynehány szóval azon legfontosabb tudnivalókról, melyek alkalmasak arra, hogy épen e lap olvasói, nem lévén szakmájuk az általam gyakorolt szakma, járatlanságuk folytán ne károsodjanak.

Egy rövid kis közlemény keretében mindent elmondani nagyon nehéz, de azért főbb vonásokban a következőkre akarom figyelmüket felhivni.

Bizonyára már sokan tapasztalták az olvasók közül, hogy vásárok alkalmával már az országúton még jó távol a vásártól, fehér köpenybe bujt, nagyhangú emberek feltartóztatják azokat, akik állattal a vásárra igyekeznek, sokszor állatorvosnak, ügynöknek stb. adják ki magukat és addig-addig beszélnek az illetőnek míg leveszik a lábáról és potom áron mindenféle kifogás ürügye alatt ott az úton veszik meg az állatot és megakadályozzák azt, hogy az illető vásárra hajtsa tehenét, ahol talán 3-szor annyit kapott volna.

Ha az eladó nem akar kötélnek állni, észrevétlenül egy másik czimbora, valami jelet üt az állat hátára, az eladó jóhiszeműen a vásárra hajt, de azt veszi észre, hogy senki sem keresi vagy kéri megvételre állatját, eltölt órákat és nem volt eredménye fáradtságának. A komoly vevők látva, hogy az állaton jelzés van, nem is kérdezik az árát, mert abban a hiszemben vannak, hogy az már el van adva. Haza hajtáskor meglesik az illető kufárok, becsalják a korcsmába és kihasználva azt, hogy az illető ennyi időt vesztett, hosszú útat kell megtennie »sajnálatból« ott fonják be addig, míg rá nem áll egy rossz vételre.

Óvakodjék mindenki áttól, hogy az országúton kössön alkút, ami egyébként is tiltva van és törvényellenes.

Nagyobb körültekintést igényel az állatvétel.

Itt annyiféle szempontot kell figyelembe venni, hogy azt alig lehet felsorolni.

Két dolog lebegjen szemünk előtt: »Az eladó felel mindazon hibákért, melyek az állatban az eladáskor megvoltak, ha a laikus által fel nem ismerhető, akár jót áll érte akár nem«, de nem felel azokért a hibákért, melyek a vevő vételkor észrevehetett volna, még ha az illető eladó furfangból el is hallgatta.

Az állat látható vakságáért, csonthibákért, rugosság, csiklandósságért, harapósságért, hogy nem engedi kocsiba vagy járomba befogni magát, egyesben megy-e vagy nem, eltagadott korért, szóval mindazért, amit a vevő egy kis körültekintéssel maga is észre vehet és amihez állatorvosi szakértelem nem is kell, az eladó nem felel.

Állatvételnél mindig nagyon tanácsos, két meghitt jó embert magával vinni és az alkút azok előtt megkötni. Igen tanácsos, lehetőleg ismerős helyről származó állatot venni, ahol eleve is meggyőződhetünk arról, hogy visszkereset esetére az illetőn van mit behajtani, szóval, biztosítékot találunk-e az eladónál.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Nézzük meg a járlatot, ha hátlapján azt látjuk, hogy az már sokszor volt vásáron, úgy az már minden esetre gyanus. Gyanut kelthet az is, ha az eladásnál az eladó érdekében igen sok dicséretet mondanak az állatról, a »jó szomszédok és komák«, ilyenkor biztosak lehetünk, hogy ezek összejátszanak valami érdekből. Gyanus lehet, ha az állat olcsó és daczára ennek tetszetős, »olcsó húsnak hig a leve«, ez lebegjen szemünk előtt.

Különösen lóvételnél ajánlatos meghozni azt a 4 korona áldozatot és a lovat megvizsgáltatni a végleges alkúkötés előtt a vásáron működő állatorvossal. Ez esetben csak 4 korona költségről van szó, ami minden esetre kisebb áldozat, mintha azután 50—100 forinttal becsapodtunk, értéktelen állatot vettünk, ide-oda szaladgálhatunk, míg pénzünket visszakapjuk.

Végleges megvétel előtt nézzük meg jól az állatot, megfelel-e nekünk és rendeltetésének, tudjuk meg hitelesen a korát, hasonlítsuk össze a járlat leirását az állattal, probáljuk ki, fogassuk be, probáljuk magunk hajtani (mert sok függ ám attól is, mint fogom a szárakat), probáljuk megfejni a tehenet, a tögyét végig tapogatni, engedi-e magát fejni, a lónál probáljuk felvenni a lábát, engedi-e magát megvasalni, megy-e hámba, egyesben, kettesben, nehéz terüvel. Szóval, legyünk körültekintéssel, hogy egyes bajokat mint és miről ismerhetünk fel, arról majd más alkalommal fogok szólani.

Különfélék.

A Darányi Ignácz m. kir. földmivelésügyi miniszter intézkedése folytán Budapesten berendezett m. kir. Mezőgazdasági Muzeum szakoktatási csoportjában az erdőőri szakiskolák is, részint diapositiv és más fényképekben, részint pedig graficus táblázatokban és leirásokban ismertetve vannak.

Hálatelt szívvel és örömmel constatáljuk, hogy a muzeumnak f. évi junius hó 9-én Ő császári és királyi Apostoli Felsége által történt megnyitása alkalmával az erdőőri szakoktatás s a növendékek kiképzése iránt Ő Felsége is bámulatra méltó tájékozottsággal igen melegen érdeklődött.

*

A telkividéki vadásztársulat Juhász István vadőrét 3 szoros tagsággal vétette fel az Országos Gazdasági Munkás és Cselédsegélypénztár I. csoportjába.

*

Pillangó-tenyésztés. Faluhelyen a pillangó tenyésztése nemcsak kellemes időtöltés, hanem hasznos keresetforrás is lehet. Kent-grófság Bexley nevű városában van egy kert, amely egy nagy kalitkává van átalakitva. Az egész kertre, ugyanis, fástól, bokrostól együtt, egy óriás fátyolszövet borul, mely arra való, hogy a kertben tenyésztő 70.000 hernyót a falánk madaraktól megvédelmezze. Ennyi hernyót etetni! S vajon érdemes-e? Mert hiszen ismeretes, hogy a hernyó mennyire falánk állat; azonfölül válogatós is. Az egyik fajtának jó a sárgarépa levele, a másiknak már csak a nyárfalevél izlik, és belepusztul, ha nem jut hozzá. Ha a tenyésztő azonban érti a mesterségét, ez a foglalkozás igen szép jövedelmet hajt. Csakhogy ismernie kell a lepidopterák népes családjának minden fajtáját és azok sajátosságait, és ugyancsak fáradhatatlannak kell lennie a gondozásuk körül. Még arra is törekednie kell, hogy minél változatosabb és gazdagabb legyen a fajok gyűjteménye; tehát ismernie kell a lepkék minden válfaját és vadászni kell a hiányzó példányokra. De meg is van érte a haszna. Például a biboros pillangó himje 5, nősténje 6 koronát ér. A metamorfozis minden szakában más és más vevők jelentkeznek. Az iskolásfiuk szenvedélyes lepke-gyűjtők. A szaktudósok, tanárok és iskolák megveszik a pillangó bábját, hogy az entomologia kérdéseit az élő állaton szemléltető módon tanulmányozzák; a természetrajzi muzeumok pedig gazdag gyűjteményt rendeznek be a lepkék fejlődésének minden fázisáról, a pete alakjától egészen a fejlett, színpompás pillangóig.

*

Bacillusok a vasuti jegyeken. Busquet bordeaux-i orvos tiz közúti vasúti jegyet beható vizsgálatnak vetett alá. A tiz jegy más és más kalauz táskájából való volt, s teljesen csiramentes dobozban gyűjtetett össze. A vizsgálat eredménye szinte rémületet keltett. Mindenik jegyen más és más mikrobák találtattak; a stafilokokkusok, a tüdőgyuladás bacillusa és a Löffler-féle pseudobacillusok és még több jóhangzásu néven ismeretes és rettegett bacillusok egész kolomiája tenyészett rajta. A tiz különféle eredetü jegy bacillusait tiz tengerimalacba ojtotta be Busquet; nyolc rögtön kimult, kettő napok mulva pusztult bele. Öt fehéregér ivott a bacillusoktól fertőzött vizből; mind elpusztult. Busquet végeredményében arra a tanulságra jutott, hogy öt közúti kocsijegy közül négy odahaza veszélyes fertőző betegséget hozhat létre. Az oka ennek körülbelül abban keresendő, hogy a jegyárusító kalauz a kezét a pénzdarabok és bankjegyek fogdosása közben, az ezeken köztudomás szerint nagy számban található legkülönfélébb bacillusokkal megfertőzi; a fertőzött kézről kerülnek aztán a bakteriumok a vasúti jegyekre.

*

A dohányfüst hatása. Annyi minden rosszat beszéltek össze-vissza a dohányzásról, hogy egyszer igazán már jót is lehet felőle mondani, hisz már a legelemibb igazság is megkivánja ezt. Mérges anyagai ugyanis nemcsak az emberi szervezetre hatnak kártékonyan, hanem azokra a haszontalan kis lényecskékre is, amelyeket bacillus néven magunkban hordunk. Miután sok bakterium belégzés utján jön a testünkbe, feltehető és egyébként is világos, hogy a dohányfüst érint-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

kezésbe jön vélük s ezeket megsemmisiti. Hogy ezt a kérdést közelebbről megismerjük, egy bécsi orvostudós tüzetesen foglalkozott vele és eredményeit a következőkben foglaljuk össze. A tudós egyes csöveket különféle bacillusokkal telitett s a csővet azután a dohányfüst hatásának tette ki. A difteritisz bacillusaira a dohányfüst nagy mértékben hatott, amennyiben nem növekedtek tovább, vagy csak nagyon csekély mértékben növekedtek. A tifuszbacillusokra gyakorolt hatása a dohányfüstnek már sokkal csekélyebb volt, de ezek növekedésére is károsan hatott. A genybaktériumokat ellenben a dohányfüst valósággal pusztitja, ugy, hogy összesorvadnak, nemhogy növekednének. A tudós abban foglalja össze fejtegetéseit, hogy a dohányfüst a szájban levő bakteriumok legbiztosabb kipusztitója.

*

Honnan veszik a kámfort? A kámfort leginkább a kámforfából nyerik és nem más, mint étherikus olaj, mely e kámforfában fejlődik. Szintelen, sajátos szagu, könnyen ég. A kámforfa hazája Japán és China. Legtöbb kámfort Formoza szigete szolgáltatja. A nagy külkereskedelem innen viszi a legtöbb mennyiséget. A chinaiak már mintegy 200 évvel ezelőtt szállották meg e szigetet és nagyban föllenditették a rizs- és theatermelést, mely természetesen a kámfortermesztés rovására történt. Formozának ősnépe, mely a maláji fajhoz tartozik, a müveltségnek igen alacsony fokán áll és mindig hátrább és hátrább vonult az idegenek és a kultura elől, a sziget belsejének magas hegyei közé. És igy a kámfort termő helyekhez — melyek a sziget belsejében vannak — igen nehezen lehet hozzájutni. A kámforkészitéshez szükséges fákat már akkor döntik le, mikor alig 3—4 láb átmérőjü vastagságra nőttek. A levágott fának felsőbb részét, mely kevés kámfort tartalmaz, rendesen a helyszinén hagyják és csak akkor értékesitik, ha olcsó közlekedési helyen, például nagyobb folyó mellett fekszik, ekkor leuszlatják az olcsóbb vidékre, ahol azután más ipari czélokra használják fel. A kámforpárolók szerteszét állanak a kámforfa erdőkben és legnagyobb részt igen egyszerü, mondhatni kezdetleges szerkezetüek.

De nemcsak ebből a kámforfából szerzik a kámfort, hanem előállitják az óriási törzsü Dyrobalanops camphor-fákból is, mely különösen Szumátra és Borneó szigetén honos, melynek termékét, mint — az általánosan ismert pacsulira emlékeztető — kellemes illatu füstölő anyagot, csak vallásos és más ünnepi szertartásokon használják. Ez a borneói kámfor, amely e nevét Szumátra sziget egy városától, Barosztól kapta. Ez a kámforfaj igen keresett és drága árúczikk és a chinai piaczokon 80-szorta drágább, mint a másik. Igy tehát nem csoda, ha ebből Európába semmi sem jut. Japánból közönséges kámforból évenként körülbelül 26—32 métermázsát visznek ki. Formoza szigetéről pedig 2—11 ezer métermázsát, melyből egyedül Németországba körülbelül 5 millió korona értékü kámfort vittek be.

Hasznos tudnivalók.

Nyári trágyázás a zöldséges kertben.

(B. B.) Ha azt akarjuk, hogy zöldségünk gyorsan nőjjön és zsenge legyen, arról kell gondoskodnunk, hogy a talajban legyen elég tápláló erő. Ezt pedig a trágyázással érhetjük el; ennélfogva a kerti veteményektől sem szabad a trágyát sajnálnunk.

A kertek rendes trágyázása az őszi időszakra esik; de fölötte nagy haszna van a tavaszi, illetőleg a nyári trágyázásnak is. E két trágyázás között nemcsak az időben, hanem a módban, vagyis az alkalmazásban is van különbség.

A beveteményezett, beültetett ágyakat nem lehet darabos trágyával megrakni, hanem vagy a por-, vagy a híg trágyát használjuk erre a czélra.

A portrágya, mely a kertből összegyüjtött mindenféle elkorhadt hulladékból származik, ép olyan jó, mint vizzel föleresztett szarvasmarhaganéj.

A portrágyával behintjük a palánták közeit; a híg trágyát szintén a közekre, s nem a gyökerekre, illetőleg a plánták tövére öntjük.

A por- és híg trágya között az a különbség, hogy a híg trágya hatása gyorsabb, vagyis azonnali.

Ellenben a portrágya hatása nemcsak abban nyilvánul, hogy a növények fejlődését elősegíti, hanem még az a haszna is van, hogy a vele behintett ágyak jobban tartják a nedvességet és el se gazosodnak olyan gyorsan, mint nélküle.

A portrágyát minden kerti növény szereti; a híg trágyát csak a saláta, káposztafélék, a czeller, paradicsom, tök, ugorka, de nem a hagyma, petrezselyem, sárgarépa és a hüvelyesek.

A paradicsom ragyája.

A ragyabetegség, kivált nedvesebb esztendőben, a paradicsombokrokon sok kárt tesz, mert nemcsak hogy a leveleket pusztitja el, hanem utóbb magát a gyümölcsöt is ehetetlenné teszi, mint a mult év nyarán a sok esőzések miatt több helyen előfordult. Sokan azon csodálkoztak, hogy más években milyen szép és egészséges paradicsomjuk termett s a mult évben pedig mind megrothadt.

Ez a betegség már junius, juliusban szokott mutatkozni és arról ismerhető föl, hogy a levelek alulról kezdve hervadni, elszáradni kezdenek; ha pedig már gyümölcs van, azokon fekete foltok támadnak és a foltok helyén rothadásnak indul a gyümölcs.

A ragyabetegségnek okozója egy gomba, mely a sok esőtől származik. Ha csirájában megakarjuk fojtani, paradicsombokrokat is ugy, mint a szőlőt egy százalékos rézgálicz oldattal a nyáron át háromszor kell permetezni. Erősebb oldat nem szükséges. A permetezést borult időben, tehát nem napfényes, sem pedig esőben kell végezni. Virágzás alatt permetezni nem szabad.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Aki nem permetezheti bokrait, amint látja a hervadó leveleket, azonnal szedje le és égesse el. Így kell elbánni a beteg gyümölcscsel is. Ép úgy mint a permetezett szőlőt, a permetezett paradicsomot is a használat előtt meg kell langyos vizben mosni.

Ezen védekezés mellett azonban, hogy a baj meg ne fészkelje magát arra is ügyeljünk, hogy a paradicsomot minden évben más helyre ültessük és hogy őszkor a paradicsom szárakat, melyeken a gombacsirák telelnek, elégessük.

Pályázat erdőszolgai állásokra.

Alulirott erdőgondnokság kerületében október 1-én 2 erdőszolgai állás jön üresedésbe.

Évi bér: készpénz 100 korona, gabona 11 hl., 1 kat. hold tengeri föld bevetve, egy darab tehén, egy darab borju, egy darab kocza, 6 darab malac nyári legeltetése. Husz ürm³ kemény dorong tüzifa. Lövőbér a fönálló táblázat szerint, a felfedezett erdei kihágások után befolyt összeg $^1/_3$ része. Lakás kerttel Hadadban.

A román nyelv ismerete kivánatos. Nagykorúak pályázhatnak augusztus hó 15-ig.

Méltóságos gróf Degenfeld Sándor úr erdőgondnoksága
Hadad, Szilágymegye.

Ny. 37. 1—2

1907. évi 281. szám.

Pályázati hirdetmény.

Hevesvármegye területén állami kezelésbe vett községi és némely más erdő és kopár területek védelménél, az egri járási erdőőri állás, — Eger székhelylyel megüresedvén, ezen állásra pályázatot hirdetek.

Illetmények: 600 kor. évi bér,
100 » lakpénz,
140 » utiátalány,
60 » egyenruha-átalány.

Kérvények **f. évi julius 15-ig** alulirott m. kir. járási Erdőgondnoksághoz adandók be.

A kérvényhez a) erdőőri szakvizsga, b) születési, c) orvosi, d) szolgálati bizonyítványok eredetiben vagy hiteles másolatban okvetlenül csatolandók.

Elkésett vagy hiányosan felszerelt kérvények figyelembe nem vétetnek.

Eger, 1907. év julius hó.

Ny. 38. **M. kir. jár. Erdőgondnokság.**

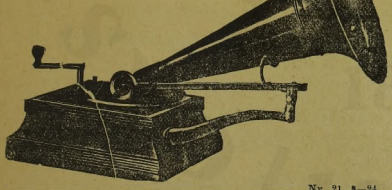

Ny. 21. 8—24

Eredeti Grammophonok
angyal védjegygyel a legjobbak!
Orizkedjék az ember utánzatoktól, melyek csak kellemetlenséget okoznak.
Eredeti grammophonok 45 kor.-tól feljebb, legjobb minőségben kaphatók.
Nagy választék lemezekben, havonként uj felvételek.
Egy és két oldalon bejátszott lemezek. — Régi, használt lemezek kicseréltetnek.
A Deutsche Grammophon A.-G. egyedüli képviselője Temesvár részére:
KECSKEMÉTI SÁNDOR
látszerész, villamos-műszaki telep, nikkelező intézet
Temesvár-Belváros, (Agrár-palota).

Gyümölcsfa-csemetékkel nagyban
faiskolák létesítésére, gazdasági egyesületeknek nagy mennyiségben, jól és jutányosan szolgálhatok.
Nagyobb szükségleteknél különleges árajánlatokkal készségesen szolgálok. — Készlet 1 éves átültetlen és 2 éves átültetett:
több $^1/_2$ milliónál **alma** — valódi vadalma
közel $^1/_2$ millió **körte** — » vadkörte
cca. $^1/_4$ » **birs** — dugványcsemeték
cca. $^1/_4$ millió **Mariannaszilva** — dugványok
» $^1/_4$ » **Myrabolana** és **szilva**
» $^1/_4$ » **Meggy** és **cseresznye**
100.000 drb kajszin, mandula és őszibaraczk. — **Készletben vannak továbbá nagy mennyiségben sorfák,** különösen **gesztenye** és **gleditschiafák** ezerszámra.
Árjegyzék, dúsan illusztrált, kívánságra ingyen.
Mühle Vilmos, faiskolák, cs. és kir. udvari szállító **Temesvár.**
Ny. 2. 13—*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

SCHERTER TIVADAR

előbb PAUSENBERGER

VASKERESKEDÉS

Temesvár-Belváros,

Hunyadi- és Jenő herczeg-utcza sarkán.

Telefon 499.

Legnagyobb választék **Vadász-, Madár- és Flaubert-fegyverekben, Forgópisztolyok, Browning-ismétlő pisztolyok, Flaubert-pisztolyok.**

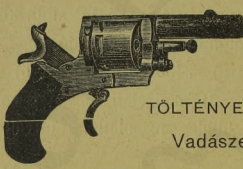

AMERIKAI LÉGFEGYVEREK

TÖLTÉNYEK és SERÉT

Vadászeszközök.

Ny. 5. 13—*

A vadász-vizsla.

Gyakorlati útmutató a vizsla nevelés-, tanítás-, használat- és gyógykezeléshez.

Második kiadás.

Ára 1 kor. 50 f. a szerzőnél: **Stark Dezső** főerdész, **Drávatamási** (Somogy m.) E. 19. 8—*

SORFÁK.

Erősebb fákbani nagyobb szükségletnél speciális ajánlattal állok szolgálatra, — különösen

Acer, Gesztenye, Gleditschia, Fraxinus, Maclura, Quercus, telt **Crataegus, Robinia** stbi-ből.

Mühle Vilmos, faiskolák, cs. és kir. udvari szállító **Temesvár.**

Ny. 3. 13—*

BLUM ÉS TÁRSA

ELSŐRANGU EGYENRUHÁZATI INTÉZET

BUDAPEST IV, Kossuth Lajos-utcza 14/16. sz.

Mesteri szabású, izlésteljes csinos kiállítású

erdészeti és erdő altiszti egyenruhák

nemkülönben felszerelési czikkek szállítására.

Ezen lap előfizetői által nálunk rendelt czikkek számlaösszegéből $1\frac{1}{2}$ %-ot adunk át a fentebb tervezett erdőaltiszti alap javara.

Hivatalos úton részletfizetésre

is eszközölhetők a megrendelések; az ily megrendeléseket, hosszas gyakorlatunk alatt — a betekinthető számos elismerő nyilatkozatok tanusága szerint, — mindenkor, az igen tisztelt megrendelők legteljesebb megelégedésére hoztuk kivitelbe.

Polgári ruhák

a *legujabb franczia- és angol-divat* szerint, szinte *fütányos árban* készíttetnek. Vevőink kényelmére bármely szakmákba nem vágó czikket készséggel beszerzünk és a vidéki megrendelések kivitelére különösen kiváló gondot és figyelmet fordítunk.

Kivánatra **ingyen és bérmentve** küldjük meg **árjegyzékünket** és a hivatalos megrendeléshez szükséges részletfizetési megrendelési ivet. — Bármily csekély megrendelés is a lehető legnagyobb figyelem és pontossággal lesz kiszolgálva.

Kiváló tisztelettel:

BLUM ÉS TÁRSA

Szerb kir. udvari szállítók.

Ő cs. és kir. Fensége József főherczeg udvari szállítói. A nagyméltóságú földmivelésügyi Miniszterium hivatalosan megbizott erdészeti egyenruha szállítói.

Az »Országos Erdészeti Egyesület« rendes tagjai.

E. 6. 13—*

Nyomatott Uhrmann Henrik könyvnyomdájában Temesvárott.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

I. évfolyam. 1907. évi julius 15. 14. szám.

Előfizetési ár:
Egész évre . . . . . 4 K.
Fél évre . . . . . 2 K.
Negyed évre . . . . . 1 K.
Egyes szám 20 f.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

Kiadja az Orsz. Erdészeti Egyesület (Budapest, V. Alkotmányutcza 6. sz.)

Felelős szerkesztő:
TÖRÖK SÁNDOR m. k. erdőmester, erdőri szakiskolai igazgató.

AZ ERDŐ

Hirdetési díjak:
Egy hasábos garmondsor vagy annak helye 40 f. Egész oldal 40 K. Fél oldal 20 K. Negyed oldal 10 K. Nyolczad oldal 5 K.

Többszörös megjelenés esetén engedmény megegyezés szerint.

Előfizetők részére az állásknálat és kereslet rovata rövid közlésekre díjtalanul áll rendelkezésre.

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

Az előfizetési ár „**Az Erdő kiadóhivatala**“ czímén **Temesvár-Belváros, Uhrmann Henrik papirkereskedése,** küldendő.
A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) **„Az Erdő“ szerkesztőségéhez, — Temesvár 3, Vadászerdői erdőőri szakiskola.**

Az Erdő munkatársai megfelelő irói tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz. A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erd. Egyes. által kezelt oly alap javára fordittatik, a mely — később meghatározandó módon — erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

Tartalom:

T.: A csemetekertek gyomlálásáról.
Baráthalvi Béla: A trágyázásról.
Különféle k: Népkönyvtárak. — A világ legvastagabb fája. — Magyarország faóriásai és legöregebb fái.
Köszönetnyilvánítás.
Álláskereslet.
Pályázati hirdetmények.
Hirdetések.

A tárczában:

Pálosi Dénes: Az erdőőr fia.

A csemetekertek gyomlálásáról.

A csemetekertek gyomlálására nézve még nehány év előtt sok szakembernek az a véleménye volt, hogy a csemeték sorai között felnövő gyom bizonyos mértékig a csemetének hasznára válik, mert a kis csemetének árnyékot ad és a nedvességnek elpárolgását megakadályozza.

Első gondolatra az érvelés elfogadhatónak látszik, de ha a gyakorlatban e tekintetben pontos megfigyeléseket végzünk, rögtön meggyőződünk arról, hogy a csemeték között felnövő gyom a csemeték fejlődésére nagy hátránynyal van.

Igaz, hogy nagy forróságban a gyom a csemetének némi védelmet nyujt, de e csekély előny az általa okozott hátrányokkal nem áll megközelítőleg sem arányban.

Ugyanis a sorok között felnövő növények a talajban levő táplálék igen tetemes részét elvonják az ott nevelt csemetektől annyira, hogy a csemeték csak silányan és gyengén növekedhetnek. Főleg káros hatással vannak a csemeték gyökérfejlődésére, a mennyiben ezen gyomnövényeknek rendesen szétágazó és terjedelmes gyökerei akkora tért foglalnak el a talajrétegből, hogy a tulajdonképen termeszteni szándékolt csemeték gyökereinek rendes fejlődéséhez szükséges tér nem elegendő.

Ennek azután az a szomorú következménye van, hogy a csemeték gyökerei a kiültetéskor fejletlenek, gyengék s az erdősítés sikerét a várható mértékig nem biztosítják.

Pedig az erdősítés sikere csak akkor biztos, ha a kiültetni szándékolt csemeteknek gyökerei fejlettek, erőteljesek s különösen, ha a gyökérágakon sok hajszálgyökér van.

Ismeretes dolog, hogy a tápanyagot a hajszálgyökerek veszik fel első sorban s úgy közvetítik tovább.

Minél több a hajszálgyökér, annál több tápanyagot képes a gyökérzet a csemetének szolgáltatni, tehát annál szebb csemetéket termelhetünk.

A gyommal körülnőtt csemeték azonban csak nagyon csekély hajszálgyökereket fejlesztenek, mert a hajszálgyökerek természetes fejlődését egyrészt a tér hiánya nem engedi, másrészt pedig főleg a hajszálgyökereknek képződéséhez szükséges nedvességet az idegen növények gyökerei annyira elvonják, hogy a csemete gyökere kénytelen a viz után csupán a föld belseje felé egy irányban terjeszkedni.

Ez azután azt eredményezi, hogy a csemeték hosszú szivgyökereket kapnak, de hiányzanak róluk az életműködésükre nézve annyira fontos gyökérszálak.

Ha ellenben a csemeték körül a gyomnövényeket idejekorán gyökerestől együtt kiszedjük,

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

a talaj tápanyagát és nedvességét teljes mértékben fordíthatja a csemete a maga javára.

Miután a gyomláltatással együtt a talaj is porhanyósíttatik, ennélfogva a talajba sokkal több levegő és nedvesség jut be, mintha az nem porhanyósíttatik.

Hogy a gyomláltatás, valamint ennek gyakoribb vagy ritkább alkalmazása mennyire befolyásolja a csemete fejlődését, a közelmult évek egyikében erre nézve párhuzamos kisérleteket tettem.

E kisérletezésről, valamint azok eredményéről a következőket tartom czélszerűnek közölni:

A kocsányos tölgy, ákácz és fekete fenyő veteléseimből mindegyikéből külön-külön 60—60 m^2 területet jelöltem ki erre a czélra.

Ez a terület 3—3 egyenlő részre osztatott, melyek közül az egyik 20 m^2-es terület mind a három fafajnál egyszer sem lett felkapálva, sem meggyomlálva; a második 20 m^2-es tábla mind a három fafajnál két izben meggyomláltatott és egy izben megkapáltatott; a harmadik 20 m^2-es rész azonban egy év alatt öt izben gyomláltatott meg és háromszor megkapáltatott.

A teljesen gyomlálatlanul hagyott területeken a következő eredményt találtam:

a) a kocsányos tölgyből folyó méterenkint 48 db kikelt csemetéből megmaradt 27 db, melyeknek törzshossza 25 cm., gyökérhossza 57 cm. és súlya 3·92 gramm.

b) az ákácból a folyó méterenként kikelt 25 drb. csemetéből 2 hétig maradt 15 drb; 4 hélig már csak 7 drb. csemete, míg 6 hét után az ágyás közepén az összes csemete tönkre ment s csupán az ágyás két szélén lehetett folyóméterenként 4 drb. teljesen vékony, kis csemetét találni, mely az év végéig mind megmaradt s a következő méretekkel bírt: törzshossza 22 cm., gyökérhossza 47 cm. és súlya 19·57 gramm.

c) a fekete fenyőből folyóméterenként kikelt 203 drb. csemetéből egész 6 hétig megmaradt az összes csemete, míg 6 hét után az összes csemete teljesen tönkre ment úgy, hogy az év végén egyetlen egy csemete sem volt az ágyásokban található.

Az éven át 2 izben meggyomlált és egy izben megkapált területek a következő eredményt mutattak:

a) a kocsányos tölgyből folyóméterenként kikelt 47 drb. csemetéből az év végén találtatott 33 drb. 18·7 cm. törzshosszal 46 cm. gyökérhosszal, 22·07 gramm súlylyal biró csemete;

TÁRCZA.

Az erdőőr fia.

Irta: **Pálosi Dénes.**

VI.

De hogyan kezdjen a kivitelhez? Mivel biztosíthatja a sikert?

A fatolvajokkal Gyuri könnyen elbánt, mert azoknak nem volt puskájuk, de az orvvadászok nemcsak Gyurit, hanem őt magát is képesek lelőni vadságukban. Már pedig sem saját életét nem teheti ki a biztos veszedelemnek, mert mi lenne testvéreiből, tehetetlen édes apjából nélküle, de Gyurit sem biztathatja a támadásra, mert ha elvesztené, az reá nézve pótolhatatlan lenne, hiszen eddigi sikereit is Gyurinak köszönheti, ő egyetlen hű barátja, támasza, erejének, bátorságának kútforrása.

Sokáig töprengett a tennivalók fölött, míg végre elhatározta, hogy legyen, a mi lesz, megpróbálja a szerencsét. Gyurival ketten már kora reggel elindultak a kihallgatott tisztások felé szemlét tartani.

A terep tanulmányozása után Pistuka és hű társa a két tisztástól egyenlő távolságra egy vizmosásba húzódtak meg.

Az őrhelytől mindkét tisztásra egy egyenes útat szemelt ki a fiú s ez útból a zajt okozható ágakat eltakarította, hogy szükség esetén észrevétlenül közelíthesse meg a tisztásokat s az ott végbemehető eseményeknek közvetlen közelből lehessen tanuja.

Alkonyodni kezdett. A nap tányérja tűzvörös sugárkévékkel aranyozta be a nyugati eget. Az erdő csendjét semmi sem zavarta. A fák tikkadt lombozatja, lustán mozdulatlanul borult a vizmosás fölé, mintegy láthatatlanná akarták tenni az alatta lapulókat.

A figyelés túlerőltetése, bizonyos nyomást, zsibbasztó hatást gyakorolt az agysejtekre úgy, hogy a lesben ülő, ép e túlfeszített éberség következtében elálmosodik s gyakran el is alszik vagy legalább is olyan félig ébren, félig alva állapotba kerül.

Ilyen nyomasztó, álmosító állapotba merült Pistuka is.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

b) az ákácból folyóméterenként 30 drb. kikelt csemetéből az év végén találtatott 22 drb. 63 cm. törzshosszal, 42 cm. gyökérhosszal és 87·32 gr. súllyal bíró csemete;

c) a fekete fenyőből folyóméterenkint kikelt 213 csemetéből az év végén találtatott 115 drb. 2·1 cm. törzshosszal, 17·5 cm. gyökérhosszal és 1·63 gramm súllyal biró csemete.

Az évközben 5 izben meggyomlált és 3 izben megkapált területeken nevelt csemetékkel az alábbi eredmény éretett el:

a) a kocsányos tölgyből folyóméterenként 48 db. kikelt csemetéből az év végén találtatott 44 db. 25·34 cm. törzshosszal, 49 cm. gyökérhosszal és 32·83 gramm súllyal biró csemete;

b) az ákácból a folyóméterenként 33 db. kikelt csemetéből az év végén találtatott 29 db. 134 cm. törzshosszal, 51 cm. gyökérhosszal és 134·61 gramm súllyal bíró csemete;

c) a fekete fenyőből folyóméterenként kikelt 222 db. csemetéből találtatott az év végén 183 db. 3·5 cm. törzshosszal, 26·8 gyökérhosszal és 6·13 gramm súllyal bíró csemete.

Az eredményt összevetve, már ezek a kisérletek is határozottan bizonyítják, hogy a csemeték minél gyakoribb gyomlálása és a talajnak minél többszöri kapálásával és lazításával lehet csak erőteljes csemetét nevelni.

Ez természetes is, mert mennél porhanyósabb a talaj, annál jobban fejlődhetik s terjedhet benne a gyökérzet s annál több légköri nedvességet képes magába szívni s igy a csemete táplálása is, ezért és mert több levegőhöz jut, tökéletesebb.

Ezeket a kisérleteket főleg azért is sietek közre adni, mert még a közelmultban is igen sok konzervativ szakember azt a nézetet vallotta, hogy a csemeték fejlődésére a gyom, a nedvesség visszatartása és a beárnyékolás folytán jó hatással van.

Hogy ez a nézet mennyire nem tarthatja fenn magát, azt a fennebbi adatok világosan igazolják.

A csemetekertben tehát a gyomnak még rövid ideig sincs helye s ily et rendesen kezelt csemetekertben látni nem is szabad.

A gyomlálási munkálatokkal járó költségek, az egy és ugyanazon területen többszöri gyomláltatás folytán nagyobb mennyiségben termelhető csemete mennyiség s az alig 1—2 éves korban nyerhető erőteljes csemeték révén, bőségesen megtérülnek.

Végül czélszerűnek tartom ideiktatni a gyomláltatáshoz szükséges napszámos erőről több évi tapasztalat alapján összeállított adatokat.

De mint a földet boritó ködöt, egy kis szellő is játszi könnyűséggel tépheti szét, ép úgy eltűnik a félálomban levő zsibbadtsága is, egy hirtelen keletkezett zaj hatásától.

Léptek zaja hallatszott s attól felriadt az őrség. Nagyot dobbant a gyerek szive, de hamar elnyomta az óvatosság gondolata s megfékezte a szaglálni kezdő Gyurit is.

Ők jöttek ketten, a két orvvadász, a reggeli megállapodás szerint.

Egyik az első, másik a második tisztáson húzódott lesbe.

Pistuka nem látta, de tisztán hallotta a lépések zaját s a legkisebb ág törtelését s a haraszt zörrenését is.

Bezzeg egyszerre elmult az álmosság, helyette az izgatottság lépett fel, de Gyurit simogatva önmagára is türelmet erőszakolt. Fontolgatni kezdett s az eshetőségeket mérlegelve, elhatározta, hogy a lest nem zavarja meg, míg lövés nem történik, akkor megpróbálja a belopást.

Várt rendületlenül, végtelenségnek tetsző időn át.

A nap tányérja már régen eltünt a láthatár mögött, a szürkület kezdett beállani s ezzel együtt az addig csendes erdőben titokzatos mozgás, csodás hangzavar keletkezett.

A madarak éjjeli szállásukra vonultak. Itt egy szajkó rekedtes fürészelése, ott egy lomha varjú álmos károgása hallatszik, kisérve a fekete rigónak párját hivogató füttyentéseivel.

Az erdő ezen előőrsei elcsendesedésével útra bocsátja a csalitok bohémjeit, a fürge tapsifüleseket, a karcsu őzikéket s ezek nyomában, az iny csiklandozó pecsenyeszag után, megkezdi bujkálását a vörös frakkos rabló is.

Az őrség minden neszre, minden zajra éberen vigyáz s ha nem lenne egy kitűzött czél, a folyton változó kép, az állatok regevilágáról susogó falevél merengésbe ringatná el őket, de a czél nem engedi az ábrándozás úrrá tételét. A való rútsága, a leselkedő gyilkosok jelenléte előzi az ábrándot.

Egy puska dörrenése s egy gyanutlan szökdécselő özike halálhörgése, mint villámcsapás érte az őrség fülét.

Az egyik tisztáson, az egyik gyilkos elérte czélját, mit jelzett egy éles fütty, mi bizonyára a társnak szólott.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Tétel szám	A csemete faja	kora	1 k. hold (5755 m²) gyomláláshoz szükséges igen sűrű gyomnál	sűrű gyomnál	középsűrű gyomnál	ritkás gyomnál	Sortávolság	Jegyzet
			női napszám				cm	
1	Fenyőféléknél	1	60	48	32	20	20	A gyomlálások ismétlésénél a gyom sűrűsége által kifejezett fokozatokból lehet a gyomlálási költségeket megállapitani. Kapálás nélkül. Munkaidőegységül 10 óra vétetett.
2	Fenyőféléknél	2	25	16	12	8	20	
3	Fenyőféléknél	3	—	—	—	5	20	
4	Tölgyféléknél	1	60	50	30	16	40	
5	Tölgyféléknél	2	30	25	20	10	40	
6	Tölgyféléknél	3	—	—	12	8	40	
7	Ákácnál	1	80	60	40	20	50	
8	Ákácnál	2	—	—	25	12	50	
9	Különféle más lombfa csemetéknél	1	55	40	35	10	40—50	
10	Különféle más lombfa csemetéknél	2	42	28	15	7	—	

Megindult az őrség is a szomorú játék színhelye felé. Ovatosan, zajtalanul, lépkedve. Gyuri pórázon kisérte gazdáját.

Az orvvadászokat annyira elfoglalta a lőtt őzbakk kizsigerelése, zsákba tétele, az esemény tárgyalása, hogy az őrség közeledését még nagyobb zaj csinálása mellett sem vették volna észre. Igy könnyen megközelítették Pistuka és Gyuri a munkában levőket.

A fiút, alig 10 lépésre látva a véres munkát, nagy keserűség fogta el, s ha valami csodás hatalom egyszerre megfelelő erőt kölcsönzött volna neki, menten megfojtotta volna mind a két embert, de igy kénytelen volt eszére hallgatni s a lehetőséget mérlegelni.

A tisztás szélén megállva, Gyuri fejét lenyomva, széjjel nézett, kereste, hogy hová tették le az orvvadászok puskáikat. Felfedezte, de szomorúság fogta el, mert azok a tisztás tulsó szélén voltak egy fához támasztva. Igy ha hozzá akart jutni, vagy a tisztáson kellett volna átmenni, de ott guggolt a két orvvadász s azoktól észrevétlenül átmenni lehetetlen volt, vagy pedig az erdőben kellett óvatosan megkerülni a fél tisztást, hogy czélját elérhesse.

Ez utóbbi módot választotta s csaknem lélekzetét is visszafojtva megkezdte a végtelennek tetsző utat.

Részint a fák fedezete alatt, részint az orvvadászok zajos munkája s beszédje miatt már majdnem sikerült a terv, de Gyuri az ő kutya eszével sehogy sem tudta felfogni, hogy gazdája miért kerüli el a gazokat, s mikor látta, hogy mindig távolodnak a véres helytől, kiszakította a pórázt a fiú kezéből s mint egy tigris rohant a guggoló alakokra.

Az orvvadászokat a hirtelen támadás nagy zavarba hozta, ösztönszerűleg védekezéshez láttak. Az egyik a zsigerelésnél használt s még kezében levő kést a támadó kutyába meritette, mire Gyuri, a mit addig sohasem tett, fogait vette használatba. A másik otthagyta társát s szaladt puskájáért, de ott még nagyobb meglepetés várt rá. Saját puskáját reá szegezve tartja az erdőőr fia s megadásra szólította fel őt.

A manöver teljesen sikerült. A vadorzók megsemmisülve adták meg magukat. Az egyik a meglepetéstől, a másik a fájdalomtól szólni sem tudott.

Alig tudta Pistuka kikönyörögni Gyuri szájából a földön fetrengő orvvadászt, de végre talpra állhatott az is.

Csupa vér volt a küzdőtér, orvvadász, kutya egyformán, mit Pistuka a kizsigerelt őz vérének tulajdonított s mint rendben levő dolgot intézte a többit. Az

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

A trágyázásról.

Közli: **Barátfalvi Béla,** m. kir. erdőőr.

A termőföld, még ha nagyon gazdag is növényi tápelemekben, több évi termés után kimerül s ott, hol eddigelé a növényélet dúsan fejlődött, idővel csak satnya növényzet fog tengődni. Jóllehet a földnem s annak physikai minősége mitsem változott, de igenis elváltozik annak vegyi-minősége, miután a föloldható sók és aljak abból az évi termésekkel együtt eltünnek. A termőréteg ezen fokozatos kimerülését, elszegényedését okszerű trágyázással gátolhatjuk meg, mert a trágya termékenyítő elemeivel visszaadhatjuk a földnek azt, mit az évi termések abból kivesznek s ez által kevés földünk termőképességét nemcsak föntartani, de még évről-évre fokozni is képesek leszünk.

Föképpen a kerti gazdaságnak föladata az, hogy azzal csekély térségről a lehető legnagyobb és legtökéletesebb termést, sőt egy és ugyanazon helyről évenkint kettős, sőt hármas termést is biztosítsunk. Magától értetődik tehát, hogy a kerti gazdaságnál a trágyakezelés és annak czélszerű alkalmazására nagy figyelmet kell fordítani. Régebben az egyes trágyanemek hogyan és mikénti alkalmazását, az évek során át gyűjtött tapasztalati adatok nyomán, tehát csupán gyakorlati uton puhatolták ki s bár így is elég tökélyre vitték a trágyázási rendszert, de még sem azon pontra, melyre jelenben a természeti tudományok, nevezetesen a vegytani elemezések folytán eljutottunk.

A szarvasmarhatrágya, az istállló- vagy óltrágyák között első helyen áll. Természetére nézve a lassan erjedő trágyanemekhez tartozik, miért is a könnyű homokos és meszes talajnál való alkalmazása a legajánlatosabb; mert egyrészt a föld laza összefüggését tömörebbé teszi s ennek következtében a talaj gyors kiszáradását is megakadályozza. Hatása két-három évig eltart, mert mint említettük, csak lassan és egyenletesen bomlik s ezért az első évben a növények sem lesznek tulságosan buják. A trágya tápláló ereje és termékenyítő hatása igen sok esetben a szarvasmarhák etetésétől s az alom minőségétől is függ, mert minél tápdúsabb takarmánynyal látjuk el marháinkat, annál hatályosabb trágyát is nyerünk azoktól; mig ellenkezőleg az éhséggel küzködő jószág csak sovány trágyát fog produkálni.

Zöldség- és főzelékneműek alá a friss szalmás marhatrágya nem való, mert ebben igen sok féreg szokott lenni, mely aztán a zsenge plántákat és a gyökeret megrongálja. Általában a kertmivelésnél a jól átérett és elkorhadt trágyát használjuk, mert ebből növényeink a szükséges tápelemeket már elkészített, azaz feldolgozott állapotban könnyebben áthasonlíthatják, mint a friss, erjedetlen és fel nem dolgozott trágyából. Az éretlen trágya rendesen csak a levél és szárképződésre hat; mig a sók és aljakban gazdag, érett trágya a gyümölcs és mag tökéletesebb kifejlődésére van kedvező hatással. Ez áll egyáltalában minden állati ürülékre nézve.

A juhtrágya gyorsan fölhevülő és erjedő trágyanemekhez tartozik, ezért szivós agyagtalajon legjobb hatást gyakorol, mely azonban gyors fölbomlása következtében csak rövid ideig tart; a növényeket tulhajtja, ezért a szár- és levéltermő-veteményeknél a legjobb eredménynyel működik; földdé érlelve s más földnemekkel elegyítve virágok és más disznövényekhez alkalmas kevereket ad.

özet zsákostól felvétette az egyik orvvadásszal a határa s maga előtt terelte mindkettőt, bekisérte őket a főerdészhez, hová éjféltájban érkeztek meg, a véresebbik alak folytonos káromkodása s Gyurinak szokatlan morgása között.

Nagyot bámult az álmából felvert főerdész, mikor meglátta a környék legelvetemültebb két vadorzóját, a mint véresen, szánalmasan, siralmasan álltak előtte, hátukon egy véres zsákból kilógó özbakkal s mögöttük hivatalos komolysággal két puskával a hátán az erdőőr fia.

A jelentésből megértette az erdőben lefolyt drámát, de egyúttal belátta azt is, hogy a gyerek ezen bátor tette miféle veszélyeknek lehet jövőben kútforrása, mert a megcsufolt két orvvadász elvetemült, durva lelkületében bizonyos, hogy a bosszú érzete felkelt és megerősödött, mitől féltette a gyereket, kit komolyságáért, értelmességéért, becsületes törekvéseért nagyon megszeretett és nagyra becsült.

Ezért elhatározta, hogy megkisérli a vadorzók lelkére hatni s hacsak lehet a gonosz indulatot megsemmisíteni.

A félemlítés módszerét próbálta meg, előbb, a törvényre, a büntetés nagyságára, fegyverük elkobzására mutatott rá, de látta, hogy a két elszánt embernél mindezek, falrahányt borsóként hatástalanoknak bizonyultak. Akkor a másik módot vette elő. Elmondta nekik, hogy minő jóakarattal viseltetik sorsuk iránt. Nem akarja megbüntettetni őket, fegyvereiket is, sőt még a vadat is visszaadja, az erdőből sem tiltja ki őket, inkább megbizatást ad nekik, hol vadászenvedélyüket is kielégíthetik és szép keresethez is jutnak.

Megbizza őket az elszaporodott ragadozó állatok és kártékony madarak pusztításával, melyekért szép lődíjakat helyezett kilátásba.

S mindezekért egyetlen kikötést tesz, egy feltételt szab csupán, azt, hogy hasznos vadat soha semmi körülmények között elejteniök nem szabad. A lődíjak három havonként vehetők fel s a melyik duvadpusztító megfeledkezik fogadalmáról, az elveszíti jogát mindenhez, elcsapatik s tolvajnak lesz bejegyezve. Az orvvadászok átszellemült arczczal hallgatták a főerdész előterjesztését, s azon gondolat, hogy ők éjjel-nappal szabadon járhatnak fegyverrel a hátukon a gondnokság egész területén, csodahatást művelt. Válaszuk rövid de érthető volt, a főerdészhez rohantak s kezeit összecsókolták, esküdöztek, hogy hűséggel hálálják meg a bizalmat.

A főerdész örült a sikernek, hogy kegyeltjét megmenthette egy bosszúállás veszedelmétől s hogy még

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

A lótrágya a legnagyobb hatással bir s gyorsan erjedésnek indul, éppen ezért erjedetlen friss állapotban csak hideg agyagos földeken és mocsaras lápokon van kedvező hatása, míg ellenben a száraz homoktalajt még szárazabbá teszi. A gyökképző és magtermő vetemények alá csak elkorhadt állapotban szabad alkalmazni, különben a növényeket túlhajtja s csak silány termést eredményez. Nagyobb rakásokban összefüllesztve hamar megpenészedik s ekkor sokat veszít tápminőségéből, ezért a kupaczokat míg az erjedés tart, gyakrabban vizzel, vagy még jobban ganajlével meg kell öntözni s így aztán sokkal hatályosabb trágyát fog adni a veteményeknek.

Gyorsan és tartósan hevitő tulajdonságánál fogva a friss lótrágya melegágyak készítésére, a legmegfelelőbb anyagot szolgáltat.

A sertéstrágya egyáltalában hideg s csak lassan erjedő trágyafélékhez tartozik, mely tekintettel a sertések etetésére, hol silányabb, hol ismét gazdagabb lehet növényi tápelemekben aszerint ugyanis, a mint sertéseinket vagy parajjal és konyhamoslékkal, vagy pedig szemes eleséggel etetjük.

A sertéstrágyát, úgy, a mint az ólból kikerült, friss erjedetlen állapotban edző tulajdonságánál fogva — mely leginkább ezen állatok vizeletétől származik — nem tanácsos azonnal a vetemények alá használni, mert a növényéletet könnyen kiöli, hanem csakis akkor, midőn már átérett, lehet aztán egymagában, de még jobban más trágyafélék közé keverve alkalmazni. Különösen a káposztafélék azok, melyek e trágyanem alkalmazásával legszebben díszlenek. Továbbá vizenyős hideg természete miatt, aszályos homoktalajon igen jó hatása van.

A baromfitrágya. Ebből igen ritkán lehet annyi trágyát előállítani, a mennyit csak egy korlátolt kis kerti gazdaság is igénybe veszen, mindazonáltal az a kevés is, a mit ezen állatok után nyerhetünk, megérdemli, hogy szorgalmatosan összegyűjtögessük s veteményeink fölsegélyésére, mint hathatós trágyát fölhasználjuk.

A baromfitrágya ugyanis különösen gazdag lévén föloldható sókban, azt csupán első trágyaként csekélyebb mennyiségben is alkalmazhatjuk, mert az elsatnyuló veteményeknél, melyek elsárgulva tengődnek, egy-két maroknyi baromfiganaj por alakban a tő kerületében elterítve, olykor csodákat fog mivelni.

A baromfitrágyát legczélszerűbb vagy a vegytrágya közé keverni, vagy pedig ha tisztán alkalmazni akarjuk, kiszárítva, esőmentes helyen födél alatt tartani, mert nedvesen összefül s leghatásosabb alkatrészei elillanak.

A híg- és árnyékszéktrágyából, mint tudjuk, évenként sok megy veszendőbe az istállóból elszivárgó húgy és ganajlével, valamint az emberi ürülékekkel; pedig mindkettő növényéltető elemekben igen gazdag s hibát követünk el, ha csupa előítélethől saját kisgazdaságunk érezhető javára kellő figyelemre nem méltatjuk.

Mindenütt, hol a gazdaságtudás és a kertmivelés a kultura magasabb fokára vergődött, részben ezen becsmérelt trágyaanyagok czélszerű kezelése és okszerű felhasználásának köszöni virágzó állapotát. Németalföld és a mivelt nyugat erre például szolgálhatnak. A nagy terjedelmű és közel 360 millió népességű kinai birodalom csakis kitünő trágyázási és csatornázási rendszerének köszöni roppant arányban túlszapo-

---

biztosabb legyen az eredményben, a vadorzóknak kijelentette, hogy minden parancsot és utasítást az erdőőr fiától fognak kapni, ő lesz főnökük a dúvad pusztításánál.

Végül a fiút megdicsérte s elismerése jeléül saját fegyverei közül egy könnyü 20-as lancasterrel ajándékozta meg, mivel teljesen boldoggá tette a gyereket.

A vadorzók puskáit, biztonság okából csak másnap adta vissza a tulajdonosoknak, bár felesleges volt az aggodalom, mert a megtérés ez egyszer őszinte volt.

A főerdész tapintatos eljárásában, a véres ügy elintézési formájában megnyugodva hagyta el a négy tagból álló társaság az erdészi lakot s lelkükben különféle érzelmekkel, agyukban különféle gondolatokkal szótlanul indultak útjukra.

Pistuka volt köztük a legboldogabb. Örömét nem az elért siker okozta, melynek horderejét egész nagyságában nem ismerte. Sem pedig a kapott dicséret vagy a kapandó fizetés, a szép reményekkel biztató jövő s tudata annak, hogy czélját elérheti, szülőinek meghálálhatja, testvéreinek visszafizetheti a kapott jókat, a hozott áldozatokat, még ezek sem zavarták e pillanatban gondolát, pedig eddig egyetlen álma, egyedüli életczélja csupán ez volt.

Boldoggá az a kis fegyver tette, melyet gyöngéden simogatva, melléhez szórítva vitt magával. Régi álma, sovárgó vágya teljesült.

Ezer terv koválygott eddig is agyában, melyek megvalósításához okvetlenül szüksége volt egy fegyverre, de nem olyan fináncmordályra, milyen atyjának is volt, melylyel ugyan mindent lehetett csinálni, csak épen lőni nem. A kártevő madarak, az apró vérszomjas ragadozók vígan szaporodhattak s üzhették gyilkolásaikat, a golyós fringia nem arravaló, hogy vele ezekkel szemben sikerrel lehessen harczolni, oda olyan kis játékszer kell, mint milyen az ajándék.

A fiú képzeletében régen kiszinezte, régen megállapította, hogy milyennek kellene lennie egy igazi vadásznak, egy »hivatásos« vadőrnek. A tennivalókkal s azok miként jével, módozataival már akkor foglalkozott, mikor a vadak védését az orvvadászokkal szemben megkezdte. Folyton az erdőt bújva, sok olyan jelenséget tapasztalt, sok olyan küzdelmet látott, mely a lét és fajfentartásért folyt. Ezekből kész terveket kovácsolt össze s megállapította, hogy mikor és milyen emberi segítség, közbelépés szükséges a vadak társadalmi rendjének megóvására.

Hamar belátta, hogy az igazi vadőr tennivalói

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

rodott népességének existenciáját. A szükség parancsolta lét föntartása már rég kivetkőztette azon előítéletekből, melyekből a mívelt államok lakóinak nagy része még mai napig sem volt képes kibontakozni. A hittérítők tanusága szerint valóban csodálatra méltó ügyességgel és szorgalommal gyűjti össze a kinai útonútfélen a trágyaanyagot, sőt egyes földbirtokosok még az út mentében a járó-kelő közönség kényelmére árnyékszékeket állítanak s ebben gyűjtik össze az ürülékeket. Abbé Huc franczia misszionárius megfordulván több izben a kinai gazdászatokban, ezeket mondja*): »Ha valamely kinai farmer udvarába lépünk, legelső a mi bennünket idegeneket meglep, azon trágyakupaczok és halmok sokasága, mellyel mindenfelé találkozunk, itt működik a kinai napokon át családjával, nem undorodva azon átható bűztől, mely ezen halmazokból kipárolog. De ritka az a nép a föld kerekségén, mely gazdászatát oly tökélyre emelte volna, mint ezt a kinai tette. Egész Kina egy kert, a gazdaságok mind intenziv kertgazdászatokból állanak, melyek ritka szorgalommal mívelteinek s kettős, sőt háromszoros termésssel fizetnek, s mindezt csak a kitünő trágyakezelésnek köszöni a szorgalmas népség.«

Az undor, mellyel ezen nagy mérvben bűztgerjesztő ganajlé és emberi ürülékek iránt viseltetünk, czélszerű kezelés mellett meg fog szünni, ha ezen hig anyagokat televénydús földdel keverjük; mert az erjedésnek induló s abból kibontakozó ammoniakot a televény azonnal elnyeli. Igy kezelve ezen ürülékek minden kellemetlenség nélkül bárhol eltarthatók és

*) Souvenir d'un Voyage dans le Tartarie etc. le Thibet et Par M. Huc Paris 1868.

bármerre elszállíthatók. Már nagy nyereség volna az is, ha a helyett, hogy ezen trágya nagy részét a folyamokba elcsatornázzuk, azt a közönséges marhatrágyával összekevernők s azzal együtt a területekre kihordatnók, mely esetben az istállótrágya minőségét és hatályosságát tetemesen fokozhatnók. Kisértsük meg csak egyszer s bizonyára lassanként reá fogunk jönni legczélszerűbb alkalmazás módjára.

Az állatok vizelete, úgyszintén az emberi ürülékek vizzel fölhigítve, igen hathatós higtrágyát adnak, melyet satnya vetemények fölsegélyésére s fészektrágyázásra, bármikor, még nyár derekán is, a fejlődés szakában előnnyel alkalmazhatunk. Szükséges azonban, hogy ezen ürülékek vizzel kellőleg fölhigíttassanak és erjedésen átmentek légyen, mert ha amúgy frissiben akarnók alkalmazni, a tömörített állapotban levő sók a növényéletet könnyen veszélyeztetnék, sőt ki is ölnék.

A növényi vagy zöldtrágya. A termőföld javítása vagy trágyázása növényekkel korántsem az újabb kor találmánya, ismerték azt a régi rómaiak is és gyakorolták is nagyban. Már L. Moderatus Columella II. könyv 15—16. fejezetében a csillagfürtről (Lupinus) teszen említést és leirja módját, mint kell azt trágyának alászántani. Szintugy Plinius természethistoriájának XVIII. könyv 14. fejezete is tanúságot teszen erről. Napjainkban is már több tekintélyes és szakképzett gazda újból szót emelt a zöldtrágyázás mellett s tapasztalás által igazolt vegyelemzések folytán bebizonyitja, hogy a zöldtrágya némely körülmények közt a legegyszerűbb mód, a mi által a kimerült földnek termőképességét más trágya hiányában megtartani lehet. Néhol a földterület nagy távolsága vagy a területnek a meredeksége nem engedi meg a trágyának a területre való hordását, itt

---

azzal még nincsenek kimerítve, hogy a vadak téli etetéséről gondoskodik s a kártékony állatokat lelkismeretesen üldözi, pusztítja, irtja.

A vad sikeres tenyésztéséhez, a korán fejlődő fiú minden tehetségével, a mintát a házi állatok tenyésztési feltételeiből állította össze s úgy okoskodott, hogy nemcsak ételről-italról kell gondoskodni, hanem az idő zordságát is elviselhetővé kell tenni s a vadat nemcsak természetes ellenségeitől kell óvni, hanem saját faji harczaiban, tehát egymással szemben is.

S a fiatal nemzedék fejlődése, felnevelése meg épen különös gondot igényel és minden faj más meg más feltételeket követel.

Az elmélet azonban mit sem ér, ha azt a gyakorlat, a tapasztalat nem igazolja. Pistuka még remélni sem merte, hogy ily hamar alkalma fog nyilni terve megvalósítására s hozzá még segítőtársakat is kap két orvvadász személyében.

Mint az álmodozó felébredéskor elveszti álmainak vezérfonalát, úgy járt a gyerek is, a sok gondolat és tervezgetés között nem találta meg a kiindulási pontot. Alárendeltjeinek egyetlen utasítást, egyetlen parancsot sem tudott kiadni s bizonyos félénkség, bátortalanság vett erőt rajta, kételkedni kezdett abban, hogy tudja-e majd teljesíteni a mit elvállalt s meg tud-e felelni a belé helyezett bizalomnak?

Kezdte érezni a szaktudás hiányait, kezdte belátni, hogy neki még sokat kell tanulnia, míg mindazt elsajátítja, mire egy erdőőrnek, egy szakmáját igazán értő vadőrnek szüksége van. Agyában kóválygott az eszmék, de a tudás fegyelmezése nélkül. Érezte, hogy tudás, tapasztalás kell gondolatainak rendbeszedéséhez. S az e fölött való töprengésben észre sem vette, hogy az erdőőri lakhoz érkeztek.

Kénytelen volt a jövő munkában segédkező társainak három napi határidőt adni, remélve hogy addigra majd csak rendezi valahogy a teendők sokféleségét.

Három nap hosszú idő a gyarló ember életében. Szép reményeinket egy röpke pillanat is elhervaszthatja, legszebb terveinket semmivé teheti, örömünket bánatta változhattja. Hát még három hosszú napon mennyi minden történhetik? Pistuka is így járt. A jövő képeit szinezgetve, ébren álmodozva töltötte el szerettei között az éj hátralevő részét, nem sejtette, hogy a szomorú valóság ágyától alig öt lépésre az ajtó előtt leselkedik, s készíti a meglepetést.

Gyuri, a hű állat, a lelkiismeretes dajka, az

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

tehát a zöldtrágyával kell a föld termőképességét megtartaniok.

A növényi vagy zöldtrágyázás mint ismeretes abban áll, hogy a terények betakarítása után rögtön a földet felszántjuk s a földön képző összes növényzetet alá forgatjuk. Ugyanezt teheljük az ugaron hagyott s azon felnőtt növényzettel is. Némely helyen a zöldtrágyázás czéljaira megfelelő növényeknek a magvait elvetjük a területre s mintegy mesterségesen neveljük a zöldtrágyázáshoz szükséges növényzetet.

Az igy nevelt növényzet között nem verődik fel annyira a gyom, a mi magában véve igen nagy előny.

A zöldtrágya veteményeinket annyira nem hajtja túl, mint a légenydús, friss istállótrágya, s a mellett egyenlő körülmények között szebb és tökéletesebb termésre számithatunk.

Az alászántott zöldtrágya haszna különösen száraz homokos talajon szembeszökő.

A zöldtrágya aránylag csekély költséget igényel. Hogy a zöldtrágyázással a lehető legnagyobb előnyt elérhessük, szükséges 1-ször e czélra olyan növényeket választani, melyek gyors növekedésük mellett nagy szárat és levélhalmazt fejlesztenek; 2-szor gyökerükkel minél mélyebben a földbe hatolva, az ott levő tápanyagokat felszinre hozzák; 3-szor szükséges azokat minél sűrűbben vetni, hogy a földet kellőleg beárnyékolva a gyom és paraj fejlődését megakadályozzák; 4-szer oly időben kell a zöldtrágyavetést alászántani, midőn teljes fejlődésében áll, tehát virágzás szakában; 5-ször az alászántást s ennélfogva a veteményezést akként intézzük, hogy még elegendő idő maradjon a földet más veteményekkel bevetni, s végre 6-szor, hogy az elvetendő mag minél kevesebbe kerüljön, s igy a zöldtrágya költséges ne legyen.

Azon növények közül, melyek e tekintetben rendelkezésünkre állanak, különösen figyelemre méltó a csillagfürt, a pohánka vagy tatárka, a csibehur, a fehér és fekete mustár.

Meg vagyok győződve s láttam, hogy helyenként a kincstári altisztek némelyikének illetményföldje, messze esik lakásától annyira, hogy földjének termékenyítésére trágyát a nagy költségek miatt nem szállíttathat s azt csak kaszáló gyanánt használhatja. Ilyenformán a háztartás évi terményszükségletét illetményföldje némileg sem szolgáltatja s igy kénytelen az illető altiszt mindent a havi fizetéséből — a mai és mindjobban növekvő drágasági viszonyok mellett — drága pénzen beszerezni.

E miatt hivom fel figyelmét t. kartársaimnak, hogy a saját érdekük és boldogulásuk tekintetében csekély illetményföldjüknek a fent leirt okszerű trágyázással gyarapitsák termő erejét, mert az igy reá fordított némi költség és szorgalom meghozza fáradságuk édes gyümölcsét.

Felhivom figyelmét t. kartársaimnak még az alábbiakra:

A hegyvidéken láthatni, különösen a szegénységben nyomorgó ruthén népség által lakott vidéken, hogy a magasabb hegyi szántókat sohasem trágyázzák meg, mert oly magasra a trágyát fölszállítani vagy nem lehet, vagy pedig igen nagy fáradságba kerülne. Az illető gazda földjét az első évben fölszántja és beveti zabbal, a következő évben pedig parlagon pihenni hagyja, ha földjébe vet egy métermázsa zabot, a termésből csak 2 métermázsa zabot és szalmáját veszi ki,

---

igaz barát, a család megvesztegethetetlen védője utolsó óráját éli.

Az orvvadásztól kapott késszúrás halált okozó sérülést idézett elő.

A halálra sebzett állat fájó sebével, testét vonszolva, kis gazdáját elkisérte a nagyútra a főerdész lakáig s a beszámolásnak egy sarokba görnyedve tanúja volt. Együtt indultak vissza az erdőbe, de fájdalmai folyton nagyobbodtak s el-el maradozott a társaságtól, mit a gondolatiaiba mélyedt fiú nem vett észre. De a hű állat erejének végső megfeszítésével, mégis haza vánszorgott s fejét a kedves ház küszöbére fektetve vívta haláltusáját.

A koránkelő gyerek megdöbbenve találta meg a hű barátot s mikor látta, hogy a vég közeleg, felköltötte az egész családot, búcsút venni a hű állattól.

Megható jelenet állott be. A haldokló állatot körülvevő család mindenik tagja könnyezett a hű állat kínjainak láttára s ő a szenvedő okos szemeit még egyszer körüljártatta, mintha búcsút akart volna mondani mindenkinek, kik őt szerették. Végül egy utolsó erőlködéssel kis gazdája felé fordítva fejét utolsót nyögött.

A kis kertbe, virágos hant alá temették el Gyurit. A család minden tagja naponként meglátogatta a sírt s a hű állat viselt dolgairól naponként folyt a beszéd.

Ez emlékezés gránitnál, márványnál becsesebb, maradandóbb, mert igaz és őszinte volt.

A veszteség nagyságát legjobban Pistuka érezte, csak ő tudta, hogy mije volt neki Gyuri?

Legjobb barátját, hű segitő bajtársát vesztette el s az érzett fájdalom munkakedvét is megbénította, árvának, elhagyatottnak érezte magát ép úgy, mint mikor az iskolába vitték s ott magára hagyták.

Önbizalma elveszett, akaratereje cserben hagyta, gondolatait rendezni nem volt képes.

Növelte a zavart a látogatóba jött orvos azon hírrel, hogy Gyuri marása vérmérgezést okozott s a vadorzó meghalt.

A gyerek teljesen le volt sújtva e hirre, s önmagát, tudatlanságát, tapasztalatlanságát, erőtelenségét vádolta, hogy a csekély siker ilyen nagy áldozatot követelt.

Elhatározta, hogy visszatér az iskolába, erdőőri szakiskolába lép.

Ismereteit gyarapítani, tudását rendezni, akaraterejét acélozni, egyszóval magát szakemberré a gyakorlati életre kiképezni.

Édes atyja teljesen meggyógyult s újra átveheti hivatalát, reá pedig akkor itthon szükség nincs.

Az anyagi viszonyok is javultak, szerettei szük-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

mert többet nem terem s így földje nemcsak hogy hasznot nem ad, de még a megmívelési költségeket sem téríti meg. Most már, ha az ilyen szántóföldek zöldtrágyával lennének megtrágyázva — melyet nem birok eléggé ajánlani — meghoznák szépen a fáradság gyümölcsét s a gazda vidor szemmel nézné földjének jó termését.

Vannak azután a vidéken nagy terjedelmű kopár térségek és hegyi legelők is, melyek az általaj minősége és a kőzetalkotó elemeinek megvizsgálása után arról győznek meg, hogy a legszebb gyümölcsösökké lennének alakithatók s ott hol eddig a silány legelőkön alig néhány állat tengette életét, jövedelmező gyümölcstelepek lehetnének. Egyáltalában ha a kopár s a földtakarótól teljesen megfosztott szirtektől eltekintünk, nincsen olyan mostoha talaj, mely a reáforditott munkát és költséget kamatokkal együtt vissza ne fizetné. Arról meggyőződhetünk a kis württembergi királyságban, melynek ernyedetlen szorgalmas lakossága a sziklás hegylejtőket földdel meghordva, hasznothozó szőlősök és gyümölcsösökké alakitotta át, s a hangyaszorgalma által biztosított keresménye megelégedetté és boldoggá teszi az egész népet!

Azért van nálunk a hegyvidékeken oly sanyarú állapot, mert a nép a földjének megmivelését és kihasználását kellőleg nem érti, s ennek a következménye az, hogy a nép oly nagy számban vándorol ki, s hagyja el édes magyar hazánkat.

T. kartársak! Azt hiszem nem végzek rossz cselekedetet, ha figyelmüket felhivom az elmondottakra s az oly szegény vidéken lakó népet felvilágositják és kioktatják földjeik mikénti okszerű trágyázására, illetve kihasználására.

séget nem fognak szenvedni. Elhatározását sietett közölni a főerdésszel, ki mindig jóakarattal viseltetett iránta.

A főerdész helyeselte a fiú tervét s készséggel járt közbe, hogy az x—i erdőőri szakiskolába felvétessék.

Mikor már minden készen volt, csak az indulás hiányzott, akkor tárta fel lelkét, szándékát, okait szülői és testvérei előtt, még pedig olyan közvetlenséggel, hogy az okok teljesen meggyőzték a család minden tagját.

Búcsúként az apa átölelte fiát s többi gyermekeihez a következő szavakat intézte: »Gyermekeim, boruljatok térdre gondviselő teremtő atyánk bölcsessége előtt. S rebegjünk hálaimát azon véghetetlen jóságáért, hogy a nyomor és betegség között is gondunkat viselte s egy erőtelen gyermek által vitette végbez azokat a csodás dolgokat, melyek megtartottak minket egymásnak.«

A család eme hálaimával zárta le az öt esztendőt s bocsátotta újra el a család büszkeségét. Szivükben a határtalan szeretet, nyugodt bizalom, aggódás nélkül kisérte a fiút másodszor is idegenbe.

(Vége.)

Különfélék.

Népkönyvtárak. A földmivelésügyi miniszter a gazdasági munkásnép erkölcsi és gazdasági müvelésére, másrészt gondolatvilágának hazafias szellemben való irányitására és a tévtanoktól való elvonására hasznos könyvek adományozásával nyilvános népkönyvtárakat létesit. Ily könyvtárak vannak már

Abauj-Torna	várm. területén	43	könyvtár	6005	kötettel
Alsó-Fehér	» »	5	»	681	»
Arad	» »	32	»	4668	»
Árva	» »	2	»	267	»
Bácsbodrog	» »	54	»	7592	»
Baranya	» »	29	»	4006	»
Bars	» »	15	»	1688	»
Békés	» »	33	»	7932	»
Bereg	» »	17	»	2346	»
Beszterczenaszód	» »	2	»	274	»
Bihar	» »	76	»	10988	»
Borsód	» »	24	»	3580	»
Brassó	» »	3	»	450	»
Csanád	» »	36	»	5791	»
Csik	» »	32	»	4802	»
Csongrád	» »	36	»	6199	»
Esztergom	» »	9	»	1410	»
Fejér	» »	32	»	4821	»
Fogaras	» »	—	»	—	»
Gömörkishont	» »	79	»	8783	»
Győr	» »	7	»	964	»
Hajdu	» »	14	»	2185	»
Háromszék	» »	50	»	7444	»
Heves	» »	73	»	10845	»
Hont	» »	26	»	3773	»
Hunyad	» »	5	»	765	»
Jászkunszolnok	» »	67	»	10883	»
Kisküküllő	» »	28	»	4261	»
Kolozs	» »	10	»	1454	»
Komárom	» »	51	»	8298	»
Krassó-Szörény	» »	8	»	966	»
Liptó	» »	—	»	—	»
Máramaros	» »	11	»	1757	»
Maros-Torda	» »	26	»	3206	»
Moson	» »	6	»	668	»
Nagyküküllő	» »	2	»	342	»
Nógrád	» »	17	»	2599	»
Nyitra	» »	28	»	3659	»
Pestpilissoltkiskun	» »	97	»	14817	»
Pozsony	» »	39	»	5964	»
Sáros	» »	5	»	780	»
Somogy	» »	59	»	8891	»
Sopron	» »	8	»	1128	»
Szabolcs	» »	121	»	17585	»
Szatmár	» »	34	»	4808	»
Szeben	» »	—	»	—	»
Szepes	» »	4	»	534	»
Szilágy	» »	13	»	1757	»
Szolnok-Doboka	» »	27	»	4254	»
Temes	» »	36	»	5305	»

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Tolna	várm. területén	21	könyvtár	3107	kötettel
Torda-Aranyos	» »	18	»	2333	»
Torontál	» »	84	»	10752	»
Trencsén	» »	1	»	172	»
Turócz	» »	3	»	446	»
Udvarhely	» »	65	»	8196	»
Ugocsa	» »	19	»	2970	»
Ung	» »	1	»	170	»
Vas	» »	72	»	10083	»
Veszprém	» »	12	»	1758	»
Zala	» »	92	»	11468	»
Zemplén	» »	49	»	6615	»
Zólyom	» »	11	»	1465	»
Összesen		1879	könyvtár	271811	kötettel

Ezen könyvtárakban a népszerű erdészeti munkák is feltalálhatók, amelyeket az erdőaltisztek is haszonnal forgathatnak.

Népkönyvtári könyvgyűjteményt kaphat: a) a község; b) a szövetkezet; c) a népkönyvtári egylet; d) az olvasókör, társaskör:

a) ha a község akar létesíteni népkönyvtárat, határozatot kell hoznia és azt a törvényhatóság jóváhagyásával együtt kell felterjesztenie;

b) ha a szövetkezet akar népkönyvtárat létesíteni, alapszabályokat kell a szövetkezeti közgyűlésen megalkotnia és azt láttamozás végett a belügyminiszterhez felterjesztenie. A belügyminiszteri láttamozással ellátott alapszabályt kell azután a földmivelésügyi miniszterhez intézett kérvényhez csatolni;

c) ha külön könyvtári egyesület alakíttatik, alapszabályokat a láttamozási záradék rávezetése végett szintén a belügyminiszterhez kell felterjeszteni s a láttamozott alapszabályok egy példányát kell csatolni a földmivelésügyi miniszterhez intézendő kérvényhez;

d) ha valamely olyan olvasókör, társaskör s általában egyesület akar könyvgyűjteményt kapni, amelyiknek alapszabályai e bemutatási záradékkal már előbb ellátattak, kezelési szabályzatot kell a közgyűlésen megállapítania s azt a kérelemmel együtt a földmivelésügyi miniszterhez felterjesztenie.

A világ legvastagabb fája. A világ legvastagabb fájának egy mocsárcyprust tartanak, a mely Mexikóban, az Oaxaca melletti Tule temetőjében áll. Átmérője 17 méter, Kuntze Otto, a mult évben elhalt neves botanikus, megállapította, hogy a hatalmas vastagságú fa három egybenőtt fából áll. A fa hozzávetőleg 36 méter magas.

Magyarország faóriásai és legöregebb fái czím alatt a Pesti Hirlap kérdést intézett olvasó közönségéhez azok holléte és közlése iránt, kibővítvén kérdését azzal, hogy a mennyiben történelmi nevezetességű fák, felsorolását a hozzájuk fűződő események fölemlítésével együtt kéri. Csak oly fákról lehet szó, a melyek ma is meg vannak.

Hazánk uradalmaiban igen sok ily fa található s hazafias cselekedetet művel az, a ki azokról hirt ad, hogy azok megörökíthetők lehessenek.

Mi is felhivjuk tehát t. előfizetőinket s azok révén az érdeklődőket, hogy a mennyiben ily fákról tudomásuk van, közöljék azok helyét, nemét, méreteit, a hozzájuk fűződő történeti esemény vagy népmonda leirásával s ha csak lehetséges, csatolják hozzá az illető fa képét is.

Köszönetnyilvánítás.

A vadászerdői m. kir. erdőőri szakiskola növendékei mult hó 29-én zártkörű erdei mulatságot rendeztek, melynek tiszta jövedelme a szegényebb sorsú növendékek segélyezésére szolgáló alap létesítésére fordittatik.

Az alap javára a következő felülfizetések történtek, melyekért a nemesszivű adományozók fogadják ez úton is a növendékek hálás köszönetét.

Török Sándor, m. kir. erdőmester úr	20·—	K
Tubán Tibor, kegyesr. főgymn. tanár úr	12·—	„
Kelemen Béla, m. kir. erdész úr	10·—	„
Szaltzer Lajos, m. kir. erdészjelölt úr	10·—	„
Br. Rajacsich Vladimir, szolgabiró úr	10·—	„
Petkó Zoltán, főszolgabiró úr	10·—	„
Stainer Gyula magpergető gyára	10·—	„
Kimmel Sándor, bornagykereskedő úr	10·—	„
Dömötör Tihamér, kir. erdőfelügyelő úr	8·—	„
Dr. Schönvitzky Bertalan, főgymn. igazgató úr	8·—	„
Dr. Darabanth János, vm. főügyész úr	8·—	„
Lászlóffy István, tb. vm. főjegyző úr	8·—	„
Jäger József, cs. és kir. őrnagy úr	6·—	„
Sebök Ernő, m. kir. erdész úr	5·—	„
Kiss István, m. kir. erdészjelölt úr	5·—	„
Kolb Gyula, m. kir. főerdőőr úr	5·—	„
Máté Ferencz, urad. erdőőr úr	5·—	„
Moha Alajos, m. kir. főerdőőr úr	4·—	„
Smolenszky Sándor, m. kir. főerdőőr úr	3·—	„
Dr. Számek György, kegyesr. főgimn. igazg. úr	3·—	„
Patzner István, plébános úr	3·—	„
Faragó Béla, magpergető gyáros úr	3·—	„
Lechner Gábor, nyug. m. kir. erdőmester úr	2·—	„
Özv. Angyal Józsefné úrnő	2·—	„
Harbács György, m. kir. erdőőr úr	2·—	„
Krizsmár Vincze, m. kir. főerdőőr úr	2·—	„
Karnyánszky Lajos, m. kir. főerdőőr úr	2·—	„
Stempák Ferencz, m. kir. főerdőőr úr	2·—	„
Mácska Lajos, kegyesr. főgymn. tanár úr	2·—	„
Bohus Károly, m. kir. erdőőr úr	2·—	„
Molnár András, m. kir. főerdőőr úr	1·—	„
Mihályfi Lőrincz, m. kir. erdőőr úr	1·—	„
Kerekes István, m. kir. erdőőr úr	1·—	„
Gurzó Szofron, m. kir. erdőőr úr	1·—	„
Vácz János, szolgabiró úr	1·—	„
Bakony József, m. kir. erdőőr úr	1·—	„
Fundanel Miklós úr	1·—	„
K. A.	1·—	„
Balogh Antal úr	1·—	„
id. Sárdy Jánosné úrhölgy	1·—	„
Fazekas Ferenczné úrhölgy	0·40	„
Bajczer Lajosné úrhölgy	1·—	„

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Továbbá hálás köszönetüket nyilvánítják Uhrmann Henrik nyomdatulajdonos úrnak az ajándékozott diszítési tárgyakért.

Álláskereslet.

Szakiskolát végzett, 31 éves, nős, volt uradalmi erdész, tiz éves gyakorlattal, kitűnő bizonyítványokkal — birtokeladás miatt — állást keres. Nyelvismeret magyar, román. Czím: a szerkesztőségbe.

Pályázat erdőszolgai állásokra.

Alulirott erdőgondnokság kerületében október 1-én 2 erdőszolgai állás jön üresedésbe.

Évi bér: készpénz 100 korona, gabona 11 hl., 1 kat. hold tengeri föld bevetve, egy darab tehén, egy darab borju, egy darab kocza, 6 darab malac nyári legeltetése. Husz ürm³ kemény dorong tüzifa. Lövőbér a fönálló táblázat szerint, a felfedezett erdei kihágások után befolyt összeg $^1/_3$ része. Lakás kerttel Hadadban.

A román nyelv ismerete kivánatos. Nagykorúak pályázhatnak augusztus hó 15-ig.

Méltóságos gróf Degenfeld Sándor úr erdőgondnoksága
Hadad, Szilágymegye.

Ny. 37 2—2.

Pályázati hirdetmény.

Folyó évi október hó 1-re kerestetik egy kauczióképes, 32—40 éves nős, erdőőr (erdész).

Pályázótól megkivántatik, hogy a lombfaerdők kezelésében teljes jártassággal birjon, tollforgató legyen s úgy a magyar mint a német nyelvet szóban és irásban tökéletesen birja. Továbbá megkivántatik, hogy pályázó kitünő fővadvadász legyen és egy urat cserkészés alkalmával kellő körültekintéssel és szakértelemmel vezetni képes legyen. Az állás, melyhez a megélhetéshez elegendő fizetés jár, kellemes és állandó.

Fenti állásra pályázni kivánók — csakis kitünő ajánló levelekkel és bizonyitványokkal birók — felhivatnak, hogy eddigi alkalmaztatásukat bizonyitó hiteles igazolványaik és bizonyitványaik másolatával, valamint fényképpel felszerelt, német és magyar nyelven szerkesztett pályázati kérésüket e lap szerkesztőségéhez »A. Z. 100« jelige alatt mielőbb nyujtsák be. E. 39. 1—3

Személyes bemutatkozás csakis **kivánatra.**

Ny. 21. 9—24

Eredeti Grammophonok
angyal védjegygyel a legjobbak!
Orizkedjék az ember utánzatoktól, melyek csak kellemetlenséget okoznak.
Eredeti grammophonok 45 kor.-tól feljebb, legjobb minőségben kaphatók.
Nagy választék lemezekben, havonként uj felvételek.
Egy és két oldalon bejátszott lemezek. — Régi, használt lemezek kicseréltetnek.
A Deutsche Grammophon A.-G. egyedüli képviselője Temesvár részére:
KECSKEMÉTI SÁNDOR
látszerész, villamos műszaki telep, nikkelező intézet
Temesvár-Belváros, (Agrár-palota).

Gyümölcsfa-csemetékkel nagyban
faiskolák létesitésére, gazdasági egyesületeknek nagy mennyiségben, jól és jutányosan szolgálhatok.
Nagyobb szükségleteknél különleges árajánlatokkal készségesen szolgálok. — Készlet 1 éves átültetlen és 2 éves átültetett:
több $^1/_2$ milliónál **alma** — valódi vadalma
közel $^1/_2$ millió **körte** — » vadkörte
cca. $^1/_4$ » **birs** — dugványcsemeték
100.000 drb kajszin, mandula és őszibaraczk. — **Készletben** vannak továbbá nagy mennyiségben sorfák, különösen **gesztenye** és **gleditschiafák** ezerszámra.
cca. $^1/_4$ millió **Mariannaszilva** — dugványok
» $^1/_4$ » **Myrabolana** és **szilva**
» $^1/_4$ » **Meggy** és **cseresznye**
Árjegyzék, dúsan illusztrált, kivánságra ingyen.
Mühle Vilmos, faiskolák, cs. és kir. udvari szállító **Temesvár.**
Ny. 2. 14—*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

SCHERTER TIVADAR

előbb PAUSENBERGER

VASKERESKEDÉS

Temesvár-Belváros,

Hunyadi- és Jenő herczeg-utcza sarkán.

Telefon 499.

Legnagyobb választék **Vadász-, Madár- és Flaubert-fegyverekben, Forgópisztolyok, Browning-ismétlő pisztolyok, Flaubert-pisztolyok.**

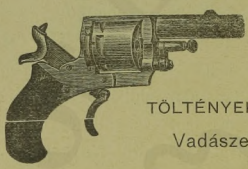

AMERIKAI LÉGFEGYVEREK

TÖLTÉNYEK és SERÉT

Vadászeszközök.

Ny. 5. 14—*

A vadász-vizsla.

Gyakorlati útmutató a vizsla nevelés-, tanítás-, használat- és gyógykezeléshez.

Második kiadás.

Ára 1 kor. 50 f. a szerzőnél: **Stark Dezső** főerdész, **Drávatamási** (Somogy m.) E. 19. 9—*

SORFÁK.

Erősebb fákbani nagyobb szükségletnél speciális ajánlattal állok szolgálatra, — különösen

Acer, Gesztenye, Gleditschia, Fraxinus, Maclura, Quercus, telt **Crataegus, Robinia** stbi-ből.

Mühle Vilmos, faiskolák, cs. és kir. udvari szállító **Temesvár.**

Ny. 3. 14—*

BLUM ÉS TÁRSA

ELSŐRANGU EGYENRUHÁZATI INTÉZET

BUDAPEST IV. Kossuth Lajos-utcza 14/16. sz.

Mesteri szabású, izlésteljes csinos kiállítású

erdészeti és erdő altiszti egyenruhák

nemkülönben felszerelési czikkek szállítására.

Ezen lap előfizetői által nálunk rendelt czikkek számlaösszegéből 1½%-ot adunk át a fentebb tervezett erdőaltiszti alap javara.

Hivatalos úton részletfizetésre

is eszközölhetők a megrendelések; az ily megrendeléseket, hosszas gyakorlatunk alatt — a betekinthető számos elismerő nyilatkozatok tanusága szerint, — mindenkor, az igen tiszteit megrendelők legteljesebb megelégedésére hoztuk kivitelbe.

Polgári ruhák

a *legujabb franczia- és angol-divat* szerint, szinte *pályános árban* készíttetnek. Vevőink kényelmére bármely szakmánkba nem vágó czikket készséggel beszerzünk és a vidéki megrendelések kivitelére különösen kiváló gondot és figyelmet fordítunk.

Kívánatra **ingyen és bérmentve** küldjük meg **árjegyzékünket** és a hivatalos megrendeléshez szükséges részletfizetési megrendelési ívet. — Bármily csekély megrendelés is a lehető legnagyobb figyelem és pontossággal lesz kiszolgálva.

Kiváló tisztelettel:

BLUM ÉS TÁRSA

Szerb kir udvari szállítók,

Ő cs. és kir. Fensége József főherczeg udvari szállítói. A nagymóltóságú földmivelésügyi Minisztérium hivatalosan megbizott erdészeti egyenruha szállítói.

Az »Országos Erdészeti Egyesület« rendes tagjai.

E. 6. 14—*

Nyomatott Uhrmann Henrik könyvnyomdájában Temesvárott.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

I. évfolyam. 1907. évi augusztus 1. 15. szám.

Előfizetési ár:
Egész évre . . . . . 4 K.
Fél évre . . . . . 2 K.
Negyed évre . . . . . 1 K.
Egyes szám 20 f.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

Kiadja az Orsz. Erdészeti Egyesület (Budapest, V. Alkotmányutcza 6. sz.)

Felelős szerkesztő:
TÖRÖK SÁNDOR m. k. erdőmester, erdőőri szakiskolai igazgató.

AZ ERDŐ

Hirdetési díjak:
Egy hasábos garmondsor vagy annak helye 40 f. Egész oldal 40 K. Fél oldal 20 K. Negyed oldal 10 K. Nyolczad oldal 5 K.

Többszörös megjelenés esetén engedmény megegyezés szerint.

Előfizetők részére az állásknálat és kereslet rovata rövid közlésekre díjtalanul áll rendelkezésre.

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

Az előfizetési ár „Az Erdő kiadóhivatala“ czímén Temesvár-Belváros, Uhrmann Henrik papirkereskedése, küldendő.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) „Az Erdő“ szerkesztőségéhez, — Temesvár 3, Vadászerdői erdőőri szakiskola.

Az Erdő munkatársai megfelelő írói tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz. A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erd. Egyes. által kezelt oly alap javára fordittatik, a mely — később meghatározandó módon — erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

Tartalom:

Lászlóffy István: Erdei érték- és árszabályzat.
Sohenk Jakab: A fürj és fogoly viszonylagos elterjedése hazánkban.
Barátfalvi Béla: Az eleven sövényekről.
Különfélék: A villámcsapásról. — Az Országos Gazdasági Munkás- és Cseléd segélypénztár tagjai. — Az irlandi tiszafa. — Fészekpusztítás következménye.
Kinevezések.
Álláskereslet.
Előfizetések nyugtázása.
Pályázati hirdetmények.
Hirdetések.

A tárczában:
Tanos Pál: Eperéréskor.

Erdei érték- és árszabályzat.

Irta: **Lászlóffy István,** vármegyei tb. főjegyző.

Az erdőben elkövetett büntetendő cselekmények csaknem minden esetben az erdőbirtokost megkárosítják, a miért a kárt szenvedett a hatóságnál nemcsak a büntetendő cselekmény megtorlását kívánhatja, hanem kárának megitélésére is igényt támaszthat. Sőt a kárt szenvedett erdőkincstárt képviselő erdőszemélyzetnek a kárigény bejelentése hivatalos kötelessége és csak kellően indokolt esetben állhat el a kincstárt károsító megbüntetésétől és a kár megtérítésétől, mert ellenkező esetben vagyoni felelősséggel járó fegyelmi vétséget követ el.

Az erdőbirtokosnak ennélfogva az ellopott erdei termék értékét, vagy károsítás esetében a szenvedett kárnak pénzben kifejezett mennyiségét kell mindenekelőtt ismerni, hogy annak megtérítése végett az illetékes hatóságnál siker reményével léphessen fel.

Erre a czélra szolgál az erdei érték- és árszabályzat.

Az erdőtörvény 85. §-a ugyanis akként intézkedik, hogy az erdőkárok megállapíthatása végett a vármegyék közigazgatási bizottságainak erdei érték- és árszabályzatot kell készíteni, hogy azok az erdei lopások és károsítások meghatározásánál és megállapításánál mértékül szolgáljanak.

A törvénynek ezen rendelkezése alapján minden vármegye közigazgatási bizottsága az egyes vidékek árviszonyainak tekintetbe vétele mellett három évenként, vagy ha annak szüksége mutatkozik, erdei érték- és árszabályzatot készít és bocsát a hatóságok és az erdőbirtokosok rendelkezésére.

Ebben a szabályzatban tételenként fel vannak sorolva azon erdei termékek árai, a melyek a vármegye területén termeltetnek és forgalom tárgyát képezik; továbbá azon károsításoknak pénzben kifejezett határai, a melyek az erdőben előfordulhatnak. Minthogy pedig az erdőbirtokosnak állatok által okozott károsítások eseteiben, az állatok behajtása folytán költségei merülhetnek fel: a szabályzatban az állatok faja és darabszáma szerint is meg vannak határozva azok az összegek (hajtópénzek), a melyek a kárban talált állatok behajtása esetén követelhetők.

Azt, hogy ezen érték- és árszabályzatot adott esetekben hogyan kell használni, bővebben kifejteni szükségtelennek mutatkozik, mert a szabályzat úgy van szerkesztve, hogy abból a panaszhoz szükséges adatok könnyen kivehetők.

Itt csupán arra az egy körülményre hivjuk fel az erdőbirtokosok és az erdőszemélyzet figyelmét, hogy a hatósághoz intézet beadványaikban (erdei rovatos napló) az erdei termékek megnevezésénél azokat a meghatározásokat használják, a melyek a szabályzatban foglaltatnak, mert ha az erdei terméket más néven nevezik meg, a hatóságokat könnyen tévedésbe ejthetik, a mi az erdőbirtokos hátrányára is szolgálhat.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Ezúttal azt a kérdést óhajtjuk megvilágítani, hogy vajjon az erdőbirtokosok csupán az értékés árszabályzatban meghatározott értékösszegek megállapítására tarthatnak-e igényt és illetve, hogy tettesek csupán a szabályzatban foglalt értékösszegek megtérítésére kötelezhetők-e, ha az erdőbirtokos a szabályzat szerinti összegnél nagyobb kárt szenvedett is?

Mert köztudomású dolog, hogy mint minden gazdasági termék, úgy az erdei termék is folytonos árhullámzásnak van kitéve és az erdei termékek, különösen az utolsó években annyira emelkedtek, hogy a szabályzatban megállapított összegek, a tényleges értéknél jóval alacsonyabbak.

Az erdőtörvénynek az erdei lopásról rendelkező szakaszai szerint tettes a fa értékét; az erdei kártételekről szóló rendelkezései szerint pedig az okozott kárt köteles megtéríteni.

Ebből nyilvánvalóan az tünik ki, hogy ha a faérték, vagy az okozott kár nagyobb, mint a mennyi az érték- és árszabályzat szerint igényelhető: az erdőbirtokos a lopott termék tényleges értékének, vagy tényleg okozott kárának megitélésére jogosult, mert a törvénynek említett rendelkezései nem az érték- és árszabályzatban meghatározott faérték és kár megitélését mondják ki és mert a törvény alapján a szabályzat csupán azzal a czélzattal készíttetik, hogy a kár a hatóság által megállapítható legyen.

Ha tehát az erdőbirtokos, vagy akár a tettes is, bizonyítékokkal reá tud mutatni arra, hogy az érték vagy a kár a szabályzat szerint meg nem állapítható, a hatóságnak azt más eszközök igénybevételével kell megállapítani, mert nincsen olyan törvényes rendelkezés, a mely a szabályzatban meghatározott értékeknek és károknak megitélését tenné kötelezővé, de nem is lehet, mert ez az osztó igazsággal állana ellentétben.

E szerint az erdőbirtokos erdei lopások és károsítások eseteiben, ha szükségét véli, kárának megitélése végett birói becslést kérhet és a hatóság a becslést elrendelni köteles.

Igen természetes azonban, hogy birói becslés kérése csak abban az esetben kívánatos, ha nagyobb összeg forog szóban, a mikor a becslési eljárás költségei tekintetbe nem jöhetnek.

A fürj és fogoly viszonylagos elterjedése hazánkban.*)

A Magyar Ornithologiai Központ fölhivása.

Mind általánosabbá és hangosabbá válik az a panasz, hogy ijesztő mértékben pusztul Magyarországnak

*) A Magyar Ornithologiai Központnak az Erdészeti Lapokban közölt jelen felhivását arra való tekintettel, mert e téren erdészeti altisztjeink is nagy szolgálatot tehetnek, czélszerűnek tartjuk szó szerint közölni. Szerk.

TÁRCZA.

Eperéréskor.

Irta: **Tanos Pál.**

A jól záródott szálerdő sötét árnya alatt vastagra szaporodott hosszú éveken át az a jó televény, melynek a zsírjában csakhamar sűrűen fölverődött a sokféle növevény, melyek a folytonos sötétségben eddig csak tengődő, nyomorgó életet éltek. Csak alig pár éve még, hogy azokat a sűrűen állott hosszú tölgysudarakat megritkították s ahová előbb csak lopva tudott néha bebesurranni, egy-egy árva napsugár, ott most a szabaddá lett szellő szárnyaival versenyre a korlátokba nem ütköző világosság és valóságos sugárörömben fürdik a megszaporodott növényzet dús lombozata.

Még csak alig mult el az az idő, amikor az erdész itt végeztette a fűrész és a fejsze dúló munkáját; az életüktől megfosztott fák itthagyott vékony ágainak még nem volt idejük arra, hogy elkorhadjanak; itt fekszenek számtalan kisebb-nagyobb hasábokban szanaszét; de már elborította, sok helyütt gyönyörűen be is boltozta csaknem mindnyáját a lábrakelt iszalagvessző és a csúszó-mászó, hosszú indákat ereszto vadszeder. Csak alig pár esztendő telt be azóta és mennyire megváltozott itt minden!

Ahol előbb az egymás hátán állott fák tövében csak azt a komor szinű, korhadó, süppedő falalevelest láttuk elterülni a végtelenségig, ott most sokezernyi uj élet serkent a ritkán meghagyott magfák koronáinak a védelme alatt. A gyönyörködő szemeink előtt ringó sok-sok millió zöld fűszál; a minden szinárnyalatot kimerítő számtalan kedvesnél kedvesebb erdei virág; a már magasra fölnyult sarjhajtások között megvonuló tengernyi apró csemete s az a milliard élő lény, amelyek ezeken születnek, élnek és meghalnak: ezek mind, mind annak a fürész- és fejszemunkának, az ennek nyomán fölszabadult világosságnak köszönhetik, aminek a legparányibb féreg is örül: az életet.

És ennek köszönheti ezt az a sárga csillagos, fehér pillangós kedves kis virág is, mely előbb csak szemérmetesen rejtőzködött, majd annyira előre tört, hogy

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

hajdan méltán hires madárvilága. Érthető ez a panasz ha a réti és vizi madárvilágra vonatkozik, amelytől csak az utolsó félszázad alatt is egy millió holdnál nagyobb területet hódított el ármentesitések révén a haladó kultura. De éppen evvel a ténynyel kapcsolatban annál feltünőbb a fürj rohamos pusztulásáról szóló panasz, minthogy az elhódított óriási területek éppen az ő birodalmát gyarapították, úgy hogy inkább rohamosabb elszaporodását lehetett volna várni.

A tény azonban mégis csak az, hogy a fürj nagyon megfogyott, amit kétségtelenül bizonyít a Magyarország vadlelövéséről szóló statisztika. (Vadászlap, 1895—1905. évf.) Összehasonlitás céljából és alább kiderülő okokból egyúttal ideiktatom a fogolyra vonatkozó lőjegyzéket is. Eszerint 11 év alatt a következőképpen alakult az évenként lelőtt foglyok és fürjek mennyisége:

Év	Fogoly	Fürj
1895	163973	84521
1896	207427	74749
1897	269027	63601
1898	287259	60967
1899	389314	75715
1900	396890	55863
1901	392020	66948
1902	444955	91209
1903	464027	76576
1904	553895	77547
1905	575662	94600

A látszat szerint tehát nem fogyott a fürj; ha azonban lőjegyzékét összehasonlítjuk a fogolyéval, akkor egészen más eredményre jutunk. A lelőtt foglyok száma ugyanis állandóan növekedett s 1905-ben már 3-szor akkora volt, mint 1895-ben. Ha a két faj arányosan szaporodott volna, akkor a változatlan körülmények következtében 1905-ben legalább 255.000 fürjet lehetett volna lőni, holott a lőjegyzék csak 94.600-at mutat ki.

Itt meg kell jegyezni azt, hogy 1895-ben még sokkal kevesebb vadásztársaság és uradalom küldött be lőjegyzékeket, mint 1905-ben. Mig azonban a jóval több helyi lőjegyzék alapján összeállított országos kimutatás a fogolyra nézve rohamos emelkedést eredményezett, addig a fürjnél csak alig tudott a status quo ante-n túlmenni. Ez a tény közvetve azt mondja ki, hogy a fürjállomány 1895-től 1905-ig tetemesen és rohamosan csökkent. A lelőtt foglyok számának óriási emelkedését — 1905-ben 400.000-el több volt, mint 1895-ben — azonban tisztán ez a körülmény nem magyarázhatja meg, azt kell következtetnünk belőle, hogy a fogolyállomány ezalatt az idő alatt tetemesen és rohamosan növekedett.

Önkéntelenül is felmerült az a kérdés, hogy mi ennek a sajátságos tüneménynek az oka? A két faj tartózkodási helyei és fészkelési viszonyai alig különböznek egymástól s igy legfeljebb arról lehetne szó, hogy a fürj valamivel később fészkel s ennek következtében aratás alkalmával valamivel több költése pusztul el.

Ennél sokkal nagyobb hatású a fürj vonulása, mert ezalatt rengeteg veszélynek van kitéve, különösen a Földközi tenger partvidékein, ahol évenként milliószámra fogják őket. Némi izelítőül csak két példát hozok fel: 1895-ben Marseille kikötőjébe 8,000.000 fürj érkezett, Alexandriából pedig évenként 2,000.000 kerül kivitelre. Kétségtelen, hogy ezekben a horribilis szá-

úgy látszott, mintha annak a vágásnak egyes tisztás helyei, nagy fehér abroszokkal volnának beteritve, mely most a zöld bokrok közé elszórt skarlátpiros kis mezőkké változtatta át azokat a helyeket, édes illattal is árasztván el az egész vidéket. Ebből a fehér pillangós virágmezőből fejlődtek azok az illatos szamócza-szemek, melyek most kipiroslanak onnan azok közül a zöld levelek közül s hivják oda magukhoz a légnek és a földnek éhes, vagy nyalánk lakosait.

Féltve félti a gondos erdész az ilyen helyeket; nem mintha magát azt a szép piros szamóczát sajnálná valami nagyon, hanem azért, mert aggódva gondol arra, hogy mikor az epret szedik, akkor az ő gonddal, fáradsággal költséggel odatelepitett csemetéi, a melyek a sarjhajtású bokrok között és az Istentől származott eperszárak alatt csak alig szedték még magukra a második levélpárt, kiméletlenül tapostatnak el a nyalánk, vagy kapzsi eprészők által.

Meg is kapják az erdő őrei szigorú rendeletet, hogy igy meg úgy kell tenni azokkal a vakmerőkkel, akik azokba a szentélyekbe behatolni merészelnek; hogy aztán irgalom senki fia, leánya iránt se legyen ám!

És azok az őrök végre is hajtják a szigorú rendeleteket egészen a körülmények szerint. Ott járnak mindig és örködnek folytonosan. Az egyik a czimerfa derekához vágja annak a szegény vén anyókának a telt epres fazékát, amelynek megtöltésével már szürke hajnal óta vesződött ez a szegény asszony, hogy az árából egy kis sóra való is kerüljön majd. Pedig ezzel nemcsak a munkája vész kárba és a hozzákötött reménysége is, hanem zálogot is kell adnia, hogy érte még majd keserves napszámokat is szolgáljon az uradalmi faiskolába, s jó szerencse, ha még ütleget is nem kap ezeknek a tetejébe. Aztán szomorúan ballagva hazafelé elgondolkodik az idők mulandóságán, változásán s csak úgy magának mondja, hogy hej, de másképp történt meg az ilyen dolog, amikor ő még fiatal is, szép is, kapós is volt! . . .

A másik pedig ott lepi a kaczkiás Varju Zsófit, amint a reggeli harmattól lucskosan és a sok hajolástól az epernél is pirosabban szedegeti azokat a piczi piros szemeket az ő zöld hársfalevéllel béllelt kosarába s észre se veszi, hogy hogyan sompolyog egészen a közelében egy férfialak . . . A nyalka József jáger, aki csak nemrég is még deli huszárfirer volt s megtanulta, hogy mi illik a nőkkel szemben, csak nem hagyhatja ezt a szép menyecskét úgy egymagában vesződni . . . segit hát neki ő maga is. Egy erős hársfahusáng lédus su-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

mokban rengeteg sok hazai fürj is szerepel s hogy az ezekből a mészárolásokból előálló irtózatos veszteségek lényegesen hozzájárulnak a fürjállomány rohamos csökkentéséhez.

Evvel szemben a fogolynál esetleg azt lehetne érvényesíteni, hogy azt nálunk jóval több ideig lövik, tehát aránylag is nagyobb mennyiségben s hogy oly télen át, mint amilyen volt pl. az idei, ugyancsak rettenetes sok fogoly esik a hideg hó, élelemhiány s ennek következtében az orvvadászok áldozatául.

A két madárfaj sajátságos viszonyában dr. Tarján Tibor, aki ezt a kérdést felvetette (Aquila 1906. évf. 220. lap), még azt az észrevételt tette, hogy oly területeken, ahol gyakori a fogoly, ott rendesen ritka a fürj, és fordítva, továbbá azt, hogy régebben fürjdús vidékeken a fogoly nagyobb mértékű elszaporodásával fokozatosan csökkent, úgyszólván megsemmisült a fürjállomány. Arra a feltevésre jutott ezek alapján, hogy talán éppen a fogoly az, amely kiszoritja a fürjet.

A részletes, megyék szerint összeállított lőjegyzékek, melyeket rövidség kedvéért külön föl nem tüntetek, valóban igazolják dr. Tarján észrevételét. Pl. Bács, Torontál és Temes megyékben, a leghiresebb fürjező területeken 1895-ben még 12-szer, 24-szer illetve 48-szor annyi fürjet lőttek mint foglyot, 1905-ben pedig már közel egyenlő számban kerültek terítékre. A fogolyállomány tehát rohamosan növekedett. De vajjon tényleg a fürj rovására szaporodott-e a fogoly? Mert ezt a tagadhatatlan térfoglalást esetleg úgy is lehetne magyarázni, hogy a fogoly vadászatilag értékesebb lévén a fürjnél, azt több védelemben részesítik, települését mesterségesen is elősegítik, esetleg éveken át nem lövik, minek következtében természetszerűleg növekedik a létszáma, anélkül azonban, hogy evvel együttal útját állaná a fürj elszaporodásának. A fürj evvel szemben teljesen magára van hagyatva, hogy a délvidéki pusztitás által szenvedett súlyos veszteségeket természetes szaporodás útján valahogyan helyrehozza.

Mindez természetesen csak többé-kevésbbé megokolt föltevés vagy sejtelem, amelyeket tisztán csak azért tárgyaltam, hogy könnyebben és alaposabban lehesen válaszolni alábbi fölhivásunkra. A kérdést csak országos fölvétel útján lehet eldönteni, oly módon, hogy minden hozzáértő közli tapasztalatait. Nevezetesen:

1. Minő a viszony jelenleg valamely (lehetőleg pontosan megjelölt) területen a fürj és a fogoly között, melyik a gyakoribb?

2. Minő volt ez a viszony régebben?

3. Minő okokra vezethető vissza az egyik vagy másik faj csökkenése vagy elszaporodása, tényleg kiszoritja-e a fogoly a fürjet?

Minthogy ezt az országos fölvételt együttal a fürjvonulás országos megfigyelésére is óhajtjuk fölhasználni, azért tisztelettel kérjük az idei vonulás megfigyelésében és megfigyeltetésében a fürjre is nagyobb súlyt fektetni.

Megjegyzendő, hogy lehetnek oly területek is, amelyeken az egyik vagy a másik, vagy mind a két faj elő se fordul; az országos fölvétel csak akkor teljes, ha ismerjük ezeket a területeket is, s ezért kérjük ezeket is jelezni.

Tisztelettel és bizalommal fordulunk — mint már annyiszor — a magyar erdészeti tisztikarhoz, hogy idevágó tapasztalataikat a Magyar Ornithologiai

---

daráról lefejti a könnyen leváló héjat s egykettőre csinál magának belőle kosarat, amelybe ő is szedhesse az epret. És szedi ő is, szedi a Zsófi is, szedik ketten együtt is, hogy csakhamar megtelik a menyecske kosara . . . Nagy szerencse, ha nem a nyalka József jáger hagy zálogot a szép Varju Zsófinál! . . .

Amikor pedig mi itt a pesti Dunaparton megvesszük azt a kosár epret, nem is gondolunk arra, hogy sokszor milyen érdekes volna megtudni a kis kosár szamóczának a történetét. Hogy ki szedte, hol szedte, hogyan szedte? Hogy dráma, vagy idyl fűződik-e hozzája? Megesszük jóizűen, czukorral vagy anélkül, ha már megadtuk az árát. De nem tudhatjuk, hogy az, aki ezt a sok piros szemecskét ott a bokrok között összeszedte, milyen árt fizetett érte? . . .

*

Jaj annak az erdésznek, akinek kerületében sok az eper. Még nem is érik, amikor már folytonosan ostromolják minden oldalról.

Otthon a saját házánál maga az anyjuk naponként hallatja az obligát figyelmeztetést, hogy az idén neki is jusson ám abból a sok eperből; ne járjon vele most is úgy, mint tavaly mindennel: mindenkinek jutott mindig a javából, lett légyen az eper, vadcseresnye, vadkörte, vadalma, berkenye, mogyoró, vagy akárcsak gomba is — csak neki nem jutott elég még az aljából sem! Nem elég, hogy abból a sok vadból se igen jut az asztalukra, csak elvétve, ha egy-két darab; maholnap még az ő beföttes üvegjei is üresen fogják csufitani az ő büszkeségét, a mindennel teli éléskamrát. Az eperfőtt már úgy is elfogyott; szégyen, gyalázat lesz, ha majd a farsangon, vagy a nagyvadászatok idején nem adhat az aranyszínű baraczk mellett piros epret is az ő hires fánkjai mellé.

— Lesz, lesz; csak békesség, csak csöndesség! Hiszen van elég; bár ne volna egyetlen szeme se azokban a vágásokban.

Az uraság háza feneketlen; nincs az a nagy menynyiség, amit ott az a sok haszontalan pesztonka elpocsékolni nem birna. Aztán annak a sok tiszttársnak minden felesége, vagyis mindegyiknek a felesége, a sok ismerős vén menyecske és fiatal asszonyka, a szép leányok sokasága és a nem szépek serege mindannyian azt hajtogatják folytonosan, hogy lesz-e, hogy hát mikor lesz már az az eprészés.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Központ, Budapest VIII. József-körút 65. I. czímére az 1907. év folyamán beküldeni szíveskedjenek. Más lapokban is fölvetettük a kérdést, s a begyült anyag földolgozásában nehezen nélkülözhetnők régi kipróbált munkatársainknak mintegy ellenőrzést gyakorló jelentéseit.

Schenk Jakab
a M. O. K. asszistense.

Az eleven sövényekről.

Közli: **Barátfalvi Béla** m. kir. erdőőr.

Nagyobb kertek, faiskolák, csemetekertek bekerítéséhez úgy tartósság mint olcsóság tekintetében az élősövény kerítések igen előnyösen alkalmazhatók lévén, a maga helyén valónak tartjuk, ha az élősövény kezelését az alábbiakban röviden ismertetjük.

A jó eleven sövény félszázadon át, sőt még néhány tovább is eltart, szükséges azonban, hogy mind az alakításnál, mind pedig a sövénynek kiültetendő csemeték megválasztásánál kellő gonddal járjunk el, továbbá, hogy évenként szorgalmas tisztogatásban s mivelésben részeltessük. Ehez képest mindenekelőtt szükséges, hogy a talaj fekvése és minőségéhez képest elegendő jó gyökeres csemetékre szert tegyünk. Az élősövény nevelésére szánandó csemeték megválasztásánál figyelemmel kell lenni arra, hogy más fajta csemetéket kíván a homokos, mást a szivós agyagtalaj s mindkettő a szerint, a mint száraz, vagy nedves fekvésű más meg más növényeknek kedvez. Éppen ezért mindazon cserjefajokat, melyek eleven sövényhez alkalmas alanyokat szolgáltatnak, czélszerűnek tartjuk a talaj és fekvés szerint ismertetni.

A akácz (Robinia pseudo-acacia). Száraz fekvésű homokos talajon a leggyorsabban nő, gyors növése és tövises galyai miatt különös figyelmet érdemel, rendes nyesés mellett olyan áthatlan sövényt ád, melyen semmiféle barom, de még ember sem hatolhat keresztül, csak az a hibája van, hogy messzeterjedő gyökereivel a kertet összekúszálja, a mire különösen a gyöksarjakról szedett csemeték hajlandók. Czélszerű tehát, hogy eleven sövénynek mindég magról kelt csemetéket használjunk, melyeket csemetekertekben nevelhetünk. Az ákácz csemetéket legbiztosabb tavaszszal kiültetni, mivel az őszi ültetés gyakran szenved a fagyok miatt.

A pongyola-fánczár (Lycium barbarum). Ugyanolyan, de még silányabb talajjal megelégszik, mint az ákácz. Eléggé ismeretes, gyors növésű tüskés bokor, jól növelve s rendesen olló alatt tartva áthatlan sövényt ád ugyan, de a mely koránt sem oly tartós, hamar elvénül, s ekkor hiányos, szakadozott lesz. Legjobb orvossága ilyenkor, ha tőre metszük, mely után gyorsan sarjadozik és szép fiatal hajtásokat növel.

Különben a fánczár is kuszó gyökereivel környékét elgazosítja, ezért nagy árokkal kell körülvenni, vagy pedig az árokból kihányt garatra kiültetni. Lehet a fánczárt magról is, de sokkal gyorsabban gyöksarjairól növelni, vagy pedig dugványokról szaporítani, ez utóbbiakat mindjárt állandó helyükre 5—7 cm. távolságra egymástól kora tavaszszal ültetjük el.

A fehér és fekete eperfa (Morus alba és nigra). Száraz agyagos homoktalajon czélszerű gondviselés mellett nemcsak tartós sövényt, hanem egyszersmind jó és bőséges levéltakarmányt is ad, melyet selyemtenyésztési czélra legnagyobb haszonnal értékesíthetünk.

Lesz, persze, hogy lesz; hogy ne lenne, amikor minden oldalról ilyen ellenállhatatlan az ostrom. Csak már az Isten epret ne teremtett volna az erdőbe!

*

Péter-Pál napja van és gyönyörű szép az idő. Mintha csak az Uristen egyenesen eprészésre teremtette volna ezt a napot.

Már kora hajnal óta ott gázolják a Hajagos gyönge makkvetéseit a napszámos eprészők: vén asszonyok, fiatal menyecskék és szőke és barna leányok, hogy mire az úri eprészők megérkeznek, már ott legyen a szedett eper szekérszámra; legyen mit elvinniök. És délután minden oldalról érkeznek az úri fogatok a Hajagos bokros aljába, ahol a nagy tisztáson találkozik a fölajzott érzékekkel érkezett dévaj népség, hogy csakhamar el is oszoljanak azokon a piroslő téreken ki erre, ki arra, a kor, a rokonszenv vagy ellenszenv és — a nemek arányában . . .

A kezdetben szükségesnek mutatkozó vezetés, irányítás csakhamar fölöslegessé, de lehetetlenné is válik; kit jobbra, kit balra húz és csalogat mind tovább, tovább a bokrok útvesztőjébe a sok piros eper és az érzések áradása. Nagyon jó alkalom és a legjobb hely ez arra, hogy a gardirozás csúffá tétessék. A mama elvesztett leánya nevét kiáltja s a leány, sokszor őszintén is, a mamáért jajgat, ha egymagában látja magát a figyelmes gavallérral. Egyik az ő kis feleségét keresi mindenfelé és kérdezi mindenkitől s a másik a férj urat — nem találja. Se vége, se hossza a sok zavarnak és az aggodalmaknak.

Szerencsére azonban még éppen jókor megszólal az uzsonnára hívó kürt szava, mely nagynehezen és nagysokára összegyűjti ismét a nagy tisztásra a szétszóródott társaságot, amelynek bizony nem egy tagja vagy a fodros ruháját, vagy — a dobogó szivét tépte meg ott bent a sűrű bokrok mélyében . . .

És aztán kellemes és édes, vagy kellemetlen és keserű emlékekkel oszlanak el onnan, a mikor már a nap is leáldozott, minden irányba, hogy amit itt az a kürtszó erőszakkal félbeszakasztott, azt másutt tovább folytathassák.

A vendéglátó szives házigazda, a boszús erdész pedig nagyot lélegzik, azzal vigasztalva magát a sok letaposott csemetéje fölött, hogy egy évig békesség lesz megint.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Az eperfa szaporítása magról történik, melyet május elejével, vagy pedig mindjárt gyümölcsérés alkalmával csemetekertben elvetünk s ha eléggé megnőttek, átiskolázzuk, a 3—4-ik évben pedig tavasszal kiültethetők.

A vesszős fagyal (Ligustrum vulgare). Szép zöld és kellemes kinézésű sövényt ad, mely az egymásba fonást is igen jól kiállja. Szaporítása magról, de ez kissé hosszadalmas lévén, gyorsabban gyöksarjak és dugványokról eszközölhető, melyeket azonban szintúgy, mint a magról nevelt csemetéket átiskolázni kell.

A sóskaborbolya (Berberis vulgaris). Tüskés fája és hajtásaival tartós és áthatlan sövényt ad; magról és gyökhajtásairól is egyaránt szaporítható.

Kökény (Prunus spinosa). Tartós és áthatlan sövény alakítható; különösen száraz köves talajon, de mivel gyöksarjai a környéket mindenfelé átszövik, kertekhez kevésbé ajánlható, már azért sem, mert a hernyószaporodást rendkivül elősegíti.

Igen csinos és tartós sövény válik a Fodros juharból (Acer campestre) és a Gyertyánból (Carpinus betulus), csakhogy mindkettő lassan fejlődik. Ugyanilyen a Feketegyűrűsom (Cornus mascula).

A Luczfenyő (Abies excelsa) szintén igen jó és örökös zöld élő kerítést szolgáltat.

Galagonya (Crategus oxiacantha). Agyagtalajon a legszebb eleven sövényt adja, mely nemcsak szép levele, hanem sűrű, áthatlan és tartós volta miatt is különösen ajánlható; a sövénynek való csemetéket legczélszerűbb azonban magról növelni és átiskolázlatni, mert az erdőből szedett elrökönyösödött vén tövek egyenetlen növésük miatt nem idomíthatók oly szépen s hamar ki is száradnak, minek következtében a sövény is hiányos és szakadozott lesz s szünteleni foltozgatást kiván.

Kőris (Fraxinus excelsior) és az Éger (Alnus) fajai magról nevelendők és átiskolázás után kiültendők.

Téli magyal (Ilex aquifolium). Nedves, agyagos talajon északi fekvés mellett mindig zöld leveleivel, igen csinos, áthatlan és tartós sövénynek növelhető, csak az kár, hogy igen lassan fejlődik s a neki kedvezőtlen meszes vagy márgás talajon hamar kivész. Szaporítása magról történik.

Legszebb, legtartósabb és legmegfelelőbb élő sövényt ad az Észak-Amerikából ide származott Maclura aurantica, melynek magról nevelt csemetéit akár homokos, akár agyagos talajon jó sikerrel használhatjuk élő sövénynek.

Hasonlóan kitünő élő sövényt ad a Gleditschia (Gleditschia triacanthos).

Szabályok az eleven sövény alakításánál: Ha tartós, áthatlan és hiány nélküli eleven sövényt akarunk, szükséges mindenekelőtt azon helyet, hová a csemetéket kiültetni szándékozunk, czélszerű művelés alá venni s a földet, ha rossz és terméketlen volna, alkalmas keverék vagy trágyával javítani, hogy a fiatal csemeték jól megeredve gyorsan és erőteljesen fejlődhessenek. Éppen ezért a sövény irányában a földet már jóval az ültetés előtt legalább is egy méternyi szélességben fölforgatni kell, hogy az ültetés alkalmával a fiatal csemeték gyökerei jó porhanyós talajba juthassanak.

Szükséges továbbá elegendő számú csemetéről eleve gondoskodni; ezeket legbiztosabban önmagunk növelhetjük, mert így sokkal olcsóbbak is lesznek, mint az amúgy összeszedett-vedett, rossz gyökerű, nem ritkán erdőkből fölszaggatott sarjak, melyek nemcsak hogy rosszul erednek meg és lassabban növekednek, hanem rendszerint ki is vesznek.

Különféle fajú fák és cserjék a sövény ültetésnél soha ne vegyíttessenek össze, mert némelyik fajta lassúbb növekedésű lévén, elmarad, s a gyorsabban fejlődők elnyomják, ennek következtében pedig a sövény hiányos, szakadozott leszen.

A csemeték kiültetését illetőleg eltekintve attól, hogy az ültetést a legalkalmasabb időben kell eszközölni, még a visszanyesésre is különös gond fordítandó, nevezetesen a kiültetendő csemetéket csaknem a föld színéig vissza kell metszeni, minek következtében sok új és erős hajtás fog már első nyáron fejlődni, ez pedig igen lényeges dolog, miután ezen hajtásokból válogatjuk ki a további idomításra a legszebb és legalkalmasabb hajtásokat.

Az ujonnan kiültetett sövény talaja — míg a csemeték meg nem erősödtek — évenként mindkét oldalról megkapálandó, a gyomtól szorgalmatosan tisztogatva gondozandó, s az ültetés első évében pedig tartós szárazságban, ha lehetséges jól megöntözendő.

A mint a kiültetett csemeték a kellő magasságra fölnevekedtek, azok fokozatos idomítását és nyírását meg lehet kezdeni és pedig olyképpen, hogy a második esztendőben az oldalhajtásokat nyesegetjük meg úgy, hogy alulról fölfelé haladva az oldalhajtás mindég jobban visszametszessék, ez által a sövény kúp alakot nyer, mert ha a sövényt csak amúgy egyenlően olló alá vennők, a legalsó hajtások csakhamar elszáradva annak, alja csupasz és rút kinézésű lenne, emigy pedig zöld pyramist formál.

Ezen szabály ellen leggyakrabban vétenek s ez az oka, hogy miért látni oly kevés csinos és rendes alakú sövényzetet.

Végre a legtartósabb eleven sövény is idővel elvénül és hiányos szakadozott leszen, ekkor nem maradt más hátra, mint az egészet tőre vágni, minek következtében a gyökerekből új és erőteljes sarjak fognak kihajtani, melyeket a fönt leirt módon kell további idomító nyesés alá venni.

Különfélék.

A villámcsapásról Seress Imre a Pesti Hirlap hasábjain az alábbiakat közli, melyeket tanulságos voltuk miatt jónak látjuk átvenni:

Nyáron majd minden nap támad valahol égiháború: a legfélelmesebb tünemény a természet rendes tüne-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

ményei közt. A vakító villámokat, a csattanó menydörgést nem lehet megszokni soha. Ha még olyan bátor is valaki, megborzong, mikor a természet haragszik. Igazán nem csuda, ha a régiek az égiháborúban az istenek dühöngését látták. Ilyenkor födél alá menekül kivétel nélkül minden lény, a mely menekülni tud. A ragadozó otthagyja prédáját, amelyre éppen ugrani készült, mihelyt egy villám nyomán égzengés támad. Eszeveszetten fut vacka felé, mert csak ott érzi magát biztonságban. A madarak, ha költenek, beleülnek fészkükbe, egyébként sziklák, épületek ereszei alatt húzódnak meg, ami könnyű nekik, mert az ilyen védett helyet pár másodperc alatt elérik. A rovarok megkuporodnak széles faágak alsó részén, de ha van idő, ők is szivesebben bujnak tető alá. A legszebb lepkéket ilyenkor kézzel lehet fogni a pajtákban és csürökben.

Hogy az ember is mennyire állat, ezt minden égiháború bizonyítja. Ő is csak arra gondol, hogy tető legyen fölötte, ha megdördül a levegő és csapkodnak a menykövek. Mert nem az esőtől fél, hanem a villámlástól és menydörgéstől. Ezeket illetőleg szomoru tapasztalatai vannak. Összebujik tehát felebarátaival, sőt ellenségeivel is, amig az elemek háborognak. Ösztönszerüleg cselekszi ezt és féltében. Mert ha emberileg gondolkoznék, azaz tapasztalásain okulna, akkor az összebujás által nem rohanna saját veszedelmébe. Mert régi dolog hogy a menykő többnyire oda csap, a hol sok élő emberi vagy állati test van együtt.

Tekintettel arra, hogy a villámcsapás nálunk Magyarországon nyarankint átlag ötven, hatvan emberéletet szed áldozatul, érdemesnek tartom ismertetni a levegő villamosságának legmodernebb és legészszerűbb magyarázatát, amelyet az összes falusi iskolában tanitani kellene, hogy vérré váljék minden gyerekben.

A mint az ember gépek segitségével mindenféle erőt át tud változtatni villamossággá, ugy a természet is képes erre. Olyan villamosság, amely mindig villamosság volna, a természetben ép úgy nincsen, amint nincs a mesterséges erők közt. A villamosságot a körülmények hozzák létre és pedig legtöbbször az égiháború, amikor a levegőrétegek óriási gyorsasággal surolják egymást. A surlódás által rendkivüli feszültség áll elő: a levegőbeli erők villamossággá változnak, positiv és negativ villamossággá. Ezek részint fent a levegőben, önmaguk közt emésztik fel egymást, részint ugy, hogy a föld villamosságával egyesülnek. Az egyesülés útjának egész hosszában a levegő párái felbomlanak alkotó részeikre: hidrogénre és oxigénre: az előbbi meggyulad, az utóbbi éleszti a tüzet, illetve szolgáltatja a szemkápráztató fényességet.

Tudnivaló, hogy a villamosság sohasem halad a legrövidebb uton, hanem inkább azokon a testeken megy keresztül, amelyek jó vezetők. A levegő nem egységes test, azaz nem minden része vezeti a villamosságot egyformán, mert hol sürübb, hol ritkább, hol szárazabb, hol tul van tömve párákkal, sőtt az alsóbb rétegekben porral, korommal és különféle gőzökkel is. Innen származik a villámoknak cikk-cakk alaku sávja. Az egyenes villámvonal a legnagyobb ritkaság még akkor is, ha a menykő csekély magasságból a földbe csap le. A villamosság másodpercenkint több mint háromszázezer kilométer sebességgel halad, egy villámnál tehát kéthároméz méter kerülő nem jön számításba.

Ha meggondoljuk, hogy mesterséges uton is képesek vagyunk olyan villamos erőt előállítani, amely éget, rombol és gyilkol, ha a vezető drótját rendeltetésétől eltéritjük, akkor elképzelhetjük azt is, hogy milyen rettentő erőt fejt egy villámcsapás által a természet, amelynek dimenziói előtt minden mesterséges villamos áram eltörpül. Mert a rombolás és öldöklés, amelyet egy villámcsapás véghez visz, szintén csak munka és bizonyos, hogy némelyik villám például az összes budapesti közuti vasutakat talán órákig is elhajtaná, ha ugy el lehetne valahogy fogni és apránkint felhasználni.

Mindebből kitünik az is, hogy attól a villámtól, amelyet látunk, nem kell többé félni, mert a villanás a menykőcsapásnak csupán kisérő tüneménye, amely akkor mutatkozik, amikor a levegő és a föld közötti villamos kisülés már megtörtént. A menydörgés még később követi a villámot, ami természetes, mert a hang másodpercenkint alig háromszázötven méter gyorsasággal terjed, holott a fény majdnem olyan gyors, mint a villamosság. Senki, a kit a villám csupán megsebesit, ennek fényes utját a levegőben nem látja, ha csak éppen akkor nem nézett egyenesen fölfelé. Mert ha cikkázó vonalban halad is a villám, utjának iránya többnyire függőleges. Egyébb irányu villámok nem csapnak a földbe, hanem fönmaradnak a levegőben és azt a páratlan látványosságot okozzák, amelyet villámlásnak nevezünk.

Nagy városokban, ahol sok a villámhárító, ritkán követel áldozatul emberéletet a villámcsapás. Ennek egyszerű magyarázata az, hogy abban az utvonalban, amelyen át a levegőnek és a földnek villamossága egyesül, ember nem igen tartózkodik. Részint a villámhárító rudak, részint a házak falai elég jó vezetők arra, hogy rajtuk keresztül történjék meg a villamos kisülés. Ellenben faluhelyen a házak kicsinyek, alacsonyak, a falak vékonyak és igy vezető közegül nem igen szolgálnak. Ehhez járul, hogy égiháború alkalmával ilyen alacsony épületekben, a házakban, sokszor pajtákban, istállókban több ember húzódik össze. Az élő hús pedig egyike a legjobb villámvezetőknek. A menykő nem restel pár lépést fáradni, hogy az élő húson menjen keresztül. Persze, mindegy neki: állat, vagy ember. Ezért olvashatni minduntalan, hogy ahol égiháború alatt az emberek összebujnak, oda rendesen beüt a menykő és kész a katasztrófa. Ugyancsak jó vezetők a nagy élőfák is. Ha ezeket villámcsapás éri, ebből kijut az alájok menekült embernek vagy állatnak is. A fa legtöbb esetben kibirja a rettentő ütést, de az ember belepusztul. Akit tehát valamely nyilt helyen hirtelen égi báború ér utol, az legokosabban cselekszik, ha egy kicsiny bokor alá menekül vagy éppen lefekszik a mezőre, még pedig, ha többedmagával van, tiz-tizenöt lépésnyire társaitól. Lehet, hogy így bőrig

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

ázik, de ez mégis jobb, mint ha ott kellene hagynia a bőrét.

A legnagyobb tévedések egyikének tartom azt a véleményt, hogy a menykőcsapás mindig felülről lefelé, azaz a felhők közül a földbe történik. Ellentmond ennek a villamosság természete. A villamosságok, ha egyesülnek, kölcsönösen keresik egymást, a föld villamossága tehát épen akkora utat tesz fölfelé, mint a levegőé lefelé. Csak látszat az, hogy a villám földbe csap, a valóság az, hogy egyszerű villamos kisülés történik a levegő és a föld közt. Persze, a tünemény olyan gyorsan megy végbe, hogy a szem csupán egy cikkázó vonalat lát és az ember nem gondol arra, hogy a földnek is van villamossága, amely viszont fölfelé törekszik.

Csupán ennek a tévedésnek eloszlatása magyarázhatja meg helyesen a kérdést, hogy miért nem gyujt minden villamcsapás, illetve, mint a nép mondja: mért van száraz menykő és gyujtogató menykő? Ha a villamos kisülés vonalába kerül valamely gyulékony tárgy, akkor tűzet is fog, de csak akkor, ha a villám annak a tárgynak nagyobb felületén szalad végig. Néha azonban a villám csupán keresztül üt a fatetőn, vagy gerendán, de egy jobb villámvezető tárgy is van közelben, mely aztán elveszi gyujtogató erejét. Általában pedig azt mondhatni, hogy a gyulékony anyag mindig tűzet fog a villamos kisülés útjának közepe táján, ahol a két villamos erő egyesül és egymást a rombolás munkájában felemészti.

Az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár tagjai lettek: Molnár Lajos hatósági erdőőr a IV. csoportban ötszörös tagsággal; Nyerges Gábor vadőr és Derzsi János erdővéd, mindegyik a III. csoportban kétszeres a IV. csoportban pedig ötszörös tagsággal; Vajda János hatósági erdőőr pedig a már meglévő I. csoportbeli könyvéhez még egy másodikat váltott, a mellyel kétszeres nyugdijjogosultságot szerzett.

Az irlandi tiszafa. A Pesti Hirlap szerint az utóbbi években több változatával együtt kezd jobban terjedni a kertekben, noha nehéz szaporítási módja miatt meglehetősen drága. Különösen egyenes, oszlopszerű növése, sötét-fekete-zöld szine, sűrű, mondhatni tömött levélzete teszik kedveltté. Az olyan kis kertekben kedvelik leginkább ez eredeti fenyőfélét, ahol nem nagy hely áll rendelkezésre és a fáknak nagyon kiterjeszkedniök nem szabad. Temető-kertekben a sirokon még az örökzöld cyprusnál és a magas növésű thujáknál is jobban fest; sötétzöld szine nagyon is beleillő a temető komor hangulatába. Az eredeti fajtáját Irlandban vadon találták mintegy 127 év előtt, s azóta számos sárga és fehér tarka változata keletkezett, amelyek sajátszerűen még jobbak az időjárás ellen még kevésbé érzékenyek a törzsalaknál, amely bizony megkivánja a védett félárnyas helyett. A kertészetben Taxus baccata fastigiata, vagy Taxus hibernica-nak nevezik.

Fészekpusztítás következménye. A német tudósnak borzasztó módon sok ideje lehet. Egy ilyen tudós arra adta a fejét, hogyha egy gyerek leüt egy fészket, mekkora kárt jelent ez a társadalomnak. Eszerint, ha egy oly fészek pusztul el, melyben 5 tojás van, vagy — mondjuk — öt fióka, akkor ekép üt ki a számitás: Mindegyik fiókának naponta 50 hernyóra van szüksége átlag, ami 250 hernyót tesz ki. A felnevelés, azaz a madárfióka kitollasodása 4—5 hétig tart, mondjuk tehát, 30 napig. Harmincszor 250=7500-zal. Amig tehát felnevelkedik az öt madárfióka, 7500 hernyót vagy más kártékony férget pusztit el. Mindegyik hernyó a saját sulyának megfelelelő mennyiséget rágja le a fáról és a virágokról. Egy hernyó kb. 30 napig mindennap egy virágot fogyaszt el átlag, amelynek azonban gyümölcse lett volna, akkor a 30 nap alatt egy hernyó harminc gyümölcsvirágot fogyaszt el, a 7500 hernyó tehát 225.000-et. Ha az a pajkos fiú békében hagyta volna a fészket, mondja a derék tudós, akkor 225.000 darab körtével vagy almával lett volna nagyobb a termés. A tanulság tehát az ebből a furcsa statiszikából, hogy ne bántsák a gyerekek a fészkeket. Ez se új dolog.

Kinevezések.

A bustyaházai m. kir. erdőbivatal főnöke Rehorcsuk Jakab, Marmarorosy Gyula, Orosz Antal, Paulyuk György, Bary József és Takár József II. oszt. altiszteket I. oszt. altiszteké; Bernicky Elek, ifj. Szálka Albert és Győrfi János I. oszt. erdőlegényeket, továbbá Pikolc József és Preineszberger Ignác segéderdőőröket II. oszt. altisztekké; Cilik Károly, Sebők Sándor és Horbász Béla II. oszt. erdőlegényeket I. oszt. erdőlegényekké; ifj. Traxler Károly, Lahner Lajos és Holcberger Henrik napidijasokat II. oszt. erdőlegényekké nevezte ki.

Álláskereslet.

Vadászi, vadászrendezői, vezetői, vadőri állást keres nős, gyermektelen intelligens 38 éves egyén; volt altiszt, ki a vadászatban, vadtenyésztésben, gazdaságban teljes jártassággal bir, kitünő lövő, a magyar és német nyelvet szóban és irásban, a horvát és olasz nyelvet szóban birja. — Címe a szerkesztőségben.

Előfizetések nyugtázása.*)

1/4 évre (1 koronát) fizettek a következők:

Szálka Albert (1703), Markocsány Ferencz (1704), Reisenbüchler Robert (1705), Terkáncs József (1706), Czitrowszky József (1708), Szépi József (1709), Czitrowszky Albert (1710), Abkorovics József (1711), Sipos János (1712), Orosz János (1713), Lahner Ferencz (1714), Czauner János (1715), Takár Károly (1716), Traxler János (1717), Nemes János (1718), Drimus István (1719), Tupicza

*) A név mellett álló szám, mely a **czimszalagon is fel van tüntetve**, az előfizetési napló folyó száma, melyet úgy az előfizetés megujítása alkalmából a postautalvány szelvényén, valamint bárminemű felszólamlás esetén az illető levélben vagy levelező lapon **kérünk okvetlenül feltüntetni,** hogy minden félreértés vagy késedelemnek elejét vehessük.

A kiadó hivatal.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

László (1720), M. kir. Erdőhivatal, Bustyaháza (1721), Heim Rajmond (1722), Kroisz Ferencz (1723), Rosu Dániel (1724), Aczberger Imre (1725), Szabó Márton (1726), Heim Vilmos (1727), Bukur Miklós (1728), Miklos István (1729), Bendrofian Illés (1730), Katona János (1731), Papp János (1732), Bárb János (1733), Balomiri Romulusz (1734), Rusz László (1735), Hurdu György (1736), Mehrbrodt József (1737), Ohanovics Mihály (1738), Temesi János (1739), Bloosz György (1740), Preineszberger Ede (1741), Kopandi Mihály (1742), Csurgai András (1743), Keproj Bukur (1744), Tőke László (1745), Szegedi Ferencz (1746), Csucsi János (1747), Márkon János (1748), Lupu Dániel (1749), Kupás Dániel (1750), Keresztes Miklós (1751), Dávid Ferencz (1752), Zsurilla Antal (1753), Groszmann Vilmos (1754), Huszár Jakab (1755), Medriczky Milán (1756), Zarboch Ferencz (1757), Vojnárovszky Antal (1758), Azor Alajos (1759), Szlivka András (1760), Nemetz Arnold (1761), Vojnarovszky Ágoston (1762), Prikril János (1763), Knobloch János (1764), Halász Győző (1765), Karlovszky György (1766), Misztrik József (1767), Hacher Vincze (1768), Ruiszl Emil (1769), Peska Samu (1770), Chovanetz Antal (1771), Schleichart Nándor (1772), Zimmermann Vincze (1773), Országh Adolf (1774), Bozóky István (1775), Papp Albert (1776), Kubányi Mihály (1777), Edelhauser Lajos (1778), Paska János (1779), Hegedüs Antal (1780), Szabó József (1781), Erdősi János (1782), Linczmayer Antal (1783), Buzeczky Antal (1784), Kádár József (1785), Buzgár János (1786), Bartha Imre (1787), Moldován Gergely (1788), Kéray János (1789), Krajnik György (1790), Németh József (1791), Dénes József (1792), Buda Imre (1793), Vetzán Demeter (1794), Csiki Dénes (1795), Kebelei Miklós (1796), Erdősi György (1797), Kiss Márton (1798), Fedák János (1799), Szobadeczky Amaud (1800), Markó József (1801), Juhász József (1802), Fülöp József (1803), Dadai Albert (1804), Kádis János (1805), Balogh Mihály (1806), Janki Avram (1807), Bakai Antal (1808), Fenyvesi Gusztáv (1809), Márton József (1810), Tersánszky Mihály (1811), Mihályi Elek (1812), Schuller István (1813), Tokai Lajos (1814), Nyilas Géza (1815), Krajnik Mihály (1816), Schleer János (1817), Hajdics János (1818), grőf Eszterházi Sándor Pulai erdőhivatala (1819), Bujdos Albert (1820), Bognár József (1821), Zsigmond Antal (1822), Kasanszky József (1823), Dekits Ignácz (1824), Hézeli János (1825), Tomcsányi Lajos (1826), Leszher Sándor (1827), Seéber Zsigmond (1828), Nyárai András (1829), Schmerák János (1830), Málnási István (1831), Teleházy Ede (1832), Gáspár József (1833), Rácz Imre (1834), Preinesberger Antal (1835), Grosniczky János (1836), Kovács Károly (1837), Szálka József (1839), Horácsek József (1840), Aczberger Péter (1841), Stark Tamás (1842), Kovács József (1843). Gondos Imre (1844), Janovszky János (1845), Melega Mátyás (1846), Vadas Gyula (1847), Sztudényi Sándor (1848), Wimmer János (1849), Gondos Alajos (1850), Bakkay Ignácz (1851), Reisz Kálmán (1852), Roska Péter (1853), Bakkay Bódog (1854), Kulcsár Gábor (1855), Lahner József (1856), Duszek István (1857), Holczberger István (1858), Korrády Gyula (1859), Zaharovics János (1860), Pék József (1861), Pileczky Hugó (1862), Majer János (1863), M. kir. Erdőgondnokság, Szatmár (1864), M. kir. jár. Erdőgondnokság, Nagybánya (1865), Dusbaba Antal (1866), Merész József (1867), Pataki János (1868), Petőfi Döme (1869). Ürmössy Ödön (1870), Krnesán Illés (1871), Rónai Károly (1872), Bacsilla Lajos (1873), Kolláth Ferenc (1874), Triff Efrem (1875), Vannai Antal (1876), Bálint Antal (1877), Schwarcz József (1878), Vadász József (1879), Nepp Antal (1880), Keverzán Manoila (1881), Borsos Mihály (1882), Jorgovits Vazul (1883), Hulber János (1884), Nyida Salamon (1885), Labasán János (1886), Latyis Sándor (1887), Kuhár István (1888), Bárán János (1889), Klepp Bálint (1890), Komáromi Mátyás (1891), Todor Axen (1892), Rückert Ádám (1893), Pozsgai János (1894), Keverzán János (1895), Szente József (1896), Rácz József (1904), Szalay János (1905), Fritz János (1906), Kalmár Dávid (1907), Asztalos Károly (1908), Gölniczbányai m. kir. járási erdőgondnokság I. erdőőri kerülete (1910), Gölniczbányai m. kir. járási erdőgondnokság II. erdőőri kerülete (1911), Gölniczbányai m. kir. járási erdőgondnokság III. erdőőri kerülete (1912), Lőcsei m. kir. járási erdőgondnokság I. erdőőri kerülete (1913), Lőcsei m. kir. járási erdőgondnokság III. erdőőri kerülete (1914), Lőcsei m. kir. járási erdőgondnokság VI. erdőőri kerülete (1915), Podolini m. kir. jásási erdőgondnokság I. erdőőri kerülete (1916), Podolini m. kir. járási erdőgondnokság II. erdőőri kerülete (1917), Podolini m. kir. járási erdőgondnokság V. erdőőri kerülete (1918), Szepesőfalvi m. kir. járási erdőgondnokság I. erdőőri kerülete (1919), Szepesőfalvi m. kir. járási erdőgondnokság II. erdőőri kerülete (1920), Szepesszombati m. kir. járási erdőgondnokság I. erdőőri kerülete (1921), szepesszombati m. kir. járási erdőgondnokság II. erdőőri kerülete (1922), Városi Tanács, Deés (1923), Járási erdőőr, Gyöngyössolymos (1929), Egri Erdőgondnokság (1930), Maár János (1931), Urbán Gyula (1934), Scholcz János (1935), Borsos Szabó Bálint (1937), Kurtai Ernő (1938), Maár János (1939), Török József (1940), Győri Ödön (1941), Cseri Lajos (1942), Szmetán Mihály (1943), Bognovszky István (1944), Kriszt György (1946), Maár Sándor (1947), Figuli Miczefor (1948), Dézsy Sándor (1949), Miholka Gábor (1950), Berindán Ádám (1951), Márton András (1952), Kárász Gyula (1953), Imre János (1965), Paskutz László (1966), Báts János (1967), Orbán István (1968), Hegedüs Mihály (1969), Májer András (1970), Hatósági erdőőr, Nagyszőllős (1971), Hatósági erdőőr, Csarnatő (1972), Hatósági erdőőr, Turcz (1973), Vajda Sándor (1974), Terevény Péter (1977), Kispál Kovács Péter (1978), Bene Ferencz (1981), Szász János (1982), Gyöngyösi József (1983), Darnóczi Sándor (1984), Bartha András (1985), Balogh Ferencz (1986), Sütő János (1987), Háromszéki Lázár (1988), Dimény Mihály (1989), György Lajos (1990), Csiki Sándor (1991), Költő Ferencz (1992), Bartos Ferencz (1993), Sylvester József (1994), Álbu József (1995), Benke András (1996), Jancsó Venczel (1997), Vancsa Károly (1998), Imreh József (1999), Konya Dénes (2000), Luczay Mihály (2001), Bagoly György (2002), Vancsa Dávid (2003), Zsidó Mihály (2004), Ovári István (2005), Kerezsy Ferencz (2006), Bedő Imre (2007), Hamar Lajos (2008), Balogh József (2009), János Miklós (2010), Bencsik Mihály (2011), Székely és Illés czég, Ungvár (2012), A pécsi kiállitás t. erd. osztálya (2013), Farkas Péter (2014), Weiller Lajos (2015), Tolnay Ferencz (2016), Margit József (2017), Szilágyi P. Márton (2018), Osztián Gyula (2019), M. kir. jár. erd. gondn. védszem., Nagyenyed (2020), M. kir. jár. erd gondn. védszem., Gyulafehérvár (2021), M. kir. jár. erd. gondn. védszem., Zalatna (2022), Pancsova th. város tek. Tanácsa, Pancsova (2025), Dietrich Richárd (2030), Lipták Róbert (2031), Hornyánszky Ede (2032), Wolt Béla (2033), Trüstök János (2034), Gafrik Imre (2035), Ringer János (2036), Ringer József (2037), Lenárt János (2038), Pauer Ferencz (2039), Pretory Rezső (2040), Székely János (2041), Jedinák András (2042), Zöld István (2043), Klausenberger István (2044), Lahner Gyula (2045), Mikula Mihály (2046), Konrád Lajos (2047), Schlosser József (2048), Bárány György (2049), Dolyák Mihály (2050), Movotny Róbert (2051), Közig. erd. biztosságnak, Alsókubin (2057), Kendrián László (2058), M. kir. jár. Erdőgondnokság, Turdosin (2059), Kendrián László (2060), Városi erdőhivatal, Kassa (2066).

1/4 évre (1 koronát) fizettek a következők:

Drappa József (1900), Egyed József (1928).

3/4 évre (3 koronát) fizettek a következők:

Papp Mihály (1901), Somfai István (1927).

Pályázati hirdetmény.

Az alulirott Erdőgondnokságnál előforduló másoló és szolgai teendők ellátására, havi előleges részletekben felveendő 400 kor. évi díjazás, negyedévi előleges részletekben felveendő 72 kor. évi lakbér és 9 ürm. I. oszt. kemény dorongtüzifa illetménnyel rendszeresített, október 1-én elfoglalandó **II-od osztályu erdőlegényi állásra** ezennel pályázat hirdettetik.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

A sajátkezüleg irt pályázati kérvények **1907. évi augusztus hó 25-ig bezárólag** nyujtandók be az Erdőgondnokságnál és azokhoz becsatolandók: ép erős testalkatot, jó látó, halló és beszélő képességet igazoló, vármegyei főorvos vagy honvéd-törzsorvos által kiállított bizonyítvány, a magyar nyelvnek szóban és irásban való birását igazoló okmány (legujabban végzett szakiskolásoknál ezen két okmány nem kivántatik) az életkor és illetőségről tanuskodó anyakönyvi kivonat, iskolai és erkölcsi bizonyítvány és végül a nőtlenséget igazoló okmány.

A mennyiben végzett erdőőri szakiskolás vagy már hason szolgálatot teljesített pályázó nem jelentkezne, fentebbi igazolványokat csatoló kiszolgált katona altisztek kérvénye vétetik figyelembe.

Szekszárd, 1907. julius hó 24-én.

Ny. 41. **A közalap. m. kir. Erdőgondnokság.**

2662/1907. szám.

Pályázati hirdetmény.

Az alulirott m. kir. erdőhivatal kerületében megüresedett egy II-od osztályu erdőaltiszti (erdőőri) és egy II-od osztályu, előléptetés esetén egy I-ső osztályu erdőlegényi állomásra, az állományszerű illetményekkel pályázat nyittatik.

Az erdőaltiszti állásra pályázók felhivatnak, hogy az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ában körülirt erdőőri szakvizsga letételét — az állami szolgálatba belépni kivánók a fentieken kivül és az erdőlegényi állásokra pályázók ép és erős testalkatukat, különösen jó látó, beszélő és halló képességüket kincstári erdészeti orvos, vármegyei főorvos, avagy honvéd-törzsorvos által kiállított bizonyítványnyal, — valamint életkorukról és illetőségükről tanuskodó anyakönyvi kivonattal, továbbá tanulmányaikat, nemkülönben a hivatalos magyar nyelvnek szóban és irásban való birását igazoló okmányokkal felszerelt és sajátkezüleg irt kérvényeiket az 1907. évi augusztus hó 15-ig ezen m. kir. erdőhivatalhoz nyujtsák be.

Hiányosan felszerelt és elkésve érkezendő kérvények figyelembe vételni nem fognak.

Apatin, 1907. évi julius hó 24-én.

Ny. 42. **M. kir. Erdőhivatal.**

4711/1907. sz.

Pályázati hirdetmény.

Rózsahegy nagyközségnél elhalálozás illetve áthelyezés folytán a vlkolineczi erdőőri állomás megüresedvén, ezen állásra pályázat nyittatik.

Javadalmazás: Évi 500 korona kezdőfizetés havi utólagos részletekben és a megalkotandó szabályrendelet szerinti korpótlékok. Természetbeni lakás a vlkolineczi erdőőri lakban, szabad fütés, 2 darab szarvasmarha szabad legeltetése és évenkint egy rend egyenruha.

Azon esetben, ha az erdőőri nyugdij-intézmény a nagyközségnél létesittetnék, a kinevezendő erdőőr abba köteles leend belépni.

A sajátkezüleg irandó és Rózsahegy nagyközség előljáróságához 1907. évi augusztus hó 15-éig benyujtandó pályázati kérvények kellékei: az erdőtörvény 37. §-ában megszabott minősités, a magyar és tót nyelvekben való jártasság és testi épséget igazoló orvosi bizonyítvány.

Az állás 1907. évi szeptember hó 15-én elfoglalandó.

Rózsahegy, 1907. évi julius hó 24.

Ny. 44. **Az előljáróság.**

Pályázat erdőőri állásra.

Árvavármegye közig. erdészeti bizottságától f. é. 677. sz. a. nyert felhatalmazás alapján a **Lokcza állomáshellyel** rendszeresített járási erdőőri állásra pályázatot hirdetek.

Az állással 800 kor. kezdő fizetés, valamint az »Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár« keretén belül való betegsegély és nyugdij van összekötve. Az állásra csak oly egyének pályázhatnak, kik feddhetlen előéletüek, 24-ik életévüket betöltötték, az erdőőri szakvizsgát belföldön jó sikerrel letették, ép testalkatúak s a magyar és a tót nyelvet szóban és irásban birják.

Sajátkezüleg irott s a fenti kellékeket igazoló okmányokkal, valamint szolgálati bizonyítvánnyal felszerelt kérvények, az előlemlített bizottsághoz czimezve, az alulirott hivatalnál legkésőbb f. évi augusztus hó 20-ig nyujtandók be.

A kinevezett erdőőr állását legkésőbb f. évi október hó 1-én köteles elfoglalni.

Nagybiszterecz, 1907. évi julius hó 30-án.

Alsókubini m. kir. állami erdőhivatal:

Ny. 45. **Förster Gyula** s. k.
m. kir. erdőmester.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Pályázati hirdetmény.

Folyó évi október hó 1-re kerestetik egy kaucióképes, 32—40 éves nős, erdőőr (erdész).

Pályázótól megkivántatik, hogy a lombfaerdők kezelésében teljes jártassággal birjon, tollforgató legyen s úgy a magyar mint a német nyelvet szóban és írásban tökéletesen birja. Továbbá megkivántatik, hogy pályázó kitünő fővadvadász legyen és egy urat cserkészés alkalmával kellő körültekintéssel és szakértelemmel vezetni képes legyen. Az állás, melyhez a megélhetéshez elegendő fizetés jár, kellemes és állandó.

Fenti állásra pályázni kivánók — csakis kitünő ajánló levelekkel és bizonyítványokkal birók — felhivatnak, hogy eddigi alkalmaztatásukat bizonyító hiteles igazolványaik és bizonyítványaik másolatával, valamint fényképpel felszerelt, német és magyar nyelven szerkesztett pályázati kérésüket e lap szerkesztőségéhez »A. Z. 100« jelige alatt mielőbb nyujtsák be. E. 39. 2—3

Személyes bemutatkozás csakis **kivánatra.**

Pályázati hirdetmény.

Egy erdőőr kerestetik méltóságos gróf Kinsky Zdenkó úr petrisi uradalmában, Aradmegye.

Évi fizetés 144 korona, gabona 14·40 hectoliter, 1 hold beveteilen föld, 12 szekér tüzifa, 1 tehén 1 borjúval nyári legelőn. Lövőbér a fennálló táblázat szerint, felfedezett erdei kihágásokból befolyt összegből $^1/_3$-dát, szabad lakás kerttel.

Magyar, román, esetleg német nyelv kivántatik.

Folyamodók mélt. **gróf Kinsky Zdenkó úr intézőségéhez Petris,** Aradmegye, adhatják be folyamodványaikat. E. 43.

Habos juharfát

Keresek megvételre.

Ha van a t. olvasók között ki nekem oly forrást megjelöl, hol ilyen fát tényleg megvehetem, minden megvett vaggon után **30 korona tiszteletdíjat** fizetek neki.

Steueringer Ede
Antalócz, Ung vm.

Ny. 40.

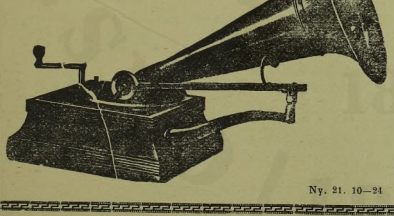

Ny. 21. 10—24

Eredeti Grammophonok

angyal védjegygyel a legjobbak!

Őrizkedjék az ember utánzatoktól, melyek csak kellemetlenséget okoznak.

Eredeti grammophonok 45 kor.-tól feljebb, legjobb minőségben kaphatók.

Nagy választék lemezekben, havonként uj felvételek.

Egy és két oldalon bejátszott lemezek. — Régi, használt lemezek kicseréltetnek.

A Deutsche Grammophon A.-G. egyedüli képviselője Temesvár részére:

KECSKEMÉTI SÁNDOR

látszerész, villamos műszaki telep, nikkelező intézet

Temesvár-Belváros, (Agrár-palota).

Gyümölcsfa-csemetékkel nagyban

faiskolák létesítésére, gazdasági egyesületeknek nagy mennyiségben, jól és jutányosan szolgálhatok.

Nagyobb szükségleteknél különleges árajánlatokkal készségesen szolgálok. — Készlet 1 éves átültetlen és 2 éves átültetett:

több $^1/_2$ milliónál **alma** — valódi vadalma
közel $^1/_2$ millió . **körte** — » vadkörte
cca. $^1/_4$ » **birs** — dugványcsemeték
100.000 drb kajszin, mandula és őszibaraczk. — **Készletben vannak továbbá nagy mennyiségben sorfák,** különösen **gesztenye** és **gleditschiafák** ezerszámra.

cca. $^1/_4$ millió **Mariannaszilva** — dugványok
» $^1/_4$ » **Myrabolana és szilva**
» $^1/_4$ » **Meggy** és **cseresznye**

Árjegyzék, dúsan illusztrált, kívánságra ingyen.

Mühle Vilmos, faiskolák, cs. és kir. udvari szállító **Temesvár.**

Ny. 2. 15—*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

SCHERTER TIVADAR

előbb PAUSENBERGER

VASKERESKEDÉS

Temesvár-Belváros,

Hunyadi- és Jenő herczeg-utcza sarkán.

Telefon 499.

Legnagyobb választék **Vadász-, Madár- és Flaubert-fegyverekben, Forgópisztolyok, Browning-ismétlő pisztolyok, Flaubert-pisztolyok.**

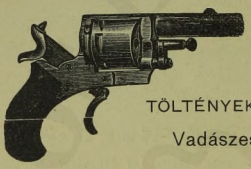

AMERIKAI LÉGFEGYVEREK

TÖLTÉNYEK és SERÉT

Vadászeszközök.

Ny. 5. 15—*

A vadász-vizsla.

Gyakorlati útmutató a vizsla nevelés-, tanítás-, használat- és gyógykezeléshez.

Második kiadás.

Ára 1 kor. 50 f. a szerzőnél: **Stark Dezső** főerdész, **Drávatamási** (Somogy m.) E. 19. 10—*

SORFÁK.

Erősebb fákbani nagyobb szükségletnél speciális ajánlattal állok szolgálatra, — különösen

Acer, Gesztenye, Gleditschia, Fraxinus, Maclura, Quercus, telt **Crataegus, Robinia** stbi-ből.

Mühle Vilmos, faiskolák, cs. és kir. udvari szállító **Temesvár.**

Ny. 3. 15—*

BLUM ÉS TÁRSA

ELSŐRANGU EGYENRUHÁZATI INTÉZET

BUDAPEST IV, Kossuth Lajos-utcza 14/16. sz.

Mesteri szabású, izlésteljes csinos kiállítású

erdészeti és erdő altiszti egyenruhák

nemkülönben felszerelési czikkek szállítására.

Ezen lap előfizetői által nálunk rendelt czikkek számlaösszegéből $1^1/_2$ %-ot adunk át a fentebb tervezett erdőaltiszti alap javára.

Hivatalos úton részletfizetésre

is eszközölhetők a megrendelések; az ily megrendeléseket, hosszas gyakorlatunk alatt — a betekinthető számos elismerő nyilatkozatok tanusága szerint, — mindenkor, az igen tisztelt megrendelők legteljesebb megelégedésére hoztuk kivitelbe.

Polgári ruhák

a *legujabb franczia- és angol-divat* szerint, szinte *fütányos árban* készíttetnek. Vevőink kényelmére bármely szakmánkba nem vágó czikket készséggel beszerzünk és a vidéki megrendelések kivitelére különösen kiváló gondot és figyelmet fordítunk.

Kivánatra **ingyen és bérmentve** küldjük meg **árjegyzékünket** és a hivatalos megrendeléshez szükséges részletfizetési megrendelési ívet. — Bármily csekély megrendelés is a lehető legnagyobb figyelem és pontossággal lesz kiszolgálva.

Kiváló tisztelettel:

BLUM ÉS TÁRSA

Szerb kir. udvari szállítók.

Ő cs. és kir. Fensége József főherczeg udvari szállítói. A nagymeltóságú földmivelésügyi Miniszterium hivatalosan megbizott erdészeti egyenruha szállítói.

Az »Országos Erdészeti Egyesület« rendes tagjai.

E. 6. 15—*

Nyomatott Uhrmann Henrik könyvnyomdájában Temesvárott.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

I. évfolyam. 1907. évi augusztus 15. 16. szám.

Előfizetési ár:
Egész évre . . . . . 4 K.
Fél évre . . . . . 2 K.
Negyed évre . . . . . 1 K.
Egyes szám 20 f.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

Kiadja az Orsz. Erdészeti Egyesület (Budapest, V. Alkotmányutcza 6. sz.)

Felelős szerkesztő:
TÖRÖK SÁNDOR m. k. erdőmester, erdőőri szakiskolai igazgató.

AZ ERDŐ

Hirdetési díjak:
Egy hasábos garmondsor vagy annak helye 40 f. Egész oldal 40 K. Fél oldal 20 K. Negyed oldal 10 K. Nyolczad oldal 5 K.

Többszörös megjelenés esetén engedmény megegyezés szerint.

Előfizetők részére az állásknálat és kereslet rovata rövid hirdetésekre díjtalanul áll rendelkezésre.

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

Az előfizetési ár **„Az Erdő kiadóhivatala“** czímén **Temesvár-Belváros, Uhrmann Henrik papirkereskedése,** küldendő.
A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) **„Az Erdő“ szerkesztőségéhez, — Temesvár 3, Vadászerdői erdőőri szakiskola.**

Az Erdő munkatársai megfelelő írói tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz. A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erd. Egyes. által kezelt oly alap javára fordíttatik, a mely — később meghatározandó módon — erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

Tartalom:

László Ffy István: Erdei lopások és károsítások.
Bohus Károly: A praeparálásról.
Dr. Kukuljevic József: Lovak törvényes hibáiról.
Paczkovicsné: Tyuktenyésztésről.
Különfélék: Halálozás. — Nyugdíjbiztosítás. — Az állatok szivóssága. — Az erdők és a jégeső. — Guttapercha fák. — Uj gummiák föltedezése. — Állatok kora.
Előfizetések nyugtázása.
Pályázati hirdetmények.
Hirdetések.

A tárczában:

Pálosi Dénes: Béni bácsi.

Erdei lopások és károsítások.

Irta: **László ffy István,** várm. tb. főjegyző.

Ha valaki az erdőből fát lop vagy az erdőbirtokost máskép megkárosítja, ezen cselekményével erdei kihágást, vétséget vagy büntettet követhet el. Minthogy a kihágások elbirálására a közigazgatási hatóságok illetékesek, a vétségek és büntettek felett pedig a rendes büntető bíróságok itélkeznek: az erdőszemélyzetnek kellően tájékozva kell lenni az iránt, hogy előforduló esetekben a lopások és károsítások melyik hatóság hatáskörébe tartoznak, hogy panaszaikat illetékes helyen terjeszthessék elő. Szükségesnek tartjuk tehát e végett az erdőtörvénynek és a büntetőtörvénynek ide vonatkozó rendelkezéseit tájékoztatás végett általánosságban ismertetni.

Az erdőtörvény 69. §-a szerint, ezen törvény második czim, II. fejezetének A) és B) pontjai alatt meghatározott lopások és mások erdejében elkövetett károsítások erdei kihágást képeznek, ha: a) lopás esetében a lopott dolog értéke — a külön megtérítendő kár beszámítása nélkül; b) károsítás esetében pedig az okozott kár összege 60 koronát nem halad túl. A cselekmény e minősége nem változik az által, hogy az ezen szakaszban meghatározott érték vagy kár összege a tettes elitéltetése előtt által elkövetett több erdei kihágásból származik.

Ha tehát a lopott erdei termék értéke, vagy károsítás esetén az okozott kár összege 60 koronát vagy ezen alóli összeget tesz ki, a cselekményt, mint erdei kihágást az illetékes közigazgatási hatóságnál kell az erdőszemélyzetnek feljelenteni, mert az erdőtörvény 73. §-a szerint, ha a lopott dolog értéke vagy az okozott kár 60 koronát felülhalad, a cselekmény a büntetőtörvény értelmében vétséget, illetőleg büntettet képez, mely esetekben az eljárásra a rendes büntetőbíróságok lévén illetékesek, a panaszt oda kell benyujtani.

Kérdés most már, hogy a törvénynek ezt a rendelkezéseit minden egyes adott esetben elfogadhatjuk-e zsinórmértékül és nem kell-e még egyéb más körülményekre is tekintettel lennünk?

A törvénynek ezen említettük rendelkezését csak általános irányelvül fogadhatjuk el, mert ha a törvénynek egyéb rendelkezéseit is figyelmünkre méltatjuk, reá jövünk, hogy e mellett még egyéb szempontok is befolyással vannak vagy lehetnek arra nézve, hogy vajjon egy büntetendő cselekmény kihágást avagy vétséget, illetve büntettet képez-e?

Ugyanis az erdőtörvény 73. §-a kimondja még, hogy több külön erdei lopásnak az érték szerinti minősítésénél a büntetőtörvénynek rendelkezései tartandók meg.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Vizsgálnunk kell tehát, mik lehetnek a büntetőtörvénykönyvnek ide vonatkozó rendelkezései?

A büntetőtörvénykönyv 335. §-a kimondja, hogy annak meghatározása végett, vajjon büntettet vagy vétséget képez-e a lopás, mindazon dolgok értéke egybe foglalandó, melyeket ugyanazon tettes, bár több külön lopás alkalmával ellopott, vagy ellopni megkisérlett, vagy melyeknek ellopásában részes volt.

E szerint tehát, ha valaki 30 korona értékű erdei terméket lop és mielőtt ezen eredei kihágásért jogerős ítélettel büntettetett volna, ismét 40 korona értékű terméket lop: ezáltal nem erdei kihágás, hanem lopás vétsége létesült, minélfogva tettes ellen nem a közigazgatási hatósághoz, hanem lopás vétségének elkövetése miatt a bírósághoz kell panaszt emelni, mert ezen több külön erdei lopás tárgyértéke egybefoglalva, illetve összegezve 70 koronát tesz ki, a mi az erdőtörvény 69. §-ában meghatározott 60 koronát meghaladja.

Az erdőtörvény 74. §-a szerint továbbá büntettet képez az erdei lopás, habár a lopott dolog értéke 60 koronát nem halad túl, ha erre vonatkozólag valamelyike azon körülményeknek forog fenn, melyeknél fogva a lopás, tekintet nélkül a dolog értékére, a büntetőtörvények szerint büntettnek állapíttatik meg.

Azokat a körülményeket, a melyek a lopott dolog értékére való tekintet nélkül a lopást büntettnek állapítják meg, a büntetőtörvénykönyv 336—338. §-ai határozzák meg. Ezen, az erdei lopásnál tekintetbe jöhető körülmények: ha a lopás csata, tűzvész, vizáradás, vagy más közveszély színhelyén, vagy közelében követtetik el; ha a lopás elkövetésénél rabló- vagy tolvajszövetségnek két vagy több tagja működött közre; ha szolgálatban álló személy szolgálatadójától lopja el az erdőterméket; ha a lopást közhivatalnok közhivatalnoki jellegének felhasználásával követi el; ha a tolvaj, vagy ha többen volnának, ezek egyike a lopás elkövetése végett közhivatalnoki jellegel, vagy hatósági megbizást szinlel; ha a tolvaj a lopás elkövetésekor lőfegyvert viselt habár azt se nem használta, se nem mutatta.

Ezen rendelkezések szerint például, ha az erdőőr az őrizetére bizott erdőbirtokostól erdőterméket lop, vagy ha valaki erdei termék lopásánál tetten éretvén, azt állítja, hogy ő mint hivatalos személy (községi biró, esküdt stb.) hivatalos eljárásból foglalja le és viszi el az erdőterméket, vagy ha valakinél lopás közben lőfegyver van, legyen a lopott termék értéke bármilyen csekély is, nem erdei kihágást, hanem lopás büntettét követi el, a miért a biróság által a

TÁRCZA.

Béni bácsi.

Irta: **Pálosi Dénes.**

Béni bácsi tulajdonképen az én nagybátyám volt, így irhattam volna czímül azt is, hogy: »Az én nagybátyám.« De mivel e rokoni köteléket kifejező czímet sohasem használtam, mert az öreg nem engedte nemcsak nekem, hanem egyetlen rokonának sem, hogy olyan megszólítást használjon, melyik rokonságot árulna el, így következetes maradok én is. S bár már régen korhad a jó öreg fejfája, agglegényi különcködését most is tisztelem, mert megérdemelte, hogy becsüljék még a siron túl is.

Béni bácsinak életét, természetét, szokásait abból az időből, mikor még nem volt nagybátyám, helyesebben mondva én nem voltam unokaöcscse, Mari nénitől tudtam meg Béni bácsi egyetlen élő testvérétől, kit a nagyrokonságból egyedül türt meg maga mellett, mint házvezetőnőt. De annyire soha sem szállott alá az öreg, hogy Mari néni tanácsát megfogadta volna, lett légyen az bármily szinigazság. S ha olyankor Mari néni duruzsolt, Béni bácsi mindig kész tréfáival, helyre ütötte az egyetértés pillanatnyira megbillent egyensúlyát.

Mari néni állítása szerint Béni bácsi, mint gyermek a szabad természet, legszabadabb csemetéje volt. A nagy magyar alföldön született.

Egyenes lelkű, szabad gondolkozásu, jó szivvel és még jobb kedélylyel megáldott gyermek. De makacssága, dacossága nem ismert határt, úgy hogy már 10 éves korában nem birt vele senki. Apja-anyja szomorúsággal gondoltak a fiú jövőjére. A segitségül hivott öreg plebános jobb útra terítő szándékai is kudarczot vallottak.

Pedig Béni gyerek nem volt rossz, megrögzött gonosz, csak csintalan. Szándékosan kárt nem csinált soha senkinek, csak boszúságot, azt azonban bőven juttatott mindenkinek, ki korlátozni akarta szabad mozgásában, vagy ki parancsokkal akart vele szemben tekintélyt szerezni. Az ilyen parancsolókat mindig alaposan felfréfálta, nevetségessé tette. Kortársai féltek

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

büntetőlörvénykönyv 340. §-a alapján öt évig terjedhető börtönnel büntetendő.

Megjegyezzük, hogy a lopás vétsége és a lopás büntette között a határvonalat a büntetőtörvénykönyv 334. §-a határozza meg. E szerint, ha a lopott dolog értéke nem nagyobb száz koronánál, a lopás vétséget, ellenkező esetben pedig büntettet képez.

Az előadottakból kitünik, hogy erdei lopás eseteiben általános szabályul fogadhatjuk, hogy ha a lopott termék értéke 60 koronát túl nem halad, a cselekmény erdei kihágást, 60 koronától 100 koronáig lopás vétségét, ezen felül pedig büntettet képez, de csak abban az esetben, ha a felsoroltuk valamely körülmény a cselekmény minősítésére különben befolyással nincsen.

A praeparálásról.

Irta: **Bohus Károly,** m. kir. erdészeti altiszt.

A praeparáláshoz leginkább csak ügyesség szükségeltetvén, minden erdőőr szaktárs azt elsajátíthatja, mert ha ezen tudás másnak nem, de saját magának mindenesetre jó.

Még pedig jó magánszórakozás és gazdasági szempontból.

Az ember mindig élvezetet, gyönyörűséget talál az általa készített — mindenesetre szép és elfogadható — állatban.

Gazdasági, jobban anyagi helyzetének javítási szempontból pedig egy kis mellékjövedelemre tehet szert.

Némelyek a praeparálást valami ördöngös mesterségnek tartják, azért is többször lehet hallani »Én ezt akár mit adnának nem tudnám megcsinálni.« Dehogy is nem, egy hónapi próba után kinek csak egy kis érzéke van hozzá, könnyen megtanulhatja.

Mint mindennél, úgy ennél is a kezdet nehéz.

Még pedig nehéz azért, mert nem mindenki tudja, az esetleg előforduló kellemetlen szagot megszokni és a munkát megkönnyebbitő apró előnyös fogásokat elsajátítani.

A praeparálni tudáshoz, jobban mondva madárkitöméshez az első kellék a szép és gyors nyúzás.

A madarat mielőtt lenyúznók, megmérjük és pedig a csőre hegyétől a farka végéig, megjegyzendő, hogy nem kinyujtott nyakkal, hanem ahogy azt a madár életében szokta összehúzni. Megmérhetjük még a szárnynak a csőrtől való távolságot is, hogy majd az összeállításnál kellő helyére helyezhessük.

A mérés után fürészport (baglyokhoz burgonyalisztet kell használni, mert a fürészport nem lehet a tollak közül kivenni), veszünk elő s egy feltétlenül éles kést.

Ezután gyufaszál vagy hajtű segélyével egy kis vattát bedugunk a madár két orrlyukába és szájába, hogy a kifordításnál a vér vagy a begy tartalma ki ne folyjon s a tollakat be ne mocskolja.

A szárny és lábakat az izületben kificzamítjuk, hogy könnyebb legyen a kifordításnál őket kihúzni.

Most kezdődik a tulajdonképeni bonczolás. A madár hasán a tollakat a szegycsont végétől a végbél nyilásig szétfujjuk s ezen a részen a bőrt óvatosan felmetszük.

---

tőle, mert erősebb, ügyesebb, eszesebb volt náluknál, igy tudták, tapasztalták, hogy elintézendő ügyeikben mindig ők huzzák a rövidebbet.

A nagyobb fiúkat furfanggal kényszeritette meghódolásra. Hol egy szigetre csalta őket fontos és érdekes látni valók igéretével, s a pallót ellódítva fogságba ejtette a társaságot, hol pedig vadruczatojás szedés czime alatt olyan ingoványos helyre vezette a vele daczolókat, hogy teljesen fogva voltak s a kivezető útat csak akkor mutatta meg, mikor biztositást kapott a feltétlen megadásról.

Ezekért az apró manöverekért maradandóbb harag azonban sohasem támadt, mert minden közös játéknál a gyengébbekkel tartott s a siker legtöbbször az ő oldalán volt.

Labdázni, futni, lovagolni, fára mászni mesterien tudott. Csapatjában mindig ő volt a vezér s a dirigálásban senki sem multa felül.

Az iskolában is megnyilvánult féktelen természete, de csak apróbb csinyek, ártatlan tréfákig terjedt, úgy hogy tanitói is inkább mulattak mint bosszankodtak rajta.

Könyveit még fel sem vágta soha, csak a fülével tanult. A mit egyszer hallott azt nem felejtette el, felelni mindig tudott.

16 éves, fejlett erős, izmos gyerek volt, mikor elhangzott a legnagyobb költő ajkáról a »Talpra magyar!«

Béni gyerekre nagy hatást tett e költemény. Csinytevéseit teljesen abba hagyta. Megbizható barátait maga köré gyüjtötte s beszélt nekik hosszan, lelkesen, meggyőzően, hogy mit? azt rajtuk kivül senkisem tudta meg. De mikor végig járta a hazát a dal, hogy »Kossuth Lajos azt izente . . .«

Béni gyerek tizenketted magával azonnal megjelent a székelyek apjánál Bem apónál, csákót, kardot, lovat kért a maga s társai részére. Az öreg tábornok könnyezve ölelte meg a bátor gyerekeket s óhajtásukat azonnal teljesitette.

Az ezred legfiatalabb legényei, vidámságot vittek be az egész ezredbe. Merészek, bátrak, vakmerők voltak. A tisztek szerették, bajtársaik becsülték, beczézgették s az ezred fiainak nevezték őket.

De meg is érdemelték a gyerekek e kitüntetést, mert nem volt az a merész vállalkozás, melyre önként készséggel és vígan ne jelentkeztek volna s vállalkozásuk majdnem mindig sikerrel járt.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Miért óvatosan ?

Azért, nehogy a has falát átvágjuk és a belek kiforduljanak s így a munkát megnehezítjük.

A bőrt ujjal körül elválasztjuk a hústól, addig mig a láb izületéhez nem érünk. A lábakat kitoljuk s az izületben elvágjuk.

Ujjunkkal a bőrt tovább fejtegetjük egész a hát közepéig, mignem a gerinczcsontot érezzük. (Az ujjal való fejtegetés persze csak varjutól fölfelé történhet. A kisebbeknél ezt a munkát az úgynevezett csipesszel, csiptetővel végezzük.)

Ezek után már a testet csak a farktól kell elválasztani. És pedig mutató ujjunkkal kivülről s alulról megtámasztjuk a farkcsigolyákat s ollóval belülről elvágva a végbelet és a még ott levő húst egy ügyes biztos vágással elvágjuk a gerinczcsontot. A vágás ne történjék nagyon közel a farkhoz, mert esetleg elvágjuk a tollak végét s így azok kiesnek. Inkább hagyjunk rajta kevés húst és egy vagy két farkcsigolyát.

A bőrt tovább fejtjük, mig a szárnyakhoz nem érünk. A szárnyakat közvetlen a test melletti forgóban, izületben elvágjuk. E munkálatoknál a fürészport minél gyakrabban használjuk, hogy a zsirt s az elvágások által előszivárgott vért felszáritsuk s a tollakat be ne mocskoljuk.

A következő munkánk már könnyebben megy.

A bőrt megfogjuk s könnyen lehuzhatjuk egész a fejéig. Itt már egy kissé vigyáznunk kell.

A fej két oldalán vannak a fülek. Ezeket óvatosan az egész belső fülszerkezettel ki kell úgyszólván tépni. A szemeket a késsel kiemeljük s a szemhéjakhoz nőtt bőrrel együtt levágjuk. A fejtést egész a csőr tövéig végezzük.

Mikor ez megvan, a nyakat a fejcsigolyánál levágjuk.

A fejtéssel immár készen lévén, nincsen egyéb hátra, mint a benmaradt hús teljes kiszedése, vagyis a bőr és a benmaradt csontokról a hust alaposan letisztítani.

Mikor a fejet a hústól és agyvelőtől megtisztitottuk, a szem- és fejüreget arzénsavas vagy anélküli agyaggal kitöltjük.

A nyakbőrt is megtisztítjuk s arzénikummal bekenve a fej csontját, óvatosan ráhuzzuk a bőrt a fejre.

A hús kitisztítását a farknál kezdjük. Ha tiszta szintén bekenjük méreggel s visszahúzzuk a bőrbe.

A lábakat mindig addig fordítjuk ki a bőrből, a meddig kivülről toll fedi a lábat. A méreggel való bekenést talán szükségtelen már többször említenem.

A szárnyak kitisztítása következik ezután.

A kitisztítás módját fölöslegesnek tartom elmondani, mindenkinek lelkiismeretére bizom a jó kitisztítást.

A szárnyak után a bőr hátra levő részét tisztítjuk meg.

Nagyobb madaraknál a szárnyakat még kivülről is fel kell vágni, mert belülről nem lehet annyira a bőrt lehuzni, hogy teljesen megtiszthassuk a hústól.

Ezek után a bőr elő van készítve a kitömésre.

Még megemlítendő, hogy némely madarak fején nem lehet a nyakbőrt áthúzni u. m. harkály, vadrucza, vadliba, darú stb. Ilyenkor addig huzzuk le a bőrt a meddig lehet s a nyakat levágjuk a fejtől.

A nyakbőrt megtisztítjuk, bemérgezzük s visszafordítjuk.

A fej bubján azután szétfujjuk a tollakat s fejközepétől, egy a fej hosszának megfelelő vágást teszünk.

Az ütközeteknél alig hangzott el a „rajta! rajta!« A tuczat gyerek mint forgó szél rohant előre s mindig ők vezették be a támadást, mégis csodák-csodája soha egyik sem kapott még karczolást sem, mintha Hadur maga védelmezte volna választottjait.

Az ősz hadvezér egy heves ütközet után a gyerekek vállait megveregetve valamennyit altisztté akarta tenni, de a fiuk csak Béni részére kérték a káplári sarzsit s azt a kegyet, hogy ők képezzék csak a Béni szakaszát, mit az öreg készséggel teljesített.

Így jött létre az első huszárgyerek szakasz, később több is lett, de az elsőt egysem multa felül, jókedvben, fáradhatatlanságban, vitézségben.

A gyerekcsapat különösen kitünt kémszemle és portyázási szolgálatokban, könnyű, gyors, eszélyes és biztos mozdulataikkal bámulatba ejtették sokszor a fővezért is.

Sz . . . t ostromolta az öreg egyizben, mikor jelentették, hogy az élelem, különösen a hús fogyóban van s a környékből már nem lehet kapni semmit, így távolabbra kell kiküldeni élelemszerzőket. Az öreg e feladat teljesitését a gyerekekre bizta, ez volt az első önálló megbizatása a gyerek csapatnak.

Egy nap és egy éjjel szakadatlanul nyeregben ült a kis csapat s hoztak magukkal 30 vágó marhát és két cserepárt az ellenségtől. De hoztak ennél fontosabbat is, hirt a közeledő felmentő sereg számáról, ágyuiról, terveiről, miért az öreg nyilvánosan megcsókolta a gyerek káplárt s azonnal őrmesterré nevezte ki a kiscsapat ujjongó örömére.

Az öreg a kapott hír szerint eljárva, megverte a felmentő sereget s a város ezt megtudva önkényt megadta magát.

Nagy volt az öröm és vigasság, de csak rövid ideig, mert nagy munka volt még hátra. Előre hát, gyerekek kémszemlére! Adta ki a második megbizást az öreg.

Béni 12-ed magával újra munkához látott.

Vizmosásokban, bokrok, fák védelme alatt megközelitették az ellenségnek előre tolt két századát, kik egy faluban gulában rakott fegyvereik mellett pipázgatva heverésztek. Tudatában annak, hogy a győzők messze vannak s mulatnak, így ők nyugodtan pihenhetnek.

Mint derült égből a villám, úgy csapott közibük a 12 huszárgyerek, úgy hogy egyetlen fegyvert sem tudtak elsütni ellenük. Menekült eszeveszetten ki hová tudott. A hanyat-homlok rohanó gyalogságot, közülök

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Ezen a nyiláson a fejet kifordítva megtisztítjuk, kitöltjük mint fent s visszaforditjuk. A nyilást most bevarrhatjuk.

Végre megtehetjük az előkészületeket a madár kitöméséhez.

Ha a madár tollazata a lövéstől bevérződött volna, azt puha nedves szivacscsal ledörzsölgetjük, mikor már tiszta száraz rongygyal a tollakat megnyomogatjuk, hogy a vizet, a mennyire lehet felszárítsuk. Egy tollseprővel, vagy kéreg papirdarabbal addig legyezzük a mosott helyet, mig a tollak teljesen meg nem száradtak.

A test készitését kezdhetjük most, vagy már a mosást megelőzőleg. A testet többféle anyagokból készithetjük és pedig: széna, szalma, fagyapottal, (kócz- és vattával testet csinálni nem jó, mert a drótot nem engedi átszurni rajta) de legalkalmasabb a turfa (Rendelhelhető: Aradon Pósner, Szegeden Haering és Budapesten Dr. Lendl-féle praeparatoriumában.) Az előbb emlitett három anyagokból kötéssel készitjük a testet.

Az igazi testnek megfelelő hosszuságu csomót veszünk az anyagból s azt alaposan lekötjük spárgával. A test kötésénél előforduló fogásokat a kitömő kevés ügyességgel és gyakorlattal könnyen elsajátithatja, a miért is ezen munkálatok részletezésébe nem bocsátkozom. A főszabály az, addig rakjunk csomókat, vagyis addig kössük a testet, mig nem olyan alaku mint a madár teste. Ez a munka nehány kisérlet után már eléggé könnyen megy.

Mikor turfából készitjük a testet, legelőször a madár testét a turfalapra oldalt fektetjük s alakjának megfelelő darabot vágunk ki. Aztán a vastagságát mérjük reá, vagyis előlről mintázzuk meg, faragjuk ki a turfából.

Ha mindkét oldal felől teljesen megfelelő az alak, akkor az éleket, sarkokat faragjuk le, hogy olyan gömbölydet alakja legyen, mint a madár teste. Azután a nyaka helyére egy, a madár nagyságának megfelelő vastagságú, puha égetett drótot szurunk. A drót végét a mellen kidugva horog alakúra hajlitva a testbe verjük. Ez a horog fogja a nyakat szorosan tartani.

A drótra kóczczal oly vastag nyakat csavarunk, mint a minő a madár nyaka. Esetleg egy-két $^{m}/_{m}$-rel vastagabbra is csavarhatjuk, mivel a nyakbőr úgy is kitágult.

A madarat, akár nyitott, akár csukott szárnynyal csináljuk, a szárnyába drótot kell befűzni, hogy össze ne essenek.

A drótot belülről kezdjük befűzni s az első evező toll hüvelyébe kell találni, mert csak igy van meg a szárnynak a kellő kifeszültsége.

A drótot a felkarcsont körül csavarjuk, s az elvett húst kóczczal vissza csavarjuk. A kóczcsavarás a lehető legerősebb legyen, tehát keményre legyen csavarva.

A drótok végeit háromélűre hegyesitjük, mert csak úgy birjuk a toll hüvelyébe s a lábaknál a lábszáron átvezetni.

A lábakba a drótot a talpból kiindulva füzzük be. A drótot egy párszor megmozgatjuk, hogy könnyen járjon.

A lábizmait szintén kóczczal csavarjuk vissza. Ajánlatos a lábizmait a nyúzás után — mielőtt a csontokról letisztitanók — lerajzolni. Igy a kellő alakot adhatjuk vissza, amilyen volt a természetben.

Mikor készen vagyunk, a bőrt még egyszer bemérgezzük.

Ezek után hozzáfogunk a madár összeállitásához.

---

többet levágva, megsebesitve, üldözte a kis csapat, mig teljesen szét szórta s azután visszatért a faluba, hol 200 puskát, felszerelést és 10 könnyen sebesültet az ellenségből, szekerekre rakva, visszatértek az öreghez.

Örömkönnyek között hallgatta az ősz vezér a jelentést, előbb alaposan lehordta a gyerekeket merészségükért, de meg is bocsátott nekik azonnal s a vitézségi érmet az ezred tisztelgése mellett tűzte a félelmet nem ismerő hősök mellére. Béninek pedig arany bojtot nyujtott át s hadnagy úrnak titulálta.

Az egész ezred büszke volt a gyerekekre.

A harc a szerencse szeszélyes játéka. A vert sereg holnap győző lehet s a győző csatát veszthet.

Bem apó soha sem bizakodott el, de reményét sem vesztette el soha. Csekély dolgoknak nem tulajdonitott nagy fontosságot, de a következményekre mindig gondolt s azokat helyesen itélte meg.

Mikor a piski hidra mutatott az öreg s azt mondta, hogy: »Ha e hid elvész, elvész Erdély is!« mély benyomást és erős hatást tett az egész hadseregre. Egy halk moraj zugott végig a seregen, mely lehetett fogadás, de lehetett válasz is a vezér mondására az, hogy a hid a mienk marad s vele Erdély is.

A parancs általmadásra szólott. Foglalkoztatni, lekötni az ellenséget, mely a túlparton háromszoros erővel táborozott. Ennek czélja az volt, hogy idő nyeressék az ágyúknak a megfelelő dombokon leendő elhelyezésére.

Az általmadást a huszárok végezték és teljes sikerrel. Az ellenség egész erejével a hid felé fordult. Huszáraink játékának komoly szinezésére még csak egyetlen jelenet vált szükségessé, hogy az ágyúk és tüzérek a megfelelő helyre juthassanak. A hidra kellett lovagolni a leggyorsabb galoppba egy szakasz huszárnak.

De a hid túlsó oldalán látható volt az ellenségnek egy üteg ágyúja lövésre készen. Igy a hidra lépők teljes bizonyossággra mennek a halál torkába. Az ősz vezér látta és tudta ezt, de látta és tudta az egész hadsereg minden katonája is, mégis meg kellett hozni az áldozatot, a győzelem reményében.

Ilyen esetekben az önkényt vállalkozókat illeti az elsőség.

Alig hangzott el a felszólitás, a 12 gyerek jelentkezett.

Egy rövid búcsu, az ősz vezér intése, s 12 üde hang egyszerre kiáltotta éljen a haza! s berohantak a halál torkába.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

A testből kiinduló nyakdrótot az öreg lik táján beszúrjuk, úgy hogy a két szem közt a csőr felett jöjjön ki. A madár megszáradása után a drótot azután lecsipjük.

A szárnyakat közvetlen a nyakdrót mellett szúrjuk be, hogy a drótok vége a mell táján jöjjön ki s horog alakúra hajlítva beverjük a testbe, a szárnyak felkarcsontjait a hátára hajlítjuk, mint a hogy azt a madár természetben tartja. A nyakbőrt óvatosan felhúzva, a nyakat S alakúra hajlítjuk.

A lábdrótokat a lábak természetes helyeire, tehát a szárnytól mintegy két-három %-nyire szúrjuk be a madár testébe.

A nyúzásnál a lábcsont helyét megfigyelhetjük s ezt minden kezdőnek ajánlom is, mert máskülönben nem jó állású madarakat fog kapni.

A farkot két drót darabbal odatűzzük a test végébe.

Evvel készen volnánk az összeállítással, még hátra van a kitömés munkájából a nyak utántömése.

A nyúzás által a nyakbőr ugyanis többé-kevésbbé kitágult s ezt kóczczal után pótoljuk, mert máskülömben, vékony nyaku madarat kapunk, ami szinte visszataszitóan rút.

Ezen utántömést a csőrön keresztül történik. Az utántömés ne legyen csomós és lazán történjék.

Kitölthetjük még a lábaknál és a farknál levő üregeket is rövidre vágott (1 % hosszú) kóczczal.

Mielőtt a madár hasát bevarrnók, a lábak hajlását adjuk meg. A láb alakja a következő alakhoz hasonlit:

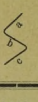

Az *a* részt (a czombcsonttól) a drót képezi, a *b* rész a kóczczal körül csavart részt, a *c* rész a madár csüdje.

Mikor az meg van, bevarrhatjuk a nyilást s állványra helyezhetjük. Más más alaku állványt adunk a madárnak, hogy ha az nyitott vagy csukott szárnynyal van kitömve.

Hogy hogyan adjunk állást? Egyszerűen úgy, hogy az illető madarat megfigyeljük s az állást aszerint utánozzuk.

Ha nyitott szárnynyal csináljuk a madarat, a szárnyát, egy a testbe szúrt s ív alakban meghajlított dróttal kifeszítjük. A drótot a szárnyra erősen ráhajtjuk, hogy tartson. A farkot két hosszú pappendekli darab közé fogjuk (gombostűkkel több helyen megerősítve) s úgy hagyjuk míg teljesen meg nem száradt. Hogy a tollak (szárny és farkban) szárazak, arról tudjuk, ha megemelgetve már nem mozognak. Meg kell még említenem, hogy a fark száradása 2-szer 3-szor annyi ideig tart, mint a szárnyaké.

A talapzatokat lehet többféleképen készíteni, u. m.; faágakból, deszkából, diszitve moha, száraz füvel stb. Ez a kitömő izlésétől függ leginkább.

Hátra van még a madár szemeinek a betevése. A nyuzás előtt meg kell nézni, hogy a madár szeme hogyan van, az üregben és milyen szinű. Mikor a madár már készen van a valódi szemének megfelelő nagyságú és szinű üvegszemet (kapható a fönt emlitett czégeknél) agyaggal beragasztjuk a helyére. A szemüregét egy gyufaszál segélyével tele tömködjük fazekas agyaggal s a szemet az üregbe nyomva a szemhéjakat ráhúzzuk, mintha a madár aludna. Akkor a szemhéjakat a helyére tesszük s a szemnek a természetes állását adjuk meg.

Egy üteg ágyu egyszerre okádta tűzét a kis csapatra s egyszerre seperte le őket a hídról.

Tiznek testét darabokra szaggatta a kartács, kettő sértetlenül bukott le lovastól a híd alá, de lovaik hullái eltemette őket is.

Az ellenség hurrája kisérte a fiúk halálát, de az öröm nem tartott sokáig, mert a vezér ágyúi közbe szóltak, még pedig olyan sikerrel, hogy a 12 gyerekért 3000 halott fizetett életével. A híd nem veszett el, s így Erdély sem. De elveszett az ezred virága, az ezred 12 édes gyermeke.

Csata után összeszedték a hősök holttesteit, 10-et sehogy sem találtak meg a gyerekek közül, kettőt lovaik hullái alul ástak ki. Még volt bennük élet. Magukhoz tértek s a kérdésre, hogy mikép érzik magukat? tréfával válaszoltak: »bekopogtattunk egy kicsit a másvilág kapuján, de nem volt passierschein-unk s így visszakergettek.« Estére azonban egyikük újra és örökre visszatért a hadak urához. A 12-ből csak egy maradt élve s az az egy Béni volt. De egyik lábát odacsipte a menyország kapuja, nem tudta használni, élettelenül lógott törzsén.

A felcserek váltig hangoztatták, hogy le kell vágni, de a gyerek mindig azt hangoztatta, hogy »együtt születtünk, együtt pusztulunk«.

A sors azzal jutalmazta a csökönyösséget, hogy meggyógyította a lábat s mikor a gyerek újból jelentkezni akart szolgálatra, nem találta meg többé sem a maga, sem semmiféle ezredet. A hősök eltüntek, eloszoltak, kivándoroltak. Az ellen kereste, szaglászta a hősök nyomát. Listába szedte a kiválóbbakat s ha megfoghatta vérpadra vagy börtönbe vitte őket. Listára volt téve a 12 gyerek is. De kitudódott, hogy 11 fölött már nem hatalmaskodhatnak, annál becsesebb lett volna a 12-ik ha kézre kerülne, hogy a többieknek szánt jutalomban is őt részesithetnék. S hogy tervük nem sikerült, annak egyedül a név volt oka. Ugyanis a szortirozást három főtiszt végezte, kik külön-külön a saját módszerük szerint beszélték a magyar nyelvet, de mikor együtt voltak, mindegyik okosabb volt a másiknál.

Béni a férfi nevén volt bejegyezve a fekete listán. Elekes Benedek volt a teljes cim, utána bűnei voltak felsorolva, melyek közül a két század csufos szétverése piros tintával kétszer aláhuzva, a mi piros vért jelentett. A fekete aláhuzás a börtönt képviselte.

A »Elekes«-sel könnyen végeztek a főtisztek, de a »Benedek« vihart idézett elő. Az egyik »Bedenek«-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Gyenge tehetségemhez képest igyekeztem megismertetni a madár kitömésénél követendő eljárást tisztelt szaktársaimmal, azon reményben, hogy a kinek egy kis hajlama és ambitiója van hozzá, saját hasznára fogja fordítani.

Lovak törvényes hibáiról.

Irta **Dr. Kukuljević József,** m. kir. állatorvos.

E lapok hasábjain legutóbbi közleményemben általánosságban megemlékeztem arról, hogy állatok vásárlásánál mire ügyeljünk. Most ezuttal a részletekre akarok kitérni, hogy kedves olvasóimnak tanácscsal szolgáljak, utbaigazitást adjak, hogy a lelketlen kufárok meg ne kárositsák.

Keresztekben áll a gabona, le van tarolva a szántóföld, zakatol már a cséplőgép, vigan folyik a cséplés, hangos a mező, pajta a vidám daltól, számot vett a gazda a terméssel és hálát ad a Mindenhatónak, hogy adott, ha talán silányan is, télire való gabonát. Már már mondja a gazda fehérnépe, atyjok ez meg az kellene a rozs árából, veszünk egy csikót, eladjuk a riskatehenet és veszünk jobb tőgyelőt, megvesszük lányunk kelengyéjét most már félre tehetjük a kézfogó meg nászajándék díját aztán majd csak megleszünk télire valahogy. Igy folyik a tervezgetés, már előre örül a Pista gyerek, hogy hajthatja a sárgát télen a közeli városba egy kis piaczi holmival. Veszünk tehát lovat a gabona árából, mondja a gazda és pénzét jó jövedelmező tej reményében befekteti a sárgába. Elindul a család feje, mert hisz most kezdődnek a vásárok és anyjuk biztatja vigyázzon csak kend, hogy be ne csapják, valami hitvány jószágot ne vegyen ám. Azon leszek anyjuk mondja a férfi. Hát azon is legyen és jól nézze meg mit is vesz, mert aztán a verejtékes munkának, keserü csalódás és veszteség lesz a jutalma.

Hát, hogy baj ne essék, elmondok egyetmást a lovak hibáiról.

Már a multkor elmondottam, hogy a törvény betüi szerint »az eladó felel mindazon hibákért, melyek az állatban az eladáskor jelen voltak és amelyet laikus fel nem ismerhet« ki kel nyitni jól a szemet, hogy aztán baj esetén legyen visszkeresetnek helye.

A lovak főhibái, melyekért a törvény előtt az eladó felel akár jót állott akár nem, a fuladozás, a hörgősség, bubacsira, fekete hályog, a havi vakság, takonykor, bőrféreg, gyanús mirigykór, csökönyösség. A törvényes határidő, melyen belül visszkeresettel lehet élni a következő:

Fuladozás	15 nap.
Hörgősség	15 »
Bubacsira	30 »
Fekete hályog	30 »
Havi vakság	30 »
Takonykór	15 »
Bőrféreg	30 »
Gyanús mirigykór	15 »
Csökönyösség	30 »

Már az eddig felsoroltakból is látható, mennyiféle betegségben szenvedhet egy ló, melyben a magyar törvény az osztrák polgári törvénykönyv 922—937. §§-ai alapján biztositékot és visszkereseti jogot biztosit a vevőnek, de fődolog, hogy e törvényadta biztositékkal

---

nek olvasta, a másik »Beneked«-nek a harmadik »Bekened« mellett kardoskodott s győzött. Igy állitották ki az elfogatási parancsot is.

S ép ez volt a Béni szerencséje, mert a »Bekened« nevet még az alsóbbrangú fogdmegek is megmosolyogták s meg sem próbálták keresni a tulajdonost, igy menekült meg Béni a főbelövetéstől. Béni sok hányatást élt át, mig Béni bácsivá vedlett.

Én törvényszéki biró korában kerültem házához, akkor ismertem meg. Sz. megyének leghiresebb vadásza, legismertebb adomázója, tréfacsinálója volt.

A föld élőteremtményei között legjobban szerette a diákokat és a kutyákat. Szerinte csak a diák képviseli a teremtő hamisitatlan akaratát. Ész, szív, kedély, tűz a maga eredeti formájában, eredetiségében, épségében csak a diákok lelkében található fel.

Maga köré gyüjtött 15—20 szegénysorsú diákot, őket gondozta, ruházta, nevelte, dorgálta, büntette egyszóval megtette magát apjuknak.

Lehet, hogy agglegénységi voltát akarta ezzel az illuzióval megédesiteni, vagy lehet az is, hogy a mult emlékeinek áldozva, természete kivánta a zajos környezetet.

Igy kerültem én is házához s lettem Béni bácsi diák fija, mint a hogy hivtak bennünket a városban mindenütt. Mi e czimre büszkék is voltunk sőt még tanáraink is, mert a Béni bácsi diákjai között sem rovott, sem bukott, sem rakoncátlan, sem pipogya nem volt soha, mert a melyik nem ütötte meg a mértéket, annak rögtön távozni kellett. Az eltávolitást azonban soha egyse várta be, önkényt bucsuszó nélkül hagyta el mindenik az otthont, mert ismeretes volt az öreg elve: »szamár nem való diáknak, az menjen kordét húzni.«

A megüresedett helyre, az öreg tudta és híre nélkül a szobafönök bárkit beállithatott egy hétre s ha élettörténetét, bizonyitványait Béni bácsi láttamozta, végleg ott maradt, ha pedig a szentesitési megjegyzés az volt, hogy »nem láttam«, akkor a jövevénynek azonnal pakolni kellett.

Az öreg diákjai teljes katonai nevelésben részesültek, de öntudatos és nem reájuk erőszakolt szigorral. Az őszinteség, becsületesség, igazmondás mindenkivel szemben voltak a főerények.

(Vége következik.)

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

élhessen és eredményt érhessen el az, hogy jól megnézze az állatot, mert ha tudva vesz meg ilyen bajban szenvedő állatot, már nehéz az eladón keresni az állat árát.

Nem egy szegény ember már földönfutóvá lett, mert nem volt tisztában, részben a betegséggel, részben a törvény erre vonatkozó rendelkezéseivel. A legtöbb baj, amint hosszú évi gyakorlataimból magam is tudom, mert hisz eleget voltam peres esetekben szakértő és tanú, abból keletkezik, hogy a vevők nem voltak tisztában a törvény által előírt visszkereseti határidővel, azért itt fel is soroltam és ajánlom is, hogy ezt mindenki jól jegyezze meg magának, hogy adandó esetben tudja magát mihez tartani.

A leggyakoribb a felsorolt esetek között a fuladozás, amely pör tárgyát szokta képezni. Ennek magyarázata abban rejlik, hogy ezt a bajt ideig-óráig el tudják állítani mindenféle fogással a lelketlen kufárok és ott a vásáron az állaton nem venni észre semmit. (Már értve, hogy laikus nem veszi észre.) Igen sokszor ha e baj jelen van és a vevő észre is veszi, az eladó azt mondja »csikó kehiben« van, vagy »járványos kehiben«, »poros szénát evett«, »megcsikozott«, »megfázott« de minden jó lesz egy pár nap mulva. Ha nem a vásáron veszi észre a vevő, úgy ha egy néhány nap mulva a vevő értesíti észrevételéről, úgy vagy ugyanazon kifogásokat használja és váltig biztatja legyen csak türelemmel, adjon más takarmányt, ajánl egy pár kuruzslő szert. A jóhiszemű tisztességes vevő belenyugszik, az idő szépen halad előre, a 15 nap egykettő eltelik és akkor az eladó mosolyog egyet a bajusza alatt, sikerült az atyafit ártalmatlanná tenni. Sokszor a látszat kedvéért azt mondja. Fogjon vissza kend valamit a pénzből és aztán ha megküldi, én majd a járlatot küldöm. Ily törvénytelen meg nem engedett és súlyos büntetést maga után vonó kifogással és szabálytalansággal akarja az eladó sötét bűnét gonosz kufárságát takarni. Ebbe senki bele ne menjen. Megtörtént vételnek csak az tekinthető, a melynél a tulajdonjog átruházás is megtörtént. Nagyon jól tudja az eladó, hogy a járlat visszatartásáért nem tanácsos őt pörölni, mert azért erős büntetés jár és így evvel a dologgal fogva tartja a vevőt és vezeti az orránál fogva ameddig neki jól esik.

Tehát térjünk a dologra.

A fuladozást határozottan és kétséget kizárólag, csak arra hivatott szakember, állatorvos tudja megállapítani és csak annak bizonyítványa mérvadó a törvény előtt, különösen szép és tetszetős, de amellett olcsó lónál amelynél semmi hiba nem látszik kell vigyázni, mert az több mint bizonyos, hogy valamely hibában szenved. Ha sehol, itt fényesen beigazolódik a közmondás szava, »olcsó húsnak híg a leve.« Ha valamely vevőnek egy ló megtetszik, az ára is megfelelő, legjobb ha azt a végleges vétel előtt a helyszínén működő állatorvossal megvizsgáltatja. A vizsgálatért 4 koronát fizet, de akkor aztán nyugodtan alhatik, hogy megfelelő állatot vett.

Ha azonban nem volna módjában ott a helyszínén megvizsgáltatni, úgy pihentesse az állatot 2—3 napig, ne fogja semmi munkára, adjon jó tiszta (pormentes) takarmányt, megfelelő langyosságú vizet és teljes pihentetés után fogja be kocsiba, terhelje meg úgy a kocsit amit az az állat szervezete fáradtság nélkül el birja. Üljön fel a tulajdonos maga a kocsira, vegye maga a szárat a kezébe és ha lehet hajtsa mérsékelt ügetésben, egyenletesen, lehetőleg dombra.

Már most ha azt látja, hogy lova az egyenletes hajtás kis terü mellett, hamarosan kifárad, nagyon izzad, az oldala igen pumpól vagyis nagyon szaporán mozog a has alján, az ugynevezett keh barázda is igen meglátszik, az orrlékok igen tágulnak, az állat fejével levegő után kapkod, úgy gyanut foghat arra, hogy fuladozó, vagyis népies nyelven »száraz kehes«. Ha ezeket a tüneteket látja legjobb állatorvoshoz fordulni és megvizsgáltatni. Mint említettem a vizsgálat dija 4 korona, a bizonyitvány kiállitás 4 korona, a bélyegilletek 1 korona. Ezt a 9 korona költséget az állatorvos a bizonyitványon részletezve feltünteti. Ha állatorvos nem volna a községben, úgy a vizsgálat pontos és gyors lefolyattatása czéljából tanácsos az állatot elhajtani az állatorvos lakhelyére de úgy, hogy az ott 2—3 órát pihenhessen, mert a vizsgálat csak teljes pihentetés után ejthető meg, maga a vizsgálat is több mint egy órát vesz igénybe.

Ezek volnának a fő irányadó szempontok a fuladozásra nézve. További közleményeimben a szerkesztőség szives engedelmével a többi hibákról fogok megemlékezni.

Tyúktenyésztésről.

Közli: **Paczkoviosné.**

Tudom, különösnek fog föltünni ez erdészeti szaklapban e kis értekezés a tyúktenyésztésről. De tudva azt, hogy az erdőőrök nejei közül sokan olvassák e lapot, jónak láttam ajánlani egy tyúkfajt a tenyésztésre. Még pedig a sárga orpingtont, amely sokkal kedvezőbb a kacsa, liba és pulyka tenyésztésénél, mert fél annyi költséggel és fáradsággal nagy mennyiségű csibét lehet produkálni.

Lesznek sokan olvasónőim közül, akik azt fogják mondani: könnyű azt tanácsolni, de nehezebb megtenni. Valóban, hogy nem nehéz az ilyesmit megirni, de nem nekem, aki tollforgatás helyett inkább főzőkanál és varrótű kezeléséhez vagyok szokva.

Tessenek csak egy kis fáradságot venni maguknak — és csak egyik évben próbát tenni —, mily meglepő lesz az eredmény s fáradságuk nem lesz-e megjutalmazva? Én részemről a plymouth-fajt tenyésztettem, de látva, hogy mily hálátlan faj, a sárga orpingtont vettem át, amely fajt melegen ajánlhatom bárkinek.

Először: a csibék gyorsabban fejlődnek, másodszor: jó tojók, harmadszor: tollazatuk finomabb a plymouthénál és negyedszer: az eladásnál is hamarább kél el s

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

jóval nagyobb összeget kapunk értük. S ami az éghajlatot illeti, még a legmagasabb hegyvidéken is sikeres a tenyésztése.

A csibéket nagyon ajánlatos négy-öt hétig tengeri darával és kölessel etetni (de friss és nem dohos kölessel), azontúl pedig már csak háromszor napjában kívánják a fönt irt magot, napközben legjobb főtt burgonyát adni nekik, amitől rendkivül gyorsan nőnek. De három-négy héten belül nagy gond fordittassék arra, hogy csakis a darát vagy kölest kapják, még pedig elég gyakran, a burgonya pedig mellőzve legyen, mivel hasfájást kapnak és nagyobb részük elpusztul e betegségben, a megmaradtak pedig rendkivül satnyák lesznek.

Nagyon háladatos és kifizető lenne az erdőőrneknek a tyúktenyésztést felkarolniok, mert a négy-öt hónapos baromfit holmi hulladékon, teszem azt: csépléstől elmaradt apró magon (amit ocsúnak hívnak vidékünkön), főtt burgonyán stb. lehet jól tartani. S így aztán nemcsak konyhánkat látnánk el hússal, de azt hiszem, hogy gyermekeinknek is jutna még egy-egy köténykére, kendőcskére annak az árából.

Hazánkban van egy nagy baromfitelep, a »Gubacsi gazdaság«, ahol tiszta fajt lehet kapni, no de egy szegény erdőőrnek az rémdrága, mert a tojásnak darabja egy koronába esik. Hanem annak idején, vagyis tavaszszal, február vagy márcziusban szolgálok e lap útján fölvilágositással, hogy hol kaphatók e fajtojások elég jutányos árban.

Különfélék.

Halálozás. — Az erdészeti altiszti karnak egy igen érdemes tagja: Gyöngyössy József nyug. m. kir. főerdőőr, a vadászerdei m. kir. erdőőri szakiskolának két évtizeden át munkavezető és élelmező főerdőőre augusztus hó 7-én hosszas szenvedés után elhalt.

Temetése augusztus hó 9-én ment végbe a vadászerdei szakiskola tiszti és altiszti karának, növendékeinek, valamint a környékbeli altisztek jelenlétében.

Bizonyára az altiszti kar igen számos tagja könynyes szemmel gondol a »jó öreg Gyöngyössyre« mint egykori oktatójára.

Pihenjen békén, csendesen!

Nyugdijbiztositás. Finta Lajos, Baranya vármegyei járási erdőőr 5-szörös tagsági joggal, az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár I. csoportbeli tagjai sorába lépett, biztositván magának e szerint havi 50 Kor. nyugdijat.

Az állatok szivóssága. Nemrég történt, hogy Schwarzburg-Sonderburg herceget egy vadászat alkalmával, amint az elejtett vadkant szemlélte, az élettelennek látszó állat agyarával megsebezte. Az állatok bámulatos szivósságát sok példával lehetne illusztrálni. Tudnak olyan farkasokról, amelyek három, sőt két lábbal vigan megtudtak élni; sőt arra is volt már példa, hogy a félig megnyúzott farkas a vadászt megharapta. A görény szivóssága szinte páratlan. Egy csapdába került görényt a vadász félóra hosszáig mindig vert, s amikor biztosra vette, hogy az a legalaposabban kimult, kiszabaditotta a csapdából. A görény ekkor elkezdett vonaglani és maga körül harapdálni. A vadász erre beleszúrta a vadászkését, de a görény még mindig harapott. Most meg a fejébe szúrta a kését a vadász, s az állat csakugyan abbanhagyta a harapást, de amikor a kést a fejéből kihuzták, az állat megint vonaglott. Egy szarvas több lösebből vérezve, élettelenül feküdt a földön. A vadász beleszurta kését, hogy földarabolja a hulláját. Egyszerre a szarvas hirtelen talpra ugrott és testében a késsel elfutott. Csak tizenkét órai fárasztó hajsza után sikerült a vadat véglegesen leteriteni. Kitünt, hogy a kés épen a szivében maradt benne, de emellett alaposan kifárasztotta üldözőit. Belage newyorki bálnahalászhajó egy bálnát fogott, amelynek testében egy szigonyt találtak. Miután a szigony mindig el van látva a vadász-hajó nevével, könnyü volt megállapitani, hogy azt a Montezuma halász-hajó szurta bele — ezelőtt negyven esztendővel.

Az erdők és a jégeső. Egy kiváló erdész megvizsgálta Európa különféle országainak esőzési és jégverési statisztikáját a tudományos intézetek megfigyeléseiből és sok régi biztositó társaság följegyzéseiből. Arra az eredményre jutott, hogy azon a vidéken, ahol sok az erdőség, gyakori a közönséges eső, de annál ritkább a jégeső. Szerinte a föld villamos feszültsége az erdős vidékeken csekélyebb, mint ott, ahonnan a fákat az erdőgazdálkodás kiirtotta. Ezeken a helyeken gyakran van jégeső, holott azelőtt az valóságos ritkaság volt. Viszont a beerdősített vidékeken a jégeső a legritkább csapások közé tartozik. Mindezek szerint a jégeső ellen legjobb védelem az erdőültetés. Ezzel nemcsak a vidékeket a jégverés ellen óvják meg, hanem a rendes esőzést is elősegitik. Az alföldeken, a gabona- és szőlőtermőhelyeken ajánlatos a sürü ligetekkel való befásitás. A befásitásra nem okvetlen az erdei fák szükségesek, sőt gazdasági tekintetben célszerűbb a gyümölcsös.

Guttapercha fák. Amióta a villamosságot a földalatti sodronyokon vezetik, azóta a guttapercha nélkülözhetetlen czikk lett, mert a drótok elkülönítésére a guttapercha a legjobb elszigetelő anyag. A guttaperchát Borneo, Jáva és Sumatra szigeti fából állitják elő. Régente a fa kérgét lefejtették és a benne levő tejanyagot kloroformmal, éterrel, vagy benzolinnal, vagy pedig szénkéneggel kivonták. Ezzel a drága eljárással csak kevert anyagot nyertek. De a legnagyobb baj az volt, hogy a lekérgezett fák mind elpusztultak, ami a guttaperchatermelésre káros volt. Legujabban Jungfleisch tanár ajánlatára más eljárást követnek a guttapercha előállitására. Ugyanis a tejnedv nemcsak a kéregben, hanem a fa minden részében van; legbőségesebben a levelekben és a fiatal hajtásokban. Ezért a fákról időnkint óvatosan leszedik a galyakat és a lombokat megszárítva, gépekkel összeőrlik. A megőrlött lisztanyagot tengervizben kifőzik, ezzel a tiszta guttapercha vékony rétegben különválik. A guttapercha gyártását és for-

©OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

galombahozását a chinai telepitvényesek rég idő óta sikerrel üzik Singaporeban, ahol a guttapercha kereskedelemnek a középpontja van. Évenkint 5—6 millió kilogramm mennyiséget szállítanak onnan el és több mint a felét Anglia használja fel.

Uj gummifák fölfedezése. Az amerikai francia Guyanában, ahová az állami foglyokat szállítják, ujabban a gyarmat belsejében hatalmas fákat fedeztek fel, amelyeknek kérge és háncsa igen sok gummit tartalmaz. Kinonak hivják a benszülött amerikaiak ezt a becses anyagot, amelyet a gyarmat népei nagymennyiségben szállitanak Franciaországba feldolgozás végett. A további kutatásból kitünt, hogy az illető fa magja rendkivül illatos és kellemes illatszert lehet belőlük előállitani. Párizsban most nagy pénzösszeggel részvénytársaság alakult, mely a Dipteriox odorata nevü fa anyagainak kihasználását tervezi, valamint Saint Laurent du Marconi telepének területét az uj gummifával fogja befásitani.

Állatok kora. Az állatok között a legnagyobb életkort a bálna éri el. Ezer esztendeig is elél. Az elefánt 400, a hattyu 300, a teknősbéka 100, a sas 100, a teve 100, az oroszlán 70, a ló 25—30, a tehén 20, a medve 20, a szarvas 20, a sertés 20, a kutya 20, a macska 15, a róka 10, a juh 10, a nyul 7 és a mókus 8 éves kort érhet el.

Előfizetések nyugtázása.*)

1/4 évre (1 koronát) fizettek a következők:

Szalay Lajos (2062), Veres József (2065), Dénes Mihály (2069), Hollitsch Ferencz (2073), Fenyvesi János (2087), Világhy Károly (2096), Mezey Károly (2115), Toth Vilmos (2117).

1/2 évre (2 koronát) fizettek a következők:

Győrffy Illés (1897), Dema József (1898), Toth Ferencz (1899), Czunya György (1902), Kiss Aladár (1909), Mery Antal (1924), Kokés Károly (1925), Horváth Ferencz (1926), Bálint László (1932), Kadilla Péter (1933), Göndör Gusztáv (1936), Kaller János (1945), Nigrin József (1954), Járási erdőőr, Csém (1955), Járási erdőőr, Borostyánkő (1956), Járási erdőőr, Felsőeőr (1957), Járási erdőőr, Nyögér (1958), Járási erdőőr, Vasvár (1959), Járási erdőőr, Körmend (1960), Járási erdőőr, Sal (1961), Járási erdőőr, Szentgotthard (1962), Járási erdőőr, Németujvár (1963), Járási erdőszolga, Doroszló (1964), Illés Ignácz (1975), Berghoffer József (1976), Bándy Sándor (1979), Varga Mihály (1980), Sztrencsik Pál (2023), Hagovszky József (2024), Gaál Antal (2026), Perényi Miklós (2027), báró Bánffy Ferencz (2028), Fischer József (2029), Molitorisz István (2061), Hertelendy Jenő (2063), Czintos Lajos (2064), Majer Miklós (2067), Majer János (2068), Rácz János (2070), Urmánczi János (2071), Zsugla János (2086), Szij Ferencz (2088), Barna József (2089), Péter Ferencz (2093), Greisinger András (2094), Kotta János (2095), Kövesdi Sándor (2110), Ecker István (2111), ifj. Mazur János (2112), Prokl Rezső (2113), Salamon András (2114), Forgács Mihály (2116), Krems Oszkár (2218).

1/4 évre (4 koronát) fizettek a következők:

Járási erdőgondnoksági védszemélyzet, Torda (2074), járási erdőgondnoksági védszemélyzet, Topánfalva (2075), Kovácsi Gyula (2090), Juhász István (2091), Nazarovics Antal (2092), Péter Ferencz (2097), Dátes Vazul (2098) Fábián Béni (2099), Csáki Bálint (2100), Lungocs Miklós (2101), Leabu Spiridon (2102), Meszariu György (2103), Bernáld Mór (2104), Maczó János (2105), Kozma Antal (2106), Iván Illés (2107), Melega István (2108), Balogh István (2109).

*) A név mellett álló szám, mely **a czimszalagon is fel van tüntetve**, az előfizetési napló folyó száma, melyet úgy az előfizetés megujítása alkalmából a postautalvány szelvényén, valamint bárminemű felszólamlás esetén az illető levélben vagy levelező lapon **kérünk okvetlenül feltüntetni**, hogy minden félreértés vagy késedelemnek elejét vehessük.

A kiadó hivatal.

Sz. 192/907.

Pályázat.

A besenyői m. kir. járási erdőgondnokság kerületéhez tartozó X. védkerületben Szács-Szt.-György községben leendő lakással 300 kor. évi bérrel, 50 kor. lakással és 150 kor. lóátalánynyal javadalmazott és folyó évi julius havában lemondás következtében erdőlegényi állomás betöltésére pályázat kihirdettetik, a mely állomásra csak olyan egyén pályázhat, a ki:

a) magyar állampolgár;

b) fedhetlen életü;

c) életének 24-ik évét betöltötte;

d) az erdőőri szakvizsgát jó sikerrel kiállotta;

e) ép szellemi erő és egészséges testalkat mellett, hibátlan beszélő, látó és halló képességgel bir.

Felhivatnak tehát mindazon egyének, a kik ezen állomást elnyerni óhajtják, hogy a fentemlített kellékeket igazoló okmányokkal felszerelt folyamodványaikat a tekintetes közigazgatási erdészeti bizottsághoz czímezve folyó évi szeptember hó 15-ig alulirt m. kir. járási erdőgondnokságnál okvetlen benyujtsák.

Besztercze, 1907. évi augusztus hó 11-én.

E. 47. **Besenyői m. kir. járási erdőgondnokság.**

740. szám.

1907.

Pályázat erdőőri állásra.

Kolozs vármegye területén állami kezelésbe vett községi stb. erdőknél a közigazgatási erdészeti bizottság 1907. évi 662. számú határozata folytán egy járási erdőőri állás betöltésére pályázat hirdettetik.

Az erdőőr évi bére 400 korona, évi lakbér 80 korona, lótartási átalány 120 korona, egyenruha-átalány 50 korona, vagyis összesen 650 kor.

Pályázhatnak mindazok, akik magyar állampolgársággal birnak, feddhetlen előéletüek, legalább 24 évesek, de 35 évesnél nem idősebbek, ép szellemi és testi erővel, különösen jó látó, halló és beszélő képességgel birnak és az erdőőri szakvizsgát sikerrel letették. Mindezek hiteles okmányokkal igazolandók.

Sajátkezüleg irt egykoronás bélyeggel ellátott kérvények 1907. évi szeptember hó 10-ig a kolozsvári m. kir. állami erdőhivatalnál adandók be. (Kolozsvár, Mikó-utcza 16. szám.)

Később beadott, vagy nem szabályszerüen felszerelt kérvények tekintetbe nem vétetnek.

Kolozsvár, 1907. évi augusztus hó 8-án.

E. 48. **M. kir. állami erdőhivatal.**

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Pályázati hirdetmény.

Folyó évi október hó 1-re kerestetik egy kaucióképes, 32—40 éves nős, erdőőr (erdész).

Pályázótól megkivántatik, hogy a lombfaerdők kezelésében teljes jártassággal birjon, tollforgató legyen s úgy a magyar mint a német nyelvet szóban és írásban tökéletesen birja. Továbbá megkivántatik, hogy pályázó kitünő fővadvadász legyen és egy urat cserkészés alkalmával kellő körültekintéssel és szakértelemmel vezetni képes legyen. Az állás, melyhez a megélhetéshez elegendő fizetés jár, kellemes és állandó.

Fenti állásra pályázni kivánók — csakis kitünő ajánló levelekkel és bizonyítványokkal birók — felhivatnak, hogy eddigi alkalmaztatásukat bizonyító hiteles igazolványaik és bizonyítványaik másolatával, valamint fényképpel felszerelt, német és magyar nyelven szerkesztett pályázati kérésüket e lap szerkesztőségéhez »A. Z. 100« jelige alatt mielőbb nyujtsák be. E. 39. 3—3

Személyes bemutatkozás csakis **kivánatra.**

Pályázati hirdetmény.

Udvarhelyvármegye területén állami kezelésbe vett községi és némely más erdő- és kopárterületek védelménél egy (1) hatósági erdőőri és két (2) hatósági erdőszolgai állásra ezennel pályázat hirdettetik.

Az erdőőr évi bére 360 korona, utazási átalánya 120 korona, tűzifa és legeltetési illetményváltság 79 korona 20 fillér és 6 korona irodaátalány, az erdőszolga évi bére 240 korona és 52 korona 80 fillér illetményváltság.

Pályázoktól megkivántatik: a magyar állampolgárság, fedhetetlen előélet, legalább 24 éves, de 35 évesnél nem magasabb életkor, ép szellemi és testi erő, az erdőőri állásnál ezenkivül még az erdőőri szakvizsga sikeres letétele, mely adatok hiteles okmányokkal igazolandók.

Kérvények egy koronás bélyeggel ellátva és sajátkezüleg irva 1907. év augusztus hó 31-ig a székelyudvarhelyi m. kir. állami erdőhivatalhoz adandók be.

Elkésett kérvények figyelembe nem fognak vétetni.

Székelyudvarhely, 1907. évi augusztus hó 2-án.

E. 46. **M. kir. állami erdőhivatal.**

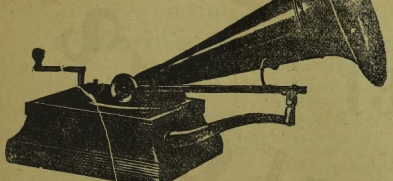

Ny. 21. 3—24

Eredeti Grammophonok

angyal védjegygyel a legjobbak!

Őrizkedjék az ember utánzatoktól, melyek csak kellemetlenséget okoznak.

Eredeti grammophonok 45 kor.-tól feljebb, legjobb minőségben kaphatók.

Nagy választék lemezekben, havonként uj felvételek.

Egy és két oldalon bejátszott lemezek. — Régi, használt lemezek kicseréltetnek.

A Deutsche Grammophon A.-G. egyedüli képviselője Temesvár részére:

KECSKEMÉTI SÁNDOR

látszerész, villamos műszaki telep, nikkelező intézet

Temesvár-Belváros, (Agrár-palota).

Gyümölcsfa-csemetékkel nagyban

faiskolák létesítésére, gazdasági egyesületeknek nagy mennyiségben, jól és jutányosan szolgálhatok.

Nagyobb szükségleteknél különleges árajánlatokkal készségesen szolgálok. — Készlet 1 éves átültetlen és 2 éves átültetett:

több $^1/_2$ milliónál **alma** — valódi vadalma
közel $^1/_2$ millió **körte** — » vadkörte
cca. $^1/_4$ » **birs** — dugványcsemeték
cca. $^1/_4$ millió **Mariannaszilva** — dugványok
» $^1/_4$ » **Myrabolana** és **szilva**
» $^1/_4$ » **Meggy** és **cseresznye**

100.000 drb kajszin, mandula és őszibaraczk. — **Készletben vannak továbbá nagy mennyiségben sorfák,** különösen **gesztenye** és **gleditschiafák** ezerszámra.

Árjegyzék, dúsan illusztrált, kívánságra ingyen.

Ny. 9. 16—*

Mühle Vilmos, faiskolák, cs. és kir. udvari szállító **Temesvár.**

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

SCHERTER TIVADAR

előbb PAUSENBERGER

VASKERESKEDÉS

Temesvár-Belváros,

Hunyadi- és Jenő herczeg-utcza sarkán.

Telefon 499.

Legnagyobb választék **Vadász-, Madár- és Flaubert-fegyverekben, Forgópisztolyok, Browning-ismétlő pisztolyok, Flaubert-pisztolyok.**

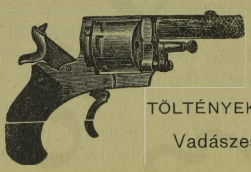

AMERIKAI LÉGFEGYVEREK

TÖLTÉNYEK és SERÉT

Vadászeszközök.

Ny. 5. 16—*

A vadász-vizsla.

Gyakorlati útmutató a vizsla nevelés-, tanítás-, használat- és gyógykezeléshez.

Második kiadás.

Ára 1 kor. 50 f. a szerzőnél: **Stark Dezső** főerdész, **Drávatamási** (Somogy m.) E. 19. 11—*

SORFÁK.

Erősebb fákbani nagyobb szükségletnél speciális ajánlattal állok szolgálatra, — különösen

Acer, Gesztenye, Gleditschia, Fraxinus, Maclura, Quercus, telt **Crataegus, Robinia** stbi-ből.

Mühle Vilmos, faiskolák, cs. és kir. udvari szállító **Temesvár.**

Ny. 3. 16—*

BLUM ÉS TÁRSA

ELSŐRANGU EGYENRUHÁZATI INTÉZET

BUDAPEST IV. Kossuth Lajos-utcza 14/16. sz.

Mesteri szabású, izlésteljes csinos kiállítású

erdészeti és erdő altiszti egyenruhák

nemkülönben felszerelési czikkek szállítására.

Ezen lap előfizetői által nálunk rendelt czikkek számlaösszegéből 1½%-ot adunk át a fentebb tervezett erdőaltiszti alap javára.

Hivatalos úton részletfizetésre

is eszközölhetők a megrendelések; az ily megrendeléseket, hosszas gyakorlatunk alatt — a betekinthető számos elismerő nyilatkozatok tanusága szerint, — mindenkor, az igen tisztelt megrendelők legteljesebb megelégedésére hoztuk kivitelbe.

Polgári ruhák

a *legujabb franczia- és angol-divat* szerint, szinte *fütányos árban* készíttetnek. Vevőink kényelmére bármely szakmákba nem vágó czikket készséggel beszerzünk és a vidéki megrendelések kivitelére különösen kiváló gondot és figyelmet fordítunk.

Kivánatra **ingyen és bérmentve** küldjük meg **árjegyzékünket** és a hivatalos megrendeléshez szükséges részletfizetési megrendelési ivet. — Bármily csekély megrendelés is a lehető legnagyobb figyelem és pontossággal lesz kiszolgálva.

Kiváló tisztelettel:

BLUM ÉS TÁRSA

Szerb kir. udvari szállítók.

Ő cs. és kir. Fensége József főherczeg udvari szállítói. A nagyméltóságú földmivelésügyi Miniszterium hivatalosan megbizott erdészeti egyenruha szállítói.

Az »Országos Erdészeti Egyesület« rendes tagjai.

E. 6. 16—*

Nyomatott Uhrmann Henrik könyvnyomdájában Temesvárott.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

I. évfolyam. 1907. évi szeptember 1. 17. szám.

Előfizetési ár:
Egész évre . . . . . 4 K.
Fél évre . . . . . 2 K.
Negyed évre . . . . . 1 K.
Egyes szám 20 f.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

Kiadja az Orsz. Erdészeti Egyesület (Budapest, V. Alkotmányutcza 6. sz.)

Felelős szerkesztő:
TÖRÖK SÁNDOR m. k. erdőmester, erdőőri szakiskolai igazgató.

AZ ERDŐ

Hirdetési díjak:
Egy hasábos garmondsor vagy annak helye 40 f. Egész oldal 40 K. Fél oldal 20 K. Negyed oldal 10 K. Nyolczad oldal 5 K.

Többszörös megjelenés esetén engedmény megegyezés szerint.

Előfizetők részére az álláskínálat és kereslet rovata rövid 15 szókra díjtalanul áll rendelkezésre.

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

Az előfizetési ár **„Az Erdő kiadóhivatala“** czímén **Temesvár-Belváros, Uhrmann Henrik papirkereskedése,** küldendő.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) **„Az Erdő“ szerkesztőségéhez, — Temesvár 3, Vadászerdői erdőőri szakiskola.**

Az Erdő munkatársai megfelelő írói tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz. A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erd. Egyes. által kezelt oly alap javára fordíttatik, a mely — később meghatározandó módon — erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

Tartalom:

A czél felé.
A sorközti használatnak a csemeték fejlődésére való befolyása. **Frantsik József:** A szarvasczerkészetről.
Különfélék: Nyugdíjbiztosítás.
Álláskereslet.
Pályázati hirdetmények.
Hirdetések.

A tárczában:

... a: Darvak.
Pálosi Dénes: Béni bácsi.

A czél felé.

Darányi Ignácz földmivelésügyi Minister a közeli napokban kiadott rendeletével a vadászerdei m. kir. erdőőri szakiskola tanulmányi erdejének kibővítése czéljából a legközelebb fekvő kincstári erdőkből, közel 4000 k. hold erdőnek az erdőőri szakiskola kezelésébe leendő átadását rendelte el. Ennek folytán az említett erdőőri szakiskola tanulmányi erdőgazdasága mintegy 5000 k. holdra terjed ki.

A tárczája minden ágazatának legapróbb részlete iránt is érdeklődő földmivelésügyi ministerünknek ezen intézkedésével, az erdőőri szakiskoláknak a gyakorlati élet követelményei szerint történő ujjászervezéséhez az első alapkő letétetett.

Valóban, ha az erdőőri szakiskolák jelenlegi szervezetét megvizsgáljuk, azt találjuk, hogy a szakiskolák az eddigi rendszer mellett az életpálya által megkövetelt gyakorlati kiképzést nem adhatták meg.

Pedig az erdőőri szakiskolákkal csak úgy érheljük el czélunkat, a gyakorlati erdőgazdaság részére akkor szolgáltatunk megfelelő egyéneket, a növendékeket csak akkor tudjuk helyes irányban nevelni, leendő föladatuk mikénti teljesítéséhez már a priori az iskolában hozzászoktatni, ha magában az iskolában jövendőbeli alkalmaztatásuknak megfelelő mindennemű gyakorlati eljárással megismertetjük.

Ezt azonban a mostani rendszer mellett szerény nézetem szerint elérni nem lehetett, mert mig a tanuló az elméleti oktatásnál az erdőgazdaság minden ágazatára kiterjeszkedő tankönyv megtanulása által enciklopedikus ismeretet szerez, addig a leendő alkalmaztatásához szükséges gyakorlati dologból a szakiskolánál, a jelenlegi szervezet mellett, kivéve a csemeteneveléssel egybekötött mindennemű munkákat, igen keveset sajátíthatott el.

Az erdőőri szakiskolai tanulóknak nap-nap mellett látnia, ismernie kell az erdőőrnek a gyakorlati életben, úgy az erdőgazdaság, mint a vadászatnál felmerülő mindazon teendőit, melyekre a szolgálatba való kilépés alkalmával szüksége van.

Ezt pedig csak úgy sajátíthatja el, ha a szakiskola erdejében, a viszonyok által megengedett mindennemű munkának miként történő foganatosítását, nemcsak egyszer-kétszer az előadó tanár által bemutatva látja, hanem azok teljesítésében magát addig gyakorolja, mig azt teljesen megtanulta.

De szerény nézetem szerint szükséges, hogy a növendék a tulajdonképeni műszaki segédszolgálatot a védkerületben szolgáló altisztektől is lássa, azok mellé felváltva, többször beosztva legyen, mert csak így sajátítja el a gyakorlati szolgálatot tökéletesen, csak így ismeri fel jövendőbeli hivatását, csak így fog az intézetből való kilépése után használható egyénné válni.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

A szakiskolai tanulmányi erdőnek kibővítése által kellő megoldást nyer a vadászati szakoktatás kérdése is, mert a megfelelő terjedelmű tanulmányi erdőben a vadászati gyakorlati szakoktatás czéljaira is kellő terület áll az iskola rendelkezésére s ennek folytán a vadászattal egybekötött összes teendőkre alkalmas egyéneket nevelhet. Ez pedig sok tekintetben igen kedvező körülmény.

Első sorban hasznára válik magának a erdőgazdaságnak, mert a vadászat helyes irányú kezelése oly számot tevő mellékhasznot ad az erdőbirtokosnak, mit különben el nem érhetne.

De hasznára van az erdőbirtokosnak azáltal is, mert egy és ugyanazon személyben az erdészeti altisztet és képzett vadászt is megkaphatja.

És nézetem szerint elkerülhető lesz azon még most is fennálló visszás állapot, hogy hazánkban a vadászszemélyzetet külföldiekből kellene kiegészíteni.

Jelentékeny befolyása lesz a végzett erdőőri szakiskolásaink állásba való helyezésénél is.

Midőn tehát földmivelésügyi Minister urunknak, valamint az illetékes vezető köröknek ezen az erdészeti altisztikar helyes kiképzésére irányuló és alapot vető intézkedéséről hálás köszönettel emlékezünk meg, együttal bizva reméljük, hogy az alsófokú szakoktatás reformálására vonatkozó további intézkedések is nemsokára következni fognak.

A sorközti használatnak a csemeték fejlődésére való befolyása.

Számos erdőgazdaságban, főleg pedig ott ahol a talaj jósága megengedi a rendes évi vágás területek beerdősítése u. n. köztes használat mellett történik.

Ez eljárás abban áll, hogy a szabályos ültetési illetve vetési módok alkalmazásával beültetett csemeték vagy pedig bevetett magvak sorai között 3—5 éven át mezőgazdasági kapás növényeket vetünk illetve termesztünk.

Ennek czélja főleg az, hogy a mezőgazdasági kapás növényekkel egyidejüleg a sorokban lévő csemeték is megmiveltessenek, megkapáltassanak, minek következtében a csemeték jobban és gyorsabban növekednek. De ezen kivül a sorok között termelt növények termékeiből igen szép jövedelmet is nyerhetünk.

Olyan vidékeken, hol a talaj jó s a mindenféle gyomnövény, valamint a vágás után visszamaradott mindenféle fagyökér hajtásai a tulajdonképpen tenyészteni kivánt s mesterséges úton telepített csemeteket növekedni, fejlődni nem engednék, az erdősítés sikerét azzal biztositjuk a legczélszerűbben, ha a sorok közti területeken 3—5 éven át kapás mezőgazdasági növényeket vetünk s azokat a szükség szerinti mértékben megmiveltetjük.

Ily módon a tenyészteni kivánt fanem 5 év alatt annyira megerősödik, a fiatalos annyira záródik, hogy

TÁRCZA.

Darvak.

Irta: . . . a.

Vándor darúsereg vonul az égen,
Hangosszavú vándor darúsereg.
Az első rész már kétes messzeségben
S a vége még itt zúg fejem felett.

»Hová, hová, a mérhetetlen égbolt
Homályos útján merre szállotok.
Feledve már, hogy kebletek derűs volt
S a táj, mely látta boldogságotok!?«

»»Feledve nincs az üdv; de veszve tudjuk,
S a tájra az ősz hervadt lombja és
A végtelen eget azért hasitjuk:
Ott boldogság van, itt — emlékezés!««

»Emlékezés a szívnek boldogsága,
Ha már szelével a vész rája fútt;
E táj hazátok, a fészek itt álla,
S csak kárhozatba visz eminnen út.«

»»Te nem tudod! Madárnak nincs hazája;
Csak szárnya van, a min útjára kél.
Övé a távol bűbájos világa
A szárnycsapások lebbenésinél.««

S repülnek ők . . . . A szürke égi pályán
Szélvész rohan, zord felhő gomolyog
És a viharba bennebb-bennebb szállván,
Eltűnnek a gyorsszárnyú vándorok.

És állok én a bús égre meredve:
Hogy a hazát csak ember ismeri!
Ott lakja áll és ott vannak temetve
Tünt üdve és ott porló ősei.

Jöhet vihar, vagy ellenség reája
Egyként megáll az ősi téreken:
Boldogtalansága, hogy van hazája
És boldogsága a honszerelem!

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

más növények által további növekvésében gátolva nem lesz.

Tekintettel arra tehát, hogy a sorközti használat a beerdősített vágásterületek csemetefejlődését nagyban befolyásolja s igy az erdősítés sikerének biztosítására a leggyakorlatiasabb és a leggazdaságosabb segédeszköz, párhuzamos kisérleteket tettem annak megállapitására, hogy a sorközti használat minő előnyt biztosit?

Ez a kisérlet 5 éven keresztül, mint azt az alábbi kimutatások részletesen mutatják, három sorozatban eszközöltetett.

A tábla		Sortávolság	Csemetetávolság	Egy sorba		Az egész táblába		Megjegyzés a csemete sorok és sorközök ápolására vonatkozólag
száma	területre			A sorok száma összesen				
	m²	m	m					
					bevetett kocsányos tölgymakkszem	ültetett 1 éves kocsányos tölgy csemete	bevetett kocsányos tölgymakkszem	ültetett 1 éves kocsányos tölgy csemete	
					drb.	drb.	drb.	drb.	
1	1250	1·5	0·5	34	172	—	5848	—	A sorok és sorközök gyomlálva és kapálva.
2	1250	2·0	0·5	26	172	—	4472	—	
3	1250	1·5	0·5	34	—	49	—	1666	
4	1250	2·0	0·5	26	—	49	—	1274	
5	1250	1·5	0·5	34	172	—	5848	—	A sorközök gyomlálva és kapálva.
6	1250	2·0	0·5	26	172	—	4472	—	
7	1250	1·5	0·5	34	—	49	—	1666	
8	1250	2·0	0·5	26	—	49	—	1274	
9	1250	1·5	0·5	34	172	—	5848	—	Egyáltalában sem kapálva, sem gyomlálva.
10	1250	2·0	0·5	26	172	—	4472	—	
11	1250	1·5	0·5	34	—	49	—	1666	
12	1250	2·0	0·5	26	—	49	—	1274	

Egy éves korban			Jegyzet
a mérlegelt csemeték átlagos súlya	a csemeték törzsének átlagos hossza	a csemeték gyökerének átlagos hossza	
gramm	milliméter	milliméter	
6·30	120	488	A sorok és sorközök gyomlálva és kapálva
8·27	132	722	
12·78	140	510	
16·57	225	657	
5·98	170	408	A sorközök gyomlálva és kapálva
6·50	180	375	
8·47	140	552	
8·10	150	535	
3·20	190	265	Egyáltalában sem kapálva, sem gyomlálva
5·93	150	349	
3·95	180	307	
5·71	260	525	

Két éves korban			A csemeték átlagos átmérője a gyökérfő földött 5 cm távolban mérve	Jegyzet
a mérlegelt csemeték átlagos súlya	a csemeték törzsének átlagos hossza	a csemeték gyökerének átlagos hossza		
gramm	milliméter	milliméter	milliméter	
36·85	239	495	—	A sorok és sorközök gyomlálva és kapálva.
35·20	255	770	5·8	
44·60	316	625	—	
47·55	335	680	7·8	
27·15	232	655	—	A sorközök gyomlálva és kapálva
25·30	225	520	5·7	
29·95	262	570	—	
31·70	314	582	6·4	
9·27	268	405	—	Egyáltalában sem kapálva, sem gyomlálva
9·74	266	484	4·0	
16·48	285	467	—	
20·60	316	533	4·9	

Béni bácsi.

Irta: **Pálosi Dénes.**

A rendzavarót sohasem az öreg büntette vagy zárta ki a társaságból, hanem a titkosan választott diáktanács. Az öreg csak szentesítette egy »láttam«-mal. Igy a diáktanya egy valóságos köztársaság képét mutatta.

A Béni bácsi diákjainak főörömét a házi rendbe beilleszthető »szabad« szó képezte. Ami azt jelentette, hogy az öreg vezetése alatt ki a szabad természetbe. Az idő nem jött számításba. Lett légyen hideg, meleg, eső, zivatar, fergeteg, hó vagy bármi, az óra betartatott. A ruházat télen vastagabb, nyáron vékonyabb lodenszövetből állott, loden-kalappal s könnyű csizmával. Köpenyeget, mellényt nem ismertünk. Megázás, megfázás ellen védett az örökös mozgás, futás, ugrás, birkózás, mit szükség szerint rendelt el a főparancsnok. Sziklákat másztunk meg, vizeket usztunk át teljes ruházattal, jeges pocsolyákba járkáltunk, hókunyhókban tartózkodtunk, de beteg azért közöttünk egy sem volt, mert a test edzése okszerűleg vezettetett.

Imádtuk is az öreget és szerettük úgy, mint tán földi lényt mást sehol senki.

A diákmulatságok koronáját és netovábbját a vadászati kirándulások képezték.

Az öreg szenvedélyes és végtelen rendszerető vadász volt. Sziporkázó ötleteivel, adomáival, tréfás élczeivel mindenkit lebilincselt. De valójában mégis csak »házi« vadászatain, diákjai között érezte jól magát.

Vadászati kirándulásaink a tanulási időkben 3—4 órára, szünidőben azonban 4—5 napra is terjedtek, Ilyenkor minden egyes diáknak meg volt szabva munkaköre, kor és rangsor szerint.

A legalsóbbfokú foglalkozás a vadászkutyák gondozása volt. Két kopó, két vizsla és egy agár képezték az állományt. Kedves, jólnevelt állatok voltak, engedelmesek, öntudatosak. Azóta sem láttam apportirozó kopót és agarat. Az öreg kutyáival úgy beszélgetett, mintha emberek lettek volna s legnagyobb bámulatunkra azok meg is értették gazdájukat. A lelőtt vadat az apportirozta, a melyiket érette küldött. Ha messze volt a vad, az agár ment érte, ha bozótból kellett kihozni, valamelyik kopót küldte érte, síkságon a vizslák teljesitettek szolgálatot, de minden vadászaton mind az öt kutya körülette volt s csakis parancsra távoztak el.

Sok kutyát láttam s neveltem azóta, de az öreg mintakutyáit egyetlen egygyel sem tudtam megközelíteni.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Három éves korban				Jegyzet
a mérlegelt csemeték átlagos súlya	a csemeték törzsének átlagos hossza	a csemeték gyökerének átlagos hossza	A csemeték átlagos átmérője a gyökérfő fölött 5 cm távolban mérve	
gramm	milliméter	milliméter	milliméter	
212·6	562	1071	11·2 | 12·8	A sorok és sorközök gyomlálva és kapálva.
367·9	755	1313	14·4 |	
155·7	644	1063	11·1 | 12·2	
180·0	768	899	13·3 |	
121·7	504	1143	10·3 | 11·25	A sorközök gyomlálva és kapálva.
160·2	538	1044	12·2 |	
46·3	332	667	5·5 | 5·75	
50·6	326	674	6·0 |	
13·2	441	465	3·9 | 4·15	Egyáltalában sem kapálva, sem gyomlálva.
18·5	292	466	4·4 |	
9·5	277	456	2·9 | 4·05	
29·9	346	573	5·2 |	

Négy éves korban				Jegyzet
a mérlegelt csemeték átlagos súlya	a csemeték törzsének átlagos hossza	a csemeték gyökerének átlagos hossza	A csemeték átlagos átmérője a gyökérfő fölött 5 cm távolságban mérve	
gramm	milliméter	milliméter	milliméter	
554·0	1265	892	20·6 | 21·80	A sorok és sorközök gyomlálva és kapálva.
604·0	1176	1145	23·0 |	
892·0	1351	987	25·4 | 26·75	
984·0	1392	1143	28·1 |	
69·7	513	591	9·5 | 11·5	A sorközök gyomlálva és kapálva.
260·0	774	563	13·5 |	
511·0	970	853	19·4 | 18·45	
394·0	849	812	17·5 |	
61·9	490	613	8·8 | 5·95	Egyáltalában sem kapálva, sem gyomlálva.
16·1	589	555	3·1 |	
44·1	521	452	5·8 | 8·25	A csemeték 50% kipusztult.
97·0	713	501	10·7 |	

Öt éves korban		Jegyzet
a csemeték átlagos magassága a földszíntől a csúcsig	a csemeték törzsének átlagos átmérője a magasság $^1/_{10}$-ében mérve	
milliméter		
1557	19·6	A sorok és sorközök gyomlálva és kapálva.
1443	23·6	
1805	24·1	
1990	30·2	
837	13·3	A sorközök gyomlálva és kapálva.
986	13·9	
1011	16·7	
1181	19·8	
510	6·1	Ugyszólván az összes csemeték kipusztultak. Egyáltalában sem kapálva, sem gyomlálva.
493	4·0	
586	8·5	
795	9·2	

Egy területrészen a beültetett és bevetett makkból kikelt csemeték közei, valamint a sorok közei is kapáltattak; a második területrészen a csemeték közei nem kapáltattak, de a sorok közei igen; a harmadik területrészen pedig sem a csemeték közei, sem pedig a sorközök nem lettek egy évben sem kapálva.

Ha most mind az öt év kísérleteinek az eredményét összefoglaljuk, a föntebbi kimutatások alapján a következőket látjuk:

1. mind a sorok, mind a csemeték közeinek rendes kapáltatása mellett felnőtt csemeték, mind az 5 esztendőben erőteljesebbek, mint a másképp mivelt többi két területrészen. A leggyengébb a nem kapált területen nőtt csemete;

2. az első esztendőben legnagyobb magassági növekvést ért el a teljesen magára hagyott területen nőtt

---

A kutyák gondozásánál egy fokkal magasabb foglalkozás volt azok vezetése. A vezetőknek már kellett tudni egyes dresszirozó, parancsoló szókat. Mert a kivonulásnak, hazajövetelnek példás rendben kellett történni s az alól a kutyák sem voltak felmentve.

A harmadik rang volt a kutyák elevesztőinek rangja, ezektől helyismeret követeltetett, a vadászterület minden pontját, útját, vizmosását kellett tudni.

Magasabb, belsőbb, bizalmasabb munkakörök voltak, a tarisznyahordás, étel-, ital-kezelés, felügyelés, zsák-, szék-, fegyver-, patronhordás, sátor-készítés. Ezekre mind külön diák volt kirendelve s betanítva úgy, hogy működésük mindig a kellő helyen és időben gépszerű pontossággal mindig összevágott.

A legmagasabb rang, a legnagyobb megtiszteltetés a vadászsegéd czím volt. Ennek elérése volt vágya minden diáknak.

A vadászsegédek tették meg a kegyelemlövést mindig, s apróbb vadra többször önállóan vadászhattak.

Vadászsegéd azonban kevés lehetett, mert a próba nehéz volt. Nyugodt vér, gyors elhatározás, higgadt megfontolás, gyors cselekvés, biztos de gyors lövés voltak a főkellékek, s mivel ezek egymással majdnem mind ellentételes tulajdonságok s a diák szeles természetében ritkán alakulnak így ki, kevés jutott el a főrangig; de kettő-három mégis akadt közülök, irigyeltük is őket, de csak titokban.

A fáradság nem ismerését, az éhség, szomjuság, hideg, meleg, szél, vihar semmibe vételét a Béni bácsi iskolájában mindannyian megtanulták, de, hogy ne irigyeljük a vadászsegédeket, azt nem tudtuk megszokni. Főkép azért, mert ők ép úgy rendelkeztek velünk vadászaton, mint az öreg. A parancs pedig feltétlenül teljesítendő volt, mert az öreg semmi mentséget sem fogadott el.

Sokszor megtette az öreg különösen szünidőben, hogy otthon megcsinálta a tervet, meghatározta a lelövendő vadak faját, számát s addig nem bujtunk újból födél alá, míg a parancs nem volt végrehajtva. Sem több, sem kevesebb, mint mennyi elő volt írva.

Kitünő kiképzési eszköz az ilyen előírás. Részben az önuralom erősítése, részben a kitartás ébrentartása czéljából megbecsülhetetlen módszer.

Hűen emlékszem egy karácsonyi szünidőre, melyen 5 nyúl és egy őzbakk lövésének előirányzása után kivonultunk az öreg vezetése alatt.

15 diák, 5 kutya s a vezér, így egy kis hadsereg. Csikorgó hidegben a szokott módon és felszere-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

csemete, azután következik csupán a sorok között kapált területen nőtt csemete, s legvégül úgy a sorok, mint a csemeték közeit megkapált területen nőtt csemete;

3. az 1. és 2. alatti fokozat körülbelül a 2. évben is ugyanaz;

4. a 3-ik évben már a meg nem mívelt területen levő csemeték, nemcsak erőteljesség (súly) tekintetében maradnak vissza, hanem már hossznövekvésüket is mindkét mívelés alatt állott területrész csemetéi elhagyják, de mind a sorok, mind a csemeték között megkapált részen növekedett csemete már a 2-ik fokozatu részt is felülmúlja;

5. a negyedik évben a magára hagyott részleten a csemeték 50 %-a kipusztult, a többi két fokozat pedig annyiban tér el egymástól, hogy a jobban kapált csemeték mind súlyban, mind hosszban nagyobbak;

6. az ötödik évben a magára hagyott területen nőtt csemeték úgyszólva teljesen kipusztúltak s a meglévők is a többiekkel szemben úgy vastagság, mint hosszúsági növekvés tekintetében teljesen visszamaradtak. A más két területrészen nőtt csemeték közül pedig a teljesen megmívelt terület csemetéi, mind hossz, mind vastagsági növekvés tekintetében mintegy 85 %-al hagyták el a kevésbbé megmívelt területen nőtt csemetéket;

7. a vetés és ültetésből keletkezett csemeték között nagy különbség nincs.

A fennebbi kisérlet-sorozatból tehát határozottan megállapíthatjuk azt, hogy jó talajon, hol a gyom stb. buján tenyészik, az erdősítéseket csak köztes használatok alkalmazása mellett lehet teljes sikerrel felnevelni.

A szarvascserkészetről.

Közli: **Frantsik József**, m. kir. erdőőr.

A legnemesebb sportnak, a vadászatnak a legszebb s legizgatóbb egyik módja: a szarvasbikára való cserkészés; melynek sikere nem mindenkor a véletlen szerencsétől remélhető, hanem mindenek előtt a vadnak a helyhez való szoktatásától mit mesterséges etetők és sózók felállítása által érhetünk el, továbbá az erdő zavartalan csendjétől, illetve ez által a vad nyugalmától; a cserkészutak elhelyezésének helyes megválasztásától, azoknak tisztán s rendben tartásától; de legfőkép a vad váltójának pontos ismerésétől s magának a cserkészésnek szabályszerű s higgadt eszközlésétől függ.

Ebben pedig nekünk magyar erdészeti altiszteknek — mint hivatásos vadászoknak — nem csekély szerepünk van; tényezői lévén a modern vadgazdaságnak, mesterei a vadóvásnak és tenyésztésnek, szerény munkásai pedig kedves magyar hazánk gazdasági felvirágoztatásának.

S mint ilyenek, kik fontos hivatásunk tudatában vagyunk, önmagunktól kell hogy arra törekedjünk, miszerint ezen a nemzetgazdaságra oly nagy előnnyel járó s hála Istennek! ma már mindinkább felkarolt s szép fejlődésnek induló gazdasági ágnak minél modernebb kezelésénél — szakképzettségünk feljődése által — a lehető legmesszebb menő kivánalmaknak megfelelhessünk s hogy a szomszédos osztrák s cseh kollégáinknak e téren tapasztalt elvitázhatatlan előbbre haladottságával szemben versenyezni mindinkább képesek lehessünk.

Annál is inkább, mivel sajnálattal tapasztalhatjuk azon bizalmatlanságot, mely szerint magyar hivatásos

---

léssel indultunk el. Az öreg egy kis tömzsi erős mokány lovon ülve képezte a hátvédet. S onnan adta ki a parancsot, mely hol futólépést, hol lassú menést rendelt.

Az öt nyulat három vadászsegédünk hamar összeszedte, de az őzbakk sehogysem került puskacső elé, pedig a kopók becsülettel végezték feladatukat.

Esteledett, hideg deczemberi szél kerekedett. Hordta a havat szemünkbe mintha ezer tű szurkálta volna arczunkat. A hideget kezdtük nagyon is érezni. Az egyszál kiskabát, bár folyton mozogtunk, nem tartott elég meleget. Aggódva lestük, vártuk az öreg parancsát s reménykedtünk, hogy tekintve a körülményeket, most az egyszer el fog térni az előírástól, s hagyja az őzbakkot futni, majd másnap vagy harmadnap ügyis biztosan megtaláljuk. Reményünket táplálta azon tudat is, hogy a fakónak nem hoztunk ennivalót, így hát haza kell hogy menjünk, télen nincs legelő.

De alaposan felsültünk reménykedéseinkkel. 4 órakor a kopókat összekürtöltette az öreg s megindította a csapatot, de nem hazafelé, hanem be az erdő sűrűjébe egy vizmosás irányába. Rögtön tisztába voltunk, hogy ma künn hálás lesz a »C« katlanban.

Csudás alkotású a diákvér. Nemcsak, hogy nem zugolódott egyik sem, hanem inkább örült az esetnek s a csontfagyasztó hidegnek oda sem nézett, mintha az nem is tartozna a dologhoz.

A katlanba letelepedtünk, de előbb a havat eltakarítottuk a mennyire lehetett. Felhúztuk a vitorlavászon sátorlepedőket. A »faszerzők« munkához láttak, az ételfelügyelők felsőbb parancsra megnyúztak három nyulat, szalonnával megspékelték s megfelelő fanyársakra húzták s várták, hogy a hamarosan megrakott lobogó tűz szenet adjon, hol pirosra süthessék a vacsorát.

A vacsora felséges volt. Pecsenye még a kutyáknak is jutott, úgy hogy a részükre hozott kenyérkészletet teljes egészében abrak helyett a fakó kapta meg.

Hideget nem éreztünk, éhségünk elmult, de a lefekvés és alvás gondja nagyon is előtérbe lépett.

A fagyos földre, nem levén köpönyegünk, nem fekhettünk, a tűz ugyan felolvasztotta egy kis távolságú körben a földet, de ott sár lett.

Széna, száraz lomb nem volt sehol.

Béni bácsi hálózsákjában kényelmesen pöfékelt s ravasz szemmel nézett minket, várta, hogy mi módon segítünk magunkon.

Utasítást, tanácsot ilyen esetekben semmi kincsért sem adott volna Béni bácsi.

Összebújtunk, tanácskoztunk. Határoztunk s azonnal

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

vadászok alkalmazásától nagyobb uradalmaink — kevés kivétellel — még mindig nagyon idegenkednek.

Hivatásos vadászpályára termettségünket s szakképzettségünket épen ezen legszebb s legélvezetesebb vadászati módnál a szarvascserkészetnél van alkalmunk bebizonyítani, mivel annak sikere mindenkor a kisérő vagy vezetőként szereplő hivatásos vadász gyakorlottsága által érhető el.

Nem tartom tehát felesleges munkának, ha ismereteink fejlesztése czéljából a vadászat elméletével is behatóbban foglalkoznánk. Ennélfogva úgy hiszem, nem lesz érdektelen, ha a szarvascserkészet módjának egyes részleteit, részben a gödöllői legmagasabb udvari vadászterületen alkalmazott eljárások, részben pedig saját gyakorlati tapasztalataim után, — keresetlen szavakba foglalva bár, de szerény tehetségemhez képest elég érthetően és természethűen — itt röviden ismertetni óhajtom:

A szarvasbika vadászása, a többi vadra való vadászástól — nézetem szerint — minden részében különbözik, mert a ki a lelkét evvel a legnemesebb sporttal akarja felüdíteni, akkor élvezi azt a legmagasabb fokban, ha csak egyetlen egy jól irányzott lapoczka (blatt) lövést tett arra a bizonyos »öreg bikára«, melynek becserkészése annyi fáradtsággal s mégis oly nagy élvezettel járt.

De az csak úgy elérhető, a vadász szerencse csak akkor kedvez, ha a pagonyban meg van a kellő rend és csend, a vadnak nyugalma, a cserkészutak jó karban vannak s a kisérő vagy vezető teljes hozzáértéssel teljesíti kötelességét.

Hogy tehát minél sikeresebb szarvas cserkészetre lehessen kilátás s hogy vadjaink a pagonyhoz szokjanak s ott minél kényelmesebb otthont leljenek, gondoskodnunk kell arról, hogy azok különösen nagy télviz idején táplálkozásban hiányt ne szenvedjenek.

Minek czéljából elegendő szénát helyezünk el számukra, vagy egyszerűen boglyákba rakva, vagy pedig takarékosság szempontjából az e czélra felállított etetőkben.

S hogy hiányuk épenséggel semmiben sem legyen, szükséges, hogy a pagony oly agyagos részein, hol már azt nyalogatni kezdték, néhány a természetnek legmegfelelőbb sózót létesítsünk. Tudni-illik az agyagos földet — tetszés szerinti nagyságban — mintegy két ásónyomnyira leássuk s belőle az agyagot kihányjuk s az így nyert gödör fenekét jól letaposva sóval behintjük s majd erre egy réteg agyagot s ismét egy réteg sót szórunk felváltva mindaddig, mig csak a gödör teljesen meg nem telik, alaposan letaposva vagy ledöngetve minden egyes agyagréteget.

Legfőbb feladatunkat képezze továbbá az, hogy a pagonyban vadjaink számára lehető legcsendesebb és nyugalmasabb otthont biztosítsunk egész éven át, de különösen közvetlen a cserkészés megkezdése előtt.

Ilyenkor már a pagonyba többé senkit be nem bocsájtunk s magunk is igen óvatosan, — ha csak lehet, nem az elkészített cserkészutakon, hanem más utakon és lővonalakon — járjunk, minden zörgés és csendháborítás nélkül.

Idejekorán — lehetőleg még augusztus hó közepe táján — gondoskodnunk kell a cserkészutak megtisztításáról s esetleg újak készítéséről, minél különösen arra kell ügyelnünk, hogy azokat, minél több oly erdei tisztás szélén vezessük, hol a vad legelés céljából hosszabb ideig szeret megállapodni s hol a szabad

---

végre is hajtottuk. A sátrat hamarább szétbontottuk, mint felépítettük. Egy »szelvény«-ét a sátornak, fal gyanánt, szélvédőnek kifeszítettük, a többit felosztottuk magunk között s a tűz körül úgy helyeztük el a többrétbe összehajtogatott vásznakat, hogy mumiaszerű göngyöletet képezhettünk velük, csupán a tűz felől hagytunk szabad szellőztetőt.

Az öreg megelégedéssel szemlélte munkánkat s helybenhagyólag szentesítette a szokott »láttam«-mal.

A tűzőrség mégegyszer megrakta a tüzet s azután pár percz alatt a társaság minden tagja aludta a megelégedettek nyugodt álmát.

Reggel az általános »hómosdás« után ujra születve, ujra kezdtük a hajszát. Hegyre fel, völgybe le, vágásból ki, vágásba be a kopók konczertje folytonos volt.

A napi élelem kenyér és szalonnából állott, mit mindenki reggel rakott zsebre a megszabott mennyiségben s azt ki-ki tetszés szerinti időben fogyaszthatta el munkája közben.

Vadászatokon étkezésre kiszabott idő mindig csak vadászat utánra irányoztatott elő.

Már délutánra járt az idő s özbakkunk még sem volt. Kezdtünk drukkolni, hogy újból eredménytelen lesz a nap s meginkább havon kell hálnunk.

Ha szabad lett volna hajtást csinálni, előteremtettük volna a föld alól is a bakkot, de azt az öreg nem engedte, mert azt nem tartotta vadászias nak. Hadd tudja a vad, hogy veszélyben van s meneküljön ha tud. Ez volt az öreg elve.

Az ellen azonban nem volt kifogása, sőt sokszor elrendelte, hogy a hajtott területet körül álljuk s a kitörni akaró vadat visszariaszszuk ha lehet.

Esteledett s még mindig nem volt bakk.

Végre Szent Hubert meghallgatta 15 diák fohászát s az utolsó vágásból felriasztott »rudli« vezérét egy szép 6-os bakkot puskacső elé vezérelte. Segédvadászaink egyike remekül el is hibázta. Szerencsénkre a szélső őröknek sikerült a visszariasztás s öregünk egy remek váll-laplövéssel leteritette.

Meg volt a nagy öröm, természetesnek tartottuk, hogy most már hallani fogjuk a hazaindulási parancsot. De csalódás az élet fűszere.

Meg volt a bakk, de hiányzott a tegnap megsütött három nyúl, így az előirás nem teljesíttetett.

Ujból kezdtek mindannyiunkat a künn hálás gondolatai nyugtalanítani, mert semmi természetes védelem nem mutatkozott, pedig az északi szél kettős erővel feküdt neki a havas avarnak, bokornak s a szálas erdőfái között sírva száguldott át.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

kilövést semmi sem gátolja. A cserkészutakat ne egészen egyenes irányban, hanem minél csavargosabban s ha lehet vastagabb fák mellett, esetleg dombos-lejtős helyek irányába vezessük, azért, hogy azok a cserkészöknek némi takaróul szolgálván, a vadat észrevétlenül meglephessék.

A cserkészutak elkészültével iparkodnunk kell a bőgés megkezdését szorgalmasan figyelemmel kisérni, s ha az már kezdetét vette, minden hajnalban és délután 3—4 órától kezdve sötét estig az erdőnek lehető oly legmagasabb pontjáról meghallgatni, a honnan a vad esetleg látható is.

Ily többszöri meghallgatás és figyelés után a bőgés irányáról tapasztalhatjuk, hogy a vad körülbelül hol áll s merre vált? — és a hangról, hogy az erős, avagy gyönge bika-e? Ugyanis tapasztalás szerint az igen erős, vén bika: vastag, mély, rekedt, — a kevésbbé erős, fiatalabb bika: vastag éles, — és az egész gyönge, fiatal bika: lágy, szaggatott, úgyszólvan: mekegő bőgést hallat.

Midőn így már körülbelül meggyőződtünk a vad váltójának helyéről és irányáról, igyekeznünk kell azt közelebbről alaposabban is megismerni. Ezen eljárásnál nem eléggé ajánlható a legnagyobb vigyázat és óvatosság szem előtt tartása; különösen a szélirány megválasztása tekintetében. — Miről legcélszerűbben úgy győződhetünk meg, hogy mutató ujjunkat szájba véve megnedvesítjük, s fejünk fölé tartva, a melyik oldaláról hideget érezünk: onnan fúj a szél. De a szél iránya, hegyes, dombos vidéken a völgyek, hajlások szerint változik, — és sokszor épen ellenkező az uralkodó főszél irányával. Ehhez, illetve ennek a kiismeréséhez csakis helyi tapasztalat után jut az ember; — miért is meg kell azt figyelnünk napról-napra, egész éven át, — s utirányunkat mindenkor úgy kell kiválasztani, hogy a szél a vadtól felénk, — nem pedig ellenkezőleg — fújjon, mert különben a vad bennünket hamar észre vesz, illetve tőlünk szelet kap s váltóját vagy megváltoztatja, vagy épen a pagonyt végkép el is hagyja s igy eddigi fáradtságos megfigyelésünk kárba veszne.

Figyelmünket nem szabad hogy elkerülje a bokrok mögött leselkedő s az üzekedő szarvasbikának minden lépésére féltékenyen őrködő tehenek sem, melyek veszedelmes »őrtállói« az ez időtájt egyébként igen figyelmetlen, elbizakodott bikának. Fel kell továbbá fedeznünk a közelben ólálkodó »társbikát« vagy házibarátot is, — ez rendszerint gyengébb bika szokott lenni — mely szintén árulónkká válhat.

Ezen szabályok betartása mellett a vadat a legnagyobb vigyázat és óvatossággal, sokszor igen nagy fáradtság útján — térden vagy hason csúszva s csakis a bőgés hallatásakor haladva előre — puskalövésnyire megközelítjük (hasonlóképen járunk el a cserkészetkor is) s annak váltója irányáról, aggancsának nagyságáról, illetve ágainak számáról alaposan meggyőződhetünk.

Ha az aggancs ágait valamely oknál fogva, például ha a vad sűrűség között áll, egész pontosan — még látcső használatával sem — olvashatnánk meg, akkor különösen az aggancs felső vége, az úgynevezett »korona« veendő leginkább szemügyre. Ugyanis már több évi tapasztalatom és meggyőződésem szerint a korona nélküli aggancs körülbelül lehet 10-es és azon aluli; a koronán látható 2—3 ággal lehet 10—12-es; 3—4 ággal lehet 14—16-os; 4—5 ággal lehet 16—18-as stb.

Az így alaposan megismert bikák váltóit s aggancs ágainak számát jól emlékezetünkbe tartjuk s esetleg

---

Élelmiszerünk a vadakon kivül, egy darab szalonnából állott csupán. Kenyér semmi. A kutyák az őz zsigereiből jól lakmároztak, de a vizslák finnyáskodtak s alig szagoltak a parasztkoszthoz.

A fakó egész nap éhezett. Hogy lesz tovább? Vártuk az öreg parancsát. Melyet meg is kaptunk hamarosan ilyformán hangzóan: »Hálás lesz a szálerdőben. Az ételfelügyelők két vadászsegéd kiséretében futólépésben mennek az 5 kilométerre levő erdőőri lakhoz kenyeret, zabot és szénát hozni, ha ott a szükségeseket nem lehetne beszerezni, mennek tovább »Z« faluba 7 kilométerrel odább. Segitségül a kutyák gondozói, vezetői, elereszlői is velük tartanak!«

A visszamaradottak a faszerzők és szállászcsinálók is lázasan munkához láttak, hogy némikép enyhítve legyen az idő zordsága.

Én az elemózsia beszerzésére kiküldöttekhez tartoztam.

A parancs szerint neki lodultunk az útnak. A gyorsaságot fokozta a jóllakás utáni vágy s a metsző hideg. 30 percz alatt az erdőőrnél voltunk. Előadtuk, hogy mi járatban vagyunk. Kaptunk is szénát, zabot, de kenyeret nem. Nem volt sütve.

Négyen visszamaradtunk az egyik segédvadász parancsnoksága alatt, a többi azonnal folytatta az útat a falu felé, mert kenyeret kell teremteni a földből is. Mig társaink odajártak, mi felpakoltuk a fakó élelmiszereit. De várnunk kellett a társakra, így volt időnk az elmélkedésre.

Felvetettem az eszmét, hogy nem volna-e okos dolog, ha felhasználnók az időt s az erdőőr szénás kertjénél lesbe állanánk. Sok nyúlnyom mutatja, hogy a terített asztalnak szokott látogatója lenni.

Meg aztán úgy is hiányzik három nyúl, hátha pótolhatnok s akkor az öreg még az éjjel hazzavinne bennünket.

Az eszme köztetszésre talált, csupán a segédvadász tiltakozott, mert ő ismerte az öreg vadásznézeteit a lesben lövésről.

Azonban hiába tiltakozott, leszavaztuk s szükség esetén meg is gyomroztuk volna, ha nem adja ide a puskát.

Sorshúzás útján állapitottuk meg a sorrendet. Én kerültem elsőnek a boglya mellé.

Ültem rendületlenül, vártam és terveztem. Ha erről jő a nyúl így lövöm, ha arról akkor emígy stb. s minden egyes esetben arczhoz próbáltam a fegyvert.

Elméletben kitünően ment minden s türelmetlenül vártam, hogy »gyüjjék hát a czélpont«.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

feljegyezzük, hogy feljebbvalónknak vagy a vadász úrnak arról annál pontosabban beszámolhassunk. S hogy megfigyelésünk pontossága a valóságnak mindvégig megfelelő legyen, féltékenyen kell őrködnünk, hogy a bikák a már rendes megszokott váltójukban ne háborgattasanak egész a cserkészés idejének elérkeztéig, — mely esetben biztosak lehetünk arról, hogy váltójukat megváltoztatni nem fogják.

A szarvas bikát, erdeink Királyát nem elég, hogy csak megsebezzük, hanem azt teritőre is kell hoznunk.

Miután pedig az eredmény elérése biztos lövést követel, számolni kell a kisérő vagy vezetőnek azzal is, hogy a vadász úr nem képes olyan hideg vérrel és nyugalommal cserkészni — legalább az idény kezdetén — — mint az okvetlenül megkivántatik.

Az ideges, kapkodó kisérő mindent elronthat egy pillanat alatt, ellenben nyugalmával, higgadtságával fékezi az esetleg túlszenvedélyes vadász urat is.

A szarvasbikának cserkészés útján történő vadászata tehát épen azért van úgy berendezve, hogy a vadász úr mellé egy gyakorlott kisérő vagy vezető osztatik be, kinek feladatát képezi a cserkészutak és váltók ismerésén, illetve a vezetésen kivül az, hogy a vad egyes testrészén kapott sebesülés folytán, annak a lövés pillanatában tett ösztönszerű mozdulatáról, illetve jelzéséről, valamint a sebesülés után talált vérzés színéről itélve, a halálos avagy csak könnyebb megsebesülést felismerni tudja.

Ennélfogva a cserkész kisérő vagy vezetőnek e tekintetben kellő gyakorlatának és jártasságának kell hogy legyen, annál is inkább, mert a vadász úr a lövés pillanatában nem képes a vad jelzését oly pontosan megfigyelni, mint a háta mögött álló s épen a lövés eredményét figyelő kisérő. Ezért az alább felsorolt jelzéseknek felismerése a kisérőtől elengedhetetlenül megkivántatik és pedig:

A fej-, nyakcsigolya- és gerinczlövésnél a vad helyben összerogyik, s előbbi két esetben azonnal ki is múlik, mig utóbbinál tehetetlenül vergődik, a miért is még egy kegyelemlövés kivánatos.

A leghelyesebb vagyis a lapoczka (blatt) lövésnél a vad első lábait hasa alá kapja s mélyen meggörbülve helyben egyet ugrik és eliramodik, de mintegy 30—40 lépésnyire leesik és kimúlik. Ily sebesülésnél a vérzés sötét-piros színű s némelykor habos.

A haslövésnél a vad kissé meggörbülve, hátulsó lábaival kirúg s azután sebesen eliramodik, de mintegy 2—300 lépésnyi távolságra le-lefekszik s ha üldöztetik, még igen messzire elmegy, mig nagy sokára kimúlik. Ily sebesülésnél legtöbbször egyáltalában nem is vérzik, különösen mikor kövér, mert faggyúja a lősebet elzárja; vérzés esetén azonban a vér gyakran faggyú darabkákkal, esetleg bélsárral vegyes világos-piros színű.

A czomb- vagy láblövésnél a vad az ért sebzés felől megrogyik és azután sántitva tovább iramodik. Ily sebesüléssel a vad igen hosszú ideig elkinlódik s néha sebét is kiheveri. A czomb- és láblövésnél a vérzés világos-piros színű s a vad nyomán esetleg apró csontszilánkokat is találunk.

Könnyű megtévesztés kikerülése végett meg kell még jegyeznünk azonban, hogy a vad sokszor sebesülés nélkül is jelez, például: ha közel fölötte megy el a golyó: akkor hátgerinczét mélyen legörbítve, mintegy meglapul; ha alatta megy el: akkor helyben magasat ugrik, s ha előtte megy el: akkor visszahökkenve a jött lövés iránya felé tekint s csak azután iramodik tovább.

De bizony hiába vártam, gondolatom szerint egy örökkévalóságig, pedig, mint később megtudtam, a nekem hosszú idő mindössze 18 percz volt, mikor megjelent a havon az első mozgó fekete pont.

Erős szivdobogást kaptam, a meleg átjárta egész testemet, kezdtem izzadni és reszketni, hogy miért, még ma sem tudtam megmagyarázni.

A fekete pont egy darabig mozdulatlanul maradt egy helyben. Azután megindult a boglya felé.

A boglyát kerítő sövénytől 5 lépésnyire leült, bizonyosan haditanácsot tartott, hogy hol másztatja meg legkönnyebben a vacsorát körülzáró várat.

Én elérkezettnek láttam a pillanatot, felé tartottam a puskát s elsütöttem. A füst eloszlott s legnagyobb csodálatomra a nyul helyben maradt.

Egy ugrás, egy örömkiáltás és czipeltem be a házba nyulamat, első lövésem kézzel fogható sikerét. Nagy volt a bámulás és irigykedés két társam részéről, kik még csak ezután fognak lőni, de csak úgy, ha lehet.

Büszkén nyujtottam át a fegyvert a sorsolás jelölte utódomnak s fontoskodva, felsőbbségi tudattal osztogattam neki nagylelkűen a jó tanácsokat.

Mikor a kenyeresek visszaértek, megvolt a három nyúl, mindnyájunknak sikerült a les.

Boldogan, büszkén tértünk vissza a tanyára. S már előre elhatároztuk, hogy ha az öreg megdicsér hármunkat, azért nem leszünk büszkék s nem nézzük le a többit, kik még nem lőttek semmit.

E nagylelkűségre azonban nem került sor, mert mihelyt megtettük a jelentést, az öreg mindenikünkkel kiválasztatta saját lőtte nyúlját s vállunkra vételve, azonnal vissza indított az erdőőrhöz azzal, hogy adjuk át neki, mert az ő szénáján hiztak meg, így az övéi.

Bennünket lehordott az alattomos vadászatért s a védtelen állatokat annyira pártfogásába vette, hogy ha tehette volna bizonyára feltámasztja s útnak ereszti a hátunkon lógó tapsifüleseket.

Nem volt mit tenni, vissza vittük a nyulakat s szomorúan mondtunk le első és legkedvesebb zsákmányunkról. Csak én hoztam el emlékül az egyik fület. Vadászsegédünk is megkapta büntetését, a miért kikölcsönözte a puskát. Egy hóra eltiltatott a fegyvertől s azonnal át is vette tőle az első vadászsegédjelölt.

A társaság legszomorúbb tagjai azonban mégis csak mi hárman voltunk. Nemcsak azért, mert dicséretet várva, szidásban részesültünk, hanem azért is, mert újra meg kellett tenni étlen, szomjan, hidegben, fagyoskodva, az öt meg öt tehát 10 kilométer útat.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Nagyritkán megesik még az is, hogy a golyó az aggancs tövét, a rózsát éri, a vad pár pillanatra elszédülvén, tűzben összerogyik, de csakhamar eszméletre tér s egészséges állapotban faképnél hagyja a már biztos sikernek örvendő vadászokat.

Itt helyénvalónak találom még röviden összefoglalni azokat az utasításokat és szabályokat, melyeket a gödöllői legmagasabb udvari vadászterületeken betartani kell, é. p.:

Kirendelt kisérő nélkül senkinek sem szabad vadászni. A kisérő vagy vezetőnek pontosan be kell tartani, hogy kirendeltetése esetén, az előirt szabályszerű vadászegyenruhában, vadász- és tarkókéssel ellátva, a cserkészetre érkező vadász urat, a meghatározott óránál 15 perczczel hamarább várja a kitűzött helyen.

Továbbá egy és ugyanazon cserkészeten, több mint egy vadra lőni nem szabad, kivétel csak akkor engedhető, ha az elejtett vad összerogyván, helyben kimúlik.

Szigoruan megkivántatik, hogy a vadász úrnak más nemű vadra, mint a mely elejtésre kijelöltetett, lőni nem szabad.

Emlitenem sem kell, hogy a cserkész kisérő, vagy vezetőnek a vadász úrral szemben, tapintatosnak és előzékenynek, s ha cserkészés már kezdetét vette, szótalannak kell lennie; csakis ha kérdezik feleljen, akkor is csendesen suttogva. Fontos továbbá, hogy a kisérő, vagy vezető a cserkésző vadász úrtól el ne maradjon, nehogy szükség esetén segitsége hiányozzék.

A kisérő vagy vezető segitségére a cserkészeti terület közelében, meghatározott helyen egy vadőr van kirendelve, a ki ott a cserkészet eredményét bevárja és közreműködik a vad elszállitása és felbontásánál, esetleg a vérebekkel való keresésnél.

A cserkészés a szélirány jó kiválasztásával a legnagyobb csend és figyelemmel, szivarfüst nélkül s lehető leglassúbb menéssel kell hogy történjék.

A cserkész kisérő vagy vezető a lövésre becserkészett vadnak a lövés pillanatában tett visselkedését, illetve jelzését köteles megfigyelni. S ha az adott jelzésből itélve, a vad megsebeztetett, de helyben össze nem rogyott, vagy nyilt helyen össze nem esett, a lőpont és a vad bevonulási iránya azonnal kigalyazandó s az utánkeresés a történt lövésre csak fél óra mulva kisérlendő meg. Azonnal nyomozni tilos, nehogy a még teljesen le nem betegedett vadat tovább menekülésre kényszeritsük.

Az utánkeresés sokszor igen nagy türelem és fáradtsággal jár, mindazonáltal egy pillanatig sem szabad elcsüggednünk, mivel minden igaz és lelkiismeretes vadász kell, hogy főfeladatául tűzze maga elé azon nemes s mondhatni könyörületes célt, mely szerint vadászterületén sebzett, béna vadat meg nem tűr, hanem fáradhatatlanul üldözi mindaddig, mig csak a szegény, szenvedő sebesült vadnak — kinjaitól megszabaditandó — kegyelemlövését meg nem adhatja.

Az utánkeresésnél mindenek előtt a vad nyoma állapitandó meg, melyen pár lépésnyire tovább haladva az esetleges vércsöppek feltalálására kell törekednünk. Ennek sikerültével azt úgy jelöljük meg, hogy annak helyére egy letört zöld galyat helyezünk le, — törött végével a vad bevonulási iránya felé, — s azt minden talált vérzés helyén folytatjuk egész addig, mig a már kimult, esetleg még élő, vagy épen vergődő vadat fel nem találjuk. Utóbbi esetben azt tarkókésünkkel vagy letarkózzuk, (nyakszirten szúrjuk) vagy a mennyiben félős, hogy vergődés közben aggancsával könnyen meg-

---

Szótlanul vágtunk neki a zimankós éjszakának, erdőnek s úttalan útnak.

Az erdőőr megörült a nyulaknak annyira, hogy saját jószántából meleg vacsorával kinált meg, sőt még egy liter bort is feláldozott a közczélra. Ez némiképen kibékitett mindhármunkat s a borút derű váltotta fel, úgy hogy egészen megnyugtatva tértünk és értünk a tanyára vissza, hol már vacsora után volt a társaság, igy okosan tettük, hogy vacsoráltunk, mert az érvényes szokás szerint, ügyse kaptunk volna semmit.

Nagy gondot okozott a hálás mikéntjének berendezése. Mert igaz, hogy csak északról fújt a dermesztő szél, de köröskörül éreztük a csikorgó hideget.

A tanács végre a mult éjszakai »körhálás« helyett »tömeghálás« mellett döntött.

A sátorponyva egyik szelvényét újból felállitottuk szélfogónak. Azután körtűzet csináltunk. A körben pedig sugár rendszerben helyezkedtünk el, alul-felül sátorponyvával védekeztünk a hideg és fagy ellen a hogy lehetett.

Eléggé tűrhető volt az állapot, csak reggel felé kezdtük szorgalmasan élesztgetni a tüzet.

Reggel feltünő élénk és mozgékony volt a társaság, mit még a fakó is osztott, pedig ő két pokrócz alatt hált.

A nem kapott reggeli még inkább fokozta valamennyiünk vágyát, hogy azt a hiányzó három nyulat előteremthessük s haza mehessünk. Előre hát! Ki a szélekre! Vadászaink úgy löttek mintha Tell Vilmosok lettek volna. 9 órára megvolt a három nyúl.

De újabb csalódást ért néhányunkat. Hazaindulásra nincs parancs. Már-már kezdtük gyanusitani az öreget, hogy nem következtes, mikor egyik társunk felvilágositott, hogy nincs meg most sem az öt nyúl, mert mig mi este odajártunk, a maradt 2 nyulat a társaság megvacsorálta.

Elképzelhető, hogy mi a kik nem tudtuk ez újabb csapást, nem valami jót kivántunk társainknak, egészen igazságtalanul.

Nincs más mód tehát csak előre, dolgozni s délig előteremteni a két nyulat bárhogyan is.

Én voltam az agár őre. Szegény állat csakugy reszketett a hidegtől, pedig egymást melegitettük az éjjeli tanyán.

Egy alkalmi gondolatom támadt. Ha mi fáztunk szaladni kellett.

Megállj Náncsi, megteszlek diáknak, meleged lesz mindjárt.

Elhagytam az erdőt, mert tudtam, hogy agarat erdőben elereszteni nem szabad, mert a mennyire heves, szenvedélyes vadkergető az agár, bolond fejével

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

sérthet, czélszerűbb, ha a vadász urat még egy kegyelemlövés tételére kérjük fel.

A leterített vad azonnal szeleltetendő, mely a következő módon történik: a vad bendőjén, annak köldökétől fölfelé, bőrén keresztül egy 10—12 cm. hosszú vágás ejtendő, melyen keresztül egy lábnyomás által a gyomor kifeszítendő és oly formán megszúrandó, hogy a benne levő tápnedv annak testébe vissza ne folyon.

Ezek után gondoskodni kell, hogy a vad lehetőleg azonnal a bontási helyre szállíttasék, vagy ha az nem volna lehetséges, — például ha a vad estéli cserkészeten esett el, s ezért kénytelenek volnánk éjjelre az erdőn hagyni, — annak felbontását (kizsigerelését) mindjárt a helyszínén eszközölni. Ezen esetlegességre való tekintettel igen kívánatos, hogy a kísérő mindig egy alkalmas kézi lámpával ellátva legyen. A kizsigerelés a következő képpen történik. A vad bendőjét végig felhasítva, a hátulsó czombok közötti húsos részt bevágjuk, a farcsontot ketté hasítjuk s a czombokat széjjel feszítve, a gyomrot s beleket kidobjuk, — most a vadat hátára fektetve, aggancsát maga alá toljuk s az így kifeszített nyakat végig felhasítjuk s nyelvét és gégéjét a vad testébe — a gyomor felé — betoljuk, azután ismét hátulról a mellhártyát körül vágva, a gégét megfogjuk s vele együtt a belső szervezetet kiemeljük.

A vért a vad testéből kiöntjük s száraz ruhával jól kitöröljük s hátulsó lábait szétvetve kihúlni hagyjuk. Ügyelnünk kell azonban arra is hogy az erdőn hagyott vadat éjszakán át a dúvadak esetleg meg ne rágják; minek czéljából igen helyes, ha magunktól valami tárgyat — például kilőtt papirpatronokat, vagy zsebkendőt — helyezünk le rá, melyeknek szaga a dúvadat az elejtett vadtól távol tartja.

Végül a leterített szarvas felső fogínyének mindkét oldalán levő egy-egy úgynevezett gyöngyfogat (grandl) késünkkel kifeszítjük s a rajta maradt hústól megtisztítva, darabka papirba csomagoljuk s a vadász úrnak átadjuk.

Ugyancsak néhány levélből álló zöld tölgy galyacskát törünk s azt kissé a vérbe mártjuk, minek után, tálcza helyett, vadászkésünk pengéjére téve: »Vadász üdvvel!« köszöntés mellett, a vadász úrnak átnyújtjuk, ki azt kalapja mellé tűzi: jeléül a cserkészés sikerének.

Különfélék.

Nyugdíjbiztosítás. Az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztárnál a következők biztosíttattak: Králik Vilmos m. kir. erdőőr 5 első csoportbeli tagsággal, neje Králik Vilmosné szül. Ihring Erzsébet az első csoportban egy tagsággal; T. Somogyi Orbán hatósági erdőőr 2 tagsággal a III. csoportban, haláleseti segélyre és 2 tagsággal a IV. csoportban a kitűzött életkor elérésére biztosított segélyre.

Álláskereslet.

29 éves, nőtlen urad. vadász, állást keresek. 3 és ½ évi erdőaltiszti gyakorlatom is van. Irodai teendőkben is teljes jártassággal birok. — Szives megkereséseket kérek: Huszár János, urad. vadász, Benkőfalva, u. p. Tavarna, Zemplén m. czímre.

A vadász-vizsla.

Gyakorlati útmutató a vizsla nevelés-, tanítás-, használat- és gyógykezeléshez.

Második kiadás.

Ára 1 kor. 50 f. a szerzőnél: **Stark Dezső** főerdész, **Drávatamási** (Somogy m.) E. 19. 12—*

neki rohan valamelyik fának s ott leheli ki páráját s akkor aztán az öreggel találkozni nem lenne tanácsos.

Messze az erdőtől egy szélvédett bokros területen eleresztettem Náncsit s neki láttunk a nyúl keresésnek.

Egy rakáson, egyszerre annyi nyulat sohasem láttam. Egyre másra ugrottak fel védett vackukból. Náncsi 10 perc alatt pótolta a két nyúl hiányt. S örömmel szedtem össze a zsákmányt és siettem megtenni a jelentést, hogy készen vagyunk a munkával.

A nagy és izgató örömben egészen megfeledkeztem Náncsiról. A hű állat pedig úgy belejött a hajszába, hogy megállani sem akart, egyre másra hordta hozzám a nyulakat, melyek a nagy hó miatt nem tudtak még 100 lépést sem tenni már fogva voltak.

Mikor már négy nyúl volt a hátamon, gondolkozóba estem, hogy mitevő leszek, ha ez így megy tovább? A sok a jóból is megárt!

Megkötöttem tehát Náncsit s büszkén kerestem fel az erdő szélén cserkésző társaságot.

A jelentést megtettem s vártam az elismerés jól eső szavait.

Az öreg szigorú utasítást adott ki a vadász-segédeknek, hogy vizsgálják meg nyulaimat, nem voltak-e előzőleg megsebesítve.

Tudtam az okot, ismertem az öreg elvét, hogy sebzett nyulra agarat küldeni nem szabad, mert elromlik, a könnyű fogás lustává teszi. Nyugodtan vártam a vizsgálatról szóló jelentést.

A jelentés természetesen kielégítő volt s az öreg még is ránczba szedett homlokkal fordult felém s kérdezte, hogy tudtam-e a vad számáról szóló előirányozott parancsot.

— Tudtam, öt nyul és egy özbakk, feleltem az öregnek.

— És hány van?

— Hét nyul és egy özbakk.

— Hét több, mint öt, kettővel. Vedd hátadra a többletet s vidd be a legközelebbi faluba a pópának, azután jöjj haza, mert mi azonnal indulunk.

A társaság elindult jobbra haza, én pedig búsan, lehorgasztott fejjel balra a pópához.

Egész úton az öreg igazságtalanságáról elmélkedtem s meg voltam győződve akkor, hogy rajtam nagy sérelem esett s az öreget egy különczködő, vén agglegénynek, mások bosszantójának nyilvánítottam magamban. Most azonban, 25 év mulva valóságos minta, vas következetességgel gondolkozó és cselekvő igazi férfinak tartom, áldom, kegyelettel őrzöm és fogom őrizni emlékét örökkön örökké.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Erdőőr kerestetik

a csabonyi, u. p. Dunavecse uradalmi erdőgondnokság kerületébe. Javadalmazás: 400 korona készpénzfizetés, szabad lakás és fűtés; 2 tehén és 2 sertéstartás; 1 magyar hold szántóföld; konyhakert; a marhák téli és nyári tartása.

Hadkötelezettségüknek eleget tett 30 évnél nem idősebb, teljesen egészséges, munkabíró egyének, kiknek erdészeti gyakorlatuk van és a csolnakázáshoz igen jól értenek, bizonyítvány másolatokkal (melyek vissza nem küldetnek) felszerelt folyamodványaikat október 1-ig benyujthalják.

P.-Csabony, 1907. augusztus 15-én.

E. 52. 1–2 **Engli Vilmos.** u. erdész.

Erzsébetváros sz. kir. r. t. város Polgármesterétől.

1780/907. sz.

Pályázati hirdetmény.

A város közönsége által Erzsébetváros és Szász-Ujfalu székhelylyel rendszeresített **2 erdőőri állás** betöltése végett pályázatot hirdetek.

Az erdőőr javadalmazása: 400 korona évi fizetés, 100 korona lakbér, 100 korona szénaérték, 40 korona tűzifa-általány, árverésekből % évenként átlag körülbelül 200 korona.

Pályázók képesítésüket és eddigi alkalmazásukat igazoló bizonyítványukkal felszerelt kérésüket hozzám **folyó évi szeptember hó 21-éig** adják be, mert később érkező kéréseket figyelembe nem veszek.

Erzsébetvároson, 1907. évi augusztus 21-én.

Ny. 51. **Trajánovits János,** polgármester.

Pályázati hirdetmény.

Vácz város alsóvárosi telkesgazdák pusztaszóri erdejének védelménél megüresedendő **egy erdőőri állomásra** pályázat nyittatik.

Illetmények: 600 korona évi bér, 1·0 kat. hold földilletmény, szabad lakás, tüzelő, korlátolt baromfitartás és 2 marhatartás.

A megválasztandó erdőőr köteles 200 korona óvadékot letenni.

Kérvények mielőbb, de legkésőbb **1907. évi szeptember hó 15-ig** aluliroltthoz adandók be.

A kérvényhez a) erdőőri szakvizsga, b) születési, c) orvosi, d) szolgálati bizonyítvány eredetiben vagy hiteles másolatban okvetlenül csatolandó.

Az állás 1907. év november hó 1-én lesz elfoglalandó.

Vácz, 1907. augusztus 22.

Schmidt Ferencz
mint a váczi alsóvárosi telkesgazdák elnöke.

Ny. 50.

Kerestetik

8000 drb 2 méter hosszú, legalább 4 ‰ vastag

szőlőkaró.

Lehetőleg gömbölyű vörösfenyőből vagy más egészséges faféleségből, legkésőbb 1908. február 1-ig ide szállítva. Ny. 53. 1–3.

Máriássy László szőlőkezelősége, Bodrog-Keresztúr.

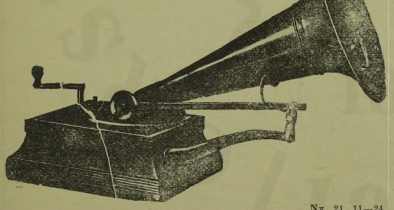

Ny. 21. 11–24

Eredeti Grammophonok

angyal védjegygyel a legjobbak!

Őrizkedjék az ember utánzatoktól, melyek csak kellemetlenséget okoznak.

Eredeti grammophonok 45 kor.-tól feljebb, legjobb minőségben kaphatók.

Nagy választék lemezekben, havonként uj felvételek.

Egy és két oldalon bejátszott lemezek. — Régi, használt lemezek kicseréltetnek.

A Deutsche Grammophon A.-G. egyedüli képviselője Temesvár részére:

KECSKEMÉTI SÁNDOR

látszeresz, villamos műszaki telep, nikkelező intézet

Temesvár-Belváros, (Agrár-palota).

Gyümölcsfa-csemetékkel nagyban

faiskolák létesítésére, gazdasági egyesületeknek nagy mennyiségben, jól és jutányosan szolgálhatok.

Nagyobb szükségleteknél különleges árajánlatokkal készségesen szolgálok. — Készlet 1 éves átültetlen és 2 éves átültetett:

több $\frac{1}{2}$ milliónál **alma** — valódi vadalma
közel $\frac{1}{2}$ millió **körte** — » vadkörte
cca. $\frac{1}{4}$ » **birs** — dugványcsemeték
cca. $\frac{1}{4}$ millió **Mariannaszilva** — dugványok
» $\frac{1}{4}$ » **Myrabolana** és **szilva**
» $\frac{1}{4}$ » **Meggy** és **cseresznye**

100.000 drb kajszin, mandula és őszibaraczk. — **Készletben vannak továbbá nagy mennyiségben sorfák,** különösen **gesztenye** és **gleditschiafák** ezerszámra.

Árjegyzék, dúsan illusztrált, kívánságra ingyen.

Ny. 9. 17–*

Mühle Vilmos, faiskolák, cs. és kir. udvari szállító **Temesvár.**

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

SCHERTER TIVADAR

előbb PAUSENBERGER

VASKERESKEDÉS

Temesvár-Belváros,

Hunyadi- és Jenő herczeg-utcza sarkán.

Telefon 499.

Legnagyobb választék **Vadász-, Madár- és Flaubert-fegyverekben, Forgópisztolyok, Browning-ismétlő pisztolyok, Flaubert-pisztolyok.**

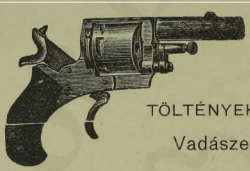

AMERIKAI LÉGFEGYVEREK

TÖLTÉNYEK és SERÉT

Vadászeszközök.

Ny. 5. 17—*

ERDEI FACSEMETÉKET,

LUC, JEGENYE, ERDEI, FEKETE ÉS VÖRÖSFENYŐ, TÖLGY, AKÁC, ÉGER, KŐRIS, SZIL, JUHAR stb. valamint mindennemű ERDEI FAMAGVAK, GYÜMÖLCSMAGVAK, GYÜMÖLCSVADONCOK, RÓZSÁK, GYÜMÖLCSFÁKAT

CSENDERESEKHEZ SPARTIUM SCOPARIUM, SORBUS AUCUPARIS, SAMBUCUS-CSEMETÉKET

Vadetetésre vadgesztenyét és csicsóbát vaggonrakományokban is ajánl

FARAGÓ BÉLA cs. és kir. udvari szállító

ZALAEGERSZEG. E. 49. 1—6.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

SORFÁK.

Erősebb fákbani nagyobb szükségletnél speciális ajánlattal állok szolgálatra, — különösen

Acer, Gesztenye, Gleditschia, Fraxinus, Maclura, Quercus, telt **Crataegus, Robinia** stbi-ből.

Mühle Vilmos, faiskolák, cs. és kir. udvari szállító **Temesvár.**

Ny. 3. 17—*

BLUM ÉS TÁRSA

ELSŐRANGU EGYENRUHÁZATI INTÉZET

BUDAPEST IV, Kossuth Lajos-utcza 14/16. sz.

Mesteri szabású, izlésteljes csinos kiállítású

erdészeti és erdő altiszti egyenruhák

nemkülönben felszerelési czikkek szállítására.

Ezen lap előfizetői által nálunk rendelt czikkek számlaösszegéből $1\frac{1}{2}$ %-ot adunk át a fentebb tervezett erdőaltiszti alap javara.

Hivatalos úton részletfizetésre

is eszközölhetők a megrendelések; az ily megrendeléseket, hosszas gyakorlatunk alatt — a betekinthető számos elismerő nyilatkozatok tanusága szerint, — mindenkor, az igen tisztelt megrendelők legteljesebb megelégedésére hoztuk kivitelbe.

Polgári ruhák

a *legujabb franczia- és angol-divat* szerint, szinte *játányos árban* készíttetnek. Vevőink kényelmére bármely szakmánkba nem vágó czikket készséggel beszerzünk és a vidéki megrendelések kivitelére különösen kiváló gondot és figyelmet fordítunk.

Kívánatra **ingyen és bérmentve** küldjük meg **árjegyzékünket** és a hivatalos megrendeléshez szükséges részletfizetési megrendelési ívet. — Bármily csekély megrendelés is a lehető legnagyobb figyelem és pontossággal lesz kiszolgálva.

Kiváló tisztelettel:

BLUM ÉS TÁRSA

Szerb kir. udvari szállítók.

Ő cs. és kir. Fensége József főherczeg udvari szállítói. A nagyméltóságú földmivelésügyi Miniszterium hivatalosan megbizott erdészeti egyenruha szállítói.

Az »Országos Erdészeti Egyesület« rendes tagjai.

E. 6. 17—*

Nyomatott Uhrmann Henrik könyvnyomdájában Temesvárott.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

I. évfolyam. — 13. szám. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. 1907. évi szeptember 15.

Előfizetési ár:
Egész évre ... 4 K.
Fél évre ... 2 K.
Negyed évre ... 1 K.
Egyes szám ... 20 f.

Felelős szerkesztő:
SUGÁR KÁROLY
m. k. erdőmester.

Főmunkatárs:
BALOGH ERNŐ
m. k. erdőmester.

AZ ERDŐ

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

TULAJDONOS ÉS KIADÓ AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET.

Hirdetési díjak:
Egy hasábos garmond sor vagy annak helye 40 f.
Egész oldal ... 40 K.
Fél oldal ... 20 K.
Negyed oldal ... 10 K.
Nyolczad oldal ... 5 K.

Többszörös megjelenés esetén engedmény megegyezés szerint

Előfizetőknek az álláskínálat és kereslet rovata rövid közlésekre díjtalanul áll rendelkezésre.

Az előfizetési ár «Az Erdő» kiadóhivatala czímén Budapest, IV., Egyetem-utcza, Franklin-Társulat, küldendő. Ide intézendők a lap szétküldésére vonatkozó reklamácziók is.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) «Az Erdő» szerkesztőségéhez, Budapest, V., Zoltán-utcza 16. sz. intézendők. Kéziratok vissza nem adatnak.

«Az Erdő» munkatársai megfelelő írói tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz. A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Országos Erdészeti Egyesület által kezelt oly alap javára fordíttatik, a mely — később meghatározandó módon — erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

TARTALOM.

Szerkesztő-változás: Búcsuzó. — Beköszöntő. — Felhivás.
Erdészet: Uj csemete-csomagolási mód (ábrával). (Bd.) — Vizsgáljuk meg gyakran átlalóinkat. (Bd.)
Vadászat: Fogóláda (2 ábrával). (Erdmann R.) — Erdőőr életveszélyben. (V.)
Gazdasági tanácsadó: Milyen legyen a jól tejelő tehén. — A takarmányrozs termelésének a módja. — Mit csináljunk a lehullott gyümölcscsel. — A baromfitrágya értékes voltáról. — Száj- és körömfájás. — A pommerániai lúd (ábrával). — Hogyan tisztítsuk a kutat. — A jó tojás felismerése.
Különfélék: Sebtapasz. (R.) — Vérzés csillapítása. (R.) — A méz mint belső orvosszer. (R.) — Az olaj. (R.) — Olcsó barométer. (B.)
Tárcza: A fegyvertelen vadászfelügyelő. (S. K.)

Szerkesztő-változás.

Búcsuzó.

Midőn mult év végén az Országos Erdészeti Egyesület a kisebb terjedelmű magánerdők birtokosai és kezelői, nemkülönben az erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére egy kizárólag ezen érdekkörök igényeinek a kielégítésére irányuló szaklapnak a megindítását határozta el, s megtisztelő bizalmával a szerkesztői teendők végzésére igénytelen személyemet kérte föl, daczára a hivatali állásommal egybekötött sokirányú és nagyterjedelmű munkálataimnak, az alsó erdészeti szakoktatásnál közel két évtizedet kitevő szolgálati időm alatt az ezen, valamint az ezzel kapcsolatos ügyek iránt mindenkor érzett önzetlen lelkesedésem hatása alatt a szerkesztői teendők ellátására a legnagyobb készséggel vállalkoztam.

Nem sejtettem abban a pillanatban, hogy a vezetésem alatt álló erdőőri szakiskola munkaanyaga aránylag igen rövid idő alatt még megtöbbszörösödik s tevékenységem az eddiginél több irányban és nagyobb mértékben lesz elháríthatlanul igénybe véve.

Ezen az erdőőri szakiskolák fejlődésére különben igen kedvező körülmény reám nézve olyan helyzetet teremtett, mely mellett a lapnak további szerkesztését a legmegfeszítettebb munka mellett is a joggal megkívánható alakban ellátni nem tudtam volna.

Nehogy tehát e nemes czélok teljesítésére hivatott szaklap nagy elfoglaltságom miatt bármiben is hiányt szenvedjen, idejekorán az Orsz. Erdészeti Egyesület igazgató választmányától a szerkesztői teendők alól való felmentésemet kérelmeztem.

Az igazgató-választmány méltányolva indokaimat, kérésemet teljesítette is.

Ebből kifolyólag, midőn a mai nappal lapunk szerkesztésétől visszavonulok, elsősorban is hálás köszönetet mondok mindazoknak, kik a lap ügyét önzetlen lelkesedéssel úgy anyagilag mint erkölcsileg pártolták.

Igaz és őszinte köszönetet mondok munkatársaimnak, kik közleményeikkel a lapot megtisztelni szivesek voltak.

Tisztelettel teljes és hálás köszönetemet nyilvánítom magának az Országos Erdészeti Egyesületnek s különösen az egyesület nagyrabecsült vezetőségének a minden irányban tanusított jóakaratú pártfogásáért és támogatásáért.

Midőn tehát e lap szerkesztésétől búcsut veszek, szivemből kivánom, hogy a kitünő és szakavatott kezekbe kerülő lap hosszú időkön át teljesíthesse azt a fontos feladatát, melyet maga elé tűzött.

Vadászerdő, 1907. évi szeptember 6-án.

Török Sándor.

Beköszöntő.

Nekünk, kik az Országos Erdészeti Egyesület megtisztelő bizalma folytán e lap szerkesztésére vállalkoztunk, a vadászerdei erdőőri szakiskola érdemes igazgatójának búcsuzója után már most az volna a kötelességünk, hogy czélul kitüzött munkálkodásunkról lapunk tisztelt olvasóközönségének programmot adjunk.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Programmunk rövid. Haladni akarunk a megkezdett úton. Félretéve minden előítéletet s leküzdve minden akadályt, haladni akarunk kitüzött czélunk felé, mely egyedül az erdészeti altisztek és szolgák erkölcsi és anyagi boldogulását rejti magában. Gondunk lesz ezután is arra, hogy hazánk erdészetének altiszti kara e szerény lap útján a haladó kor igényeinek megfelelő oktatást és tájékoztatást nyerjen az erdészet és vadászat szakmáiba vágó, minden aktuális kérdésről s minden modern újításról.

De gondunk lesz arra is, hogy lapunk olvasóinak jövőre is hasznos tanácsokat adhassunk bármily szerény háztartásuk s gazdaságuk vezetésében. E végből «Gazdasági tanácsadó» elnevezés alatt lapunkban állandó rovatot nyitottunk s nagy örömünkre szolgál annak kijelentése, hogy e rovat vezetését Hreblay Emil úr, állattenyésztési m. kir. felügyelő, elvállalni szives volt. Az ő szives közreműködése mellett, azt hiszszük, módunkban lesz lapunk tisztelt olvasóközönségének mindazon igényeit kielégíteni, melyek e rovathoz fűződnek.

S hogy a gazdaság körébe vágó tengernyi gyakorlati kérdéseket mennél tüzetesebben elbirálhassuk, arra kérjük lapunk tisztelt olvasóit, hogy adandó alkalommal minden vitás kérdésüket, vagy ügyes-bajos dolgukat gazdaságuk köréből velünk közölni szíveskedjenek s mi rovatvezetőnk közreműködése révén a kivánt választ vagy fölvilágosítást — a felvetett kérdés előrebocsájtása mellett — a legközelebbi lapszámban, sürgős esetekben pedig levélileg is, készségesen megadjuk.

Megjegyezni kivánjuk még, hogy a kérdezősködő nevét nyilvánosságra nem hozzuk s a kérdés elé csak kezdőbetüit nyomatjuk. Már ez a körülmény is mindenkit arra ösztökélhet, hogy szerkesztőségünkhöz mindenkor bizalommal forduljon.

Azt talán szükségtelen külön megemlítenünk, hogy hasonló kérdezősködésekre a szükséges fölvilágosításokat az erdészeti és vadászati szakmákban is szives-örömest megadjuk.

S hogy tisztelt olvasóink a kivánt felvilágosításokat lapunkban hosszas keresgélés mellőzésével is feltalálhassák, már most tudatjuk, hogy azokat az erdészet, vadászat és gazdaság körébe tartozó kérdéseket, melyek általános érdekűek, a melyek megoldása tehát nemcsak a kérdezősködő egyénnek, de a nagyközönségnek érdekeivel is összefügg, az «Erdészet», «Vadászat», illetve «Gazdasági tanácsadó» elnevezésű rovatunkban kérdések és feleletek czímeken fogjuk közölni, míg azokat a tudakozódásokat, melyek ily közérdekű jelleggel nem birnak s inkább csak magára a tudakozódó egyénre lehetnek fontosak, a «Szerkesztői üzenetek» alatt fogjuk elintézni.

A «Különféle» rovata alatt iparkodni fogunk

TÁRCZA.

A fegyvertelen vadászfelügyelő.

Izzó forrósággal tűzött le az augusztusi nap, mikor a t . . . . i vadászterület bérlője öt órai fáraszó gyaloglás után a «Carpin» nevü erdőrészbe érkezett.

Tíz óra felé járt már az idő s noha útja a legszebb fiatalosokon s olyan sűrűségeken vezetett keresztül, melyeket a jó Isten is az erdő vadjai részére teremtett, még egy öklömnyi nyúllal sem találkozott s nehány berregő szajkónál és rikácsoló fekete rigónál egyebet nem látott. S így ment az már tíz nap óta. Pedig a hesseni nábob, [egy ottani nagykereskedő czég beltagja, ezreket költött már s biztosra vette, hogy magyarországi vadászterülete, melyről otthon a klubban hihetetlen dolgokat regélt, megéri azt a temérdek kiadást, melyet beléje ölt. Pedig szegényt tévútra vezették. Egy hozzánk szakadt honfitársa, ki már sokféle pályán próbált hiába szerencsét, tudatta vele, hogy a t . . . i vadászterületet, mely tisztásokkal sűrűn tarkitott s vízzel bőven ellátott 15,000 kataszteri hold őserdőből van alkotva, potom évi ezer koronáért bérbe lehet venni. Azt is megírta, hogy e területre szarvasok is ellátogatnak s hogy azokat kevés költséggel oda lehet szoktatni. Azt persze, hogy egyéb vadja alig van, s hogy a terület már évek óta bitang jószág, melyet az orvvadászok alaposan kiirtottak, bölcsen elhallgatta, de előre is fölajánlotta a nábobnak vadőri szolgálatait.

Kár volna — úgymond — ezt az «Eldorádót» elszalasztani, s úgy képzeli, hogy hazájának egy darabkája volna ide varázsolva, ha e vadászterületen senki más, csak honfitársa lenne a vadász úr.

S a nábob beugrott, az eldorádót bérbe vette s hesszeni honfitársát, ki kereset nélkül már a kétségbeesés szélén állott, busás fizetéssel «vadászfelügyelő»-nek szerződtette.

Most következtek csak a nagy beruházások. A vadászfelügyelő egyik költségvetést a másik után terjesztette fel gazdájához, sónyalatókról, etetőkről, takarmány beszerzésről, csapdákról, törőkről, vadőrök alkalmazásáról, vadászkunyhók és vadásztanyák építéséről s azoknak fényüző berendezéséről stb. stb. s a hesszeni utalványozta ész nélkül, egyik ezrest a másik után.

Hogy a költségvetések szerint engedélyezett tételek egytől-egyig végre lettek-e hajtva, azt ne kutassuk, elégedjünk meg annak megállapításával, hogy a vadászfelügyelő úr rövid idő alatt alaposan kivedlett. Kopottas rongyait a legutolsó divat előirásának szigorú betartásával, kifogástalanul szabott ruházattal cserélte fel, éhes gyomrát többé már nem száraz kenyérrel s besózott

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

mindazokat a hasznos tudnivalókat közzétenni, melyek az általános műveltség terjesztésére alkalmasak s lapunk olvasóinak értelmiségét a kor igényeinek megfelelő szinvonalon fentartják.

Végre a «Tárcza» rovat ezután is arra lesz hivatva, hogy annak tartalma tanulságos, de egyszersmind szórakoztató olvasmányt nyujtson, s abban a hivatásunkkal járó kötelességek teljesítésében kifáradt testi s lelki erőink megnyugvást, üdülést s új életkedvet leljenek.

Kérjük ezután azokat a t. munkatársakat, kik hasznos tevékenységükkel e lapot támogatták, hogy jóindulatukat részünkre is biztosítani s elvállalt kötelességünk teljesítésében bennünket is jóindulatú közreműködésével elősegíteni szíveskedjenek.

Vajha minden magyar erdész s minden magyar erdőbirtokos áthatva lenne e szerény lap magasztos hivatásától, mert annak feladata: az altiszti személyzet erkölcsi és anyagi érdekeinek előmozdítása, országos érdek, s annak minden rendelkezésünkre álló eszközzel való megvédése hazafias kötelesség.

Bizva mindnyájunk hazaszeretetében, kérjük a nagyközönség szives pártfogását s munkánkat Isten nevében megkezdjük.

Budapest, 1907. évi szeptember hóban.

Balogh Ernő. *Sugár Károly.*

Felhivás.

Tisztelettel kérjük, hogy ezentúl az előfizetési díjakat s minden az expediczióra vonatkozó reklamácziókat az «Az Erdő» kiadóhivatalához, a Franklin-Társulathoz (Budapest, IV., Egyetem-utcza 4.), a lap szellemi részére vonatkozó közleményeket pedig az «Az Erdő» szerkesztőségéhez (Budapest, V., Zoltán-utcza 16.) küldeni szíveskedjenek.

A szerkesztőség.

Erdészet.

Uj csemete-csomagolási mód.

A csemeték csomagolására hazánkban részben rozs-szalmát, részben léczekből hézagosan összerótt ládákat, kis részben, talán fűzfavesszőből font kosarakat is használnak. Legáltalánosabban mégis a szalmával való csomagolást alkalmazzák.

Legjobb az eddig alkalmazott módok között a kosarakban való csomagolás, de mert a kosarak beszerzése sok helyen nehézséggel jár és költséges, a szalmával vagy a ládákba való csomagolást használják inkább. A ládákba való csomagolásnak azonban megvan az a hátránya, hogy a vasuti kocsiban a ládák szabályos alakjuk miatt hézag nélkül rakásolhatók s így megesik, hogy rácsszerű oldalfalaik daczára, a csemeték hosszabb úton

---

hallal, hanem a s . . . . i nagyvendéglő konyhájának remekeivel lakatta jól s szomját nem patakvíz, hanem franczia pezsgő oltotta.

A vadász úr pedig ezalatt vérmes reményekkel várta a szarvasbőgés idejét s a klubban már előre verte a mellét, hogy magyarországi vadászterületének tropheáival az idei agancskiállításon ő is részt fog venni. Azon is tanakodott már, hogy október elején néhány jó barátjával fog T . . . . ra lerándulni, hadd bámuljanak ezek is az ő mesés «Eldorádóján».

Egy este azonban megszállta a germán óvatosság s úgy határozott, hogy előbb mégis csak jó volna talán személyesen meggyőződni az «Eldorado» mivoltáról.

Úgy is tett s őzbak-sipolásra lerándult.

Tiz nap óta tartott már a sipolás, eredménytelenül. Tiz nap óta járta az «Eldorado» meredek lejtőit, úttalan utakon, fáradhatatlanul, kipróbálva a világ összes csalsipjait a zeneelmélet minden hangnemein rendíthetetlen kitartással, de őznek még csak fiát se látta.

Nem csoda hát, ha ezen az előzmények után türelme végkép kifogyott s mikor a tizedik nap fárasztó sétája után, rekkenő hőségben, a «Carpin» meredek oldala alá érkezett, keserű szemrehányásokkal illette a jeles vadászfelügyelőt.

Nem hitte, úgymond, hogy honfitársa létére őt így becsapja, őt, kinek annyi jót köszönhet, ki őt, míg hazájában élt, annyi bajból kisegítette. Ez persze mentegetődzött s ezernyi kifogással hozakodott elő, hogy így meg úgy, «nagy a szárazság, túlságos nagy a meleg, az őzbak ilyenkor lomha s nem ugrik be a sípra». Fogadkozott, hogy a «Carpin» megmászása eredményre fog vezetni, mert ez az erdő, úgymond, H . . . . gróf vadászterületével határos s onnan «csapatokban» szokott a vad átváltani. Kérve kérte gazdáját, hogy ha már annyit fáradozott, ne sajnáljon még egy-két órai hegymászást, mert ő, úgymond, esküdni merne, hogy odafönn lesz bak.

Isten neki, mondta csüggedten, gyerünk hát, s neki indultak a meredek oldalnak.

A hőség szinte elviselhetetlen volt. Patakokban csurgott az izzadság a vadászúr homlokáról; melle úgy zihált, mint egy fujtató s ereje már-már cserben hagyta.

«No — gondolta magában — ha most nem látok semmit, úgy itt hagyom ezt az Eldorádót, mint szent Pál az oláhokat, de honfitársamat előbb a legszebb fára huzatom fel.»

De mi az? . . . A szemben levő oldalról motoszkálás hallszik, majd nehány zuppanás s azután síri csend.

Kis vártatva a zuppanás megismétlődik. Szakasztott olyan, mintha távol, nagyon messze lovak vágtatnának köves országúton. A vadászúr gyakorlott füle hamar tisztában van vele, hogy a zajt felriasztott őzvad okozta.

*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

megfüllednek. Azonkivül a ládák ma már szintén költségesek és előre elkészítve, nem készülhetnek annyiféle nagyságban, hogy a különféle csemetemennyiségek befogadására épen alkalmasak legyenek. Igy aztán megesik, hogyha nagy ládában kevés csemetét kell szállítani, ezek a ládában meglazulnak és ide-oda hányódnak, a mi minőségükre

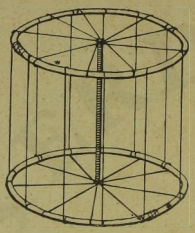

Uj csemete-csomagolási mód.

semmiesetre sincsen jó hatással. Egészen indokolt tehát, hogy leggyakrabban szalmába csomagoltuk csemetéinket.

Ámde manapság a szalma is emelkedik árban, különösen tehát ott, a hol messze vidékről kell hozatni, jó volna azt mással pótolni. Leginkább a hegyek mélyében fekvő fenyves-csemetekertekben áll elő ez a kívánság.

Most, a midőn ősz elejével sok helyen, mondhatni országszerte megtörténnek az előkészületek arra, hogy állami és egyes uradalmak kereskedelmi csemetekertjeiből millió és millió csemete útra keljen, időszerű egy oly csemete-csomagolási módot megismertetni, a mely különösen fenyves vidéken, de másutt is, előnyösen alkalmazható és gyakorlatilag teljesen ki van próbálva.

A csomagolás előkészületei abból állanak, hogy luczfenyő ágaiból, azok összehajlítása és megkötözése által a szétküldendő csemeték nagyságához képest 50—70 cm. átmérővel bíró abroncsfélék készülnek, a melyek vékony és lágy vassodronnyal sugarasan behálóztatnak.

A csomagolás maga a következőképen történik. Egy ily abroncsot a munkás a földre helyez és a közepéből sodronyt vezet fölfelé, a mely a csomagnak mintegy tengelye lesz. Az abroncsra már most legalul fenyőgalyak és középütt nedves mohát tesz a munkás, erre azután a csemetecsomók helyeztetnek el sugarasan olyképen, hogy a gyökerek a kör közepe felé irányuljanak. A gyökerek közé nedves föld és moha teendő; egy-egy réteg csemete után ismét egy réteg fenyőgaly jő. Igy épül fel a csomag az egy helyre küldendő csemeték száma szerint kisebb vagy nagyobb magasságra. Egy méternél nagyobb csomag azonban nem készül, nehogy nehezen kezelhetővé váljék. Legfelülre ismét moha és fenyőgaly, aztán pedig a második abroncs

---

Hidegvére nem hagyja cserben, a körülötte levő bokrok oltalma alatt hirtelen a földre ül s alatta kullogó vadászfelügyelőjének int, hogy ugyanúgy cselekedjék.

Kínos nehány percz telt el így, míg végre elérkezettnek látta az időt arra, hogy a hivóval még egy utolsó kisérletet tegyen.

Pi . . . pi . . . pii. — Pi, pi . . . pii. — Pi, pi, pi . . . pii.

A tulsó hegyoldal egyszerre mintha megelevenedett volna . . . Már nem az az előbbi motoszkálás és zuppanás hallszik, de valóságos történés zavarta fel a csendet.

A vadászúr szemébe felcsillan az öröm s megelégedetten tekint le féloldalt, alatta guggoló vadászfelügyelőjére, ki az elismerésnek eme félreérthetetlen jelét, a holdtöltére emlékeztető ábrázat mosolyával viszonozta.

Végre előttük áll a bak, egész pompájában. Piros csuhája csak úgy rikít a zöld lombok között. Fejét büszkén hátraszegi, majd ismét kémlelve lehajtja, szimatol jobbra, balra, fülét nyugtalanul legyezgeti s lábaival nagyokat dobbant.

A vadászúr kéjjel gyönyörködik a szép állatban s azután lassan arczához emeli karabélyát, hogy nyugodtan czélba vegye.

Brumm . . . . szólal most alatta a vadászfelügyelő fegyvere s a vadászúr meglepetésében majd hanyatt vágódik.

Az őzbak pedig nehányat vergődik s azután élettelenül gurul le a meredek lejtőről.

Hogy a vadászúr lelkében erre a váratlan lövésre micsoda viharok dúlhattak, azt könnyű elképzelni.

«Tengernyi pénzbe és tíz napi verejtékes hegymászásba került míg végre egy őzbakot czélba vehetett, de erre sem lőhetett mert az orra elől lötte le ez a betörő . . .» s itt egész sorozata következett a szebbnél szebb jelzőknek és megszólításoknak, melyeket azonban megtisztelőknek nevezni épen nem lehetett. Nagy későre juthatott csak szóhoz a jeles vadászfelügyelő. Nem akart ő, úgymond, rosszat tenni. Látva, hogy gazdája oly régóta nézi a bakot, a nélkül, hogy lelőné, attól tartott, hogy az lövés nélkül eliramodik «s akkor megint csak üres tarisznyával kerültünk volna haza».

Erre a bárgyú mentegetődzésre a vadászúrnak is lecsillapodott a haragja s megelégedett büntetésképen kiszabni azt, hogy a vadászfelügyelőnek soha többé nem szabad puskával az erdőbe lépnie.

S azóta újjal mutogatnak reá «a jágerre», ki puska nélkül jár, de azt csak a bátrabbak merik tőle megkérdezni, hogy «ugyan mikor megyünk megint őzbakot lőni?»

S. K.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

kerül, a mely az alsó abroncs közepéből tengelyként felhúzott sodronynyal, nemkülönben az abroncs kerületén alkalmazott néhány sodronykötéssel teljesen szilárdan leszoríttatik.

Az így elkészült csomagban a csemeték megfülledése úgyszólván teljesen ki van zárva. A csomagok könnyen kezelhetők, a vasúton való ide-oda dobálás a csemetéknek ártalmára nincsen.

Ezt a csomagolási módot alkalmazza évek óta a legjobb sikerrel gróf Buquoy Károly gratzeni (csehországi) uradalma, a mely egyike Csehország legjobban kezelt erdőbirtokainak, a mi a tulajdonosnak erdeje iránti meleg érdeklődése mellett nem is csodálható. Magától Buquoy gróftól hallotta e sorok írója, hogy alkalma volt meggyőződni, hogy egyik ily csemete-csomaggal a Rajna vidékére szállított csemeték, daczára annak, hogy a vasúton elkallódtak és csak hat heti út után kerültek rendeltetési helyükre, teljesen épen kerültek oda és 1—2% hiján mind megeredtek.

(Bd.)

Vizsgáljuk meg gyakran átlalóinkat.

Ha vizsgálat alá veszszük a rakodókon hosszabb ideig használatban álló átlalókat, akkor kivétel nélkül azt fogjuk észrevehetni, hogy száraik nem párhuzamosak, hanem széthajlók, egészen eltekintve a szárak belső felületein mutatkozó kopásoktól, vagy az erőszakos használat okozta egyéb sérülésektől, a melyek mérési hibát okozhatnak. Ha segédmunkásainkat akár álló törzsek, akár fekvő fa felvételénél megfigyeljük, hogy mily fölös erélylyel szokták többnyire az átlaló szárait összecsapni, akkor nem is csodálkozhatunk, ha a legjobb szerkezetű átlalók szárai is meglazulnak.

Pedig az átlalók pontos eredményt csak akkor adnak, ha száraik párhuzamosak s a szárak széthajlásából származó hiba a fáját értékesítő erdőbirtokost érzékenyen károsítja. Láttunk már olyan átlalókat a gyakorlatban, melyek 1—2 cm.-rel hibás eredményt mutattak. De nemcsak az ily feltünő hiba okoz a birtokosnak nagy kárt, hanem a jóval kisebb eltérés, a figyelemre rendszerint alig méltatott 2—3 mm.-nyi hiba is. A gyakorlatban tudvalevőleg a fa vastagságának megállapításánál a centiméter tört részei figyelmen kivül maradnak. Ha már most meggondoljuk, hogy az átlaló hibája miatt hányszor olvasunk pl. 28.2 helyett 27.9, és így számításba 27 cm.-t veszünk, akkor könnyű belátni, hogy a dolognak nagyobb jelentősége van, semmint első pillanatra gondolnók. Minél vastagabb törzsnél marad el egy centiméter az átmérőből, annál nagyobb a veszteség a köbtartalomban. Egy példa a kérdést kellően megvilágítja. Ha 5 m. hosszú rönköket felső átmérő szerint mint csonka kúpokat köbözünk, akkor 1 cm.-nyi hiba

14	cm. vastagságnál	0.01	m^3
20	« «	0.02	«
30	« «	0.03	«
40—50	« «	0.04	«
60—70	« «	0.05	«
80	« «	0.06	«

a veszteség.

Kerüljön pl. valamely fürésztelepen évenkint 60.000 fenyőrönkő felmérésre, a melyek átlag 5 m. hosszúak és felső végükön 33 cm. vastagok. Ha ezeknek csak $^1/_3$ részénél támad a leirt módon 1 cm.-nyi hiba, úgy ez $20.000 \times 0.03 = 600$ m^3 veszteséget jelent, a mi a mai árak mellett 5—6000 koronának felel meg.

Ámde ez a veszteség még növekedhetik az által, ha több vastagsági osztályunk van, különféle értékben. Az átlaló hibái miatt ugyanis a törzsek vagy rönkök egy része helytelenül az alacsonyabb értékosztályba kerül.

Minthogy tehát az átlaló szárainak teljes párhuzamossága oly fontos körülmény, mely végeredményében az erdőbirtokos jövedelmére érzékenyen kihat, nagyon kívánatos, hogy átlalóinkat időnkint, sürü használat mellett minél gyakrabban megvizsgáljuk, hogy száraik nem lazultak-e meg és nem térnek-e el a párhuzamos iránytól. Szükséges ezenkivül, hogy segédmunkásainkat az átlalók kiméletes használatára kioktassuk és a szárak erőszakos összecsapásától eltiltsuk.

A meglazult vagy helytelennek talált átlalókat helyezzük azonnal használaton kivül és javíttassuk ki. Legegyszerűbb a kijavítás akkor, ha kiigazítható u. n. ferdejáratú átlalót használunk, a melyet közelebbről ismertetni fogunk. *(Bd.)*

Vadászat.

Fogó-láda. Görény, nyest, nyuszt, macska, menyét s egyéb apró ragadozó emlősök fogására olcsó s megbizható fogó-ládát a következő eljárással készíthetünk.

Vegyünk négy szál deszkát, melyek hossza egyenkint 120 cm., szélessége 30 cm. s vastagsága 10—12 mm. és szögezzük ezeket — a mint az I. ábra mutatja — derékszög alatt úgy össze, hogy egy hosszúkás szekrényt alkossanak. A szekrény nyitott oldalán hornyokat alkalmazunk olyformán, hogy azokban egy-egy ajtócska kényelmesen fel és letolható legyen. Az ajtócskákat czélszerű kemény farámából készíteni s erős sodrony pálczikákkal behálózni. A szekrény felső lapjának közepén már most 2 cm. átmérőjű kerek nyílást vágunk, hogy abban a horgas függörúd *(d b a)* elférhes-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

sen. Ennek szerkezetét a II. ábra mutatja. Vastag (5—6 mm.) sodronypálczát veszünk, s annak alsó *a* végére két éles horgot készítünk, hogy a csalételt reájuk aggathassuk. Ezután a pálczát közepe táján egy oly nagyságú gyűrűvel *b* látjuk el, hogy az a felső nyíláson ki ne férhessen, s végre a felső végén *d* gömbölyített szélű kampókkal szereljük fel, melyek az *a a*, ajtócskák felfüggesztésére szolgáló emeltyűknek *c c*, alátámasztására lesznek hivatva.

Ha még az emeltyűkarokat tartó s felső végükön csuklóval ellátott *b* és *b*, oszlopocskákról (I. ábra) megemlékezünk, a fogó-láda teljes leírását adtuk.

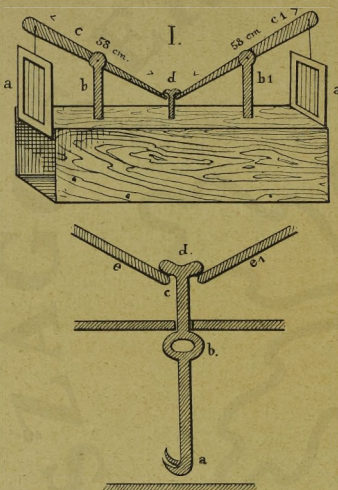

Fogó-láda.

Ábránk a fogó-ládát abban a helyzetben mutatja be, a mint ajtócskái nyitva vannak, s a láda a vad befogadására készen áll. A függőrúd *(d b a)* hosszméretére és beosztására nézve fontos tudnivalóként megjegyezzük, hogy az ábrában bemutatott helyzetben az *a* horgok a láda fenekétől $1^1/_2$ cm. magasságban lógjanak, a *b* gyűrű a láda tetejéhez épen csak neki támaszkodjék s a rúdnak a ládából kiálló része 5 cm.-nél több ne legyen. Szükséges továbbá, hogy a legömbölyített felső kampók *d* összes szélessége legföllebb 3 cm. legyen, mert különben a láda tetején levő nyíláson ki nem férnek, ha a függő rudat a láda belsejébe benyúlva, s azt ferde helyzetbe állítva, onnan ki akarjuk emelni, hogy a horgokat szükség esetén újra kiélesítsük, s reájuk újabb csalétket akaszszunk. Az I. ábrán *b* és *b*$_1$-el jelzett oszlopocskák vastagságát legalább 3 cm.-re, magasságát 20 cm.-re, az emeltyűk (*c* és *c*$_1$) hosszát pedig 58 cm.-re kell készítenünk, arra ügyelve, hogy az ajtócskák felé fordított emeltyűkarok mennél vastagabbak s mennél súlyosabbak legyenek, a kampók *(d)* felé fordítottak pedig vékonyak és könnyűek.

Használatbavétel előtt dörzsöljük be gondosan az összes alkatrészeket úgy kívül, mint belül agyagos földdel, hogy így a ládát lehetőleg szagtalanítsuk. Ezután csalétket (baromfi-, bárány- vagy nyúlbelek, sült héring stb.) a horgokra aggatjuk, s a fogó-ládát a ragadozó vad kedvencz ösvényének hosszában elhelyezzük, az oldalfalakat pedig földdel s alommal letakargatjuk.

Végre el ne mulaszszuk a ládát mindannyiszor jól kisúrolni, valahányszor vadat fogtunk benne s azután újra gondosan szagtalanítani úgy, a mint már előbb leírtuk. *R.*

Erdőőr életveszélyben. Pavlicsevics József kir. erdőőr, folyó évi február hó 27-én délután három órakor a pozsegamegyei «Novszkobrdo» nevű védkerületében találkozott Doslovics Józseffel, egy hirhedt vadorzóval, ki a mult évben Pavlicsevics erdőőr följelentése alapján vadorzásért 120 korona pénzbüntetésre iteltetett.

Doslovics nem puskás vadász, hanem fogóvas, drótkurok és fejsze az ő fegyvere.

Most is fejszével felszerelve találkozott az erdőőrrel, s mikor az erdőőr a fejszéjét elkérte, ő válasz helyett fejszéjével nekirontott.

Ezen támadásra az erdőőr három-négy lépéssel hátrált, s hogy támadóját harczképtelenné tegye, bele lőtt a lábába.

Doslovics erre összeesett, fejszéjét az erdőőr felé hajította, s jajveszékelve szitkolódzott. Az erdőőr a vérző sebét be akarta kötni, de ő nem engedte magához, mire az erdőőr a fejszét elvette, leszaladt a legközelebbi faluba, s onnan kocsit küldetett a sebesültért, melyen Doslovics elszállittatott az újgradiskai kórházba, honnan négy hét mulva teljesen kigyógyulva, hazakerült.

Hogy Pavlicsevics erdőőr jogosan és csupán önvédelemből használta fegyverét, ahhoz kétség nem fér, s mégis súlyos testi sértés czímén lett a bíróságnál bevádolva, mert Doslovics vallomása szerint, őt az erdőőr menekülés közben hátulról lőtte meg.

Az orvosi vizsgálat azonban beigazolta, hogy Doslovics a lövést elülről kapta, minek alapján az erdőőr a súlyos testi sértés vádja alól felmentetett, s az állami ügyész Doslovics ellen új vádat emelt hivatalos közeg ellen elkövetett erőszakosság czímén.

Ezen újabb vád alapján Doslovicsot a törvényszék négy heti börtönre itélte, melyet azonban az államügyész túlenyhének talált, s az itéletet megfelebbezte, mert a Doslovics által elkövetett bűntett egytől öt évig terjedő elzárással büntetendő.

V.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Gazdasági tanácsadó.

Rovatvezető: *Hreblay* Emil állattenyésztési m. kir. felügyelő.

Milyen legyen a jól tejelő tehén? Külsőleg szép, de belsőleg jó is. E két fontos tulajdonságot mindig szem előtt kell tartanunk, ha új tehenet vásárolunk, mert az bizonyos, hogy a jól tejelő tehén tartása sem kerül többe, mint a rosz tejelőé, de az is bizonyos, hogy csakis szép alakú és színű tehén után várhatunk szép borjút.

Ha tehenünk szép is, jó is, s azt szép és erős bikával folyattatjuk meg, akkor annak ivadékai is szépek lesznek, a melyeknek ára lényegesen nagyobb szokott lenni, mint a hitvány és jelleg nélkülieké.

Legjobb oly színű tehenet venni, a mely azon a vidéken általánosan kedvelt, mert annak szép ivadékait ott aztán szívesen vásárolják meg.

Testalkatra a tehén nagy, egyenes hátú, széles melldongáju, nem magasan tűrött farú és a mi a legfőbb, jó és bőven tejelésre mutató tejtükrű legyen.

Jó tejelő tehén vásárlásánál sok körülményre kell figyelemmel lenni, de ezek közt az a legfőbb, hogy milyen a tehén tejtükör alakja?

Tejtükörnek nevezzük a tehén azon részét, a mely a farktőtől kezdve egészen a tőgy aljáig terjed. A tejtükör könnyen felismerhető, mert azon a szőr nem felülről lefelé áll, mint a test többi részén, hanem föllfelé és e mellett a tejtükrön sokkal finomabb és ritkább is a szőr.

A tehén tejelő képességének egyik lényeges ismertető jele a tejtükör alakja.

A lant-, ásó- és fordított ékalakú tejtükör jó tejelésre mutatnak, míg a villa- és buzogányalakú tejtükör közepes tejelést jelent, az ékalakú és paizsidomú tejtükör pedig már rosz tejelésre mutat.

Ha sikerült egy jól tejelő tehenet szereznünk, azt az alább leirt módon még jobbá nevelhetjük, mert a tehén egy állati gép, mely a takarmányt tejjé dolgozza fel.

A megvásárolt tehenet mielőtt az istállóba beállítanánk, vakaróval és kefével alaposan megtisztítjuk s ha kell szarvait, szemét, orrát lemossuk, füleit, farkát gonddal leporoljuk és letöröljük, patáit pedig kitisztogatjuk, esetleg kiáztatjuk úgy, hogy az egész tehén teljesen tiszta legyen; ha a tehénnek borja van, akkor azt is megtisztogatjuk s úgy állítjuk be az istállóba.

A fejős teheneknek, ha azt akarjuk, hogy sok és jó tejük legyen, jó takarmányt kell adni s azzal szükösködni sem mennyiségileg, sem minőségileg nem szabad, mert rosz takarmányból jó tej nem lesz soha.

A jó takarmányon kivül a jó fejés is fontos dolog. Gyors és mégis gyöngéd fejéssel kitünő eredményt lehet a tejmennyiségnél elérni, de nagyon sokszor az ügyetlen fejés az oka a rosz tejelésnek. Ha nem fejjük ki tisztán a tőgyet és tej marad benne, a tejmirigyek működése csökken, mert nem izgatódnak, míg ellenkező esetben az izgatás a bőséges tejkiválasztásra hat. De azért is tisztára ki kell fejni a tőgyet, mert a tej a fejés végefelé a legtartalmasabb. Ha a fejő a tőgyet fejés közben — a mint azt a borjú szopás közben tenni szokta — kezeivel dőfködi, az szintén a mirigyek izgatását és így bő tejelválasztást eredményez. Gyöngéd, jó bánásmód a tehénnel — szintén okvetlenül szükséges.

A fejés óráját meg kell állapitani és pontosan be kell tartani. A tőgyet a fejés előtt meg kell mosni s tiszta ruhával megtörülni.

A fejésnél való tisztaság, a tehén friss ivóvize s a tehenészetben levő eszközöknek tiszta vízzel való kimosása biztositja a tehén tejtermékeinek jóságát. A tehénistálló télen meleg és tiszta legyen, az ivóviz pedig ne legyen túlhideg.

Ha mindezen tanácsokat betartjuk, igen meg leszünk elégedve teheneinkkel.

A takarmányrozs termelésének módja. Minél több mesterséges takarmányféléje van a kisgazdának háza közelében, annál nagyobb számú állatot tarthat, aránylag kis költséggel s annál nagyobb tiszta haszonnal.

Nagy előny az is, ha már kora tavaszszal etethet a gazda állatainal zöldtakarmányt, a nélkül, hogy a fejletlen, gyönge legelőre kelljen állatait kihajtania.

Ilyen legkoraibb, legjobb s nagy tömegü zöldtakarmányt adó növény a takarmányrozs, melyet más néven Szent-Iván-rozsnak, vagy bokros rozsnak is neveznek. Ez a rozsfajta az éghajlat és a talaj milyensége iránt nem érzékeny, ennélfogva előre jól elkészitett földben kedvezően fejlődik. Ha fejlődése alatt több nedvességet kap, akkor bokrosabb lesz; a fagytól nem szenved, csak a vastag hótakarót nem szereti, mert alatta könnyen kipállik s akkor a vetés foltosan nő.

Természetesen, minél trágyadúsabb a talaj, a melybe vetjük, annál szebben fog nőni s nagy termést adni; azért ne sajnáljuk tőle az istállótrágyát s ha ez nincs, akkor katasztrális holdanként 2 q. szuperfoszfátot, azaz műtrágyát, melyet a vetőszántással kell a földbe juttatni.

A takarmányrozsot rendesen szeptember hóban kell vetni, lehetőleg sorvetőgéppel 12 cm. sortávolságban s kat. holdanként 1·10—1·50 liter magot használhatunk fel. Ha sorvetőgépünk nincs, akkor kézzel is elvethetjük a magot, a melyre a műtrágyát rászórjuk s az egészet egyszerre alászántjuk. Ha őszszel a rozs nagyon elbokrosodna, le kell azt legeltetni, de csak akkor szabad rá állatot hajtani, ha a talaj egészen száraz, mert különben igen betapossák a rozsot a talajba, a mi viszont hátrányos és káros.

Ha télen a földet vastag hótakaró boritaná, első dolgunk legyen a hótakarót állatainkkal jól megtapostatni, hogy a vetés így levegőhöz jusson s ne pálhasson ki. Ha a takarmányrozs jól sikerül, kat. holdanként 150—200 q. zöldtakarmányt is ad, ennélfogva ki-ki könnyen kiszámithatja, hogy állatjai részére mily nagyságú területet vessen be. Szénát készíteni a takarmányrozsból nem tanácsos, mert az állatok legfeljebb megszecskázva s korpával keverve eszik meg.

Ha a zöld takarmányrozsot korán tavaszszal levág-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

juk s a földet újra felszántjuk, igen jól sikerül még e földben a tengeri, burgonya vagy a takarmányrépa.

A Szent-Iván-rozsot mindig csak elegyetlenül kell vetni, míg a közönséges rozsot őszi borsóval, bükkönynyel, szöszös bükkönynyel keverve, mert csak így ad elég sűrű takarmányt.

A ki tehát kora tavaszszal jó zöldtakarmányt akar, az ne mulaszsza el szeptemberben a Szent-Iván-rozsot elvetni.

Vetőmagot bármely m. kir. földmíves-iskolánál rendes piaczi áron lehet kapni.

Mit csináljunk a lehullott gyümölcscsel? A fáról lehullott gyümölcsöt, még ha egészen éretlen is, nem szabad a fák alatt hagyni, hanem föl kell használni, vagy ha egészen hasznavehetetlen, meg kell semmisíteni, hogy elpusztítsuk azokat a férgeket, melyek hullását okozták.

De a lehullott gyümölcs, ha naponta összeszedjük, ritkán olyan, hogy semmire se lehetne felhasználni.

Ha a lehullott gyümölcsöt másra nem használhatjuk, megetetjük a sertésekkel, de megfőzve, vagy legalább megforrázva, mert a sok nyers gyümölcstől hamar elromlik a sertések étvágya és fogaikat is megvásítja.

A hulladék gyümölcs, ha érett, vagy csak félig is érett, az már aszalásra alkalmas. Házi szükségletre jó aszalványt csinálhatunk belőle, melylyel télen, kivált gyerekeknél, sok kenyeret lehet pótolni. De a hulladékot sem szabad úgy bedobni a kemenczébe, a hogyan a fák alatt összeszedtük, hanem ha piszkos, megmossuk, hibás részét kivágjuk és csak akkor teszszük a kemenczébe, ha már megszikkadt. A kemencze ne legyen nagyon forró, mert a gyümölcs meghólyagosodik, leve kifolyik, izetlen lesz, mint a tapló. Arra is vigyázzunk, hogy füstszagot ne kapjon. Módjával a kenyérsütőkemenczében is lehet rendesen aszalni, ha nem is úgy, mint az aszalóban, de a házi szükségletre megfelelően.

A mely hulladék aszalásra nem való, de különben nem egészen selejtes, hibás, férges, rothadt, abból jó eczetet készíthetünk. Mindenféle gyümölcshulladékból készíthetünk eczetet, de legjobbat, legtisztábbat az almából.

Az eczetnek való gyümölcsöt tisztára mossuk, rothadt, vagy férges részeit kivágjuk, péppé, kásává összezúzzuk, egy napig állni hagyjuk, azután mint a szőlőt kipréseljük, a törkölyt a présből kiszedjük, beleteszszük egy kádba és annyi vizet öntünk rá, a mennyit megiszik. Egy napi állás után azt is kisajtoljuk és összekeverjük az előbbi musttal. Most a mustot tiszta hordóba töltjük és addig hagyjuk benne, míg ki nem forrt. Ha ez megtörtént, lefejtjük egy másik hordóba és abban szellős, meleg helyen addig tartjuk, míg csak eczetté nem válik. A hordónak akonáját nem szabad bedugaszolni, hanem csak csepűdugóval ellátni, vagy szunyoghálóval betakarni, hogy a levegő szabadon férhessen a hordóba és tartalmát eczetté változtassa, a mi annál hamarább történik, minél nagyobb az akonája.

Ha a folyadék eczetté vált, s megtisztult, lefejtjük üvegekbe, rendesen bedugaszoljuk és szellős, hűs helyen tartjuk. Az ilyen eczet minél régebbi, annál jobb és hogy legegészségesebb, ahhoz szó sem fér.

Ha a lefejtés után az eczetes hordóba ismét kiforrott mustot töltünk, abból már nem 2—3 hónap, hanem 2—3 hét alatt jó eczet lesz.

Azt a gyümölcshulladékot, a mely se aszalásra, se eczetkészítésre nem alkalmas, szintén össze kell szedni és a földbe mélyen elásni.

A baromfitrágya értékes voltáról. Minden gazdaságban, legyen az bármily kicsiny, sok oly anyag megy veszendőbe, a melyet ha rendszeresen összegyűjtenénk figyelemre méltó hasznunk lenne belőle.

Ilyen többek között a baromfitrágya, melynek összegyűjtésével csak nagy ritkán foglalkozik itt-ott valaki. Az igaz, hogy a baromfitrágya nagyobb mennyiségben egyszerre alig áll rendelkezésünkre, de azt a keveset, a mi van, igen hasznothajtóan felhasználhatjuk a kertben, sőt a mezőn is.

A baromfitrágyát az udvar egy félreeső részén kell gyűjteni és pedig szalmával, lombbal s házi szeméttel, továbbá hamuval, korommal és mészhulladékkal rétegezve. Igen czélszerű ezen rétegezett trágyadombra az istállóból kifolyó s egy a földbe ásott hordóba összegyűjtött trágyalét időnként felönteni, hogy ezáltal a rothadást elősegítsük.

Hogy ott, a hol a baromfitrágyát össze nem szedik s trágyadombon össze nem gyűjtik, milyen mennyiség megy kárba, láthatjuk, ha tudjuk, hogy egy év alatt egy galamb 2·5 kg.; egy tyúk 5—6 kg.; egy kacsa 8 kg.; egy lúd 11 kg. és egy pulyka 13 kg. trágyát csinál.

Ezen adatok alapján mindenki kiszámíthatja, hogy baromfi-állománya után egy év alatt mily mennyiségű trágyát gyűjthet.

A baromfitrágya összehasonlítva azt a peruguanó és az istállótrágyával *Wolf* vegyész szerint tartalmaz 100 kilogrammonként:

	galamb	tyúk	kacsa	lúd	peruguanó	istállótrágya	kg.
vizet	51·90	56·00	56·60	77·10	15·00	77·50	«
szerves anyagot	30·80	25·50	26·20	13·40	42·00	20·30	«
nitrogént	1·76	1·60	1·00	0·60	7·00	0·30	«
foszforsavat	1·78	1·50	1·40	0·50	14·00	0·20	«
kálit	1·00	0·90	0·60	0·90	3·30	0·40	«
meszet	1·60	2·40	1·70	0·80	12·60	0·30	«
magnesiát	0·50	0·70	0·40	0·20	0·90	0·10	«
kénsavat	0·30	0·50	0·40	0·10	2·00	0·10	«

Mint ezen táblázatból látható a legértékesebb a galambtrágya, mely különösen nitrogenben gazdag. Ha csekélyebb mennyiségű foszfor és mésztartalmát szuperfoszfát, gipsz hozzáadásával pótoljuk, úgy teljesen hasonlóvá tehetjük — hatásra nézve — a peruguanóhoz.

Ugyanez áll a többi baromfitrágyára nézve is, mert ezek is inkább csak foszforban szegényebbek.

Most már az a kérdés, mily arányban kell és lehet a fentebbi módon kezelt baromfitrágyát a gazdaságban vagy a kertben úgy felhasználni, hogy abból ne kárunk, de hasznunk legyen.

Ha egy bizonyos terület kellő megtrágyázására 300 q.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

istállótrágyára van szükségünk, úgy e helyett elég lesz ugyanazon hatás elérésére 3 q. peruguánó, vagy pedig 30 q. baromfitrágya. Ha azonban a baromfitrágya javítására szuperfoszfátot használtunk, akkor 15 q. trágya is elég lesz.

Természetesen a baromfitrágyával, mert kisebb mennyiségben jut az a földbe, a föld humusz tartalma is kisebb fokban szaporodik, de a hatás, a mit ez a növényzetre gyakorol, ép olyan, mint az istállótrágyáé. Érdemes tehát a baromfitrágyát szorgosan összegyüjteni.

A baromfitrágya különösen a hüvelyes vetemények és gabonafélék alá alkalmazható sikerrel, ha nagy mennyiségben áll rendelkezésünkre, de kis mennyiségben legjobban felhasználhatjuk azt a kertben — bármely vetemény alá — ha azt mindjárt a kert megmunkálásakor juttatjuk a földbe.

Száj- és körömfájás. Főállatorvostól vettük a következő eljárást, melyet száj- és körömfájás gyógyításánál sikeresen alkalmaztak különösen azok, kiknek nem áll minduntalan módjukban az állatorvos közvetlen segedelmét igénybe venni.

Két evőkanálnyi (25—30 gr.) Creolint 3 liter vízzel összekeverünk mindaddig, míg e keverék egészen tejszínüvé válik. Oszszuk ezt ezután szét négy üvegbe egyformán, tehát akként, hogy minden egyes üveg $^3/_4$ liternyi adagot tartalmazzon. Nagy testű s felnőtt szarvasmarha részére ez az orvosság-mennyiség teljesen elegendő. Kisebb testű barmokra, növendékjószágra vagy borjakra $^3/_4$—$^1/_2$—$^1/_4$ adagot veszünk.

Siessünk ez orvosszer alkalmazásával, mihelyt a betegség első tüneteit észrevettük. A tagok reszketése már a rohamosan fejlődő betegségről tesz tanubizonyságot s ha ez a reszketés különösen a lapoczkák táján húzódó izmokon s a mellső végtagokon jelentkezik, az a veszedelem is fenyeget, hogy az állatot szívszélhüdés öli meg. Láz s szakgatott, rövid lélékzetvétel szintén a betegség terjedését jelzik.

Egy-egy adag orvosságot félóránkint a beteg állat szájába betöltünk, jól vigyázva arra, hogy azt előzőleg jól felrázzuk s az állat az egész mennyiséget lenyelje. E végből ne hirtelenkedjünk a betöltéssel.

Az orvosszert a barmok általában szívesen veszik s ez eljárásunkat felette megkönnyíti. A hatás gyorsan következik be. Két óra mulva az állat már minden veszélyen túl van ugyan, de a teljes gyógyulása érdekében mégis kívánatos, hogy ez eljárást rajta másnap megismételjük.

Gondunk legyen az istálló gyakori szellőztetésére, a jászol és vályú tisztántartására s különösen arra, hogy a lázas jószágot friss ivóvízzel minél gyakrabban megkínáljuk.

A míg a száj kisebesedése teljesen el nem mult, szalma- és szénanemüekkel nem szabad etetnünk az állatot, de még zöld luczernával sem, hanem csakis moslékos darával. S ha mindezeken kívül az állat csülkeit és szájatájékának külső és belső részeit a beadott orvosságnál valamivel töményebb Creolin-oldattal szorgalmasan mosogatjuk, úgy az rövid idő mulva teljesen ki lesz gyógyítva. *R.*

A pommerániai lúd. Az összes lúdfajok között a legnagyobb és legsúlyosabb a pommerániai lúd. Különös, hogy mindezideig nincs annyira elterjedve, mint a mennyire azt megérdemelné.

Németország nagy kancellárja, Bismarck herczeg, ki tengernyi gondjai közepette, legszivesebben gazdaságának nyugalmas magányában gyüjtött új erőt világraszóló munkásságához, fogadást ajánlott fel a franczia nagykövetnek, hogy ő s nem a franczia követ fogja a nagyobb ludat feltálaltatni. Úgy is lett. Bismarck asztalára 27 fontos lúd került, az pedig, melyet a nagykövet ebédjén szolgáltak fel, csak 18 fontot nyomott. Bismarck lúdja pommerániai volt. Ha jól kihizlalják, egész testsúlya 30 font, zsírja 9—10, mája 3—$3^1/_2$ font. Fiatal korában nem koppasztják, mert ez fejlődését hátráltatja. Gyorsan hizik s a legelőn és tarlókon jól tenyészik. Tavaszszal 35—40 darabot tojik s egy-egy tojás átlagos súlya 190—200 gramm. Tollazata többnyire tiszta fehér, csak bóbitáját és vállait tarkítják néha szürkés foltok.

A pommerániai lúd.

Kívánatos, hogy e hasznos házi szárnyas — melyet képünk bemutat — hazánkban mielőbb s mennél jobban elterjedjen. *R.*

Hogyan tisztogassuk a kutat. Faluhelyen, hová a modern korszak vizvezetékei és artézi kútjai még nem hatoltak el, nagy gondot kell fordítanunk a kutak tisztántartására, különben vizünk zavaros és rosz ízü lesz.

A kút oldalfalait mindenkelőtt falazzuk ki természkövekkel vagy sima, üveges felületű téglákkal; fenekéről pedig távolítsunk el minden iszapot s korhadó anyagot. Ha ezzel elkészültünk, szórjuk tele a kút fenekét 2—4 cm. magasságig mészporral, oldalait pedig meszeljük be mésztejjel. Következő napon merítsük ki újra a kút-medencze egész víztartalmát, hintsünk fenekére egy

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

réteg faszenet és erre egy réteg tisztára mosott kavicsot. Helyezzünk azután ez ágyásra 2—3 drb kősót s az ivóviz most már tiszta s élvezhető lesz. Kivánatos azonban, hogy ez eljárást évenkint legalább egyszer megismételjük. *R.*

A jó tojás felismerése. Hogy jó-e a tojás, azt majdnem biztosan megtudhatjuk az által, ha rajta fénysugarat bocsájtunk keresztül s abban vizsgáljuk. Ha a tojás áttetsző, rózsaszínü és felső részén csak kis légbuborék van, továbbá, ha belsejében nincsen folt, valamint a sárgája és a fehérje egymástól külön, élesen el van határolva, nemkülönben ha a fehérnyerész tiszta, átlátszó és nem foltos, akkor a tojás frissnek, jónak mondható. (—*h.*)

Különfélék.

Sebtapasz. Égési sebek fájdalmainak enyhitésére legegyszerűbb szer a csurgatott méz. Ha a sebet mézzel bekenjük, az csakhamar beheged s teljesen begyógyul.

Már ezért is tartsuk be szabályként, hogy a méz háztartásunkból soha ki ne fogyjon. Ha mézünk nincsen, úgy égési sebekre a következő tapaszt ajánljuk: 1/8 klgr. sárga viaszt 1/4 klgr. vesezsiradékkal és 1/4 liter lenolajjal enyhe tüzön összekeverünk anélkül, hogy a keverék felforrna. Az ekként nyert kenőcsöt gyolcsruhára kenjük, s azt az égési sebre kötjük.

A fájdalom csakhamar megszünik, s a gyógyulás rövid idő mulva bekövetkezik. *R.*

Vérzés csillapítására sokan még mindég azt az ósdi szokást követik, hogy a sebre pókhálót teregetnek. Óvakodjunk ez esztelen eljárástól, mert a pókhálók telve vannak porral, piszokkal, s a legveszedelmesebb, gyakran halálos vérmérgezést okozó baccillusoknak ezreivel. Tartsunk otthon állandóan vaschlorid vattát (minden gyógyszertárban kapható), ez minden vérzést tüstént megszüntet, s a nyilt sebet a fertőzéstől bizton megóvja. *R.*

A méz mint belső orvosszer. Előbb is hangoztattuk már, hogy a méz háztartásunkból sohase hiányozzék. Ezt itt ismételjük, mert gyógyereje a garat- és gégebeteg nyákhártyáira csodás. Ha gégehurutban, vagy a torok másnemü megbetegedésében szenvedünk, vegyünk be mézet, de ne nyersen és tisztán, mert igy a méz torkunkat reszeli, s köhögésre ingerel. Kövessük P. Kneipp rendszerét, ki a mézet orvosszerül csak főtt állapotban alkalmazta. Főzzük meg a mézet vízben, tejben vagy teában, s vegyük be kanalankint. Csakhamar tapasztalni fogjuk oldó, s csillapító hatását és a nyákhártyák rohamos gyógyulását. *R.*

Az olaj ugyancsak fontos házi gyógyszer, s figyelmünket teljes mértékben megérdemli. A ki elnyálkásodásban, s a nyákhártyák váladékától, a köpettől vagy épen nem, vagy csak megerőltető köhögés útján tud megszabadulni, az vegyen be naponta háromszor 10—10 csepp faolajat akár tisztán, akár egy-egy darabka czukorra csepegtetve. Hasonlóképen járjon el az is, a kinek gyomra fekélyek képződésére hajlandósággal bir. Magától értetődik, hogy a míg az első esetben a javulás már néhány nap mulva bekövetkezik, addig a második esetben a gyógyulást csak hosszabb, kitartó kezelés, vagyis az olajnak pontos és következetes beszedése idézheti elő. Lázas toroklobnál s diftériánál — addig is, míg az orvosi segedelmet igénybe vehetjük — adjunk a betegnek olykor-olykor egy-egy kis kanálnyi olajat, hogy a megfulladás veszedelmétől megóvjuk. *R.*

Olcsó barometer. A «Szövetkezés» czimü folyóirat közlése szerint: egy fazekat színültig kell nedves homokkal megtölteni és azután dugjunk a közepébe egy fenyőtobozt. Ha szép idő van készülőben, akkor a fenyőtoboz pikkelyei kinyilnak; ha ellenben esős, borús időre van kilátás, az időjósló pikkelyek szorosan bezárulnak. A milyen egyszerü, ép oly biztos e barometer, mert természeti törvényeken alapul. *B.*

Pályázat.

Hohenlohe herczeg javorinai uradalmánál körerdészi állásra pályázat nyittatik.

Évi fizetés 1200 korona készpénz, mely 1/4 évi utólagos részletekben lesz kiutalványozva; természetbeni lakás, szabad tüzifa a saját használatra loco erdő.

Évi 400 korona lóátalány, melyért köteles egy szolgálati lovat tartani.

Négy darab szarvasmarhatartás, azoknak az eltartására egy rét és nyár idején szabad legelő és egy darab föld megmivelésre. Negyedévi kölcsönös felmondás. Pályázni kivánók felhivatnak, hogy magyar és német nyelven megirt kérvényüket, melyhez hiteles bizonyitvány-másolatok (melyek vissza nem adatnak) keresztlevél és fénykép csatolandó, Hohenlohe herczeg uradalmi igazgatóságához Javorina Szepesmegye czimre f. évi október hó 1-ig küldjék be.

A tót nyelv birása pályázótól megkivántatik. A pályázó katonai szolgálati viszonya kérvényében kitüntetendő, továbbá, ha a személyes bemutatkozást az igazgatóság megkivánja, köteles azt saját költségén megtenni és útja megtérítésére igényt nem tarthat.

Az állás esetleg azonnal, de legkésőbb 1908 év január hó 1-én elfoglalandó, a mi a kinevezettnek annak idején tudtul lesz adva.

Pályázat erdőőri állásra.

Gróf Festetics Pál böhönyei uradalmában 1908 január 24-ikétől, egy 30—40 éves kis családdal biró szakvizsgázott erdőőr, a ki a hajtóvadászatban jártas, alkalmazást nyer.

Javadalmazás: 160 korona évi készpénz, 6 hektó buza, 10 hekto rozs, 1·20 hekto árpa, 1 hold tengeri föld, 1 1/2 hold rét, lakás, tüzifa és a kártékony vad után rendszeresitett lődij; 2 marha és 2 göbe legelőre. Dunántúli pályázók folyamodványaikat egyszerű bizonyitványmásolatokkal, melyek vissza nem küldetnek, f. é. október hó 1-ig nyujtsák be aluliroththoz.

Böhönye (Somogy megye), 1907. augusztus hó.

Mayer Gyula, urad. főerdész.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Erdőőr kerestetik

a csabonyi, u. p. Dunavecse uradalmi erdőgondnokság kerületébe. Javadalmazás: 400 korona készpénzfizetés, szabad lakás és fütes; 2 tehén és 2 sertéstartás; 1 magyar hold szántóföld; konyhakert; a marhák téli és nyári tartása.

Hadkötelezettségüknek eleget tett 30 évnél nem idősebb, teljesen egészséges, munkabiró egyének, kiknek erdészeti gyakorlatuk van és a csolnakázáshoz igen jól értenek, bizonyitvány másolatokkal (melyek vissza nem küldetnek) felszerelt folyamodványaikat október hó 1-ig benyujthatják.

P.-Csabony, 1907 augusztus 15-én

E. 52. 2—2 **Engli Vilmos** u. erdész.

Kerestetik

8000 drb 2 méter hosszú, legalább 4 cm. vastag

szőlőkaró.

Lehetőleg gömbölyű vörösfenyőből vagy más egészséges faféleségből, legkésőbb 1908 február 1-ig ide szállítva. Ny. 53. 2—3.

Máriássy László szőlőkezelősége, **Bodrog-Keresztúr.**

Pályázati hirdetmény.

Kis-Küküllő vármegye területén állami kezelésbe vett községi és némely más erdők és kopárterületek védelménél két hatósági **erdőőri állásra** ezennel pályázat hirdettetik.

Az erdőőr évi fizetése 500 kor., lótartási átalánya 160 kor., tüzifa átalánya 60 kor., lakbér átalánya 80 kor., iroda átalánya 4 kor., az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztárba való beiratás 3 könyv után 31 kor. 20 fill. Összesen: 835 kor. 20 fill.

Pályázótól megkivántatik a magyar állampolgárság, fedhetlen előélet, legalább 24 éves, de 35 évesnél nem magasabb életkor, ép szellemi és testi erő, valamint az erdőőri szakvizsga sikeres letétele, mely adatok hiteles okmányokkal igazolandók.

Erdőőri szakiskolát végzett egyének előnyben részesülnek.

Sajátkezüleg irt egy koronás bélyeggel ellátott kérvények 1907. évi október hó 15-ig a dicsőszentmártoni m. kir. állami erdőhivatalhoz adandók be.

Dicsőszentmárton, 1907. évi augusztus hó 29-én.

M. kir. állami erdőhivatal.

A VADÁSZ-VIZSLA.

Gyakorlati útmutató a vizsla-nevelés-, tanítás-, használat- és gyógykezeléshez.

Második kiadás. A szerzőnél: **Ára 1 kor. 50 f.**

Stark Dezső főerdész, **Drávatamási** (Somogy megye.)

E. 19. 13—*

☞ Őrizkedjék az ember utánzatoktól, melyek csak kellemetlenséget okoznak.

Ny. 21. 12—24.

Eredeti Grammophonok

angyal védjegygyel a legjobbak!

Eredeti grammophonok 45 koronától feljebb, legjobb minőségben kaphatók.

Nagy választék lemezekben, havonként uj felvételek. — Egy és két oldalon bejátszott lemezek. — Régi, használt lemezek kicseréltetnek.

A Deutsche Grammophon A.-G. egyeduli képviselője Temesvár részére:

KECSKEMÉTI SÁNDOR

látszerész, villamos műszaki telep, nikkelező intézet

Temesvár-Belváros, (Agrár-palota).

Gyümölcsfa-csemetékkel nagyban

faiskolák létesítésére, gazdasági egyesületeknek nagy mennyiségben jól és jutányosan szolgálhatok. Nagyobb szükségleteknél különleges árajánlatokkal készségesen szolgálok. — Készlet 1 éves átültetlen és 2 éves átültetett:

több $^1/_2$ milliónál	**alma** — valódi vadalma	cca. $^1/_4$ millió	**Mariannaszilva** — dugványok
közel $^1/_2$ millió	**körte** — « vadkörte	« $^1/_4$ «	**Myrabolana** és **szilva**
cca. $^1/_4$ «	**birs** — dugványcsemeték	« $^1/_4$ «	**Meggy** és **cseresznye**

100,000 drb kajszin, mandula és őszi baraczk. — **Készletben vannak továbbá nagy mennyiségben sorfák,** különösen **gesztenye** és **gleditschiafák** ezerszámra.

Mühle Vilmos, faiskolák, cs. és kir. udvari szállító Temesvár.

Ny. 2. 18—* ***Árjegyzék,*** *dúsan illusztrált, kivánságra ingyen.*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

SCHERTER TIVADAR

előbb PAUSENBERGER

VASKERESKEDÉS

Temesvár-Belváros,

Hunyadi- és Jenő herczeg-utcza sarkán.

TELEFON 499.

Legnagyobb választék

Vadász-, Madár-, és Flaubert-fegyverekben,

Forgópisztolyok,

Browning-ismétlő pisztolyok, Flaubert-pisztolyok.

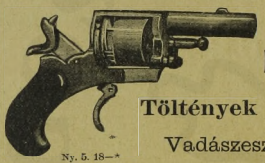

Amerikai légfegyverek.

Töltények és serét.

Vadászeszközök.

Ny. 5. 18—*

Erdei facsemetéket,

luc, jegenye, erdei, fekete és vörös fenyő, tölgy, ákác, éger, kőris, szil, juhar stb. valamint mindennemű erdei famagvak, gyümölcsmagvak, gyümölcsvadoncok, rózsák, gyümölcsfákat

Csenderesekhez

spartium scoparium, sorbus aucuparia, sambucus-csemetéket

Vadetetésre E. 49. 2—6.

vadgesztenyét és csicsókát vaggonrakományokban is ajánl

FARAGÓ BÉLA cs. és kir. udv. szállító ZALAEGERSZEG.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

SORFÁK.

Erősebb fákbani nagyobb szükségletnél speciális ajánlattal állok szolgálatára, — különösen

Acer, Gesztenye, Gleditschia, Fraxinus, Maclura, Quercus, telt Crataegus, Robinia

stbi-ből.

MÜHLE VILMOS, faiskolák cs. és kir. udv. szállító, TEMESVÁR. Ny. 3. 18.—*

BLUM ÉS TÁRSA

ELSŐRANGU EGYENRUHÁZATI INTÉZET

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utcza 14/16. sz.

Mesteri szabású, izlésteljes, csinos kiállítású

erdészeti és erdőaltiszti egyenruhák

nemkülönben ***felszerelési czikkek*** *szállítására.*

Ezen lap előfizetői által nálunk rendelt czikkek számlaösszegéből 1½%-ot adunk át a fentebb tervezett erdőaltiszti alap javára.

Hivatalos úton részletfizetésre

is eszközölhetők a megrendelések; az ily megrendeléseket, **hosszas** gyakorlatunk alatt — a betekinthető számos elismerő nyilatkozatok tanusága szerint, — mindenkor az igen tisztelt megrendelők legteljesebb megelégedésére hoztuk kivitelbe.

Polgári ruhák

a **legujabb francia- és angol-divat** szerint, szinte **jutányos árban** készíttetnek. Vevőink kényelmére bármely szakmánkba nem vágó czikket készséggel beszerzünk és a vidéki megrendelések kivitelére különösen kiváló gondot és figyelmet fordítunk.

Kivánatra **ingyen és bérmentve** küldjük meg **árjegyzékünket** és a hivatalos megrendeléshez szükséges részletfizetési megrendelési ívet. — Bármily csekély megrendelés is a lehető legnagyobb figyelemmel és pontossággal lesz kiszolgálva.

E. 6. 18—*

Kiváló tisztelettel

BLUM ÉS TÁRSA

Szerb kir. udvari szállítók.

Ő cs. és kir. Fensége József főherczeg udvari szállítói.

A nagyméltóságú földmivelésügyi Miniszterium hivatalosan megbizott erdészeti egyenruha szállítói.

Az «Országos Erdészeti Egyesület» rendes tagjai.

Budapest, 1907. Franklin-Társulat nyomdája.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár, 2018. Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

I. évfolyam. — 19. szám. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. 1907. évi október 1.

Előfizetési ár:
Egész évre ... 4 K.
Fél évre ... 2 K.
Negyed évre ... 1 K.
Egyes szám ... 20 f.

Felelős szerkesztő:
SUGÁR KÁROLY
m. k. erdőmester.

Főmunkatárs:
BALOGH ERNŐ
m. k. erdőmester.

AZ ERDŐ

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

TULAJDONOS ÉS KIADÓ AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET.

Hirdetések
egy hasábos milliméter soronkint 6 fillérrel számittatnak.
Az egész oldal négy hasáb széles.

Előfizetőknek az álláskinálat és kereslet rovata rövid közlésekre díjtalanul áll rendelkezésre.

Az előfizetési ár «Az Erdő» kiadóhivatala czimén Budapest, IV., Egyetem-utcza, Franklin-Társulat, küldendő. Ide intézendők a lap szétküldésére vonatkozó reklamáczió is.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) «Az Erdő» szerkesztőségéhez, Budapest, V., Zoltán-utcza 16. sz. intézendők. Kéziratok vissza nem adatnak.

«Az Erdő» munkatársai megfelelő irói tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz. A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Országos Erdészeti Egyesület által kezelt oly alap javára fordittatik, a mely — később meghatározandó módon — erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

TARTALOM.

Erdészet: Az erdölésről. Áterdölés, gyérítés, ritkítás. (Róth Gyula.) Meteorologia. (Kovács Aladár.)
Vadászat: Mekkora távolságra lőjjünk. — Rókafogás.
Gazdasági tanácsadó: A jó vetőmag könnyű beszerzési módja. — Melyek azon gombák, a melyek szárításra jók? — A sovány lucerna feljavítása. — Használjuk fel a szőlőtörkölyt baromfitakarmánynak is. — A méz kezeléséről. — Az ivóvíz (ábrákal).
Különfélék: Méhészeti kiállítás. — A tyúkok tojás evése. — Drága kutyák.
Tárcza: A kamarási erdőben. (Cserzy Mihály)

Erdészet.

Az erdölésről. (Áterdölés, gyérítés, ritkítás.)

Irta *Róth Gyula*, a m. kir. központi erdészeti kisérleti állomás adjunktusa.

Az erdőben való gazdálkodásunk az utolsó évtizedeken nagy változáson ment át. Még nem is volt olyan régen, hogy hegységi erdeink óriási vágásaiban még csak le sem akarta vágni a vállalkozó a neki nem tetsző fát, a levágottnak is jó része ott rothadt a földön a köröskörül felverődő fiatalos alatt. Ma pedig óriási árakat fizetnek a régebben mellőzött anyagért és minden apróbb darabot is kihordanak az erdőből. Nem csoda, hogyha szemünk most már nagyon megakad azon, hogy hiszen erdeinkben évről-évre pusztul, szárad a fáknak jó része, a nélkül, hogy abból valami számbavehető hasznot látnánk. Ha átsegítettük a fiatalost vagy átvergődött a maga emberségéből a csemete-koron és a koronák kezdenek záródni, máris kiválnak egyesek a többiek közül, erőteljesen fejlődnek és a mire a fiatalos jobban záródik, már nyomják az alul maradókat. Minél sürübben állanak a csemeték és minél erőteljesebb a fejlődés, annál gyorsabban és nagyobb mértékben áll be ez a nyomás. Az elnyomottak a szerint, hogy többé vagy kevésbbé birják nélkülözni a napvilágot, és hogy erős vagy kevésbbé erős nyomás alá jutottak, hosszabb-rövidebb időig még tengődnek, de végeredményben menthetlenül elhalnak. A bükk, jegenyefenyő, tiszafa néha évtizedekig képes eltengődni az erősebb fák koronái alatt, de pl. a veresfenyőt nagyon gyorsan megöli a nyomás.

Állandó sürü árnyékot egyik fafajunk sem bir ki.

Magától értetődik, hogy az erdőre csak haszonnal jár, ha ezeket az elpusztult és elpusztuló fácskákat eltávolítjuk, mert tudjuk, hogy sok rovar épen ezeken a már sínylődő fákon tud megélni és elszaporodva az egészségeseket is veszélylyel fenyegeti.

Gombabetegségek is, a melyekből járványszerü elemi csapás fejlődhetik, rendesen ilyen törzseken keletkeznek.

De a fatolvajok is keresik ezeket, mert a száradó vagy száradt, hullott anyagot könnyü ellopni.

Ha pedig tüz támad az erdőben, a száraz, letöredezett fák csak fokozzák a veszedelmet.

Ezek miatt tehát nagyon jó, ha az erdőből eltávolítjuk a pusztuló és elhalt törzseket. Csakhogy ennek a tövön száradt vagy száradó anyagnak értéke alig van, legfeljebb hogy olcsón, bárcza mellett tudjuk eladni, úgy, hogy a vevő maga szedegeti össze őket. De van is ekkor dolga az erdőőrnek, hogyha szemmel akarja tartani a sürüségben keresgélő embereket.

Ha kiszedegették mind a száraz és száradt anyagot, vegyük szemügyre a lábon maradt erdőt. A fák koronái sürün szoronganak egymás mellett, még a felülkerekedőknek is csak szük hely jut, az alul maradók pedig mihamarabb beszorulnak teljesen és már a következő évben ismét tele van az erdő száradó fákkal.

Ez a tapasztalat arra tanit, hogy jobb lesz egyszerre kiszedni azokat is, a melyek már, ha most még egészségesek is, előreláthatólag pár év mulva ki fognak száradni, mert akkor egyszerre nagyobb fatömeget kapunk és nem tövön száradt anyagot,

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

a mely még tüzifának sem ér sokat, mert nincs tartós tüze.

Ha ezt így folytatjuk pár éven át, nemsokára azt látjuk, hogy még ez sem elégít ki minket. Itt is, ott is felülkerekedett egy-egy gyomfa, a melyet nem érdemes nevelni, mert fájáért csak kevés pénzt kaphatunk, ha egyáltalában el lehet adni, a gyorsan növő és szétterpeszkedő fa pedig a körülötte levő értékes, de lassabban növő fákat elnyomja.

Így nő a cser, a nyár, a bükk tölgyeseinkben vagy fenyveseinkben, elfoglalva a helyet az értékesebb fafajok előtt.

Vagy másutt tölgy-sarjhajtásokat látunk felülkerekedni, akárhányszor csoportosan egy tuskó körül, a melyek köröskörül nagy területen mindent legyűrnek, pedig tudjuk, hogy ezek a sarjak nem fogják egészséggel kibirni a 100 évre szabott vágásfordulót.

Ismét más helyen egy már mélyen lent szétágazó fa kerekedik felül, a melyből soha szép, egyenes szál nem fejlődik, vagy egy fészekből 3—4 törzs emelkedik ki és egyforma szerencsével és erővel emeli feljebb a koronáját.

Egyik-másik egyébkép szépen fejlődő fán kéregsebet látni, a melyen már most is a korhadás vagy gombabetegség jelei mutatkoznak. A seb körül dagad a fa törzse, jeléül annak, hogy szöveteinek hatalmas gyarapításával akar védekezni a betegség ellen.

Minek hagynók meg ezeket. A gyomfa,* a beteg, a túlnagy és túlsürű csoport mind csak kárára lesz az erdőnek. Az ilyen fa sem maga nem fog kifogástalanul fejlődni, de még a körülötte álló társait is veszélyezteti.

Igaz, hogy pl. a már fiatal korban a többiek fölé emelkedő fa hatalmasan gyarapodik és rövid idő alatt túlszárnyalja valamennyit úgy magasságban, mint vastagságban, de csak ritka esetben van ebben köszönet. Mert az ily fa, melynek koronája teljesen szabad, ágas-bogas lesz, még fenyvesben is csak göcsös deszkákat adhat, lomberdőkben pedig csak rövid méretü törzset fejleszt. Igaz az is, hogy pl. tölgyesekben egy bizonyos görbeséget különleges czélokra keresnek a vevők, de azért nagyon helytelen volna, ha ennek kedvéért csupa ágbogas tölgyet nevelnénk, mert a kellő sürüségben nevelt, egyenes, szép szál úgy használható fatömegét, mint értékét tekintve, legelől áll.

A gyomfák és betegek tovább nevelése magától értődőleg haszonnal nem járhat, valamint a sarjakat sem érdemes megtürni, mert, eleintén nagyon gyorsan fejlődve, ezek is terebélyesednek és a szomszédos magról kelt fácskákat elnyomják, de meg tudjuk a sarjakról, hogy azok rövid életüek és aránylag korán bélkorhadtak lesznek.

A hol pedig csoportok szorulnak össze, a hol két avagy több egyforma nagy törzs nagyon közel áll, ott valamennyinek fejlődése gátolva van, ilyen csoportokat fokozatosan meg kell bontani, úgy, hogy végeredményben csak egy vagy két törzs maradjon. Ilyen csoportok bontásánál arra kell ügyelnünk, hogy a lábon maradó törzsek egyen-

* Gyomfa alatt nem kell csak bizonyos fafajokat érteni, hanem mindazokat, a melyeket, bármi okból, bizonyos területen nem akarunk megtürni.

TÁRCZA.

A kamarási erdőben.

Irta: *Cserzy Mihály.*

A nyári nap ünnepi pompával jön föl úgy öt óra felé. Szétveti sugarait, mint valami büszke királynő az aranyos palástot és a hol az imént még a hajnal szürkesége festette be a tájat, most fény és ragyogás patakzik mindenfelé. Az ember kinéz az ablakon s a mint megkapja a virradás fönséges képe, kinyitja az ablakszárnyakat és kidugja fejét az utczára. A hajnali szellő kissé hüvös, a simogatásában azonban már most is kéj van. Olyan, mintha lágy kezek szeliden babrálnának az ember arczán s olykor egy-egy áramlat, mint lánycsók, csattan el rajta.

Így vasárnapon még a hangulata is ünnepies a napkeltének. Érzi az ember, hogy nem munkanap van. Talán fényesebb a levegő, hangosabb a madárdal; a fa, a bokor, mind mintha imádsággal fordulna a kék ég felé. És az ember is teljesen másképen érzi magát. Ünneplő ruhát vesz föl. Tartalmasabb ebédre vár. Tétlenkedik. Nem hallja a robotmunka szavát: siess, gyerünk! . . . És végül önkénytelenül azt kérdezi:

— Hova megyünk ma?

Hát hová?

Ki a zöldbe, a virágok közé, hol minden fűszálon az Isten képe ragyog. A hol himnuszt zengenek a madarak, a lombok és a hol apró bogárkák jönnek a világosságra, hogy élvezzék a szabadság napját . . . Aztán kezdődik a találgatás: merre, hová? . . . És nyomban csapongni kezd a képzelet: melyik ruhát vegyük majd magunkra? Kik lesznek ott, kik lesznek amott? Mit lehet ozsonnázni? Itt csak vajat, kiflit, meg egy pohár rosz sört, amott sültet is szokott készíteni a vendéglős. Mert a «koszt»-nak szerepe van, vonzza és ideigeníti az embert.

És e közben megtelik a szoba friss levegővel, erdei szaggal, virágillattal . . . Szinte elbódulunk, mintha álom nehezedne a szemünkre, s ebben az álmodozásban érezzük a napsütést, a levegőt, a természet zsongító erejét, mely lassan hatalmába keríti az idegeinket. Mindez azonban csak rövid ideig tart, mert a gyerekek

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018

letes növőterülettel birjanak és lehetőleg a legszebb alakkal biró törzsek maradjanak meg. Meg kell jegyeznem, hogy «legszebb» és «legerősebb» törzs korántsem egy és ugyanaz. A legszebb törzs az, melynek törzse egészséges, ágtiszta, egyenes, hosszú szál, koronája pedig arányos, sem kicsi, sem nagy. Ilyen törzset fenn kell tartani a forduló végéig, mert ennél a méretek növekvése az értékét óriási módon növeli, a fa maga pedig nem foglal el kelleténél nagyobb helyet. A túlerős, ágasbogas törzs értéke korántsem oly nagy, mert faanyagának javarésze a koronára esik és csak rövid méretű műfát, többnyire pedig csak tüzifát ad s a mellett igen nagy területet foglal el.

Ezek szerint tehát az erdőből el kell távolítani a már elhalt törzseket, a gyomfákat, a betegeket és rosznövésüeket, ez utóbbiakhoz számítva a hibás alakkal biró fákat, melyek épen alakjuk miatt nem alkalmasak műfára, továbbá azokat is, a melyek egy náluknál szebb fát fejlődésében akadályoznak. Tehát el kell távolítani a túlnagy fákat is; az egymás mellett szorongók közül pedig a legszebbet a többiek kivágásával fel kell szabadítani.

Magától értődik, hogy ha a felsorolt fákat kivágjuk, akkor a koronák záródásában sok helyen hézag, néha meglehetős nagy hézag keletkezik. Fiatalabb erdőben ritkán fogunk kapni nagy hézagot, legfeljebb eleintén, a mikor egy eddig nem megfelelően ápolt erdőt kell rendbe szednünk. Idősebb erdőben a megszakitás nagyobb, mert nagyok a kiszedett fák is. (Folytatása következik.)

Meteorologia.

Irta *Kovács Aladár*, m. kir. erdőmester.

Az ember természetében rejlő tulajdonsága a többi között az is, hogy testi és anyagi jólétét előmozditó vagy azt károsan befolyásoló jelenségek iránt különösen érdeklődik.

Ha figyelembe veszszük, hogy őseink a legrégibb időkben, midőn az időjárás viszontagságai elől barlangokba menekülni, testüket a hidegebb vagy esős időszakban állati bőrrel védelmezni voltak kénytelenek, míg a melegebb idők beálltával a természet által oly pazar kézzel hintett jólétet élvezték — elhihetjük, hogy már a kultura legalacsonyabb fokán álló emberben is megnyilatkozott az ő jólétével oly szorosan összefüggő időjárásbeli változások előre való ismerete utáni törekvés. De ne menjünk oly messze vissza! Nézzük meg a szántóvető kulturembert.

A júniusi forró nap hetek óta izzó sugárkévéket szór az őszi vetésre, a virágzás végén álló búza sóváron emeli fejét az égnek, a tengeri összesodorja még apró leveleit, hogy a párolgó felület csökkentésével akadályozza meg az életnedv kiszáradását, a levegő az átmelegedett föld felett reszketni látszik s még a madárnak sincs kedve csicseregni, hanem tikkadtan húzódik meg a hosszan kigyózó országút mellé ültetett eperfa poros lombjai között, melyek alá, letörölve, kapálás közben megizzadt homlokát,ép most tért a gazda cselédjeivel déli pihenőre.

«Nagy gonddal számított időmutatkozás»! — — —

«Korán takarmányra származtatott változatossága az időnek»! — — —

«Ha még soká így tart, nem tudom hogy leszünk?!» — mondja öt-öt percznyi időközökben a nélkül, hogy feleletet várna állításaira.

---

a mint meghallják a véletlenül kikottyantott kérdést, hogy hová megyünk, egyszerre mozgásba jönnek és ki a czombjába kapaszkodik az embernek, ki meg fölnyúl a gallérig s annak a szélét húzva lefelé, úgy mondja:

— Édös apám, tudja hová menjünk?

— No . . . Hová?

A Miska elüti a szót:

— Édös apám.

— Mit akarsz?

— Én mondom meg.

A Pista közbe selypit:

— Édesz apám.

És a nézése olyan, mint valami szelid galambé. A szemeivel szinte átöleli a szivünket. Nem is soká hagyjuk a térdünknél babrálni, fölkapjuk a mellünkre s előbb egy csókot nyomunk nagy piros, selymes arczára, úgy kérdezzük:

— No mondd meg te, hová menjünk.

A Pista tudománya azonban itt megakad. Mint a rosz diák, azt mondja, a mit a nénje, a Rózsika súg:

— Tamarászra.

Utána pedig mosolyog. Csupa boldogság ilyenkor a gyerek.

— Kamarásra . . . Megvan . . . Persze, hogy Kamarásra megyünk.

Nincs is azután semmiféle erő és hatalom, a mely megváltoztatni tudná a Pista által javasolt vasárnapi programmot. Az ember egy perczre még elgondolkozik ugyan, hogy valóban jó lesz-e Kamarás. De mindezt nem azért teszi, mintha nem akarna a gyerek kívánsága után indulni, inkább mert természetünknél fogva elégedetlenek vagyunk és válogatunk, keressük a hibáját, előnyét ennek is, amannak is. Kamarásnál — jobb hijján — most már magunk is megállapodunk és készitjük a lapdát, a kis Etelka részére a tejet, továbbá az ozsonnát a többi gyerekeknek, magunknak pedig az egyedüli élvezetet: a czigaretát. S mig mindezeket szépen elrendezgetjük, szó kerül Kamarásról és arról, hogy mégis csak különös teremtménye az Istennek az ember. Ime, Kamarásnak a volt gazdája egy a sok különcz közül. Ennek ugyanis életében az a merész gondolata támadt, hogy játékot űz a természettel. A homoksiványbа, melyből még a fűvet is kiperzseli a kánikula,

© OEE-Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

De halló! egyszerre csak egy kis zöld békának brekegését hallja feje felett és az áldást hozó eső után sóvárgó egyéniségének ez az egyébként keveset mondó jelenség elég arra, hogy a reá nézve kívánatos időjárásbeli változás bekövetkeztére merész következtetéseket vonjon.

Ha a nap este felhőkben nyugszik, vagy ha éjjel a teli holdnak udvara van és molnárszemű csillagok ragyognak, mind egy-egy ok, mely őt a várva-várt eső bekövetkeztére reménynyel töltse el.

A tapasztalat a legjobb mester és halhatatlan költönk, Madách, az «Ember tragédiája» című munkájában azt mondja, hogy: «a tudomány csak sántán követi a meglevő ifjú tapasztalást» és a tapasztalások összessége a tudás mértéke. A jelenségeket mint tényeket érzékeink közvetítik értelmünkkel és az utóbbi csak azután foglalja az érzéki észleleteket a tudás rendszerébe és keresi köztük az okozati kapcsot.

A kulturember azon jelenségeket, melyeket az évezredek hosszú sora alatt az időjárásbeli változásokkal némileg összefüggőknek ismert fel, legyen bár még oly csekély alapjuk, iparkodott az időjárásbeli problemák megoldására felhasználni.

Az a közmondás, hogy fáj a tyúkszemem: hát eső lesz, a fentiekben találja nem egészen alaptalan magyarázatát. A nekünk annyi keserűséget okozó bőrkeményedés sok levegőt tartalmazó sejtekből áll, a melyekben a légnyomás csökkenése, tehát az esős idő bekövetkezése esetén a levegő kiterjed és az alatta levő, a bőrkeményedés folytán amúgy is érzékeny szövetekre nyomást gyakorol, a mi a fájdalom érzetét váltja ki idegrendszerünkben.

Ha most a légnyomás jobb idő beálltával nagyobbodik, akkor a sejtekben levő levegő összenyomódásával a bőrkeményedésnek a környezetre gyakorolt nyomása és ezzel együtt a fájdalom érzete megcsappan.

Az állatok a beálló időjárásbeli változások iránt a kultura által elrontott idegzetű embernél sokkal érzékenyebbek és viselkedésük a változások előtt és után már rég feltűnt a gondolkodó embernek, a ki a fecskék repüléséből, a békák, tücskök énekéből, a rovaroknak, különösen este lámpafény mellett észlelhető tömegesebb megjelenéséből iparkodott az időjárásbeli változásokra következtetést vonni és az ő jólétével oly szorosan összefüggő problémát megoldani.

A szelek iránya, a felhők alakja, melyből áldás, néha átok szakad reánk, a kulturembernek nem kerülte el érdeklődését, de mert lényegükkel csak jó későn jött tisztába az azokból eredő jót vagy roszat nem a természet kérlelhetlen törvényeiből vezette le, hanem azt a jóságos vagy bosszúálló Istennek tulajdonította, akárcsak az egyenlítő vidékén most lakó embertársaink, kik az egyszerű természeti törvényen alapuló mennydörgésben az Istenek haragjának megnyilatkozását látják.

A kultura fejlődésével a gondolkodó ember látóköre is tágult; az egyes jelenségek közt okozati kapcsot fedezett fel és nem késett az időjárásbeli változások okai tekintetében szerzett tapasztalatait saját előnyére felhasználni.

Észrevette, hogy a levegő felmelegedése, lehülése és a szelek között szoros kapocs létezik, sőt később, nem is oly régen, arra jött rá, hogy annak a levegőnek súlya is van, mely majd nagyobb, majd kisebb lesz és a levegő ezen súlyváltozásával az időjárásbeli változások összefüggésben vannak.

Arra törekedett tehát az ember, hogy a levegő ezen súlybeli változását meg is mérhesse, hogy ennek segélyével a meteorologiai változásokra biztos következtetéseket vonhasson.

A levegő súlyának mérésére feltalálta a légsúlymérőt, mely most már a hőmérő és szélmérővel együtt a

---

fenyveserdőt teremt. Az erdő közepére pedig lovagvárat épít, melyet patakkal folyat körül. Szóval levarázsol egy darab felvidéket a délibábos alföldre. És megkezdi a munkát . . . Képzeletének szomja egyre nő, egyre epeszti a különcz embert, a ki előbb talajt hordat a kiszemelt területre, azután magas fenyőket; másutt kutat fúrat és a vizét körülvezetteti a mesterségesen készült lapályban. Emitt pedig fantasztikus formában rakatja egymásra az óriás termésköveket.

. . . Az emberek nézik, megcsóválják a fejöket s azután súgva mondják egymásnak: megbolondult a nacscságos úr!

A negyvenezer hold föld ura pedig, mikor mindezekkel elkészült, megijedt a munkájától és külföldre menekült. Ott temettette ezüst koporsóba a kopókat, melyek időnkint kipusztultak az állományból. Évek mulva azután jött a hír, hogy a föld idegen kézre került, keveset jövedelmezett egy embernek. Azóta megváltozott erre a világ. A méneseknek, csordáknak nyoma veszett. Az észszel dolgozó emberek szőlőtelepeket teremtettek a rónák helyén. Az erdő, a patak, a bagolyvár azonban megvan. Falai tökéletesen bemohosodtak, s a fák gőgösen nyúlnak föl a magasba, mintha mondanák:

— Ide nézzetek, egy vagyont pazarolt reánk a gazdánk. Nem vagyunk homokban kúszó törpe akáczok.

A közelségből pedig jönnek az emberek és behúzódnak a tűlevelű fák közé, a hol az alföldi paraszt legények és leányok járják a csárdást dudaszó mellett, az öregjei pedig az asztal mellett pipáznak és iszszák a sört. Valamikor bort ittak, utóbb azonban, hogy az olcsó sörgyárak nagyobb buzgalmat fejtenek ki gyártmányuk kelendősége érdekében, megváltozott italozás irányában a szántó-vető emberek ízlése és szokása egyaránt.

A vonaton csupa ösmerős arczokkal találkozunk. Tavaly is, azelőtt is és minden évben ezeket a vidám, mosolygó arczokat láttuk ilyenkor itt, a kik beszélgetnek, kaczagnak és azonközben rá se hederítenek, hogy összepréselte őket az államvasút. Kinéznek az ablakon, birálják a vetést és elragadtatva mondják:

— Oh be szép . . . Oh be isteni!

(Folytatása következik.)

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

levegő állapotáról meglehetősen tájékoztassa; léghajókat szerelt fel önjelző műszerekkel, melyek magasan levő levegőrétegek hőmérsékletét és az ott uralkodó levegőnyomást feljegyezték.

Az egész világra kiterjedő megfigyelő hálózatot létesített, hol nagy pénzáldozattal fenntartott megfigyelő állomások gyűjtik az adatokat, melyeket a távíró a nap bizonyos szakában a központnak közvetít, úgy hogy ezen központ egy egész világrészre kiterjedő területen egy bizonyos időben meglevő időjárás felől tájékoztatva van azon czélból, hogy a nagy területen bekövetkezett időjárás miménűségéből a legközelebb valószínűleg beállóra következtetést vonhasson.

Nézzük csak az eredményt! Tagadhatatlan tény, hogy valamely hely, ország, vagy vidék klimatikus viszonyainak megismerésére lelkiismeretes megfigyelés mellett értékes adatok gyűjthetők, ezek azonban csak a bekövetkezett változásokról nyújtanak tájékozást, figyelmen kívül hagyva az okokat, a melyek a változások előidézői voltak.

Érdeklődésünk sarkalatos pontja pedig nem az, hogy mi volt, hanem sóvár tekintetünk a jövőbe kíván látni, tudni akarja, milyen lesz az idő holnap, holnapután, egy-két hét mulva, mikor lesz eső, szél és mikor napsugár?

Mindennek biztos előre jelzése egyrészt nem könnyű dolog és a mellett az időjóslás háladatlan foglalkozás.

Nem könnyű azért, mert oly rendkívül rugalmas és ennélfogva csekeny egyensúlyi állapotban levő anyagban, a levegőben előjövő változások előre való pontos megállapításához annyi sokféle befolyást kell számításba venni, hogy azok tömkelegében az összefüggést elveszítjük; háladatlan pedig azért, mert a sok csalódás, melynek ki vagyunk téve, no meg a «leveli békák» nagy száma, kik között olyan is akad, a ki valamely ihlet következtében érzi magában a képességet a jövendő megjósolására, azok hitelét is megrontotta, a kik a rendelkezésre álló tudás összes fegyvereit igénybevéve vállalkoznak a nehéz, de érdekes probléma megoldására. Mint már említettem, a felállított észlelési állomások egy egész világrészre kiterjedő terület sok pontján végzik a megfigyeléseket és a nap bizonyos órájában észlelt légnyomás, hőmérsék, szélirány, nedvességi állapotról szóló adatokat a központnak sürgönyzik meg, a mely aztán az időjárás jelen állapotáról, melyet az illető világrész térképén átnézetesen tüntet ki, a bekövetkezendő állapotra von következtetést. Sokszor eltalálja, sokszor nem.

Valamely meteorológiai jelenség nem ok, hanem egyelőre ismeretlen oknak a következménye.

Ezen következmény egy másik, ismét csak következménynek) egy másnemű meteorologiai jelenségnek) nem szükségszerűen képezi okát, a mivel azt akarom mondani, hogy valamely időjárásból (mint következményből (egy másik attól merően különböző (például ellentétes) időjárás nem szükségkép következik.

A borúnak a derű nem szükségszerű következménye; innét van a sok tévedés, mely az időjóslás terén az edig követett eljárás mellett sokszor felmerül.

Hozzájárul emberi gyarlóságunk is. Hisz már említettem, hogy a jelenségeket érzékeink közvetítik értelmünkkel; ám az érzékek legtöbbször csak a formákról adnak az értelemnek direkt felvilágosítást, a lényeg, mely közvetlen szemlélet tárgyát sokszor nem képezi, rejtve marad előttünk s csak hosszas okoskodás útján, sok tévedés árán jutunk a nyitjára.

Ismerek egy latin közmondást: «tertia quarta qualis tota lunatio talis», a mi azt jelenti, hogy a milyen az időjárás a holdújulás 3-ik és 4-ik napján, olyan az egész holdújulás alatt.

Közmondás ez is, tehát hosszas tapasztalat leszűrődménye, bár sokszor nem igaz.

A régiek észrevették, hogy a holdjárás és az időjárásbeli változások között gyakran van összefüggés és nem oly régen Falb Rudolf berlini egyetemi tanár volt az, a ki időjóslásait, az ő kritikus napjait, a holdváltozásokra vezette vissza. Ő már a hold tömeghatásának tulajdonította az időjárásbeli változások okát, de bizony minden egyes esetre érvényes prognozisokat megállapítani nem tudott.

Vozáry Pál kataszteri főmérnök, a Meteor czímű folyóirat szerkesztője az első, a ki feltűnést keltő időjóslásaival nemcsak a gazdák, de már az orsz. meteorologiai intézet figyelmét is magára vonta.

Ő az időjárásbeli változások okát azon a világegyetem minden pontján egyformán érvényes mechanikai tömeghatásokban keresi, melyet a naprendszer bolygói mozgásaik közben egymásra gyakorolnak és ezenkívül a napon előjövő változások, valamint a levegő egyensúlyi állapotának figyelembe vétele mellett állapítja meg prognozisait, a melyek eredmény tekintetében az eddigi ilynemű kisérleteket messze felülmulják.

Az ő szíves engedélyével vázlatosan közölni fogom az általa a Meteor czímű lapocskában * közzétett jelzéseket.

A Meteor október hóra a következő jelzést teszi közzé: Október hó csomópontjai 2—7—8—14—15—18—21—28—29-re esnek, legerősebb hatásúak a 2—14—21 és 29-ikiek.

Október 2-ika körül hűvös, csapadékos időt várhatunk. Az időjárást csak a 8-iki csomópont befolyása teszi kedvezőbbé, állandóbbá, melegebbé, mely egész 14-ig tart. Október 18 és 27-ike között a vénasszonyok nyarát kaphatjuk meg. Október 29-ike a kellemetlen őszi időt vezeti be.

Midőn ezt az időjelzést elolvassuk, önkéntelenül az a kérdés vetődik fel bennünk, hogy mi az a csomópont?

Hogy ezt megérthessük, mindenekelőtt a naprendszerrel kell megismerkednünk, ismernünk kell a napot, bolygóit, azok egymástól való távolságát, mozgásuk sebességét, tömegük nagyságát, meg kell ismerkednünk a napon előjövő változásokkal és azok hatásaival.

(Folytatása következik.)

* A «Meteor» heti folyóirat előfizetési ára egész évre 5 kor. félévre 2 korona 50 fillér. Megrendelhető a Meteor szerkesztőségénél Budapest, II., Donáti-u. 8.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Vadászat.

Mekkora távolságra lőjjünk. Régi regula, hogy seréttel 60, golyóval pedig 120 lépésnél nagyobb távolságra nem szabad lőnünk, hogyha nem pecsenyevadász, hanem igaz vadász módjára akarunk viselkedni. Igaz ugyan, hogy a haladó technika e téren is hihetetlen dolgokat képes felmutatni s a mai fegyverek hordképessége a régiekével össze sem hasonlítható.

Olyan serétes fegyverek, melyek a vadat 80—100 lépésről is biztosan leterítik s olyan golyós puskák, melyek távcsövekkel felszerelve s acélburkolatú lövegekre berendezve 300—400 lépésre is osztogatják a biztos halált, ma már elég gyakoriak. Ezek beszerzési ára azonban még költséges s így ezek használata szerény lapunk olvasóit aligha fogja érdekelni. A mi általánosságban használt fegyvereinknél tehát a 60, illetve 120 lépést maximális távolságként ezután is elfogadhatjuk. Az igazi vadász főtörekvése a vadat kímélni, ápolni, nevelni és szaporítani. Ezzel a nemes hivatással pedig nem fér össze az, hogy a szegény védtelen vadra vaktában puffogtassunk képtelen távolságról s örömünk teljék abban, ha a lövés után tollazata, szőrözete mint a pozdorja szerte repül.

A sebzett vadat, ha még egy igénytelen kis vad is, erkölcsi kötelességünk követni mindaddig, míg lőtávolban érjük, hogy kinjaitól egy jól irányzott lövéssel megszabadítsuk.

Az igazi vadász csak arra a vadra lő, melyet bizton elejthet. Kár, hogy ez a typus már kihalóban van s ma már a legtöbbeket csak a barbár szenvedély ösztökéli, hogy mennél többet, mennél nagyobb mennyiséget öldököljön.

Az igazi vadász fegyverét, mielőtt vele vadra lőne, alaposan kipróbálja. Különböző távolságról, különböző lőporral és seréttel kísérleteket tesz mindaddig, a mig a fegyvernek legmegfelelőbb töltésadagot saját tapasztalatai alapján pontosan megállapítja. Így azután megtanulja, hogy pl. a 10-es, 8-as, 6-os, 4-es számú serét hány lépés távolságról képes a fürj, fogoly, fáczán, nyúl testét «beteríteni» s ha fegyverével vadászni megy, a világért sem lőne nagyobb távolságra, mint a mekkoráról a fegyvere ölőképességét kitanulmányozta. A golyós fegyver hasonló kipróbálása ugyancsak fontos, mert fegyverünknek, illetve a belőle kilőtt golyónak átütő erejét a puskapor minősége és mennyisége korlátozza. Ha golyós fegyverünket is ily szorgos kisérletezésekkel pontosan «belőttük» s kint a vadászterületen használatba vesszük, akkor fogadjuk el szabályként, hogy nagy vadra golyóval csak akkor lövünk, ha legalább lapoczkáját *nyugodtan* czélbavehetjük. Hányszor lőnek — különösen a koczavadászok — őzet, disznót, szarvast pocsékká úgy, hogy a golyó egy lábszárát szétroncsolja, czombját, lágyékát átfúrja s a vad egy ideig vérnyomokat hagyva hátra, azután pedig a vérzés csillapultával nyomtalanul elbujdosik a legelrejtettebb sűrűségbe, hol betegágyát megvetve el nem mozdul többé, mig az ordasok vagy a halál meg nem váltják fájdalmaitól. *R.*

Rókafogás. Minden vadász elismeri, hogy rókát lőni nem könnyű dolog. Akár hajtók előtt jön feléd, akár cserkészeten találkozol vele, jól vigyázz, hogy észre ne vegyen, mert ha egyszer észrevett, oly gyorsan eltünik szemed előtt, hogy alig marad időd egy lövést utána küldeni. Bámulatos az a rugékonyság, fürgeség, melyek mozdulatait jellemzik különösen akkor, a mikor veszély környékezi, mikor meg van ijedve. Hihetetlen fordulatokra, képtelen ugrásokra lehetünk nála minden perczben elkészülve, még akkor is, ha baj nem is fenyegeti, ha a tarlón egerészik, vagy a fogolyfészkeket kutatja. — Hát még ha a kotorékból tacskókkal zavartatjuk ki. Egy ideig csak ellenáll támadóinak s hősiesen védelmezi magát pinczelakásában, de ha már nagyon sarokba szorítják s csuháját is szabdalgatják a kis tacskók csattogó éles fogai, kereket old, mert jól tudja ő kelme, hogy «szégyen a futás, de hasznos». — Olyan sebességgel ugrik ki a nyiláson, mintha ki lőtték volna. S ha most a kotorék bejáratánál leskelődő vadászt is észre veszi s az erdőt sűrű bozót takarja, ugyancsak biztos kezű puskásra van szükség, hogy a veres rablót kézrekerítsük. De segithetünk magunkon könnyű szerrel. Fonjunk vékony, de jó erős zsinegből egy méter hosszú és ugyanolyan széles hálót 6—8 cm bőségű szemekkel, s kössünk mind a négy sarkára egy-egy kölönczöt, fatuskót vagy kődarabot. Ha a tacskót a kotorékba bebocsájtottuk, takarjuk le a kotorék száját e hálóval csendesen, zajtalanul s ha az üldözött róka onnan kiiramodik, úgy belegabalyodik a hálóba, hogy akár elevenen is elfoghatjuk. *R.*

Gazdasági tanácsadó.

Rovatvezető: *Hreblay* Emil állattenyésztési m. kir. felügyelő.

A jó vetőmag könnyű beszerzésének módja. Van-e gazda ez országban, a ki nem szivesebben vetné el a jó, nemes, tiszta és gyommagmentes, mint az elsatnyult, növényi betegségekkel fertőzött és gyommagvas vetőmagot?

Bizon egy sincs! Eddig azonban alig lehetett tiszta és jó vetőmagot szerezni, mert ha volt is ilyen forgalomban, az oly drága volt, hogy azt megfizetni csak a gazdagok voltak képesek.

A földmivelésügyi miniszter úr most gondoskodott a szegényebb sorsú gazdákról is és körlevélben értesit arról mindenkit, hogy a kisbéri, bábolnai, mezőhegyesi és fogarasi ménesbirtokok, valamint a gödöllői koronauradalom gabona és egyéb terménykészleteiből az erre alkalmas milyenségű magvak vetőmagul mindazon gazdáknak, a kik ez iránt ezen birtokok igazgatóságaihoz fordulnak készpénzfizetés mellett eladatnak.

Az eladási ár Kisbérre, Bábolnára, Gödöllőre és Mezőhegyesre nézve a budapesti tőzsdei. Fogarasra nézve pedig a fogarasi piaczi árak szerint állapittatik meg oly módon, hogy az elszállitást megelőző napon jegyzett tőzsdei-, illetve piaczi árakból szállitási költségekre bizonyos összeg, legfeljebb egy korona métermázsánként levonatik.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Minden gazda már egy métermázsát is rendelhet. Az azonban ki van kötve, hogy az ily kedvezményes áron vásárolt vetőmagot okvetlenül el kell vetni s azt sem eladni, sem elhasználni nem szabad.

A szállítást a legközelebbi állomásra a birtok-igazgatóság ingyen teljesíti, de a vasúti szállítási költség a vevőt terheli.

A ki tehát teljesen megbízható és fajta tiszta vetőmagra akar szert tenni, az forduljon a fentebb felsorolt állami birtokok igazgatóságainak bármelyikéhez.

Melyek azon gombák, a melyek szárításra jók? Most van az az idő, a midőn a gombák szárítása a legjobban szokott sikerülni. Tisztelt olvasóinknak foglalkozásuknál fogva a legtöbb alkalmuk van a gombák könnyű beszerzésére és a legjobb értékesítésére, ennélfogva azt hiszszük, hogy az alább elmondandó hasznos útmutatásokat és utasításokat tőlünk szivesen fogadják.

A gombák legegyszerűbb és legbiztosabb eltevési módja a szárítás. A gomba ugyanis 90% vizet tartalmaz, tehát ha azt elpárologtatjuk s a gombát megszárítjuk, aránylag a legkisebb költséggel s a legkevesebb fáradsággal igen értékes s könnyen eladható szárított gombát nyerünk.

A szárítás czéljaira legalkalmasabb gombafajták az alábbiak:

Az úrigomba vagy tinorrú, mely különösen a bükk- és tölgyerdőket szereti. Kalapja barna, alja sárgászöld és olyan, mintha át volna lyuggatva.

A csiperkegomba vagy sampignon. Kalapjának szine fehéresbarna, alja, ha nyitott, világosbarna és lemezes. Eleinte a kalap a törzszsel egy hártya által van összekapcsolva s ekkor az alsó lemezek még nem látszanak; a mint azonban a gomba növekszik, kalapja szélesedik, karimája elválik a törzstől s a lemezek láthatóvá lesznek. Megterem mindenféle földben, a hol állati vagy növényi rothadás megy végbe.

A szarvasgomba korálf-féle ágból áll, tyúktojás nagyságúra is megnő, kérge ripacsos, barnásfekete szinű, húsának szine pedig ibolyasárgás. A tölgy és bükk gyökerei körül terem a föld alatt. Hazánkban különösen sok van a Bakonyban és Nyitra vármegyében. Kutyákat és sertéseket használnak felkeresésére, a melyek a szaga után találják meg. Franczia és Németországban mesterséges úton nagyban termelik.

A csirkegomba vagy vargánya, barnába játszó tojássárga szinű. Fenyvesekben s egyéb sűrű erdőkben elég gyakori, tölcséralakú s kalapjának úgy alsó, mint felső része lemezes. A kalap széle hullámos és szaggatott.

Szárítás czéljából a gombák közül az úri és a csiperkegombát szeletekre kell vagdalni, mert nagyon húsosak s egyrészt nehezen száradnak egészben, másrészt pedig nem tudhatjuk, hogy belsejükben nem indult-e már meg a bomlás? Erre a körülményre a gombák szárításánál igen nagy figyelemmel kell lennünk, mert a legtöbb mérgezés nemcsak a mérges gombáktól ered, a melyeket már alakjuknál és szinüknél fogva is felismerhetünk, de a romlásnak indult ehető gombáktól is.

A gombák szétvagdalásánál meg kell jól néznünk minden szeletet, hogy nincs-e megtámadva s a hibásakat eldobjuk, mert ezeknél a szárítás úgy sem gátolná meg a további rothadást.

Szarvasgombánál elégséges, ha a kisebbeket két, a nagyobbakat pedig négy felé hasitjuk, de mindig hosszában.

A száritásnál azt is szem előtt kell tartanunk, hogy a gomba a szárítással mennél kevesebbet veszitsen illatából, mely oly izletessé teszi. Hogy ezt elérhessük, nem szabad a gombát megmosni, vagy vízben áztatni, hanem kefével kell róla a föld és egyéb oda nem tartozó részeket letisztitani, a mit az előzetes szárítással könnyen elérhetünk.

A gombák szárítására az aszalás módját szoktuk használni, a mit meleg napos időben a szabadban végezhetünk, s ha ez nem lehetséges, akkor az aszalást kemenczében vagy sütőben kell végeznünk. A megaszalódás 4—5 óra alatt végbe megy.

Fonálra fűzni a gombát nem czélszerű, mert az egyes szeletek egymás mellé feküsznek s ezeken a helyeken a száradás nem mehet elég gyorsan végbe, tehát ott könnyen romlás állhat be.

A sovány luczerna feljavítása. Nincs gazdaság, a hol luczerna egyszer el ne árulná gyenge lombtermésével azt, hogy a talaj, melyben áll, sovány, azaz nem ad neki annyi tápláló anyagot, a mennyi szükséges ahhoz, hogy rendes tskarmánytermésben részünk legyen.

Legtöbb gazda ily esetben az istálló-trágyából való felültrágyázáshoz nyúl s trágyatelepének érett, apró trágyáját őszszel, a midőn már a luczerna növése megszünt, a luczernás táblára kihordja, s ott azt széjjel szórja.

Ez az eljárás a mily költséges a gazdára nézve, ép oly *káros* a luczernára.

Költséges, mert az istálló-trágyának legértékesebb részeit viszi ki a gazda, káros pedig, mert az istálló-trágyával együtt rengeteg mennyiségű fűféle és gyommagot szórunk ki a luczernára, a melyek néhány év alatt kiölik azt, lévén a most már jól megtrágyázott földben bő alkalmuk elszaporodni s erős gyökereikkel a luczerna helyét elfoglalni.

Tapasztalásból irom ezt s így mondhatom, hogy kerülendő az ily eljárás. E helyett ajánlok egy olcsóbb s hasznosabb módot, a mi nem más, mint az, hogy az istálló-trágyát helyettesitsük szuperfoszfáttal, a melyből kat. holdanként 200 kgr.-ot szórjunk el őszszel a luczernára s azután fogasoljuk azt jól meg. Kisebb földdarabra arányosan kevesebb műtrágya kell.

A fogasolást kora tavaszszal, ha a föld már felszáradt, újból foganatosítani kell.

Az ily módon megműtrágyázott luczerna rendesen három évig szépen szokott diszleni. Ha azonban a második év végén diszlése már hanyatlana, ne várjuk be a harmadik évet, hanem szórjunk reá újból ugyanannyi műtrágyát.

Használjuk fel a szőlőtörkölyt baromfitakarmánynak is. A baromfitenyésztés akkor jövedelmező,

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

ha olcsó, de jó takarmánynyal rövid idő alatt sok és húsos baromfit és sok sárga héjú tojást termelnek szárnyasaink. Azért minden eszközt meg kell ragadnunk, hogy minél nagyobb haszonnal s ne veszteséggel járjon munkánk.

Van sok szerencsés baromfitenyésztő, ki nyáron legelő és vízbőségben van, a hol a különböző baromfiak legelhetnek, bogarászhatnak, a viziszárnyasok pedig a vizirovarok, hüllők és vizinövényekben bővelkedhetnek, tehát a nyári takarmányozás, ha naponta egyszer egy kevés szemet szórunk elébök, elég kevésbe kerül.

Az ily szerencsés baromfitenyésztőnek inkább a téli takarmányozás és tartás okoz gondot. Természetes tehát, hogy eltekintve a mostoha viszonyok közt levő tenyésztőtől, a ki nyáron is kénytelen baromfiait zsákból etetni, a szerencsésebb körülmények között levő tenyésztő is sokszor zavarban van a téli takarmányozással. E kérdést megoldja a szőlőtörköly takarmányozása.

Ma már — a magas hegyvidéktől eltekintve — alig van község, a hol szőlőt nem művelnének. A hol pedig szőlők vannak, ott pálinkát is égetnek a szőlőtörkölyből. Mi történik általában a pálinkaüstből kikerülő törkölylyel? Legnagyobbára s elég helytelenül, friss és nyers anyagként trágyának lesz felhasználva, mely trágyaanyag nyersen, különösen száraz időszakban, a növényekhez úgyszólván kiégeti, mert erre csakis más trágyanemmel keverve egy-két év mulva érett korában lenne alkalmas.

A törkölynek van sokkal nagyobb hivatása is s ez a baromfitakarmányozás. Tessék kísérletet tenni. Ismerünk nem egy alföldi gazdaasszonyt, a ki a pálinkaégetés beálltával néhány szekér szőlőtörkölyt vesz s annak egy részét valamelyik szín alá, másik részét az udvar egy szélső részén kiszóratja, hogy ezen a baromfiak kaparászszanak. Ha a hó lecsett, akkor rá kerül a sor a szín alatt lévő törkölyre is.

A szőlőtörköly mellett naponta délben adhatunk a baromfiaknak rostaaljat, zabot, tengerit vagy árpát. Ily etetéssel a tyúkok korán kezdenek tojni.

A méz kezeléséről. A mint a mézes kereteket a méhész elszedi a méhcsaládtól, azt a gondozást, a miben a méhek mézüket részesítették, most a méhésznek kell átvenni, s ez a méhészeknek nem kevés gondot okoz. A kaptárban, hogy a méz ne ikrásodjék, gondoskodnak a méhek a kellő melegről s e czélból télen is 10 C. foknál nagyobb meleget tartanak. Hogy erjesztő anyagok meg ne rontsák a mézet, óvják a nedvességtől s e czélból a kaptárt megfelelő módon szellőztetik s a mely mézet későbbi használatra raknak el, azt teljesen érett, vízhatlan viaszréteggel a levegőtől elzárják.

De a mit először kellett volna mondanom, azokat a sejteket, a melyekben mézet akarnak a méhek elhelyezni, előzetesen a lehető leggondosabban kitisztítják, sőt talán még fertőtlenítik is — hangyasavval.

Látjuk tehát, hogy a méz eltartás és kezelés igen nagy gondot és körültekintést igényel, mert igen érzékeny anyag s hamar elváltozik, megromlik.

A midőn a mézet a keretekből kipergetjük, levegő buborékok, viaszrészek, néha fiasítások vagy annak egyes részei s más idegen anyagok kerülhetnek a mézbe. Első dolgunk legyen tehát, hogy ezeket a mézszűrővel eltávolítsuk. A megszűrt mézet pedig öntsük olyan jól czínezett edénybe, melynek felső nyílása széles. Minél nagyobb edényeket használunk a méz eltartására, az annál jobb, mert a méz rosz hővezető s így a hőmérsék változására nagyobb edényekben kevésbbé érzékeny.

Az edényekbe beöntött méz tetején a levegőbuborékok, a fehérhab s más a mézbe nem tartozó anyag mind összegyűl. Ha ezt a habbal kevert idegen anyagot a pergetés után két hétre óvatosan leszedjük, kristálytiszta és áttetsző mézet kapunk, melyet jó áron eladhatunk, vagy soká, baj nélkül eltarthatunk.

Az ivóvíz. Mindnyájan tisztában vagyunk azzal, hogy az ivóvíz egészségünk fentartásában s gazdaságunk vezetésében milyen fontos szerepet játszik.

Eltekintve a hegyi lakóknak bőségesen rendelkezésre álló üde forrásvizektől és az alföldön hova tovább mind jobban terjedő artézi kutaktól, nagyjából azt mondhatjuk, hogy hazánk lakosságának túlnyomó része még mindig egészségtelen ivóvízre van utalva, mely a legkülönbözőbb betegségek csiráit rejti magában.

Az ivóvíz hygienikus szempontból csak akkor kifogástalan, ha 1. teljesen szagtalan, 2. ha üde ízű és szénsavdús, 3. ha üde ízét és szagtalanságát 30° C.-os melegben sem veszti el, 4. ha nyáron hidegebb, télen pedig melegebb mint a levegő hőmérséklete, 5. ha nem fakad olyan talajból, mely bomlásnak induló szerves anyagokkal van tele, 6. ha nem túlságos kemény, vagyis nem tartalmaz nagy mennyiségű kálisókat, mert az a víz, mely a pohárban vagy korsóban fehér üledéket hágy vissza, nem tartozik a legjobbak közé. Olyan vizet persze, mely e tulajdonságok mindegyikével meg van áldva, nehezen lehet találni, avagy mesterségesen előállítani s ennélfogva legalább is arra kell törekednünk, hogy oly vizünk legyen, mely bakteriumoktól, a különböző betegségek csiráitól, mentve van.

Sajnos azonban, hogy a falvakban, községekben, sőt városokban is a kutak közvetlen közelében szemétdombok, istállók, sőt pöczegödrök is vannak s hogy a vérhas, hagymáz és más járványos betegségek néha veszedelmes jellegeket öltenek, mert a kutak vizét a szemét, trágya és ürülék megfertőztették. Különösen gyakori ez ott, hol a kutak vízszíne a föld felületéhez közel van, mert a kútba befolyó esővíz csak keskeny földrétegeken keresztül szivárog le s a kút környékéről felszedett piszok nem szűrődik le tökéletesen, hanem szinte közvetlenül kerül a kút vizébe.

Ott, hol a kút mély s a víz tükre is mélyen a föld szine alatt áll: a veszély nem oly nagy, mert az esővíz a vastag földrétegeken keresztül átszűrődve sokkalta tisztultabban folyik le a kút medenczéjébe. De káros alkatrészeket ez a víz is tartalmazhat s ennélfogva még ezeknek a mélyebb furató kutaknak vize is szűrésre szorul. Az eljárás maga nagyon egyszerű s oly kevés

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018

kiadással van összekötve, hogy azt bárki, bárhol is alkalmazhatja.

Vessünk egy tekintetet a mellékelt ábrára s a vízszűrés legegyszerűbb módjával már is tisztában vagyunk s ezt háztartásunk részére akár nagy, akár kis méretekben könnyű szerrel berendezhetjük.

Kutunk mellett (az ábrán szivattyús kutat tüntetünk fel, de lehet az gémes vagy kerekes kút is) mindenek előtt egy $^1/_2$—$^3/_4$ méter magas alapzatot építünk téglavagy terméskövekből kifalazva. Erre egy tetszés szerinti nagyságú kádat *(K)* helyezünk el, melynek alján egy csapot *(c)* alkalmazunk.

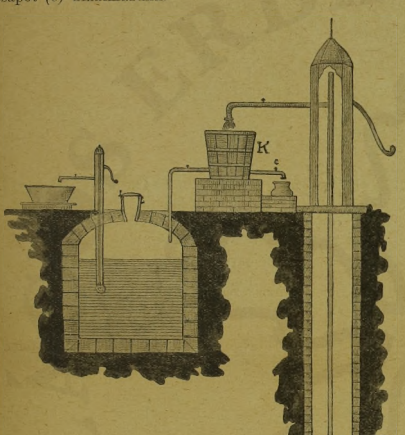

A kád magasságának alsó harmadában egy drótszitát helyezünk el akként, hogy a kád dongáinak belső felére 7—8 drb léczecskét szögezünk s azokra a szitának vékony (6—8 mm.) vasrudperemét lefektetjük.

A drótszitára már most egy réteg durva kavicsot, erre egy réteg homokot, majd egy réteg faszenet s ezután ismét kavicsot, homokot, faszenet helyezünk el mindaddig, míg a kád teljesen megtelt. Ügyeljünk arra, hogy úgy a legalsó, mint a legfelső réteg durva kavicsból legyen alkotva. Kiváló gondot fordítsunk továbbá arra is, hogy a kavics és homok teljesen tiszta, föld- és agyagmentes legyen. Ezeket tehát, mielőtt a kádban elhelyeznők, addig kell mosnunk, míg a víz róluk oly tisztán folyik le, mint a milyen tisztán reájok töltöttük.

Czélszerű a kádat állandóan vízzel megtöltve tartani, nehogy a napnak s szélnek kitéve összeszáradjon.

A kádban elhelyezett eme szűrőanyagokat, ha a kút vize nem túlságosan iszapos, néha egy évig sem kell ujakkal kicserélni. Ha azonban azt tapasztaljuk, hogy a leszűrt víz már nem olyan kristálytiszta, mint a milyen kezdetben volt, akkor ne sajnáljuk a fáradságot, hanem cseréljük ki a kavics-, homok- és szénrétegeket, miután a kádat jól kisúroltuk, újakkal.

A szűrő kád alatt ábránkon egy víztartó medencze látható, melybe a szűrt víz egy csappal elzárható csövön keresztül folyik le. Ennek a medenczének a kiépítése felette kívánatos, mert lehetővé teszi, hogy háztartásunkból az egészséges ivóvíz sohase hiányozzék, még akkor se, ha tartós szárazság után a kutak teljesen kiszáradnak. Kifogástalan a medencze csak akkor lesz, ha beton vakolatba rakott terméskövekből, ezek hiányában pedig téglából építjük s felül boltozattal látjuk el. A boltozat legmagasabb részén egy 45—60 cm. átmérőjű kürtőt alkalmazunk azért, hogy azon át a medencze vizállását megfigyelhessük, a vízbe időnként egy kis sót bedobhassunk s szükség esetén pl. a falazat javítása végett a medenczébe le is ereszkedhessünk.

Czélszerű e kürtőt vasbádog-ajtócskával ellátni s azt lakattal elzárni, nehogy azt avatatlan kezek nyitogassák s a vízbe szemetet, piszkot bedobáljanak.

Ha most a vízmedencze fölé egy kis szivattyút is alkalmazunk, hogy azzal a szükséges ivóvizet időnkint kimeríthessük, úgy kutunkat szerény háztartásunk érdekében a czélszerűség összes kellékeivel felszereltük, és

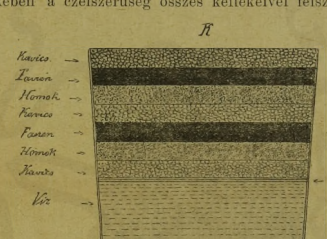

sohasem lesz okunk attól tartani, hogy az ivóvíz a magunk s családtagjainknak, valamint háziállatjainknak egészségét megfertőzi. *R.*

Különfélék.

Méhészeti kiállítás. Pécsett, az országos kiállítás keretében időleges méhészeti kiállítás is rendeztetik, a mely kiállításon erdészeti altisztek is szerepelnek. Dezsőfi János sóháti (Ungmegye) kincstári erdőőr egy saját találmányú új kaptárt, egy üvegszekrényt mézsütemónnyel, csemegemézet és pergetett mézet állít ki, melyeket a kiállítási bizottság a kiállításra érdemesekkek talált és a szükséges térdíjakat az Országos Méhészeti egyesület fizeti ki helyette. Őszintén kívánjuk, hogy szorgalmas és iparkodó méhészünk elsőrendű elismerésben részesüljön. *B.*

A tyúkok tojásevése. A tyúk a tojásevésre nagyon könnyen rászokik. Annak, hogy a tyúk a tojását megeszi, sok esetben a gazdasszony az oka, mert az elhasznált tojás héját egyszerűen a tyúkok elé dobja, a helyett, hogy jól összetörve, apró darabokban adná eléjük.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: ÉVgF/255/2018.

Ebből a tojáshéjból a baromfiak a mészhiányt pótolják, melyre az új tojáshéj képzéséhez szükségük is van. Jóbb azonban tojáshéj helyett a tyúkoknak vakolattörmeléket adni mészpótlásul. Ha egy tyúk tojásevővé vált, a letojt tojást csak úgy menthetjük meg, ha ahhoz az állatot hozzáférni nem engedjük, azaz ha a tojófészket úgy rendezzük be, hogy abból a letojt tojás egy fonálhálón át az alatta levő kosárba hull alá, melynek alján fűrészpor, rongyok, vagy más egyéb puha anyag van. Ezt azonban csak értékes fajtyúknál tegyük; a közönséges tyúkot legjobb levágni, mert ezzel nem érdemes ennyit bajlódni. (—*h.*)

Drága kutyák. Angliában és Amerikában nagy kelendősége van a drága kutyáknak. Nem ritkaság, hogy előkelő úrhölgyek 3000 koronát fizetnek egy-egy kutyáért, de jóval nagyobb árakra is elég példa akadt. Ermut amerikai színész 25.000, Green 28.000, Jayger asszony 24.000 koronáért adta el a kutyáját. Egy juhászkutya 17.000, egy másik 24.000 koronáért kelt el. Két esetben foxterrierért 14.000 koronát fizettek. A legtöbb pénzt adták a Squire of Tytton nevű skót juhászkutyáért: 29.000 koronát. (—*h.*)

Hibaigazítás. Lapunk szeptember hó 15-én megjelent példányát tévedésből «*17.* szám»-mal jelöltük; kérjük azt «*18.* szám»-ra kiigazítani.

Állami (erdei) facsemeték adományozása.

Az állam által föntartott erdei facsemetekertekből az 1908. évi tavaszi és őszi erdősítésekhez szükséges csemetekészleteket a földmivelésügyi miniszter a következő feltételek szerint fogja a folyamodó birtokosoknak kiosztani: A kopár és vízmosás területek beerdősítésére kért csemetéket, amennyiben az állami csemetekert készleteiből kiszolgálhathatók, az 1879. évi XXXI. törvényczikk 177. szakaszának *b)* pontja értelmében ingyen, vagyis a termelési költségek elengedésével. Kivételesen kisbirtokosok részére, amennyiben az illetékes királyi erdőfelügyelő igazolja, hogy a folyamodót a költségek aránytalanul megterhelnék, a csemetéket a folyamodóhoz legközelebb fekvő, utolsó vasuti állomásra díjtalanul fogják elszállítani. Folyamodások deczember 15-éig közvetlenül az illetékes királyi erdőfelügyelőséghez terjesztendők be. Sz.

Álláskereslet.

Erdőőri, segéd erdőőri, erdőcsőszi, vadászi vagy vadász segédi állást keres egy 1884-ben született, magyar, német, tót, oláh nyelvet szóban és irásban biró, szakvizsgázott erdőőr. 4 évi gyakorlattal az erdészetben és vadászatban is bir, és mint testvadász is volt alkalmazva. Ovadékot is képes letenni. Czim a kiadóhivatalban. Sz.

Egy 36 éves kiszolgált katona altiszt és csendőr, róm. kath. vallású, szakvizsgázott, családos erdőőr, a ki a magyar és tót nyelvet irásban és szóban tökéletesen birja, úgy a lombfa, valamint a fenyő erdőségnél 10 évi gyakorlattal bir, úgy a vadászati, mint a cserkészeti szolgálatban megfelel, megfelelő fizetéssel állást keres. Czim a kiadóhivatalban. Sz.

Kitüntetés.

A király Tompe Mihály pozvai erdőőrnek negyven éves szolgálata elismeréséül a szolgálati díszérmet adományozta, a földmivelésügyi miniszter pedig 100 korona pénzjutalmat utalványozott a hűséges erdőőrnek, a ki Feszteticsh Tasziló gróf pozvai erdejében 40 évig hűséggel és odaadással teljesítette tisztjét. A kitüntetett erdőőrt ez alkalomból ünnepelni fogja a gazdaközönség is.

Erdőőrt keresek,

ki az erdőőri szakiskolán kivül lehetőleg földmüves iskolát is végzett. Évi 400 K fizetést, szabad lakást, 100 □ öl kertet, egy láncz bevetett kukoricza földet, tüzelő fát, egy darab tehén eltartását s ezeken kivül szarvasmarha és lóért 1 K, sertésért és juhért 50 fillér hajtó pénzt, az erdei kihágások büntetés pénzei után pedig 20% jutalékot biztosítok.

Schwarz Márkus.

E. 12461. Kricsova, u. p. Gavosdia.

Pályázat erdőőri állásra.

Árvavármegye közigazg. erdészeti bizottságától f. é. 931. sz. a. nyert felhatalmazás alapján a

Jablonka

állomáshellyel rendszeresített vedkerületi erdőőri állásra pályázatot hirdetek.

Az állással 800 K kezdő fizetés, erdei kihágások után a befolyt kártérítési összegek $^1/_3$-ad része, legeltetési kihágások esetén a befolyt hajtópénz, valamint az «Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár» keretén belül való betegsegély és nyugdij van összekötve.

Az állásra csak oly egyének pályázhatnak: kik feddhetlen előéletüek, 24-ik életévüket betöltötték, ép testalkatuak s a magyar és a tót nyelvet szóban és irásban birják.

Sajátkezüleg irott s a fenti kellékeket igazoló okmányokkal, valamint szolgálati bizonyitvánnyal felszerelt kérvények, az elöl említett bizottsághoz czimezve, az alulirott hivatalnál legkésőbb f. é. október hó 5-éig nyujtandók be.

A kinevezett erdőőr állását legkésőbb f. é. november hó 1-én köteles elfoglalni.

Alsókubini m. kir. állami erdőhivatal.

Nagybiszterecz, 1907. évi szeptember hó 15-én.

Förster Gyula s. k.

E. 12443. m. kir. erdőmester.

Kényelmes részletfizetésre vadászfegyverek!

Serétes, golyós, egy-, két- és háromcsövü fegyverek, revolverek, flobertek.

Rendkivül dús választék!

Kizárólag elsőrangú gyártmányok!

Képes fegyverárjegyzék ingyen és bérmentve.

Nr. 12446.

Szénási és Kardos Budapest, VII., Rákóczi-út 86.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EvgI/255/2018.

Fontos ujdonság!

SZENT ANTAL gyémántaczél borotva

5 évi jótállással 1 frt 50 kr.

A kijó borotva hiányában van, ne mulaszsza el ezen hirneves borotvákat beszerezni.

☛ **Minden borotvához értékes borotvatartó ingyen.**

Megrendelhető: Ny. 12441.

SOHR PÁL, Szill (Somogy m.)

Kerestetik

8000 drb 2 méter hosszú, legalább 4 cm. vastag

szőlőkaró. Ny. 12431.

Lehetőleg gömbölyű vörösfenyőből vagy más egészséges faféleségből, legkésőbb 1908 február 1-ig ideszállítva.

Máriássy László szőlőkezelősége, Bodrog-Keresztúr.

A VADÁSZ-VIZSLA.

Gyakorlati útmutató a vizsla-nevelés-, tanítás-, használat- és gyógykezeléshez.

Második kiadás. A szerzőnél: **Ára 1 kor. 50 f.**

Stark Dezső főerdész, **Drávatamási** (Somogy megye.)

E. 12432.

Fülöp szász cóburg-gothai herczeg ő királyi fensége szállítója

József főherczeg ő csász. és királyi fensége udvari szállítója

GOTTSCHLIG ÁGOSTON

cs. és kir. udvari tea- és rumszállító

Városi raktár csakis: **IV., Váczi-utcza 11.** a Korona-kávéház átellenében. **BUDAPEST** Központi gyártelep és iroda: **VIII., Futó-utcza 54.**

Ny. 12458.

Közvetlen behozatalu valódi **chinai** és **orosz karaván-teák, Jamaica-, braziliai** és **Cuba-rumok, franczia cognacok, likőrök** a legfinomabb minőségben, eredeti csomagokban, eredeti árak mellett. — **Árjegyzék kivánatra ingyen és bérmentve.**

Legrégibb magyar teaház!

Ny. 12442.

Ne küldjük pénzünket külföldre.

Magyarnak Pécs. Németnek Bécs.

SCHÖNWALD IMRE

PÉCS.

Hazai iparunkat előmozditó cégemnél a legjobb órák és ékszerek jobban és olcsóbban szerezhetők be, mint bármely külföldi óragyárosnál.

Fontos minden utazó embernek!

Csinos kiviteli, pontos járásu **zseb-ébresztőóra**, igen elegáns oxidált tokban **20** K, 10 évi jótállással. Legjobb valódi ezüst **L. Omega** horgonyszerkezetü zsebóra **25** korona.

Ha ezen tárgyra hivatkozik megküldöm nagy képes árjegyzékemet.

☛ **Őrizkedjék az ember utánzatoktól, melyek csak kellemetlenséget okoznak.**

Eredeti Grammophonok

angyal védjegygyel a legjobbak!

Eredeti grammophonok 45 koronától feljebb, legjobb minőségben kaphatók.

Nagy választék lemezekben, havonként uj felvételek. — Egy és két oldalon bejátszott lemezek. — Régi, használt lemezek kicseréltetnek.

A Deutsche Grammophon A.-G. egyedüli képviselője Temesvár részére:

KECSKEMÉTI SÁNDOR

látszerész, villamos műszaki telep, nikkelező intézet

Temesvár-Belváros, (Agrár-palota).

E. 12433.

Gyümölcsfa-csemetékkel nagyban

faiskolák létesítésére, gazdasági egyesületeknek nagy mennyiségben jól és jutányosan szolgálhatok.

Nagyobb szükségleteknél különleges árajánlatokkal készségesen szolgálok. — Készlet 1 éves átültetlen és 2 éves átültetett:

több $^1/_2$ milliónál	**alma** — valódi vadalma	cca. $^1/_4$ millió	**Mariannaszilva** — dugványok
közel $^1/_2$ millió	**körte** — „ vadkörte	„ $^1/_4$ „	**Myrabolana** és **szilva**
cca. $^1/_4$ „	**birs** — dugványcsemeték	„ $^1/_4$ „	**Meggy** és **cseresznye**

100,000 drb kajszin, mandula és őszi baraczk. — **Készletben vannak továbbá nagy mennyiségben sorfák, különösen gesztenye és gleditschiafák** ezerszámra.

Mühle Vilmos, faiskolák, cs. és kir. udvari szállító Temesvár.

E. 12425. *Árjegyzék, dúsan illusztrált, kívánságra ingyen.*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018

SCHERTER TIVADAR

előbb PAUSENBERGER

VASKERESKEDÉS

Temesvár-Belváros,

Hunyadi- és Jenő herczeg-utcza sarkán.

TELEFON 499.

Legnagyobb választék

Vadász-, Madár-, és Flaubert-fegyverekben,

Forgópisztolyok,

Browning-ismétlő pisztolyok, Flaubert-pisztolyok.

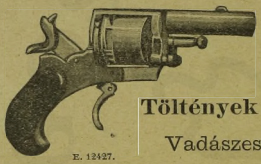

Amerikai légfegyverek.

Töltények és serét.

Vadászeszközök.

E. 12427.

Legjobb szlavon kocsányos és kocsánytalan

Tölgymakkot,

magas csiraképességű jegenyefenyő,

*az összes **tűlevelű** és **lombfa-magvakat,***

*valamint erdősítési czélra több millió erőteljes dús gyökérzetű tölgy, kőris, erdei, fekete jegenye, lúczfenyő, ákácz stb. **csemetét** ajánl*

FARAGÓ BÉLA cs. és kir. udv. szállító, magyar magpergető-gyár, csemetekert-tulajdonos, fajburgonya-termelő **ZALAEGERSZEGEN.**

Árjegyzék ingyen és bérmentve. E. 12429.

SORFÁK.

Erősebb fákbani nagyobb szükségletnél speciális ajánlattal állok szolgálatára, — különösen

Acer, Gesztenye, Gleditschia, Fraxinus, Maclura, Quercus, telt **Crataegus, Robinia** stbi-ből.

MÜHLE VILMOS, faiskolák cs. és kir. udv. szállító, **TEMESVÁR.** E. 12426.

BLUM ÉS TÁRSA

ELSŐRANGU EGYENRUHÁZATI INTÉZET

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utcza 14/16. sz.

Mesteri szabású, izlésteljes, csinos kiállítású

erdészeti és erdőaltiszti egyenruhák

*nemkülönben **felszerelési czikkek** szállítására.*

Ezen lap előfizetői által nálunk rendelt czikkek számlaösszegéből 1½%-ot adunk át a fentebb tervezett erdőaltiszti alap javára.

Hivatalos úton részletfizetésre

is eszközölhetők a megrendelések; az ily megrendeléseket, **hosszas** gyakorlatunk alatt — a betekinthető számos elismerő nyilatkozatok tanusága szerint, — mindenkor az igen tisztelt megrendelők legteljesebb megelégedésére hoztuk kivitelbe.

Polgári ruhák

a **legujabb francia- és angol-divat** szerint, szinte **jutányos árban** készíttetnek. Vevőink kényelmére bármely szakmánkba nem vágó czikket készséggel beszerzünk és a vidéki megrendelések kivitelére különösen kiváló gondot és figyelmet fordítunk.

Kivánatra **ingyen és bérmentve** küldjük meg **árjegyzékünket** és a hivatalos megrendeléshez szükséges részletfizetési megrendelési ivet. — Bármily csekély megrendelés is a lehető legnagyobb figyelemmel és pontossággal lesz kiszolgálva. E. 12428.

Kiváló tisztelettel

BLUM ÉS TÁRSA

Szerb kir. udvari szállítók.

Ő cs. és kir. Fensége József főherczeg udvari szállítói.

A nagyméltóságú földmivelésügyi Minisztérium hivatalosan megbizott erdészeti egyenruha szállítói.

Az «Országos Erdészeti Egyesület» rendes tagjai.

Budapest, 1907. Franklin-Társulat nyomdája.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár. A Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

I. évfolyam. — 20. szám. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. 1907. évi október 15.

Előfizetési ár:
Egész évre _ _ _ 4 K.
Fél évre _ _ _ 2 K.
Negyed évre _ _ _ 1 K.
Egyes szám _ _ 20 f.

Felelős szerkesztő:
SUGÁR KÁROLY
m. k. erdőmester.

Főmunkatárs:
BALOGH ERNŐ
m. k. erdőmester.

AZ ERDŐ

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

TULAJDONOS ÉS KIADÓ AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET.

Hirdetések
egy hasábos milliméter soronként 6 fillérrel számíttatnak.
Az egész oldal négy hasáb széles.

Előfizetőknek az álláskinálat és kereslet rovata rövid közlésekre díjtalanul áll rendelkezésre.

Az előfizetési ár «Az Erdő» kiadóhivatala címén Budapest, IV., Egyetem-utcza, Franklin-Társulat, küldendő. Ide intézendők a lap szétküldésére vonatkozó reklamációk is.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) «Az Erdő» szerkesztőségéhez, Budapest, V., Zoltán-utcza 16. sz. intézendők. Kéziratok vissza nem adatnak.

«Az Erdő» munkatársai megfelelő irói tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz. A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Országos Erdészeti Egyesület által kezelt oly alap javára fordíttatik, a mely — később meghatározandó módon — erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

TARTALOM.

Erdészet: Az erdölésről. Áterdölés, gyérítés, ritkítás. (Róth Gyula.)
Az államerdészeti altisztek és szolgák gyermekeinek nevelése.
Meteorologia. (Kovács Aladár.)
Gazdasági tanácsadó: A lefölözött tejnek sertésekkel való takarmányozása. — Az angol golyvás galamb (képpel) (R.) — Miképpen rendezzük be baromfitenyésztésünket. — A nemes szamócza ültetéséről és betegségeivel szemben való védekezésről. — Havi vakságról (dr. Kukuljević József).
Különfélék: Köszönetnyilvánítás. — Nemzetközi baromfi kiállítás. — Magyarosodunk. — Tömeges belépés az Országos Gazdasági Munkás és Cseléd segélypénztár tagjai sorába. — Munkáspénztári igazgatósági megbizott. — Kályhás takarékhelyek (ábrával).
Szerkesztői üzenetek.
Tárcza: A kumarási erdőben. (Cserzy Mihály.)

Erdészet.

Az erdölésről. (Áterdölés, gyérítés, ritkítás.)

Irta *Róth Gyula*, a m. kir. központi erdészeti kisérleti állomás adjunktusa.

(Folytatás.)

A koronák záródásának megbontásától, eddigelé legtöbb helyen fáztak, nem mertek erősebb törzseket kivágni, mert féltek a széltől, hótól, naptól. A tapasztalat azonban azt mutatja, hogy a túlzott óvatosság itt kárral jár. Ha soha meg nem akarjuk bontani a koronák záródását, akkor természetesen csak elnyomott fákat vehetünk ki az erdőből, erőteljes törzseket nem szabad ekkor eltávolítani, még akkor sem, ha beteg, ha hibás alakú stb., mert ilyen törzs kivágása okvetlenül hézagot ad. Így marad meg erdeinkben sok helyen, bár gyakran erdőltek ott, a terpeszkedő gyomfa, a rákbeteg stb. és elnyomta a közelében álló szép törzsű, de fiatalabb fákat.

De nemcsak ezzel a hátránynyal jár az erdölés, a mely csak elnyomott anyagot szed ki.

Nézzünk csak fel jól az idősebb zárt erdő mennyezetébe. Milyen torz koronáik vannak ott a fáknak. Egyik zászlós, csak egy irányban nyulnak ki élő ágai, a többi száraz; egy másik féloldalas; ép koronát alig találunk, a legtöbbjének oldalai mintha le volnának nyesegetve, úgy lenyirbálták a szomszédjai, a hogy a hullámzó koronákat egymáshoz dörzsölte a szél.

De bezzeg ezeken a szomszédokon is meglátszik a küzködés. Az alsóbb ágak majd mind eltorzultak vagy elhaltak és csak a koronák legcsúcsa maradt még ép. Mérjük csak meg az élő korona hosszát, akárhányszor azt látjuk, hogy egy 25—30 m. magas fán alig 4—5 m. hosszú, vagy még ennél is rövidebb a korona.

Tudjuk, hogy a levelek dolgozzák fel a fába jutó táplálékokat. Vajjon képes-e egy ilyen kicsi korona arra, hogy egy olyan hatalmas törzset kellőkép tápláljon?

Könnyen kapunk erre a kérdésre feleletet.

Vágjunk le egynehány fát és nézzük meg az évgyűrűket, de ne csak lenn a vágáslapon, hanem feljebb, esetleg több helyen is.

Azt fogjuk látni, hogy a szélső évgyűrűk mindenütt sokkal keskenyebbek, és pedig annál feltünőbb mértékben, mennél jobban volt a korona beszorulva.

A fa egész élettörténetét leolvashatjuk az évgyűrűkről. Látjuk, hogy eleinte szépen nőtt, akkor még elég szabad volt a növötere, de egyszerre elkezdenek az évgyűrűk keskenyedni és rövidebbhosszabb átmenettel egészen összeszorulnak. A fa koronáját nyomták a szomszédjai és rövidebbhosszabb idő alatt közbe- vagy egészen leszorították.

De nem csak a nyomás alatt levők gyürüi mutatják ezt a képet, az elnyomó törzsek is többnyire megsínylik a küzdelmet, legalább addig, a míg egészen le nem gyűrték a szomszédjaikat és a míg a levegő és nap szabad élvezetében ki nem heverték a nekik is kijutott veszteséget. Legérde-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

kesebb az évgyürük képe, ha a fokozatos felújítással kigyérített — régebben zárt — erdő fáit a végső vágással kiszedjük. A fa lapján visszafelé olvasva, egész pontosan meg tudjuk állapítani, hogy hány esztendővel ezelőtt állították be az előkészítő vágást. A szabad állásba hozott törzsek évgyűrűi nagyon gyors átmenettel az előbbi szélesség kétszeresét, háromszorosát érték el.

Ebből világosan kiolvashatjuk, hogy mi kell az erdőnek?

Meg kell lazítani a koronák záródását.

Ha nem is találunk a zárt erdőben gyomfát, beteget vagy rosz növekvésűt, akkor is bele kell vágnunk az erdőbe. Ki kell vágnunk az egészségesek — akár az uralkodó törzsek — közül annyit, hogy a megmaradók szabad levegőhöz, napfényhez jussanak, lehetőleg valamennyien egyforma mértékben.

De viszont előre kell gondolnunk arra, hogy ha ezt a vágást bizonyos időközökben többször ismételjük, vagy ha egyik-másik helyen nagyon terebélyes fát szedünk ki, akkor tulságosan megritkulna az erdő, illetőleg egyik-másik helyen túlnagy hézag maradna. Pedig az erdő talajának nem tesz jót a túlságos napsütés vagy a levegőnek túlságos járása. Elég, ha a fák koronái fürödnek a napfényben és levegőben, a tövüknek nem kell juttatni belőle.

Ezért minden vágásnál figyelmet fordítunk arra, hogy a mi nyomás alatt álló, de még életképes anyag van az erdőben, azt lehetőleg kiméljük. Persze csak akkor, ha az a közelben álló és fentartandó fákban kárt nem tesz. Ép úgy ügyelnünk kell arra, hogy a hol egy túlnagy fát kiveszünk, maradjon alatta más, gyengébb, a mely a kivágott után maradó hézagot betöltse.

Az ilyen czélokra bármily fafajt meg lehet hagyni. Ha lehetséges, persze hogy értékes fát hagyunk meg, mert a vágásforduló végéig akárhány esetben még tekintélyes méretet érhet el. De ha más nincs, akkor gyomfát is meghagyunk, mert czélunk első sorban az, hogy a túlnagy hézagot, túlnagy állást ellensúlyozzuk.

A záródást általánosságban csak annyira szabad megszakítanunk, hogy a fejlődő koronák a hézagokat néhány év alatt ismét betölthessék. Mennél idősebb az erdő, annál erősebben lazíthatjuk a záródást, de mindig csak fokozatosan.

Láthatjuk mindezekből, hogy az erdőlés helyes kivitele nem könnyű dolog. Sok mindent kell számításba venni, tisztában kell lennünk a fák természetével és igényeivel, ismernünk kell a talajt, tudnunk kell, hogy milyen faanyagot lehet azon termelni és tudnunk kell, hogy milyen faanyagot keresnek vevőink.

Mennél nagyobb értéke van a fának, annál kényesebb a feladatunk, mert még az apróbb hibák is súlyosan eshetnek latba. De viszont helyes ápolással bámulatos módon emelhetjük az erdő értékét, emelhetjük annak jövedelmét.

TÁRCZA.

A kamarási erdőben.

Irta: *Cserzy Mihály.* (Vége.)

A szabad természet varázsa belopózik ilyenkor a kupéba és egy perczre kiparancsolja a tekinteteket.

Azután, hogy lelépnek a földre, mely zöld és illatos a fűtől és virágtól, szinte megittasodva sietnek az erdő felé. Csak előre . . . Beljebb a fák felé, a honnan hűs árnyék kinálkozik és madárdal üdvözöl mindenkit. Az arczok lassankint pirosodni kezdenek, a szemek kigyúlnak és ragyogók lesznek. Keresik az emberek a nekik való helyet, a hol leheveredhetnek a fűbe és elnyujtózva az anyaföldön, nézhetik fejük fölött a fák lombjait, hogy miként ringatóznak és miként csókolózik apró reszkető galyuk a szellővel. A gyerekek pedig a tisztásra mennek, ott kaczagnak, lármáznak. Ketten, hárman lapdával dobálják egymást, négyen, öten meg fogócskát játszanak. Pajkos sikoly, éles nevetés a játékuk zenéje. Emitt bukfenczet vet egy kitüzesedett arczú gyerek, amott a kalapját dobja fölfelé a másik, a harmadik, negyedik pedig ugrál, nem tudja mit tegyen féktelen jókedvében. És ime nemsokára szaladó, édes apróságok színes képe kavarog előttünk a zöld fűben. Szinte együtt röpdös a lelkünk az övékkel, együtt nevetünk, együtt kaczagunk velük. Ha sirnának, talán még könnyeink is lennének . . .

A fák tetején egyszerre eltünik a napfény. A pázsitos hely olyan lesz, mint a hirtelen komolyra vált tekintet. A gyerekek még vidámak, a felnőttek azonban már boszúsan néznek az égboltozatra. Az előbbi szelid kékséget most sötét foltok takargatják be jobbról is, balról is, a melyek gyorsan nőnek és egyre fenyegetőbb színbe burkolóznak.

Pár percz mulva a fák koronái is élesebb hangot adnak és rázzák az üstöküket, mintha valaki megtépázta volna őket. A szellő azután levág közülök és szokatlan hüvösséget terjeszt maga körül idelent. Az emberek önként fölszisszennek rá:

— Eső lesz . . .

Később még egyszer végigsuhan a zivatar hirnöke, s utána zörgés hallatszik a felhők közül. A tekintetek most már tanakodva járnak erre is, amarra is, keresik a menhelyet. A veszedelem már sejteti magát . . .

Egy-két percz: kip, kop.

A fűben zavar támad. A gyerekek most veszik észre,

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Áttekintés és könnyebb eligazodás végett megkisérlem a fentebbiek összefoglalását általános érvényü szabályokba foglalni.

Tudjuk, hogy az erdő fáit osztályokba szoktuk sorolni a szerint, hogy melyik milyen fejlettséget tudott elérni. Ilyen felosztás többféle is van. A legszokottabbak egyike szerint öt osztályt különböztetünk meg. Ezek a következők:

I. Kimagasló törzsek.
II. Uralkodó törzsek.
III. Túlszárnyalt törzsek.
IV. Elmaradó törzsek.
V. Elnyomott törzsek.

Az I. osztályba tartoznak azok, a melyeknek koronái rendkivül erősek és a többiek fölé emelkednek.

A II. osztályt alkotják a megfelelő arányos fejlettségü koronával birók, a melyek az erdő tulajdonképeni mennyezetét képezik.

A III. osztály még részt vesz a záródás alkotásában, a koronák még eléggé szépek és szabályosak, de már látszik rajtuk a visszafejlődés hatása.

A IV. osztály törzseinek koronái már többékevésbbé fejletlenek, vagy minden oldalról, vagy csak részben el vannak nyomva vagy zászlósak.

Az V. osztályt képezik az elhaló és elhalt fák. Az előbbiek árnyékot türő fafajoknál még életképesek is, azaz felszabadítás esetén még sokáig elélhetnek.

Erre az osztályozásra szoktuk alapítani az erdőlés kivitelét, a miért szükséges, hogy ezt a beosztást jól bevéssük emlékezetünkbe és az erdőben járva, próbálgassuk a fákat e szerint osztályozni. Jó ez azért is, mert evvel hozzászokunk ahhoz, hogy a fákat koronáik alkotása szerint itéljük meg, a mint az erdőlést a koronákra is kell alapítanunk, különösen akkor, ha azok a fák, a melyeknek a törzse feltünőbb hibát mutat, már az előző erdőlésekkel ki vannak szedve. (Vége következik.)

Az államerdészeti altisztek és szolgák gyermekeinek nevelése.

Az országos erdészeti egyesület igazgató-választmánya f. évi október hó 12-én tartott ülésén az államerdészeti altisztek és szolgák gyermekei neveltetésének ügyét beható tanácskozás tárgyává tevén, Fűzy Zoltán topánfalvai főerdésznek irásbeli inditványára elhatározta, hogy az altisztek és szolgák gyermekei neveltetésének támogatására a földmivelésügyi kormányt is meg fogja kérni.

Köszönettel s elismeréssel adózunk az országos erdészeti egyesület igazgató-választmányának s nagynevű elnökének, hogy szakunk altiszti- és szolgaszemélyzetét ez alkalommal is jó indulatukban részesiteni szivesek voltak.

Gyermekeink neveltetésének kérdése hazánk jövendő fejlődését rejti magában. S ha a gyermeknevelés ügyét itt-ott a megszokottnál nagyobb gondoskodásban, a mindennapinál fokozottabb pártfogásban kell részesiteni, úgy bizonyára az erdészeti altisztek és szolgák kara az,

---

hogy abba kell hagyniok a játékot. Ragyogó szemüket az égre emelik és piczi ajkukat neheztelőn csücsörítik össze. Az anya szól először:

— Miska, Pista, gyertek hamar.

A mig mondja, repesve szalad az apróságok felé. Jöjjetek, siessetek... Oh csak valami baj ne érje őket! Az apa csak akkor szaporázza a lépéseket, mikor nagyot villámlik s az eső gyorsabban kopogtatja a hátát.

— Erre, erre, a vendéglőbe . . . Siessetek.

A gyerekek, mint az apró csirkék, előre szállnak. Egy-kettő és a széles verenda alatt nyujtogatják már lihegő vékony kis nyakukat. Épen jókor érkeztek ide. Ebben a perczben haragos és mély hanghullámok támadnak a fák fölött és megered az eső . . . Egyre sürűbben, egyre sebesebben. A szemhatár pillanatról-pillanatra összébb olvad. Az erdő fái már alig látszanak: egy szürkeséggé válik az eső, mely zuhog, szakad és hullásával olyan hangot ver, mintha messziről különféle húrokat pengetnének. Azután recsegés, zuhogás, sivalkodás és sirás hangzavara vegyül a kéjes zenébe. A sötét borulat közül pedig czikázat hasitja keresztül a levegőt, a mit félelmetes dörgés, reszketés és múló morajlás követ. Az erdő őrülten táncoló lombjai mintha orditva zúgnának feleletképen a mennydörgésre, diadalmasan emelkednek föl a zuhogó záporban, hogy azután még mélyebben hajoljanak meg az ég óriás ereje előtt.

A kavargó felhőtömegből később hirtelen kivág a vakító fény és mintha minden össze akarna dőlni, összereng ég és föld . . . Az emberek sápadtan néznek egymásra . . . Mi volt ez! . . . Viharcsókja a haragos égnek a szomjas és hálás anyaföldddel . . . A szó ijedt lassúsággal terjed:

— Leütött . . . Teremtő Isten.

És némák lesznek egyszerre az ajkak. A félénk ember dideregve húzza össze magát a halál hideg szellőjétől.

Odafönn még egyre tart a kavarodás. Egyszer fekete, utána sötétkék lesz az ég kárpitja. Azután hamvas-szürke, fehércsikos. És a dörgés is meg-megújul. Ám azért lassankint észre lehet venni, hogy a vihar kitombolta magát, elfáradt. Az eső szálai már láthatók. A füstszerű pára eltünt a tisztásról. Enyhébb minden, a mi körülveszi az embert. A hangok is csöndesednek. Az ég kezd tisztulni. A felhők vékonyabbak lesznek és rongyolódnak. Nemsokára mintha nyűg alól szabadult volna föl a lélek, élénkség támad a veranda alatt. Megkönnyebbülnek az emberek . . . Kelet felől pedig fölragyog a szivárvány diadalíve.

*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

a mely ilyen rendkivüli segélyezést a legteljesebb mértékben megérdemel.

Nemcsak az erdőkben élő közvagyonnak, de a nemzeti eszmének is őrei ők, épen azokon az elhagyatott perifériákon, hol lelketlen agitátorok legelőbb akarnának rést ütni a közös haza oltalma alatt élő nemzetiségek összetartozandóságának bástyáin.

Az erdőőr, kit hivatása egy emberöltőn keresztül köt fatornyos kis falucskájához, vagy vadregényes, csendes erdei magányához, a haladó kultura áldásaiban csak úgy részesitheti gyermekeit, ha idejekorán kiadja a szülői házból, idegenben iskolába járatja s tanittatja, hogy a hazának hasznos polgáraivá legyenek. Ámde ez költségekkel van összekötve, olyanokkal, a melyek az erdőőri javadalmazásokból nem igen fedezhetők.

Úgy halljuk, hogy egyelőre nevelőintézeteknek, illetőleg internatusoknak létesitése s az erdőtisztek gyermekeinek nevelését segélyező alapnak kibővítése van tervbe véve, azzal a czélzattal, hogy ez alapból ezután az altisztek és szolgák is megfelelő módon részesedjenek.

De bármint legyen is, bizalommal várjuk a földmivelésügyi m. kir. miniszter elhatározását, mert Darányi Ignácz mindég megtalálta azt az utat, mely a gyengék felsegélyezéséhez vezet s mindég felhasználta azokat az eszközöket, melyek a kis emberek anyagi jólétét elősegítik.

Az ő atyai gondoskodása ez alkalommal is bizonyára meg fogja állapitani azt a legalkalmasabb módot, melylyel ez, a mindnyájunk által hőn óhajtott hazafias és emberbaráti nemes szándék rövid idő alatt megvalósuljon.

A szerk.

Meteorologia.

Irta *Kovács Aladár*, m. kir. erdőmester.

A naprendszerről.

Naprendszer alatt a Nap és az a körül keringő bolygók és holdak összeségét értjük.

Földünk is a Napnak egy bolygója, mert a Nap körül kering. Ép úgy mint Földünk, úgy keringenek a Nap körül a többi bolygók is, számra nézve összesen nyolczan, a következő sorrendben: A Naphoz legközelebb kering a Merkur, azután a Vénusz, azután a Föld, majd a földön túl a Mars, azután Jupiter, Szaturnusz, Uranusz és legtávolabb a Neptun.

Mindegyik bolygónak a Naptól való távolsága más és más. Azokat a bolygókat, melyek a Nap és Föld között keringenek, belső bolygóknak, mig azokat, melyek a Naptól távolabb vannak, mint földünk, azokat külső bolygóknak nevezzük. Ennélfogva belső bolygók: a Merkur és Vénusz, külsők: a Mars, Jupiter, Szaturnusz, Uranusz és Neptun.

A Naprendszer a világegyetem parányi része, de számunkra egy óriási világ, melyben már oly nagy méretekkel ismerkedünk meg, melyek az összehasonlitások útján képzetet alkotó emberi elme részére majdnem felfoghatatlanok.

Ez az oka annak, hogy még a müveltebbek között is akad olyan, a ki például ha azt hallja, hogy földünk a Naptól 149 millió km.-nyire van, vagy hogy ne mondjak akkorát, a hold 382,000 kilométer középtávolságban van tőlünk, hitetlen Tamás módjára fejét csóválja s ha nem is mondja ki, de mindenesetre azt gondolja magában, hogy talán nem is igaz.

Pedig a földön sem mérhetők a távolságok pontosabban, mint a minő pontossággal a bolygók egymástól

---

Az emberek között pedig megered a szó. A gyerekkaczaj és kiröppen, mint a dal. A menekült verebekhez beszélnek, kiket szintén hiv kifelé a szivárvány. Egyetkettőt libbennek, próbálgatják, hogy megszáradtak-e a szárnyaik, azután elbúcsúznak-e a gyerektől:

— Csrr . . . Csipcsiri csip . . .

És elszállnak.

Az emberek is kijönnek a födél alól és úgy tesznek mint lovardában a kiváncsiak: nézik az erőmüvész vasgolyóit. Hogy mi kárt tettek a földben. Mig a vihar tartott, azt hittük, minden tönkre megy, pedig nem; e helyett fölfrissült, erőt nyert minden. Egy-két ág, galy fekszik az úton, mint a gyöngék idekint az élet viharában.

Az ég mosolyog. Az emberek azonban nem tudnak fölvidulni. Panaszkodnak, hogy elfucsesant a kiránduláss. Azután nézik a ruhájokat, ehol-e, ezt is vasaltatni kell, a czipőről lement a festék és a gyerek szalmakalapja teljesen kiment formájából.

— Ej de kár, hogy az eső esett.

— Az ám . . . Épen ilyenkor kell esni.

Egy kereskedő boszúsan toldja meg a beszédet:

— Nem tudott holnapig várni, legalább árultam volna az esőernyőből.

Hazajövet a vasúti kocsiból nézzük a magyar földet. Mint két teli kéz, nyújtja felénk az életet. Fölötte észak és nyugot felé fekete borulat sötétlik. A felhőknek itt-ott «lenyúlik a lábuk», innen is látjuk, hogy öntözik a nevelő rögöket.

Öreg parasztember ül köztünk. Összes bajuszát kétfelé simogatja s a közben mondja a leányának:

— Áldott idő ez . . . Dicsérjük érte a Jézust.

— Áldott . . . De jókor jött.

— Épen jókor. Akárcsak az éhenhalónak a falat kenyér.

És öreg szemeit megerőlteti, úgy néz ki a rónaságra, miközben fölcsillan barázdás arczán a megelégedés szelid derüje. A fejével bólogat:

— Csak essen, csak essen.

A hátsó padban még tovább zúg az elégedetlenség.

— Mindig ilyenkor esik ez az ostoba eső, ha mi kimozdulunk. Fene látott ilyen időt . . .

. . . Így, szakasztottan így állnak uraim egymással szemben kint a világban is az emberek.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

és a Naptól való távolsága meghatározható. Csak egyet említek meg: ha a Földnek — a Naptól és a Holdnak — a földtől való távolságát egész pontosan nem ismernénk, akkor a Nap- és holdfogyatkozások idejét és helyét másodperecznyi pontossággal évszázadokra előre megállapítani nem tudnánk.

A naprendszer méretei, mint mondám, aránylag nagyok, t. i. felfogásunkhoz és ahhoz a mértékegységhez képest, a melyhez a távolságokat viszonyítjuk.

Mértékegységünk a méter, vagy nagyobb távolságoknál a kilométer; ez az egység a naprendszer méreteihez képest oly kicsiny, hogy ha annak segélyével akarjuk a naprendszer méreteit kifejezni, akkor a mértékegységet millió és ezer millió jelzővel kell szerepeltetnünk.

A naprendszeren kívül álló, a világegyetem tartozékát képező égitestek távolságának kifejezésére a kilométert már nem is használhatjuk, mert kimondani is sok, leírni meg túlontúl sok az az összeg, melyre a kilométerben kifejezett távolságok rúgnak. Ott a mértékegység a fényév, vagyis annak az útnak az hossza, a melyet a fénysugár egy év alatt megtesz. Minthogy pedig a fénysugár 1 másodpercz alatt 300,000 km. utat tesz meg, ennélfogva az általa 1 év alatt befutott út, mint a világegyetem mértékegységének hossza 9500 milliárd kilométer. Ha tehát azt mondjuk, hogy egy álló csillag tőlünk 4 fény évnyire van, az annyit jelent, hogy a másodperczenkint 300,000 km. sebességgel haladó fénysugárnak 4 évre volt szüksége, míg hozzánk a csillagtól elérkezett.

Látom, hogy sokan csóválják fejüket, de nem csodálkozom rajta, mert oly méretek ezek, a melyek az emberi elme részére felfoghatatlanok.

Látjuk a távolságot, kiszámíthatjuk a méreteket, de ha azt kérdezi valaki, hogy a fénysugárral 1000 és 1000 évig haladva, elérünk-e a világegyetem határához, azt kell mondanom, hogy nem. Hol hát a határ? Sehol! A tér határtalan. Ha egy kissé gondolkodunk ezen a mondáson, megakadunk rajta, hisz a tér fogalmában a határ fogalma már benne van, mert tért határ nélkül el nem képzelhetünk; a tér csak határokkal létezik felfogásunkban épen úgy, mint a hogy létünket is csak időben foghatjuk fel s így az örökkévalóság is, mely időtelen létnél nem jelent egyebet, elképzelhetlen valami reánk nézve.

Ezek felett gondolkodva, a vallás megnyugtató világába érünk, hová a kutatásban kifáradt elme pihenni tér, hogy pihenés után újra kezdje sziszifusi munkáját.

A naprendszer központja a Nap. Hatalmas égi test, melynek tömege akkora, hogy a körülötte keringő szintén hatalmas méretű összes bolygók együttes tömegét 700-szor felülmúlja; a meleg és ezzel együtt az élet, a munka, a mozgás forrása. Fénye oly erős, hogy csak sötét vagy kormozott üvegen át nézhetünk bele.

Ha távcsőben sarkított fénysugár mellett nézzük a Napot, akkor azt látjuk, hogy felszíne korántsem oly tiszta, mint a minőnek felfegyverzetlen szemmel látszik lenni, mert felszínén gyakran foltokat találunk, melyek gyorsan képződnek, majd tömörülnek, majd szétszóródnak s nem maradnak egy helyen, hanem ha rövidesen el nem mulnak, akkor a Nap tengelyforgását követve, a naptányér előtt elvonulnak s a napkorong széléhez érve, a Nap testébe benyúló örvényszerű mélyedéseknek látszanak.

Hogy mik ezek a foltok, azt nem tudjuk, de azt látjuk, hogy a Nap testének felületén ismeretlen oknál fogva létrejövő óriási háborgások, melyek nagyságáról csak akkor lehet halvány sejtelmünk, ha tudjuk, hogy a foltok mily óriási átmérővel bírnak. Észleltek már oly foltokat, a melyeknek átmérője a 800,000 km.-t is meghaladta.

Teljes napfogyatkozás alkalmával, tehát akkor, a mikor holdunk koronája a Napot eltakarja, az eltakart Nap szélétől mozgékony sugárkévék, lángok látszanak előtörni. Ezek a lángok úgy látszik a napfoltok kiséröi és óriási kitörések, a melyek a Nap testéből 80,000—100,000 km. magasságra löveltetnek ki.

A napfoltok és a kitörések (fáklyák) a Nap keleti (bal) szélén jelennek meg és a jobb szélén tűnnek el és abból az időből, a mely alatt a napkorong előtt elvonulni látszanak, megállapították a Nap tengelyforgásának idejét és azt találták, hogy a Nap 25 és $^1/_4$ földi nap alatt fordul meg tengelye körül, a mi — ha figyelembe vesszük, hogy a Nap átmérője 1.386,000 km. — óriási gyorsaság.

A napfoltok és kitörések, mint már említém, hatalmas háborgások a Nap felületén, tehát óriási erőhatások, a melyek gyakorisága tapasztalat szerint $11^1/_9$ évi szakaszokban változik. A Napon előjövő foltok száma $5^1/_2$ évig folyton nő és ugyanannyi ideig fogy és a mely évben legkevesebb a foltok száma, abban az évben néha hónapokig foltmentes a Nap.

Az a körülmény, hogy a foltok száma $11^1/_9$ évi időszakaszban változik, valószínűvé teszi azt a feltevést, hogy a napfoltok gyakorisága és a naprendszer legnagyobb bolygójának, a Jupiternek a forgási ideje között (11 év, 10 hó) összefüggés van és hogy a napfoltok ezen nagy bolygó tömeghatásának következményei.

Vozáry kat. főmérnök tapasztalatai szerint a napfoltok és fáklyák időjárásunk kialakulására erős befolyást gyakorolnak, a mennyiben a bolygók tömeghatása által előidézett időjárásbeli változásokra módosítólag hatnak, mert földünk légkörének egyensúlyi állapotát az által, hogy abban hasonló háborgásokat hoznak létre, megzavarják, és e mellett a Nap melegszállító képességét természetükhöz képest — ha t. i. szétszóródni látszanak — emelik, ha pedig tömörülni látszanak, akkor csökkentik.

A meteor október hó második felére a következő időjelzést teszi közzé: október hó hátralevő csomópontjai 14—15—18—21—28 és 29-re esnek.

Legerősebb hatásúak a 14—18—21 és 29-ikiek, melyek közül a bolygók állásából kifolyólag a 14-és 15-ikiek csapadékos jellegűek. A 18-iki kétes jellegű és a napon előjövő erőhatásoktól függ, vajjon ez vagy pedig a 29-iki fogja-e bevezetni a kellemetlen hűvös időt.* (Folyt. köv.)

* A Meteor időjelző heti folyóirat megrendelhető a Meteor szerkesztőségében II., Donáti-utcza 8. Előfizetési ár egész évre 5 korona.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Gazdasági tanácsadó.

Rovatvezető: *Hreblay* Emil állattenyésztési m. kir. felügyelő.

A lefölözött tejnek sertésekkel való takarmányozása. Nagyon sok helyen minden számítás nélkül etetik fel a sovány vagy az úgynevezett lefölözött tejet olyan állatokkal, a milyenek épen rendelkezésre állanak, tekintet nélkül arra, hogy vajjon értékesítik-e ezek azt megfelelően vagy sem?

Pedig erre a körülményre nagy súlyt kell helyezni, mert köztudomásu dolog, hogy a lefölözött tejet épen magas fehérje tartalma teszi értékes sertéstakarmánynyá, s így világos, hogy csak fejlődésben levő sertések fogják azt jól értékesíteni, a melyeknek módjukban van izomrostjaikat gyorsan gyarapitani. A kifejlődött sertések zsírra híznak s erre a czélra olcsóbb takarmányokkal is rendelkezünk.

Azonban a különböző fajta növendéksertések sem egyenlően értékesítik a lefölözött tejet. Mennél gyorsabban fejlődő fajtába tartoznak a malaczok, annál jobban értékesítik azt, mert a gyorsan fejlődő sertés sok húsú, ellenben a lassan fejlődő kevés húsú. Kétségen kivüli tehát, hogy a gyors fejlődésü angol sertések (jorksiri és berksiri) malaczai sokkalta jobban értékesítik a sovány tejet, mint a lassan fejlődő magyar sertés, a mi nem zárja ugyan ki annak lehetőségét, hogy a magyar növendék sertésekkel is ne lehessen sovány tejet etetni, de hogy lesz-e ebből valami hasznunk, az már más kérdés.

Takarmányozási értéke a sovány — lefölözött tejnek körülbelül fele akkora, mint a teljes tejnek, a mi azonban nem jelenti azt, hogy pénzértékben is fele annyit ér. A közönséges falusi módra lefölözött tejnek takarmányozási értéke valamivel nagyobb a tej értékének felénél; a szeparátorral nyert tejé pedig valamivel kisebb. A teljes tejnek takarmányozási értéke azonban jóval kisebb mint a piaczi ára. Az eddigi kisérletek szerint angol sertések 4—5 fillérrel értékesitették a sovány tej literjét. A vevő által tehát erre a czélra 3 fillérnél literenként több érte nem igen fizethető.

A növendéksertések — süldők — hizlalását legjobb drbonkénti 25—30 klg. élősúlynál megkezdeni s legfeljebb 80 klg.-ig folytatni. Túl sok tejet nem czélszerű nekik adni, mert nem emésztik meg s így nem használják azt ki — tehát kárba vész. Ha mint darával kevertet adjuk nekik, ez esetben jobb ha 2 rész lefölözött tejre 1 rész darát adunk, mint 4 rész lefölözött tejre 1 rész darát, mert a tápláló arány az 1:2-ben jobb és így jobban használtatik is ki. Ha sok tejet adunk a hizóknak, igen pazaroljuk a fehérje tartalmát, a minek a mellett, hogy semmi értelme sincs, még káros is. A sok tej-etetés az egészségi állapotra is káros.

Ezekből látjuk, hogy a tejetetésnél a tejhez nem fejérje dús, de fejérje szegény takarmányfélék keverendők, milyenek a párolt vagy főzött burgonya, tök, répaszelet, árpa, tengeri vagy másféle takarmánydara.

Naponta 100 kg. élősúlyra számithatunk 25 liter tejet, 1 kg. főtt burgonyát és 1 kg. tengeridarát, és ezen keveréket napi 3 adagban, reggel, délben, és este kell feletetni.

Ily etetés mellett naponta 100 kg. élősúly átlag 1·45 kg.-mal fog szaporodni, a mi igen szép eredmény.

Az angol golyvás galambot Angliában már igen rég óta szakavatott szorgalommal tenyésztik s ennek eredménye az, hogy valóságos galamb-óriássá fejlődött. Testhossza 58 cm., ebből a csőrre csupán 2 cm., a farktollakra pedig csak 16 cm. esik. Szárnyterjedelme 1 méter, leghosszabb szárnytolla 22 cm., lábhossza pedig 18·5 cm.

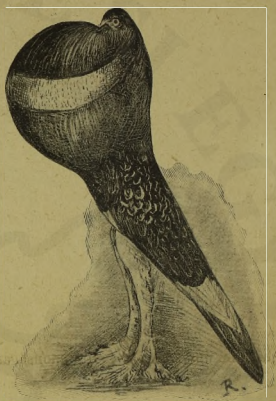

Alapszine sárga, vöröses vagy kékes. A félhold alakú nyakörvnek és a szárnytollak végének szine azonban rendszerint világosabb az alapszínnél. Vannak olyanok is, melyek örve zománczos fekete szinű és olyanok, melyek teste egészen egy szinű. Kiváló példányokért Angliában 500—600 korona vételárt is fizetnek.* *R.*

Miképen rendezzük be baromfitenyésztésünket, hogy abból hasznunk is legyen? Köztudomású dolog, hogy a baromfitenyésztés aránylag minden más állattenyésztési ágnál jövedelmezőbb, még akkor is, ha azt csak úgy «régi módisan» vezetjük. Elképzelhető tehát, hogy mit hozhat a konyhára egy oly tenyészet, a melyet a tudomány és a gyakorlat bevált szabályai alapján rendeznek be.

Népiesen szólva azt mondják, hogy ha azt az összeget, a mibe két tehén s azok istállója kerül, baromfitenyésztésbe fektetnénk, több jövedelmet tudnánk belőle

* Nálunk is tenyésztik és pedig oly eredménynyel, hogy egyes példányok az angol tenyésztők kezéből kikerültekkel bátran felvehetik a versenyt. Gazdasági tenyészetre nem alkalmas, de a magyar galamb és keresztezéséből származó úgynevezett «magyar bögyös» galambok, melyek gyors fejlődésüek és nagy testüek, igen ajánlhatók házi tenyésztésre is. Ily magyar bögyös galambokat tenyészt és elad *Bige* Béla Nagyváradon, Uri-utcza. *Rovatvezető.*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

kihozni, mint a két tehénből. Ennek az oka az, hogy a baromfitenyésztésben a pénzt igen gyorsan lehet forgatni. A pár hetes csibe már kelendő, a fél éves jérce pedig már tojni kezd. A legkisebb gazdaságban is a baromfiakat több mint félévig alig kell etetni, mert azok maguk keresik meg táplálékuk legnagyobb részét. A fő tehát az, hogy milyen fajta baromfiakat és milyen módon tartsunk?

Mindenki, a ki teheti, helyesen cselekszik, ha rendes gazdasága mellett a baromfitenyésztésre is gondot fordít, vagyis feleségét, kedves élete párját, ebben a foglalkozásban támogatja s a szaklapunkban időnként megjelenő ebbeli közleményeket neki felolvassa.

Hamár a baromfitenyésztésre nagyobb súlyt akarunk fektetni, fontos tudnunk azt, miképp rendezzük be a tenyésztést, hogy abból minél nagyobb hasznunk legyen. Kell tudnunk azt is, hogy melyik az a fajta, a melyik jobban és sárga héjú tojást tojik, a mely tojásért több pénzt adnak, mint a fehér héjúért és hogy miért kell a nagyobb fajta kakasokat tartani?

Szóval bizonyos új dolgokat kell megtudnunk, a melyek betartása, nemcsak az egyes gazdának lesz hasznára, de az egész nemzetnek, épen azért, a ki ezen jó és hazafias tanácsokat, a melyeket az azután megjelenő számokban fogok leírni, megtartja, az nemcsak magának szerez hasznot, de az egész nemzetnek is.

A magyarfajta baromfi edzett, gyors fejlődésü, izletes húsú s a takarmány keresésében igen szorgalmas, de kicsi testű és kicsi fehér színű tojást rak. Ezt a fajtát tehát meg kell javítani úgy, hogy a jó tulajdonságai lehetőleg minél nagyobb mértékben megmaradjanak, rosszak pedig jókkal pótoltassanak. És ez lehetséges. Hogy miképp, azt lapunk közelebbi számaiban elmondjuk.

A nemes szamócza ültetéséről és betegségeivel szemben való védekezésről. Az erdei szamócza megvan a maga egyszerűségében s azt a betegségek ha elő is veszik, ezt leginkább már csak akkor látjuk, ha termését leszedtük s ki gondolna akkor már ezen, az ibolyánál is szerényebb növénykével.

A nemes szamóczával azonban már több baj van, az kényesebb, jobban hajlik a betegedés felé — tehát ismernünk is kell azokat a jelenségeket, a melyekből megállapíthatjuk a bajt s hozzáfoghatunk vagy a védekezéshez, vagy a gyógykezeléshez.

A nemes szamócza őszi ültetésére a legalkalmasabb hónap az október, nem lesz tehát felesleges, ha elmondom e hasznos növény betegségeit úgy, a mint azt *Hegyi* Dezső úr, a növény élet- és kórtani állomás vezetője megfigyelte s tapasztalatait közre bocsájtotta.

Leggyakoribb betegség a *ragya*. Ezt a bajt háromféle gomba idézheti elő a nemes szamócza levelein. De bármelyik is a bűnös, a szamócza levelein eleinte kerek barnáspiros színű foltok látszanak, később a folt közepe kiszárad és megbarnul, majd megfehéredik s azt egy vörös gyűrű veszi körül.

E betegség ellen ajánlatos a *bordói* lével való permetezés. Ha azonban valamely szamóczaültetvény igen meg volna támadva a ragyától, úgy a termés leszedése után meg kell azt permetezni 2%-os kénsavval. Ez ugyan megöli az öregebb leveleket is, de az ujonnan fejlődő levélzet ragyamentes lesz. Az elszáradó ragyás leveleket mindég jó összeszedni s elégetni, hogy ezzel a talajfertőzését meggátoljuk. Kötött talajban a szamóczát jobban támadja a ragya, mint a laza talajban élőt.

A *rozsdát* a szamócza leveleinek alsó lapján kell keresnünk. Ezek eleinte kerek vagy hosszukás, a levélerek mentén elhelyezkedő, narancsvörös színű, később sárga, gyakran összefolyó, végül fekete foltok, melyek terjedése ellen csak úgy védekezhetünk, ha leszedjük s elégetjük a rozsdás levélpetét.

Ha a szamócza levelei megránczosodnak és megfodrosodnak, aljukat pedig finom, alig észrevehető fehéres pókhálószerű bevonat fedi, ez nem más, mint a *lisztharmat*, melylyel szemben csak kénporozással járhatunk el — a gyümölcs leszedése után.

Végre ha a szamócza leveleinek felső lapján szabálytalan alakú, halvány foltok képződnek, még a levél alsó lapján a foltoknak megfelelő helyen fehéres vagy élénk lila színü penészbevonat látható, ez esetben az *ál-lisztharmat* lépett fel, a melynek legjobb pusztitási módja az, ha a betegség jelentkezni kezd, a megbetegedett leveleket leszedjük s elégetjük. Ez a baj rohamos terjedését meggátolja.

A gyümölcs leszedése után pedig meg kell permetezni 1%-os bordói lével. Őszszel a száraz leveleket és a megtámadott szárrészeket le kell szedni s elégetni, mivel itt telelnek át a jövő évi betegség spórái.

Ha mindezen betegségeket figyelemmel kisérjük s védekezünk is ellenük, úgy egyúttal szamóczatermésünket is biztosítjuk.

Havi vakságról. A mint multkori közleményemben megemlékeztem, a havi vakság is egyike azon hibáknak (lovaknál), a melyért az eladó szavatossággal tartozik. A fulladozáson kivül a havi vakság az, mely leginkább per tárgyát képezi és a mely betegség épen komplikált voltánál fogva igen alkalmas arra, hogy a laikus közönséget megkárositsák. A havi vakság lovaknál fordul elő vagy mindkét, vagy csak egy szemre kiterjedőleg, laikus által alig felismerhető és biztos megállapításához szükséges a szem bonctani ismerete és alapos szemtükörrel való vizsgálat. Miután mindezekre csak szakember képesitett, úgy nyilvánvaló, hogy laikus ember, hacsak nem professzionátus lókereskedő, a bajt alig ismeri fel.

Azt hiszem, nem végzek felesleges munkát, ha nagyjában e betegség tüneteivel is megismertetem olvasóimat épen arra való tekintettel, hogy a lópörök legnagyobb részét havi vak lovak teszik ki és arra való tekintettel, hogy csak nagyon tüzetes és alapos vizsgálattal tudjuk rendszerint a betegséget megállapítani.

Szükséges e betegséget ismerni, mert ha jelen van, úgy a ló teljesen értéktelen, a mennyiben e betegséget gyógyítani ez ideig nem sikerült és a mely betegség a ló megvakulását vonja maga után.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Ha a betegség jelen van, úgy az a nem összes alkotó részeire terjed ki és épen ezért jár vele karöltve a teljes megvakulás és fertőző voltánál fogva az rendszerint ha nem is egy időben, de mindkét szemre terjed ki.

A betegség korhoz, nemhez nincs kötve, de a tapasztalat azt bizonyítja, hogy rendszerint jobban hajlanak e betegségre a nyugati fajta, hidegvérű lovak.

Mint minden betegségnél, úgy ennél is alkalmaznak a baj eltakarása czéljából lelketlen kupeczek egyes fogásokat, melyeket ismerni nagyon is üdvös.

Rendszerint, ha valaki gyanút fog és ennek kifejezést ad az eladó előtt, ugy azt mondja: «sokat járt poros úton és az izgatta a szemet!» vagy «ostorral véletlenül meg lett ütve!» ez utóbbi kifogásnál rendesen szándékosan alkalmazásba is jön az ostorcsapás, de csak azért, hogy ezzel félrevezessék a vevőt, kifogás az is, «a ló fiatal, csintalan, sokat dörzsölődzik, azért nincs szőr a szemöldökön!»

Ugyanis általánosságban gyanus tünetnek mondható, a mi laikus által is felismerhető, a következő:

Havi vak lónál, különösen akkor, ha az időszakonként fellépő gyuladásos roham már többször megismétlődött, hogy a beteg szem zsugorodottabb, kisebb, a szemöldök feletti gödör jobban beesett. Ez a többszöri gyuladásos folyamat következménye még mindig szövetzsugorodással jár. Ilyenkor a felső szemhéjak is szögalakban borulnak a szemre. A szempillák szőrei lekoptak, a szemöldök, valamint a szem alatt a pofán a bőr szőrtelen, sőt a nagy mennyiségű könytől kimaródott és egész csatornaszerű vonal látszik. Ilyenkor már a szem szaruhártyája elhomályosodott. Ha a gyuladások következtében már a szem egyes részeiben összenövések állottak be, úgy a ló rendesen csak fényt lát még, de ezt is csak igen homályosan, alakot vagy tárgyat már nem tud megkülönböztetni és azért minden fényre, mely a szemet izgatja, ijedtséget árul el, fél, a fény elől kitér, törekszik szemét kemény tárgyhoz dörzsölni, mert igen viszket.

Ha a vétel alkalmával épen nincs jelen gyuladásos roham, úgy a betegség nehezebben ismerhető fel, mert ilyenkor pontosan csak szemtükörrel lehet a betegséget megállapítani, ezt pedig csak szakember állapíthatja meg.

Lóvételnél tehát álljunk a ló feje elé, állítsuk a fejet egyenesre, figyeljük meg pontosan a két szemet, hasonlítsuk össze, vétessük le a szemellenzőt, fordítsuk a ló fejét a nap felé, közeledjünk, de nagyon óvatosan és lassan ujjunkkal a ló szeme felé, tapogassuk meg egyszerre mindkét kezünkkel a két szemet, vajjon azok egyenlően nagyok-e és egyenlően kemények.

Ha a fentebb vázolt tünetek bármelyikét látjuk, vagy az eladó már eleve valami jó kifogást emel, úgy gyanúnk lehet arra, hogy a ló havi vak, ilyet pedig ne vegyünk meg, mert azt még befedeztetni, vagy ha mén, azzal fedeztetni sem szabad, lévén az öröklékeny és fertőző betegség.

Dr. Kukuljevič József.

Különfélék.

Köszönetnyilvánítás. Heydrich Károly urad. főerdész úr (Zseliz) a lapunk részéről kapott 2 K 90 f. írói tiszteletdíjat azzal az értesítéssel küldte vissza szerkesztőségünknek, hogy ezt az összeget az erdészeti és vadászati altiszti segítő alap javára fordítsuk. — Midőn ezért az adományért hálás köszönetünket nyilvánítjuk, egyúttal tudatjuk, hogy ezt az összeget az Országos Erdészeti Egyesületnek, mint a létesítendő alap kezelőjének átszolgáltattuk.

Nemzetközi baromfikiállítás. A baromfitenyésztők országos egyesülete 1907. évi november hó 28-tól — deczember hó 1-ig Budapesten, a városligeti iparcsarnokban nemzetközi baromfi kiállítást rendez. A kiállítás általános beosztása nyolcz csoportra terjed ki; úgymint I. csoport: tyúkfajták, gyöngytyúkok, pulykák, lúdfajták, kacsafajták és az említett alcsoportokhoz tartozó keresztezések; II. csoport: eleven és leölt hízott baromfiak; III. csoport: baromfi- és házinyúltermékek; IV. csoport: galambok; V. csoport: házinyulak; VI. csoport: baromfi- és nyúltakarmány; VII. csoport: szakirodalom, festmények, rajzok, fényképek, csontvázak, preparátumok; VIII. csoport: baromfi- és házinyúltenyésztési segédeszközök.

A bejelentési határidő 1907. évi november hó 5-ike, a kiállítandó állatok és tárgyak beküldési határideje pedig november hó 25-ike.

A kiállításon részt venni szándékozóknak bővebb felvilágosítást nyújt, valamint tervezeteket és bejelentő íveket kívánatra küld «A nemzetközi baromfikiállítás igazgatósága» Budapest, (IX. Üllői-út 25 szám, Köztelek).

Magyarosodunk. Nemcsok József a beszterczebányai m. kir. erdőigazgatóság csilenai védkerületében alkalmazott m. kir. erdészeti altiszt, családnevét belügyminiszteri engedélylyel «Hámos»-ra változtatta.

Tömeges belépés az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár tagjai sorába. A nagybányai m. kir. főerdőhivatal kebelében fennálló társpénztár közgyűlése azon határozatot hozta, hogy saját kebelében temetkezési egyesületet alakít. A főerdőhivatal vezetősége azonban, reá mutatva az ily egyesületek életképtelenségére, utalt az 1902. évi XIV. t. cz. által alkotott rendes tagok III. csoportjára, a melybe való beiratkozásokkal az óhajtott czél teljesen elérhető.

A főerdőhivatal főnöke Molcsányi Gábor m. kir. erdőtanácsos, ki alantasainak sorsát mindenkor szivén viseli, belátván az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár nyujtotta messzemenő jótéteményeket, méltó segítőtársával, Ocsárd Károly m. kir. erdőtanácsossal, Janovszki Imre pénztári igazgatósági megbizottal karöltve, igazán fáradságot nem ismerő buzgalommal behatóan megmagyarázván azt, oly eredmény éretett el a felvételre való jelentkezéseknél, a mely eddig egy helyen sem fordult elő.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Ezen fáradhatlan, lelkiismeretes és népies nyelven történt felvilágosításoknak köszönhető, hogy az erdészeti altisztek és munkások teljesen megértették a javukra szolgáló intézmény célját és tömegesen jelentkeztek a fölvételre és pedig:

az I. és II. (nyugdíj) csportba 181 kincstári erdőaltiszt, munkás és részben nejeik is,

a III. (temetkezési segély) csoportba 106 kincstári altiszt, munkás és részben azok nejei

a rendkívüli (baleseti) csoportba pedig 135 erdei munkás.

Az I. és II. csoportba belépettek (14—35 évesek) biztosítottak maguknak, nyugdíjat, haláleseti (temetkezési) segélyt, baleseti segélyeket és baleseti (400 K haláleseti) segélyt, a III. csoportba (14—50 évesek) belépettek pedig a korukhoz mért haláleseti (temetkezési segélyt), míg a rendkívüli tagok sorába belépettek a baleseti segélyekre és baleseti (400 K haláleseti) segélyre tarthatnak igényt.

A kincstári altisztek közül a következők léptek be a pénztár nyugdíj (I.) csoportjába Bodenlosz Ferencz m. kir. erdőőr; Marosán György m. kir. erdőlegény; Szirmai János m. kir. erdőőr és neje; Matula Gyula m. kir. erdőőr; Solticzky András m. kir. erdőőr; Fintyentán Sándor m. kir. erdőőr és neje; Schirmann János m. kir. erdőőr, végül Kovács Imre és Szirmai Pál m. kir. erdőőrök nejei; a III. (temetkezési) csoportba léptek be, miután koruknál fogva a nyugdíjcsoportba már nem voltak felvehetők: Kovács Imre m. kir. erdőőr (2 tagsággal); Már József m. kir. erdőőr és neje (1—1 tagsággal); Dobranszky Antal, Beregi József, Szirmai Pál m. kir. erdőőrök és Berindán Ádám m. kir. főerdőőr 2—2 tagsággal.

Vajha a többi erdőhatóságok altisztjei és munkásai is követnék a példát.

Munkáspénztári igazgatósági megbizott. Az 1900. évi XVI. t.-cz. 28. §. s az ezen törvényczikk végrehajtása tárgyában 6531/1902. eln. sz. a. kiadott m. kir. földmivelésügyi miniszteri rendelet 47. §-a alapján, a m. kir. földmivelésügyi miniszter úrnak f. é. 46,723/VI. számú rendelete szerint *Janovszky Imre* nagybányai kincstári erdészeti társpénztári kezelőtiszt az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár igazgatósági megbizottjává neveztetett ki.

Az új igazgatósági megbizott hatásköre a nagybányai m. kir. főerdőhivatal működése területén levő, a szatmármegyei nagybányai járáshoz tartozó Alsófernezely, Bajfalu, Dióshalom, Dombrovicza, Felsőfernezely, Györkefalu, Kapnik, Láposbánya, Magyarkékes, Misztbánya, Misztótfalu, Nyegrefalu, Oroszfalu, Sándorfalu, Sürgyefalu és Szakállasdombó; a nagysomkúti járáshoz tartozó Fehérszék, Gyökeres, Óbozinta, Nagybánya, Felsőbánya; a szolnokdobokamegyei, magyarláposi járáshoz tartozó Berencze, Boérfalva, Csernafalva, Disznópataka, Fonácz, Horgospataka, Kisdebreczen, Kiskörtvélyes, Laczkonya, Libaton, Oláhlápos, Oláhláposbánya, Ploppis, Rákosfalva, Tőkés és Ungurfalva és végül a máramarosvármegyei sugatagi járáshoz tartozó Gyulafalva és Krácsfalu városok, illetőleg községek határában fekvő kincstári erdőbirtokokon alkalmazott munkástagok felvételi és segélyezési ügyeinek elsőfokú ellátására terjed ki.

Kályhás takaréktűzhelyet rendezhetünk be magunknak ábránk tervezete szerint s kiváló hasznát vehetjük különösen zordabb vidékeken, hol a szoba fűtéséről télennyáron úgyszólván szakadatlanul kell gondoskodnunk. A konyha és lakószoba közötti falon helyezzük el oly-

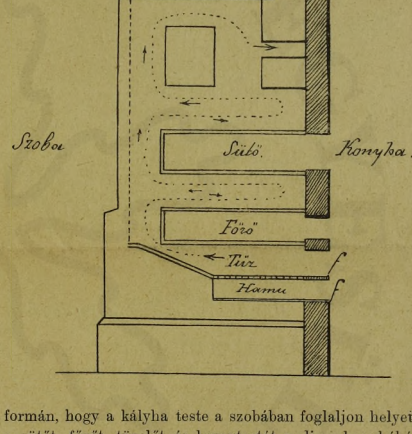

formán, hogy a kályha teste a szobában foglaljon helyet, a sütőt, főzőt, tüzelőt és hamutartót pedig a konyhából lehessen kezelni. Előnyei oly szembeszökők, hogy azokat részletesen leirni felesleges munka volna. A sütőre és főzőre valamint a tüzelőre és hamutartóra jól záró vasajtókat alkalmazunk. A sütő és főző üregek belső oldalait erős vasbádogból rójjuk össze a kályha többi részeit pedig tetszés szerint s körülményeinkhez képest cserepekből vagy téglából építjük fel. S épen ez ád óriási előnyt ennek a kályhás takaréktűzhelynek azok felett a vaskályhák felett, melyek sütésre, főzésre szintén be vannak rendezve s még ma is elég elterjedettek, de csak egy helyiséget fűtenek s azt is roszul, mert a vaskályha a mint tudjuk, hamar átmelegszik ugyan, de hamar ki is hül. *R.*

Szerkesztői üzenetek.

X. Y. Miután lapunkban csak előfizetőink által feltett kérdésekre válaszolunk, az Ön aláirását pedig elolvasni nem tudtuk, ennélfogva sziveskedjék — kérdéseinek megismétlése mellett — nevét olvashatóan aláirni és előfizetési számát is jelezni.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Állami (erdei) facsemeték adományozása.

Az állam által föntartott erdei facsemetekertekből az 1908. évi tavaszi és őszi erdősítésekhez szükséges csemetekészleteket a földmivelésügyi miniszter a következő feltételek szerint fogja a folyamodó birtokosoknak kiosztani: A kopár és vizmosás területek beerdősítésére kért csemetéket, amennyiben az állami csemetekert készleteiből kiszolgáltathatók, az 1879. évi XXXI. törvényczikk 177. szakaszának *b)* pontja értelmében ingyen, vagyis a termelési költségek elengedésével. Kivételesen kisbirtokosok részére, amennyiben az illetékes királyi erdőfelügyelő igazolja, hogy a folyamodót a költségek aránytalanul megterhelnék, a csemetéket a folyamodóhoz legközelebb fekvő, utolsó vasuti állomásra díjtalanul fogják elszállitani. Folyamodások deczember 15-éig közvetlenül az illetékes királyi erdőfelügyelőséghez terjesztendők be. Sz.

Pályázati hirdetmény.

A pilismaróti közalap. kir. erdőgondnokságnál megüresedett irodai erdőlegényi állásra évi 400 korona szegődmény-díj, szabadlakás és 9 ürm.[3] I-ső oszt. dorong vegyes kemény tüzifa-illetménynyel pályázat nyittatik.

Az ezen állásra pályázók felhivatnak, hogy a fennálló törvény által előirt szakképzettségüket, az ezen szolgálatban megkivánt ép, erős testalkatot, jó látó és halló képességet megyei főorvos vagy honvéd törzsorvos által kiállitott bizonyitványnyal, továbbá az életkor és illetőségről, nemkülönben a magyar nyelvnek szóban és irásban való birását igazoló okmányokkal felszerelt sajátkezüleg irt és a Vallás- és közoktatásügyi m. kir. Miniszteriumhoz czimzett kérvényeiket 1907. évi október hó 30-ig ezen erdőgondnoksághoz nyujtsák be.

Nőtlen szépirásu és lehetőleg erdőőri szakiskolát végzett egyének előnyben részesülnek.

Pilismarót, 1907. évi október hó 1-én.

E. 12477. *Közalap. kir. erdőgondnokság.*

Hirdetmény.

Leibicz r. t. város tanácsától ezennel közhirré tétetik, hogy a városnál megüresedett erdőőri állásra pályázat nyittatik, az ezen állással egybekötött javadalmazás 600 kor. évi fizetés és a megitélt erdei kihágási birságoknak $^1/_3$ része, szabad lakás fütéssel, 4 drb. marhára való szabad legeltetés, valamint megfelelő kerti terület. Felhivatnak pályázók, hogy szabályszerüen okmányolt kérvényeiket f. é. november hó 30-áig Leibicz r. t. város polgármesteri hivatalához nyujtsák be. E. 12478.

E. 12495.

Hirdetmény.

A vinkovczei kir. főerdőhivatal területéhez tartozó zsupanjei, vrbanjei, nemczei, morovicsi és jaminai erdőgondnokságokból alakitott I. számu «Alsó kerület» nevü 65991 kat. holdas vadászterületnek az 1907. évi november hó 1-ső napjától számitandó tiz (10) egymásután következő évre leendő bérbeadása érdekében a vezetésem alatt álló ministerium erdészeti (I/B1) főosztályának tanácstermében folyó évi október hó 31-én d. e. 10 órakor szóbeli árverés fog tartatni. Kikiáltási ár 2000 K évi haszonbér. Ezen árverésen részt vehet minden önrendelkezési joggal biró magyar honpolgár, társulatok azonban, valamint kincstári és állami tisztviselők ki vannak zárva. Bővebb felvilágositások a vezetésem alatt álló ministerium (I/B1) főosztályában (V., Zoltán-utcza 16. szám III. e.) és a vinkovczei kir. főerdőhivatalnál szerezhetők.

Budapesten, 1907. évi október hó 7-én.

M. kir. Földmivelésügyi Minister.

Pályázati hirdetmény.

Nagy-Küküllő vármegyében **Medgyes szab. kir. város és Szentágota** nagyközség székhelylyel megüresedett **kettő főerdőőri** állásra, melyek belső irodai és külső szolgálati teendők ellátásával biró kötelezettséggel járnak, egyenkint 960 korona összes illetménynyel pályázat hirdettetik.

Pályázók felhivatnak, hogy

a) erdőőri szakvizsga bizonyitványnyal,

b) keresztlevéllel,

c) családi állapotukat is igazoló erkölcsi bizonyitványnyal,

d) eddigi alkalmazásukról, illetve irodai szolgálatban való jártasságukról szóló szolgálati bizonyitványnyal,

e) ép szellemi erő és egészséges testalkatukat, hibátlan beszélő- és halló képességüket igazoló orvosi bizonyitványnyal felszerelt és **Nagy-Küküllő vármegye közigazgatási erdészeti albizottságához Segesvárt** czimzett, sajátkezüleg irt kérvényüket 1907. évi október hó 27-ig alulirt **m. kir. állami erdőhivatalnál** annál is inkább igyekezzenek benyujtani, mivel az elkésetten érkező folyamodványok tekintetbe nem vétetnek.

A kérvényben megemlitendő, hogy a magyar nyelven kívül minő idegen nyelvet beszél.

A kinevezendő főerdőőr állását a kinevezéstől számitandó 15 napon belől elfoglalni köteles.

Kelt Segesváron 1907. évi október hó 9-én.

E. 12492. **M. kir. állami erdőhivatal.**

Vadőrt

keresek apróvad-területre. Csakis oly egyének pályázzanak, kik teljesen szakavatottak. Ajánlatok a fizetési igények megjelölésével «Az Erdő» kiadóhivatalához intézendők «Sz. K.» jelige alatt. Sz. 12493.

Erdőgyakornok. Ny. 12481.

Tisztességes fiatal ember, ki a vadászatnak minden fortélyát ismeri és a kutyák tanitásában szakértő, erdőgyakornoknak ajánlkozik. Czim az «Erdő» kiadóhivatalában (Budapest, IV., Egyetem-utcza 4. sz. tudható meg.

Egy vadőri s több erdővédi állás

van üresedésben a bulcsi uradalom erdőgazdaságában. Fizetési feltételek megtudhatók az erdőgazdasággal, Batta, Krassó-Szörény megyében. Az állás kinevezés után azonnal elfoglalandó. E. 12479.

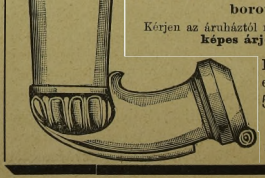

Merkur Kiviteli Áruház

Kőbányán.

Szállítja a legjobb valódi **tajték pipákat** és **szipkákat** jótállás mellett. Továbbá angol és svéd **borotvákat** és **biztonsági borotvát.** Ny. 12483.

Kérjen az áruháztól mindenki **ingyenes, képes árjegyzéket.**

Erdészeti altiszteknek, erdő- és vadőröknek 5% árengedmény.

Megrendelésnél hivatkozzon e lapra.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Fontos ujdonság!

SZENT ANTAL gyémántaczél borotva

5 évi jótállással 1 frt 50 kr.

A kijó borotva hiányában van, ne mulaszsza el ezen hirneves borotvákat beszerezni.

☛ **Minden borotvához értékes borotvatartó ingyen.**

Megrendelhető: Ny. 12441.

SOHR PÁL, Szill (Somogy m.)

Erdészeknek fontos! **Alkalmi vétel!**

BREHM ALFRÉD

AZ ÁLLATOK VILÁGA

10 kötet, félbőrdiszkötésben, több mint 2000 kép és 180 szines és fekete műlappal 180 korona helyett **115 korona.** Megrendelhető:

Adorján Testvérek (cégtulajd. Adorján S. Sándor) könyvkereskedésében

Budapest, VII., Erzsébet-körút 16. sz. Ny. 12482.

A VADÁSZ-VIZSLA.

Gyakorlati útmutató a vizsla-nevelés-, tanítás-, használat- és gyógykezeléshez.

Második kiadás. A szerzőnél: **Ára 1 kor. 50 f.**

Stark Dezső főerdész, **Drávatamási** (Sömogy megye.)

E. 12432.

Fülöp szász-cobburg-gothai herczeg ő királyi fensége szállítója

József főherczeg ő csász. és királyi fensége udvari szállítója

GOTTSCHLIG ÁGOSTON

cs. és kir. udvari tea- és rumszállító

Városi raktár csakis: **IV., Váczi-utcza 11.** a Korona-kávéház átellenében. **BUDAPEST** Központi gyártelep és iroda: **VIII., Futó-utcza 54.**

Ny. 12458.

Közvetlen behozatalu valódi **chinai** és **orosz karaván-teák, Jamaica-, brazíliai** és **Cuba-rumok, franczia cognacok, likörök** a legfinomabb minőségben, eredeti csomagokban, eredeti árak mellett. — **Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.**

Legrégibb magyar teaház!

Ny 12442

Ne küldjük pénzünket külföldre.

Magyarnak Pécs. Németnek Bécs.

SCHÖNWALD IMRE

PÉCS.

Hazai iparunkat előmozditó cégemnél a legjobb órák és ékszerek jobban és olcsóbban szerezhetők be, mint bármely külföldi óragyárosnál.

Fontos minden utazó embernek!

Casinos kivitelü, pontos járásu **zseb-ébresztőóra,** igen elegáns oxidált tokban **20** K, 10 evi jótállással. Legjobb valódi ezust **I. Omega** horgonyszerkezetu zsebóra **25** korona.

Ha ezen tárgyra hivatkozik megküldöm nagy képes árjegyzékemet.

☛ **Őrizkedjék az ember utánzatoktól, melyek csak kellemetlenséget okoznak.**

E. 12433.

Eredeti Grammophonok

angyal védjegygyel a legjobbak!

Eredeti grammophonok 45 koronától feljebb, legjobb minőségben kaphatók.

Nagy választék lemezekben, havonként uj felvételek. — Egy és két oldalon bejátszott lemezek. — Régi, használt lemezek kicseréltetnek.

A Deutsche Grammophon A.-G. egyedüli képviselője Temesvár részére:

KECSKEMÉTI SÁNDOR

látszerész, villamos műszaki telep, nikkelező intézet

Temesvár-Belváros, (Agrár-palota).

MEZŐGAZDASÁGI LEXIKON.

Állatgyógyászat, állattenyésztés, baromfitenyésztés, borászat, építészet, erdészet, gazdasági eszközök, gazdasági üzletvitel, gyümölcsészet haltenyésztés, kártételek, kertészet, méhészet, mellékhaszonvételek, mezőgazdasági közigazgatás, növénytermesztés, rét és legelő, selyemhernyótenyésztés, szőlőszet, takarmányozás, talaj és javitása, tejgazdaság és egyéb a mezőgazdaságra vonatkozó közlemények.

Szerkesztik **dr. Bezerédy Adorján** és **Szilassy Zoltán.**

Számos illusztráczióval és melléklettel ellátva. Az egész mű két vaskos félbőrkötésben. — Bolti ára 35 korona.

Megrendelhető 2 koronás havi részlettörlesztésre is Ny. 12480.

Kelemen D. és Társa könyvterjesztési vállalatánál Budapesten, IV., Reáltanoda-utcza 5.

Az irodalom minden ágát felölelő képes könyvárjegyzékünket az érdeklődőknek dijtalanul s készséggel elküldjük.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

SCHERTER TIVADAR

előbb PAUSENBERGER

VASKERESKEDÉS

Temesvár-Belváros,

Hunyadi- és Jenő herczeg-utcza sarkán.

TELEFON 499.

Legnagyobb választék

Vadász-, Madár-, és Flaubert-fegyverekben,

Forgópisztolyok,

Browning-ismétlő pisztolyok, Flaubert-pisztolyok.

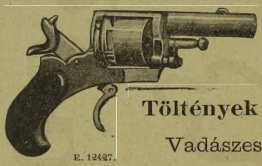

E. 12427.

Amerikai légfegyverek.

Töltények és serét.

Vadászeszközök.

Legjobb szlavon kocsányos és kocsánytalan

Tölgymakkot,

magas csira-képességű ***jegenyefenyő,***

az összes ***tűlerelű*** *és* ***lombfa-magvakat,***

valamint erdősítési czélra több millió erőteljes dús gyökérzetű tölgy, kőris, erdei, fekete, jegenye, lúczfenyő, ákácz stb. ***csemetét*** *ajánl*

FARAGÓ BÉLA cs. és kir. udv. szállító, magyar magpergető-gyár, csemetekert-tulajdonos, fajburgonya-termelő **ZALAEGERSZEGEN.**

Árjegyzék ingyen és bérmentve. E. 12429.

Kényelmes részletfizetésre

vadászfegyverek!

Ny. 12446.

Serétes, golyós, egy-, két- és három-csövű fegyverek, revolverek, flobertek.

Rendkivül dús választék!

Kizárólag elsőrangú gyárimányok!

Képes fegyverárjegyzék ingyen és bérmentve.

Szénási és Kardos Budapest, VII., Rákóczi-út 86 E.

BLUM ÉS TÁRSA

ELSŐRANGU EGYENRUHÁZATI INTÉZET

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utcza 14/16. sz.

Mesteri szabású, izlésteljes, csinos kiállítású

erdészeti és erdőaltiszti egyenruhák

nemkülönben ***felszerelési czikkek*** *szállítására.*

Ezen lap előfizetői által nálunk rendelt czikkek számlaösszegéből 1½%-ot adunk át a fentebb tervezett erdőaltiszti alap javára.

Hivatalos úton részletfizetésre

is eszközölhetők a megrendelések; az ily megrendeléseket, **hosszas** gyakorlatunk alatt — a betekinthető számos elismerő nyilatkozatok tanusága szerint, — mindenkor az igen tisztelt megrendelők legteljesebb megelégedésére hoztuk kivitelbe.

Polgári ruhák

a **legujabb francia- és angol-divat** szerint, szinte **jutányos árban** készíttetnek. Vevőink kényelmére bármely szakmánkba nem vágó czikket készséggel beszerzünk és a vidéki megrendelések kivitelére különösen kiváló gondot és figyelmet fordítunk.

Kivánatra **ingyen és bérmentve** küldjük meg **árjegyzékünket** és a hivatalos megrendeléshez szükséges részletfizetési megrendelési ívet. — Bármily csekély megrendelés is a lehető legnagyobb figyelemmel és pontossággal lesz kiszolgálva.

Kiváló tisztelettel

BLUM ÉS TÁRSA

Szerb kir. udvari szállítók.

Ő cs. és kir. Fensége József főherczeg udvari szállítói.

A nagyméltóságú földmivelésügyi Miniszterium hivatalosan megbizott erdészeti egyenruha szállítói.

Az «Országos Erdészeti Egyesület» rendes tagjai.

E. 12428.

Budapest, 1907. Franklin-Társulat nyomdája.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogatás: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

1. évfolyam. — 21. szám. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. 1907. évi november 1.

Előfizetési ár:
Egész évre ... 4 K.
Fél évre ... 2 K.
Negyed évre ... 1 K.
Egyes szám ... 20 f.

Felelős szerkesztő:
SUGÁR KÁROLY
m. k. erdőmester.

Főmunkatárs:
BALOGH ERNŐ
m. k. erdőmester.

AZ ERDŐ

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

TULAJDONOS ÉS KIADÓ AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET.

Hirdetések
egy hasábos milliméter soronkint 6 fillérrel számíttatnak.
Az egész oldal négy hasáb széles.

Előfizetőknek az álláskinálat és kereslet rovata rövid közlésekre díjtalanul áll rendelkezésre.

Az előfizetési ár «Az Erdő» kiadóhivatala czímén Budapest, IV., Egyetem-utcza, Franklin-Társulat, küldendő. Ide intézendők a lap szétküldésére vonatkozó reklamácziók is.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) «Az Erdő» szerkesztőségéhez, Budapest, V., Zoltán-utcza 16. sz. intézendők. Kéziratok vissza nem adatnak.

«Az Erdő» munkatársai megfelelő iróii tiszteletdijban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz. A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Országos Erdészeti Egyesület által kezelt oly alap javára fordittatik, a mely — később meghatározandó módon — erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

TARTALOM.

Erdészet: Az erdölésről. Áterdölés, gyérítés, ritkítás. (Róth Gyula.) Meteorologia. (Kovács Aladár.)
Gazdasági tanácsadó: Milyen legyen a kisgazda tehene (képpel). A vértetű (képpel) (R.). — Mikor vegye igénybe a gazdálkodó a vegykisérleti állomást? — Gyümölcsösök talajának a megmunkálása Amerikában és a baromfitenyésztés.
Különfélék: Mozgalom az erdészeti altiszti egyenruha megváltoztatása ügyében. — Jutalom. — Nyugdíjbiztosítás. — Növényi tej. — Az állatok barátsága. — A suba mint szőlőtrágya. — Tűzvész. — Zsirpecsétes gyapjuszövet.
Kérdések és feleletek.
Tárcza: Végzetes tréfa. (—sz —rné.)

Erdészet.

Az erdölésről. (Áterdölés, gyérítés, ritkítás.)

Irta *Róth Gyula*, a m. kir. központi erdészeti kisérleti állomás adjunktusa. (Vége.)

Tájékoztatás végett ide csatolok egy kis vázlatrajzot.

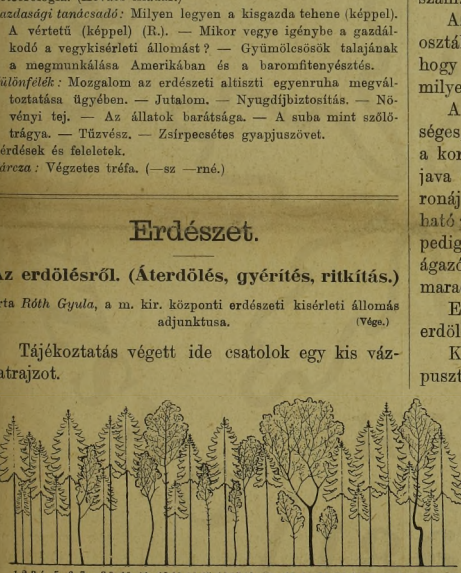

1. kép.

Ez a rajz középkorú erdőt vázol, túlnyomóan fenyő, (lucz vagy jegenye), belevegyítve bükk, szil, juhar, illetőleg bükk és kocsántalan tölgy. A 30 törzs számozva van és a fentebbi osztályok között következőkép oszlik meg:

I. oszt. 6, 21 szám.
II. oszt. 1, 9, 10, 12, 16, 26, 28 szám.
III. oszt. 3, 14, 18, 23, 25, 30 szám.
IV. oszt. 4, 7, 11, 15, 19 szám.
V. oszt. 2, 5, 8, 13, 17, 20, 22, 24, 27, 29 szám.

Az erdölés kivitelénél azonban nem csak az osztályt kell figyelembe venni, hanem még azt is, hogy az egyes törzseknek milyen az alakjuk és milyen a minőségük, fafaj, sarj-e, beteg-e?

A legértékesebb a hosszú szálú egyenes, egészséges, műfára alkalmas törzs, a melynek megfelelő a koronája is, ezek a II. és még a III. osztály java törzsei, valamint az I. osztály akkor, ha koronája nem túlnagy és nyesegetéssel szabályozható; már kevesebbet ér, ha rövidebb a törzs; ha pedig görbe, ágbogas, beteg, túlnagy koronájú, elágazó, villás vagy sarj, az már csak szükségből maradjon az erdőben.

Ezeket tekintetbe véve, a bemutatott vázlat erdölése következőkép volna keresztülviendő.

Ki kell vágni a 2-ikat és 3-ikat, előbbi már pusztulófélben van, utóbbi az 1—4-ig terjedő sürű csoport megbontása érdekében kiveendő. Az 5-ik egyelőre megmarad, mert a 4-ik előbb-utóbb ki kell, hogy jöjjön, hogy az 1-nek és 6-nak helyet adjon. Az akkor keletkező hézag pótlására fentartjuk a még életképes 5-ik törzset. A 7. szám megmarad a 6. és 9. között az ágtisztulás és talajvédelem érdekében, a 8-dikat kivágjuk, mert horzsolásával felsérti a meghagyandó 9-diknek kérgét. 10-dik mint rákbeteg (derekán dudorodás van, a mi a rajzon csak kevéssé látszik meg) kikerül; utána hézag marad, melynek betöltésére meghagyjuk a görbe 11-es számot. 13-dik elhaló, ki lesz vágva, 14-dik megmarad, különösen a 12-es ágtisztulása érdekében, 15-ik és 17-ik életképes elnyomott, megmarad az ágtisztulás és talajvédelem érdekében a kifogástalan 16. szám mellett, 18-ik a 16—19 csoportból kivágandó, mert ott négy

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

törzs szorul, a 19-est meg kell hagyni, hogy a túlerős és hibás alakú 21. után maradó hézagot betöltse, ez a 23-mal együtt el fogja foglalni a 21-esnek helyét. A 20. és 22. mind a kettő megmaradhatna a 21. hézagában, de a 22. már elhal, a miért el kell távolítani. A 25-ös a sürü 23—26 csoportból kiszedendő, a 28-as pedig hibás alakú, a miért szintén eltávolítandó, 27. ennek helyét pótolja, tehát megmarad, a 29. elhaló, ki lesz vágva.

Az ezeknek kivágása után megmaradó állapotot az alábbi 2. kép mutatja, a melyen a kivágottak helyét csak a megmaradt tuskók jelzik.

Így kell végig néznünk az erdőt, különösen ha az már idősebb, és kikeresve a legszebb törzseket, kivágni fokozatosan mindent, a mi ezek növekvését akadályozza, de úgy, hogy *állandóan* ne szakítsuk meg a záródást, hanem csak annyira, hogy a fejlődő koronák pár év alatt betöltsék a hézagokat. Éppen ezért nem is szabad egyszerre túlságos sokat kivágni, hanem inkább gyakrabban

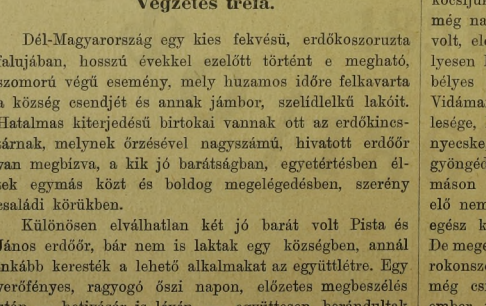

2. kép.

és mindig csak annyit, a mennyit az erdő állapota követel. *Ideiglenesen* azonban, különösen idősebb erdőben, okvetlenül meg kell, hogy a záródást bontsuk.

Összefoglalva az előbbieket, az erdölés általános szabálya következőkép alakulna.

Az erdőből ki kell vágnunk a gyomfákat, betegeket, hibás alakú fákat úgy, hogy a legszebb alakkal és megfelelő koronával biró fákat fokozatosan felszabadítsuk, szorongó csoportokat meg kell bontani, hogy a java törzsek a területen egyenletesen legyenek eloszolva, gondoskodnunk kell e mellett az elegyarány helyes szabályozásáról.

A záródást ideiglenesen meg kell szakítani és pedig a haladó korral mind erősebb mértékben.

Az elnyomott életképes anyagot lehetőleg kiméljük a talajvédelem és az ágtisztulás érdekében.

Az egyes osztályok szerint véve tehát elő kell segíteni a II. és III. osztály legszebb törzseinek növekvését, a IV. és V. osztály életképes törzseit lehetőleg kímélni kell, ellenben ki kell vágni fokozatosan az I. osztályt és az V-iknek száraz törzseit, továbbá a többi osztályok beteg, hibás törzseit és gyomfáit, valamint mindazokat, a melyek eltávolítását a java törzsek érdeke kívánja.

A hol a gazdálkodás oly belterjes, hogy már a nyesegetést is alkalmazhatjuk, ott a java törzsek alakját nyesegetéssel is feljavíthatjuk és esetleg az I. osztály törzseit kivágás helyett alapos nyeséssel meg-

TÁRCZA.

Végzetes tréfa.

Dél-Magyarország egy kies fekvésü, erdőkoszoruzta falujában, hosszú évekkel ezelőtt történt e megható, szomorú végü esemény, mely huzamos időre felkavarta a község csendjét és annak jámbor, szelídlelkü lakóit. Hatalmas kiterjedésü birtokai vannak ott az erdőkincstárnak, melynek őrzésével nagyszámú, hivatott erdőőr van megbízva, a kik jó barátságban, egyetértésben éltek egymás közt és boldog megelégedésben, szerény családi körükben.

Különösen elválhatlan két jó barát volt Pista és János erdőőr, bár nem is laktak egy községben, annál inkább keresték a lehető alkalmakat az együttlétre. Egy verőfényes, ragyogó őszi napon, előzetes megbeszélés után — hetivásár is lévén, — együttesen berándultak fölöttes erdőhatóságuk székhelyére, egy forgalmas városkába, a hol kihallgatásra jelentkeztek főnöküknél, természetesen teljes szolgálati felszereléssel, a mint azt a szabályzat is előírja. Miután további intézkedéseikhez megkapták a felsőbb utasitást, Pista erdőőr még egy revolvert vásárolt, régi vágyát valósitva meg ezáltal.

Dolgaik sikeres elintézése után jókedvüen ültek fel kocsijukra, hogy nehány óra távolságra fekvő falujukat még napnyugta előtt elérhessék. Változatos, szép útjuk volt, elől szelid, viruló zöld dombok, távolabb a szeszélyesen kanyargó folyó, mig hátterét sötét lombú, terebélyes tölgyerdővel borított magas hegyek képezték. Vidáman érkeztek meg Pista házikója elé, a kinek felesége, Borcsa asszony, egy takaros, szép magyar menyecske, már várva-várta szeretett gazdáját jó étellel és gyöngéd szóval. Megindító ragaszkodással csüngtek egymáson e házastársak, viszály, harag soha portájukon elő nem fordult, becsülték és szerették is ezért őket az egész környéken és követendő például állították oda. De megérdemelték teljes mértékben embertársaik fokozott rokonszenvét más szép tulajdonságaik révén is, melylyel még csinos külső párosult. Szép szál, fiatal magyar ember volt Pista, erőteljes, széles vállakkal, világos hajzattal, bátor tekintettel. A piros-pozsgás barna menyecske gombölyü formás tagjaival és örökké mosolygó élénk szemével, méltó társa neki. Szorgalmasan dolgozott hajnaltól napestig a konyhában, kertben, ellátta a

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

gátolhatjuk a túlfejlődésben, leszorítva őket a II. osztályba.

Természetes, hogy ezek csak általános irányelvek, a melyek alkalmazása a fafaj és egyéb viszonyok szerint módosul. Különleges viszonyok esetleg egészen eltérő eljárást követelhetnek, de mivel ez csak bizonyos esetekben áll be, ezekre ezúttal nem is terjeszkedem ki, kellő meggondolt eljárás mellett a fent vázolt általános szabályokkal — ritka eset kivételével — mindig czélt érünk.

Ilyen gazdálkodás mellett az erdőből kataszteri holdanként 20—30, sőt 40—50 m^3-t is vehetünk ki a nélkül, hogy az erdőt kelleténél nagyobb fokban kiritkítanók, és 5—10 év mulva ugyanarra a területre már ismét visszatérhetünk hasonló menynyiség kivágásával. Az erdőből első sorban a kevésbbé értékes anyagot távolítjuk el, a legszebb, legértékesebb fák megmaradnak és ily ápolás mellett úgy tömegben, mint minőségben hatalmasan gyarapodnak, úgy, hogy a végső vágásban már csak elsőrangú anyag marad.

De a kikerülő anyagot is jól lehet értékesíteni, mert erősebb és nem tövön száradt fák kerülnek ki. Különösen ha az első erdöléseken már túl vagyunk és a legsilányabb anyagot már eltávolítottuk, akkor az erdölési anyag is már nagy értéket képvisel.

Minden erdőbirtokosnak és minden erdőkezelőnek tehát nagy érdeke, hogy erdejét az erdölés megfelelő kivitelével ápolja és jókarba hozza. Nem elég az erdőt — sokszor nagy költséggel és fáradságos munkával — megtelepíteni, de fel is kell azt nevelni. Igaz, hogy az erdő felnőne az ember beleavatkozása nélkül is, de a ki evvel megelégszik, annak csak azt mondom: Hiszen a kukoricza, a krumpli stb. is megnő az ember beleavatkozása nélkül, mégis furcsa gazdának tartanók, a ki sajnálná attól a gyomlálást, kapálást.

A helyesen és az erdő természetének megfelelően keresztülvitt erdölésnek előnyeit a következőkben foglalhatom össze:

1. Az erdő legszebb, legértékesebb fáinak növekvését nagy mértékben fokozza, evvel a fatömeget és annak értékét gyarapítja.

2. Ugyanegy területen rövid időközökben ismétlődő jövedelmet ad a tőke megtámadása nélkül.

3. Ugyanazt a fatömeget ugyanazon a területen rövidebb idő alatt termeli.

4. Módot ad arra, hogy az erdő fáinak elegyét és az erdőből nyerhető választékok arányát a természetadta határok között szabályozzuk.

5. Az erdő fáit fokozatosan hozzászoktatva a szabadabb álláshoz, ellenállóvá teszi a szél- és a hótörés ellen.

6. A szabadabb állással előkészíti a fákat a fokozatos felújításra vagy alátelepítésre.

7. A beteges és sínylődő fák kiszedésével eltávolítja a káros rovarok és fabetegségek melegágyait.

8. Fiatal, kevesebb értékű erdők erdölésével olcsó tüzifát nyujthatunk a vidék szegényebb lakosságának.

---

lábas jószágot az istállóban, a baromfit az udvaron, de meg is látszott házatáján az éber szem örködése és két munkás kar müködése, rend és tisztaság honolt kívül-belül állandóan.

Most is a tűzhely mellől szaladt ki Boresa asszony a kocsizörgésre, ezúttal nem hiába, mert megérkezett hites ura, a kinek kitörő örömmel szaladt elébe, meg nem feledkezve természetesen a jó barátról sem, a kit szivélyes üdvözlés után, magyaros vendégszeretettel hivott be magukhoz, hogy fogyasztaná el velük együtt szerény ennivalójukat és csak ezután folytassa útját otthonába, a szomszéd faluba. János megköszönve a barátságos invitálást, elfogadta azt és így hármasban léptek be a csinos, tiszta szobába, a hol első sorban a náluk levő szolgálati fegyvert rakták le és pedig a házigazda rendes helyére, a falon függő fegyvertáblára akasztotta azt, míg János egy sarokba támasztotta az övét. Azután elővették és élénk érdeklődéssel nézték, próbálgatták az ujonnan vásárolt revolvert, persze töltény nélkül. Közben a háziasszony betálalta az illatos, párolgó ételt, melyet vidám beszélgetés és tréfálkozás közben fogyasztottak el, mert János jóizű ember lévén, kedvelte az ártatlan kötekedéseket. Az étkezés befejeztével így szól János, hamiskás mosoly kiséretében barátjához, Pistához: «Mutatok neked egy jó vicczet, hanem ehhez szükséges egy korona, előbb adjál te nekem egyet, mert én összes pénzemet elköltöttem a városban.» Barátja erre készséggel zsebébe nyúl, kivesz belőle egy koronát, átnyujtja Jánosnak és kiváncsian figyel a történendőkre. Mire János kezébe veszi s Pista szeme elé tartja a koronát és nevetve mondja: «Most nézd meg jól a koronát! Láttad?» — «Igen, láttam», válaszolt amaz. — «No, mert többé nem fogod látni», szólt János és zsebébe csusztatja azt. — «Ugy-e, jó viccz volt?» fejezte be megelégedetten János, a ki egyszersmind már távozni is készült. Mindez a legjobb hangulatban, vidám megjegyzésekkel fűszerezve, játszódott le. Pista most nevetve fölszólítja barátját, hogy adja vissza koronáját, mert addig innét el nem engedi őt, ha másképp nem, fegyverrel kényszeríti rá, azzal indul is az ágy felé, a melyen ott hever az új revolver, de nincs megtöltve, a mit Pista nagyon jól tud. — Mire felesége aggódva ugrik fel helyéről és ura után siet, kérlelve őt, hogy ne emeljen még tréfából sem fegyvert embertársára, mert számtalan súlyos baleset és szerencsétlenség történt már ilyen bohókás, vigyázatlan fegy-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVGF/255/2018.

Meteorologia.

Irta *Kovács Aladár*, m. kir. erdőmester.

(Folytatás.)

Hogy a Napon előjövő változásokról, foltokról olvasóink némi fogalmat nyerjenek: a naptányérnak 1906. évi július hó 22-én felvett fényképét bemutatjuk. Az ábrán a naptányér mellett látható foltok az akkor észlelt Napfoltok erősen nagyított alakjait mutatják.

A «Meteor» észleletei szerint, «ha a foltok nagyon izgatottak, gyakran eltűnnek, majd sűrűn keletkeznek s útjukat nem végzik zavartalanul, akkor változatos felé terelik időjárásunkat. A nyugodt foltok pedig és azok zavartalan menetei szép, állandó időt jelentenek. Ha

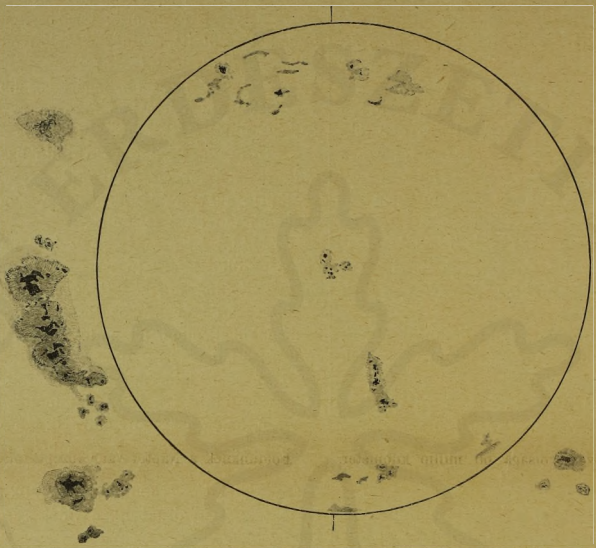

verforgatásból. De Pista nevetve eloszlatja a menyecske aggodalmait és megnyugtatja, hogy hisz' a revolver töltetlen; ezzel rögtön barátjára is szegezi azt. Ez sem rest s e szavakkal «nekem is van fegyverem», a sarokhoz támasztott fegyveréhez siet, hirtelen katonásan kezébe kapja és a következő pillanatban borzalmas dördülés reszketteti meg a kicsi szoba levegőjét és Pista átlőtt fejjel, hangtalanul, holtan rogyott össze. Legjobb barátjának keze oltotta ki életét, vidám tréfálkozások közben, s még halvány sejtelmével sem a végzetes kimenetelnek. Hitves és jó barát, a ki szörnyű véletlen folytán egyszersmind gyilkossá is lett, borultak egyszerre zokogva és hajukat tépve a holttetem fölé, mély fájdalmukban önmagukat okolva a szeretett férfi haláláért. A szivettépő sikoltozást, siránkozást, meghallották a közeli csendőrlaktanyában is, mire az épen otthon levő csendőrök azonnal a szerencsétlenség színhelyére siettek, a hol rövidesen megtudva a tényállást, kötelességszerűen elfogták a szörnyű valóság hatása alatt félig eszét vesztett, szerencsétlen János erdőőrt és láncra verve kisérték be egyelőre saját hivatalos helyiségökbe, egyúttal természetesen lefoglalták a halált okozó Werndl-puskát is, mint fontos bűnjelet. A csendőrség ottani vezetője sietve jelentést tett először is az erdőgondnoknak, a ki nemesen érző szívvel sietett erdőőrének védelmére, mert meg volt róla győződve, hogy nem rosszindulatu szándékosság, hanem borzalmas véletlenség előidézte szerencsétlenségről lehet csak szó. Az erdész felszólitására a csendőrök leszedték János bilincseit és a távolabb eső járásbiróság székhelyére kisérték, a hol vizsgálati fogságba zárva, megindították ellene az eljárást.

Közben a faluban nagy volt a szomorúság; az emberek ijedt arczczal, fájdalmas hangon beszéltek a végzetes szerencsétlenségről, mely pillanat alatt némitotta el az általuk nagyrabecsült és kedvelt erdőőr életét. Viszont a legmélyebb részvéttel fordultak a tettes személye felé, őszintén sajnálva őt, hogy a tréfálkozás hevében, ily rettenetes szerep eljátszására kényszeritette a véletlen, midőn legjobb barátját lőtte agyon, akaratán kivül.

Általános szomorúság közepette temették el Pista erdőőrt, kinek végtisztességén feljebbvalója is megjelent és egy szép koszorút helyezett el a koporsóra. Messze vidékről zarándokoltak a jóbarátok és ismerősök, hogy Pistát utolsó útjára elkisérjék és fájdalomtól roskadozó özvegyének nehány vigasztaló szót mondjanak.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

homályosak voltak s ezt megelőzőleg meleg időnk volt s egyszerre tisztán látszanak, akkor esőt várhatunk, míg szóródott új foltok keletkezése meleget, ezek tömörülése hideg befolyást okoz».

Ha a bolygók állásából kifolyólag hideget várhatunk, a Napon előjövő erőhatások pedig a meleg jelleg felé terelik időjárásunkat, úgy ez légkörünk egyensúlyi állapotában oly változásokat okoz, melynek jellege az érvényre jutó erőhatástól függ és majd eső, majd szél, a derü és ború váltakozásában nyilatkozik meg.

A bolygókról.

A Naphoz legközelebb keringő bolygó a Merkur, mely legnagyobb kitérésében mintegy két órával előzi meg vagy követi a Napot, a szerint, a mint annak keleti vagy nyugati oldalán látható. Nálunk a hosszantartó esti és reggeli szürkület miatt kevés ember látja, mert a szürkület fénye a bolygó fényét elveszi. A Merkur oly fényváltozásokat mutat, mint a mi holdunk, tehát ha a Nap előtt elvonul, nem láthatjuk, míg ha annak jobb- vagy bal oldalán látható, akkor ép úgy, mint holdunk az első vagy utolsó negyedben sarló-alakú. A Merkur éve 88 napig tart, vagyis ennyi időre van szüksége, míg a Napot egyszer megkerüli és ez alatt egyszer fordul meg tengelye körül. A Nap felé tehát mindég ugyanazon oldalát fordítja ép úgy, mint Holdunk a Föld felé; egyik oldalán tehát örökös a nappal és a nyár, a másikon pedig az éjszaka és a tél.

A Naptól való középtávolsága 60 millió kilométer, átmérője mintegy 5000 km., tehát kevesebb, mint földünk átmérőjének a fele.

A Naptól kifelé a második bolygó a Venus. Ez az ég legfényesebb bolygója, melynek fénye oly erős, hogy az, a ki tudja, hogy merre keresse, nappal is meglátha-tja. Ha a Venus a Nap nyugati oldalán van, akkor mint hajnalcsillag, ha pedig a keleti oldalán van, mint esti csillag látható. Fényváltozásai olyanok, mint Holdunké. A Nap körül 225 nap alatt kering, míg saját tengelye körül vagy közel 24 óra alatt, vagy 225 nap alatt. A legújabb vizsgálatok eredménye arra enged következtetni, hogy tengelye körül 225 nap alatt csak egyszer fordul meg.

Átmérője csekély különbséggel akkora, mint Földünké, tehát mintegy 12000 km. A Naptól való középtávolsága mintegy 112 millió kilométer. A Venusnak légköre van, mely jóval sűrűbb mint Földünk légköre. A harmadik bolygó a Naptól kifelé a mi Földünk. Mennyi öröm, mennyi bánat, mennyi remény, csalódás, béke és küzdelem színtere? De hagyjuk ezeket. Ezek a meg-megujuló életnek változó jelenségei közé tartoznak és ha mindazt leírnám, a mit csak Földünkről tudni kívánatos lenne, szerkesztő-barátommal gyűlne meg a bajom a miatt, hogy az egész lapot a mi sártekénkkel akarom kitölteni, s azért a Földről egyelőre csak annyit akarok írni, a mennyit róla a csomópontok megértéséhez tudni szükséges.

Földünk a Napnak egyik kisebb bolygója, mely a Nap körül 365 nap alatt kering egyszer. Tengelykörüli forgása 24 óra. Ez a két mozgása, t. i, tengelye körüli forgása és a Nap körüli keringése képezik időszámításunk alapját.

Földünknek a Naptól való középtávolsága 149 millió kilométer; átmérője mintegy: 1200 klm. Tengelyének állása pályájának síkjával 23 ½ szöget alkot, a mi az évszakok váltakozását eredményezi, mert ha a Föld-

---

A legnagyobb csapás által sujtott, megtört, árván maradt feleség, rövid idő múlva örökre elköltözött e vidékről, messze szülőfalujába. Nem tudott többé megmaradni azon a helyen, a hol életére az a legnagyobb bánat és veszteség nehezedett, a mely asszonyt, feleséget csak érhet.

Hetek, hónapok teltek ezalatt és szegény János ügye lassacskán hivatalos tárgyalásra került. Kihallgatásakor kezdettől fogva azt vallotta, hogy ő a fegyver kakasát fel nem húzta, mert alig hogy jobb kezébe kapta a puskát és katonásan oldalához szorította, az rögtön el is dördült. Eleinte a bíróság nem tartotta figyelembevehetőnek a vádlott e védekezését és ujabb tárgyalást rendelt el.

E tárgyalásra mint szakértőt, az erdészt is megidézte, a ki, mielőtt a bíróság előtt megjelent, az erdőgondnokság hivatalos helyiségében talált nehány megtöltött Werndl-karabélylyal künn a szabadban kisérletet tett. E kisérletek eredménye szerint, a mint a főtárgyaláson a bíróság előtt is többszörösen be lett mutatva, az erdőőrök szolgálati fegyvere, a Werndl-karabély, elsülhet akkor is, ha a kakas a nyugvón van.

Már pedig az ottani nehéz szolgálati viszonyok között, a hol gyakori és nagyarányú a fatolvajlás, az erdőőrök állandóan töltött fegyverrel jártak, hogy minden pillanatban készen legyenek a védelemre vagy a támadásra.

A bíróság — hosszas tárgyalás után — végre elfogadta döntő bizonyítéknak a megállapított tényállást, hogy t. i. János, a midőn a fegyvert kezébe kapta, tudtán kívül, véletlenül a nyugvón levő kakast is lecsettentette, a mi a csőben volt töltényt elsütötte és ennek alapján a szerencsétlen, megtört embert hat havi vizsgálati fogság után szabadlábra helyezte, illetve a vád alól fölmentette.

Nagy megnyugvással és közmegelégedéssel találkozott a bíróság itélete, mert általános volt a vélemény, hogy János önhibáján kívül okozta a borzalmas szerencsétlenséget és eléggé megbünhődött már érette nemcsak a börtönben töltött fél év kínos szenvedéseinek türelmes megadással való elviselése által, hanem saját lelkiismerete marczangolásától is, mely szüntelen gyötörte, emlékeztetve őt örökké jóvátehetetlen ballépésére, mely a tréfából való fegyverforgatás végzetes, helyrehozhatlan következményeként súlyosodott reá.

—*sz* —*rné.*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

nek ez a tengelyferdesége nem lenne, hanem tengelye pályasíkjára merőleges lenne, akkor örökös tavasz uralkodnék rajta.

Egy hűséges kisérője Földünknek a mi Holdunk, mely 380,000 km. távolságban kering körülötte, de úgy, hogy mindég csak egy és ugyanazon oldalát fordítja felénk, tehát hozzánk képest tengelyforgással már nem is bír, — mindazonáltal mert a Föld körül egy hó leforgása alatt (tulajdonkép 28 nap alatt) körüljár és ezalatt mindég ugyanazon oldalát fordítja felénk, saját tengelye körül is megfordul ugyanezen idő alatt egyszer.

A Hold a Naptól nyeri világosságát és a szerint, a mint a Nappal együttállásban vagy ellenállásban van, majd a tőlünk elfordított fele (újhold), majd a felénk fordított fele (holdtölte) van megvilágítva. Ezen két állás és megvilágítás között a Naphoz és hozzánk való helyzete szerint a tőlünk látható megvilágított felülete majd 14 napig növekszik, majd ugyanannyi ideig fogy.

Légköre földi értelemben véve nincs s azért bátran mondhatjuk, hogy rajta az élet oly formában, mint Földünkön, alakot nem ölthetett.

Átmérője mintegy 3475 km., tehát a Föld átmérőjének negyedrésze.

Felülete erősen barázdált; nagyterjedelmű sikságok és óriási emelkedések (hegyek) láthatók rajta már kisebb nagyitású távcsőben is, melyek a vulkanikus képződmények benyomását keltik bennünk, azaz mintha az egész holdfelület csupa egymás mellé helyezett tűzhányó hegyből állana. Néha megtörténik, hogy Föld körüli útjában ép a Nap és Föld közé kerül s akkor egészben vagy részben eltakarja előlünk a Napot, a mikor is a napfogyatkozás jelenségét idézi elő, máskor meg megesik, hogy bele kerül a Föld árnyékába, mely esetben a holdfogyatkozás tüneményében gyönyörködtet bennünket.

Hozzánk való közelségénél és aránylag nagy tömegénél fogva Földünkre nagy tömeghatást gyakorol, a mi a tengerjárás (apály és dagály) jelenségében nyilvánul. Erős hatással van a «Meteor» szerint Földünk időjárásának kialakulására is, a mennyiben minden hónapban egyszer körüljárván Földünket, ezen útjában a többi bolygókkal és Földünkkel együttállásokba, ellenállásokba, majd keresztállásokba jut és ennélfogva a bolygók tömeghatását majd erősíti, majd pedig csökkenti.

A Meteor november hóra a következő időjárást teszi közzé:

November hó csomópontjai 5—6—7—9—12—13—14—20—23—25—26—28-ra esnek, melyek közül legerősebb hatásúak az 5—9—14—23—26-ikiak. Az 5-iki még enyhe, a 9-iki csapadékos, a 14-iki az évszakhoz képest újra meleg időt hoz, mely napon a Merkur bolygó a Nap korongja előtt elvonul és azon sötét pont álakjában lesz észlelhető.

A legállandóbb időjárás november hóban 14 és 23-ika között várható. A 23 és 26-iki csomópont hideg jellegü, úgy, hogy ezek hatáskörében fagyot várhatunk.

(Folytatása következik.)

Gazdasági tanácsadó.

Rovatvezető: *Hreblay* Emil állattenyésztési m. kir. felügyelő.

Milyen legyen a kisgazda tehene? Lapunk folyó évi 18-ik számában «*Milyen legyen a jól tejelő tehén?*» czim alatt körülbelül elmondottuk mindazt, a mire a kisembernek, — a kinek legfeljebb egy-két tehenet van módjában tartani — figyelnie kell, hogy tehentartására rá ne fizessen, hanem abból hasznot lásson.

Ez alkalommal nemcsak a belső, de a külső, külemi tulajdonságokra is fel akarjuk t. olvasóink b. figyelmét hívni. E czélból bemutatjuk *D. M.* kisgazdának «Fáni» nevű két éves pirostarka üszőjét, a mely a Budapesten f. év elején tartott állatkiállításon az I-sö dijat nyerte.

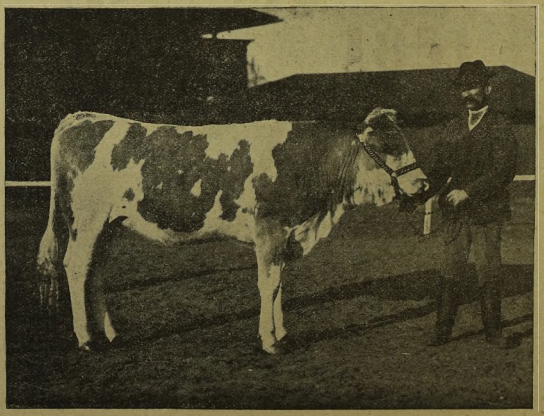

Láthatjuk a bemutatott képen, mily szép, mily remek alakú állat ez a két éves pirostarka üsző, a melynek gazdája egyszerű kistenyésztő földmives ember, de nagy érzéke van ahhoz, hogy az okos szót jól megjegyezze s azt az életben alkalmazza is. Ez a kis ember látta azt, hogy ha a kevésbbé szép és jó tehénre, igen szép és jól tejelő családból származó pirostarka bikát eresztünk, az ivadék, azaz a borjú majdnem minden esetben, a bika színét és formáit fogja

* A Meteor időjelző heti folyóirat megrendelhető a Meteor szerkesztőségében II., Donáti-utcza 8. Előfizetési ár egész évre 8 korona.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

örökölni s ha az ivadék üsző, s ha az megnő s újból egy más bikát (sohasem a saját apját) vezetünk rája, akkor ennek az ivadéka még szebb, még tökéletesebb lesz.

A fokozatos és okszerű nemesítéssel minden állatfajban érhetünk el szép eredményeket, — sohasem szabad azonban kapkodni s változtatni a fajtákat, hanem következetesen megmaradni annál az egyetlen fajtánál, a melyet jól meggondolva s tapasztalt szakemberek tanácsainak meghallgatása után választottunk.

A mai lapunkban bemutatott pirostarka üsző legyen a mintaképe annak, milyen legyen külsőleg a jó és okos gazda tehene — az oly vidékeken, a hol a pirostarka színű teheneket kedvelik.

Hogy pedig mily módon lehet egy-egy vidéknek jó bikához jutni, és az a bika milyen állású és színű legyen, azt lapunk közelebbi számában elmondom.

A vértetű. Szörnyen elterjedt s veszedelmes károkat okozott hazánkban az utolsó évtizedek alatt a vértetű.

Nevét attól a vörös, mocskos anyaggal kevert nedvtől vette, mely belőle, ha összemorzsoljuk, kifröcscsen. Nem vér ez, hanem éretlen embriók, fejletlen ivadékok. Testét ragyogó, kékes fehér színű gyapjas szőrözet fedi s ezért német nyelven gyapjastetűnek (Wollaus) is nevezik. Vannak szárnyas és szárnyatlan egyedek. A nőstény 30—40 darabbal szaporítja az állományt gyors egymásutánban, úgy hogy kéthetenkint már új generációk várhatók. Az ifjú nemzedék hamarosan elhagyja azt a tanyát, melyen napvilágot látott s az almafák ágain, törzsein s gyökfőin, rendszerint a kéregrepedésekben és sebhelyeken új otthont alapít.

Táplálékuk kizárólag a fa nedve s így könnyen érthető, hogy ha a fán elhatalmasodnak, azt csakhamar tönkre teszik. Ha irtásukkal késlekedünk, a fák termése hova-tovább kevesebb s kevesebb lesz, leveleiket lehullatják s nemsokára teljesen kiszáradnak. Dudoros daganatok fejlődnek, az ágak mind nagyobb s nagyobb számban elhalnak, a tetvek millióii az összes életnedveket felemésztik s kertünk díszei szemünk láttára tönkre mennek.

Különös, hogy a vértetű nem minden almafát támad meg, hanem csak azokat a fajokat, melyek fája lágyabb s vékonyabb rostú. Előszeretettel a téli aranyparmén, aranysárga ananász, luxemburgi, Spital-renet, őszi piros kálvill, téli és piros Taffet s más nálunk kevésbbé ismert fajokon tartózkodik.

Hogy kertünkbe e veszedelmes rovar be ne költözzék, ügyeljünk arra, hogy csemetéinket, oltványainkat és oltóvesszőinket kizárólag olyan kertekből szerezzük be, melyekben vértetűt még nem észleltek. Mikor a vértetűt irtjuk, őrizkedjünk attól, hogy a fát s ágait megrázogassuk, mert a vértetűt a szél könnyen tovább hordja s mi magunk is czipőinkkel, saruinkkal s ruházatunkkal elősegíthetjük tovaterjedését. Irtását, a mint jelenlétét észrevettük, kezdjük meg haladéktalanul s végezzük lelkiismeretes alapossággal.

Fiatal s alacsony növésű törpe fácskákon könnyen megtehetjük, mert itt elegendő a fácskákat kefével végig dörzsölni. Ez által a vértetűk összemorzsolódnak s elpusztulnak.

Nagyobb fáknál, melyeket a vértetű már egészen ellepett, az irtási munka nem ily egyszerű. Ezeket a fákat higított petroleummal bepermetezzük. Négy rész vizre egy rész petroleumot veszünk, azt addig keverjük s rázogatjuk, míg a viz és petroleum teljesen összekeveredett. E keveréket — melyet általában petroleum-emulzionak neveznek — azután permetezővel, ennek hiányában pedig valamelyes kézi fecskendővel a fára locsoljuk,

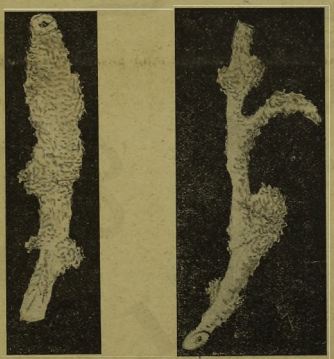

úgy hogy az a sebhelyekre, kéregrepedésekbe és ághónaljakba — a vértetű kedvencz tartózkodási helyeibe — jól behatoljon.

Némelyek petroleum-emulzio helyett 1%-os lysolt vagy 3%-os sapocarbolt, az amerikaiak pedig kerosint, a petroleumnak egy melléktermékét alkalmazzák. (Lysol és sapocarbol minden gyógyszertárban kapható.)

Sokan a következő szert ajánják: 150 gramm házi szappant, 2 deczilitер langolajat és 6 gramm karbolsavat annyi vízben oldunk fel s keverünk össze, hogy az oldat egy liternyi legyen; ezt azután 10 liter esővízzel felhigítjuk. Veszünk továbbá ½ kiló házi szappant s azt 5 liter forró vízben feloldjuk, belekeverünk ½ kiló rovar-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

port s e keveréket 90 liter vízzel felhígítjuk. Az ekként nyert két folyadékot már most jól felkavarjuk s azzal a fákat bepermetezzük. Ha a permetezést 2-szer 3-szor megismételjük, a vértetűk teljesen kivesznek.

Azokat az ágacskákat, melyeket permetezés közben el nem érünk, czélszerű levagdosni s a helyszínén gondosan elégetni. A legutóbb közölt permetező oldat literje 5—6 fillérbe kerül. Ábránk a vértetű egy szárnyas példányát sokszoros nagyításban mutatja be. A baloldali felső sarkon látható jel *I* a vértetű természetes nagyságát jelzi. A vértetű által megtámadott ágak természetes nagyságban vannak feltüntetve. *R.*

Mikor vegye igénybe a gazdálkodó a vegykisérleti állomást? A mezőgazdasági kisérleti állomások sorába tartoznak a vegykisérleti állomások, melyek tanácscsal és útbaigazitással szolgálnak a gazdaközönségnek. Ma a vegykisérleti állomásokhoz a gazdaközönség már elég gyakran fordul szakszerű tanácsért. Leggyakrabban akkor fordul oda, ha műtrágyát vagy takarmányt vásárol és arról akar meggyőződni, hogy a vásárolt műtrágyában van-e annyi foszforsav vagy nitrogén vagy káli, mint a mennyiért a gyáros szavatal. Van-e benne a növényzetre káros alkotórész, vagy nincs? A vásárolt takarmány tartalmaz-e annyi keményitőt, czukrot, fehérjét, mint a mennyit a kereskedő számlázott? De igénybe kell vennünk a vegykisérleti állomásokat, ha a gazdaságban termelt tejet vajszövetkezetnek adjuk el zsirtartalom szerint; ha a gazdaságban készitett vaj víztartalmát; ha a bormust sav és czukortartalmát tudni akarjuk. Ha a túlsavanyú bort savtalanitani akarjuk. Ha márgát bányászunk és annak szénsavas mésztartalmát akarjuk megtudni. Az égetett mész vagy téglánál a nyersanyag, a tüzalóanyag, a készitermék összetételének megállapitása végett. A kútvíz, ivóvíz összetételének és használhatóságának, tisztaságának kimutatása miatt. Ezeken kivül igénybe vegye a gazda a vegykisérleti állomásokat még mindazon esetekben, a mikor vegyi vizsgálat eszközlése válik szükségessé. Fordítson a gazda nagy súlyt arra, hogy a mikor a mezőgazdasági termékek, iparczikkek és élelmiszerek bevásárlását eszközli, azok jóságának megállapitása végett soha se mulaszsza el a vegykisérleti állomásokat igénybe venni. Ügyelni kell azonban arra, hogy a beküldött minta az egész anyag átlaga legyen és úgy legyen csomagolva, hogy eredeti változatlan állapotban kapja meg az állomás.

Ilyen vegykisérleti állomások vannak a kassai, debreczeni, kolozsvári, keszthelyi és a magyaróvári gazdasági akadémiáknál és Budapesten, az országos vegykisérleti központnál.

A vegyvizsgálati dij igen mérsékelt, kivánatra előre tudatják a felmerülhető költségek nagyságát.

Minden esetben a költség dúsan kifizeti magát a nyert gyakorlati útmutatásban és épen azért, adandó esetekben ezen intézmény felkeresését ajánljuk.

Gyümölcsösök talajának a megmunkálása Amerikában és a baromfitenyésztés. Az északamerikai Egyesült-Államok gazdaságai vagy gyümölcsöseiben a talaj rendszeres megmunkálása a leggyakoribb eset ugyan, de vannak eltérések is, a mikor a talajt egyébként is igyekeznek hasznositani. Leginkább a következő négy eljárás figyelhető meg: 1. A talajt gyakori szántással gyommentesen tartják és a fák alatt semmi egyebet nem termesztenek. 2. A megmunkált talajban zöldtrágyázásra alkalmas növényt termesztenek, a mely télen át a talajt az erős átfagyástól megvédelmezi és a talajt nitrogénben és tevényben gazdagitja. 3. Begyepesitik a talajt, de a levágott gyepet ott hagyják elkorhadni. 4. A füvel bevetett talajon állatokat (leginkább sertést és juhot) legeltetnek. Roszabb az, a mikor a szénát a területről elszállitják.

Az ilyen különféle eljárás eredménye a gyümölcstermés mennyiségében is megnyilvánul, a mint ez a következő adatokból is jól kitűnik, megjegyezvén, hogy ezeket New-York állam több száz gyümölcsösének több évi terméseredményéből összevonás útján kapták. Megmunkált és 10 évig gyepmentesen tartott talajon termett holdanként 327 hektoliter; öt évig gyepmentesen tartott talajon 326 hl. és 2 ½ évig gyepmentesen tartott talajon 231 hl. alma. 2 ½ év óta füvel benőtt talajon termett holdanként 243 hl., 5 év óta füves talajon 204 hl., 10 év óta ugyanilyen talajon 171 hl. alma. Sertéslegelőül használt talajon termett holdanként 312 hl., juhlegelőn 308 hl. és marhalegelőn 153 hl. alma.

Mindezt azért mondjuk el, hogy szembeállithassuk a nálunk ujabban divatba jött gyümölcsösök hasznositásának módját, a mely abban áll, hogy a fent elmondott talajmivelésen kivül a gyümölcsösökben rendkivül hasznos és gazdaságos baromfiakat tartani és tenyészteni. A szárnyasok u. i., különösen a fürge, kaparni szerető magyar tyúkok a gyümölcsfákról lehullott s betelelni vágyó hernyókat s rovarokat összeszedik s igy a gyümölcsösökertet rovartalanitják.

Én a «Köztelek» f. évi 39. számában e kérdés felől a következő választ adtam egy gazdatársamnak:

40—50 tojótyúknak s 200—300 darabból álló szaporulatnak 500 □-öles terület kevés, de ha már nagyobb nem lehet, akkor ezt a területet ketté kell osztani azon czélból, hogy ott alábbi módon mégis hasznosnal tartható legyen baromfi. Azt felásva vagy felszántva, fű és luczernával őszszel be kell vetni s a míg a luczerna erősen ki nem fejlődött s legalább egyszer le nem lett kaszálva, addig a tyúkok más helyen tartandók. Ha a két tyúkudvar már erősen gyepes, akkor havonta felváltva egy-egy udvarban tartandók a tyúkok s ha egy hó alatt azt lelegelték, a másikba ereszteндők egy hónapi időre. Ily módon jó és dús legelőjük lesz a tyúkoknak 6—7 éven át. Jó ezenkivül minden udvarban 10—15 □-méter területen istállótrágyadombot is létesiteni.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Különfélék.

Mozgalom az erdészeti altiszti egyenruha megváltoztatása ügyében. A tótsóvári m. kir. erdőhivatal kerületéhez tartozó diósgyőri, parasznyai, ujhutai és mocsolyási erdőgondnokságokban alkalmazott erdészeti altisztek f. é. julius hó 7-én értekezletet tartottak, melyen elhatározták, hogy az erdészeti altiszti egyenruha, valamint a rangjelzés megváltoztatása, nemkülönben az egyenruha-átalány felemelése iránt kérvényt fognak a m. kir. földmivelésügyi miniszteriumhoz benyújtani és egyúttal kérni fogják azt is, hogy úgy az erdőlegények, mint a segéderdőőrök is részesittessenek egyenruha-átalányban.

A magunk részéről az erdészeti altiszti személyzet minden jogos kivánsága iránt élénk érdeklődéssel viseltetünk, azt tőlünk telhetőleg a legnagyobb odaadással támogatjuk s a jelen esetben is melegen óhajtanánk és igen kivánatosnak tartanánk, ha az egyenruha-átalány felemelésének, valamint az erdőlegények és segéderdőőrök egyenruha-átalányának kérdése kedvező megoldást nyerne.

Jutalom. Baranya-, Somogy-, Tolnamegyei Erdészeti és Vadászati Egyesület október hó 6-án tartott közgyülése elfogadta a választmány azon javaslatát, hogy Steiner Gyula körmendi magpergető gyáros 45 korona adománya két oly erdőőr megjutalmazására fordittassék, kik az erdőőri szakvizsgát a f. é. őszén a legjobb eredménynyel tették le.

Nyugdíjbiztosítás. Az Országos Gazdasági Munkás és Cselédsegélypénztárnál a következők biztosították magukat:

a nyugdijcsoporthoz: Suvetz Illés m. kir. erdőőr három tagsággal, vagyis havi 40 koronára, Janovszky József városi főerdőőr havi 10 korona, Bota János megyei ker. erdőőr havi 20 korona és Kriszt Ödön m. kir. erdőőr és neje egyenkint havi 10 kor. Papolczy Lajos m. kir. erdőőr és neje a III. csoportban két-kétszeres temetkezési segélyt biztositottak maguknak.

Itt jegyezzük, hogy a III. csoportban legalább két évi tagság után, a mennyiben pedig az illető egészségi állapotáról a jelentkezéskor orvosi bizonyitványt is ád be azonnal, illetve a felvétele napjától jogosult az alábbi haláleseti (temetkezési) segélyekre, a mely megfelelő arányban annál nagyobb, minél fiatalabb korában iratkozik be az illető egyén a tagok sorába. Ha tehát az illető életkora a

14—20	éves korig	terjed,	akkor a	segély	200	korona
21—25	«	«	«	«	170	«
26—30	«	«	«	«	150	«
31—35	«	«	«	«	125	«
36—40	«	«	«	«	100	«
41—45	«	«	«	«	80	«
46—50	«	«	«	«	60	«

Ezen csoportba bárki felvehető, ha az 50-ik életévet túl nem haladta.

Növényi tej. Kinában egyik fő táplálékunk a tehénnek vagy más állatnak a teje, csak igen kis szerepet játszik. A nagy kinai birodalom csak kisebb területen, északi és nyugati részében alkalmas a marhatenyésztésre és ezért a legtöbb kinai tartományban növényi tejet fogyasztanak. Ez a növényi tej a Soja hispida nevű kinai olajos babból készül, a melyet megfőznek és azután erősen kipréselnek. Az igy keletkezett nedvet langyos vízzel elkeverik s a nagyon tápláló növényi tejet kapják. Ez a növényi tej ásványsóval keverve megalszik és a nedv kicsepegtetése után sajt-féle (to fu) lesz belőle. Ez a kinai és a japán embernek nagyon fontos étele. Általánosságban frissen, még készítése napján fogyasztják, de konzerválni is lehet megfőzéssel, besózással vagy füstöléssel. A to fu rendkivül olcsó: a felnőtt embernek szükséges napi mennyiség (110 cm.^{2} felületü és 2·5 cm. vastag darab) alig kerül egy fillérbe, tehát 50—60-szor olcsóbb, mint a megfelelő mennyiségü állati sajt. A soja-tej tápláló értéke körülbelől olyan, mint a tehéntejé. *(—h.)*

Az állatok barátsága. Egy német ujság irja: Igen ritka háziállatja van egy vidéki német gazdasági kertésznek. Ez a ritka háziállat egy vadliba. A vadliba pár évvel ezelőtt egy igen zord téli napon lezuhant a vidéken átvonuló csapatból. A kertész megtalálta a félig megfagyott állatot és gondozásába vette. A szerető gondozás megtette azt a csodát, hogy a vadliba megszelidült. A házi kutyával különös jó barátságot kötött a jövevény s a barátságban annyira ment, hogy még a kutya szokásait is igyekezett megtanulni, hogy például ő is nekirontott az idegennek, ha az udvarra lépett, mint a kutya, mig az ismerőst barátságos gágogással fogadta. A kutyát lépten-nyomon követi utain, sőt a fekvő helyében is megosztozik vele. Ha a kutya lepihen, rögtön mellette terem és csőrével gyöngéden borzolgatja szőrét, azután szorosan hozzásimulva, megpihen ő is. Az udvar nyitott kapuján néha ő is ki-kipillant a kutyával, hogy lássa, mi történik künn a világban. Egyszer el is akarta a barátságos házat hagyni örökre, mikor a társai hangos kiáltással a ház fölött elhúztak, ő is fölemelkedett, hogy hozzájuk csatlakozzék, de a repüléstől elszokott szárnyai nem birták messzire vinni s pár száz méter út után kimerülten a földre zuhant. Azóta nem tett ilyen kirándulást és rezignáltan beletörődött a sorsába. Csak mikor a vándorlás ideje megjön és társai elhaggyják a vidéket, akkor fogja el az állatot a nyugtalanság és fájdalmas kiáltás felelget vissza a hivogatócsalogató testvéreknek. És különös, a jó barát, a hűséges kutya, mintha érezné, hogy mi megy végbe az elhagyott szivében, ezeken a napokon szintén melankólikus kedvében van. *(—h.)*

A suba, mint szőlőtrágya. A magyar nép élelmességének és találékonyságának egyik fényes jelét mutatja az az állitólag remekül bevált kisérlet, a melyet egyik év óta a kecskeméti nagyobb szőlőtelepeken a tulajdonosok kultiválnak. Elhasznált nyolcz-tiz éves, gyakran

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

két-három évtizedes subák, a melyek a magyar és oláh parasztról mint hasznavehetetlen tárgyak kerültek le, egy-két év óta, földarabolva és az egyes szőlőtőkékhez berakva, olyan hatalmas és fényes eredményt produkáltak, a mely az illetékes körök figyelmét méltán fölfogják kelteni. Egy vaggon suba, a mely 8—900 koronába jön, tiz-tizenkét holdra elegendő és az ilyen subás szőlő negyvenöt-nyolczvan hektó bort terem. Hír szerint akadt már budapesti vállalkozó, a ki a kozákokról, kirgizekről szedi le a gyakorta évtizedes subákat és szállítja elég jutányosan a kincseket termő kecskeméti homokra! Annyi bizonyos, hogy ez az új trágya az összes eddigi műtrágyák jó hírét — betakarja! *(—h.)*

Tűzvész. Breznóbánya sz. kir. város tulajdonát képező, Lændler Aladár budapesti fakereskedő-czég bérletében lévő «Kubiczka»-i gőzfűrész f. évi szeptember 30-án a hajnali órákban teljesen leégett. A tűz a fűtőházból indult ki s a vasalkatrészeken kivül minden a tűz martaléka lett; a falak a nagy hőség következtében összeomlottak, a gépezetek pedig teljesen hasznavehetetlenek lettek. *(H.)*

Zsírpecsétes gyapjúszövet. Könnyen és fáradság nélkül kitisztítható a zsírpecsét, ha a közönséges búzalisztet benzinnel péppé keverve, a foltos helyre kenik. Néhány percz mulva megszárad és akkor teljesen tiszta kefével lekefélhető. Ez eljárás elejét veszi annak, hogy a benzin nedvességének körvonala meglássék. A legritkább esetben kell csak a tisztítást ismételni. Tavaszi, világos szöveteknél igen jól alkalmazható e tisztítási mód; gondot kell azonban fordítani arra, hogy a tisztítandó ruhadarab alaposan ki legyen előbb kefélve és porolva. *(—h.)*

Kérdések és feleletek.

Kérdések:

(1.) Lehet-e valakit, a ki 18-ik évét betöltötte és a középiskola negyedik osztályát jó sikerrel elvégezte, valahol erdőőri (segéd erdőőri) állásra alkalmazni? *(—ss—s, H—r.)*

(2.) Lapunk 4-ik számában olvastam, hogy a liptójuvári m. kir. főerdőhivatal kerületében a *ski* (lábszán) az erdőőrzés szolgálatában milyen czélszerűnek és hasznosnak bizonyult. Miután magam is szeretném a ski-vel való járást elsajátítani, kérem ennek, valamint a ski kezelésének a módját részletesen ismertetni és azt is közölni, hogy a ski-t — túlságos nagy árára való tekintettel — nem lehetne-e pontos méret és rajz szerint otthon, házilag is elkészíteni? *(B. B.)*

(3.) Miképen történik a jávor-szarvas hívása tengericsiga kagylón? Milyen hangzással és minő időközökben? Egyesek állítása szerint az u, o, á hangoztatásával. *(S. S.)*

Feleletek:

(1.) Az 1879. évi XXXI. t.-cz. (Erdőtörvény) 37. §-a értelmében erdőőr csak oly egyén lehet, a ki *a)* feddhetlen előéletű; *b)* életének 24-ik évét betöltötte; *c)* a 17. §-ban megnevezett birtokosok (az állam, a törvényhatóságok, a községek, az egyházi testületek, egyházi személyek, köz- és magánalapítványok és hitbizományok, valamint közbirtokossági erdők) erdeiben pedig kizárólag oly egyének alkalmazhatók, a kik a fenti kellékeken kivül az erdőőri szakvizsgát is jó sikerrel letették.

Ön tehát, a ki csak 18-ik évét töltötte be, a fentebb említett birtokokon csupán mint segéderdőőr, vagy erdőlegény nyerhet alkalmazást.

Erdőőri állást

keres egy 30 éves, nős, gyermektelen, kitünő bizonyítványokkal rendelkező, erdőőri szakiskolát végzett egyén, ki jelenleg egy nagyobb uradalomban van alkalmazásban. — Irodai és felmérési teendőkben jártas, jó térképrajzoló. — Czím a szerkesztőségnél megtudható. (K. O.)

Erdőgyakornok. Ny. 12481.

Tisztességes fiatal ember, ki a vadászatnak minden fortélyát ismeri és a kutyák tanításában szakértő, erdőgyakornoknak ajánlkozik. Czím az «Erdő» kiadóhivatalában (Budapest, IV., Egyetem-utcza 4. sz. tudható meg.

Eladó

egy szép példány német, rövid szőrű, 4½ hónapos vizslakölyök 30 koronáért. Puska István tanitónál, Barkócz, u. p. Muraszombat (Vas m.) E. 12512.

Mageladási hirdetmény.

A zsarnóczai m. kir. magpergetőben pergetés alatt lévő, nagyobb mennyiségü, 60 % csiraképes jegenyefenyő mag eladó. — Ára kg-ként 1 korona 20 fillér. — Csomagolás önköltségi áron számittatik.

Zsarnócza, 1907. évi október hó.

E. 12514. **M. kir. erdőhivatal.**

Gazdáknak és baromfitenyésztőknek

nélkülözhetetlen segédkönyvek a

Hreblay Emil, lapunk rovatvezetője által irt

baromfi- és házinyultenyésztési szakmunkák:

1. Általános tudnivalók	III. kiadás	ára 1.— K
2. Baromfitenyésztés	I. «	« 5.— «
3. Tyuktenyésztés	II. «	« 3.— «
4. Pulykatenyésztés	II. «	« 2.— «
5. Lud- és kacsatenyésztés	I. «	« 2.— «
6. Baromfiak hizlalása	II. «	« 1.50 «
7. Baromfitermékek értékesitése		« 2.— «
8. Az ezüst szőrmenyul tenyésztése és értékesitése. I. kiadás		« 2.— «

E nyolcz munka a «Baromfitenyésztés» heti szaklap kiadóhivatalában **Rákosligeten** *(Budapest mellett), az* **erdészeti** *altiszteknek s egyéb alkalmazottak által postautalványon megrendelve* **fele árban** *kapható.* E. 12513.

Merkur Kiviteli Áruház

Kőbányán.

Szállítja a legjobb valódi **tajték pipákat** és **szipkákat** jótállás mellett. Továbbá angol és svéd **borotvákat** és **biztonsági borotvát.** Ny. 12483.

Kérjen az áruháztól mindenki **ingyenes, képes árjegyzéket.**

Erdészeti altiszteknek, erdő- és vadőröknek 5% árengedmény.

Megrendelésnél hivatkozzon e lapra.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz. sz.: EVG/1255/2018.

Fontos ujdonság!

SZENT ANTAL gyémántaczél borotva

5 évi jótállással
1 frt 50 kr.

A ki jó borotva hiányában van, ne mulaszsza el ezen hirneves borotvákat beszerezni.

☛ **Minden borotvához értékes borotvatartó ingyen.**

Megrendelhető: Ny. 12441.

SOHR PÁL, Szill (Somogy m.)

Erdészeknek fontos! **Alkalmi vétel!**

BREHM ALFRÉD

AZ ÁLLATOK VILÁGA

10 kötet, félbőrdíszkötésben, több mint 2000 kép és 180 színes és fekete műlappal 180 korona helyett **115 korona.** — Megrendelhető:

Adorján Testvérek (cégtulajd. Adorján S. Sándor) könyvkereskedésében

Budapest, VII., Erzsébet-körút 16. sz. Ny. 12482.

A VADÁSZ-VIZSLA.

Gyakorlati útmutató a vizsla-nevelés-, tanítás-, használat- és gyógykezeléshez.

Második kiadás. A szerzőnél: **Ára 1 kor. 50 f.**

Stark Dezső főerdész, **Drávatamási** (Somogy megye.)

E. 12432.

Fülöp szász cóburg-gothai herczeg ő királyi fensége szállítója

József főherczeg ő csász. és királyi fensége udvari szállítója

GOTTSCHLIG ÁGOSTON

cs. és kir. udvari tea- és rumszállító

Városi raktár csakis: **IV., Váczi-utcza 11.** a Korona-kávéház átellenében. **BUDAPEST** Központi gyártelep és iroda: **VIII., Futó-utcza 54.**

Ny. 12458.

Közvetlen behozatalu valódi **chinai** és **orosz karaván-teák, Jamaica-, braziliai** és **Cuba-rumok, franczia cognacok, likörök** a legfinomabb minőségben, eredeti csomagokban, eredeti árak mellett. — **Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.**

Legrégibb magyar teaház!

Ny. 12442.

Ne küldjük pénzünket külföldre.

Magyarnak Pécs. Németnek Bécs.

SCHÖNWALD IMRE

PÉCS.

Hazai iparunkat előmozditó cégemnél a legjobb órák és ékszerek jobban és olcsóbban szerezhetők be, mint bármely külföldi óragyárosnál.

Fontos minden utazó embernek!

Csinos kivitelü, pontos járásu **zseb-ébresztőóra,** igen elegáns oxidált tokban **20** K, 10 évi jótállással. Legjobb valódi ezüst **Omega** horgonyszerkezetü zsebóra **25** korona.

Ha ezen tárgyra hivatkozik megküldöm nagy képes árjegyzékemet.

☛ **Őrizkedjék az ember utánzatoktól, melyek csak kellemetlenséget okoznak.**

E. 12433.

Eredeti Grammophonok

angyal védjegygyel a legjobbak!

Eredeti grammophonok 45 koronától feljebb, legjobb minőségben kaphatók.

Nagy választék lemezekben, havonként uj felvételek. — Egy és két oldalon bejátszott lemezek. — Régi, használt lemezek kicseréltetnek.

A Deutsche Grammophon A.-G. egyedüli képviselője Temesvár részére:

KECSKEMÉTI SÁNDOR

látszerész, villamos műszaki telep, nikkelező intézet

Temesvár-Belváros, (Agrár-palota).

MEZŐGAZDASÁGI LEXIKON.

Állatgyógyászat, állattenyésztés, baromfitenyésztés, borászat, építészet, erdészet, gazdasági eszközök, gazdasági üzletvitel, gyümölcsészet, haltenyésztés, kártételek, kertészet, méhészet, mellékhaszonvételek, mezőgazdasági közigazgatás, növénytermesztés, rét és legelő, selyemhernyótenyésztés, szőlőszet, takarmányozás, talaj és javítása, tejgazdaság és egyéb a mezőgazdaságra vonatkozó közlemények.

Szerkesztik **dr. Bezerédy Adorján** és **Szilassy Zoltán.**

Számos illusztráczióval és melléklettel ellátva. Az egész mű két vaskos félbőrkötésben. — Bolti ára 35 korona.

Megrendelhető 2 koronás havi részlettörlesztésre is Ny. 12480.

Kelemen D. és Társa könyvterjesztési vállalatánál Budapesten, IV., Reáltanoda-utcza 5.

Az irodalom minden ágát felölelő képes könyvárjegyzékünket az érdeklődőknek díjtalanul s készséggel elküldjük.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

SCHERTER TIVADAR

előbb PAUSENBERGER

VASKERESKEDÉS

Temesvár-Belváros,

Hunyadi- és Jenő herczeg-utcza sarkán.

TELEFON 499.

Legnagyobb választék

Vadász-, Madár-, és Flaubert-fegyverekben,

Forgópisztolyok,

Browning-ismétlő pisztolyok, Flaubert-pisztolyok.

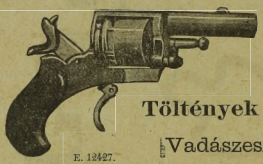

Amerikai légfegyverek.

Töltények és serét.

Vadászeszközök.

E. 12427.

Kényelmes részletfizetésre vadászfegyverek!

Serétes, golyós, egy-, két- és háromcsövű fegyverek, revolverek, flobertek.

Rendkivül dús választék!

Kizárólag elsőrangú gyártmányok!

Képes fegyverárjegyzék ingyen és bérmentve.

Ny. 12446.

Szénási és Kardos Budapest, VII., Rákóczi-út 86 E.

HIRDETÉSEK

felvétetnek

a kiadóhivatalban

BUDAPEST

IV., Egyetem-utcza 4.

Kérje Ön

ingyen és bérmentve

az én gazdagon illusztrált főkatalogusomat **3000 ábrával** órák-, arany-, ezüst- és zenemű-árúkról stb., stb.

Első óragyár Brüxben

Konrád János cs. és kir. udv. szállitó

Brüx 765 (Csehország).

Valódi svájczi nikkel anker-remontoir-óra Roskopf-Patent szerkezet K **5.**—, 3 drb K **14.**—, bejegyzett «Adler - Roskopf» nikkel anker-remontoir-óra K **7.**—. Valódi ezüst remontoir-óra, nyitott K **8.40.** **Nincs koczkázat!** — Kicserélés megengedve vagy a pénz vissza!

Ny. 12078/a.

BLUM ÉS TÁRSA

ELSŐRANGU EGYENRUHÁZATI INTÉZET

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utcza 14/16. sz.

Mesteri szabású, izlésteljes, csinos kiállítású

erdészeti és erdőaltiszti egyenruhák

nemkülönben ***felszerelési czikkek*** *szállítására.*

Ezen lap előfizetői által nálunk rendelt czikkek számlaösszegéből 1½%-ot adunk át a fentebb tervezett erdőaltiszti alap javára.

Hivatalos úton részletfizetésre

is eszközölhetők a megrendelések; az ily megrendeléseket, **hosszas** gyakorlatunk alatt — a betekinthető számos elismerő nyilatkozatok tanusága szerint, — mindenkor az igen tisztelt megrendelők legteljesebb megelégedésére hoztuk kivitelbe.

Polgári ruhák

a **legujabb francia- és angol-divat** szerint, szinte **jutányos árban** készíttetnek. Vevőink kényelmére bármely szakmánkba nem vágó czikket készséggel beszerzünk és a vidéki megrendelések kivitelére különösen kiváló gondot és figyelmet fordítunk.

Kivánatra **ingyen és bérmentve** küldjük meg **árjegyzékünket** és a hivatalos megrendeléshez szükséges részletfizetési megrendelési ívet. — Bármily csekély megrendelés is a lehető legnagyobb figyelemmel és pontossággal lesz kiszolgálva.

Kiváló tisztelettel

BLUM ÉS TÁRSA

Szerb kir. udvari szállítók.
Ő cs. és kir. Fensége József főherczeg udvari szállítói.
A nagyméltóságú földmivelésügyi Miniszterium hivatalosan megbizott erdészeti egyenruha szállítói.
Az «Országos Erdészeti Egyesület» rendes tagjai.

E. 12428.

Budapest, 1907. Franklin-Társulat nyomdája.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár, 2018. Tulajdonos: Földmivelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

1. évfolyam. — 22. szám. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. 1907. évi november 15.

Előfizetési ár:
Egész évre ... 4 K.
Fél évre ... 2 K.
Negyed évre ... 1 K.
Egyes szám ... 20 f.

Felelős szerkesztő:
SUGÁR KÁROLY
m. k. erdőmester.

Főmunkatárs:
BALOGH ERNŐ
m. k. erdőmester.

AZ ERDŐ

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

TULAJDONOS ÉS KIADÓ AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET.

Hirdetések
egy hasábos milliméter soronként 6 fillérrel számíttatnak.
Az egész oldal négy hasáb széles.

Előfizetőknek az álláskinálat és kereslet rovata rövid közlésekre díjtalanul áll rendelkezésre.

Az előfizetési ár «Az Erdő» kiadóhivatala czímén Budapest, IV., Egyetem-utcza, Franklin-Társulat, küldendő. Ide intézendők a lap szétküldésére vonatkozó reklamácziók is.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) «Az Erdő» szerkesztőségéhez, Budapest, V., Zoltán-utcza 16. sz. intézendők. Kéziratok vissza nem adatnak.

«Az Erdő» munkatársai megfelelő irói tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz. A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Országos Erdészeti Egyesület által kezelt oly alap javára fordíttatik, a mely — később meghatározandó módon — erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

TARTALOM.

Erdészet: Az erdőtisztás. (H. Gabnay Ferencz.)
Vadászat: Sörétlel vagy golyóval lőjünk-e őzet. (S. K.)
Gazdasági tanácsadó: A sertés hízlalása makkoltatással. (Bencze Imre.) — Házinyúl-tenyésztés (képpel) (R.) — Galambtenyésztés nagyban. — A nemes házinyúl fontossága. — Milyen fajta tyúkokat tenyésszünk? (képpel).
Különfélék: Pénzjutalmak az erdőőri szakvizsgáknál. (P.)
Kérdések és feleletek.
Tárcza: Szegények. (Pollermann Arthur dr.)

Erdészet.

Az erdőtisztás.

Irta *Hathalmi Gabnay Ferencz.*

Minden hatás ellenhatást szül és az emberek ezeknél egyik szélsőségből a másikba esnek. Így a mult század 60-as és 70-es éveiben még a rendes vágásokat sem erdősítették fel, hanem magukra hagyták, sőt legeltetés által a természet lassú, de biztos erdőtelepítési munkáját is megakadályozták. Erre azután a 12-ik órában, az 1879. évben életbelépett a XXXI. törvényczikk s az erdősítés mérlegét hirtelen felbillentette, úgy, hogy a 80-as és 90-es években meg mindenütt erdősítettek, még ott is, a hol nem volt éppen mindig indokolt, t. i. az erdőtisztások legnagyobb részének területén.

Persze vágást nehéz felerdősíteni, mert ha az ültetés sikerült is, még mindég ott van az a sok sarj, a füzike, a szeder s a többi számos gyom és gaz, mely folytonosan elnyomással fenyegeti a választott fanemet, melynek uralomra jutását csak nagyon gondos utánjárással lehet biztosítani. Ellenben egy tisztás, legyen az szántó vagy kaszáló, ettől a csapástól menten, könnyebben beerdősíthető, mert csak el kell ültetni a csemetéket s mennek azok úgyszólván maguktól.

A várható jövedelem szempontjából nem indokolt az erdei tisztások beerdősítése, mert az azokon 80—100 év leforgása alatt termő fű értékét tőkésítve, sokkal több jövedelemre teszünk szert, mintha azt beerdősítettük volna. Éppen ezért nem indokolt az útszéli tisztások beerdősítése sem, különösen még szépészeti szempontból sem, mert sokkal szebb az út szélén az a kaszáló üde zöld gyepszőnyegével vagy illatos széna petrenczéivel, mint az útig nőtt erdő, melynek ágaigallyai bukdácsolásra kényszerítik a kocsiban ülőket. Állami és megyei útak mentén úgy sem türik meg az erdőt, hanem jókora pásztát vesznek el belőle; s ezért legalább az erdei utak mentén elterülő tisztásokat lehetne továbbra is mint ilyeneket fentartani. A tisztás az erdő szeme s az erdő széle szebb mint a belseje, mert a szélén a fák több egyéniséggel birnak s nem a mesterségesen fokozott létért való küzdelemben tömeg és alaktermelésre megnyúlt sokadalom.

De hát az erdőtisztás æsthetikájáról, szép-e, szebb-e mint maga az erdő, lehet vitatkozni, de közgazdasági, sőt egyenesen erdőgazdasági fontosságáról már nem igen. Természetesen nem azokról az erdőgazdaságokról beszélek, a melyek kisebb terjedelemben a mezőgazdaság mívelési ágai közé mintegy be vannak ékelve, hanem megfordítva, olyan terjedelmes erdőségekről, a melyek között elvész a kis területű mezőgazdaság. Ott bizony az erdőtisztás az, a mely az erdőbirtoknak fája kifuvarozásához szükséges fuvarerőt biztosítja s ez kiválóan fontos tényező még ott is, a hol ma még úsztatnak és tutajoznak, mert ennek a két bizonytalan és rendkivül fapazarló szállítási módnak csak multja és jelene van, jövője már nincs, mert a fa fokozatos, sőt mondhatni rohamos drágulásával még a tutajozás és usztatás szűkebb völgyű hazájában is jó utak fognak épülni a vágástól a vasutig és tengelyen fognak mindent szállítani ott is, a hol eddig csusztatókkal eregették a fát a szük mellékvölgyekbe, a honnan télen a havon a fővölgybe vontatták a

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: ÉVgF/255/2018.

törzseket, mert ez mind fapazarlással jár. Ezek az utak a meredeket kerülve, szépen, lankásan hegyoldalt fognak vezetni, mert állandóak, maradók lesznek, mivel erdősítés és előhasználat, sőt mellékhasználat is lesz ott, a hol eddig nem volt s ez mind erdőtisztást követel az erdő hazájában, a magas hegységben.

Kaszáló kell oda sok szénával, mert a kis hegyi ló a jó szénával is beéri, mivel a zabot nem igen ismeri, fajlovat pedig úgysem fog senki oda vinni, a hol csak igénytelen állat felel meg.

A fa árának emelkedésével az utak építése lépést fog tartani s ezzel karöltve az erdőtisztások kérdése felszínen fog maradni, mert ez az egyedüli módja annak, hogy az erdőbirtokos a szükséges vonóerőt biztosítsa magának s egyátaljában befolyást gyakorolhasson az ottani népre. S ha egyszer meg lesz a jó úthálózat s az automobil fogja a lovas szállítást mindenünnen kiszorítani, akkor meg már kétszer-háromszor annyi munkás fog kelleni a belterjesebbé való erdőgazdasághoz, mint most s ezeknek kétszer-háromszor annyi tehenet és juhot kell majd eltartani s akkor a vonó-állatok megtakarított szénáját ezek fogják szükségelni s a tisztások megint csak nélkülözhetetlenek lesznek.

Az erdőtisztásokat végül a helyes erdőgazdaság valódi biztosító szelepeinek is tartom, mert csakis ezek segélyével vélem azt a rideg ellentétet mindkét fél teljes megelégedésére kiegyenlíteni, a mely ellentét az erdőgazdák és a legelőt követelő mezőgazdák között épen az erdei legelő irányában felmerült. A mezőgazda ugyanis minden korlátozás nélkül az egész erdőt szeretné legeltetni, az erdőgazda pedig természetesen előtilalom alá helyezi azt az erdőrészt, a mely a közel jövőben le fog taroltatni, hogy azon a legtermészetesebb s legolcsóbb módon csemeték fejlődhessenek, a tarolás után pedig utótilalmat alkalmaz, hogy ezek a csemeték vagy az általa elültetettek legalább annyira erőre kapjanak, hogy a legelő jószág abban már kárt ne tehessen. Némely helyt ez az elő- és utótilalom 30—30 év volt, a mi túlsók s tényleg akadékoskodásnak tünik fel, hogy az erdő minden része 60 éven át ne legyen legeltethető, de most már ennek a felére lementek s 10 évi elő- és 20 évi utótilalommal, sőt már 5 évi elő- és 15 évi utótilalommal, összesen tehát 20 évi legeltetési szünettel is beérik; de még ez sem felel meg a mezőgazdáknak, mert 100 éves vágás fordulónál ez még mindég az egész erdő egyötöd részét zárja el legelő állatjaik elől.

Nagy baj az, hogy hazánkban a marhatartási mód már magában is hibás, a mennyiben a legeltetés óriási területeket kiván, a melyeknek aránylag csak igen csekély termése táplálja az állatokat, legnagyobb része pedig elpocsékoltatik s tönkre tapostatik, odahaza pedig csak télire van takarmány, nyáron át üres jászol mellett éhen bőg a messze és rossz utakkal kifárasztott jószág. Nekünk is át kellene térnünk a művelt külföld istállóztatási rendszerére, a mely a marhát csak egészségi sétákra hajtja ki s otthon eteti. Akkor a legelők kaszálókká változnának s fütermésük belterjesebben használtatnék ki, az erdei legelő helyett pedig a bővített területü erdőtisztások adnák a kész szénát.

TÁRCZA.

Szegények.

Irta: *Pollerman Arthur dr.*

Fabó vadőr volt az uradalomnál. Amolyan éles arczú ember, a kinek majdnem szögletesnek mondható arczáról feltétlenül le volt olvasható hivatása: szembeszállás bármikor, ha kell, szinte dacz a léttel: a létért. Barna szemének bátor tekintete csak méltó kiegészítője volt jellegzetes arczának. Hatalmas, széles vállán megfeszült a ruha és erős, szilárd léptének hallatára nem egy vakmerő vadorzó dugta már el puskáját a száraz gallyak és lombok közé és igyekezett idejekorán odébb állni. Az orvvadászoknak rettegett embere volt; kerülték a hol csak tehették, mert nem ismert kegyelmet velük szemben. Ott díszlett mellén a legutóbb kapott kitüntetés: lábába kapott lövés árán tett egy vadorzót ártalmatlanná.

És az ellentétek érdekes világaként a marczonának látszó ember mellében a leggyengédebb, leglágyabb szív dobogott. Úgy szerette anyátlan gyermekeit, mint egy mesebeli anya. Indulásakor vagy érkezésekor sohasem maradt el homlokukról az apai csók és szabad estéin mindig ott aludtak el ölében. Mesélt nekik a megölt őzsutáról s árván maradt gidáiról: hosszan, szépen, részletesen. És csak mikor elszundikáló gyermekeinek rózsapiros arczára hullott első könnye, akkor vette csak észre, hogy a mese nagyon talált volt! . . . Ilyenkor aztán megcsókolta és lefektette gyermekeit és ment ki a szabadba. Bizott a szabad természetnek gondot felejtető bűvös hatalmában.

Holdvilágos éjszakákon nem egyszer kapta fel fejét a vadőr kis lakának közelében gyanútlanul legelésző őz ajtónyikorgásra; megbámulta a lehorgasztott fővel kilépő embert és visszaváltott a sűrűbe.

*

Olyan szeptemberi délután volt, mely eszébe juttatta mindenkinek a termeszet halálának gyors közele-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Tartson tehát minden erdőgazda akár 30 évi elő- ei utótilalmat, de terjeszsze ki erdőtisztásait a terület 5%-ára, vagyis legyen az erdőbirtok legalább egy huszadrésze tisztás, kasáló s juttassa azt vagy széna alakjában, tehát saját házi kezelése mellett a népnek, vagy adja neki bérbe s megmenti erdejét a további invázióktól (elárasztástól) a mezőgazdának pedig módot nyujt az istállóztatáshoz.

Tudom, hogy mennyire káros, ha az erdőben idegen birtokrész van, mert tulajdonosát nem lehet megakadályozni abban, hogy azt bármikor felkeresse, sőt a bérbeadott szántó a maga sok munkájával mind megannyi ürügyet szolgáltat az erdő bejárására s megkárosítására s azért mindenütt csak az erdőbirtokos tulajdonában megmaradó kaszálókról beszéltem, a melyek a legszükségesebb szénát adják s a melyek nem nyujtanak olyan sűrű alkalmat az erdő bejárására, sőt olyan kevés munkát igényelnek, hogy azt az erdőgazda házilag, esetleg felesekkel is végeztetheti. Különben is abban az övezetben, a hol ez az eljárás alkalmazandó volna, az erdőtisztásokon jóféle fünél egyéb úgy sem igen terem.

Hány olyan fensík van, a hol az örökös szél csak kényszeredett erdőt enged lábra kapni, hány olyan gerinczet találni, a melyen örökös a széltörés, hány olyan nyirkos völgyfenék van, a melyen csak nehány égerfa meg számos bokor tartja vissza a nap sugarait. Pedig soknak jó a talaja s éppen azért az ilyen helyeket kaszálókká kellene átalakítani, a hol legalább buja szép pázsit támadna s a hol most úgy sincsen erdő, hanem csak csenevész gazos. Tudom, hogy van sok erdő, a hol 5%-nál több tisztás is telnék s van, hol ennek a fele sem kerül ki, de hát épen ezek kiegyenlítik egymást s a mi a fő, jövedelemapadásról szó sem lehet.

Vadászat.

Söréttel vagy golyóval lőjünk-e őzet.

Sok «vadászszal» találkoztam már, kik virtuskodást keresnek abban, hogy az őzet mennél kisebb seréttel lövöldözzék. Dicsekedve mondogatják, hogy őzre kár a golyót «pazarolni», mert annak a négyes, sőt hatos és nyolczas serét is elég.

Egymást akarják túlliczitálni e díszvadászok abban, hogy ki tud e téren nagyobb eredményekkel előhozakodni. Nem ritkaság, hogy az ilyen szószátyárkodások alkalmával egyik-másik teljes meggyőződéssel hangoztatja, hogy az őznek a fogolyserét is elegendő.

Ma már, mikor a vadászt nem egyedül az öldöklés ösztöne, hanem nemesebb rugók is serkentik, tisztában vagyunk azzal, hogy ezek az urak, a kik ilyen elveket hangoztatnak s ilyen meggyőződésnek hódolnak, nem igaz vadászok.

Az igaz vadász első feladata, a vadat kimélni, ápolni, nevelni s az okszerűség határáig tenyészteni. Ebből önként következik, hogy az igaz vadász csak akkor lő a vadra, ha biztos tudatában van annak, hogy azt elejti, még pedig gyorsan, néhány másodperez alatt, a nélkül, hogy hosszas kinlódásnak kitenné.

De lehet-e reménlünk, hogy a négyes, hatos, nyolczas sörét által okozott apró sebek az őzet ily gyorsan megöljék? — Hiszen, nincsen kizárva, hogy egy-egy bakk serétlövéstől is tűzben összerogyott, azt azonban ezek a serétes puskások mindig óvatosan elhallgatják, hogy hányat löttek nyomorékká.

---

dését. Egyforma szürke volt mindenütt az égbolt, csak a látóhatár jobb oldalán szegte be alját a hatalmas erdőség és nehány varjúcsapat zavarta meg olykor-olykor a természet e készülő szemfedőjének egyforma szürkeségét.

Fabó útnak indult. Estére egy őzbaknak jól ismert váltó helyén akart lenni. Tele volt az út lehullott, elsárgult levéllel. Egyforma lépteivel taposta őket Fabó: mindjobban elmaradtak mögötte sorjában a kopaszodó fák és Fabó letért az országútról a cserkész-útra. Szürke függönye mögül tán ép búcsut intett a nap, mikor Fabó egy keskeny tisztás széléhez ért. Leült egy kiálló tuskóra és várt.

Ép burkolózni készültek az erdő fái az éj sötétjébe. Fokról-fokra szürkült a látóhatár. Fabó csak várt türelmes elszántsággal; jól ügyelt minden neszre; tudta, hogy kívüle más is ismeri ezt a helyet. Ide várta azt az előtte már rég gyanus embert, kit már annyiszor látott erre járkálni. Fabó még jobban figyelt: olyanféle neszt hallott, mintha a távolban valaki sietve lépkedne a lehullott leveleken egyenesen a cserkész-út felé: a zörej közeledett s egyszerre abbanmaradt!... Ép a cserkész-út irányában... Fabó óvatosan ereszkedett le a tuskóról és odacsúszott a mellette lévő tölgy mögé. A zaj elmult... Fabó vigyázva hajlott előre, hogy a cserkész-út felé nézzen...

Villanás... durranás... Fabó szivéhez kap, térdre rogy, leesik a földre... A sötétségtől még legjobb barátai, az erdő évszázados tölgyei sem láthatták mindjobban elsápadó arczát, zavarodó szemeit; nem hallhatták utolsó sóhaját és nem vehették észre, hogy csordul ki az a néhány könny már üvegesedő szeméből...

Azután ismét csend.

*

Odahaza, a kicsiny lámpa gyér világa mellett, kissé már álmosan, játszik két kis gyermek... Édes apjukat várják haza szegények...

*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Vannak, a kik a serétet csakugyan méltatlannak találva, őzre póstával puffogtatnak. Majdnem azt mondhatnók, hogy ezek még botorabbul cselekesznek. Mert a pósta, melyből 7—10 szemet tesznek egy tölténybe, már 30—35 lépésnyire is annyira széjjel szóródik, hogy ott hasztalan minden czélzás, az egyes pósta szemek mindenhová elkalandoznak, csak a czélpontra nem. Lehet, hogy egyik-másik az özet is eltalálja, de nem ott, a hol kellene. Póstalövésnél még gyakoribb jelenség a lágyék-, czomb-, lábszár- stb. lövés, a mely mind csak arra való, hogy a rókák jussanak zsákmányhoz s nem a vadász.

Golyót az őznek! Ezt ma már minden igaz vadász szabályként betartja. Ha őzre mégy vadászni, akkor golyós fegyver legyen veled. Uradalmakban s szakszerűen kezelt vadászterületeken senkinek, még vendégnek sem szabad őzre másként, csak golyóval lőnie. A földmívelésügyi m. kir. miniszter által a kincstári vadászterületek kezelésére nézve kiadott utasítás is parancsolólag előírja, hogy őzre csak golyóval szabad lőni.

Azt mondhatná azonban ez ellen valaki, hogy dombos és sik területeken, hajtóvadászatok alkalmával, a mikor nyúlra, fáczánra vadásznak, veszedelmes lehet hajtóra s puskásokra egyaránt, ha a hajtásból előre törő őzekre — különösen a mai Mauserekkel s Mannlicherekkel — golyóval lövöldöznek. — Magam is alá-írom. De hozzáteszem ám azt is, hogy hajtóvadászatokon özet lőni, különösen ott, hol apró vadra vadászunk, már nem szokás. Tessék az őzre cserkészni, azt zajtalanul, csendesen lőtávolba megközelíteni s azután nyugodtan czélba venni.

Apró vadra rendezett hajtóvadászatok alkalmával már az is elég baj, hogy az özet ok nélkül szintén felzavarjuk s nyugtalanítjuk. Jól betanított hajtókkal némileg segíthetünk ezen. Tudvalevő ugyanis, hogy az özek a hajtók első zajától felriadva, rendszerint csak néhány ugrást tesznek a lövonal irányába, mert azután, különösen ha egy-két lövés már el is dördült, a hajtók felé iramodnak s a hajtókkal párhuzamosan száguldanak jobbra-balra, rést keresve maguknak, hogy azon keresztül törtessenek. Ha a hajtók közül néhányan lelapulnak, vagy fa mögé bújnak, a megriadt özek csakhamar észreveszik a nyitott kaput s elmenekülnek a hajtásból, még mielőtt fáradtá hajszoltuk volna őket. Erre, a rendszerint jól beváló fortélyra, a hajtókat nem lesz nehéz reászoktatni.

Ha a szarvas az erdők királya, akkor az özet legalább is a herczegi rang illeti meg. Erre a bájos, kecses, igazán nemes, de ép oly védtelen s üldözött vadra barbarizmus hajtókkal, vagy pláne ebekkel vadászni. Gyenge testalkata s kevés ellentálló képességgel biró szervezete nagyon megszenvedi a hajszát. Kevés vad kivánja meg jobban az erdő nyugalmas csendjét, mint épen az őz. Méltatlan, csúnya dolog volna erre is csak ugyanazzal a közönséges mesterséggel vadászni, mint a milyent az apró vadnál alkalmazunk. Mert ha mesterségnek nevezem a lövöldözést, körben, stráfban, hajtásban, akkor művészetnek kell a cserkészetet elkeresztelni. Hajtók előtt minden koczavadász lő vadat, de a cserkészetben csak az igaz vadásznak lehet kedvtelése. A hajtóvadászat kontárkodás, a cserkészet tudomány. A ki a vad életmódját, szokásait, kedvencz tartózkodási helyét, megszokott «járását» és legelőit ismeri, az egy-egy cserkészkiránduláson, jól kipróbált golyós fegyverével, egymaga többet lőhet, mint egy egész társaság koczavadász egynapi hajtóvadászaton; de több s nagyobb élvezetben is részesül, mind a kocza-vadász egy egész emberöltőn keresztül. — Tehát: golyót az őznek.

S. K.

Gazdasági tanácsadó.

Rovatvezető: *Hreblay* Emil állattenyésztési m. kir. felügyelő.

A sertés hízlalása makkoltatással. Sertéseinket hizlalhatjuk házilag a gazdaságban termelt különféle takarmány-anyagokkal, vagy pedig makkon legeltetéssel.

A hízlaló-takarmányok magas termelési költsége s így természetszerű emelkedő ára arra kényszeriti a gazdát, hogy az erdei makkot sertéshízlalás szempontjából az eddiginél is nagyobb figyelemben részesítse.

Ha még tekintetbe vesszük azt, hogy e hizlalási módnál kevesebb kézi erőre van szükség — a mi pedig a mai nyomorúságos munkásviszonyok között nagyon számottevő tényező — akkor annak előnyös voltában senki sem fog kételkedni.

Makkot kétfélét ismerünk úgy mint tölgy- és bükkmakkot. Értékre nézve a tölgymakk sokkal jobb, egyrészt a benne foglalt tápláló anyagok nagyobb mennyisége folytán, másfelől pedig azért, mert haja vékonyabb s így a sertés kisebb fáradsággal jut hozzá.

Mindkét makk táplálóanyag tartalma a gazdaságban termelt hízlaló takarmányok tápláló értékét fölülmúlja, a mi világos azon körülményből, hogy oly rövid idő alatt mint makkal, semminemű anyaggal hizlalási eredményt elérni nem vagyunk képesek.

Meg kell még jegyeznem, hogy e gyors hízáshoz nagyban hozzájárulnak a legkülönfélébb férgek, melyeket a sertés túrás által legeltetés közben talál.

Kisebb makkmennyiség és kevesebb hizlalandó sertés létszám mellett különösen ha a termőfák távol állanak egymástól sok esetben ajánlatosnak mutatkozik a makk felszedése és annak kézből való adagolása.

Hogy valamely területen sertés hízlalható-e vagy nem, az függ a termés bőségétől. Ha az egyes szemek ritkán fekűsznek a földön, akkor hízlalásról szó nem lehet, mivel a sok mozgás nagyon hátrányosan hat a hízás menetére, mely esetben ott a sertések legfeljebb megjavulnak. A makkoltatás e módját futó makkoltatásnak mondják. Magától érthető, hogy minél bővebb a termés, annál biztosabb, gyorsabb és így olcsóbb lesz e hízlalás.

Valamely területen felhizlalható sertések mennyiségét számítás útján egy kis gyakorlattal előre megállapíthatjuk. Ismernünk kell hozzávetőleg első sorban a terület nagyságát, a fák számát, a melyen termés mutatkozik. A fák mennyiségének kiszámításánál 100 □-öl

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

területet veszünk alapul, megszámoljuk itt a fákat. Ha most az egész területet elosztjuk 100 □-öllel s a kijött hányadost megszorozzuk az alapul vett területen talált fák számával megkapjuk az egész erdőn lévő fák mennyiségét hozzávetőleg.

A fenti számítás után, ha még tudjuk azt, hogy egy drb 1—2 éves sertés kihízlalására 5—6 hl., öreg sertés részére 7—8 hl. makk szükséges néha meglepő pontossággal határozhatjuk a felhajtható és kihízlalható állatok mennyiségét.

Kevés eltérés nem hozhat zavarba bennünket, mert hiszen, ha még marad makk a legelőn, akkor arra újból lehet sovány sertést hajtani, ha pedig nem volna elegendő, a hízlalást tengerivel folytathatjuk.

Makkoltatásra sem túl fiatal, sem túl öreg sertést hízlalás czéljából hajtani nem érdemes, mert azok nem bírják az azzal járó fáradságokat.

Legszebb eredményeket mutatnak e tekintetben a tíz hónaptól három évesig terjedő koruak, ha azokat kiheréljük, illetve miskároljuk, mivel akkor a nemi ösztön felébredése nem fogja hátráltatni a súly-gyarapodást.

A hízlalást akkor kezdjük meg, ha a férges makk már lehullott a mi hazai viszonyaink között szeptember utolsó, október első napjaiban következik be.

Gyakorlati tapasztalatok szerint 8—10 heti legeltetés alatt a sertések készen vannak, de ha rövidebb idő alatt érik el azt, természetes, az csak előnyös lesz.

A legeltetendő erdőterület középtáján elegendő és jó vízzel rendelkező kutat készítünk és egy fedett színt a hol a sertések mostoha időjáráskor meghúzhatják magukat.

Jó kondás a hízlalás kezdetén a szállástól távolabb fekvő területeket járatja, hogy később, ha az állatok elnehezednek, vagy az idő kedvezőtlen, ne kelljen nagy távolságra járniok. Sok fölösleges járás, sok takarmányanyag pocsékolással jár, mert a mozgásra táplálóanyag használtatik fel.

Az enyhe nem túl meleg, nedves, de nem sáros időjárás legkedvezőbb. Első esetben igen sok makk megférgesedik, utóbbiban jelentékeny mennyiség taposodik a sárba, s így megy veszendőbe.

A hó nem képez akadályt, mert alóla a sertés ki túrja a makkot. Veszedelmessé csak akkor válik, ha napközben az enyhe idő megolvasztja a hó felső rétegét, mely éjszakára kemény, áttörhetlen kéreggé fagy, mikor nem marad más hátra, mint a makkoltatást beszüntetni.

A hízlalás előre haladtával kísérjük figyelemmel a nyájat, hogy a kész egyedeket onnan elhajthassuk. A mily rohamos a javulás, ép oly hamar leromlik a kelleténél hosszabb ideig hízlalt sertés.

Mindaddig, a míg a makkot jóízűen fogyasztják abból sokat esznek, a súlygyarapodás szembetünő, de mihelyt evés közben kelletlenül csámcsog egyik-másik, annak a jele, hogy itt az ideje a nyájból való elhajtásának.

Mivel a makkon teljesen kihízott sertés husa és zsírja telítve van olajtartalommal s annak kellemetlen ízt kölcsönöz, czélszerű 3—4 hétig utána tengeri darát etetnünk, mely keményebbé, jóízűvé és tartóssá teszi minden egyes részét.

A makkoltatást csak magas állabu erdőben eszközölhetjük, a hol a sertések nem tesznek kárt, sőt anynyiban előnyére válik az erdőnek, hogy túrás által levegőt juttatnak a fák gyökeréhez s így azokat erélyesebb növésre késztetik. A felszedett és felfalt legkülönfélébb férgek és káros rovarok pusztításával apasztják az erdő kártevő ellenségeit. *Bencze Imre.*

Házinyúl-tenyésztés. A folytonos húsdrágulás, — mely leginkább a közép és alsó-néposztályt érinti, — önkéntelenül gondolkodóvá teszi az embert, — vajjon miképen lehetne ezen a bajon, legalább némileg segíteni. — Kisérlet ez irányban már a lóhússal történt, — s habár az eredmény a fővárosban el nem maradt, — úgy még mindig nem állíthatjuk, hogy teljes sikert értünk el e téren. Élvezetes, jó és olcsó hús pótlékául igen alkalmas volna a házinyúl. Tekintsük csak e dolgot kissé közelebbről!

Külföldön a házinyúl tenyésztése igen nagymérvű, mert London naponként 75000 darabot fogyaszt, a párisi központi piaczon havonként több mint 300,000 darab kel el. Belgium igen nagy hajórakomány házinyulat szállít rendszerint a londoni piaczra, s a bevétel több millió koronára rúg. Vannak Angliában tenyésztő helyek, melyek egyenkint 900—1200 darabot szállítanak, — a derby-i püspök egymaga 12—13 ezret juttat vásárra. Franczia ország a statisztikai adatok szerint évente 85 millió házinyulat tenyészt, ebből három milliót maga Páris fogyaszt el. Anglia, Franczia ország s Belgium legelső éttermeiben mindenkor található az étlapban a házinyúl, — úgyszinte a gazdagok s húsinyenczek asztalán általánosan elterjedt kedvencz húsétel. A virágzó belgiumi házinyúl-tenyészet, — mely főleg a belgiumi házinyulat tenyészti — nemcsak a saját hússzükségletük javarészét képes födözni, — hanem azonkivül évente még 10—15 millió frank értékü vágott nyulhúst szállít évente Angliába.

Azonban a hús felhasználásával még nincs az egész jövedelmi forrás kiaknázva. A bőr, illetőleg a prém igen sokféleképp használható, különösen női karmantyúk, s felöltők kibélelésére, a szőrme különböző kidolgozáson megy keresztül, úgymint festés, cserzés stb. vagy eredeti színeit is meghagyják, s akkor a szín sajátsága szerint mint angora vagy ezüst prém, avagy hermelin vagy pézsma szőrme jönnek kereskedésbe. A szőr maga a kalapkészítésnél igen keresett czikk, s a fehér angora nyúl hosszú fehér szőrét fonják, szövik s így különböző szövött árút készítenek belőle. A cserzett bőr igen tartós, szép és puha, — a mely lábbeli készítésre is igen alkalmas. Kitünő tulajdonsága, hogy felette puha és simulékony, a mellett tartós és erős, — a lábat melegen tartja.

A házinyúl húsa más húshoz arányítva ugyancsak kiállja a versenyt. Dr. Haberkorn königsbergi tanár vizs-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

gálata szerint a szilárd házinyúl husa 25% szilárd fejérjét tartalmaz, míg a csibehusé 23·5%-ot és a marháé pedig csak 20% fejérjét tartalmaz.

E számadatok szerint a házinyúl husa felülmulja tápláló erőben a legkeresettebb húsféléket is.

A hús maga igen élvezetes s ki egyszer jól elkészített házinyúl-sültet vagy pörköltet megízlelt, az barátja is marad a húsféleségnek.

De nemcsak a háziszükséglet kielégítése végett, hanem üzleti szempontból is, érdemes a házinyúltenyésztéssel foglalkozni, mert az egészséges, tápláló és aránylag olcsó nyúlhúst nemcsak a fővárosban, de a vidéken is mindig jól lehet eladni. Ma már nem egy házinyúltenyésztés van nálunk s találkoztak földbirtokosok is, kik nagy arányokban rendezték be ezen tenyésztési ágazatot, a házinyúltenyésztést felkarolták s helyes munkával abból nagy eredményeket is reménlhetnek. Nagyobb telepek létesítéséhez azonban a tőke is kell, de bizonyos, hogy föltétlen jó eredmény lesz elérhető s az anyagi haszon sem fog elmaradni.

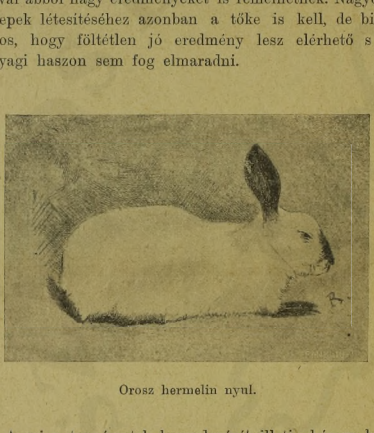

Orosz hermelin nyul.

A mi a tenyészetek berendezését illeti, három kérdés jöhet tekintetbe:

1. Mely fajtát kell általánosságban tenyészteni, mely a legtöbb hasznot hozza a jó hús, szőrme és bőre által?

2. Hogyan rendezzük be és hol a tenyésző helyet?

Telivérben tenyészteni legczélszerűbb az ezüst szőrme, orosz hermelin (lásd képünket) és a kék óriást. Ez a három fajta kitünő húst, szőrmét és bőrt is ad.

A kinek közönséges háziistálló nyulai vannak, az ezen felsorolt fajtákról vegyen jó erős hímet s nőstény nyulait azzal nemesítse, így is elérhet pár év alatt eredményeket. Jobb azonban mindjárt telivér párral kezdeni a tenyésztést.

A kis mértékben való tenyésztésnek legegyszerűbb módja 1·5 m. széles, 80 cm. mély és 80 cm. magas ládákban való fiaztatás, a mely ládából valamely szinben vagy esetleg a szabadban is elhelyezhetünk. Minden anya külön-külön tartandó s a fiakat hathetes korban el kell tőle venni s e czélra elkerített kifutókba ereszteni. Ha a ládák a szabadban állanak, úgy ajánlatos, hogy az északi szél ne járja azokat át, továbbá a nyitott oldal dróthálóval legyen ellátva, nehogy esetleges ragadozó állatok kárt tehessenek.

A házinyúltenyésztés körüli teendők gyakorlati tanácsaival lapunk legközelebbi számaiban fogunk foglalkozni, egyelőre t. olvasóink némi tájékoztatására ezeket tartottuk szükségesnek közölni. *R.*

Galambtenyésztés nagyban. Nálunk csak most kezdenek a gazdálkodással foglalkozók olyan kisebb háziállatok rendszeres tenyésztésével próbálkozni, a midőn a húsárak országszerte magasra szöktek, ámde Amerikában, a hol aránylag a hús olcsóbb, már évtizedek előtt felismerték a gazdák annak a tételnek nagy horderejét, hogy a hústermelés még olcsóbb árak mellett is jobban jövedelmez, mint a gabona vagy más növény termesztése.

Bármily háziállatot tenyésztünk is, akár nagyban, akár viszonyainkhoz mérten korlátoltabb mennyiségben, az eladásnál nemcsak a kapott készpénzt kell jövedelemnek tekintenünk, de azokat a mellékterményeket is, a melyek a gazdaságban, háztartásunkban megmaradnak s jövedelmeznek.

A mai igen magas húsárak mellett minden kisgazdának, falusi, tanyai vagy erdei lakosnak a gazdasági vagyis az úgynevezett húsgalambok tenyésztésére is súlyt kell helyezni. A galambhús igen tápláló és jóizű eledel s azt nemcsak a családban, de azon kívül is igen jól lehet értékesíteni. Nevelő-intézetek, kórházak és a nagyobb városok piaczai a galambokat jó árban és szivesen veszik meg.

Amerikában a húsgalamb-tenyésztés általános, sőt nemcsak egyszerűen házilag tenyésztik, de hogy úgy mondjam gyárilag. A «Baromfitenyésztés» czímű heti szaklapban egy Amerikában élő hazánkfia elmondja az ottani nagy galambtenyésztő-gyárak tenyésztési eljárását.

Igen érdekes és utánzásra méltó lévén ezen ismertetés, azt lapunkban is közlöm, hátha akad nálunk is vállalkozó szellemű ember, a ki megkisérli a nagybani húsgalamb-tenyésztést.

«*Johnson* J. M. farmer, ki 12 hold földterület tulajdonosa, 12 év alatt, mióta a galambtenyésztést megkezdte, körülbelül 150,000 kor. vagyont gyűjtött tisztán galambtenyésztésből. Ezelőtt 12 évvel vette a földet 25 koronájával holdját, mint kopár, kavicsos, művelésre nem alkalmas területet. Kezdetben baromfitenyésztéssel is foglalkozott, mivel csak 100 pár galambot tudott összeszedni; ezzel azonban két év után felhagyott és áttért tisztán a galambtenyésztésre és azóta már felszaporodott az állomány körülbelül 100,000 darabra. Bizony ez szép szám, a látása pedig meglepő. Én nem láttam a norvégiai madárhegyeket, de ilyenek szerint itt a nagybani tenyésztésre ez felel meg legjobban, nem érzékeny semmi iránt, értve a betegségeket. Különben ő nem is kisérletezett nemesebb galamb tenyésztésével.

Jóformán egyedüli szilárdabb építmény a galambház, a mely egy 10 m. hosszú, 4 m. széles és 2 méter

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

magas félszeralakú deszkából készült alkotmány, mely alatt 3 szakasz kettős galambrekesz van, minden szakasz között 1 méter széles járda. Az egyes rekeszek nagysága: 20 cm. magas, 20 cm. széles és 25 cm. mély; ily nagyságú rekeszekre van osztva minden szakasz. A legalsó sor 50 cm. magasságnál kezdődik, alatta szabad tér van. A mikor ezen épület kicsinek bizonyult, nem építtetett többé költségesebb galambházat, hanem a kereskedőktől vett ócska ládákat osztotta rekeszekre, ajtókat vágva rajta, egymásra rakta és kátrányos papirlemezzel befedte. Ennyiből állt az építkezés. E rekeszekben a galambok szivesen fészkelnek, sőt minduntalan belebotlik az ember egy-egy rosz ládába, a mely alatt kis galambot, vagy tojást lel. Most már $^9/_{10}$ része az állománynak ily primitiv lakásban fészkel.

Az említetteken kívül van egy sodronyhálóból készült nagy kalitka, a hol az ujonnan vásárolt öreg galambokat és az anyajukvesztett fiókákat tartják. Az öregek itt vesztegzár alatt vannak körülbelül két hétig, a mely idő elteltével ki lesznek bocsátva a szabadba, a fiatalok pedig akkor, a mikor megtanultak enni és repülni.

Az egész tanya 2 m. magas sodrony-hálókerítéssel van körülvéve. A ragadozók távoltartására tart 4 foxterier kutyát, a melyek becsülettel megfelelnek hivatásuknak, mert mihelyt egy macska téved be, azt okvetlenül megnyújtják.»

Hazánkban, kisebb arányokban ma már többen foglalkoznak gazdasági galambtenyésztéssel s igy egyesek bizonyos egyenletességű, nagyon hasznos és gyorsan fejlődő úgynevezett «Magyar bögyös» galamb fajta féleséget tenyésztettek ki. Ezen tenyésztők közül legjobban tűnik ki Bige Béla úr tenyészete Nagyváradon, Uri-utcza 54.

Ajánljuk ezen magyar fajta galambokat a gazdák figyelmébe.

A nemes házinyúltenyésztés fontossága. Apró házinyulakat elszórva az ország minden részén tartottak egyesek istállókban és földalatti vermekben. Ez azonban csak tartás volt és nem tenyésztés. Mert a tenyésztés az, ha a gazda czéltudatosan önként irányítja az állatok szaporodását saját kedve és czéljai szerint, nem pedig rájuk hagyja azt, a minek leggyakrabbi eredménye a ki nem elégítő és hitvány szaporulat. Ezt tapasztaltuk, sőt ma is tapasztalhatjuk a házinyúl vagy kinigli istállói tenyésztésénél, a hol a kicsi csenevész és rosz izű húst adó állatokkal csak kigúnyoljuk az okszerű, gazdaságos és igen szépen jövedelmező nemes házinyúl-tenyésztést.

A ki istállói nyulakat tartott, az nem nevezheti magát házinyúltenyésztőnek — azt előre bocsájtjuk. És pedig azért nem, mert a nemes házinyúl tenyésztése egészen más, mint a kinigli-tartás.

Elmondunk mindent sorjában, a mit tudni kell annak, a ki kedvet kap a nemes házinyúl-tenyésztésre. A kormány és egyes előrelátó szakemberek a nemes házinyúltenyésztésnek hazánkban való általános elterjedése érdekében hat év óta fáradoznak s az eredmény e téren igen nagy s a jövőre nézve igen biztató. Mivel pedig mindaz, a mit e lapok hasábjain most és ezentúl e tárgyról elmondani akarunk, — már nálunk — minden gazdasági viszonyok közt számtalanszor ki lett próbálva, ennélfogva ajánljuk, hogy t. olvasóink meghallgassák és kövessék tanácsainkat.

Feltétlenül áldásosnak kell tekintenünk a nemes házinyúl tenyésztésének népies megismertetésére törekedő mozgalmat, mert a népélelmezési nehéz viszonyok épen ma ezt igen indokolttá teszik.

Európa más országaiban, nevezetesen Franczia-országban, évenként 200 millió korona értékű házinyúlhúst fogyasztanak el az emberek. De ott a házinyúlhúst egyaránt szereti fogyasztani a pórnép és a márki — mert megszokta. Nálunk is kezdik megszokni s szivesen fogják ezen jó és izletes húst fogyasztani. De a húson kívül a nemes házinyúl ad drága és értékes szőrmét, a melyből igen kedvelt prémeket készítenek. A világon hordott különféle szőrme ruhadarabok 60—70%-a hamisított, azaz házinyúlszőrméből utánzott. Ez nem is lehet máskép, hisz nincs is talán az egész világon annyi vad, a mennyinek gereznája mint eredeti szerepel. Van tehát keletje és jövője a nemes házinyúl-tenyésztésnek, mert húsa keresett piaczi áru lesz, gereznáját pedig az utánzat-gyárosok jól fogják megvásárolni. Így van ez főleg Franczia- és Németországban, de más országokban is; nincs ok tehát arra, hogy Magyarország ezen tenyésztési ágtól idegenkedjék.

A házinyúl husának értékes voltát igazolja dr. Haberkon tanár vegyelemzése, a ki kimutatta, hogy az összes húsfélék közt a házinyúl húsában van a legtöbb: 25%, fehérnye tartalom, tehát az a legtáplálóbb.

Ezekben óhajtottunk a nemes házinyúl-tenyésztés fontosságára rámutatni s a legközelebbi alkalomkor elfogjuk mondani azt, mikép kell ahhoz hozzáfogni — hogy olyan hasznunk legyen belőle — a milyen ma már nem egy házinyúl-tenyésztőnek van.

Olvasóink mindegyikének van elég helye és alkalma arra, hogy legalább saját háztartásának hússal való ellátása végett néhány nemes házinyulat tartson és tenyésszsen, a kinek pedig viszonyai olyanok, hogy nagyban is foglalkozhat ezen állatok tenyésztésével, az nem csak magának fog hasznot biztosítani e foglalkozásból, de használni fog a köznek is — mert húst termel — a mi ma kevés és drága.

Milyen fajta tyúkokat tenyészszünk? Lapunk előbbi számában megigértük, hogy a baromfitenyésztési kérdésekben felvilágosítást adunk a gyakorlatban követendő tenyésztési eljárásokra nézve és kértük, hogy az általánosan, országszerte jól bevált tanácsokat lapunk olvasói is szivesen hallgassák meg és tartsák be, mert ezáltal elő fogják mozditani az országos baromfitenyésztési irányt is, melylyel ismét nemcsak maguknak, de az egész nemzetnek tesznek szolgálatot.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

A sok hasznos tudnivaló közt az első kérdés ez: Milyen fajta tyukokat tenyészszünk, hogy azokból minél nagyobb hasznunk legyen? és hogy azoknak termékei, milyenek a tojás, toll és a hús, a vámkülföldi nagy fogyasztó piaczok kívánalmainak megfeleljenek!

Feleletünk e kérdésre a következő: Mindenütt az országban a tyúktenyésztésnél *az alapanyag a magyar tyúk*, vagy az erdélyi úgynevezett *kopasz nyaku tyúk legyen*, a melyet azonban össze kell válogatni olyképen, hogy egy-egy tenyészetben minden egyes tyúknak alakja, tollszine és testnagysága lehetőleg egyforma legyen, hogy így az ivadékok is egyenlőek lehessenek. Lehet az egyes tenyészetben a tyúkok tollszinezete bármilyen, fehér, sárga, kendermagos vagy fekete, az tel-

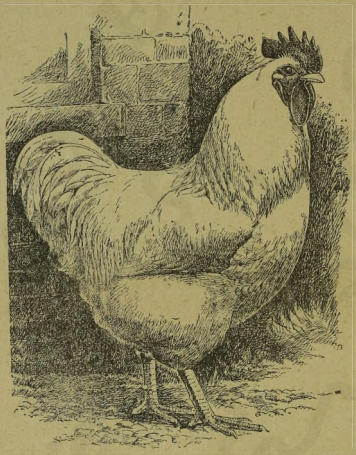

Fehér orpington-kakas.

jesen mindegy: a fődolog az, hogy minden egyes tyúk, a melyet a tenyészet részére kiválasztunk, nagytestű, fiatal és egészséges legyen. Az is lényeges, hogy jó tojó tyúktól származzanak, de ezt a tulajdonságot nagyon nehéz kideríteni, különösen a piaczi beszerzésnél. Mindazonáltal *a legjobb és a legkeresettebb tollszín a fehér és a sárga*. A ki tehát okosan tud alkalmazkodni az általánosan nyilvánuló ízléshez, az nem fog valami különleges szinü tyúkokat összeválogatni, hanem vagy a fehér, vagy a sárga szint fogja választani.

Kívánatos továbbá az is, hogy a kiválogatott tyúkok, lábszár-, láb- és csőrszine csontfehér legyen és nem más szinü. Ez azért kívánatos így, mert ha meg lesznek koppasztva, csak az ilyen tyúkok testszinűek és csak az ilyeneket kedvelik a nagyvárosok piaczain. A sárgásszinü testtel birók csak harmadrangú árút adnak, tehát az ilyeneket kár tenyészteni. Így vagyunk a tojás héjának a szinével is. Itt is csak a kereslet határoz. Ma mindenütt a sárga héjú tojást fizetik jobban, tehát az olyan tyúkokat kell megtartanunk, a melyek nagy és sárga héjú tojásokat raknak.

Ha a tyúkok őszi összeválogatásánál mindezekre különös nagy gondot fordítunk, már a következő évben fogjuk annak hasznát látni. Nemcsak egyes tenyésztők, de egész községek is vannak ma már, a hol így jártak el s ma tizszer annyi bevételük van a baromfitenyésztésből, mint azelőtt, a midőn még úgy «régi módisan» tenyésztették és tartották a baromfiakat.

Most aztán az a kérdés, hogy az így, czéltudatosan és nagy gonddal és költséggel összeválogatott és beszerzett tyúkokhoz milyen fajta kakasokat kell használni? Erre is megfelelünk, sőt képben is bemutatjuk

Sárga orpington-kakas.

azokat a kakasokat, a melyek a legalkalmasabbak arra, hogy az egész ország tyúkállományát egyformává tegyék, feltéve, hogy ezentúl is szivesen megfogják a baromfikedvelők a mi jó tanácsainkat hallgatni és követni.

Még a jól összeválogatott magyar tyúkok teste is mindig kicsi ahhoz, hogy külföldön első rangu árút képezzen, ennélfogva nincs más hátra, mint nagy testü kakasokat tyúkjainkra használni, hogy így az ivadék is nagyobbodjon.

Ezt pedig csak azáltal fogjuk elérhetni, ha figyelünk arra, hogy a jól kiválogatott tenyésztyúkok mellett mindig olyan nagytestű, erős *sárga* vagy *fehér orpington* kakas legyen, a mely telivér külföldi fajtának ivadéka, vagy az ilyen fajtából származott első keverék, de a melynek feltétlen tulajdonsága a nagy test, a csontszinü fehér láb és a fehér csőr. Az ilyen kakas után nagyobb ivadékokra fogunk szert tehetni, különösen ak-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

kor, ha a tenyésztett tyúkoknak az elejét, azaz az olyan csibéket, a melyeket februárban és márczius keltetett a gazdasszony, nem adjuk el, hanem a legszebbeket ezekből a korai csibékből megtartjuk, hogy azokban a hónapokban legyen tojástermelésünk, a midőn egyébként a tojás legdrágább; ezen hónapok deczember és január.

Az ország minden részében folyton hallani azt a panaszt, hogy hogyan lehetne azon segiteni, hogy télen-tojó tyúkjaink legyenek? Ezen csak úgy lehet segíteni, hogyha a gazdasszonyok a korai keléső csibéket nem dobják a piaczra, vagy nem vágják le azokat vendégségek alkalmával, hanem ha kimélik és így olyan anyagra tesznek szert, mely nem akkor fog tojni, a midőn a tojás amúgy is legolcsóbb, de a mint már előbb emlitettem, megfelelő gondozás mellett akkor kezdenek tojni, a midőn a tojásnak az ára kétszeres. A tyúktenyésztésnél tehát követendő helyes eljárás az, a mit itt elmondottam. A mi pedig a fajtát illeti, hogy milyen kakas legyen az ország minden részében, az ily módon kiválasztott tyúkoknál a tenyészanyag, erre nézve ezidő szerint a *fehérszinű tyúkok nemesítésére csakis* az ábránkon látható telivér *fehér orpington kakast*, a *sárga és egyéb szinű tyúkokra* pedig csakis a *sárga orpington* kakast *ajánlhatjuk*.

Az orpington fajta e két színben tenyésztetik az országban telivérben nagy mennyiségben azon czélból, hogy a kakasok a kistenyésztők között minden év őszén vagy a téli hónapokban könnyen beszerezhetők legyenek. Bő tapasztalatunk van már arra nézve, hogy az ily módon keresztezett *keverék tyúkok* ivadékai menynyivel nagyobbak és mennyivel nagyobb és jobb minőségű és így értékesebb tojást raknak.

E tekintetben tehát mindenki teljes bizalommal követheti most adott tanácsainkat és rövid idő mulva meg fog arról győződni, hogy az elmondott tenyésztési eljárás által nyert orpington-keverék tyúkok mennyivel értékesebbek a közönséges parlagi tyúkoknál.

Koránt sem mondjuk azonban azt, hogy értelmesebb és oly tenyésztő kezébe, a ki különösen szereti a baromfiakat, a telivér tyúkok nem valók, de azt állítjuk, hogy a telivértenyésztés sikere már sokkal több feltételtől függ, mint a keverék tyúkok tenyésztése.

Majd rátérünk erre a kérdésre is.

Különfélék.

Ingyen tüzifa és lombtakarmány. Lapunk olvasóit bizonyára közelről érdekli a földmivelésügyi m. kir. Miniszternek pár nap előtt kiadott rendelkezése, melylyel a kincstári erdőségekben az ingyenes lombtakarmány szedést és ingyenes hullfaszedést megengedte.

Ezren és százezren fogják a fenkölt gondolkodású miniszter nevét kiapadhatatlan hálájuk egész melegével övezni, ki ezekben a válságos időkben nyujtja oda segitő karjait azoknak a gyámoltalanoknak, kiket a mostoha sors a létfentartás legelemibb eszközeitől is megfosztotta.

Emberszerető rendelkezése most már lehetővé teszi, hogy a legszegényebb kis ember is áttelelhesse tejelő tehénkéjét s tüzelőfával láthassa el a közelgő tél zord napjaira didergő családtagjait.

Az egészség 12 parancsolatja.

1. Szeresd a napfényt, levegőt és tisztaságot, mert a nap éltető eleme minden szervezetnek s a tisztaságban az élet, a piszokban pedig a halál csirái tanyáznak.

2. Légy nyájas, vidám és elégedett, mert a duzzogás, harag és gond ellenségei egészségednek.

3. Lehetőleg pontosan a megszokott időben étkezzél; keveset, de táplálót.

4. Kerüld az izgató ételeket és italokat, mert ezek a szervezetet rendellenes működésre ingerlik.

5. Ha ingerült vagy s ha nincs étvágyad, vagy semmit, vagy legföllebb kevés tejet, levest végy magadhoz.

6. Úgy rendezkedj be, hogy evés előtt s evés után mindenkor egy kis pihenőd legyen.

7. Ne siess az étkezésnél s rágd meg az ételt apróra, hogy gyomrod annál könnyebben megemészthesse.

8. Tartózkodj a forró ételektől ép úgy, mint a túlságosan lehütött italoktól.

9. Keresd az ételekben a változatosságot, mert a gyomor hamar megunja az egyformaságot.

10. Ne addig egyél, mig teljesen jóllaktál. Hagyj fel az evéssel mikor még jól esik.

11. Evés közben soha semmit se igyál. Étkezés után is legalább egy fél óráig várj az ivással.

12. Jóllakottan sem fürödnöd, sem éjjeli pihenésre térned nem szabad.

Pénzjutalmak az erdőőri szakvizsgáknál. A Baranya-, Somogy-, Tolna vármegyei erdészeti és vadászati egyesület a Steiner Gyula körmendi magpergetőgyár tulajdonosa által tett alapitványból a folyó év őszén Pécsett megtartott erdőőri szakvizsga vizsgálóbizottságának 45 koronát bocsájtott rendelkezésére abból a czélból, hogy a legjobb eredménynyel vizsgázott két erdőőr részére 25 K és illetve 20 K jutalom adassék. A vizsgáló-bizottság az első jutalmat Koványi Pál szegzárdi közalapitványi m. kir. erdőlegénynek, a második jutalmat pedig Bocz József, a bellyei főherczegi uradalom segéderdőőrének itélte oda. *(P.)*

Kérdések és feleletek.

Kérdések:

(4.) Bedő Albert «Erdőőr» czímü művében az áll, hogy hármas kötelékben csemetéket kiültetve, a csemete a 4 láb hosszú egyenoldalú háromszög csúcsán áll s így kell egy kat. holdra 4156 drb. csemete, holott a mi számításunk szerint csak 4114

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

drb. szükséges. — Kérem a számítás eltérésének okát, avagy Bedő számításmódját b. lapjában közölni. — *(B J.)*

(5.) Alábbi vitás kérdésben kérem szíves válaszát: Egy kataszt rális hold területre hármas kötelékben hány darab csemete szükséges, ha a csemetéknek egymástól való távolsága minden irányban 4 láb? Mi így számítjuk: $\frac{4\times4}{2} = 8$ □láb egy csemete helye s így egy holdra 7200 drb. csemete fér el, — holott Bedő Albert «Erdőőr» című könyve szerint egy holdra csak 4156 drb. csemete szükséges. — *(G J.)*

Feleletek:

(4 és **5.)** A 4. és 5. számú kérdésekre lapunk «Erdészet» című rovatában legközelebb adjuk meg a kivánt választ.

Pályázat

Alulirott erdőhivatalnál egy erdőlegényi állás betöltendő, melyre szakiskolát végzett jelentkező hiányában, oly fiatal ember is pályázhatik, ki esetleg jövő év őszén szakiskolába készül. Szakiskolát végzett erdőlegény havi bére 50 korona, szabad lakás és 2 üm³ házhoz szállitott tüzifa. Szakiskolát nem végzetté pedig 40 korona, szabad lakás és 1 üm³ házhoz szállitott tüzifa. Ép, erős testalkat megkivántatik.

Nadrág, 1907. november hó 9-én.

E 12548. *A nadrági vasipar társulat erdészeti és gazdasági hivatala.*

Pályázat.

Alulirott erdőgondnokság kerületében megüresedett s évi 600 K. fizetés, 100 K. pótlék, szabad lakás, házhoz szállitott 18 ürm³ I oszt. dorong tüzifa, 2 kat. hold szántóföld és szabályszerü legelő illetménynyel javadalmazott u. n. papirmalmi erdőőri állásra ezennel pályázat nyittatik. A pályázók felhivatnak, hogy az erdőőri szakvizsgai bizonyitványnyal, ezenfelül ép és erős testalkatukat, jó látó-, beszélő- és hallóképességüket, kincstári erdészeti orvos, vármegyei főorvos, vagy honvéd törzsorvos által kiállitott bizonyitványnyal, továbbá életkoruk és illetőségükről tanuskodó anyakönyvi kivonattal, végül eddigi szolgálatukat és annak eredményét, nemkülönben a magyar nyelvnek szó- és irásban való birását igazoló okmányokkal felszerelt, sajátkezüleg irt és a nagyméltóságu vallás- és közoktatási Miniszteriumra czimzett kérvényeiket f. é. deczember hó 1-ig ezen erdőgondnoksághoz nyujtsák be.

Znióváralja, 1907. év november 7-én.

E. 12541. *A m. kir. közalap. erdőgondnokság.*

Erdőlegényi állást

keres egy 26 éves, nős egyén, a ki ilynemü szolgálatban 3 éve van egy nagy uradalomban. Kitünő szolgálati bizonyitványnyal rendelkezik. Nyelvismerete magyar és tót. Urasági vadászteendőkhöz kiválóan ért. Állását 1908 jan. 1-én elfoglalhatja. Czime a szerkesztőségnél megtudható. 12543.

Erdőlegény.

Tisztességes fiatal ember, ki az erdészetnek minden dolgában jártas és a kutyák kitanitásában szakértő, valamint a vadászatnak minden fortélyát kitünően ismeri, erdőlegénynek ajánlkozik. Czim «Az Erdő» kiadóhivatalában (Budapest, IV., Egyetem-utcza 4.) tudható meg. Ny. 12481.

Sikeres nyomozáshoz nélkülözhetetlen

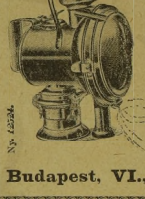

Ny. 12534.

„Excelsior" Acetylen kutató-lámpánk!

Árjegyzék és prospektus ingyen és bérmentve.

Miklós Testvérek

nagykereskedése

Budapest, VI., Liszt Ferencz-tér 3. sz.

Gazdáknak és baromfitenyésztőknek

nélkülözhetetlen segédkönyvek a

Hreblay Emil, lapunk rovatvezetője által irt

baromfi- és házinyultenyésztési szakmunkák:

1. Általános tudnivalók	III. kiadás	ára	1.— K
2. Baromfitenyésztés	I. «	«	5.— «
3. Tyuktenyésztés	II. «	«	3.— «
4. Pulykatenyésztés	II. «	«	3.— «
5. Lud- és kacsatenyésztés	I. «	«	3.— «
6. Baromfiak hizlalása	II. «	«	1.50 «
7. Baromfitermékek értékesitése		«	2.— «
8. Az ezüst szőrmenyul tenyésztése és értékesitése. I. kiadás		«	2.— «

*E nyolcz munka a «**Baromfitenyésztés**» heti szaklap kiadóhivatalában* **Rákosliget** *(Budapest mellett), az* **erdészeti** *altisztek s egyéb alkalmazottak által postautalványon megrendelve* **fele árban** *kapható.* E. 12542.

Merkur Kiviteli Áruház

Kőbányán.

Szállítja a legjobb valódi **tajték pipákat** és **szipkákat** jótállás mellett. Továbbá angol és svéd **borotvákat** és **biztonsági borotvát.** Ny. 12483.

Kérjen az áruháztól mindenki **ingyenes, képes árjegyzéket.**

Erdészeti altiszteknek, erdő- és vadőröknek 5% árengedmény.

Megrendelésnél hivatkozzon e lapra.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Fontos ujdonság!

SZENT ANTAL gyémántaczél borotva

5 évi jótállással
1 frt 50 kr.

A ki jó borotva hiányában van, ne mulaszsza el ezen hirneves borotvákat beszerezni.

☞ **Minden borotvához értékes borotvatartó ingyen.**

Megrendelhető: Ny. 12441.

SOHR PÁL, Szill (Somogy m.)

Erdészeknek fontos! **Alkalmi vétel!**

BRÉHM ALFRÉD

AZ ÁLLATOK VILÁGA

10 kötet, félbőrdiszkötésben, több mint 2000 kép és 180 szines és fekete műlappal 180 korona helyett **115 korona.** — Megrendelhető:

Adorján Testvérek (cégtulajd. Adorján S. Sándor) könyvkereskedésében

Budapest, VII., Erzsébet-körút 16. sz. Ny. 12482.

A VADÁSZ-VIZSLA.

Gyakorlati útmutató a vizsla-nevelés-, tanítás-, használat- és gyógykezeléshez.

Második kiadás. A szerzőnél: **Ára 1 kor. 50 f.**

Stark Dezső főerdész, **Drávatamási** (Somogy megye.)

E. 12432.

Fülöp szász-cóburg-gothai herczeg ő királyi fensége szállitója

József főherczeg ő csász. és királyi fensége udvari szállitója

GOTTSCHLIG ÁGOSTON

cs. és kir. udvari tea- és rumszállító

Városi raktár csakis:
IV., Váczi-utcza 11.
a Korona-kávéház átellenében.

BUDAPEST

Központi gyártelep és iroda:
VIII., Futó-utcza 54.
Ny. 12458.

Közvetlen behozatalu valódi **chinai** és **orosz karaván-teák, Jamaica-, braziliai** és **Cuba-rumok, franczia cognacok, likörök** a legfinomabb minőségben, eredeti csomagokban, eredeti árak mellett. — **Árjegyzék kivánatra ingyen és bérmentve.**

Legrégibb magyar teaház!

Ny. 12442.

Ne küldjük pénzünket külföldre.

Magyarnak Pécs. Németnek Bécs.

SCHÖNWALD IMRE

PÉCS.

Hazai iparunkat előmozditó czégemnél a legjobb órák és ékszerek jobban és olcsóbban szerezhetők be, mint bármely külföldi óragyárosnál.

Fontos minden utazó embernek!

Csinos kivitelu, pontos járásu **zseb-órresztőóra,** igen elegáns oxidált tokban **20** K, 10 évi jótállással. Legjobb valódi ezüst **Omega** horgonyszerkezetu zsebóra **25** korona.

Ha ezen tárgyak valamelyikét megküldöm nagy képes árjegyzékemet.

☞ **Őrizkedjék az ember utánzatoktól, melyek csak kellemetlenséget okoznak.**

E. 12433.

Eredeti Grammophonok

angyal védjegygyel a legjobbak!

Eredeti grammophonok 45 koronától feljebb, legjobb minőségben kaphatók.

Nagy választék lemezekben, havonként uj felvételek. — Egy és két oldalon bejátszott lemezek. — Régi, használt lemezek kicseréltetnek.

A Deutsche Grammophon A.-G. egyedüli képviselője Temesvár részére:

KECSKEMÉTI SÁNDOR

látszerész, villamos műszaki telep, nikkelező intézet

Temesvár-Belváros, (Agrár-palota).

MEZŐGAZDASÁGI LEXIKON.

Állatgyógyászat, állattenyésztés, baromfitenyésztés, borászat, építészet, erdészet, gazdasági eszközök, gazdasági üzletvitel, gyümölcsészet, haltenyésztés, kártételek, kertészet, méhészet, mellékhaszonvételek, mezőgazdasági közigazgatás, növénytermesztés, rét és legelő, selyemhernyótenyésztés, szőlőszet, takarmányozás, talaj és javitása, tejgazdaság és egyéb a mezőgazdaságra vonatkozó közlemények.

Szerkesztik **dr. Bezerédy Adorján** és **Szilassy Zoltán.**

Számos illusztráczióval és melléklettel ellátva. Az egész mű két vaskos félbőrkötésben. — Bolti ára 35 korona.

Megrendelhető 2 koronás havi részlettörlesztésre is Ny. 12480.

Kelemen D. és Társa könyvterjesztési vállalatánál Budapesten, IV., Reáltanoda-utcza 5.

Az irodalom minden ágát felölelő képes könyvárjegyzékünket az érdeklődőknek dijtalanul s készséggel elküldjük.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

SCHERTER TIVADAR

előbb PAUSENBERGER

VASKERESKEDÉS

Temesvár-Belváros,

Hunyadi- és Jenő herczeg-utcza sarkán.

TELEFON 499.

Legnagyobb választék

Vadász-, Madár-, és Flaubert-fegyverekben,

Forgópisztolyok,

Browning-ismétlő pisztolyok, Flaubert-pisztolyok.

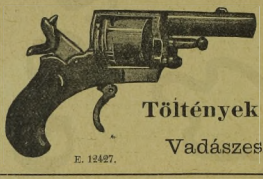

E. 12427.

Amerikai légfegyverek.

Töltények és serét.

Vadászeszközök.

Kényelmes részletfizetésre vadászfegyverek!

Ny. 12446.

Serétes, golyós, egy-, két- és háromcsövű fegyverek, revolverek, flobertek.

Rendkivül dús választék!

Kizárólag elsőrangú gyártmányok!

Képes fegyverárjegyzék ingyen és bérmentve.

Szénási és Kardos Budapest, VI., Andrássy-út 1.

HIRDETÉSEK

felvétetnek

a kiadóhivatalban

BUDAPEST

IV., Egyetem-utcza 4.

Kérje Ön

ingyen és bérmentve

az én gazdagon illusztrált főkatalogusomat **3000 ábrával** órák-, arany-, ezüst- és zenemű-árukról stb., stb.

Első óragyár Brüxben

Konrád János cs. és kir. udv. szállító

Brüx 765 (Csehország).

Valódi svájczi nikkel anker-remontoir-óra Roskopf-Patent szerkezet K 5.—, 3 drb K 14.—, bejegyzett «Adler-Roskopf» nikkel anker-remontoir-óra K 7.—, Valódi ezüst remontoir-óra, nyitott K 8.40. **Nincs kockázat!** — Kicserélés megengedve vagy a pénz vissza!

Ny. 12078/a.

BLUM ÉS TÁRSA

ELSŐRANGU EGYENRUHÁZATI INTÉZET

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utcza 14/16. sz.

Mesteri szabású, izlésteljes, csinos kiállítású

erdészeti és erdőaltiszti egyenruhák

nemkülönben ***felszerelési czikkek*** *szállítására.*

Ezen lap előfizetői által nálunk rendelt czikkek számlaösszegéből 1½%-ot adunk át a fentebb tervezett erdőaltiszti alap javára.

Hivatalos úton részletfizetésre

is eszközölhetők a megrendelések; az ily megrendeléseket, **hosszas** gyakorlatunk alatt — a betekinthető számos elismerő nyilatkozatok tanusága szerint, — mindenkor az igen tisztelt megrendelők legteljesebb megelégedésére hoztuk kivitelbe.

Polgári ruhák

a **legujabb francia- és angol-divat** szerint, szinte **jutányos árban** készíttetnek. Vevőink kényelmére bármely szakmánkba nem vágó czikket készséggel beszerzünk és a vidéki megrendelések kivitelére különösen kiváló gondot és figyelmet fordítunk.

Kivánatra **ingyen és bérmentve** küldjük meg **árjegyzékünket** és a hivatalos megrendeléshez szükséges részletfizetési megrendelési ívet. — Bármily csekély megrendelés is a lehető legnagyobb figyelemmel és pontossággal lesz kiszolgálva.

E. 12428.

Kiváló tisztelettel

BLUM ÉS TÁRSA

Szerb kir. udvari szállítók.

Ő cs. és kir. Fensége József főherczeg udvari szállítói.

A nagyméltóságú földmivelésügyi Miniszterium hivatalosan megbizott erdészeti egyenruha szállítói.

Az «Országos Erdészeti Egyesület» rendes tagjai.

Budapest, 1907. Franklin-Társulat nyomdája.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár. Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

1. évfolyam. — 23. szám. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. 1907. évi deczember 1.

Előfizetési ár:
Egész évre _ _ _ 4 K.
Fél évre _ _ _ 2 K.
Negyed évre_ _ _ 1 K.
Egyes szám _ _ 20 f.

Felelős szerkesztő:
SUGÁR KÁROLY
m. k. erdőmester.

Főmunkatárs:
BALOGH ERNŐ
m. k. erdőmester.

AZ ERDŐ

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

TULAJDONOS ÉS KIADÓ AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET.

Hirdetések
egy hasábos milliméter soronkint 6 fillérrel számíttatnak.
Az egész oldal négy hasáb széles.

Előfizetőknek az álláskinálat és kereslet rovata rövid közlésekre díjtalanul áll rendelkezésre.

Az előfizetési ár «Az Erdő» kiadóhivatala czímén Budapest, IV., Egyetem-utcza, Franklin-Társulat, küldendő. Ide intézendők a lap szétküldésére vonatkozó reklamácziók is.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) «Az Erdő» szerkesztőségéhez, Budapest, V., Zoltán-utcza 16. sz. intézendők. Kéziratok vissza nem adatnak.

«Az Erdő» munkatársai megfelelő irói tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz. A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Országos Erdészeti Egyesület által kezelt oly alap javára fordittatik, a mely — később meghatározandó módon — erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

TARTALOM.

Erdészet: Csemeteszükséglet kiszámítása (képekkel). (Balogh Ernő.)
Hasznos énekes madaraink védelméről. (Dr. Kukuljevič József.)
A hyloservinezésről. (Barátfalvi Béla.)
Meteorologia. (Kovács Aladár.)
Gazdasági tanácsadó: A gyümölcskertészkedésről. — Hogyan gyógyítható a sertések étvágytalansága?
Különfélék: Személyi hirek. — A bemeszelés hatása a gyümölcsfákra. (h.) — A házi szappanfőzés legegyszerűbb módja. (Barátfalvi Béla). — Mézsütemény (mézeskalács) készítése. (Dezsőfi János.)
Kérdések és feleletek.
Szerkesztői üzenetek.
Tárcza: Napnyugta az egyenlítő alatt. (—sz —rné.)

Erdészet.

Csemeteszükséglet kiszámítása.

(Egyúttal felelet a 4. és 5. számú kérdésre.)

Irta: *Balogh Ernő.*

Egy bizonyos terület beerdősítéséhez szükséges csemetemennyiség kiszámíthatásához ismernünk kell a beerdősítendő terület nagyságát, a megállapított csemete-távolságot és az alkalmazni kívánt ültetési hálózatot.

Az egy csemete által elfoglalt területet, illetőleg helyesebben azt a területet, a mely az ültetési hálózatban egy-egy csemetére jut, *növőtér*nek nevezzük.

A szükséges csemetemennyiséget *(x)* úgy kapjuk, ha a beültetendő területet *(T)*, osztjuk a növőtérrel *(t)*; vagyis $x = \frac{T}{t}$. 1)

Ebben a képletben két ismeretlen lévén, t. i. x és t, hogy a képletet megfejthessük, előbb az egyik ismeretlent, a t-t (növőtért) kell kiszámítanunk.

A négyes ültetési hálózatnál, miként azt az 1. ábrából láthatjuk, az egyik csemete körül rajzolt négyszögnek, vagyis a növőtérnek az alapvonala akkora, mint a csemetetávolság, magassága pedig egyenlő a sortávolsággal. Minthogy pedig a derékszögű négyszög területe *(t)* egyenlő az alap és a magasság szorzatával, ennélfogva a négyes ültetési hálózatnál a csemete növőterét

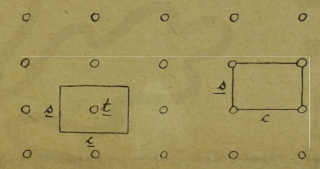

1. ábra.

(t) úgy kapjuk, ha a csemetetávolságot *(c)* szorozzuk a sortávolsággal *(s)*; vagyis a növőtér $t = c.s$ 2)

A négyzetes ültetési hálózatnál, a hol a sortávolság *(s)*, a csemetetávolsággal *(c)* egyenlő, s helyett c-t is írhatunk, a mely esetben képletünk így alakul: $t = c.s = c.c$; $t = c^2$ 3)

Ha már most az 1. képletbe t értékét a 2. vagy 3. képletből behelyettesítjük, akkor megkapjuk az egy bizonyos területre szükséges csemetemennyiséget *(x)*; vagyis $x = \frac{T}{s.c}$ 4)

vagy ha a csemetetávolság a sortávolsággal egyenlő, akkor lesz: $x = \frac{T}{c^2}$ 5)

Példa: Hány darab csemete szükséges egy kat. hold területnek négyes hálózatban való beültetésére, ha a csemetetávolság 4 láb, a sortávolság pedig 5 láb?*

Miután a fenti példában a csemetetávolság a

* Szándékosan használom mérték gyanánt a láb-at, mivel a kérdések is így tétettek fel, pedig kívánatos volna, hogy minden téren áttérjünk a méterrendszerre, melyen a számítás is sokkal egyszerűbb.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

sortávolsággal nem egyenlő, azért a 4. alatti képletet használjuk s lesz:

$$x = \frac{T}{s \cdot c};\quad T = 1\ k.\ \text{hold} = 1600\ \square\text{-öl} = 57600\ \square'$$

$s = 5$; $c = 4$; lesz tehát $x = \frac{57{,}600}{5 \times 4} = \frac{57{,}600}{20} =$ 2880 csemete.

Ha pedig ugyanebben a példában a sortávolság is 4 láb, vagyis akkora volna, mint a csemetetávolság, akkor használhatjuk akár a 4., akár az 5. képletet; az utóbbi esetben lesz:

$$x = \frac{T}{c^2} = \frac{57{,}600}{4^2} = \frac{57{,}600}{16} = 3600 \text{ csemete.}$$

A háromszöges hálózatnál — a melyre tulajdonképen a kérdések is vonatkoznak — a csemetemennyiséget épen úgy számítjuk ki, mint a négyes hálózatnál, t. i. hogy a beültetendő területet osztjuk az egy csemetére eső növőtérrel.

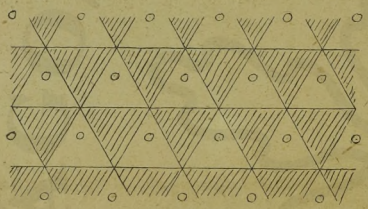

2. ábra.

Háromszöges hálózat mellett a csemeteszükséglet kiszámításánál egyesek abban tévednek, hogy növőtér gyanánt a csemeték által alkotott háromszöggel egyenlő nagyságú háromszögű területet vesznek számításba; már pedig hogy ez nem helyes, az kitűnik a 2. ábrából. Itt ugyanis, ha növőtér gyanánt csak akkora területet vennénk számításba, a mekkorát három csemete egymással képez, akkor a bevonalozott rész nem vétetnék mint növőtér tekintetbe, holott ez a bevonalozott rész is növőtért, vagyis olyan területet képez, a melyet a csemeték elfoglalhatnak.

Ennélfogva, miként a négyes hálózatnál, úgy a háromszöges hálózatnál is növőtér gyanánt az a négyszögű terület tekintendő, mely egy csemete körül elterül s a mely a négyes hálózatnál derékszögű négyszög, a négyzetes hálózatnál négyzet, a háromszöges hálózatnál pedig *ferdeszögű egyenközény* vagy más néven *dülény* (lásd: 3. ábrán *t*).

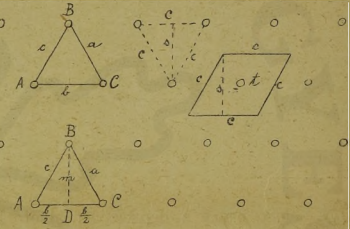

3. ábra.

A dülény területe (a jelen esetben a növőtér) $t = alap \times magasság$; minthogy a jelen esetben

TÁRCZA.

Napnyugta az egyenlítő alatt.

Szemtanu elbeszélése nyomán irta: —*sz* —*rné.*

Az északvidéki embernek csodálatosan szép látványt nyújt egy est, vagy éj a forró égöv alatt; mindannyiszor váratlanul meglepő a hirtelen támadó sötétség, mely a naptányér alámerülésével bekövetkezik. Nyomában ezrével kelnek szárnyra a kis világító bogárkák, a kabóczák pedig rázendítenek békabrekegéshez hasonló bájos esti danájukra, melyhez még a moszkitók zümmögése járul, miknek myriádjai tanyáznak itt, most elhagyva a papyrus rengeteget, vérszomjasan rajzanak fel-alá.

Ha nem védekeznénk ellenök, nem tudnánk megmaradni egy helyben. Zümmögésök mind gyorsabbhangosabb lesz, míg végre egyesül az éjjeli állatvilág különböző hangjaival. Hirtelen, gyors egymásutánban kószörülés és nevetés hallatszik: a kis mocsári tyúk hangja ez, mely a konczertbe belevegyül. Egyre növekszik a hang-chaos, tarkítva a vak-varjú nyers károgásától kezdve, a kis nádi énekesek édeshangú, megható csacsogásaival és a vizityúk intő szavával.

A távoli láthatáron épen most kapaszkodik fel és bontakozik ki fellegeiből, a sápadt arczú hold, midőn szinte egész közelben megharsan valami hatalmas hang, melytől még a föld is mintha megrendülne.

A viziló szava ez, mely mindannyiszor nyomasztólag és félelemgerjesztően hat. Sajátszerű varázsával meglepő az öreg hím lassú időközökben hallható mennydörgésszerű bömbölése, a mint végig száguldva birodalmán, a végtelen mocsáron, elemi erővel rezegteti meg a sárgás szinben tündöklő légkört. Biztos jele ez annak, hogy most már a vizilovak, a bozótban simára taposott váltóikon a szárazföldet keresik fel legelés czéljából.

Röviddel naplemente előtt, egy rendkívül bájos, mozgalmas kép ragadja meg figyelmünket. Lázas sietséggel, nyílsebes repüléssel érkeznek a szövőpintyek és egyéb madarak százezrei, hogy a mocsárban szomjukat oltsák és azután a biztos menedéket nyújtó papyrus rengetegben éjjeli nyugalomra térjenek.

Gyorsan repülve, hosszúra nyúlt, emelkedő, majd süllyedő, hullámos rajban, az irányt mindig pontosan

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

a dülény alapja nem egyéb, mint a csemetetávolság *(c)*, magassága pedig egyenlő a sortávolsággal *(s)*, ennélfogva a növőtér: $t = c.s$, vagyis ugyanaz, mint a négyes hálózatnál. Csakhogy abban az esetben, ha a csemeték — a feltett kérdés szerint — egymástól *minden irányban* 4 láb távolságban vannak, akkor a sortávolság (a dülény magassága) nem 4 láb lesz (miként azt G. J. számítja) hanem ennél valamivel *kisebb*.

Hogy ezt bebizonyíthassuk, vegyünk a 3. ábrán egy három csemete által alkotott háromszöget; miután ennek mindegyik oldala egyenlő hosszú (4 láb), ennélfogva a háromszög egyenoldalú. Ennek az egyenoldalú háromszögnek a magassága adja a keresett sortávolságot. A háromszög magasságát pedig úgy kapjuk, ha annak egyik csúcsából, pl. *B*-ből — a vele szemben fekvő oldalra *(AC)* mint alapra merőlegest húzunk, a mely merőleges (az egyenoldalú háromszögnél) az alapot a jelen példánál *D* pontban felezi. Ez a *BD* merőleges az *ABC* háromszöget két egybevágó derékszögű háromszöggé osztja, melyek egyikéből a magasságot (sortávolságot) a következő tétel alapján számíthatjuk ki: «Minden derékszögű háromszögben az átfogó négyzete egyenlő a két befogó négyzetének az összegével.» (Átfogó az az oldal, a mely a derékszöggel szemben fekszik) *(a)*, befogó pedig a derékszöget alkotó két $\left(m, \frac{b}{2}\right)$ oldal).

A *BCD* derékszögű háromszögben tehát $a^2 = m^2 + \left(\frac{b}{2}\right)^2$ ebből $m^2 = a^2 - \left(\frac{b}{2}\right)^2$; miután példánkban $a = 4'$, $b = 4'$, ennélfogva $\frac{b}{2} = \frac{4}{2} = 2'$; ezeket az értékeket behelyettesítve, lesz: $m^2 = 4^2 - \left(\frac{4}{2}\right)^2 = 4^2 - \frac{4^2}{2^2} = 16 - \frac{16}{4} = 16 - 4 = 12$ ebből $m = \sqrt{12} = 3{\cdot}464'$ vagyis mint látjuk, a sortávolság kisebb, mint a csemetetávolság. — (Téves tehát G. J. számítása a háromszög területének megállapításánál, mert a háromszög területe $t = \frac{alap \times magasság}{2} = \frac{4 \times 3{\cdot}464}{2} = 6{\cdot}928$ □ láb).

Ha az egyenoldalú háromszögnek imént kiszámított magasságát m (a jelen esetben a sortávolságot) osztjuk az egyenoldalú háromszög bármely oldalának a hosszával (azaz a csemetetávolsággal), akkor lesz: $\frac{m}{c} = \frac{4}{3{\cdot}464} = 0{\cdot}866$ a mi azt jelenti, hogy az egyenoldalú háromszög magassága (a jelen esetben a sortávolság) 0·866-szor kisebb, mint az egyenoldalú háromszög bármely más oldala (vagyis a csemetetávolság), a miből viszont következik, hogy az egyenoldalú háromszög magasságát (sortávolságot) úgy kapjuk meg, ha annak egyik oldalát (csemetetávolságot) 0·866-al szorozzuk.

Visszatérve már most a 3. ábrára, a háromszöges hálózatban a dülény, vagyis a növőtér területe $t = alap \times magassággal$, a hol az alap egyenlő a csemetetávolsággal, a magasság pedig egyenlő a sortávolsággal, vagyis mint azt fentebb kiszámítottuk a magasság egyenlő 0·866-szor csemetetávolság; lesz tehát a terület $t = c \times 0{\cdot}866\ s$; de mivel $c = s$, ennélfogva $t = c \times 0{\cdot}866\ c = 0{\cdot}866\ c^2$;

---

betartva sietnek ide esténkint e madártömegek, óriási zúgást okozva repülésökkel.

Egyidejüleg különféle galambfajok is megjelennek, óvatosan és félénken, ide-oda csapongva, míg végre fáradtan ők is nyugalomra térnek.

De ime ismét egy újabb kép! Nehézkes repüléssel, a lassankint már sötétedni kezdő láthatáron, tovasuhanó szellemekként közelednek a koronás darvak. Minden este, szinte perczenyi pontossággal érkeznek e pompás madarak, a kenetlen szekér nyikorgásához hasonló krúgatással, mely az ismert állati hangok között a legeredetibb. Holdvilágos éjeken gyakran hallható e csoportok krúgatása, míg lassankint elpihennek alvóhelyeiken, melyhez a sötét égen lerajzolódó silhouettjeik megragadó hátterül szolgálnak.

Majd sötétedni kezd, s hirtelen egy szempillantás alatt vége szakad a trópusi naplementének s ha kedvez a szerencse, úgy csakhamar megüti fülünket egy hosszan elnyujtott, mennydörgő, közönként eltompuló, lassan elhaló bömbölés. Az állatok királya készül ilyenkor rablóútjára s hatalmas szava csak növeli a trópusi est fenségét, varázsát.

Bármerre pillant az ember, imbolygó lidérczfényként ott villognak, mint egy láthatatlan, mesebeli törpevilág lámpácskái, ingva-ringva, a csillogó zöldes fényt árasztó világító bogarak tömegei. A néma csendet mind ritkábban törik meg az éj beálltával a különféle állati hangok. A távolból egy most fölébredt foltos hyéna üvöltése hallik, melyre a sakálok adják a riasztó feleletet. Erre ijedt futással, nagy ugrásokban menekül s közben egy pillanatra figyelve megáll a réti bak. Szakadozott, rémült makogással keresi fel éjjeli menhelyét a közeli sást, miközben egyre halkabbá válik szava, míg végre általános csend és nyugalom lesz úrrá egy időre a mérhetlen pusztaságon. A beállott sötétségben most már teljes pompájában ragyog a holdvilág, melynek intenzív rezgő fényénél, a messze háttérben elterülő őserdők és mocsarak körvonalai határozott alakban domborodnak ki.

Halotti csend borul a tájra, mely rövid idő előtt még élénken visszhangzott az állatvilág különféle hozzátartozójának, sokféle, változatos hangjától.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

ezt az értéket behelyettesítve a csemetemennyiség képletébe, lesz:

$$x = \frac{T}{t} = \frac{T}{0{\cdot}866\, c^2} = \frac{1}{0{\cdot}866} \cdot \frac{T}{c^2} = 1{\cdot}155\, \frac{T}{c^2}$$

a miből látjuk, hogy a háromszöges hálózatba ugyanazon csemetetávolság mellett 1·155-ször több csemete fér el, mint a *négyzetes* hálózatba, a mi természetes is, mert a háromszöges hálózatnál ugyanazon csemetetávolság mellett a sortávolság kisebb mint a négyzetes hálózatnál, miért is háromszöges hálózattal több sor csemetét ültetünk el, mint négyzetes hálózatnál.

A fenti képletbe az értékeket behelyettesítve lesz:

$$x = 1{\cdot}155\, \frac{57600}{4^2} = 1{\cdot}155\, \frac{57600}{16} = 1{\cdot}155 \times 3600$$

$x = 4158$ csemete egy kat. holdra.

Bedő Albert «Erdőőr» című művében tehát egész helyesen van 4 lábas háromszöges hálózatnál (hármas kötelék) a csemeteszükséglet egy kat. holdra 4156 darabbal kimutatva, mivel az a csekély 2 darab különbözet, a mely a számítások közt mutatkozik, onnan ered, hogy mi az $\frac{1}{0{\cdot}866}$-ot egyenlőnek vettük rövidség kedvéért 1·155-el, holott annak értéke: 1·1547344 stb.; ez azonban oly lényegtelen csekélység, mely a csemeteszükséglet kiszámításánál és beszerzésénél számba se jöhet.

Kiszámíthatjuk az adott példára a csemeteszükségletet még így is: Egy négyzet katasztrális hold mindegyik oldala — mint tudjuk: — 40° = 240′. Ha a csemetetávolság 4′, akkor egy sorban elfér: $\frac{240}{4} = 60$ csemete. A sortávolság a fenti számítás szerint $0{\cdot}866 \times 4' = 3{\cdot}464'$ (a mit a természetben egyszerűen le is mérhetünk) és így a sorok száma lesz $\frac{240}{3{\cdot}464} = 69{\cdot}28$ sor. — E két összeg szorzata adja a szükséges csemetemennyiséget; vagyis $x = 60 \times 69{\cdot}28$ $x = 4156$ csemete egy kat. holdra.

Hasznos énekes madaraink védelméről.

Irta: *Kukuljevič József* dr., m. kir. állatorvos.

Erdészeink előtt, a kik egész idejüket a szabad természet ölén töltik, kora hajnaltól késő estig az erdőben járnak, annak minden zegét-zugát ismerik, nyomon követik a nemes vad nyomdokait, kifürkészik tartózkodási helyüket, kik előtt még a lomb, az egyes fa sem ismeretlen, nem újság ha arról lesz szó, hogy naprólnapra mindinkább fogyó és szemlátomást ritkuló énekes hasznos rovarpusztító madaraink a beálló télvíz idejére védelemben kell részesíteni, oltalmat, menedéket nyujtani. Hogy ezt nemcsak az emberi érzés diktálja, hanem a törvény is megemlékezik szegény rovarpusztító énekes madarainkról, azt minden erdész tudja, hisz esküt tesz arra, hogy a védendőket megvédi, az emberiségre, a gazdaságra károsakat pedig emberségesen ártalmatlanná teszi. Ezekről rendelkezik a m. kir. földmivelésügyi Minister Úrnak 24655. VII. 1901. sz. rendelete, a mely «A mezőgazdaságra hasznos madarak és emlős állatok oltalmazása érdekében» czimet viseli és a mely az 1894. évi XII. «A mezőrendőrségről» szóló törvény kiegészítéseképp adatott ki. A mint ismeretes, az idézett rendeletben betürendes és népies nyelven is fel vannak sorolva a hasznos és káros madarak, melyek védelemben, illetve nem részesítendők védelemben.

Ezekre a dolgokra nem terjeszkedem ki ezuttal, mert közismertek, de megakarok emlékezni azon módozatokról, melyekkel sikerül védelmet biztositani. Felmerülhet a kérdés, miért van védelemre szükség, hisz az erdő magányát úgyis alig zavarja valaki, hisz az erdőben járás senkinek sem szabad, az orvvadászat pedig büntetendő, de meg énekes madarainkat úgyse pusztitja az ember.

Hogy a madárpusztítás az erdőben ritkább, mint kertekben, parkokban, gyümölcsösökben, az kétségtelen, de nem is az erdőben folytatott fészekfosztogatás, lépes vesző alkalmazása pusztitja és tizedeli a hasznos énekes madarakat, ezt megakadályozandó nem is nagy védelemre volna szükség, mert az erdőben még elég menedéket találnak madaraink.

Madárvédelemre ma azért van égetően szükség, mert a kultura rohamos fejlődése folytán mindinkább ritkulnak az erdők, bokrok, fák, cserjék, ligetek, ásó, kapa ma mindent hasznothajtóvá tesz, a rohamosan terjedő gépek pedig mindent kiszorítanak és mindnagyobb terület megmüvelését teszik szükségessé. Ez az egyik oka annak, hogy ma már madárvédelemről kell beszélnünk. A másik ok a mindinkább elharapodzó üzleti nyerészkedés, a mindenből pénzt csinálni törekvés, az emberi lelketlenség, mely előtt semmi se szent akkor, ha abból jövedelmet lehet kiszipolyozni és ezzel kapcsolatosan az emberiség eltompulása minden nemes iránt, a természet fenségének semmibe se vevése, mert hisz minden lépés előre hasznot hajt. Ma az emberiség egy része üzleti nyerészkedésből mennél több énekes madár tollát akarja megszerezni, hogy azt kalapdisznek eladva magának biztos, nyugodt, kényelmes és könnyű megélhetést biztositson. Hogy e téren milyen szomorú tapasztalatokat kell tennünk, azt világitsa meg egynehány példa.

Így *Herman Ottó* hazánk kiváló tudósa egyik előadásában, melyet 1900. évi február hó 25-én az Országos Állatvédő-Egyesület közgyülésén tartott, a következő példákat említi fel: «Hivatalos kimutatás szerint Friaulban egy esztendőben a madárvonulás idejében 206·832 madár került konyhai czélokra piaczra, de tényleg 620·496 drb került eladásra.

Bresciában egyetlen egy vonulási időszak alatt 423·792 drb. került olasz inyenczek konyhájára.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Montegrave szorosában három vadász, három nap alatt 14.000 füsti fecskét fogott össze, *Signor Salvadori* kimutatja, hogy egyetlen madárfogó roccolója 20 év alatt 135.485 apró madárnak került életébe. Párisban egy évad alatt 32.000 rigót és 114.000 pacsirtát használtak fel divat czéljaira.»

Chernel István, hazánk kiváló ornithologusa egyik legujabb, népszerű nyelvezetben megirt és mindenkinek kedves olvasmánykép ajánlható munkájában * beszámol arról, hogy Itáliában évente nem kevesebb, mint 250 millió madár veszti életét, fürjből egyedül nyolczmillió kerül fogásra és piaczra.

Hogy az olaszok a mi kedvelt és szeretett fecskéinket, pacsirtáinkat, fülemüléinket, mily féktelen embertelenséggel pusztitják és tizedelik, arról már annyit irtak, hogy azt újra felsorolni felesleges, hisz csak elszomoritó és fájdalmas a nemesen érző szivnek látni és tapasztalni, hogy az emberiség, mily kegyetlen, lelketlen akkor, mikor gyomrának kielégitéséről van szó.

De hogy mit jelent e horribilis madártömeg pusztulása ránk magyarokra nézve, a kik mezőgazdasági ország vagyunk, azt sem kell részletesebben magyarázgatnom. Hisz mindmegannyi rovart pusztit, azt a rovar sereget, mely legszebb kilátással kecsegtető gyümölcsöseinket 24 óra alatt teljesen tönkre teszi.

A tölünk télviz idején délvidékre költöző hasznos énekes, rovarpusztító madaraknak nem tudunk oltalmat nyujtani az emberiség kegyetlenségével szemben, ezért fokozottabb erővel kell védelmükre kelni azon madaraknak, melyek télviz idején is nálunk tanyáznak, a mi kertjeink, szérüseink, gyümölcsöseink védettebb helyein keresnek az idő viszontagsága ellen oltalmat, eleséget a pajták körül és az emberlakta tűzhelyek körül. Legelső sorban a mi apró, vidám, mindenkoron virgoncz, fürge, ágat-bogat végig portyázó czinegéinket kell megvédenünk, ők a mi hasznos, ingyenes gazdasági munkásaink, a kik erdőn-mezőn, gyümölcsösben hűségesen segitőtársul szegődnek és segitenek a fát, a galyat, a rovarok százezreitől megtisztitani, mindezért nem kivánva mást, mint szeretetet, gyengédséget, egy kis eleséget, asztalhulladékot és nyugalmas fészkelhetést.

Ezt kivánják és jogosan, mert hisz ezreket takaritanak meg munkájukkal, ezt kivánják, mert ez emberi kötelességünk is, hogy a néma szenvedőkön könyörüljünk, annál is inkább, mert hisz pénzbeli áldozatról szó sem lehet. Ezt kivánják jogosan, mert ők a mi gazdasági munkásaink, a kiket pedig mint gazdasági ország eltartani, létet biztositani kötelességünk.

A mit ők kivánnak, azt megadhatjuk, mert olyant kérnek, a mit könnyen megadhatunk.

Részesitsük is őket védelemben. Ma télviz idején képzeljük csak magunkat az ő helyzetükbe, fagyban, hóban, viharban, étlen, szomjan járni, családról gondoskodni és nincs mivel kifáradt, elgémberedett tagjaiknak új erőt adni.

* *Az okszerű madárvédelem eszközei. Irta Chernel István*, kiadja az O. Á. V. E. Bpest IX. Ernő utcza 11—13. (Erdészeknek kérésre dijtalanul is megküldi.)

A madarak védelmére három mód áll rendelkezésünkre: 1. Biztositsuk létfeltételeiket mesterséges fészekodvakkal. 2. Etessük őket télviz idején a nekik megfelelő táplálékkal. 3. Telepitsük meg őket oly vidékeken, a hol menedéket nem találtak eddig és azért létesitsünk madárvédelmi ültetvényeket. Ezzel a három eszközzel sikerül legalább megmentenünk azokat a fajokat, a melyek állandóan nálunk tartózkodnak egész éven át. A védelem e három eszközét gyakoroljuk mennél kiterjedtebben, mennél nagyobb területen, mert csak akkor lesz törekvésünk eredményes.

A madárvédelem eszközlésére első sorban az erdészettel foglalkozók hivatottak és az állam is az erdészektől várja azt elsősorban; hogy ez igy van, annak legfényesebb bizonyitékát abban látjuk, hogy földmüvelésügyünk halhatatlan nevü minister dr. Darányi Ignácz úr Önagyméltósága volt az első, a ki a madárvédelem ügyét felkarolta és annak országos terjesztését az erdészeti közegekre bizta. Ezért hivta össze a mult év novemberében az ország erdészeit és szakférfiait, hogy velük a védelem eszközét megbeszélje, a minek eredménye az lesz, hogy a madárvédelem-akció a kormány részéről is a kincstári erdőkben indittatott meg.

Most, midőn borong az idő, minden falevél lehullott, kopár és kietlen a táj, az áthatlan erdőkbe is már világosság hatol be, talán e soraim megjelenésekor már hólepel is boritja a tájat és jégkéreg vonja be a vizek felszinét, elsősorban az inség enyhitéséről kell gondoskodnunk, hogy a hirtelen beálló hideg ne tizedelje meg énekeseink számát; már most kell őket emberlakta vidékekre csalnunk, a házak tájára, hogy ott oltalmat találjanak. E módozatokról a következő lapszámokban fogok egyet-mást elmondani.

Legyünk irgalmasak a néma szenvedőkkel szemben, mert ezzel önmagunk lelkiismeretét nyugtatjuk meg, emberi kötelességünknek felelünk meg, azonfelül Istennek tetsző dolgot cselekszünk.

A hyloservinezésről.

Irta: *Barátfalvi Béla*, m. kir. erdőaltiszt.

A hyloservin egy kátrányos, erősszagú, barna folyadék, melylyel próbák tétettek fiatalosokban a vadrágás megakadályozására.

Az elmult hosszan tartó erős télen, a mikor 1.00—1.40 méter magas hóállás mellett az őz és szarvas semminemü eledelt sem talált, a mivel éhségét csillapithatta volna, neki ment a fenyőknek, s azokban oly nagy pusztitást vitt véghez, hogy némely helyen a fenyő fiatalos igen szomorú képet mutatott. A fiatalabb fenyőknek — különösen a nem repedezett héjú lúczfenyőknek — lerágta csúcs- és oldalhajtásait, kérgét alulról egészen a csúcsig lehántotta, úgy hogy a törzsük egészen fehér lett. Ez természetesen a fenyőknek teljes kipusztulását okozta.

A fenyvesvölgyi m. kir. erdőgondnokságban, ha végig megy az ember a fenyvesekben, mindenhol megrágott fiatal fenyőket lát. A 12—20 czentiméter vastag átmé-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

rővel bíró fenyőtörzseken egy, két, három helyen láthatni rágásokat, tenyérnyi vagy ennél is nagyobb foltokban. Sok törzs teljesen körül van rágva mintegy arasznyi szélességben, a mi szintén a fának teljes kipusztulását okozza.

A Douglas fenyőnek (Abies Douglasii) melylyel itt tenyésztési kisérlet czéljából egy egész vágás van beültetve, az éghajlati viszonyok teljesen megfelelnek, ezért vidoran is tenyészik.

A folyó év január hó első felében a Douglas fenyőkön hyloservinezést eszközöltünk, még pedig úgy, hogy egy harapófogó alakban készített és hyloservinbe mártott sertekefével, melyet egy rugó nyit szét, a fenyők csúcshajtását a csúcsrügyek alatt mintegy 2 cm. magasságig egyszer, esetleg kétszer, alulról felfelé vékonyan bekentük, a csúcsrügyeket azonban nem, mert a folyadék maró hatásától a csúcsrügyek elszáradnak.

A hyloservin hatása abban nyilvánul, hogy erős szaga miatt a fenyőket a vad nem bántja és a vadat távol tartja.

Miden behyloservinezett fenyőt a hyloservinezés hatásának megfigyelhetése czéljából megjelöltünk s arra az eredményre jutottunk, hogy a Douglas fenyők közül egyetlen egyet se bántott a vad, ellenben azokon a helyeken, a hol nem hyloservineztünk, ott a fenyők csúcshajtását a vad nagy mértékben lerágta.

A hyloservinezésnek azonban az a káros oldala van, hogy a bekent helyeken a fenyők tüi elszáradnak; ezt pedig az 50—60 cm. nagyságú fenyők megsinylik ugyan, de azért el nem pusztulnak.

Próbáltuk ezt az eljárást olyan idősebb fenyőkön is, melyekhez az őz és a szarvas az agancsát szokta dörzsölni úgy, hogy egy nagyobb területen mintegy három méternyi széles szalagkörben a fenyőket bemázoltuk. Az eredmény az volt, hogy a vad az erős szag miatt, még a bekent fák tájékára sem jött.

Három, négy esőzés a hyloservint a fenyőkről lemossa, a mikor egyúttal annak szaga is elmúlik. Ez azonban csak tavaszszal áll be, a mikor a vad úgyis talál egyéb táplálékot s nincs rá szorulva arra, hogy a fenyők hajtásait lerágja.

A bemázolásnál vigyázni kell arra, hogy a folyadék az ember szemébe ne menjen, mert szemgyulladást okoz.

A mult évben egy munkásunknak a szemébe frecscsent folyadéktól mintegy három hétig gyulladásban volt a szeme.

Érdemesnek tartom itt fölemliteni még azt is, hogy az ezidei hosszantartó tél alatt az őz és szarvas állományunk a fele kipusztult, némelyek az éhség miatt mentek tönkre, másokat pedig a farkasok fogtak le. Vaddisznót egyáltalán nem lehet látni.

A szarvas és őz egész télen át a hegyek aljában, a községek táján tartózkodott; de a mint a hó elolvadt, eltünt a láthatárról.

Meteorologia.

Irta: *Kovács Aladár*, m. kir. erdőmester.

(Folytatás.)

A naprendszerben a Föld után a Naptól mint középponttól számitva, a következő bolygó a Mars. A többi bolygótól elütő piros fénye feltünővé teszi; jelenleg este 7—8 óra körül az éggömb déli negyedében mint elsőrangú csillag látható. A csillagászoknak régóta különös figyelmében részesül, mert felületén oly változásokat mutat és e mellett tengely körüli forgása és tengely elhajlása annyira egyezik a Földével, hogy a szabadon repkedő emberi fantázia fel meri tenni, hogy rajta a Föld életjelenségeivel, ha nem is mindenben egyező, de legalább megközelítőleg hasonló viszonyok vannak.

A Naptól való középtávolsága mintegy 226 millió kilométer, keringési ideje 687 nap, tehát majdnem kétszer akkora mint Földünké, úgy hogy évszakai is megközelítőleg kétszer oly hosszúak mint nálunk.

Erősebb nagyitású távcsőn nézve a Marsot, annak felületén feltünő szabályosan elhelyezett, egymással gyakran párhuzamosan haladó vonalakat látunk és ezek a rajzolatok annyira szabályosak, hogy voltak már olyanok, a kik ezen vonalakban értelmes lények öntudatos munkáját vélték látni.

Tengelye körül 24 óra 37 percz alatt fordul meg, tehát csupán 37 perczczel hosszabb idő alatt, mint Földünk. Légköre is van, mert szélei felé a rajta levő rajzolatok elmaradottabbak, szinképi elemzéssel pedig légkörében a vízgőz határozottan kimutatható.

Északi és déli sarka körül fehér foltok látszanak, melyek a bolygó nyara alkalmával visszahúzódnak, tele alkalmával pedig egyenlitője felé nyomulnak előre. Feltehető tehát, hogy ezen fehér foltok jégmezők, mely esetben azt is feltehetjük, hogy a zöldes szinű foltok tengerek, a piros szinüek pedig szárazföldek.

Két holdja is van, melyek körülbelül 10 kilométer átmérőjüek s az egyik mintegy 6000 kilométer távolságban kering a bolygó körül oly gyorsan, hogy 7 óra 39 percz alatt végez egy keringést, mig a másik távolabbinak ugyanezen mozgás elvégzésére 1 és $^1/_4$ napra van szüksége. Minthogy pedig mindkettő nyugat-keleti irányban kering bolygója körül, de a közelebbi majdnem négyszer gyorsabban, a két különböző gyorsaságú mozgásból az a különös viszony jő létre, hogy az egyik, a közelebbi hold nyugaton kelni és keleten nyugodni, mig a távolabbi keleten kelni és nyugaton nyugodni látszik.

Ha a Marson tenger van, abban a Nap tükörképét kellene látnunk, ámde a gyorsan mozgó két hold által előidézett tengerjárás a feltételezett tenger tükrét annyira megzavarja, annyira hullámossá teszi, hogy azon a Nap tükörképét tényleg nem láthatjuk.

A Mars bolygó kisebb mint Földünk, mert átmérője csupán 6770 kilométer.

A Mars bolygótól kifelé következik az Aszteroidák köre. Ez egy öv a nap körül, mely 350 millió kilométer szélességü, tehát mintegy háromszor oly szé-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

les, mint Földünknek a Naptól való távolsága. Ezen övben 500 kis bolygó (aszteroida) kering. Ezek oly kicsinyek, hogy némelyiknek az átmérője alig haladja meg a 30 kilométert. Minthogy ezen bolygók tömegük csekélységénél fogva időjárásunk módosítására úgylátszik befolyással nincsenek, bővebb leírásukat mellőzzük. Az aszteroidák körén túl a Naptól mintegy 750 millió kilométernyire kering a Naprendszer leghatalmasabb bolygója, a Jupiter. Maga a bolygó egy egész csillagrendszert képvisel, mert körülötte 5 hold kering.

Ez a tömeghatásra nézve Földünkre legnagyobb befolyással biró óriás bolygó 11-szer nagyobb Földünknél és Napkörüli pályáját 11 év és 315 nap alatt futja meg.

Tengelykörüli forgása rendkivül gyors, mert 10 óra alatt ez az óriási nagy tömeg egyszer megfordul tengelye körül. Ezen gyors tengelyforgás következtében lapultsága annyira tetemes, hogy már kis távcsőben is észrevehető. Erősebb nagyitású távcsőben egyenlitőjével párhuzamos széles sávok láthatók. A bolygó átmérője 141,000 kilométer. Holdjai gyorsan keringnek körülötte, úgy hogy mozgásuk már egy éj lefolyása alatt is észlelhetők.

Ez a bolygó hatalmas tömegénél fogva az időjárásbeli változásoknak a legbefolyásosabb okozója, mely mindig érezteti hatását, valahányszor Földünkkel, vagy annak holdjával együttállásba kerül.

A Jupiteren kivül legközelebbi bolygó a szintén hatalmas tömegü Saturnus, mely 9-szer akkora, mint Földünk és ennek tömegére a Jupiteren kivül leginkább bir befolyással.

Szinte egy egész világ: 9 hold kiséri és e mellett két gyürüvel van körülvéve, mely az apró kis csillagok egész rajából áll. A Naptól való távolsága 1490 millió kilométer és pályáját a Nap körül közel 30 év alatt futja meg.

A Jupiter és Saturnus bolygók nagy tömegüknél és annál fogva, hogy hozzánk aránylag elég közel vannak, időjárásunk kialakulására a Meteor szerint legnagyobb befolyással birnak.

E két hatalmas bolygón kivül a Naprendszerhez még két bolygó tartozik: az Uranus és a legkülső a Neptun.

Az első 4-szer, az utóbbi 5-ször nagyobb Földünknél. Az elsőnek két, az utóbbinak pedig egy holdja van, melyek a többi bolygók holdjaitól eltérőleg keletnyugoti irányban keringnek bolygóik körül.

Pályáját a Nap körül az Uranus 84 év alatt, a Neptunus pedig 165 földi év alatt futja be.

A Naprendszerrel nagyjában megismerkedvén, áttérhetünk annak tárgyalására, hogy mik azok a csomópontok?*

A meteor deczember hóra a következő időjelzést teszi közzé: Deczember hó csomópontjai 3—5—7—11—12—14—19—22—23—28—31-re esnek, melyek közöl a 3—7—12—19 és 23-ikiak legerősebb hatásúak. A 3-dik enyhe, 7 körül csapadékos, 15—19 hüvös, a 23-dik fagyos jellegü a mikor az erősebb fagy csak akkor fejlődik majd ki, ha a Napon cziklónos hatások érvényesülnek. (Folytatása következik.)

* A Meteor időjelző heti folyóirat megrendelhető a Meteor szerkesztőségében II., Donáti-utcza 2. Előfizetési ár egész évre 8 korona.

Gazdasági tanácsadó.

Rovatvezető: *Hreblay* Emil állattenyésztési m. kir. felügyelő.

A gyümölcskertészkedésről. Alig van ház, a melynek udvarán vagy kertjében ne állana egy-két fa. Szép az erdei fa is a ház előtt, mondjuk a szép gesztenye vagy hárs, de már a ház udvarába s kertjébe csakis a jó és nemes gyümölcsöt termő fa való.

Tény, hogy a régen ültetett gyümölcsfák közt találunk nem eléggé finom gyümölcsöt termőket is, a mi azt igazolja, hogy elődeinknek bizonyára nem volt módjában úgy megválogatni az ültetendő fajtát, mint nekünk, de nem is ismerték mindazon megfontolandó útmutatást, a melylyel ama szakemberek a gazdákat ellátják.

Az öreg és nem megfelelő gyümölcsfák pótlására ültetni kell tehát ujakat, hogy ha majd ezek megnőnek s teremni fognak jól, az öregeket kivághassuk.

Darányi Ignácz földmivelésügyi minister úr gondoskodik arról is, hogy a szegény és a kisebb jövedelemmel biró ember ültethessen nemes gyümölcsöt termő csemeteket s ezen czélból a papok, tanítók, jegyzők, állami alkalmazottak és földmives gazdák a földmivelésügyi miniszter úrhoz intézett és egykoronás okmánybélyeggel ellátott kérvényben fél áron, sőt jól megindokolt esetekben még ennél is olcsóbban kapják a gyümölcsfa oltványokat. Fontos szabály az, ha például valamely községben lakó kisgazdák csoportosulva, közös kervényben (a gazdakör, hitel vagy fogyasztó szövetkezet útján) kérnek oltványokat, akkor a kérvényhez kell mellékelni az egyes kérelmezők neveit, a házuk számát és feltüntetni a kért gyümölcsfák nemeit és azok darabszámát.

Egy pár fillérbe kerül tehát ma a legjobb gyümölcsfaojtvány, a melyet ha jól megválasztunk, gondosan elültetünk, pár év alatt nem csak hasznot, de nagy örömet is fog nekünk szerezni.

Legjobb az, ha az ember személyesen megy el azon faiskolába, a hol ezen gyümölcsfacsemetéket nevelik s elmondja mi járatban van, milyen a talaj és az éghajlat a hová beültetni óhajtja a veendő csemetét. A gyümölcsfatelep kezelője ad azután tanácsot arra is, milyen fajta és milyen korú legyen az ojtvány, mert ez is igen fontos a siker biztosítására.

Ilyen nemes gyümölcsfatelepek vannak a budapesti kertészeti tanintézetnél, a magyaróvári, kassai, kolozsvári gazdasági akadémiáknál, az adai, az algyógyi a békéscsabai, a csákovári, a csikszeredai, hódmezővásárhelyi, a jászberényi, a karczagi, a kecskeméti, a komáromi, a nagyszentmiklósi, a pápai, a rimaszombati, a breznóbányai, a görgényszentimrei földmivesiskoláknál, a bajai, az orosházi, a lőcsei, a nagybocskói, a tordai kertmunkás iskoláknál, a fogarasi, a gödöllői, a kisbéri, a kis-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

szebeni, a privigyei, a lugosi, a mezőhegyesi, a szolyvai, a tarczali, a trencséni, az ungvári, a zilahi, a sepsiszentgyörgyi állami faiskoláknál, a ménesi és nagyenyedi vinczelléri iskoláknál, a budapesti, beregszászi, balassagyarmati, brassói, csikszeredai, liptóujvári, marosvásárhelyi, sátoraljaujhelyi, sepsiszentgyörgyi, szegedi, székelyudvarhelyi, nagykárolyi, nagyenyedi, vesszprémi, zalaegerszegi m. kir. állami erdőhivataloknál, a királyhalmai és görgényszentimrei m. kir. erdőőri szakiskoláknál és a fiumei állami csemetekertnél.

Az állami faiskolákban termelni szokott és gazdasági czélokra szolgáló gyümölcsfaoltványok rendes ára a minőség szerint 20—60 fillér darabonként. Oltóvesszők és nemzőhajtások darabja 4 fillér. Különböző vad csemeték ezerét 10—40 koronáért lehet beszerezni.

Természetes, ha egyesek vagy többen együtt folyamodnak árleengedésért akkor ezen árak feléért vagy jól inkolt esetekben még olcsóbb áron is kaphatnak ojtványokat. A kérvényeket legkésőbb az év végéig be kell nyujtani a földmívelésügyi minister úrhoz.

Hogyan gyógyítható ki a sertések étvágytalansága? A sertéshizlalás javában folyik s így nap-nap mellett hallható a panasz, hogy a hizó nem akar enni. Bizony elég gyakori a sertések étvágytalansága s ennek különféle okai lehetnek. Ezek közül a leggyakoribb az, hogy a sertés megzabál, azaz valamelyik takarmányból igen sokat evett. Ennek elejét úgy vehetjük, ha ügyelünk arra, hogy csak annyit ehessen a sertés, a mennyivel nem terheli túl a gyomrát. A második gyakori eset az, hogy túl meleg takarmányt adunk a sertések elé s azok azt mohón felfalván, gyomor hurutot kapnak s így napok telnek bele, míg ezt kiheverik s rendes étvágyuk újra visszatér. Harmadik ok, a mely szintén elég gyakran fordul elő az, hogy egyes sertések ráunnak a takarmányra, ha az hosszabb ideig egyfolytában lett nekik adva. Ez utóbbi ok igen könnyen felismerhető az által, hogy ha más takarmányt adunk elébök, abból szivesen, sőt mohón esznek. Előfordult azonban már ily esetekben is az, hogy más takarmányt sem ettek szivesen, mert annyira megvoltak csömörölve, hogy 6—8 nap kellett ahhoz, hogy újból visszatérjen az étvágyuk.

A mint látjuk a hizó sertések étvágytalanságának okai mind olyanok, a melyet egy kis gondossággal el lehet kerülni, de ha már megtörtént a baj, hamar kell felismerni és azonnal gyógyítani.

A gyógyítás módja nem áll másból mint abból, hogy a nem evő hizónak korpás moslékot készítünk s abba reggel és este, 1—2 marék borsó nagyságra tört köszenet adunk be, napközben pedig délben tiszta ivóvizet, a melybe 1 marék krétaport kevertünk. Ezen orvosságtól az étvágytalanságban szenvedő hizók rendesen 1—2 nap mulva megjavulnak s újból tovább hizlalhatók. Előfordulhat azonban az az eset is — különösen a már előrehaladottabb hizlalási állapotban — hogy a hizó végkép elvesztette étvágyát s a leirt s ajánlott orvosság 4—5 nap alatt sem használt; ez esetben újabb, vagy másféle gyógyítást ne kíséreljünk meg, hanem szúrjuk le a hízót, mert a hosszú gyógykezelés alatt igen leromlik, lesoványodik s hosszú időbe, tehát költségbe is kerülne, míg újból talpraállíthatnók illetve visszaadhatnók jó étvagyát.

A gondos és tiszta takarmányozásnál a hizók végig jól esznek — tehát a mint már mondtuk is — minden ilyes baj — gondossággal és pontossággal — elkerülhető.

Különfélék.

Személyi hirek. Kelemen István alsólendvai járási erdőőr, az esztergomi (Angyal utcza 10 szám) járási erdőőri állásra neveztetett ki.

A bemeszelés hatása a gyümölcsfákra. Többen a gyümölcsfák törzsének bemeszelését ártalmasnak tartván, a geisenheimi (Németország) tanintézeten nyolcz egykorú és sorban álló szilvafával tettek erre nézve kísérletet úgy, hogy kettőnek a törzsét két télen át egészen-, két másik törzset csak az alsó- és kettőt csak a felső részén meszeltek be, kettőt pedig tisztán hagytak. A kísérletek azt igazolták, hogy a fák törzsének bemeszelése nemcsak hogy hátrányos nem volt, hanem ellenkezőleg annyiban előnyös volt, hogy a bemeszelt fák sima kérget kaptak, míg a be nem meszelt törzsek és törzsrészek kissé szaggatottak maradtak és felrepedeztek. A kísérletekből tehát kitünik, hogy a gyümölcsfák bemeszelése nem ártalmas, sőt ha figyelembe veszszük, hogy a sima kéreg életképesebb mint a repedezett, úgy azt csak előnyösnek mondhatjuk. *(—h.)*

A házi szappanfőzés legegyszerübb módja. A szappanfőzés sokszor még azoknak sem sikerül, a kik már több ízben probálták, mert a hozzá szükséges alkatrészek arányát nem mindég találják el. A leghelyesebb arány ez: 5 kgr. zsiradék, 1¼ kgr. maró szóda, 10 liter víz és ¼ kgr. konyhasó. A főzés így megy végbe: egy 14—15 literes üstbe lemérünk 4 liter vizet, a melybe 1¼ kgr. marószódát teszünk (100%-ost értve) és melegítés közben felolvasztjuk. Ha felolvadt és az oldat már forró, akkor 5 kgr. zsiradékot teszünk bele és lassú tüzön némi keverés közben tovább forraljuk. Egy félóra múlva beleöntünk még 5 liter vizet, hozzá teszszük az ¼ kgr. konyhasót, és újabb félórai forralás után kiöntjük egy vászonnal bélelt olyan ládába, melynek feneke ki van fúrva, hogy a lyukakon a szappanban maradt lúg kifolyhasson. Kihülés után kész a legjobb szappan, melyet azután feldarabolunk. Ez a szappanfőzésnek nem csak igen jó, hanem leggyorsabb módja is. *(Barátfalvi Béla.)*

Mézsütemény (mézeskalács) készítése. Az ételekhez és italokhoz használandó mézet czélszerű előbb az idegen alkatrészektől és az ezektől származó mellékiztől a következő módon megtisztítani: Egy zománczozott, vagy cserépedénybe 1 kgr. mézet öntünk; egy másik edényben 2 tojásfehérjét és 1 dl. tejet habverővel jól összekeverünk s ezt a mézhez öntve, kanállal jól elkeverjük.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmívelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EvgF/255/2018.

Ezután a mézet gyenge tűznél felforraljuk és félre teszszük. Ha a habja lehült, leszedjük és az eljárást még egyszer megismételjük.

Sokaknak a mézeskenyér készítése azért nem sikerül, mert vagy nem elég meleg, vagy túl forró kemenczében sütnek, vagy pedig a használt anyagok nincsenek a kellő arányban.

Mézsütemény készítésére ajánlom a következő két eljárást:

1) ½ kgr. mézet, ¼—½ liter vízzel felforralunk, forrás közben a habját leszedjük s azután kihagyjuk hülni. Ezalatt egy másik edényben 12 dgr. porczukrot és 1 kávéskanál szódabikarbónát 6 tojással jól elkeverünk és ezt a mézhez öntve, azzal is jól összekeverjük. Végül 75 dgr. finom lisztet teszünk közzé és az egész anyagot sárga méhviaszszal kikent felálló szélű bádogra öntjük és lassú tűznél világosbarnára megsütjük. Legszebben megsül a mézsütemény, ha a kenyér után ¼ óra mulva teszszük a kemenczébe.

2) ½ kgr. mézet, ½ kgr. finom lisztet, 1 tojást, 2 tojássárgáját, tört fahéjat, egy kevés megtört szegfűszeget, 12 gr. borkősavanyit és 15 gr. szódabikarbonát összegyúrunk, mintegy 25 mm. vastagra kisodorjuk, vajjal kikent és meglisztezett bádogra teszszük, tojással bekenjük és világos barnára megsütjük. A sütemény csak kihült állapotban vágható fel. *(Dezsőfi János.)*

Kérdések és feleletek.

Feleletek:

(2.) A skinél fődolog a kötés, melylyel a ski a lábakra lesz erősítve. — Az egyszerű svéd vagy norvég kötés inkább csak sík vagy halmos területen használható; míg a lilienfeldi vagy a Matterhorn kötés a magas hegységben való skizésre is alkalmas. Az utóbbi kötések szabadalmazva vannak, házilag való elkészítésök tehát nincs megengedve, de különben is ezen eléggé komplikált szerkezetnek házilag való elkészítése többe kerülne, mint azoknak bolti ára 15—20 korona.

Skitalpnak legjobb a hasított kőrisfa, mely két irányban is meg lesz hajlítva. A talpak minta után házilag is elkészíthetők.

A skitalp méreteinek arányban kell lenni az ember súlyával és magasságával; 60 kgr. testsúlyig a skitalp közepének 6 cm. szélesnek, 80 kgr.-ig 7 cm., 80 kgr.-on felül 8 cm.-nek kell lenni; a talp hossza pedig a magasság szerint 130—230 cm. legyen. A szironyos havon való félrecsúszás megakadályozására jó, ha a talp közepén horony van bevágva. A meredekről való visszacsúszást a talpra alkalmazott fókabőr akadályozza meg.

A skiezésnél a talpak párhuzamosan legyenek, melyeknek felemelése nélkül kell előrecsúszni.

A hirtelen megállást, hirtelen irányváltoztatást, ugrást, hegymászást, szerpentinezést, guggolást, hanyattfekvést, traverzirozást és más fogásokat itt leírni nagyon hosszadalmas lenne, de ha valaki megmutatja, kis ügyességgel könnyen el lehet sajátítani azokat. Könyvből már nehezebb tanulni, magyar nyelvű ilyen könyv nincs; német nyelven legjobb M. Zdarsky «Lilienfelder Skilauf-Technik» czímű műve, mely Alois Wittingnél Innsbruckban rendelhető meg, a hol skik is kaphatók lilienfeldi vagy Matterhorn kötéssel K (27·50.)

(3.) A jávorszarvas (Alces palmatus, Elch, Elenthier) Svéd, Norvég, Oroszországban, Szibériában és keleti Poroszországban fordul elő. Tetemesen nagyobb a mi szarvasunknál. Agancsa lapátos, mely 20 kgr. súlyt is elérhet. Bőgési ideje augusztus végétől október elejéig tart. Úgy bőg mint a dámbika, de mély hangon. A jávorszarvas bőgését nem szokták úgy utánozni, mint a mi szarvasbikánk bőgését; ennek torokhangja mély a, u, ő, e betűkből áll, szarun, tengeri csigán vagy lámpaüvegen át hozható ki legjobban, mély, recsegő hangú ember által. Legjobb az ilyen hangú vadásznak a bőgést, mely elég változatos, utánozgatni s így magát begyakorolni. Ha erős üzekedési ingerben vannak a bikák, akkor a rossz utánzásra is válaszolnak és féltékenységből verekedési szándékkal közelednek a bőgést utánzó vadászhoz. Gyakran a jó utánzásra sem közeledik a bika, legfeljebb csak válaszol, a mi azonban szintén eredmény, mert elárulja tartózkodási helyét.

Szerkesztői üzenetek.

M. M. Radváncz. Czikkét a közlendők sorába vettük; de mivel annak megjelenése az általa elérni kívánt czél érdekében nem sürgős és még nem időszerű, ennélfogva a közlésre egy kis türelmet kérünk, a mikor e tárgyról a magunk nézeteit is ki fogjuk fejteni.

Többeknek. A lapunkba szánt közleményeket kérjük mindig úgy írni, hogy a papírnak egyik oldala (nem egyik fele, hanem a páros számú oldala) üresen maradjon.

N. B. altiszt. Kilátásba helyezett erdészeti tárgyú közleményét örömmel várjuk. — Attól ne ijedjen meg, hogy czikke nem fog elég magas irodalmi nivón állni; ezen mi készséggel segítünk. — Nagyon kívánatosnak tartanánk, ha olvasóink közül példáját minél számosabban követnék és a gyakorlatban szerzett tapasztalataikat és egyes erdészeti dolgokra vonatkozó javalataikat lapunkban ismertetnék.

Pályázati hirdetmény.

Alólirott m. kir. főerdőhivatal kerületében három I. oszt. erdőaltiszti (főerdőőri), továbbá egy II. oszt. erdőaltiszti, egy I. oszt. erdőlegényi és két II. oszt. segéderdőőri előléptetés esetén négy II. oszt. erdőaltiszti (erdőőri), esetleg egy II-od oszt. erdőlegényi és két II-od oszt. segéderdőőri állásra pályázat nyittatik.

Az I-sö oszt. altiszti állással 800 korona évi fizetés és 200 korona személyi pótlék, a II. oszt. altiszti állással 600 korona fizetés és 100 korona személyi pótlék, mindkettőre nézve természetbeni lakás, vagy annak hiányában törvényszerü lakbér és lakbérpótlék, valamint egyéb rendszeresitett illetmények, az erdőlegényi és segéderdőőri állással 500, illetve 400 korona évi szegődménydij, természetbeni lakás vagy ennek hiányában törvényszerü lakbér és egyéb rendszeresitett mellékilletmények vannak összekötve.

Az altiszti (főerdőőri és erdőőri) állásra pályázók az 1879. évi XXX. törvényczikk 37. §-ában követelt szakvizsga letételét, az államerdészeti szolgálatba ujonnan belépni kivánók ezen felül ép és erős testalkatukat, különösen jó látó- és hallóképességüket kincstári erdészeti orvos, megyei főorvos vagy honvédtörzsorvos által kiállitott bizonyitványnyal, továbbá életkorukról és illetőségükről tanuskodó anyakönyvi kivonattal, végül eddigi szolgálatukat és annak eredményét, nemkülönben a hivatalos magyar nyelvnek szóban és irásban való teljes birását igazoló okmányokkal felszerelt és sajátkezüleg irt kérvényüket előljáró hatóságaik, esetleg az illető járás politikai hatósága utján folyó évi deczember hó 10-ig alólirott főerdőhivatalnál nyujtsák be.

Lippa, 1907. évi november hó 13-án.

E. 12549. **M. Kir. Főerdőhivatal.**

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Pályázati hirdetmény.

Gyöngyös város tanácsa részéről a város tulajdonát képező pusztabenei (mátrafüredi) nagy erdőnél lemondás és elhalálozás folytán megüresedett két erdőőri állásra pályázat hirdettetik.

Pályázóktól megkivántatik a magyar állampolgárság, fedhetlen előélet, legalább 24. de 36 évnél nem magasabb életkor, ép szellemi és testi erő, az erdőőri szakvizsga letétele, születési kivonat és orvosi bizonyitvány.

A pályázók sajátkezüleg irt kérvényeiket 1907 deczember 31-ig adják be Gyöngyös város polgármesteri hivatalához, a később beérkezett kérvények figyelembe nem vétetnek. Mindkét erdőőri állás 1908 április 1-én lesz elfoglalandó.

Ezen erdőőri állással egybekötött javadalmazás a természetbeni lakáson kivül évi 600 korona, 80 korona talpalló illetmény, 12 méter kemény tüzifa fuvarral.

Gyöngyösön, 1907 november 23-án tartott tanácsülésből.

E. 12577. *Rábel* h. polgármester.

Pályázati hirdetmény.

A zágrábi érsekség billédi uradalmában okl. erdőőri állásra pályázatot hirdetek.

Pályázhatnak az erdőőri állásra 24 évet betöltött és 40 évnél nem idősebb okl. erdőőrök.

A folyamodók kérései sajátkezüleg irandók és 1907. deczember hó 15-ig az alanti hivatalhoz adandók be.

Fizetés készpénzben 175·50 korona, buza 12 q, tengeri 6·90 q, só 28 deka, szalma 2 öl, pelyva 2 öl, föld 1 K hold, 1 drb. tehéntartás, 1 drb. disznótartás, lőpénz.

A kérvényhez csatolandó: 1. erdőőri oklevél, 2. keresztlevél, 3. orvosi bizonyitvány, 4. szolgálati bizonyitvány, 5. erkölcsi bizonyitvány.

Megkivántatik a magyar és német nyelv tudása.

Amennyiben okl. egyén nem pályázik, jó minősitéssel biró kiszolgált katona altisztek és csendőrök kérvénye is figyelembe lesz véve.

Zágrábi érseki uradalom jószágfelügyelősége

E. 12576. **Billéd** (Torontál megye).

Pályázati hirdetmény.

Báró Józsika Sámuel Ur Ő Excellentiája csákigorbói hitbizományi uradalmában egy erdőőri állásra pályázatot hirdetek. Az erdőőr javadalmazása: 600 kor. készpénz havi előleges részletekben, szabad lakás házikerttel, fütés és 1 marhának a borjával együtt való téli és nyári tartása, az általa feljelentett erdei kihágásokból 10%. Egy évi sikeres szolgálat után véglegesitve lesz, a mikor is még 1 drb. marhának a borjával való téli és nyári tartásához lesz joga.

Pályázhatnak oly egyének, a kik az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ában előirt képesitéssel birnak és az oláh nyelvet is beszélik. Pályázati kérések kellőképen felszerelve Báró Józsika Sámuel Ur Ő Nagyméltóságához czimezve, sajátkezüleg irva, az alólirott erdőgondnoksághoz Csákigorbóra, legkésőbb deczember hó 10-ig küldendők be. Az állás 1908. év január hó 1-én elfoglalandó.

Csákigorbó, 1907 november 13.

Báró Józsika hitbizományi uradalom erdőgondnoksága.

E. 12567. *Turcsa Tivadar* hitbizományi főerdész.

Pályázati hirdetmény.

A város közönsége által Erzsébetváros és Szászujfalu székhelylyel rendszeresitett 2 erdőőri állás betöltése végett pályázatot hirdetek.

Az erdőőr javadalmazása: 400 korona évi fizetés, 100 korona lakbér, 100 korona szénaérték, 40 korona tüzifa átalány, árverésekből % évenként átlag körülbelől 200 korona.

Pályázók képesitésüket és eddigi alkalmazásukat igazoló bizonyitványukkal felszerelt kérésüket hozzám folyó évi deczember hó 8-áig adják be, mert később érkező kéréseket figyelembe nem veszek.

A bizonyitványok eredetiben vagy hitelesitett másolatban csatolandók.

Erzsébetváros, 1907. évi november hó 19-én.

E. 12568. *Trajánnits János* polgármester.

Betöltendő állások.

Méltóságos gróf Zoldowszky petrisi uradalmában, Aradmegye, egy erdőőr kerestetik; ugyszintén egy fiatal ember, a ki óhajt az erdészeti szakmában gyakorlatosságot szerezni.

Ajánlatok ugyanide küldendők. E. 12578.

Erdőlegény.

Tisztességes fiatal ember, ki az erdészetnek minden dolgában jártas és a kutyák kitanitásában szakértő, valamint a vadászatnak minden fortélyát kitünően ismeri, erdőlegénynek ajánlkozik. Czim «Az Erdő» kiadóhivatalában (Budapest, IV., Egyetem-utcza 4.) tudható meg. Ny. 12481.

Erdészeknek fontos! **Alkalmi vétel!**

BRÉHM ALFRÉD

AZ ÁLLATOK VILÁGA

10 kötet, félbőrdiszkötésben, több mint 2000 kép és 180 szines és fekete mülappal 180 korona helyett **115 korona.** — Megrendelhető:

Adorján Testvérek (cégtulajd. Adorján S. Sándor) könyvkereskedésében

Budapest, VII., Erzsébet-körút 16. sz. Ny. 12482.

Sikeres nyomozáshoz nélkülözhetetlen

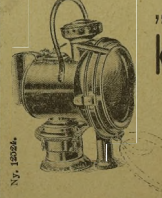

„Excelsior" Acetylen kutató-lámpánk!

Árjegyzék és prospektus ingyen és bérmentve.

Miklós Testvérek nagykereskedése

Budapest, VI., Liszt Ferencz-tér 3. sz.

Ny. 12524.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Fontos ujdonság!

SZENT ANTAL gyémántacél borotva

5 évi jótállással
1 frt 50 kr.

A kijó borotva hiányában van, ne mulaszsza el ezen hirneves borotvákat beszerezni.

☞ **Minden borotvához értékes borotvatartó ingyen.**

Megrendelhető: Ny. 12441.

SOHR PÁL, Szill (Somogy m.)

Fülöp szász cóburg góthai herczeg ő királyi fensége szállitója

József főherczeg ő csász. és királyi fensége udvari szállitója

GOTTSCHLIG ÁGOSTON

cs. és kir. udvari tea- és rumszállító

Városi raktár csakis: **IV., Váczi-utcza 11.** a Koronà-kávéház átellenében.

BUDAPEST

Központi gyártelep és iroda: **VIII., Futó-utcza 54.** Ny. 12458.

Közvetlen behozatalu valódi **chinai** és **orosz karaván-teák, Jamaica-, brazíliai** és **Cuba-rumok, franczia cognacok, likörök** a legfinomabb minőségben, eredeti csomagokban, eredeti árak mellett. — **Árjegyzék kivánatra ingyen és bérmentve.**

Legrégibb magyar teaház!

Gazdáknak és baromfitenyésztőknek

nélkülözhetetlen segédkönyvek a

Hreblay Emil, lapunk rovatvezetője által irt

baromfi- és házinyultenyésztési szakmunkák:

1. Általános tudnivalók	III. kiadás	ára	1.— K
2. Baromfitenyésztés	I. «	«	5.— «
3. Tyuktenyésztés	II. «	«	3.— «
4. Pulykatenyésztés	II. «	«	3.— «
5. Lud- és kacsatenyésztés	I. «	«	3.— «
6. Baromfiak hizlalása	II. «	«	1.50 «
7. Baromfitermékek értékesítése		«	2.— «
8. Az ezüst szőrmenyul tenyésztése és értékesítése.	I. kiadás	«	2.— «

E nyolcz munka a «**Baromfitenyésztés**» *heti szaklap kiadóhivatalában* **Rákosliget** *(Budapest mellett), az* **erdészeti** *altisztek s egyéb alkalmazottak által postautalványon megrendelve* **fele árban** *kapható.* E. 12542.

Merkur Kiviteli Áruház

Kőbányán.

Szállítja a legjobb valódi **tajték pipákat** és **szipkákat** jótállás mellett. Továbbá angol és svéd **borotvákat** és **biztonsági borotvát.** Ny. 12483.

Kérjen az áruháztól mindenki **ingyenes, képes árjegyzéket.**

Erdészeti altisztknek, erdő- és vadőröknek 5% árengedmény.

Megrendelésnél hivatkozzon e lapra.

A VADÁSZ-VIZSLA.

Gyakorlati útmutató a vizsla-nevelés-, tanitás-, használat- és gyógykezeléshez.

Második kiadás. A szerzőnél: **Ára 1 kor. 50 f.**

Stark Dezső főerdész, **Drávatamási** (Somogy megye.) E. 12432.

Kényelmes részletfizetésre

legtökéletesebb **vadászfegyverek, revolverek, flobertek, grammofonok, hanglemezek, látcsövek, hegedük és fuvolák** rendkivül Ny. 12566. dús választékban.

Képes árjegyzéket ingyen és bérmentve küld:

Szénási és Kardos Budapest, VI., Andrássy-út 1.

☞ **Őrizkedjék az ember utánzatoktól, melyek csak kellemetlenséget okoznak.**

Eredeti Grammophonok

angyal védjegygyel a legjobbak!

Eredeti grammophonok 45 koronától feljebb, legjobb minőségben kaphatók.

Nagy választék lemezekben, havonként uj felvételek. — Egy és két oldalon bejátszott lemezek. — Régi, használt lemezek kicseréltetnek.

A Deutsche Grammophon A.-G. egyedüli képviselője Temesvár részére:

KECSKEMÉTI SÁNDOR

látszerész, villamos műszaki telep, nikkelező intézet

Temesvár-Belváros, (Agrár-palota).

E. 12433.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

SCHERTER TIVADAR

előbb PAUSENBERGER

VASKERESKEDÉS

Temesvár-Belváros,

Hunyadi- és Jenő herczeg-utcza sarkán.

TELEFON 499.

Legnagyobb választék

Vadász-, Madár-, és Flaubert-fegyverekben,

Forgópisztolyok,

Browning-ismétlő pisztolyok, Flaubert-pisztolyok.

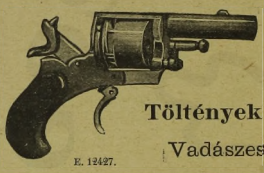

Amerikai légfegyverek.

Töltények és serét.

Vadászeszközök.

E. 12427.

Ny. 12142.

Ne küldjük pénzünket külföldre.

Magyarnak Pécs. Németnek Bécs.

SCHÖNWALD IMRE

PÉCS.

Hazai iparunkat előmozditó cégemnél a legjobb órák és ékszerek jobban és olcsóbban szerezhetők be, mint bármely külföldi óragyárosnál.

Fontos minden utazó embernek!

Csinos kivitelü, pontos járásu **zsebébresztőóra**, igen elegáns oxidált tokban **20** K, 10 évi jótállással. Legjobb valódi ezüst **I. Omega** horgonyszerkezetü zsebóra **25** korona.

Ha ezen lapra hivatkozik megküldöm nagy képes árjegyzékemet.

HIRDETÉSEK

felvétetnek

a kiadóhivatalban

BUDAPEST

IV., Egyetem-utcza 4.

Kérje Ön

ingyen és bérmentve

az én gazdagon illusztrált főkatalogusomat **3000 ábrával** órák-, arany-, ezüst- és zenemű-árúkról stb., stb.

Első óragyár Brüxben

Konrád János cs. és kir. udv. szállitó

Brüx 765 (Csehország).

Valódi svájczi nikkel anker-remontoir-óra Roskopf-Patent szerkezet K **5.**—, 3 drb K **14.**—, bejegyzett «Adler - Roskopf» nikkel anker-remontoir-óra K **7.**—. Valódi ezüst remontoir-óra, nyitott K **8.40.** **Nincs koczkázat!** — Kicserélés megengedve vagy a pénz vissza!

Ny. 12078/a.

BLUM ÉS TÁRSA

ELSŐRANGU EGYENRUHÁZATI INTÉZET

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utcza 14/16. sz.

Mesteri szabású, izlésteljes, csinos kiállítású

erdészeti és erdőaltiszti egyenruhák

nemkülönben ***felszerelési czikkek*** *szállítására.*

Ezen lap előfizetői által nálunk rendelt czikkek számlaösszegéből 1½%-ot adunk át a fentebb tervezett erdőaltiszti alap javára.

Hivatalos úton részletfizetésre

is eszközölhetők a megrendelések; az ily megrendeléseket, hosszas gyakorlatunk alatt — a betekinthető számos elismerő nyilatkozatok tanusága szerint, — mindenkor az igen tisztelt megrendelők legteljesebb megelégedésére hoztuk kivitelbe.

Polgári ruhák

a legujabb francia- és angol-divat szerint, szinte jutányos árban készíttetnek. Vevőink kényelmére bármely szakmánkba nem vágó czikket készséggel beszerzünk és a vidéki megrendelések kivitelére különösen kiváló gondot és figyelmet fordítunk.

Kivánatra ingyen és bérmentve küldjük meg árjegyzékünket és a hivatalos megrendeléshez szükséges részletfizetési megrendelési ívet. — Bármily csekély megrendelés is a lehető legnagyobb figyelemmel és pontossággal lesz kiszolgálva.

Kiváló tisztelettel

BLUM ÉS TÁRSA

Szerb kir. udvari szállítók.

Ő cs. és kir. Fensége József főherczeg udvari szállítói.

A nagyméltóságú földmivelésügyi Miniszterium hivatalosan megbizott erdészeti egyenruha szállítói.

Az «Országos Erdészeti Egyesület» rendes tagjai.

E. 12428.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Budapest, 1907. Franklin-Társulat nyomdája.

I. évfolyam. — 24. szám. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. 1907. évi deczember 15.

Előfizetési ár:
Egész évre . . . 4 K.
Fél évre . . . 2 K.
Negyed évre . . . 1 K.
Egyes szám . . . 20 f.

Felelős szerkesztő:
SUGÁR KÁROLY
m. k. erdőmester.

Főmunkatárs:
BALOGH ERNŐ
m. k. erdőmester.

AZ ERDŐ

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

TULAJDONOS ÉS KIADÓ AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET.

Hirdetések
egy hasábos milliméter soronkint 6 fillérrel számíttatnak.
Az egész oldal négy hasáb széles.

Előfizetőknek az álláskinálat és kereslet rovata rövid közlésekre díjtalanul áll rendelkezésre.

Az előfizetési ár «Az Erdő» kiadóhivatala czimén Budapest, IV., Egyetem-utcza, Franklin-Társulat, küldendő. Ide intézendők a lap szétküldésére vonatkozó reklamácziók is.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) «Az Erdő» szerkesztőségéhez, Budapest, V., Zoltán-utcza 16. sz. intézendők. Kéziratok vissza nem adatnak.

«Az Erdő» munkatársai megfelelő irói tisztelet díjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz. A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Országos Erdészeti Egyesület által kezelt oly alap javára fordíttatik, a mely — később meghatározandó módon — erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

TARTALOM.

Erdészet: Az erdővédelem köréből. (Szó). — Ferdejáratú átláló. (Bd). — Az Országos Erdészeti Egyesület felterjesztése a földmívelésügyi minister úrhoz, erdőőrök gyermekeinek nevelését segélyző alap létesítése tárgyában. — Hasznos énekes madaraink védelméről. (Kukuljević József dr.) — Az 1907. évben megtartott erdőőri szakvizsgák eredménye.
Meteorologia. (2 képpel). (Kovács Aladár.)
Gazdasági tanácsadó: Milyen fajta ludat tenyészszünk (képpel) (bl). Sertések takarmányozása (bl). — Miképen juthatunk jó tenyészbikához (képpel) (bl). — A tojáshéj felhasználása.
Különfélék: A föld legnagyobb almafája. — Hihetetlen életkorok. — Az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár tagjai lettek. — A siámi teakía.
Kérdések és feleletek.
Szerkesztői üzenetek.
Tárcza: Az erdő. (Jörgné Draskóczy Ilma). — Élet az erdőn. (Tolnainé Beszbeh Lilly).

Olvasóinkhoz.

Még egy fél hónapig tart az ó esztendő s azután ismét egy év gördült le az örökkévalóság tengerébe; az az év, melyben lapunk megszületett s útját telve reményekkel megkezdette.

Ma midőn lapunk pályafutásának első határkövéhez elérkezve, ez idei utolsó számát bemutatjuk, röviden vázolnunk kellene azt a működést, melynek a lefolyt évben részese volt s ismertetnünk kellene azokat a feladatokat, melyeknek e rövid idő alatt is megfelelni igyekezett.

De nem nevezné-e szíves olvasó kérkedőnek azt, a ki gyermekről nagy tetteket regél s nem mosolyognád-e meg azt, a ki nemrég elültetett csemetéről azt beszéli, hogy virágot hajt s gyümölcsöt terem; mert nagy tetteket ugy-e csak embernyi embertől, virágot pedig és gyümölcsöt csak fától várhatunk.

Nem is akarunk mi kérkedni, vagy tettekkel hivalkodni, csak a való tényeket felsorolni.

Utalunk lapunk első évfolyamának mai számunkhoz csatolt tartalomjegyzékére, mely a közölt czikkek czímeivel is igazolja, hogy olvasóinknak az erdészet, vadászat, halászat, méhészet, mezőgazdaság, állat- és baromfitenyésztés stb. szakmákba vágó s úgy az általános müveltséget fejlesztő, mint szórakoztató szellemi táplálékot nyujtottunk, mely nemcsak arra alkalmas, hogy azt a gondozásunkra bizott erdőbirtokoknak javára gyümölcsözőleg felhasználhassuk, hanem olyan, hogy azt saját gazdaságunkban s háztartásunkban is ugyancsak előnyösen értékesíthessük.

A gyermek szava elhatolt a szélrózsa minden irányában s örömmel hirdethetjük, hogy sokan sereglettek össze «Az Erdő» pártolására.

Üdvözletünket ajánlatával adjuk ennélfogva szíves olvasóinknak, kik már az első szózatra, előfizetőink közé sorakoztak s teljes elismerésünket rójuk le azoknak az érdemes munkatársaknak, kik eléggé nem méltányolható készséggel és ügybuzgósággal lehetővé teszik azt, hogy lapunk rendeltetését híven betöltse.

Ezzel a lelkes gárdával, mely bennünket eddig is támogatott s azokkal az érdemes szakférfiakkal, kiknek ügyünkhöz való csatlakozását bizton reméljük, örömmel folytatjuk munkásságunkat s lelkesedéssel haladunk a megkezdett uton, hogy a kisebb erdők birtokosainak és kezelőinek, valamint az erdészeti altisztek, erdőőrök- és vadőröknek szakbeli tudását gyarapítsuk és érdekeiket hathatósan előmozdítsuk.

Sőt reméljük, hogy a kezdet nehézségein átesve, melyeket a szerkesztő személyében Török Sándor erdőmesternek visszalépése folytán előállott változás sulyosbított, «Az Erdő» jövőre az eddiginél is teljesebb mértékben fog hivatásának megfelelni.

Lapunk külső kiállítása, különösen a mióta a székesfővárosban nyomatjuk, kifogástalan, egyszerű és izléses. A szöveg könnyen érthető s olyan tanulságos, hogy abból erdőszolga és vadőr, altiszt és

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

tisztviselő, kis és nagy erdőbirtokos, egyaránt üdvös tanácsokat meríthet.

Erdészeti, vadászati és gazdasági szakcikkeink olyan egyének tollaiból kerülnek ki, kiket a szakirodalom legjobbjai közé kell sorolnunk. Tárczáink mulattatók, szórakoztatók, tanulságosak s e rovatban szépirodalmunk legjelesebbjeinek neveivel is találkozunk. Végre «Kérdések és feleletek» alatt már eddig is szívesen adtunk felvilágosítást, minden a lap irányával nem ellenkező kérdésekben mindazoknak, kik bizalmukkal megtiszteltek s teszszük ezt a legnagyobb készséggel ezután is, valamint teljes odaadással azon leszünk, hogy lapunkat az elért szinvonalon nemcsak fentartsuk, de lehetőleg még magasabbra is emeljük.

A csemete tehát, melyet az országos erdészeti egyesület lapunk alapításával elültetett, gyökeret vert. Rajtunk a sor, kik ápolására vállalkoztunk, hogy a közönyösség fagyától megóvjuk s a szeretet melegét reá tereljük; hadd tenyészszen vidoran, hogy mielőbb terebélyes fává növekedjék.

Egyesüljünk a közös czél szeretetében valamennyien s iparkodjunk vállvetett buzgalommal «Az Erdő»-nek mennél több híveket szerezni.

Kérjük tisztelt előfizetőinket, hogy lapunk terjesztésében nekünk segédkezet nyujtani szíveskedjenek. Ha minden előfizetőnk csak egy-két előfizetőt szerez, híveink számát csakhamar megkétszereztük, sőt megháromszoroztuk. S kinek ne volna alkalma egy-két előfizetőt szerezni.

Tanulhat az «Az Erdő»-ből nemcsak az, a ki erdőgazdasággal foglalkozik, de lelkészek, tanitók, községi elöljárók, jegyzők, gazdasági alkalmazottak, kisgazdák stb.

S igaz ugyan, hogy az erdőtisztek és erdőbirtokosok nagy része rendszerint más erdészeti szaklapot is járat, de azért bizalommal fordulunk hozzájuk is, hogy támogatásukat tőlünk se vonják meg.

Ha olvasóink őket nevünkben arra kérnék fel, hogy előfizetőink közé szintén belépjenek, alig hiszszük, hogy csak egy is akadna közülök, ki félre állana s ne tartaná hazafias kötelességének «Az Erdő»-t támogatni s ezáltal az altisztek létesítendő segélyező alapját gyarapítani.

Tisztelt olvasóink ebbeli szíves közreműködését könnyítendők, lapunk mai számához postautalványt mellékeltünk azzal a kérelemmel, hogy azt úgy a saját, mint a megszerzendő új előfizetők előfizetési díjainak elküldésére felhasználni s lehetőleg e hó 28-dika előtt postára adni szíveskedjenek.

Most pedig olvasóinknak boldog karácsonyi s újévi ünnepeket kivánunk és annak a reményünknek adunk kifejezést, hogy «Az Erdő» mielőbb széleskörü elterjedtségnek fog örvendeni.

«Az Erdő» szerkesztősége.

Erdészet.

Az erdővédelem köréből.

Midenféle tolvajt és így a fatolvajt is az alkalom szüli, de téves dolog volna ezen tételből a következtetést olyképen vezetni le, hogy a falopás az erdővédelem elhanyagolásával s felületes teljesítésével szükségképen okozati összefüggésben áll, mert

TÁRCZA.

Az erdő.

Titok az erdő.
Zord fenyő suhárok
Őrzik a létük mély rejtelmeit.
Hiába rebben szellőfodra rájok
Csacska beszédre egyet sem derit.
Hiába tör be a vihar korbácsa,
Hiába csattog vig dalt a madár,
Nem enged fel a hegy sok óriása,
Hiába csókolja a napsugár.
Komor merőn, mint szent titkok pecsétje
Áll tiltakozó karral mind a fa,
Mintha nem volna más a fenyves élte:
Mint egy mélységes, bús tragédia...
Titok az erdő.

Templom az erdő.
Magas kupolája
Szeliden ívelt zöld lomb boltozat.
A résein aranypénzt szór alája
Az adakozó dusgazdag: a nap.
S az erdőszélről lopózva beillan
— Hol kakukfüvel van a domb tele —
Halk áhitattal, mint a tömjénillat:
A földnek lágy lélekzetvétele.
S a madárfészek kicsiny csicsergői
Oly lelkesülten zenditenek rája,
Hogy imádsággal szivünket betölti,
A zöldvilág e lelkes orgonája.

Jörgné Draskoczky Ilma.

Élet az erdőn.

Irta: *Tutsekné Bexheft Lilly.*

Egy nagyon gazdag fiatal asszony jött a kis erdei házba nyaralni. A parasztgyerekeknek fényes ezüst forintot adott és a templomba maga font gyönyörű drága virágokból koszorút.

— Ide jöttem, a hol nincs álnokság, nincs gonoszság, mint abban a csillogó, hazug nagyvárosban — mondta.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

hiszen az életben lépten-nyomon tapasztaljuk, hogy a legéberebb őrködés mellett is érzékenyen károsítják az erdőt, viszont a lazább felügyelet daczára sem harapódzik el a falopás egyes helyeken.

Ugyanis az alkalom másmérvben, más és más alakban nyilvánul a magas hegyvidéken, az előhegységben, a dombvidéken és a síkságon, sőt egy és ugyanazon jellegű erdőkben is.

Számtalan ok szolgáltat alkalmat a falopásra de valamennyi ellen csak az erdőőr ébersége, ovatossága, tapintatossága és erélye küzdhet sikerrel. Ha még ezenfelül az erdőőr kellő gyakorlati érzékkel is bir, bátran állíthatjuk, hogy ott a falopások, a fatolvajokra kedvező körülmények közt sem öltheznek olyan mérvet, a mely az erdő érzékenyebb megkárosításával járna.

Különösen a gyakorlati érzék az, a melyre az erdőőrnek legtöbb szüksége van az erdővédelemnél, mert minden fatolvajnak van valamely sajátossága és ha azt megfigyeljük, a lopás körülményeiből és módjából igen sok esetben tájékozást nyerhetünk a tettes személyére nézve.

Miden fatolvaj ösztönszerűleg is alkalmazkodik a körülményekhez, az erdő fekvéséhez, kitettségéhez és sok más egyébhez, de a gyakorlott fatolvaj az erdőőr szokásainak, védelmi módszerének és esetleges gyengeségeinek cselleséhez is különös érzékkel bir s számtalan megfigyelés igazolja, hogy azt a mit az erdőőrnél ez irányban tapasztalt, bámulatos ügyességgel és leleményességgel használta fel a saját javára.

Különösen az éberség és óvatosság elmulasztása szokta magát érzékenyen megbosszulni s ha az erdőőr nem bir érzékkel arra, hogy az éberség és ovatosság elmulasztása folytán előálló helyzetet gyorsan felismerje, avagy azt esetleg félreismeri, minden ilyen esetnek rendszerint ő adja meg az árát.

Az alábbiakban egy ilyen esetet irok le:

Egy folyammenti síkségi erdőben a védkerület erdőőre egyik novemberi ködös napon, a nagyobb mérvű falopások sikeresebb megakadályozása végett melléjeadott segédőrrel a védkerülethez tartozó folyamparti nagyobb kiterjedésű porondoláson portyázott.

A porondolást kendersürűségben kosárfonásra alkalmas füzvessző boritotta, a melynek megvédése igen terhes volt, mert egyrészt az anyag értékes minősége és szállítási előnyei miatt igen keresett czikk volt a fatolvajok részéről, másrészt a folyamból a porondolásba benyuló kisebb nagyobb viznyelveken könnyen meglehetett közelíteni.

Az erdőőr a folyamparti részen, a segédőr a porondolásnak a lábas erdővel határos részén portyázott. Közben az erdőőr két fatolvajra bukkant, kik a sürüségben a füzvesszőt mohó gyorsasággal vagdosták és kötözték kévébe, hogy a közelben lévő víznyelvben elrejtett csolnakjukat azzal telerakva, kievezhessenek a nyilt vízre.

Fatolvaj tervez, éber erdőőr végez. Az erdőőr azonban a jelen esetben a szükséges éberséget és ovatosságot otthonfelejtette, mert bár a két fatolvajról tapasztalásból azt is tudta, hogy a tilos vadászat üzése is kedvencz foglalkozásuk közé tartozik s ilyen minőségben viharedzettségüket durvább eszközök igénybevételével is igyekeztek bebizonyítani, mégis elmulasztotta azt a köteles elővigyázatot, a melylyel különösen a közbiztonság szolgálatában álló közegek saját maguknak is tartoznak.

Az erdőőrné azt is tudta, hogy a budapesti asszony mért olyan szomorú.

— Az ura elhagyta — ujságolta már az első vasárnapon a templom után. — Czifra szeretőket tartott magának. Azokat kocsikáztatta. Azoknak csináltatta a legszebb ruhákat. Mikor a felesége kérdőre vonta, azt mondta neki, hogy egy férfinak egy asszony nem elég Budapesten.

A falusi asszonynép nagyon elszörnyedt ezen a romlottságon. A legszebb tojásokat a pesti vendégnek adták el — igaz, hogy dupla áron és mindnyájan köszöntek neki.

A magányos asszony pedig járta az erdőt. Azt a szűzi ősrengeteget, a hol az öz csapását csak egy-két falusi legény ismeri. A hol messze elhallani a fejsze suhogását. A mint méteres törzsű mohos, nyilegyenes bükkfa hull a földre az ember akaratából. Estében derékban töri ketté gyöngébb szomszédjait. És tetszett az asszonynak a zsindelykészitők kalyibája. Az a nehány doronggal feltámasztott durván összerótt fedél, melynek fala nincs, padkája sincs, a hol a subás parasztember felaprítja a fát kemény fűrészszel tömzsi tuskókra, szétmetszi hosszúszárú baltával, legyalúlja a téglaalakú darabokat s az egyik oldalon keskeny vágást hasit belé.

Sárga málékenyér az egész napi eledel, legfeljebb még puliszkát főznek hozzá meg tokányt. A medve pedig erre jár a mértföldes rengetegben és nem bántja az embereket.

Az erdőőri lakba öreg orosz ember hordta a vizet. Három forintot kap érte egy hónapban és abból megél. A haja őszbecsavarodott, a háta is meggörbült kissé. A szájából a pipa sohase hiányzik. De nem beszél, legfeljebb magához. Ha meg is szólítják, felelet nélkül, érzéketlenül megy tovább, legfeljebb morog valamit.

A mellénye, nadrágja szakadt, kopott és piszkos. Nem bánja. Forrón süt a nap, vagy zuhog az eső. Nem bánja. Fején az idomtalan ezer éves kalap, két kezében a két pléhkancsó — így látni mindig.

— Ezek a természetes emberek — gondolta fájó érzéssel az asszony.

© OEE Wágner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Az erdőőr ugyanis fegyverrel a vállán a lopáshelyétől a vízparton kikötött csolnak felé indult annak tartalmát megszemlélni s nem gondolt arra, hogy az utána ballagó jámbor arczu atyafiak részéről megtámadásnak is lehet kitéve, a miről azonban csakhamar szomorú meggyőződést szerzett, mert a mint a csolnak közelébe ért, az utána ballagó fatolvajok hátulról rávetették magukat, fegyverét elvették és őt a vízbe lökték.

A dulakodás zajára és az elhangzott segélykiáltásokra a segédőr épen akkor érkezett a küzdelem szinterére, mikor az erdőőr a vízből szerencsésen a partra kivergődött s a parton mindketten a tova evező fatolvajok után szaladva felszólították őket, hogy az elvett fegyvert adják vissza.

Ismételt sikertelen felszólítás után az erdőőr a segédőr kezéből annak fegyverét kiragadva a fatolvajokra lőtt és az egyik fatolvajt arczban találta.

A lövésre a csolnak irány változtatott, de nyomban eldörült a második lövés is, a mely az első lövéstől megsebesült fatolvajt hátban érte.

Ekkor végre megszólalt a sértetlenül maradt fatolvaj és megjelölte azt a helyet, a hová a fegyvert tették, a hol aztán azt az erdőőr megtalálta.

Mind a két kilőtt löveg 4-es seréttel volt töltve s összesen 32 szem sörét furódott a fatolvaj arczába és hátába. Félszemét elvesztette és szenvedett sérülései folytán 30 napig ágyban fekvő beteg volt.

A fatolvajok ellen falopás és közbiztonsági közeg elleni erőszak miatt feljelentés folytán, az erdőőr ellen szándékos emberölési kisérlet és súlyos testi sértés büntette miatt hivatalból megindult a bűnvizsgálat s annak befejezte után a fatolvajokat és az erdőőrt is vád alá helyezte a törvényszék.

A végtárgyalás megtartása előtt az eset egyetlen szemtanuja a segédőr meghalt. Ez azonban nem volt befolyással a végtárgyalásra, mert a fatolvajok a vizsgálat során megállapított tényállást elismerték.

A törvényszék a fatolvajokat 1—1 évi börtönre, az erdőőrt pedig 6 hónapi börtönre és 5 évi hivatal vesztésre itélte azzal az indokolással, hogy a fegyverhasználatnak helye nem volt, mert a fatolvajok már menekülőben voltak, tehát a fegyverhasználat idejében az erdőőr már veszélyen kivül volt.

Felebbezés folytán a kir. itélőtábla a törvényszék itéletének a fatolvajokra vonatkozó részét helybenhagyta, az erdőőrt ellenben felmentette azzal az indokolással, hogy az erdőőr a fegyvert jogosan használta, mert mindaddig míg a fatolvajok meg nem mondták, hová tették az elvett fegyvert, az előzmények után jogosan feltételezhette, hogy élete még mindig veszélyben forog, tehát a jogtalan fegyverhasználat a jelen esetben meg nem állapítható.

Ezt az itéletet a m. kir. curia helybenhagyta.

Ily módon az erdőőr megszabadult ugyan a büntetéstől, de két évig állásától és fizetésétől fel lévén függesztve és kitéve annak, hogy állását is elveszítheti, sok izgalommal és igen sok álmatlan éjszakával fizette meg az erdőőrnél oly nagyon szükséges éberség és óvatosság elmulasztását.

(Szó.)

Reggel a szarvaspaták nyomát mutatta neki Jancsi, a szép arczú parasztlegény. Hogy ismerte ez is az erdőt. Hogy szerette a margitvirággal, őszirózsával, rezgő fejű fűvekkel behintett rétet, a hol a fűszálak kúsza útvesztőjében hosszúfejű zöld szöcskék ugrálnak. A Tiszát, mely alant a völgyben kanyarog, a szabad kilátást a tulsó messze hegyekre.

— Szoktál-e olvasni? — kérdezte az asszony.

A szeme megvillant a deli legénynek. Igen, a télen Robinzont olvasta. Elolvasta ötször egymásután, olyan gyönyörű volt. Ha ő egyszer így világgá mehetne. A természet ura lenne egyedül.

— Hát dalólni tudsz-e?

— Tud azt is.

— De csak olyan parasztnótákat — mondja szégyenkezve. Inkább elfütyülte a melódiát. Aztán, mintha mámorossá lett volna valamitől, felkapta a puskáját s a csövén keresztül kurjantott az erdő felé, arra, a merről a lankás hegyoldalak négyszer-ötször dobják vissza a hangot.

Az asszony pedig azt gondolta, nagy vadra van-e töltve az a fegyver vajjon? Nem kell-e félni a nagy, rejtelmes, csodálatos erdőben?

Aztán egész idyllt álmodott végig ennek a romlatlan szivű legénynek, erdők gyermekének szép emberi sorsáról. Neki még tiszta hatalmas érzései vannak és boldog az a parasztlány, a kit szeret. Megvárja majd, míg a katonasorból visszajön, aztán a felesége lesz. Munkás, tiszta, dalos szavú asszony.

— Van-e szeretőd? — kérdezte a legényt és mosolygott hozzá.

A messze égen beborult a láthatár és vastag eső-cseppek hullottak a földre.

— Van. Kettő. — Mondta hetykén a legény.

És a következő vasárnapon az erdőőrné fejcsóválva mesélte a templom után: — A mi szép asszonyunk elutazott. Azt mondta, hogy nem szereti az erdőt.

Ilyen szeszélyesek és állhatatlanok azok a kényes nagyvárosi asszonyok, a kik odaátról jönnek, a nagyvilágból . . .

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

A ferdejáratú átlalóról.

Az átlalók megvizsgálásának nagy gyakorlati jelentőségéről írtunk «Az Erdő» szeptember hó 15-én megjelent számában és ezzel kapcsolatosan felemlítettük, hogy az átlalók hibáinak kiigazítása legegyszerűbb az ú. n. ferdejáratú átlalónál. Ennek leírását adjuk a következőkben.

A ferdejáratú átlalók szerkesztésére az eszmét eredetileg tulajdonképen nem a könnyű kiigazítás lehetősége utáni törekvés adta, hanem csupán az volt a szándék, hogy az egykarú faátlalók mozgó szárának esős időben a dagadás következtében jelentkező nehéz járása elkerültessék. E végből Aldenbrück és Friedrich a mozgó száron ferde irányú elég bő nyilást alkalmaztak, a melyben az átlaló karja (mérőlécze), mihelyt a mozgó kart kissé az álló kar felé döntjük, szabadon mozgatható. A midőn pedig a két szár közé a megmérendő törzset vagy rönköt fogjuk, a mozgó szár az átlaló karjára merőleges helyzetet nyer, a mennyiben ekkor a mozgó szár *a* és *b* pontjaival (1. ábra) támaszkodik a mérőkarra. Az

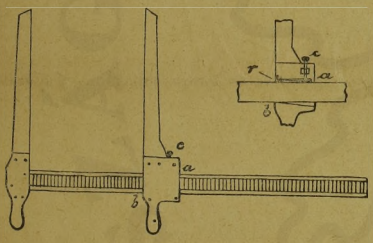

Böhmerle-féle ferdejáratú átlaló.

a és *b* pontokon idővel beálló kopás esetén azonban a közönséges, kiigazító szerkezettel el nem látott ferdejáratu átlaló szintén hibás eredményt ad, miért is *Böhmerle E.* a ferde nyilásban, a rajzban látható módon *r* rugót és az ezt mozgató *c* csavart alkalmazta. Az *r* rugó vége alkotja ennél a szerkezetnél az egyik *(a)* támpontot, a mely ekként egyfelől fémből lévén, a kopásnak csak igen kevéssé van kitéve s másfelől, ha idők folyamán az átlaló-száraknak mérés közben való párhuzamossága a *b* támpont kopása által mégis szenvedne, igen könnyen, a *(c)* csavar meghúzása által oly helyzetbe hozható, hogy az átlaló szárai a mérés pillanatában teljesen párhuzamosak.

Ezt a Böhmerle-féle ferdejáratú átlalót hazánkban *Fekete Lajos* ny. miniszteri tanácsos, volt erdészeti főiskolai tanár módosította azáltal, hogy

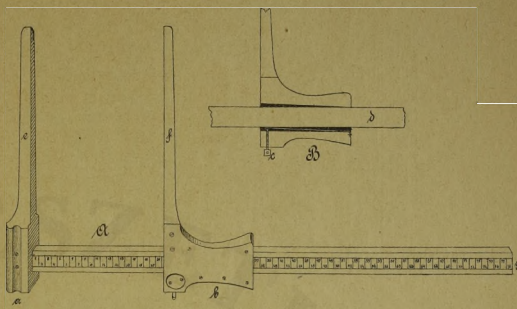

Fekete Lajos nyélnélküli ferdejáratú átlalója.

a szárak fogantyúit elhagyta és ennek megfelelően az igazító rugót és csavart alul helyezte el.

Mindkét szerkezet egyaránt jól használható. Legfőbb előnyeik a csekély súly, a mozgó szár könnyű mozgathatósága és a mutatkozó hiba könnyű és gyors kiigazítása. Özv. Brandenburg Ferenczné, selmeczbányai asztalos-czég a Feketeféle ferdejáratu átlaló darabját 10 K 40 f.-ért szállítja. *(Bd.)*

Az Országos Erdészeti Egyesület felterjesztése a földmivelésügyi miniszter úrhoz, erdőőrök gyermekeinek nevelését segélyző alap létesítése tárgyában.

Nagyméltóságu Miniszter Úr!

Az erdők őrzésével megbizott személyzetnek tetemes része oly helyeken lakik, a hol még elemi iskola sincsen, sőt sokan egyáltalában távol a községektől, az erdők közepette laknak. A szolgálat érdekéből ekként elhelyezett erdőőrök gyermekeinek neveltetése a szülőknek igen szerény anyagi helyzete mellett természetesen a legnagyobb nehézségekbe ütközik és sajnálatos tény, hogy sok gyermek a szülők mostoha anyagi viszonyai miatt egyáltalában nem részesül oktatásban.

Ezt a nemcsak népoktatás szempontjából, hanem nemzeti szempontból is felette sajnálatos körülményt ismerve, igaz örömmel értesültünk Nagyméltóságodnak azon nemes szándékáról, hogy az erdőőrök gyermekeinek neveltetését elősegítendő, két internátust szándékozik részükre berendeztetni.

Minthogy azonban nem csupán az állami szolgálatban álló erdőőrök vannak gyermekeik neveltetése szempontjából mostoha helyzetben, hanem más uradalmak alkalmazottjai is, a kérdés nemzeti szempontból való fontossága mellett tisztelettel kérjük Nagyméltóságodat, hogy az internátusokban rendszeresítendő helyek méltányosan megállapított részét a nem állami szolgálatban álló erdőőrök gyermekeinek fentartani méltóztassék.

Minthogy továbbá az internátusok felállítása, még

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár, 2018. Támogatás: Földművelésügyi Minisztérium, SZF/32-EVIR-255/2018

ha számuk idővel szaporíttatni is fog, a nagy fontosságú kérdést teljesen meg nem oldja, hanem egyfelől szükséges leend az internátusokban teljesen ingyenes helyekről gondoskodni, másfelől pedig azokat a szülőket is támogatásban részesíteni, a kiknek gyermekei az internátusokba nem vétettek fel, de csak távol a szülői háztól nyerhetnek oktatást, vagy pedig a kik erre gyermekeik nagy számára való tekintettel különben is érdemesek, az ehhez szükséges anyagi eszközök előteremtése végett tisztelettel kérjük Nagyméltóságodat, hogy az állami erdőtisztek gyermekeinek nevelését segélyző alap gyarapítására a kincstárral üzleti viszonyban álló felek által fizetett $^{2}/_{10}$%-os hozzájárulást $^{3}/_{10}$%-ra emelni méltóztassék.

A hozzájárulásnak evvel a csekély emelésével, a mely sok felé oszolván el, érezhető megterheléssel senkire sem jár, sok oly gyermekből lehetne a haza számára hasznos polgárt nevelni, a kik jelenleg minden oktatás nélkül maradnak, elparlagiasodnak és nemzetiségi vidéken igen sokszor még a magyar nyelvet sem sajátítják el.

A nélkül, hogy az ekként létesülő új alap felhasználásának részletkérdéseit itt tárgyalhatóknak tartanók, mégis ebben a tekintetben is azon tisztelettel kérelmünknek adunk kifejezést, hogy a kiadható segélyek egy része a nem állami szolgálatban álló erdőőrök gyermekeinek tartassék fenn, egyfelől méltányosságból, másfelől azért, mert azok a nemzeti czélok, a melyek e kérdés megoldásánál követhetők, a mellett szólnak, hogy a segélyezés jótéteménye a nem állami erdőőrökre is kiterjesztessék.

Tisztelettel javaslatunkat a már említett szempontokon kívül annál is inkább Nagyméltóságod meleg pártfogásába ajánljuk, mert ezzel az állami és uradalmi alkalmazottak oly nagyszámú csoportjának a létviszonyain lehetne javítani, a kik terhes és sokszor életveszélylyel járó szolgálatukkal érdemessé teszik magukat arra, hogy gyermeknevelési gondjaik könnyíttessenek s a kik másfelől többnyire csekély, sokszor még a közönséges napszámbérekkel sem arányban álló jövedelmük mellett erre a legnagyobb mértékben reászorultak. Az erdőőri személyzet körébe a szociális izgatás még nem férkőzött. Kívánatos, hogy méltánylást igénylő érdekeik kielégítése útján oda törekedjünk, hogy ez a jövőben sem történjék, hanem a hazai erdőgazdaság bennük mindenkor azzal a hű és megbízható segédszemélyzettel bírjon, a melyre szüksége van. Ezt a czélt pedig többek között tisztelettel javaslatunk is szolgálja.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletünk őszinte nyilvánítását.

Budapest, 1907. évi decz. hó 6-án.

Az «Országos Erdészeti Egyesület» nevében:

Bund Károly s. k. titkár. — *Báró Bánffy Dezső* s. k. elnök.

Hasznos énekes madaraink védelméről.

Irta: *Kukuljevič József* dr., m. kir. állatorvos.

II.

«Az Erdő» nagyrabecsült szerkesztőségének előzékenysége tette lehetővé, hogy a fentebbi czím alatt a legutóbbi számban elmondottakat tovább fűzhessem, összehordhassam mindazon ismereteket, a melyek alkalmasak gyakorlati alapon a madárvédelmet megoldani, előbbre vinni és lehetővé tenni azt, hogy még a legszegényebb ember is, ha szíve lelkesedik a nemesért, Isten alkotásaiért és a szenvedő lények iránt könyörületességre hajlik, hogy ő is kövesse szíve nemes sugallatát és állhasson be madárvédőnek kis családjával együtt.

Multkori fejtegetésemben csak úgy általánosságban beszéltem e tárgyról, de most folytatólagos közleményeimben szép képek sorozatában fogom az egész tárgyat megismertetni.

A hirtelen és váratlanul beállott zord, zimankós idő, ólmos eső kényszerítenek arra, hogy először is, mellőzve a sorrendet, szegény kis madárkáink kenyeréről írjak és egy kis alamizsnát kérjek mindenki asztaláról a mi kedves, hasznos, ingyenes gazdasági munkásaink, éneklő madaraink számára. Itt is érvényesül a latin közmondás «*Bis dat qui cito dat*» = «kétszer ad, a ki gyorsan ad». Erre pedig most igen nagy szükség van. Ezt az állításomat egy való, de annál szomorúbb példával fogom beigazolni. Az egyik, kétségtelen, Európaszerte híres madártudós és madárvédő *Berlepsch János báró*, a kinek Kasselben (Németország) egy 600 holdnyi szép parkja van, a ki világhírű madárvédelmi ténykedéseiről, szomorúan tapasztalta saját parkjában lefolyó példán, hogy kedves kis énekes madarainkat nem a tél hidege, nem a hó vagy fagy öli meg közvetlen, hanem a nagy inség, a nagy éhség, nélkülözés, különösen akkor, ha a nagy hideg, jeges, ólmos eső váratlanul köszönt be, fagyos kérgével bevon mindent és a kis madarak nem találnak kellő eleséget.

Szomorúan észlelte *Berlepsch báró*, hogy midőn 1900. év novembere és decembere igen enyhe éghajlatú volt, ennek következtében senki sem gondolt madáretetésre, hirtelen, Sylveszter éjjelén az idő átcsapott és erős jeges, ólmos eső esett, mely az egész tájat bevonta, hogy akkor a madarak hirtelen elpusztultak. Ugyanis midőn erről az ólmos esőről tudomást szerzett, mindjárt gyanút fogott, hogy baj van a kréta körül; újév reggelén épen ezért már kora reggel felkelt és kiment a parkba, a hol az ablaka közelében elhelyezett etetőn körülbelül vagy 120 madárka vígan ugrándozott — főleg czinegék — és lakmározott; már-már örült, hogy sejtelme nem valósult meg, midőn tovább megy és a park különböző helyein, a hol eleség nem volt felhintve, halomszámra találta a szebbnél szebb madarak élettelen hulláit, megdermedt tagokkal. Érdekelte a dolog, hogy mi az oka a két jelenségnek, összeszedte a hullákat, bevitte dolgozószobájába, felbontotta és ekkor látta, hogy mindegyiknek gyomra teljesen üres. Abból, hogy az ugyanolyan időviszontagságnak kitett madarak,

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

melyek az etető körül vígan ugrándoztak, semmit sem szenvedtek, míg a többiek, a hol etető nem volt, elpusztultak és gyomruk üres volt, vonta le azon következtetést, hogy az éhség és nem a hideg tizedeli a kis madarak számát. Ez nem is csoda, hisz az a kis szervezet, kora reggeltől késő estig, folyton dolgozik, ágról ágra jár, fürkész, kutat, serényen dolgozik és tisztítja a fát, a mire emberi kéz képtelen és emberi szem nem lát meg. A sok mozgás, sürgés-forgás erőt követel, hőt produkál a test s ezt mind pótolni kell. Ha azt a kis élő szervezetet nem látjuk el eleséggel, az csakúgy felmondja a szolgálatot, mint a gőzmozdony, melynek mindig éltető és mozgató erőre van szüksége. A madárszervezet, épen mert sokat és gyorsan dolgozik, sok anyag felvételére van szorulva. Ezt az örökké fűtő anyagot a felvett táplálék szolgáltatja, mely a szervezetben erővé és hővé változik át.

Mi, a kik meleg, fűtött szobában töltjük, ha nem is az egész napot, de legalább az estét, a mikor már a kis estharang megkondult, imára hív, kis családunkat asztal köré gyűjtjük, úgyebár jól esik megpihenni és a nappali fáradalmak után egy kis melegitőt magunkhoz venni. Úgyebár szívünk repes az örömtől, mikor este az egész család, a háznép a tűzhely körül összesereglik. Hisz nem egyszer emlegetjük hátborzongva a zord időjárást, a süvítő szelet. Ilyenkor szálljunk magunkba, jusson eszünkbe, hogy mint esne nekünk, ha étlen, szomjan, biztos menedék nélkül, hóviharban kellene tölteni időnket.

A madárvédelem gyakorlása *nem követel anyagi* áldozatot senkitől, csak egy kis jóakarat, egy kis irgalmassági érzet kell hozzá, de semmi *esetre sem szabad figyelmen kívül hagyni a madarak életviszonyait, mert ezek mellőzésével nagyobbat ártunk az ügynek, mintha semmit se tennénk.*

A gyakorlati élet tapasztalatai arra tanitanak bennünket, hogy a madarak inséges időben a legnagyobb előszeretettel az olajos magvakat, tányérbül, tányéricza, tányérvirág vagy napraforgó néven ismert virág magvait keresik fel legszivesebben. Előszeretettel eszik a kendermagot és tökmagot is. Mindezen magvakat azért szeretik, mert olajos tartalmúak és alkalmasak arra, hogy a madár szervezetében meleget fejleszszenek. Nagy előszeretettel eszik a zsiradékokat, húshulladékokat. Ha valakinek, úgy erdész embernek nyilik legjobb alkalom arra, hogy gazdaságilag és erdőgazdaságilag hasznot hajtson a madárvédelem gyakorlásával. A duvadak irtása hivatásszerü kötelessége az erdészeti személyzetnek, ezt a duvadat vagyis hulláját legjobban kedvelik a madarak. Egyébként a duvad húsa nem volna értékesíthető, mig madárvédelmi czélzattal a leggazdaságosabban használható fel. Ugyancsak Berlepsch báró volt az, a ki egyik művében rámutatott arra, hogy a duvadak hulláját a legjobban lehet e czélra felhasználni. A duvad bőrét le kell fejteni, azután dróttal egy fához erősiteni, azért, hogy a ragadozó el ne vihesse. Ha valaki valaha az életben egy gyönyörűen letisztitott csontvázat akar látni, vagy szerezni, az ne tegyen mást, mint akaszsza ki e czélra a duvad hulláját. Ilyen állati hullákkal nem mindig rendelkezünk; azért törekednünk kell oly eleségekről gondoskodnunk, a melyek mindég kéznél vannak, mert ha csak egy alkalommal is elmulasztjuk a madarak etetését, úgy nagy veszteségeket szenvedünk.

Az erdész ember figyelheti meg legjobban a madarak életét. Bizonyosan kedves olvasóink mindegyike már megfigyelte, hogy hasznos énekes madaraink nemcsak szorgalmas és fáradhatatlan munkások, de munkájukban rendszert, pontosságot és lelkiismeretességet is tanusitanak, a mit legjobban akkor észlelhetünk, ha őket védelemben részesitve rendszeresen etetjük. Az a madársereg felosztja maga között a munkát. Egyesek a legfinomabb ágakat, mások a vastag törzseket, viszont mások a rügyek, a legfiatalabb hajtások héjait keresik fel, végig kopogtatják, végig fürkészik és ismét csapatban tovább repülnek, egy más fára, más bozótra, hogy ott is hasznos gazdasági munkájukat elvégezzék. Ezt a munkát nap-nap után, a napszakasz ugyanazon óráján, sőt merem állitani ugyanazon perczében kezdik. Nem egyszer voltam szemtanuja Kőszegen, saját kertemben, a hol rendszeresen etettem a madarakat, hogy mindennap pontosan, mintegy az óramutató parancsára jelentek meg, elvégezték reggelijüket az etető körül és újult erővel láttak munkájukhoz, ha pedig hivatásom elszólitott, csicseregve követelték háznépemtől az eleséget és addig repkedték körül az etetőt, mig *kötelességemnek* más tett eleget, vagyis megtöltötte az etetőt. Ezért tanácsos az etetést rendszeresen, mindennap pontos időben eszközölni és a madarak szokásává tenni a meghatározott időben való megjelenést.

Különösen oly családnak, melyet az Isteni kegy gyermekkel áldott meg, nem ajánlhatom eléggé, ha gyermekébe már zsenge korban akarja az emberi érzést Isten teremtményei iránt a szeretetet beoltani, nemeslelküségre, felebaráti szeretetre szoktatni és a jónak gyakorlását vérévé tenni; használja fel erre a madárvédelmet, mely minden szónál ékesebben beszél és hat a lelkületre.

Szoktassuk a gyermeket arra, hogy elvégezve reggeli imáját, elköltve reggelijét, mielőtt iskolába megy, az ő szegény védenczeiről is emlékezzék meg. Állitsunk fel az ablak előtt bármily etetőt, tegyük kötelességévé a gyermeknek, hogy az etetőbe ő szórja az eleséget és a jó meleg szobából nézze a madarak bizalmaskodását, mint fogadják el szegények az alamizsnát. A gyerek ezt látva, hogy az ő keze révén sok száz, didergő élő lény nyer új erőt, átszellemül, lelke nemesbedik, a minek végeredményképp a haza, a társadalom és szülő érzi áldásos hatását és különösen az alsóbb néposztály, mely gyermeke felseperedésével úgyis a nehéz megélhetési viszonyok miatt arra bízza állatjai gondozását és csak jól eső érzés lesz szivének, ha látja, hogy gyermeke igaz szeretettel ápolja Isten néma, szenvedő teremtéseit.

Karácsony a béke, a szeretet, a megváltás ünnepe, akkor még a legkeményebb szivű ember lelkülete is a

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

családi tűzhely körül, az örömtől sugárzó gyermekarczok látásán enyhe, szelíd lesz. Használjuk azt fel, fogadjuk el Isten kegyét, melylyel bennünket gyarló embereket felruházott és a melynek révén épen különbséget tesz köztünk és a tudatlan állatok között.

Hívjuk össze gyermekeinket, magyarázzuk meg tetteik magasztos és nemes voltát, szoktassuk a madárvédelem gyakorlásával nemesszívűségre és az irgalmasság cselekedeteire.

Térszűke miatt ezt most jelen czikkemben nem részletezhetem, de tekintve, hogy az idő előrehaladott, máris a cselekvés terére kell lépnünk, ha nem akarunk nagy mulasztást elkövetni, azért röviden csak azt említem meg, *hogy kenyérhulladékot, krumplit, kukoriczát, czukrot ne adjunk a madaraknak, mert ezzel nem hogy használunk, hanem ártunk az ügynek nagyon. A kenyér stb. nedves levegőn megsavanyodik és a madár szervezetébe kerülve a gyomrot megbetegíti, meggyöngíti ellenálló képességét és még jobban elősegíti a madár pusztulását.*

Olajos magvakat, zsírokat, szalonnabőrt, húshulladékot helyezzünk el a ház közelében védett helyen, hogy eső, vihar, hó ne bánthassa. Mint helyezzük el, mily készülékekben, arról majd az újévi számban fogok szólani.

Kövessék kérelmem, tekintsenek lelkükre és arra, hogy nemesen gondolkozó emberek, a kik hivatva vannak lelkük örök üdvösségét már az életben is előkészíteni. Az irgalmasságot elfogadó vidám madárhad szerezzen boldog örömet karácsony szent ünnepére.

Az 1907. évben megtartott erdőőri szakvizsgák a következő eredménynyel végződtek:

Mely erdőfelügyelőségnél	A vizsgázók száma	A vizsgázók közül képesítést nyert: kitünő	jó	elégséges	Nem nyert képesítést
Beszterczebányai erdőfelügyelőség	26	2	9	11	4
Brassói «	10	—	3	6	1
Budapesti «	17	1	7	6	3
Kassai «	22	1	4	16	1
Kolozsvári «	22	5	7	9	1
Máramarossigeti «	31	—	7	21	3
Miskolczi «	18	—	4	8	6
Nagyszebeni «	8	1	3	4	—
Pécsi «	22	—	11	8	3
Pozsonyi «	29	1	7	16	5
Szombathelyi «	24	3	8	9	4
Temesvári «	53	18	13	18	4
összesen:	282	32	83	132	35
%	—	11.35	29.43	46.81	12.41
			87.59		

Meteorologia.

Irta: *Kovács Aladár*, m. kir. erdőmester.

(Vége.)

A «Meteor» szerint a csomópontok nem egyebek, mint a bolygóknak a Naphoz és a Földhöz való helyzete, melybe mozgásaik közben jutnak, a melyben a tömegek hatása egymásra a maximumot illetve a minimumot éri el. Ugyanilyen csomópontok a bolygóknak a Naphoz illetve a Földhöz való legközelebbi illetve legtávolabbi állásai. A fizika törvénye szerint a tömegek egymásra a tömegek középpontján átfektetett egyenesben vagy síkban a legerősebbek; ezen állapotban hatnak leginkább zavarólag légkörünk egyensúlyi állapotára és okozzák benne azokat a változásokat, melyek

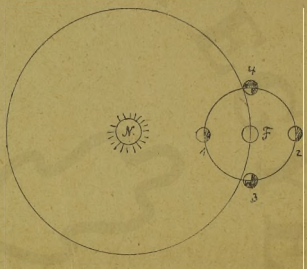

1. ábra.

időjárásbeli változások gyanánt jelentkeznek. A változások a csomópontok hatáskörében bekövetkeznek s csupán a változások minémüsége az, a mely most még a megfigyelések elégtelensége miatt néha kívánni valót hagy hátra és eredményezi azt, hogy a «Meteor» időjelzése ez idő szerint 75—80 sikerszázalékot mutat. A tömegvonzás ugyanazon nehézségi erő, mely a bolygókat a nagy mindenségben fenntartja és kényszeríti, hogy a Nap körül keringjenek, vagy a mely a feldobott követ arra kényszeríti, hogy a Földre visszaessék, oka a «Meteor» szerint az időjárásbeli változásoknak is.

Légkörünket is tömegvonzás, a Föld tömegvonzása tartja Földünkhöz kötve és illetve a világegyetemet kitöltő és a fizika által éternek feltételezett anyag állapotát kémiai összetételétől eltekintve a Föld tömegvonzása és tengelykörüli gyors forgása határozza oly sűrűségü anyaggá, melyet légkörnek nevezünk. Ez a légkör tehát legsűrűbb a Föld középpontjában illetve annak felületén, onnan kezdve távolabb ritkul, de nem ritkul a végtelenségig, hanem csak oly távolságig a meddig a Föld tömeghatását egy másik bolygó, például a Hold tömeghatása ellensúlyozza, mert onnan kezdve sűrűsödik az a másik bolygó felé és sűrűségének maximumát az illető bolygó felületén éri el.

Képzeljük el azt, hogy ha naprendszerünk csak a Napból, a Föld és holdjából állana akkor a fent előadottak szerint a Nap és Hold tömeghatása a Földre

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

legnagyobb lenne ujság és holdtölte alkalmával, tehát akkor mikor a Nap, a Hold és a Föld egy egyenes vonalba esnek (a mellékelt ábrán ha a hold 1., illetve 2. helyzetbe jut) és a legkisebb tömeghatást a Nap akkor gyakorolná a Földre, ha a Hold első és utolsó negyed alkalmával, a Nap és Földön átfektetett egyenesre merőleges vonalba esik (az ábrán 3. és 4. helyzet).

Ámde Naprendszerünk nem csupán az említett három tömegből áll, hanem a Napon kivül még nyolcz

2. ábra.

bolygóból, melyek más és más távolságban elhelyezve különféle gyorsasággal keringve rövid időközökben más és más együttállásba jönnek a Hölddel és annak kiséröjével és eredményezik a csomópontokat, melyeket a «Meteor» a naprendszer térképéről, a melyre minden egyes bolygó helyzete az év bármely napjára előre beállítható, egy hóra előre jelez. A november 26-ikán bekövetkezett hideg csapadékos időt a bolygóknak a mellékelt ábrán feltüntetett helyzete idézte elő, hol a Föld holdjával és Jupiterrel került együttállásba, a mikor ha a Hold földközelben nem lett volna, úgy nedves hideg helyett száraz hideget kaptunk volna. Majdnem ugyanilyen állás fog bekövetkezni deczember 23-án a mikor a Hold nem is lesz már oly közel hozzánk és így erősebb lehülésre van kilátásunk.

A tömeghatásokon kivül, mint már egy korábbi közleményben emlitettem, a Napon, a meleg és élet forrásán elöjövő változások is lényeges befolyást gyakorolnak az időjárásbeli változásokra, sőt szerencsénkre a bolygók tömeghatása által meghatározott változások erejét sokszor csökkentik, a mennyiben különösen a hideghatásokra mérséklőleg hatnak. Bizony sok fagy maradt el már annak folytán, hogy a Napon akkor, midőn a bolygók állása erős lehülést eredményezett volna, egy hatalmas kitörés annyi meleget juttatott nekünk, a mennyi nem engedte, hogy a végzetes tömeghatás kártékony ereje teljesen érvényesüljön.

A levegő is test és ennek folytán a testek általános tulajdonságával bir, a többi között azzal is, hogy tehetetlen, vagyis meglevő helyzetéből nehezen mozdítható ki és illetve az egyensúlyi állapot változására erőre és időre van szüksége. Minél szilárdabb a légkör egyensúlyi állapota, annál nagyobb erő és több idő szükséges a változások előidézésére és viszont. Innen van az, hogy a jelzett csomópontok sokszor egy-egy napi eltolódással vagy néha egy nappal korábban eredményezik a jelzett változásokat. Látható, hogy az időjárásbeli változások előre való megállapításánál mennyi mindenre kell tekintettel lenni. Sok tapasztalatot, széleskörü megfigyelést és ismeretet tételez fel ez a még mindig nehezen megoldható probléma, melyhez az emberiség anyagi boldogulásának kérdése oly szorosan fűződik.*

Gazdasági tanácsadó.

Rovatvezető: *Hreblay* Emil állattenyésztési m. kir. felügyelő.

Milyen fajta ludat tenyésszünk? Lapunkban már elmondottuk mind azt, a mit az okszerü tyuktenyésztésnél kell figyelembe venni. Most rákerül a sor azon fontos tudnivalók közlésére, a melyek a tyuktenyésztés után a legnagyobb baromfitenyésztési ágazatnak a ludtenyésztésnek fellendítésére alkalmasak.

A ludtenyésztés igen nagy fontosságu, mert nemcsak a legelőket lehet a ludakkal értékesiteni, de mindazon mocsarak és vizek, a melyek egyébként értéktelenül foglalnák el az ország területének egy nagy részét, ugy a hogy, mégis értékesithetők. A ludtenyésztésnél szintén két főszempont veendő figyelembe; első az, hogy az ország minden részében csakis tiszta féhér tollu ludakat tenyészszenek, második, hogy a jól kiválasztott tojóanyagra csakis emdeni vérü gunarak alkalmaztassanak.

Az alapul szolgáló tenyészanyagot itt is nagy figyelemmel és gonddal kell összeválogatni, hogy a ludak lehetőleg nagyobb testüek legyenek és ezen tojóanyagra csakis egy fajtát ajánlok és ez az emdeni gunár. Az emdeni gunárnak kitünő tulajdonsága, hogy az ivadékokban a nagy testet igen jól örökiti át, tollazata is sokkal jobb, több és rendkivül finom. A ludtenyésztésnél tehát sokkal egyszerübb az eljárás és örömmel konstatálható, hogy e téren a haladás országszerte igen szembeötlő.

Alig van vidék Magyarországon, a hol emdeni vérü keverék ludakat ne találnánk, alig van az országban hely, a hol a szürke ludakat lassan-lassan ki ne szoritanák a tenyészetből a nagyobb testü és fehér tollu emdeni magyar keverék ludak.

A ludak tenyésztése igen jövedelmező s a kinek módjában van, az ne mulaszsza el az okszerü ludtenyésztést portáján bevezetni.

Eddig igen sok gazda nem forditott elég gondot a

* A Meteor időjelző folyóirat előfizetési díja egész évre 5 korona, félévre 2·50 korona. Megrendelhető a Meteor szerkesztőségében Budapest, II., Donáti-utcza 2. szám.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

baromfitenyésztésre, pedig ha számba veszszük azt, hogy a tenyésztők házuk szükségletére mennyi baromfitermé-ket fogyasztanak el, mennyi baromfi, toll, tojás stb. fordul meg hazai piaczainkon és hogy mennyit viszünk ki külföldre csupán csak a lud- és kacsatenyésztési termékekből, minők a husban, ludban és kacsában kivitt értéken kivül csupán a máj, zsir és toll, akkor azonnal más szinben látjuk a dolgot magunk előtt s méltatni kezdjük magunkban ezen tenyésztés fontosságát.

Az emdeni gunarat lapunk mai számában képben is bemutatjuk s azt ajánljuk, hogy már most válogassák össze a tenyésztők a jó tenyészludakat s csakis a fehér tolluakat s azokhoz 10—10 darabonként egy telivér vagy félvér emdeni gunarat adjanak.

Az eredmény igen jó és szép lesz. *(bl.)*

Sertések takarmányozása. A sertés mindentevő állat s igy alig van oly takarmány-féle, a melyet megfelelő módon elkészitve meg nem enne, sőt ha a czélt melyből tartjuk, vagy hizlaljuk a sertéseket, figyelembe veszszük, könnyen megállapithatjuk az egyes takarmányfélék keverési arányát és azt az eredményt, a melyet elérni óhajtunk.

Fődolog, az ily takarmányozási rend megállapitásánál az, hogy az állatok helyes fejlődésére oly nagy hatással levő *takarmánymész* adagolását abból ki ne hagyjuk.

Mindenki könnyen eligazodik e kérdés körül, ha *Cselkó* «Takarmányozástan»-ját átolvassa s abból a szükséges adatokat kiszedi. Mégis e kérdésnél némi tájékoztatást kivánunk nyujtani a következő takarmánykeverék idejegyzésével, melyek 1000 kg. élősulyra vannak kiszámitva s igy ki-ki könnyen megállapithatja, hogy drb.-ként a sertéseknek mennyit kell adni. 3—5 hónapos malaczok részére: 30 kg. takarmányrépa, 30 kg. árpadara, 3 kg. buzakorpa s 5 kg. lenmagpogácsa; 5—6 hónapos korban 50 kg. répa, 20 kg. árpadara, 8 kg. korpa s 2 kg. lenmagpogácsa; 6—9 hónapos korban 80 kg. répa, 15 kg. árpadara, s 10 kg. korpa; 9—12 hónapos korban 80 kg. répa, 10 kg. árpadara, s 10 kg. korpa. Ismételjük, hogy a csontképződés jobban haladjon, nagyon czélszerü, főleg olyan malaczokkal, a melyek nem járnak legelőt, megfelelő takarmánymeszet is etetni, melyből fejenként és naponta 5—12 gr.-ot kell nekik adni. *(bl.)*

Miképen juthatunk jó tenyészbikához? Lapunkban már elmondtuk mindazt miképen juthatunk szép alakú, szép szinü s jól tejelő tehenek birtokába, most azt akarjuk t. olvasóinknak tudomására hozni, mily módon és mily eljárással lehet a kisgazda is részese annak, hogy tehenét vagy teheneit teljesen megbizható, fajtatiszta és jól szinezett tenyészbikával folyathassa.

Az ország minden 2—3 vármegyéje részére egy-egy állattenyésztési kerületi felügyelőség van felállitva, a mely hivatalnak a főfeladata őrködni a felett, hogy minden egyes községben, vagy tanyai rendszer mellett pusztán, megfelelő minőségü, fajtájú s tenyészképes bika álljon a tehéntartók rendelkezésére.

Sok helyen a gazdák maguk választják és veszik meg a bikát s ha a bika jó és senkinek ellene kifogása nincs, akkor a dolog rendben van, de sok helyen a gazdák csak régi módisan járnak el s nem tartanak olyan fajta bikát — a milyentől nagyobb hasznuk lehetne — mert nem voltak a különbségről felvilágositva.

Ha azonban akadt olyan ember is — mint mondjuk most lapunk útján, a most leirtak által felvilágositva — a ki nincs a vett bikával megelégedve, mert az nem olyan a melytől szép borjúivadék várható lenne, az a községi elöljáróság utján megfelebbezi az állattenyésztési felügyelőséghez a tenyészbika vásárlást, mire kijön a helyszinére a felügyelő, megvizsgálja a dolgot s ha a bika tényleg nem megfelelő, uj bikát vesz a község részére — még pedig 10—20% árleengedési kedvezménynyel s azzal hogy a bika árát 3 féléven át letet törleszteni s a bika egy éven át ingyen az állam által elhullási kártéritésre biztositva lesz, a községi lakosok csak jól járnak.

Látható tehát, hogy mennyivel jobb mindjárt a bika beszerzést az értelmes és nagy gyakorlattal biró állattenyésztési felügyelőre bizni, a kinek közbenjárása teljesen dijmentes s a községi lakosokat semmivel sem terheli meg. A felügyelő megtudja itélni azt, mely állatokra milyen korú, fajta s árú bika kell s a kinek bármely kivánsága vagy észrevétele van, az a helyszinére oda-érkező felügyelőnek azt bizalommal elmondhatja s biztosan kap rá megfelelő választ, vagy intézkedést is.

A szétszórtan élő erdészeti alkalmazottakból s más tehéntartókból egy-egy központra 20—30-an ha szövetkeznek s érdekcsoportot alkotnak, akkor saját teheneik számára szintén kaphatnak ily kedvezményes árú bikát, a melyet azután egy gazda tart s vagy dij ellenében folyattat vele, vagy a tartásért fizetnek neki a többi érdekeltek, megfelelő bikatartási dijat.

Lapunk mai számában bemutatunk egy fiatal $1^1/_4$ éves félvér szimenthali piros-tarka bikát, a melyet egy

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

kisgazda nevelt, piros-tarka tehene s egy községi tenyészbika után s oly jól tartotta azt, hogy az állatkiállításon ez a bika 800 koronáért kelt el s azt egy felügyelő vette meg, hogy egy másik községben, mint tenyészbikát oszsza ki.

Forditsunk tehát nagy figyelmet tehenecink tartására s nemesitésére s csakis szép és fajtiszta — felügyelők által vett — tenyészbikákat engedjünk közös bikául tartani.

magassága 2 méter és a fa koronája 40 méter átmérőjü területet árnyékol be. Évenként 50—52 hektoliter almát szednek le róla. Az almák igen aprók s ezért befőzötten vagy aszaltan használja fel azokat az óriás gyümölcsfa tulajdonosa.

Hihetetlen életkorok. Az állatvilágban a csuka a leghosszabb életü. Egy csukáról beigazodott pl., hogy nem kevesebb, mint 267 évig élt. A teknősbéka is szi-

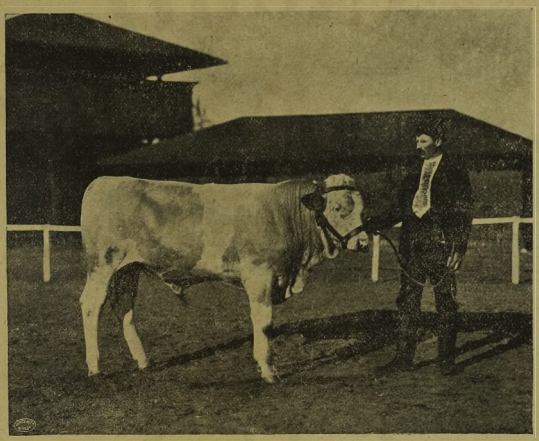

A tojáshéj felhasználása. A tojás héját legtöbben eldobják, pedig ezt kár tenni, mert a tojáshéj túlsúlyban mészből áll, melyre főleg a növendék állatoknak jó csontképződés végett nagy szükségük van. A tyúk, ha szervezete elegendő mészhez nem jut, lágy héjú tojást rak. Gyüjtsük tehát össze a felhasznált tojás héját, napon, vagy sütőkemenczében szárítsuk azt meg, aztán apróra törvén, keverjük korpa közé és ily alakban etessük azt fel borjúval, malaczczal, vagy az aprójószággal. A tyúk még a töretlen tojáshéját is szereti csipkedni, de így ne adjuk elé, mert könnyen megszokja és akkor az egész tojást is kikezdi. *(Barátfalvi Béla).*

Különfélék.

A föld legnagyobb almafája. Kaliforniában van a föld legnagyobb almafája, a mely a tulajdonosa, Hotkis ültetvényes szerint 190 éves. Alakja olyan, mint a rendes almafáé: nyolcz nagy ága van, a melyek közül öt az egyik, a másik három pedig a következő évben hoz gyümölcsöt. A törzs a föld felett 30 méter kerületü, vós életü. Land érsek egy izben egy 128 éves teknőshöz jutott. A londoni zoologiai kertben ma is látható egy 150 éves teknősbéka. A papagájok már régóta ismeretesek szivós és hosszantartó életükről. Akárhány elél 95—100 évig. Macskák már 9 legfölebb 10—13 évig élnek.

Ellenben a fák évezredekig élnek. Egyes fákat Amerikában 5000 esztendőre becsülnek természettudósok. Vannak Montezumában ciprusok, melyeknek kora 2000 év. Nálunk közismertek a százados tölgyek.

Az Országos Gazdasági Munkás és Cselédsegélypénztár tagjaivá lettek: Matyasovszky Antal erdőőr, az I. csoportban (nyugdijbiztositás) 5 tagsággal; Tamás Gergely, hatósági erdőőr, 2 tagsággal; Olasz Márton, hatósági erdőőr, a IV. csoportban, 2 tagsággal.

A siámi teakfa. Siámban (Ázsia) a teakfa erdők óriási területeket, az országnak mintegy hetedrészét foglalják el és főleg az északi részeken terülnek el. Döntés előtt a törzseket körülgyűrűzés által kellőleg kiszárítják, döntés után pedig elefántokkal vontatják a folyóvizekig, a melyen azokat délre usztatják. Az óriási távolság, vala-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

mint azon körülmény folytán, hogy különösen sekélyebb vizállás mellett a törzsek a homokzátonyokon fennakadnak, gyakran évekig is eltart, míg a Bangkok-ba (Siám fővárosa) szánt törzsek a fűrészművekhez jutnak. Egyébiránt ezek a költségek képezik csaknem az egyedüli kiadást, mert a fák az erdőben úgyszólván semmibe se kerülnek. *(—h.)*

Kérdések és feleletek.

Kérdések:

(6.) Egy ártéren levő erdőben, a hol fáczán is van, igen nagy mértékben elszaporodtak a varjúk. Hogyan lehetne ezeket legczélszerűbben irtani? (Z. A.)

(7.) Nemesfűz telepítésnél a dugványok merőlegesen, vagy ferdén helyezendők-e el a földbe s ha ferdén, akkor hány fokos szög alatt? (Z. A.)

(8.) Nem eszközölhetné-e ki a tek. Szerkesztőség, hogy előfizetői épp oly kedvezményes árban kapják az erdészeti műveket, mint az «Erdészeti Lapok» előfizetői? (Z. A.)

(9.) Tartozik-e olyan erdőőr útadót fizetni, a kinek semmi más vagyona nincs, mint a szolgálata? Már 22 év óta erdőőr vagyok, soha tőlem nem követeltek, csak most. (H. J.)

(10.) Igaz-e az, hogy a Quercus pyramidalis (Gúla alakú tölgy) szemzés által keletkezik, vagy pedig úgy tenyészik mint a többi tölgyfanem; továbbá hogy nem szabad a piramis-tölgyet megnyesni, ha bármennyire elbokrosodik is, vagy pedig évenkint addig kell a törzseket megnyesni, míg bokoralakjukból — a piramis alakba átmennek. (B. E.)

Feleletek:

(6.) Fáczánosokból a varjút, mert fészekrabló s a fiatal fáczáncsibéket pusztítja tűzzel vassal ki kell irtani. Mérgezésre persze gondolnunk sem szabad, mert a fáczán, mint tudjuk szereti a hűsételt s móhon venné fel a méregfalatokat, sőt a mérgezéstől eldöglött varjúkat is kikezdené. Nem marad tehát más hátra, mint őket egyelőre folytonos lövöldözéssel megtizedelni és elriasztani s azután tavasszal fészkeiket kérlelhetetlenül feldúlni, még mielőtt fiókáikat kiköltenék. Ha ekként állandóan nyugtalanítva lesznek, csakhamar elvonulnak, hogy máshol nyugalmasabb helyeken tanyát üssenek.

(7.) Dugványozásnál a dugványok kissé ferde állással helyezendők el a földben és pedig azért, mert így a dugványnak valamivel nagyobb része kerül a talaj felső televényes és melegebb rétegébe a hol jobban meggyökeresedik.

(8.) Nem az «Erdészeti Lapok» előfizetői, hanem az «Országos Erdészeti Egyesület» tagjai kapják az Orsz. Erd. Egy. kiadásában megjelent műveket kedvezményes áron. A felvetett eszmét a magunk részéről teljesen méltányolván, annak figyelembevétele és a kérelem teljesítése végett az Országos Erdészeti Egyesület elnökségéhez egyidejűleg előterjesztést tettünk, melynek eredményéről annak idején értesíteni fogjuk.

(9.) Az 1890. évi I. t. c. 23. §-a értelmében köteles útadót fizetni.

(10.) A gúla alakú tölgyet — hogy alakját megtartsa — csak oltás útján lehet szaporítani. Metszeni a gúla alakú tölgyet lehet, de rendszerint nem szükséges. Csupán metszés által egy roszul növő fát gúla alakúvá tenni, vagy nevelni nem lehet. (Révész.)

Szerkesztői üzenetek.

S. B. Teljesen elegendő, ha a Bedő Albert dr. «Erdőőr» czímű művéből készül a vizsgára; más tankönyvre nincs szükség.

Sz: 792—1907.

Pályázat.

Torda-Aranyos vármegye területén az állami kezelésbe vett erdőknél a toroczkói járási erdőőri állás betöltésére pályázat hirdettetik.

Az erdőőr évi fizetése 400 K, lakpénze 60 K, lótartási átalánya 100 K. Pályázhat azon magyar állampolgár ki:

A., Feddhetlen életü

B., 24 évesnél nem fiatalabb, 35 évesnél nem idősebb.

C., A szakvizsgát letette.

D., Ép szellemi erő és egészséges testalkat mellett, hibátlan beszélő-, látó-, és hallóképességgel bir.

A kellően hiteles okmányokkal felszerelt és sajátkezüleg irt folyamodványok 1908. évi január hó 31-ig a tordai m. kir. állami erdőhivatalnál adandók be.

Torda, 1907. évi deczember hó 4-én.

Ercsényi Béla
m. kir. erdőtanácsos.

E. 12625.

103196.
I/B—1. 1907. sz.

Hirdetmény.

A nagybányai m. kir. főerdőhivatal kerületéhez tartozó láposbányai és fernezelyi erdőgondnokságokból alakitott s nevezetesen a láposbányai A. gazd. oszt. II., III., IV. vágássorozat (Petrosza) B. gazd. oszt. 2., 3., 4. erdőrészlet és hl_1, hl_2, valamint az alsófernezelyi A. gazd. oszt. II. v. s., felsőfernezelyi—blidár—feketepataki B. gazd. oszt. I—VIII. v. s., Izvora C. gazd. oszt. l_{10}. elnevezésü, összesen mintegy 28993 kat. holdas vadászterületnek az 1908. évi január hó 1-sö napjától számitandó Tizenhárom (13) egymásután következő évre leendő bérbeadása érdekében a vezetésem alatt álló ministerium erdészeti (I/B.) főosztályának tanácstermében folyó évi deczember hó 23-án d. e. 10 órakor *szóbeli* árverés fog tartatni.

Kikiáltási ár 1500 K évi haszonbér.

Ezen árverésen részt vehet minden önrendelkezési joggal biró magyar honpolgár, társulatok azonban, valamint kincstári és állami tisztviselők ki vannak zárva.

Bővebb felvilágositások a vezetésem alatt álló ministerium erdészeti (I/B.) főosztályában (V., Zoltán-utcza 16. szám III. em.) és a nagybányai m. kir. főerdőhivatalnál szerezhetők.

Budapest, 1907. évi november hó 22-én.

E. 12627. **M. kir. Földmivelésügyi Minister.**

Pályázati hirdetmény.

Rimaszombat r. t. városnál egy erdőőri állás betöltendő lévén, erre ezennel pályázat hirdettetik.

Javadalmazás: 408 kor. készpénz, 120 kor. lakpénz vagy természetbeni lakás, szabad tüzelő, téli és nyári egyenruha, 1 m. hold szántóföld és 3 drb. szarvasmarhára nyári legelő.

Ezen állásra pályázni szándékozók fölhivatnak, hogy sajátkezüleg irt kérvényüket az erdőtörvényben előirt minőségüket, ép erős testalkatukat, jó látó- és hallóképességüket igazoló okmányokkal fölszerelve legkésőbb f. évi decz. hó 15-ig alulirotthoz küldjék be.

Rimaszombat, 1907. nov. 27.

Mölczer Gyula
E. 12580. városi erdőtiszt.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Állást keres

kitünő bizonyitványokkal biró 27 éves, nős, erőteljes és erélyes szakvizsgázott erdőőr 4 gymnasiumi előképzettséggel. Mint erdész és vadász kisebb erdőbirtokot teljesen önállóan kezel. Beszél: magyarul, németül, románul és tótul. Czime megtudható «Az Erdő» szerkesztőségénél.

Eladó

egész uj Winschester serétfegyver 100 koronáért vagy elcserélhető egy jó kan vizsláért, továbbá fiatal tanitott nőstény vizsla eladó 80 koronáért. Somfai, Enying, Veszprémmegye. 12624.

104288.
I/B—1. 1907. szám.

Hirdetmény.

A máramarosszigeti m. kir. erdőigazgatóság kerületéhez tartozó havasmezői és havasmező—visó—oroszi-i 27158 kat. holdas vadászterületnek az 1908. évi január hó 1-sö napjától számitandó Tiz (10) egymásután következő évre leendő bérbeadása érdekében a vezetésem alatt álló ministerium erdészeti (I/B.) főosztályának tanácstermében folyó évi deczember hó 30-án d. e. 10 órakor szóbeli árverés fog tartatni.

Kikiáltási ár 500 K évi haszonbér.

Ezen árverésen részt vehet minden önrendelkezési joggal biró magyar honpolgár, társulatok azonban, valamint kincstári és állami tisztviselők ki vannak zárva.

Bővebb felvilágositások a vezetésem alatt álló ministerium erdészeti (I/B.) főosztályában (V., Zoltán-u. 16. sz. III. em.) és a máramarosszigeti m. kir. erdőigazgatóságnál szerezhetők.

Budapest, 1907. évi deczember hó 1-én. E. 12628.

M. kir. Földmivelésügyi Minister.

Pályázat.

Irodai másolói állásra szeretnék beállani oly helyen, hol októberig a vizsgát letehetném. 2 évet és 11 hónapot szolgáltam szép bizonyitvánnyal. Czim a kiadóhivatalban. 12579.

Pályázati hirdetmény.

A debreczeni vadásztársulat részéről két vadőri állásra pályázat hirdettetik.

Fizetése a vadőrnek 800 korona, évenként egy öltöny ruha és minden két évben egy köpönyeg.

Az állomásra vizsgázott vadőrök pályázhatnak. A kérvények alulirotthoz küldendők.

Debreczen, 1907. deczember 8-án.

Török Gábor
erdőmester.

E. 12632.

Pályázati hirdetmény.

Gyöngyös város tanácsa részéről a város tulajdonát képező pusztabenei (mátrafüredi) nagy erdőnél lemondás és elhalálozás folytán megüresedett két erdőőri állásra pályázat hirdettetik.

Pályázóktól megkivántatik a magyar állampolgárság, fedhetlen előélet, legalább 24, de 36 évnél nem magasabb életkor, ép szellemi és testi erő, az erdőőri szakvizsga letétele, születési kivonat és orvosi bizonyitvány.

A pályázók sajátkezüleg irt kérvényeiket 1907 deczember 31-ig adják be Gyöngyös város polgármesteri hivatalához, a később beérkezett kérvények figyelembe nem vétetnek. Mindkét erdőőri állás 1908 április 1-én lesz elfoglalandó.

Ezen erdőőri állással egybekötött javadalmazás a természetbeni lakáson kivül évi 600 korona, 80 korona talpalló illetmény, 12 méter kemény tüzifa fuvarral.

Gyöngyösön, 1907 november 23-án tartott tanácsülésből.

E. 12577. *Rábel* h. polgármester.

Pályázati hirdetmény.

A zágrábi érsekség billédi uradalmában okl. erdőőri állásra pályázatot hirdetek.

Pályázhatnak az erdőőri állásra 24 évet betöltött és 40 évnél nem idősebb okl. erdőőrök.

A folyamodók kérései sajátkezüleg irandók és 1907. deczember hó 15-ig az alanti hivatalhoz adandók be.

Fizetés készpénzben 175·50 korona, buza 12 q, tengeri 6·90 q, só 28 deka, szalma 2 öl, pelyva 2 öl, föld 1 K hold, 1 drb. tehéntartás, 1 drb. disznótartás, lőpénz.

A kérvényhez csatolandó: 1. erdőőri oklevél, 2. keresztlevél, 3. orvosi bizonyitvány, 4. szolgálati bizonyitvány, 5. erkölcsi bizonyitvány.

Megkivántatik a magyar és német nyelv tudása.

Amennyiben okl. egyén nem pályázik, jó minősitéssel biró kiszolgált katona altisztek és csendőrök kérvénye is figyelembe lesz véve.

Zágrábi érseki uradalom jószágfelügyelősége
Billéd (Torontál megye).

E. 12576.

Acetylén VADÁSZ lámpa

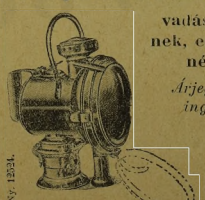

vadászoknak, erdészeknek, erdő- és vadőröknek nélkülözhetetlen!

Árjegyzék és prospektus ingyen és bérmentve.

Miklós Testvérek
acetylén-lámpa nagykereskedése

Ny. 12634.

Budapest, VI., Liszt Ferencz-tér 3. sz.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EvGF/255/2018

104363. 1907. számhoz.

Hirdetmény.

Az alant részletezett vadászterületeknek 1908. évi január hó 1-től 1917. évi december hó 31-ig terjedő tíz (10) esztendei időtartamra leendő bérbeadása érdekében az illetékes erdőigazgatóságok, főerdőhivatalok, illetve erdőhivataloknál folyó évi *december hó 30-án délelőtt 10 órakor* kizárólag zárt irásbeli ajánlatok alapján *nyilvános versenytárgyalás* fog tartatni. Ezen árverésen részt vehet minden önrendelkezési joggal biró magyar honpolgár; társulatok azonban, valamint kincstári és állami tisztviselők ki vannak zárva.

Folyó szám	Erdőigazgatóság Fő-, vagy erdőhivatal	A vadászterület: Törzskönyvi száma	megnevezése	uralkodó vadállománya	kiterjedése k. hold	Évi haszonbére mint kikiáltási ár Kor.	Jegyzet
1.	Beszterczebánya, erdőigazg.	I.	Zólyom	őz, vaddisznó	4269	150	
2.	„ „	V.	Erdőbádony	„ „	1223	250	
3.	„ „	XXV/A,B.	Karám	„ „	10059	500	
4.	„ „	XXVII.	Dobrács	„ „	11944	600	
5.	Nagybánya, főerdőhivatal	„	Fejérszék	őz és apróvad	1682	200	
6.	„ „	„	Tőkés	„ „	13077	100	
7.	Lippa, „	XVI.	Csáda-pécskai Tersetye, Zsusrest, Zláda, Popiu Hajlás	„ „	3200	500	
8.	„ „	VI.	Berzova	„ vaddisznó	17855	500	
9.	„ „	IX.	Valemare (Buha, Pozsega, Szelcsova, Gross	„ „	9418	500	
10.	Bistyaháza, erdőhivatal	I.	Huszt-Várpatak	„ „	3211	200	
11.	„ „	II.	Huszt-Zsebrény	„ „	1230	100	
12.	„ „	VI.	Felsőszinevér-Rosztoka	szarvas, disznó, medve, siket fajd	13255	2000	
13.	„ „	XV.	Királymező	szarvas, disznó, medve	25000*	1500	*A folyamatban levő urbéri birtokrendezés után mintegy 20,000 kat. holdra fog leszállani.
14.	„ „	XVII.	Dombó-Terceslypatak	„ „ „	9379	1000	
15.	„ „	XX.	Técső-Ferenczvölgy-Visk	őz, vaddisznó	6404	200	
16.	Orsova, „	III.	Temes-szlatinai Hideg-Hidegel-Popsiora	zerge, őz, disznó, medve	29120	800	
17.	„ „	XI.	Kornyaréva	„ „ „ „	11721	500	
18.	Tótsóvár, „	II.	Delnekakasfalva	szarvas, őz	5982	700	
19.	„ „	III/B-E.	Keczerpeklén	szarvas, őz, disznó	4403	400	
20.	Zsarnócza, „	IV.	Garamrév-Szélakna	„ „ „	9132	500	
21.	„ „	VI.	Jalsza-Körmöczbánya	őz, disznó, siket fajd	7192	600	
22.	Zágráb, erdőigazgatóság	XII.	Turine-Mrkopalj (II. M.)	őz, medve, apró vad, siket fajd	8889	400	
23.	„ „	X.	Mrkopalj (II—IV. B.)	őz, siket fajd, apró vad	7787	300	
24.	„ „	VII.	„ (I. B.) Ogulin, Ravnagora	őz és apróvad	10205	400	
25.	„ „	VI.	Jasenak Ogulin	őz, siket fajd, medve	19224	800	
26	„ „	V.	Jasenak	„ „ „	12030	400	
27.	„ „	II.	Novi	„ „ „	14145	400	
28	„ „	XXIX.	Pitornaca-Ivanovoselo	„ és apróvad	10371	300	
29.	„ „	XXVII.	Ivanovoselo	„ „ „	9535	300	
30.	„ „	XXII.	Ivanszka	„ „ „	18034	300	
31.	„ „	XXIV.	Draganec (I—II.)	„ „ „	5259	300	
32.	„ „	XXVI/A-C.	„ (V—X.)	„ „ „	9364	300	
33.	„ „	XXI/A-K.	Sokolovac (I—V.)	„ „ „	10711	300	
34.	Vinkovce, főerdőhivatal	III.	Szávamenti	„ „ „	9104	300	
35.	„ „	V.	Lipovljane (alsó rész)	„ disznó, apró vad	11062	400	
36.	Susák, erdőhivatal	II.	Brlog	„ medve, siket fajd	8844	300	
37.	„ „	IV.	Krásznó	„ „ „ „	20777	600	
38.	„ „	XX/A-B.	Zengi Karszt erdősítési	„ apró vad	1092	100	
39.	„ „	XXI/A-B.	felügyelőség	„ „ „	1153	100	

Bővebb felvilágositások a vezetésem alatt álló ministerium erdészeti (I/B-1.) főosztályában (V. Zoltán-utca 16. sz. III/e.) és az összes kincstári erdőigazgatóságok-, fő- és erdőhivataloknál szerezhetők.

Budapest, 1907. évi december hó 1. 12626

M. kir. földmivelésügyi Minister.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Fontos ujdonság!

SZENT ANTAL gyémántacél borotva

5 évi jótállással 1 frt 50 kr.

A kijó borotva hiányában van, ne mulaszsza el ezen hirneves borotvákat beszerezni.

☞ **Minden borotvához értékes borotvatartó ingyen.**

Megrendelhető: Ny. 12441.

SOHR PÁL, Szill (Somogy m.)

Fülöp szász-cóburg-gothai herczeg ő királyi fensége szállítója

József főherczeg ő cs. és kir. fensége udvari szállítója

GOTTSCHLIG ÁGOSTON

cs. és kir. udvari tea- és rumszállító

Városi raktár csakis: **IV., Váczi-utcza 11.** a Korona-kávéház átellenében.

BUDAPEST

Központi gyártelep és iroda: **VIII., Futó-utcza 54.** Ny. 12458.

Közvetlen behozatalu valódi **chinai** és **orosz karaván-teák, Jamaica-, braziliai** és **Cuba-rumok, franczia cognacok, likörök** a legfinomabb minőségben, eredeti csomagokban, eredeti árak mellett. — **Árjegyzék kivánatra ingyen és bérmentve.**

Legrégibb magyar teaház!

Gazdáknak és baromfitenyésztőknek

nélkülözhetetlen segédkönyvek a

Hreblay Emil, lapunk rovatvezetője által irt

baromfi- és házinyul-tenyésztési szakmunkák:

1. Általános tudnivalók	III. kiadás	ára 1.— K	
2. Baromfitenyésztés	I. «	« 5.— «	
3. Tyuktenyésztés	II. «	« 3.— «	
4. Pulykatenyésztés	II. «	« 3.— «	
5. Lud- és kacsatenyésztés	I. «	« 3.— «	
6. Baromfiak hizlalása	II. «	« 1.50 «	
7. Baromfitermékek értékes tése		« 2.— «	
8. Az ezüst szőrmenyul tenyésztése és értékesítése.	I. kiadás	« 2.— «	

E nyolcz munka a «Baromfitenyésztés» heti szaklap kiadóhivatalában **Rákosliget** *(Budapest mellett), az* **erdészeti** *altisztek s egyéb alkalmazottak által postautalványon megrendelve* **fele árban** *kapható.* E. 12542.

Merkur Kiviteli Áruház

Kőbányán.

Szállítja a legjobb valódi **tajték pipákat** és **szipkákat** jótállás mellett. Továbbá angol és svéd **borotvákat** és **biztonsági borotvát.** Ny. 12483.

Kérjen az áruháztól mindenki **ingyenes, képes árjegyzéket.**

Erdészeti altiszteknek, erdő- és vadőröknek 5% árengedmény.

Megrendelésnél hivatkozzon e lapra.

A VADÁSZ-VIZSLA.

Gyakorlati útmutató a vizsla-nevelés-, tanítás-, használat- és gyógykezeléshez.

Második kiadás. A szerzőnél: **Ára 1 kor. 50 f.**

Stark Dezső főerdész, **Drávatamási** (Somogy megye.) E. 12432.

Kényelmes részletfizetésre

legtökéletesebb **vadászfegyverek, revolverek, flobertek, grammofonok, hanglemezek, látcsövek, hegedük és fuvolák** rendkivül Ny. 12566. dús választékban.

Képes árjegyzéket ingyen és bérmentve küld:

Szénási és Kardos Budapest, VI., Andrássy-út 1.

☞ **Őrizkedjék az ember utánzatoktól, melyek csak kellemetlenséget okoznak.**

Eredeti Grammophonok

angyal védjegygyel a legjobbak!

Eredeti grammophonok 45 koronától feljebb, legjobb minőségben kaphatók.

Nagy választék lemezekben, havonként uj felvételek. — Egy és két oldalon bejátszott lemezek. — Régi, használt lemezek kicseréltetnek.

A Deutsche Grammophon A.-G. egyedüli képviselője Temesvár részére:

KECSKEMÉTI SÁNDOR

látszerész, villamos műszaki telep, nikkelező intézet

Temesvár-Belváros, (Agrár-palota).

E. 12433.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

SCHERTER TIVADAR

előbb PAUSENBERGER

VASKERESKEDÉS

Temesvár-Belváros,

Hunyadi- és Jenő herczeg-utcza sarkán.

TELEFON 499.

Legnagyobb választék

Vadász-, Madár-, és Flaubert-fegyverekben,

Forgópisztolyok,

Browning-ismétlő pisztolyok, Flaubert-pisztolyok.

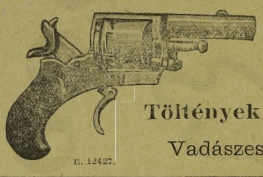

Amerikai légfegyverek.

Töltények és serét.

Vadászeszközök.

E. 12427.

Erdészeknek fontos! **Alkalmi vétel!**

BRÉHM ALFRÉD

AZ ÁLLATOK VILÁGA

10 kötet, félbőrdíszkötésben, több mint 2000 kép és 180 szines és fekete műlappal 180 korona helyett **115 korona.** — Megrendelhető:

Adorján Testvérek (cégtulajd. Adorján S. Sándor) könyvkereskedésében

Budapest, VII., Erzsébet-körút 16. sz. Ny. 12482.

HIRDETÉSEK

felvétetnek

a kiadóhivatalban

BUDAPEST

IV., Egyetem-utcza 4.

Kérje Ön

ingyen és bérmentve

az én gazdagon illusztrált főkatalogusomat **3000 ábrával** órák-, arany-, ezüst- és zenemű-árúkról stb., stb.

Első óragyár Brüxben

Konrád János cs. és kir. udv. szállító

Brüx 765 (Csehország).

Valódi svájczi nikkel anker-remontoir-óra Roskopf-Patent szerkezet K **5.**—, 3 drb K **14.**—, bejegyzett »Adler-Roskopf« nikkel anker-remontoir-óra K **7.**—. Valódi ezüst remontoir-óra, nyitott K **8.40.** **Nincs koczkázat!** — Kicserélés megengedve vagy a pénz vissza!

Ny. 12078/a.

BLUM ÉS TÁRSA

ELSŐRANGU EGYENRUHÁZATI INTÉZET

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utcza 14/16. sz.

Mesteri szabású, izlésteljes, csinos kiállítású

erdészeti és erdőaltiszti egyenruhák

nemkülönben ***felszerelési czikkek*** *szállítására.*

Ezen lap előfizetői által nálunk rendelt czikkek számlaösszegéből 1½%-ot adunk át a fentebb tervezett erdőaltiszti alap javára.

Hivatalos úton részletfizetésre

is eszközölhetők a megrendelések; az ily megrendeléseket, hosszas gyakorlatunk alatt — a betekinthető számos elismerő nyilatkozatok tanusága szerint, — mindenkor az igen tisztelt megrendelők legteljesebb megelégedésére hoztuk kivitelbe.

Polgári ruhák

a legujabb francia- és angol-divat szerint, szinte jutányos árban készíttetnek. Vevőink kényelmére bármely szakmánkba nem vágó czikket készséggel beszerzünk és a vidéki megrendelések kivitelére különösen kiváló gondot és figyelmet fordítunk.

Kivánatra ingyen és bérmentve küldjük meg árjegyzékünket és a hivatalos megrendeléshez szükséges részletfizetési megrendelési ívet. — Bármily csekély megrendelés is a lehető legnagyobb figyelemmel és pontossággal lesz kiszolgálva.

Kiváló tisztelettel

BLUM ÉS TÁRSA

Szerb kir. udvari szállítók.

Ő cs. és kir. Fensége József főherczeg udvari szállítói.

A nagyméltóságú földmivelésügyi Miniszterium hivatalosan megbizott erdészeti egyenruha szállítói.

Az »Országos Erdészeti Egyesület« rendes tagjai.

E. 12428.

Budapest, 1907. Franklin-Társulat nyomdája.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmivelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

„AZ ERDŐ“ 1907. évfolyamának tartalma.

I. Szerzők.

Szám

B.: Méhészeti kiállítás ... 19
B.: Olcsó barométer ... 18
Balogh Ernő: Csemeteszükséglet kiszámítása (ábrákkal) ... 23
Barátfalvi Béla: A csicsóka-termesztés ... 11
„ „ A csirás burgonya etetése ... 11
„ „ A házi szappanfőzés ... 23
„ „ A hyloservinezésről ... 23
„ „ A mennykőcsapás ... 11
„ „ A trágyázásról ... 14
„ „ Az eleven sövényekről ... 15
„ „ Bükk vasuti talpfák termelése ... 4, 5
Bartha József: Néhány szó a kartársakhoz ... 2
Bd.: Ferdejáratu átlalló ... 24
Bd.: Uj csemete csomagolási mód (ábrával) ... 18
Bd.: Vizsgáljuk meg gyakran átlalóinkat ... 18
Bencze Imre: A sertés hizlalása makkoltatással ... 22
Bencze Imre: Az erdei legelőkről és azok használatáról ... 7
Bohus Károly: A közönséges gyaponcz károsításai ... 12
Bohus Károly: A præparálásról ... 16
D. B.: Egy erdőaltiszt naplójából ... 8
Dezsőfi János: Mézsütemény (mézeskalács) készítése ... 23
É.: Miképen védekezhetünk a tehén tőgyének a gyulladása ellen ... 8
Frantsik József: A rókacsalad irtásáról ... 10
„ „ A szarvascserkészetről ... 17
Gaal Károly: Erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök, valamint erdőszolgák nyugellátásának megoldása az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár keretében ... 1, 2
H.: Tűzvész ... 21
—h.: A bemeszelés hatása a gyümölcsfákra ... 23
—h.: A jó tojás felismerése ... 18
—h.: A siami teakfa ... 24
—h.: A suba mint szőlőtrágya ... 21
—h.: A tyúkok tojásevése ... 19
—h.: Az állatok barátsága ... 21
—h.: Drága kutyák ... 19
—h.: Növényi tej ... 21
—h.: Zsírpecsétes gyapjuszövet ... 21
Harry László: A mérgezésről ... 3, 4
Hathalmi Gabnay Ferencz: Az erdőtisztás ... 22
Hreblay Emil: A baromfitrágya értékes voltáról ... 18
„ „ A gyümölcskertészkedésről ... 23
„ „ A jó votőmag könnyű beszerzésének módja ... 19
„ „ A lefölözött tejnek sertésekkel való takarmányozása ... 20
„ „ A méz kezeléséről ... 19
„ „ A nemes házinyúltenyésztés fontossága ... 22
„ „ A nemes szamócza ültetéséről és betegségeivel szemben való védekezésről ... 20
„ „ A sovány luczerna feljavítása ... 19
„ „ A takarmányrozs termelésének módja ... 18
„ „ Galambtenyésztés nagyban ... 22
„ „ Gyümölcsösök talajának a megmunkálása Amerikában és a baromfitenyésztés ... 21
„ „ Használjuk fel a szőlőtörkölyt baromfitakarmánynak is ... 19
„ „ Hogyan gyógyítható ki a sertések étvágytalansága? ... 23
Hreblay Emil: Melyek azon gombák, a melyek szárításra jók ... 19
„ „ Miképen juthatunk jó tenyészbikához (képpel) ... 24
„ „ Miképen rendezzük be baromfitenyésztésünket, hogy abból hasznunk is legyen ... 20
„ „ Mikor vegye igénybe a gazdálkodó a vegykisérleti állomást ... 21
„ „ Milyen fajta ludat tenyészszünk (képpel) ... 24
„ „ Milyen fajta tyúkokat tenyészszünk (2 képpel) ... 22
„ „ Milyen legyen a jól tejelő tehén ... 18
„ „ Milyen legyen a kisgazda tehene (képpel) ... 21
„ „ Mit csináljunk a lehullott gyümölcscsel ... 18
„ „ Sertések takarmányozása ... 24
J.: A földieper vagy szamócza tenyésztése ... 8
K. J.: Hogyan kell a kutyát nevelni ... 10
K. T.: Faszén hasmenés ellen ... 10
Kovács Aladár: Meteorologia (ábrával) ... 19, 20, 21, 23, 24
Kovács Márton: Füzfavesszőtermesztés árterületen ... 8
Kukuljević József dr.: A baromfitenyésztésről ... 9
„ „ Hasznos énekes madaraink védelméről ... 23, 24
„ „ Havi vakságról ... 20
„ „ Lovak törvényes hibáiról ... 16
„ „ Mire ügyeljünk állatvásárlásnál? ... 13
„ „ Védekezés háziállataink élősdiei ellen ... 12
L.: Serétes töltények készítéséről ... 1, 2
Lászlóffy István: Az erdei rovatos naplóba jegyzendő adatok helyességéről ... 1
„ „ Az erdőszemélyzet által foganatosítandó házkutatásoknál követendő eljárás ... 12
„ „ Erdei érték- és árszabályzat ... 15
„ „ Erdei kihágások kisérlete ... 3
„ „ Erdei lopások és károsítások ... 16
Mike Sándor: A m. kir. kincstári erdészeti altisztek és szolgák nyugdíjazása ... 9
Országos Erdészeti Egyesület felterjesztése a földmivelésügyi minister úrhoz erdőőrök gyermekeinek nevelését segélyző alap létesítése tárgyában ... 24
Paczkowicsné: Tyúktenyésztésről ... 16
Preineszberger Ignácz: Pár szó a pisztrángtenyésztésről ... 10
R.: A méz mint belső orvosszer ... 18
R.: A pommerániai lúd (ábrával) ... 18
R.: A vértetű (képekkel) ... 21
R.: Az angol golyvás galamb (képpel) ... 20
R.: Az ivóvíz (2 ábrával) ... 19
R.: Az olaj ... 18
R.: Fogó-láda (2 ábrával) ... 18
R.: Házinyúl-tenyésztés (képpel) ... 22
R.: Hogyan tisztogassuk a kutat ... 18
R.: Kályhás takaréktűzhely (ábrával) ... 20
R.: Mekkora távolságra lőjjünk ... 19
R.: Ovjuk meg gyümölcsfainkat a fenyegető hernyófalástól ... 7
R.: Sebtapasz ... 18
R.: Száj és körömfájás ... 18
R.: Ültessünk gyümölcsfákat ... 6
R.: Vérzés csillapítása ... 18
Róth Gyula: Az erdőlésről (Áterdőlés, gyérítés, ritkítás) (ábrákkal) ... 19, 20, 21
S.-K.: Söréttel vagy golyóval lőjünk-e őzet ... 22
Schenk Jakab: A fürj és fogoly viszonylagos elterjedése hazánkban ... 15

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVG/255/2018.

Szám

Székely József: A vadásznaptárak hibái 6
Szó: Az erdővédelem köréből 24
T.: A mesterséges fáczántenyésztésnek az erdőőri szakiskoláknál való berendezése 1
T.: A tölgymakk téli eltartásáról 1
T.: Az erdőaltisztek kiképzéséről 11
(tp.): Méhészet 5, 7, 8, 9, 11, 13
Telháczy Ede: A máramarosszigeti m. kir. erdőigazgatóság kerületbeli erdészeti altiszti segélyegylet közgyülése 12
V. Erdőőr életveszélyben 51
Witt Sándor: A göbecses fegyverek belövéséről 8, 9
« « Stratégia az ugaron 11
—y—y: Az erdő 6
—y—y: A erdőlés (áterdölés) jelentősége 10
—y—y: Az erdőőr és a természet 2, 3, 4
—y—y: Hazai erdőgazdaságunk történetéről 13
—y—y: Május elsején 9

II. Szerző neve nélkül megjelent közlemények.

A csemetekertek gyomlálásáról 14
A csemetekerti és erdősítési munkálatokról 5, 6, 7, 8
A czél felé 17
A dohányfüst hatása 13
A fák gyógykezelése 12
A föld legnagyobb almafája 24
A halálfej (Ach. atropos) és a méh 10
Állatok kora 16
Álló fatörzsek fatömege 2
A m. kir. erdőőri szakiskolákba való felvételről 10
A méhészetről 4
A nyúlrágta gyümölcsfák ápolása 2
A paradicsom ragyája 13
A ravasz német 9
A ski az erdőzés szolgálatában 4
A sorközti használatnak a csemeték fejlődésére való befolyása 17
A temetkezési egyletek jövője 12
A tojáshéj felhasználása 24
A tyúkok tojóképessége 2
A vadorzók ellen 6
A világ legvastagabb fája 14
A villámcsapásról 15
Az államerdészeti altisztek és szolgák gyermekeinek nevelése 20
Az állatok szívóssága 16
Az egészség 12 parancsolatja 22
Az erdők és a jégeső 16
Az irlandi tiszafa 15
Az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár erdőaltiszti és erdőőri tagjai 3, 4, 6, 9, 12, 13, 15, 16, 17, 20, 21, 24
Baczillusok a vasuti jegyeken 13
Barlanglakó vadember 4
Előfizetések nyugtázása 4, 5, 6, 7, 9, 11, 15, 16
Előfizetési felhivás 1
Erdészeti altiszti segélyegyletek közgyülése 3
Erdőőri és vadőri szakvizsgák az 1906. év őszén 1, 2, 3, 4, 5
Erdőőri szakvizsgák eredménye az 1907. évben 24
Erdőőri gyermeknevelő és tápintézet 4
Erdőőrök jutalmazása 3
Faleveleket varró hangyák 3
Felhivás és kérelem 2
Fészekpusztítás következménye 15
Figyelmeztetés 6
Gazdasági tudósító 12
Guttapercha fák 16
Gyilkos fatörzs 4
Halálozás 16
Hathatós szer fafergek ellen 10

Szám

Hihetetlen életkorok 24
Honnan veszik a kámfort 13
Ingyen tüzifa és lombtakarmány 22
Jutalom 21
Kérdések és feleletek 21, 22, 23, 24
Köszönetnyilvánítás 14, 20
Lőjegyzék 6, 8, 10
Magyarország faóriásai és legöregebb fái 14
Magyarosodunk 20
Mozgalom az erdészeti altiszti egyenruha megváltoztatása ügyében 21
Munkáspénztári igazgatósági megbizott 20
Nemzetközi baromfikiállitás 20
Népkönyvtárak 14
Nyári trágyázás a zöldséges kertben 13
Nyolczszáz koronás segély egy erdőőr özvegyének 4
Olvasóinkhoz 24
Ó Felsége a budapesti mezőgazdasági múzeumban 13
Pénzjutalmak az erdőőri szakvizsgáknál 22
Pillangó-tenyésztés 13
Személyi hirek 1, 2, 4, 15, 19, 23
Szerkesztői üzenetek 20, 23, 24
Szerkesztő-változás. (Búcsúszó, Beköszöntő) 18
Uj gummifák felfedezése 16
Vadászat a vadászerdői erdőőri szakiskola vadászterületein 1
Vadőr és orvvadász 6
Válasz az «Erdészeti Ujság»-ban megjelent közleményre 9

III. Földmivelésügyi miniszteri rendeletek.

Állami facsemeték adományozása 19, 20
A méhészet fejlesztése érdekében 10
Az erdőőri szakvizsga letételéről szóló bizonyitvány másodlatának kiállitása ügyében 12
Körrendelet a madárvédelem czéljából fenyőfák ültetése és további kezelése ügyében 10
Közlemény a kopár, futóhomok s vízmosáseos területeken teljesitett erdősitések állami segélyezése ügyében 8
Pályázat erdősitési jutalmakra 11

IV. Versek.

. . . . *a:* Darvak 17
G.: Csillagok 3
Jörgné Draskóczy Ilma: Az erdő 24
Omega: Éjjel 2
« Karácsony este 1
Szabolcska Mihály: Akáczfavirág 11
« « Erdőben 10

V. Tárczák.

Cserzy Mihály: A kamarási erdőben 19, 20
Pálosi Dénes: Anton és Jancsi vadőrök 1, 2
» « Az erdőőr fia 9, 10, 11, 12, 13, 14
« « Béni bácsi 16, 17
« « Gazsi bátyánk 4
« « Gazsi bátyánk véleménye a városi vadászokról 6
Pollermann Arthur dr.: Szegények 22
S. K.: A fegyvertelen vadászfelügyelő 18
—sz —rné.: Napnyugta az egyenlitő alatt 23
—sz —rné.: Végzetes tréfa 21
Tanos Pál: A «szentatya» vizslája 8
» « A vágás 3
« « Eperéréskor 15
« « Tél apó 5
Tutsekné Bœheft Lilly: Élet az erdőn 24
Zsigó Károly: Az uj erdész-segéd 7

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmivelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz. sz.: EVgF/2357/2018.

© GEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVF/255/2018.